

В. Ульянов (Ленин)

Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

39

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θ. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА · 1977

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ-ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ
39

Ἰούνης-Δεκέμβρης 1919

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
Α Θ Η Ν Α

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ τριακοστός ἔνατος τόμος τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν ἔχει τά ἔργα πού γράφτηκαν ἀπό τίς 28 τοῦ Ἰούνη ὥς τίς 15 τοῦ Δεκέμβρη 1919. Ἡ περίοδος αὐτή γιά τό Σοβιετικό κράτος, ὅταν ἡ πάλη κατά τῶν ἐσωτερικῶν καί ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν πῆρε ἐξαιρετικά ἔντονο χαρακτήρα, ἦταν μιά ἀπό τίς πιό δύσκολες περιόδους.

Τό καλοκαίρι τοῦ 1919 οἱ ἰθύνοντες κύκλοι τῶν ΕΠΑ, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς Ἀντάντ ἔκαναν νέα πολεμική ἐκστρατεία ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Οἱ ἰμπεριαλιστές ὑπολόγιζαν τώρα βασικά στό στρατό τοῦ Ντένικιν. Ταυτόχρονα μ' αὐτόν ἔπρεπε νά ἐνεργήσουν τά στρατεύματα τοῦ Κολτσάκ πού δέν εἶχαν κατασυντριβεῖ, ὁ στρατός τοῦ Μίλλερ, τά στρατεύματα τῆς ἀστικοτσιφλικάδικης Πολωνίας καί τοῦ Γιουντένιτς. Οἱ ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις ἔκαναν ἀπόπειρα νά τραβήξουν στήν πάλη κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί τά μικρά ἐπίσης ἀστικά κράτη πού συνόρευαν μέ τή Ρωσία. Ὡστόσο, οἱ χῶρες αὐτές, ὅπως τόνιζε ὁ Β. Ι. Λένιν, «τήρησαν ἀπέναντί μας μιά φιλική οὐδετερότητα καί τάχθηκαν ἐνάντια στήν πανίσχυρη σέ ὅλο τόν κόσμο Ἀντάντ, γιατί ἡ Ἀντάντ ἦταν ἅρπαγας πού ἤθελε νά τίς πνίξει» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 397).

Ὁ Ντένικιν, στηριζόμενος στή βοήθεια τῶν ΕΠΑ, τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας, συγκέντρωσε καί ἐξόπλισε σέ σύντομο χρονικό διάστημα ἕναν πολυάριθμο στρατό καί ἄρχισε τήν ἐπίθεση σέ ὅλο τό Νότιο μέτωπο. Τούς λευκοφρουρίτες καί τούς ἐπεμβασίες τούς ὑποστήριζαν τά εὔπορα στρώματα τῶν κοζάκων τοῦ Ντόν καί τοῦ Κουμπάν, οἱ κουλάκοι. Ὁ Ντένικιν στηριζόταν ἐπίσης στούς καντέτους, στούς μενσεβίκους, στούς ἐσέρους,

στούς ἀστούς ἐθνικιστές, σέ ὅλους ὅσοι καταπολεμοῦσαν τή Σοβιετική ἐξουσία. Ὁ στρατός τοῦ Ντένικιν προχωροῦσε γρήγορα στό ἐσωτερικό τῆς χώρας. Κατά τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ὀχτώβρη κατέλαβε σημαντικό μέρος τοῦ ἐδάφους τῆς Οὐκρανίας, κυρίευσε τίς πόλεις Κούρσκ καί Ὀριόλ, ἀπειλοῦσε ἄμεσα τήν Τούλα καί τήν πρωτεύουσα τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, τή Μόσχα. Ταυτόχρονα ὁ στρατός τοῦ Γιουντένιτς ἄρχισε νά ἀπειλεῖ τήν Πετρούπολη. Δημιουργήθηκε μιά ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνη κατάσταση γιά τή Σοβιετική Ρωσία.

Ὁ σοβιετικός λαός ἀναγκάστηκε νά ἀποκρούσει τήν ἐπίθεση τοῦ ἐχθροῦ σέ συνθῆκες τεράστιων οἰκονομικῶν δυσκολιῶν. Ἀπό τήν κεντρική Ρωσία εἶχαν ἀποκοπεῖ οἱ σπουδαιότερες βάσεις πρώτων ὑλῶν καί τροφίμων, στή χώρα κυριαρχοῦσε ἡ ἀποσύνθεση τῶν μεταφορῶν καί ἡ παντελής ἔλλειψη καυσίμων, δέν ἔφταναν τά τρόφιμα, μαίνονταν οἱ ἐπιδημίες.

Τά ἔργα πού ἔχει ὁ τριακοστός ἔνατος τόμος ἀντανακλοῦν τήν πολύπλευρη δράση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἄμυνας τῆς χώρας, γιά τήν καθοδήγηση τοῦ Κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Τά ἔργα αὐτά ἀποτελοῦν παραπέρα ἀνάπτυξη τοῦ μαρξισμοῦ στίς νέες ἱστορικές συνθῆκες.

Στόν τόμο ἔχει περιληφθεῖ τό γράμμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πρός τίς ὀργανώσεις τοῦ κόμματος «Ὅλοι στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν Ντένικιν!», πού τό ἔγραψε ὁ Λένιν καί πού ἦταν πρόγραμμα κινητοποίησης τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων γιά τή συντριβή τῆς νέας ἐκστρατείας τῶν ἰμπεριαλιστῶν. Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή ζήτησε ἀπό ὅλους τούς ἐργαζόμενους νά συγκεντρώσουν ὅλες τους τίς προσπάθειες καί τίς φροντίδες τους γιά τίς ἄμεσες ἀνάγκες τοῦ πολέμου, τόνισε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ἐλαττωθεῖ τό προσωπικό τῶν ὑπηρεσιῶν καί νά κλείσουν προσωρινά τά ἱδρύματα πού δέν δουλεύουν γιά τήν ἄμυνα, νά ἀποσταλοῦν στόν Κόκκινο Στρατό τά καλύτερα, τά πιό ἔμπειρα κομματικά καί διοικητικά στελέχη. Ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος ὑπογράμμιζε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά γίνει πολιτική-διαφωτιστική δουλιά στίς μάζες, νά ἐξηγηθεῖ ἡ ἀλήθεια γιά τόν Κολτσάκ καί τόν Ντένικιν. Στό γράμμα δινόταν μεγάλη σημασία στό καθῆκον τῆς δημιουργίας σταθερῶν μετόπισθεν, πού ἦταν ἕνας ἀπό τούς σπουδαιότερους ὅρους γιά τή νίκη ἐνάντια στόν ἐχθρό, στήν ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς μέ ἐπαναστατικό τρόπο.

Σημαντική θέση στόν τόμο κατέχουν οἱ εἰσηγήσεις καί οἱ λόγοι τοῦ Λένιν, οἱ διακηρύξεις καί τά γράμματά του πρός τίς πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων. Σ' αὐτά ὁ Λένιν καλοῦσε τούς ἐργάτες καί

τούς ἀγρότες νά δείξουν σταθερότητα, αὐτοθυσία, ἡρωισμό. Ἀπόδειχνε μέ θέρμη ὅτι ἡ τελική νίκη θά εἶναι, ἀναμφίβολα, μέ τό μέρος τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ. «Ὁ ἐπαναστατικός πόλεμος — ἔλεγε ὁ Λένιν — ὅταν πραγματικά τραβάει τίς καταπιεζόμενες μάζες τῶν ἐργαζομένων καί προκαλεῖ τό ἐνδιαφέρον τους, ὅταν τούς καλλιεργεῖ τή συνείδηση ὅτι ἀγωνίζονται ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές... ἕνας τέτιος ἐπαναστατικός πόλεμος διεγείρει τήν ἐνεργητικότητα καί τήν ἱκανότητα νά κάνουν θαύματα» (σελ. 320). Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι τό Σοβιετικό καθεστώς δημιούργησε πρωτοφανεῖς δυνατότητες κινητοποίησης ὅλων τῶν οἰκονομικῶν καί ἠθικῶν μέσων. Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι στόν πόλεμο νικάει αὐτός πού ἔχει περισσότερες ἐφεδρεῖες, περισσότερες πηγές δύναμης, καί ὅταν οἱ λαϊκές μάζες παρουσιάζουν τή μεγαλύτερη ἀντοχή.

Οἱ ὁμιλίες τοῦ Λένιν ἐξόπλιζαν τίς μάζες μέ τήν κατανόηση τῶν καθηκόντων πού ἔστεκαν μπροστά στή χώρα, μέ τήν κατανόηση τῆς πολιτικῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης. «Ἡ αἰτία τῶν νικῶν μας — ἔγραφε ὁ Λένιν — βρίσκεται στό ὅτι τό Κόμμα μας καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀπευθύνονταν ἄμεσα στίς ἐργαζόμενες μάζες καί ὑπόδειχναν σ' αὐτές κάθε φορά τίς δυσκολίες καί τό καθῆκον τῆς στιγμῆς· βρίσκεται στήν ἱκανότητα νά ἐξηγοῦμε στίς μάζες γιατί πρέπει νά ριχτεῖ ὅλο τό βάρος τῶν δυνάμεών μας πότε στόν ἕνα καί πότε στόν ἄλλο τομέα τῆς σοβιετικῆς δουλιᾶς σέ τούτη ἤ σ' ἐκείνη τή στιγμή· στήν ἱκανότητα νά ἀνεβάζουμε τή δραστηριότητα, τόν ἡρωισμό καί τόν ἐνθουσιασμό τῶν μαζῶν, συγκεντρώνοντας ἐπαναστατικά τίς ἔντονες προσπάθειές τους στό σπουδαιότερο καθῆκον τῆς στιγμῆς» (σελ. 305). Στό «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες μέ τήν εὐκαιρία τῆς νίκης ἐνάντια στόν Κολτσάκ» ὁ Λένιν διατυπώνει τά βασικά καθήκοντα στό ἔργο τοῦ δυναμώματος τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, πού ἀπορέουν ἀπό τήν πείρα τῆς νικηφόρας πάλης ἐνάντια στόν Κολτσάκ. Νά δυναμώνουμε τόν Κόκκινο Στρατό, νά ὀργανώσουμε τόν ἐφοδιασμό του μέ ψωμί, ὁπλισμό, πολεμοφόδια, νά τηροῦμε αὐστηρότατη ἐπαναστατική τάξη, νά μάθουμε νά ἐκτιμοῦμε τά πολιτικά κόμματα ἀπό τά ἔργα τους καί ὄχι ἀπό τά λόγια τους, νά δυναμώσουμε τή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς, τά διδάγματα αὐτά, τόνιζε ὁ Λένιν, πρέπει νά βγάλουν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες γιά νά ἐξασφαλίσουν τόν ἑαυτό τους ἀπό τήν ἐπανάληψη τῶν συμφορῶν πού προξένησε ὁ Κολτσάκ.

Οἱ ἐργαζόμενες μάζες σ' αὐτές τίς φοβερές μέρες συσπειρώθη-

καν ἀκόμη πιό πολύ γύρω ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα. Λαμπρή ἔκφραση τῆς ἐμπιστοσύνης τους στό Κόμμα ἦταν ἡ μαζική προσχώρηση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν στίς γραμμές του. Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), παίρνοντας ὑπόψη τήν ἐπιθυμία τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν νά μποῦν στό Κόμμα, ψήφισε στίς 26 τοῦ Σεπτέμβρη 1919 ἀπόφαση γιά τήν ὀργάνωση κομματικῆς ἑβδομάδας. Τό Κόμμα, καλώντας τούς ἐργαζόμενους νά μποῦν στίς γραμμές του, ἔλεγε ἀνοιχτά ὅτι τούς καλεῖ στό δύσκολο ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ κράτους, στήν πάλη ἐνάντια στόν ἐχθρό, στή γεμάτη αὐτοθυσία δουλιά. Στή διάρκεια τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας στίς γραμμές τοῦ Κόμματος ἔγιναν δεκτά πάνω ἀπό 200 χιλιάδες ἄτομα. Στό Κόμμα αὐξήθηκε σημαντικά τό προλεταριακό στρῶμα, ἀνέβηκε ἡ μαχητική ἱκανότητα τοῦ Κόμματος, διευρύνθηκε καί δυνάμωσε ἡ σύνδεσή του μέ τίς πλατιές μάζες. Ὁ Λένιν χαρακτήρισε τά ἀποτελέσματα τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας σάν ἐξαιρετική ἐπιτυχία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Τόν καιρό τῆς πάλης κατά τοῦ Ντενίκιν μεγάλη σημασία εἶχε ἡ εἰσροή στόν Κόκκινο Στρατό νέων προλεταριακῶν δυνάμεων. Τό Κομμουνιστικό κόμμα ἔστειλε στά μέτωπα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου πολυάριθμα τμήματα ἐργατῶν, πού ἀποτελοῦνταν σέ σημαντικό βαθμό ἀπό κομμουνιστές καί κομσομόλους. Αὐτό ἦταν μιά ἀπό τίς κύριες αἰτίες δυναμώματος τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τῶν νικῶν του. Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες πού ἐνσωματώθηκαν στά τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, τά ὁποῖα ἀποτελοῦνταν κυρίως ἀπό ἀγρότες, θά δημιουργήσουν ἕναν ἰσχυρό κομματικό καί προλεταριακό πυρήνα, θά βοηθήσουν νά ἀναπτυχθεῖ μιά πλατιά πολιτική-διαπαιδαγωγική δουλιά.

Οἱ ἐργαζόμενες μάζες ἔδειχναν θαύματα ἀνδρείας καί αὐτοθυσίας στήν πάλη γιά τή διαφύλαξη τῶν κατακτήσεων τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τόσο στό μέτωπο, ὅσο καί στά μετόπισθεν. Στή χώρα μεγάλωνε ὁ ἐργατικός ἐνθουσιασμός τῶν μαζῶν, πού βρῆκε τή λαμπρή ἐκδήλωσή του στά κομμουνιστικά Σάββατα. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ὁ ἐργασιακός ἡρωισμός εἶναι ἄξιος ὄχι λιγότερης προσοχῆς, ἀπ' ὅ,τι ὁ ἡρωισμός στό μέτωπο.

Ὁ τόμος αὐτός περιέχει τήν ἐξαιρετική ἐργασία τοῦ Λένιν «Ἡ μεγάλη πρωτοβουλία», στήν ὁποία δίνεται ὁλόπλευρη ἀνάλυση τῆς σημασίας τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων, γενικεύεται ἡ πείρα τῶν μαζῶν πού ἄρχισαν τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ Λένιν, ἐκτιμώντας τήν τεράστια σημασία τῶν Σαββάτων, ὑπογράμμιζε ὅτι

οἱ ἐξορμήσεις αὐτές ἀποτέλεσαν τήν ἀρχή τῆς ριζικῆς ἀνατροπῆς στή συνείδηση τῶν ἀνθρώπων, ἀνατροπῆς πιό δύσκολης, πιό οὐσιαστικῆς, πιό ἀποφασιστικῆς ἀπό τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης, «γιατί αὐτό σημαίνει νίκη ἐνάντια στήν ἴδια μας τήν ἀδράνεια, τή χαλαρότητα, τό μικροαστικό ἐγωισμό, ἐνάντια στίς συνήθειες ἐκεῖνες πού κληρονόμησε στόν ἐργάτη καί στόν ἀγρότη ὁ καταραμένος καπιταλισμός» (σελ. 5).

Ὁ Λένιν εἶδε τήν ἱστορική σημασία τῶν Σαββάτων στήν κομμουνιστική στάση τῶν ἐργατῶν ἀπέναντι στήν ἐργασία, στό πέρασμά τους σέ μιά νέα πειθαρχία. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι στή δουλοπαροικία ἡ ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας στηριζόταν στήν πειθαρχία τοῦ βούρδουλα. Ἡ καπιταλιστική ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας στήν πειθαρχία τῆς πείνας. Ἡ κομμουνιστική στηρίζεται, καί ὅλο καί περισσότερο θά στηρίζεται, στήν ἐλεύθερη καί συνειδητή πειθαρχία τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων πού ἀνέτρεψαν τό ζυγό τόσο τῶν τσιφλικάδων, ὅσο καί τῶν καπιταλιστῶν.

Ἡ Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δημιούργησε τίς οἰκονομικές καί πολιτικές προϋποθέσεις γιά μιά συνειδητή στάση ἀπέναντι στήν ἐργασία, γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐργατικῆς δραστηριότητας τῶν μαζῶν. Τά κομμουνιστικά Σάββατα ἀποτέλεσαν τήν ἔκφραση τοῦ ἐργατικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἦταν μεγάλη δημιουργική πρωτοβουλία τῶν μαζῶν πού ἀπελευθερώθηκαν ἀπό τά δεσμά τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὁ Λένιν χαρακτήρισε τά Σάββατα σάν ἔμπρακτη ἀρχή τοῦ κομμουνισμοῦ. «Ὁ κομμουνισμός — ἔγραφε ὁ Λένιν — ἀρχίζει ἐκεῖ πού ἐμφανίζεται ἡ γεμάτη αὐτοθυσία φροντίδα τῶν *ἁπλῶν ἐργατῶν,* πού ὑπερνικάει τή βαριά δουλιά, φροντίδα γιά νά ἀνεβάσουν τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, νά περιφρουρήσουν τό *κάθε πούτι σιτάρι, κάρβουνο, σίδηρο* καί ἄλλα προϊόντα πού δέν προορίζονται προσωπικά γιά τούς ἴδιους πού τά δουλεύουν, οὔτε γιά τούς «δικούς» τους, μά γιά τούς «μακρινούς», δηλαδή γιά ὅλη τήν κοινωνία στό σύνολό της» (σελ. 22).

Τήν ἰδιαίτερη σημασία τῶν Σαββάτων ὁ Λένιν τήν ἔβλεπε στό ὅτι οἱ ἐργάτες, παίρνοντας μέρος σ' αὐτά, ἀνέβαζαν σημαντικά τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας. Στό ἔργο του «Ἡ μεγάλη πρωτοβουλία» ὁ Λένιν δείχνει τόν τεράστιο μεταμορφωτικό ρόλο τῆς αὔξησης τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, σάν τό κυριότερο, τό πιό βασικό γιά τή νίκη τοῦ νέου κοινωνικοῦ συστήματος. Τό κάθε κοινωνικο-οικονομικό σύστημα δημιουργεῖ πιό ὑψηλό ἐπίπεδο παραγωγικῶν δυνάμεων, παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, ἀπ' ὅ,τι τό προηγούμενο. Ὁ Λένιν ἔγραφε: «Ὁ καπιταλισμός δημιούργησε μιάν

ἄγνωστη γιά τή δουλοπαροικία παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας. Ὁ καπιταλισμός μπορεῖ νά νικηθεῖ τελειωτικά καί θά νικηθεῖ τελειωτικά, γιατί ὁ σοσιαλισμός δημιουργεῖ μιά νέα, πολύ πιό ἀνώτερη παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας» (σελ. 21).

Ὁ Λένιν τόνιζε τήν τεράστια σημασία τῶν Σαββάτων γιά τήν πάλη κατά τῆς πείνας, κατά τοῦ οἰκονομικοῦ χάους, γιά τήν παροχή βοήθειας στό μέτωπο, γιά τό δυνάμωμα τῆς σύνδεσης τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, γιά τό δυνάμωμα τῆς ἑνότητας τοῦ Κόμματος καί τήν ἐκκαθάριση τῶν γραμμῶν του. Ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι τίποτε δέν βοήθησε νά ἀνέβει τόσο τό κύρος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, νά ἀνέβει τόσο ὁ σεβασμός τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν καί τῶν κομμουνιστῶν πρός αὐτό, ὅσο τά Σάββατα, ὅταν αὐτά ἔπαψαν νά εἶναι μεμονωμένο φαινόμενο, ὅταν οἱ ἐξωκομματικοί ἐργάτες εἶδαν στήν πράξη ὅτι τά μέλη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος ἔχουν πιό μεγάλες ὑποχρεώσεις σέ σύγκριση μέ τούς ἐξωκομματικούς καί ὅτι οἱ κομμουνιστές παίρνουν στό Κόμμα νέα μέλη ὄχι γιά νά ἔχουν ὀφέλη πού συνδέονται μέ τή θέση τοῦ Κόμματος πού βρίσκεται στήν ἐξουσία.

Ὁ Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στήν ὀργάνωση καί στήν πλατιά διάδοση τῶν Σαββάτων, πρόβλεψε τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς μεγάλης αὐτῆς πρωτοβουλίας, τήν ἐμφάνιση ὅλο καί νέων μορφῶν ἐργατικῆς δραστηριότητας τῶν μαζῶν. Ὁ Λένιν, ἀπαιτώντας νά δοθεῖ προσοχή στά πρῶτα φύτρα τοῦ κομμουνισμοῦ, ἔγραφε ὅτι ἡ προσεκτική φροντίδα γιά τά φύτρα αὐτά εἶναι γενική καί πρώτιστη ὑποχρέωση ὅλων.

Στή δύσκολη αὐτή περίοδο γιά τή χώρα τῶν Σοβιέτ ὁ Λένιν, ὅπως πάντα, ἀσχολεῖται πολύ μέ τά ζητήματα τῆς θεωρίας, ἀναπτύσσει τή μαρξιστική διδασκαλία γιά τήν πάλη τῶν τάξεων, γιά τό κράτος, γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ὁ Λένιν τονίζει ὅτι μέ τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τήν ἐργατική τάξη καί μέ τήν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἡ ταξική πάλη δέν σταματᾶ, ἀλλά παίρνει ἄλλες μορφές. Ἡ ἀλλαγή τῶν καθηκόντων, τῶν μορφῶν καί τοῦ χαρακτήρα τῆς ταξικῆς πάλης καθορίζεται πρῶτα ἀπόλα μέ τό ὅτι τό προλεταριάτο ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης γίνεται κυρίαρχη τάξη. Στόν καπιταλισμό ἡ ἐργατική τάξη κάνει πάλη γιά τήν οἰκονομική καί πολιτική της ἀπελευθέρωση, μετά τή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης παλεύει γιά νά κρατήσει τήν κατακτημένη ἐξουσία, νά συντρίψει τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης, νά ἐξασφαλίσει τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Αὐτά εἶναι τά εἰδικά καθήκοντα τῆς

ταξικῆς πάλης, πού τό προλεταριάτο δέν τά ἔβαζε πρίν, οὔτε μποροῦσε νά τά βάλει.

Στήν ἐργασία του «Γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» ὁ Λένιν μιλᾶ γιά πέντε νέες βασικές μορφές τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου: κατάπνιξη τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν· ἐμφύλιος πόλεμος· «οὐδετεροποίηση» τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἰδιαίτερα τῆς ἀγροτιᾶς, πραγματοποίηση τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς μέ τήν ἐξασφάλιση τοῦ καθοδηγητικοῦ ρόλου τοῦ προλεταριάτου· «χρησιμοποίηση» τῆς ἀστικῆς τάξης, προσέλκυση τῶν ἀστῶν εἰδικῶν στήν οἰκοδόμηση τῆς νέας κοινωνίας· σφυρηλάτηση τῆς νέας πειθαρχίας.

Μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά ὑπερνικήσει τήν ἀντίσταση τῶν τάξεων πού ἀνατράπηκαν. Ἡ ἀστική τάξη προσπαθεῖ νά παλινορθώσει τόν καπιταλισμό μέ συνωμοσίες, μέ σαμποτάζ, μέ τή χρησιμοποίηση τῆς ἐπιροῆς της στή μικροαστική τάξη, μέ τό ἄναμα ἐμφυλίου πολέμου. Τά μέσα καί οἱ μορφές τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν δέν μοιάζουν παντοῦ καί πάντα. Ἐξαρτῶνται ἀπό τό συσχετισμό τῶν ταξικῶν δυνάμεων μέσα στή χώρα καί στό διεθνή στίβο. Στή Ρωσία πού πρώτη ἄνοιξε τό δρόμο πρός τό σοσιαλισμό, ὅταν σέ διεθνή κλίμακα ἡ ἀστική τάξη ἦταν δυνατότερη ἀπό τό προλεταριάτο, ἡ ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν ἦταν ἐξαιρετικά λυσσώδης. «Ἡ Ρωσία — ἔγραφε ὁ Λένιν — εἶναι ἡ πρώτη χώρα πού τῆς ἀνάθεσε ἡ ἱστορία τό ρόλο νά ἀρχίσει πρώτη τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ἀκριβῶς γι' αὐτό μᾶς ἔλαχαν τόσοι ἀγῶνες καί τόσα βάσανα» (σελ. 137). Οἱ ἰμπεριαλιστές τῶν ἀστικῶν χωρῶν καταλάβαιναν ὅτι στή Ρωσία καταφέρεται χτύπημα ὄχι μόνο στή ρωσική ἀστική τάξη, ἀλλά καί σέ ὅλο τόν παγκόσμιο καπιταλισμό. Γι' αὐτό καί διέθεσαν ὅλες τους τίς δυνάμεις γιά νά βοηθήσουν τή ρωσική ἀστική τάξη πού προσπάθησε νά ἀνατρέψει τή Σοβιετική ἐξουσία μέ τόν αἱματηρό ἐμφύλιο πόλεμο. Τό προλεταριάτο ἀναγκάστηκε νά ἀπαντήσει στήν ἔνοπλη ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης μέ τά ἀντίστοιχα ἀντίμετρα.

Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι μετά τίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1917 ἡ Σοβιετική κυβέρνηση δέν ἔκλεισε καί τίς ἀστικές ἀκόμη ἐφημερίδες, ἀπελευθέρωσε ὄχι μόνο τούς ὑπουργούς τοῦ Κέρενσκι, ἀλλά καί τόν Κρασνόφ πού πολέμησε ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία καί μόνο ὅταν «οἱ καπιταλιστές, ἄρχισαν νά ἀναπτύσ-

σουν τήν ἀντίστασή τους, ἀρχίσαμε νά τή συντρίβουμε συστηματικά, φτάνοντας καί ὥς τήν τρομοκρατία». (σελ. 113-114). Ἡ ἔνταση τῆς ταξικῆς πάλης στή Ρωσία δέν καθοριζόταν ἀπό τήν διάθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης νά ἐξασκήσει βία, ἀλλά ἀπό τήν σκληρότητα τῆς ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης.

Οἱ ἐχθροί τῆς ἐργατικῆς τάξης, οἱ ὑπερασπιστές τοῦ καπιταλισμοῦ καί οἱ κάθε εἴδους ἀναθεωρητές τῆς μαρξιστικῆς διδασκαλίας διαστρεβλώνουν τήν οὐσία τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἀνάγοντάς την μόνο στή βία. Ὁ Λένιν τόνιζε ἐπανειλημμένα ὅτι ἡ οὐσία τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου δέν βρίσκεται μόνο στή βία καί ὄχι τόσο στή βία. Τό κύριο στή δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης βρίσκεται στά δημιουργικά καθήκοντα καί στίς δημιουργικές λειτουργίες της, στό ὅτι «τό προλεταριάτο, σέ σύγκριση μέ τόν καπιταλισμό, ἐκπροσωπεῖ καί πραγματοποιεῖ ἕναν ἀνώτερο τύπο κοινωνικῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας. Ἐδῶ εἶναι ἡ οὐσία. Αὐτή εἶναι ἡ πηγή τῆς δύναμης καί ἡ ἐγγύηση γιά τήν ἀναπόφευκτη ὁλοκληρωτική νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ» (σελ. 13). Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι τό προλεταριάτο γιά νά νικήσει πρέπει νά ἐκπληρώσει ἕνα διπλό καθῆκον: πρῶτο, πρέπει μέ τόν ἡρωισμό του νά τραβήξει μαζί του ὅλη τή μάζα τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων γιά τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης καί τήν κατάπνιξη κάθε ἀντίστασης ἀπομέρους της· δεύτερο, νά ὁδηγήσει τούς ἐργαζόμενους στό δρόμο τῆς νέας οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης, τῆς δημιουργίας σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας καί νέων κοινωνικῶν σχέσεων. «Αὐτό τό δεύτερο καθῆκον — ὑπογράμμιζε ὁ Λένιν — εἶναι πιό δύσκολο ἀπό τό πρῶτο, γιατί σέ καμιά περίπτωση δέν μπορεῖ νά λυθεῖ μέ τόν ἡρωισμό μιᾶς μεμονωμένης ἔκρηξης ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλά ἀπαιτεῖ τόν πιό μακρόχρονο, τόν πιό ἐπίμονο, τόν πιό δύσκολο ἡρωισμό μιᾶς μαζικῆς καί *καθημερινῆς* δουλιᾶς. Αὐτό ὅμως τό καθῆκον εἶναι καί πιό οὐσιαστικό ἀπό τό πρῶτο, γιατί σέ τελευταία ἀνάλυση ἡ πιό βαθιά πηγή δύναμης γιά τίς νίκες ἐνάντια στήν ἀστική τάξη καί ἡ μοναδική ἐγγύηση ὅτι οἱ νίκες αὐτές θά εἶναι σταθερές καί ἀναφαίρετες μπορεῖ νά εἶναι μόνο ὁ νέος, ὁ πιό ἀνώτερος τρόπος κοινωνικῆς παραγωγῆς, ἡ ἀντικατάσταση τῆς καπιταλιστικῆς καί τῆς μικροαστικῆς παραγωγῆς μέ τή μεγάλη σοσιαλιστική παραγωγή» (σελ. 17-18).

Ὁ Λένιν τήν περίοδο αὐτή δίνει μεγάλη προσοχή στά ζητήματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, στήν ἀνάλυση τῶν βασικῶν νομοτελειῶν του.

Ὁ τόμος αὐτός περιέχει τήν ἐργασία «Ἡ οἰκονομία καί ἡ πολιτική στήν ἐποχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου», πού γράφτηκε μέ τήν εὐκαιρία τῆς δίχρονης ἐπετείου τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Οἱ βασικές της θέσεις ἔχουν σπουδαιότατη σημασία γιά τή θεωρία καί τήν πράξη τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Στήν ἐργασία του αὐτή ὁ Λένιν γενικεύει τήν πείρα τοῦ πρώτου στόν κόσμο Σοβιετικοῦ κράτους, δείχνει τήν ἱστορική σημασία τῆς νίκης τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, καθορίζει καί συγκεκριμενοποιεῖ τήν πολιτική τῆς ἐργατικῆς τάξης στό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ὁ Λένιν, ἀναλύοντας τήν οἰκονομία καί τήν ταξική διάρθρωση τῆς κοινωνίας στή μεταβατική περίοδο, τονίζει ὅτι οἱ βασικές μορφές τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας τῆς μεταβατικῆς περιόδου εἶναι ὁ σοσιαλισμός, ἡ μικροεμπορευματική παραγωγή καί ὁ καπιταλισμός. Στίς βασικές οἰκονομικές μορφές οἰκονομίας ἀντιστοιχοῦν ὁρισμένες ταξικές δυνάμεις: τό προλεταριάτο, ἡ μικροαστική τάξη καί ἡ ἀστική τάξη. Τήν ὕπαρξη τῶν τριῶν αὐτῶν βασικῶν μορφῶν καί τάξεων ὁ Λένιν τή θεωροῦσε ἀναπόφευκτη γιά τή μεταβατική περίοδο σέ ὅλες τίς χῶρες μέ λιγότερο ἤ περισσότερο ἀναπτυγμένη καπιταλιστική παραγωγή. Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι κάθε χώρα πού περνάει στό σοσιαλισμό θά παρουσιάσει τίς ἰδιομορφίες της στήν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ, ὅμως οἱ ἰδιομορφίες αὐτές δέν μποροῦν νά θίγουν τό πιό βασικό. Στή Ρωσία, ὅπως ἔγραφε ὁ Λένιν, τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἔπρεπε ἀναπόφευκτα νά τή διακρίνουν ὁρισμένες ἰδιομορφίες σέ σύγκριση μέ τίς ἀναπτυγμένες χῶρες, ἐξαιτίας τῆς πολύ μεγάλης καθυστέρησής της καί τοῦ μικροαστικοῦ της χαρακτήρα. Οἱ βασικές ὅμως δυνάμεις καί οἱ βασικές μορφές τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας ἦταν κι' ἐδῶ οἱ ἴδιες, ὅπως καί σέ ὁποιαδήποτε καπιταλιστική χώρα. Τά συμπεράσματα αὐτά πού ἔβγαλε ὁ Λένιν μέ βάση τήν ἀνάλυση τῆς μεταβατικῆς οἰκονομίας τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἐπαληθεύτηκαν ὁλοκληρωτικά ἀπό τήν ἱστορική πείρα τῶν χωρῶν τῆς σοσιαλιστικῆς κοινότητας. Στή μεταβατική οἰκονομία τῆς χώρας τῶν Σοβιέτ ὑπῆρχαν στοιχεῖα καί τοῦ καπιταλισμοῦ καί τοῦ σοσιαλισμοῦ. Σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς διεξαγόταν πάλη ἀνάμεσα στό νεογέννητο σοσιαλισμό, πού ἦταν ὅμως ἀδύνατος τόν πρῶτο καιρό, καί στόν ἡττημένο καπιταλισμό, πού ὅμως δέν εἶχε ἐξοντωθεῖ ἀκόμη. Βασικό καθῆκον τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἦταν νά μεταμορφώσει τήν πολύμορφη οἰκονομία σέ σοσιαλιστική.

Μέ τήν έκπλήρωση τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ συνδεόταν ἡ πάλη γιά τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ἡ ἀγροτική οἰκονομία, πού ἐξακολουθοῦσε νά εἶναι μιά μικροεμπορευματική παραγωγή, ἀποτελοῦσε τή βάση, ἡ ὁποία ξαναγεννοῦσε καθημερινά καί κάθε ὥρα τόν καπιταλισμό. Ἡ ἀγροτιά, ὄντας τάξη μικροϊδιοκτητῶν, κατεῖχε ἐνδιάμεση θέση ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη καί ταλαντευόταν ἀνάμεσά τους. Ἦταν ἀπαραίτητο νά ἀποσπαστεῖ ὁλοκληρωτικά καί τελειωτικά ἡ ἐργαζόμενη ἀγροτιά ἀπό τήν ἀστική τάξη καί νά τραβηχτεῖ στή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση. Ἡ ἐργατική τάξη — ἔγραφε ὁ Λένιν — πρέπει νά κάνει ξεχωρισμό, διαχωρισμό τοῦ ἐργαζόμενου ἀγρότη ἀπό τόν ἀγρότη ἰδιοκτήτη, τοῦ ἀγρότη μεροκαματιάρη ἀπό τόν ἀγρότη ἔμπορο, τοῦ ἀγρότη δουλευτῆ ἀπό τόν ἀγρότη κερδοσκόπο. Τό καθῆκον τοῦ προλεταριάτου εἶναι νά ἐξασφαλίσει τήν ἡγεσία, νά ἀγωνιστεῖ νά ἀποκτήσει ἐπιροή στήν ἀγροτιά. Νά τραβήξει μέ τό μέρος του τούς ταλαντευόμενους, τούς ἀσταθεῖς — νά τί πρέπει νά κάνει ἡ ἐργατική τάξη. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι αὐτό εἶναι ἐπίσης «πάλη, ὅμως πάλη ἰδιαίτερης μορφῆς, ὑπερνίκηση μιᾶς ὁρισμένης, ἐντελῶς διαφορετικῆς, εἶναι ἀλήθεια, ἀντίστασης καί ἐντελῶς διαφορετικοῦ εἴδους ὑπερνίκηση» (σελ. 454-455). Τά βασικά μέσα ἐδῶ εἶναι ἡ διαπαιδαγώγηση, ἡ πειθώ, ὁ παραδειγματισμός.

Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά ὁδηγήσει τούς ἀγρότες στό δρόμο τῆς οἰκοδόμησης, στό δρόμο τῆς δημιουργίας μεγάλης κολλεκτιβίστικης οἰκονομίας. Ταυτόχρονα ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ ἐπιτυχία μπορεῖ νά ἐξασφαλιστεῖ μόνο ὅταν φανοῦν στήν πράξη τά πλεονεκτήματα τοῦ μεγάλου νοικοκυριοῦ σέ σύγκριση μέ τό μικρό νοικοκυριό. Ἀπαιτοῦσε νά ἐπιδιώκεται ὥστε κάθε κομμούνα καί συνεταιρισμός «νά γίνει ἕνα πραγματικό φυτώριο τῶν κομμουνιστικῶν ἰδεῶν καί ἀντιλήψεων ἀνάμεσα στούς ἀγρότες, ἕνα πρακτικό παράδειγμα πού θά τούς δείχνει πώς ἡ κομμούνα ἤ ὁ συνεταιρισμός, ἄν καί εἶναι ἀκόμη ἕνα ἀδύνατο καί μικρό φύτρο, ὡστόσο δέν εἶναι ἕνα τεχνητό φύτρο θερμοκηπίου, ἀλλά ἕνα πραγματικό φύτρο τοῦ νέου σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος» (σελ. 382).

Σέ μιά σειρά ἐργασίες πού μπῆκαν στόν τόμο αὐτό, ὁ Λένιν ἐπεξεργάζεται τά ζητήματα τῆς μαρξιστικῆς διδασκαλίας γιά τό κράτος, δείχνει τήν ταξική του οὐσία, φανερώνει τήν ἀντίθεση ἀνάμεσα στή σοβιετική καί στήν ἀστική δημοκρατία. Στή διάλεξη «Γιά τό κράτος» ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι εἶναι ἀμφίβολο,

ἄν μπορεῖ νά βρεθεῖ ἄλλο ζήτημα πού νά ἔχει τόσο μπερδευτεῖ ἀπό τούς θεωρητικούς τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων, τούς ἐκπροσώπους τῆς ἀστικῆς φιλοσοφίας, τῆς κοινωνιολογίας, τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, ὅσο τό ζήτημα γιά τό κράτος. Αὐτό συμβαίνει γιατί τό παραπάνω ζήτημα θίγει ἄμεσα τά ζωτικά συμφέροντα τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων. Ἡ ἀστική τάξη, προσπαθώντας νά διαιωνίσει τήν κυριαρχία της, σκεπάζει τήν ταξική φύση τοῦ κράτους, τό παριστάνει σάν ἐξωταξικό πού στέκεται δῆθεν πάνω ἀπό τήν κοινωνία. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι τό καπιταλιστικό κράτος ἔχει ἱστορικά παροδικό χαρακτήρα καί ὅτι, ἀναπόφευκτα, θά ἀντικατασταθεῖ ἀπό τό προλεταριακό κράτος. Ὁ Λένιν, παραβάλλοντας τό δουλοκτητικό, τό φεουδαρχικό καί τό ἀστικό κράτος, δείχνει τίς νομοτέλειες περάσματος ἀπό τόν ἕνα τύπο κράτους στόν ἄλλο, ὑπογραμμίζει ὅτι ἡ αἰτία τοῦ περάσματος αὐτοῦ πρέπει νά ἀναζητηθεῖ στήν ἀλλαγή τοῦ τρόπου παραγωγῆς, τῆς ταξικῆς διάρθρωσης τῆς κοινωνίας.

Ὁ Λένιν ἀποκαλύπτει τήν οὐσία τοῦ καπιταλιστικοῦ κράτους, δείχνει ὅτι τό κράτος αὐτό εἶναι δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης. Στηλιτεύει τήν ἀστική δημοκρατία, τονίζει ὅτι ὁ καπιταλισμός ἄλλαξε ἁπλῶς τή μορφή ἐκμετάλλευσης σέ σύγκριση μέ τή φεουδαρχία, δημιούργησε ἕνα ἰδιαίτερα κατάλληλο προκάλυμμα γι' αὐτή, ὅμως δέν ἄλλαξε καί δέν μποροῦσε νά ἀλλάξει τήν οὐσία της. Οἱ θεωρητικοί τῆς ἀστικῆς τάξης καί οἱ δεξιοί σοσιαλιστές παρίσταναν καί παριστάνουν τήν ἀστική δημοκρατία σάν «καθαρή», «ἐξωταξική». Ὁ Λένιν ἀπόδειξε ὅτι οἱ ἀστικές ἐλευθερίες ἔχουν τυπικό χαρακτήρα. Τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα, τό Κοινοβούλιο, ἔλεγε, ἀποτελοῦν μόνο μορφή πού δέν ἀλλάζει σέ τίποτε τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης. Καί ἡ οὐσία βρίσκεται στό ὅτι ἡ ἐξουσία παραμένει στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν. Σχετικά μ' αὐτό ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι «πουθενά ἡ ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου, ἡ ἐξουσία μιᾶς χούφτας δισεκατομμυριούχων πάνω σέ ὅλη τήν κοινωνία δέν ἐκδηλώνεται τόσο ὠμά, μέ μιά τόσο ἀνοιχτή ἐξαγορά, ὅπως στήν Ἀμερική» (σελ. 82).

Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι δέν μπορεῖ νά γίνει λόγος γιά καμιά ἰσότητα, ἐφόσον ὑπάρχει στήν κοινωνία ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία, ἡ ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο. Ἀπό τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου, ἔγραφε ὁ Λένιν, τό ζήτημα μπαίνει μόνο ἔτσι: «ἀπαλλαγή ἀπό τήν καταπίεση ποιᾶς τάξης; Ἰσότητα ποιᾶς τάξης μέ ποιάν; Δημοκρατία πάνω στή βάση τῆς ἀτο-

μικῆς ἰδιοκτησίας ἤ πάνω στή βάση τῆς πάλης γιά τήν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας;» (σελ. 281). Ὁ Λένιν ἔκανε αὐστηρή κριτική στούς ἡγέτες τῆς II Διεθνοῦς πού κήρυσσαν τό πέρασμα στό σοσιαλισμό μέσω τῆς «δημοκρατίας γενικά», χωρίς τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι, νά ἐκπληρώνει κανείς τά συγκεκριμένα καθήκοντα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου μέ τίς γενικόλογες φράσεις γιά ἐλευθερία, ἰσότητα, δημοκρατία, σημαίνει πώς περνᾶ στίς θεωρητικές θέσεις τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἡ διεύρυνση τῆς δημοκρατίας μέχρι τό ἐπίπεδο τῆς γενικῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας εἶναι πραγματοποιήσιμη μόνο στή βάση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου πού συνεχίζει τήν ταξική πάλη, φτάνοντάς την μέχρι τήν ἐξάλειψη τῶν τάξεων. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου κλείνει μέσα της τά γνωρίσματα τῆς γενικῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας καί τή δυνατότητα μετατροπῆς της σέ κράτος ὅλου τοῦ λαοῦ, ἀπό τή στιγμή τῆς γέννησής της, ἀπό τίς πρῶτες ἤδη μέρες τῆς ὕπαρξής της. Ἡ δυνατότητα αὐτή μετατράπηκε σέ πραγματικότητα στή χώρα τῶν Σοβιέτ, ὅπου, ὅπως τονίζεται στό Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΣΕ πού ψηφίστηκε ἀπό τό XXII συνέδριο τοῦ Κόμματος, ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἀφοῦ ἐξασφάλισε τήν πλήρη καί τελειωτική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τό πέρασμα τῆς κοινωνίας στήν ἀναπτυγμένη οἰκοδόμηση τοῦ κομμουνισμοῦ, «ἐκπλήρωσε τήν ἱστορική της ἀποστολή καί ἀπό τήν ἄποψη τῶν καθηκόντων τῆς ἐσωτερικῆς ἀνάπτυξης ἔπαψε νά εἶναι ἀναγκαία στήν ΕΣΣΔ. Τό κράτος πού δημιουργήθηκε σάν κράτος τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, μετατράπηκε στό νέο, στό σημερινό στάδιο, σέ παλλαϊκό κράτος, σέ ὄργανο ἔκφρασης τῶν συμφερόντων καί τῆς θέλησης ὅλου τοῦ λαοῦ». Στό Πρόγραμμα διατυπώθηκαν οἱ σπουδαιότερες θέσεις γιά τό χαρακτήρα καί τά καθήκοντα τοῦ κράτους αὐτοῦ, γιά τή μελλοντική ὕπαρξή του στόν κομμουνισμό. Τό παλλαϊκό κράτος ἀποτελεῖ ἕνα νέο στάδιο, ἕνα βασικό ὁρόσημο στό δρόμο τῆς μετεξέλιξης τῆς σοσιαλιστικῆς κρατικῆς ὀργάνωσης σέ κομμουνιστική αὐτοδιοίκηση τῆς κοινωνίας.

Οἱ ἐργασίες πού μπῆκαν στόν 39ο τόμο δείχνουν παραστατικά τί τεράστια σημασία ἔδινε ὁ Λένιν στά ζητήματα τῆς προσέλκυσης τῶν μαζῶν στή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση, στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους καί στή διεύθυνση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Ἡ Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καθόρισε τό νέο περιεχόμενο δράσης τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν. Μέ τή νίκη τῆς ἐπανάστασης οἱ ἐργαζόμενοι τῆς χώρας μας ἔγιναν δύναμη πού οἰκοδομεῖ συνειδητά τήν κομμουνιστική κοινωνία. Ἡ πλατιά δραστήρια συμμετοχή τῶν ἐργαζομένων στήν οἰκοδόμηση τῆς νέας ζωῆς δημιουργεῖ πρωτοφανεῖς δυνατότητες ἐπιτάχυνσης τῶν ρυθμῶν τῆς κοινωνικῆς ἀνάπτυξης, γρήγορης προώθησης πρός τόν κομμουνισμό. Ἐνῶ ὁ καπιταλισμός ἔπνιγε τή λαϊκή πρωτοβουλία, τήν κάθε θαραλέα πρωτοβουλιακή δράση τῶν μαζῶν, προσπαθοῦσε νά μετατρέψει τούς ἐργαζόμενους σέ βουβούς ἐκτελεστές τῆς θέλησης τῆς ἀστικῆς τάξης, ἡ Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ἀφοῦ ἀπολύτρωσε τήν προσωπικότητα, δημιούργησε ἀπεριόριστες δυνατότητες γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν ἱκανοτήτων καί τῶν ταλέντων τῶν ἐργαζομένων, ξεκαθάρισε πλατιά τό δρόμο γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν ἀνεξάντλητων δημιουργικῶν δυνάμεων τοῦ λαοῦ. Ὁ Λένιν πίστευε βαθιά στίς μεγάλες δημιουργικές δυνατότητες τῶν λαϊκῶν μαζῶν, στίς ἐπαναστατικές τους δυνάμεις. Ἔγραφε ὅτι ὑπάρχουν ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους πάρα πολλά ὀργανωτικά καί διοικητικά ταλέντα, πού ὁ καπιταλισμός δέν τά ἄφηνε νά ἀναπτυχθοῦν καί πού πρέπει νά τά βοηθήσουμε μέ κάθε τρόπο νά ἀναδειχτοῦν καί νά καταπιαστοῦν μέ τό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τό Κομμουνιστικό κόμμα, τόνιζε ὁ Λένιν, πρέπει νά βρεῖ αὐτά τά νέα, τά κρυμένα ταλέντα, νά τραβήξει στήν κρατική δουλιά τούς ἁπλούς ἐργάτες καί ἀγρότες, πού οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές ἐπί αἰῶνες τούς καταπίεζαν καί τούς τρομοκρατοῦσαν.

«Αὐτή τή δύσκολη δουλιά — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν — ἐμεῖς πρέπει νά τήν κάνουμε, πρέπει ὁπωσδήποτε νά τήν κάνουμε γιά νά ἀντλοῦμε ἀπό πιό βαθιά νέες δυνάμεις μέσα ἀπό τήν ἐργατική τάξη, μέσα ἀπό τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά... Τή δουλιά τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ μποροῦν καί πρέπει νά τή διευθύνουν ὅλο καί περισσότεροι ἁπλοί ἐργάτες καί ἀγρότες-δουλευτές» (σελ. 226). Ὁ Λένιν, μιλώντας γιά τή σύνθεση τῆς ΠΚΕΕ, πού ἐπρόκειτο νά ἐκλεγεῖ στό VII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ πρότεινε νά ἐκλέξουν σ' αὐτή πολλούς ἐργάτες καί ἐργαζόμενους ἀγρότες. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά καλυτερεύσει καί νά ἁπλοποιηθεῖ ὁ κρατικός μηχανισμός, νά πλησιάσει πιό πολύ στίς ἀνάγκες τῶν μαζῶν. Ἀπαιτοῦσε νά ἐξαλειφθοῦν οἱ διάφορες γραφειοκρατικές διαστρεβλώσεις πού ἔμπαιναν ἐμπόδιο στή δημιουργικότητα τῶν ἐργαζομένων, προκαλοῦσαν τήν ἀκα-

ταστασία καί τήν κωλυσιεργία. «Ἡ παραμικρότερη ἐκδήλωση κωλυσιεργίας — ἔγραφε ὁ Λένιν — πρέπει νά τιμωρεῖται ἀμείλικτα» (σελ. 308). Ὁ 39ος τόμος περιέχει τήν ἐντολή πρός τή Γραμματεία τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 19 τοῦ Ἰούλη 1919, πού γιά πρώτη φορά συμπεριλαβαίνεται στά Ἅπαντα, σχετικά μέ τήν καθυστέρηση τῆς ἔγκρισης τῶν ὁδηγιῶν γιά τά δέματα μέ τρόφιμα. Ὁ Λένιν τόνιζε στήν ἐντολή ὅτι πρέπει νά βρεθοῦν οἱ ὑπαίτιοι καί νά ἐξακριβωθοῦν οἱ αἰτίες τῆς κωλυσιεργίας, πρῶτο, γιά τόν καθορισμό εὐθυνῶν καί δεύτερο, γιά τήν ἐπεξεργασία πρακτικῶν μέτρων, ὥστε νά μή ἐπαναληφθοῦν παρόμοιες περιπτώσεις.

Ὁ Λένιν, ὑπερασπίζοντας τή βασική ἀρχή τῆς καθοδήγησης, τή συλλογικότητα, τάχθηκε ταυτόχρονα ἐνάντια στίς διαστρεβλώσεις πού ὁδηγοῦν στήν ἀνευθυνότητα. Κάθε μετατροπή τῶν συλλογικῶν ὀργάνων, ἔγραφε ὁ Λένιν, σέ κέντρα φλυαρίας εἶναι μέγιστο κακό καί πρέπει ὁπωσδήποτε, καί ὅσο μποροῦμε πιό γρήγορα, νά βάλουμε τέρμα στό κακό αὐτό. Ἐπέμενε ὅπως ἡ συλλογικότητα συνοδεύεται μέ τόν καθορισμό τῆς προσωπικῆς εὐθύνης τοῦ καθενός γιά μιά αὐστηρά καί μέ ἀκρίβεια καθορισμένη δουλιά.

Μιά ὁμάδα ἔργων πού μπῆκαν στόν τόμο εἶναι ἀφιερωμένη στά ζητήματα τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης. Τέτιες ἐργασίες, ὅπως «Πρός τούς συντρόφους κομμουνιστές τοῦ Τουρκεστάν», «Ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐκρανία» καί ἄλλες, ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στήν πάλη ἐνάντια στό μεγαλοκρατικό σωβινισμό καί τόν ἀστικό ἐθνικισμό καί ἔδοσαν πρακτική βοήθεια στήν ἑδραίωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στίς ἐθνικές Δημοκρατίες καί περιοχές. Ὁ Λένιν ἔγραφε: «Γιά ὁλόκληρη τήν Ἀσία καί γιά ὅλες τίς ἀποικίες τοῦ κόσμου, γιά χιλιάδες καί ἑκατομμύρια ἀνθρώπους θά ἔχει πρακτική σημασία ἡ στάση τῆς Σοβιετικῆς ἐργατοαγροτικῆς Δημοκρατίας ἀπέναντι στούς ἀδύνατους λαούς πού μέχρι σήμερα καταπιέζονται» (σελ. 304). Στήν «Ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐκρανία», πού ψηφίστηκε στήν VIII Πανρωσική κομματική συνδιάσκεψη, ἐπικυρωνόταν ἡ ἀναγνώριση τῆς αὐτοτέλειας τῆς ΣΣΔ τῆς Οὐκρανίας, τονιζόταν ὅτι τό ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ τῶν μορφῶν τῆς ἕνωσης τῆς ΣΣΔ τῆς Οὐκρανίας μέ τή ΣΟΣΔΡ πρέπει νά λυθεῖ ἀπό τούς ἴδιους τούς οὐκρανούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες. Κατά τήν ἐφαρμογή τῆς ἀγροτικῆς

πολιτικῆς, γινόταν σύσταση νά δοθεῖ ἰδιαίτερη προσοχή στά συμφέροντα τῆς φτωχῆς καί τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς. Ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀπαιτοῦσε νά τραβηχτοῦν πιό πλατιά στήν κρατική οἰκοδόμηση οἱ φτωχές καί μεσαῖες μάζες τοῦ χωριοῦ, νά ἐξαλειφθοῦν ὅλα τά ἐμπόδια γιά μιά ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῆς οὐκρανικῆς γλώσσας καί τοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Λένιν ἔδινε τεράστια σημασία στήν ἀφύπνιση τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Λένιν, προβλέποντας τήν κατάρευση τοῦ παντοδύναμου ἀκόμη τόν καιρό ἐκεῖνο ἀποικιακοῦ συστήματος τῶν ἰμπεριαλιστῶν, κάτω ἀπό τά χτυπήματα τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος, ἔγραφε ὅτι ἡ ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς εἶναι πέρα γιά πέρα πρακτικά πραγματοποιήσιμη ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἱστορικῆς προοπτικῆς. Ἔκφρασε τή σταθερή του πεποίθηση ὅτι οἱ λαϊκές μάζες τῆς Ἀνατολῆς θά ξεσηκωθοῦν σάν αὐτοτελεῖς συμμέτοχοι τοῦ ἱστορικοῦ προτσές, σάν δημιουργοί τῆς νέας ζωῆς.

Τά ἔργα τοῦ Λένιν, πού περιέχονται στόν τόμο αὐτό καί πού εἶναι ἀφιερωμένα στά ζητήματα τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, εἶναι γεμάτα ἀπό μιά όργισμένη στηλίτευση τῆς ἀποικιοκρατίας καί ἀπό τήν πεποίθηση γιά τήν ἀναπόφευκτη κατάρευσή της. Τεράστια σημασία ἔχει ἡ «Ἔκθεση στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς», στήν ὁποία ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε τήν τεράστια ἐπαναστατική σημασία τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης γιά τίς ἀποικιακές καί τίς ἐξαρτημένες χῶρες. Καλοῦσε τούς κομμουνιστές τῆς Ἀνατολῆς νά στηριχτοῦν στή γενική κομμουνιστική θεωρία καί πράξη, καί «προσαρμοζόμενοι στίς ἰδιόμορφες συνθῆκες, πού δέν ὑπάρχουν στίς εὐρωπαϊκές χῶρες, νά κατορθώσουν νά ἐφαρμόσουν αὐτή τή θεωρία καί πράξη σέ συνθῆκες, πού τήν κύρια μάζα τήν ἀποτελεῖ ἡ ἀγροτιά, πού στόχος τῆς πάλης πρέπει νά καθοριστεῖ ὄχι τό κεφάλαιο, ἀλλά τά μεσαιωνικά ὑπολείμματα» (σελ. 329). Στήν πάλη αὐτή, ἔλεγε ὁ Λένιν, πιστός σύμμαχος ὅλων τῶν ἐργαζόμενων καί ἐκμεταλλευόμενων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς εἶναι οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. Ὁ Λένιν καλοῦσε νά ἀναζητηθεῖ ἡ ἐπίλυση τῶν ζητημάτων τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος στήν κοινή πάλη, τήν ὁποία ἄρχισε ἡ Σοβιετική Ρωσία.

Μιά σειρά ἔργα — «Πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες», «Ἀπάντηση σέ ἐρωτήματα τοῦ ἀνταποκριτῆ τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδας «The Chicago Daily News» κ. ἄ. εἶναι ἀφιερωμένα

στήν ἀνάλυση τῆς διεθνοῦς κατάστασης καί στήν ἐπεξεργασία τῶν βάσεων τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι βασικές ἀρχές τῆς σοβιετικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς στή διάρκεια ὅλης τῆς ἱστορικῆς περιόδου «πού θά συνυπάρχουν τά σοσιαλιστικά καί τά καπιταλιστικά κράτη» (σελ. 197) εἶναι ἡ εἰρηνική συνύπαρξη τῶν κρατῶν μέ διαφορετικό κοινωνικό σύστημα, ὁ σεβασμός τῆς ἐθνικῆς καί κρατικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἄλλων λαῶν, ἡ ὑποστήριξη τῆς πάλης τῶν λαῶν γιά τήν ἐλευθερία καί τήν ἀνεξαρτησία. Ὁ Λένιν ὑπεράσπιζε ἀκούραστα τήν πολιτική τῆς εἰρήνης καί τόνιζε ὅτι ἡ εἰρηνόφιλη πολιτική τῆς χώρας τῶν Σοβιέτ πηγάζει ἀπό τίς βάσεις τοῦ κρατικοῦ καί κοινωνικοῦ της καθεστῶτος. Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι ἡ Σοβιετική κυβέρνηση εἶναι ἕτοιμη νά ἐγγυηθεῖ τή μή ἀνάμιξη στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῶν ξένων κρατῶν, ὅτι τό Σοβιετικό κράτος ἐπιδιώκει τή φιλία καί τή συνεργασία μέ τίς ἄλλες χῶρες.

Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἔκανε ἐπανειλημμένα ἔκκληση στίς κυβερνήσεις τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, προτείνοντας νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις γιά τόν τερματισμό τοῦ πολέμου. Ὁ τόμος περιέχει τό «Σχέδιο ἀπόφασης στό θέμα τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς», στό ὁποῖο ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἐπιβεβαίωσε ξανά τή σταθερή της προσήλωση στήν εἰρήνη καί πρότεινε ἀκόμη μιά φορά στήν Ἀγγλία, στή Γαλλία, στίς ΕΠΑ, στήν Ἰταλία καί στήν Ἰαπωνία νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις εἰρήνης. «Ἡ Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας — ἀναφερόταν στό σχέδιο — ἐπιθυμεῖ νά ζεῖ εἰρηνικά μέ ὅλους τούς λαούς καί νά στρέψει ὅλες τίς προσπάθειές της στήν ἐσωτερική οἰκοδόμηση, γιά νά ὀργανώσει τήν παραγωγή, τίς μεταφορές καί τή δημόσια ζωή πάνω στή βάση τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος» (σελ. 366). Ὁ Λένιν ὑπεράσπιζε τήν ἀρχή τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης τῶν δυό συστημάτων, τῆς συνεργασίας ἀνάμεσα στά κράτη. «Εἴμαστε κατηγορηματικά — ἔγραφε ὁ Λένιν — ὑπέρ τῆς οἰκονομικῆς συμφωνίας μέ τήν Ἀμερική — μέ ὅλες τίς χῶρες, ἀλλά *ἰδιαίτερα* μέ τήν Ἀμερική» (σελ. 209).

Ὁ 39ος τόμος περιλαβαίνει ἐπίσης ἐργασίες στίς ὁποῖες φωτίζονται τά ζητήματα τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ καί κομμουνιστικοῦ κινήματος: «Γιά τά καθήκοντα τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς (ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ γιά τήν ΙΙΙ Διεθνή)», «Πῶς ἡ ἀστική τάξη χρησιμοποιεῖ τούς ἀποστάτες», «Γράμμα πρός τή Σύλβια Πάνκχερστ», «Χαιρετισμό στούς ἰταλούς, γάλλους καί γερμανούς κομ-

μουνιστές», «Γράμμα πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας ἀπ' ἀφορμή τή διάσπαση», «Πρός τούς συντρόφους κομμουνιστές πού ἀνῆκαν στό κοινό «Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας» καί πού σχημάτισαν τώρα νέο κόμμα», «Πρός τόν σύντροφο Σερράτι καί ὅλους τούς ἰταλούς κομμουνιστές» κ. ἄ. Στίς ἐργασίες αὐτές ὁ Λένιν ξεσκεπάζει τούς ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, τούς στιγματίζει σάν προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὑπογραμμίζει ὅτι χωρίς πάλη ἐνάντιά τους, χωρίς ρήξη μ' αὐτούς, δέν μπορεῖ νά γίνει λόγος γιά κανένα πραγματικό σοσιαλισμό. Ταυτόχρονα ὁ Λένιν ἔκανε κριτική στίς δογματικές, στίς σεχταριστικές τάσεις πού παρουσιάστηκαν στό κομμουνιστικό κίνημα μερικῶν χωρῶν. «Ἡ πάλη ἐνάντια στούς προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, τούς σαΐντεμανικούς καί τούς καουτσκιστές — ἔγραφε ὁ Λένιν — πρέπει νά εἶναι ἀμείλικτη, ἀλλά δέν πρέπει νά διεξάγεται μέ κατεύθυνση ὑπέρ ἤ κατά τῆς συμμετοχῆς στά ἀστικά Κοινοβούλια, στά ἀντιδραστικά συνδικάτα κτλ. Αὐτό θά ἦταν ἀναμφισβήτητο λάθος κι' ἀκόμη μεγαλύτερο λάθος θά ἦταν ἡ ὑποχώρηση ἀπό τίς ἰδέες τοῦ μαρξισμοῦ καί ἀπό τήν πρακτική του γραμμή (γερό, συγκεντρωτικό πολιτικό κόμμα) πρός τίς ἰδέες καί τήν πρακτική τοῦ συνδικαλισμοῦ. Πρέπει νά ἐπιδιώκουμε τή συμμετοχή τοῦ Κόμματος καί στά ἀστικά Κοινοβούλια, καί στά ἀντιδραστικά συνδικάτα, καί στά «ἐργοστασιακά συμβούλια», τά κουτσουρεμένα καί εὐνουχισμένα κατά σαΐντεμανικό τρόπο, νά ἐπιδιώκουμε τή συμμετοχή του παντοῦ, ὅπου ὑπάρχουν ἐργάτες» (σελ. 222). Τίς θέσεις αὐτές ὁ Λένιν τίς ἀνάπτυξε καί τίς θεμελίωσε παραπέρα στήν ἐργασία του «Ὁ «ἀριστερισμός», παιδική ἀρώστια τοῦ κομμουνισμοῦ».

* *
*

Στόν τόμο αὐτό δημοσιεύονται 30 ντοκουμέντα πού περιλαβαίνονται γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἀπ' αὐτά τά 29 ντοκουμέντα εἶχαν δημοσιευτεῖ πρίν στίς Λενινιστικές Συλλογές, καθώς ἐπίσης στό σοβιετικό καί κομματικό περιοδικό Τύπο. Οἱ «Παρατηρήσεις στό σχέδιο Κανονισμοῦ γιά τό γραφεῖο τῆς ὁμάδας τοῦ ΚΚΡ (μπ) στό ΠΚΣΣ» (δημοσιεύονται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο) δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά.

Ἕνα σημαντικό μέρος τῶν ντοκουμέντων πού περιλαβαίνονται γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα, ἀποτελοῦν σχέδια ἀποφάσεων καί ὁδηγιῶν τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης. Σ' αὐτά ἀνήκουν τά «Σχέδια ἀποφάσεων τοῦ ΠΓ τῆς ΚΕ γιά τά μέτρα πάλης ἐνάντια στόν Μάμοντοφ», τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ «Γιά τήν καθιέρωση στήν Κεντρική Διεύθυνση Ὑφαντουργίας μονοπρόσωπης διεύθυνσης ἀντί τῆς συλλογικῆς», οἱ «Προτάσεις πάνω στό ζήτημα τοῦ συνεταιρισμοῦ», τό «Σχέδιο ἀπόφασης τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», τό «Σχετικά μέ τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή σύνθεση τῆς ΠΚΕΕ», τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ «Γιά τή βελτίωση τῆς διεύθυνσης τῶν σιδηροδρόμων», τό σχέδιο ἀπόφασης «Γιά τή δουλιά τοῦ μηχανισμοῦ τῶν ἐπισιτιστικῶν ὀργάνων».

Ἀνάμεσα στά νέα ντοκουμέντα μεγάλο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν ἡ «Ἐντολή στή Γραμματεία τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων», ἡ «Συνομιλία μέ τόν ἀφγανό ἔκτακτο ἀπεσταλμένο Μουχαμέντ Βαλί-χάν», ὁ «Λόγος στούς ἐργάτες-κομμουνιστές τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ πού ἔφευγαν γιά τό μέτωπο», ὁ «Λόγος στούς μαθητές τῆς σχολῆς ἐξωσχολικῆς μόρφωσης πού ἔφευγαν γιά τό μέτωπο» κ.ἄ.

Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» δημοσιεύονται τά σχέδια ἄρθρων, λόγων, μερικῶν ὁμιλιῶν, τά «Προσχέδια καί σχέδιο τῆς μπροσούρας γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», οἱ «Ὁδηγίες πρός τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας γιά τήν τροποποίηση τοῦ Κανονισμοῦ», οἱ «Σημειώσεις στή σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ΙΙ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς», οἱ «Παρατηρήσεις στό σχέδιο Κανονισμοῦ γιά τό γραφεῖο τῆς ὁμάδας τοῦ ΚΚΡ (μπ) στό ΠΚΣΣ».

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ

В. І. ЛЕНІН

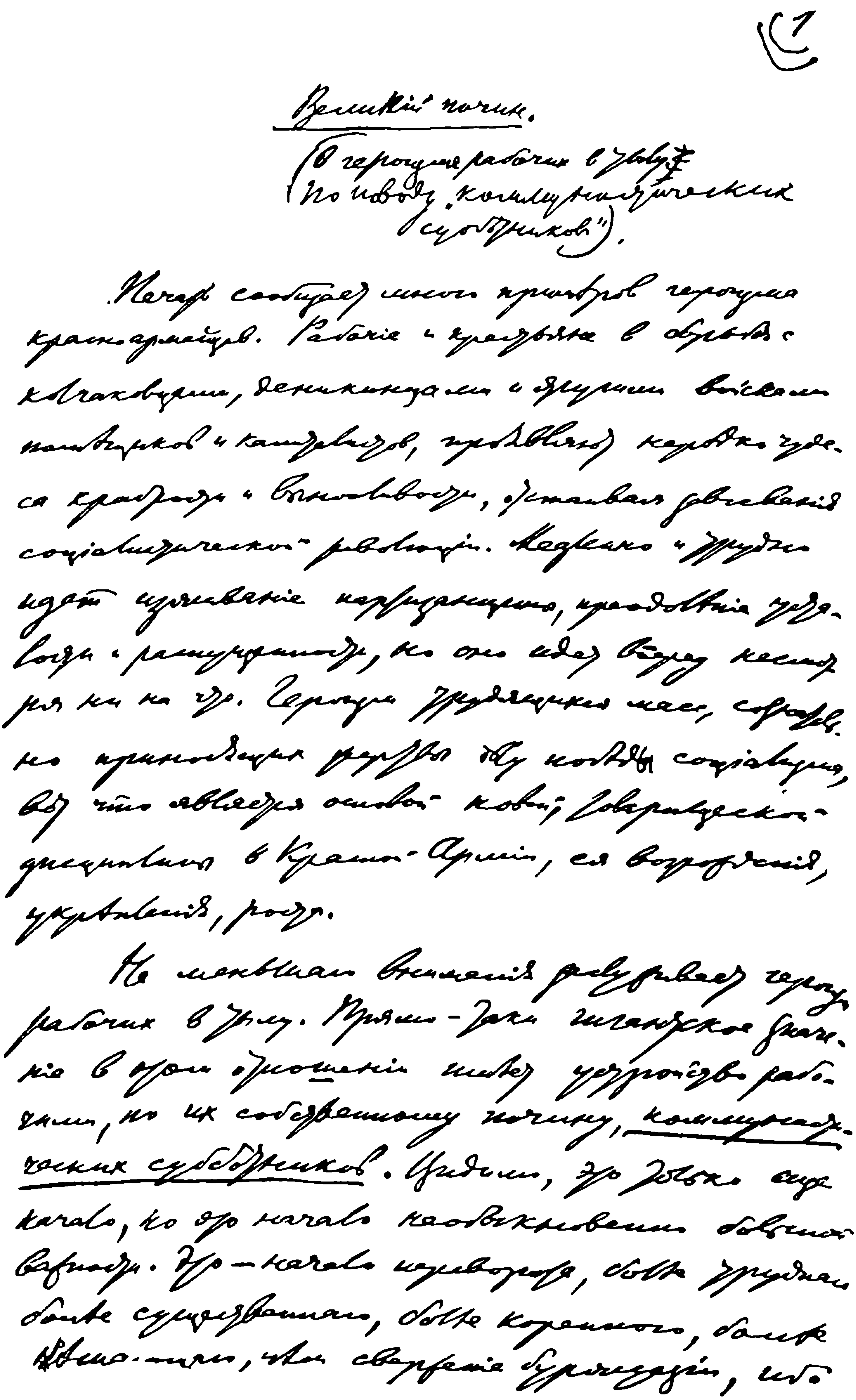
1919

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

(ΓΙΑ ΤΟΝ ΗΡΩΙΣΜΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΣΤΑ ΜΕΤΟΠΙΣΘΕΝ. ΑΠΟ ΑΦΟΡΜΗ ΤΑ «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΑ ΣΑΒΒΑΤΑ»)

Δημοσιεύτηκε τόν Ἰούλη τοῦ 1919
σέ ξεχωριστή μπροσούρα πού ἐκδόθηκε
στή Μόσχα ἀπό τό Κρατικό
ἐκδοτικό
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

С 1

Великiй почин.

(О героизме рабочих в тылу.

По поводу „коммунистических субботников").

Печать сообщает много примеров героизма красноармейцев. Рабочие и крестьяне в борьбе с колчаковцами, деникинцами и другими войсками помещиков и капиталистов, проявляют нередко чудеса храбрости и выносливости, отстаивая завоеванiя социалистической революцiи. Медленно и трудно идет изживанiе партизанщины, преодоленiе усталости и распущенности, но оно идет вперед несмотря ни на что. Героизм трудящихся масс, сознательно приносящих жертвы для победы социализма, вот что является основой новой, товарищеской дисциплины в Красной Армiи, ея возрожденiя, укрепленiя, роста.

Не меньшаго вниманiя заслуживает героизм рабочих в тылу. Прямо-таки гигантское значенiе в этом отношенiи имеет устройство рабочими, по их собственному почину, коммунистических субботников. Очевидно, это только еще начало, но это начало необыкновенно большой важности. Это — начало переворота, более трудного, более существенного, более коренного, более решающего, чем сверженiе буржуазiи, ибо

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ μεγάλη πρωτοβουλία». — 28 τοῦ Ἰούνη 1919

Σμίκρυνση

Ὁ Τύπος δημοσιεύει πολλά παραδείγματα ἡρωισμοῦ τῶν κόκκινων στρατιωτῶν. Στόν ἀγώνα ἐνάντια στούς Κολτσάκ, στούς Ντενίκιν καί στά ἄλλα στρατεύματα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες δείχνουν συχνά θαύματα ἀνδρείας καί ἀντοχῆς, ὑπερασπίζοντας τίς κατακτήσεις τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Ἀργά καί δύσκολα προχωρεῖ τό ξεπέρασμα τοῦ ἀνταρτίστικου πνεύματος, ἡ ὑπερνίκηση τῆς κούρασης καί τῆς χαλαρότητας, παρόλα αὐτά ὅμως προχωρεῖ. Ὁ ἡρωισμός τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, πού προσφέρουν συνειδητά θυσίες γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ, νά ἡ βάση γιά τή νέα, τή συντροφική πειθαρχία στόν Κόκκινο Στρατό, γιά τήν ἀναγέννηση, τό δυνάμωμα, τήν ἀνάπτυξή του.

Ὄχι λιγότερο ἀξίζει νά προσεχτεῖ καί ὁ ἡρωισμός τῶν ἐργατῶν στά μετόπισθεν. Ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη ἔχουν τεράστια σημασία τά *κομμουνιστικά Σάββατα* πού τά ὀργάνωσαν οἱ ἐργάτες μέ δική τους πρωτοβουλία. Ὅπως φαίνεται, πρόκειται ἀκόμη μόνο γιά τήν ἀρχή, μά ἡ ἀρχή αὐτή ἔχει ἐξαιρετικά μεγάλη σημασία. Εἶναι ἡ ἀρχή μιᾶς ἀνατροπῆς πιό δύσκολης, πιό οὐσιαστικῆς, πιό ριζικῆς, πιό ἀποφασιστικῆς ἀπό τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης, γιατί αὐτό σημαίνει νίκη ἐνάντια στήν ἴδια μας τήν ἀδράνεια, τή χαλαρότητα, τό μικροαστικό ἐγωισμό, ἐνάντια στίς συνήθειες ἐκεῖνες πού κληρονόμησε στόν ἐργάτη καί στόν ἀγρότη ὁ καταραμένος καπιταλισμός. Ὅταν ἡ νίκη *αὐτή* στερεωθεῖ, τότε καί μόνο τότε θά δημιουργηθεῖ ἡ νέα κοινωνική πειθαρχία, ἡ σοσιαλιστική πειθαρχία, τότε καί μόνο τότε θά

γίνει ἀδύνατη ἡ ἐπιστροφή πίσω στόν καπιταλισμό καί ὁ κομμουνισμός θά γίνει πραγματικά ἀκατανίκητος.

Ἡ «Πράβντα» δημοσίευσε στίς 17 τοῦ Μάη τό ἄρθρο τοῦ συντρόφου Α. Ζ. «Ἡ δουλιά μέ ἐπαναστατικό τρόπο. (Τό κομμουνιστικό Σάββατο)». Τό ἄρθρο αὐτό ἔχει τόσο μεγάλη σημασία πού τό παραθέτουμε ὁλόκληρο:

Η ΔΟΥΛΙΑ ΜΕ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ

(ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΣΑΒΒΑΤΟ)

Τό γράμμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ γιά τή δουλιά *μέ ἐπαναστατικό τρόπο* ἔδοσε γερή ὤθηση στίς κομμουνιστικές ὀργανώσεις καί στούς κομμουνιστές. Ὁ γενικός ἐνθουσιασμός ἔστειλε πολλούς κομμουνιστές-σιδηροδρομικούς στό μέτωπο, μά οἱ περισσότεροι ἀπό αὐτούς δέν μποροῦσαν νά ἀφήσουν τίς ὑπεύθυνες θέσεις τους καί νά ἀναζητοῦν νέες μεθόδους δουλιᾶς μέ ἐπαναστατικό τρόπο. Οἱ πληροφορίες ἀπό τή βάση ὅτι εἶναι ἀργός ὁ ρυθμός τῆς δουλιᾶς γιά τήν ἐπιστράτευση καί ἡ διοικητική γραφειοκρατία ὑποχρέωσαν τήν ὑπαχτίδα τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μόσχας-Καζάν νά στρέψει τήν προσοχή της στό μηχανισμό τῆς ὅλης διαχείρισης τῶν σιδηροδρόμων. Ἀποδείχτηκε ὅτι ἀπό ἔλλειψη ἐργατικῆς δύναμης καί ἀπό ἀδύνατη ἐντατικότητα τῆς δουλιᾶς καθυστεροῦν ἐπείγουσες παραγγελίες καί ἐπείγουσες ἐπισκευές ἀτμομηχανῶν. Στίς 7 τοῦ Μάη, σέ κοινή συνέλευση τῶν κομμουνιστῶν καί συμπαθούντων τῆς ὑπαχτίδας τῶν σιδηροδρόμων Μόσχας-Καζάν μπῆκε τό ζήτημα νά περάσουν ἀπό τά λόγια στά ἔργα σχετικά μέ τή βοήθεια πού πρέπει νά δόσουν γιά νά νικηθεῖ ὁ Κολτσάκ. Ἡ πρόταση πού ὑποβλήθηκε ἔλεγε:

«Μπροστά στή δύσκολη ἐσωτερική καί ἐξωτερική κατάσταση καί γιά νά ἀποκτήσουμε ὑπεροχή ἀπέναντι στόν ταξικό ἐχθρό, οἱ κομμουνιστές καί οἱ συμπαθοῦντες πρέπει πάλι νά ἀνασκουμπωθοῦν καί νά κόψουν ἀπό τήν ἀνάπαυσή τους ἀκόμη μιά ὥρα, δηλαδή νά αὐξήσουν κατά μιά ὥρα τήν ἐργάσιμη ἡμέρα τους, νά ἀθροίσουν αὐτές τίς ὧρες καί νά δουλέψουν τό Σάββατο μεμιᾶς 6 ὧρες χειρωνακτική δουλιά γιά νά δημιουργήσουν ἄμεσα μιά πραγματική ἀξία. Θεωρώντας ὅτι οἱ κομμουνιστές δέν πρέπει νά λυποῦνται τήν ὑγεία καί τή ζωή τους γιά τίς κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης, πρέπει τή δουλιά νά τήν κάνουν χωρίς πληρωμή. *Τά κομμουνιστικά Σάββατα* νά καθιερωθοῦν σέ ὅλη τήν ὑπαχτίδα ὥσπου νά νικηθεῖ ὁλοκληρωτικά ὁ Κολτσάκ».

Ὕστερα ἀπό ὁρισμένες ταλαντεύσεις ἡ πρόταση αὐτή ψηφίστηκε ὁμόφωνα.

Τό Σάββατο, στίς 10 τοῦ Μάη, στίς 6 τό βράδυ, οἱ κομμουνιστές καί οἱ συμπαθοῦντες παρουσιάστηκαν σάν στρατιῶτες στή δουλιά, συντάχτηκαν στή γραμμή καί χωρίς φασαρία τοποθετήθηκε ὁ καθένας ἀπό τόν ἀρχιτεχνίτη στή δουλιά του.

Τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς *μέ ἐπαναστατικό τρόπο εἶναι φανερά.* Ὁ πίνακας πού παραθέτουμε (βλ. τήν ἑπόμενη σελίδα) δείχνει τίς ἐπιχειρήσεις καί τό χαρακτήρα τῆς δουλιᾶς.

Τόπος ἐργασίας	Ὀνομασία ἐργασιῶν	ἀριθ. ἐργατῶν	Ἀριθμός τῶν ὡρῶν: Μονάδες	Ἀριθμός τῶν ὡρῶν: Συνολ.	Ἡ δουλιά πού ἔγινε
Μόσχα. Κεντρικά μηχανοστάσια.	Φόρτωμα ὑλικῶν γιά τή γραμμή, φόρτωμα συσκευῶν γιά ἐπισκευή ἀτμομηχανῶν καί κομματιῶν τῶν βαγονιῶν στή γραμμή Πέροβο - Μοῦρομ - Ἀλατίρ - Σίζραν.	48 21 5	5 3 4	240 63 20	Φορτώθηκαν 7 500 πούτια, ξεφορτώθηκαν 1 800 πούτια.
Μόσχα. Ντεπώ τῶν ἐπιβατικῶν ἁμαξοστοιχιῶν.	Σύνθετες τρέχουσες ἐπισκευές ἀτμομηχανῶν.	26	5	130	Γενικά ἐπισκευάστηκαν 1 ½ ἀτμομηχανές.
Μόσχα. Σταθμός ταξινόμησης συρμῶν.	Τρέχουσες ἐπισκευές ἀτμομηχανῶν.	24	6	144	Ἐπισκευάστηκαν 2 ἀτμομηχανές καί σέ 4 ἀποσύνδεσαν τά κομμάτια πού πρέπει νά ἐπισκευαστοῦν.
Μόσχα. Τμῆμα βαγονιῶν.	Τρέχουσες ἐπισκευές ἐπιβατικῶν βαγονιῶν.	12	6	72	2 βαγόνια 3ης θέσης.
«Πέροβο». Κεντρικά μηχανοστάσια.	Ἐπισκευές βαγονιῶν καί μικροεπισκευές τό Σάββατο, τήν Κυριακή.	46 23	5 5	230 115	12 κλειστά φορτηγά βαγόνια καί 2 πλατφόρμες.
	Σύνολο..................	205	—	1014	Συνολικά ἐπισκευάστηκαν 4 ἀτμομηχανές, 16 βαγόνια καί φορτώθηκαν καί ξεφορτώθηκαν 9 300 πούτια.

Ἡ συνολική ἀξία τῆς δουλιᾶς σύμφωνα μέ τήν κανονική πληρωμή εἶναι 5 000 000 ρούβλια. Ἄν πληρωθοῦν σάν ὑπερωρίες εἶναι μιάμιση φορά περισσότερα.

Ἡ ἐντατικότητα τῆς δουλιᾶς στό φόρτωμα ξεπερνᾶ τήν ἐντατικότητα τῶν συνηθισμένων ἐργατῶν κατά 270%. Οἱ ὑπόλοιπες δουλιές εἶναι τῆς ἴδιας περίπου ἐντατικότητας.

Ξεπεράστηκε ἡ καθυστέρηση στίς παραγγελίες (ἐπείγουσες) ἀπό ἔλλειψη ἐργατικῆς δύναμης καί ἀπό τή γραφειοκρατική καθυστέρηση πού ἔφτανε ἀπό 7 ἡμέρες ὥς τρεῖς μῆνες.

Ἡ δουλιά ἔγινε μέ συσκευές πού βρίσκονταν σέ κακή κατάσταση (πράγμα πού εὔκολα μποροῦσε νά λείψει) καί πού ἔγιναν αἰτία νά καθυστερήσουν ὁρισμένες ὁμάδες ἀπό 30 ὥς 40 λεπτά.

Ἡ διοίκηση πού ἀφέθηκε ἐκεῖ νά διευθύνει τίς ἐργασίες, μόλις προλάβαινε νά προετοιμάσει καινούργια δουλιά, καί ἴσως νά εἶναι λίγο ὑπερβολική ἡ ἔκφραση ἑνός γέρου μάστορα πού εἶπε ὅτι ἡ δουλιά πού ἔγινε τό *κομμουνιστικό Σάββατο,* ἄν μετρηθεῖ μέ τή δουλιά ἀσυνείδητων καί ἀπείθαρχων ἐργατῶν, ἰσοδυναμεῖ μέ τή δουλιά μιᾶς ἑβδομάδας.

Ἐπειδή στή δουλιά ἦταν παρόντες καί ἁπλῶς εἰλικρινεῖς ὀπαδοί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ἐπειδή ἀναμένεται ὅτι τά ἑπόμενα Σάββατα θά ἔλθουν πολλοί σάν τούς ὀπαδούς αὐτούς καί ἀκόμη ἐπειδή καί ἄλλες ἀχτίδες ἐπιθυμοῦν νά ἀκολουθήσουν τό παράδειγμα τῶν κομμουνιστῶν-σιδηροδρομικῶν τῆς γραμμῆς Μόσχας-Καζάν, θά σταθῶ πιό λεπτομερειακά στήν ὀργανωτική πλευρά σύμφωνα μέ πληροφορίες ἀπό τούς τόπους δουλιᾶς.

Στή δουλιά τά 10% ἦταν κομμουνιστές πού δουλεύουν μόνιμα στή βάση. Οἱ ὑπόλοιποι ἦταν ἄνθρωποι μέ ὑπεύθυνες θέσεις καί αἱρετά στελέχη, ἀπό τόν ἐπίτροπο τῆς γραμμῆς ὥς τόν ἐπίτροπο κάθε ξεχωριστῆς ὑπηρεσίας, καθώς καί ἀντιπρόσωποι ἀπό τά συνδικάτα καί σύντροφοι πού δουλεύουν στή Διεύθυνση καί στό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν.

Πρωτοφανέρωτος εἶναι ὁ ἐνθουσιασμός καί ἡ συντροφικότητα στή δουλιά. Ὅταν, χωρίς βρισιές καί καυγάδες, οἱ ἐργάτες, οἱ ὑπάλληλοι τῶν γραφείων καί τῆς Διεύθυνσης ἅρπαζαν ἕνα στεφάνι τροχοῦ ἀτμομηχανῆς ἐπιβατικῆς ἁμαξοστοιχίας, πού ζυγίζει 40 πούτια, καί τόν κυλοῦσαν ἐπιτόπου σάν φίλεργα μυρμήγκια, στίς καρδιές ὅλων γεννιόταν ἕνα θερμό αἴσθημα χαρᾶς ἀπό τή συλλογική αὐτή δουλιά καί δυνάμωνε ἡ πίστη ὅτι θά εἶναι σίγουρη ἡ νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης. Οἱ παγκόσμιοι ληστές δέν θά κατορθώσουν νά πνίξουν τούς νικητές-ἐργάτες, οἱ σαμποταριστές τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ κάκου περιμένουν τόν ἐρχομό τοῦ Κολτσάκ.

Ὅταν τέλειωσε ἡ δουλιά, οἱ παρευρισκόμενοι βρέθηκαν μπροστά σέ μιά πρωτόφαντη εἰκόνα: καμιά ἑκατοστή κομμουνιστές, κουρασμένοι, μά μέ μιά λάμψη χαρᾶς στά μάτια τους, χαιρέτισαν τήν ἐπιτυχία τῆς δουλιᾶς μέ τούς θριαμβικούς ἤχους τῆς Διεθνοῦς — καί νόμιζες πώς αὐτά τά νικηφόρα κύματα τοῦ νικηφόρου ὕμνου θά ξεχυθοῦν πέρα ἀπό τούς τοίχους στήν ἐργατική Μόσχα καί σάν τά κύματα πού ἀφήνει ἡ πέτρα στό νερό, θά ἁπλωθοῦν σέ ὅλη τήν ἐργατική Ρωσία καί θά ἀναταράξουν τούς κουρασμένους καί τούς ἀπείθαρχους.

Α. Ζ.

Ἐκτιμώντας αὐτό τό ἀξιοσημείωτο «παράδειγμα για μίμηση», ἡ «Πράβντα» τῆς 20 τοῦ Μάη, σέ ἄρθρο τοῦ συντρόφου Ν. Ρ., ἔγραφε μέ τόν παραπάνω τίτλο:

«Δέν εἶναι σπάνιες οἱ περιπτώσεις παρόμοιας δουλιᾶς τῶν κομμουνιστῶν. Ξέρω τέτιες περιπτώσεις στόν ἠλεκτρικό σταθμό καί σέ διάφορες σιδηροδρομικές γραμμές. Στή σιδηροδρομική γραμμή Νικολάγεβσκαγια οἱ κομμουνιστές δούλεψαν ἀρκετές νύχτες ὑπερωρία γιά νά σηκώσουν μιά ἀτμομηχανή πού εἶχε ἀναποδογυριστεῖ. Στή σιδηροδρομική γραμμή τοῦ Βορᾶ ὅλοι οἱ κομμουνιστές καί οἱ συμπαθοῦντες δούλεψαν τό χειμώνα ἀρκετές Κυριακές γιά νά καθαρίσουν τό δρόμο ἀπό τά χιόνια. Οἱ κομματικοί πυρῆνες σέ πολλούς ἐμπορικούς σταθμούς,

γιά νά καταπολεμήσουν τίς κλεψιές τῶν φορτίων, κάνουν νυχτερινές ἐφόδους στούς σταθμούς — ή δουλιά ὅμως αὐτή ἦταν συμπτωματική καί ὄχι συστηματική. Οἱ σύντροφοι τοῦ Καζάν ἔμπασαν ἕνα καινούργιο στοιχεῖο πού κάνει τή δουλιά αὐτή συστηματική, μόνιμη. «Ὡς τήν ὁλοκληρωτική νίκη ἐνάντια στόν Κολτσάκ», ἔτσι ἀποφάσισαν οἱ σύντροφοι τοῦ Καζάν, καί στήν ἀπόφαση αὐτή βρίσκεται ὅλη ή σημασία τῆς δουλιᾶς τους. Παρατείνουν μιά ὥρα τήν ἐργάσιμη μέρα τῶν κομμουνιστῶν καί τῶν συμπαθούντων ὅσο καιρό ή χώρα θά βρίσκεται σέ κατάσταση πολέμου, ταυτόχρονα προσφέρουν ἕνα παράδειγμα παραγωγικῆς δουλιᾶς.

Τό παράδειγμα αὐτό βρῆκε ἤδη καί *πρέπει* νά βρεῖ καί ἄλλους μιμητές. Ἡ κοινή συνέλευση τῶν κομμουνιστῶν καί τῶν συμπαθούντων τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀλεξάντροβσκαγια, ἀφοῦ ἐξέτασε τήν πολεμική κατάσταση καί τήν ἀπόφαση τῶν συντρόφων τοῦ Καζάν, ἀποφάσισε: 1) Νά καθιερώσει τά «Σάββατα» γιά τούς κομμουνιστές καί τούς συμπαθοῦντες τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀλεξάντροβσκαγια. Τό πρῶτο Σάββατο ὁρίζεται γιά τίς 17 τοῦ Μάη. 2) Νά ὀργανωθοῦν οἱ κομμουνιστές καί οἱ συμπαθοῦντες σέ ὑποδειγματικά πρότυπα συνεργεῖα πού θά δείξουν στούς ἐργάτες πῶς πρέπει νά δουλεύουν καί τί μποροῦν στήν πραγματικότητα νά κάνουν μέ τά σημερινά ὑλικά καί ἐργαλεῖα καί μέ τή σημερινή τροφή.

Σύμφωνα μέ τά λόγια τῶν συντρόφων τοῦ Καζάν, τό παράδειγμά τους ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση καί τό ἐρχόμενο Σάββατο περιμένει νά δουλέψει ἕνας σημαντικός ἀριθμός ἀπό *ἐξωκομματικούς* ἐργάτες. Τήν ὥρα πού γράφονται αὐτές οἱ γραμμές δέν ἔχουν ἀρχίσει ἀκόμη οἱ ὑπερωρίες τῶν κομμουνιστῶν στά μηχανοστάσια τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀλεξάντροβσκαγια, κυκλοφόρησε μονάχα ή φήμη ὅτι πρόκειται νά γίνει μιά τέτια δουλιά καί ή ἐξωκομματική μάζα μπῆκε κιόλας σέ κίνηση, μίλησε. «Δέν τό ξέραμε χθές, ἀλλιῶς θά ἑτοιμαζόμασταν καί θά δουλεύαμε κι' ἐμεῖς», «τό ἐρχόμενο Σάββατο θά ἔλθω ὁπωσδήποτε» — ἀκοῦς ἀπό ὅλες τίς μεριές. Εἶναι πολύ μεγάλη ή ἐντύπωση πού προκάλεσε ή δουλιά αὐτή.

Τό παράδειγμα τῶν συντρόφων τοῦ Καζάν πρέπει νά τό ἀκολουθήσουν ὅλοι οἱ κομμουνιστικοί πυρῆνες τῶν μετόπισθεν. Καί ὄχι μονάχα οἱ κομμουνιστικοί πυρῆνες τοῦ σιδηροδρομικοῦ κόμβου τῆς Μόσχας, ἀλλά ὁλόκληρη ή κομματική ὀργάνωση τῆς Ρωσίας πρέπει νά ἀκολουθήσει αὐτό τό παράδειγμα. Καί στά χωριά οἱ κομμουνιστικοί πυρῆνες πρέπει νά καταπιαστοῦν πρῶτα ἀπόλα μέ τήν καλλιέργεια τῶν χωραφιῶν τῶν κόκκινων στρατιωτῶν γιά νά βοηθήσουν τίς οἰκογένειές τους.

Οἱ σύντροφοι τοῦ Καζάν τέλειωσαν τή δουλιά τους στό πρῶτο κομμουνιστικό Σάββατο μέ τόν ὕμνο τῆς Διεθνοῦς. Ἄν ή κομμουνιστική ὀργάνωση ὅλης τῆς Ρωσίας ἀκολουθήσει αὐτό τό παράδειγμα καί τό ἐφαρμόσει σταθερά στή ζωή — ή Ρωσική Σοβιετική Δημοκρατία θά περάσει τούς ἑπόμενους δύσκολους μῆνες μέ τούς βροντερούς ἤχους τῆς Διεθνοῦς, πού θά τούς τραγουδοῦν ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι τῆς Δημοκρατίας...

Ἐμπρός στή δουλιά, σύντροφοι κομμουνιστές!».

Ἡ «Πράβντα» τῆς 23 τοῦ Μάη 1919 ἀνακοίνωσε ὅτι

«Στίς 17 τοῦ Μάη ἔγινε στή σιδηροδρομική γραμμή Ἀλεξάντροβσκαγια τό πρῶτο κομμουνιστικό «Σάββατο». 98 κομμουνιστές καί συμπαθοῦντες δούλεψαν, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς γενικῆς συνέλευσης, χωρίς πληρωμή 5 ὧρες ὑπερωρία καί μέ μόνο τό δικαίωμα νά φᾶνε δεύτερη φορά μέ λεφτά, τό φαγητό ἐπίσης μέ λεφτά τούς δόθηκε, ὅπως γίνεται σέ ὅσους κάνουν χειρωνακτική δουλιά, καί ἀπό μισό φούντι ψωμί».

Παρ' ὅτι ἡ δουλιά δέν εἶχε οὔτε καλά προετοιμαστεῖ, οὔτε καλά ὀργανωθεῖ, *ἡ παραγωγικότητα τῆς δουλιᾶς ἦταν 2-3 φορές ἀνώτερη ἀπό τή συνηθισμένη.*

Νά μερικά παραδείγματα:

5 τορναδόροι μέσα σέ 4 ὧρες ἔκαναν 80 ἄξονες. Ἡ παραγωγικότητα σέ σύγκριση μέ τή συνηθισμένη εἶναι 213%.

20 ἀνειδίκευτοι ἐργάτες μάζεψαν μέσα σέ 4 ὧρες 600 πούτια παλιό ὑλικό καί 70 σοῦστες βαγονιῶν, πού ζύγιζαν 3½ πούτια ἡ καθεμιά, συνολικά 850 πούτια. Ἡ παραγωγικότητα σέ σύγκριση μέ τή συνηθισμένη εἶναι 300%.

«Οἱ σύντροφοι τό ἐξηγοῦν αὐτό μέ τό ὅτι στό συνηθισμένο καιρό ἡ δουλιά εἶναι βαρετή, ἀνιαρή, ἐνῶ ἐδῶ δουλεύουν μέ εὐχαρίστηση, μέ ἐνθουσιασμό. Τώρα ὅμως θά ντρέπονται νά κάνουν στό συνηθισμένο καιρό λιγότερα ἀπό ὅσα ἔκαναν τό κομμουνιστικό Σάββατο».

«Τώρα πολλοί ἐξωκομματικοί ἐργάτες δηλώνουν ὅτι ἐπιθυμοῦν νά πάρουν μέρος στά Σάββατα. Τά συνεργεῖα τῶν ἀτμομηχανῶν ἀναλαβαίνουν νά πάρουν τό Σάββατο μιά ἀτμομηχανή ἀπό τό «νεκροταφεῖο», νά τήν ἐπιδιορθώσουν καί νά τή βάλουν σέ κίνηση.

Μᾶς ἦλθαν πληροφορίες ὅτι τέτια Σάββατα ὀργανώνονται στή σιδηροδρομική γραμμή τῆς Βιάσμα».

Στήν «Πράβντα» τῆς 7 τοῦ Ἰούνη, ὁ σ. Α. Ντιατσένκο γράφει πῶς γίνεται ἡ δουλιά σ' αὐτά τά κομμουνιστικά Σάββατα. Παραθέτουμε τό κυριότερο μέρος τοῦ ἄρθρου του, πού ἔχει τόν τίτλο: «Σημειώσεις ἀπό τό Σάββατο»:

«Μέ μεγάλη χαρά ἑτοιμάστηκα νά πάω μέ τό σύντροφό μου στή σαββατιάτικη «ὑπηρεσία», σύμφωνα μέ τήν κομματική ἀπόφαση τῆς ὑπαχτίδας τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, καί νά ξεκουράσω προσωρινά γιά μερικές ὧρες τό κεφάλι μου, δίνοντας δουλιά στούς μῦς μου... Ἐπρόκειτο νά δουλέψουμε στό ξυλουργικό ἐργοστάσιο τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Φτάσαμε, εἴδαμε τούς δικούς μας, χαιρετιστήκαμε, ἀστειευτήκαμε, μετρήσαμε τίς δυνάμεις μας — εἴμασταν τό ὅλο 30... Καί μπροστά μας κείτεται τό «θεριό», δηλαδή ἕνα ἀτμοκάζανο μέ τό ἀρκετά σεβαστό βάρος, 600-700 πούτια. Κι' αὐτό πρέπει νά τό «μετακινήσουμε», δηλαδή νά τό κυλήσουμε κάπου 1/4 ἤ 1/3 τοῦ βερστιοῦ ὥς τήν πλατφόρμα. Ἡ ἀμφιβολία εἰσχωρεῖ στίς σκέψεις μας... Μά νά, πιάσαμε κιόλας δουλιά: οἱ σύντροφοι ἔβαλαν ἁπλῶς κάτω ἀπό τό καζάνι ξύλινα κυλινδρικά μαδέρια, τό ἔδεσαν μέ δυό σχοινιά καί ἡ δουλιά ἀρχίζει... Τό καζάνι δύσκολα ἀκούει, μά ὡστόσο κουνιέται ἀπό τή θέση του. Χαιρόμαστε, γιατί εἴμαστε τόσο λίγοι... γιατί αὐτό τό ἴδιο τό καζάνι σχεδόν δυό ἑβδομάδες τό σέρνανε τριπλάσιοι ἐργάτες μή κομμουνιστές, κι' αὐτό ἀντιστεκόταν, περίμενε ἐμᾶς... Δουλεύουμε μιά ὥρα, γερά, συντροφικά, κάτω ἀπό τούς ρυθμικούς ἤχους τοῦ παραγγέλματος πού δίνει ὁ σ. ὁμαδάρχης μας, «ἕνα, δυό, τρία» καί τό καζάνι προχωρεῖ, ὅλο καί προχωρεῖ. Ξαφνικά, μά τί τρέχει; Ξαφνικά μιά ὁλόκληρη σειρά ἀπό συντρόφους κάνει μιά πολύ ἀστεία τούμπα — μᾶς «πρόδοσε» τό σχοινί πού κρατούσαμε... Ἡ καθυστέρηση ὅμως βαστᾶ ἕνα λεπτό:

στή θέση τοῦ σχοινιοῦ δένουμε ἕνα χοντρό παλαμάρι... Βράδιασε, ἀρχίζει πιά νά σκοτεινιάζει αἰσθητά, πρέπει ὅμως νά περάσουμε ἀκόμη ἕνα μικρό ὑψωματάκι καί τότε ἡ δουλιά θά τελειώσει γρήγορα. Τρίζουν τά χέρια, οἱ παλάμες καῖνε, ἀνάψαμε, ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις καί ἡ δουλιά προχωρεῖ. Ἡ «διοίκηση» εἶναι ἐκεῖ καί συγκινημένη ἀπό τήν ἐπιτυχία μας πιάνει κι' αὐτή ἄθελά της τό σχοινί: βοηθεῖστε! εἶναι καιρός! Νά κι' ἕνας κόκκινος στρατιώτης παρακολουθεῖ τή δουλιά μας. Κρατᾶ στά χέρια του μιά φυσαρμόνικα. Τί σκέπτεται; Τί ἄνθρωποι εἶναι αὐτοί; Τί τούς ἦλθε καί δουλεύουν τό Σάββατο, ὅταν ὅλοι κάθονται στά σπίτια τους; Τοῦ λύνω τήν ἀπορία του καί τοῦ λέω: «Σύντροφε! Παῖξε μας κάτι εὔθυμο, ἐμεῖς δέν εἴμαστε τυχαῖοι ἐργάτες, μά πραγματικοί κομμουνιστές — βλέπεις πῶς τρέχει ἡ δουλιά στά χέρια μας, δέν τεμπελιάζουμε, μά ἐντείνουμε τίς δυνάμεις μας». Ὁ κόκκινος στρατιώτης ἀπιθώνει προσεκτικά τή φυσαρμόνικα καί ρίχνεται γρήγορα στό παλαμάρι...

Ὁ σ. Οὐ. μέ ὡραία φωνή τενόρου ἀρχίζει τό τραγούδι: «Ὁ ἔξυπνος ὁ ἐγγλέζος!». Τόν ἀκολουθοῦμε ὅλοι μαζί καί ἀντηχοῦν ὑπόκωφα τά λόγια τοῦ ἐργατικοῦ τραγουδιοῦ: «Ἕϊ ντουμπίνουσκα, οὔχνιεμ, ποντερνιόμ, ποντερνιόμ...».

Σάν ἀσυνήθιστοι πού εἴμαστε κουράζονται οἱ μῦς μας, πονοῦν οἱ ὦμοι, ἡ πλάτη, μά... ἔχουμε μπροστά μας μιά μέρα ἐλεύθερη, μέρα πού θά ἀναπαυθοῦμε καί θά μπορέσουμε νά χορτάσουμε ὕπνο. Ὁ σκοπός πού ἐπιδιώκουμε εἶναι κοντά, καί ὕστερα ἀπό μερικές μικρές ταλαντεύσεις τό «θεριό» μας βρίσκεται πιά σχεδόν στήν πλατφόρμα: βάλτε σανίδια ἀπό κάτω, στῆστε το στήν πλατφόρμα! Καί τό καζάνι αὐτό ἄς δόσει τή δουλιά πού τόσο καιρό πιά περιμένουν ἀπό αὐτό. Πᾶμε ὅλοι μαζί στό δωμάτιο, στή «λέσχη» τοῦ τοπικοῦ πυρήνα, πού εἶναι στολισμένη μέ πλακάτ καί μέ τά ὅπλα ἀραδιασμένα στούς τοίχους, πλημμυρισμένη στό φῶς, κι' ἀφοῦ τραγουδήσαμε ὡραῖα τή Διεθνή, ἀπολαύσαμε τό τσάι μέ «ρούμι» καί μέ ψωμί ἀκόμη. Αὐτό τό κέρασμα, πού τό ὀργάνωσαν οἱ ντόπιοι σύντροφοι, ἦλθε κάτι παραπάνω ἀπό τήν ὥρα του, ὕστερα ἀπό τή σκληρή δουλιά μας. Ἀποχαιρετιόμαστε ἀδελφικά μέ τούς συντρόφους καί συνταζόμαστε σέ φάλαγγα. Τά τραγούδια τῆς ἐπανάστασης ἀντηχοῦν μέσα στήν ἡσυχία τῆς νύχτας στόν κοιμισμένο δρόμο, ὁ ρυθμικός ἦχος τῶν βημάτων συνοδεύει τό τραγούδι. «Μέ θάρος ἐμπρός στόν ἀγώνα». «Ἐμπρός τῆς γῆς οἱ κολασμένοι» — ἀντηχεῖ τό τραγούδι τῆς Διεθνοῦς καί τῆς δουλιᾶς.

Πέρασε μιά ἑβδομάδα. Τά χέρια καί οἱ ὦμοι μας ξεκουράστηκαν, καί πᾶμε σ' ἕνα καινούργιο «Σάββατο». Τούτη τή φορά 9 βέρστια μακριά, στό Πέροβο, γιά νά ἐπισκευάσουμε βαγόνια. Οἱ σύντροφοι ἔχουν σκαρφαλώσει στή σκεπή ἑνός «ἀμερικάνου» καί τραγουδοῦν βροντερά καί ὄμορφα τή Διεθνή. Οἱ ἐπιβάτες ἀκοῦν μέ προσοχή καί, ὅπως φαίνεται, παραξενεύονται. Οἱ τροχοί χτυποῦν ρυθμικά κι' ἐμεῖς, πού δέν προλάβαμε νά σκαρφαλώσουμε στή σκεπή, κρεμόμαστε γύρω ἀπό τόν «ἀμερικάνο» στίς σκάλες καί παριστάνουμε τούς «ἀπεγνωσμένους» ἐπιβάτες. Νά καί ἡ στάση, φτάσαμε κιόλας. Περνοῦμε μιά μεγάλη αὐλή καί ἀνταμώνουμε τόν χαρούμενο σύντροφο ἐπίτροπο Γκ.

— Δουλιά ἔχει, μά οἱ ἄνθρωποι εἶναι λίγοι! Ὅλο-ὅλο 30, καί πρέπει μέσα σέ 6 ὧρες νά περάσουμε ἀπό μέση ἐπισκευή καμιά δωδεκαριά βαγόνια! Νά οἱ τροχοί πού ἔχουν σημαδευτεῖ. Καί εἶναι ὄχι μονάχα τά ἄδεια βαγόνια, ἀλλά καί μιά γεμάτη δεξαμενή... Μπά, δέν εἶναι τίποτε, θά τά βγάλουμε πέρα, σύντροφοι!

Ἡ δουλιά βράζει. Ἐγώ μέ ἄλλους πέντε συντρόφους δουλεύω μέ λοστούς, δηλαδή μέ μοχλούς. Οἱ τροχοί ζυγίζουν 60 καί 70 πούτια τό ζευγάρι. Τούς σπρώχνουμε μέ τούς ὤμους μας καί μέ τούς δυό λοστούς πού τούς διευθύνει ὁ σύντροφος «ὁμαδάρχης». Καί περνοῦν γρήγορα καί σβέλτα ἀπό τή μιά γραμμή στήν ἄλλη. Τό ἕνα ζευγάρι τῶν τροχῶν φεύγει, τό ἄλλο ἔρχεται τώρα στή θέση τοῦ

πρώτου. Νά, δλα πιά βρίσκονται στή θέση τους κι' έμεῖς «ξαποστέλνουμε» γρήγορα-γρήγορα αὐτά τά φθαρμένα παλιοσίδερα πάνω ἀπό τίς γραμμές σέ μιά ἀποθήκη... Ένα, δυό, τρία, σηκώνονται στόν ἀέρα μ' ἕνα σιδερένιο περιστροφικό γερανό καί οἱ τροχιές εἶναι πιά ἐλεύθερες. Ἐκεῖ στό σκοτάδι ἀκούγονται τά χτυπήματα τῶν σφυριῶν, οἱ σύντροφοι γρήγορα, σάν μέλισσες, δουλεύουν στά «ἄρωστα» βαγόνια τους. Κάνουν καί τό μαραγκό καί τόν μπογιατζή, φτιάχνουν καί τή σκεπή — ή δουλιά προχωρεῖ γοργά καί γεμίζει μέ χαρά κι' ἐμᾶς καί τόν σ. ἐπίτροπο. Κι' ἐκεῖ τά χέρια μας χρειάστηκαν καί στούς σιδεράδες. Στό φορητό καμίνι βρίσκεται ἕνα «τιμόνι», δηλαδή μιά «μπιέλα» μέ γάντζο, πού στράβωσε ἀπό κάποιο ἀδέξιο χτύπημα. Κάτασπρη, βγάζει σπίθες καθώς ἀκουμπάει πάνω στή σιδερένια πλάκα, δπου μέ τά ἐπιδέξια χτυπήματά μας, καί κάτω ἀπό τό ἔμπειρο μάτι ἑνός συντρόφου, παίρνει τήν κανονική της μορφή. Εἶναι ἀκόμη ἀσπροκόκκινη. Τήν παίρνουμε στήν πλάτη μας καί τήν πᾶμε γρήγορα-γρήγορα στή θέση της. Βγάζει ἀκόμη σπίθες δταν τή βάζουμε στή σιδερένια τρύπα. Μερικά χτυπήματα καί μπῆκε στή θέση της. Χωνόμαστε κάτω ἀπό τό βαγόνι. Ἐκεῖ τό φτιάξιμο αὐτῶν τῶν κρίκων καί τῶν τιμονιῶν δέν εἶναι καθόλου τόσο ἁπλό δσο φαίνεται, ἐκεῖ ὑπάρχει ὁλόκληρο σύστημα ἀπό πριτσίνια καί σπειρωτές σοῦστες...

Ἡ δουλιά βρίσκεται στή βράση της, νυχτώνει, οἱ δαυλοί καῖνε πιό φωτεινά. Γρήγορα θά τελειώσουμε. Μερικοί σύντροφοι «στριμώχτηκαν» κοντά σ' ἕνα σωρό στεφάνια τροχῶν καί «ρουφοῦν» τό ζεστό τσάι. Ἡ μαγιάτικη νύχτα εἶναι δροσερή καί τό καινούργιο μισοφέγγαρο εἶναι δμορφο στόν οὐρανό. Ἀστεῖα, γέλια, χιοῦμορ, δλο ὑγεία.

— Σύντροφε Γκ., σταμάτα τή δουλιά, σοῦ φτάνουν 13 βαγόνια!

Ὅμως, γιά τό σ. Γκ. εἶναι λίγα.

Τελειώσαμε μέ τό τσάι, τραγουδήσαμε τά τραγούδια μας τῆς νίκης, τραβᾶμε πρός τήν ἔξοδο...».

Ἡ κίνηση γιά νά ὀργανωθοῦν «κομμουνιστικά Σάββατα» δέν περιορίζεται στή Μόσχα. Ἡ «Πράβντα» τῆς 6 τοῦ Ἰούνη δημοσίευσε τήν πληροφορία:

«Στίς 31 τοῦ Μάη ἔγινε στό Τβέρ τό πρῶτο κομμουνιστικό Σάββατο. 128 κομμουνιστές δούλεψαν στή σιδηροδρομική γραμμή. Μέσα σέ 3½ ὧρες φόρτωσαν καί ξεφόρτωσαν 14 βαγόνια, ἐπισκεύασαν 3 ἀτμομηχανές, ἔκοψαν πάνω ἀπό 10 σάζενες * ξύλα κι' ἔκαναν καί ἄλλες δουλιές. Ἡ ἐντατικότητα τῆς δουλιᾶς τῶν «εἰδικευμένων κομμουνιστῶν-ἐργατῶν ξεπερνᾶ 13 φορές τή συνηθισμένη παραγωγικότητα».

Διαβάζουμε ἀκόμη στήν «Πράβντα» τῆς 8 τοῦ Ἰούνη:

ΤΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΑ ΣΑΒΒΑΤΑ

«Σαράτοφ, 5 τοῦ Ἰούνη. Οἱ κομμουνιστές-σιδηροδρομικοί, ἀπαντώντας στήν ἔκκληση τῶν συντρόφων τους τῆς Μόσχας, ἀποφάσισαν σέ γενική κομματική συνέλευση: νά δουλεύουν χωρίς πληρωμή κάθε Σάββατο 5 ὧρες ὑπερωρία γιά τήν ἐνίσχυση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας».

* * *

Ἀνάφερα μέ δσο μποροῦσα περισσότερες λεπτομέρειες τίς πληροφορίες γιά τά κομμουνιστικά Σάββατα, γιατί ἐδῶ μπορεῖ κανείς νά δεῖ χωρίς ἀμφιβολία μιά ἀπό τίς σπουδαιότερες πλευ-

* — μιά σάζενα = 2,13 μ. *Σημ. μετ.*

ρές τῆς κομμουνιστικῆς οἰκοδόμησης, πού ὁ Τύπος μας δέν τῆς δίνει ἀρκετή προσοχή καί πού ὅλοι μας δέν τήν ἔχουμε ἀκόμη ἐκτιμήσει ὅσο πρέπει.

Λιγότερη πολιτική φλυαρία, περισσότερη προσοχή στά πιό ἁπλά, μά ζωντανά γεγονότα τῆς κομμουνιστικῆς οἰκοδόμησης, γεγονότα παρμένα ἀπό τή ζωή, δοκιμασμένα στή ζωή — αὐτό τό σύνθημα πρέπει νά τό ἐπαναλαβαίνουμε ἀκούραστα ὅλοι μας, οἱ συγγραφεῖς μας, οἱ διαφωτιστές, οἱ προπαγανδιστές, οἱ ὀργανωτές κτλ.

Εἶναι φυσικό καί ἀναπόφευκτο τόν πρῶτο καιρό ὕστερα ἀπό τήν προλεταριακή ἐπανάσταση νά μᾶς ἀπασχολεῖ περισσότερο τό κύριο καί βασικό καθῆκον, ἡ ὑπερνίκηση τῆς ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης, ἡ νίκη πάνω στούς ἐκμεταλλευτές, ἡ καταστολή τῶν συνωμοσιῶν τους (σάν τή «συνωμοσία τῶν δουλοκτητῶν» γιά τήν παράδοση τῆς Πετρούπολης, ὅπου πῆραν μέρος ὅλοι, ἀπό τίς μαῦρες ἑκατονταρχίες καί τούς καντέτους ὥς τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους μαζί [1]). Δίπλα ὅμως σ' αὐτό τό καθῆκον προβάλλει ἐξίσου ἀναπόφευκτα — καί ὅσο περνάει ὁ καιρός, τόσο περισσότερο — τό πιό οὐσιαστικό καθῆκον τῆς θετικῆς κομμουνιστικῆς οἰκοδόμησης, τῆς δημιουργίας νέων οἰκονομικῶν σχέσεων, μιᾶς νέας κοινωνίας.

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου — ὅπως μοῦ δόθηκε ἤδη πολλές φορές εὐκαιρία νά τό τονίσω, ἀνάμεσα στ' ἄλλα καί στό λόγο μου στίς 12 τοῦ Μάρτη στή συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν — δέν εἶναι μόνο ἡ ἄσκηση βίας πάνω στούς ἐκμεταλλευτές καί μάλιστα δέν εἶναι κυρίως βία. Ἡ οἰκονομική βάση αὐτῆς τῆς ἐπαναστατικῆς βίας, ἡ ἐγγύηση γιά τή ζωτικότητα καί τήν ἐπιτυχία της εἶναι ὅτι τό προλεταριάτο, σέ σύγκριση μέ τόν καπιταλισμό, ἐκπροσωπεῖ καί πραγματοποιεῖ ἕναν ἀνώτερο τύπο κοινωνικῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας. Ἐδῶ εἶναι ἡ οὐσία. Αὐτή εἶναι ἡ πηγή τῆς δύναμης καί ἡ ἐγγύηση γιά τήν ἀναπόφευκτη ὁλοκληρωτική νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ.

Στή δουλοπαροικία ἡ ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας στηριζόταν στήν πειθαρχία τοῦ βούρδουλα, ἐνῶ οἱ ἐργαζόμενοι ζοῦσαν μέσα σέ βαθιά σκοτάδια καί στήν ἀμάθεια, καί τούς λήστευαν καί τούς κορόιδευαν μιά χούφτα τσιφλικάδες. Ἡ καπιταλιστική ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας στηριζόταν στήν πειθαρχία τῆς πείνας, καί ἡ τεράστια μάζα τῶν ἐργαζομένων, παρόλη τήν πρόοδο τοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς ἀστικῆς

δημοκρατίας, ἐξακολουθοῦσε νά εἶναι καί στίς πιό προχωρημένες, πολιτισμένες ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες μιά ἀμόρφωτη καί καταπιεσμένη μάζα μισθωτῶν δούλων ἤ καταπιεζόμενων ἀγροτῶν, πού τούς λήστευαν καί τούς κορόιδευαν μιά χούφτα καπιταλιστές. Ἡ κομμουνιστική ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας — ὁ σοσιαλισμός εἶναι τό πρῶτο βῆμα πρός αὐτή — στηρίζεται καί ὅλο καί περισσότερο θά στηρίζεται στήν ἐλεύθερη καί συνειδητή πειθαρχία τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων πού ἀνάτρεψαν τό ζυγό τόσο τῶν τσιφλικάδων, ὅσο καί τῶν καπιταλιστῶν.

Αὐτή ἡ νέα πειθαρχία δέν πέφτει ἀπό τόν οὐρανό καί δέν εἶναι προϊόν εὐσεβῶν πόθων. Γεννιέται καί ἀναπτύσσεται μέσα ἀπό τούς ὑλικούς ὅρους τῆς μεγάλης καπιταλιστικῆς παραγωγῆς, καί μόνο ἀπό αὐτούς. Χωρίς αὐτούς εἶναι ἀδύνατο νά γεννηθεῖ. Φορέας ὅμως αὐτῶν τῶν ὑλικῶν ὅρων ἤ ἐκεῖνος πού τούς πραγματοποιεῖ εἶναι μιά καθορισμένη ἱστορική τάξη πού δημιουργήθηκε, ὀργανώθηκε, συσπειρώθηκε, διαπαιδαγωγήθηκε, μορφώθηκε, ἀτσαλώθηκε ἀπό τό μεγάλο καπιταλισμό. Ἡ τάξη αὐτή εἶναι τό προλεταριάτο.

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἄν μεταφράσουμε αὐτή τή λατινική, ἐπιστημονική, ἱστορικο-φιλοσοφική ἔκφραση σέ πιό ἁπλή γλώσσα, σημαίνει τοῦτο δῶ:

μόνο μιά καθορισμένη τάξη, καί ἀκριβῶς οἱ ἐργάτες τῆς πόλης καί γενικά οἱ ἐργοστασιακοί, οἱ βιομηχανικοί ἐργάτες εἶναι σέ θέση νά καθοδηγήσουν ὅλη τή μάζα τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων στόν ἀγώνα γιά τήν ἀνατροπή τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου, στήν πορεία τῆς ἴδιας τῆς ἀνατροπῆς, στόν ἀγώνα γιά τή διατήρηση καί τή στερέωση τῆς νίκης, στό ἔργο τῆς δημιουργίας ἑνός νέου σοσιαλιστικοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος, σέ ὅλο τόν ἀγώνα γιά τήν ὁλοκληρωτική κατάργηση τῶν τάξεων. (Ἄς σημειώσουμε μέσα σέ παρένθεση: ἡ ἐπιστημονική διαφορά ἀνάμεσα στό σοσιαλισμό καί στόν κομμουνισμό εἶναι μονάχα ὅτι ἡ πρώτη λέξη σημαίνει τό πρῶτο σκαλοπάτι τῆς νέας κοινωνίας πού ἀναπτύσσεται ἀπό τόν καπιταλισμό καί ἡ δεύτερη λέξη σημαίνει τό πιό ὑψηλό, παραπέρα σκαλοπάτι της.)

Τό λάθος τῆς κίτρινης Διεθνοῦς τῆς «Βέρνης» εἶναι ὅτι οἱ ἡγέτες της παραδέχονται μόνο στά λόγια τήν ταξική πάλη καί τόν καθοδηγητικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου καί φοβοῦνται νά ὁλοκληρώσουν τή σκέψη τους, φοβοῦνται ἀκριβῶς τό ἀναπόφευκτο ἐκεῖνο συμπέρασμα, πού εἶναι ἰδιαίτερα τρομερό γιά τήν ἀστική τάξη καί ἀπόλυτα ἀπαράδεκτο γι' αὐτή. Φοβοῦνται νά

ἀναγνωρίσουν ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι *ἐπίσης* μιά περίοδος ταξικῆς πάλης πού εἶναι ἀναπόφευκτη ὅσο δέν θά ἔχουν ἐξαλειφθεῖ οἱ τάξεις καί πού ἀλλάζει τίς μορφές της καί γίνεται τόν πρῶτο καιρό ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τοῦ κεφαλαίου ἰδιαίτερα σκληρή καί ἰδιαίτερα ἰδιόμορφη. Ὅταν τό προλεταριάτο κατακτήσει τήν πολιτική ἐξουσία δέν σταματᾶ τήν ταξική πάλη, ἀλλά τή συνεχίζει ὥς τήν κατάργηση τῶν τάξεων, ἐννοεῖται ὅμως σέ διαφορετικές συνθῆκες, μέ διαφορετική μορφή, μέ διαφορετικά μέσα.

Καί τί σημαίνει «κατάργηση τῶν τάξεων»; Ὅλοι ὅσοι αὐτοονομάζονται σοσιαλιστές παραδέχονται αὐτό τόν τελικό σκοπό τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅλοι ὅμως δέν σκέπτονται καθόλου βαθιά τή σημασία του. Τάξεις ὀνομάζονται μεγάλες ὁμάδες ἀνθρώπων πού ξεχωρίζουν μεταξύ τους ἀπό τή θέση πού κατέχουν μέσα σέ ἕνα ἱστορικά καθορισμένο σύστημα τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς, ἀπό τή σχέση τους (στό μεγαλύτερο μέρος κατοχυρωμένη καί διατυπωμένη σέ νόμους) πρός τά μέσα παραγωγῆς, ἀπό τό ρόλο τους στήν κοινωνική ὀργάνωση τῆς ἐργασίας καί συνεπῶς ἀπό τούς τρόπους πού ἰδιοποιοῦνται τή μερίδα τοῦ κοινωνικοῦ πλούτου πού διαθέτουν καί ἀπό τό μέγεθος αὐτῆς τῆς μερίδας. Τάξεις εἶναι οἱ ὁμάδες ἐκεῖνες ἀνθρώπων, πού ἡ μιά μπορεῖ νά ἰδιοποιεῖται τή δουλιά τῆς ἄλλης χάρη στή διαφορά τῆς θέσης πού κατέχει μέσα σ' ἕνα καθορισμένο σύστημα τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας.

Εἶναι φανερό ὅτι γιά τήν ὁλοκληρωτική κατάργηση τῶν τάξεων πρέπει ὄχι μόνο νά ἀνατραποῦν οἱ ἐκμεταλλευτές, οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές, ὄχι μόνο νά καταργηθεῖ ἡ ἰδιοκτησία *τους*, πρέπει ἀκόμη νά καταργηθεῖ καί *κάθε* ἀτομική ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς, πρέπει νά ἐξαλειφθεῖ τόσο ἡ διαφορά ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, ὅσο καί ἡ διαφορά ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους τῆς σωματικῆς καί τούς ἀνθρώπους τῆς πνευματικῆς ἐργασίας. Αὐτό εἶναι ἔργο πολύ μακρόχρονο. Γιά νά συντελεστεῖ χρειάζεται ἕνα τεράστιο βῆμα πρός τά μπρός στήν ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, χρειάζεται νά ὑπερνικηθεῖ ἡ ἀντίσταση (συχνά παθητική πού εἶναι ἐξαιρετικά πεισματάρικη καί ὑπερνικιέται ἐξαιρετικά δύσκολα) τῶν πολυάριθμων ὑπολειμμάτων τῆς μικροπαραγωγῆς, πρέπει νά ὑπερνικηθεῖ ἡ τεράστια δύναμη τῆς συνήθειας καί τῆς ἀδράνειας πού συνδέεται μ' αὐτά τά ὑπολείμματα.

Θά ἦταν ἡ πιό κούφια φράση ἤ θά ἦταν μιά αὐταπάτη ἑνός προκατακλυσμιαίου, προμαρξικοῦ σοσιαλιστῆ, νά νομίζουμε ὅτι ὅλοι οἱ «ἐργαζόμενοι» εἶναι ἐξίσου ἱκανοί γιά μιά τέτια δουλιά. Γιατί αὐτή ἡ ἱκανότητα δέν δίνεται μόνη της, μά γεννιέται ἱστορικά καί

γεννιέται *μόνο* μέσα ἀπό τούς ὑλικούς ὅρους τῆς μεγάλης καπιταλιστικῆς παραγωγῆς. Αὐτή τήν ἱκανότητα, στήν ἀρχή τοῦ δρόμου ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, τήν κατέχει *μόνο* τό προλεταριάτο. Αὐτό εἶναι σέ θέση νά ἐκπληρώσει τό γιγάντιο καθῆκον πού πέφτει πάνω του, πρῶτα, γιατί εἶναι ἡ πιό δυνατή καί ἡ πιό πρωτοπόρα τάξη στίς πολιτισμένες κοινωνίες. Δεύτερο, γιατί στίς πιό ἀναπτυγμένες χῶρες ἀποτελεῖ τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Τρίτο, γιατί στίς καθυστερημένες καπιταλιστικές χῶρες, ὅπως στή Ρωσία, ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ ἀνήκει στό μισοπρολεταριάτο, δηλαδή ἀποτελεῖται ἀπό ἀνθρώπους πού ἕνα μέρος τοῦ χρόνου ζοῦν μόνιμα σάν προλετάριοι καί βγάζουν τό ψωμί τους ὥς ἕνα βαθμό μέ τή μισθωτή δουλιά στίς καπιταλιστικές ἐπιχειρήσεις.

Ὅποιος προσπαθεῖ νά ἐπιλύσει τά καθήκοντα τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, ξεκινώντας ἀπό γενικές φράσεις γιά ἐλευθερία, ἰσότητα, δημοκρατία γενικά, ἰσότητα ἐργασιακῆς δημοκρατίας κτλ. (ὅπως τό κάνουν ὁ Κάουτσκι, ὁ Μάρτοφ καί οἱ ἄλλοι ἥρωες τῆς κίτρινης Διεθνοῦς τῆς Βέρνης), αὐτός δείχνει μονάχα τή φύση του σάν μικροαστός φιλισταῖος πού ἀπό ἰδεολογική ἄποψη σέρνεται δουλικά πίσω ἀπό τήν ἀστική τάξη. Τή σωστή ἐπίλυση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος μπορεῖ νά τή δόσει μόνο ἡ συγκεκριμένη μελέτη τῶν εἰδικῶν σχέσεων πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στήν ἰδιαίτερη τάξη πού κατάκτησε τήν πολιτική ἐξουσία, δηλαδή στό προλεταριάτο καί σέ ὅλη τή μή προλεταριακή, καθώς καί τή μισοπρολεταριακή μάζα τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ. Καί αὐτές οἱ σχέσεις δέν διαμορφώνονται μέσα σέ φανταστικά-ἁρμονικές, «ἰδανικές», συνθῆκες, ἀλλά μέσα στήν πραγματικότητα τῆς λυσσαλέας καί πολύμορφης ἀντίστασης πού προβάλλει ἡ ἀστική τάξη.

Ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ — καί πολύ περισσότερο τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ — σέ ὁποιαδήποτε καπιταλιστική χώρα, μαζί καί στή Ρωσία, δοκίμασε χιλιάδες φορές πάνω της καί πάνω στούς δικούς της τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, τίς ληστεῖες του καί κάθε λογῆς ἐξευτελισμούς. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος — δηλαδή ἡ σφαγή δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων γιά νά λυθεῖ τό πρόβλημα, ἄν τό ἀγγλικό ἤ τό γερμανικό κεφάλαιο θά ἀποκτήσει τά πρωτεῖα στήν καταλήστευση ὅλου τοῦ κόσμου — ὄξυνε ἀσυνήθιστα, πλάτυνε καί βάθυνε αὐτές τίς δοκιμασίες καί ἔσπρωξε τόν κόσμο νά τίς κατανοήσει. Ἀπό δῶ βγαίνει καί ἡ ἀναπόφευκτη συμπάθεια πού δείχνει στό προλετα-

ριάτο ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ καί ἰδιαίτερα ἡ μάζα τῶν ἐργαζομένων, γιατί τό προλεταριάτο μέ ἡρωικό θάρος καί ἐπαναστατική ἀδιαλλαξία ἀνατρέπει τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ἀνατρέπει τούς ἐκμεταλλευτές, πνίγει τήν ἀντίστασή τους καί μέ τό αἷμα του ἀνοίγει τό δρόμο γιά τή δημιουργία μιᾶς νέας κοινωνίας, ὅπου δέν θά ὑπάρχει θέση γιά τούς ἐκμεταλλευτές.

Ὅσο μεγάλοι καί ὅσο ἀναπόφευκτοι καί ἄν εἶναι οἱ μικροαστικοί δισταγμοί καί ταλαντεύσεις πρός τά πίσω, στό ἀστικό «καθεστώς», κάτω ἀπό τίς «φτεροῦγες» τῆς ἀστικῆς τάξης, ταλαντεύσεις καί δισταγμοί πού δείχνουν οἱ μή προλεταριακές καί μισοπρολεταριακές μάζες τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ, οἱ μάζες αὐτές δέν μποροῦν νά μήν ἀναγνωρίσουν τό ἠθικό-πολιτικό κύρος τοῦ προλεταριάτου, πού ὄχι μόνο ἀνατρέπει τούς ἐκμεταλλευτές καί πνίγει τήν ἀντίστασή τους, μά καί οἰκοδομεῖ ἐπίσης νέες, ἀνώτερες κοινωνικές σχέσεις, κοινωνική πειθαρχία: τήν πειθαρχία τῶν συνειδητῶν καί ἑνωμένων ἐργατῶν, πού δέν ξέρουν κανένα ζυγό καί καμιά ἐξουσία πάνω τους, ἐκτός ἀπό τήν ἐξουσία τῆς δικῆς τους συνένωσης καί τῆς δικῆς τους πιό συνειδητῆς, τολμηρῆς, συσπειρωμένης, ἐπαναστατικῆς, σταθερῆς πρωτοπορίας.

Γιά νά νικήσει, γιά νά δημιουργήσει καί νά στερεώσει τό σοσιαλισμό, τό προλεταριάτο πρέπει νά λύσει δυό καθήκοντα ἤ ἕνα διπλό καθῆκον: πρῶτα νά τραβήξει μέ τόν ἀπεριόριστο ἡρωισμό του στόν ἐπαναστατικό ἀγώνα ἐνάντια στό κεφάλαιο ὅλη τή μάζα τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων, νά τήν τραβήξει, νά τήν ὀργανώσει, νά τήν καθοδηγήσει γιά τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης καί τήν πλήρη κατάπνιξη κάθε ἀντίστασης ἀπό μέρους της. Δεύτερο, νά ὁδηγήσει ὅλη τή μάζα τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων, καθώς καί ὅλα τά μικροαστικά στρώματα, στό δρόμο τῆς νέας οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης, στό δρόμο τῆς δημιουργίας μιᾶς νέας κοινωνικῆς σχέσης, μιᾶς νέας πειθαρχίας στή δουλιά, μιᾶς νέας ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς πού νά συνενώνει τήν τελευταία λέξη τῆς ἐπιστήμης καί τῆς καπιταλιστικῆς τεχνικῆς μέ τή μαζική συνένωση τῶν συνειδητῶν δουλευτῶν, πού δημιουργοῦν τή μεγάλη σοσιαλιστική παραγωγή.

Αὐτό τό δεύτερο καθῆκον εἶναι πιό δύσκολο ἀπό τό πρῶτο, γιατί σέ καμιά περίπτωση δέν μπορεῖ νά λυθεῖ μέ τόν ἡρωισμό μιᾶς μεμονωμένης ἔκρηξης ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλά ἀπαιτεῖ τόν πιό μακρόχρονο, τόν πιό ἐπίμονο, τόν πιό δύσκολο ἡρωισμό μιᾶς

μαζικῆς καί *καθημερινῆς* δουλιᾶς. Αὐτό ὅμως τό καθῆκον εἶναι καί πιό οὐσιαστικό ἀπό τό πρῶτο, γιατί σέ τελευταία ἀνάλυση ἡ πιό βαθιά πηγή δύναμης γιά τίς νίκες ἐνάντια στήν ἀστική τάξη καί ἡ μοναδική ἐγγύηση ὅτι οἱ νίκες αὐτές θά εἶναι σταθερές καί ἀναφαίρετες μπορεῖ νά εἶναι μόνο ὁ νέος, ὁ πιό ἀνώτερος τρόπος κοινωνικῆς παραγωγῆς, ἡ ἀντικατάσταση τῆς καπιταλιστικῆς καί τῆς μικροαστικῆς παραγωγῆς μέ τή μεγάλη σοσιαλιστική παραγωγή.

* *
*

Τά «κομμουνιστικά Σάββατα» ἔχουν τεράστια ἱστορική σημασία, γιατί ἀκριβῶς μᾶς δείχνουν τή συνειδητή καί ἐθελοντική πρωτοβουλία τῶν ἐργατῶν στήν ἀνάπτυξη τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, στό πέρασμα σέ νέα πειθαρχία τῆς δουλιᾶς, στή δημιουργία σοσιαλιστικῶν ὅρων στήν οἰκονομία καί στή ζωή.

Ἕνας ἀπό τούς λίγους, θά εἶναι μάλιστα πιό σωστό νά ποῦμε ἕνας ἀπό τούς ἐξαιρετικά σπάνιους ἀστούς δημοκράτες τῆς Γερμανίας, πού ὕστερα ἀπό τά διδάγματα τοῦ 1870-1871 πέρασε ὄχι στό σωβινισμό, ὄχι στόν ἐθνικό φιλελευθερισμό, ἀλλά στό σοσιαλισμό, ὁ Ι. Γιάκομπι, εἶπε ὅτι ἡ ἵδρυση μιᾶς ἐργατικῆς ἕνωσης ἔχει μεγαλύτερη ἱστορική σημασία ἀπό τή μάχη τῆς Σάντοβα [2]. Αὐτό εἶναι σωστό. Ἡ μάχη τῆς Σάντοβα ἔλυσε τό ζήτημα ποιά ἀπό τίς δυό ἀστικές μοναρχίες, ἡ αὐστριακή ἤ ἡ πρωσική, θά ἔχει τά πρωτεῖα στή δημιουργία τοῦ ἐθνικοῦ γερμανικοῦ καπιταλιστικοῦ κράτους. Ἡ ἵδρυση μιᾶς ἐργατικῆς ἕνωσης ἦταν ἕνα μικρό βῆμα πρός τήν παγκόσμια νίκη τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Ἔτσι κι' ἐμεῖς μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι τό πρῶτο κομμουνιστικό Σάββατο, πού ὀργανώθηκε στίς 10 τοῦ Μάη 1919 στή Μόσχα ἀπό τούς σιδηροδρομικούς τῆς γραμμῆς Μόσχας-Καζάν, ἔχει μεγαλύτερη ἱστορική σημασία ἀπό ὁποιαδήποτε νίκη τοῦ Χίντενμπουργκ ἤ τοῦ Φός καί τῶν ἄγγλων στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο τοῦ 1914-1918. Οἱ νίκες τῶν ἰμπεριαλιστῶν σημαίνουν τή σφαγή ἑκατομμυρίων ἐργατῶν γιά τά κέρδη τῶν ἀγγλοαμερικανῶν καί γάλλων δισεκατομμυριούχων, εἶναι θηριωδίες τοῦ παραχορτασμένου καπιταλισμοῦ πού χάνεται καί ἀποσυντίθεται ζωντανός. Τό κομμουνιστικό Σάββατο τῶν σιδηροδρομικῶν τῆς γραμμῆς Μόσχας-Καζάν εἶναι ἕνας πυρήνας τῆς νέας, τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, πού φέρνει σέ ὅλους τούς λαούς τῆς γῆς τήν ἀπολύτρωση ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου καί ἀπό τούς πολέμους.

Φυσικά, οἱ κύριοι ἀστοί καί τά τσιράκια τους, μαζί καί οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, πού συνήθισαν νά θεωροῦν τόν ἑαυτό τους «ἐκπρόσωπο τῆς κοινῆς γνώμης», χλευάζουν τίς ἐλπίδες τῶν κομμουνιστῶν, τίς ἀποκαλοῦν «μπαομπάμπ σέ γλάστρα γιά ρεζεντά» *, γελᾶνε γιά τό μηδαμινό ἀριθμό τῶν Σαββάτων σέ σύγκριση μέ τίς πολλές περιπτώσεις κατάχρησης, τεμπελιᾶς, πτώσης τῆς παραγωγικότητας, φθορᾶς πρώτων ὑλῶν, φθορᾶς τῶν προϊόντων κτλ. Θά ἀπαντήσουμε σ' αὐτούς τούς κυρίους: ἄν ἡ ἀστική διανόηση πρόσφερε τίς γνώσεις της γιά νά βοηθήσει τούς ἐργαζόμενους καί ὄχι τούς ρώσους καί τούς ξένους καπιταλιστές γιά τήν παλινόρθωση τῆς ἐξουσίας τους, τότε ἡ ἐπανάσταση θά προχωροῦσε πιό γρήγορα καί πιό εἰρηνικά. Αὐτό ὅμως εἶναι οὐτοπία, γιατί τό ζήτημα λύνεται μέ τήν πάλη τῶν τάξεων καί ἡ πλειοψηφία τῆς διανόησης τραβιέται μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Τό προλεταριάτο θά νικήσει ὄχι μέ τή βοήθεια τῆς διανόησης, ἀλλά παρά τήν ἀντίστασή της (τουλάχιστο στίς περισσότερες περιπτώσεις) θά νικήσει, παραμερίζοντας τούς ἀδιόρθωτους ἀστούς διανοούμενους, μεταπλάθοντας, ἀναδιαπαιδαγωγώντας, ὑποτάσσοντας τούς ταλαντευόμενους, κατακτώντας σιγά-σιγά ὅλο καί περισσότερους μέ τό μέρος του. Ἡ χαιρεκακία γιά τίς δυσκολίες καί τίς ἀποτυχίες τῆς ἐπανάστασης, ἡ διάδοση τοῦ πανικοῦ, ἡ προπαγάνδα γιά ἐπιστροφή πρός τά πίσω — ὅλα αὐτά εἶναι μέσα καί μέθοδοι ταξικῆς πάλης τῆς ἀστικῆς διανόησης. Τό προλεταριάτο δέν θά ἐπιτρέψει νά τό ἐξαπατήσουν μ' αὐτά.

Ἄν τώρα πάρουμε τό ζήτημα στήν οὐσία του, ἔτυχε μήπως ποτέ στήν ἱστορία ἕνας καινούργιος τρόπος παραγωγῆς νά ριζώσει μεμιᾶς, χωρίς μιά μακρά σειρά ἀπό ἀποτυχίες, λάθη, ὑποτροπές; Μισό αἰώνα ὕστερα ἀπό τήν πτώση τοῦ δικαίου τῆς δουλοπαροικίας ὑπῆρχαν ἀκόμη στό ρωσικό χωριό πολλά ὑπολείμματα δουλοπαροικίας. Μισό αἰώνα ὕστερα ἀπό τήν κατάργηση τῆς δουλείας τῶν νέγρων στήν Ἀμερική, ἡ κατάσταση τῶν νέγρων ἐξακολουθοῦσε νά παραμένει τίς περισσότερες φορές μισοδουλική. Ἡ ἀστική διανόηση, μαζί καί οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, εἶναι πιστοί στόν ἑαυτό τους ὅταν ὑπηρετοῦν τό κεφάλαιο καί διατηροῦν τή γεμάτη καλπιά ἐπιχειρηματολογία τους: πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου μᾶς κατηγοροῦσαν γιά

* Μπαομπάμπ, μεγάλο δέντρο τῆς Ἀφρικῆς πού ἡ περιφέρεια τοῦ κορμοῦ του φτάνει τά 47 μέτρα. *Σημ. μετ.*

οὐτοπισμό, καί ὕστερα ἀπό αὐτήν ἀπαιτοῦν ἀπό μᾶς νά ἐξαφανίσουμε μέ φανταστική ταχύτητα τά ἴχνη τοῦ παρελθόντος!

Ἐμεῖς ὅμως δέν εἴμαστε οὐτοπιστές καί ξέρουμε τήν ἀληθινή ἀξία τῶν ἀστικῶν «ἐπιχειρημάτων». Ξέρουμε ἐπίσης ὅτι γιά ἕνα ὁρισμένο χρονικό διάστημα ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση στά ἤθη καί τά ἔθιμα θά ὑπερέχουν ἀναπόφευκτα τά ἴχνη τοῦ παλιοῦ ἀπέναντι στά φυντάνια τοῦ καινούργιου. Ὅταν τό καινούργιο μόλις-μόλις ἔχει γεννηθεῖ, τό παλιό ἐξακολουθεῖ πάντα γιά ἕνα ὁρισμένο χρονικό διάστημα νά παραμένει πιό ἰσχυρό — ἔτσι γίνεται πάντα καί στή φύση καί στήν κοινωνική ζωή. Αὐτό πού κοροϊδεύουν ὅτι εἶναι ἀδύνατα τά φυντάνια τοῦ καινούργιου, ὁ φτηνούτσικος διανοουμενίστικος σκεπτικισμός καί τά ἄλλα παρόμοια — στήν οὐσία εἶναι μέθοδοι ταξικῆς πάλης τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο, εἶναι ὑπεράσπιση τοῦ καπιταλισμοῦ ἐνάντια στό σοσιαλισμό. Πρέπει νά μελετοῦμε μέ ἐπιμέλεια τά σπέρματα τοῦ καινούργιου, νά δίνουμε σ' αὐτά τή μεγαλύτερη προσοχή, νά βοηθοῦμε μέ κάθε τρόπο τήν ἀνάπτυξή τους καί νά «φροντίζουμε» αὐτά τά ἀδύνατα φυντάνια. Μερικά ἀπ' αὐτά ἀναπόφευκτα θά χαθοῦν. Δέν μποροῦμε νά ἐγγυηθοῦμε ὅτι ἀκριβῶς τά «κομμουνιστικά Σάββατα» θά παίξουν ἐξαιρετικά σπουδαῖο ρόλο. Δέν πρόκειται γι' αὐτό. Πρόκειται γιά τό ὅτι πρέπει νά ὑποστηριχθοῦν ὅλα καί τά κάθε λογῆς φυντάνια τοῦ καινούργιου, καί ἀπό αὐτά ἡ ζωή θά διαλέξει τά πιό βιώσιμα. Ἄν ἕνας ἰάπωνας ἐπιστήμονας, γιά νά βοηθήσει τούς ἀνθρώπους νά ὑπερνικήσουν τή σύφιλη, εἶχε τήν ὑπομονή νά δοκιμάσει 605 παρασκευάσματα, ὥσπου ἔφτιασε τό 606° παρασκεύασμα που ἱκανοποιοῦσε τίς γνωστές ἀπαιτήσεις, τότε ἐκεῖνος πού θέλει νά λύσει ἕνα καθῆκον πολύ πιό δύσκολο, δηλαδή νά νικήσει τόν καπιταλισμό, πρέπει νά ἔχει τήν ὑπομονή νά δοκιμάσει ἑκατοντάδες καί χιλιάδες νέες μεθόδους, τρόπους, μέσα πάλης, γιά νά ἐπεξεργαστεῖ ἔτσι τά πιό κατάλληλα ἀπ' αὐτά.

Τά «κομμουνιστικά Σάββατα» γι' αὐτό ἀκριβῶς ἔχουν σημασία, γιατί δέν τά ἄρχισαν ἐργάτες πού βρίσκονται σέ ἐξαιρετικά καλές συνθῆκες, ἀλλά ἐργάτες διαφόρων εἰδικοτήτων, μαζί καί ἐργάτες χωρίς εἰδικότητα, ἀνειδίκευτοι ἐργάτες πού βρίσκονται σέ *συνηθισμένες* συνθῆκες, δηλαδή *στίς πιό δύσκολες* συνθῆκες. Ὅλοι μας ξέρουμε καλά ποιά εἶναι ἡ βασική αἰτία πού ἔπεσε ἡ παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, πράγμα πού δέν παρατηρεῖται μόνο στή Ρωσία, μά σέ ὅλο τόν κόσμο: βασική αἰτία εἶναι ἡ καταστροφή καί ἡ ἐξαθλίωση, ἡ ἀγανάκτηση καί ἡ κούραση πού προκάλεσε ὁ

ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, οἱ ἀρώστιες καί ὁ ὑποσιτισμός. Ἀπό ἄποψη σπουδαιότητας ὁ ὑποσιτισμός κατέχει τήν πρώτη θέση. Ἡ πείνα — νά ἡ αἰτία. Καί γιά νά ἐξαλειφθεῖ ἡ πείνα πρέπει νά ἀνεβάσουμε τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας καί στή γεωργία, καί στίς μεταφορές, καί στή βιομηχανία. Ἔχουμε, συνεπῶς, κάτι πού μοιάζει μέ φαῦλο κύκλο: γιά νά ἀνεβάσουμε τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας πρέπει νά σωθοῦμε ἀπό τήν πείνα, καί γιά νά σωθοῦμε ἀπό τήν πείνα πρέπει νά ἀνεβάσουμε τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας.

Εἶναι γνωστό ὅτι παρόμοιες ἀντιφάσεις λύνονται στήν πράξη μέ τό σπάσιμο αὐτοῦ τοῦ φαύλου κύκλου, μέ μιά στροφή στίς διαθέσεις τῶν μαζῶν, μέ τήν ἡρωική πρωτοβουλία διαφόρων ὁμάδων, πρωτοβουλία πού, πάνω στή βάση μιᾶς τέτιας στροφῆς, παίζει συχνά ἀποφασιστικό ρόλο. Οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες τῆς Μόσχας καί οἱ σιδηροδρομικοί τῆς Μόσχας (φυσικά ἔχω ὑπόψη μου τήν πλειοψηφία καί ὄχι μιά χούφτα κερδοσκόπους, γραφειοκράτες καί λοιπούς λευκοφρουρίτες) εἶναι ἐργαζόμενοι πού ζοῦν μέσα σέ ἀπελπιστικά δύσκολες συνθῆκες. Ὁ ὑποσιτισμός εἶναι συνεχής καί τώρα, πρίν ἀπό τή νέα σοδιά, μέ τή γενική χειροτέρευση τῆς ἐπισιτιστικῆς κατάστασης, ἔχουμε πραγματικά λιμό. Καί νά πού αὐτοί, οἱ πεινασμένοι ἐργάτες, πού τούς τριγυρίζει ἡ μοχθηρή ἀντεπαναστατική ζύμωση τῆς ἀστικῆς τάξης, τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων, ὀργανώνουν «κομμουνιστικά Σάββατα», δουλεύουν ὑπερωρίες *χωρίς καμιά πληρωμή* καί πετυχαίνουν *ἕνα τεράστιο ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας*, παρόλο πού εἶναι κουρασμένοι, βασανισμένοι, ἐξαντλημένοι ἀπό τόν ὑποσιτισμό. Μήπως αὐτό δέν εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἡρωισμός; Μήπως αὐτό δέν εἶναι ἡ ἀρχή μιᾶς ἀνατροπῆς μέ κοσμοϊστορική σημασία;

Ἡ παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας εἶναι σέ τελευταία ἀνάλυση τό σπουδαιότερο, τό κυριότερο γιά τή νίκη τοῦ νέου κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ὁ καπιταλισμός δημιούργησε μιάν ἄγνωστη γιά τή δουλοπαροικία παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας. Ὁ καπιταλισμός μπορεῖ νά νικηθεῖ τελειωτικά καί θά νικηθεῖ τελειωτικά, γιατί ὁ σοσιαλισμός δημιουργεῖ μιά νέα, πολύ πιό ἀνώτερη παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας. Αὐτό εἶναι πολύ δύσκολο καί μακρόχρονο ἔργο, ὅμως *ἄρχισε*, κι' αὐτό εἶναι τό κυριότερο. Ἄν στήν πεινασμένη Μόσχα τό καλοκαίρι τοῦ 1919 οἱ πεινασμένοι ἐργάτες, πού ἔζησαν τά τέσσερα δύσκολα χρόνια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί ὕστερα τόν ἑνάμιση χρόνο ἑνός πιό δύσκολου ἀκόμη ἐμφυλίου πολέμου, μπόρεσαν νά ἀρχίσουν αὐτό τό μεγάλο ἔργο, τότε ποιά

θά εἶναι ἡ παραπέρα ἀνάπτυξή μας, ὅταν θά νικήσουμε στόν ἐμφύλιο πόλεμο καί θά κατακτήσουμε τήν εἰρήνη;

Κομμουνισμός σημαίνει, σέ σχέση μέ τόν καπιταλισμό, ἀνώτερη παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας ἐθελοντῶν ἐργατῶν, συνειδητῶν, ἑνωμένων, πού χρησιμοποιοῦν τήν πρωτοπόρα τεχνική. Τά κομμουνιστικά Σάββατα εἶναι ἐξαιρετικά πολύτιμα, σάν μιά *ἔμπρακτη* ἀρχή *τοῦ κομμουνισμοῦ,* καί εἶναι μιά πολύ μεγάλη σπανιότητα, γιατί βρισκόμαστε σέ τέτια βαθμίδα, πού «γίνονται μόνο *τά πρῶτα βήματα* στό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό» (ὅπως πολύ σωστά λέει τό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας [3]).

Ὁ κομμουνισμός ἀρχίζει ἐκεῖ πού ἐμφανίζεται ἡ γεμάτη αὐτοθυσία φροντίδα *τῶν ἁπλῶν ἐργατῶν* πού ὑπερνικάει τή βαριά δουλιά, φροντίδα γιά νά ἀνεβάσουν τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, νά περιφρουρήσουν *τό κάθε πούτι σιτάρι, κάρβουνο, σίδερο* καί ἄλλα προϊόντα πού δέν προορίζονται προσωπικά γιά τούς ἴδιους πού τά δουλεύουν, οὔτε γιά τούς «δικούς» τους, μά γιά τούς «μακρινούς», δηλαδή γιά ὅλη τήν κοινωνία στό σύνολό της, γιά τίς δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους πού εἶναι ἑνωμένοι πρῶτα σέ ἕνα σοσιαλιστικό κράτος καί ὕστερα στήν Ἕνωση τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν.

Ὁ Κάρλ Μάρξ στό «Κεφάλαιο» κοροϊδεύει τό πομπῶδες καί μεγαλόστομο ὕφος τοῦ ἀστικοδημοκρατικοῦ μεγάλου χάρτη τῶν ἐλευθεριῶν καί τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ὅλη αὐτή τή φρασεολογία γιά ἐλευθερία, ἰσότητα, ἀδελφότητα *γενικά,* πού τυφλώνει τούς μικροαστούς καί τούς φιλισταίους ὅλων τῶν χωρῶν, μέχρι καί τούς σημερινούς χυδαίους ἥρωες τῆς χυδαίας Διεθνοῦς τῆς Βέρνης. Ὁ Μάρξ ἀντιπαραθέτει σ' αὐτές τίς πομπώδεις διακηρύξεις τῶν δικαιωμάτων τόν ἁπλό, σεμνό, πρακτικό καί καθημερινό τρόπο πού τό προλεταριάτο θέτει τό ζήτημα: περιορισμός τῶν ὡρῶν ἐργασίας ἀπό τό κράτος — νά ἕνα ἀπό τά τυπικά δείγματα τοῦ τρόπου πού ὁ Μάρξ βάζει τό ζήτημα [4]. Καί ὅσο περισσότερο ἀναπτύσσεται τό περιεχόμενο τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, τόσο πιό ξεκάθαρα καί πιό ἐξόφθαλμα ἀποκαλύπτεται μπροστά μας ὅλη ἡ ἀκρίβεια καί τό βάθος τῆς παρατήρησης τοῦ Μάρξ. Οἱ «διατυπώσεις» πού χρησιμοποιεῖ ὁ πραγματικός κομμουνισμός διαφέρουν ἀπό τήν πομπώδη, πονηρή, πανηγυρική φρασεολογία τῶν Κάουτσκι, τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, καθώς καί τῶν ἀγαπημένων τους «ἀδελφῶν» τῆς Βέρνης, ἀκριβῶς γιατί αὐτές οἱ διατυπώσεις τά ἀνάγουν ὅλα στούς *ὅρους τῆς δουλιᾶς*. Λιγότερες φλυαρίες γιά «ἐργασιακή δημοκρατία», γιά «ἐλευθερία, ἰσότητα,

ἀδελφότητα», γιά «λαϊκή ἐξουσία» καί ἄλλα παρόμοια: ὁ σημερινός συνειδητός ἐργάτης καί ἀγρότης διακρίνει σ' αὐτές τίς παραφουσκωμένες φράσεις τήν ἀπάτη τῆς ἀστικῆς διανόησης μέ τήν ἴδια εὐκολία πού ἕνας ἄνθρωπος μέ τήν πείρα τῆς ζωῆς, βλέποντας τήν ἀψεγάδιαστη καί «σιδερωμένη» φυσιογνωμία καί τήν ἐξωτερική ἐμφάνιση ἑνός «καθώς πρέπει κυρίου», διαπιστώνει ἀμέσως καί χωρίς νά γελαστεῖ: «Σίγουρα πρόκειται γιά κάποιον ἀπατεώνα».

Λιγότερο πομπώδεις φράσεις, περισσότερο ἁπλή, *καθημερινή* δουλιά καί φροντίδα γιά τό κάθε πούτι σιτάρι καί κάθε πούτι κάρβουνο! Περισσότερη φροντίδα ὥστε αὐτό τό πούτι σιτάρι καί τό πούτι τό κάρβουνο, πού χρειάζονται στόν πεινασμένο ἐργάτη καί στόν κουρελιασμένο, γυμνό ἀγρότη, νά *μή* φτάσουν σ' αὐτούς μέ *ἐμπορικές* συναλλαγές καί καπιταλιστικά, ἀλλά μέ τή συνειδητή, ἐθελοντική, γεμάτη αὐτοθυσία ἡρωική δουλιά τῶν ἁπλῶν δουλευτάδων, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες καί οἱ σιδηροδρομικοί τῆς γραμμῆς Μόσχας-Καζάν.

Πρέπει ὅλοι μας νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι παντοῦ καί σέ κάθε μας βῆμα, ἀκόμη καί στίς γραμμές μας, ἐκδηλώνονται τά ὑπολείμματα μιᾶς ἀστικῆς-διανοουμενίστικης, λογάδικης ἀντιμετώπισης τῶν προβλημάτων τῆς ἐπανάστασης. Ὁ Τύπος μας, λ.χ., δέν πολεμᾶ ἀρκετά αὐτά τά σάπια ὑπολείμματα τοῦ σάπιου ἀστικοδημοκρατικοῦ παρελθόντος, δέν ὑποστηρίζει ἀρκετά τά ἁπλά, σεμνά, καθημερινά, μά ζωντανά φυντάνια τοῦ πραγματικοῦ κομμουνισμοῦ.

Πάρτε τή θέση τῆς γυναίκας. Κανένα δημοκρατικό κόμμα στόν κόσμο σέ καμιά ἀπό τίς προχωρημένες ἀστικές δημοκρατίες δέν ἔκανε ἀπό αὐτή τήν ἄποψη μέσα σέ ὁλόκληρες δεκαετίες οὔτε τό ἕνα ἑκατοστό ἀπό ὅσα κάναμε ἐμεῖς στόν πρῶτο κιόλας χρόνο τῆς ἐξουσίας μας. Δέν ἀφήσαμε, μέ τήν πραγματική σημασία τῆς λέξης, πέτρα πάνω στήν πέτρα ἀπό τούς αἰσχρούς ἐκείνους νόμους γιά τήν ἀνισοτιμία τῆς γυναίκας, γιά τούς περιορισμούς στά διαζύγια, γιά τίς ἀπαίσιες διατυπώσεις πού περιβάλλανε τό διαζύγιο, γιά τή μή ἀναγνώριση τῶν ἐξώγαμων παιδιῶν, γιά τήν ἀναζήτηση τῶν πατεράδων τους κτλ., νόμους πού τά ὑπολείμματά τους εἶναι πάρα πολλά σέ ὅλες τίς πολιτισμένες χῶρες, πρός αἶσχος τῆς ἀστικῆς τάξης καί τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἔχουμε χιλιάδες φορές τό δικαίωμα νά εἴμαστε περήφανοι γιά ὅσα κάναμε σ' αὐτό τόν τομέα. Ὅσο πιό *παστρικά* ὅμως καθαρίζουμε τό ἔδαφος ἀπό τή σαβούρα τῶν παλιῶν ἀστικῶν νόμων καί θεσμῶν, τόσο πιό ξεκάθαρο γίνεται γιά μᾶς ὅτι πρόκειται μονάχα γιά τό καθάρισμα τοῦ ἐδάφους πρίν ἀπό τήν ἀνοικοδόμηση, ὄχι ὅμως ἀκόμη καί γιά τήν ἴδια τήν ἀνοικοδόμηση.

Ἡ γυναίκα ἐξακολουθεῖ νά εἶναι *σκλάβα τοῦ σπιτιοῦ,* παρ' ὅλους τούς ἀπελευθερωτικούς νόμους, γιατί τήν πιέζει, τήν πνίγει, τήν ἀποβλακώνει, τήν ταπεινώνει τό *μικρό σπιτικό* νοικοκυριό, πού τήν καρφώνει στήν κουζίνα καί στά παιδιά καί σπαταλᾶ τήν ἐργατική της δύναμη σέ μιά δουλιά μέχρι ἐξωφρενισμοῦ μή παραγωγική, τιποτένια, ἐκνευριστική, ἀποβλακωτική, βασανιστική. Ἡ πραγματική *ἀπελευθέρωση τῆς γυναίκας,* ὁ πραγματικός κομμουνισμός θά ἀρχίσει μόνο ἐκεῖ καί τότε, ὅπου κι' ὅταν ἀρχίσει ἡ μαζική πάλη (καθοδηγούμενη ἀπό τό προλεταριάτο πού κατέχει τήν κρατική ἐξουσία) ἐνάντια σ' αὐτό τό μικρό σπιτικό νοικοκυριό, ἤ πιό σωστά ἡ *μαζική ἀνασυγκρότησή* του σέ μεγάλο σοσιαλιστικό νοικοκυριό.

Δίνουμε ἄραγε στήν πράξη ἀρκετή προσοχή σ' αὐτό τό θεωρητικά ἀδιαφιλονίκητο ζήτημα γιά κάθε κομμουνιστή; Φυσικά ὄχι. Δείχνουμε ἄραγε ἀρκετή φροντίδα γιά τά *φυντάνια* τοῦ κομμουνισμοῦ, πού ὑπάρχουν τώρα κιόλας σ' αὐτό τόν τομέα; Ἀκόμη μιά φορά ὄχι καί ὄχι. Οἱ κοινές ἑστίες φαγητοῦ, οἱ βρεφικοί σταθμοί, οἱ παιδικοί κῆποι — νά τά δείγματα αὐτῶν τῶν φυντανιῶν, νά τά ἁπλά, τά καθημερινά μέσα πού δέν ἔχουν τίποτε τό πομπῶδες, τό μεγαλόστομο, τό πανηγυρικό καί πού στήν *πράξη* εἶναι ἱκανά *νά ἀπελευθερώσουν τή γυναίκα,* στήν πράξη εἶναι ἱκανά νά ἐλαττώσουν καί νά ἐξαλείψουν τήν ἀνισοτιμία της μέ τόν ἄντρα, σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τό ρόλο της στήν κοινωνική παραγωγή καί στήν κοινωνική ζωή. Τά μέσα αὐτά δέν εἶναι καινούργια, ἔχουν δημιουργηθεῖ (ὅπως καί ὅλες γενικά οἱ ὑλικές προϋποθέσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ) ἀπό τό μεγάλο καπιταλισμό, ὅμως μέσα στό καπιταλιστικό καθεστώς κατάντησαν πρῶτο, κάτι τό σπάνιο, δεύτερο — πράγμα ἰδιαίτερα σπουδαῖο — ἔγιναν μικροεμπορικές ἐπιχειρήσεις μέ ὅλες τίς χειρότερες πλευρές τῆς κερδοσκοπίας, τοῦ κέρδους, τῆς ἀπάτης, τῆς νοθείας, εἴτε κατάντησαν «ἀκροβατισμοί τῆς ἀστικῆς φιλανθρωπίας», πού οἱ καλύτεροι ἐργάτες μέ τό δίκιο τους τή μισοῦσαν καί τήν περιφρονοῦσαν.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἀρχίσαμε νά ἔχουμε περισσότερα ἀπ' αὐτά τά ἱδρύματα καί ὅτι *ἀρχίζουν* νά ἀλλάζουν τό χαρακτήρα τους. Δέν ὑπάρχει ἐπίσης ἀμφιβολία ὅτι ἀνάμεσα στίς ἐργάτριες καί τίς ἀγρότισσες ὑπάρχουν πολύ περισσότερα *ὀργανωτικά ταλέντα* ἀπό ὅσα ξέρουμε, ἄνθρωποι δηλαδή πού ἔχουν τήν ἱκανότητα νά ὀργανώνουν τήν πρακτική δουλιά μέ τή συμμετοχή μεγάλου

ἀριθμοῦ ἐργαζομένων καί ἀκόμη μεγαλύτερου ἀριθμοῦ καταναλωτῶν, χωρίς ἐκεῖνες τίς ἄφθονες φράσεις, τίς φασαρίες, τά τσακώματα, τίς φλυαρίες γιά σχέδια, συστήματα κτλ., πού ἀπό αὐτά «πάσχει» μόνιμα ἡ «διανόηση», ἡ ὁποία ἔχει ὑπερβολικά μεγάλη ἰδέα γιά τόν ἑαυτό της, ἤ οἱ πρώιμοι «κομμουνιστές». Ἐμεῖς ὅμως *δέν περιποιούμαστε* ὅπως πρέπει αὐτά τά φυντάνια τοῦ καινούργιου.

Κοιτάξτε τήν ἀστική τάξη. Πόσο θαυμάσια ξέρει νά διαφημίζει ἐκεῖνο πού *τῆς* χρειάζεται! Πῶς ἐξυμνοῦνται σέ ἑκατομμύρια ἀντίτυπα τῶν ἐφημερίδων *τους* οἱ «ὑποδειγματικές» στά μάτια τῶν καπιταλιστῶν ἐπιχειρήσεις. Πῶς γίνονται ἀντικείμενο ἐθνικῆς περηφάνειας τά «ὑποδειγματικά» ἀστικά ἱδρύματα! Ὁ Τύπος μας δέν φροντίζει καθόλου ἤ σχεδόν καθόλου νά περιγράφει τίς καλύτερες ἑστίες φαγητοῦ ἤ τούς καλύτερους βρεφικούς σταθμούς, νά ἐπιμένει καθημερινά γιά νά μετατραποῦν ὁρισμένοι ἀπό αὐτούς σέ ὑποδειγματικά ἱδρύματα, νά τούς διαφημίζει, νά περιγράφει λεπτομερειακά τί οἰκονομία ἀνθρώπινης δουλιᾶς καί τί ἄνεση γιά τόν καταναλωτή ἐξασφαλίζεται, τί ἐξοικονόμηση σέ προϊόντα, τί ἀπελευθέρωση τῆς γυναίκας ἀπό τή σπιτική σκλαβιά καί τί καλυτέρευση τῶν ὑγιεινῶν ὅρων πετυχαίνεται μέ τήν *ὑποδειγματική κομμουνιστική δουλιά,* καί πῶς ἀκόμη μπορεῖ αὐτό νά ἐπιτευχθεῖ καί νά ἐπεκταθεῖ σέ ὅλη τήν κοινωνία, σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους.

Ὑποδειγματική παραγωγή, ὑποδειγματικά κομμουνιστικά Σάββατα, ὑποδειγματική φροντίδα καί εὐσυνειδησία στήν παραγωγή καί τή διανομή τοῦ κάθε πουτιοῦ σιτάρι, ὑποδειγματικές ἑστίες φαγητοῦ, ὑποδειγματική καθαριότητα τοῦ τάδε ἐργατικοῦ σπιτιοῦ, τοῦ τάδε τετραγώνου — ὅλα αὐτά πρέπει νά γίνουν δέκα φορές περισσότερο, ἀπό ὅσο εἶναι τώρα, ἀντικείμενο προσοχῆς καί φροντίδας τόσο τοῦ Τύπου μας, ὅσο καί *κάθε* ἐργατικῆς καί ἀγροτικῆς ὀργάνωσης. Ὅλα αὐτά εἶναι τά φυντάνια τοῦ κομμουνισμοῦ καί ἡ περιποίησή τους εἶναι γενική καί πρώτιστη ὑποχρέωσή μας. Ὅσο δύσκολη καί ἄν εἶναι ἡ ἐπισιτιστική καί ἡ παραγωγική μας κατάσταση, ὡστόσο μέσα στόν ἐνάμιση χρόνο τῆς μπολσεβίκικης ἐξουσίας εἶναι ἀναμφισβήτητη ἡ πρόοδός μας *σέ ὅλη τή γραμμή τοῦ μετώπου:* ἡ συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν ἀνέβηκε ἀπό 30 ἑκατομμύρια πούτια (ἀπό τήν 1/8/1917 ὥς τήν 1/8/1918) σέ 100 ἑκατομμύρια πούτια (ἀπό τήν 1/8/1918 ὥς τήν 1/5/1919). Αὐξήθηκε ἡ καλλιέργεια λαχανικῶν, ἐλαττώθηκαν οἱ ἄσπαρτες ἐκτάσεις μέ σιτηρά, οἱ σιδηροδρομικές μεταφορές ἄρχι-

σαν νά καλυτερεύουν παρά τίς τεράστιες δυσκολίες σέ καύσιμα κτλ. Μέσα σ' αὐτά τά γενικά πλαίσια καί μέ τήν ὑποστήριξη τῆς προλεταριακῆς κρατικῆς ἐξουσίας, τά φυντάνια τοῦ κομμουνισμοῦ δέν θά μαραθοῦν, μά θά μεγαλώσουν καί θά ἀνθίσουν στόν ὁλοκληρωμένο κομμουνισμό.

* *
*

Πρέπει νά σκεφτοῦμε καλά τή σημασία τῶν «κομμουνιστικῶν Σαββάτων» γιά νά βγάλουμε ἀπ' αὐτή τή μεγάλη πρωτοβουλία ὅλα τά πρακτικά διδάγματα τεράστιας σημασίας πού ἀπορέουν ἀπό αὐτά.

Τό πρῶτο καί βασικό δίδαγμα εἶναι ἡ ὁλόπλευρη ὑποστήριξη αὐτῆς τῆς πρωτοβουλίας. Ἡ λέξη «κομμούνα» ἄρχισε νά χρησιμοποιεῖται σ' ἐμᾶς πολύ εὔκολα. Κάθε ἐπιχείρηση πού τήν ἔβαλαν μπρός οἱ κομμουνιστές ἤ πού μπῆκε μπρός μέ τή συμμετοχή τους, τίς περισσότερες φορές ἀνακηρύσσεται ἀμέσως «κομμούνα». Καί συχνά ξεχνοῦμε πώς ἕνας *τόσο τιμητικός τίτλος* πρέπει νά *κατακτηθεῖ* μέ μακρόχρονη καί ἐπίμονη δουλιά, νά κατακτηθεῖ μέ ἀποδειγμένη *πρακτική* ἐπιτυχία σέ μιά πραγματικά κομμουνιστική οἰκοδόμηση.

Γι' αὐτό, κατά τή γνώμη μου, εἶναι ἀπόλυτα σωστή ἡ ἀπόφαση πού ὡρίμασε στή σκέψη τῆς πλειοψηφίας τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς νά *καταργηθεῖ* τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων σχετικά μέ τήν *ὀνομασία* «καταναλωτικές κομμοῦνες» [5]. Καλύτερα ἕνα πιό ἁπλό ὄνομα καί ἔτσι τά λάθη καί οἱ ἐλλείψεις στίς *πρῶτες* βαθμίδες τῆς νέας ὀργανωτικῆς δουλιᾶς δέν θά φορτώνονται στίς «κομμοῦνες», μά θά καταλογίζονται (ὅπως εἶναι δίκαιο καί σωστό) στούς *κακούς* κομμουνιστές. Θά ἦταν πολύ ὠφέλιμο νά ἐξοστρακίσουμε τή λέξη «κομμούνα» ἀπό τήν *τρέχουσα* χρήση, νά ἀπαγορευτεῖ στόν πρῶτο τυχόντα νά πιάνεται ἀπό αὐτή τή λέξη καί *νά ἀναγνωρίσουμε αὐτή τήν ὀνομασία μ ό ν ο* γιά τίς πραγματικές κομμοῦνες, πού ἀπόδειξαν πραγματικά στήν πράξη (καί ἐπιβεβαίωσαν μέ τήν ὁμόφωνη ἀναγνώριση ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς περιοχῆς) τήν ἱκανότητα καί ἐπιδεξιότητά τους νά ὀργανώνουν τή δουλιά μέ κομμουνιστικό τρόπο. Ἀπόδειξε στήν ἀρχή τήν ἱκανότητά σου γιά ἀπλήρωτη δουλιά πρός τό συμφέρον τῆς κοινωνίας, πρός τό συμφέρον ὅλων τῶν ἐργαζομένων, τήν ἱκανότητά σου «νά δουλεύεις μέ ἐπαναστατικό τρόπο», τήν ἱκανότητά σου νά ἀνεβάζεις τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, νά ὀργανώνεις τή δουλιά ὑποδειγματικά καί ὕστερα ἅπλωσε τό χέρι σου γιά νά πάρεις τόν τιμητικό τίτλο «κομμούνα»!

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τά «κομμουνιστικά Σάββατα» ἀποτελοῦν τήν πιό πολύτιμη ἐξαίρεση. Γιατί ἐδῶ οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες καί οἱ ἐργάτες τῶν σιδηροδρόμων Μόσχας-Καζάν *πρῶτα* ἔδειξαν *στήν πράξη* ὅτι εἶναι ἱκανοί νά δουλεύουν σάν *κομμουνιστές* καί ὕστερα ἔδοσαν στήν πρωτοβουλία τους τό ὄνομα «κομμουνιστικά Σάββατα». Πρέπει νά ἐπιδιώξουμε καί νά ἐπιτύχουμε νά συνεχιστεῖ αὐτό καί στό μέλλον καί ὅποιος ὀνομάζει τήν ἐπιχείρησή του, τό ἵδρυμά του ἤ τό ἔργο του κομμούνα, *χωρίς νά τό ἀποδεικνύει* μέ τή σκληρή δουλιά του καί μέ τήν πρακτική *ἐπιτυχία μιᾶς μακρόχρονης ἐργασίας*, μέ τήν ὑποδειγματική καί τήν πραγματικά κομμουνιστική ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς του, αὐτόν νά τόν κοροϊδεύουμε ἀμείλικτα καί νά τόν διαπομπεύουμε σάν τσαρλατάνο καί φλύαρο.

Ἡ μεγάλη πρωτοβουλία μέ τά «κομμουνιστικά Σάββατα» πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ καί ἀπό μιά ἄλλη ἄποψη, συγκεκριμένα: γιά τό *ξεκαθάρισμα* τοῦ Κόμματος. Ἦταν τελείως ἀναπόφευκτο τόν πρῶτο καιρό ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση, ὅταν ἡ μάζα τῶν «τίμιων» ἀνθρώπων μέ μικροαστικές διαθέσεις φερνόταν φοβισμένα, ὅταν ἡ ἀστική διανόηση, μαζί φυσικά καί οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἔκαναν σαμποτάζ καί ἔδειχναν δουλοπρέπεια ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη, ἦταν τελείως ἀναπόφευκτο νά κολλήσουν στό κυβερνητικό κόμμα τυχοδιῶκτες καί ἄλλα πολύ ἐπιζήμια στοιχεῖα. Δέν ὑπῆρξε καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἐπανάσταση χωρίς νά παρουσιαστεῖ αὐτό τό φαινόμενο. Ὅλο τό ζήτημα εἶναι, τό κόμμα πού κυβερνᾶ νά στηρίζεται στήν ὑγιή καί γερή πρωτοπόρα τάξη καί νά ἔχει τήν ἱκανότητα νά ξεκαθαρίζει τίς γραμμές του.

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἐμεῖς ἀρχίσαμε τή δουλιά ἀπό καιρό. Πρέπει νά τή συνεχίσουμε σταθερά καί ἀκούραστα. Μᾶς βοήθησε σ' αὐτό ἡ ἐπιστράτευση τῶν κομμουνιστῶν γιά τόν πόλεμο: οἱ φοβιτσιάρηδες καί οἱ κατεργαρέοι ἔφυγαν ἀπό τό Κόμμα. Ὥρα τους καλή! *Τέτια* ἐλάττωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος σημαίνει *τεράστια αὔξηση* τῆς δύναμης καί τῆς βαρύτητάς του. Πρέπει νά συνεχίσουμε τό ξεκαθάρισμα, χρησιμοποιώντας τήν πρωτοβουλία τῶν «κομμουνιστικῶν Σαββάτων»: νά παίρνουμε στό Κόμμα μόνο ὕστερα ἀπό ἑξάμηνη, ἄς ποῦμε, «δοκιμασία» ἤ «θητεία» πού συνίσταται σέ «δουλιά μέ ἐπαναστατικό τρόπο». Στόν ἴδιο ἀκριβῶς ἔλεγχο νά ἀπαιτήσουμε νά ὑποβληθοῦν *ὅλα* τά κομματικά μέλη πού μπῆκαν στό Κόμμα ὕστερα ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 καί πού δέν ἔχουν ἀποδείξει μέ ἰδιαίτερες

πράξεις ἤ ὑπηρεσίες τήν ἀπόλυτη σταθερότητά τους, τήν πίστη τους καί τήν ἱκανότητά τους νά εἶναι κομμουνιστές.

Τό ξεκαθάρισμα τοῦ Κόμματος, συνδεμένο μέ τό σταθερό *ἀνέβασμα τῆς ἀπαιτητικότητάς του* γιά μιά πραγματικά κομμουνιστική δουλιά, θά καλυτερέψει *τό μηχανισμό* τῆς κρατικῆς ἐξουσίας καί θά ἐπιταχύνει σέ τεράστιο βαθμό τό *οριστικό πέρασμα* τῶν ἀγροτῶν μέ τό μέρος τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου.

Τά «κομμουνιστικά Σάββατα», ἀνάμεσα στά ἄλλα, ἔριξαν ἐξαιρετικά δυνατό φῶς στόν ταξικό χαρακτήρα τοῦ μηχανισμοῦ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος γράφει ἕνα γράμμα γιά τή «δουλιά μέ ἐπαναστατικό τρόπο» *. Τήν ἰδέα τήν ἔριξε ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος μέ 100-200 χιλιάδες μέλη (τόσα, ὑποθέτω, θά μείνουν ὕστερα ἀπό ἕνα σοβαρό ξεκαθάρισμα, γιατί τώρα εἶναι περισσότερα).

Αὐτή τήν ἰδέα τήν υἱοθέτησαν οἱ συνδικαλισμένοι ἐργάτες. Ὁ ἀριθμός τους φτάνει στή Ρωσία καί στήν Οὐκρανία τά 4 ἑκατομμύρια. Στήν τεράστια πλειοψηφία τους εἶναι ὑπέρ τῆς προλεταριακῆς κρατικῆς ἐξουσίας, ὑπέρ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. 200 χιλιάδες καί 4 ἑκατομμύρια — νά ὁ συσχετισμός τῶν «γραναζιῶν», ἄν ἐπιτρέπεται νά ἐκφραστῶ ἔτσι. Καί παρακάτω ἔρχονται τά *δεκάδες ἑκατομμύρια* τῆς ἀγροτιᾶς, πού χωρίζονται σέ τρεῖς κύριες ὁμάδες: στήν πιό πολυάριθμη καί τήν πιό κοντινή στό προλεταριάτο, δηλαδή στούς μισοπρολετάριους ἤ στή φτωχολογιά. Ὕστερα στούς μεσαίους ἀγρότες καί τέλος στήν πιό μικρή ὁμάδα, τούς κουλάκους ἤ τήν ἀγροτική ἀστική τάξη.

Ὅσο θά παραμένει ἡ δυνατότητα νά ἐμπορεύεται τό σιτάρι καί νά κερδοσκοπεῖ πάνω στήν πείνα, ὁ ἀγρότης παραμένει (καί αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο γιά μιά ὁρισμένη χρονική περίοδο μέσα στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου) μισοδουλευτής, μισοκερδοσκόπος. Σάν κερδοσκόπος εἶναι ἐχθρός μας, ἐχθρός τοῦ προλεταριακοῦ κράτους, ἔχει τήν τάση νά συμβιβάζεται μέ τήν ἀστική τάξη καί τούς πιστούς λακέδες της ὥς τό μενσεβίκο Σέρ ἤ τόν ἐσέρο Μπ. Τσερνιένκοφ, πού εἶναι ὑπέρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου σιτηρῶν. Ὅμως, *σάν δουλευτής*, ὁ ἀγρότης εἶναι φίλος τοῦ προλεταριακοῦ κράτους, ὁ πιό πιστός σύμμαχος τοῦ ἐργάτη στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν τσιφλικά καί ἐνάντια στόν καπιταλιστή. Σάν δουλευτής, ὁ ἀγρότης ὑποστηρίζει μέ τήν τεράστια μάζα του,

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 271-274. *Ἡ Σύντ.*

πού ἀποτελεῖται ἀπό πολλά ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, ἐκείνη τή «μηχανή» τοῦ κράτους, πού ἔχει ἐπικεφαλῆς τίς ἑκατό-διακόσιες χιλιάδες τῆς κομμουνιστικῆς προλεταριακῆς πρωτοπορίας καί πού ἀποτελεῖται ἀπό ἑκατομμύρια ὀργανωμένους προλετάριους.

Δέν ὑπῆρξε ἀκόμη στόν κόσμο πιό δημοκρατικό κράτος, μέ τήν ἀληθινή σημασία τῆς λέξης, πιό στενά συνδεμένο μέ τίς ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες.

Τέτια ἀκριβῶς προλεταριακή δουλιά, πού διατρανώθηκε καί πραγματοποιήθηκε στή ζωή μέ τά «κομμουνιστικά Σάββατα», θά κάνει νά στεργιώσει τελειωτικά ὁ σεβασμός καί ἡ ἀγάπη τῆς ἀγροτιᾶς πρός τό προλεταριακό κράτος. Τέτια δουλιά — καί μόνο αὐτή — πείθει ὁριστικά τόν ἀγρότη ὅτι ἔχουμε δίκιο, ὅτι ὁ κομμουνισμός ἔχει δίκιο, κάνει τόν ἀγρότη ἀφοσιωμένο ὀπαδό μας. Καί αὐτό σημαίνει ὅτι ὁδηγεῖ στήν ὁλοκληρωτική ὑπερνίκηση τῶν ἐπισιτιστικῶν δυσκολιῶν, στήν ὁλοκληρωτική νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ ἐνάντια στόν καπιταλισμό στό ζήτημα τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν σιτηρῶν, ὁδηγεῖ στήν ἀπόλυτη στερέωση τοῦ κομμουνισμοῦ.

28 τοῦ Ἰούνη 1919.

ΓΙΑ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ, ΤΟΥ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

4 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1919[6]

Σύντροφοι, ὅταν βάζουμε σάν καθῆκον μας νά ἐκτιμήσουμε σήμερα τή γενική κατάστασή μας, ἄθελα ἔρχεται στό μυαλό μας ἡ σκέψη νά συγκρίνουμε πρίν ἀπόλα τόν Ἰούλη τοῦ 1919 μέ τόν Ἰούλη τοῦ 1918. Μοῦ φαίνεται ὅτι μιά τέτια σύγκριση, πού ἔρχεται φυσιολογικά στό μυαλό, θά μᾶς δόσει εὐκολότερα ἀπό κάθε ἄλλο μιά σωστή ἀντίληψη γιά τίς καινούργιες δυσκολίες, οἱ ὁποῖες ὡς ἕνα βαθμό εἶναι καί παλιές δυσκολίες, καί πού τώρα ἐδῶ δυνάμωσαν, ἔκαναν τήν κατάσταση δύσκολη καί ἀπαιτοῦν ἀπό μᾶς καινούργια ὑπερένταση, καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἡ σύγκριση αὐτή θά μᾶς δείξει τί τεράστιο βῆμα ἔκανε ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση μέσα σ' αὐτό τό χρόνο καί γιατί μᾶς δίνει ἀκόμη καί μέ τήν πιό συγκρατημένη, τήν πιό δύσπιστη ἐκτίμηση τῆς ὑπόθεσης, γιατί μᾶς δίνει ξανά τήν ἀπόλυτη βεβαιότητα ὅτι προχωροῦμε στήν ὁλοκληρωτική καί ὁριστική νίκη.

Σύντροφοι, θυμηθεῖτε τήν κατάσταση πρίν ἕνα χρόνο. Τόν Ἰούλη ἀκριβῶς τοῦ 1918 τά πιό ἀπειλητικά καί φοβερά, θά ἔλεγε κανείς, σύννεφα, πού ἦταν ἀδύνατο, θά ἔλεγε κανείς, νά ἀποκρουστοῦν, εἶχαν συγκεντρωθεῖ γύρω ἀπό τή Σοβιετική Δημοκρατία. Τότε, ὅπως καί σήμερα, ἐπιδεινώθηκε ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση πρίν τήν καινούργια ἀκριβῶς σοδιά, στό τέλος ἀκριβῶς τοῦ παλιοῦ ἐπισιτιστικοῦ χρόνου, ὅταν ἐξαντλοῦνται τά ἀποθέματα. Πέρυσι ἡ κατάσταση ἦταν ἀσύγκριτα δυσκολότερη. Ὅπως καί τώρα, τό περασμένο καλοκαίρι πρόσθεσε στίς ἐπισιτιστικές δυσκολίες ἀκόμη περισσότερες πολιτικές καί στρατιωτικές δυσκολίες ἐσωτερικά καί ἐξωτερικά. Ὅταν εἶχε συγκληθεῖ πέρυσι τό καλοκαίρι τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ[7], εἶχε συμπέσει μέ τήν

ἐξέγερση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στή Μόσχα [8], εἶχε συμπέσει μέ τήν προδοσία τοῦ τότε διοικητῆ στρατιᾶς ἀριστεροῦ ἐσέρου Μουραβιόφ [9], πού σχεδόν ἄνοιξε τό μέτωπό μας. Τό καλοκαίρι τοῦ 1919 εἶχε συμπέσει μέ τή μεγάλη συνωμοσία στό Γιαροσλάβλ [10], πού τήν προκάλεσε, ὅπως ἀποδείχτηκε τώρα καί ὅπως τό ὁμολόγησαν ὅσοι πῆραν μέρος σ' αὐτή, ὁ γάλλος πρεσβευτής Νουλάνς· αὐτός παρακίνησε τόν Σάβινκοφ νά ὀργανώσει τή συνωμοσία αὐτή μέ τήν ἐγγύηση ὅτι τά γαλλικά στρατεύματα πού ἀποβιβάζονται στό Ἀρχάνγκελσκ θά βοηθήσουν τό Γιαροσλάβλ, ὅτι καί στήν πιό δύσκολη κατάσταση γιά τό Γιαροσλάβλ τό περιμένει ἡ συνένωση μέ τό Ἀρχάνγκελσκ, ἡ συνένωση μέ τούς συμμάχους, καί κατά συνέπεια, ἡ πτώση τῆς Μόσχας εἶναι ἄμεση. Ἀπό τήν Ἀνατολή ὁ ἐχθρός εἶχε κατορθώσει σ' αὐτό τό διάστημα νά καταλάβει τή Σαμάρα, τό Καζάν, τό Σιμπίρσκ, τό Σίζραν, τό Σαράτοφ. Ἀπό τό Νότο, τά κοζάκικα στρατεύματα, πού τά ἐνίσχυε ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός — αὐτό διαπιστώθηκε μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια — πού τά ἐνίσχυε ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός ἔπαιρναν χρήματα καί ἐξοπλισμό. Οἱ ἐχθροί ρίχτηκαν ἐπάνω μας, μᾶς κύκλωσαν ἀπό δυό μεριές, μᾶς κορόιδευαν. Οἱ γερμανικοί ἰμπεριαλιστικοί κύκλοι ἔλεγαν: «Ἄν δέν μπορεῖτε νά τά βγάλετε πέρα μέ τούς τσεχοσλοβάκους, τότε βγάλτε τα μέ μᾶς». Νά, αὐτό τόν αὐθάδη τόνο χρησιμοποιοῦσαν οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές.

Νά ποιά ἦταν ἡ τοτινή κύκλωση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, πού δέν εἶχε, θά ἔλεγε κανείς, καθόλου διέξοδο, σέ ἐποχή πού οἱ δυσκολίες τῆς ἐπισιτιστικῆς κατάστασης ἦταν ἀφάνταστες καί ὁ στρατός μας μόλις ἄρχιζε νά συγκροτεῖται. Ὁ στρατός δέν εἶχε ὀργάνωση, δέν εἶχε πείρα, ἔπρεπε βιαστικά, στά πεταχτά νά συγκροτοῦμε τό ἕνα τμῆμα ὕστερα ἀπό τό ἄλλο — καί οὔτε ἦταν δυνατό νά σκεπτόμαστε γιά μιά ὁλοκληρωμένη, συστηματική δουλειά. Καί ἄν ἀντέξαμε σ' αὐτό τό χρόνο, ἄν, στηριζόμενοι σ' αὐτή τήν πείρα καί διατηρώντας την σταθερά στή μνήμη μας, ρίξουμε μιά ματιά στή σημερινή κατάσταση, ἐντελῶς δικαιολογημένα μποροῦμε νά ποῦμε: ναί, ἡ κατάσταση εἶναι δύσκολη, συγκρίνοντας ὅμως ὅσα δοκιμάσαμε πέρυσι μέ τή σημερινή κατάσταση — χωρίς ἀμφιβολία, γιά τόν κάθε ἄνθρωπο πού θέλει νά μελετᾶ καί νά παρακολουθεῖ προσεκτικά καί νά μήν ἐπηρεάζεται ἀπό τίς διαθέσεις του — ἡ σύγκριση αὐτή δείχνει ἀκόμη καί ἀπό τήν πλευρά τοῦ ἁπλοῦ συσχετισμοῦ τῶν ἐσωτερικῶν δυνάμεων, ἀκόμη καί ἀπό τήν πλευρά τῆς ἀντιπαράθεσης τῶν γεγο-

νότων πού άφοροῦν τίς προσωρινές δυσκολίες, ὅτι ἡ σημερινή μας κατάσταση εἶναι ἀσύγκριτα πιό σταθερή καί γι' αὐτό θά ἦταν χίλιες φορές ἐγκληματικό νά μᾶς πιάνει πανικός. Ἄν ἡ κατάσταση πρίν ἕνα χρόνο ἦταν ἀσύγκριτα δυσκολότερη καί ὡστόσο ξεπεράσαμε τίς δυσκολίες, τότε μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα μποροῦμε νά ποῦμε, χωρίς νά ὑπερβάλλουμε καθόλου τίς δυνάμεις καί νά ὑποτιμοῦμε τίς δυσκολίες, ὅτι καί τώρα θά τίς ξεπεράσουμε. Ἐγώ πρέπει νά ἀναφέρω τά βασικά συγκριτικά στοιχεῖα, γιατί πιό λεπτομερειακά πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα θά σταθοῦν οἱ ἑπόμενοι ὁμιλητές.

Πέρυσι, ὅταν τό καλοκαίρι ὀξύνθηκε ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση, σ' ἐμᾶς τά πράγματα ἔφτασαν σέ σημεῖο πού τόν Ἰούλη καί τόν Αὔγουστο ἡ ὀργάνωση πού διαχειριζόταν τό ἐπισιτιστικό μας ζήτημα, τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, οἱ ἀποθῆκες δέν εἶχαν σχεδόν τίποτε πού θά μπορούσαμε νά δόσουμε στόν πληθυσμό τῶν πόλεων καί τῶν μή γεωργικῶν περιφερειῶν, ὁ ὁποῖος εἶχε κουραστεῖ περισσότερο, εἶχε βασανιστεῖ περισσότερο, εἶχε πεινάσει περισσότερο. Φέτος ὁ μηχανισμός μας ἔκανε ἕνα τεράστιο βῆμα μπροστά. Στό χρόνο ἀπό τήν 1 Αὐγούστου τοῦ 1917 ὥς τήν 1 Αὐγούστου τοῦ 1918 εἴχαμε καταφέρει νά συγκεντρώσουμε μόνο 30 ἑκατομμύρια πούτια, ἐνῶ ἀπό τήν 1 Αὐγούστου τοῦ 1918 ὥς τήν 1 Μάη τοῦ 1919 ἔχουν συγκεντρωθεῖ ἤδη 100 ἑκατομμύρια πούτια. Αὐτό εἶναι πολύ λίγο σέ σύγκριση μ' ἐκεῖνο πού μᾶς χρειάζεται, αὐτό ὅμως ἀποδείχνει ὅτι γιά τή συγκέντρωση τῶν τροφίμων χρειάζεται νά νικήσουμε ἑκατομμύρια ὀργανωτικές δυσκολίες, τίς ὁποῖες μᾶς προβάλλει ὁ κάθε ἀγρότης πού ἔχει πλεονάσματα σιτηρῶν, πού συνήθισε στό παλιό ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν, στήν ἐλεύθερη ἀγορά καί νομίζει ὅτι εἶναι ἱερό δικαίωμά του νά πουλάει σιτηρά μέ ἐλεύθερη τιμή — ὁ ἀγρότης πού δέν εἶναι ἀκόμη ἱκανός νά καταλάβει ὅτι σέ τέτιο καιρό, πού ἡ χώρα παλεύει ἐνάντια στό ρωσικό καί τό διεθνές κεφάλαιο, ὅτι σέ τέτιο καιρό τό ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν εἶναι τό μεγαλύτερο κρατικό ἔγκλημα. Αὐτό εἶναι χλευασμός ἀπέναντι στόν φτωχό καί τόν πεινασμένο, αὐτό εἶναι ἡ καλύτερη ὑπηρεσία πού προσφέρεται στόν καπιταλιστή καί τόν κερδοσκόπο. Ἐμεῖς ξέρουμε ὅτι ὁ κάθε ἀγρότης πού μέ κόπο, μέ ἱδρώτα, μέ αἷμα καί μέ τήν πλάτη ἐξασφάλιζε τά πρός τό ζεῖν, ξέρει τί θά πεῖ καπιταλισμός. Αὐτός συμπαθεῖ τόν προλετάριο, ἔστω θολά, ἐνστικτωδῶς, γιατί βλέπει ὅτι τό προλεταριάτο ἀφιερώνει ὅλη τή ζωή του καί δίνει ὅλο τό

αἷμα του γιά νά ἀνατρέψει τό κεφάλαιο. Μά ἀπ' αὐτό ὥς τό σημεῖο νά ἀποκτήσει τήν ἱκανότητα νά ὑπερασπίζει τά συμφέροντα τοῦ σοσιαλιστικοῦ κράτους, νά τοποθετεῖ τά συμφέροντα αὐτά πάνω ἀπό τά συμφέροντα τοῦ κερδοσκόπου, πού θέλει νά κερδίσει τώρα, ὅταν μπορεῖ νά πουλάει σιτηρά στόν πεινασμένο μέ τιμή πρωτάκουστη καί πρωτοείδωτη — ὥς αὐτό τό σημεῖο ὑπάρχει μεγάλη καί μακρινή ἀπόσταση. Ἐμεῖς τώρα ἀρχίζουμε νά μετρᾶμε τήν ἀπόσταση αὐτή. Περάσαμε ἕνα τμῆμα αὐτοῦ τοῦ δρόμου καί γι' αὐτό ξέρουμε καλά ὅτι, ὅσο κι' ἄν εἶναι σκληρός καί δύσκολος ὁ δρόμος αὐτός, εἴμαστε σέ θέση νά ξεπεράσουμε τίς δυσκολίες αὐτές. Κάναμε ἕνα τεράστιο βῆμα ἀπό τότε, σέ σύγκριση μέ τόν περασμένο χρόνο, δέν ξεπεράσαμε ὅμως ὅλες τίς δυσκολίες. Δέν μποροῦμε νά ὑποσχεθοῦμε γρήγορη βελτίωση, ἀλλά ξέρουμε ὅτι ἡ κατάσταση ὡστόσο δίνει πολύ μεγαλύτερες ἐλπίδες, ξέρουμε ὡστόσο ὅτι οἱ πλουτοφόρες πηγές μας δέν εἶναι τώρα τόσο ἀποκομένες ὅπως ἦταν πέρυσι, ὅταν τίς εἶχαν ἀποκόψει οἱ κοζάκικες συμμορίες ἀπό τά νοτιοανατολικά, ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός ἀπό τά νοτιοδυτικά, οἱ τσεχοσλοβάκοι ἀπό τή σιτοπαραγωγική Ἀνατολή. Ἡ ὑπόθεση εἶναι πολύ καλύτερη καί γι' αὐτό τίς προσεχεῖς ἑβδομάδες, πού ἀναμφισβήτητα θά φέρουν μαζί τους καινούργιες θυσίες καί βάσανα, θά τίς ξεπεράσουμε καί θά τίς ὑπερνικήσουμε, ξέροντας ὅτι μιά φορά τό κάναμε ἤδη αὐτό πέρυσι, ξέροντας ὅτι τώρα ἡ κατάστασή μας εἶναι καλύτερη, ξέροντας ὅτι αὐτή εἶναι ἡ κύρια ἀπό τίς κύριες δυσκολίες κάθε σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, καί αὐτή εἶναι δυσκολία ἐπισιτιστική πού τή δοκιμάσαμε στήν πράξη. Καί πραγματικά, στηριζόμενοι ὄχι στίς προϋποθέσεις καί τίς ἐλπίδες, ἀλλά στή δική μας πρακτική πείρα, λέμε καί βεβαιώνουμε ὅτι μάθαμε νά ξεπερνοῦμε αὐτή τή δυσκολία καί θά μάθουμε νά τήν ξεπερνοῦμε ὥς τό τέλος.

Ἄν πάρετε τή στρατιωτική κατάσταση τώρα πού οἱ σύμμαχοι ἔχουν καταλάβει ὕστερα ἀπό τούς γερμανούς τήν Οὐκρανία καί πού εἶχαν τήν Ὀδησσό, τή Σεβαστούπολη καί χρεοκόπησαν, βλέπουμε ὅτι ἡ ἀπειλή ἐκείνη, πού φαινόταν στή μάζα τῆς μικροαστικῆς τάξης καί στόν τρομαγμένο ἀστό ἀκατανίκητη, ἀποδείχτηκε κούφια, βλέπουμε ὅτι αὐτή ἡ ἀπειλή, αὐτός ὁ γίγαντας εἶχε πήλινα πόδια. Αὐτοί ἔκαναν καθετί τό δυνατό γιά νά βοηθήσουν τούς λευκοφρουρίτες, τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές σέ ὅπλα καί πολεμοφόδια. Οἱ ἀγγλικές ἐφημερίδες καυχιόνταν ἀνοιχτά — τό ἴδιο καί οἱ ἄγγλοι ὑπουργοί — ὅτι

αὐτοί μέ τίς ἐνισχύσεις τους βοήθησαν τόν Ντενίκιν. Ὡς ἐμᾶς ἔφταναν πληροφορίες ὅτι ἔστειλαν πολεμοφόδια γιά 250 χιλιάδες ἄτομα καί ἔδοσαν ὅλο τόν ἐξοπλισμό. Εἴχαμε πληροφορίες πού ἐπιβεβαιώθηκαν ὅτι ἔστειλαν δεκάδες τάνκς. Αὐτό εἶχε σάν ἀποτέλεσμα, τόν καιρό πού μᾶς πίεζαν ἀπό τήν Ἀνατολή, νά καταφέρει ἐνάντιά μας τά πιό βαριά χτυπήματα ὁ Ντενίκιν. Ξέρουμε τί δύσκολη περίοδο ἀντιμετωπίσαμε τόν περασμένο Ἰούλη. Δέν ὑποτιμοῦμε καθόλου τόν κίνδυνο καί καθόλου δέν ξεχνοῦμε τό γεγονός ὅτι πρέπει νά πᾶμε στίς πιό πλατιές μάζες, νά τούς ποῦμε ἀνοιχτά τήν κατάσταση, νά τούς ἐξηγήσουμε ὅλη τήν ἀλήθεια, νά τούς ἀνοίξουμε τά μάτια, γιατί ὅσο περισσότερο οἱ ἐργάτες καί ἰδιαίτερα οἱ ἀγρότες — εἶναι πολύ δύσκολο νά μπάσεις τήν ἀλήθεια στούς ἀγρότες — ὅσο περισσότερο ξέρουν τήν ἀλήθεια αὐτή, τόσο ἀποφασιστικότερα καί σταθερότερα περνοῦν μέ τό μέρος μας. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, χθές ἀποφασίσαμε στήν Κεντρική Ἐπιτροπή νά κάνει ἐδῶ εἰσήγηση γιά τήν πολεμική κατάσταση ὁ σ. Τρότσκι. Δυστυχῶς, σήμερα οἱ γιατροί τοῦ ἀπαγόρευσαν κατηγορηματικά νά κάνει εἰσήγηση. Γι' αὐτό θά πῶ λίγα λόγια γιά τήν κατάσταση, ἄν καί δέν μπορῶ καθόλου νά ἔχω τήν ἀξίωση νά κάνω τόν εἰσηγητή στό ζήτημα αὐτό, μπορῶ ὅμως, σύντροφοι, νά σᾶς ἐπαναλάβω σύντομα τά πιό χαρακτηριστικά σημεῖα ἀπό ὅσα ἀκούσαμε χθές ἀπό τόν σ. Τρότσκι, πού ἐπισκέφθηκε τό Νότιο μέτωπο.

Ἡ κατάσταση στήν περιοχή αὐτή εἶναι πραγματικά δύσκολη, τά χτυπήματα πού μᾶς ἔδοσαν ἐκεῖ εἶναι ἐξαιρετικά βαριά καί οἱ ἀπώλειές μας τεράστιες. Ἡ αἰτία τῶν ἀποτυχιῶν μας εἶναι διπλή. Συγκεκριμένα οἱ αἰτίες εἶναι δύο: ἡ πρώτη ὅτι ἀναγκαστήκαμε νά ἀποσύρουμε ἕνα σημαντικό μέρος τῶν στρατευμάτων γιά νά ἐνισχύσουμε τήν Ἀνατολή τόν καιρό πού μᾶς κατάφερνε τά χτυπήματα ὁ Κολτσάκ. Καί ἀκριβῶς στό διάστημα αὐτό ὁ Ντενίκιν πέρασε στή γενική ἐπιστράτευση. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἕνα μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ συμβουλίου τοῦ Νότιου μετώπου, πού δουλεύει ἐκεῖ ἀπό καιρό, μᾶς εἶχε ἀναφέρει ὅτι αὐτή ἡ γενική ἀκριβῶς ἐπιστράτευση θά καταστρέψει τόν Ντενίκιν, ὅπως κατάστρεψε καί τόν Κολτσάκ. Ἐφόσον ὁ στρατός του ἦταν ταξικός, ἐφόσον ἀποτελοῦνταν ἀπό ἐθελοντές πού μισοῦσαν τό σοσιαλισμό, ὁ στρατός αὐτός ἦταν ἰσχυρός καί σταθερός. Μά ὅταν ἄρχισε νά κάνει γενική στρατολογία,

μποροῦσε φυσικά νά συγκεντρώσει στρατό γρήγορα, ἀλλά ὁ στρατός αὐτός ὅσο μεγαλύτερος εἶναι, τόσο λιγότερο θά εἶναι ταξικός καί πιό ἀδύνατος. Οἱ ἀγρότες πού στρατολογήθηκαν στό στρατό τοῦ Ντενίκιν, θά προκαλέσουν στό στρατό αὐτό τό ἴδιο πού προκάλεσαν οἱ ἀγρότες τῆς Σιβηρίας στό στρατό τοῦ Κολτσάκ — αὐτοί ἔφεραν τήν ὁλοκληρωτική ἀποσύνθεση.

Ἡ ἄλλη αἰτία τῶν ἀποτυχιῶν, ἐκτός ἀπό τό τεράστιο δυνάμωμα τοῦ στρατοῦ τοῦ Ντενίκιν, εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνταρτίστικου πνεύματος στό Νότιο μέτωπο. Καί αὐτό μᾶς τό περιέγραψε χθές λεπτομερειακά ὁ σ. Τρότσκι. Ὅλοι σας ξέρετε τί τράβηξαν τά στρατεύματά μας ἀπό τόν τυχοδιωκτισμό τοῦ Γκριγκόριεφ, πού ἐκδηλώθηκε σάν συνέπεια τοῦ καθεστῶτος Μαχνό καί τί τράβηξαν οἱ οὐκρανοί ἀγρότες καί ὅλο τό οὐκρανικό προλεταριάτο ὅταν κυβερνοῦσαν οἱ ἀταμάνοι. Ἐπειδή ἦταν πολύ χαμηλή ἡ προλεταριακή συνείδηση στήν Οὐκρανία, ἐπειδή ἦταν ἀδύνατο τό προλεταριάτο καί ἔλειπε ἡ ὀργάνωση, ἐπειδή ὑπῆρχε ἡ ἀποδιοργάνωση τοῦ Πετλιούρα καί ἡ πίεση τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ — πάνω στό ἔδαφος αὐτῶν ἀναπτυσσόταν ἐκεῖ αὐθόρμητα ἡ ἔχθρα καί τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα. Σέ κάθε τμῆμα οἱ ἀγρότες ἅρπαζαν τά ὅπλα, ἔβγαζαν τόν ἀταμάνο τους ἤ τόν «πατερούλη» τους, γιά νά ἐφαρμόσουν, γιά νά δημιουργήσουν τήν τοπική ἐξουσία. Τήν κεντρική ἐξουσία αὐτοί δέν τήν ὑπολόγιζαν καθόλου καί κάθε πατερούλης νόμιζε ὅτι αὐτός εἶναι ὁ ἀταμάνος στόν τόπο, φανταζόταν ὅτι αὐτός μπορεῖ νά λύσει ὅλα τά οὐκρανικά ζητήματα, χωρίς νά λογαριάζει τίποτε ἀπό ὅσα ἐφαρμόζονται στό κέντρο. Τώρα γιά μᾶς εἶναι ὁλότελα ξεκάθαρο ὅτι στή σημερινή κατάσταση μόνο μέ τόν ἐνθουσιασμό, μόνο μέ τό πάθος δέν μπορεῖς νά πάρεις τήν ἀγροτιά — ὁ τρόπος αὐτός δέν εἶναι σταθερός. Χίλιες φορές προειδοποιούσαμε τούς οὐκρανούς συντρόφους πώς, ὅταν τό ζήτημα φτάνει ὥς τήν κινητοποίηση ἑκατομμυρίων λαϊκῶν μαζῶν, τότε δέν ἀρκοῦν τά λόγια, χρειάζεται ἡ δική τους καθημερινή πείρα, γιά νά ἐλέγξουν οἱ ἄνθρωποι μόνοι τους τίς ἐντολές, γιά νά πιστέψουν στή δική τους τήν πείρα. Τήν πείρα αὐτή τήν ἀπόκτησαν οἱ οὐκρανοί ἀγρότες ἐξαιρετικά δύσκολα. Στόν καιρό τῆς γερμανικῆς κατοχῆς δοκίμασαν ἀφάνταστα δεινά, ὑπέστησαν ἀφάνταστες θυσίες, πολύ περισσότερα ἀπό ὅσα δοκιμάσαμε ἐμεῖς καί ὡστόσο δέν ξέρουν ἀκόμη πῶς πρέπει νά συγκροτήσουν τήν ὀργάνωσή τους, νά κατακτήσουν τήν ἀνεξαρτησία καί τήν κρατική τους αὐτοτέλεια. Τήν πρώτη στιγμή μετά τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τό γερμανι-

κό ἰμπεριαλισμό, ὅταν οἱ συμμορίες τοῦ Ντενίκιν ἄρχισαν νά δυναμώνουν, τά στρατεύματά μας δέν τίς χτυποῦσαν πάντα ὅπως ἔπρεπε, καί ὅταν ὕστερα ἀπό τίς γρήγορες ἀνοιξιάτικες πλημμύρες πού προκάλεσαν τά ποτάμια, σταμάτησαν τά στρατεύματά μας, γιατί δέν μποροῦσαν νά προχωρήσουν παραπέρα, καί ἀπό δῶ ἐνισχύσεις δέν ἔφταναν — ἦλθε ἡ καταστροφική ἐκείνη στιγμή πού ἔδοσε τό πρῶτο χτύπημα σέ ὅλη τήν οὐκρανική ἀγροτιά καί στήν ἀγροτιά τῆς ζώνης πού συνορεύει μέ τήν Οὐκρανία καί τόν Ντόν· ἡ στιγμή ὅμως αὐτή εὐτυχῶς θά τούς ἀπαλλάξει ἀπό τίς ἀδυναμίες αὐτές τοῦ ἀνταρτίστικου πνεύματος καί τοῦ χάους. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι ἡ δύναμη τῆς οὐκρανικῆς ἀγροτιᾶς θά ἀνατρέψει τίς δυνάμεις τοῦ Ντενίκιν, ξέρουμε ὅτι τά χτυπήματα πού δέχτηκαν ἀπό αὐτόν εἶναι ἐξαιρετικά βαριά, μά αὐτά θά ξυπνήσουν σ' αὐτούς καινούργια συνείδηση καί καινούργιες δυνάμεις. Καί ὁ σ. Τρότσκι, πού ὁ ἴδιος εἶδε ἐκεῖ τίς τεράστιες ἀπώλειες, δηλώνει κατηγορηματικά ὅτι ἡ πείρα αὐτή γιά τούς οὐκρανούς δέν μπορεῖ νά περάσει χωρίς νά ἀφήσει ἴχνη, ὅτι δέν θά περάσει χωρίς νά ἀλλάξει ὅλη τήν ψυχολογία τῶν οὐκρανῶν ἀγροτῶν, πράγμα πού ἐμεῖς τό ζήσαμε ἤδη. Ξέρουμε ὅτι ἡ κατάστασή μας πέρυσι δέν ἦταν καλύτερη. Ξέρουμε ὅτι μιά σειρά χῶρες μᾶς ἔβλεπαν μέ περιφρόνηση, ἔβλεπαν μέ περιφρόνηση τή νεαρή Ρωσική Δημοκρατία, καί τώρα σέ πολλές χῶρες ἀρχίζει τό ἴδιο πράγμα, παρατηροῦνται τά ἴδια φαινόμενα.

Ἡ Οὐκρανία θεραπεύεται δυσκολότερα ἀπό μᾶς, ὅμως θεραπεύεται. Τά μαθήματα τῆς διάσπασης, τοῦ ἀνταρτίστικου πνεύματος ἡ Οὐκρανία τά κατάλαβε. Αὐτό θά εἶναι ἡ ἐποχή τῆς καμπῆς σέ ὅλη τήν οὐκρανική ἐπανάσταση, αὐτό θά ἔχει τήν ἀντανάκλασή του σέ ὅλη τήν ἀνάπτυξη τῆς Οὐκρανίας. Εἶναι μιά καμπή πού τή ζήσαμε κι' ἐμεῖς, πέρασμα ἀπό τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα καί τήν ἐπαναστατική φρασεολογία: ἐμεῖς ὅλα θά τά κάνουμε! — στήν κατανόηση ὅτι χρειάζεται μακρόχρονη, σταθερή, ἐπίμονη, δύσκολη ὀργανωτική δουλιά. Εἶναι ὁ δρόμος πού πήραμε πολλούς μῆνες μετά τόν Ὀχτώβρη καί ὅπου εἴχαμε σημαντική ἐπιτυχία. Ἐμεῖς ἀτενίζουμε τό μέλλον μέ μεγάλη βεβαιότητα ὅτι θά ξεπεράσουμε ὅλες τίς δυσκολίες.

Ἕνα ἀπό τά περιστατικά πού ὑπογράμμισε ὁ Τρότσκι καί δείχνει παραστατικά τήν καμπή αὐτή εἶναι αὐτό πού παρατήρησε ὁ ἴδιος σχετικά μέ τούς λιποτάκτες. Αὐτός πέρασε πολλά

κυβερνεῖα, ὅπου στέλναμε συντρόφους γιά νά παλέψουν ἐνάντια στή λιποταξία καί δέν εἶχαν ἐπιτυχία. Μίλησε ὁ ἴδιος σέ συγκεντρώσεις καί εἶδε ὅτι σ' ἐμᾶς δεκάδες χιλιάδες λιποτάκτες ἦταν ἄνθρωποι πού ἤ τούς ἔπιανε πανικός, ἤ πολύ εὔκολα σέρνονται πίσω ἀπό τήν ἀστική τάξη. Κι' ἐμεῖς εἴμαστε ἕτοιμοι νά βγάλουμε συμπεράσματα ἰσοδύναμα μέ τήν ἀπόγνωση. Ὁ Τρότσκι, πού πέρασε ὁ ἴδιος ἀπό τό Κούρσκ καί τό Ριαζάν, σέ κάμποσες πόλεις πείστηκε γι' αὐτό καί μιλοῦσε γιά τήν καμπή πού ἔγινε στόν τομέα αὐτό, καμπή πού δέν περιγράφεται. Μερικοί ἐπίτροποι ἔλεγαν ὅτι τώρα πνιγόμαστε ἀπό τή συρροή λιποτακτῶν στόν Κόκκινο Στρατό. Ἔρχονται τόσοι πολλοί στόν Κόκκινο Στρατό, ὥστε μποροῦμε νά σταματήσουμε τήν ἐπιστράτευσή μας, ἀφοῦ θά ἐφοδιαστοῦμε ἀρκετά ἀπό παλιούς λιποτάκτες πού ἐπιστρέφουν.

Οἱ ἀγρότες εἶδαν τί νόημα ἔχουν οἱ ἐκστρατεῖες τῶν κοζάκων καί τοῦ Ντενίκιν, καί ἡ ἀγροτική μάζα πού ἄρχισε νά κρατάει δυό φορές περισσότερο συνειδητή στάση ἀπέναντι στήν ὑπόθεση, ἡ ἀγροτική μάζα πού ἐπιθυμοῦσε νά τῆς δόσουν ἀμέσως εἰρήνη, δέν εἶναι σέ θέση νά καταλάβει ὅτι ὁ ἐμφύλιος πόλεμος μᾶς ἐπιβλήθηκε. Οἱ ἀγρότες ἔκαναν τό πᾶν γιά νά ἀποφύγουν τή στρατολογία, νά κρύβονται στό δάσος καί νά πέφτουν στίς πράσινες συμμορίες, κι' ἐκεῖ — φοῦρνος ἄς μήν καπνίσει. Αὐτή ἦταν ἡ κατάσταση πού στήν Οὐκρανία μετατράπηκε σέ χάος, αὐτή ἦταν ἡ κατάσταση πού δημιούργησε σ' ἐμᾶς τέτιες συνθῆκες, ὥστε ὁ ἀριθμός τῶν λιποτακτῶν νά φτάσει σέ πολλές χιλιάδες. Ὁ Τρότσκι μιλάει γιά τήν καμπή πού ἄρχισε, ὅταν δόσαμε παράταση στούς λιποτάκτες, ἀντιμετωπίζοντας πιό θαραλέα τό ζήτημα αὐτό. Στό κυβερνεῖο Ριαζάν παρουσιάστηκαν ἑκατοντάδες σύντροφοι γιά νά δουλέψουν καί ἐπῆλθε ἡ καμπή. Αὐτοί βρίσκονταν στή συγκέντρωση καί οἱ λιποτάκτες πλημμύρισαν τόν Κόκκινο Στρατό. Οἱ ντόπιοι ἐπίτροποι λένε ὅτι δέν προλάβαιναν νά τούς κατατάξουν στίς γραμμές τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Νά τό περιστατικό πού προκάλεσε τήν ἐνίσχυση τῶν θέσεων στό Κούρσκ καί στό Βορόνεζ καί συνδέεται μέ τήν ἀνακατάληψη τοῦ σταθμοῦ Λίσκι. Τό περιστατικό αὐτό ἔδοσε τή δυνατότητα στόν Τρότσκι νά πεῖ ὅτι ἡ κατάσταση στό Νότιο μέτωπο εἶναι δύσκολη καί ὅτι ἐμεῖς πρέπει νά ἐντείνουμε ὅλες τίς δυνάμεις. Ἐγώ ὅμως βεβαιώνω ὅτι *ἡ κατάσταση αὐτή δέν εἶναι καταστροφική.* Νά τό συμπέρασμα πού βγάλαμε χθές. (Χειροκροτήματα.)

Μά τό συμπέρασμα αὐτό εἶναι ἀδιάβλητο κι' ἐμεῖς θά κάνουμε ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά νά ἐντείνουμε ὅλες τίς δυνάμεις καί εἴμαστε βέβαιοι ὅτι θά νικήσει ἡ συνειδητότητα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, γιατί ἡ πείρα στήν Οὐκρανία ἐπιβεβαίωσε πώς, ὅσο περισσότερο πλησιάζει ὁ Ντενίκιν, ὅσο πιό καθαρό γίνεται τό τί φέρνει ὁ Ντενίκιν, οἱ καπιταλιστές καί οἱ τσιφλικάδες, τόσο πιό εὔκολη γίνεται γιά μᾶς ἡ πάλη ἐνάντια στή λιποταξία, τόσο πιό θαραλέα παρατείνουμε τήν ἑβδομάδα γιά τήν παρουσίαση τῶν λιποτακτῶν. Εἶναι ἡ τρίτη ἡμέρα πού στό Συμβούλιο Ἄμυνας [11] παρατείναμε τήν παρουσίαση γιά μιά ἀκόμη ἑβδομάδα, γιατί εἴμαστε ἀπόλυτα βέβαιοι ὅτι ἡ συνειδητότητα πού φέρνει ὁ Ντενίκιν δέν πάει γι' αὐτούς χαμένη, καί ὁ Κόκκινος Στρατός θά μεγαλώνει, ὅταν σκεφτοῦμε πώς στούς προσεχεῖς μῆνες εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά δόσουμε ὅλες τίς δυνάμεις στή στρατιωτική δουλιά. Καί πρέπει νά ποῦμε ὅτι, ὅπως βοηθήσαμε στήν Ἀνατολή, ἔτσι καί τώρα θά καταβάλουμε προσπάθειες νά βοηθήσουμε τό Νότο καί νά νικήσουμε ἐκεῖ. Σύντροφοι, ἐδῶ ἕνας ἄνθρωπος πού ἐπηρεάζεται ἀπό τίς διαθέσεις, ἀπό τίς πιό πανικόβλητες διαθέσεις, μπορεῖ νά βάλει τό ἐρώτημα: ἄν ριχτοῦμε νά βοηθήσουμε τό Νότο — θά πεῖ αὐτός — θά χάσουμε ὅσα κερδίσαμε στήν Ἀνατολή. Σ' αὐτό τό ζήτημα μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι οἱ κατακτήσεις πού εἶχαν τά στρατεύματά μας στήν Ἀνατολή, ὑπόσχονται νά συγχωνευτοῦν, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, μέ τήν ἐπανάσταση στή Σιβηρία. (Χειροκροτήματα.)

Χθές στή Μόσχα ἔκανε εἰσήγηση ἕνας μενσεβίκος. Στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια» μπορούσαμε νά διαβάσουμε γιά τήν εἰσήγηση αὐτή τοῦ πολίτη Γκόλοσοφ [12], πού ἀνακοίνωσε ὅτι οἱ μενσεβίκοι πῆγαν στή Σιβηρία, νομίζοντας ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχει Συντακτική Συνέλευση καί λαϊκή ἐξουσία καί ὅτι ἐπικρατεῖ τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα καί ἡ θέληση τοῦ λαοῦ καί δέν ὑπάρχει κάποια δικτατορία μιᾶς τάξης, σφετερισμός, καθεστώς βίας, ὅπως ἀποκαλοῦν τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἡ πείρα αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, πού στή διάρκεια ὀχτώ μηνῶν εἶχαν ἔρωτα μέ τόν Κέρενσκι καί τά ἔδοσαν ὅλα στόν Κορνίλοφ, πού δέν διδάχτηκαν τίποτε καί πῆγαν στόν Κολτσάκ, τώρα ἡ πείρα τους ἔδειξε ὅτι δέν εἶναι κάποιοι μπολσεβίκοι, ἀλλά οἱ ἐχθροί τῶν μπολσεβίκων, οἱ ἄνθρωποι πού ἀφιέρωσαν ὅλη τους τή δράση στήν ἐχθρική πάλη ἐνάντια στόν μπολσεβικισμό, αὐτοί πού περπάτησαν ἑκατοντάδες ὁλόκληρα βέρστια καί ἔβγαλαν τά συμπεράσματα πού ἀκούσαμε καί πού τό κοινό τά ἔμαθε ἀπό

τούς ἀπολογισμούς τῶν μενσεβίκων, τά συμπεράσματα πού ἔλεγαν ὅτι αὐτοί ἀπομάκρυναν ἀπό τόν ἑαυτό τους ὄχι μόνο τούς ἐργάτες, ἀλλά καί τούς ἀγρότες, ὄχι μόνο τούς ἀγρότες, ἀλλά καί τούς κουλάκους. Ἀκόμη καί οἱ κουλάκοι ξεσηκώνονται ἐνάντια στόν Κολτσάκ! (Χειροκροτήματα.) Ὅλες ἐκεῖνες οἱ περιγραφές, πού ἔγιναν γιά τίς ἐξεγέρσεις ἐνάντια στό καθεστώς Κολτσάκ δέν εἶναι καθόλου ὑπερβολικές. Καί ὄχι μόνο τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, ἀλλά καί τή διανόηση, πού ἔχει πατριωτικές διαθέσεις, πού ὅλη χωρίς ἐξαίρεση ἔκανε σαμποτάζ στόν καιρό της, τήν ἴδια ἐκείνη διανόηση πού συμμάχησε μέ τήν Ἀντάντ — καί αὐτή τήν ἀπόδιωξε ὁ Κολτσάκ. Τώρα μᾶς λένε ὅτι γίνεται ἐξέγερση στά Οὐράλια, ἐμεῖς ὅμως βλέπουμε περίοδο πραγματικῆς ἐργατικῆς ἐξέγερσης καί πάλι λέμε ὅτι ὑπάρχουν ὅλες οἱ πιθανότητες καί ὅλοι οἱ λόγοι νά περιμένουμε στούς προσεχεῖς μῆνες πώς ἡ νίκη στά Οὐράλια θά ἀποτελέσει στροφή πρός τήν ὁλοκληρωτική νίκη ὅλης τῆς μάζας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Σιβηρίας κατά τοῦ καθεστῶτος Κολτσάκ.

Σύντροφοι! Χθές διαβάσατε στίς ἐφημερίδες γιά τήν κατάληψη τῆς Μοτοβιλίχα, ἀπό δῶ ἀρχίζει ἡ ἐργοστασιακή περιοχή στά Οὐράλια. Οἱ λεπτομέρειες γιά τήν κατάληψη τοῦ Πέρμ, ὅπου ἀρκετά συντάγματα πέρασαν μέ τό μέρος μας, τό ἐπιβεβαιώνουν αὐτό καί κάθε μέρα παίρνουμε τό ἕνα τηλεγράφημα κοντά στό ἄλλο, πού δείχνουν ὅτι ἄρχισε ἡ ἀποφασιστική καμπή στά Οὐράλια. Σήμερα πῆρα τηλεγράφημα ἀπό τήν Οὐφά μέ ἡμερομηνία 2 τοῦ Ἰούλη, πού τό βεβαιώνει αὐτό. Ἔχουμε πιό λεπτομερειακές πληροφορίες πού μᾶς δίνουν τό ἀπόλυτο δικαίωμα νά βεβαιώνουμε ὅτι ἡ ἀποφασιστική καμπή ἄρχισε καί ὅτι θά νικήσουμε στά Οὐράλια. Μέ τήν κατάληψη τοῦ Πέρμ, στή συνέχεια τῆς Μοτοβιλίχα — πού εἶναι κέντρα πολύ μεγάλων ἐργοστασίων, ὅπου οἱ ἐργάτες ὀργανώνονται, περνοῦν κατά ἑκατοντάδες μέ τό μέρος μας καί καταστρέφουν τίς σιδηροδρομικές γραμμές στά μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ — πετύχαμε πολλά πράγματα. Λίγοι ἴσως ἀπό σᾶς εἶχαν τή δυνατότητα νά δοῦν ὀπαδούς τοῦ Κολτσάκ, ἐργάτες καί ἀγρότες, πού ἔφυγαν ἀπό ἐκεῖ, ἐμεῖς ὅμως θά θέλαμε νά μποροῦσαν στή Μόσχα νά ἔβλεπαν περισσότερους ἀνθρώπους πού ἦλθαν ἀπό ἐκεῖ. Πρίν ἕνα χρόνο οἱ ἀγρότες τῆς περιοχῆς τῶν Οὐραλίων καί τῆς Σιβηρίας ἦταν ἕτοιμοι νά φύγουν μακριά ἀπό τούς μπολσεβίκους. Θύμωναν καί ἀγανακτοῦσαν, ὅταν οἱ μπολσεβίκοι ζητοῦσαν βοήθεια στό δύσκολο πόλεμο, ὅταν οἱ μπολσεβίκοι ἔλεγαν: «Ἡ νίκη κατά τῶν

τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν δωρεάν δέν δίνεται, καί ἐφόσον οἱ καπιταλιστές καί οἱ τσιφλικάδες προχωροῦν σέ πόλεμο, ἐσεῖς πρέπει νά ὑποστεῖτε ὅλες τίς θυσίες γιά νά ὑπερασπίσετε τίς κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης. Ἡ ἐπανάσταση χάρισμα δέν δίνεται, καί ἄν λυγίσετε κάτω ἀπό τίς θυσίες αὐτές, ἄν δέν ἔχετε τήν ἀντοχή νά ὑποστεῖτε τίς θυσίες αὐτές, ἡ ἐπανάσταση θά χαθεῖ». Οἱ ἀγρότες δέν ἤθελαν νά τό ἀκούσουν αὐτό, νόμιζαν ὅτι εἶναι μόνο μιά ἐπαναστατική ἔκκληση. Καί ὅταν ἐκεῖ ὑποσχέθηκαν εἰρήνη καί βοήθεια ἀπομέρους τῆς Ἀντάντ, περνοῦσαν πρός ἐκεῖνο τό μέρος. Ἐσεῖς ξέρετε ὅτι οἱ ἀγρότες στή Σιβηρία, οἱ ἀγρότες αὐτοί δέν γνώρισαν δουλοπαροικία. Εἶναι οἱ πιό χορτάτοι ἀγρότες, οἱ συνηθισμένοι νά ἐκμεταλλεύονται τούς ἐκτοπισμένους πού ἔρχονταν ἀπό τή Ρωσία, εἶναι οἱ ἀγρότες πού δέν εἶδαν βελτίωση ἀπό τήν ἐπανάσταση καί οἱ ἀγρότες αὐτοί ἔπαιρναν ἡγέτες ἀπό ὅλη τή ρωσική ἀστική τάξη, ἀπό ὅλους τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, πού ἐκεῖ ἦταν ἑκατοντάδες, χιλιάδες. Στό Ὄμσκ, λ.χ., ἄλλοι ὑπολογίζουν τήν ἀστική τάξη σέ 900 χιλιάδες καί ἄλλοι σέ 500 χιλιάδες. Ὅλη χωρίς ἐξαίρεση ἡ ἀστική τάξη συγκεντρώθηκε ἐκεῖ, ὅλοι ὅσοι εἶχαν τήν ἀξίωση νά καθοδηγήσουν τό λαό, ἀπό τήν ἄποψη ὅτι εἶχαν γνώσεις καί πολιτισμό καί συνήθειες νά διοικοῦν, ὅλα τά κόμματα ἀπό τούς μενσεβίκους ὥς τούς ἐσέρους μαζεύτηκαν ἐκεῖ. Αὐτοί εἶχαν ἀγρότες χορτάτους, ἰσχυρούς, πού δέν τούς τραβοῦσε ὁ σοσιαλισμός, εἶχαν τή βοήθεια ἀπό ὅλα τά κράτη τῆς Ἀντάντ, ἀπό πανίσχυρα κράτη, πού κρατοῦν σέ ὅλο τόν κόσμο τήν ἐξουσία στά χέρια τους. Αὐτοί εἶχαν σιδηροδρομικές γραμμές μέ ἐλεύθερη διέξοδο στή θάλασσα, κι' αὐτό σημαίνει ἀπόλυτη κυριαρχία, γιατί ὁ στόλος τῶν συμμάχων δέν ἔχει κανέναν ἀντίπαλο στόν κόσμο καί κυριαρχεῖ σέ ὅλη τή γήινη σφαίρα. Τί τούς ἔλειπε; Γιατί οἱ ἄνθρωποι αὐτοί πού συγκέντρωσαν ὅλα ὅσα μπορεῖ νά συγκεντρωθοῦν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους: καί περιοχή μέ γερούς καί δυνατούς ἀγρότες, καί βοήθεια τῆς Ἀντάντ — γιατί ὕστερα ἀπό μιά δίχρονη πείρα ἀπότυχαν καί στή θέση τῆς «λαϊκῆς ἐξουσίας» ἔμεινε ἡ ἄγρια κυριαρχία τῶν γιῶν τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν καί ἔχουμε ὁλοκληρωτική κατάρευση τοῦ καθεστῶτος Κολτσάκ, τήν ὁποία αἰσθανόμαστε καλά, ὅταν οἱ κόκκινοι στρατιῶτες μας πλησιάζουν στά Οὐράλια σάν ἀπελευθερωτές; Ἐνῶ πρίν ἕνα χρόνο οἱ ἀγρότες ἔλεγαν: «Κάτω οἱ μπολσεβίκοι, γιατί φορτώνουν βάρη στούς ἀγρότες», καί περνοῦσαν μέ τό μέρος τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιτα-

λιστῶν. Τότε δέν πίστευαν ὅσα τούς λέγαμε· τώρα, ὅταν εἶδαν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ἔπαιρναν ἕνα ἄλογο, ἐνῶ οἱ ὀπαδοί τοῦ Κολτσάκ τά ἔπαιρναν ὅλα — καί τά ἄλογα, καί ὅ,τι ἄλλο εἶχαν, καί ἐπέβαλλαν τσαρική πειθαρχία, τό κατάλαβαν μόνοι τους. Καί τώρα οἱ ἀγρότες, παίρνοντας ὑπόψη τήν πείρα τοῦ παρελθόντος, προϋπαντοῦν τόν Κόκκινο Στρατό σάν λυτρωτή καί λένε ὅτι μέ τούς μπολσεβίκους θά ἐγκαθιδρυθεῖ σταθερή καί ἀπόλυτη ἐλευθερία στή Σιβηρία. (Χειροκροτήματα.)

Αὐτή ἡ πείρα τοῦ καθεστῶτος Κολτσάκ εἶναι γιά μᾶς ἡ πιό πολύτιμη πείρα, αὐτή μᾶς δείχνει σέ μικρογραφία αὐτό πού γίνεται σέ ὅλο τόν κόσμο, μᾶς δείχνει τίς πραγματικές πηγές — καί πηγές ἀκατανίκητες, πηγές ἀστείρευτες, πού κάνουν τούς μπολσεβίκους δυνατούς. Φαινόταν ὅτι εἴμαστε ἀνίσχυροι, ὅταν ἡ Σιβηρία βρισκόταν στά χέρια τῶν ἐχθρῶν μας. Τώρα ὅλη ἡ γιγάντια αὐτή δύναμη γκρεμίστηκε. Γιατί; Γιατί ἐμεῖς εἴχαμε δίκιο, ὅταν ἐκτιμούσαμε τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί τίς συνέπειές του, εἴχαμε δίκιο, ὅταν λέγαμε ὅτι ἀπό τόν πόλεμο αὐτό ἡ ἀνθρωπότητα δέν θά βγεῖ ὅπως ἦταν παλιά — οἱ ἄνθρωποι ὑπόφεραν, βασανίστηκαν, ἀγανάκτησαν σέ τέτιο βαθμό κατά τοῦ καπιταλισμοῦ, ὥστε θά ἔλθει ἡ κυριαρχία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί θά ἐγκαθιδρυθεῖ ὁ σοσιαλισμός. Ἐδῶ μίλησαν γιά «μέσο δρόμο» κι' ἐγώ ξέρω πολύ καλά ὅτι αὐτό τό μέσο δρόμο τόν ὀνειρεύονται οἱ δεξιοί ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι, ὅτι οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι ἀπό αὐτά τά ἐνδιάμεσα κόμματα ὀνειρεύονται μέ πραγματική εἰλικρίνεια αὐτό τό μέσο δρόμο, ἐμεῖς ὅμως μέ βάση τήν πείρα μιᾶς σειρᾶς χωρῶν, μέ βάση τήν πείρα τῶν λαῶν ξέρουμε ὅτι αὐτά εἶναι κούφια ὄνειρα, γιατί μέσος δρόμος δέν ὑπάρχει στό βασίλειο αὐτό τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, ὅπου οἱ Τσερνόφ καί Μάισκι ἄρχισαν ἀκόμη μιά φορά τίς ὑπουργικές μηχανοραφίες καί ὅπου ἐπῆλθε ὁλοκληρωτική κατάρευση. Τί εἶναι αὐτό — τυχαῖο γεγονός ἤ μπολσεβίκικη συκοφαντία; Αὐτό ὅμως δέν θά τό πιστέψει κανένας! Καί ἄν αὐτοί ἄρχισαν μέ μιά τέτια πίστη πρός τή Συντακτική Συνέλευση καί τέλειωσαν μέ μιά τέτια κατάρευση, αὐτό ἐπιβεβαιώνει ἀκόμη μιά φορά ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ἔχουν δίκιο, ὅταν λένε: εἴτε δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης, δικτατορία ὅλων τῶν ἐργαζομένων καί νίκη κατά τοῦ καπιταλισμοῦ, εἴτε ἡ πιό βρωμερή καί αἱματηρή κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης, ὡς τή μοναρχία πού ἐγκαθίδρυσε ὁ Κολτσάκ, ὅπως ἔγινε στή Σιβηρία. Καί τώρα μπορῶ, ἀφήνοντας τά διδάγματα καί τά συμπεράσματα σχετικά μέ τή Σιβηρία, νά τελειώσω ἀναφερόμενος στή διεθνή κατάσταση.

Σύντροφοι, στήν ἐσωτερική κατάσταση τώρα ἔχουμε κάνει ἕνα τεράστιο βῆμα ἐμπρός, ἔτσι πού ἑκατομμύρια ρῶσοι ἀγρότες, πού μόλις πρίν ἕνα χρόνο ἐντελῶς ἀσυνείδητα ἔβλεπαν τόν κόσμο, πίστευαν τά λόγια τοῦ καθένα, πού μιλοῦσαν ὄμορφα γιά τή Συντακτική Συνέλευση, ἔχαναν τό ἠθικό τους ἀπό τά βάρη τοῦ μπολσεβικισμοῦ, ἔφευγαν μακριά μέ τήν πρώτη ἔκκληση γιά πάλη — οἱ ἀγρότες ἀπόκτησαν ἀπό τότε τήν ἐξαιρετικά σκληρή, αἱματηρή πεῖρα τῆς κυριαρχίας τῶν γερμανῶν στό Νότο, καί ἀπό τήν πεῖρα αὐτή διδάχτηκαν. Γίναμε ἀφάνταστα ἰσχυροί, γιατί ἑκατομμύρια διδάχτηκαν νά καταλαβαίνουν τί θά πεῖ Κολτσάκ· ἑκατομμύρια ἀγρότες τῆς Σιβηρίας ἦλθαν στόν μπολσεβικισμό — ἐκεῖ ὅλοι χωρίς ἐξαίρεση περιμένουν τούς μπολσεβίκους — ὄχι σάν ἀποτέλεσμα τῶν δικῶν μας κηρυγμάτων καί διδασκαλιῶν, ἀλλά σάν ἀποτέλεσμα τῆς δικῆς τους πείρας, γιατί καλοῦσαν τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, τούς κάθιζαν στήν ἐξουσία, ἀπό τήν τοποθέτηση ὅμως τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων στήν ἐξουσία βγῆκε ἡ παλιά ρωσική μοναρχία, ὁ παλιός ντερζιμόρντα * πού ἔφερε στόν καιρό τῆς «δημοκρατίας» ἀφάνταστη βία στή χώρα. Ἡ θεραπεία ὅμως αὐτή τοῦ λαοῦ στοιχίζει πολλά. (Χειροκροτήματα.)

Ρίξτε μιά ματιά στή διεθνή κατάσταση. Μήπως στόν τομέα αὐτό μέσα στό χρόνο πού πέρασε δέν κάναμε ἀφάνταστα βήματα μπροστά σέ σύγκριση μ' αὐτό πού ὑπῆρχε πρίν ἕνα χρόνο; Μήπως τότε δέν ἀπομακρύνθηκαν ἀπό μᾶς ἀκόμη καί ἀφοσιωμένοι στήν ἐπανάσταση ἄνθρωποι, πού ἔλεγαν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι παράδοσαν τή Ρωσία στούς ληστές-γερμανούς, ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ [13] ἀπόδειξε πώς ἔγινε ἀνεπανόρθωτο λάθος καί μήπως δέν νόμιζαν αὐτοί ὅτι μόνο ἡ συμμαχία τῆς δημοκρατικῆς Γαλλίας καί Ἀγγλίας θά σώσει τή Ρωσία; Καί τί ἔγινε λοιπόν; Μερικούς μῆνες ὕστερα ἀπό τήν περυσινή κρίση ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ κατάρευσε. Πέρασε μισός χρόνος ἀπό τίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1918, ὅταν συντρίφτηκε ἡ Γερμανία, καί ὕστερα ἀπό προσπάθειες ἕξι μηνῶν οἱ γάλλοι καί ἄγγλοι ἰμπεριαλιστές ἔκλεισαν εἰρήνη [14]. Καί τί ἔδοσε ἡ εἰρήνη αὐτή; Ἔδοσε τοῦτο: ὅλοι οἱ ἐργάτες, ὅσοι ὥς τά τότε ἦταν μέ τό μέρος τῶν ὀπαδῶν τῶν γάλλων καί ἄγγλων ἰμπεριαλιστῶν, πού προπαγάνδιζαν νά συνεχιστεῖ ὁ πόλεμος ὥς τό τέλος — ὅλοι αὐτοί περνοῦν τώρα μέ τό μέρος μας ὄχι μέ τήν ἡμέρα, ἀλλά μέ τήν ὥρα καί λένε μέσα

* Πρόσωπο ἀπό τήν κωμωδία τοῦ Γκόγκολ «Ἐπιθεωρητής». Βάναυσος ἀστυνόμος, ἐκπρόσωπος τοῦ καθεστῶτος ἀστυνομικῆς βίας καί αὐθαιρεσίας. *Σημ. μετ.*

τους: «Μᾶς ἐξαπατοῦσαν τέσσερα χρόνια, μᾶς ἔσερναν στόν πόλεμο. Στό ὄνομα τῆς ἐλευθερίας μᾶς ὑπόσχονταν ἥττα τῆς Γερμανίας, νίκη τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητας καί νίκη τῆς δημοκρατίας, καί ἀντί αὐτό μᾶς πρόσφεραν τήν εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν — ἀνάξια ἐκβιαστική εἰρήνη γιά τά συμφέροντα τῆς καταλήστευσης καί τοῦ κέρδους». Ἡ κατάσταση στό χρόνο αὐτό ἦταν κατάσταση σκληρῆς πάλης γιά τή νίκη τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης. Καί ἡ κατάστασή μας, ἄν τή συγκρίνουμε μέ τήν κατάσταση τῶν ἐχθρῶν, ἦταν τέτια πού σέ κάθε βῆμα ἀποκτούσαμε σέ ὅλο τόν κόσμο ὅλο καί περισσότερους συμμάχους. Καί τώρα βλέπουμε ὅτι ἐκεῖνο πού οἱ γερμανοί τό θεωροῦν ἀπό τή δική τους ἰμπεριαλιστική ἄποψη ἥττα, ἐκεῖνο πού οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι τό θεωροῦν πλήρη νίκη — εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ τέλους γιά τούς ἄγγλους καί γάλλους ἰμπεριαλιστές. Τό ἐργατικό κίνημα ἀναπτύσσεται τώρα ὄχι μέ τήν ἡμέρα, ἀλλά μέ τήν ὥρα. Οἱ ἐργάτες ζητοῦν νά φύγουν τά ξένα στρατεύματα ἀπό τή Ρωσία καί νά ἀκυρωθεῖ ἡ εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν. Μπροστά στήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ βρισκόμασταν μόνοι μας, αὐτή κατάρευσε καί στή θέση της παρουσιάστηκε ἡ εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν, πού πνίγει τή Γερμανία.

Ἐκτιμώντας τό χρόνο πού πέρασε, ἀναγνωρίζοντας ἀνοιχτά ὅλες τίς δυσκολίες, μποροῦμε ἥρεμα, σίγουρα καί σταθερά νά σᾶς ποῦμε: σύντροφοι, ἐμεῖς πολλές φορές ἤλθαμε νά σᾶς ἐκθέσουμε τή γενική κατάσταση καί νά περιγράψουμε μπροστά στούς πρωτοπόρους ἐργάτες τῆς Μόσχας τίς δυσκολίες πού συναντήσαμε ξανά, καί νά σᾶς καλέσουμε νά σκεφτεῖτε ποιά διδάγματα βγάλαμε μέσα στό δύσκολο αὐτό χρόνο καί μέ βάση αὐτό τό συλλογισμό, μέ βάση τήν πείρα αὐτή, μαζί μ' ἐμᾶς νά σχηματίσετε τήν ἀδιάσειστη καί σταθερή πεποίθηση ὅτι ἡ νίκη θά εἶναι δική μας καί ὄχι μόνο σέ ρωσική, ἀλλά καί σέ διεθνή κλίμακα. Ἀκόμη κι' ἀκόμη μιά φορά θά ἐντείνουμε τίς δυνάμεις στήν πάλη ἐνάντια στίς ἧττες πού εἴχαμε στό Νότο. Ἐμεῖς θά προβάλλουμε τά δοκιμασμένα μέσα τῆς ὀργάνωσης, τῆς πειθαρχίας καί τῆς ἀφοσίωσης καί τότε εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ὁ Ντενίκιν θά τσακιστεῖ καί θά συντριβεῖ καί θά χρεοκοπήσει, ὅπως χρεοκόπησε ὁ Κολτσάκ καί ὅπως χρεοκοποῦν τώρα οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι ἰμπεριαλιστές. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Οἱ δημοσιογραφικές περιλήψεις δημοσιεύτηκαν στίς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1919 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 145 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 145

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1932 στή 2η-3η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα, πού παραβλήθηκε μέ τά κείμενα τῶν ἐφημερίδων

ΟΛΟΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΝΤΕΝΙΚΙΝ!

(ΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΩΝ)
ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ)[15]

Σύντροφοι! Ἔφτασε μιά ἀπό τίς πιό κρίσιμες καί ὅπως φαίνεται, ἡ πιό κρίσιμη στιγμή τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Οἱ ὑπερασπιστές τῶν ἐκμεταλλευτῶν, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ρῶσοι καί ξένοι (σέ πρώτη γραμμή οἱ ἄγγλοι καί οἱ γάλλοι) κάνουν ἀπεγνωσμένες προσπάθειες γιά νά παλινορθώσουν στή Ρωσία τήν ἐξουσία τῶν ληστῶν τῆς λαϊκῆς ἐργασίας, τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί γιά νά στερεώσουν τήν ἐξουσία τους πού καταρέει σέ ὅλο τόν κόσμο. Οἱ ἄγγλοι καί οἱ γάλλοι καπιταλιστές ἀπότυχαν στά σχέδιά τους νά κατακτήσουν τήν Οὐκρανία μέ τά δικά τους στρατεύματα. Ἀπότυχαν στίς προσπάθειές τους νά ὑποστηρίξουν τόν Κολτσάκ στή Σιβηρία. Ὁ Κόκκινος Στρατός, μέ τή βοήθεια τῶν ἐργατῶν τῶν Οὐραλίων πού ξεσηκώθηκαν σάν ἕνας ἄνθρωπος, προελαύνει ἡρωικά στά Οὐράλια καί πλησιάζει στή Σιβηρία γιά νά τήν ἀπελευθερώσει ἀπό τόν πρωτάκουστο ζυγό καί τίς θηριωδίες τῶν καπιταλιστῶν πού κυριαρχοῦν ἐκεῖ. Οἱ ἄγγλοι καί οἱ γάλλοι ἰμπεριαλιστές ἀπότυχαν τέλος καί στά σχέδιά τους νά καταλάβουν τήν Πετρούπολη μέ μιά ἀντεπαναστατική συνωμοσία, ὅπου συμμετεῖχαν οἱ ρῶσοι μοναρχικοί, οἱ καντέτοι, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, χωρίς νά ἐξαιροῦνται καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι.

Τώρα οἱ ξένοι καπιταλιστές κάνουν ἀπεγνωσμένες προσπάθειες νά παλινορθώσουν τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου μέ τήν εἰσβολή τοῦ Ντενίκιν, πού τόν βοηθοῦν, ὅπως κάποτε βοηθοῦσαν καί τόν Κολτσάκ, μέ ἀξιωματικούς, μέ τρόφιμα, ὀβίδες, τάνκς κτλ. κ.ο.κ.

῞Ολες οἱ δυνάμεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ὅλες οἱ δυνάμεις τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας πρέπει νά ἐνταθοῦν γιά νά ἀποκρούσουμε τήν εἰσβολή τοῦ Ντένικιν καί νά τόν νικήσουμε, χωρίς νά σταματήσουμε τή νικηφόρα ἐπίθεση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία. Αὐτό εἶναι

ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ

Πρίν ἀπόλα καί πρῶτα ἀπόλα ὅλοι οἱ κομμουνιστές, ὅλοι οἱ συμπαθοῦντες, ὅλοι οἱ τίμιοι ἐργάτες καί ἀγρότες, ὅλα τά σοβιετικά στελέχη πρέπει *νά ἐντείνουν τή δουλιά τους μέ στρατιωτικό τρόπο* καί νά μεταφέρουν *τό μάξιμουμ τῆς δουλιᾶς τους*, τῶν προσπαθειῶν καί τῶν φροντίδων τους *στά ἄμεσα καθήκοντα τοῦ πολέμου*, γιά νά ἀποκρούσουν γρήγορα τήν εἰσβολή τοῦ Ντένικιν. Γιά νά γίνει αὐτό πρέπει νά περιορίσουν καί νά ἀναδιοργανώσουν τήν ὑπόλοιπη δραστηριότητά τους καί νά τήν ὑποτάξουν στό καθῆκον αὐτό.

Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία εἶναι πολιορκημένη ἀπό τόν ἐχθρό. Πρέπει νά γίνει ἕνα *ἑνιαῖο πολεμικό στρατόπεδο* ὄχι στά λόγια, μά στά ἔργα.

Τή δουλιά ὅλων τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν πρέπει νά τήν προσαρμόσουμε στόν πόλεμο καί νά τήν ἀναδιοργανώσουμε μέ στρατιωτικό τρόπο!

Ἡ συλλογικότητα εἶναι ἀπαραίτητη γιά νά λύνονται οἱ ὑποθέσεις τοῦ κράτους τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν. Κάθε ὅμως ἐξόγκωση τῆς συλλογικότητας αὐτῆς, κάθε διαστρέβλωσή της πού ὁδηγεῖ στό γραφειοκρατισμό, στήν ἀνευθυνότητα, κάθε μετατροπή τῶν συλλογικῶν ὀργάνων σέ ὄργανα φλυαρίας εἶναι τό μεγαλύτερο κακό καί πρέπει νά τελειώνουμε μ' αὐτό τό κακό μέ κάθε τρόπο καί ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα, χωρίς νά σταματοῦμε μπροστά σέ καμιά δυσκολία.

Ἡ συλλογικότητα δέν πρέπει νά τραβᾶ πέρα ἀπό ἕνα ἀπόλυτα ἀπαραίτητο ἐλάχιστο ὅριο, οὔτε σχετικά μέ τόν ἀριθμό τῶν μελῶν μιᾶς διοίκησης, οὔτε σχετικά μέ τήν πρακτική διεξαγωγή τῆς δουλιᾶς. Νά ἀπαγορευτοῦν οἱ «λόγοι», ἡ ἀνταλλαγή γνωμῶν νά γίνεται μέ τή μεγαλύτερη ταχύτητα καί πρέπει νά περιορίζεται σέ πληροφορίες καί σέ ἀκριβεῖς πρακτικές προτάσεις.

Κάθε φορά πού θά παρουσιάζεται ἔστω καί ἡ πιό παραμικρή δυνατότητα, ἡ συλλογικότητα θά πρέπει νά περιορίζεται στήν πιό σύντομη συζήτηση μόνο τῶν πιό σπουδαίων ζητημάτων μέσα σέ μιά ὅσο τό δυνατό λιγότερο πλατιά διοίκηση. Καί ἡ *πρακτική διεύθυνση* τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, τῆς κάθε ἐπιχείρησης καί τῆς

κάθε δουλιᾶς πρέπει νά ἀνατίθεται *σέ ἕναν σύντροφο* πού νά εἶναι γνωστός γιά τή σταθερότητα, τήν ἀποφασιστικότητα, τήν τόλμη του καί τήν ἱκανότητά του νά κάνει πρακτική δουλιά καί πού νά τοῦ ἔχουμε τή μεγαλύτερη ἐμπιστοσύνη. Σέ κάθε περίπτωση καί σέ ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς περιστάσεις ἡ συλλογικότητα πρέπει νά συνοδεύεται ἀπό τόν πιό ἀκριβή καθορισμό τῆς προσωπικῆς εὐθύνης *κάθε* προσώπου γιά μιά καθορισμένη μέ *ἀκρίβεια* δουλιά. Ἡ ἀνευθυνότητα πού κρύβεται κάτω ἀπό τό πρόσχημα τῆς συλλογικότητας εἶναι τό πιό ἐπικίνδυνο κακό πού ἀπειλεῖ ὅλους, ὅσοι δέν ἔχουν πολύ μεγάλη πείρα ἀπό πρακτική συλλογική δουλιά καί πού στά στρατιωτικά ζητήματα ὁδηγεῖ τίς περισσότερες φορές ἀναπότρεπτα στήν καταστροφή, στό χάος, στόν πανικό, στήν πολυαρχία, στήν ἧττα.

Ἐξίσου ἐπικίνδυνη εἶναι ἡ βιασύνη στήν ὀργανωτική δουλιά ἤ ἡ ὀργανωτική σχεδιομανία. Ἡ ἀπαραίτητη γιά τόν πόλεμο ἀναδιοργάνωση τῆς δουλιᾶς δέν πρέπει σέ καμιά περίπτωση νά ὁδηγήσει στήν ἀναδιοργάνωση τῶν ὑπηρεσιῶν καί ἀκόμη περισσότερο δέν πρέπει νά ὁδηγήσει στή βιαστική δημιουργία καινούργιων ὑπηρεσιῶν. Αὐτό εἶναι τελείως ἀπαράδεκτο καί ὁδηγεῖ μόνο στό χάος. Ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς δουλιᾶς πρέπει νά περιλάβει τήν προσωρινή διακοπή τῆς λειτουργίας τῶν ὑπηρεσιῶν ἐκείνων πού δέν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητες ἤ τόν περιορισμό τους ὥς ἕνα βαθμό. Ὅλη ὅμως ἡ δουλιά γιά τή βοήθεια τοῦ πολέμου πρέπει νά γίνεται *ὁλοκληρωτικά καί ἀποκλειστικά μ έ σ ω* τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν πού *ὑπάρχουν ἤδη*, μέ τήν καλυτέρευση, τό δυνάμωμα, τήν ἐπέκταση καί τήν ὑποστήριξή τους. Ἡ δημιουργία εἰδικῶν «ἐπιτροπῶν ἄμυνας» ἤ «ἐπαναστατικῶν ἐπιτροπῶν» (ἐπαναστατικῶν ἤ στρατιωτικο-ἐπαναστατικῶν ἐπιτροπῶν) ἐπιτρέπεται, πρῶτο, μόνο σάν ἐξαίρεση. Δεύτερο, μόνο μέ τήν ἔγκριση τῶν ἁρμόδιων στρατιωτικῶν ἀρχῶν ἤ τῆς ἀνώτερης Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τρίτο, τηρώντας ὑποχρεωτικά τόν ὅρο πού ὑποδείξαμε.

ΕΞΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΛΑΟ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΛΤΣΑΚ ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΤΕΝΙΚΙΝ

Ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν εἶναι οἱ κυριότεροι καί οἱ μοναδικά σοβαροί ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ἄν δέν τούς βοηθοῦσε ἡ Ἀντάντ (Ἀγγλία, Γαλλία, Ἀμερική) ἀπό καιρό θά εἶχαν καταρεύσει. Μόνο ἡ βοήθεια τῆς Ἀντάντ τούς κάνει νά ἀποτελοῦν δύναμη. Παρόλα αὐτά ὅμως εἶναι ἀναγκασμένοι νά ἐξαπατοῦν τό λαό, νά καμώνονται κάπου-κάπου ὅτι εἶναι

ὀπαδοί τῆς «δημοκρατίας», τῆς «Συντακτικῆς Συνέλευσης», τῆς «λαϊκῆς ἐξουσίας» κτλ. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι δέχονται πρόθυμα νά ἐξαπατοῦνται ἀπ' αὐτούς.

Σήμερα ξεσκεπάστηκε πέρα γιά πέρα ἡ ἀλήθεια γιά τόν Κολτσάκ (ὁ Ντενίκιν εἶναι ὁ σωσίας του). Τουφεκισμοί *δεκάδων χιλιάδων* ἐργατῶν. Τουφεκισμοί ἀκόμη καί μενσεβίκων καί ἐσέρων. Μαστίγωμα τῶν ἀγροτῶν ὁλόκληρων νομῶν. Δημόσιο μαστίγωμα γυναικῶν. Ὁλοκληρωτική ἀποχαλίνωση τῆς ἐξουσίας τῶν ἀξιωματικῶν, τῶν χαϊδεμένων παιδιῶν τῶν τσιφλικάδων. Λεηλασία χωρίς τέλος. Αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια γιά τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν. Ἀκόμη καί ἀνάμεσα στούς μενσεβίκους καί ἐσέρους, πού ἦταν καί οἱ ἴδιοι προδότες τῶν ἐργατῶν καί τάχθηκαν μέ τό μέρος τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν, βρίσκονται ὁλοένα καί περισσότεροι ἄνθρωποι πού ἀναγκάζονται νά παραδεχτοῦν αὐτή τήν ἀλήθεια.

Τό κύριο σημεῖο τῆς ζύμωσης καί τῆς προπαγάνδας μας εἶναι νά κάνουμε γνωστή στό λαό αὐτή τήν ἀλήθεια. Πρέπει νά ἐξηγήσουμε ὅτι δυό δρόμοι ὑπάρχουν: εἴτε μέ τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, εἴτε μέ τή Σοβιετική ἐξουσία, τήν ἐξουσία (δικτατορία) τῶν ἐργατῶν. Μέσος δρόμος δέν ὑπάρχει. Μέσος δρόμος δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει. Ἰδιαίτερα πρέπει νά χρησιμοποιοῦμε τίς μαρτυρίες πού δέν προέρχονται ἀπό μπολσεβίκους, μά ἀπό μενσεβίκους, ἐσέρους, ἐξωκομματικούς *πού ἔκαναν* στόν Κολτσάκ ἤ στόν Ντενίκιν. Ἄς ξέρει ὁ κάθε ἐργάτης καί ἀγρότης γιά τί γίνεται ὁ ἀγώνας, τί τόν περιμένει στήν περίπτωση πού θά νικήσει ὁ Κολτσάκ ἤ ὁ Ντενίκιν.

Η ΔΟΥΛΙΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΟΥΣ

Ἕνα ἀπό τά κύρια σημεῖα πού πρέπει νά στρέψουμε τήν προσοχή μας σήμερα εἶναι ἡ δουλιά ἀνάμεσα στούς ἐπιστρατευόμενους, γιά νά βοηθήσουμε τήν ἐπιστράτευση, καί ἡ δουλιά μέσα στούς ἐπιστρατευμένους. Πρέπει νά κινητοποιηθοῦν οἱ κομμουνιστές καί οἱ συμπαθοῦντες, παντοῦ ὅπου εἶναι συγκεντρωμένοι οἱ ἐπιστρατευμένοι ἤ ὅπου ὑπάρχει φρουρά καί εἰδικά ἐφεδρικά τάγματα κτλ. Ὅλοι τους χωρίς ἐξαίρεση πρέπει νά ἑνωθοῦν καί νά δουλεύουν, ἄλλοι κάθε μέρα, ἄλλοι, ἄς ποῦμε, 4 ἤ 8 ὧρες τήν ἑβδομάδα, γιά νά βοηθήσουν τήν ἐπιστράτευση καί τή δουλιά μέσα στούς ἐπιστρατευμένους, μέσα στούς στρατιῶτες τῆς τοπικῆς φρουρᾶς, ἐννοεῖται αὐστηρά ὀργανωμένα, μέ τήν τοποθέτηση τοῦ καθένα σέ μιά ἀντίστοιχη δουλιά ἀπό τήν τοπική κομματική ὀργάνωση καί τίς στρατιωτικές ἀρχές.

Ὁ πληθυσμός πού εἶναι ἐξωκομματικός ἤ πού δέν ἀνήκει στό Κομμουνιστικό κόμμα δέν εἶναι βέβαια σέ θέση νά δουλέψει ἰδεολογικά ἐνάντια στόν Ντενίκιν ἤ τόν Κολτσάκ. Εἶναι ὅμως ἀπαράδεκτο νά τόν ἀπαλλάξουμε γι' αὐτό τό λόγο ἀπό κάθε δουλιά. Πρέπει νά ψάξουμε νά βροῦμε κάθε μέσο, ὥστε ὅλος γενικά ὁ πληθυσμός (καί πρῶτα-πρῶτα *οἱ πιό εὔποροι* τόσο στήν πόλη, ὅσο καί στό χωριό) νά ὑποχρεωθοῦν χωρίς ἐξαίρεση νά προσφέρουν τόν ὀβολό τους, μέ τούτη εἴτε ἐκείνη τή μορφή, γιά νά βοηθήσουν τήν ἐπιστράτευση ἤ τούς ἐπιστρατευμένους.

Μιά ἰδιαίτερη κατηγορία μέτρων βοήθειας πρέπει νά εἶναι ἡ συμβολή στήν πιό γρήγορη καί καλύτερη ἐκπαίδευση τῶν ἐπιστρατευμένων. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία καλεῖ ὑπό τά ὅπλα ὅλους τούς πρώην ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς κτλ. Τό Κομμουνιστικό κόμμα καί μαζί του ὅλοι οἱ συμπαθοῦντες καί ὅλοι οἱ ἐργάτες πρέπει νά βοηθήσουν τό ἐργατοαγροτικό κράτος, νά τό βοηθήσουν πρῶτα ἀπόλα μέ τή συμβολή τους γιά νά πιαστοῦν οἱ πρώην ἀξιωματικοί, οἱ ὑπαξιωματικοί κτλ. πού δέν παρουσιάζονται στά γραφεῖα τῆς ἐπιστράτευσης καί, δεύτερο, μέ τήν ὀργάνωση, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης καί δίπλα της, ὁμάδας ἀπό πρόσωπα πού θεωρητικά ἤ πρακτικά (γιατί πῆραν λ.χ. μέρος στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο) ἔχουν ἐκπαιδευτεῖ στρατιωτικά καί εἶναι σέ θέση νά προσφέρουν τίς ὠφέλιμες ὑπηρεσίες τους.

Η ΔΟΥΛΙΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΛΙΠΟΤΑΚΤΕΣ

Τόν τελευταῖο καιρό παρουσιάζεται μιά φανερή καμπή στόν ἀγώνα ἐνάντια στούς λιποτάκτες. Σέ μιά σειρά ἐπαρχίες οἱ λιποτάκτες ἄρχισαν νά ἐπανέρχονται μαζικά στό στρατό, οἱ λιποτάκτες μποροῦμε νά ποῦμε χωρίς ὑπερβολή πλημμύρισαν τόν Κόκκινο Στρατό. Ἡ αἰτία εἶναι, πρῶτο, ἡ πιό ἱκανή καί πιό συστηματική δουλιά τῶν κομματικῶν συντρόφων καί, δεύτερο, ἡ πεποίθηση πού ὁλοένα καί μεγαλώνει μέσα στούς ἀγρότες ὅτι ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν φέρνουν μαζί τους τήν παλινόρθωση ἑνός καθεστῶτος πού εἶναι χειρότερο ἀπό τό τσαρικό, τήν παλινόρθωση τῆς *σκλαβιᾶς* γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, τήν παλινόρθωση τοῦ καθεστῶτος τοῦ μαστιγώματος, τῆς λεηλασίας, τῶν χειρότερων προσβολῶν ἀπό τούς ἀξιωματικούς καί τούς εὐγενεῖς.

Γι' αὐτό πρέπει νά ριχτοῦμε παντοῦ καί *μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις* στή δουλιά ἀνάμεσα στούς λιποτάκτες, γιά νά ξαναγυρίσουν στό στρατό. Αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά πρωταρχικά καί ἐπείγοντα καθήκοντά μας.

Κάνω μιά παρέκβαση. Ἡ δυνατότητα νά ἐπιδράσουμε ἐπάνω στούς λιποτάκτες μέ τήν πειθώ καί *ή ἐπιτυχία* ἀπό μιά τέτια ἐπίδραση δείχνει τήν ἐντελῶς *ἰδιαίτερη* στάση πού κρατᾶ ἀπέναντι στήν ἀγροτιά τό ἐργατικό κράτος σέ διάκριση ἀπό τό τσιφλικάδικο καί τό καπιταλιστικό κράτος. Ὁ ζυγός τοῦ βούρδουλα ἤ ὁ ζυγός τῆς πείνας — νά ἡ μοναδική πηγή πειθαρχίας γιά τά δυό τελευταῖα εἴδη κράτους. Γιά τό ἐργατικό κράτος ἤ τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ὑπάρχει ἡ δυνατότητα γιά *μιά ἄλλη* πηγή πειθαρχίας: νά πείσουν οἱ ἐργάτες τούς ἀγρότες, νά συμμαχήσουν συντροφικά μαζί τους. Ὅταν ἀκοῦς αὐτόπτες μάρτυρες νά διηγοῦνται ὅτι στό τάδε κυβερνεῖο (λ.χ. τοῦ Ριαζάν) ξαναγυρνοῦν ἐθελοντικά χιλιάδες καί χιλιάδες λιποτάκτες, ὅτι στίς συγκεντρώσεις ἡ ἔκκληση στούς «συντρόφους-λιποτάκτες» ἔχει μερικές φορές ἀπερίγραπτη ἐπιτυχία, τότε ἀρχίζεις νά καταλαβαίνεις πόσες ἀχρησιμοποίητες *δυνάμεις* κλείνει ἀκόμη μέσα της αὐτή ἡ συντροφική συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Ὁ ἀγρότης ἔχει μέσα του μιά *προκατάληψη,* πού τόν τραβάει πίσω ἀπό τόν καπιταλιστή, πίσω ἀπό τόν ἐσέρο, ἀπό τό «ἐλεύθερο ἐμπόριο», ἔχει ὅμως καί τήν *κρίση* πού τόν ὁδηγεῖ ὅλο καί περισσότερο στή συμμαχία μέ τούς ἐργάτες.

ΑΜΕΣΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ

Ὁ στρατός ἔχει ἀνάγκη κατά πρῶτο λόγο ἀπό *ἐφοδιασμό:* ροῦχα, παπούτσια, ὅπλα, βλήματα. Σέ μιά καταστραμένη χώρα πρέπει νά καταβληθοῦν τεράστιες προσπάθειες γιά νά καλυφθοῦν αὐτές οἱ ἀνάγκες τοῦ στρατοῦ, καί μόνο ἡ βοήθεια πού δίνουν ἁπλόχερα στόν Κολτσάκ καί Ντένικιν οἱ ληστές-καπιταλιστές τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀμερικῆς, μόνο αὐτή τούς σώζει ἀπό τήν ἀναπόφευκτη καταστροφή πού τούς ἀπειλεῖ ἀπό ἔλλειψη ἐφοδίων.

Ὅσο καταστραμένη καί ἄν εἶναι ἡ Ρωσία, ἔχει παρόλα αὐτά πολλές, πάρα πολλές πηγές, πού ἀκόμη δέν τίς χρησιμοποιήσαμε ἤ πού συχνά *δέν μπορέσαμε* νά τίς χρησιμοποιήσουμε. Ὑπάρχουν ἀκόμη πολλές ἀποθῆκες μέ πολεμικό ὑλικό πού δέν τίς ἀνακαλύψαμε ἤ δέν τίς ἐλέγξαμε, πολλές παραγωγικές δυνατότητες πού μᾶς διαφεύγουν ἐνμέρει ἐξαιτίας τοῦ συνειδητοῦ σαμποτάζ τῶν ὑπαλλήλων, ἐνμέρει ἐξαιτίας τοῦ χαρτοβασιλείου, τῆς γραφειοκρατίας, τῆς ἀκαταστασίας καί τῆς ἀδεξιότητας — ἐξαιτίας ὅλων αὐτῶν τῶν «ἁμαρτιῶν τοῦ παρελθόντος», πού τόσο ἀναπόφευκτα καί τόσο σκληρά βαραίνουν πάνω σέ κάθε ἐπανάσταση πού κάνει τό «ἅλμα» στό νέο κοινωνικό καθεστώς.

'Απ' αὐτή τήν ἄποψη ἔχει ἐξαιρετική σημασία ἡ ἄμεση βοήθεια στό στρατό. Οἱ δημόσιες ὑπηρεσίες πού διευθύνουν αὐτή τή δουλιά ἔχουν κυρίως ἀνάγκη νά «φρεσκαριστοῦν», νά βοηθηθοῦν ἀπό τά ἔξω, ἔχουν ἀνάγκη ἀπό τήν κατά τόπους ἐθελοντική, δραστήρια, ἡρωική *πρωτοβουλία* τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Πρέπει νά καλέσουμε ὅσο τό δυνατό πιό πλατιά ὅλους τούς συνειδητούς ἐργάτες καί ἀγρότες, ὅλα τά σοβιετικά στελέχη νά ἀκολουθήσουν αὐτή τήν πρωτοβουλία, πρέπει ἀπό τήν ἄποψη αὐτή νά δοκιμάσουμε στίς διάφορες περιοχές καί στούς διάφορους τομεῖς δουλιᾶς τίς πιό *διαφορετικές* μορφές βοήθειας γιά τό στρατό. 'Εδῶ ἡ «δουλιά μέ ἐπαναστατικό τρόπο» γίνεται πολύ λιγότερο ἀπ' ὅ,τι στούς ἄλλους τομεῖς δουλιᾶς, ἐνῶ χρειάζεται ἀκριβῶς σ' αὐτό τόν τομέα *νά δυναμώσει πολύ περισσότερο* ἡ «δουλιά μέ ἐπαναστατικό τρόπο».

῞Ενα ἀπό τά συστατικά μέρη αὐτῆς τῆς δουλιᾶς εἶναι τό μάζεμα τῶν ὅπλων ἀπό τόν πληθυσμό. Τό ὅτι σέ μιά χώρα πού ἔζησε τέσσερα χρόνια ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί ὕστερα πέρασε δυό λαϊκές ἐπαναστάσεις, ὑπάρχουν πάρα πολλά ὅπλα κρυμένα ἀπό τούς ἀγρότες καί ἀπό τήν ἀστική τάξη, εἶναι πολύ φυσικό καί ἐπιβλήθηκε ἀπό τά ἴδια τά πράγματα. Τώρα ὅμως, μέ τήν ἀπειλητική εἰσβολή τοῦ Ντενίκιν, πρέπει νά παλέψουμε ἐνάντια σ' αὐτό *μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις.* ῞Οποιος κρύβει ἤ βοηθάει νά κρύψει ὅπλα εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐγκληματίας ἀπέναντι στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, ἀξίζει νά τουφεκιστεῖ, γιατί γίνεται αἰτία νά χάνονται χιλιάδες καί χιλιάδες ἀπό τούς καλύτερους κόκκινους στρατιῶτες, πού συχνά σκοτώνονται μόνο καί μόνο γιατί δέν ὑπάρχουν ἀρκετά ὅπλα στά μέτωπα.

Οἱ σύντροφοι τῆς Πετρούπολης μπόρεσαν νά βροῦν χιλιάδες καί χιλιάδες τουφέκια, ὅταν ἔκαναν — αὐστηρά ὀργανωμένα — μαζικές ἔρευνες. Πρέπει καί ἡ ὑπόλοιπη Ρωσία νά μή μείνει πίσω ἀπό τήν Πετρούπολη, ἀλλά νά τή φτάσει καί νά τήν ξεπεράσει μέ κάθε θυσία.

'Από τό ἄλλο μέρος, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλον τά τουφέκια τά κρύβουν οἱ ἀγρότες καί πολλές φορές χωρίς καμιά κακή πρόθεση, μά ἁπλῶς γιατί εἶναι ριζωμένη μέσα τους ἡ δυσπιστία ἀπέναντι σέ κάθε «ἔννοια κράτους» κτλ. ῎Αν μπορέσαμε νά κάνουμε πολλά, πάρα πολλά (στά καλύτερα κυβερνεῖα) μέ τήν *πειθώ,* μέ τήν ἔξυπνη ζύμωση καί ἐπειδή καταπιαστήκαμε σωστά μέ τό ζήτημα τῆς ἐθελοντικῆς ἐπιστροφῆς τῶν λιποτακτῶν στόν Κόκκινο Στρατό, δέν ὑπάρχει ἀμφιβο-

λία ὅτι μποροῦμε καί πρέπει νά κάνουμε ἐπίσης πολλά, ἄν ὄχι περισσότερα, γιά τήν ἐθελοντική ἐπιστροφή τῶν ὅπλων.

Ἐργάτες καί ἀγρότες! Ψάξτε νά βρεῖτε τά κρυμένα τουφέκια καί δόστε τα στό στρατό! Ἔτσι σώζετε τόν ἑαυτό σας ἀπό τή σφαγή, τίς ἐκτελέσεις, τό μαζικό μαστίγωμα καί τήν καταλήστευση ἀπό τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν!

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ

Γιά νά γίνει ἔστω καί ἕνα μέρος ἀπό τή δουλιά πού σημειώσαμε σύντομα παραπάνω, χρειάζονται καινούργια καί καινούργια στελέχη καί μάλιστα ἀπό τούς πιό σίγουρους, ἀφοσιωμένους καί δραστήριους κομμουνιστές. Μά ποῦ νά τούς βροῦμε, ὅταν ὅλοι γενικά παραπονοῦνται ὅτι λείπουν τέτια στελέχη καί ὅτι ἔχουν παρακουραστεῖ;

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τά παράπονα αὐτά σέ πολλά σημεῖα εἶναι δίκαια. Ἄν λογαριάσει κανείς μέ ἀκρίβεια πόσο λεπτό εἶναι τό στρῶμα τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν καί κομμουνιστῶν, πού μέ τήν ὑποστήριξη καί τή συμπάθεια τῆς ἐργατικῆς καί τῆς ἀγροτικῆς μάζας κυβέρνησε τή Ρωσία τούς τελευταίους 20 μῆνες, τό πράγμα θά τοῦ φαινόταν πραγματικά ἀπίθανο. Καί ὅμως κυβερνήσαμε μέ τεράστια ἐπιτυχία, δημιουργώντας τό σοσιαλισμό, ξεπερνώντας ἀνήκουστες δυσκολίες, νικώντας τούς ἐχθρούς πού ξεσηκώνονταν παντοῦ καί πού συνδέονταν ἄμεσα ἤ ἔμμεσα μέ τήν ἀστική τάξη. Καί ἔχουμε κιόλας νικήσει ὅλους τούς ἐχθρούς ἐκτός ἀπό ἕναν: ἐκτός ἀπό τήν Ἀντάντ, ἐκτός ἀπό τήν παγκόσμια-ἰσχυρή ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀμερικῆς. Πρέπει ὅμως νά τό ποῦμε ὅτι τσακίσαμε κιόλας τό ἕνα χέρι κι' αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ — τόν Κολτσάκ. Μᾶς ἀπειλεῖ τώρα μόνο τό ἄλλο του χέρι — ὁ Ντενίκιν.

Οἱ νέες ἐργατικές δυνάμεις γιά τή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, γιά τήν πραγματοποίηση τῶν καθηκόντων τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀναπτύσσονται γρήγορα στό πρόσωπο τῆς ἐργατικῆς καί ἀγροτικῆς νεολαίας, πού μαθαίνει μέ περισσότερη εἰλικρίνεια, θέρμη καί ὁλόψυχα, πού χωνεύει τίς νέες ἐντυπώσεις ἀπό τό νέο καθεστώς, πού πετᾶ ἀπό πάνω της τό περίβλημα τῶν παλιῶν, καπιταλιστικῶν καί ἀστικοδημοκρατικῶν προλήψεων καί σφυρηλατεῖ μέσα της κομμουνιστές ἀκόμη πιό σταθερούς ἀπό τήν παλιά γενιά.

Ὅσο γρήγορα ὅμως καί ἄν ἀναπτύσσεται αὐτό τό καινούρ-

γιο στρῶμα, ὅσο γρήγορα καί ἄν μαθαίνει καί ὡριμάζει μέσα στή φωτιά τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί τῆς λυσσαλέας ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης, δέν μπορεῖ ὡστόσο νά μᾶς δόσει στούς ἐρχόμενους μῆνες *ἕτοιμα* στελέχη γιά τή διακυβέρνηση τοῦ κράτους. Καί ὅμως πρόκειται ἴσα-ἴσα γιά τούς ἐρχόμενους μῆνες, γιά τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο τοῦ 1919, γιατί τό ζήτημα τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στόν Ντενίκιν ἀπαιτεῖ *ἄμεση λύση*.

Γιά νά ἀποκτήσουμε μεγάλο ἀριθμό ἕτοιμων στελεχῶν, ὥστε νά δυναμώσει ἡ στρατιωτική δουλιά, πρέπει νά *περιορίσουμε* ὁλόκληρη σειρά ἀπό τομεῖς καί ὑπηρεσίες πού κάνουν ὄχι στρατιωτική ἤ πιό σωστά ὄχι ἄμεσα στρατιωτική σοβιετική δουλιά, πρέπει νά *ἀναδιοργανώσουμε* πρός αὐτή τήν κατεύθυνση (δηλαδή πρός τήν κατεύθυνση τοῦ περιορισμοῦ) ὅλες τίς ὑπηρεσίες καί τίς ἐπιχειρήσεις πού *δέν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητες*.

Ἄς πάρουμε γιά παράδειγμα τό ἐπιστημονικο-τεχνικό τμῆμα τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας. Εἶναι ἕνα χρησιμότατο ἵδρυμα ἀπαραίτητο γιά τήν ὁλοκληρωτική οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά τό σωστό ὑπολογισμό καί τήν κατανομή ὅλων τῶν ἐπιστημονικο-τεχνικῶν δυνάμεων. Εἶναι ὅμως ἀπόλυτα ἀπαραίτητο αὐτό τό ἵδρυμα; Φυσικά ὄχι. Θά ἦταν αὐτή τή στιγμή ἁπλούστατα ἐγκληματικό, ἄν τοῦ δίναμε ἀνθρώπους πού μποροῦν καί πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν ἀμέσως στήν ἐπείγουσα καί ἐξαιρετικά ἀπαραίτητη κομμουνιστική δουλιά *μέσα στό στρατό* καί *ἄμεσα* γιά τό στρατό.

Τέτια ἱδρύματα καί τμήματα ἱδρυμάτων ἔχουμε ἀρκετά στό κέντρο καί στίς ἐπαρχίες. Μιά καί ἐπιδιώκουμε τήν ὁλοκληρωτική πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, δέν μπορούσαμε νά μήν ἀρχίσουμε ἀμέσως μέ τήν ὀργάνωση παρόμοιων ἱδρυμάτων. Θά εἴμασταν ὅμως ἀνόητοι ἤ ἐγκληματίες, ἄν μπροστά στήν ἀπειλητική εἰσβολή τοῦ Ντενίκιν δέν εἴμασταν σέ θέση *νά ἀναδιοργανώσουμε τίς γραμμές μας* ἔτσι πού νά *σταματήσουμε* καί νά *περιορίσουμε καθετί* πού δέν εἶναι ἐντελῶς ἀπαραίτητο.

Χωρίς νά μᾶς πιάνει πανικός καί χωρίς νά πέφτουμε σέ ὀργανωτική βιασύνη δέν πρέπει οὔτε νά ἀνασυγκροτήσουμε, οὔτε νά κλείσουμε ὁλωσδιόλου καμιά ὑπηρεσία, οὔτε — πράγμα ἰδιαίτερα ἐπιζήμιο στή βιαστική δουλιά — ν' ἀρχίσουμε νά φτιάχνουμε νέες ὑπηρεσίες. Πρέπει *νά σταματήσουμε* γιά τρεῖς, τέσσερις, πέντε μῆνες *ὅλες* τίς ὑπηρεσίες καί τά τμήματα ὑπηρεσιῶν στό κέντρο καί στίς ἐπαρχίες πού δέν εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητα ἤ, ἄν δέν πρέπει νά τά σταματήσουμε ὁλωσδιόλου, *νά τά*

περιορίσουμε γιά τό ἴδιο (περίπου) χρονικό διάστημα, νά τά περιορίσουμε ὅσο τό δυνατό περισσότερο, δηλαδή νά τούς ἀφήσουμε τό ἐλάχιστο ὅριο τῆς ἀπόλυτα ἀπαραίτητης δουλιᾶς.

Μιά καί ὁ κύριος σκοπός μας εἶναι νά ἀποκτήσουμε ἀμέσως γιά τή στρατιωτική δουλιά ἕναν μεγάλο ἀριθμό ἀπό ἕτοιμους, ἔμπειρους, ἀφοσιωμένους, δοκιμασμένους κομμουνιστές ἤ ἀπό ἀνθρώπους πού συμπαθοῦν τό σοσιαλισμό, μποροῦμε νά ριψοκινδυνεύσουμε νά μείνουν προσωρινά πολλές ἀπό τίς ὑπηρεσίες (ἤ τά τμήματα τῶν ὑπηρεσιῶν) πού θά περιοριστοῦν πάρα πολύ, *χωρίς κανέναν κομμουνιστή* καί νά τά παραδόσουμε σέ στελέχη ἀποκλειστικά ἀστικά. Ὁ κίνδυνος αὐτός δέν εἶναι μεγάλος, γιατί πρόκειται μόνο γιά ἱδρύματα πού δέν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητα. Θά ἔχουμε ζημιά ἀπό τό ἀδυνάτισμα (στό μισό) τῆς δράσης τους, δέν θά εἶναι ὅμως μεγάλη, σέ καμιά περίπτωση δέν θά μᾶς χαντακώσει. Ἡ ἔλλειψη ὅμως δραστηριότητας γιά τό δυνάμωμα τῆς στρατιωτικῆς δουλιᾶς, δυνάμωμα ἄμεσο καί σημαντικό, μπορεῖ νά μᾶς χαντακώσει. Αὐτό πρέπει νά τό καταλάβουμε ξεκάθαρα καί νά βγάλουμε τά ἀνάλογα συμπεράσματα.

Ἄν κάθε διευθυντής ἑνός ὀργανισμοῦ ἤ τμήματος ὀργανισμοῦ στό κυβερνεῖο ἤ στό νομό κτλ., κάθε πυρήνας κομμουνιστῶν, χωρίς νά χάσει οὔτε στιγμή, βάλει στόν ἑαυτό του τό ἐρώτημα: εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητο τοῦτο δῶ τό ἵδρυμα; Τοῦτο δῶ τό τμῆμα; Θά χαθοῦμε ἄν τό σταματήσουμε ἤ ἄν περιορίσουμε κατά τά $^9/_{10}$ τή δουλιά του, ἀφήνοντάς το χωρίς κανέναν κομμουνιστή; Ἄν ἀφοῦ βάλουν αὐτό τό ἐρώτημα, περιορίσουν γρήγορα καί ἀποφασιστικά τή δουλιά καί ἀποσύρουν τούς κομμουνιστές (μαζί μέ τούς ἀπόλυτα σίγουρους βοηθούς τους ἀπό τούς συμπαθοῦντες ἤ τούς ἐξωκομματικούς), τότε θά μπορέσουμε νά ἔχουμε μέσα στό συντομότερο χρονικό διάστημα ἑκατοντάδες καί ἑκατοντάδες ἀνθρώπους γιά τή δουλιά στά πολιτικά τμήματα τοῦ στρατοῦ, γιά τά καθήκοντα τῶν ἐπιτρόπων κτλ. Καί τότε θά ἔχουμε σοβαρές πιθανότητες νά νικήσουμε καί τόν Ντενίκιν, ὅπως νικήσαμε καί τό δυνατότερο Κολτσάκ.

Η ΔΟΥΛΙΑ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ

Ἡ ζώνη τοῦ μετώπου στή Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας μεγάλωσε τρομερά τίς τελευταῖες ἑβδομάδες καί ἄλλαξε μέ ἀσυνήθιστη γρηγοράδα. Αὐτό εἶναι προάγγελος ἤ συνοδός τῆς ἀποφασιστικῆς στιγμῆς τοῦ πολέμου, αὐτό σημαίνει ὅτι πλησιάζει ἡ στιγμή νά κριθεῖ ἡ ἔκβαση τοῦ πολέμου.

Ἀπό τό ἕνα μέρος, ἡ τεράστια ζώνη τοῦ μετώπου στήν παρα-ούράλια περιοχή καί στά Οὐράλια ἔγινε δική μας ζώνη μετώπου ὕστερα ἀπό τίς νίκες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τήν ἀποσύνθεση τοῦ Κολτσάκ, ὕστερα ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης στήν περιοχή τοῦ Κολτσάκ. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, μιά *ἀκόμη πιό μεγάλη* ζώνη ἔγινε ζώνη μετώπου στήν Πετρούπολη καί στό Νότο, ὕστερα ἀπό τίς ἀπώλειές μας, ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ ἐχθρός πλησίασε πάρα πολύ στήν Πετρούπολη καί ὕστερα ἀπό τήν εἰσβολή ἀπό τό Νότο στήν Οὐκρανία καί στό κέντρο τῆς Ρωσίας.

Ἡ δουλιά στή ζώνη τοῦ μετώπου ἀποκτᾶ ἐξαιρετική σπουδαιότητα.

Στήν παρα-οὐράλια περιοχή, ὅπου ὁ Κόκκινος Στρατός κινεῖται γρήγορα πρός τά μπρός, τά στελέχη πού δουλεύουν στό στρατό, οἱ ἐπίτροποι, τά μέλη τῶν πολιτικῶν τμημάτων κτλ. καί ὕστερα καί οἱ ντόπιοι ἐργάτες καί ἀγρότες ἔχουν τή φυσική ἐπιθυμία νά καθήσουν στό νεοκατακτημένο ἔδαφος γιά νά κάνουν δημιουργική σοβιετική δουλιά, ἐπιθυμία τόσο περισσότερο φυσική, ὅσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ κούραση ἀπό τόν πόλεμο, ὅσο πιό θλιβερή εἶναι ἡ εἰκόνα τῶν καταστροφῶν πού προξένησε ὁ Κολτσάκ. Δέν ὑπάρχει ὅμως τίποτε πιό ἐπικίνδυνο ἀπό τήν ἐκπλήρωση αὐτῆς τῆς ἐπιθυμίας. Αὐτό ἀπειλεῖ νά ἐξασθενίσει τήν ἐπίθεση, νά τήν παρεμποδίσει, νά αὐξήσει τίς πιθανότητες νά ἀναλάβει ξανά ὁ Κολτσάκ. Αὐτό θά ἦταν ἀπομέρους μας πραγματικό ἔγκλημα ἀπέναντι στήν ἐπανάσταση.

Σέ καμιά περίπτωση νά μήν πάρουμε κανένα στέλεχος ἀπό τό στρατό τῆς Ἀνατολῆς γιά τήν τοπική δουλιά! * Σέ καμιά περίπτωση νά μήν ἐξασθενίσει ἡ ἐπίθεση! Ἡ μόνη πιθανότητα γιά τήν ὁλοκληρωτική νίκη εἶναι νά πάρει μέρος ὅλος ὁ πληθυσμός τῆς παρα-ούράλιας περιοχῆς καί τῶν Οὐραλίων πού δοκίμασε τίς φρικαλεότητες τῆς «δημοκρατίας» τοῦ Κολτσάκ, εἶναι νά συνεχιστεῖ ἡ ἐπίθεση στή Σιβηρία ὥς τήν *ὁλοκληρωτική νίκη* τῆς ἐπανάστασης στή Σιβηρία.

Ἄς ἀργοπορήσει ἡ ἀνοικοδόμηση στήν παρα-οὐράλια περιοχή καί στά Οὐράλια, ἄς γίνει λιγότερο ἐντατικά, μόνο μέ τίς καθαρά τοπικές, νεαρές, ἄπειρες καί ἀδύνατες δυνάμεις. Δέν θά χαθοῦμε ἀπό αὐτό. Θά *χαθοῦμε* ὅμως ἄν *ἐξασθενίσει* ἡ ἐπίθεση στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία. Πρέπει *νά δυναμώσουμε* αὐτή τήν ἐπίθεση μέ τίς δυνάμεις τῶν ἐργατῶν πού ἐξεγείρονται στά Οὐράλια, μέ τίς δυνά-

* Χωρίς ἀπόλυτη ἀνάγκη νά μήν τά παίρνουμε γενικά, ἀλλά νά σέρνουμε ἄλλους ἀπό τά κεντρικά κυβερνεῖα!

μεις τῶν ἀγροτῶν τῶν παρα-οὐραλίων περιοχῶν πού δοκίμασαν τώρα στήν πλάτη τους τί σημαίνουν οἱ ὑποσχέσεις τοῦ μενσεβίκου Μάισκι καί τοῦ ἐσέρου Τσερνόφ γιά «Συντακτική» καί ποιό εἶναι τό πραγματικό περιεχόμενο αὐτῶν τῶν ὑποσχέσεων, *δηλαδή ὁ Κολτσάκ.*

Ἄν ἀδυνατίζαμε τήν ἐπίθεσή μας στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία θά εἴμασταν προδότες τῆς ἐπανάστασης, προδότες τῆς ὑπόθεσης τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἀπό τό ζυγό τοῦ Κολτσάκ.

Ὅταν δουλεύουμε στή ζώνη τοῦ μετώπου πού μόλις ἀπελευθερώθηκε, πρέπει νά θυμόμαστε ὅτι τό βασικό καθῆκον μας ἐκεῖ εἶναι νά κατακτήσουμε τήν ἐμπιστοσύνη πρός τή Σοβιετική ἐξουσία ὄχι μόνο τῶν ἐργατῶν, ἀλλά καί τῶν ἀγροτῶν. Νά τούς ἐξηγήσουμε στήν πράξη τήν οὐσία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Νά πάρουμε ἀμέσως τό σωστό προσανατολισμό πού χάραξε τό Κόμμα μέ βάση τήν πείρα δουλιᾶς εἴκοσι μηνῶν. Στά Οὐράλια δέν πρέπει νά ξανακάνουμε τά λάθη πού κάναμε ποῦ καί ποῦ στή Μεγαλορωσία καί πού γρήγορα τά ξεσυνηθίζουμε.

Στή ζώνη τοῦ μετώπου τῆς Πετρούπολης καί στήν τεράστια ἐκείνη ζώνη τοῦ μετώπου πού τόσο γρήγορα καί τόσο ἀπειλητικά μεγάλωσε στήν Οὐκρανία καί στό Νότο, πρέπει ὅλους καί ὅλα νά τά θέσουμε ἐπί ποδός πολέμου καί νά ὑποτάξουμε ὁλοκληρωτικά ὅλη τή δουλιά, ὅλες τίς προσπάθειες, ὅλες τίς σκέψεις στόν πόλεμο καί μόνο στόν πόλεμο. Ἀλλιῶς δέν μποροῦμε νά ἀποκρούσουμε τήν εἰσβολή τοῦ Ντενίκιν. Αὐτό εἶναι ὁλοφάνερο. Καί πρέπει νά τό καταλάβουμε καθαρά καί νά τό ἐφαρμόσουμε ὁλοκληρωτικά στή ζωή.

Σάν παρέκβαση. Ἕνα χαρακτηριστικό τοῦ στρατοῦ τοῦ Ντενίκιν εἶναι ὅτι ἔχει πλῆθος ἀξιωματικούς καί κοζάκους. Τά στοιχεῖα αὐτά εἶναι τέτια πού, ἐνῶ δέν ἔχουν πίσω τους μαζική δύναμη, ἔχουν τήν ἐξαιρετική ἱκανότητα νά κάνουν ξαφνικές ἐπιθέσεις, τυχοδιωκτισμούς, ἀπεγνωσμένες ἐπιχειρήσεις μέ σκοπό νά σπείρουν τόν πανικό, μέ σκοπό νά καταστρέφουν γιά νά καταστρέφουν.

Στόν ἀγώνα ἐνάντια σ' ἕναν τέτιο ἐχθρό χρειάζεται στρατιωτική πειθαρχία καί στρατιωτική ἐπαγρύπνηση στόν ἀνώτατο βαθμό. Νά χάσεις τήν εὐκαιρία ἤ νά πάθεις σύγχυση, σημαίνει νά τά χάσεις ὅλα. Αὐτό πρέπει νά τό ἔχει ὑπόψη του κάθε ὑπεύθυνο κομματικό ἤ σοβιετικό στέλεχος.

Στρατιωτική πειθαρχία καί στή στρατιωτική καί σέ ὁποιαδήποτε δουλιά!

Στρατιωτική ἐπαγρύπνηση καί αὐστηρότητα, σταθερότητα στή λήψη ὅλων τῶν μέτρων προφύλαξης!

Η ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ («ΒΟΕΝΣΠΕΤΣ»)

Ἡ τεράστια συνωμοσία πού ἐκδηλώθηκε στήν Κράσναγια Γκόρκα καί πού εἶχε γιά σκοπό της τήν παράδοση τῆς Πετρούπολης, ξανάβαλε μέ ἐξαιρετικά ἐπιτακτικό τρόπο τό ζήτημα τῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν καί τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση στά μετόπισθεν. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ὄξυνση τῆς ἐπισιτιστικῆς καί τῆς πολεμικῆς κατάστασης προκαλεῖ ἀναπόφευκτα καί θά προκαλέσει στό κοντινό μέλλον πιό ἐντατικές ἀπόπειρες ἀπομέρους τῶν ἀντεπαναστατῶν (στή συνωμοσία τῆς Πετρούπολης πῆραν μέρος ἡ «Ἕνωση τῆς Ἀναγέννησης»[16], οἱ καντέτοι, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι. Πῆραν μέρος χωριστά, πάντως ὅμως πῆραν μέρος καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι). Δέν ὑπάρχει ἐπίσης ἀμφιβολία ὅτι οἱ στρατιωτικοί εἰδικοί θά παρουσιάσουν στό κοντινό μέλλον ἕνα αὐξημένο ποσοστό προδοτῶν, τό ἴδιο ὅπως καί οἱ κουλάκοι, οἱ ἀστοί διανοούμενοι, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι.

Θά ἦταν ὅμως ἀνεπανόρθωτο σφάλμα καί ἀσυγχώρητος ἀνερματισμός νά ἀνακινήσουμε γι' αὐτό τό λόγο ζητήματα ἀλλαγῆς τῶν βάσεων τῆς στρατιωτικῆς πολιτικῆς μας. Μᾶς προδίνουν καί θά μᾶς προδίνουν ἑκατοντάδες καί ἑκατοντάδες στρατιωτικοί εἰδικοί. Θά τούς τσακώνουμε καί θά τούς τουφεκίζουμε. Δουλεύουν ὅμως κοντά μας συστηματικά καί πολύ καιρό χιλιάδες καί δεκάδες χιλιάδες στρατιωτικοί εἰδικοί καί χωρίς αὐτούς δέν θά μποροῦσε νά δημιουργηθεῖ ὁ Κόκκινος Στρατός, πού βγῆκε μέσα ἀπό τό καταραμένης μνήμης ἀνταρτίστικο πνεῦμα καί μπόρεσε νά κερδίσει λαμπρές νίκες στήν Ἀνατολή. Ἄνθρωποι ἔμπειροι, πού βρίσκονται ἐπικεφαλῆς τῆς στρατιωτικῆς μας ὑπηρεσίας, τονίζουν πολύ σωστά ὅτι ἐκεῖ πού ἐφαρμόστηκε μέ τή μεγαλύτερη αὐστηρότητα ἡ κομματική πολιτική σχετικά μέ τούς στρατιωτικούς εἰδικούς καί σχετικά μέ τό ξερίζωμα τοῦ ἀνταρτίστικου πνεύματος, ἐκεῖ ὅπου εἶναι πιό αὐστηρή ἡ πειθαρχία, ὅπου γίνεται πιό φροντισμένα ἡ πολιτική δουλιά μέσα στό στρατό καί ἡ δουλιά τῶν ἐπιτρόπων — ἐκεῖ γενικά ὑπάρχουν λιγότεροι ἀπό ἀλλοῦ στρατιωτικοί εἰδικοί πρόθυμοι νά προδόσουν, ἐκεῖ ὑπάρχουν λιγότερες δυνατότητες γιά τέτιους ἀνθρώπους ἕτοιμους νά πραγματοποιήσουν τήν πρόθεσή τους, ἐκεῖ δέν ὑπάρχει χαλαρότητα μέσα στό στρατό, ἐκεῖ εἶναι καλύτερη ἡ συγκρότηση καί τό ἠθικό του, ἐκεῖ ὑπάρχουν περισσότερες νίκες. Τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα, τά ἴχνη του, τά ὑπολείμματά του, οἱ ἐπιβιώσεις του προξένησαν στό στρατό μας καί στόν οὐκρανικό στρατό ἀσύγκριτα περισσότερα δεινά, ἀποσύνθεση, ἧττες, καταστροφές, ἀπώλειες

σέ ἀνθρώπους καί ἀπώλειες σέ πολεμικό ὑλικό, ἀπό ὅλες τίς προδοσίες τῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν.

Τό κομματικό μας Πρόγραμμα τόσο στό γενικό ζήτημα τῶν ἀστῶν εἰδικῶν, ὅσο καί στό μερικό ζήτημα μιᾶς ἀπό τίς παραλλαγές τοῦ προβλήματος αὐτοῦ, ὅπως εἶναι τό ζήτημα τῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν, ἔχει καθορίσει μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια τήν πολιτική τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. Τό Κόμμα μας ἀγωνίζεται καί «θά ἀγωνιστεῖ ἀμείλικτα ἐνάντια στήν ψευτοριζοσπαστική, στήν πραγματικότητα ὅμως ἄξεστη ἔπαρση ὅτι τάχα οἱ ἐργαζόμενοι εἶναι σέ θέση νά ὑπερνικήσουν τόν καπιταλισμό καί τό ἀστικό καθεστώς, χωρίς νά διδαχτοῦν ἀπό τούς ἀστούς εἰδικούς, χωρίς νά τούς χρησιμοποιήσουν, χωρίς νά περάσουν *ἕνα μακρόχρονο σχολειό* δουλιᾶς πλάι τους» [17].

Ἐννοεῖται ὅτι παράλληλα τό Κόμμα δέν κάνει «οὔτε τήν παραμικρότερη πολιτική ὑποχώρηση σ' αὐτό τό ἀστικό στρῶμα», τό Κόμμα καταπνίγει καί «θά καταπνίγει ἀμείλικτα κάθε ἀντεπαναστατική του ἀπόπειρα». Φυσικά, ὅταν μιά τέτια «ἀπόπειρα» ἐκδηλώνεται ἤ διαγράφεται μέ μεγαλύτερο ἤ μικρότερο βαθμό πιθανότητας, τότε γιά τήν «ἀμείλικτη κατάπνιξή» της χρειάζονται ἄλλες ἰδιότητες ἀπό τή βραδύτητα καί τή σύνεση ἑνός μαθητευόμενου, ἰδιότητες πού τίς ἀπαιτεῖ μιά «μακρόχρονη μαθήτευση», ἡ ὁποίx καί τίς καλλιεργεῖ ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους. Ἡ ἀντίφαση ἀνάμεσα στίς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων, πού φοιτοῦν στό «μακρόχρονο σχολειό δουλιᾶς πλάι» στούς στρατιωτικούς εἰδικούς καί στίς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων, πού τούς τραβᾶ τό ἄμεσο καθῆκον «νά καταπνίξουν ἀμείλικτα κάθε ἀντεπαναστατική ἀπόπειρα» τῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν, μπορεῖ εὔκολα νά ὁδηγήσει καί ὁδηγεῖ σέ προστριβές καί συγκρούσεις. Τό ἴδιο ἀφορᾶ καί τίς ἀναγκαῖες μεταθέσεις προσώπων, κάποτε τίς μετακινήσεις μεγάλου ἀριθμοῦ στρατιωτικῶν εἰδικῶν πού προκαλοῦνται ἀπό τοῦτες ἤ ἐκεῖνες τίς περιπτώσεις τῶν ἀντεπαναστατικῶν «ἀποπειρῶν» καί πολύ περισσότερο ἀπό τίς μεγάλες συνωμοσίες.

Αὐτές τίς προστριβές καί τίς συγκρούσεις τίς λύνουμε καί θά τίς λύνουμε μέ κομματικό τρόπο, καί ἀπαιτοῦμε τό ἴδιο ἀπό δλες τίς ὀργανώσεις τοῦ Κόμματος καί ἐπιμένουμε νά μήν ἐπιτρέπεται οὔτε ἡ παραμικρότερη ζημιά στήν πρακτική δουλιά, οὔτε ἡ παραμικρότερη ἀναβολή στή λήψη τῶν ἀπαραίτητων μέτρων, οὔτε ἴχνος ταλάντευσης στήν ἐφαρμογή τῶν καθορισμένων βάσεων τῆς στρατιωτικῆς μας πολιτικῆς.

Ἄν ὁρισμένα κομματικά ὄργανα παίρνουν ὄχι σωστή στάση ἀπέναντι στούς στρατιωτικούς εἰδικούς (ὅπως ἔγινε τελευταῖα στήν Πετρούπολη), ἤ ἄν σέ ὁρισμένες χωριστές περιπτώσεις ἡ «κριτική»

στούς στρατιωτικούς είδικούς ἐκφυλίζεται σέ ἄμεσο ἐμπόδιο γιά τή συστηματική καί ἐπίμονη δουλιά τῆς χρησιμοποίησής τους, τό Κόμμα διορθώνει ἀμέσως καί θά διορθώνει αὐτά τά λάθη.

Τό κύριο καί βασικό μέσο γιά τή διόρθωσή τους εἶναι νά δυναμώσει ἡ πολιτική δουλιά στό στρατό καί σ' αὐτούς πού ἐπιστρατεύονται, νά ἐνταθεῖ ἡ δουλιά τῶν ἐπιτρόπων στό στρατό, νά καλυτερεύσει ἡ σύνθεσή τους, νά ἀνεβεῖ τό ἐπίπεδό τους, νά ἐφαρμόζεται *στήν πράξη* ἀπομέρους τους αὐτό πού ἀπαιτεῖ τό κομματικό Πρόγραμμα καί πού πολύ συχνά δέν ἐκτελεῖται στό βαθμό πού χρειάζεται, δηλ. «νά συγκεντρωθεῖ στά χέρια τῆς ἐργατικῆς τάξης *ὁ ὁλόπλευρος* ἔλεγχος πάνω στά πρόσωπα πού ἀποτελοῦν τή διοίκηση (τοῦ στρατοῦ)». Ἡ κριτική τῶν στρατιωτικῶν είδικῶν ἀπό πλευρά ὄχι ὑπεύθυνη, οἱ ἀπόπειρες νά διορθωθεῖ ἡ κατάσταση «μέ βιαστικές ἐνέργειες καί ἐπεμβάσεις» εἶναι πολύ εὔκολη δουλιά καί γι' αὐτό ἄκαρπη καί ἐπιζήμια. Ὁ καθένας πού συναισθάνεται τήν πολιτική του εὐθύνη, ὁ καθένας πού πονᾶ γιά τίς ἐλλείψεις τοῦ στρατοῦ μας, ἄς καταταχθεῖ σάν κόκκινος στρατιώτης ἤ διοικητής, σάν πολιτικό στέλεχος ἤ ἐπίτροπος. Ἄς δουλέψει ὁ καθένας — κάθε μέλος τοῦ Κόμματος θά βρεῖ τή θέση του ἀνάλογα μέ τίς ἱκανότητές του — μέσα στή στρατιωτική ὀργάνωση γιά νά τήν κάνουμε καλύτερη.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀπό καιρό ἔστρεψε τή μεγαλύτερη προσοχή της στό ζήτημα νά μπορέσουν οἱ ἐργάτες καί ὕστερα οἱ ἀγρότες καί κυρίως οἱ κομμουνιστές νά μάθουν στά σοβαρά τή στρατιωτική τέχνη. Αὐτό γίνεται σέ μιά σειρά ὑπηρεσίες, ἱδρύματα καί σχολές, ἀλλά δέν γίνεται καθόλου, μά καθόλου στό βαθμό πού χρειάζεται. Πολλά πρέπει νά κάνει ἀκόμη ἡ προσωπική πρωτοβουλία καί ἡ προσωπική δραστηριότητα τοῦ καθενός. Είδικά οἱ κομμουνιστές πρέπει νά ἐκπαιδευτοῦν μέ ζῆλο στή χρήση τοῦ πολυβόλου, τοῦ πυροβολικοῦ, τῶν θωρακισμένων μέσων κτλ., γιατί ἡ καθυστέρησή μας στόν τομέα αὐτό εἶναι περισσότερο αἰσθητή, ἐδῶ ἡ ὑπεροχή τοῦ ἐχθροῦ μέ τό μεγάλο ἀριθμό τῶν ἀξιωματικῶν εἶναι ἀκόμη πιό σημαντική, ἐδῶ μπορεῖ νά κάνει μεγάλη ζημιά ἕνας ὄχι σίγουρος στρατιωτικός είδικός, ἐδῶ ὁ ρόλος τοῦ κομμουνιστῆ εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλος.

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑ ΜΕΤΟΠΙΣΘΕΝ

Ὅπως καί τόν Ἰούλη τοῦ περασμένου χρόνου, στά μετόπισθέν μας, ἀνάμεσά μας ἡ ἀντεπανάσταση σηκώνει κεφάλι.

Ἡ ἀντεπανάσταση νικήθηκε, μά καθόλου δέν ἐκμηδενίστηκε καί ὅπως εἶναι εὐνόητο, ἐπωφελεῖται ἀπό τίς νίκες τοῦ Ντενίκιν

καί ἀπό τήν ὄξυνση τῆς ἐπισιτιστικῆς κατάστασης. Πίσω ὅμως ἀπό τήν ἄμεση καί τήν ἀνοιχτή ἀντεπανάσταση, πίσω ἀπό τίς μαῦρες ἑκατονταρχίες καί τούς καντέτους, πού εἶναι δυνατοί γιατί διαθέτουν τά κεφάλαιά τους, γιατί ἔχουν ἄμεση σύνδεση μέ τούς ἰμπεριαλιστές τῆς 'Αντάντ, γιατί καταλαβαίνουν ὅτι ἡ δικτατορία εἶναι ἀναπόφευκτη καί γιατί ἔχουν τήν ἱκανότητα νά τήν ἐφαρμόζουν (μέ τόν τρόπο τοῦ Κολτσάκ) — πίσω τους σέρνονται ὅπως πάντα ταλαντευόμενοι, ἀσταθεῖς οἱ μενσεβίκοι, οἱ δεξιοί καί ἀριστεροί ἐσέροι, πού κρύβουν μέ λόγια τά ἔργα τους.

Καμιά αὐταπάτη δέν χωρᾶ ἐδῶ. Ξέρουμε τό «εὐνοϊκό περιβάλλον» πού τρέφει τίς ἀντεπαναστατικές ἀπόπειρες, τά ἀντεπαναστατικά ξεσπάσματα, τίς συνωμοσίες κτλ. Τό ξέρουμε πολύ καλά. Εἶναι τό ἀστικό περιβάλλον, τό περιβάλλον τῆς ἀστικῆς διανόησης, καί στήν ὕπαιθρο τῶν κουλάκων, εἶναι παντοῦ ὁ «ἐξωκομματικός» κόσμος, καί ὕστερα ὁ κόσμος τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων. Πρέπει νά δεκαπλασιάσουμε καί νά ἑκατονταπλασιάσουμε τόν ἔλεγχό μας ἐδῶ. Πρέπει νά πολλαπλασιάσουμε τήν ἐπαγρύπνησή μας, γιατί ἀκριβῶς αὐτή τή στιγμή καί στό πιό ἄμεσο μέλλον εἶναι ἀπόλυτα ἀναπόφευκτες οἱ ἀντεπαναστατικές ἀπόπειρες ἀπομέρους τους. Πάνω σ' αὐτό τό ἔδαφος εἶναι ἐπίσης ἐντελῶς φυσικές καί οἱ ἐπανειλημμένες ἀπόπειρες πού γίνονται γιά νά ἀνατιναχθοῦν γέφυρες, νά ὀργανωθοῦν ἀπεργίες, νά καταστρωθοῦν κάθε λογῆς κατασκοπευτικά σχέδια κτλ. Σέ ὅλα χωρίς ἐξαίρεση τά κέντρα, ὅπου ὑπάρχει καί ἡ παραμικρή δυνατότητα «νά φωλιάσει» αὐτό τό ἀντεπαναστατικό «εὐνοϊκό περιβάλλον», πρέπει νά παρθοῦν ὅλα τά προφυλακτικά μέτρα, τά πιό ἐντατικά, συστηματικά καί ἀλλεπάλληλα, μαζικά καί αἰφνιδιαστικά μέτρα προφύλαξης.

Σχετικά μέ τούς μενσεβίκους, τούς δεξιούς καί τούς ἀριστερούς ἐσέρους πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ τελευταία πείρα μας. Στήν «περιφέρειά» τους, μέσα στόν κόσμο πού εἶναι γύρω τους, ὑπάρχει ἀναμφισβήτητα μιά μεταστροφή ἀπό τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν πρός μιά προσέγγιση μέ τή Σοβιετική ἐξουσία. Αὐτή τή μεταστροφή τήν ὑπολογίσαμε καί κάθε φορά πού ἐκδηλώνεται κάπως ἔμπρακτα, κάνουμε ἕνα ὁρισμένο βῆμα γιά νά τήν προϋπαντήσουμε. Αὐτή τήν πολιτική μας σέ καμιά περίπτωση δέν θά τήν ἀλλάξουμε καί, μιλώντας γενικά, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θά μεγαλώνει ὁ ἀριθμός τῶν «ἀποδημιῶν» ἀπό τούς μενσεβίκους καί ἐσέρους πού κλίνουν πρός τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, στούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους πού κλίνουν πρός τή Σοβιετική ἐξουσία.

Στή δοσμένη ὅμως στιγμή ἡ μικροαστική δημοκρατία μέ τούς

ἐσέρους καί μενσεβίκους ἐπικεφαλῆς, μιά δημοκρατία δηλ. ἀνερμάτιστη καί ὅπως πάντα μέ ταλαντεύσεις, τραβᾶ κατά ποῦ φυσάει ὁ ἄνεμος καί ταλαντεύεται πρός τό μέρος τοῦ νικητῆ Ντενίκιν. Αὐτό εἶναι σωστό ἰδιαίτερα γιά τούς «πολιτικούς ἡγέτες» τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, τῶν μενσεβίκων (σάν τόν Μάρτοφ καί Σία), τῶν δεξιῶν ἐσέρων (σάν τόν Τσερνόφ καί Σία) καί γενικά γιά τούς ἡγέτες τῶν «φιλολογικῶν ὁμάδων», πού τά μέλη τους ἐκτός ἀπόλα αὐτά, ἔχουν βαριά πειραχτεῖ ἀπό τήν πλήρη πολιτική χρεοκοπία τους καί πού γι' αὐτό ἔχουν μιά «ροπή» πρός τυχοδιωκτισμούς *ἐνάντια* στή Σοβιετική ἐξουσία, «ροπή» πού εἶναι ζήτημα ἄν μπορεῖ νά ξεριζωθεῖ.

Δέν πρέπει νά ἀφήνουμε νά μᾶς ξεγελοῦν τά λόγια καί ἡ ἰδεολογία τῶν ἀρχηγῶν τους, ἡ προσωπική τους τιμιότητα ἤ ἡ ὑποκρισία τους. Αὐτό τό πράγμα ἔχει σημασία ἀπό τήν ἄποψη τῆς βιογραφίας τοῦ καθενός ἀπ' αὐτούς. Δέν ἔχει ὅμως καμιά σημασία ἀπό τήν ἄποψη τῆς πολιτικῆς, δηλ. τῆς σχέσης ἀνάμεσα στίς τάξεις, τῆς σχέσης ἀνάμεσα σέ ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Ὁ Μάρτοφ καί Σία καταδικάζουν πανηγυρικά «ἐξονόματος τῆς ΚΕ» τά «στελέχη» τους καί ἀπειλοῦν (ἀπειλοῦν αἰώνια!) νά τά διαγράψουν ἀπό τό Κόμμα. Ὅλα αὐτά ὅμως δέν ἀλλάζουν τό γεγονός ὅτι τά «στελέχη» εἶναι πιό ἰσχυρά ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους μενσεβίκους, ὅτι κρύβονται πίσω τους καί κάνουν τή δουλιά τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν. Ὁ Βόλσκι καί Σία καταδικάζουν τόν Αὐξέντιεφ, τόν Τσερνόφ καί Σία, αὐτό ὅμως δέν τούς ἐμποδίζει καθόλου νά εἶναι πιό δυνατοί ἀπό τόν Βόλσκι, δέν ἐμποδίζει τόν Τσερνόφ νά λέει: «Ἄν ἐμεῖς καί τώρα μάλιστα δέν ἀνατρέψουμε τούς μπολσεβίκους, ποιός καί πότε θά τούς ἀνατρέψει». Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι μπορεῖ «νά δουλεύουν» «ἀνεξάρτητα», ἔξω ἀπό κάθε συμφωνία μέ τήν ἀντίδραση, μέ τούς Τσερνόφ, στήν πράξη ὅμως εἶναι τό ἴδιο σύμμαχοι τοῦ Ντενίκιν καί πιόνια στό παιχνίδι *του,* ὅπως ἦταν καί ὁ μακαρίτης ἀριστερός ἐσέρος Μουραβιόφ, πρώην γενικός διοικητής τοῦ στρατοῦ, πού ἀπό «ἰδεολογικά» ἐλατήρια ἄνοιξε τό μέτωπο στούς τσεχοσλοβάκους [18] καί στόν Κολτσάκ.

Ὁ Μάρτοφ, ὁ Βόλσκι καί Σία φαντάζονται τόν ἑαυτό τους «ἀνώτερο» καί ἀπό τίς δυό ἀντιμαχόμενες πλευρές, φαντάζονται ὅτι εἶναι ἱκανοί νά δημιουργήσουν μιά «τρίτη κατάσταση».

Αὐτή ἡ ἐπιθυμία, ἀκόμη κι' ἄν εἶναι εἰλικρινής, παραμένει αὐταπάτη μικροαστοῦ δημοκράτη, πού καί τώρα ἀκόμη, 70 χρόνια ὕστερα ἀπό τό 1848, δέν ἔμαθε οὔτε τό ἄλφα, ὅτι δηλ. σέ καπιταλιστικό περιβάλλον εἶναι δυνατή εἴτε ἡ δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, εἴτε ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί ὅτι δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει κάτι τό τρίτο ἀνάμεσα στά δυό. Ὅπως φαίνεται, οἱ Μάρτοφ καί Σία θά

πεθάνουν μέ αὐτή τήν αὐταπάτη. Αὐτό εἶναι δική τους δουλιά. Καί ἡ δική μας δουλιά εἶναι νά θυμόμαστε ὅτι στήν πράξη εἶναι ἀναπόφευκτες οἱ ταλαντεύσεις μέσα σέ τέτιον κόσμο, πού σήμερα πηγαίνει πρός τόν Ντενίκιν καί αὔριο πρός τούς μπολσεβίκους. Καί σήμερα πρέπει νά κάνουμε τή δουλιά τῆς *σημερινῆς* ἡμέρας.

Ἡ δική μας δουλιά εἶναι νά βάλουμε τό ζήτημα σταράτα. Τί εἶναι καλύτερο; Νά πιάσουμε καί νά βάλουμε φυλακή, κάποτε μάλιστα καί νά τουφεκίσουμε μερικές ἑκατοντάδες προδότες ἀπό τούς καντέτους, τούς ἐξωκομματικούς, τούς μενσεβίκους, τούς ἐσέρους πού «δροῦν» (ἄλλος μέ τό ὅπλο, ἄλλος μέ τή συνωμοσία καί ἄλλος μέ τή ζύμωση ἐνάντια στήν ἐπιστράτευση, ὅπως οἱ μενσεβίκοι τυπογράφοι ἤ οἱ σιδηροδρομικοί κτλ.) *ἐνάντια* στή Σοβιετική ἐξουσία, *δηλαδή ὑπέρ τοῦ Ντενίκιν;* Ἤ νά ἀφήσουμε τά πράγματα ὥς τό σημεῖο πού νά ἐπιτρέπουμε στόν Κολτσάκ καί στόν Ντενίκιν νά ἐξοντώνουν, νά τουφεκίζουν, νά μαστιγώνουν μέχρι θανάτου δεκάδες χιλιάδες ἐργάτες καί ἀγρότες; Ἡ ἐκλογή δέν εἶναι δύσκολη.

Τό ζήτημα μπαίνει ἔτσι καί μόνο ἔτσι.

Ὅποιος δέν τό κατάλαβε αὐτό ὥς τώρα, ὅποιος εἶναι ἱκανός νά μιξοκλαίει γιά τήν «ἀδικία» μιᾶς τέτιας λύσης, αὐτός χάθηκε γιά μᾶς καί πρέπει νά τόν παραδόσουμε στό δημόσιο περίγελο καί στή δημόσια ντροπή.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία εἶναι ἕνα φρούριο πολιορκημένο ἀπό τόν παγκόσμιο καπιταλισμό. Τό δικαίωμα νά τό χρησιμοποιεῖ κανείς σάν ἄσυλο ἐνάντια στόν Κολτσάκ καί γενικά τό δικαίωμα νά ζεῖ κανείς μέσα σ' αὐτό, μποροῦμε νά τό ἀναγνωρίσουμε μόνο σ' ἐκείνους πού συμμετέχουν δραστήρια στόν πόλεμο καί μᾶς βοηθοῦν μέ ὅλα τά μέσα. Ἀπό δῶ ἀπορέει τό δικαίωμα καί ἡ ὑποχρέωσή μας νά ἐπιστρατεύσουμε γενικά ὅλο τόν πληθυσμό γιά τόν πόλεμο, τόν ἕναν γιά στρατιωτική δουλιά μέ τήν ἄμεση σημασία τῆς λέξης, τόν ἄλλον γιά κάθε εἴδους βοηθητική δουλιά τοῦ πολέμου.

Γιά νά πραγματοποιηθεῖ πέρα γιά πέρα αὐτό τό καθῆκον χρειάζεται ἰδανική ὀργάνωση. Καί ἐπειδή ἡ κρατική μας ὀργάνωση ἀπέχει πολύ ἀπό τοῦ νά εἶναι τέλεια (πράγμα πού δέν εἶναι καθόλου παράξενο, ἄν πάρουμε ὑπόψη τή νεαρότητά της, τό γεγονός ὅτι εἶναι καινούργια καί τίς ἐξαιρετικές δυσκολίες τῆς

ἀνάπτυξής της), θά ἦταν ἡ πιό ἐπιζήμια ὀργανωτική σχεδιομανία, ἄν καταπιανόμασταν νά πραγματοποιήσουμε μονομιᾶς καί σέ πλατιά κλίμακα κάτι τό ὁλοκληρωμένο σ' αὐτό τόν τομέα, ἤ ἀκόμη ἔστω καί κάτι τό πολύ πλατύ.

Μποροῦμε ὅμως νά κάνουμε πολλά πράγματα τμηματικά γιά νά πλησιάσουμε στό ἰδανικό καί ἡ «πρωτοβουλία» τῶν κομματικῶν παραγόντων μας, τῶν σοβιετικῶν στελεχῶν μας, ἀπό τήν ἄποψη αὐτή δέν εἶναι καθόλου, μά καθόλου ἀρκετή.

Ἐδῶ ἀρκεῖ νά θέσουμε τό ζήτημα καί νά στρέψουμε σ' αὐτό τήν προσοχή τῶν συντρόφων. Δέν χρειάζεται νά δοθοῦν συγκεκριμένες ὑποδείξεις ἤ νά κάνουμε ὑποθέσεις.

Θά σημειώσουμε μόνο ἐδῶ ὅτι στούς πιό κοντινούς στή Σοβιετική ἐξουσία ἀστούς δημοκράτες, πού ὀνομάζουν τόν ἑαυτό τους, ὅπως συνηθίζεται, σοσιαλιστές, λογουχάρη καί σέ μερικούς ἀπό τούς «ἀριστερούς» μενσεβίκους κτλ., τούς ἀρέσει νά ἀγανακτοῦν γιά τή «βάρβαρη», κατά τή γνώμη τους, μέθοδο νά παίρνονται ὅμηροι.

Ἄς ἀγανακτοῦν. Χωρίς αὐτό πόλεμος δέν μπορεῖ νά γίνει καί, ὅταν αὐξηθεῖ ὁ κίνδυνος, εἶναι ἀπαραίτητο ἀπό κάθε ἄποψη νά ἐπεκταθεῖ καί νά γίνει πιό συχνή ἡ χρησιμοποίηση αὐτοῦ τοῦ μέσου. Πολλές φορές, λογουχάρη, οἱ μενσεβίκοι τυπογράφοι εἴτε κίτρινοι τυπογράφοι, οἱ σιδηροδρομικοί ἀπό τά «διοικητικά στελέχη» ἤ ἀπό τούς κρυφούς κερδοσκόπους, οἱ κουλάκοι, ἡ εὔπορη μερίδα τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων (καί τοῦ χωριοῦ) καί ἄλλα παρόμοια στοιχεῖα ἀντιμετωπίζουν τό ἔργο τῆς ὑπεράσπισής μας ἀπό τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν μέ ἀπεριόριστα ἐγκληματική καί ἀπεριόριστα ξεδιάντροπη ἀδιαφορία πού φτάνει ὥς τό σαμποτάζ. Πρέπει νά κάνουμε καταλόγους ἀπό τέτιες ὁμάδες (ἤ νά τούς ἀναγκάσουμε νά κάνουν οἱ ἴδιοι ὁμάδες ἀλληλέγγυας εὐθύνης) καί ὄχι μονάχα νά τούς βάζουμε νά σκάβουν χαρακώματα, ὅπως γίνεται καμιά φορά, μά καί νά τούς ἐπιβάλλουμε νά δίνουν τήν πιό ποικιλόμορφη καί ὁλόπλευρη ὑλική βοήθεια στόν Κόκκινο Στρατό.

Τά χωράφια τῶν κόκκινων στρατιωτῶν θά καλλιεργηθοῦν καλύτερα, ὁ ἐφοδιασμός τῶν κόκκινων στρατιωτῶν μέ τρόφιμα, μέ καπνό καί ἄλλα ἀναγκαῖα εἴδη θά ὀργανωθεῖ καλύτερα, ὁ κίνδυνος νά χαθοῦν χιλιάδες καί χιλιάδες ἐργάτες καί ἀγρότες ἀπό τή μιά ἤ τήν ἄλλη συνωμοσία κτλ. θά ἐλαττωθεῖ σημαντικά, ἄν ἐφαρμόσουμε αὐτή τή μέθοδο πιό πλατιά, πιό ὁλόπλευρα καί πιό ἔξυπνα.

«ΔΟΥΛΙΑ ΜΕ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ»

Ἄν συνοψίσουμε ὅσα εἴπαμε πιό πάνω, βγάζουμε ἕνα ἁπλό συμπέρασμα: ἀπό ὅλους τούς κομμουνιστές, ἀπό ὅλους τούς συνειδητούς ἐργάτες καί ἀγρότες, ἀπό τόν καθένα πού δέν θέλει τή νίκη τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν, ἀπαιτοῦμε ἀμέσως καί στούς ἐρχόμενους μῆνες μιά ἀσυνήθιστη ἄνοδο δραστηριότητας, ἀπαιτοῦμε «δουλιά μέ ἐπαναστατικό τρόπο».

Ἄν οἱ πεινασμένοι, κουρασμένοι καί βασανισμένοι σιδηροδρομικοί τῆς Μόσχας τόσο οἱ εἰδικευμένοι, ὅσο καί οἱ ἀνειδίκευτοι, μπόρεσαν στό ὄνομα τῆς νίκης ἐνάντια στόν Κολτσάκ καί ὥς αὐτή τή νίκη νά ὀργανώσουν τά «κομμουνιστικά Σάββατα», νά ἐργάζονται ὁρισμένες ὧρες τήν ἑβδομάδα δωρεάν καί νά ἀναπτύσσουν μιά πρωτοφανέρωτη καί πολλές φορές ἀνώτερη ἀπό τή συνηθισμένη παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, αὐτό δείχνει ὅτι μποροῦμε νά κάνουμε πολλά, πάρα πολλά.

Καί πρέπει νά τά κάνουμε αὐτά τά πολλά.

Τότε θά νικήσουμε.

Ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπολσεβίκων)

«Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 4, 9 τοῦ Ἰούλη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», πού παραβλήθηκε μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, μέ διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν

ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

ΔΙΑΛΕΞΗ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΒΕΡΝΤΛΟΦ
11 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1919 [19]

Σύντροφοι, θέμα τῆς σημερινῆς μας συζήτησης σύμφωνα μέ τό σχέδιο πού καταρτίστηκε καί μοῦ ἀνακοινώθηκε εἶναι τό ζήτημα τοῦ κράτους. Δέν ξέρω σέ τί βαθμό σᾶς εἶναι ἤδη γνωστό τό ζήτημα αὐτό. Ἂν δέν κάνω λάθος οἱ κύκλοι σας τώρα μόλις ἄρχισαν καί εἶστε ὑποχρεωμένοι γιά πρώτη φορά νά καταπιαστεῖτε συστηματικά μέ τό ζήτημα αὐτό. Ἂν ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, τότε εἶναι πολύ πιθανό στήν πρώτη διάλεξη πάνω στό δύσκολο αὐτό ζήτημα νά μήν καταφέρω γιά πολλούς ἀκροατές νά γίνω ἀρκετά σαφής καί κατανοητός. Καί ἄν γίνει ἔτσι, σᾶς παρακαλῶ νά μήν ἀνησυχήσετε γι' αὐτό, γιατί τό ζήτημα τοῦ κράτους εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό σύνθετα, τά πιό δύσκολα καί σχεδόν ἕνα ζήτημα ἀπό ἐκεῖνα πού τά ἔχουν μπερδέψει πιό πολύ οἱ ἀστοί ἐπιστήμονες, συγγραφεῖς καί φιλόσοφοι. Γι' αὐτό δέν πρέπει ποτέ νά περιμένουμε πώς θά ἦταν δυνατό σέ μιά σύντομη συζήτηση, γιά μιά φορά νά πετύχουμε ἀπόλυτη σαφήνεια τοῦ ζητήματος αὐτοῦ. Χρειάζεται ὕστερα ἀπό τήν πρώτη συζήτηση πάνω σ' αὐτό νά σημειώσετε τά σημεῖα πού δέν καταλάβατε ἤ εἶναι ἀσαφῆ, γιά νά ἐπανέλθουμε σ' αὐτά γιά δεύτερη, τρίτη καί τέταρτη φορά, ὥστε ὅ,τι ἔμεινε ἀκατανόητο νά τό συμπληρώσουμε καί νά τό ἐξηγήσουμε παρακάτω, πράγμα πού θά γίνει τόσο μέ τό διάβασμα, ὅσο καί μέ τίς ξεχωριστές διαλέξεις καί συζητήσεις. Ἐλπίζω πώς θά κατορθώσουμε νά συγκεντρωθοῦμε ἀκόμη μιά φορά, καί τότε πάνω σέ ὅλα τά συμπληρωματικά ζητήματα θά μπορέσουμε νά ἀνταλλάξουμε γνῶμες καί νά ἐλέγξουμε τί ἔμεινε περισσότερο σκοτεινό. Ἐλπίζω ἐπίσης ὅτι, ἐκτός ἀπό τίς συζητήσεις καί τίς διαλέξεις, θά ἀφιερώσετε συμπληρωματικά ὁρισμένο καιρό γιά νά διαβάσετε ἔστω καί μερικά ἀπό τά κυριότερα ἔργα τοῦ Μάρξ καί

τοῦ Ἔνγκελς. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι στόν κατάλογο τῆς βιβλιογραφίας καί τῶν βοηθημάτων πού διαθέτει ἡ βιβλιοθήκη σας γιά τούς μαθητές τῆς σοβιετικῆς καί τῆς κομματικῆς σχολῆς, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς θά βρεῖτε τά βασικά αὐτά ἔργα, καί παρόλο πού ἡ δυσκολία τῆς διατύπωσης ἴσως νά φοβίσει μερικούς, πρέπει πάλι νά προειδοποιήσω ὅτι δέν πρέπει νά σᾶς ἀνησυχήσει αὐτό. Ὅ,τι θά εἶναι δυσνόητο στό πρῶτο διάβασμα, θά γίνει κατανοητό στό δεύτερο διάβασμα, ἤ ὅταν θά ἐξετάσετε τό ζήτημα, ξεκινώντας ἀπό μιά διαφορετική κάπως πλευρά, γιατί, τό ξαναλέω ἀκόμη μιά φορά, τό ζήτημα εἶναι τόσο σύνθετο καί τό μπέρδεψαν τόσο οἱ ἀστοί ἐπιστήμονες καί συγγραφεῖς, ὥστε ὅποιος θέλει νά μελετήσει τό ζήτημα αὐτό σοβαρά καί νά τό ἀφομοιώσει μόνος του, εἶναι ἀπαραίτητο νά καταπιαστεῖ μ' αὐτό ἀρκετές φορές, νά ἐπανέλθει σ' αὐτό ξανά καί ξανά, νά μελετήσει τό ζήτημα ἀπό διάφορες πλευρές γιά νά ἀποκτήσει μιά ξεκάθαρη καί σταθερή ἀντίληψη. Καί θά σᾶς εἶναι πιό εὔκολο νά ἐπανέρχεστε στό ζήτημα αὐτό γιατί εἶναι τόσο βασικό, τόσο θεμελιακό ζήτημα τῆς ὅλης πολιτικῆς ὥστε, ὄχι μόνο σέ μιά τέτια θυελλώδη, ἐπαναστατική ἐποχή σάν αὐτή πού ζοῦμε ἐμεῖς τώρα, ἀλλά καί στήν πιό εἰρηνική ἐποχή, κάθε μέρα σέ ὁποιαδήποτε ἐφημερίδα πού θά ἀσχολεῖται μέ ὁποιοδήποτε οἰκονομικό ἤ πολιτικό ζήτημα, θά συναντᾶτε πάντα τό ἐρώτημα: τί εἶναι κράτος, ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία του, ποιά εἶναι ἡ σημασία του καί ποιά ἡ θέση τοῦ Κόμματός μας, τοῦ Κόμματος πού παλεύει γιά τήν ἀνατροπή τοῦ καπιταλισμοῦ, τοῦ Κόμματος τῶν κομμουνιστῶν, ποιά εἶναι ἡ θέση του ἀπέναντι στό κράτος — κάθε μέρα θά ἐπανέρχεστε στό ζήτημα αὐτό γιά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο λόγο. Καί τό πιό βασικό εἶναι, σάν ἀποτέλεσμα τῆς μελέτης, τῶν συζητήσεων καί τῶν διαλέξεων πού θά ἀκούσετε γιά τό κράτος, νά ἀποκτήσετε τήν ἱκανότητα νά καταπιάνεστε μέ τό ζήτημα αὐτό μόνοι σας, ἐπειδή θά τό προκαλοῦν οἱ πιό διαφορετικές αἰτίες, θά τό συναντᾶτε σέ κάθε μικρό ζήτημα, στούς πιό ἀπρόβλεπτους συνδυασμούς, στίς συζητήσεις καί τίς διαμάχες μέ τούς ἀντιπάλους. Μόνο τότε, ὅταν μάθετε μόνοι σας νά ἐξετάζετε τό ζήτημα αὐτό — τότε μόνο μπορεῖτε νά πιστεύετε ὅτι εἶστε ἀρκετά σταθεροί στίς πεποιθήσεις σας καί ἀρκετά ἱκανοί νά τίς ὑπερασπίζεστε μέ ἐπιτυχία μπροστά σέ ὁποιονδήποτε καί ὁποτεδήποτε.

Ὕστερα ἀπό τίς μικρές αὐτές παρατηρήσεις θά περάσω στό καθαυτό ζήτημα, τί εἶναι κράτος, πῶς ἐμφανίστηκε καί ποιά πρέπει νά εἶναι βασικά ἡ θέση τοῦ Κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης πού παλεύει γιά τήν ὁλοκληρωτική ἀνατροπή τοῦ καπιταλισμοῦ — τοῦ Κόμματος τῶν κομμουνιστῶν, ἀπέναντι στό κράτος.

Εἶπα ἤδη ὅτι εἶναι ζήτημα ἄν θά βρεθεῖ ἕνα ἄλλο ζήτημα πού νά τό μπέρδεψαν τόσο σκόπιμα ἤ ἄσκοπα οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς ἐπιστήμης, τῆς φιλοσοφίας, τῆς νομολογίας, τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας καί τῆς δημοσιολογίας, ὅσο τό ζήτημα τοῦ κράτους. Πολύ συχνά τό ζήτημα αὐτό τό μπερδεύουν ὥς τά τώρα μέ τά θρησκευτικά ζητήματα, πολύ συχνά ὄχι μόνο ἐκπρόσωποι τῶν θρησκευτικῶν διδασκαλιῶν (ἀπό αὐτούς βέβαια εἶναι ἀπόλυτα φυσικό νά τό περιμένεις αὐτό), ἀλλά καί ἄνθρωποι πού νομίζουν ὅτι εἶναι ἀπαλλαγμένοι ἀπό θρησκευτικές προλήψεις, μπερδεύουν τό εἰδικό ζήτημα τοῦ κράτους μέ τά ζητήματα τῆς θρησκείας καί προσπαθοῦν νά συγκροτήσουν — πολύ συχνά μιά πολύπλοκη μέ ἰδεολογική φιλοσοφική ἀντιμετώπιση καί θεμελίωση — διδασκαλία ὅτι τό κράτος εἶναι κάτι τό θεϊκό, κάτι τό ὑπερφυσικό, ὅτι εἶναι κάποια δύναμη πού μ' αὐτή ζοῦσε ἡ ἀνθρωπότητα καί πού δίνει στούς ἀνθρώπους ἤ μπορεῖ νά δόσει, καί φέρνει μαζί της κάτι πού δέν προέρχεται ἀπό τόν ἄνθρωπο, ἀλλά δόθηκε στόν ἄνθρωπο ἀπ' ἔξω, ὅτι εἶναι μιά δύναμη θεϊκῆς προέλευσης. Καί πρέπει νά ποῦμε πώς ἡ διδασκαλία αὐτή συνδέεται τόσο στενά μέ τά συμφέροντα τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων — τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν — ἐξυπηρετεῖ τόσο τά συμφέροντά τους, διαπότισε τόσο βαθιά ὅλες τίς συνήθειες, ὅλες τίς ἀντιλήψεις, ὅλη τήν ἐπιστήμη τῶν κυρίων ἀστῶν ἐκπροσώπων, πού θά συναντήσετε τά ὑπολείμματά της σέ κάθε βῆμα, ἀκόμη καί στήν ἀντίληψη πού ἔχουν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι γιά τό κράτος· αὐτοί ἀποκρούουν μέ ἀγανάκτηση τή γνώμη ὅτι ἐξαρτῶνται ἀπό τίς θρησκευτικές προλήψεις καί εἶναι βέβαιοι ὅτι μποροῦν νηφάλια νά βλέπουν τό κράτος. Τό ζήτημα αὐτό τό μπέρδεψαν ἔτσι καί τό ἔκαναν περίπλοκο γιατί (στόν τομέα αὐτό ἔρχεται σέ δεύτερη μοίρα μόνο ἀπέναντι στίς βάσεις τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης) θίγει τά συμφέροντα τῶν κυρίαρχων τάξεων περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο ζήτημα. Ἡ διδασκαλία γιά τό κράτος δικαιώνει τά κοινωνικά προνόμια, δικαιώνει τήν ἐκμετάλλευση πού ὑπάρχει, δικαιώνει τήν ὕπαρξη τοῦ καπιταλισμοῦ — νά γιατί εἶναι πολύ μεγάλο λάθος νά περιμένουμε στό

ζήτημα αὐτό ἀμεροληψία, νά περιμένουμε νά ἐξετάζουν τήν ὑπόθεση αὐτή σάν νά μποροῦν τάχα οἱ ἄνθρωποι πού ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι ἐπιστήμονες νά σᾶς δόσουν ἐδῶ τήν ἄποψη τῆς καθαρῆς ἐπιστήμης. Στό ζήτημα τοῦ κράτους, στή διδασκαλία γιά τό κράτος, στή θεωρία γιά τό κράτος θά δεῖτε πάντοτε, ὅταν θά γνωρίσετε τό ζήτημα καί θά ἐμβαθύνετε σ' αὐτό ἀρκετά, θά δεῖτε πάντοτε τήν πάλη τῶν διαφόρων τάξεων ἀνάμεσά τους, τήν πάλη πού βρίσκει τήν ἀντανάκλαση ἤ τήν ἔκφρασή της στήν πάλη τῶν ἀντιλήψεων γιά τό κράτος, στήν ἐκτίμηση τοῦ ρόλου καί τῆς σημασίας τοῦ κράτους.

Γιά νά ἐξετάσουμε τό ζήτημα αὐτό μέ τόν πιό ἐπιστημονικό τρόπο, πρέπει νά ρίξουμε ἔστω καί μιά σύντομη ἱστορική ματιά στό πῶς ἐμφανίστηκε τό κράτος καί πῶς ἀναπτύχθηκε. Τό πιό σίγουρο στό ζήτημα τῆς κοινωνικῆς ἐπιστήμης καί τό ἀπαραίτητο γιά νά ἀποκτήσεις πραγματικά τή συνήθεια νά ἐξετάζεις σωστά τό ζήτημα αὐτό καί νά μή χάνεσαι στό πλῆθος τῶν λεπτομερειῶν ἤ στήν τεράστια ποικιλία τῶν ἀντιμαχόμενων γνωμῶν — τό πιό σπουδαῖο γιά νά ἐξετάσεις τό ζήτημα αὐτό ἐπιστημονικά εἶναι νά μήν ξεχνᾶς τήν ἱστορική βασική σύνδεση, νά βλέπεις κάθε ζήτημα ἀπό τήν ἄποψη τοῦ πῶς ἐμφανίστηκε ἕνα ορισμένο φαινόμενο στήν ἱστορία, ποιά βασικά στάδια πέρασε τό φαινόμενο αὐτό στήν ἐξέλιξή του, καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτῆς τῆς ἐξέλιξής του νά βλέπεις πῶς ἔχει τό πράγμα αὐτό τώρα.

Ἐλπίζω πώς στό ζήτημα τοῦ κράτους θά διαβάσετε τό ἔργο τοῦ Ἔνγκελς «Ἡ καταγωγή τῆς οἰκογένειας, τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καί τοῦ κράτους». Εἶναι ἕνα ἀπό τά βασικά ἔργα τοῦ σύγχρονου σοσιαλισμοῦ, μπορεῖ νά ἔχεις ἐμπιστοσύνη σέ κάθε φράση του, ἐμπιστοσύνη πώς κάθε φράση του δέν εἰπώθηκε τυχαῖα, ἀλλά γράφτηκε μέ βάση τεράστιο ἱστορικό καί πολιτικό ὑλικό. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι στό ἔργο αὐτό δέν ἔχουν διατυπωθεῖ ὅλα τά μέρη μέ τόν ἴδιο προσιτό, κατανοητό τρόπο: μερικά προϋποθέτουν ἀναγνώστη πού κατέχει ἤδη ὁρισμένες ἱστορικές καί οἰκονομικές γνώσεις. Μά πάλι θά πῶ: δέν πρέπει νά ἀνησυχεῖτε ἄν, διαβάζοντας τό ἔργο αὐτό, δέν τό καταλάβετε ἀμέσως. Αὐτό ποτέ σχεδόν δέν γίνεται ἔστω καί σέ ἕναν ἄνθρωπο. Ἐπανερχόμενοι ὅμως σ' αὐτό ἀργότερα, ὅταν ξυπνήσει τό ἐνδιαφέρον, θά πετύχετε νά τό καταλάβετε στό μεγαλύτερο

μέρος του, ἄν ὄχι στό σύνολό του. Σᾶς ὑπενθυμίζω τό βιβλίο αὐτό, γιατί ἐξετάζει σωστά τό ζήτημα στόν τομέα πού ἀναφέραμε. Ἀρχίζει μέ τήν ἱστορική περιγραφή, πῶς ἐμφανίστηκε τό κράτος.

Γιά νά ἐξετάσουμε σωστά τό ζήτημα αὐτό, ὅπως καί κάθε ζήτημα, τό ζήτημα, λογουχάρη, τῆς ἐμφάνισης τοῦ καπιταλισμοῦ, τῆς ἐκμετάλλευσης ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους, τοῦ σοσιαλισμοῦ, τό ζήτημα πῶς ἐμφανίστηκε ὁ σοσιαλισμός, ποιές συνθῆκες τόν γέννησαν — κάθε τέτιο ζήτημα μπορεῖ νά τό ἐξετάσεις σοβαρά, μέ πεποίθηση, μόνο ἄν ρίξεις μιά ἱστορική ματιά σέ ὅλη τήν ἐξέλιξή του σάν σύνολο. Στό ζήτημα αὐτό πρίν ἀπόλα πρέπει νά προσέξουμε ὅτι κράτος δέν ὑπῆρχε πάντα. Ὑπῆρξε καιρός πού δέν ὑπῆρχε κράτος. Αὐτό ἐμφανίζεται ἐκεῖ καί τότε, ὅπου καί ὅταν ἐμφανίζεται ὁ χωρισμός τῆς κοινωνίας σέ τάξεις, ὅταν ἐμφανίζονται ἐκμεταλλευτές καί ἐκμεταλλευόμενοι.

Ὡς τήν ἐποχή πού ἐμφανίστηκε ἡ πρώτη μορφή ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο, ἡ πρώτη μορφή χωρισμοῦ σέ τάξεις — σέ δουλοκτῆτες καί δούλους — ὡς τότε ὑπῆρχε ἀκόμη ἡ πατριαρχική ἤ — ὅπως καμιά φορά τήν ὀνομάζουν — *κλανική* (κλάν εἶναι ἡ γενιά, τό γένος, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν κατά γένη, κατά γενιές) οἰκογένεια, καί τά ἴχνη τῆς πρωτόγονης αὐτῆς ἐποχῆς στόν τρόπο ζωῆς πολλῶν πρωτόγονων λαῶν διατηρήθηκαν ἀρκετά καθαρά, καί ἄν πάρετε ὁποιοδήποτε ἔργο ἀφιερωμένο στόν πρωτόγονο πολιτισμό, θά συναντήσετε λίγο-πολύ συγκεκριμένες περιγραφές, ὑποδείξεις καί ἀναμνήσεις ὅτι ὑπῆρχε μιά ἐποχή λίγο-πολύ ὅμοια μέ τόν πρωτόγονο κομμουνισμό, ὅταν δέν ὑπῆρχε ὁ χωρισμός τῆς κοινωνίας σέ δουλοκτῆτες καί δούλους. Τότε δέν ὑπῆρχε καί κράτος, δέν ὑπῆρχε εἰδικός μηχανισμός γιά τή συστηματική ἐφαρμογή τῆς βίας καί τῆς ὑποταγῆς τῶν ἀνθρώπων μέ τή βία. Ἕνας τέτιος μηχανισμός ὀνομάζεται κράτος.

Στήν πρωτόγονη κοινωνία, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν κατά μικρά γένη, βρίσκονταν ἀκόμη στίς πιό χαμηλές βαθμίδες τῆς ἐξέλιξης, σέ κατάσταση σχεδόν ἀγριότητας· στήν ἐποχή πού ἀπέχει ἀρκετές χιλιετηρίδες ἀπό τή σημερινή πολιτισμένη ἀνθρωπότητα — στόν καιρό ἐκεῖνο δέν βλέπουμε ἀκόμη σημάδια ὕπαρξης κράτους. Βλέπουμε τήν κυριαρχία τῶν ἐθίμων, βλέπουμε τό κύρος, τό σεβασμό, τήν ἐξουσία πού ἀπολάμβαναν οἱ

πρεσβύτεροι τοῦ γένους, βλέπουμε πώς τήν ἐξουσία αὐτή τήν ἀναγνώριζαν κάποτε καί σέ γυναῖκες — ἡ θέση τῆς γυναίκας τότε δέν ἔμοιαζε μέ τή σημερινή χωρίς δικαιώματα, καταπιεζόμενη θέση της — πουθενά ὅμως δέν βλέπουμε εἰδική *κατηγορία* ἀνθρώπων πού ξεχωρίζουν γιά νά κυβερνοῦν τούς ἄλλους καί γιά τό συμφέρον καί τό σκοπό τῆς διοίκησης συστηματικά καί μόνιμα νά ἔχουν στή διάθεσή τους ἕνα ὁρισμένο μηχανισμό ἐξαναγκασμοῦ, ἕνα μηχανισμό βίας, καθώς εἶναι σήμερα, ὅπως καταλαβαίνετε ὅλοι σας, τά ἔνοπλα τμήματα τοῦ στρατοῦ, οἱ φυλακές καί τά ἄλλα μέσα ὑποταγῆς τῆς ξένης θέλησης στή βία — αὐτό πού ἀποτελεῖ τήν οὐσία τοῦ κράτους.

Ἄν παραμερίσουμε τίς λεγόμενες θρησκευτικές διδασκαλίες, τίς σοφιστεῖες, τίς φιλοσοφικές θεωρίες, τίς διάφορες γνῶμες πού διατυπώνουν οἱ ἀστοί ἐπιστήμονες καί ψάξουμε νά βροῦμε τήν πραγματική οὐσία τοῦ ζητήματος, θά δοῦμε ὅτι τό κράτος καταλήγει ἀκριβῶς σ' ἕνα τέτιο μηχανισμό διοίκησης, πού ξεχωρίζει ἀπό τήν ἀνθρώπινη κοινωνία. Ὅταν ἐμφανίζεται μιά τέτια εἰδική ὁμάδα ἀνθρώπων, πού ἀσχολεῖται μόνο μέ τό ζήτημα τῆς διοίκησης καί γιά τή διοίκηση χρειάζεται ἕνα εἰδικό μηχανισμό ἐξαναγκασμοῦ, ὑποταγῆς τῆς ξένης θέλησης στή βία — φυλακές, εἰδικά τμήματα ἀνθρώπων, στρατό κτλ. — τότε ἐμφανίζεται τό κράτος.

Ὑπῆρξε ὅμως ἕνας καιρός πού κράτος δέν ὑπῆρχε, ὅταν οἱ κοινοί δεσμοί, ἡ ἴδια ἡ κοινωνία, ἡ πειθαρχία, οἱ κανόνες ἐργασίας κρατιόνταν μέ τή δύναμη τῶν ἐθίμων, τῶν παραδόσεων, μέ τό κύρος ἤ τό σεβασμό πού ἀπολάμβαναν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ γένους εἴτε οἱ γυναῖκες — ἐκεῖνο τόν καιρό συχνά οἱ γυναῖκες δέν εἶχαν μόνο ἰσότιμη θέση μέ τούς ἄντρες, ἀλλά πολλές φορές μάλιστα καί ἀνώτερη — καί ὅταν δέν ὑπῆρχε εἰδική κατηγορία ἀνθρώπων-εἰδικῶν γιά νά διοικοῦν. Ἡ ἱστορία δείχνει πώς τό κράτος, σάν εἰδικός μηχανισμός ἐξαναγκασμοῦ ἀνθρώπων, ἐμφανίστηκε μόνο ἐκεῖ καί τότε, ὅπου καί ὅταν παρουσιαζόταν ὁ χωρισμός τῆς κοινωνίας σέ τάξεις — δηλαδή ὁ χωρισμός σέ τέτιες ὁμάδες ἀνθρώπων πού μποροῦν μόνιμα νά ἰδιοποιοῦνται τήν ἐργασία τῶν ἄλλων, ὅπου ἡ μιά ἐκμεταλλεύεται τήν ἄλλη.

Καί ἡ διαίρεση αὐτή τῆς κοινωνίας σέ τάξεις στήν

ἱστορία πρέπει νά στέκει πάντα μπροστά μας καθαρά, σάν τό βασικό γεγονός. Ἡ ἐξέλιξη ὅλων τῶν ἀνθρώπινων κοινωνιῶν στή διάρκεια χιλιετηρίδων σέ ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς χῶρες μᾶς δείχνει τή γενική νομοτέλεια, τήν κανονικότητα, τή διαδοχικότητα αὐτῆς τῆς ἐξέλιξης ἔτσι πού στήν ἀρχή ἔχουμε κοινωνία χωρίς τάξεις — τήν ἀρχική πατριαρχική, τήν πρωτόγονη κοινωνία, ὅπου δέν ὑπῆρχαν ἀριστοκράτες· σέ συνέχεια τήν κοινωνία πού στηριζόταν στή δουλεία, τή δουλοκτητική κοινωνία. Ἀπ' αὐτή πέρασε ὅλη ἡ σημερινή πολιτισμένη Εὐρώπη — ἡ δουλεία κυριαρχοῦσε ἀπόλυτα πρίν 2 χιλιάδες χρόνια. Ἀπ' αὐτή πέρασε ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν λαῶν τῶν ὑπόλοιπων μερῶν τοῦ κόσμου. Στούς λιγότερο ἀναπτυγμένους λαούς τά ἴχνη τῆς δουλείας διατηροῦνται ἀκόμη καί τώρα, καί στήν Ἀφρική, λ.χ., θά βρεῖτε καί σήμερα θεσμούς δουλείας. Δουλοκτῆτες καί δοῦλοι εἶναι ἡ πρώτη μεγάλη διαίρεση σέ τάξεις. Ἡ πρώτη ὁμάδα κατεῖχε ὄχι μόνο ὅλα τά μέσα παραγωγῆς — τή γῆ, τά ἐργαλεῖα, ὅσο καί ἄν ἦταν τότε ἀνίσχυρα καί πρωτόγονα — ἀλλά εἶχε στήν ἐξουσία της καί τούς ἀνθρώπους. Ἡ ὁμάδα αὐτή ὀνομαζόταν δουλοκτῆτες, καί ἐκεῖνοι πού δούλευαν καί πρόσφεραν τήν ἐργασία τους στούς ἄλλους λέγονταν δοῦλοι.

Τή μορφή αὐτή τήν ἀκολούθησε στήν ἱστορία μιά ἄλλη μορφή — ἡ δουλοπαροικία. Στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν χωρῶν ἡ δουλεία μέ τήν ἐξέλιξή της μετατράπηκε σέ δουλοπαροικία. Βασική διαίρεση τῆς κοινωνίας εἶναι — φεουδάρχες-τσιφλικάδες καί δουλοπάροικοι ἀγρότες. Ἡ μορφή σχέσεων ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους ἄλλαξε. Οἱ δουλοκτῆτες θεωροῦσαν τούς δούλους ἰδιοκτησία τους, ὁ νόμος κατοχύρωνε τήν ἀντίληψη αὐτή καί ἔβλεπε τούς δούλους σάν ἕνα πράγμα πού βρισκόταν ὁλοκληρωτικά στήν κατοχή τοῦ δουλοκτήτη. Ἀπέναντι στόν δουλοπάροικο ἀγρότη διατηρήθηκε ἡ ταξική καταπίεση, ἡ ἐξάρτηση, ὁ φεουδάρχης-τσιφλικάς ὅμως δέν θεωροῦνταν κάτοχος τοῦ ἀγρότη σάν πράγματος· καί εἶχε δικαίωμα μόνο πάνω στήν ἐργασία τοῦ ἀγρότη καί στόν ἐξαναγκασμό του νά ἐκτελεῖ ὁρισμένες ὑποχρεώσεις. Στήν πράξη, ὅπως ὅλοι σας ξέρετε, ἡ δουλοπαροικία, ἰδιαίτερα στή Ρωσία, ὅπου διατηρήθηκε πιό πολύ καιρό καί πῆρε τίς πιό ἄγριες μορφές, σέ τίποτε δέν διέφερε ἀπό τή δουλεία.

Παρακάτω — στή δουλοπάροικη κοινωνία, στό βαθμό ἀνάπτυξης τοῦ ἐμπορίου, τῆς ἐμφάνισης τῆς παγκόσμιας ἀγορᾶς, στό βαθμό ἀνάπτυξης τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος, ἐμφανιζόταν μιά καινούργια τάξη — ἡ τάξη τῶν καπιταλιστῶν. Ἀπό τό ἐμπόρευμα, ἀπό τήν ἀνταλλαγή τῶν ἐμπορευμάτων, ἀπό τήν ἐμφάνιση τῆς ἐξουσίας τοῦ χρήματος, ἐμφανίστηκε ἡ ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου. Στή διάρκεια τοῦ 18ου αἰώνα, σωστότερα — ἀπό τά τέλη τοῦ 18ου αἰώνα καί στή διάρκεια τοῦ 19ου αἰώνα ἔγιναν ἐπαναστάσεις σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἡ δουλοπαροικία ἐκτοπίστηκε ἀπόλες τίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἀργότερα ἀπόλες αὐτό ἔγινε στή Ρωσία. Τό 1861 ἔγινε καί στή Ρωσία ἀνατροπή πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν ἀντικατάσταση τῆς μιᾶς μορφῆς κοινωνίας ἀπό μιάν ἄλλη — τήν ἀντικατάσταση τῆς δουλοπαροικίας ἀπό τόν καπιταλισμό, ὅπου ἡ διαίρεση σέ τάξεις διατηρήθηκε, διατηρήθηκαν διάφορα ἴχνη καί ἐπιβιώσεις τῆς δουλοπαροικίας, βασικά ὅμως ὁ χωρισμός σέ τάξεις πῆρε ἄλλη μορφή.

Οἱ κάτοχοι τοῦ κεφαλαίου, οἱ κάτοχοι τῆς γῆς, οἱ κάτοχοι τῶν ἐργοστασίων ἀντιπροσώπευαν καί ἀντιπροσωπεύουν σέ ὅλα τά καπιταλιστικά κράτη τή μηδαμινή μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ πού διαχειρίζεται ἀπόλυτα ὅλη τή λαϊκή ἐργασία, καί συνεπῶς κρατᾶ στή διάθεσή της, στήν καταπίεση, στήν ἐκμετάλλευση ὅλη τή μάζα τῶν ἐργαζομένων, ἀπό τούς ὁποίους ἡ πλειοψηφία εἶναι προλετάριοι, μισθωτοί ἐργάτες πού παίρνουν στό προτσές τῆς παραγωγῆς τά μέσα νά ζήσουν μόνο ἀπό τήν πούληση τῶν ἐργατικῶν χεριῶν τους, τῆς ἐργατικῆς δύναμης. Οἱ ἀγρότες, διασκορπισμένοι καί τσακισμένοι ἀπό τή δουλοπάροικη ἀκόμη ἐποχή, μέ τό πέρασμα στόν καπιταλισμό μετατρέπονταν ἐνμέρει (ἡ πλειοψηφία) σέ προλετάριους, ἐνμέρει (ἡ μειοψηφία) σέ εὔπορη ἀγροτιά, πού μίσθωνε ἡ ἴδια ἐργάτες καί ἀποτελοῦσε τήν ἀστική τάξη τοῦ χωριοῦ.

Τό βασικό αὐτό γεγονός — τό πέρασμα τῆς κοινωνίας ἀπό τίς πρωτόγονες μορφές δουλείας στή δουλοπαροικία καί, τέλος, στόν καπιταλισμό — πρέπει νά τό ἔχετε πάντα ὑπόψη σας γιατί, μόνο ὅταν θά θυμόσαστε τό βασικό αὐτό γεγονός, μόνο ὅταν θά τοποθετεῖτε μέσα στό βασικό αὐτό πλαίσιο ὅλες τίς πολιτικές διδασκαλίες, θά εἶστε σέ θέση νά ἐκτιμήσετε σωστά τίς διδασκαλίες αὐτές καί νά καταλάβετε σέ ποιά κατηγορία ἀνήκουν, γιατί κάθε μιά ἀπό τίς μεγάλες αὐτές περιόδους τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας — δουλοκτητική, δουλοπάροικη καί καπιταλιστική —

πιάνει δεκάδες καί έκατοντάδες έκατονταετίες καί άντιπροσωπεύει μιά τέτια πληθώρα πολιτικών μορφών, ποικιλόμορφων πολιτικών διδασκαλιών, γνωμών, έπαναστάσεων, ώστε γιά νά καταλάβετε όλη αυτή τήν έξαιρετική πολυμορφία καί τήν τεράστια ποικιλία — πού συνδέεται ίδιαίτερα μέ τίς πολιτικές, τίς φιλοσοφικές καί τίς άλλες διδασκαλίες τών άστών έπιστημόνων καί πολιτικών — αυτό μπορεί νά γίνει μόνο στήν περίπτωση πού θά κρατάτε σταθερά, σάν καθοδηγητικό βασικό νήμα τή διαίρεση αυτή τής κοινωνίας σέ τάξεις, τήν άλλαγή τών μορφών τής ταξικής κυριαρχίας καί άπ' αυτή τήν άποψη νά έξετάσετε όλα τά κοινωνικά ζητήματα — οικονομικά, πολιτικά, πνευματικά, θρησκευτικά κτλ.

Άν έξετάσετε τό κράτος άπό τήν άποψη τής βασικής αυτής διαίρεσης θά δείτε πώς, πρίν τή διαίρεση τής κοινωνίας σέ τάξεις, δέν ύπήρχε, όπως είπα ήδη, καί κράτος. Στό βαθμό όμως πού έμφανίζεται καί έδραιώνεται ό κοινωνικός χωρισμός σέ τάξεις, στό βαθμό πού έμφανίζεται ή ταξική κοινωνία, στόν ίδιο βαθμό έμφανίζεται καί έδραιώνεται τό κράτος. Στήν ιστορία τής άνθρωπότητας έχουμε δεκάδες καί έκατοντάδες χώρες πού έζησαν καί ζούνε τώρα τή δουλεία, τή δουλοπαροικία καί τόν καπιταλισμό. Σέ κάθε μιά άπό αυτές, παρά τίς τεράστιες ιστορικές άλλαγές πού έγιναν, παρόλες τίς πολιτικές περιπέτειες καί όλες τίς έπαναστάσεις πού συνδέονταν μέ τήν έξέλιξη αυτή τής άνθρωπότητας, μέ τό πέρασμα άπό τή δουλεία μέσω τής δουλοπαροικίας στόν καπιταλισμό καί στή σημερινή παγκόσμια πάλη ένάντια στόν καπιταλισμό — βλέπετε πάντα τήν έμφάνιση τού κράτους. Αυτό ήταν πάντα ένας συγκεκριμένος μηχανισμός, πού ξεχώριζε άπό τήν κοινωνία καί άποτελούνταν άπό μιά όμάδα άνθρώπων πού άσχολούνταν μόνο ή σχεδόν μόνο, ή κυρίως μέ τό νά διοικούν. Οί άνθρωποι χωρίζονται σέ διοικούμενους καί σέ ειδικούς γιά τή διοίκηση, σ' έκείνους πού άνεβαίνουν πιό πάνω άπό τήν κοινωνία καί τούς όνομάζουν κυβερνήτες, έκπροσώπους τού κράτους. Ό μηχανισμός αυτός, ή όμάδα αυτή τών άνθρώπων πού κυβερνούν τούς άλλους συγκεντρώνει πάντα στά χέρια της ένα όρισμένο μηχανισμό έξαναγκασμού, φυσικής δύναμης — άνεξάρτητα άν ή βία αυτή πάνω στούς άνθρώπους έκφράζεται μέ τό πρωτόγονο ρόπαλο, ή στήν έποχή τής δουλείας μέ πιό τελειοποιημένο τύπο όπλισμού, ή μέ πυροβόλο όπλο πού έμφανίστηκε στό μεσαίωνα ή, τέλος, μέ τό

σύγχρονο ὅπλο πού στόν 20ό αἰώνα ἀποτελεῖ θαῦμα τεχνικῆς καί στηρίζεται ὁλοκληρωτικά στίς τελευταῖες κατακτήσεις τῆς σύγχρονης τεχνικῆς. Οἱ μέθοδοι βίας ἄλλαζαν, ὅμως πάντα, ὅταν ὑπῆρχε κράτος, ὑπῆρχε σέ κάθε κοινωνία μιά ὁμάδα προσώπων πού κυβερνοῦσαν, ἔδιναν διαταγές, κυριαρχοῦσαν καί, γιά νά κρατοῦν τήν ἐξουσία, εἶχαν στά χέρια τους ἕνα μηχανισμό φυσικοῦ ἐξαναγκασμοῦ, μηχανισμό βίας, μέ ἐξοπλισμό ἀντίστοιχο στό τεχνικό ἐπίπεδο κάθε ἐποχῆς. Καί ὅταν ἐξετάζουμε τά γενικά αὐτά φαινόμενα, ὅταν βάζουμε τό ἐρώτημα, γιατί δέν ὑπῆρχε κράτος ὅταν δέν ὑπῆρχαν τάξεις, ὅταν δέν ὑπῆρχαν ἐκμεταλλευτές καί ἐκμεταλλευόμενοι, καί γιατί αὐτό ἐμφανίστηκε ὅταν ἐμφανίστηκαν οἱ τάξεις — μόνο ἔτσι θά βροῦμε συγκεκριμένη ἀπάντηση στό ζήτημα τῆς οὐσίας τοῦ κράτους καί τῆς σημασίας του.

Τό κράτος εἶναι μηχανή γιά νά στηρίζει τήν κυριαρχία τῆς μιᾶς τάξης πάνω στήν ἄλλη. Ὅταν στήν κοινωνία δέν ὑπῆρχαν τάξεις, ὅταν οἱ ἄνθρωποι πρίν ἀπό τήν ἐποχή τῆς δουλείας δούλευαν στίς πρωτόγονες συνθῆκες τῆς μεγάλης ἰσότητας, στίς συνθῆκες τῆς πιό χαμηλῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, ὅταν ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος μέ κόπο ἐξασφάλιζε τά μέσα, τά ἀπαραίτητα γιά τήν πιό βάρβαρη πρωτόγονη ὕπαρξη, τότε δέν ἐμφανιζόταν καί δέν μποροῦσε νά ἐμφανιστεῖ καί ἰδιαίτερη ὁμάδα ἀνθρώπων πού ξεχώριζε εἰδικά γιά νά κυβερνᾶ καί νά κυριαρχεῖ πάνω σέ ὅλη τήν ὑπόλοιπη κοινωνία. Μόνο ὅταν ἐμφανίστηκε ἡ πρώτη μορφή διαίρεσης τῆς κοινωνίας σέ τάξεις, ὅταν ἐμφανίστηκε ἡ δουλεία, ὅταν μιά ὁρισμένη τάξη ἀνθρώπων, πού ἀσχολήθηκε μέ τίς πιό πρωτόγονες μορφές γεωργικῆς ἐργασίας, μπόρεσε νά παράγει ἕνα ὁρισμένο περίσσευμα, ὅταν τό περίσσευμα αὐτό δέν ἦταν ἀπόλυτα ἀπαραίτητο γιά τήν πιό φτωχική συντήρηση τοῦ δούλου καί ἔπεφτε στά χέρια τοῦ δουλοκτήτη, τότε, μ' αὐτό τόν τρόπο, ἑδραιώθηκε ἡ ὕπαρξη τῆς τάξης αὐτῆς τῶν δουλοκτητῶν, καί γιά νά ἑδραιωθεῖ ἡ ὕπαρξή της, χρειάστηκε νά ἐμφανιστεῖ τό κράτος.

Κι' αὐτό ἦταν — τό κράτος τῶν δουλοκτητῶν — ὁ μηχανισμός πού ἔδινε στά χέρια τῶν δουλοκτητῶν τήν ἐξουσία, τή δυνατότητα νά κυβερνοῦν ὅλους τούς δούλους. Καί ἡ κοινωνία καί τό κράτος ἦταν τότε πολύ πιό μικρά ἀπό

ὅ,τι εἶναι σήμερα, διέθεταν ἀσύγκριτα πιό ἀδύνατο μηχανισμό σύνδεσης — τότε δέν ὑπῆρχαν τά σημερινά μέσα ἐπικοινωνίας. Τά βουνά, τά ποτάμια καί οἱ θάλασσες ἀποτελοῦσαν ἀφάνταστα πιό μεγάλα ἐμπόδια ἀπό ὅ,τι εἶναι τώρα καί ὁ σχηματισμός τοῦ κράτους γινόταν σέ πολύ πιό στενά γεωγραφικά ὅρια. Ὁ τεχνικά ἀδύνατος κρατικός μηχανισμός ἐξυπηρετοῦσε τό κράτος πού ἁπλωνόταν σέ στενά συγκριτικά σύνορα καί εἶχε περιορισμένο κύκλο δράσης. Ὡστόσο ὅμως ἦταν μηχανισμός πού ἐξανάγκαζε τούς δούλους νά παραμένουν στή δουλεία, κρατοῦσε τή μιά μερίδα τῆς κοινωνίας σέ ἐξαναγκασμό, στήν καταπίεση τῆς ἄλλης. Νά ἐξαναγκάζεις τή μιά, τή μεγαλύτερη μερίδα τῆς κοινωνίας νά δουλεύει συνέχεια γιά τήν ἄλλη, χωρίς νά ἔχεις μόνιμο μηχανισμό ἐξαναγκασμοῦ, εἶναι ἀδύνατο. Ἐφόσον δέν ὑπῆρχαν τάξεις, δέν ὑπῆρχε καί ὁ μηχανισμός αὐτός. Ὅταν ἐμφανίστηκαν οἱ τάξεις, παντοῦ καί πάντα μαζί μέ τήν ἀνάπτυξη καί τήν ἑδραίωση τῆς διαίρεσης αὐτῆς, ἐμφανίζεται καί ὁ εἰδικός θεσμός — τό κράτος. Οἱ μορφές τοῦ κράτους ἦταν ἐξαιρετικά ποικίλες. Τά χρόνια τῆς δουλοκτησίας στίς χῶρες τίς πιό προχωρημένες, ἀναπτυγμένες, πολιτισμένες γιά ἐκεῖνο τόν καιρό, στήν ἀρχαία Ἑλλάδα καί στή Ρώμη, λογουχάρη, πού στηρίζονταν ὁλοκληρωτικά στή δουλεία, ἔχουμε ἤδη ποικίλες μορφές κράτους. Ἀπό τότε ἤδη ἐμφανίζεται ἡ διαφορά ἀνάμεσα στή μοναρχία καί στή δημοκρατία, ἀνάμεσα στήν ἀριστοκρατία καί στή δημοκρατία. Ἡ μοναρχία — σάν ἐξουσία τοῦ ἑνός, ἡ δημοκρατία — σάν καθεστώς, ὅπου δέν ὑπάρχει κάποια μή αἱρετή ἐξουσία· ἡ ἀριστοκρατία — σάν ἐξουσία μιᾶς μικρῆς σχετικά μειοψηφίας, ἡ δημοκρατία — σάν ἐξουσία τοῦ λαοῦ (δημοκρατία κατά λέξη, μεταφράζοντάς την ἀπό τά ἑλληνικά, σημαίνει ἀκριβῶς: ἐξουσία τοῦ λαοῦ). Ὅλες αὐτές οἱ διαφορές ἐμφανίστηκαν στήν ἐποχή τῆς δουλείας. Παρά τίς διαφορές αὐτές τό κράτος στά χρόνια τῆς δουλοκτητικῆς ἐποχῆς ἦταν κράτος δουλοκτητικό, ἀνεξάρτητα, ἄν αὐτό ἦταν μοναρχία ἤ δημοκρατική δημοκρατία ἤ ἀριστοκρατική.

Σέ κάθε μάθημα τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαίων χρόνων, ὅταν παρακολουθεῖτε διάλεξη γι' αὐτό τό θέμα, θά ἀκούσετε γιά τήν πάλη πού γινόταν ἀνάμεσα στό μοναρχικό καί στό δημοκρατικό κρατος, τό βασικό ὅμως ἦταν τοῦτο, ὅτι οἱ δοῦλοι δέν θεωροῦνταν ἄνθρωποι· ὄχι μόνο δέν θεωροῦνταν πολίτες, ἀλλά καί ἄνθρωποι. Ὁ ρωμαϊκός νόμος τούς ἔβλεπε σάν πράγμα. Ὁ νόμος γιά τό φόνο, χωρίς νά μιλήσουμε πιά γιά τούς ἄλλους νόμους

ἀσφάλειας τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας, δέν ἴσχυε γιά τούς δούλους. Αὐτός ὑπεράσπιζε μόνο τούς δουλοκτῆτες, σάν τούς μοναδικούς ἀνθρώπους πού θεωροῦνταν πολίτες μέ ὅλα τά δικαιώματα. Ὅταν ἐγκαθιδρυόταν ἡ μοναρχία, αὐτή ἦταν μοναρχία δουλοκτητική, ἤ ὅταν ἐγκαθιδρυόταν δημοκρατία — αὐτή ἦταν δημοκρατία δουλοκτητική. Σ' αὐτές εἶχαν ὅλα τά δικαιώματα οἱ δουλοκτῆτες, ἐνῶ οἱ δοῦλοι, σύμφωνα μέ τό νόμο, ἦταν πράγμα, καί ἀπέναντί τους ἦταν δυνατό νά ἐφαρμοστεῖ ὄχι μόνο ὁποιαδήποτε βία, ἀλλά καί ὁ φόνος τοῦ δούλου δέν θεωροῦνταν ἔγκλημα. Οἱ δουλοκτητικές δημοκρατίες διέφεραν στήν ἐσωτερική τους ὀργάνωση: ἦταν δημοκρατίες ἀριστοκρατικές καί δημοκρατικές. Στήν ἀριστοκρατική δημοκρατία ἕνας μικρός ἀριθμός προνομιούχων ἔπαιρνε μέρος στίς ἐκλογές, στή δημοκρατική — συμμετεῖχαν ὅλοι, ἀλλά καί πάλι ὅλοι οἱ δουλοκτῆτες, ὅλοι, ἐκτός ἀπό τούς δούλους. Τό βασικό αὐτό περιστατικό πρέπει νά τό ἔχουμε ὑπόψη μας, γιατί αὐτό χύνει τό περισσότερο φῶς στό ζήτημα τοῦ κράτους καί δείχνει καθαρά τήν οὐσία τοῦ κράτους.

Τό κράτος εἶναι μηχανή γιά τήν καταπίεση τῆς μιᾶς τάξης ἀπό τήν ἄλλη, μηχανή γιά νά κρατάει στήν ὑποταγή τῆς μιᾶς τάξης τίς ἄλλες ὑποταγμένες τάξεις. Ἡ μηχανή αὐτή ἔχει διάφορες μορφές. Στό δουλοκτητικό κράτος ἔχουμε τή μοναρχία, τήν ἀριστοκρατική δημοκρατία ἤ καί τή δημοκρατική δημοκρατία. Στήν πραγματικότητα οἱ μορφές διακυβέρνησης ἦταν ἐξαιρετικά ποικίλες, ἡ οὐσία ὅμως τοῦ ζητήματος παρέμενε μιά καί ἡ αὐτή: οἱ δοῦλοι δέν εἶχαν κανένα δικαίωμα καί παρέμεναν καταπιεζόμενη τάξη, δέν ἀναγνωρίζονταν γιά ἄνθρωποι. Τό ἴδιο βλέπουμε καί στό δουλοπάροικο κράτος.

Ἡ ἀλλαγή τῆς μορφῆς ἐκμετάλλευσης μετάτρεπε τό δουλοκτητικό κράτος σέ δουλοπάροικο. Αὐτό εἶχε τεράστια σημασία. Στή δουλοκτητική κοινωνία — ὁ δοῦλος δέν εἶχε καθόλου δικαιώματα, δέν ἀναγνωριζόταν γιά ἄνθρωπος· στή δουλοπάροικη ἔχουμε προσκόλληση τοῦ ἀγρότη στή γῆ. Βασικό γνώρισμα τῆς δουλοπαροικίας: ἡ ἀγροτιά (καί τότε οἱ ἀγρότες ἀποτελοῦσαν τήν πλειοψηφία, ὁ πληθυσμός τῆς πόλης ἦταν πολύ ἀδύνατα ἀναπτυγμένος) θεωροῦνταν δεμένη στή γῆ — ἀπό ἐδῶ προῆλθε καί ἡ ἴδια ἡ ἔννοια — δουλοπαροικία. Ὁ ἀγρότης μποροῦσε νά δουλεύει

ὁρισμένες ἡμέρες γιά τόν ἑαυτό του στό μέρος τῆς γῆς πού τοῦ ἔδινε ὁ τσιφλικάς· τίς ὑπόλοιπες ἡμέρες ὁ δουλοπάροικος ἀγρότης δούλευε γιά τόν ἀφέντη. Ἡ οὐσία τῆς ταξικῆς κοινωνίας παρέμενε: ἡ κοινωνία στηριζόταν στήν ταξική ἐκμετάλλευση. Οἱ τσιφλικάδες μόνο εἶχαν πλήρη δικαιώματα, οἱ ἀγρότες δέν εἶχαν δικαιώματα. Ἡ κατάστασή τους στήν πράξη πολύ λίγο ξεχώριζε ἀπό τήν κατάσταση τῶν δούλων στό δουλοκτητικό κράτος. Παρόλα αὐτά ὅμως γιά τήν ἐλευθερία τους, γιά τήν ἐλευθερία τῶν ἀγροτῶν ἄνοιγε πιό πλατύς δρόμος, γιατί ὁ δουλοπάροικος ἀγρότης δέν θεωροῦνταν ἄμεση ἰδιοκτησία τοῦ τσιφλικᾶ. Μποροῦσε ἕνα μέρος τοῦ χρόνου νά τόν περνάει στό δικό του κομμάτι τῆς γῆς, μποροῦσε, ἄς ποῦμε, ὥς ἕνα βαθμό νά ἀνήκει στόν ἑαυτό του, καί ἡ δουλοπαροικία σέ συνθῆκες πού ὑπῆρχε μιά πιό πλατιά δυνατότητα ἀνάπτυξης τῆς ἀνταλλαγῆς, τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων, πάθαινε ὅλο καί μεγαλύτερη ἀποσύνθεση καί διευρυνόταν ὅλο καί περισσότερο ὁ κύκλος ἀπελευθέρωσης τῆς ἀγροτιᾶς. Ἡ δουλοπάροικη κοινωνία ἦταν πάντα πιό σύνθετη ἀπό τή δουλοκτητική κοινωνία. Σ' αὐτήν ὑπῆρχε ἕνα μεγάλο στοιχεῖο ἀνάπτυξης τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας, πράγμα πού ὁδηγοῦσε ἐκεῖνο ἀκόμη τόν καιρό στόν καπιταλισμό. Στό μεσαίωνα ἡ δουλοπαροικία ἀποτελοῦσε τήν κυρίαρχη μορφή. Καί ἐδῶ οἱ μορφές τοῦ κράτους ἦταν ποικίλες, καί ἐδῶ ἔχουμε καί μοναρχία καί δημοκρατία, ἄν καί ἐμφανιζόταν πολύ πιό ἀδύνατα, πάντα ὅμως σάν μοναδικοί κυρίαρχοι ἀναγνωρίζονταν μόνο οἱ τσιφλικάδες-φεουδάρχες. Οἱ δουλοπάροικοι ἀγρότες ἦταν τελείως ἀποκλεισμένοι ἀπό τόν τομέα ὅλων τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

Καί στή δουλεία καί στή δουλοπαροικία ἡ κυριαρχία τῆς μικρῆς μειοψηφίας ἀνθρώπων πάνω στήν τεράστια πλειοψηφία δέν μποροῦσε νά κρατηθεῖ χωρίς ἐξαναγκασμό. Ὅλη ἡ ἱστορία εἶναι γεμάτη ἀπό συνεχεῖς προσπάθειες τῶν καταπιεζόμενων τάξεων νά ἀνατρέψουν τήν καταπίεση. Ἡ ἱστορία τῆς δουλείας γνωρίζει πολέμους γιά τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τή δουλεία, πού κράτησαν δεκαετίες. Ἀνάμεσα στ' ἄλλα, τό ὄνομα τῶν «σπαρτακιστῶν» πού τό πῆραν τώρα οἱ κομμουνιστές τῆς Γερμανίας — τό μοναδικό αὐτό γερμανικό κόμμα πού παλεύει πραγματικά ἐνάντια στό ζυγό τοῦ καπιταλισμοῦ — τό ὄνομα αὐτό τό πῆραν γιατί ὁ Σπάρτακος ἦταν

ἕνας ἀπό τούς πιό ἐπιφανεῖς ἥρωες μιᾶς ἀπό τίς πιό μεγάλες ἐξεγέρσεις τῶν δούλων πρίν δύο χιλιάδες περίπου χρόνια. Στή διάρκεια πολλῶν ἐτῶν ἡ πανίσχυρη, θά ἔλεγε κανείς, Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία, πού στηριζόταν ὁλοκληρωτικά στή δουλεία, δοκίμαζε τούς κλονισμούς καί τά χτυπήματα μιᾶς τεράστιας ἐξέγερσης τῶν δούλων, πού ἐξοπλίστηκαν καί συγκεντρώθηκαν κάτω ἀπό τήν ἀρχηγία τοῦ Σπάρτακου, συγκροτώντας ἕνα τεράστιο στρατό. Τελικά τσακίστηκαν, πιάστηκαν, βασανίστηκαν ἀπό τούς δουλοκτῆτες. Οἱ ἐμφύλιοι αὐτοί πόλεμοι ἀγκαλιάζουν ὁλόκληρη τήν ἱστορία ὕπαρξης τῆς ταξικῆς κοινωνίας. Τώρα ἔφερα ἕνα παράδειγμα ἀπό τούς πιό μεγάλους ἐμφυλίους πολέμους στήν ἐποχή τῆς δουλοκτησίας. Ὅλη ἡ ἐποχή τῆς δουλοπαροικίας εἶναι τό ἴδιο γεμάτη ἀπό συνεχεῖς ἐξεγέρσεις τῶν ἀγροτῶν. Στή Γερμανία, λ.χ., στό μεσαίωνα ἡ πάλη ἀνάμεσα στίς δυό τάξεις: τούς τσιφλικάδες καί τούς ἀγρότες πῆρε μεγάλες διαστάσεις καί μετατράπηκε σέ ἐμφύλιο πόλεμο τῶν ἀγροτῶν κατά τῶν τσιφλικάδων. Ὅλοι σας ξέρετε παραδείγματα παρόμοιων συχνῶν ἐξεγέρσεων τῶν ἀγροτῶν ἐνάντια στούς τσιφλικάδες τῆς δουλοπαροικίας καί στή Ρωσία.

Ὁ τσιφλικάς γιά νά κρατήσει τήν κυριαρχία του, γιά νά διατηρήσει τήν ἐξουσία του ἦταν ὑποχρεωμένος νά ἔχει ἕνα μηχανισμό πού θά συνένωνε κάτω ἀπό τίς διαταγές του ἕνα τεράστιο ἀριθμό ἀνθρώπων, θά τούς ὑπόταζε σέ ὁρισμένους νόμους, κανόνες, καί ὅλοι αὐτοί οἱ νόμοι κατέληγαν βασικά σ' ἕνα πράγμα, στήριζαν τήν ἐξουσία τοῦ τσιφλικᾶ πάνω στόν δουλοπάροικο ἀγρότη. Αὐτό ἦταν καί τό κράτος τῆς δουλοπαροικίας πού στή Ρωσία λ.χ., ἤ στίς ἐντελῶς καθυστερημένες ἀσιατικές χῶρες, ὅπου ὥς τά τώρα κυριαρχεῖ ἡ δουλοπαροικία — στή μορφή της διέφερε — ἦταν ἤ δημοκρατικό, ἤ μοναρχικό. Ὅταν τό κράτος ἦταν μοναρχικό, ἀναγνωριζόταν ἡ ἐξουσία τοῦ ἑνός· ὅταν ἦταν δημοκρατικό, ἀναγνωριζόταν λίγο πολύ ἡ συμμετοχή ἐκλεγμένων ἀπό τήν τσιφλικάδικη κοινωνία — αὐτό γινόταν στή δουλοπάροικη κοινωνία. Ἡ δουλοπάροικη κοινωνία παρουσίαζε ἕνα τέτιο χωρισμό τῶν τάξεων, ὅπου ἡ τεράστια πλειοψηφία — ἡ δουλοπάροικη ἀγροτιά — βρισκόταν σέ πλήρη ἐξάρτηση ἀπό μιά μηδαμινή μειοψηφία — τούς τσιφλικάδες πού κατεῖχαν τή γῆ.

Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐμπορίου, ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων ὁδήγησε στόν ξεχωρισμό μιᾶς καινούργιας τά-

ξης — τῶν καπιταλιστῶν. Τό κεφάλαιο ἐμφανίστηκε στά τέλη τοῦ μεσαίωνα, ὅταν τό παγκόσμιο ἐμπόριο, ὕστερα ἀπό τήν ἀνακάλυψη τῆς 'Αμερικῆς, πῆρε τεράστια ἀνάπτυξη, ὅταν αὐξήθηκε ἡ ποσότητα τῶν πολύτιμων μετάλλων, ὅταν τό ἀσήμι καί ὁ χρυσός ἔγιναν μέσο ἀνταλλαγῆς, ὅταν ἡ κυκλοφορία τοῦ χρήματος ἔδοσε τή δυνατότητα νά συγκεντρωθοῦν τεράστια πλούτη σέ λίγα χέρια. Τό ἀσήμι καί ὁ χρυσός ἀναγνωρίζονταν σάν πλοῦτος σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἔπεφτε ἡ οἰκονομική δύναμη τῆς τσιφλικάδικης τάξης καί ἀναπτυσσόταν ἡ δύναμη τῆς καινούργιας τάξης — τῶν ἐκπροσώπων τοῦ κεφαλαίου. Ἡ ἀνασυγκρότηση τῆς κοινωνίας γινόταν ἔτσι πού ὅλοι οἱ πολίτες σάν νά ἔγιναν ἴσοι, σάν νά ἐξαφανίστηκε ἡ παλιά διαίρεση σέ δουλοκτῆτες καί δούλους, σάν νά θεωροῦνται ὅλοι ἴσοι ἀπέναντι στό νόμο, ἀνεξάρτητα ἀπό τό πόσο κεφάλαιο ἔχει ὁ καθένας — πόση γῆ σάν δικαίωμα ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας ἤ ἄν εἶναι γυμνός μέ τά ἐργατικά του χέρια μόνο — ὅλοι εἶναι ἴσοι ἀπέναντι στό νόμο. Ὁ νόμος κατά τόν ἴδιο τρόπο προστατεύει ὅλους, προστατεύει τήν ἰδιοκτησία, ὅποιος τήν ἔχει, ἀπό τίς ἀπόπειρες ἐνάντια στήν ἰδιοκτησία ἀπό μέρους τῆς μάζας ἐκείνης πού, ἐπειδή δέν ἔχει ἰδιοκτησία, ἐπειδή δέν ἔχει τίποτε ἐκτός ἀπό τά χέρια της, βαθμιαῖα ἐξαθλιώνεται, καταστρέφεται καί μετατρέπεται σέ προλετάριους. Αὐτή εἶναι ἡ καπιταλιστική κοινωνία.

Δέν μπορῶ νά σταθῶ λεπτομερειακά πάνω σ' αὐτό. Στό ζήτημα αὐτό θά ἐπανέλθετε πάλι ὅταν θά συζητήσετε τό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματος — ἐκεῖ θά ἀκούσετε γιά τό χαρακτηρισμό τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας. Ἡ κοινωνία αὐτή πάλευε ἐνάντια στή δουλοπαροικία, ἐνάντια στό παλιό δουλοπαροικιακό καθεστώς μέ τό σύνθημα τῆς ἐλευθερίας. Αὐτή ὅμως ἦταν ἐλευθερία γιά ἐκεῖνον πού εἶχε ἰδιοκτησία. Καί ὅταν γκρεμίστηκε ἡ δουλοπαροικία, πράγμα πού ἔγινε στά τέλη τοῦ 18ου-ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα — στή Ρωσία αὐτό ἔγινε ἀργότερα σέ σύγκριση μέ τίς ἄλλες χῶρες, τό 1861 — τότε σέ ἀντικατάσταση τοῦ δουλοπάροικου κράτους ἦλθε τό καπιταλιστικό κράτος, πού ἀνακηρύσσει σύνθημά του τήν παλλαϊκή ἐλευθερία, λέει ὅτι ἐκφράζει τή θέληση ὅλου τοῦ λαοῦ, ἀρνεῖται πώς εἶναι ταξικό κράτος, καί ἐδῶ ἀνάμεσα στούς σοσιαλιστές πού παλεύουν γιά τήν ἐλευθερία ὅλου τοῦ λαοῦ καί στό καπιταλιστικό κράτος ἀναπτύσσεται ἡ πάλη πού ὁδήγησε τώρα στή δημιουρ-

γία τῆς Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας καί ἡ πάλη αὐτή ἀγκαλιάζει ὅλο τόν κόσμο.

Γιά νά καταλάβουμε τήν πάλη πού ἄρχισε ἐνάντια στό παγκόσμιο κεφάλαιο, γιά νά καταλάβουμε τήν οὐσία τοῦ καπιταλιστικοῦ κράτους, πρέπει νά θυμόμαστε πώς τό καπιταλιστικό κράτος, παλεύοντας ἐνάντια στό δουλοπάροικο, πολεμοῦσε μέ τό σύνθημα τῆς ἐλευθερίας. Ἡ κατάργηση τῆς δουλοπαροικίας σήμαινε γιά τούς ἐκπροσώπους τοῦ καπιταλιστικοῦ κράτους ἐλευθερία καί τούς ἐξυπηρετοῦσε στό βαθμό πού γκρεμιζόταν ἡ δουλοπαροικία καί οἱ ἀγρότες ἀποκτοῦσαν τή δυνατότητα νά κατέχουν σάν ἀπόλυτη ἰδιοκτησία τή γῆ ἐκείνη πού ἀγόραζαν μέ χρήματα, ἤ τό κομμάτι — ἀπό τό γεώμορο — σ' αὐτό τό γεγονός τό κράτος δέν ἔδινε προσοχή: τό κράτος προστάτευε τήν ἰδιοκτησία μέ ὁποιονδήποτε τρόπο καί ἄν ἐμφανίστηκε, γιατί στηριζόταν στήν ἀτομική ἰδιοκτησία. Οἱ ἀγρότες μετατρέπονταν σέ ἀτομικούς ἰδιοκτῆτες σέ ὅλα τά σύγχρονα πολιτισμένα κράτη. Τό κράτος προστάτευε τήν ἀτομική ἰδιοκτησία κι' ἐκεῖ ὅπου ὁ τσιφλικάς ἔδινε ἕνα κομμάτι τῆς γῆς στόν ἀγρότη, ἀποζημίωνε τόν τσιφλικά μέ τήν ἐξαγορά, μέ τήν πούληση σέ χρῆμα. Τό κράτος σάν νά δήλωνε: θά προστατεύσουμε ἀπόλυτα τήν ἀτομική ἰδιοκτησία καί τῆς παρεῖχε κάθε ὑποστήριξη καί προστασία. Τό κράτος ἀναγνώριζε τήν ἰδιοκτησία αὐτή γιά κάθε ἔμπορο, βιομήχανο καί ἐργοστασιάρχη. Καί ἡ κοινωνία αὐτή, πού στηρίζεται στήν ἀτομική ἰδιοκτησία, στήν ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου, στήν πλήρη ὑποταγή ὅλων τῶν ἄπορων ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς — ἡ κοινωνία αὐτή ἀνακήρυσσε τόν ἑαυτό της κυρίαρχη μέ βάση τήν ἐλευθερία. Παλεύοντας ἐνάντια στή δουλοπαροικία, ἀνακήρυξε τήν ἰδιοκτησία ἐλεύθερη καί ἰδιαίτερα καυχιόταν, γιατί ἔπαψε δῆθεν τό κράτος νά εἶναι ταξικό.

Ὡστόσο, τό κράτος ἐξακολουθοῦσε νά παρεμένει μιά μηχανή πού βοηθάει τούς καπιταλιστές νά υποτάσσουν τή φτωχή ἀγροτιά καί τήν ἐργατική τάξη, φαινομενικά ὅμως ἦταν ἐλεύθερο. Καθιερώνει τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα, δηλώνει μέ τό στόμα τῶν ὑπερασπιστῶν, τῶν προπαγανδιστῶν, τῶν ἐπιστημόνων καί τῶν φιλοσόφων του πώς τό κράτος αὐτό δέν εἶναι ταξικό. Καί τώρα ἀκόμη, πού ἄρχισε ἐνάντιά του ἡ πάλη τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν, μᾶς κατηγοροῦν ὅτι ἐμεῖς παραβιάζουμε τάχα τήν ἐλευθερία, ὅτι οἰκοδομοῦμε κρά-

τος πού στηρίζεται στόν ἐξαναγκασμό, στήν καταπίεση κάποιων ἀπό μέρους τῶν ἄλλων, ἐνῶ αὐτοί ἐκπροσωποῦν τό παλλαϊκό, τό δημοκρατικό κράτος. Νά τό ζήτημα αὐτό — τοῦ κράτους — τώρα, στήν ἐποχή πού ἄρχισε ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση σέ ὅλο τόν κόσμο, καί συγκεκριμένα στήν ἐποχή πού νίκησε ἡ ἐπανάσταση σέ μερικές χῶρες, πού ὀξύνθηκε ἰδιαίτερα ἡ πάλη ἐνάντια στό παγκόσμιο κεφάλαιο — τό ζήτημα τοῦ κράτους ἀπόκτησε τήν πιό μεγάλη σημασία καί ἔγινε, μποροῦμε νά ποῦμε, τό πιό ἐπίμαχο ζήτημα, κεντρικό σημεῖο πού συγκεντρώνει ὅλα τά πολιτικά ζητήματα καί ὅλες τίς πολιτικές διαμάχες τῆς σημερινῆς ἐποχῆς.

Ὁποιοδήποτε κόμμα καί ἄν πάρουμε στή Ρωσία ἤ σέ ὁποιαδήποτε πιό πολιτισμένη χώρα — ὅλες σχεδόν οἱ πολιτικές διαμάχες, διαφωνίες, γνῶμες στρέφονται γύρω ἀπό τήν ἔννοια τοῦ κράτους. Ἀποτελεῖ ἄραγε τό κράτος σέ μιά καπιταλιστική χώρα, σέ μιά ρεπουμπλικανική δημοκρατία — ἰδιαίτερα σάν αὐτή τῆς Ἐλβετίας ἤ τῆς Ἀμερικῆς — στίς πιό ἐλεύθερες ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες, ἀποτελεῖ ἄραγε τό κράτος ἔκφραση τῆς λαϊκῆς θέλησης, συνισταμένη τῆς παλλαϊκῆς ἀπόφασης, ἔκφραση τῆς ἐθνικῆς θέλησης κτλ. — ἤ μήπως τό κράτος εἶναι μιά μηχανή γιά νά μποροῦν οἱ ντόπιοι καπιταλιστές νά κρατοῦν τήν ἐξουσία τους πάνω στήν ἐργατική ταξη καί τήν ἀγροτιά; Αὐτό εἶναι τό βασικό ζήτημα καί γύρω ἀπ' αὐτό στριφογυρίζουν τώρα σέ ὅλο τόν κόσμο οἱ πολιτικές διαμάχες. Τί λένε γιά τόν μπολσεβικισμό; Ὁ ἀστικός Τύπος βρίζει τούς μπολσεβίκους. Δέν θά βρεῖτε οὔτε μιά ἐφημερίδα πού νά μήν ἐπαναλαβαίνει τήν καθημερινή κατηγορία ἐνάντια στούς μπολσεβίκους ὅτι παραβίασαν τή λαϊκή κυριαρχία. Ἄν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες μας ἀπό ἀγαθότητα ψυχῆς (ἀλλά, πιθανό, ὄχι καί ἀπό ἀγαθότητα, ἤ μπορεῖ νά εἶναι μιά ἀγαθότητα, ὅπως λένε, χειρότερη καί ἀπό κλεψιά) νομίζουν ὅτι αὐτοί βρῆκαν καί ἀνακάλυψαν τήν κατηγορία ἐνάντια στούς μπολσεβίκους ὅτι παραβίασαν τήν ἐλευθερία καί τή λαϊκή κυριαρχία, πλανιοῦνται κατά τόν πιό γελοῖο τρόπο. Σήμερα δέν ὑπάρχει οὔτε μιά ἀπό τίς πλουσιότερες ἐφημερίδες τῶν πλουσιοτέρων χωρῶν, πού ξοδεύουν δεκάδες ἑκατομμύρια γιά τή διάδοσή τους καί σπέρνουν σέ δεκάδες ἑκατομμύρια ἀντίτυπα τό ἀστικό ψέμα καί τήν ἀστική πολιτική — δέν ὑπάρχει οὔτε μιά ἀπό τίς ἐφημερίδες αὐτές πού δέν ἐπαναλαβαίνει αὐτά τά κύρια ἐπιχειρήματα καί

αὐτές τίς κατηγορίες ἐνάντια στόν μπολσεβικισμό, ὅτι δηλαδή ἡ Ἀμερική, ἡ Ἀγγλία καί ἡ Ἐλβετία εἶναι ἀναπτυγμένες χῶρες πού στηρίζονται στή λαϊκή κυριαρχία, ἐνῶ ἡ μπολσεβίκικη δημοκρατία εἶναι κράτος ληστῶν, πώς αὐτό τό κράτος δέν γνωρίζει ἐλευθερία καί πώς οἱ μπολσεβίκοι παραβιάζουν τήν ἰδέα τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἔφτασαν μάλιστα καί στό σημεῖο νά διαλύσουν τή Συντακτική Συνέλευση. Οἱ τρομερές αὐτές κατηγορίες ἐνάντια στούς μπολσεβίκους ἐπαναλαβαίνονται σέ ὅλο τόν κόσμο. Οἱ κατηγορίες αὐτές μᾶς ὁδηγοῦν κατευθείαν στό ἐρώτημα: τί εἶναι κράτος; Γιά νά καταλάβουμε τίς κατηγορίες αὐτές, νά τίς ξεδιαλύνουμε καί νά τίς ἀντιμετωπίζουμε ἀπόλυτα συνειδητά καί νά τίς ξεδιαλύνουμε στηριζόμενοι ὄχι μόνο στίς διαδόσεις, ἀλλά ἔχοντας σταθερή γνώμη, πρέπει νά καταλάβουμε καλά τί εἶναι κράτος. Ἐδῶ ἔχουμε καθελογῆς καπιταλιστικά κράτη καί ὅλες τίς διδασκαλίες γιά τήν ὑπεράσπισή τους, πού δημιουργήθηκαν πρίν τόν πόλεμο. Γιά νά προχωρήσουμε σωστά στή λύση τοῦ ζητήματος χρειάζεται νά πάρουμε κριτική στάση ἀπέναντι σέ ὅλες αὐτές τίς διδασκαλίες καί ἀντιλήψεις.

Σᾶς ἀνάφερα ἤδη σάν βοήθημα τό ἔργο τοῦ Ἔνγκελς «Ἡ καταγωγή τῆς οἰκογένειας, τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καί τοῦ κράτους». Ἐδῶ ἀκριβῶς λέγεται ὅτι κάθε κράτος, ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στή γῆ καί στά μέσα παραγωγῆς, ὅπου κυριαρχεῖ τό κεφάλαιο, ὅσο δημοκρατικό καί ἄν θά ἦταν αὐτό — εἶναι κράτος καπιταλιστικό, εἶναι μηχανή στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν γιά νά κρατοῦν σέ ὑποταγή τήν ἐργατική τάξη καί τή φτωχή ἀγροτιά. Καί τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα, ἡ Συντακτική Συνέλευση, τό Κοινοβούλιο εἶναι ἁπλῶς ἡ μορφή, ἕνα εἶδος γραμματίου πού δέν ἀλλάζει καθόλου τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης.

Ἡ μορφή κυριαρχίας τοῦ κράτους μπορεῖ νά εἶναι διαφορετική: τό κεφάλαιο μέ τόν ἕνα τρόπο ἐκδηλώνει τή δύναμή του ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει μιά μορφή, καί μέ ἄλλον ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἄλλη, στήν οὐσία ὅμως ἡ ἐξουσία παραμένει στά χέρια τοῦ κεφαλαίου: ἔστω καί ἄν ὑπάρχει τιμοκρατικό δικαίωμα ἤ ἄλλο, ἔστω καί ἄν ὑπάρχει ρεπουμπλικανική δημοκρατία, καί μάλιστα ὅσο πιό δημοκρατική εἶναι, τόσο πιό βάρβαρη, πιό κυνική εἶναι ἡ κυριαρχία αὐτή τοῦ καπιταλισμοῦ. Μιά ἀπό τίς πιό ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες στόν κόσμο εἶναι οἱ Βορειοαμερικανικές Ἑνωμένες Πολιτεῖες — καί πουθενά ἀλλοῦ ὅπως σ' αὐτή τή

χώρα (ὅποιος ἔκανε ἐκεῖ μετά τό 1905, αὐτός ὁπωσδήποτε ἔχει γι' αὐτό μιά ἰδέα), πουθενά ἡ ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου, ἡ ἐξουσία μιᾶς χούφτας δισεκατομμυριούχων πάνω σέ ὅλη τήν κοινωνία δέν ἐκδηλώνεται τόσο ὠμά, μέ μιά τόσο ἀνοιχτή ἐξαγορά, ὅπως στήν 'Αμερική. Τό κεφάλαιο, μιά καί ὑπάρχει, κυριαρχεῖ πάνω σέ ὅλη τήν κοινωνία καί καμιά ρεπουμπλικανική δημοκρατία, κανένα ἐκλογικό δικαίωμα δέν ἀλλάζει τήν οὐσία τοῦ ζητήματος.

Ἡ ρεπουμπλικανική δημοκρατία καί τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα σέ σύγκριση μέ τό δουλοπάροικο σύστημα ἦταν μιά τεράστια πρόοδος: ἔδιναν τή δυνατότητα στό προλεταριάτο νά πετύχει τήν ἑνότητα καί τή συσπείρωση ἐκείνη πού κατέχει γιά νά σχηματίσει τίς καλά συγκροτημένες καί πειθαρχημένες ἐκεῖνες φάλαγγες, οἱ ὁποῖες διεξάγουν συστηματική πάλη ἐνάντια στό κεφάλαιο. Τίποτε τό παρόμοιο ἀκόμη καί κατά προσέγγιση δέν εἶχε ὁ δουλοπάροικος ἀγρότης, χωρίς νά μιλᾶμε πιά γιά τούς δούλους. Οἱ δοῦλοι, ὅπως ξέρουμε, ξεσηκώνονταν, ὀργάνωναν κινήματα, ἄρχιζαν ἐμφυλίους πολέμους, μά ποτέ δέν μποροῦσαν νά δημιουργήσουν μιά συνειδητή πλειοψηφία, κόμματα πού νά καθοδηγοῦν τήν πάλη, δέν μποροῦσαν νά καταλάβουν καθαρά τί σκοπό ἐπιδιώκουν, καί στίς πιό ἐπαναστατικές ἀκόμη στιγμές τῆς ἱστορίας ἔμεναν πάντα πιόνια στά χέρια τῶν κυρίαρχων τάξεων. Ἡ ἀστική δημοκρατία, τό Κοινοβούλιο, τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα — ὅλα αὐτά ἀπό τήν ἄποψη τῆς παγκόσμιας ἐξέλιξης τῆς κοινωνίας ἀποτελοῦν μιά τεράστια πρόοδο. Ἡ ἀνθρωπότητα προχωροῦσε στόν καπιταλισμό, καί μόνο ὁ καπιταλισμός, χάρη στόν πολιτισμό τῆς πόλης, ἔδοσε τή δυνατότητα στήν καταπιεζόμενη τάξη τῶν προλετάριων νά ἀποκτήσει συνείδηση τοῦ ἑαυτοῦ της καί νά δημιουργήσει τό παγκόσμιο ἐργατικό κίνημα, τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν πού εἶναι ὀργανωμένοι σέ ὅλο τόν κόσμο σέ κόμματα, σέ σοσιαλιστικά κόμματα πού καθοδηγοῦν συνειδητά τήν πάλη τῶν μαζῶν. Χωρίς τόν κοινοβουλευτισμό, χωρίς τήν αἱρετότητα ἡ ἀνάπτυξη αὐτή τῆς ἐργατικῆς τάξης θά ἦταν ἀδύνατη. Νά γιατί ὅλα αὐτά στά μάτια τῶν πιό πλατιῶν μαζῶν πῆραν τόσο μεγάλη σημασία. Νά γιατί ἡ στροφή φαίνεται τόσο δύσκολη. Ὄχι μόνο οἱ συνειδητοί ὑποκριτές, οἱ ἐπιστήμονες καί οἱ παπάδες ὑποστηρίζουν καί ὑπερασπίζουν τό ἀστικό αὐτό ψέμα ὅτι τό κράτος εἶναι ἐλεύθερο καί ἔχει προορισμό νά ὑπερασπίζεται τά συμφέροντα ὅλων, ἀλλά καί οἱ μάζες τῶν

ἀνθρώπων πού ἐπαναλαβαίνουν μέ εἰλικρίνεια τίς παλιές προλήψεις καί δέν μποροῦν νά καταλάβουν τό πέρασμα ἀπό τήν παλιά καπιταλιστική κοινωνία στό σοσιαλισμό. Ὄχι μόνο οἱ ἄνθρωποι πού βρίσκονται σέ ἄμεση ἐξάρτηση ἀπό τήν ἀστική τάξη, ὄχι μόνο ἐκεῖνοι πού βρίσκονται κάτω ἀπό τήν καταπίεση τοῦ κεφαλαίου ἤ ἐξαγοράστηκαν ἀπό τό κεφάλαιο αὐτό (στήν ὑπηρεσία τοῦ κεφαλαίου βρίσκεται μάζα ἀπό κάθε εἴδους ἐπιστήμονες, καλλιτέχνες, παπάδες κτλ.), ἀλλά καί ἄνθρωποι πού βρίσκονται ἁπλῶς κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν προλήψεων τῆς ἀστικῆς ἐλευθερίας, ὅλοι αὐτοί ξεσηκώθηκαν ἐνάντια στόν μπολσεβικισμό σέ ὅλο τόν κόσμο, γιατί μέ τήν ἵδρυσή της ἡ Σοβιετική Δημοκρατία πέταξε τό ἀστικό αὐτό ψέμα καί ἀνοιχτά δήλωσε: ἐσεῖς ὀνομάζετε τό κράτος σας ἐλεύθερο, ἐνῶ στήν πραγματικότητα, ἐφόσον ὑπάρχει ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία, τό κράτος σας καί ἄν ἦταν ρεπουμπλικανική δημοκρατία, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μηχανή στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν γιά τήν καταπίεση τῶν ἐργατῶν, καί ὅσο πιό ἐλεύθερο εἶναι τό κράτος, τόσο πιό καθαρά ἐκφράζεται αὐτό. Παράδειγμα γι' αὐτό εἶναι ἡ Ἐλβετία στήν Εὐρώπη, οἱ Βορειοαμερικανικές Ἑνωμένες Πολιτεῖες στήν Ἀμερική. Πουθενά τό κεφάλαιο δέν κυριαρχεῖ τόσο κυνικά καί ἀμείλικτα, πουθενά αὐτό δέν φαίνεται τόσο καθαρά, ὅπως σ' αὐτές ἀκριβῶς τίς χῶρες, ἄν καί εἶναι ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες, ὅσο καί ἄν εἶναι κομψά στολισμένες, παρόλα τά λόγια γιά ἐργασιακή δημοκρατία, γιά ἰσότητα ὅλων τῶν πολιτῶν. Στήν πράξη στήν Ἐλβετία καί στήν Ἀμερική κυριαρχεῖ τό κεφάλαιο καί ὅλες οἱ ἀπόπειρες τῶν ἐργατῶν νά πετύχουν κάποια σοβαρή βελτίωση τῆς κατάστασής τους ἀντιμετωπίζονται ἀμέσως μέ ἐμφύλιο πόλεμο. Στίς χῶρες αὐτές ὑπάρχουν λιγότεροι στρατιῶτες, λιγότερος μόνιμος στρατός — στήν Ἐλβετία ὑπάρχει ἡ ἀστυνομία καί ὁ κάθε ἐλβετός ἔχει ὅπλο στό σπίτι του, στήν Ἀμερική ὥς τόν τελευταῖο καιρό δέν ὑπῆρχε μόνιμος στρατός — καί γι' αὐτό, ὅταν γίνεται ἀπεργία, ἡ ἀστική τάξη ἐξοπλίζεται, μισθώνει στρατιῶτες καί τσακίζει τήν ἀπεργία, καί πουθενά τό τσάκισμα αὐτό τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος δέν γίνεται μέ τέτια ἀμείλικτη ἀγριότητα, ὅπως γίνεται στήν Ἐλβετία καί στήν Ἀμερική, καί πουθενά δέν ἐκδηλώνεται στό Κοινοβούλιο τόσο ἰσχυρά ἡ ἐπίδραση τοῦ κεφαλαίου, ὅπως ἀκριβῶς ἐδῶ. Ἡ δύναμη τοῦ κεφαλαίου εἶναι τό πᾶν, τό χρηματιστήριο εἶναι τό πᾶν, ἐνῶ τό Κοινοβούλιο, οἱ ἐκλογές εἶναι ἀνδρείκελα, κοῦκλες... Μά ὅσο πιό πέρα, τόσο καλύτερα βλέπουν τά μάτια τῶν ἐργατῶν καί τόσο

πλατύτερα διαδίδεται ἡ ἰδέα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἰδιαίτερα ὕστερα ἀπό τήν αἱματηρή σφαγή πού μόλις τώρα τή δοκιμάσαμε. Γίνεται ὅλο καί πιό καθαρό γιά τήν ἐργατική τάξη ὅτι χρειάζεται ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στούς καπιταλιστές.

Μέ ὁποιεσδήποτε μορφές καί ἄν σκεπάζεται ἡ δημοκρατία, καί ἄς εἶναι ἡ πιό ρεπουμπλικανική δημοκρατία, ἐφόσον ὅμως εἶναι ἀστική, ἐφόσον παραμένει σ' αὐτήν ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στή γῆ, στά ἐργοστάσια καί στίς φάμπρικες, καί τό ἰδιωτικό κεφάλαιο κρατάει στή μισθωτή σκλαβιά ὅλη τήν κοινωνία, δηλ. ἐφόσον σ' αὐτή δέν πραγματοποιεῖται αὐτό πού δηλώνει τό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας καί τό Σοβιετικό Σύνταγμα, τό κράτος αὐτό εἶναι μηχανή γιά νά καταπιέζουν οἱ μέν τούς δέ. Καί τή μηχανή αὐτή ἐμεῖς θά τήν πάρουμε στά χέρια τῆς τάξης πού πρέπει νά ἀνατρέψει τήν ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου. Ἐμεῖς θά πετάξουμε ὅλες τίς παλιές προλήψεις ὅτι κράτος σημαίνει γενική ἰσότητα — αὐτό εἶναι ἀπάτη: ἐφόσον ὑπάρχει ἐκμετάλλευση, δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἰσότητα. Ὁ τσιφλικάς δέν μπορεῖ νά εἶναι ἴσος μέ τόν ἐργάτη, ὁ νηστικός μέ τό χορτάτο. Τή μηχανή πού λεγόταν κράτος καί πού μπροστά της οἱ ἄνθρωποι στέκονται μέ προληπτικό σεβασμό καί πιστεύουν τά παλιά παραμύθια πώς τό κράτος εἶναι παλλαϊκή ἐξουσία — τό προλεταριάτο τήν πετάει τή μηχανή αὐτή καί λέει: αὐτό εἶναι ἀστικό ψέμα. Ἐμεῖς πήραμε τή μηχανή αὐτή ἀπό τούς καπιταλιστές, τήν πήραμε γιά τόν ἑαυτό μας. Μέ τή μηχανή αὐτή ἤ μέ τό ραβδί, ἐμεῖς θά συντρίψουμε κάθε ἐκμετάλλευση καί ὅταν στόν κόσμο θά ἐξαλειφθεῖ ἡ δυνατότητα νά γίνεται ἐκμετάλλευση, ὅταν δέν θά μείνουν κάτοχοι τῆς γῆς, κάτοχοι τῶν ἐργοστασίων, δέν θά ὑπάρχει μιά κατάσταση ὥστε ἄλλοι νά παραχορταίνουν καί ἄλλοι νά λιμοκτονοῦν — μόνο τότε, ὅταν θά ὑπάρχουν οἱ δυνατότητες γι' αὐτό, ἐμεῖς τή μηχανή αὐτή θά τή δόσουμε γιά παλιοσίδερα. Τότε δέν θά ὑπάρχει κράτος, δέν θά ὑπάρχει ἐκμετάλλευση. Νά ἡ ἄποψη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματός μας. Ἐλπίζω πώς στό ζήτημα αὐτό θά ἐπανέλθουμε στίς ἑπόμενες διαλέξεις — καί πολλές φορές.

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ Γενάρη 1929 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 15

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ 12 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1919 [20]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ προηγούμενος εἰσηγητής ἀνάφερε ἤδη μέ πόσο μεγάλη λύπη παραβιάζουμε τό σύστημα τῆς ἐπισιτιστικῆς μας πολιτικῆς [21]. Αὐτό φυσικά δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἕνα μπάλωμα ὄχι γερό στό τρύπιο ροῦχο, ἀντί νά ἀγοράσουμε καινούργιο. Ὅμως, ἐνεργώντας ἔτσι, ἐνεργοῦμε σωστά. Ἄς θυμηθοῦμε τόν περασμένο χρόνο, ὅταν ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση ἦταν πολύ χειρότερη: δέν εἴχαμε καθόλου ἐπισιτιστικές πηγές. Καί τότε τό περιστατικό, πού μᾶς ἀνάγκασε νά ξεστρατίσουμε ἀπό τίς ἀρχές τῆς ἐπισιτιστικῆς μας πολιτικῆς, προκάλεσε μεγάλη σύγχυση στίς γραμμές μας. Νόμιζαν πώς οἱ μικρές παρεκλίσεις θά προκαλέσουν μεγάλες, πράγμα πού θά ἔκανε ἀδύνατη τήν ἐπιστροφή στή σοσιαλιστική πολιτική. Αὐτό ὅμως ἀποδείχτηκε ὄχι σωστό. Ὅσο δύσκολη καί ἄν ἦταν ἡ κατάσταση, ἐμεῖς τήν ξεπεράσαμε. Οἱ ἐλπίδες τῶν ἐχθρῶν μας δέν δικαιώθηκαν.

Τώρα ἡ κατάσταση εἶναι πολύ πιό καλύτερη ἀπό πέρυσι: τώρα ἔχουμε τέτιες ἐπισιτιστικές πηγές, πού πέρυσι δέν τολμούσαμε καί νά τίς φανταστοῦμε. Τό ἔδαφος πού εἶχε καταλάβει πέρυσι ὁ ἐχθρός ἦταν πολύ μεγαλύτερο. Τώρα ἔχουμε μεγάλες νίκες στήν Ἀνατολή, ὅπου ἀναμένεται πάρα πολύ μεγάλη σοδιά. Ἐκτός ἀπό αὐτό, ἔχουμε ἤδη πείρα. Αὐτό εἶναι τό πιό βασικό. Μέ βάση τήν πείρα αὐτή λέμε μέ μεγάλη βεβαιότητα πώς θά ὑπερνικήσουμε τίς δυσκολίες πού βρίσκονται στό δρόμο μας. Ὁ Ἰούλης εἶναι ὁ χειρότερος μήνας ὄχι μόνο ἀπό τήν ἐπισιτιστική πλευρά, ἀλλά καί ἀπό τήν πλευρά ὅτι ἡ ἀντεπανάσταση σηκώνει ψηλά τό κεφάλι.

Ὡστόσο καί τό ἀντεπαναστατικό κῦμα στό ἐσωτερικό τῆς χώρας πέρυσι ἦταν ἰσχυρότερο ἀπό τώρα. Ἡ δράση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τότε ἔφτασε στό ἀνώτερο σημεῖο της. Γιά μᾶς ἦταν ἀναπάντεχη ἡ ἔνοπλη πάλη πού ἄρχισαν, περνώντας ξαφνικά σ' αὐτή ἀπό τήν ὑποστήριξη πού μᾶς ἔδιναν στά λόγια. Οἱ δυσκολίες ἦταν τεράστιες. Ἡ στιγμή εἶχε διαλεχτεῖ πολύ πετυχημένα. Οἱ ἐσέροι ἤθελαν νά ἐκμεταλλευτοῦν τίς διαθέσεις τοῦ μικροαστοῦ πού ἔπεσε σέ ἀπόγνωση ἐξαιτίας τῆς πείνας. Τόν ἴδιο καιρό ὁ Μουραβιόφ μᾶς εἶχε προδόσει στό μέτωπο. Ἡ ἐξέγερση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τσακίστηκε πολύ γρήγορα, ὡστόσο στίς ἐπαρχίες ἀρκετές μέρες ὑπῆρχαν σοβαρές ταλαντεύσεις.

Τώρα, χάρη στή χρονιάτικη πείρα, καθορίσαμε μιά πιό σωστή στάση ἀπέναντι στά μικροαστικά κόμματα. Ἡ πείρα τοῦ καθεστῶτος Μαχνό, τοῦ καθεστῶτος Γκριγκόριεφ, οἱ ταλαντεύσεις τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων μᾶς ἔδειξαν ὅτι ἡ ἐπιροή τους στίς ἐργατικές καί τίς ἀγροτικές μάζες εἶναι φαινομενική. Στήν πραγματικότητα ἡ δύναμή τους εἶναι μιά σαπουνόφουσκα. Γι' αὐτό, ὅταν μᾶς πληροφοροῦν γιά τό συμβούλιο τοῦ Κόμματος τῶν δεξιῶν ἐσέρων [22], πού ἔγινε τελευταῖα, ὅταν ὁ Τσερνόφ δηλώνει: «Ἂν ὄχι τώρα καί ἄν ὄχι ἐμεῖς, τότε ποιός ἄλλος θά ἀνατρέψει τούς μπολσεβίκους;» — ἐμεῖς λέμε: «Τρομερό ὄνειρο, μά ὁ θεός εἶναι καλός». Τώρα ἀποροῦμε μόνο πῶς δέν βαρέθηκαν νά ἐπαναλαβαίνουν τά λάθη τους. Μέσα σέ δύο χρόνια εἴδαμε τήν ὁλοκληρωτική χρεοκοπία ὅλων τῶν ὀνείρων τους γιά «δημοκρατία γενικά» καί ὡστόσο κάθε μιά ἀπό τίς ὁμάδες τους τό θεωρεῖ καθῆκον της νά δοκιμάσει μέ τό δικό της τρόπο τό πείραμα αὐτό. Ἡ ἐξέλιξη τῆς ἐπανάστασης δείχνει πώς τά λάθη τους ἐπαναλαβαίνονται καί ἡ ἐπανάληψη αὐτή μᾶς φέρνει ἀνυπολόγιστες δυστυχίες. Στήν Ἀνατολή οἱ ἀγρότες ὑποστήριζαν καί τούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους, γιατί οἱ ἀγρότες δέν ἤθελαν τόν πόλεμο καί ταυτόχρονα ἔνιωθαν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ἀποτελοῦν σταθερή ἐξουσία πού θά ζητήσει ἀπ' αὐτούς νά πάρουν μέρος στόν πόλεμο. Σάν ἀποτέλεσμα παρουσιάστηκε ὁ Κολτσάκ, πού τούς ἔφερε ἀνυπολόγιστες δυστυχίες. Τώρα μέ τήν ὑποχώρηση καταστρέφει τό πᾶν στό δρόμο του — ἡ χώρα καταστράφηκε ἐντελῶς, τά μαρτύρια τῆς χώρας εἶναι φοβερά, πολύ περισσότερα ἀπ' ὅσα δοκιμάζουμε. Χρειάζεται ὅλη ἡ ὑποκρισία τῶν ἀστῶν φιλολόγων νά μιλοῦν μπροστά στά γεγονότα αὐτά γιά θηριωδίες τῶν μπολσεβίκων.

Στήν ἱστορία μέ τόν Κολτσάκ οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι πέρασαν ξανά, ὅπως καί στήν ἱστορία μέ τόν Κέρενσκι, τόν ἴδιο

αἱματηρό πολιτικό δρόμο, πού τούς ἔφερε στό παλιό σημεῖο ἐκκίνησης καί ἔδειξε τήν πλήρη χρεοκοπία τῆς ἰδέας τοῦ συνασπισμοῦ.

Τώρα οἱ μάζες ἀπομακρύνθηκαν ἀπ' αὐτούς καί βλέπουμε τήν ἐξέγερση στή Σιβηρία, ὅπου παίρνουν μέρος ὄχι μόνο ἐργάτες καί ἀγρότες, ἀλλά καί κουλάκοι καί διανόηση. Βλέπουμε πλήρη κατάρευση τοῦ καθεστῶτος Κολτσάκ. Εἶναι ὁλοφάνερο, κάθε λάθος τους πρέπει νά ἐπαναλαβαίνεται γιά νά ἀνοίξει τά μάτια τῶν μή συνειδητῶν μαζῶν. Οἱ μάζες, ὅταν βλέπουν μέ τήν πείρα τους ὅτι ὁ συνασπισμός ὁδηγεῖ στήν ἀντίδραση, ἔρχονται σ' ἐμᾶς καί μέ ὅλο πού ἔχουν τσακιστεῖ καί βασανιστεῖ, ὡστόσο εἶναι ἀτσαλωμένες καί ἔχουν διδαχτεῖ ἀπό τήν πείρα. Τό ἴδιο μποροῦμε νά ποῦμε καί γιά ὅλους τούς ἰμπεριαλιστές. Αὐτοί παρατείνουν τόν πόλεμο, δυναμώνουν τήν ἐξάντληση, μέ αὐτό ὅμως μόνο ἑδραιώνουν στίς μάζες τή συνείδηση ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἐπανάσταση. Ὅσο δύσκολος καί ἄν ἦταν ὁ χρόνος αὐτός, εἶχε ὅμως καί τό ὄφελος ὅτι ὄχι μόνο οἱ κορυφές, ἀλλά καί οἱ πλατιές μάζες, ὡς καί οἱ ἀγρότες τῶν πιό ἀπομακρυσμένων ἐπαρχιῶν καί ἀκρινῶν περιοχῶν, ἀπόκτησαν τήν πείρα πού τούς ἀνάγκασε νά φτάσουν στά ἴδια συμπεράσματα, ὅπου φτάσαμε καί ἐμεῖς. Αὐτό μᾶς δίνει τή σιγουριά καί τή βεβαιότητα γιά τή νίκη. Χωρίς τόν Κολτσάκ ὁ ἀγρότης τῆς Σιβηρίας δέν θά κατέληγε μέσα σ' ἕνα χρόνο στήν πεποίθηση ὅτι τοῦ χρειάζεται ἡ δική μας, ἡ ἐργατική ἐξουσία. Μόνο ἡ σκληρή πείρα τοῦ χρόνου αὐτοῦ τόν ἔπεισε γι' αὐτό.

Πολύ πιθανό οἱ ολολογικές ὁμάδες τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων ἔτσι καί θά πεθάνουν, χωρίς νά καταλάβουν τίποτε ἀπό τήν ἐπανάστασή μας, καί γιά πολύ καιρό ἀκόμη θά ἐπαναλαβαίνουν σάν παπαγάλοι ὅτι αὐτοί θά εἶχαν τήν καλύτερη στόν κόσμο ἐξουσία — χωρίς ἐμφύλιο πόλεμο, πραγματικά σοσιαλιστική καί πραγματικά δημοκρατική, ἄν δέν ὑπῆρχε ὁ Κολτσάκ καί ἄν δέν ὑπῆρχαν οἱ μπολσεβίκοι, ὅμως αὐτό δέν ἔχει σημασία· τέτιοι παράξενοι πεισματάρηδες ὑπῆρχαν σέ ὅλες τίς ἐπαναστάσεις. Σημασία ἔχει ὅτι οἱ μάζες πού τούς ἀκολουθοῦσαν φεύγουν ἀπ' αὐτούς. Οἱ μάζες τῆς ἀγροτιᾶς πέρασαν μέ τούς μπολσεβίκους — αὐτό εἶναι γεγονός. Αὐτό τό ἀπόδειξε καλύτερα ἡ Σιβηρία. Ὅσα δοκίμασαν οἱ ἀγρότες κάτω ἀπό τήν ἐξουσία τοῦ Κολτσάκ δέν θά τά ξεχάσουν. Ὅσο πιό σκληρή ἦταν ἡ δοκιμασία, τόσο καλύτερα ἀφομοιώθηκαν τά μαθήματα τῶν μπολσεβίκων.

Στό 'Ανατολικό μέτωπο ἔχουμε τώρα μεγάλες νίκες πού μᾶς ἐπιτρέπουν νά ἐλπίζουμε ὅτι στήν 'Ανατολή μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες θά σαρώσουμε τόν Κολτσάκ. Στό Νότο ἔχουμε στροφή στό

μέτωπο καί, πράγμα πού εἶναι ἀκόμη πιό σοβαρό, στροφή στίς διαθέσεις τῶν ἀγροτῶν τῆς περιοχῆς τοῦ μετώπου. Καί ἐπιπλέον ἡ ἀγροτιά ἐκείνη εἶναι πλούσια· ἐκεῖ οἱ μεσαῖοι ἀγρότες μοιάζουν μέ κουλάκους. Ἡ στροφή ὅμως στίς διαθέσεις τους πρός ὄφελός μας ἔγινε — αὐτό εἶναι γεγονός, αὐτό τό ἀποδεικνύει καί ἡ ἐπιστροφή τῶν λιποτακτῶν καί ἡ στρατιωτική ἀντίσταση πού προβάλλουμε. Οἱ ἐργάτες πού βρίσκονται στίς πόλεις, στό κέντρο τῆς ζωῆς, δέχονται τίς ἰδέες μας γρηγορότερα μέσω τῶν συνεδριάσεων, τῶν λόγων, τῶν ἐφημερίδων. Ὁ ἀγρότης ἔτσι δέν μπορεῖ, αὐτόν τόν πείθει μόνο ἡ πείρα τῆς ζωῆς. Οἱ ἀγρότες στό Νότο στά λόγια μέ προθυμία καταριοῦνταν τούς μπολσεβίκους, ὅταν ὅμως πλησίασε ὁ Ντενίκιν, φωνάζοντας γιά τή δημοκρατία (ἔτσι γι' αὐτή δέν φωνάζουν μόνο οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι — αὐτή ἡ λέξη βρίσκεται σέ κάθε σειρά τῆς ἐφημερίδας τοῦ Ντενίκιν), οἱ ἀγρότες ἄρχισαν νά παλεύουν ἐνάντιά του, γιατί εἶδαν πολύ γρήγορα μέ τήν πείρα τους ὅτι κάτω ἀπό τά ὄμορφα λόγια κρύβονται τά βασανιστήρια καί ἡ ληστεία. Τά βάσανα καί οἱ καταστροφές στή ζώνη τοῦ Νότιου μετώπου ὁδηγοῦν στό ἴδιο ἀποτέλεσμα πού ὁδήγησαν καί στήν Ἀνατολή — μᾶς ἐξασφαλίζουν σταθερές κατακτήσεις. Ἐμεῖς δέν ξεχνοῦμε οὔτε γιά ἕνα λεπτό τίς δυσκολίες πού δοκιμάζουμε, ὅτι χρειάζεται φοβερή ὑπερένταση καί ἐπιστράτευση τῶν δυνάμεών μας, λέμε ὅμως ὅτι τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι μιά πιό σταθερή νίκη. Ἡ πείρα τοῦ χρόνου αὐτοῦ ἔδειξε στίς μάζες ὅτι τώρα εἶναι δυνατή καί χρειάζεται μόνο μιά ἐξουσία: ἡ ἐργατοαγροτική ἐξουσία τῶν μπολσεβίκων. Νά τί μᾶς δίνει τή βεβαιότητα νά λέμε ὅτι ὁ δύσκολος αὐτός Ἰούλης εἶναι ὁ τελευταῖος δύσκολος Ἰούλης.

Ἄν ρίξουμε μιά ματιά στή διεθνή κατάσταση, αὐτή στερεώνει μόνο τήν πεποίθησή μας στή νίκη.

Σέ ὅλα τά ἐχθρικά ἀπέναντί μας κράτη ἀναπτύσσονται οἱ φιλικές σ' ἐμᾶς δυνάμεις. Ἄς πάρουμε τά μικρά κράτη — τή Φιλλανδία, τή Λεττονία, τήν Πολωνία, τή Ρουμανία. Ὅλες οἱ ἀπόπειρες νά δημιουργήσουν ἐκεῖ συνασπισμό τῆς μεγάλης καί τῆς μικρῆς ἀστικῆς τάξης γιά νά παλέψουν ἐνάντιά μας χρεοκόπησαν καί θά ἀποδειχτεῖ ὅτι ἐκεῖ δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει καμιά ἄλλη ἐξουσία ἐκτός ἀπό τή δική μας.

Τό ἴδιο συμβαίνει καί στά μεγάλα κράτη. Ἄς πάρουμε τή Γερμανία. Ἀμέσως μετά τήν ὑπογραφή τῆς εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν ἄρχισε ἕνα τεράστιο ἐπαναστατικό κίνημα. Τό σκιάχτρο τῆς Ἀντάντ παραμερίστηκε καί ὁ ἐργάτης ξεσηκώνεται παρόλες τίς

θυσίες τοῦ προλεταριάτου. Στό χρόνο αὐτό ἡ Γερμανία μέ διαφορετικό κάπως τρόπο δοκίμασε τήν ἴδια πείρα πού δοκιμάσαμε καί ἐμεῖς, καί ἡ Σιβηρία — τήν πείρα πού ὁδηγεῖ στήν κομμουνιστική ἐπανάσταση. Καί ἡ Ἀντάντ, οἱ νικητές; Αὐτοί λένε πώς μέ τή νίκη ἐξασφαλίστηκαν ἀπό τόν κίνδυνο, δέν πρόλαβαν ὅμως νά ὑπογράψουν τήν εἰρήνη καί ἔγινε φανερό ὅτι ἡ ὑπογραφή τῆς εἰρήνης εἶναι ὑπογραφή τῆς δικῆς τους καταδίκης. Τό κίνημα τῶν μαζῶν ἐνάντιά τους δυναμώνει. Νά γιατί, ὑπολογίζοντας ὅλα ὅσα περάσαμε, ὅλη τήν πείρα τοῦ χρόνου αὐτοῦ, λέμε μέ πεποίθηση ὅτι θά ὑπερνικήσουμε τίς δυσκολίες, ὅτι ὁ Ἰούλης αὐτός εἶναι ὁ τελευταῖος δύσκολος Ἰούλης, καί τόν ἐρχόμενο Ἰούλη θά τόν ὑποδεχτοῦμε μέ τή νίκη τῆς παγκόσμιας Σοβιετικῆς Δημοκρατίας — καί ἡ νίκη αὐτή θά εἶναι ὁλοκληρωτική καί ἀναφαίρετη.

*«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 154,
16 τοῦ Ἰούλη 1919*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»*

ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΙΙΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

(Ο ΡΑΜΣΕΫ ΜΑΚΝΤΟΝΑΛΝΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΙΙ ΔΙΕΘΝΗ)

Στό φύλλο ἀρ. 5475 τῆς γαλλικῆς σοσιαλσωβινιστικῆς ἐφημερίδας «L' Humanité» («Ἡ Ἀνθρωπότητα»)[23] τῆς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1919 δημοσιευτηκε κύριο ἄρθρο τοῦ γνωστοῦ ἡγέτη τοῦ ἀγγλικοῦ, τοῦ λεγόμενου «Ἀνεξάρτητου Ἐργατικοῦ κόμματος»[24] — στήν πράξη εἶναι ὀπορτουνιστικό κόμμα πού ἐξαρτιόταν πάντοτε ἀπό τήν ἀστική τάξη — τοῦ Ράμσεϋ Μακντόναλντ. Τό ἄρθρο αὐτό εἶναι τόσο τυπικό γιά τή θέση τοῦ *ρεύματος* πού καθιερώθηκε νά λέγεται «κέντρο» καί τέτιο ὄνομα τοῦ ἔδοσε τό Ι συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στή Μόσχα[25], πού τό παραθέτουμε *ὁλόκληρο* μαζί μέ τίς εἰσαγωγικές γραμμές τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «L' Humanité»:

Η ΤΡΙΤΗ ΔΙΕΘΝΗΣ

Ὁ φίλος μας Ράμσεϋ Μακντόναλντ πρίν τόν πόλεμο ἦταν ἕνας δημοφιλής ἡγέτης τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος στή Βουλή τῶν Κοινοτήτων. Σάν ἕνας πεπεισμένος σοσιαλιστής καί πεπεισμένος ἄνθρωπος θεώρησε ὑποχρέωσή του νά καταδικάσει τόν πόλεμο αὐτό σάν ἰμπεριαλιστικό, σέ ἀντιπαράθεση μ' ἐκείνους πού τόν χαιρετοῦσαν σάν ἕνα πόλεμο ὑπέρ τοῦ δικαίου. Γι' αὐτό τό λόγο ἀπό τίς 4 τοῦ Αὐγούστου καί ὕστερα παραιτήθηκε ἀπό ἀρχηγός τοῦ «Ἐργατικοῦ κόμματος» (Labour Party) καί μαζί μέ τούς συντρόφους του ἀπό τό «Independent» («Ἀνεξάρτητο Ἐργατικό κόμμα»), μαζί μέ τόν ΚέιρΧάρντι, πού τόν θαυμάζουμε ὅλοι μας, δέν φοβήθηκε νά κηρύξει στόν πόλεμο τόν πόλεμο.

Αὐτό ἀπαιτοῦσε ὄχι λίγο ἡρωισμό πού ἐπαναλαβαινόταν ἀπό μέρα σέ μέρα.

Ὁ Μακντόναλντ ἔδειξε μέ τό παράδειγμά του πώς ἡ παλικαριά, χρησιμοποιώντας τά λόγια τοῦ Ζωρές, «βρίσκεται στό γεγονός νά μήν ὑποτάσσεσαι στό νόμο τῆς ψευτιᾶς πού θριαμβεύει καί νά μή γίνεσαι αἰτία νά προκαλεῖς τά χειροκροτήματα τῶν ἠλίθιων καί τά γιουχαΐσματα τῶν φανατικῶν».

Στίς «κατά διαταγήν» * ἐκλογές στά τέλη τοῦ Νοέμβρη ὁ Μακντόναλντ ἡττήθηκε ἀπό τόν Λόυντ Τζώρτζ. Μποροῦμε νά εἴμαστε ἥσυχοι, ὁ Μακντόναλντ θά πάρει τή ρεβάνς καί πολύ γρήγορα.

Ἡ ἐμφάνιση χωριστικῶν τάσεων στήν ἐθνική καί τή διεθνή πολιτική τοῦ σοσιαλισμοῦ ἦταν ἀτύχημα γιά ὅλο τό σοσιαλιστικό κίνημα.

Δέν εἶναι, φυσικά, καθόλου κακό ὅτι μέσα στό σοσιαλισμό ὑπάρχουν ἀποχρώσεις στίς γνῶμες καί διαφορές στίς μεθόδους, ἀφοῦ ὁ σοσιαλισμός μας βρίσκεται ἀκόμη στό στάδιο τῶν πειραμάτων.

Οἱ βασικές του ἀρχές καθορίστηκαν, ἀλλά ὁ τρόπος τῆς καλύτερης ἐφαρμογῆς τους, οἱ συνδυασμοί πού θά φέρουν τό θρίαμβο τῆς ἐπανάστασης, ἡ ὀργάνωση τοῦ σοσιαλιστικοῦ κράτους — ὅλα αὐτά εἶναι ζητήματα πού θέλουν συζήτηση καί σχετικά μέ αὐτά δέν εἰπώθηκε ἀκόμη ἡ τελευταία λέξη. Μόνο ἡ βαθιά μελέτη ὅλων αὐτῶν τῶν ζητημάτων μπορεῖ νά μᾶς ὁδηγήσει σέ μιά πιό ἀνώτερη ἀλήθεια.

Οἱ ἀκρότητες μποροῦν νά συγκρούονται ἡ μιά μέ τήν ἄλλη, καί μιά τέτια πάλη μπορεῖ νά βοηθήσει τήν ἑδραίωση τῶν σοσιαλιστικῶν ἀντιλήψεων, τό κακό ὅμως ἀρχίζει, ὅταν ὁ καθένας βλέπει τόν ἀντίπαλό του σάν ἐχθρό, σάν τόν πιστό πού ἔχασε τή θεία εὐλογία καί πρέπει νά τοῦ κλειστοῦν οἱ πύλες τοῦ κομμουνιστικοῦ παράδεισου.

Ὅταν τούς σοσιαλιστές τούς κυριεύει τό πνεῦμα τοῦ δογματισμοῦ, σάν κι' αὐτό πού ἄναβε κάποτε στό χριστιανισμό ἐμφύλιο πόλεμο γιά τή δόξα τοῦ θεοῦ καί τή συντριβή τοῦ διαβόλου, ἡ ἀστική τάξη μπορεῖ νά κοιμᾶται ἥσυχα, γιατί ἡ κυριαρχία της δέν τέλειωσε ἀκόμη, ὅσο μεγάλες κι' ἄν εἶναι οἱ τοπικές καί οἱ διεθνεῖς ἐπιτυχίες πού πραγματοποίησε ὁ σοσιαλισμός.

Σήμερα τό κίνημά μας συναντάει στό δρόμο του, δυστυχῶς, καινούργιο ἐμπόδιο. Στή Μόσχα ἱδρύθηκε καινούργια Διεθνής.

Ἐμένα προσωπικά τό γεγονός αὐτό μέ στενοχωρεῖ πολύ — ἀφοῦ ἡ Σοσιαλιστική Διεθνής στή σημερινή περίοδο ἔχει ἀρκετά ἀνοιχτές τίς πόρτες γιά ὅλες τίς μορφές τῆς σοσιαλιστικῆς σκέψης, καί παρόλες τίς θεωρητικές καί τίς πρακτικές διαφωνίες πού προκάλεσε σ' αὐτή ὁ μπολσεβικισμός, δέν βλέπω τήν αἰτία γιατί ἡ ἀριστερή της πτέρυγα πρέπει νά χωριστεῖ ἀπό τό κέντρο καί νά σχηματίσει αὐτοτελή ὁμάδα.

Πρίν ἀπόλα πρέπει νά θυμόμαστε ὅτι περνᾶμε ἀκόμη τήν περίοδο τῆς γέννας τῆς ἐπανάστασης. Οἱ μορφές διακυβέρνησης πού ξεφύτρωσαν ἀπό τίς πολιτικές καί κοινωνικές καταστροφές πού προκάλεσε ὁ πόλεμος, δέν δοκιμάστηκαν ἀκόμη καί δέν μποροῦν νά θεωρηθοῦν σάν καθιερωμένες ὁριστικά.

Ἡ καινούργια σκούπα στήν ἀρχή σκουπίζει πολύ καλά — πῶς ὅμως θά δουλέψει ὥς τό τέλος — δέν μπορεῖς νά κρίνεις γι' αὐτό μέ πεποίθηση προκαταβολικά.

---

* Κατά λέξη «χάκι»: ἔτσι τίς ὀνόμασαν οἱ στρατιῶτες πού πῆραν διαταγή νά ψηφίσουν ὑπέρ τῶν κυβερνητικῶν ὑποψηφίων (σημείωση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ «Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής». *Ἡ Σύντ.).*

Ἡ Ρωσία δέν εἶναι Οὐγγαρία, ἡ Οὐγγαρία δέν εἶναι Γαλλία καί ἡ Γαλλία δέν εἶναι Ἀγγλία καί γι' αὐτό, ὅποιος φέρνει διάσπαση στή Διεθνή, παίρνοντας ὑπόψη τήν πείρα ἑνός ὁποιουδήποτε ἔθνους, δείχνει ἐγκληματική στενοκεφαλιά.

Πραγματικά, τί ἀξίζει ἡ πείρα τῆς Ρωσίας; Ποιός θά ἀπαντήσει σ' αὐτό; Οἱ συμμαχικές κυβερνήσεις φοβοῦνται νά μᾶς ἐξασφαλίσουν τή δυνατότητα μιᾶς πλήρους ἐνημέρωσης. Ὑπάρχουν ὅμως δυό πράγματα, πού τά ξέρουμε.

Πρίν ἀπό ὅλα ξέρουμε ὅτι ἡ ἐπανάσταση δέν πραγματοποιήθηκε ἀπό τή σημερινή ρωσική κυβέρνηση σύμφωνα μέ σχέδιο πού καθορίστηκε ἀπό τά πρίν. Ἡ ἐπανάσταση ἐκδηλώθηκε σάν ἀποτέλεσμα τῆς πορείας τῶν γεγονότων. Ὁ Λένιν, ἀρχίζοντας τήν πάλη ἐνάντια στόν Κέρενσκι, ζητοῦσε τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης. Τά γεγονότα τόν ὁδήγησαν στή διάλυση τῆς Συνέλευσης αὐτῆς. Ὅταν ξέσπασε στή Ρωσία ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση, κανένας δέν ὑποψιαζόταν ὅτι τά Σοβιέτ θά πάρουν στήν κυβέρνηση τή θέση πού πῆραν.

Στή συνέχεια, ὁ Λένιν ἐντελῶς δικαιολογημένα παρακινοῦσε τούς οὔγγρους νά μήν ἀντιγράφουν δουλικά τή Ρωσία, ἀλλά νά ἀφήσουν τήν οὐγγρική ἐπανάσταση νά ἐξελιχθεῖ ἐλεύθερα, σύμφωνα μέ τό δικό της πνεῦμα.

Ἡ ἐξέλιξη καί οἱ ταλαντεύσεις τῶν πειραμάτων πού βλέπουμε, δέν πρέπει σέ καμιά περίπτωση νά προκαλέσουν διάσπαση μέσα στή Διεθνή.

Ὅλες οἱ σοσιαλιστικές κυβερνήσεις χρειάζονται τή βοήθεια καί τίς συμβουλές τῆς Διεθνοῦς. Ἡ Διεθνής ἔχει καθῆκον νά παρακολουθεῖ τά πειράματά τους μέ προσεκτικό καί κριτικό μάτι.

Μόλις τώρα ἄκουσα ἀπό ἕνα φίλο, πού εἶδε τελευταῖα τόν Λένιν, ὅτι κανένας δέν κάνει κριτική πιό ἐλεύθερα στή Σοβιετική κυβέρνηση ἀπ' ὅ,τι ὁ ἴδιος ὁ Λένιν.

* *
*

Ἄν οἱ μεταπολεμικές ἀναταραχές καί ἐπαναστάσεις δέν δικαιώνουν τή διάσπαση, τότε μήπως ἡ θέση πού πῆραν μερικές σοσιαλιστικές ὁμάδες στόν καιρό τοῦ πολέμου δέν δικαιώνει τή διάσπαση; Ὁμολογῶ εἰλικρινά ὅτι ἐδῶ μποροῦσε νά βρεθεῖ μιά πιό λογική αἰτία. Μά κι' ἄν ὑπάρχει πραγματικά κάποια πρόφαση γιά διάσπαση μέσα στή Διεθνή, πάντως στή συνδιάσκεψη τῆς Μόσχας τό ζήτημα αὐτό μπῆκε μέ τόν πιό ἀποτυχημένο τρόπο.

Ἀνήκω στούς ὀπαδούς τῆς ἄποψης ὅτι οἱ συζητήσεις στή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης πάνω στό ζήτημα τῆς εὐθύνης γιά τόν πόλεμο, *ἦταν ἁπλῶς μιά ὑποχώρηση ἀπέναντι στήν κοινή γνώμη τῶν μή σοσιαλιστικῶν κύκλων.*

Στή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης ὄχι μόνο δέν ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα νά παρθεῖ πάνω στό ζήτημα αὐτό μιά ἀπόφαση πού θά εἶχε κάποια ἱστορική ἀξία (ἄν καί μποροῦσε νά ἔχει κάποια πολιτική ἀξία), ἀλλά καί τό ἴδιο τό ζήτημα δέν μπῆκε μέ τόν κατάλληλο τρόπο.

Ἡ καταδίκη τῆς γερμανικῆς πλειοψηφίας (καταδίκη πού τήν ἄξιζε ἀπόλυτα ἡ γερμανική πλειοψηφία καί μέ ἱκανοποίηση τήν ἐνέκρινα) δέν μποροῦσε νά εἶναι ἔκθεση τῶν αἰτιῶν τοῦ πολέμου.

Στίς συζητήσεις τῆς Βέρνης δέν ἐπικράτησε ἡ ἀνοιχτή συζήτηση τῆς θέσης πού πῆραν οἱ ἄλλοι σοσιαλιστές ἀπέναντι στόν πόλεμο.

Αὐτές δέν διατύπωσαν καμιά θέση, ὑποχρεωτική γιά τούς σοσιαλιστές στόν καιρό τοῦ πολέμου. Ὅλα ὅσα εἶχαν εἰπωθεῖ ἀπό τή Διεθνή ὥς τότε, τόνιζαν ὅτι οἱ σοσιαλιστές, ὅταν ὁ πόλεμος ἔχει χαρακτήρα ἐθνικῆς ἄμυνας, πρέπει νά ἑνωθοῦν μέ τά ἄλλα κόμματα.

Ποιούς, λοιπόν, στίς συνθῆκες αὐτές θά κατακρίνουμε;

Μερικοί ἀπό μᾶς ἤξεραν ὅτι οἱ ἀποφάσεις αὐτές τῆς Διεθνοῦς δέν εἶχαν σημασία καί δέν ἄξιζαν γιά τό ἔργο τῆς πρακτικῆς καθοδήγησης.

Ἐμεῖς ξέραμε ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός πρέπει νά τελειώσει μέ τή νίκη τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί, ἐπειδή δέν εἴμαστε μέ τή συνηθισμένη ἔννοια τῆς λέξης οὔτε πασιφιστές, οὔτε ἀντιπασιφιστές, προσχωρήσαμε στήν πολιτική τή μοναδικά, κατά τή γνώμη μας, σύμφωνη μέ τό διεθνισμό. *Ἡ Διεθνής ὅμως* ποτέ δέν μᾶς ἐπέβαλε μιά παρόμοια στάση.

Νά γιατί τή στιγμή πού ἄρχισε ὁ πόλεμος ἡ Διεθνής χρεοκόπησε. Ἔχασε τό κύρος της καί δέν ἔβγαλε οὔτε μιά ἀπόφαση πού, βασιζόμενοι σ' αὐτή, θά εἴχαμε τώρα τό δικαίωμα νά καταδικάζουμε ἐκείνους πού τίμια ἐκπλήρωναν τίς ἀποφάσεις τῶν διεθνῶν συνεδρίων.

Γιά τό λόγο αὐτό σήμερα πρέπει νά ὑπερασπίζουμε τήν ἑξῆς ἄποψη: ἀντί νά διαλυόμαστε ἐξαιτίας τῶν διαφωνιῶν πού προκαλοῦν τά γεγονότα τοῦ παρελθόντος, νά δημιουργήσουμε μιά Διεθνή πραγματικά δραστήρια ἡ ὁποία θά βοηθάει τό σοσιαλιστικό κίνημα σέ τούτη τήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης καί τῆς οἰκοδόμησης πού μπήκαμε.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀποκαταστήσουμε τίς σοσιαλιστικές μας ἀρχές. Εἶναι ἀπαραίτητο νά βάλουμε σταθερές βάσεις στή διεθνή σοσιαλιστική γραμμή.

Καί ἄν ἀποδειχτεῖ ὅτι διαφωνοῦμε οὐσιαστικά πάνω στίς ἀρχές αὐτές, ἄν δέν καταλήξουμε σέ συμφωνία στό ζήτημα τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δημοκρατίας, ἄν στίς ἀπόψεις μας σχετικά μέ τίς συνθῆκες μέσα στίς ὁποῖες τό προλεταριάτο μπορεῖ νά πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια του διαφωνήσουμε ὁριστικά, ἄν, τέλος, ξεκαθαριστεῖ ὅτι ὁ πόλεμος δηλητηρίασε μέ τό φαρμάκι τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ μερικά τμήματα τῆς Διεθνοῦς — τότε ἡ διάσπαση μπορεῖ νά γίνει.

Μά ἐγώ δέν πιστεύω ὅτι συνέβη ἕνα τέτιο ἀτύχημα.

Καί γι' αὐτό μέ στενοχώρησε ἡ διακήρυξη τῆς Μόσχας, γιατί τό λιγότερο εἶναι πρόωρη καί, φυσικά, ἀνώφελη· καί ἐλπίζω ὅτι οἱ γάλλοι σύντροφοί μου, πού τόσο τούς συκοφάντησαν καί τόσες συμφορές τούς βρῆκαν τά τελευταῖα τέσσερα ἄτυχα χρόνια, δέν θά παρασυρθοῦν ἀπό τό πάθος τῆς ἀνυπομονησίας καί δέν θά βοηθήσουν ἀπό τήν πλευρά τους στή διακοπή τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης.

Διαφορετικά τά παιδιά τους θά ὑποχρεωθοῦν νά ἀποκαταστήσουν ξανά τήν ἀλληλεγγύη αὐτή, ἄν τό προλεταριάτο τύχει κάποτε νά κυβερνήσει τόν κόσμο.

Ντζ. Ράμσεϋ Μακντόναλντ

Ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, ὅπως βλέπει ὁ ἀναγνώστης, προσπαθεῖ νά ἀποδείξει ὅτι ἡ διάσπαση ἦταν ἀνώφελη. Ἀντίθετα, ὅτι ἦταν ἀκριβῶς ἀναπόφευκτη βγαίνει ἀπό τό *πῶς* σκέπτεται ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ, ὁ τυπικός αὐτός ἐκπρόσωπος τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ὁ ἄξιος συνεργάτης τοῦ Σάιντεμαν καί τοῦ Κάουτσκι, τοῦ Βαντερβέλντε καί τοῦ Μπράντινγκ κτλ. κτλ.

Τό ἄρθρο τοῦ Ράμσεϋ Μακντόναλντ δίνει μέ τόν καλύτερο τρόπο τίς εὔκολες, τίς ἁρμονικές, τίς καλουπιαστές ἐκεῖνες φράσεις, φαινομενικά σοσιαλιστικές, πού χρησιμοποιοῦνται ἀπό καιρό σέ ὅλες τίς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες γιά νά κρύβουν τήν ἀστική πολιτική μέσα στό ἐργατικό κίνημα.

I

Ἄς ἀρχίσουμε ἀπό τό λιγότερο σημαντικό, μά ἰδιαίτερα χαρακτηριστικό. Ὁ συντάκτης, ὅπως ὁ Κάουτσκι (στήν μπροσούρα του «Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου»), ἐπαναλαβαίνει τό ἀστικό ψέμα ὅτι δῆθεν στή Ρωσία κανένας δέν πρόβλεψε ἀπό τά πρίν τό ρόλο τῶν Σοβιέτ, ὅτι ἐγώ δῆθεν καί οἱ μπολσεβίκοι ἀρχίσαμε τήν πάλη ἐνάντια στόν Κέρενσκι μόνο γιά νά συγκληθεῖ ἡ Συντακτική Συνέλευση.

Αὐτό εἶναι ἀστικό ψέμα. Στήν πραγματικότητα ἐγώ στίς 4 ἤδη τοῦ Ἀπρίλη 1917, τήν πρώτη ἀκριβῶς ἡμέρα τῆς ἄφιξής μου στήν Πετρούπολη, ἔβαλα τίς «θέσεις» μέ τό αἴτημα τῆς *Σοβιετικῆς* Δημοκρατίας καί ὄχι τῆς *ἀστικοκοινοβουλευτικῆς* *. Αὐτό τό ἐπανέλαβα πολλές φορές τόν καιρό τοῦ Κέρενσκι στόν Τύπο καί στίς συνελεύσεις. Τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων πανηγυρικά καί ἐπίσημα τό δήλωσε αὐτό στίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψής του στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1917 [26]. Νά μήν ξέρεις τό πράγμα αὐτό σημαίνει ὅτι *δέν θέλεις* νά ξέρεις τήν ἀλήθεια γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στή Ρωσία. Νά μή θέλεις νά καταλάβεις ὅτι ἡ ἀστική-κοινοβουλευτική Δημοκρατία μέ Συντακτική Συνέλευση εἶναι ἕνα βῆμα μπροστά σέ σχέση μέ τήν ἴδια Δημοκρατία *χωρίς* Συντακτική Συνέλευση καί ὅτι ἡ *Σοβιετική* Δημοκρατία εἶναι δυό βήματα μπροστά σέ σύγκριση μ' αὐτή, σημαίνει ὅτι κλείνεις τά μάτια σχετικά μέ τή διαφορά ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί στό προλεταριάτο.

Νά λές ὅτι εἶσαι σοσιαλιστής καί νά μή βλέπεις τή διαφορά αὐτή δυό χρόνια ὕστερα ἀπό τήν τοποθέτηση τοῦ ζητήματος στή Ρωσία, ἐνάμιση χρόνο μετά τή νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐπανά-

* Βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 108-109, 115. *Ἡ Σύντ.*

στασης στή Ρωσία, αὐτό σημαίνει ὅτι πεισματάρικα παραμένεις ὁλότελα αἰχμάλωτος τῆς «κοινῆς γνώμης τῶν μή σοσιαλιστικῶν κύκλων», *δηλαδή* τῶν ἰδεῶν καί τῆς πολιτικῆς τῆς ἀστικῆς τάξης.

Μέ τέτιους ἀνθρώπους ἡ διάσπαση εἶναι ἀπαραίτητη καί ἀναπόφευκτη, γιατί δέν μπορεῖς νά πραγματοποιήσεις τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση χέρι-χέρι μ' ἐκείνους πού τραβοῦν πρός τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης.

Καί ἄν οἱ ἄνθρωποι σάν τόν Ράμσεϋ Μακντόναλντ ἤ τόν Κάουτσκι κτλ. δέν θέλησαν νά ξεπεράσουν ἀκόμη καί τήν τελείως μικρή αὐτή «δυσκολία», ὅπως θά ἦταν γιά τούς «ἡγέτες» αὐτούς ἡ ἐνημέρωση μέ *ντοκουμέντα* γιά τή στάση τῶν μπολσεβίκων ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία, γιά τήν τοποθέτηση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ πρίν καί ὕστερα ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη (7 τοῦ Νοέμβρη) 1917, τότε δέν θά ἦταν γελοῖο νά περιμένει κανείς ἀπό τέτιους ἀνθρώπους νά ἔχουν τήν προθυμία καί τήν ἱκανότητα νά ξεπεράσουν τίς ἀσύγκριτα μεγαλύτερες δυσκολίες τῆς σημερινῆς πάλης γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση;

Χειρότερος ἀπό κάθε κουφό εἶναι ἐκεῖνος πού δέν θέλει νά ἀκούει.

II

Ἄς περάσουμε στή δεύτερη ἀναλήθεια (ἀπό τίς ἀναρίθμητες ἀναλήθειες πού γεμίζουν τελείως ὁλόκληρο τό ἄρθρο τοῦ Ράμσεϋ Μακντόναλντ, γιατί στό ἄρθρο αὐτό οἱ ἀναλήθειες εἶναι, ἴσως, περισσότερες ἀπό τίς λέξεις). Ἡ ἀναλήθεια αὐτή εἶναι ἴσως ἡ πιό σημαντική.

Ὁ Ντζ. Ρ. Μακντόναλντ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ Διεθνής δῆθεν πρίν τόν πόλεμο τοῦ 1914-1918 εἶπε μόνο πώς «ὅταν ὁ πόλεμος ἔχει χαρακτήρα ἐθνικῆς ἄμυνας, οἱ σοσιαλιστές πρέπει νά ἑνωθοῦν μέ τά ἄλλα κόμματα».

Αὐτή εἶναι τερατώδης, κατάφωρη ἐκτροπή ἀπό τήν ἀλήθεια.

Σέ ὅλους εἶναι γνωστό ὅτι τή Διακήρυξη τῆς Βασιλείας τοῦ 1912 [27] τήν ψήφισαν ὁμόφωνα ὅλοι οἱ σοσιαλιστές καί ὅτι μόνο αὐτό, ἀπό ὅλα τά ντοκουμέντα τῆς Διεθνοῦς, ἀναφέρεται ἀκριβῶς σ' αὐτόν συγκεκριμένα τόν πόλεμο ἀνάμεσα στήν ἀγγλική καί στή γερμανική ὁμάδα τῶν ἰμπεριαλιστῶν ληστῶν, στόν πόλεμο πού τό 1912 ἦταν φανερό σέ ὅλους ὅτι προετοιμαζόταν καί πού ξέσπασε τό 1914. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν πόλεμο ἡ Διακήρυξη τῆς Βασιλείας εἶπε τρία πράγματα πού ὅταν τά ἀποσιωπᾶ σήμερα ὁ Μακντόναλντ κάνει τό μεγαλύτερο ἔγκλημα ἀπέναντι στό σοσιαλισμό καί

ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ διάσπαση μέ τούς ἀνθρώπους σάν τόν Μακντόναλντ, γιατί αὐτοί στήν πράξη ἐξυπηρετοῦν τήν ἀστική τάξη καί ὄχι τό προλεταριάτο.

Τά τρία αὐτά πράγματα εἶναι τά παρακάτω:

τόν ἐπερχόμενο πόλεμο δέν μπορεῖ νά τόν δικαιώσει οὔτε τό παραμικρότερο συμφέρον τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας·

ἀπό τήν πλευρά τῶν ἐργατῶν θά ἦταν ἔγκλημα στόν πόλεμο αὐτό νά πυροβολοῦν ὁ ἕνας τόν ἄλλον·

ὁ πόλεμος ὁδηγεῖ στήν προλεταριακή ἐπανάσταση.

Νά, αὐτές εἶναι οἱ τρεῖς βασικές, ζωτικές ἀλήθειες πού, «ξεχνώντας» τες (ἄν καί τίς ὑπέγραψε πρίν τόν πόλεμο) ὁ Μακντόναλντ περνᾶ *στήν πράξη* μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο καί ἀποδεικνύει μ' αὐτό ὅτι ἡ διάσπαση εἶναι ἀπαραίτητη.

Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής δέν θά κάνει ἑνότητα μέ τά κόμματα πού δέν θέλουν νά παραδεχτοῦν τήν ἀλήθεια αὐτή καί δέν εἶναι ἱκανά νά ἀποδείξουν μέ τά *ἔργα* τους τήν ἀποφασιστικότητα, τήν προθυμία καί τήν ἱκανότητά τους νά μπάσουν στή συνείδηση τῶν μαζῶν τίς ἀλήθειες αὐτές.

Ἡ εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν ἀπόδειξε καί στούς ἠλίθιους καί στούς στραβούς, ἀκόμη καί στή μάζα τῶν κοντόφθαλμων ἀνθρώπων ὅτι ἡ Ἀντάντ ἦταν καί παραμένει τό ἴδιο αἱματηρός καί βρωμερός ἰμπεριαλιστικός ληστής ὅπως καί ἡ Γερμανία. Αὐτό μποροῦσαν νά μήν τό βλέπουν εἴτε οἱ ὑποκριτές καί ψεῦτες πού ἐφαρμόζουν συνειδητά τήν ἀστική πολιτική μέσα στό ἐργατικό κίνημα, οἱ ἀνοιχτοί πράκτορες καί ὑπάλληλοι τῆς ἀστικῆς τάξης (labour lieutenants of the capitalist class, οἱ ἐργάτες ἀξιωματικοί στήν ὑπηρεσία τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν, ὅπως λένε οἱ ἀμερικανοί σοσιαλιστές), εἴτε οἱ ἄνθρωποι πού ὑπόκυψαν πάρα πολύ στίς ἀστικές ἰδέες καί στήν ἀστική ἐπιροή, πού στά λόγια μόνο εἶναι σοσιαλιστές, ἐνῶ στήν πράξη εἶναι μικροαστοί, φιλισταῖοι, σιγονταριστές τῶν καπιταλιστῶν. Ἡ διαφορά ἀνάμεσα στήν πρώτη καί στή δεύτερη κατηγορία εἶναι σημαντική ἀπό τήν ἄποψη τῶν προσώπων, δηλ. γιά τήν ἐκτίμηση τοῦ Ἰβάν ἤ τοῦ Πέτρου ἀπό τούς σοσιαλσωβινιστές ὅλων τῶν χωρῶν. Γιά τόν πολιτικό, δηλ. ἀπό τήν ἄποψη τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στά ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων, ἀνάμεσα στίς τάξεις, ἡ διαφορά αὐτή δέν εἶναι οὐσιαστική.

Οἱ σοσιαλιστές ἐκεῖνοι πού στόν καιρό τοῦ πολέμου 1914-1918 δέν κατάλαβαν ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός ἦταν ἐγκληματικός ἀντιδραστικός, ληστρικός, ἰμπεριαλιστικός καί ἀπό τίς δυό πλευρές, εἶναι σοσιαλσωβινιστές, δηλ. σοσιαλιστές στά λόγια

σωβινιστές στήν πράξη· φίλοι τῆς ἐργατικῆς τάξης στά λόγια, καί στήν πράξη λακέδες τῆς «δικῆς τους» ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης πού τή βοηθοῦν νά ἐξαπατᾶ τό λαό, παρουσιάζοντας σάν «ἐθνικό», «ἀπελευθερωτικό», «ἀμυντικό», «δίκαιο» κτλ. τόν πόλεμο ἀνάμεσα στήν ἀγγλική καί στή γερμανική ὁμάδα τῶν ἰμπεριαλιστῶν-ληστῶν, πού εἶναι *τό ἴδιο* βρωμεροί, ἄπληστοι, ματοβαμμένοι, ἐγκληματικοί, ἀντιδραστικοί.

Ἑνότητα μέ τούς σοσιαλσωβινιστές σημαίνει προδοσία τῆς ἐπανάστασης, προδοσία τοῦ προλεταριάτου, προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ, πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, γιατί αὐτή εἶναι «ἑνότητα» μέ τήν *ἐθνική ἀστική τάξη* τῆς «δικῆς σου» χώρας *ἐνάντια* στήν ἑνότητα τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, εἶναι ἑνότητα *μέ* τήν ἀστική τάξη *ἐνάντια* στό προλεταριάτο.

Ὁ πόλεμος τοῦ 1914-1918 τό ἀπόδειξε αὐτό ὁριστικά. Ὅποιος δέν τό κατάλαβε, αὐτός ἄς παραμένει στήν κίτρινη Διεθνή τῆς Βέρνης, Διεθνή τῶν σοσιαλπροδοτῶν.

III

Ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ μέ διασκεδαστική ἀφέλεια σοσιαλιστῆ «τῶν σαλονιῶν», πού πετάει λόγια στόν ἀέρα χωρίς νά καταλαβαίνει καθόλου τή σοβαρή σημασία τους, χωρίς νά σκεφτεῖ καθόλου ὅτι *τά λόγια δημιουργοῦν ὑποχρεώσεις γιά ἔργα,* δηλώνει: στή Βέρνη ἔγινε «ὑποχώρηση ἀπέναντι στήν κοινή γνώμη τῶν μή σοσιαλιστικῶν κύκλων».

Αὐτό ἀκριβῶς! Ἐμεῖς ὁλόκληρη τή Διεθνή τῆς Βέρνης τή θεωροῦμε κίτρινη, προδοτική, ἐξωμοτική, γιατί *ὅλη* ἡ πολιτική της εἶναι μιά *«ὑποχώρηση»* στήν ἀστική τάξη.

Ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ ξέρει πολύ καλά ὅτι ἐμεῖς συγκροτήσαμε τήν III Διεθνή καί ξεκόψαμε ἀνεπιφύλακτα ἀπό τή II, γιατί πειστήκαμε ὅτι δέν μποροῦμε νά βασιζόμαστε σ' αὐτή, ὅτι εἶναι ἀδιόρθωτη, ὅτι παίζει τό ρόλο τοῦ ὑπηρέτη τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τοῦ φορέα τῆς ἀστικῆς ἐπιροῆς, τῆς ἀστικῆς ψευτιᾶς καί τῆς ἀστικῆς διαφθορᾶς στό ἐργατικό κίνημα. Ἄν ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ, θέλοντας νά συζητήσει γιά τήν III Διεθνή, παρακάμπτει τήν οὐσία τοῦ ζητήματος, στριφογυρίζει, λέει κούφιες φράσεις καί δέν μιλάει γιά ἐκεῖνο πού πρέπει νά μιλήσει, αὐτό εἶναι δικό του φταίξιμο καί δικό του ἔγκλημα. Γιατί τό προλεταριάτο ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἀλήθεια καί δέν ὑπάρχει τίποτε τό πιό ἐπιζήμιο γιά τήν ὑπόθεσή του ἀπό τό ψέμα πού παρουσιάζει εὐλογοφάνεια, πού εἶναι καλοφτιαγμένο, μικροαστικό.

Τό ζήτημα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί *τῆς σύνδεσής του* μέ τόν ὀπορτουνισμό στό ἐργατικό κίνημα, μέ τήν προδοσία τῆς ἐργατικῆς ὑπόθεσης ἀπό τούς ἐργατικούς ἡγέτες, ἔχει μπεῖ ἀπό καιρό, ἀπό πολύ καιρό.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς στή διάρκεια *σαράντα* χρόνων, ἀπό τό 1852 ὥς τό 1892 τόνιζαν διαρκῶς τήν *ἀστικοποίηση* τῶν κορυφῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἀγγλίας σάν ἀποτέλεσμα τῶν οἰκονομικῶν ἰδιομορφιῶν τῆς Ἀγγλίας (ἀποικίες· μονοπώλιο στήν παγκόσμια ἀγορά κτλ.)[28]. Ὁ Μάρξ συγκέντρωσε στήν ὄγδοη δεκαετία τοῦ περασμένου αἰώνα τό τιμητικό μίσος τῶν αἰσχρῶν ἡρώων τοῦ διεθνιστικοῦ ρεύματος τύπου «Βέρνης» ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, τῶν ὀπορτουνιστῶν καί τῶν ρεφορμιστῶν, γιατί στιγμάτισε πολλούς ἡγέτες τῶν ἀγγλικῶν τρέιντ-γιούνιον, σάν ἀνθρώπους πουλημένους στήν ἀστική τάξη ἤ πληρωμένους ἀπομέρους της γιά τίς ὑπηρεσίες τους στήν τάξη *της*, ὑπηρεσίες πού τίς πρόσφεραν *μέσα* ἀπό τό ἐργατικό κίνημα.

Στόν καιρό τοῦ πολέμου Ἀγγλίας-μπόερς ὁ ἀγγλοσαξωνικός Τύπος ἔβαλε ἤδη πολύ καθαρά τό ζήτημα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ σάν τό νεότερο *(καί τελευταῖο)* στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἄν δέν μέ ἀπατᾶ ἡ μνήμη, κανένας ἄλλος,παρά ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ εἶναι ἐκεῖνος πού βγῆκε τότε ἀπό τή «Φιαβιανή ἑταιρία»[29], ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τό πρόπλασμα τῆς Διεθνοῦς τῆς «Βέρνης», τό φυτώριο καί τό ὑπόδειγμα τοῦ ὀπορτουνισμοῦ, πού ὁ Ἔνγκελς τή χαρακτήρισε μέ μεγαλοφυή δύναμη, λαμπρότητα καί ἐπιχειρηματολογία στήν ἀλληλογραφία του μέ τόν Ζόργκε[30]. «Φαβιανός ἰμπεριαλισμός» — αὐτή ἦταν τότε ἡ συνηθισμένη ἔκφραση στήν ἀγγλική σοσιαλιστική φιλολογία.

Ἄν ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ τό ξέχασε αὐτό, τόσο τό χειρότερο γι' αὐτόν.

«Φαβιανός ἰμπεριαλισμός» καί «σοσιαλιμπεριαλισμός» εἶναι ἕνα καί τό ἴδιο πράγμα: σοσιαλισμός στά λόγια, ἰμπεριαλισμός στήν πράξη, *μετεξέλιξη τοῦ ὀπορτουνισμοῦ σέ ἰμπεριαλισμό.* Τό φαινόμενο αὐτό ἔγινε τώρα, στόν καιρό τοῦ πολέμου 1914-1918 καί ὕστερα ἀπό αὐτόν, *παγκόσμιο* γεγονός. Ἡ μή κατανόησή του εἶναι πολύ μεγάλη τυφλαμάρα τῆς κίτρινης, τῆς Διεθνοῦς τῆς «Βέρνης» καί τό μεγαλύτερο ἔγκλημά της. Ὁ ὀπορτουνισμός ἤ ὁ ρεφορμισμός ἀναπόφευκτα ἔπρεπε νά μετεξελιχθοῦν σέ *σοσιαλιστικό ἰμπεριαλισμό* ἤ σοσιαλσωβινισμό, πού ἔχει παγκόσμια ἱστορική σημασία, γιατί ὁ ἰμπεριαλισμός ξεχώρισε μιά χούφτα πλουσιότατα, ἀναπτυγμένα ἔθνη, πού ληστεύουν ὅλο τόν κόσμο,

καί αὐτό ἐπέτρεψε στήν ἀστική τάξη τῶν χωρῶν αὐτῶν *νά ἐξαγοράζει* σέ βάρος τοῦ μονοπωλιακοῦ της ὑπερκέρδους (ὁ ἰμπεριαλισμός εἶναι μονοπωλιακός καπιταλισμός) *τίς κορυφές τῆς ἐργατικῆς τάξης* τῶν χωρῶν αὐτῶν.

Μποροῦν νά μή βλέπουν τό οἰκονομικό ἀναπόφευκτο τοῦ γεγονότος αὐτοῦ στόν καιρό τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἴτε ἄνθρωποι ἐντελῶς ἀγράμματοι, εἴτε ὑποκριτές, πού ἐξαπατοῦν τούς ἐργάτες, ἐπαναλαβαίνοντας *γενικές θέσεις* γιά τόν καπιταλισμό καί σκεπάζοντας ἔτσι τήν πικρή ἀλήθεια γιά τό πέρασμα *ὁλόκληρου ρεύματος πού ὑπάρχει στό σοσιαλισμό* μέ τό μέρος τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης.

Καί ἀπό τό γεγονός αὐτό βγαίνουν δυό ἀναντίρρητα συμπεράσματα:

Συμπέρασμα πρῶτο: ἡ Διεθνής τῆς «Βέρνης» εἶναι στήν πραγματικότητα, σύμφωνα μέ τόν πραγματικό ἱστορικό καί πολιτικό ρόλο της, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν καλή θέληση καί τούς εὐσεβεῖς πόθους τούτων ἤ τῶν ἄλλων μελῶν της, μιά *ὀργάνωση πρακτόρων τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ*, πού δροῦν *μέσα* στό ἐργατικό κίνημα, πού φέρνουν *σ' αὐτό* τήν ἀστική ἐπιροή, τίς ἀστικές ἰδέες, τό ἀστικό ψέμα καί τήν ἀστική διαφθορά.

Ἡ ἀστική τάξη στίς χῶρες μέ παλιό δημοκρατικό-κοινοβουλευτικό πολιτισμό ἔμαθε θαυμάσια νά δρᾶ ὄχι μόνο μέ τή βία, ἀλλά καί μέ τήν ἀπάτη, τήν ἐξαγορά, τήν κολακεία, χρησιμοποιώντας καί τίς πιό ραφιναρισμένες μορφές τῶν μεθόδων αὐτῶν. Τά «γεύματα» τῶν ἄγγλων «ἐργατικῶν ἡγετῶν» (δηλ. τῶν ἐντολοδόχων τῆς ἀστικῆς τάξης στόν τομέα τῆς ἐξαπάτησης τῶν ἐργατῶν) δέν ἀπόκτησαν τοῦ κάκου φήμη καί γι' αὐτά μιλοῦσε ἀκόμη καί ὁ Ἔνγκελς[31]. Τῆς ἴδιας κατηγορίας γεγονός εἶναι καί ἡ «γοητευτική» δεξίωση πού ἔκανε ὁ κύριος Κλεμανσώ στό σοσιαλπροδότη Μέρχαϊμ, οἱ εὐγενικές δεξιώσεις πού κάνουν οἱ ὑπουργοί τῆς Ἀντάντ στούς ἡγέτες τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης καί τά λοιπά καί τά παρόμοια. «Ἐσεῖς θά τούς διδάξετε κι' ἐμεῖς θά τούς ἀγοράσουμε» — ἔλεγε μιά ἔξυπνη ἀγγλίδα κεφαλαιοκράτισσα στόν κύριο σοσιαλιμπεριαλιστή Χάιντμαν, πού διηγήθηκε στά ἀπομνημονεύματά του πῶς ἡ κυρία αὐτή — πιό διορατική ἀπόλους μαζί τούς ἡγέτες τῆς Διεθνοῦς τῆς «Βέρνης» — ἐκτιμοῦσε τά «ἔργα» τῶν σοσιαλιστῶν-διανοουμένων στόν τομέα τῆς ἐκπαίδευσης σοσιαλιστικῶν ἡγετῶν προερχόμενων ἀπό τούς ἐργάτες.

Στόν καιρό τοῦ πολέμου, ὅταν οἱ Βαντερβέλντε, οἱ Μπράντινγκ καί ὅλη αὐτή ἡ συμμορία τῶν προδοτῶν ὀργάνωνε «διεθνεῖς»

συνδιασκέψεις, οἱ γαλλικές ἀστικές ἐφημερίδες κορόιδευαν πολύ δηκτικά καί πολύ σωστά: «Αὐτοί οἱ Βαντερβέλντε ἔχουν κάτι σάν σπασμωδία. Σάν ἄνθρωποι πού ὑποφέρουν ἀπό σπασμωδία δέν μποροῦν νά ποῦν δυό φράσεις χωρίς νά κάνουν μιά περίεργη σύσπαση τῶν μυῶν τοῦ προσώπου, ἔτσι οἱ Βαντερβέλντε δέν μποροῦν νά μιλήσουν πολιτικά, ἄν δέν ἐπαναλαβαίνουν παπαγαλίστικα τίς λέξεις: διεθνισμός, σοσιαλισμός, διεθνής ἀλληλεγγύη τῶν ἐργατῶν, ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου κτλ. Ἄς ἐπαναλαβαίνουν ὅσες θέλουν ἱερές φόρμουλες, ἀρκεῖ μόνο νά μᾶς βοηθοῦν νά σέρνουμε τούς ἐργάτες ἀπό τή μύτη καί νά ἐξυπηρετοῦν ἐμᾶς, τούς καπιταλιστές, στή διεξαγωγή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί στήν ὑποδούλωση τῶν ἐργατῶν».

Οἱ ἄγγλοι καί οἱ γάλλοι ἀστοί εἶναι κάποτε πολύ ἔξυπνοι καί ἐκτιμοῦν θαυμάσια τό λακεδίστικο ρόλο τῆς Διεθνοῦς τῆς «Βέρνης».

Ὁ Μάρτοφ ἔγραφε κάπου: ἐσεῖς οἱ μπολσεβίκοι βρίζετε τή Διεθνή τῆς Βέρνης, σ' αὐτήν ὅμως ἀνήκει καί ὁ φίλος «σας» Λοριό.

Αὐτό εἶναι ἐπιχείρημα ἀπατεώνα. Γιατί σέ ὅλους εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Λοριό παλεύει γιά τήν III Διεθνή ἀνοιχτά, τίμια, ἡρωικά. Ὅταν ὁ Ζουμπάτοφ ὀργάνωνε στή Μόσχα τό 1902 συνελεύσεις ἐργατῶν μέ σκοπό νά τούς ξεγελάσει μέ τόν «ἀστυνομικό σοσιαλισμό», ὁ ἐργάτης Μπάμπουσκιν, πού τόν γνώριζα ἀπό τό 1894, ὅταν ἦταν στό δικό μου ἐργατικό ὅμιλο στήν Πετρούπολη, ἕνας ἀπό τούς πιό καλούς, τούς πιό ἀφοσιωμένους ἐργάτες-«ἰσκριστές», ἡγέτες τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, πού τουφεκίστηκε τό 1906 ἀπό τόν Ρέννενκαμπφ στή Σιβηρία, *πήγαινε στίς ζουμπατοφικές συνελεύσεις* γιά νά παλέψει ἐνάντια στό ζουμπατοφισμό καί νά ἀποσπάσει τούς ἐργάτες ἀπό τά νύχια του. Καί ὁ Μπάμπουσκιν ἦταν τόσο λίγο «ζουμπατοφικός», ὅσο καί ὁ Λοριό εἶναι ὀπαδός τῆς Διεθνοῦς τῆς «Βέρνης».

IV

Συμπέρασμα δεύτερο: ἡ III, ἡ Κομμουνιστική Διεθνής γι' αὐτό καί ἱδρύθηκε, γιά νά μήν ἐπιτρέπει στούς «σοσιαλιστές» νά ξεφεύγουν μέ τήν ἀναγνώριση τῆς ἐπανάστασης *στά λόγια*· δεῖγμα τέτιας ἀναγνώρισης δίνει ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ στό ἄρθρο του. Ἀναγνώριση τῆς ἐπανάστασης στά λόγια, πού στήν πράξη ἔκρυβε πέρα γιά πέρα ὀπορτουνιστική, ρεφορμιστική, ἐθνικιστική, μικροαστική πολιτική, ἦταν τό βασικό ἁμάρτημα τῆς II Διεθνοῦς καί ἐνάντια στό κακό αὐτό ἐμεῖς κάνουμε πόλεμο ζωῆς ἤ θανάτου.

῞Οταν λένε: ἡ II Διεθνής πέθανε, ἀφοῦ ἔπαθε μιά ἐπονείδιστη χρεοκοπία, αὐτό πρέπει νά εἶμαστε σέ θέση νά τό καταλαβαίνουμε. Αὐτό σημαίνει: χρεοκόπησε καί πέθανε ὁ ὀπορτουνισμός, ὁ ρεφορμισμός, ὁ μικροαστικός σοσιαλισμός. Γιατί ἡ II Διεθνής ἔχει προσφέρει μιά ἱστορική ὑπηρεσία, ἔχει μιά κατάκτηση εἰς ἀεί * (γιά πάντα), πού δέν θά τήν ἀπαρνηθεῖ ποτέ ὁ συνειδητός ἐργάτης, καί συγκεκριμένα: τή δημιουργία μαζικῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, συνεταιριστικῶν, ἐπαγγελματικῶν καί πολιτικῶν, τή χρησιμοποίηση τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ὅπως καί ὅλων γενικά τῶν θεσμῶν τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας κτλ.

Γιά νά νικήσουμε στήν πράξη τόν ὀπορτουνισμό, πού ὁδήγησε στόν ἐπονείδιστο θάνατο τῆς II Διεθνοῦς, γιά νά βοηθᾶμε στήν πράξη τήν ἐπανάσταση, πού τήν προσέγγισή της εἶναι ὑποχρεωμένος νά τήν παραδεχτεῖ *ἀκόμη καί* ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ, πρέπει:

πρῶτο, ὅλη τήν προπαγάνδα καί τή ζύμωση νά τήν κάνουμε ἀπό τή σκοπιά τῆς ἐπανάστασης, σέ ἀντίθεση μέ τίς μεταρυθμίσεις, νά ἐξηγοῦμε συστηματικά στίς μάζες τήν ἀντίθεση αὐτή καί θεωρητικά καί πρακτικά, σέ κάθε βῆμα τῆς κοινοβουλευτικῆς, ἐπαγγελματικῆς, συνεταιριστικῆς κτλ. δουλιᾶς. Σέ καμιά περίπτωση νά μήν παραιτούμαστε (ἐκτός ἀπό εἰδικές περιπτώσεις, σάν ἐξαίρεση) ἀπό τή χρησιμοποίηση τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ καί ὅλων τῶν «ἐλευθεριῶν» τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, νά μήν παραιτούμαστε ἀπό τίς μεταρυθμίσεις, ἀλλά νά τίς θεωροῦμε *μόνο* σάν ἕνα *συμπληρωματικό ἀποτέλεσμα* τῆς ἐπαναστατικῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου. Κανένα ἀπό τά κόμματα τῆς Διεθνοῦς τῆς «Βέρνης» δέν ἱκανοποιεῖ τήν ἀπαίτηση αὐτή. Κανένα δέν παρουσιάζει ἀκόμη καί κατανόηση μέ τί τρόπο πρέπει νά κάνει *ὅλη* τήν προπαγάνδα καί τή ζύμωση, ἐξηγώντας τή *διαφορά* τῶν μεταρυθμίσεων ἀπό τήν ἐπανάσταση, μέ τί τρόπο πρέπει νά διαπαιδαγωγοῦν *σταθερά* καί τό κόμμα καί τίς μάζες *γιά τήν ἐπανάσταση.*

Δεύτερο, πρέπει νά συνδυάζουμε τή νόμιμη καί *τήν παράνομη* δουλιά. Αὐτό δίδασκαν οἱ μπολσεβίκοι πάντα καί μέ ἰδιαίτερη ἐπιμονή στόν καιρό τοῦ πολέμου 1914-1918. Καί αὐτό εἰρωνεύονταν οἱ ἥρωες τοῦ πρόστυχου ὀπορτουνισμοῦ καί ἐξυμνοῦσαν μέ αὐταρέσκεια τή «νομιμότητα», τή «δημοκρατία», τήν «ἐλευθερία» τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν, τῶν Δημοκρατιῶν κτλ. Τώρα πιά μόνο ἀνοιχτοί ἀπατεῶνες, πού ἐξαπατοῦν τούς ἐργάτες μέ φράσεις, μποροῦν νά ἀρνηθοῦν τό γεγονός ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν

* Οἱ λέξεις: *εἰς ἀεί* εἶναι γραμμένες στά ἑλληνικά. *Σημ. μετ.*

δίκιο. Δέν ὑπάρχει οὔτε μιά χώρα στόν κόσμο, καί ἡ πιό ἀναπτυγμένη καί ἡ πιό «ἐλεύθερη» ἀπό τίς ἀστικές δημοκρατίες, ὅπου νά μή βασιλεύει ἡ τρομοκρατία τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπου νά μήν ἀπαγορεύεται ἡ ἐλευθερία τῆς ζύμωσης ὑπέρ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἡ ἐλευθερία τῆς προπαγάνδας καί τῆς ὀργανωτικῆς δουλιᾶς πρός αὐτήν ἀκριβῶς τήν κατεύθυνση. Ἕνα κόμμα πού ὥς τά τώρα δέν τό παραδέχτηκε ὅτι στόν καιρό τῆς κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης ὑπάρχει αὐτή ἡ κατάσταση καί δέν κάνει συστηματική, ὁλόπλευρη *παράνομη* δουλιά, παρά τούς νόμους τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν ἀστικῶν Κοινοβουλίων, εἶναι κόμμα προδοτῶν καί παλιανθρώπων πού ἐξαπατοῦν τό λαό μέ τήν ἀναγνώριση τῆς ἐπανάστασης στά λόγια. Τέτια κόμματα ἔχουν θέση στήν κίτρινη, στή Διεθνή τῆς «Βέρνης». Στήν Κομμουνιστική Διεθνή αὐτά δέν θά ὑπάρχουν.

Τρίτο, χρειάζεται συνεχής καί ἀμείλικτος πόλεμος γιά τήν ὁλοκληρωτική ἐκδίωξη ἀπό τό ἐργατικό κίνημα τῶν ὀπορτουνιστῶν ἡγετῶν, πού ἔδειξαν ποιοί εἶναι καί πρίν τόν πόλεμο καί ἰδιαίτερα στόν καιρό τοῦ πολέμου τόσο στόν τομέα τῆς πολιτικῆς, ὅσο καί εἰδικότερα στά συνδικάτα καί στούς συνεταιρισμούς. Ἡ θεωρία τῆς «οὐδετερότητας» εἶναι ψεύτικη καί πρόστυχη ὑπεκφυγή, πού βοηθοῦσε τήν ἀστική τάξη νά κερδίσει τίς μάζες στά 1914-1918. Τά κόμματα πού στά λόγια εἶναι ὑπέρ τῆς ἐπανάστασης καί στήν πράξη δέν κάνουν μιά συνεχή δουλιά γιά τήν ἐπιροή ἀκριβῶς τοῦ ἐπαναστατικοῦ, μόνο τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος σέ ὅλες καί σέ κάθε εἴδους μαζικές ἐργατικές ὀργανώσεις, εἶναι κόμματα προδοτῶν.

Τέταρτο, δέν μπορεῖς νά ἀνεχθεῖς τό γεγονός ὅτι στά λόγια καταδικάζουν τόν ἰμπεριαλισμό, ἐνῶ στήν πράξη δέν διεξάγουν ἐπαναστατική πάλη γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἀποικιῶν (καί τῶν ἐξαρτημένων ἐθνῶν) ἀπό τή *δική τους* ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη. Αὐτό εἶναι ὑποκρισία. Εἶναι πολιτική τῶν πρακτόρων τῆς ἀστικῆς τάξης μέσα στό ἐργατικό κίνημα (labour lieutenants of the capitalist class). Ἐκεῖνο τό κόμμα, τό ἀγγλικό, τό γαλλικό, τό ὁλλανδικό, τό βελγικό κτλ., πού στά λόγια εἶναι ἐχθρός τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί στήν πράξη δέν διεξάγει ἐπαναστατική πάλη στό ἐσωτερικό τῶν «δικῶν του» ἀποικιῶν γιά τήν *ἀνατροπή* τῆς «δικῆς του» ἀστικῆς τάξης, δέν βοηθάει συστηματικά παντοῦ τήν *ἐπαναστατική* δουλιά, πού ἄρχισε ἤδη στίς ἀποικίες, δέν εἰσάγει σ' αὐτές ὅπλα καί Τύπο γιά τά ἐπαναστατικά κόμματα στίς ἀποικίες, εἶναι ἕνα κόμμα παλιανθρώπων καί προδοτῶν.

Πέμπτο, ἡ μεγαλύτερη ὑποκρισία εἶναι τό τυπικό γιά τά κόμματα τῆς Διεθνοῦς τῆς «Βέρνης» φαινόμενο: νά παραδέχονται στά λόγια τήν ἐπανάσταση καί νά κομπάζουν μπροστά στούς ἐργάτες μέ πομπώδεις φράσεις ὅτι παραδέχονται τήν ἐπανάσταση, καί στήν πράξη νά κρατοῦν καθαρά ρεφορμιστική στάση ἀπέναντι σ' ἐκεῖνα τά πρῶτα στοιχεῖα, τά φύτρα, τίς ἐκδηλώσεις ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης, ὅπως εἶναι οἱ καθελογῆς ἐξορμήσεις τῶν μαζῶν, πού σπάζουν τούς ἀστικούς νόμους, πού βγαίνουν ἀπό κάθε νομιμότητα, ὅπως εἶναι λ.χ. οἱ μαζικές ἀπεργίες, οἱ διαδηλώσεις στούς δρόμους, οἱ διαμαρτυρίες στρατιωτῶν, οἱ συγκεντρώσεις στό στρατό, ἡ κυκλοφορία προκηρύξεων στούς στρατῶνες καί στά στρατόπεδα κτλ.

Ἄν ρωτήσετε ἕναν ὁποιονδήποτε ἥρωα τῆς Διεθνοῦς τῆς «Βέρνης», ἄν κάνει τό κόμμα του μιά τέτια συστηματική δουλιά, θά σᾶς ἀπαντήσει εἴτε μέ ἀόριστες φράσεις πού κρύβουν τό γεγονός ὅτι δέν ὑπάρχει τέτια δουλιά, ὅτι λείπει ἡ ὀργάνωση καί ὁ μηχανισμός γι' αὐτή, ὅτι εἶναι ἀνίκανο τό κόμμα του νά κάνει τή δουλιά αὐτή, εἴτε μέ μεγαλοστομίες ἐνάντια στίς «πραξικοπηματικές ἐνέργειες» (ἀπότομα ξεσπάσματα), στόν «ἀναρχισμό» κτλ. Ἐνῶ ἀκριβῶς σ' αὐτό βρίσκεται καί ἡ προδοσία τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπομέρους τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης, τό πραγματικό πέρασμά της στό στρατόπεδο τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὅλοι οἱ παλιάνθρωποι-ἡγέτες τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης τσακίζονται, δηλώνοντας ὅτι «συμπαθοῦν» τήν ἐπανάσταση γενικά, τή ρωσική ἐπανάσταση εἰδικότερα. Ὅμως μόνο ὑποκριτές εἴτε ἠλίθιοι μποροῦν νά μήν καταλαβαίνουν ὅτι οἱ ἐξαιρετικά γρήγορες ἐπιτυχίες τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία *συνδέονται* μέ τή μακρόχρονη δουλιά τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος πρός τήν κατεύθυνση πού ἀναφέραμε, ὅταν ἐπί χρόνια ὁλόκληρα δημιουργοῦνταν ἕνας συστηματικός παράνομος μηχανισμός γιά τήν καθοδήγηση τῶν διαδηλώσεων καί τῶν ἀπεργιῶν, γιά τή δουλιά στό στρατό, μελετιοῦνταν λεπτομερειακά οἱ μέθοδοι, δημιουργοῦνταν παράνομος Τύπος, πού συνόψιζε τά ἀποτελέσματα τῆς πείρας καί καλλιεργοῦσε σέ ὁλόκληρο τό Κόμμα τήν ἰδέα ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά γίνει ἡ ἐπανάσταση, διαμορφώνονταν οἱ ἡγέτες τῶν μαζῶν γιά παρόμοιες περιπτώσεις κτλ. κ.ο.κ.

V

Οἱ πιό βαθιές, ριζικές διαφωνίες, πού συνοψίζουν ὅλα ὅσα ἀναφέρθηκαν παραπάνω καί ἐξηγοῦν τήν ἀνάγκη τῆς ἀνειρήνευ-

της θεωρητικής πρακτικής-πολιτικής πάλης τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στή Διεθνή τῆς «Βέρνης» εἶναι τά ζητήματα τῆς μετατροπῆς τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο καί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Ἡ ὑποταγή τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης στήν ἀστική ἰδεολογία φαίνεται πιό πολύ στό ὅτι, ἐπειδή δέν καταλαβαίνει (ἤ: δέν θέλει νά καταλάβει, ἤ: κάνει πώς δέν καταλαβαίνει) τόν ἰμπεριαλιστικό χαρακτήρα τοῦ πολέμου 1914-1918, δέν κατάλαβε τό ἀναπόφευκτο τῆς μετατροπῆς του σέ ἐμφύλιο πόλεμο ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη ὅλων τῶν ἀναπτυγμένων χωρῶν.

Ὅταν οἱ μπολσεβίκοι ἀκόμη τό Νοέμβρη τοῦ 1914 ὑπόδειχναν αὐτό τό ἀναπόφευκτο, οἱ φιλισταῖοι ὅλων τῶν χωρῶν ἀπαντοῦσαν μέ κουτές εἰρωνεῖες, καί στούς φιλισταίους αὐτούς ἀνῆκαν ὅλοι οἱ ἡγέτες τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης. Τώρα ἡ μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο εἶναι γεγονός σέ μιά σειρά χῶρες, ὄχι μόνο στή Ρωσία, ἀλλά καί στή Φιλλανδία, τήν Οὐγγαρία, τή Γερμανία, ἀκόμη καί στήν οὐδέτερη Ἐλβετία καί ἡ προσέγγιση τοῦ ἐμφυλίου πολέμου παρατηρεῖται, γίνεται αἰσθητή, χειροπιαστή σέ ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς ἀναπτυγμένες χῶρες.

Τώρα νά ἀποφεύγεις τό ζήτημα αὐτό μέ σιωπή (ὅπως κάνει ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ) ἤ *νά παρακάμπτεις* τό ἀναπόφευκτο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μέ γλυκανάλατες συμφιλιωτιστικές φράσεις (ὅπως κάνουν οἱ κύριοι Κάουτσκι καί Σία) ἰσοδυναμεῖ μέ ἀνοιχτή προδοσία τοῦ προλεταριάτου, ἰσοδυναμεῖ μέ πραγματικό πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Γιατί οἱ πραγματικοί πολιτικοί ἡγέτες τῆς ἀστικῆς τάξης κατάλαβαν ἀπό καιρό τό ἀναπόφευκτο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί θαυμάσια, μελετημένα, συστηματικά ὀργανώνουν τήν προετοιμασία του, τήν ἑδραίωση τῶν θέσεών τους γι' αὐτόν.

Ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου μέ ὅλες τίς δυνάμεις της, μέ τεράστια ἐνέργεια, σκέψη, ἀποφασιστικότητα, χωρίς νά σταματάει μπροστά σέ ὁποιοδήποτε ἔγκλημα, ρίχνοντας στήν πείνα καί τή γενική ἐξόντωση ὁλόκληρες χῶρες, προετοιμάζει τή συντριβή τοῦ προλεταριάτου στόν ἐπερχόμενο ἐμφύλιο πόλεμο. Καί οἱ ἥρωες τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης σάν ἠλίθιοι ἤ σάν ὑποκριτές παπαδίσκοι, ἤ σχολαστικοί καθηγητές σέρνουν τό παλιό, τό χιλιοειπωμένο, τό ξεφτισμένο ρεφορμιστικό τραγούδι! Δέν ὑπάρχει πιό ἀποκρουστικό, πιό σιχαμερό θέαμα!

Οἱ Κάουτσκι καί Μακντόναλντ ἐξακολουθοῦν *νά ἐκφοβίζουν* τούς καπιταλιστές μέ τήν ἐπανάσταση, *νά τρομοκρατοῦν* τήν ἀστική τάξη μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο, γιά νά πετύχουν ἀπομέρους τους ὑποχωρήσεις, συγκατάθεση γιά τό ρεφορμιστικό δρόμο. Σ' αὐτό καταλήγουν ὅλα τά γραφτά, ὅλη ἡ φιλοσοφία, ὅλη ἡ πολιτική ὁλόκληρης τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης. Αὐτή τήν ἐλεεινή στάση λακέδων βλέπαμε στή Ρωσία νά τήν κρατοῦν τό 1905 οἱ φιλελεύθεροι (καντέτοι), τό 1917-1919 οἱ μενσεβίκοι καί οἱ «σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες». *Νά διαπαιδαγωγοῦν* τίς μάζες ὥστε νά καταλάβουν ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτο καί ἀπαραίτητο νά νικήσουν τήν ἀστική τάξη στόν ἐμφύλιο πόλεμο, νά διεξάγουν ὅλη τήν πολιτική, ἀποβλέποντας σ' αὐτό τό σκοπό, νά φωτίζουν, νά βάζουν καί νά λύνουν ἀπ' αὐτή καί μόνο ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη ὅλα τά ζητήματα — οὔτε κάν τό σκέπτονται οἱ λακέδικες ψυχές τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης. Καί γι' αὐτό ὁ σκοπός μας πρέπει νά συνίσταται μόνο στό νά σπρώξουμε ὁριστικά τούς ἀδιόρθωτους ρεφορμιστές, δηλαδή τά ἐννέα δέκατα τῶν ἡγετῶν τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης στό βόθρο τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἀστικῆς τάξης.

Στήν ἀστική τάξη *χρειάζονται* τέτιοι ὑπηρέτες πού θά τούς εἶχε ἐμπιστοσύνη μιά μερίδα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί οἱ ὁποῖοι θά καλλώπιζαν καί θά ἐξωράιζαν τήν ἀστική τάξη μέ συζητήσεις ὅτι εἶναι δυνατός ὁ ρεφορμιστικός δρόμος, θά θόλωναν τά μάτια τοῦ λαοῦ μέ τίς συζητήσεις αὐτές, *θά ἀποσποῦσαν* τό λαό ἀπό τήν ἐπανάσταση, χρωματίζοντας ἄτεχνα τά θέλγητρα καί τίς δυνατότητες τοῦ ρεφορμιστικοῦ δρόμου.

Ὅλα τά γραφτά τῶν Κάουτσκι, ὅπως καί τῶν δικῶν μας μενσεβίκων καί ἐσέρων, καταλήγουν στό ἄτεχνο αὐτό χρωμάτισμα, στίς θρηνωδίες τοῦ δειλοῦ μικροαστοῦ, πού φοβᾶται τήν ἐπανάσταση.

Ἐδῶ δέν ἔχουμε τή δυνατότητα νά ἐπαναλάβουμε λεπτομερειακά ποιές βασικές οἰκονομικές αἰτίες ἔκαναν ἀναπόφευκτο τόν ἐπαναστατικό ἀκριβῶς δρόμο καί μόνο τόν ἐπαναστατικό δρόμο, ἔκαναν ἀδύνατη κάθε ἄλλη λύση τῶν ζητημάτων πού ἔβαλε στήν ἡμερήσια διάταξη ἡ ἱστορία, ἐκτός ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Γι' αὐτό πρέπει νά γραφτοῦν καί γι' αὐτό θά γραφτοῦν τόμοι. Ἄν οἱ κύριοι Κάουτσκι καί οἱ ἄλλοι ἡγέτες τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης δέν τό κατάλαβαν αὐτό, τότε μένει μόνο νά ποῦμε: ἡ ἀμάθεια εἶναι πιό κοντά στήν ἀλήθεια ἀπό τήν πρόληψη.

Γιατί οἱ ἀγράμματοι, μά εἰλικρινεῖς ἄνθρωποι τῆς ἐργασίας καί

οἱ ὀπαδοί τῶν ἐργαζομένων καταλαβαίνουν εὐκολότερα τώρα, ὕστερα ἀπό τόν πόλεμο, τό ἀναπόφευκτο τῆς ἐπανάστασης, τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀπό τούς παραφουσκωμένους ἀπό ἐπιστημονικότατες ρεφορμιστικές προλήψεις κυρίους Κάουτσκι, Μακντόναλντ, Βαντερβέλντε, Μπράντινγκ, Τουράτι καί tutti quanti *.

Σάν μιά ἀπό τίς ἰδιαίτερα παραστατικές ἐπιβεβαιώσεις τοῦ μαζικοῦ φαινομένου ἀνάπτυξης τῆς ἐπαναστατικῆς συνείδησης μέσα στίς μάζες, πού παρατηρεῖται παντοῦ, μπορεῖ νά πάρουμε τά μυθιστορήματα τοῦ Ἀνρύ Μπαρμπίς: «Le Feu» («Στή φωτιά») καί «Clarté» («Λάμψη»). Τό πρῶτο μεταφράστηκε ἤδη σέ ὅλες τίς γλῶσσες καί κυκλοφόρησε στή Γαλλία σέ 230 000 ἀντίτυπα. Ἡ μετατροπή τοῦ ἀνθρώπου τῆς μάζας πού ἦταν τελείως ἀγράμματος, πού εἶχε γονατίσει ὁλότελα κάτω ἀπό τίς ἰδέες καί τίς προλήψεις τοῦ μικροαστοῦ, σέ ἐπαναστάτη κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση ἀκριβῶς τοῦ πολέμου, δείχτηκε μέ ἐξαιρετική δύναμη, ταλέντο καί εἰλικρίνεια.

Οἱ μάζες τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων εἶναι μαζί μας καί περνοῦν μέ τό μέρος μας ὄχι μέ τήν ἡμέρα, ἀλλά μέ τήν ὥρα. Ἡ Διεθνής τῆς Βέρνης εἶναι ἐπιτελεῖο χωρίς στρατό, πού θά γκρεμιστεῖ σάν τό χάρτινο σπιτάκι, ὅταν θά τήν ξεσκεπάσουμε μπροστά στίς μάζες ὥς τό τέλος.

Τό ὄνομα τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ τό χρησιμοποιοῦσαν σέ ὅλο τόν ἀστικό Τύπο τῆς Ἀντάντ στόν καιρό τοῦ πολέμου γιά νά ἐξαπατήσουν τίς μάζες: γιά νά παρουσιάσουν τούς ληστές καί τούς κλέφτες τοῦ γαλλικοῦ καί ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ σάν συμπαθοῦντες τοῦ ἥρωα αὐτοῦ, αὐτοῦ τοῦ «μόνου τίμιου γερμανοῦ», ὅπως ἔλεγαν.

Τώρα οἱ ἥρωες τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης κάθονται σέ μιά ὀργάνωση μέ τούς Σάιντεμαν πού ὀργάνωναν τή δολοφονία τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, μέ τούς Σάιντεμαν πού ἔπαιζαν τό ρόλο τῶν δημίων τῶν προερχομένων ἀπό τούς ἐργάτες καί προσφέρουν ὑπηρεσίες δημίων στήν ἀστική τάξη. Στά λόγια γίνονται ὑποκριτικές προσπάθειες νά «καταδικάσουν» τούς Σάιντεμαν (λές καί ἀπό τήν «καταδίκη» θά ἀλλάξει ἡ ὑπόθεση!). Στήν πράξη παραμένουν σέ μιά ὀργάνωση μέ τούς δολοφόνους.

Τόν μακαρίτη Χάρρυ Κβέλτς τό 1907 τόν εἶχε ἐξορίσει ἡ γερμανική κυβέρνηση ἀπό τή Στουτγάρδη, γιατί ἀποκάλεσε τή

* — καί τούς ὁμοίους μ' αὐτούς. *Ἡ Σύντ.*

συνεδρίαση τῶν εὐρωπαίων διπλωματῶν «συνέλευση κλεφτῶν»[32]. Οἱ ἡγέτες τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης δέν εἶναι μόνο συνέλευση κλεφτῶν, αὐτοί εἶναι συνέλευση πρόστυχων δολοφόνων.

Δέν θά γλιτώσουν ἀπό τό δικαστήριο τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν.

VI

Ἀπό τό ζήτημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ ξεφεύγει μέ δυό λέξεις, ὅπως θά ἔκανε μέ ἕνα ἀντικείμενο συζήτησης γιά τήν ἐλευθερία καί τή δημοκρατία.

Ὄχι. Εἶναι καιρός γιά δράση. Οἱ συζητήσεις ἄργησαν.

Τό πιό ἐπικίνδυνο ἀπομέρους τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης εἶναι ἡ ἀναγνώριση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στά λόγια. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι ἱκανοί ὅλα νά τά παραδεχτοῦν, ὅλα νά τά ὑπογράψουν, ἀρκεῖ μόνο νά μείνουν ἐπικεφαλῆς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ὁ Κάουτσκι λέει ἤδη τώρα ὅτι δέν εἶναι ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου! Οἱ γάλλοι σοσιαλσωβινιστές καί οἱ «κεντριστές» ὑπογράφουν κάτω ἀπό τήν ἀπόφαση ὑπέρ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου!

Σ' αὐτούς δέν ἀξίζει νά ἔχουμε καί τήν παραμικρότερη ἐμπιστοσύνη.

Δέν χρειάζεται ἀναγνώριση στά λόγια, ἀλλά ὁλοκληρωτικό ξέκομα *στήν πράξη* ἀπό τήν πολιτική τοῦ ρεφορμισμοῦ, ἀπό τίς προλήψεις τῆς ἀστικῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, ἐφαρμογή στήν πράξη τῆς πολιτικῆς τῆς ἐπαναστατικῆς ταξικῆς πάλης.

Τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου προσπαθοῦν νά τήν ἀναγνωρίσουν στά λόγια, γιά νά πασάρουν στά κρυφά δίπλα σ' αὐτή τή «θέληση τῆς πλειοψηφίας», τή «γενική ψηφοφορία» (ἔτσὶ ἀκριβῶς κάνει ὁ Κάουτσκι), τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό, τήν ἐγκατάλειψη τῆς ὁλοκληρωτικῆς ἐξάλειψης, ἀνατίναξης, καταστροφῆς συθέμελα ὅλου τοῦ ἀστικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Αὐτές τίς καινούργιες ὑπεκφυγές, τά καινούργια παραθυράκια τοῦ σοσιαλισμοῦ πρέπει νά φοβᾶται κανείς περισσότερο ἀπ' ὅλα.

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου θά ἦταν ἀνέφικτη, ἄν ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ δέν ἀποτελοῦνταν ἀπό προλετάριους καί μισοπρολετάριους. Τήν ἀλήθεια αὐτή ὁ Κάουτσκι καί Σία προσπαθοῦν νά τήν παραποιήσουν ἔτσι, ὥστε νά χρειάζεται, λέει, ἡ «ψηφοφορία τῆς πλειοψηφίας» γιά νά ἀναγνωρίσει ὅτι εἶναι «σωστή» ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Κωμικοί στενοκέφαλοι. Αὐτοί δέν κατάλαβαν ὅτι ἡ ψηφοφορία στά πλαίσια, τούς θεσμούς, τίς συνήθειες τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ εἶναι ἕνα *μέρος* τοῦ ἀστικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, πού πρέπει νά συντριβεῖ καί νά καταστραφεῖ ἀπό πάνω ὥς κάτω *γιά* νά ἐφαρμοστεῖ ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, γιά νά περάσουμε ἀπό τήν ἀστική δημοκρατία στήν προλεταριακή δημοκρατία.

Αὐτοί δέν κατάλαβαν ὅτι *ὅλα* τά σοβαρά ζητήματα τῆς πολιτικῆς γενικά δέν λύνονται μέ τίς ψηφοφορίες, ἀλλά μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο, ὅταν ἡ ἱστορία βάζει στήν ἡμερήσια διάταξη τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Αὐτοί δέν κατάλαβαν ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἐξουσία *μιᾶς* τάξης πού παίρνει στά χέρια της *ὅλο* τό μηχανισμό τῆς καινούργιας κρατικῆς ὀργάνωσης, τῆς τάξης *πού νικάει* τήν ἀστική τάξη καί *οὐδετεροποιεῖ* ὅλη τή μικροαστική τάξη, τήν ἀγροτιά, τούς μικροαστούς, τή διανόηση.

Οἱ Κάουτσκι καί Μακντόναλντ παραδέχονται στά λόγια τήν ταξική πάλη, γιά νά τήν ξεχάσουν στήν πράξη, ὅταν φτάσει ἡ πιό ἀποφασιστική στιγμή τῆς ἱστορίας τῆς πάλης γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ προλεταριάτου, ἡ στιγμή πού τό προλεταριάτο, παίρνοντας τήν κρατική ἐξουσία καί ὑποστηριζόμενο ἀπό τό μισοπρολεταριάτο, *συνεχίζει*, μέ τή βοήθεια τῆς ἐξουσίας αὐτῆς, τήν ταξική πάλη, φέρνοντάς την ὥς τήν *ἐξάλειψη τῶν τάξεων*.

Σάν πραγματικοί φιλισταῖοι οἱ ἡγέτες τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης ἐπαναλαβαίνουν τά ἀστικά λογάκια γιά ἐλευθερία, ἰσότητα καί δημοκρατία, χωρίς νά βλέπουν ὅτι ἐπαναλαβαίνουν τά ἀπομεινάρια τῶν ἰδεῶν γιά ἐλεύθερο καί ἰσότιμο *ἐμπορευματοκάτοχο,* χωρίς νά καταλαβαίνουν ὅτι τό προλεταριάτο χρειάζεται κράτος ὄχι γιά τήν «ἐλευθερία», ἀλλά *γιά τή συντριβή* τοῦ ἐχθροῦ του, τοῦ ἐκμεταλλευτῆ, τοῦ καπιταλιστῆ.

Ἡ ἐλευθερία καί ἡ ἰσότητα τοῦ *ἐμπορευματοκατόχου* πέθαναν, ὅπως πέθανε καί ὁ καπιταλισμός. Καί δέν θά τόν ἀναστήσουν οἱ Κάουτσκι καί Μακντόναλντ.

Στό προλεταριάτο χρειάζεται ἡ ἐξάλειψη τῶν τάξεων — νά τό *πραγματικό* περιεχόμενο τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας, τῆς προλεταριακῆς ἐλευθερίας (τῆς ἐλευθερίας *ἀπό* τόν καπιταλιστή, ἀπό τήν ἐμπορευματοανταλλαγή), τῆς προλεταριακῆς ἰσότητας (ὄχι τῆς ἰσότητας *τῶν τάξεων* — σ' αὐτή τήν προστυχιά ξεπέφτουν οἱ Κάουτσκι καί Βαντερβέλντε καί Μακντόναλντ — ἀλλά τήν ἰσότητα τῶν ἐργαζομένων πού *ἀνατρέπουν* τό κεφάλαιο καί τόν καπιταλισμό).

Ἐφόσον ὑπάρχουν τάξεις, ἡ ἐλευθερία καί ἡ ἰσότητα τῶν τάξεων εἶναι ἀστική ἀπάτη. Τό προλεταριάτο παίρνει τήν ἐξουσία, γίνεται *κυρίαρχη* τάξη, τσακίζει τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό καί τήν ἀστική δημοκρατία, συντρίβει τήν ἀστική τάξη, συντρίβει *ὅλες* τίς ἀπόπειρες *ὅλων* τῶν ἄλλων τάξεων νά ἐπιστρέψουν στόν καπιταλισμό, δίνει *πραγματική* ἐλευθερία καί ἰσότητα στούς ἐργαζόμενους (πράγμα πού εἶναι πραγματοποιήσιμο μόνο μέ τήν *κατάργηση* τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στά μέσα παραγωγῆς), τούς δίνει ὄχι μόνο «δικαιώματα», ἀλλά καί τή δυνατότητα νά κάνουν *πραγματική* χρήση τῶν ὅσων *ἀφαιρέθηκαν* ἀπό τήν ἀστική τάξη.

Ὅποιος δέν κατάλαβε τό περιεχόμενο *αὐτό* τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου (ἤ, πράγμα πού εἶναι τό ἴδιο, τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἤ τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας), αὐτός ἄσκοπα χρησιμοποιεῖ τή λέξη αὐτή.

Ἐδῶ δέν μπορῶ νά ἀναπτύξω πιό λεπτομερειακά τίς σκέψεις αὐτές, πού τίς ἀνάπτυξα στό «Κράτος καί ἐπανάσταση» καί στήν μπροσούρα «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» *. Μπορῶ νά τελειώσω, ἀφιερώνοντας τίς παρατηρήσεις αὐτές στούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου τῆς Λουκέρνης[33], στίς 10 τοῦ Αὐγούστου 1919, τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης.

14 τοῦ Ἰούλη 1919.

Δημοσιεύτηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1919
στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι
Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 4
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος καί τόμ. 37ος, σελ. 235-238. *Ἡ Σύντ.*

ΛΟΓΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΤΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ ΤΟΥ ΧΟΝΤΙΝΣΚ 15 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1919

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Ἡ ἐμφάνιση τοῦ συντρόφου Λένιν στό βῆμα χαιρετίστηκε μέ θυελλώδη χειροκροτήματα.) Σύντροφοι, ζοῦμε τώρα τήν πολύ σοβαρή στιγμή τοῦ τέλους τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Ὕστερα ἀπό τή νίκη κατά τῆς Γερμανίας, ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1918, ὅλοι οἱ σύμμαχοι καταπιάστηκαν μέ τήν ἐπεξεργασία τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης, λέγοντας μάλιστα ὅτι ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός πέθανε καί οἱ λαοί ἀπελευθερώθηκαν. Ἡ Ἐθνοσυνέλευση ἐπικύρωσε τήν εἰρήνη — καθιερώθηκε ἡ εἰρήνη ὕστερα ἀπό τόν πόλεμο, στόν ὁποῖο σκοτώθηκαν 10 ἑκατομμύρια ἄτομα καί 20 ἑκατομμύρια σακατεύτηκαν γιά τούς ληστρικούς σκοπούς, γιά τή λεία.

Τώρα πού ὑπογράφηκε ἡ εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν, ἀποδείχτηκε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν δίκιο: ἡ εἰρήνη αὐτή εἶναι χειρότερη ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, πού κλείσαμε ἐμεῖς ἐκεῖνο τόν καιρό μέ τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό πού ψυχοραγοῦσε. Τώρα γίνεται ὅλο καί πιό ξεκάθαρο ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν θά εἶναι ἡ ἧττα τοῦ ἀγγλικοῦ, τοῦ ἀμερικανικοῦ καί τοῦ λοιποῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἀμέσως μετά τό κλείσιμο τῆς εἰρήνης, οἱ ἰμπεριαλιστές καταπιάστηκαν μέ τό μοίρασμα τῶν ἀποικιῶν: ἡ Ἀγγλία ἅρπαξε τήν Περσία, μοιράζουν τή Συρία, τήν Τουρκία — τώρα ἄνοιξαν τά μάτια τῶν ἐργατῶν τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν καί βλέπουν ὅτι ἦταν ἕνας πόλεμος ληστῶν. Καί ὅσο περίεργο καί ἄν εἶναι, ἔχουμε πληροφορίες ὅτι ὁ πρίγκιπας Λβόφ, πρώην μέλος τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης τοῦ Κέρενσκι, πού βρίσκεται σήμερα στό Παρίσι, ζήτησε ἀπό τήν Ἀντάντ νά παραχωρηθεῖ στή Ρωσία ἡ Κωνσταντινούπολη καί οἱ πορθμοί, μέ τή δικαιολογία ὅτι ἡ Ρωσία μόνο γι' αὐτά πολε-

μοῦσε — ἀλλά σ' αὐτή τήν ἀφελή ἀπαίτηση, φυσικά, τοῦ ἀπάντησαν ὅτι αὐτά θά τά παραχωροῦσαν μόνο στήν παλιά, τήν ἰσχυρή Ρωσία.

Τήν ἡμέρα τῆς 14 τοῦ Ἰούλη, ἡμέρα κατάληψης τῆς Βαστίλλης[34], οἱ γάλλοι ἰμπεριαλιστές, γιά νά ἐξαπατήσουν τό λαό, τήν καθιέρωσαν σάν γιορτή τῆς νίκης κατά τῆς Γερμανίας. Οἱ γάλλοι ὅμως ἐργάτες δέν ἔπεσαν στήν παγίδα αὐτή καί στίς 14 τοῦ Ἰούλη κηρύχτηκε ἀπεργία τῶν ὑπαλλήλων καφεστιατορίων καί ἑστιατορίων — καί τήν ἡμέρα αὐτή πού ὅλος ὁ λαός συνήθως γλεντάει καί χορεύει στούς δρόμους, τά καφεστιατόρια καί τά ἑστιατόρια ἦταν κλειστά καί ἔτσι ἡ γιορτή ματαιώθηκε. Οἱ ἐργάτες τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἰταλίας ἀποφάσισαν νά κηρύξουν στίς 21 τοῦ Ἰούλη γενική ἀπεργία[35] — καί μπορεῖ νά ποῦμε ὅτι, ὅπως ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ γιά τή Γερμανία, ἔτσι καί ἡ εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν γιά τή Γαλλία καί τήν Ἀγγλία θά τελειώσει μέ ἧττα τῶν καπιταλιστῶν καί νίκη τοῦ προλεταριάτου. Γιά τό ἴδιο αὐτό κίνημα τοῦ προλεταριάτου στή Δύση μαρτυροῦν καί οἱ ἀποτυχίες τῆς πρώτης ἐπιδρομῆς τῆς Ἀντάντ στό Νότο τῆς Ρωσίας καί τῆς δεύτερης ἐπιδρομῆς στή Σιβηρία. Οἱ ἀποτυχίες αὐτές ἔδειξαν ὅτι τό προλεταριάτο τῆς Δύσης εἶναι μαζί μας.

Μά καί ἡ ἴδια ἡ ἀγροτιά τῆς Σιβηρίας καί τῆς Οὐκρανίας, πού ὑποστήριζε παλιότερα τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, ὕστερα ἀπό τή βαριά φορολογία, τήν ὁλοκληρωτική καταλήστευση καί τό καθεστώς βίας, στράφηκε ἐνάντιά τους. Τώρα εἶναι καθαρό ὅτι ὁ Κολτσάκ ἔσβησε καί ὅτι ἡ νίκη κατά τοῦ Ντενίκιν πλησιάζει· ἡ νίκη αὐτή θά τελειώσει καί μέ τή νίκη τοῦ προλεταριάτου στή Δύση, γιατί στή Δύση τό κίνημα τῶν ἐργατῶν παίρνει παντοῦ μπολσεβίκικο χαρακτήρα, καί ἄν ἡ Ρωσία μέ τή Σοβιετική της ἐξουσία ἦταν στήν ἀρχή μόνη, ἀργότερα ἑνώθηκε μ' αὐτήν ἡ Σοβιετική Οὐγγαρία[36], καί ἡ ὑπόθεση προχωρεῖ ἔτσι ὥστε νά πάρουν τήν ἐξουσία τά Σοβιέτ στή Γερμανία, καί δέν εἶναι μακριά ἡ ἡμέρα πού ὅλη ἡ Εὐρώπη θά συνενωθεῖ σέ μιά ἑνιαία Σοβιετική Δημοκρατία, πού θά ἐξαλείψει τήν κυριαρχία τῶν καπιταλιστῶν σέ ὅλο τόν κόσμο. (Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Δημοσιεύτηκε στίς 17 τοῦ Ἰούλη 1919 στήν ἐφημερίδα «Βετσέρνιγε Ἰζβέστιγια Μοσκόβσκοβο Σοβιέτα», ἀρ. φύλ. 293

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας, πού παραβλήθηκε μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΣΛΕ

19. VII. 1919.

Ἡ καθυστέρηση τῆς ἔγκρισης τῶν ὁδηγιῶν γιά τά δέματα μέ τρόφιμα ἀπό τό στρατό [37] ἀποτελεῖ τήν πιό ἐξοργιστική καί ἀνυπόφορη ἐκδήλωση γραφειοκρατίας.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐξακριβωθοῦν οἱ ἔνοχοι καί γενικά νά ἐξεταστεῖ μέ ἀκρίβεια ἡ περίπτωση αὐτή, 1ο, γιά τόν καθορισμό τῆς εὐθύνης, 2ο, καί αὐτό εἶναι τό βασικό, γιά τήν ἐπεξεργασία *πρακτικῶν* μέτρων, ὥστε νά μήν ἐπαναληφθεῖ κάτι τό παρόμοιο.

Γι' αὐτό προτείνω στά παρακάτω ἀναφερόμενα ἱδρύματα πού ὄφειλαν νά φροντίσουν γιά τή γρηγορότερη ἐκτέλεση τοῦ νόμου γιά τά δέματα μέ τρόφιμα, δηλ. γιά τήν ἐφαρμογή του,

νά γίνει ἀμέσως ἔρευνα αὐστηρότατη καί λεπτομερέστατη γιά τίς αἰτίες τῆς γραφειοκρατίας, συγκεντρώνοντας *ὅλα* τά ντοκουμέντα καί ἀνακρίνοντας ὅλους ὅσοι ἔχουν σχέση μέ τήν ὑπόθεση

καί νά ὑποβληθεῖ στό ΣΛΕ τήν Τρίτη ἡ ἔκθεσή σας, μαζί μέ τά προτεινόμενα *πρακτικά* μέτρα γιά τήν ἐξάλειψη τῆς γραφειοκρατίας.

Τά ἱδρύματα εἶναι τά ἑξῆς:

Γραμματεία τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας
Κεντρική Ἐπισιτιστική Ἐπιτροπή τοῦ Στρατοῦ
Ἐπισιτιστική ἐπιτροπή
Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν
Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥ [38]

'Απαντῶ στίς πέντε ἐρωτήσεις πού μοῦ ὑποβλήθηκαν, μέ τόν ὅρο νά τηρηθεῖ ἡ γραπτή ὑπόσχεση πού μοῦ δόθηκε ὅτι ἡ ἀπάντησή μου θά δημοσιευτεῖ ὁλόκληρη σέ ἑκατό καί πάνω ἐφημερίδες τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς.

1. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση δέν εἶχε μεταρυθμιστικό κυβερνητικό πρόγραμμα, ἀλλά ἐπαναστατικό. Οἱ μεταρυθμίσεις εἶναι παραχωρήσεις πού παίρνονται ἀπό τήν κυρίαρχη τάξη, ἐνῶ διατηρεῖται ἡ κυριαρχία της. Ἐπανάσταση εἶναι ἡ ἀνατροπή τῆς κυρίαρχης τάξης. Γι' αὐτό τά μεταρυθμιστικά προγράμματα ἀποτελοῦνται συνήθως ἀπό πολλά ἐπιμέρους σημεῖα. Τό δικό μας, τό ἐπαναστατικό πρόγραμμα ἀποτελοῦνταν, συγκεκριμένα, ἀπό ἕνα γενικό σημεῖο: ἀνατροπή τοῦ ζυγοῦ τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τους, ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές αὐτούς. Τό πρόγραμμα αὐτό ποτέ δέν τό ἀλλάξαμε. Μερικά ἐπιμέρους μέτρα πού ἀπόβλεπαν στήν ἐφαρμογή τοῦ προγράμματος αὐτοῦ συχνά ἄλλαζαν, ἡ ἀπαρίθμησή τους θά ἔπιανε ὁλόκληρο τόμο. Θά ἀναφέρω μόνο ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη ἕνα γενικό σημεῖο τοῦ κυβερνητικοῦ μας προγράμματος, πού προκάλεσε τίς μεγαλύτερες, ἴσως, ἀλλαγές μερικῶν μέτρων. Τό σημεῖο αὐτό εἶναι: συντριβή τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τῆς 25 τοῦ Ὀχτώβρη (7 τοῦ Νοέμβρη) 1917 δέν κλείσαμε καί τίς ἀστικές ἀκόμη ἐφημερίδες, καί γιά τρομοκρατία οὔτε λόγος δέν γινόταν. Ἀπελευθερώσαμε ὄχι μόνο πολλούς ὑπουργούς τοῦ Κέρενσκι, ἀλλά καί τόν Κρασνόφ πού πολεμοῦσε ἐνάντιά μας. Μονάχα ὅταν οἱ ἐκμεταλλευτές, δηλ. οἱ καπιταλιστές, ἄρχισαν νά ἀναπτύσσουν τήν ἀντίστασή τους, ἀρχίσαμε νά τή συντρίβουμε

συστηματικά, φτάνοντας καί ὥς τήν τρομοκρατία. Αὐτή ἦταν ἡ ἀπάντηση τοῦ προλεταριάτου στίς ἐνέργειες αὐτές τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπως ἦταν ἡ κοινή συνωμοσία μέ τούς καπιταλιστές τῆς Γερμανίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Γαλλίας γιά τήν παλινόρθωση τῆς ἐξουσίας τῶν ἐκμεταλλευτῶν στή Ρωσία, ἡ ἐξαγορά τῶν τσεχοσλοβάκων μέ χρῆμα τῶν ἀγγλογάλλων, τοῦ Μάννερχαϊμ, τοῦ Ντενίκιν κτλ. κ.ο.κ. μέ χρῆμα τῶν γερμανῶν καί γάλλων. Μιά ἀπό τίς τελευταῖες συνωμοσίες πού προκάλεσαν «ἀλλαγή» — δηλαδή δυνάμωμα τῆς τρομοκρατίας ἐνάντια στήν ἀστική τάξη στήν Πετρούπολη — ἦταν ἡ συνωμοσία τῆς ἀστικῆς τάξης, μαζί μέ τούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους, γιά τήν παράδοση τῆς Πετρούπολης, ἡ κατάληψη ἀπό ἀξιωματικούς-συνωμότες τῆς Κράσναγια Γκόρκα, ἡ ἐξαγορά ἀπό τούς ἄγγλους καί γάλλους καπιταλιστές τῶν ὑπαλλήλων στήν ἐλβετική πρεσβεία καί πολλῶν ὑπαλλήλων ρώσων καί τά λοιπά.

2. Ἡ δράση τῆς Σοβιετικῆς μας Δημοκρατίας στό Ἀφγανιστάν, τήν Ἰνδία καί τίς ἄλλες μουσουλμανικές χῶρες ἔξω ἀπό τή Ρωσία εἶναι ἡ ἴδια μέ τή δράση μας ἀνάμεσα στούς πολυάριθμους μουσουλμάνους καί τίς ἄλλες μή ρωσικές λαότητες μέσα στή Ρωσία. Δόσαμε τή δυνατότητα, λ.χ., στίς μάζες τῆς Μπασκιρίας νά συγκροτήσουν αὐτόνομη Δημοκρατία μέσα στή Ρωσία, βοηθήσαμε μέ κάθε τρόπο τήν πρωτόβουλη, ἐλεύθερη ἀνάπτυξη κάθε λαότητας, τήν αὔξηση καί διάδοση τοῦ Τύπου στή μητρική γιά τόν καθένα γλώσσα, μεταφράζουμε καί προπαγανδίζουμε τό Σοβιετικό μας Σύνταγμα, πού ἔχει τήν ἀτυχία νά ἀρέσει σ' ἕνα δισεκατομμύριο καί πάνω κατοίκους τῆς γῆς, πού ἀνήκουν σέ ἀποικιακές, ἐξαρτημένες, καταπιεζόμενες, μή ἰσότιμες λαότητες, νά ἀρέσει περισσότερο ἀπό ὅ,τι τό «δυτικοευρωπαϊκό» καί τό ἀμερικανικό Σύνταγμα τῶν ἀστικο-«δημοκρατικῶν» κρατῶν, πού κατοχυρώνει τήν ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς καί τοῦ κεφαλαίου, δηλ. πού κατοχυρώνει τήν καταπίεση τῶν λίγων «πολιτισμένων» καπιταλιστῶν πάνω στούς ἐργαζόμενους τῶν χωρῶν τους καί πάνω σέ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια τῶν ἀποικιῶν τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς κ.ο.κ.

3. Ἀπέναντι στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες καί τήν Ἰαπωνία βάζουμε πρίν ἀπόλα σάν πολιτικό σκοπό νά ἀποκρούσουμε τήν αὐθάδη, τήν ἐγκληματική, τή ληστρική τους ἐπιδρομή ἐνάντια στή Ρωσία, πού ἀποβλέπει στόν πλουτισμό μόνο τῶν καπιταλι-

στῶν τους. Καί στά δυό αὐτά κράτη πολλές φορές καί ἐπίσημα προτείναμε εἰρήνη, ἀλλά αὐτά οὔτε καί μᾶς ἀπαντοῦσαν καί συνεχίζουν τόν πόλεμο ἐνάντιά μας, βοηθοῦν τόν Ντενίκιν καί τόν Κολτσάκ, ληστεύουν τό Μούρμανσκ καί τό Ἀρχάγκελσκ, ἐρημώνουν καί καταστρέφουν ἰδιαίτερα τήν Ἀνατολική Σιβηρία, ὅπου οἱ ρῶσοι ἀγρότες προβάλλουν ἡρωική ἀντίσταση στούς ληστές-καπιταλιστές τῆς Ἰαπωνίας καί τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς.

Ὁ παραπέρα πολιτικός καί οἰκονομικός σκοπός μας ἀπέναντι σέ ὅλους τούς λαούς, μαζί καί ἀπέναντι στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες καί τήν Ἰαπωνία εἶναι ἕνας: ἀδελφική συμμαχία μέ τούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους ὅλων τῶν χωρῶν χωρίς ἐξαίρεση.

4. Τούς ὅρους, πάνω στούς ὁποίους εἴμαστε σύμφωνοι νά κλείσουμε εἰρήνη μέ τόν Κολτσάκ, τόν Ντενίκιν καί τόν Μάνερχαϊμ, τούς διατυπώσαμε πολλές φορές τελείως συγκεκριμένα, καθαρά, γραπτά, λ.χ., στόν Μπούλλιτ, πού ἔκανε διαπραγματεύσεις ἐξονόματος τῆς κυβέρνησης τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν [39] μαζί μας (καί μ' ἐμένα προσωπικά στή Μόσχα), στό γράμμα πρός τόν Νάνσεν [40], κτλ. Δέν εἶναι δικό μας φταίξιμο, ἄν οἱ κυβερνήσεις τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν καί τῶν ἄλλων χωρῶν φοβοῦνται νά δημοσιεύσουν ὅλα τά ντοκουμέντα αὐτά καί κρύβουν ἀπό τό λαό τήν ἀλήθεια. Ὑπενθυμίζω μόνο τό βασικό μας ὅρο: εἴμαστε ἕτοιμοι νά πληρώσουμε ὅλα τά χρέη στή Γαλλία καί στά ἄλλα κράτη, ἀρκεῖ μόνο νά ἔχουμε εἰρήνη στήν πράξη καί ὄχι στά λόγια μόνο, δηλ. νά ὑπογραφεῖ καί νά ἐπικυρωθεῖ ἐπίσημα ἀπό τίς κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Ἰταλίας, γιατί ὁ Ντενίκιν, ὁ Κολτσάκ, ὁ Μάννερχαϊμ καί οἱ ἄλλοι εἶναι ἁπλά πιόνια στά χέρια αὐτῶν τῶν κυβερνήσεων.

5. Πιό πολύ ἀπό ὅλα θά ἤθελα νά γνωστοποιήσω στήν κοινή γνώμη τῆς Ἀμερικῆς τά ἑξῆς:

Σέ σύγκριση μέ τή φεουδαρχία ὁ καπιταλισμός ἦταν ἕνα κοσμοϊστορικό βῆμα μπροστά πάνω στό δρόμο τῆς «ἐλευθερίας», τῆς «ἰσότητας», τῆς «δημοκρατίας», τοῦ «πολιτισμοῦ». Ὡστόσο ὅμως, ὁ καπιταλισμός ἦταν καί παραμένει σύστημα *μισθωτῆς δουλείας,* ὑποδούλωσης τῶν ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων, τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν στή μηδαμινή μειοψηφία τῶν συγχρονισμένων («moderne») δουλοκτητῶν, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Ἡ ἀστική δημοκρατία ἄλλαξε τή μορφή τῆς οἰκονομικῆς

αὐτῆς δουλείας σέ σύγκριση μέ τή φεουδαρχία, δημιούργησε ἕνα πολύ λαμπρό κάλυμμα γι' αὐτή, ἀλλά δέν ἄλλαξε καί δέν μποροῦσε νά ἀλλάξει τήν οὐσία της. Ὁ καπιταλισμός καί ἡ ἀστική δημοκρατία εἶναι μισθωτή δουλεία.

Ἡ τεράστια πρόοδος τῆς τεχνικῆς γενικά, τῶν συγκοινωνιῶν ἰδιαίτερα, ἡ κολοσσιαία αὔξηση τοῦ κεφαλαίου καί τῶν τραπεζῶν ἔκαναν ὥστε ὁ καπιταλισμός νά ὡριμάσει καί νά παραωριμάσει. Ἔφαγε τά ψωμιά του. Ἔγινε ἡ πιό ἀντιδραστική τροχοπέδη τῆς ἀνθρώπινης ἐξέλιξης. Ἔφτασε στήν ὁλοκληρωτική κυριαρχία μιᾶς χούφτας δισεκατομμυριούχων καί ἑκατομμυριούχων, πού σπρώχνουν τούς λαούς στή σφαγή γιά νά λύσουν τό ζήτημα σέ ποιά ἀπό τίς δυό ὁμάδες ληστῶν, στή γερμανική ἤ στήν ἀγγλογαλλική πρέπει νά πέσει ἡ ἰμπεριαλιστική λεία, ἡ ἐξουσία πάνω στίς ἀποικίες, οἱ οἰκονομικές «σφαῖρες ἐπιροῆς», εἴτε οἱ «ἐντολές γιά τή διακυβέρνηση» κτλ.

Τόν καιρό τοῦ πολέμου 1914-1918 δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι σκοτώθηκαν καί σακατεύτηκαν ἀκριβῶς γιά τό λόγο αὐτό, μόνο γι' αὐτό τό λόγο. Ἡ κατανόηση τῆς ἀλήθειας αὐτῆς διαδίδεται μέ ἀκράτητη δύναμη καί ταχύτητα μέσα στίς μάζες τῶν ἐργαζομένων σέ ὅλες τίς χῶρες — καί αὐτό πιό πολύ γιατί ὁ πόλεμος προκάλεσε παντοῦ ἀφάνταστη καταστροφή, καί γιά τόν πόλεμο πρέπει νά πληρώσουν *παντοῦ,* μαζί καί οἱ λαοί-«νικητές», τόκους ἀπέναντι στά χρέη. Καί τί εἶναι οἱ τόκοι αὐτοί; Εἶναι χαράτσι δισεκατομμυρίων πού δίνεται στούς κυρίους ἑκατομμυριούχους, γιατί ἦταν τόσο εὐγενικοί καί ἐπέτρεψαν σέ δεκάδες ἑκατομμύρια ἐργάτες καί ἀγρότες νά ἀλληλοσκοτώνονται καί νά ἀλληλοσακατεύονται γιά νά λυθεῖ τό ζήτημα τοῦ μοιράσματος τῶν κερδῶν πού ἀποκόμισαν οἱ καπιταλιστές.

Ἡ χρεοκοπία τοῦ καπιταλισμοῦ εἶναι ἀναπόφευκτη. Ἡ ἐπαναστατική συνείδηση τῶν μαζῶν ἀναπτύσσεται παντοῦ. Γι' αὐτό μιλοῦν χίλια δυό σημάδια. Ἕνα ἀπό τά ἀσήμαντα, μά πολύ παραστατικά γιά τό φιλισταῖο εἶναι: τά μυθιστορήματα τοῦ Ἀνρύ Μπαρμπίς («Le feu» καί «Clarté»), πού πῆγε στόν πόλεμο, ἐνῶ ἦταν ὁ πιό ἥσυχος, μετριόφρονας, νομοταγής μικροαστός, φιλισταῖος, στενόμυαλος.

Οἱ καπιταλιστές, ἡ ἀστική τάξη, μποροῦν στήν «καλύτερη» γι' αὐτούς περίπτωση νά ἀργοπορήσουν τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ τούτη ἤ τήν ἄλλη ξεχωριστή χώρα μέ τήν ἐξόντωση ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀκόμη ἐργατῶν καί ἀγροτῶν. Μά δέν μποροῦν νά σώσουν τόν καπιταλισμό. Σέ ἀντικατάστασή του

ἦλθε ἡ *Σοβιετική Δημοκρατία,* πού δίνει τήν ἐξουσία στούς ἐργαζόμενους, καί μόνο στούς ἐργαζόμενους, παραδίνει τήν καθοδήγηση μέ τήν ἀπελευθέρωσή τους στό προλεταριάτο, καταργεῖ τήν ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς, τῶν ἐργοστασίων καί τῶν ἄλλων μέσων παραγωγῆς, γιατί ἡ ἀτομική αὐτή ἰδιοκτησία εἶναι ἡ πηγή τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν πολλῶν ἀπομέρους τῶν λίγων, ἡ πηγή ἐξαθλίωσης τῶν μαζῶν, ἡ πηγή τῶν ληστρικῶν πολέμων ἀνάμεσα στούς λαούς, πολέμων πού πλουτίζουν μόνο τούς καπιταλιστές.

Ἡ νίκη τῆς παγκόσμιας Σοβιετικῆς Δημοκρατίας εἶναι ἐξασφαλισμένη.

Τελειώνοντας, ἕνα μικρό παράδειγμα: ἡ ἀμερικανική ἀστική τάξη ἐξαπατᾶ τό λαό, κομπάζοντας γιά ἐλευθερία, ἰσότητα, δημοκρατία στή χώρα της. Ὅμως οὔτε αὐτή, οὔτε καμιά ἄλλη ἀστική τάξη, οὔτε μιά κυβέρνηση στόν κόσμο δέν θά μπορέσει νά δεχτεῖ, δέν θά τολμήσει νά δεχτεῖ τήν ἅμιλλα μέ τήν κυβέρνησή μας πάνω σέ ἀρχές τῆς πραγματικῆς ἐλευθερίας, ἰσότητας, δημοκρατίας: ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἡ συμφωνία ἐξασφαλίζει στήν κυβέρνησή μας, καί σέ ὁποιαδήποτε ἄλλη, τήν ἐλευθερία ἀνταλλαγῆς... μικρῶν βιβλίων, πού θά ἐκδίδονται ἐξονόματος τῆς κυβέρνησης σέ ὁποιαδήποτε γλώσσα καί θά περιέχουν τό κείμενο τῶν νόμων τῆς δοσμένης χώρας, τό κείμενο τοῦ Συντάγματος, μέ τήν ἐξήγηση τῆς ὑπεροχῆς του ἀπέναντι στά ἄλλα.

Καμιά ἀστική κυβέρνηση στόν κόσμο δέν θά τολμήσει νά κλείσει μιά τέτια εἰρηνική, ἐλεύθερη, ἰσότιμη, δημοκρατική συμφωνία μαζί μας.

Γιατί; Γιατί ὅλες, ἐκτός ἀπό τίς Σοβιετικές κυβερνήσεις, στηρίζονται στήν καταπίεση καί στήν ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν. Μά ὁ μεγάλος πόλεμος τοῦ 1914-1918 τσάκισε τή μεγάλη ἀπάτη.

20 τοῦ Ἰούλη 1919. *Λένιν*

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 162, 25 τοῦ Ἰούλη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ, ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ «ΚΟΟΠΕΡΑΤΣΙΓΙΑ»[41]
30 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1919

(Χειροκροτήματα.) Σύντροφοι, όσοναφορᾶ τήν ἐπισιτιστική καί στρατιωτική μας κατάσταση, ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς δόσω μιά μικρή καί σύντομη ἐξήγηση. Νομίζω ὅτι τά βασικά γεγονότα πού ἀφοροῦν τά ζητήματα αὐτά εἶναι σέ ὅλους σας γνωστά καί τό καθῆκον μου, ἴσως, νά συνίσταται μόνο στό νά φωτίσω κάπως τή σημασία τῶν γεγονότων αὐτῶν.

Ἀκριβῶς τήν ἐποχή πού εἴσαστε ὑποχρεωμένοι νά λύσετε τά συνεταιριστικά ζητήματα, περνοῦμε μιά ὀξυμένη στιγμή, ἰδιαίτερα στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, ὅπως καί πέρυσι τό καλοκαίρι. Ξέρετε ὅτι οἱ ἐπιτυχίες τῆς ἐπισιτιστικῆς μας δουλιᾶς στόν τελευταῖο χρόνο σέ σύγκριση μέ τόν προηγούμενο ἦταν πολύ μεγάλες. Εἶναι ζήτημα ἄν στούς ἄλλους τομεῖς τῆς σοβιετικῆς δράσης μποροῦμε νά μετρήσουμε μέ τόση ἀκρίβεια τίς ἐπιτυχίες αὐτές ὅπως στήν ἐπισιτιστική δουλιά. Στόν πρῶτο χρόνο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού ἕνα μέρος πιάνει καί τό τέλος τοῦ καθεστῶτος τοῦ Κέρενσκι, ἡ κρατική συγκέντρωση ἀνέβηκε συνολικά σέ 30 ἑκατομμύρια πούτια. Στόν ἑπόμενο χρόνο συγκεντρώσαμε πάνω ἀπό 107 ἑκατομμύρια πούτια, ἄν καί στό στρατιωτικό τομέα καί στόν τομέα τῆς ἐλεύθερης ἐπικοινωνίας μέ πιό παραγωγικές περιοχές βρισκόμασταν στό δεύτερο χρόνο σέ πιό δύσκολες συνθῆκες, γιατί μᾶς ἦταν ἐντελῶς ἀπρόσιτη ὄχι μόνο ἡ Σιβηρία, ἀλλά καί ἡ Οὐκρανία καί μεγάλο μέρος

τοῦ μακρινοῦ Νότου. Παρόλα αὐτά, ὅπως βλέπετε, οἱ συγκεντρώσεις μας σέ σιτηρά τριπλασιάστηκαν. Ἀπό τήν ἄποψη τῆς δουλιᾶς τοῦ ἐπισιτιστικοῦ μηχανισμοῦ αὐτό εἶναι μιά μεγάλη ἐπιτυχία, ἀπό τήν ἄποψη ὅμως τῆς ἐξασφάλισης σέ σιτηρά τῶν μή γεωργικῶν περιοχῶν, αὐτό εἶναι πολύ λίγο, γιατί ὅταν ἔγιναν ἀκριβεῖς ἔρευνες τῶν ὅρων διατροφῆς τοῦ μή γεωργικοῦ πληθυσμοῦ καί ἰδιαίτερα τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων, ἀποδείχτηκε ὅτι ὁ ἐργάτης στίς πόλεις τήν ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι αὐτοῦ τοῦ χρόνου παίρνει μόνο τά μισά περίπου ἐπισιτιστικά προϊόντα ἀπό τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί τά ὑπόλοιπα εἶναι ἀναγκασμένος νά τά προμηθεύεται στήν ἐλεύθερη ἀγορά, στή Σούχαρεβκα καί ἀπό τούς κερδοσκόπους, καί γιά τά πρῶτα μισά ὁ ἐργάτης πληρώνει τό ἕνα δέκατο τῶν ἐξόδων του, ἐνῶ γιά τά δεύτερα — τά ἐννιά δέκατα. Οἱ κύριοι κερδοσκόποι, ὅπως καί θά ἔπρεπε νά περιμένει κανείς, γδέρνουν τόν ἐργάτη, παίρνοντας 9 φορές περισσότερα σέ σύγκριση μέ τήν τιμή πού παίρνει τό κράτος γιά τά συγκεντρωμένα σιτηρά. Ἄν πάρουμε τά συγκεκριμένα αὐτά στοιχεῖα τῆς ἐπισιτιστικῆς μας κατάστασης, πρέπει νά ποῦμε ὅτι κατά τό μισό μέ τό ἕνα πόδι στεκόμαστε στόν παλιό καπιταλισμό καί μόνο κατά τό μισό βγήκαμε ἀπό τό ἕλος αὐτό, ἀπό τό βάλτο τῆς κερδοσκοπίας καί μπήκαμε στό δρόμο τῶν σοσιαλιστικῶν πραγματικά συγκεντρώσεων σιτηρῶν, ὅταν τά σιτηρά ἔπαψαν νά εἶναι ἐμπόρευμα, ἔπαψαν νά εἶναι ἀντικείμενο κερδοσκοπίας καί ἀντικείμενο καί αἰτία γιά φαγωμάρες, γιά πάλη καί γιά ἐξαθλίωση τῶν πολλῶν. Ὅπως βλέπετε, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ποσοῦ πού εἶναι ἀπαραίτητο γιά τήν ἱκανοποίηση τοῦ μή γεωργικοῦ καί τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ ἔγιναν λίγα, ἀλλά ἄν φανταστοῦμε μέσα σέ πόσο δύσκολες συνθῆκες εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά δουλεύουμε στήν περίοδο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὅταν μεγάλο μέρος τῶν πιό σιτοπαραγωγικῶν περιοχῶν δέν βρισκόταν στήν κατοχή μας — ἡ ταχύτητα ὀργάνωσης τοῦ ἐπισιτιστικοῦ μηχανισμοῦ ἦταν ἐξαιρετικά μεγάλη. Νομίζω, ὅλοι θά συμφωνήσετε μαζί μου ὅτι στόν τομέα αὐτό τό ὀργανωτικό πρόβλημα, τό πρόβλημα τῆς συγκέντρωσης τῶν σιτηρῶν ἀπό τίς μάζες τῆς ἀγροτιᾶς ὄχι μέ καπιταλιστικό τρόπο, εἶναι πρόβλημα ἀφάνταστα δύσκολο, πού δέν μπορεῖ νά τό λύσει καμιά ἀλλαγή θεσμῶν — δέν μιλῶ πιά γιά ἀλλαγή κυβέρνησης — γιατί τό πρόβλημα αὐτό ἀπαιτεῖ ὀργανωτική ἀνασυγκρότηση, ἀπαιτεῖ ἀναδιοργάνωση τῶν θεμελίων τῆς ἀγροτικοοικονομικῆς ζωῆς, πού διαμορφώθηκαν μέσα σέ αἰῶνες, ἄν ὄχι σέ χιλιετηρίδες. Ἄν

μᾶς δινόταν, ἄς ποῦμε, σέ συνθῆκες πλήρους εἰρήνης, ἄς ὑποθέσουμε 5 χρόνια προθεσμία γιά τή δημιουργία ὀργανωτικοῦ μηχανισμοῦ πού θά μποροῦσε ὁλοκληρωτικά νά συγκεντρώσει στά χέρια τοῦ κράτους τά σιτηρά, ἀφαιρώντας τα ἀπό τά χέρια τῶν κερδοσκόπων, θά λέγαμε ὅτι μιά τέτια ταχύτητα κοινωνικοοικονομικῆς ἀνασυγκρότησης εἶναι πρωτόφαντη καί πρωτάκουστη. Καί, ἄν καταφέρουμε σέ λιγότερο ἀπό δυό χρόνια νά λύσουμε τό πρόβλημα αὐτό κατά τό μισό, αὐτό εἶναι πολύ μεγάλο πράγμα. Αὐτό εἶναι ἀδιάβλητη ἀπόδειξη ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία στό ἐπισιτιστικό ζήτημα, τό πιό δύσκολο καί ἐπίπονο, εἶχε σωστή γραμμή καί στέκει σέ σωστό δρόμο. Πάντως μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία μέ τόν πιό σταθερό τρόπο ἀποφάσισε νά προχωρήσει μόνο πάνω σ' αὐτό τό δρόμο, χωρίς νά τή σαστίζουν οἱ ταλαντεύσεις, οἱ ἀμφιβολίες καί ἡ κριτική, καμιά φορά καί ἡ ἀπόγνωση πού βλέπουμε γύρω μας. Δέν εἶναι περίεργο τό ὅτι βλέπουμε νά ἐκδηλώνουν τοῦτοι ἤ ἐκεῖνοι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν πεινασμένων περιοχῶν κάποτε τήν πιό μεγάλη καί ἀπελπισμένη ἀπόγνωση. Αὐτό δέν εἶναι περίεργο, γιατί τά γενικά νούμερα πού ἀνάφερα καί πού ἀφοροῦν τή διατροφή τῶν ἐργατῶν τῶν μή γεωργικῶν περιοχῶν καί τῶν πόλεων, δείχνουν ὅτι κατά τό μισό εἶναι ὑποχρεωμένοι νά ἐξαρτῶνται ἀπό τούς κερδοσκόπους, ἀπό τίς εὐκαιρίες καί λοιπά.

Κι' ἐσεῖς ξέρετε ὅτι ἡ κερδοσκοπία σ' ἐμᾶς παίρνει τό χαρακτήρα τῆς πιό λυσσαλέας πάλης καί ἐκεῖνοι πού ἔχουν τή δυνατότητα νά προμηθεύουν προϊόντα σ' αὐτή τήν ἀγορά γδέρνουν ἀλύπητα. Δέν εἶναι περίεργο τό ὅτι συναντᾶμε τήν ἀπόγνωση ἐκείνων πού ἀπότυχαν στή λυσσαλέα αὐτή πάλη ἀνάμεσα στούς κερδοσκόπους καί τούς πεινασμένους. Εἶναι εὐνόητο πώς σέ συνθῆκες πού οἱ σιδηροδρομικές μεταφορές ἐξασθένισαν, ὅταν στίς πιό σιτοπαραγωγικές περιοχές βλέπουμε αὐτό πού παρατηρεῖται στήν Οὐκρανία, ὅπου δέν κατόρθωσαν νά δημιουργήσουν καθόλου μηχανισμό, ὅπου ὥς τώρα τά παλιά ὑπολείμματα τοῦ παρτιζανισμοῦ καταστρέφουν κάθε δυνατότητα ὀργανωτικῆς δουλιᾶς, ὅπου ὁ πληθυσμός ὥς τώρα δέν μπόρεσε νά νικήσει τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα — ὅλα αὐτά ἐξυπηρετοῦν ὁλοκληρωτικά τά συμφέροντα τοῦ Ντενίκιν, πού κερδίζει στίς περιοχές αὐτές τίς πιό εὔκολες νίκες, κι' αὐτό μᾶς δυσκολεύει νά χρησιμοποιήσουμε τίς πιό σιτοπαραγωγικές πηγές, ὅπου ὑπάρχουν ἀποθέματα σιτηρῶν, τά ὁποῖα θά μποροῦσαν νά μᾶς βγάλουν εὔκολα ἀπό τίς δυσκολίες. Λέω ὅτι σέ μιά τέτια κατάσταση δέν εἶναι περίεργο

νά συναντᾶς τριγύρω σου τήν ἀπόγνωση τῶν ἀνθρώπων πού ἀπότυχαν ἰδιαίτερα σκληρά στήν πάλη αὐτή γιά τό ψωμί. Ἄν πάρουμε γενικά καί στό σύνολο τήν ἀνάπτυξη τῆς σοβιετικῆς δουλιᾶς, ὄχι μεμονωμένες περιπτώσεις, ἀλλά στό σύνολο τῆς δουλιᾶς, ἄν συγκρίνουμε τί ἔδοσε ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί τί ἡ ἐλεύθερη ἀγορά, πρέπει νά ποῦμε ὅτι τό μισό ἐκεῖνο τῆς ἐπισιτιστικῆς ὑπόθεσης πού βρίσκεται στά χέρια τῶν κερδοσκόπων, ὅτι αὐτό τό μισό εἶναι ὥς τώρα ἡ πηγή τῆς τρομερῆς καταπίεσης καί τοῦ πιό λυσσαλέου, τοῦ σκανδαλώδους κέρδους γιά τούς κερδοσκόπους, πού δέν ρυθμίζεται μέ τίποτε καί σέ συνθῆκες μάλιστα πού ἀπό τή μιά μεριά ὑπάρχουν πεινασμένοι ἄνθρωποι καί ἀπό τήν ἄλλη ἡ δυνατότητα γιά μερικούς νά κερδίζουν, δηλαδή εἶναι ἡ πηγή τῆς πιό μεγάλης διαφθορᾶς.

Καί εἶναι εὐνόητο, οἱ ἄνθρωποι πού δέν μποροῦν νά συλλάβουν τό προτσές αὐτό καί νά ξεκαθαρίσουν τά πράγματα, αὐτοί συνέχεια, ἀντί νά σκεφτοῦν πῶς θά λύσουν στήν πάλη ἐνάντια στόν καπιταλισμό τό καινούργιο αὐτό πρόβλημα — τήν ὀργάνωση τῆς συγκέντρωσης τῶν σιτηρῶν μέ σταθερές τιμές, ἔχοντας ἐμπιστοσύνη στό ἐργατικό κράτος — ἀντί νά τό σκεφτοῦν καλά αὐτό, μᾶς λένε: «Κοιτάξτε, ἐφόσον οἱ ἐργάτες κάνουν τά ἐννιά δέκατα τῶν ἐξόδων τους στή Σούχαρεβκα, αὐτό ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχετε μόνο χάρη στούς μαυραγορίτες καί τούς κερδοσκόπους. Γι' αὐτό πρέπει νά προσαρμοστεῖτε μ' αὐτό». Τό ἀκοῦμε κάποτε ἀπό ἀνθρώπους πού φαντάζονται ὅτι ἔχουν ὀξύνοια καί καταλαβαίνουν καλά τά γεγονότα. Στήν πραγματικότητα αὐτοί εἶναι ἐκπρόσωποι τῆς σοφιστείας. Ἡ πείρα τῆς ἐπανάστασης ἐπιβεβαιώνει ὅτι ἡ ἀλλαγή τῶν μορφῶν διοίκησης δέν εἶναι δύσκολη ὑπόθεση, ὅτι ἡ ἀπομάκρυνση τῆς κυρίαρχης τάξης τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν μπορεῖ νά γίνει σέ ἕνα σύντομο χρονικό διάστημα — καί ὅταν ἡ ἐπανάσταση ἐξελίσσεται μέ ἐπιτυχία ἀκόμη καί σέ λίγες ἑβδομάδες — ἀλλά ἡ ἀνάπλαση τῶν ριζικῶν συνθηκῶν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ἡ πάλη ἐνάντια στίς συνήθειες πού ἐπί ἑκατονταετίες καί χιλιετηρίδες διαπότιζαν τόν κάθε μικρονοικοκύρη, αὐτό εἶναι ὑπόθεση πού ἀπαιτεῖ, σέ συνθῆκες πλήρους ἀνατροπῆς τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων, μιά ἐπίμονη ὀργανωτική δουλιά πολλῶν ἐτῶν. Καί ὅταν μᾶς ὑποδείχνουν νά, κοιτάξτε, δίπλα σας ἀνθίζει πλούσια ἡ Σούχαρεβκα, ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτή, ἐμεῖς λέμε: γιατί ἀπορεῖτε; Μήπως τό πρόβλημα αὐτό μποροῦσε νά λυθεῖ σέ ἕνα διάστημα λιγότερο ἀπό δυό χρόνια

καί σέ συνθῆκες πού ἀποκόπηκαν ἀπό τή Ρωσία οἱ καλύτερες γεωργικές περιοχές; Οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν τίς περισσότερες ἀντιρήσεις ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί κάποτε μάλιστα βεβαιώνουν ὅτι μιλοῦν ἀπό σοσιαλιστική ἄποψη — θεός φυλάξοι ἀπό τό σοσιαλισμό αὐτό! — αὐτοί κατηγοροῦν τούς μπολσεβίκους γιά οὐτοπισμό καί τυχοδιωκτισμό, ἐπειδή οἱ μπολσεβίκοι ἔλεγαν: μπορεῖ καί πρέπει νά συντρίψουμε μέ ἐπαναστατικό τρόπο ὄχι μόνο τή μοναρχία καί τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία, ἀλλά νά τσακίσουμε καί νά σαρώσουμε καί τήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν καί τά ὑπολείμματα τοῦ παλιοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, γιά νά ξεκαθαρίσουμε τό ἔδαφος γιά τήν ὀργανωτική οἰκοδόμηση, πού θά μᾶς ἀναγκάσει ὁπωσδήποτε νά ὑπολογίζουμε ὅτι θά χρειαστεῖ μιά μακρόχρονη περίοδος κυριαρχίας τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας, τῆς μόνης ἱκανῆς νά τραβήξει πίσω της τίς πλατιές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς. Οἱ ἄνθρωποι πού μᾶς κατηγοροῦν γιά οὐτοπισμό, ἐπειδή παραδεχόμασταν ὅτι ἦταν δυνατό νά συντρίψουμε μέ ἐπαναστατικό τρόπο τήν τάξη τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, οἱ ἴδιοι μᾶς ἐπιβάλλουν ἕνα πρόβλημα οὐτοπιστικό, νά λύσουμε τά ὀργανωτικά ζητήματα τοῦ καινούργιου σοσιαλιστικοῦ συστήματος καί τῆς πάλης ἐνάντια στίς παλιές συνήθειες, πού δέν μπορεῖς νά τίς ἐξαλείψεις μέ καμιά κατάργηση θεσμῶν, νά λύσουμε τά προβλήματα αὐτά — σέ συνθῆκες πού τά χέρια μας εἶναι δεμένα μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο — σέ διάστημα πού καμιά ἐπίγεια δύναμη δέν μπορεῖ νά τά λύσει.

Μάλιστα ἡ ἐπισιτιστική ἀκριβῶς πολιτική δείχνει ἐξαιρετικά καθαρά ὅτι ἡ πάλη τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στόν καπιταλισμό στήν τελευταία της μορφή γίνεται ἀκριβῶς ἐδῶ, ὅπου χρειάζεται νά νικήσεις ὄχι μόνο τούς παλιούς θεσμούς καί ὄχι μόνο τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, ἀλλά καί ὅλες τίς συνήθειες καί τίς συνθῆκες οἰκονομίας ἑκατομμυρίων μικρονοικοκυρέων, πού καλλιέργησε ὁ καπιταλισμός. Χρειάζεται νά πετύχουμε ὥστε τό λογικό τους νά νικήσει τίς προλήψεις τους. Ὁ κάθε συνειδητός κάπως ἀγρότης θά συμφωνήσει ὅτι τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν καί ἡ πούλησή τους στήν ἐλεύθερη ἀγορά, ὅταν ὁ λαός πεινάει — σημαίνει πόλεμο ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους καί πλουτισμό τῶν κερδοσκόπων, ἐνῶ γιά τίς μάζες τοῦ λαοῦ σημαίνει πείνα. Ἡ κατανόηση ὅμως τοῦ γεγονότος αὐτοῦ δέν ἀρκεῖ, γιατί ὅλες οἱ προλήψεις καί ὅλες οἱ συνήθειες τοῦ ἀγρότη λένε ὅτι εἶναι πιό συμφέρον νά πουλάει τά σιτηρά στόν κερδοσκόπο γιά μερικές ἑκατοντάδες ρούβλια, παρά νά τά

παραδίνει στό κράτος γιά μερικές δεκάδες χαρτονομίσματα, μέ τά όποῖα τώρα δέν μπορεῖ νά πάρει ἐμπόρευμα. Ἐμεῖς λέμε: ἐφόσον ἡ χώρα εἶναι καταστραμένη, ἐφόσον δέν ὑπάρχουν καύσιμα καί οἱ φάμπρικες σταμάτησαν, ἐσύ, ὁ ἀγρότης, πρέπει νά βοηθήσεις τό ἐργατικό κράτος, πρέπει νά δόσεις τά σιτηρά δανεικά. Τά χαρτονομίσματα πού σοῦ δίνουμε σέ ἀνταλλαγή τῶν σιτηρῶν, εἶναι ἀπόδειξη ὅτι ἔδοσες δάνειο στό κράτος. Ἐάν ἐσύ, ὁ ἀγρότης, δόσεις στό κράτος δάνειο καί σιτηρά, τότε ὁ ἐργάτης μπορεῖ νά ἀναστηλώσει τή βιομηχανία. Ἄλλος τρόπος γιά τήν ἀναστήλωση τῆς βιομηχανίας στή χώρα πού τήν ἔχει ἀφανίσει ὁ τετράχρονος ἰμπεριαλιστικός πόλεμος καί ὁ δίχρονος ἐμφύλιος πόλεμος — ἄλλος τρόπος δέν ὑπάρχει! Κάθε ἀγρότης πού εἶναι κάπως ἀναπτυγμένος καί βγῆκε ἀπό τό πρωτόγονο σκοτάδι τοῦ μουζίκου, θά συμφωνήσει ὅτι δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος. Ὅμως ἄλλο ζήτημα εἶναι ὁ συνειδητός ἀγρότης, πού θά τόν πείσετε ὅταν τοῦ συμπεριφερθεῖτε ἀνθρώπινα, καί ἄλλο ζήτημα οἱ προλήψεις ἑκατομμυρίων ἀγροτῶν, πού παίρνουν ὑπόψη τους τό γεγονός ὅτι ἔζησαν ὅλη τή ζωή τους στόν καπιταλισμό, πού θεωροῦν τήν ἰδιοκτησία στά σιτηρά δίκαιη ὑπόθεση, πού δέν δοκίμασαν τήν καινούργια τάξη πραγμάτων καί δέν μποροῦν νά τῆς ἔχουν ἐμπιστοσύνη. Νά γιατί λέμε ὅτι σ' αὐτόν ἀκριβῶς τόν τομέα, τόν ἐπισιτιστικό, γίνεται ὁ πιό μεγάλος πόλεμος τοῦ καπιταλισμοῦ ἐνάντια στό σοσιαλισμό στήν πράξη πιά, καί ὄχι μόνο στά λόγια, καί ὄχι στόν τομέα τῶν κορυφῶν τῆς κρατικῆς οἰκοδόμησης. Τίς κορυφές αὐτές εἶναι εὔκολο νά τίς ἀνασχηματίσεις, καί δέν εἶναι μεγάλη ἡ σημασία τῶν τέτιων ἀνασχηματισμῶν. Κι' ἐδῶ ἡ συνείδηση τῶν ἐργαζομένων καί τῆς πρωτοπορίας τους — τῆς ἐργατικῆς τάξης — μπαίνει στήν ἀποφασιστική καί τελευταία μάχη ἐνάντια στίς προλήψεις, τόν κατατεμαχισμό καί τή διασπορά τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν. Ὅταν οἱ ὀπαδοί τοῦ καπιταλισμοῦ — τό ἴδιο κάνει ἄν λέγονται ἐκπρόσωποι τῶν ἀστικῶν κομμάτων ἤ μενσεβίκοι ἤ ἐσέροι — ὅταν αὐτοί λένε: «Παραιτηθεῖτε ἀπό τήν ἐφαρμογή τοῦ κρατικοῦ μονοπωλίου, σταματεῖστε νά παίρνετε σιτηρά ὑποχρεωτικά σέ σταθερές τιμές» — ἐμεῖς ἀπαντοῦμε: «Ἐσεῖς, ἀγαπητοί μενσεβίκοι καί ἐσέροι, ἐσεῖς, ἴσως νά εἶστε καί εἰλικρινεῖς ἄνθρωποι, μά ὑπερασπίζετε τόν καπιταλισμό, μέ τό στόμα σας δέν μιλοῦν παρά οἱ προλήψεις τῆς παλιᾶς μικροαστικῆς δημοκρατίας, πού δέν ἔβλεπε τίποτε ἄλλο ἐκτός ἀπό τό ἐλεύθερο ἐμπόριο, πού στέκει

ἔξω ἀπό τή λυσσαλέα πάλη ἐνάντια στόν καπιταλισμό καί νομίζει ὅτι μπορεῖ νά βρεθεῖ σ' αὐτό ἕνας συμβιβασμός, μιά συμφωνία». Ἐμεῖς ἔχουμε ἀρκετή πείρα καί ξέρουμε ὅτι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐργαζόμενων πραγματικά μαζῶν, ὅσοι δέν σχημάτισαν μέ τόν ξεχωρισμό τους στρώματα τῆς κορυφῆς καί τούς ὁποίους οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές τούς ἐκμεταλλεύονταν σέ ὅλη τους τή ζωή — αὐτοί ξέρουν ὅτι ἐδῶ πρόκειται γιά τήν τελευταία καί ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στόν καπιταλισμό πού δέν ἐπιδέχεται καμιά συμφιλίωση. Ξέρουν ὅτι καμιά ὑποχώρηση δέν εἶναι δυνατή ἐδῶ σ' αὐτόν ἀκριβῶς τόν τομέα. Ἄν προσωρινά ἡ Σοβιετική ἐξουσία μιλάει ὅπως μιλοῦσε πέρυσι: ἄς ἐπιτρέψουμε τήν ἐλεύθερη προμήθεια σιτηρῶν ὥς ἐνάμισι πούτι γιά τόσες ἑβδομάδες — ὕστερα ὅμως ἀπ' αὐτό ἔβαλε ἐμπρός τό μηχανισμό της καί αὐτός ἔδοσε περισσότερα ἀπό πρίν. Ἐσεῖς ξέρετε ὅτι καί σήμερα ἀναγκαστήκαμε νά κάνουμε μιά τέτια ὑποχώρηση καί ἕνα τέτιο διάλειμμα: ἄς ἐφοδιάζονται μονάχοι τους οἱ ἐργάτες μέ σιτηρά τόν καιρό τῶν ἀδειῶν[42]. Ἔτσι πιό πολύ ἐξασφαλίζουμε τή δυνατότητα νά καταπιαστοῦμε ξανά μέ τή δουλιά, ἐξασφαλίζουμε τή σοσιαλιστική μας δουλιά. Ἐμεῖς δίνουμε μιά πραγματική μάχη ἐνάντια στόν καπιταλισμό καί λέμε ὅτι ὁποιεσδήποτε ὑποχωρήσεις καί ἄν μᾶς ἀναγκάσει νά κάνουμε, ὡστόσο εἴμαστε ὑπέρ τῆς πάλης ἐνάντια στόν καπιταλισμό καί ἐνάντια στήν ἐκμετάλλευση. Στόν τομέα αὐτό θά παλέψουμε τό ἴδιο ἀμείλικτα ὅπως παλεύουμε καί ἐνάντια στόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, γιατί ἡ δύναμη ἀπ' ὅπου παίρνουν αὐτοί ἐνισχύσεις εἶναι ἡ δύναμη τοῦ καπιταλισμοῦ καί, φυσικά, αὐτή δέν πέφτει ἀπό τόν οὐρανό, ἀλλά στηρίζεται στό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν καί τῶν ἐμπορευμάτων. Ἐμεῖς ξέρουμε ὅτι ὅταν πουλοῦν ἐλεύθερα τά σιτηρά στή χώρα, τό περιστατικό αὐτό ἀκριβῶς ἀποτελεῖ καί τήν κύρια πηγή τοῦ καπιταλισμοῦ, πηγή πού ἦταν καί ἡ αἰτία τῆς καταστροφῆς ὅλων τῶν Δημοκρατιῶν μέχρι σήμερα. Σήμερα γίνεται ἡ ἀποφασιστική καί ἡ τελευταία πάλη ἐνάντια στόν καπιταλισμό καί στό ἐλεύθερο ἐμπόριο καί γιά μᾶς τώρα γίνεται ἡ πιό βασική μάχη ἀνάμεσα στόν καπιταλισμό καί στό σοσιαλισμό. Ἄν θά νικήσουμε στήν πάλη αὐτή, τότε δέν θά ὑπάρξει ἐπιστροφή στόν καπιταλισμό καί στήν προηγούμενη ἐξουσία, ἐπιστροφή σέ ὅλα ὅσα ὑπῆρχαν παλιότερα. Ἡ ἐπιστροφή αὐτή θά καταστεῖ ἀδύνατη, χρειάζεται μόνο νά γίνεται πόλεμος ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ἐνάντια

στήν κερδοσκοπία, ἐνάντια στό μικρό νοικοκυριό, γιά νά μή διατηρηθεῖ ἡ ἀρχή πού ὑπῆρχε παλιότερα: «Ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του καί ὁ θεός γιά ὅλους». Χρειάζεται νά ξεχάσουμε τήν ἀρχή: Ὁ κάθε μουζίκος θά ἦταν γιά τόν ἑαυτό του καί ὁ Κολτσάκ θά ἦταν γιά ὅλους. Ἐμεῖς τώρα ἔχουμε μιά καινούργια μορφή στίς ἀμοιβαῖες μας σχέσεις καί στήν οἰκοδόμηση. Χρειάζεται νά ξέρουμε ὅτι ὁ σοσιαλισμός προχωρεῖ καί ὅσο κι' ἄν συνηθίσαμε στίς παλιές μας ἐπιβιώσεις, πρέπει νά θυμόμαστε ὅτι αὐτές θά εἶναι παλιά ἀποκόματα μόνο παλιῶν σκέψεων, γιατί ὁ ἀγρότης πρέπει νά κρατάει ἐντελῶς διαφορετική στάση ἀπέναντι στό προϊόν κατανάλωσης πού παράγει· σέ ἀντίθετη περίπτωση, ὅταν αὐτός πουλάει μέ «ἐλεύθερη» τιμή τά σιτηρά στόν ἐργάτη, γίνεται ἀναμφισβήτητα ἀστός καί ἰδιοκτήτης, ἐνῶ ἐμεῖς λέμε ὅτι τά σιτηρά θά πουλιοῦνται μέ σταθερή κρατική τιμή καί αὐτό θά μᾶς δόσει τή δυνατότητα νά φύγουμε ἀπό τόν καπιταλισμό. Καί νά, ὅταν τυχαίνει νά δοκιμάζουμε ὅλο τό βάρος τῆς πείνας μας καί νά συγκρίνουμε τή σημερινή μας κατάσταση μέ τήν περυσινή, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ποῦμε ὅτι ἡ σημερινή μας κατάσταση εἶναι ἀσύγκριτα καλύτερη ἀπ' ὅ,τι ἦταν πέρυσι. Εἶναι ἀλήθεια, ἀναγκαζόμαστε νά κάνουμε μερικές ὑποχωρήσεις, ὅμως μποροῦμε πάντα νά δόσουμε ἀπάντηση καί ἐξήγηση σ' αὐτές τίς ὑποχωρήσεις. Ὡστόσο, ἄν καί στούς 20 μῆνες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας κάναμε πολλά, δέν ξεπεράσαμε ἀκόμη ὅλες τίς δυσκολίες τῆς σημερινῆς δύσκολης κατάστασης.

Ὅταν ἀποσπάσουμε τούς ἀγρότες ἀπό τήν ἰδιοκτησία καί τούς τραβήξουμε στήν κρατική μας δουλιά, τότε θά μπορέσουμε νά ποῦμε ὅτι περάσαμε τό δύσκολο μέρος τοῦ δρόμου μας. Ἐμεῖς ὅμως δέν θά ξεφύγουμε ἀπ' αὐτό τό δρόμο, ὅπως καί δέν θά ξεφύγουμε καί ἀπό τό δρόμο τῆς πάλης ἐνάντια στόν Ντενίκιν καί στόν Κολτσάκ. Ἀκοῦμε ἀπό τό στρατόπεδο τῶν ἀνθρώπων, πού λένε ὅτι εἶναι ἐσέροι καί μενσεβίκοι, τέτια πράγματα: ὅτι ὁ πόλεμος δέν ἔχει τάχα διέξοδο, ὅτι δέν ὑπάρχει διέξοδος ἀπό τόν πόλεμο αὐτό καί ὅτι πρέπει νά παρθοῦν ὅλα τά μέτρα νά τελειώσει — αὐτά τά λόγια θά τά ἀκούσετε παντοῦ. Αὐτά τά λένε οἱ ἄνθρωποι πού δέν καταλαβαίνουν τήν ἀληθινή κατάσταση τῶν πραγμάτων. Αὐτοί νομίζουν ὅτι ὁ ἐμφύλιος πόλεμος δέν ἔχει διέξοδο, γιατί εἶναι πολύ δύσκολος, μά μήπως δέν καταλαβαίνουν ὅτι τόν πόλεμο αὐτό μᾶς τόν ἐπιβάλλουν οἱ εὐρωπαῖοι ἰμπεριαλιστές, γιατί φοβοῦνται τή Σο-

βιετική Ρωσία; Ταυτόχρονα κρατοῦν στά παλάτια τους: σήμερα τόν Σάβινκοφ, αὔριο — τόν Μακλάκοφ, ὕστερα — τήν Μπρεσκόβσκαγια καί δέν κουβεντιάζουν μαζί τους, λέγοντας κάποια χαριτωμένα λόγια, ἀλλά κάνουν συζητήσεις μέ ποιόν τρόπο νά στείλουν ἐδῶ, σ' ἐμᾶς, πιό μεθοδικά στρατιῶτες, πυροβολικό καί κανόνια καί ἄλλα ὅπλα θανάτου, μέ ποιό τρόπο θά βοηθήσουν τό μέτωπο τοῦ 'Αρχάνγκελσκ, μέ ποιό τρόπο θά προσθέσουν σ' αὐτό τό Νότιο καί τό 'Ανατολικό μέτωπο, ἀκόμη καί τό μέτωπο τῆς Πετρούπολης. Ὅλη ἡ Εὐρώπη καί ὅλη ἡ εὐρωπαϊκή ἀστική τάξη ρίχτηκε ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Ἔφτασε σέ τόση ἀναίδεια, ὥστε νά προτείνει στήν οὐγγρική κυβέρνηση τέτια πράγματα: «'Εμεῖς θά σᾶς δόσουμε ψωμί κι' ἐσεῖς ἀπαρνηθεῖτε τή Σοβιετική ἐξουσία». Σκέπτομαι τί μεγάλη ζύμωση θά κάνει στήν Οὐγγαρία ἡ πρόταση αὐτή, ὅταν τή διαβάσουν στίς ἐφημερίδες τῆς Βουδαπέστης! Μά αὐτό ὡστόσο εἶναι καλύτερο, εἶναι ἕνας πιό τίμιος καί ἀνοιχτός τρόπος ἀπό ὅλες τίς μαντεῖες σχετικά μέ τόν ἀγώνα ὑπέρ τοῦ ἐλεύθερου ἐμπορίου κτλ. 'Εδῶ λέγεται καθαρά: σᾶς χρειάζεται ψωμί — ἀπαρνηθεῖτε αὐτό καί ἐκεῖνο πού δέν μᾶς συμφέρει, κι' ἐμεῖς θά σᾶς δόσουμε τό ψωμί αὐτό.

Γι' αὐτό, ἄν οἱ ἀγαπητοί καπιταλιστές ἔκαναν τήν πρόταση αὐτή στούς ρώσους ἀγρότες, ἐμεῖς θά τούς εἴμασταν πολύ εὐγνώμονες. Θά λέγαμε: δέν μᾶς ἔφταναν οἱ διαφωτιστές — τώρα ὁ Κλεμανσώ, ὁ Λόυντ Τζώρτζ, ὁ Οὐίλσων ἦλθαν νά μᾶς βοηθήσουν καί ἀποδείχτηκαν οἱ καλύτεροι διαφωτιστές. Τώρα δέν θά γίνεται πιά λόγος γιά Συντακτική Συνέλευση, γιά ἐλευθερία συγκεντρώσεων κτλ., ἀλλά θά εἶναι ὅλα καθαρά. Θά ρωτήσουμε ὅμως τούς κυρίους καπιταλιστές — ἔχετε τόσο πολλά πολεμικά χρέη, ὅλες οἱ βαλίτσες σας εἶναι παραφουσκωμένες μέ χρεόγραφα, τόσα καί τόσα δισεκατομμύρια πολεμικά χρέη — καί πιστεύετε ὅτι ὁ λαός θά τά πληρώσει; Ἔχετε τόσες ὀβίδες, σφαῖρες, κανόνια πού δέν ξέρετε τί νά τά κάνετε καί βρήκατε τόν καλύτερο τρόπο νά σκοτώνετε μ' αὐτά τούς ρώσους ἐργάτες; 'Αγοράσατε τόν Κολτσάκ, γιατί λοιπόν δέν τόν σώσατε; Τελευταῖα πήρατε τήν ἀπόφαση ὅτι ἡ παγκόσμια Κοινωνία τῶν 'Εθνῶν τῶν κρατῶν τῆς Συνεννόησης ἀναγνωρίζει τόν Κολτσάκ σάν τή μόνη νόμιμη ρωσική κυβέρνηση[43]. Καί ὕστερα ἀπ' αὐτό οἱ φτέρνες τοῦ Κολτσάκ ἔπιασαν τίς πλάτες. Γιατί λοιπόν ἔγινε ἔτσι; (Χειροκροτήματα.) Νά, στό παράδειγμα τοῦ καθεστῶτος Κολτσάκ βλέπουμε τί ἀξίζουν

οἱ ὑποσχέσεις τῶν ἐσέρων καί μενσεβίκων ἡγετῶν. Ἀφοῦ αὐτοί ἄρχισαν τό καθεστώς Κολτσάκ, αὐτοί εἶχαν τήν ἐξουσία τῆς Σαμάρας. Τί ἀξίζουν λοιπόν οἱ ὑποσχέσεις αὐτές; Καί τί θά γίνει ὅταν συγκεντρώνονται ἐνάντιά μας δυνάμεις πού, ἀπό στρατιωτική φυσικά πλευρά ξεπερνοῦν ἀφάνταστα τίς δικές μας — δέν μποροῦμε ἀκόμη καί κατά προσέγγιση νά τίς συγκρίνουμε. Φυσικά, ἡ ἀστική τάξη καί ἡ μεγάλη καί ἡ μικρή βγάζει ἀπό ἐδῶ τά ἀνάλογα συμπεράσματα καί λέει στίς κουρασμένες καί πεινασμένες μάζες: «Σᾶς τράβηξαν στόν ἐμφύλιο πόλεμο πού δέν ἔχει διέξοδο. Ποῦ λοιπόν μπορεῖτε ἐσεῖς, μιά κουρασμένη, καθυστερημένη χώρα, νά πολεμήσετε ἐνάντια στήν Ἀγγλία, τή Γαλλία, τήν Ἀμερική;». Αὐτό τό μοτίβο τό ἀκοῦμε διαρκῶς τριγύρω μας καί ἀπό τήν ἀστική διανόηση κάθε μέρα καί κάθε ὥρα. Αὐτοί προσπαθοῦν νά ἀποδείξουν ὅτι ὁ ἐμφύλιος πόλεμος εἶναι ὑπόθεση χαμένη. Μά ἡ ἱστορία μᾶς δίνει τήν ἀπάντηση. Εἶναι ἡ ἱστορία τῆς ἐξουσίας στή Σιβηρία. Ξέρουμε ὅτι ἐκεῖ ζοῦν εὔποροι ἀγρότες, πού δέν γνώρισαν τή δουλοπαροικία καί γι' αὐτό δέν μποροῦν νά εἶναι εὐγνώμονες ἀπέναντι στούς μπολσεβίκους γιά τό λυτρωμό τους ἀπό τούς τσιφλικάδες. Ξέρουμε ὅτι ἐκεῖ εἶχε ὀργανωθεῖ κυβέρνηση καί γιά νά γίνει ἡ ἀρχή εἶχαν σταλεῖ ἐκεῖ θαυμάσιες σημαῖες πού τίς ἔφτιαξαν ὁ ἐσέρος Τσερνόφ ἤ ὁ μενσεβίκος Μάισκι, καί πάνω σ' αὐτές ὑπῆρχαν τά συνθήματα — Συντακτική Συνέλευση, ἐλευθερία ἐμπορίου — ὅ,τι θέλεις ἀγράμματε μουζίκο θά στό γράψουμε, μόνο βοήθησέ μας νά ἀνατρέψουμε τούς μπολσεβίκους! Καί τί βγῆκε ἀπό τήν ἐξουσία αὐτή; — Στή θέση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης βγῆκε ἡ δικτατορία τοῦ Κολτσάκ, ἡ πιό λυσσαλέα, χειρότερη ἀπό κάθε τσαρική, δικτατορία. Καί μήπως εἶναι τυχαῖο φαινόμενο; Μᾶς ἀπαντοῦν, ἦταν λάθος. Ἀλλά, κύριοι, μποροῦν νά λαθεύουν τά ξεχωριστά πρόσωπα στή μιά ἤ στήν ἄλλη πράξη τῆς ζωῆς τους, ἐδῶ ὅμως ἦλθαν νά σᾶς βοηθήσουν ὅλοι οἱ καλύτεροί σας ἄνθρωποι, ὅ,τι καλύτερο ὑπῆρχε στά κόμματά σας. Μήπως δέν ἦλθε νά σᾶς βοηθήσει ἡ διανόηση; Καί ἄν δέν ἦταν αὐτή — παρόλο πού ξέρουμε ὅτι ἦταν — εἴχατε τή διανόηση ὅλων τῶν ἀναπτυγμένων χωρῶν, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἀμερικῆς καί τῆς Ἰαπωνίας. Εἴχατε γῆ, εἴχατε στόλο, εἴχατε στρατό, εἴχατε χρήματα — γιατί λοιπόν γκρεμίστηκαν ὅλα; Ἀπό τό λάθος πού ἔκανε κάποιος Τσερνόφ ἤ Μάισκι; Ὄχι! Ἀλλά γιατί στό λυσσαλέο αὐτό πόλεμο δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει κανένας μέσος

δρόμος καί γιά νά κρατηθεῖ ἡ ἀστική τάξη πρέπει νά ἐκτελεῖ κατά δεκάδες καί ἑκατοντάδες ὅ,τι δημιουργικό ὑπάρχει μέσα στήν ἐργατική τάξη. Αὐτό φαίνεται καθαρά στό παράδειγμα τῆς Φιλλανδίας, αὐτό τό δείχνει τώρα τό παράδειγμα τῆς Σιβηρίας. Οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι, γιά νά ἀποδείξουν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι ἀνίσχυροι, ἄρχισαν νά χτίζουν καινούργια ἐξουσία καί κατρακύλησαν θριαμβευτικά ἀπ' αὐτή κατευθείαν στήν ἐξουσία τοῦ Κολτσάκ. Ὄχι, αὐτό δέν εἶναι τυχαῖο φαινόμενο, αὐτό γίνεται σέ ὅλο τόν κόσμο, καί ἄν ἀκόμη εἶχαν ἐξαφανιστεῖ ὅλοι οἱ λόγοι τῶν μπολσεβίκων, ὅλα τά ἔντυπα ἔργα τους, ἐνάντια σ' αὐτά γίνεται τώρα ἐκστρατεία σέ κάθε χώρα, ὅπου ψαρεύουν τίς μπολσεβίκικες μπροσοῦρες σάν κατιτί τό μολυσματικό, τρομερό γιά τούς καϋμένους Οὐίλσων, Κλεμανσώ, Λόυντ Τζώρτζ — ἄν ὅλα αὐτά ἐξαφανίζονταν, ἐμεῖς θά δείχναμε τή Σιβηρία, ὅπου μόλις τώρα δροῦσαν τά τσιράκια τους καί θά λέγαμε: νά αὐτό ἔχει καλύτερη ἐπίδραση ἀπό κάθε προπαγάνδα! Αὐτό δείχνει ὅτι ἀνάμεσα στή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης καί στή δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει μέσος δρόμος. Τό συμπέρασμα αὐτό μπαίνει ὄχι μόνο στό κεφάλι τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, ἀλλά μπαίνει καί στό κεφάλι τοῦ ἀγρότη πού εἶναι τό λιγότερο συνειδητός. Ξέρετε, οἱ ἀγρότες ἔλεγαν: «Ἐμεῖς δέν θέλουμε τή μπολσεβίκικη κυβέρνηση, ἐμεῖς θέλουμε τό ἐλεύθερο ἐμπόριο σιτηρῶν». Ξέρετε ὅτι στή Σαμάρα ἡ ἀγροτιά, ἡ μεσαία ἀγροτιά ἦταν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Ποιός λοιπόν τήν ἀπομάκρυνε τώρα ἀπό τόν Κολτσάκ; Ἀποδείχτηκε ὅτι ὁ ἀγρότης μόνος του δέν μπορεῖ νά δημιουργήσει τό δικό του... *. Αὐτό τό ἐπιβεβαιώνει ὅλη ἡ ἱστορία τῆς ἐπανάστασης καί ὁ καθένας πού τή γνωρίζει καί γνωρίζει καί τήν ἱστορία τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος, ξέρει ὅτι σ' αὐτό ὁδηγεῖ ὅλη ἡ ἐξέλιξη τῶν πολιτικῶν κομμάτων στό 19ο αἰώνα.

Ὁ ἀγρότης, φυσικά, αὐτό δέν τό ἤξερε. Δέν ἀσχολήθηκε οὔτε μέ τήν ἱστορία τοῦ σοσιαλισμοῦ, οὔτε μέ τήν ἱστορία τῆς ἐπανάστασης, πιστεύει ὅμως καί παραδέχεται τά συμπεράσματα πού διαμορφώνονται πάνω στή δική του πλάτη. Ὅταν εἶδε ὅτι οἱ θυσίες πού ζητοῦσαν οἱ μπολσεβίκοι ἦταν θυσίες γιά τή νίκη κατά τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ Κολτσάκ ἔφερε τήν ἀναστήλωση τοῦ καπιταλισμοῦ τῶν ντερζιμόρντα,

* Παραλήφθηκε μιά λέξη, γιατί δέν ἦταν κατανοητή στό στενογράφημα. *Ἡ Σύντ.*

εἶπε συνειδητά: «Ἐγώ προτιμῶ τή δικτατορία τῶν ἐργατικῶν μαζῶν καί θά ἐπιδιώξω νά συντρίψουμε ὥς τό τέλος τή δικτατορία τῆς γραφειοκρατικῆς ἀστικῆς τάξης — ὅπως ὀνομάζει τή δικτατορία τοῦ Κολτσάκ — γιά νά ἐγκαθιδρυθεῖ ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἡ δικτατορία τοῦ λαοῦ». Ἡ ἱστορία αὐτή μέ τόν Κολτσάκ δείχνει ὅτι, ὅσο μακρόχρονος καί ἄν εἶναι ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ὅσο δύσκολος καί ὅσο καί ἄν φαίνεται νά μήν ἔχει διέξοδο, σέ ἀδιέξοδο ὅμως δέν ὁδηγεῖ. Ὁδηγεῖ τίς λαϊκές μάζες, τίς περισσότερο ἀποσπασμένες ἀπό τούς μπολσεβίκους, νά ἀποκτήσουν μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα τήν πεποίθηση ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο τό πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἐξουσίας αὐτῆς.

Νά, σύντροφοι, ποιά εἶναι ἡ στρατιωτική μας κατάσταση. Τώρα ἐπιτρέψτε μου νά τελειώσω τήν εἰσήγηση, ἀναφερόμενος στή συνεταιριστική δουλιά πού πρόκειται νά κάνουμε. Πολλοί σύντροφοι, πιό ἁρμόδιοι ἀπό ἐμένα στήν ἐκτίμηση τῶν πρακτικῶν καθηκόντων, σᾶς εἶπαν ποιά καθήκοντα στέκουν μπροστά σας. Θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά ἐκφράσω τήν εὐχή, ὥστε τό καθῆκον πού πέφτει ἐπάνω σας — ἡ δημιουργία συνεταιριστικοῦ συλλόγου κατανάλωσης, πού νά ἀγκαλιάζει τίς ἐργαζόμενες μάζες — ὑπόθεση τεράστιας σημασίας — νά ἐκπληρωθεῖ μέ ἐπιτυχία. Οἱ συνεταιρισμοί στίς συνθῆκες τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας δημιουργοῦσαν ἀναπόφευκτα ἡγέτες πού τούς καθοδηγοῦσαν, καί οἱ ἡγέτες αὐτοί ἦταν πάντοτε λευκοφρουρίτες. Αὐτό δέν φάνηκε μόνο σ' ἐμᾶς, αὐτό τό ἀπόδειξαν οἱ ἡγέτες πού κλείνουν συμφωνία μέ τόν Κολτσάκ. Αὐτό ἔγινε στήν Ἀγγλία καί στή Γερμανία — στίς καπιταλιστικές χῶρες. Ὅταν ἄρχισε ὁ πόλεμος, οἱ ἡγέτες τῶν συνεταιρισμῶν, πού συνήθιζαν νά ζοῦν μέ τά κεφάλαια, πῆγαν ὅλοι χωρίς ἐξαίρεση μέ τό μέρος τῶν ἰμπεριαλιστῶν.

Δέν εἶναι τυχαῖο τό γεγονός ὅτι σέ ὅλο τόν κόσμο, τόν καιρό τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου οἱ κορυφές τῶν βουλευτῶν-σοσιαλιστῶν, οἱ ἡγέτες τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος, πέρασαν στούς ἰμπεριαλιστές ὁλοκληρωτικά. Αὐτοί τόν ὑποκινοῦσαν καί ἔφτασαν στό σημεῖο οἱ φίλοι τους νά βρίσκονται ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης πού σκότωσε τόν Λῆμπκνεχτ καί τήν Λούξεμπουργκ, καί νά βοηθοῦν στό νά τουφεκίζονται οἱ ἡγέτες τῆς ἐργατικῆς τάξης. Αὐτό δέν εἶναι φταίξιμο μερικῶν ἀνθρώπων. Δέν εἶναι ἔγκλημα τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου δυστυχισμένου ἐγκληματία. Εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ καπιταλισμοῦ πού

τούς διέφθειρε. Ἔτσι ἔγινε σέ ὅλο τόν κόσμο, καί ἡ Ρωσία δέν εἶναι ἅγια χώρα, καί δέν μπορούσαμε νά περάσουμε διαφορετικά ἀπό τήν καπιταλιστική κοινωνία, καί ὑποχρεωθήκαμε νά κάνουμε δύσκολο πόλεμο ἐνάντια στούς ἡγέτες αὐτούς. Αὐτός δέν τέλειωσε καί τώρα πού ἀγκαλιάζει τίς λαϊκές μάζες, τώρα πού οἱ μάζες ξεσηκώνονται στήν πάλη ἐνάντια σέ κάθε κερδοσκοπία. Ἐκεῖνοι πού δοκίμασαν τήν ἐκμετάλλευση στήν πλάτη τους δέν θά τήν ξεχάσουν, ὅταν θά πάρουν στά χέρια τους τήν ὑπόθεση τῆς κατανομῆς. Εἶναι πιθανό στό ζήτημα αὐτό νά ἔχουμε πολλές ἧττες. Ξέρουμε ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει πολλή καθυστέρηση καί ἀμορφωσιά, ὅτι ἐκδηλώνεται αὐτό πότε ἐδῶ καί πότε ἐκεῖ — ξέρουμε ὅτι μέ ἕνα χτύπημα δέν θά πετύχεις τίποτε. Ἐμεῖς ὅμως πού διευθύνουμε συνειδητά τή σοβιετική δουλιά, οἱ συνειδητοί ἀγρότες καί ἐργάτες πού ὀργανώνουν τή σοσιαλιστική Ρωσία, θά τόν κάνουμε τόν πόλεμο αὐτό. Τόν πόλεμο αὐτό θά τόν κάνετε μαζί μας καί τόν πόλεμο αὐτό, ὅσο δύσκολος καί σκληρός καί ἄν εἶναι, θά τόν τελειώσουμε μέ ὁλοκληρωτική νίκη, σύντροφοι. (Χειροκροτήματα.)

Οἱ δημοσιογραφικές περιλήψεις δημοσιεύτηκαν στίς 31 τοῦ Ἰούλη 1919 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 167 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 167

Ὁλόκληρο τό κείμενο πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή 2-3η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ Ι ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ [44]
31 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1919

Σύντροφοι, αἰσθάνομαι μεγάλη χαρά πού θά χαιρετίσω ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τό συνέδριό σας.

Στόν τομέα τῆς λαϊκῆς παιδείας ὑποχρεωθήκαμε νά παλέψουμε στή διάρκεια μιᾶς μακρόχρονης περιόδου ἐνάντια στίς ἴδιες ἐκεῖνες δυσκολίες πού συναντοῦσε ὅλο τόν καιρό ἡ Σοβιετική ἐξουσία σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς δουλιᾶς καί σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς ὀργάνωσης. Παρατηρούσαμε ὅτι ἐπικεφαλῆς τῶν ὀργανώσεων, πού τίς θεωροῦσαν σάν τίς μοναδικές μαζικές ὀργανώσεις, βρέθηκαν εὐθύς ἐξαρχῆς ἄνθρωποι πού γιά πολύ καιρό ἀκόμη ἦταν αἰχμάλωτοι τῶν ἀστικῶν προλήψεων. Παρατηρούσαμε ἀκόμη στήν πρώτη περίοδο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὅτι ὁ στρατός τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 στήν Πετρούπολη μᾶς πλημμύρισε μέ δηλώσεις ὅτι δέν ἀναγνωρίζει τή Σοβιετική ἐξουσία, ἀπειλοῦσε νά βαδίσει ἐνάντια στήν Πετρούπολη καί ἔκφραζε τήν ἀλληλεγγύη του πρός τίς ἀστικές κυβερνήσεις. Τότε ἀκόμη εἴχαμε πειστεῖ ὅτι οἱ δηλώσεις αὐτές προέρχονταν ἀπό τούς ἡγέτες αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων, ἀπό τίς τοτινές στρατιωτικές ἐπιτροπές πού ἐκπροσωποῦσαν ὁλοκληρωτικά τό παρελθόν στήν ἐξέλιξη τῶν διαθέσεων, τῶν πεποιθήσεων, τῶν ἀντιλήψεων τοῦ στρατοῦ μας. Ἀπό τότε τό φαινόμενο αὐτό ἐπαναλαβαινόταν σχετικά μέ τίς μαζικές ὀργανώσεις: καί σχετικά μέ τό προλεταριάτο τῶν σιδηροδρόμων, αὐτό ἐπαναλαβαινόταν καί ὁσοναφορᾶ τούς ὑπαλλήλους τῶν Ταχυδρομείων-Τηλεγραφείων. Παρατηρούσαμε πάντα ὅτι στήν πρώτη περίοδο τό παρελθόν ἔχει ἀκόμη στήν ἐξουσία του δύναμη καί ἐπιροή πάνω στίς μαζικές

ὀργανώσεις. Γι' αὐτό καί δέν μᾶς ξάφνιασε καθόλου ἡ μακρόχρονη ἐπίμονη πάλη πού γινόταν στό διδακτικό προσωπικό, πού ἀποτελοῦσε εὐθύς ἐξαρχῆς μιά ὀργάνωση ἡ ὁποία κρατοῦσε στήν τεράστια πλειοψηφία, ἄν ὄχι στό σύνολο, μιά στάση ἐχθρική ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία. Παρατηρούσαμε ὅτι γινόταν βαθμιαῖα ἡ ὑπερνίκηση τῶν παλιῶν ἀστικῶν προλήψεων καί ὅτι τό διδακτικό αὐτό προσωπικό, πού εἶχε στενούς δεσμούς μέ τούς ἐργάτες καί τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά, ὅτι τό προσωπικό αὐτό ὑποχρεωνόταν στήν πάλη ἐνάντια στό προηγούμενο ἀστικό σύστημα νά κατακτᾶ δικαιώματα καί νά ἀνοίγει τό δρόμο πρός τήν πραγματική προσέγγιση μέ τίς ἐργαζόμενες μάζες καί τήν πραγματική κατανόηση τοῦ χαρακτήρα τῆς συντελούμενης σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Ἐσεῖς ὥς τά τώρα περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλον ἔτυχε νά ἀσχοληθεῖτε μέ τίς παλιές προλήψεις τῆς ἀστικῆς διανόησης, μέ τίς συνηθισμένες μεθόδους καί τά ἐπιχειρήματά της, μέ τήν ὑπεράσπιση ἀπομέρους της τῆς ἀστικῆς ἤ καπιταλιστικῆς κοινωνίας, μέ τήν πάλη της, πού συνήθως δέν γίνεται ἀνοιχτά, ἀλλά σκεπασμένη μέ τοῦτα ἤ τά ἄλλα καλοφτιαγμένα ἀπό ἐξωτερική ἄποψη συνθήματα, πού στήν πραγματικότητα ὁδηγοῦν ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς στήν ὑπεράσπιση τοῦ καπιταλισμοῦ.

Σύντροφοι, θά θυμᾶστε ἴσως μέ τί τρόπο περιγράφει ὁ Μάρξ τήν εἴσοδο τοῦ ἐργάτη στή σύγχρονη καπιταλιστική φάμπρικα, μέ τί τρόπο ὁ Μάρξ, ἀναλύοντας τή σκλαβιά τοῦ ἐργάτη στήν πειθαρχημένη, πολιτισμένη καί «ἐλεύθερη» καπιταλιστική κοινωνία, ἐρευνοῦσε τίς αἰτίες τῆς καταπίεσης τῶν ἐργατῶν ἀπό τό κεφάλαιο, μέ τί τρόπο ἐξετάζει τίς βάσεις τοῦ παραγωγικοῦ προτσές, μέ τί τρόπο περιγράφει τό μπάσιμο τοῦ ἐργάτη στό καπιταλιστικό ἐργοστάσιο, ὅπου γίνεται ἡ λήστευση τῆς ὑπεραξίας, ὅπου μπαίνουν τά θεμέλια ὅλης τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης, ὅπου δημιουργεῖται ἡ καπιταλιστική κοινωνία, πού δίνει τόν πλοῦτο στά χέρια τῶν λίγων καί κρατᾶ στήν καταπίεση τίς μάζες. Ὅταν ὁ Μάρξ φτάνει σ' αὐτό τό πιό οὐσιαστικό καί βασικό σημεῖο τοῦ ἔργου του — στήν ἀνάλυση τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης, συνοδεύει τήν εἰσαγωγή αὐτή μέ μιά εἰρωνική παρατήρηση: «Ἐδῶ πού σᾶς φέρνω, στόν τόπο αὐτό τῆς ἀπομύζησης τοῦ κέρδους ἀπό τούς καπιταλιστές, ἐδῶ κυριαρχεῖ ἡ ἐλευθερία, ἡ ἰσότητα καί ὁ Μπένταμ»[45]. Ὁ Μάρξ ὅταν τό ἔλεγε αὐτό ὑπογράμμιζε τήν ἰδεολογία ἐκείνη τῆς ἀστικῆς τάξης, πού αὐτή προπαγανδίζει στήν καπιταλιστική κοινωνία, πού τήν παρα-

δέχεται σάν σωστή, γιατί ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀστικῆς αὐτῆς τάξης, πού ξεπέρασε τήν πάλη ἐνάντια στόν φεουδάρχη, ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀστικῆς αὐτῆς τάξης, στήν καπιταλιστική κοινωνία πού στηρίζεται στήν κυριαρχία τοῦ κεφαλαίου, στήν κυριαρχία τοῦ χρήματος, στήν ἐκμετάλλευση τῶν ἐργαζομένων, κυριαρχεῖ ἀκριβῶς ἡ «ἐλευθερία, ἡ ἰσότητα καί ὁ Μπένταμ». Ἡ ἐλευθερία πού αὐτοί τήν ὀνομάζουν ἐλευθερία κέρδους, ἐλευθερία πλουτισμοῦ γιά τούς λίγους, ἐλευθερία κυκλοφορίας τοῦ ἐμπορεύματος· ἡ ἰσότητα, πού τήν ὀνομάζουν ἰσότητα τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν ἐργατῶν· ἡ κυριαρχία τοῦ Μπένταμ, δηλαδή τῶν μικροαστικῶν προλήψεων σχετικά μέ τήν ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα.

Ἄν ρίξουμε μιά ματιά γύρω μας, ἄν ἐξετάσουμε τά ἐπιχειρήματα πού χρησιμοποιοῦσαν χθές καί χρησιμοποιοῦν καί σήμερα στήν πάλη τους ἐναντίον μας οἱ ἐκπρόσωποι τῆς παλιᾶς ἕνωσης ἐκπαιδευτικῶν, ἐπιχειρήματα πού ὥς τά σήμερα τά συναντοῦμε στούς ἰδεολογικούς μας ἀντιπάλους, πού λένε ὅτι εἶναι σοσιαλιστές, στούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους, τά ἐπιχειρήματα πού τά συναντοῦμε μέ μορφή λίγο συνειδητή στίς καθημερινές συζητήσεις μέ τήν ἀγροτική μάζα, πού δέν κατάλαβε ἀκόμη τή σημασία τοῦ σοσιαλισμοῦ — ἄν τά ἐξετάσετε αὐτά καί ἐμβαθύνετε στήν ἰδεολογική σημασία τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτῶν, θά βρεῖτε τό ἴδιο ἀστικό μοτίβο πού ὑπογράμμισε ὁ Μάρξ στό «Κεφάλαιο». Ὅλοι αὐτοί οἱ ἄνθρωποι ἐπιβεβαιώνουν τό ἀξίωμα ὅτι στήν καπιταλιστική κοινωνία ἐπικρατεῖ ἡ ἐλευθερία, ἡ ἰσότητα καί ὁ Μπένταμ. Καί ὅταν μᾶς φέρνουν ἀντιρήσεις ἀπό τήν ἄποψη αὐτή καί λένε ὅτι ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία, εἴμαστε παραβάτες τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἰσότητας, παραπέμπουμε αὐτούς πού τά λένε αὐτά στίς ἀρχές τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, στίς βάσεις τῆς διδασκαλίας τοῦ Μάρξ. Ἐμεῖς λέμε: ἡ ἐλευθερία ἐκείνη, γιά τήν παραβίαση τῆς ὁποίας κατηγορεῖτε τούς μπολσεβίκους, εἶναι ἐλευθερία τοῦ κεφαλαίου, εἶναι ἐλευθερία τοῦ κατόχου νά πουλάει τά σιτηρά στήν ἐλεύθερη ἀγορά, δηλ. ἐλευθερία τοῦ κέρδους γιά τούς λίγους πού ἔχουν πλεονάσματα σιτηρῶν. Ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου, γιά τήν παραβίαση τῆς ὁποίας κατηγοροῦσαν συνέχεια τούς μπολσεβίκους — τί εἶναι ἡ ἐλευθερία αὐτή τοῦ Τύπου στήν καπιταλιστική κοινωνία; Ὁ καθένας ἔβλεπε τί ἦταν ὁ Τύπος σ' ἐμᾶς, στήν «ἐλεύθερη» Ρωσία. Ἀκόμη περισσότερο τό ἔβλεπαν αὐτό οἱ ἄνθρωποι πού ἤξεραν τό ζήτημα αὐτό, ἐπειδή ἄμεσα παρακολούθησαν ἤ ἀσχολήθηκαν

μέ τήν όργάνωση τοῦ Τύπου στίς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες. Ἐλευθερία τοῦ Τύπου στήν καπιταλιστική κοινωνία — αὐτό σημαίνει ἐλευθερία νά ἐμπορεύεσαι τόν Τύπο καί νά ἀσκεῖς ἐπίδραση πάνω στίς λαϊκές μάζες. Ἐλευθερία τοῦ Τύπου — εἶναι ἡ συντήρηση τοῦ Τύπου, πανίσχυρου μέσου ἐπίδρασης πάνω στίς λαϊκές μάζες, μέ ἔξοδα τοῦ κεφαλαίου. Νά τί εἶναι ἐλευθερία τοῦ Τύπου, πού τήν παραβίασαν οἱ μπολσεβίκοι καί εἶναι περήφανοι, γιατί ἔδοσαν πρώτη φορά τήν ἐλευθερία τοῦ Τύπου ἀποσπώντας τον ἀπό τούς καπιταλιστές, γιατί πρώτη φορά δημιούργησαν σέ μιά τεράστια χώρα τόν Τύπο πού δέν ἐξαρτιέται ἀπό μιά χούφτα πλούσιους καί ἑκατομμυριούχους — Τύπο, πού ἀσχολεῖται ὁλοκληρωτικά μέ τά καθήκοντα τῆς πάλης ἐνάντια στό κεφάλαιο, καί στήν πάλη αὐτή πρέπει νά τά ὑποτάξουμε ὅλα. Στήν πάλη αὐτή τοῦ πρωτοπόρου τμήματος τῶν ἐργαζομένων, πρωτοπορία τους μπορεῖ νά εἶναι μόνο τό προλεταριάτο, πού εἶναι σέ θέση νά ὁδηγήσει τίς μή συνειδητές ἀγροτικές μάζες.

Ὅταν μᾶς κατηγοροῦν γιά δικτατορία ἑνός κόμματος καί προτείνουν, ὅπως ἀκούσαμε, ἑνιαῖο σοσιαλιστικό μέτωπο, ἐμεῖς λέμε: «Μάλιστα, δικτατορία ἑνός κόμματος! Στεκόμαστε σ' αὐτή καί δέν μποροῦμε νά φύγουμε ἀπό τή βάση αὐτή, γιατί αὐτό εἶναι τό Κόμμα ἐκεῖνο πού κατέκτησε στή διάρκεια δεκαετιῶν τή θέση τῆς πρωτοπορίας ὅλου τοῦ ἐργοστασιακοῦ καί βιομηχανικοῦ προλεταριάτου. Αὐτό εἶναι τό Κόμμα ἐκεῖνο πού εἶχε κατακτήσει καί πρίν τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905 τή θέση αὐτή. Εἶναι τό Κόμμα πού τό 1905 βρέθηκε ἐπικεφαλῆς τῶν ἐργατικῶν μαζῶν καί ἀπό τότε καί στόν καιρό τῆς ἀντίδρασης μετά τό 1905, ὅταν στά χρόνια τῆς Δούμας τοῦ Στολίπιν μέ τόσο κόπο ζωντάνεψε ξανά τό ἐργατικό κίνημα — τό Κόμμα αὐτό συγχωνεύτηκε μέ τήν ἐργατική τάξη, καί μόνο αὐτό μποροῦσε νά τήν ὁδηγήσει γιά νά πετύχει μιά βαθιά καί ριζική ἀλλαγή τῆς παλιᾶς κοινωνίας». Ὅταν μᾶς προτείνουν ἑνιαῖο σοσιαλιστικό μέτωπο, ἐμεῖς λέμε: αὐτό τό προτείνουν τά Κόμματα τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, πού παρουσίασαν στή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης ταλαντεύσεις ὑπέρ τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἐμεῖς ἔχουμε δυό παραδείγματα: τό καθεστώς τοῦ Κέρενσκι, ὅταν οἱ ἐσέροι βρίσκονταν στήν κυβέρνηση συνασπισμοῦ πού τή βοηθοῦσε ἡ Ἀντάντ, δηλ. ἡ παγκόσμια ἀστική τάξη, οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀμερικῆς καί τῆς Ἀγγλίας. Τί εἴδαμε σάν ἀποτέλεσμα; Μήπως

εἴδαμε βαθμιαῖο πέρασμα πρός τό σοσιαλισμό, πού ὑπόσχονταν; Ὄχι, εἴδαμε τή χρεοκοπία, τήν πλήρη κυριαρχία τῶν ἰμπεριαλιστῶν, τήν κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης καί τήν πλήρη χρεοκοπία πού εἶχαν ὅλες οἱ συμβιβαστικές αὐταπάτες.

Ἄν τό παράδειγμα αὐτό δέν φτάνει, πάρτε τή Σιβηρία. Ἐκεῖ εἴδαμε τήν ἐπανάληψη τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ. Στή Σιβηρία ἡ ἐξουσία ἦταν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Στήν πρώτη περίοδο τήν τσεχοσλοβακική ἐξέγερση καί τήν ἐξέγερση τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία τή βοήθησε ὅλη ἡ ἀστική τάξη, πού τό ἔσκασε ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία. Τούς βοήθησε ὅλη ἡ ἀστική τάξη καί οἱ καπιταλιστές τῶν πιό ἰσχυρῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς, καί δέν βοηθοῦσαν ἰδεολογικά μόνο, ἀλλά καί οἰκονομικά καί στρατιωτικά. Ποιό ἦταν λοιπόν τό ἀποτέλεσμα; Ποῦ ὁδήγησε ἡ κυριαρχία αὐτή τῆς Συντακτικῆς δῆθεν Συνέλευσης, ἡ δημοκρατική αὐτή δῆθεν κυβέρνηση πού ἀποτελοῦνταν ἀπό ἐσέρους καί μενσεβίκους; Στόν τυχοδιωκτισμό τοῦ Κολτσάκ. Γιατί αὐτό ὁδήγησε στήν ἀποτυχία πού βλέπουμε; Γιατί ἐδῶ φανερώθηκε ἡ βασική ἀλήθεια πού δέν θέλουν οἱ δῆθεν σοσιαλιστές ἀπό τό στρατόπεδο τῶν ἀντιπάλων μας νά τήν καταλάβουν, ὅτι στήν καπιταλιστική κοινωνία, ὅταν αὐτή ἐξελίσσεται καί στηρίζεται σταθερά ἤ ὅταν χάνεται, τό ἴδιο κάνει — μπορεῖ νά ὑπάρχει μόνο μιά ἀπό τίς δυό ἐξουσίες: εἴτε ἡ ἐξουσία τῶν καπιταλιστῶν, εἴτε ἡ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου. Κάθε μέση ἐξουσία εἶναι ὄνειρο, κάθε προσπάθεια νά δημιουργήσεις κατιτί τό τρίτο ὁδηγεῖ σέ τέτιο ἀποτέλεσμα, ὥστε ἀκόμη καί οἱ ἄνθρωποι μέ ἀπόλυτη εἰλικρίνεια κατρακυλοῦν στή μιά ἤ στήν ἄλλη πλευρά. Μόνο ἡ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου, μόνο ἡ κυριαρχία τῶν ἐργατῶν μπορεῖ νά συνενώσει ὅλη τήν πλειοψηφία πού στηρίζεται στήν ἐργασία, γιατί οἱ ἀγροτικές μάζες, ἄν καί ἀποτελοῦν μάζες ἐργαζομένων, ὡστόσο εἶναι ὥς ἕνα βαθμό καί ἰδιοκτῆτες τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ τους, τῶν σιτηρῶν τους. Νά ἡ πάλη πού ἐξελίχθηκε μπροστά στά μάτια μας — ἡ πάλη πού δείχνει ὅτι τό προλεταριάτο στήν πορεία μακρόχρονων πολιτικῶν δοκιμασιῶν, στήν πορεία τῶν ἀλλαγῶν τῶν κυβερνήσεων πού βλέπουμε σέ διάφορες περιφέρειες τῆς Ρωσίας, σαρώνει βαθμιαῖα καθετί πού ἐξυπηρετεῖ τήν ἐκμετάλλευση, ὅ,τι ἀνοίγει τό δρόμο του καί γίνεται ὅλο καί περισσότερο ὁ πραγματικός καί μοναδικός ἡγέτης τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν στό ἔργο τῆς συντριβῆς καί τῆς ἐκμηδένισης τῆς ἀντίστασης τοῦ κεφαλαίου.

Οἱ ἄνθρωποι πού λένε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι παραβίασαν τήν ἐλευθερία, οἱ ἄνθρωποι πού προτείνουν τό ἑνιαῖο σοσιαλιστικό μέτωπο, δηλ. τή συνένωση μ' ἐκείνους πού ταλαντεύονταν, πού κύλησαν δυό φορές στήν ἱστορία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης πρός τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης — οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἀγαποῦν πολύ νά μᾶς κατηγοροῦν ὅτι χρησιμοποιήσαμε τήν τρομοκρατία. Λένε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ἔμπασαν τό σύστημα τῆς τρομοκρατίας στή διοίκηση, λένε ὅτι χρειάζεται γιά τή σωτηρία τῆς Ρωσίας νά παραιτηθοῦν οἱ μπολσεβίκοι ἀπό τήν τρομοκρατία. Θυμᾶμαι ἕναν ἔξυπνο ἀστό γάλλο πού, ἐνῶ ἦταν ἀστός, ἔλεγε γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς: «Ἄς ἀρχίσουν νά καταργοῦν τή θανατική ποινή οἱ κύριοι φονιάδες». Τήν ἀπάντηση αὐτή θυμᾶμαι, ὅταν λένε: «Ἄς παραιτηθοῦν οἱ μπολσεβίκοι ἀπό τήν τρομοκρατία». Ἄς παραιτηθοῦν ἀπ' αὐτή οἱ κύριοι ρῶσοι καπιταλιστές καί οἱ σύμμαχοί τους, ἡ Ἀμερική, ἡ Γαλλία καί ἡ Ἀγγλία, δηλ. ἐκεῖνοι πού ἐπέβαλαν τήν τρομοκρατία στή Σοβιετική Ρωσία! Αὐτοί εἶναι οἱ ἰμπεριαλιστές πού ρίχτηκαν ἐπάνω μας καί μέχρι σήμερα μᾶς ρίχνονται μέ ὅλη τους τήν πολεμική δύναμη, ἡ ὁποία εἶναι χίλιες φορές πιό ἰσχυρή ἀπό τή δική μας. Μήπως αὐτό δέν εἶναι τρομοκρατία, ὅταν ὅλες οἱ χῶρες τῆς Συνεννόησης, ὅλοι οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν ὁ καθένας στήν πρωτεύουσά του τούς ὑπηρέτες τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου — ἄσχετο ἄν ὀνομάζονται αὐτοί Σαζόνοφ ἤ Μακλάκοφ — πού ὀργανώνουν ἑκατοντάδες καί δεκάδες χιλιάδες δυσαρεστημένους, καταστραμένους, ἀδικημένους καί ἀγανακτισμένους ἐκπροσώπους τῆς ἀστικῆς τάξης καί τοῦ κεφαλαίου; Ἄν ἀκούσατε γιά τίς συνωμοσίες στό στρατιωτικό περιβάλλον, ἄν διαβάσατε γιά τήν τελευταία συνωμοσία στήν Κράσναγια Γκόρκα, πού παραλίγο νά παρέδινε τήν Πετρούπολη, τί ἦταν αὐτό ἄν ὄχι ἐκδήλωση τῆς τρομοκρατίας ἀπό τήν πλευρά τῆς ἀστικῆς τάξης ὅλου τοῦ κόσμου, πού χρησιμοποιεῖ κάθε βαρβαρότητα, ἔγκλημα καί βία γιά νά ἐπαναφέρει τούς ἐκμεταλλευτές στή Ρωσία καί νά σβήσει τήν πυρκαγιά τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, πού ἀπειλεῖ τώρα καί τίς δικές τους χῶρες; Νά ποῦ βρίσκεται ἡ πηγή τῆς τρομοκρατίας, νά ποιός ἔχει τήν εὐθύνη! Καί νά γιατί εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἐκεῖνοι πού προπαγανδίζουν στή Ρωσία νά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν τρομοκρατία, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα ὄργανα, πράκτορες στά χέρια τῶν τρομοκρατῶν-ἰμπεριαλιστῶν, πού πνίγουν τή Ρωσία μέ τούς ἀποκλει-

σμούς τους, μέ τή βοήθεια πού προσφέρουν στόν Κολτσάκ καί στόν Ντενίκιν. Μά ἡ ὑπόθεσή τους εἶναι χαμένη.

Ἡ Ρωσία εἶναι ἡ πρώτη χώρα πού τῆς ἀνάθεσε ἡ ἱστορία τό ρόλο νά ἀρχίσει πρώτη τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ἀκριβῶς γι' αὐτό μᾶς ἔλαχαν τόσοι ἀγῶνες καί τόσα βάσανα. Οἱ ἰμπεριαλιστές καί οἱ καπιταλιστές τῶν ἄλλων χωρῶν καταλαβαίνουν ὅτι ἡ Ρωσία στέκει πάνοπλη, ὅτι στή Ρωσία κρίνεται ἡ τύχη ὄχι μόνο τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, ἀλλά καί τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου. Νά γιατί διαδίδουν μέ ὅλο τους τόν Τύπο χείμαρο ψευτιᾶς ἐνάντια στούς μπολσεβίκους — μέ τόν παγκόσμιο Τύπο τῆς ἀστικῆς τάξης, πού ἐξαγοράστηκε ὅλος μέ ἑκατομμύρια καί δισεκατομμύρια.

Αὐτοί ξεσηκώνονται ἐνάντια στή Ρωσία στό ὄνομα τῶν ἴδιων ἐκείνων ἀρχῶν τῆς «ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητας καί τοῦ Μπένταμ». Ὅταν θά συναντήσετε στή χώρα μας ἀνθρώπους πού νομίζουν ὅτι ὑπερασπίζουν κάτι τό αὐτοτελές, τίς ἀρχές τῆς δημοκρατίας γενικά, ὅταν αὐτοί μιλοῦν γιά ἐλευθερία, ἰσότητα καί γιά τήν παραβίασή τους ἀπομέρους τῶν μπολσεβίκων — παρακαλέστε τούς ἀνθρώπους αὐτούς νά διαβάσουν τόν Τύπο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καπιταλισμοῦ. Κάτω ἀπό ποιά προστασία βαδίζουν ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν, κάτω ἀπό ποιά προστασία τό εὐρωπαϊκό κεφάλαιο καί ἡ ἀστική τάξη πνίγουν τή Ρωσία; Ὅλοι αὐτοί μιλοῦν μόνο γι' αὐτό — γιά τήν ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα! Ὅταν οἱ ἀμερικανοί, οἱ ἄγγλοι καί οἱ γάλλοι κατέλαβαν τό Ἀρχάνγκελσκ, ὅταν στέλνουν τά στρατεύματά τους στό Νότο — αὐτοί ὑπερασπίζουν τήν ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα. Νά μέ ποιό σύνθημα καλύπτονται καί νά γιατί στίς συνθῆκες τῆς λυσσαλέας αὐτῆς πάλης τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας ξεσηκώνεται ἐνάντια στό κεφάλαιο ὅλου τοῦ κόσμου. Νά τί ἐξυπηρετοῦν τά συνθήματα αὐτά τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἰσότητας πού χρησιμοποιοῦν ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς τάξης γιά νά ἐξαπατοῦν τό λαό καί τά ὁποῖα ἔλαχε στή διανόηση πού εἶναι πραγματικά μέ τό μέρος τῶν ἐργατῶν καί τῆς ἀγροτιᾶς νά τά συντρίψει ὁλοκληρωτικά.

Βλέπουμε ὅτι οἱ προσπάθειες τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Συνεννόησης, ὅσο πιό ἐπίμονες καί λυσσαλέες γίνονται, τόσο περισσότερο προκαλοῦν τήν ἀντίσταση καί τήν ἀντίδραση τοῦ προλεταριάτου στίς ἴδιες τους τίς χῶρες. Στίς 21 τοῦ Ἰούλη ἔγινε ἡ πρώτη ἀπόπειρα παγκόσμιας ἀπεργίας τῶν ἐργατῶν τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἰταλίας ἐνάντια στίς κυβερνήσεις τῶν

χωρῶν αὐτῶν μέ τό σύνθημα: νά σταματήσει κάθε ἐπέμβαση στίς ὑποθέσεις τῆς Ρωσίας καί νά κλειστεῖ μιά ἔντιμη εἰρήνη μέ τή Δημοκρατία. Αὐτό δέν πέτυχε. Σέ μιά σειρά χῶρες, στήν 'Αγγλία, στή Γαλλία καί τήν 'Ιταλία — ξέσπασαν μεμονωμένες ἀπεργίες. Στήν 'Αμερική καί στόν Καναδά γίνεται μιά λυσσαλέα ἐκστρατεία ἐνάντια σέ καθετί πού θυμίζει τόν μπολσεβικισμό. Ζήσαμε τά τελευταῖα χρόνια τήν ἱστορία δυό μεγάλων ἐπαναστάσεων. Ξέρουμε μέ πόσο κόπο ἡ πρωτοπορία τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῆς Ρωσίας μπῆκε τό 1905 στήν πάλη ἐνάντια στόν τσαρισμό. Μέ πόσο κόπο, ὕστερα ἀπό τίς 9 τοῦ Γενάρη, ὕστερα ἀπό τό πρῶτο αἱματηρό μάθημα, ἀργά καί δύσκολα προχωροῦσε ἡ ἄνοδος τοῦ ἀπεργιακοῦ κινήματος πρίν τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1905, ὅταν γιά πρώτη φορά ἡ μαζική ἀπεργία στή Ρωσία εἶχε ἐπιτυχία. Ξέρουμε πόσο δύσκολο ἦταν αὐτό. Τό ἀπόδειξε ἡ πείρα δυό ἐπαναστάσεων, ἄν καί στή Ρωσία ἡ κατάσταση ἦταν περισσότερο ἐπαναστατική ἀπό τίς ἄλλες χῶρες. Ξέρουμε μέ τί κόπο σέ μιά σειρά ἀπεργίες ὀργανώνεται ἡ δύναμη γιά τήν πάλη ἐνάντια στόν καπιταλισμό. Γι' αὐτό δέν μᾶς ξαφνιάζει ἡ ἀποτυχία τῆς πρώτης αὐτῆς παγκόσμιας ἀπεργίας, τῆς 21 τοῦ 'Ιούλη. Ξέρουμε ὅτι ἡ ἐπανάσταση στίς εὐρωπαϊκές χῶρες συναντᾶ ἀσύγκριτα μεγαλύτερη ἀντίσταση καί ἀντίδραση παρά στή χώρα μας. Ξέρουμε ὅτι οἱ ἐργάτες τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς 'Ιταλίας, ὅταν καθόριζαν τήν παγκόσμια ἀπεργία στίς 21 τοῦ 'Ιούλη, ὑπερνικοῦσαν πρωτάκουστες δυσκολίες. Ἦταν μιά δοκιμή πρωτόφαντη στήν ἱστορία. Δέν εἶναι παράξενο πού δέν πέτυχε. Σέ ἀντιστάθμισμα ξέρουμε ὅτι οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῶν πιό ἀναπτυγμένων καί πολιτισμένων χωρῶν, παρά τή λύσσα τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Εὐρώπης ἐνάντιά μας — οἱ ἐργαζόμενες αὐτές μάζες εἶναι μαζί μας, τήν ὑπόθεσή μας τήν καταλαβαίνουν καί ὁποιεσδήποτε καί ἄν εἶναι οἱ δυσκολίες τῆς ἐπανάστασης καί οἱ δοκιμασίες πού μᾶς περιμένουν, καί ὁποιαδήποτε καί ἄν εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς ψευτιᾶς καί τῆς ἀπάτης στό ὄνομα τῆς «ἐλευθερίας καί τῆς ἰσότητας» τοῦ κεφαλαίου, τῆς ἰσότητας τοῦ πεινασμένου καί τοῦ χορτάτου, ὁποιαδήποτε καί ἄν εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα αὐτή, ξέρουμε ὅτι ἡ ὑπόθεσή μας εἶναι ὑπόθεση τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν, καί γι' αὐτό ἡ ὑπόθεση αὐτή, ἀναπότρεπτα καί ἀναπόφευκτα θά νικήσει τό διεθνές κεφάλαιο.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 170
καί «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 170,
3 τοῦ Αὐγούστου 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»,
πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΜΕΣΑ ΣΕ ΠΡΟΘΑΛΑΜΟ ΛΑΚΕΔΩΝ [46]

Σύντροφοι, ἔφεραν ἀπό τό Νότο μερικά ἔντυπα μενσεβίκων, ἐσέρων κ.ἄ. πού δίνουν τή δυνατότητα νά ρίξεις μιά ματιά στήν «ἰδεολογική ζωή» πού ὑπάρχει στήν *ἄλλη* πλευρά τοῦ χαρακώματος, στό *ἄλλο* στρατόπεδο. Τά περιοδικά: «Μίσλ» [47] Χαρκόβου τοῦ Μπαζάροφ καί τοῦ Μάρτοφ, «Γκριαντούστσι Ντιέν» [48] τοῦ Μιακότιν καί Πεσεχόνοφ, τοῦ Μπουνακόφ καί Βισνιάκ, τοῦ Πότρεσοφ καί Γκρόσμαν, «Γιούζνογε Ντιέλο» [49], «Ὀμπιεντινένιγε» [50] τοῦ Μπαλαμπάνοφ καί Στ. Ἰβανόβιτς, τοῦ Μιακότιν καί Πεσεχόνοφ — αὐτοί εἶναι οἱ τίτλοι τῶν ἐντύπων αὐτῶν καί τά ὀνόματα μερικῶν ἐπιφανῶν συνεργατῶν τους.

Ἀκόμη καί τά λίγα, τά σκόρπια φύλλα τῶν ἐντύπων πού ἀναφέραμε, ἀναδίδουν ἕνα τόσο ὁλοκληρωμένο καί δυνατό ἄρωμα πού αἰσθάνεσαι ἀμέσως σάν νά βρίσκεσαι μέσα σέ προθάλαμο λακέδων. Μορφωμένοι διανοούμενοι, πού φαντάζονται καί λένε ὅτι εἶναι σοσιαλιστές, πού εἶναι ποτισμένοι πέρα γιά πέρα μέ ἀστικές προλήψεις καί κάνουν τό λακέ μπροστά στήν ἀστική τάξη — αὐτή εἶναι, στήν οὐσία, ὅλη ἡ συγγραφική αὐτή συντροφιά. Ἀποχρώσεις μέσα σ' αὐτό τό κοινό ὑπάρχουν πάρα πολλές, ἀλλά αὐτές δέν ἔχουν καμιά σοβαρή σημασία ἀπό πολιτική ἄποψη, γιατί συνοψίζονται στό κατά πόσο ὑποκριτικά εἴτε εἰλικρινά, βάρβαρα ἤ πολιτισμένα, χοντροκομένα ἤ μέ τέχνη ἐκπληρώνουν τίς λακεδίστικες ὑποχρεώσεις τους ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη.

I

Ὁ λακές πρέπει ἀπό ὑποχρέωση νά φοράει φράκο, νά ἔχει πολιτισμένη ἐξωτερική ἐμφάνιση καί ἀνάλογο τρόπο συμπεριφορᾶς, ἄσπρα γάντια. Στόν λακέ ἐπιτρέπεται μιά ὁρισμένη λαοφι-

λία: ἀπό τή μιά μεριά αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο, ἐπειδή τό περιβάλλον πού προμηθεύει λακέδες πρέπει νά ζεῖ πολύ φτωχικά· ἀπό τή ἄλλη μεριά αὐτό συμφέρει καί στόν ἀφέντη, γιατί τοῦ δίνει τή δυνατότητα νά «γυμνάζει» τή φιλανθρωπία του — στήν πρώτη σειρά, ἐννοεῖται, ἀπέναντι στούς «ὑπάκουους» ἐκπροσώπους τῶν στρωμάτων ἀπό ὅπου παίρνονται οἱ ὑπηρέτες, οἱ ὑπάλληλοι, οἱ ἐργάτες. Ὅσο πιό ἔξυπνες καί μορφωμένες εἶναι οἱ τάξεις πού διατηροῦν τούς λακέδες, τόσο πιό συστηματικά καί μελετημένα ἐφαρμόζουν τήν πολιτική τους, χρησιμοποιώντας τούς λακέδες γιά νά κάνουν κατασκοπεία μέσα στούς ἐργαζόμενους, νά διασπάσουν τούς ἐργάτες μέ ὑποχωρήσεις ἀπέναντι σέ μιά ὁρισμένη μερίδα τους, νά δυναμώσουν οἱ τάξεις αὐτές τή θέση τους, νά προκαλέσουν τό ἐνδιαφέρον τοῦ «ὑπηρετοῦντος» γιά τήν αὔξηση τοῦ πλούτου τοῦ ἀφέντη, τήν ἐλπίδα νά πάρει ἐλεημοσύνη κτλ. κτλ.

Ἡ λαοφιλία ἐπιτρέπεται στόν λακέ, φυσικά μόνο σέ πολύ μέτριο βαθμό καί μέ τόν ὑποχρεωτικό ὅρο νά δείχνει αἰσθήματα ὑποταγῆς καί ὑπακοῆς, καί ταυτόχρονα νά εἶναι πρόθυμος νά «παρηγορεῖ» τούς ἐργαζόμενους καί τούς ἐκμεταλλευόμενους. Ἄς ποῦμε σέ παρένθεση, ὁ Φόυερμπαχ ἀπάντησε πολύ εὔστοχα σ' ἐκείνους πού ὑπερασπίζουν τή θρησκεία σάν πηγή «παρηγόριας» γιά τούς ἀνθρώπους, ὅτι νά παρηγορεῖς τόν δοῦλο εἶναι μιά ἀπασχόληση πού συμφέρει στόν δουλοκτήτη, ἐνῶ ὁ πραγματικός φίλος τῶν δούλων τούς διδάσκει τήν ἀγανάκτηση, τήν ἐξέγερση, τήν ἀνατροπή τοῦ ζυγοῦ καί δέν τούς «παρηγορεῖ» καθόλου. Ὁ λακές στολίζει, ἐξωραΐζει τά ψεύτικα λουλούδια πού χρειάζονται νά «παρηγοροῦν» τούς μισθωτούς σκλάβους, γιατί εἶναι δεμένοι μέ τίς ἁλυσίδες τῆς μισθωτῆς σκλαβιᾶς. Ὁ ὀπαδός τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν ἀνθρώπων ἀπό τή μισθωτή σκλαβιά κόβει ἀπό τίς ἁλυσίδες τά ψεύτικα λουλούδια πού τίς στολίζουν, γιά νά διδαχτοῦν οἱ σκλάβοι νά μισοῦν πιό συνειδητά καί πιό δυνατά τίς ἁλυσίδες τους, νά τίς πετάξουν πιό γρήγορα καί νά ἁπλώσουν τό χέρι τους στά ζωντανά λουλούδια.

Ἡ ἀνάγκη πού χαρακτηρίζει τή λακεδίστικη κατάσταση, ἀνάγκη νά συνδυάζει μιά πολύ μετριοπαθή δόση λαοφιλίας μέ μιά πολύ μεγάλη δόση ὑπακοῆς καί ὑπεράσπισης τῶν συμφερόντων τοῦ ἀφέντη, γεννάει ἀναπόφευκτα τήν ὑποκρισία, πού ἀποτελεῖ γνώρισμα τοῦ λακέ, σάν κοινωνικοῦ τύπου. Ἐδῶ πρόκειται γιά κοινωνικό ἀκριβῶς τύπο καί ὄχι γιά τίς ἰδιότητες μεμονωμένων προσώπων. Ὁ λακές μπορεῖ νά εἶναι τιμιότατος ἄνθρωπος,

ὑποδειγματικό μέλος τῆς οἰκογένειάς του, ὑπέροχος πολίτης, εἶναι ὅμως ὑποχρεωμένος ὁπωσδήποτε νά ὑποκρίνεται, γιατί βασικό γνώρισμα τοῦ ἐπαγγέλματός του εἶναι ὁ συνδυασμός τῶν συμφερόντων τοῦ ἀφέντη, πού «ὑποχρεώθηκε» νά ἐξυπηρετεῖ μέ «πίστη καί εἰλικρίνεια», μέ τά συμφέροντα τοῦ περιβάλλοντος, ἀπ' ὅπου ἐπιστρατεύονται οἱ ὑπηρέτες. Καί γι' αὐτό, ἄν ἐξετάσουμε τό ζήτημα ἀπό τήν ἄποψη τῆς πολιτικῆς, δηλ. ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων καί τῶν σχέσεων ἀνάμεσά τους, τότε δέν μπορεῖ παρά νά καταλήξουμε στό συμπέρασμα ὅτι οἱ βασικές ἰδιότητες τοῦ λακέ σάν κοινωνικοῦ τύπου, εἶναι ἡ ὑποκρισία καί ἡ δειλία. Αὐτές ἀκριβῶς τίς ἰδιότητες καλλιεργεῖ τό ἐπάγγελμα τοῦ λακέ. Αὐτές ἀκριβῶς οἱ ἰδιότητες εἶναι οἱ πιό οὐσιαστικές, ἀπό τήν ἄποψη τῶν μισθωτῶν σκλάβων καί ὅλης τῆς μάζας τῶν ἐργαζομένων σέ ὁποιαδήποτε καπιταλιστική κοινωνία.

II

Οἱ μορφωμένοι διανοούμενοι πού λένε ὅτι εἶναι μενσεβίκοι, σοσιαλδημοκράτες, σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες κτλ. θέλουν νά διδάξουν στό λαό τήν πολιτική. Γι' αὐτό καί δέν μποροῦσαν νά μή θίξουν καί τό ζωτικό πρόβλημα ὅλης τῆς ἐποχῆς πού ζοῦμε, τῆς μετατροπῆς τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο. Δέστε πῶς σκέπτονται γι' αὐτό τό ζήτημα.

Στό «Ὀμπιεντινένιγε» ὁ κ. Π. Γιουσκέβιτς ἀφιερώνει ὁλόκληρο ἄρθρο στήν «Ἐπανάσταση καί τόν ἐμφύλιο πόλεμο». Σέ ποιό εἶδος φιλολογίας — μέ τό συμπάθειο, φιλολογίας — ἀνήκει τό ἄρθρο αὐτό, θά φανεῖ ἔστω καί ἀπό τούς δυό παρακάτω συλλογισμούς τοῦ ἀρθρογράφου:

«...Ὁ σοσιαλισμός, βάζοντας σάν σκοπό τήν ἐπανάσταση πού ἐξυπηρετεῖ τά συμφέροντα τῆς πλειοψηφίας καί πραγματοποιεῖται ἀπό τήν πλειοψηφία αὐτή, δέν ἔχει λόγους (!!) νά καταφεύγει στίς μεθόδους (!!!) τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, στίς ὁποῖες μοιραῖα εἶναι ὑποχρεωμένες νά καταφεύγουν οἱ μειοψηφίες πού ἁρπάζουν τήν ἐξουσία... Καί ἡ πιό πρωτοπόρα τάξη τῆς σημερινῆς κοινωνίας, ὅταν θά ὡριμάσει γιά τήν πλήρη κατανόηση τῆς κοσμοαπελευθερωτικῆς της ἀποστολῆς καί τῶν καθηκόντων πού συνδέονται μ' αὐτή, θά πρέπει νά τόν ἀπορίψει (τόν ἐμφύλιο πόλεμο) μαζί μέ τήν ἄλλη κληρονομιά τῆς ἱστορικῆς βαρβαρότητας...».

Δέν εἶναι, ἀλήθεια, μαργαριτάρι;

Ἡ ρωσική ἀστική τάξη, τήν ἴδια κιόλας ὥρα ὕστερα ἀπό τήν μπολσεβίκικη ἀνατροπή, ἄρχισε νά ἀναζητεῖ συμφωνίες καί νά κλείνει συμφωνίες μέ τήν ἀστική τάξη τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐνάντια

στούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους τῆς χώρας της. Ὑποστήριζαν τήν ἀστική τάξη οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι. Ἔτσι ἔγινε στή Φιλλανδία στίς ἀρχές τοῦ 1918. Ἔτσι ἔγινε καί στό Βορά τῆς Ρωσίας καί στό Νότο στίς ἀρχές τοῦ 1918, ὅταν καί οἱ καντέτοι καί οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι σέ συμμαχία μέ τούς γερμανούς ἔπνιγαν τούς μπολσεβίκους. Τό ἴδιο ἔγινε καί στή Γεωργία. Οἱ γερμανοί ἔδιναν χρήματα καί ὅπλα στόν Κρασνόφ. Μετά ἡ ἀστική τάξη τῆς Ἀντάντ ἐξαγόρασε τούς τσεχοσλοβάκους, τόν Ντενίκιν, ἀποβίβασε στρατεύματα στό Μούρμανσκ, στό Ἀρχάνγκελσκ, στή Σιβηρία, στό Μπακού, στό Ἀσχαμπάντ.

Ἡ διεθνής ἀστική τάξη, στήν ἀρχή ἡ γερμανική, μετά ἡ ἀγγλογαλλική (πολλές φορές καί οἱ δυό μαζί), κήρυξε τόν πόλεμο ἐνάντια στό νικηφόρο προλεταριάτο τῆς Ρωσίας. Καί παρουσιάζεται ἕνας ἄνθρωπος πού λέει ὅτι εἶναι σοσιαλιστής, πού περνώντας μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης συμβουλεύει τούς ἐργάτες νά «ἀπορίψουν» τίς «μεθόδους τοῦ ἐμφυλίου πολέμου»! Μήπως αὐτός δέν εἶναι ὁ Ἰούδας Γκολοβλιόφ τοῦ πιό καινούργιου καπιταλιστικοῦ συστήματος;

Ἴσως θά μοῦ ποῦν ὅτι ὁ Γιουσκέβιτς εἶναι ἁπλούστατα ἕνας ἁπλός δοῦλος-γραφιάς τῆς ἀστικῆς τάξης, δέν εἶναι καθόλου ὁ χαρακτηριστικός τύπος γιά ὁποιαδήποτε κόμματα καί αὐτά δέν εὐθύνονται γι' αὐτόν. Αὐτό ὅμως δέν θά ἦταν σωστό. Πρῶτο, τό προσωπικό τῶν συνεργατῶν καί ὅλη ἡ κατεύθυνση τοῦ «Ὀμπιεντινένιγε» μᾶς δείχνουν ὅτι ὁ λακεδισμός ἀκριβῶς αὐτός εἶναι τυπικός γιά ὅλη τήν ἐσερο-μενσεβίκικη συντροφιά. Καί, δεύτερο, πάρτε τόν Λ. Μάρτοφ. Αὐτό τό ὑποκείμενο εἶναι ὁ πιό ἐπιφανής (καί πολύ πιθανό νά εἶναι ὁ πιό «ἀριστερός») μενσεβίκος, ἐπιπλέον εἶναι καί ἐπιτιμότατο μέλος τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης, ἀλληλέγγυος μέ τόν ἰδεολογικό ἡγέτη της, τόν Κ. Κάουτσκι.

Ρίξτε μιά ματιά στούς συλλογισμούς τοῦ Μάρτοφ. Γράφει στό ἀπριλιάτικο, τοῦ 1919, βιβλιαράκι «Σκέψεις» γιά τόν «παγκόσμιο μπολσεβικισμό». Αὐτός γνωρίζει τή φιλολογία τοῦ μπολσεβικισμοῦ καί γιά τόν μπολσεβικισμό λεπτομερειακά. Καί ὁ συγγραφέας αὐτός νά τί γράφει γιά τόν ἐμφύλιο πόλεμο:

«...Στίς πρῶτες κιόλας ἑβδομάδες τοῦ πολέμου, μοῦ ἔτυχε νά γράφω ὅτι ἡ κρίση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πού προκάλεσε αὐτός, εἶναι πρίν ἀπόλα «ἠθική κρίση», κρίση ἀπώλειας τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης τῶν διάφορων τμημάτων τοῦ προλεταριάτου καί τῆς πίστης τῶν προλεταριακῶν μαζῶν στίς παλιές ἠθικοπολιτικές ἀξίες. Τότε ἀκόμη δέν φανταζόμουν ὅτι ὑπάρχει πιθανότητα ἡ ἀπώλεια αὐτή τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης, ἡ καταστροφή αὐτή τῆς ἰδεολογικῆς σύνδεσης πού στή διάρκεια τῶν τελευταίων δεκαετιῶν συνένωνε μεταξύ τους, ὄχι

μόνο τούς ρεφορμιστές καί τούς ἐπαναστάτες, ἀλλά ὁρισμένες στιγμές συνένωνε καί τούς σοσιαλιστές μέ τούς ἀναρχικούς, καί τούτους καί τούς ἄλλους μέ τούς φιλελεύθερους καί χριστιανούς ἐργάτες — ὅτι ἡ καταστροφή αὐτή θά ὁδηγήσει στόν *ἐμφύλιο πόλεμο* ἀνάμεσα στούς προλετάριους...».

Ἡ ὑπογράμμιση ἀνήκει στόν κύριο Μάρτοφ. Ὁ ἴδιος ὑπογραμμίζει αὐτό πού δίνει ἐδῶ τήν ἐκτίμηση τοῦ ἐμφυλίου ἀκριβῶς πολέμου. Ἴσως μάλιστα ὑπογραμμίζει τήν ἀπόλυτη συμφωνία του μέ τόν Κάουτσκι πού πάντως ἔτσι ἀκριβῶς σκέπτεται γιά τόν ἐμφύλιο πόλεμο.

Καί στό συλλογισμό αὐτό ὑπάρχει τόσο πολύ ραφιναρισμένη προστυχιά, τόση ἄβυσσος ψευτιᾶς καί ἐξαπάτησης τῶν ἐργατῶν, τόση ἄτιμη προδοσία τῶν συμφερόντων τους, τόση ὑποκρισία καί ἀποστασία ἀπέναντι στό σοσιαλισμό, πού ἀπορεῖς ὅταν σκέπτεσαι πόσο λακεδισμό φόρτωσαν στούς Κάουτσκι καί στούς Μάρτοφ οἱ δεκαετίες τοῦ «παιχνιδιοῦ» μέ τόν ὀπορτουνισμό!

Πρῶτο, ὅταν ὁ Κάουτσκι καί ὁ Μάρτοφ χύνουν κροκοδείλια δάκρυα ἐξαιτίας τοῦ «ἐμφυλίου πολέμου *ἀνάμεσα στούς προλετάριους»*, μ' αὐτό προσπαθοῦν νά κρύψουν τό πέρασμά τους μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Γιατί στήν πραγματικότητα ὁ ἐμφύλιος πόλεμος γίνεται ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη. Ποτέ δέν ὑπῆρξε στήν ἱστορία καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει σέ μιά ταξική κοινωνία ἐμφύλιος πόλεμος τῆς ἐκμεταλλευόμενης μάζας ἐνάντια στήν ἐκμεταλλεύτρια μειοψηφία πού μιά μερίδα τῶν ἐκμεταλλευομένων νά μήν ἀκολουθήσει τούς ἐκμεταλλευτές, νά μήν πάει μαζί τους, ἐνάντια στά ἀδέλφια της. Ὁ κάθε γραμματισμένος ἄνθρωπος παραδέχεται ὅτι ὁ γάλλος, πού στόν καιρό τῆς ἐξέγερσης τῶν ἀγροτῶν στή Βανδέα [51] ὑπέρ τῆς μοναρχίας καί τῶν τσιφλικάδων, ἄρχισε νά θρηνεῖ τόν «ἐμφύλιο πόλεμο *ἀνάμεσα στούς ἀγρότες»* θά ἦταν λόγω τῆς ὑποκρισίας του σιχαμερός λακές τῆς μοναρχίας. Τέτιοι ἀκριβῶς λακέδες τῶν καπιταλιστῶν εἶναι καί οἱ κύριοι Κάουτσκι καί Μάρτοφ.

Ἡ διεθνής ἀστική τάξη, ἰσχυρή σέ παγκόσμια κλίμακα, τραβώντας πίσω της μιά μερίδα ἐξαπατημένους, ἀκατατόπιστους, ἐξουθενωμένους ἐργάτες, πνίγει τούς νικητές ἐργάτες μιᾶς χώρας ἐπειδή σύντριψαν τό κεφάλαιο, καί οἱ παλιάνθρωποι Κάουτσκι καί Μάρτοφ χύνουν δάκρυα ἐξαιτίας τοῦ «ἐμφυλίου πολέμου ἀνάμεσα στούς προλετάριους». Τά ὑποκείμενα αὐτά ἀναγκάζονται νά καταφεύγουν στή σιχαμερή αὐτή ὑποκρισία, γιατί δέν μποροῦν νά παραδεχτοῦν ἀνοιχτά ὅτι στόν ἐμφύλιο πόλεμο

τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, αὐτοί βρέθηκαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης!

Δεύτερο, ὁ Μάρτοφ ὅπως καί ὁ Κάουτσκι, ὅπως καί ὅλη ἡ Διεθνής τῆς Βέρνης, ξέρουν πολύ καλά ὅτι εἶχαν μέσα στούς ἐργάτες συμπάθεια σάν σοσιαλιστές, γιατί προπαγάνδιζαν τήν ἀνάγκη τῆς ἐπανάστασης τοῦ προλεταριάτου. Τό 1902 ὁ Κάουτσκι ἔγραφε ὅτι εἶναι πιθανή μιά σύνδεση τῆς ἐπανάστασης μέ τόν πόλεμο καί ὅτι ἡ ἐπερχόμενη ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου πιθανό νά συμπέσει περισσότερο μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο, παρά οἱ προηγούμενες. Τό 1912, στή Διακήρυξη τῆς Βασιλείας ὅλη ἡ II Διεθνής δηλώνει ἐπίσημα ὅτι ὁ ἐπερχόμενος πόλεμος θά συνδεθεῖ μέ τήν ἐπερχόμενη προλεταριακή ἐπανάσταση. Καί ὅταν ὁ πόλεμος αὐτός ξέσπασε, οἱ «ἐπαναστάτες» τῆς II Διεθνοῦς ἀποδείχτηκαν λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης!

Οἱ μπολσεβίκοι τό Νοέμβρη τοῦ 1914 δήλωσαν ὅτι ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος θά φέρει μαζί του τή μετατροπή του σέ ἐμφύλιο πόλεμο. Αὐτό ἀποδείχτηκε σωστό. Αὐτό τώρα εἶναι γεγονός σέ διεθνή κλίμακα. Μιλώντας γιά τόν «παγκόσμιο μπολσεβικισμό», ὁ Μάρτοφ ἀναγκάστηκε νά παραδεχτεῖ τό γεγονός αὐτό. Ὅμως, ἀντί νά ὁμολογήσει τίμια τήν πλήρη ἰδεολογική χρεοκοπία του, τή χρεοκοπία τῶν ἀντιλήψεων ὅλων ἐκείνων πού ἀπόριπταν μέ ἕνα περιφρονητικό μορφασμό μικροαστοῦ τή σκέψη τῆς μετατροπῆς τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο, ὁ Μάρτοφ ἀντί νά κάνει αὐτό ὑποκρίνεται καί «κουνάει τό κεφάλι» πρός τίς «προλεταριακές μάζες» ὅτι δῆθεν αὐτές «ἔχασαν τήν πίστη στίς παλιές ἠθικοπολιτικές ἀξίες»!!

Οἱ ἀποστάτες φορτώνουν τήν ἀποστασία τους στίς μάζες. Οἱ μάζες συμπαθοῦν τούς μπολσεβίκους, μπαίνοντας παντοῦ στό δρόμο τῆς ἐπανάστασης. Σ' αὐτό βρίσκεται, ὅπως φαίνεται, τό φταίξιμο τῶν μαζῶν, σύμφωνα μέ τή «θεωρία» τῶν ἀνθρώπων, πού σέ ὅλη τή ζωή τους κόβονταν γιά ἀφοσίωση στήν ἐπανάσταση, γιά νά βρεθοῦν, ὅταν ἔφτασε ἡ ἐπανάσταση στό στρατόπεδο τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐνάντια στό προλεταριάτο.

Τρίτο, οἱ δυό διαφορετικές θεωρίες πρίν τόν πόλεμο, σχετικά μέ τήν ἐσωτερική πάλη στό σοσιαλισμό, ἦταν οἱ παρακάτω. Ὁ Κάουτσκι καί ὁ Μάρτοφ, ὅπως καί ἡ πλειοψηφία τῶν ὀπορτουνιστῶν, ἔβλεπαν τούς ρεφορμιστές καί τούς ἐπαναστάτες σάν δυό νόμιμες ἀποχρώσεις, ἀπαραίτητες πτέρυγες ἑνός κινήματος μιᾶς τάξης. Ἡ διάσπαση αὐτῶν τῶν ἀποχρώσεων καταδικαζόταν. Ἡ προσέγγιση καί ἡ συγχώνευσή τους σέ κάθε σοβαρή στιγμή

τῆς προλεταριακῆς ταξικῆς πάλης ἀναγνωριζόταν σάν ἀναπόφευκτη. Κατηγοροῦσαν τούς ὀπαδούς τῆς διάσπασης γιά μυωπία.

Ἡ ἄλλη ἄποψη, ἡ μπολσεβίκικη, ἔβλεπε στούς ρεφορμιστές τούς φορεῖς τῆς ἀστικῆς ἐπιροῆς στό προλεταριάτο, τή συμμαχία μαζί τους τή δεχόταν σάν προσωρινό κακό σέ συνθῆκες φανερά μή ἐπαναστατικές, τό ξέκομα καί τή διάσπαση μαζί τους τά θεωροῦσε ἀναπόφευκτα σέ κάθε σοβαρή ὄξυνση τῆς πάλης καί πιό πολύ ὅταν θά ἄρχιζε ἡ ἐπανάσταση.

Ποιός εἶχε δίκιο;

Οἱ μπολσεβίκοι.

Σέ ὅλο τόν κόσμο ὁ πόλεμος ἔφερε τή διάσπαση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, τό πέρασμα τῶν σοσιαλπατριωτῶν στήν ἀστική τάξη. Ὕστερα ἀπό τή Ρωσία τό ἔδειξε αὐτό πιό παραστατικά ἡ Γερμανία, ἡ πρωτοπόρα καπιταλιστική χώρα. Καί νά ὑπερασπίζεις τώρα τήν «ἰδεολογική σύνδεση» τῶν ρεφορμιστῶν καί τῶν ἐπαναστατῶν, αὐτό σημαίνει νά ὑποστηρίζεις ἐκείνους τούς δήμιους σάν τόν Νόσκε καί τόν Σάιντεμαν, πού προέρχονται ἀπό τούς ἐργάτες, καί βοήθησαν τήν ἀστική τάξη νά σκοτώσει τήν Ρόζα Λούξεμπουργκ καί τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ, νά σκοτώσει χιλιάδες ἐργάτες γιά τήν ἐπαναστατική τους πάλη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη.

Γράφτηκε τόν Ἰούλη τοῦ 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 23-24

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ[52] 6 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1919

ΧΡΟΝΙΚΟ

ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ

(Ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίες.) Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου νά ἀρχίσω ἀπό τά γεγονότα ἐκεῖνα πού διαβάσατε χθές καί σήμερα στίς ἐφημερίδες. Εἶναι τά γεγονότα στήν Οὐγγαρία.

Ξέρετε ὅτι μέχρι τά τέλη τοῦ Μάρτη στήν Οὐγγαρία κυριαρχοῦσε «καθεστώς Κέρενσκι», καί μόνο στό τέλος τοῦ Μάρτη ἀποχώρησαν οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ καθεστῶτος Κέρενσκι, καταλαβαίνοντας ὅτι δέν μποροῦν νά κρατηθοῦν καί οἱ σοσιαλσυμβιβαστές ἔστειλαν τούς ἀντιπροσώπους τους στή φυλακή, ὅπου βρισκόταν ἐκεῖνο τόν καιρό ὁ σ. Μπέλα Κούν, πού ὑπηρέτησε κάποτε καί στίς γραμμές τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μας. Ἄρχισαν τίς διαπραγματεύσεις μαζί του καί ὁ σ. Μπέλα Κούν ἀπό τή φυλακή κατευθείαν βρέθηκε στήν κυβέρνηση.

Τόν τελευταῖο ὅμως καιρό ἔχουμε πληροφορίες ὅτι μέσα στό Σοσιαλιστικό κόμμα στήν Οὐγγαρία ἄρχισε νά συντελεῖται κάτι πού δείχνει ὅτι δέν πᾶνε καλά τά πράγματα.

Στή συνέχεια ὁ σ. Λένιν λέει ὅτι τά ρουμανικά στρατεύματα μπῆκαν στή Βουδαπέστη. Σ' αὐτό ὅμως δέν ἀξίζει νά δόσουμε ἰδιαίτερη προσοχή.

Ἔτσι ἔγινε καί σ' ἐμᾶς — λέει ὁ σ. Λένιν — στά διάφορα μέτωπα. Ἐμεῖς ὅμως εἴχαμε ἀρκετές δυνάμεις στά μετόπισθεν γιά νά ἑδραιωθοῦμε ἔτσι ὥστε νά ἀπαντήσουμε ἔπειτα ἐπάξια στόν Κολτσάκ, ἤ ὅπως ἀπαντήσαμε στό μέτωπο τῆς Πετρούπολης. Ξέρετε ὅτι τά στρατεύματά μας κατέλαβαν τό Γιάμπουργκ.

Ὁ σ. Λένιν μιλάει παρακάτω γιά τήν πολιτική πείρα πού ἀποκτήσαμε στό διάστημα αὐτό. Τέτια φυσικά πείρα δέν ἔχουν οἱ οὔγγροι.

Ἐμεῖς ὅμως δέν θά ἐπιτρέψουμε στόν ἑαυτό μας νά χάσει τό ἠθικό του, γιατί ξέρουμε ποῦ ὁδηγεῖ ὁ προσωρινός θρίαμβος τοῦ καθεστῶτος Κολτσάκ καί Ντενίκιν. Ἄς χορεύει τώρα τό καθεστώς τῶν ρουμάνων Κολτσάκ πάνω στά πτώματα τῶν οὔγγρων ἐργατῶν. Ἐμεῖς όμως ξέρουμε ὅτι ὁ θρίαμβος αὐτός δέν θά κρατήσει πολύ. Πραγματικά, μόνο ἡ σιδερένια δύναμη τῶν ἐργατῶν, πού δίνει στόν κάθε ἐργαζόμενο βοήθεια καί ἐπιβάλλει στόν κάθε κερδοσκόπο τιμωρία, μπορεῖ νά βρεῖ διέξοδο ἀπό τό δύσκολο αὐτό πόλεμο.

Στή συνέχεια ὁ σ. Λένιν μιλάει γιά τή δράση τῶν συμβιβαστῶν, τῶν μενσεβίκων καί ἐσέρων στή Σιβηρία, πού κατηγοροῦν τώρα τή Σοβιετική κυβέρνηση γιά μή σωστή τακτική, οἱ ἴδιοι ὅμως δέν μπόρεσαν νά δόσουν ἕνα ὑπόδειγμα τακτικῆς. Στήν πραγματικότητα ὅλα ὅσα συνέβηκαν στή Σιβηρία, ὅλες οἱ ὑποσχέσεις πού ἔδιναν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, δέν ἔφεραν παρά μόνο βάσανα τόσο στούς ἀγρότες ὅσο καί στούς ἐργάτες. Ἀπό τή στιγμή ὅμως πού ὑπογράφηκε ἡ εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν, οἱ ἐργάτες τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καί ἄλλων χωρῶν ὅλο καί περισσότερο ἀρχίζουν νά καταλαβαίνουν τήν κατάσταση.

Νά γιατί τά τελευταῖα γεγονότα στήν Οὐγγαρία, ὅσο δύσκολα καί ἄν εἶναι, μοιάζουν μέ τά γεγονότα πού διαδραματίστηκαν στό στρατόπεδο τοῦ Ντενίκιν καί τοῦ Κολτσάκ. Τά γεγονότα αὐτά θά ἀνοίξουν τά μάτια σέ καινούργιες ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐργάτες καί θά τούς δείξουν ὅτι τό κεφάλαιο ἁπλώνει τό χέρι του γιά νά πάρει μέ βάση τά γραμμάτια αὐτό πού ἔχασε.

Παρακάτω ὁ σ. Λένιν μιλάει γιά τίς συνωμοσίες πού ὀργανώνουν οἱ μενσεβίκοι, οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί οἱ καπιταλιστές γιά νά ξαναπάρουν τήν ἐξουσία. Οἱ συνωμότες, ὀργανώνοντας συνωμοσίες, προσπαθοῦν νά πείσουν τή Σοβιετική κυβέρνηση νά παραιτηθεῖ ἀπό τήν τρομοκρατία.

Μά ὄχι, ἐμεῖς δέν θά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν τρομοκρατία, γιατί ξέρουμε ὅτι αὐτό ὁδηγεῖ στήν προσωρινή νίκη τῶν Κολτσάκ καί τῶν Ντενίκιν! Στόν πόλεμο αὐτό τό κεφάλαιο κατάστρεψε τόν ἑαυτό του. Καί τό θηρίο αὐτό πού τώρα ξεψυχάει μουγκρίζει ἐνάντια στούς ἐργάτες πάνω στό ξεψύχισμά του. Μά δέν μπορεῖ νά σταματήσει τό ξεψύχισμά του, θά ψοφήσει! (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 173 καί «Ἰζβέστιγια τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης», ἀρ. φύλ. 177, 7 τοῦ Αὐγούστου 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης»

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ

Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου τώρα νά σᾶς ἐκθέσω τά γεγονότα, πού μπροστά στά μάτια μας διαδραματίστηκαν στήν Οὐγγαρία.

Ὅπως εἶναι γνωστό, ὥς τά τέλη τοῦ Μάρτη τοῦ χρόνου αὐτοῦ, ἐκεῖ κυριαρχοῦσε «καθεστώς Κέρενσκι» μέ ὅλες τίς χάρες του. Ὅταν τότε, στίς 21 τοῦ Μάρτη, σχηματίστηκε ἐκεῖ ξαφνικά ἡ ἐξουσία τῶν Σοβιέτ, καί μάλιστα οἱ ντόπιοι μενσεβίκοι συμφώνησαν νά ὑποστηρίξουν τήν ἐξουσία αὐτή, θά μποροῦσε κανείς νά σκεφτεῖ ὅτι γιά τό σοσιαλισμό ἄρχισε κάποια νέα ἐποχή... Μά νά, τά τελευταῖα γεγονότα μᾶς ἔδειξαν ὅτι οἱ σοσιαλσυμβιβαστές δέν ἄλλαξαν καθόλου. Ὅπως φαίνεται, ὅ,τι ἔγινε τώρα στήν Οὐγγαρία ἐπαναλαβαίνει σέ μεγαλύτερη κλίμακα αὐτό πού ἔγινε τελευταῖα μπροστά στά μάτια μας στό Μπακού [53].

Ὁ σ. Λένιν μέ χτυπητά παραδείγματα ὑπενθυμίζει τήν τραγική ἱστορία τοῦ προλεταριάτου τοῦ Μπακοῦ, ὅταν οἱ σοσιαλπροδότες του ζήτησαν τή βοήθεια τῆς ἀγγλικῆς διοίκησης καί πίσω ἀπό τίς πλάτες τῶν ἐργατῶν ἔκλεισαν μέ τούς ἰμπεριαλιστές τῆς Δύσης μυστική συμφωνία. Ὁ ὁμιλητής κάνει σύγκριση ἀνάμεσα στήν τραγωδία αὐτή τοῦ Μπακοῦ καί στή σημερινή ἀλλαγή στήν Οὐγγαρία, μιλάει γιά τό ραδιοτηλεγράφημα πού μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ ρουμάνοι μπῆκαν ἤδη στήν κόκκινη Βουδαπέστη.

Παρακάτω ὁ σ. Λένιν συγκρίνει τήν κατάσταση τῆς Οὐγγαρίας καί τῆς Σοβιετικῆς Ρωσία καί, ὑπενθυμίζοντας σέ συντομία ὅλες τίς δικές μας προσωρινές ἀποτυχίες, μιλάει ὅτι ἐμᾶς μᾶς ἔσωσε καί μᾶς σώζει τό τεράστιο ἔδαφος, ἐνῶ ἡ Οὐγγαρία εἶναι πολύ μικρή γιά νά ἀποκρούσει ὅλους τούς ἐχθρούς της. Περνώντας μετά στό ζήτημα τῶν συμβιβαστῶν γενικά, ὁ ὁμιλητής θίγει καί τά δικά μας συμβιβαστικά σοσιαλιστικά κόμματα καί δηλώνει:

— Ἄν οἱ συμβιβαστές τῆς Ρωσίας εἶχαν κάνει λάθος στόν καιρό τοῦ Κέρενσκι, στή διάρκεια τῆς πρακτικῆς ἐργασίας ἔξι μηνῶν, τότε γιατί τό λάθος αὐτό δέν τό διόρθωσαν τόν καιρό τοῦ καθεστῶτος Κολτσάκ στή Σιβηρία;

Μά τό ζήτημα εἶναι ὅτι καί οἱ ὀπαδοί τοῦ Ντενίκιν μᾶς τραγουδοῦν γιά τή Συντακτική Συνέλευση, πουθενά ἡ ἀντεπανάσταση δέν ἐνεργεῖ ἀνοιχτά καί γι' αὐτό λέμε: κανενός εἴδους προσωρινές ἀποτυχίες, σάν τά τελευταῖα γεγονότα στήν Οὐγγα-

ρία, δέν θά μᾶς φέρουν σύγχυση. Δέν ὑπάρχει καμιά διέξοδος ἀπό τά ἀτυχήματα αὐτά, ἐκτός ἀπό τήν ἐπανάσταση, καί μένει μόνο ἕνα σίγουρο μέσο — ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ἐμεῖς λέμε: κάθε καινούργια ἧττα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μόνο τόν ἀτσαλώνει, τόν κάνει πιό σταθερό καί συνειδητό, γιατί οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τώρα κατάλαβαν μέ τήν αἱματηρή πείρα τί μᾶς φέρνει ἡ ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν συμβιβαστῶν. Τό θηρίο τοῦ παγκόσμιου κεφαλαίου πού ξεψυχάει κάνει τίς τελευταῖες προσπάθειες, μά ὡστόσο θά ψοφήσει! (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Δημοσιεύτηκε στίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1919 στήν ἐφημερίδα «Βετσέρνιγε Ἰζβέστιγια τοῦ Σοβιέτ Μόσχας», ἀρ. φύλ. 312

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΣΕΡΡΑΤΙ ΚΑΙ ΛΑΤΖΑΡΙ

'Αγαπητοί σύντροφοι καί φίλοι! Εὐχαριστῶ γιά τούς χαιρετισμούς πού μᾶς στείλατε ἐξονόματος τοῦ Κόμματός σας. Ξέρουμε πολύ λίγα γιά τό κίνημά σας· δέν ἔχουμε καθόλου στοιχεῖα. Ὡστόσο τά λίγα πού ξέρουμε μᾶς δείχνουν ὅτι ἐμεῖς μαζί μ' ἐσᾶς εἴμαστε ἐνάντια στήν κίτρινη Διεθνή τῆς Βέρνης, πού ἐξαπατᾶ τίς μάζες, καί ὑπέρ τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Οἱ διαπραγματεύσεις πού οἱ καθοδηγητές τῆς κίτρινης Διεθνοῦς ἔκαναν μέ τό Κόμμα σας, ἀποδείχνουν ὅτι αὐτοί ἀντιπροσωπεύουν μονάχα ἕνα γενικό ἐπιτελεῖο χωρίς στρατό. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τό σοβιετικό σύστημα ἠθικά νίκησαν πιά σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἡ πραγματική καί όριστική νίκη, παρόλες τίς δυσκολίες, τά ποτάμια τοῦ αἵματος, παρά τή λευκή τρομοκρατία τῆς ἀστικῆς τάξης κτλ. θά ἔλθει ἀναπόφευκτα σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου.

Κάτω ὁ καπιταλισμός! Κάτω ἡ ψεύτικη ἀστική δημοκρατία! Ζήτω ἡ παγκόσμια δημοκρατία τῶν Σοβιέτ!

Πάντα δικός σας

Μόσχα, 19 τοῦ Αὐγούστου 1919. *Β. Λένιν*

Δημοσιεύτηκε στήν ἰταλική γλώσσα στίς 2 τοῦ Σεπτέμβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Avanti!» (Μιλάνο), ἀρ. φύλ. 243

Στή ρωσική γλώσσα πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή 2-3 ἔκδοση τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμος XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
Μετάφραση ἀπό τα ιταλικά

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΚΟΛΤΣΑΚ

Σύντροφοι! Τά κόκκινα στρατεύματα ἀπελευθέρωσαν ἀπό τόν Κολτσάκ ὅλα τά Οὐράλια καί ἄρχισαν τήν ἀπελευθέρωση τῆς Σιβηρίας. Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῶν Οὐραλίων καί τῆς Σιβηρίας ὑποδέχονται μέ ἐνθουσιασμό τή Σοβιετική ἐξουσία, γιατί αὐτή σαρώνει μέ σιδερένια σκούπα ὅλο τό τσιφλικάδικο καί καπιταλιστικό σκυλολόι πού βασάνιζε τό λαό μέ τήν ἀφόρητη φορολογία, τίς ταπεινώσεις, τά μαστιγώματα καί μέ τήν ἐπαναφορά τῆς τσαρικῆς καταπίεσης.

Ὁ γενικός ἐνθουσιασμός μας, ἡ χαρά μας γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν Οὐραλίων καί τήν προέλαση τῶν κόκκινων στρατευμάτων στή Σιβηρία δέν πρέπει νά ἀποτελέσουν ἀφορμή γιά ἐπανάπαυση. Ὁ ἐχθρός δέν ἔχει ἐξοντωθεῖ. Κάθε ἄλλο. Δέν ἔχει ἀκόμη τσακιστεῖ τελειωτικά.

Πρέπει νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά διώξουμε ἀπό τή Σιβηρία τόν Κολτσάκ καί τούς ἰάπωνες μαζί μέ τούς ἄλλους ξένους ληστές, καί χρειάζεται ἀκόμη μεγαλύτερη ἔνταση τῶν δυνάμεων γιά νά ἐξοντώσουμε τόν ἐχθρό, γιά νά μήν τοῦ ἐπιτρέψουμε νά ξαναρχίσει καί πάλι τό ληστρικό του ἔργο.

Πῶς νά τό πετύχουμε αὐτό;

Ἡ σκληρή πείρα πού ἀποκτήσαμε στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία, καθώς καί ἡ πείρα ὅλων τῶν χωρῶν πού βασανίστηκαν ἀπό τόν τετράχρονο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, δέν πρέπει νά πάει χαμένη γιά μᾶς.

Νά τά πέντε κύρια διδάγματα πού πρέπει νά βγάλουν ὅλοι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι ἀπ' αὐτή τήν πείρα, γιά νά εἶμαστε ἐξασφαλισμένοι ὅτι δέν θά ἐπαναληφθοῦν οἱ συμφορές πού ἔφερε ὁ Κολτσάκ.

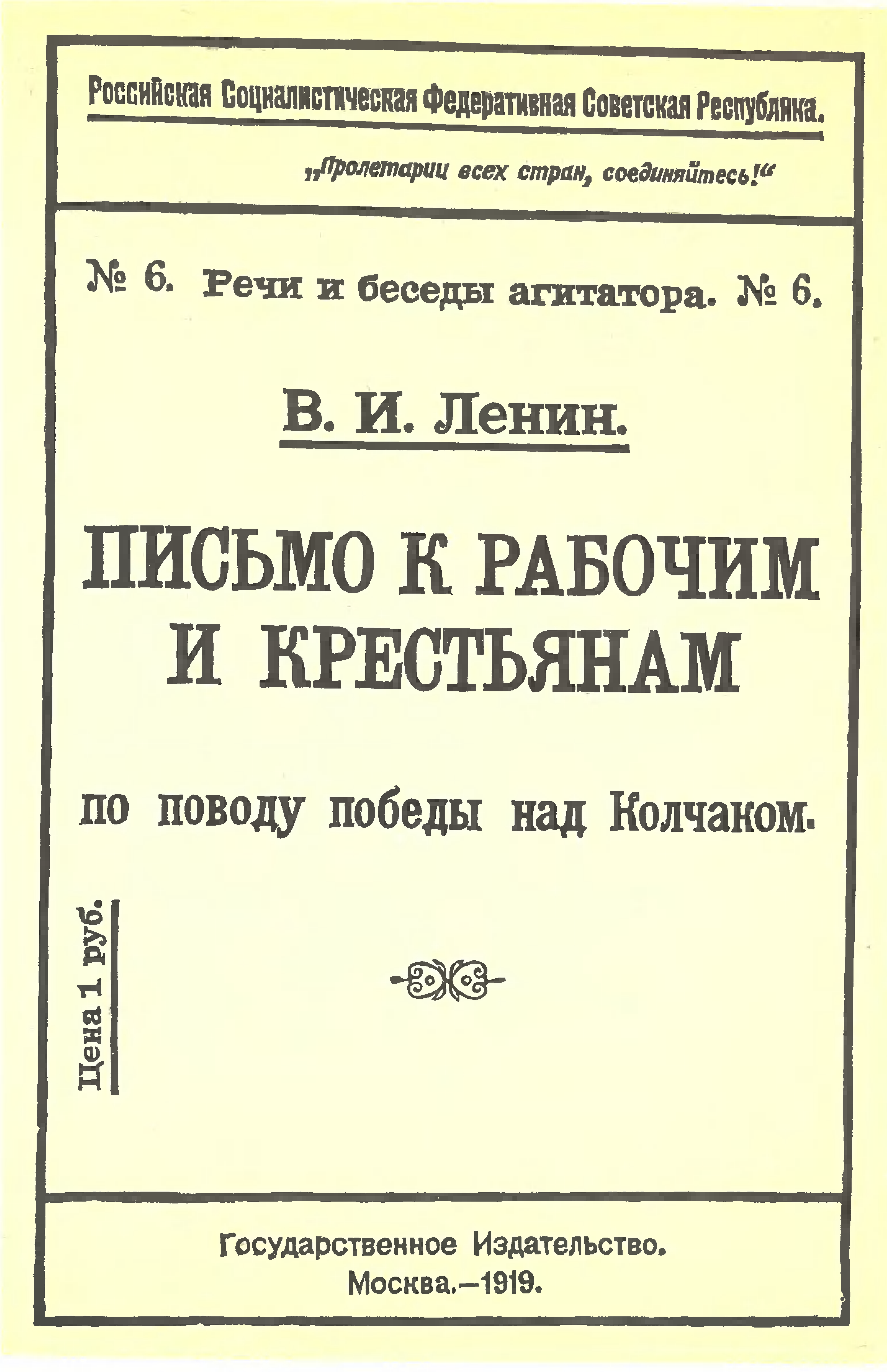
Πρῶτο δίδαγμα. Γιά νά ὑπερασπίσουμε τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἀπό τούς ληστές, δηλαδή ἀπό τούς

τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, μᾶς χρειάζεται ἰσχυρός Κόκκινος Στρατός. 'Αποδείξαμε ὄχι στά λόγια, μά μέ ἔργα ὅτι μποροῦμε νά τόν δημιουργήσουμε, ὅτι ἔχουμε μάθει νά τόν διοικοῦμε καί νά νικᾶμε τούς καπιταλιστές, παρόλο πού παίρνουν ἁπλόχερη βοήθεια σέ ὅπλα καί πολεμοφόδια ἀπό τίς πλουσιότερες χῶρες τοῦ κόσμου. Οἱ μπολσεβίκοι τό ἀπόδειξαν μέ τά ἔργα. Ὅλοι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες — ἄν εἶναι συνειδητοί — πρέπει νά τούς πιστεύουν ὄχι μέ βάση τά λόγια, εἶναι ἀνόητο νά πιστεύεις μέ βάση τά λόγια, ἀλλά μέ βάση τήν πείρα ἑκατομμυρίων καί ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων τῶν Οὐραλίων καί τῆς Σιβηρίας. Ὁ συνδυασμός τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν μέ τή διοίκησή τους ἀπό πρώην ἀξιωματικούς, πού στήν πλειοψηφία τους συμπαθοῦν τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, εἶναι ἕνα ἀπό τά δυσκολότερα προβλήματα. Μπορεῖ νά λυθεῖ μόνο ἄν ὑπάρχει ἄριστη ἱκανότητα ὀργάνωσης, αὐστηρή καί συνειδητή πειθαρχία, ἄν ἡ πλατιά μάζα ἔχει ἐμπιστοσύνη στό καθοδηγητικό στρῶμα τῶν ἐργατῶν ἐπιτρόπων. Τό δυσκολότατο αὐτό πρόβλημα οἱ μπολσεβίκοι τό ἔλυσαν: οἱ προδοσίες ἀπομέρους πρώην ἀξιωματικῶν εἶναι πάρα πολλές καί παρόλα αὐτά ὁ Κόκκινος Στρατός ὄχι μόνο βρίσκεται στά χέρια μας, ἀλλά καί διδάχτηκε νά νικάει τούς στρατηγούς τοῦ τσάρου καί τούς στρατηγούς τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς 'Αμερικῆς.

Γι' αὐτό, ὁ καθένας πού θέλει στά σοβαρά νά γλιτώσει ἀπό τίς συμμορίες τοῦ Κολτσάκ, πρέπει νά ἀφιερώσει ὁλοκληρωτικά ὅλες του τίς δυνάμεις, ὅλα τά μέσα, ὅλες τίς ἱκανότητές του στό ἔργο τῆς δημιουργίας καί τῆς ἑδραίωσης τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Νά ἐκτελεῖ ὄχι ἀπό φόβο, ἀλλά συνειδητά δλους τούς νόμους πού ἀφοροῦν τόν Κόκκινο Στρατό, ὅλες τίς διαταγές, νά ὑποστηρίζει μέ κάθε τρόπο τήν πειθαρχία στίς γραμμές του, νά βοηθάει τόν Κόκκινο Στρατό ὅπως μπορεῖ — αὐτό εἶναι τό πρῶτο, τό βασικό καί τό κυριότερο καθῆκον κάθε συνειδητοῦ ἐργάτη καί ἀγρότη πού δέν θέλει τόν Κολτσάκ.

Πρέπει νά φοβόμαστε σάν τή φωτιά τό παρτιζάνικο πνεῦμα, τήν αὐθαιρεσία τῶν μεμονωμένων τμημάτων, τήν ἀνυπακοή στήν κεντρική ἐξουσία, γιατί αὐτό ὁδηγεῖ στήν καταστροφή: καί τά Οὐράλια καί ἡ Σιβηρία καί ἡ Οὐκρανία τό ἀπόδειξαν αὐτό.

Ὅποιος δέν βοηθάει μέ ὅλα τά μέσα καί ἀνεπιφύλακτα τόν Κόκκινο Στρατό καί δέν ὑποστηρίζει μέ δλες του τίς δυνάμεις τήν τάξη καί τήν πειθαρχία στίς γραμμές του, αὐτός εἶναι προδότης καί ἐξωμότης, εἶναι ὀπαδός τοῦ Κολτσάκ καί πρέπει νά ἐξοντώνεται χωρίς οἶκτο.

Российская Социалистическая Федеративная Советская Республика.

„Пролетарии всех стран, соединяйтесь!“

№ 6. Речи и беседы агитатора. № 6.

В. И. Ленин.

ПИСЬМО К РАБОЧИМ И КРЕСТЬЯНАМ

по поводу победы над Колчаком.

Цена 1 руб.

Государственное Издательство.
Москва.—1919.

Τό ἐξώφυλλο τῆς μπροσούρας τοῦ Β.Ι. Λένιν «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες μέ τήν εὐκαιρία τῆς νίκης ἐνάντια στόν Κολτσάκ».—1919

Μέ ἰσχυρό Κόκκινο Στρατό εἴμαστε ἀνίκητοι. Χωρίς ἰσχυρό στρατό θά γίνουμε ὁπωσδήποτε θύματα τοῦ Κολτσάκ, τοῦ Ντενίκιν, τοῦ Γιουντένιτς.

Δεύτερο δίδαγμα. Ὁ Κόκκινος Στρατός δέν μπορεῖ νά εἶναι ἰσχυρός χωρίς μεγάλα κρατικά ἀποθέματα σιτηρῶν, γιατί διαφορετικά δέν μποροῦμε οὔτε νά μετακινοῦμε τό στρατό ἐλεύθερα, οὔτε νά τόν προετοιμάζουμε ὅπως πρέπει. Διαφορετικά δέν μποροῦμε νά συντηρήσουμε τούς ἐργάτες πού δουλεύουν γιά τό στρατό.

Κάθε συνειδητός ἐργάτης καί ἀγρότης πρέπει νά ξέρει καί νά θυμᾶται ὅτι ἡ βασική αἰτία πού δέν ἔχει ὁ Κόκκινος Στρατός μας γρήγορες καί σταθερές ἐπιτυχίες βρίσκεται τώρα ἀκριβῶς στήν ἔλλειψη κρατικῶν ἀποθεμάτων σιτηρῶν. Ὅποιος δέν παραδίνει τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν στό κράτος, βοηθάει τόν Κολτσάκ, εἶναι ἐξωμότης καί προδότης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, εἶναι ὑπεύθυνος γιά τό θάνατο καί τά μαρτύρια πολλῶν δεκάδων χιλιάδων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν πού ὑπηρετοῦν στόν Κόκκινο Στρατό.

Οἱ ἀπατεῶνες, οἱ κερδοσκόποι καί οἱ ἐντελῶς καθυστερημένοι ἀγρότες σκέπτονται ἔτσι: καλύτερα νά πουλήσω τά σιτηρά σέ ἐλεύθερη τιμή, θά πάρω πολύ περισσότερα, παρά ἄν τά πουλήσω μέ τή σταθερή τιμή πού πληρώνει τό κράτος.

Μά γι' αὐτό ἀκριβῶς πρόκειται, ὅτι δηλ. μέ τήν ἐλεύθερη πούληση μεγαλώνει ἡ κερδοσκοπία, πλουτίζουν λίγοι, χορταίνουν μόνο οἱ πλούσιοι, ἐνῶ ἡ ἐργατική μάζα μένει πεινασμένη. Αὐτό τό εἴδαμε στήν πράξη στίς πιό πλούσιες σιτοπαραγωγικές περιοχές τῆς Σιβηρίας καί τῆς Οὐκρανίας.

Μέ τήν ἐλεύθερη πούληση τῶν σιτηρῶν τό κεφάλαιο θριαμβεύει, ἐνῶ ἡ ἐργασία πεινᾶ καί δυστυχεῖ.

Μέ τήν ἐλεύθερη πούληση τῶν σιτηρῶν ἡ τιμή ἀνεβαίνει σέ χιλιάδες ρούβλια τό πούτι, τό χρῆμα ὑποτιμᾶται, κερδίζουν μιά χούφτα κερδοσκόποι, ὁ λαός φτωχαίνει.

Μέ τήν ἐλεύθερη πούληση τῶν σιτηρῶν δέν ὑπάρχουν κρατικά ἀποθέματα, ὁ στρατός εἶναι ἀνίσχυρος, ἡ βιομηχανία πεθαίνει, καί ἡ νίκη τοῦ Κολτσάκ ἤ τοῦ Ντενίκιν εἶναι ἀναπόφευκτη.

Ὑπέρ τῆς ἐλεύθερης πούλησης τῶν σιτηρῶν τάσσονται συνειδητά μόνο οἱ πλούσιοι, μόνο οἱ χειρότεροι ἐχθροί τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας. Ὅποιος ἀπό καθυστέρηση εἶναι ὑπέρ τῆς ἐλεύθερης πούλησης τῶν σιτηρῶν, πρέπει νά διδαχτεῖ ἀπό τό παράδειγμα τῆς Σιβηρίας καί τῆς Οὐκρανίας καί νά καταλάβει γιατί ἡ ἐλεύθερη πούληση τῶν σιτηρῶν σημαίνει νίκη τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν.

Ὑπάρχουν ἀκόμη καθυστερημένοι ἀγρότες πού σκέπτονται ἔτσι: ἄς μοῦ δόσει πρῶτα τό κράτος σέ ἀντάλλαγμα τῶν σιτηρῶν καλά ἐμπορεύματα μέ προπολεμική τιμή, καί τότε θά δόσω τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν, ἀλλιῶς δέν θά τά δόσω. Καί μ' αὐτό τό συλλογισμό οἱ ἀπατεῶνες καί οἱ ὀπαδοί τῶν τσιφλικάδων «πιάνουν» τούς καθυστερημένους ἀγρότες στή φάκα.

Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι τό ἐργατικό κράτος, πού οἱ καπιταλιστές τό κατέστρεψαν πέρα γιά πέρα μέ τόν τετράχρονο ληστρικό πόλεμο γιά τήν Κωνσταντινούπολη καί ὕστερα τό καταστρέφουν ἀκόμη ἀπό ἐκδίκηση οἱ Κολτσάκ, οἱ Ντενίκιν μέ τή βοήθεια τῶν καπιταλιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου — δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι τό ἐργατικό κράτος δέν μπορεῖ τώρα νά δόσει ἐμπορεύματα στούς ἀγρότες, γιατί ἡ βιομηχανία δέν δουλεύει. Δέν ὑπάρχουν σιτηρά, δέν ὑπάρχουν καύσιμα, δέν ὑπάρχει βιομηχανία.

Κάθε λογικός ἀγρότης θά συμφωνήσει, ὅτι πρέπει νά δόσει σάν δάνειο στόν πεινασμένο ἐργάτη τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν μέ τόν ὅρο νά πάρει προϊόντα βιομηχανικά.

Ἔτσι καί τώρα. Ὅλοι οἱ συνειδητοί καί λογικοί ἀγρότες, ὅλοι, ἐκτός ἀπό τούς ἀπατεῶνες καί τούς κερδοσκόπους, θά συμφωνήσουν ὅτι πρέπει νά δόσουν σάν δάνειο στό ἐργατικό κράτος *ὅλα ἀπολύτως τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν,* γιατί τότε τό κράτος θά ἀνορθώσει τή βιομηχανία καί θά δόσει βιομηχανικά προϊόντα στούς ἀγρότες.

Οἱ ἀγρότες ἔχουν ἐμπιστοσύνη στό ἀγροτικό κράτος, ὥστε νά τοῦ δόσουν σάν δάνειο τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν; — μπορεῖ νά μᾶς ρωτήσουν.

Σ' αὐτό θά ἀπαντήσουμε: Πρῶτο, τό κράτος δίνει ἀπόδειξη γιά τό δάνειο τά χαρτονομίσματα. Δεύτερο, ὅλοι οἱ ἀγρότες ξέρουν ἀπό τήν πείρα τους ὅτι τό ἐργατικό κράτος, δηλαδή ἡ Σοβιετική ἐξουσία, βοηθάει τούς ἐργαζόμενους, παλεύει ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Γι' αὐτό καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία λέγεται ἐργατοαγροτική ἐξουσία. Τρίτο, δέν ὑπάρχει ἄλλη ἐκλογή γιά τούς ἀγρότες: θά ἔχουν ἐμπιστοσύνη εἴτε στόν ἐργάτη, εἴτε στόν καπιταλιστή· εἴτε στό ἐργατικό κράτος θά δόσουν ἐμπιστοσύνη καί δάνειο, εἴτε στό κράτος τῶν καπιταλιστῶν. Ἄλλη ἐκλογή δέν ὑπάρχει οὔτε στή Ρωσία, οὔτε σέ καμιά ἄλλη χώρα τοῦ κόσμου. Ὅσο πιό συνειδητοί γίνονται οἱ ἀγρότες, τόσο πιό σταθερά τάσσονται μέ τό μέρος τῶν ἐργατῶν, τόσο πιό ἀκλόνητη εἶναι ἡ ἀπόφασή τους νά βοηθήσουν μέ κάθε τρόπο τό ἐργατικό κράτος, γιά νά κάνουν ἀδύνατη τήν ἐπάνοδο τῆς ἐξουσίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.

Τρίτο δίδαγμα. Γιά νά ἐξοντώσουμε ὁριστικά τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, εἶναι ἀπαραίτητο νά τηροῦμε αὐστηρότατη ἐπαναστατική τάξη, εἶναι ἀπαραίτητο νά τηροῦμε ἱερά τούς νόμους καί τίς ἐντολές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί νά παρακολουθοῦμε τήν ἐκτέλεσή τους ἀπό ὅλους.

Τό παράδειγμα τῶν νικῶν τοῦ Κολτσάκ στή Σιβηρία καί στά Οὐράλια ἔδειξε καθαρά σέ ὅλους μας ὅτι ἡ ἐλάχιστη ἀταξία, ἡ ἐλάχιστη παραβίαση τῶν νόμων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἡ ἐλάχιστη ἀπροσεξία ἤ ἀμέλεια προκαλοῦν ἀμέσως τό δυνάμωμα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν καί τίς νίκες τους. Ἐπειδή οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές δέν ἔχουν ἐξοντωθεῖ καί δέν παραδέχονται ὅτι ἡττήθηκαν, κάθε λογικός ἐργάτης καί ἀγρότης βλέπει, ξέρει καί καταλαβαίνει ὅτι αὐτοί ἁπλῶς εἶναι τσακισμένοι καί κρύφτηκαν, λούφαξαν, πολύ συχνά ἄλλαξαν ροῦχα καί πῆραν ἕνα «σοβιετικό» «προστατευτικό» χρῶμα. Πολλοί τσιφλικάδες τρύπωσαν σέ σοβιετικά νοικοκυριά, οἱ καπιταλιστές σέ διάφορες «διευθύνσεις» καί «κέντρα», ἔγιναν σοβιετικοί ὑπάλληλοι· σέ κάθε βῆμα παραμονεύουν νά βροῦν τά λάθη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τίς ἀδυναμίες της, γιά νά τήν ἀνατρέψουν, γιά νά βοηθήσουν σήμερα τούς τσεχοσλοβάκους, αὔριο τόν Ντενίκιν.

Πρέπει μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις νά παρακολουθοῦμε τά ἴχνη τους καί νά πιάνουμε αὐτούς τούς ληστές, τούς τσιφλικάδες καί καπιταλιστές πού κρύβονται· νά τούς ἀνακαλύπτουμε σέ *ὅλες τίς κρυψῶνες* τους καί νά τούς τιμωροῦμε ἀμείλικτα, γιατί εἶναι οἱ χειρότεροι ἐχθροί τῶν ἐργαζομένων, ἐχθροί ἐπιτήδειοι, μορφωμένοι, ἔμπειροι, πού περιμένουν ὑπομονητικά τήν κατάλληλη στιγμή γιά συνωμοσία. Εἶναι σαμποταριστές πού δέν σταματοῦν μπροστά σέ ὁποιοδήποτε ἔγκλημα, προκειμένου νά βλάψουν τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἀπέναντι σ' αὐτούς τούς ἐχθρούς τῶν ἐργαζομένων, τούς τσιφλικάδες, τούς καπιταλιστές, τούς σαμποταριστές, τούς λευκούς, πρέπει νά εἴμαστε ἀμείλικτοι.

Καί γιά νά μποροῦμε νά τούς τσακώνουμε πρέπει νά εἴμαστε ἐπιδέξιοι, προσεκτικοί, συνειδητοί, πρέπει νά παρακολουθοῦμε μέ μεγαλύτερη προσοχή καί τήν ἐλάχιστη ἀταξία, τήν ἐλάχιστη παρέκκλιση ἀπό τήν εὐσυνείδητη ἐκτέλεση τῶν νόμων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές εἶναι ἰσχυροί ὄχι μόνο γιατί ἔχουν γνώσεις καί πείρα, ὄχι μόνο γιατί τούς βοηθοῦν οἱ πλουσιότερες χῶρες τοῦ κόσμου, ἀλλά γιατί ὑπάρχει καί ἡ δύναμη τῆς συνήθειας καί τῆς καθυστέρησης τῶν πλατιῶν μαζῶν πού θέλουν νά ζοῦν «ὅπως παλιά» καί δέν καταλαβαίνουν τήν ἀνάγκη νά

τηροῦν αὐστηρά καί εὐσυνείδητα τούς νόμους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Ἡ ἐλάχιστη αὐθαιρεσία, ἡ ἐλάχιστη παραβίαση τῆς σοβιετικῆς τάξης εἶναι ἤδη μιά *τρύπα* πού τή χρησιμοποιοῦν ἀμέσως οἱ ἐχθροί τῶν ἐργαζομένων — εἶναι ἕνα σημεῖο *στήριξης* γιά τίς νίκες τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν. Εἶναι ἐγκληματικό νά ξεχνᾶμε ὅτι τό καθεστώς τοῦ Κολτσάκ ἄρχισε ἀπό μιά μικρή ἀπροσεξία ἀπέναντι στούς τσεχοσλοβάκους, ἀπό μιά μικρή ἀνυπακοή μερικῶν συνταγμάτων.

Τέταρτο δίδαγμα. Εἶναι ἐγκληματικό νά ξεχνᾶμε ὄχι μόνο ὅτι ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κολτσάκ ἄρχισε ἀπό ἕνα τιποτένιο πράγμα, ἀλλά καί ὅτι βοήθησαν τή γέννησή της καί τήν ὑποστήριζαν ἀνοιχτά οἱ μενσεβίκοι («σοσιαλδημοκράτες») καί οἱ ἐσέροι («σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες»). Εἶναι καιρός νά μάθουμε νά κρίνουμε τά πολιτικά κόμματα ἀπό τά ἔργα τους καί ὄχι ἀπό τά λόγια τους.

Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, ἐνῶ αὐτοκαλοῦνται σοσιαλιστές, στήν πράξη εἶναι *συνεργοί τῶν λευκῶν,* συνεργάτες τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Αὐτό τό ἀπόδειξαν στήν πράξη ὄχι μόνο μεμονωμένα γεγονότα, ἀλλά δυό μεγάλες ἐποχές τῆς ἱστορίας τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης: 1) ἡ ἐποχή τοῦ Κέρενσκι, 2) ἡ ἐποχή τοῦ Κολτσάκ. Καί τίς δυό φορές οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, ἐνῶ στά λόγια ἦταν «σοσιαλιστές» καί «δημοκράτες», στήν πράξη ἔπαιξαν τό ρόλο *τῶν συνεργῶν τῶν λευκῶν.* Εἶναι δυνατό νά φανοῦμε τόσο ἀνόητοι, ὥστε νά τούς πιστέψουμε τώρα, πού μᾶς προτείνουν νά τούς ἐπιτρέψουμε ἀκόμη μιά φορά νά «δοκιμάσουν», ὀνομάζοντας αὐτό τό πράγμα «ἑνιαῖο σοσιαλιστικό (ἤ δημοκρατικό) μέτωπο»; Μήπως ὕστερα ἀπό τό καθεστώς τοῦ Κολτσάκ μπορεῖ νά ὑπάρχουν ἀκόμη, ἐκτός ἀπό ἐξαιρέσεις, ἀγρότες, πού νά μή καταλαβαίνουν ὅτι τό «ἑνιαῖο μέτωπο» μέ τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους εἶναι ἕνωση μέ τούς συνεργούς τοῦ Κολτσάκ;

Θά φέρουν τήν ἀντίρηση: οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι εἶδαν τό λάθος τους καί παραιτήθηκαν ἀπό κάθε συμμαχία μέ τήν ἀστική τάξη. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι ἀλήθεια. Πρῶτο, οἱ δεξιοί μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι οὔτε κάν παραιτήθηκαν ἀπό μιά τέτια συμμαχία, καί *δέν ὑπάρχει* μιά καθαρή διαχωριστική γραμμή ἀπ' αὐτούς τούς «δεξιούς», καί δέν ὑπάρχει ἐξαιτίας τῶν «ἀριστερῶν» μενσεβίκων καί ἐσέρων· ἀκόμη καί οἱ καλύτεροι ἀπό τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, ἐνῶ στά λόγια «καταδικάζουν» τούς «δεξιούς» τους, στήν πράξη ἀντίθετα ἀπό ὅσα λένε, μένουν *ἀνίσχυροι* δίπλα τους. Δεύτερο, ἀκόμη καί οἱ καλύτεροι ἀπό τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους

ὑπερασπίζουν ἀκριβῶς τίς ἰδέες τοῦ *Κολτσάκ*, πού βοηθοῦν τήν ἀστική τάξη καί τόν Κολτσάκ μέ τόν Ντενίκιν, καί καλύπτουν τό βρωμερό καί αἱματηρό καπιταλιστικό ἔργο τους. Οἱ ἰδέες αὐτές εἶναι: λαϊκή κυριαρχία, γενικό, ἴσο, ἄμεσο ἐκλογικό δικαίωμα, Συντακτική Συνέλευση, ἐλευθερία Τύπου κτλ. Σέ ὅλο τόν κόσμο βλέπουμε ὅτι οἱ καπιταλιστικές δημοκρατίες δικαιώνουν μ' αὐτό ἀκριβῶς τό «δημοκρατικό» ψέμα τήν κυριαρχία τῶν καπιταλιστῶν καί τούς πολέμους γιά τήν ὑποδούλωση τῶν ἀποικιῶν. Στή χώρα μας βλέπουμε ὅτι καί ὁ Κολτσάκ, καί ὁ Ντενίκιν, καί ὁ Γιουντένιτς, καί ὁ κάθε στρατηγός σκορποῦν πρόθυμα τέτιες «δημοκρατικές» ὑποσχέσεις. Μπορεῖς λοιπόν νά πιστέψεις τόν ἄνθρωπο πού γιά λογοκοπικές ὑποσχέσεις βοηθάει ἕνα γνωστό ληστή; Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, ὅλοι χωρίς ἐξαίρεση, βοηθοῦν τούς γνωστούς ληστές, τούς παγκόσμιους ἰμπεριαλιστές, ἐξωραΐζοντας τά ψευτοδημοκρατικά συνθήματα τῆς ἐξουσίας *τους*, τήν ἐκστρατεία *τους* κατά τῆς Ρωσίας, τήν κυριαρχία *τους*, τήν πολιτική *τους*. Ὅλοι οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι μᾶς προτείνουν «συμμαχία», μέ τόν ὅρο νά κάνουμε ὑποχωρήσεις στούς καπιταλιστές καί τούς ἡγέτες τους — τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, λ.χ. νά «παραιτηθοῦμε ἀπό τήν τρομοκρατία» (ὅταν ἀπέναντί μας ἔχουμε τήν τρομοκρατία τῶν δισεκατομμυριούχων ὅλης τῆς Ἀντάντ, ὅλης τῆς συμμαχίας τῶν πλουσιότερων χωρῶν, πού ὀργανώνουν συνωμοσίες στή Ρωσία), ἤ νά ἀνοίξουμε τό δρόμο στό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν κτλ. Οἱ «ὅροι» αὐτοί τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων σημαίνουν τοῦτο δῶ: ἐμεῖς, οἱ μενσεβίκοι, οἱ ἐσέροι, ταλαντευόμαστε πρός τό μέρος τῶν καπιταλιστῶν καί θέλουμε «ἑνιαῖο μέτωπο» μέ τούς μπολσεβίκους, πού ἐνάντιά τους βαδίζουν οἱ καπιταλιστές, ἐκμεταλλευόμενοι κάθε ὑποχώρηση! Ὄχι, κύριοι μενσεβίκοι καί ἐσέροι, μήν ψάχνετε πιά τώρα νά βρεῖτε στή Ρωσία ἀνθρώπους πού μποροῦν νά σᾶς πιστέψουν. Στή Ρωσία οἱ συνειδητοί ἐργάτες καί ἀγρότες κατάλαβαν ὅτι οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι εἶναι συνεργάτες τῶν λευκοφρουριτῶν — ἄλλοι συνειδητοί καί γεμάτοι κακία, ἄλλοι — ἀπό ἀνοησία καί ἐπιμονή στά παλιά λάθη — ὅλοι τους ὅμως εἶναι συνεργάτες τῶν λευκοφρουριτῶν.

Πέμπτο δίδαγμα. Γιά νά ἐξοντώσουμε τόν Κολτσάκ καί τό καθεστώς του καί νά μήν τούς ἐπιτρέψουμε νά ξανασηκωθοῦν πρέπει ὅλοι οἱ ἀγρότες νά κάνουν χωρίς ταλαντεύσεις τήν ἐκλογή τους ὑπέρ τοῦ ἐργατικοῦ κράτους. Τούς ἀγρότες τούς φοβίζουν (ἰδιαίτερα οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, ὅλοι, ἀκόμη καί οἱ «ἀριστεροί» τους) μέ τόν μπαμπούλα τῆς «δικτατορίας ἑνός κόμματος», τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων-κομμουνιστῶν.

Τό παράδειγμα τοῦ Κολτσάκ δίδαξε τούς ἀγρότες νά μή φοβοῦνται τόν μπαμπούλα.

Εἴτε δικτατορία (δηλ. σιδερένια ἐξουσία) τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, εἴτε δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Μέσος δρόμος δέν ὑπάρχει. Μέσο δρόμο ὀνειρεύονται τοῦ κάκου τά ἀρχοντόπουλα, οἱ διανοουμενίσκοι, οἱ μικροί κύριοι πού σπούδασαν ἄσχημα ἀπό ἄσχημα βιβλιαράκια. Πουθενά στόν κόσμο δέν ὑπάρχει μέσος δρόμος καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει. Εἴτε δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης (σκεπασμένη μέ τά παχιά λόγια τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων γιά λαϊκή κυριαρχία, Συντακτική, ἐλευθερίες κτλ.), εἴτε δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ὅποιος δέν τό διδάχτηκε αὐτό ἀπό τήν ἱστορία ὅλου τοῦ 19ου αἰώνα, εἶναι ἀδιόρθωτος ἠλίθιος. Καί στή Ρωσία ὅλοι μας εἴδαμε πῶς ὀνειρεύονταν ἕνα μέσο δρόμο οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι τόν καιρό τοῦ Κέρενσκι καί τοῦ Κολτσάκ.

Ποιόν ἐξυπηρέτησαν αὐτά τά ὄνειρα; Ποιόν βοήθησαν; Τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν. Ὅποιοι ὀνειρεύονται ἕνα μέσο δρόμο εἶναι συνεργάτες τοῦ Κολτσάκ.

Στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες σύγκριναν ἔμπρακτα τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης μέ τή δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τή δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης τήν ἐφάρμοζε τό Κόμμα ἐκεῖνο τῶν μπολσεβίκων πού ἀπό τό 1905 κι' ἀκόμη πρίν συγχωνεύτηκε μέ ὅλο τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο.

Δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης σημαίνει: τό ἐργατικό κράτος θά τσακίσει χωρίς ταλαντεύσεις τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, θά τσακίσει τούς προδότες καί τούς ἐξωμότες πού βοηθοῦν αὐτούς τούς ἐκμεταλλευτές, θά τούς νικήσει.

Τό ἐργατικό κράτος εἶναι ἀμείλικτος ἐχθρός τοῦ τσιφλικᾶ καί τοῦ καπιταλιστῆ, τοῦ κερδοσκόπου καί τοῦ ἀπατεώνα, ἐχθρός τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στή γῆ καί στό κεφάλαιο, ἐχθρός τῆς ἐξουσίας τοῦ χρήματος.

Τό ἐργατικό κράτος εἶναι ὁ μοναδικός πιστός φίλος καί βοηθός τῶν ἐργαζομένων καί τῆς ἀγροτιᾶς. Καμιά ταλάντευση πρός τό μέρος τοῦ κεφαλαίου, συμμαχία τῶν ἐργαζομένων στήν πάλη ἐνάντιά του, *ἐργατοαγροτική ἐξουσία, Σοβιετική ἐξουσία* — νά τί σημαίνει *στήν πράξη* «δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης».

Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι θέλουν νά φοβίσουν τούς ἀγρότες μ' αὐτές τίς λέξεις. Δέν θά τό πετύχουν. Μετά τόν Κολτσάκ οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ἀκόμη καί στίς ἀπόμερες γωνιές κατάλαβαν ὅτι οἱ λέξεις αὐτές σημαίνουν *ἀκριβῶς ἐκεῖνο, χωρίς τό ὁποῖο δέν ὑπάρχει σωτηρία ἀπό τόν Κολτσάκ.*

Κάτω οἱ ταλαντευόμενοι, οἱ ἀνερμάτιστοι πού παραπλανιοῦνται καί βοηθοῦν τό κεφάλαιο, πού γοητεύονται ἀπό τά συνθήματα καί τίς ὑποσχέσεις τοῦ κεφαλαίου! Ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στό κεφάλαιο καί συμμαχία τῶν ἐργαζομένων, συμμαχία τῶν ἀγροτῶν μέ τήν ἐργατική τάξη — νά τό τελευταῖο καί τό πιό σπουδαῖο δίδαγμα τοῦ καθεστῶτος Κολτσάκ.

24 τοῦ Αὐγούστου 1919.

*«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 190, καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 190, 28 τοῦ Αὐγούστου 1919
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν*

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας: Β. Ι. Λένιν «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες μέ τήν εὐκαιρία τῆς νίκης ἐνάντια στόν Κολτσάκ», Μόσχα, 1919

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΛΒΙΑ ΠΑΝΚΧΕΡΣΤ [54]

Πρός τή συντρόφισσα Σύλβια Πάνκχερστ στό Λονδίνο

28. VIII. 1919.

Ἀγαπητή συντρόφισσα! Τό γράμμα Σας τῆς 16 τοῦ Ἰούλη 1919 τό πῆρα μόλις χθές. Σᾶς εἶμαι πολύ εὐγνώμων γιά τήν ἐνημέρωση σχετικά μέ τήν Ἀγγλία καί θά προσπαθήσω νά ἐκπληρώσω τήν παράκλησή Σας, δηλαδή νά ἀπαντήσω στό ἐρώτημά Σας.

Δέν ἀμφιβάλλω καθόλου ὅτι πολλοί ἐργάτες πού ἀνήκουν στούς πιό καλούς, τούς πιό τίμιους, τούς εἰλικρινεῖς-ἐπαναστάτες ἐκπροσώπους τοῦ προλεταριάτου, εἶναι ἐχθροί τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ καί κάθε συμμετοχῆς στό Κοινοβούλιο. Ὅσο πιό παλιός εἶναι ὁ καπιταλιστικός πολιτισμός καί ἡ ἀστική δημοκρατία στή δοσμένη χώρα, τόσο πιό κατανοητό εἶναι αὐτό, γιατί ἡ ἀστική τάξη στίς παλιές κοινοβουλευτικές χῶρες διδάχτηκε νά ὑποκρίνεται θαυμάσια καί νά ἐξαπατᾶ τό λαό μέ χίλιους τρόπους, παρουσιάζοντας τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό γιά «δημοκρατία γενικά», ἤ γιά «καθαρή δημοκρατία» καί οὕτω καθεξῆς, σκεπάζοντας μέ τέχνη τά ἑκατομμύρια τούς δεσμούς τοῦ Κοινοβουλίου μέ τό χρηματιστήριο καί τούς καπιταλιστές, χρησιμοποιώντας τόν ἐξαγορασμένο καί πουλημένο Τύπο καί βάζοντας σέ ἐνέργεια μέ ὅλα τά μέσα τή δύναμη τοῦ χρήματος, τήν ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καί τά Κομμουνιστικά κόμματα τῶν διαφόρων χωρῶν θά ἔκαναν ἀνεπανόρθωτο λάθος, ἄν ἀπόδιωχναν ἀπό κοντά τους τούς ἐργάτες πού εἶναι ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, δέν συμφωνοῦν ὅμως νά συμμετέχουν στήν κοινοβουλευτική πάλη. Ἄν πάρουμε τό ζήτημα στή γενική του τοποθέτηση, θεωρητικά, τό πρόγραμμα

αὐτό ἀκριβῶς, δηλ. ἡ πάλη γιά τή Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἱκανή νά συνενώσει καί πρέπει νά συνενώσει τώρα χωρίς συζήτηση ὅλους τούς εἰλικρινεῖς, τούς τίμιους ἐπαναστάτες πού προέρχονται ἀπό τό ἐργατικό περιβάλλον. Πάρα πολλοί ἐργάτες ἀναρχικοί γίνονται τώρα οἱ πιό εἰλικρινεῖς ὀπαδοί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, καί μιά καί εἶναι ἔτσι, ἀποδεικνύεται ὅτι αὐτοί εἶναι οἱ καλύτεροί μας σύντροφοι καί φίλοι, οἱ καλύτεροι ἐπαναστάτες πού ἦταν ἐχθροί τοῦ μαρξισμοῦ μόνο ἀπό παρανόηση, ἤ σωστότερα, ὄχι ἀπό παρανόηση, ἀλλά γιατί ὁ ἐπίσημος σοσιαλισμός πού κυριαρχοῦσε στήν ἐποχή τῆς II Διεθνοῦς (1889-1914) πρόδοσε τό μαρξισμό, ἔπεσε στόν ὀπορτουνισμό, διαστρέβλωσε τήν ἐπαναστατική διδασκαλία τοῦ Μάρξ γενικά καί τή διδασκαλία του σχετικά μέ τά διδάγματα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ τοῦ 1871 εἰδικότερα. Ἔγραψα γι' αὐτό λεπτομερειακά στό βιβλίο «Κράτος καί ἐπανάσταση» * καί γι' αὐτό δέν στέκομαι περισσότερο στό ζήτημα αὐτό.

Τί θά γίνει ἄν στή δοσμένη χώρα οἱ κομμουνιστές πού εἶναι πεπεισμένοι καί ἕτοιμοι νά κάνουν ἐπαναστατική δουλιά, οἱ εἰλικρινεῖς ὀπαδοί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας («τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος», ὅπως καμιά φορά λένε οἱ μή ρῶσοι) δέν μποροῦν νά ἑνωθοῦν ἐξαιτίας τῶν διαφωνιῶν στό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς στό Κοινοβούλιο;

Ἐγώ θά θεωροῦσα μιά τέτια διαφωνία ἀσήμαντη γιά τή σημερινή περίοδο, γιατί ἡ πάλη ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶναι πολιτική πάλη τοῦ προλεταριάτου στήν ἀνώτερη, τήν πιό συνειδητή, τήν πιό ἐπαναστατική μορφή της. Καλύτερα νά εἴμαστε μέ τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες, ὅταν αὐτοί λαθεύουν πάνω σέ ἕνα μερικό ἤ δεύτερης σημασίας ζήτημα, παρά μέ τούς «ἐπίσημους» σοσιαλιστές ἤ τούς σοσιαλδημοκράτες, ὅταν αὐτοί δέν εἶναι εἰλικρινεῖς, δέν εἶναι σταθεροί ἐπαναστάτες, δέν θέλουν ἤ δέν μποροῦν νά κάνουν ἐπαναστατική δουλιά μέσα στίς ἐργατικές μάζες, ἀλλά ἔχουν σωστή τακτική πάνω στό μερικό αὐτό ζήτημα. Καί τό ζήτημα τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ εἶναι τώρα ἕνα μερικό, δεύτερης σημασίας ζήτημα. Ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ καί ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ εἶχαν, κατά τή γνώμη μου, δίκιο, ὅταν στή συνδιάσκεψη τῶν σπαρτακιστῶν στό Βερολίνο τό Γενάρη τοῦ 1919, ὑποστήριζαν, *ἐνάντια* στήν πλειοψηφία τῆς συνδιάσκεψης αὐτῆς [55], τή συμμετοχή στίς ἐκλογές γιά τό ἀστικό γερμα-

* Βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος. *Ἡ Σύντ.*

νικό Κοινοβούλιο, τήν «'Εθνική Συνέλευση». 'Εννοεῖται ὅμως ὅτι εἶχαν ἀκόμη πιό πολύ δίκιο, ὅταν προτίμησαν νά μείνουν μαζί μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα πού κάνει ἕνα μερικό λάθος, παρά νά πᾶνε μέ τούς ἀνοιχτούς προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅπως ἦταν ὁ Σάιντεμαν καί τό κόμμα του ἤ μέ τίς λακεδίστικες ψυχές, τούς δογματιστές, τούς δειλούς, τούς ἄβουλους συνεργάτες τῆς ἀστικῆς τάξης καί μέ τούς ρεφορμιστές στήν πράξη, ὅπως εἶναι ὁ Κάουτσκι, ὁ Χάαζε, ὁ Däumig καί ὅλο αὐτό τό «κόμμα» τῶν γερμανῶν «ἀνεξάρτητων» [56].

'Εγώ προσωπικά εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ ἄρνηση τῆς συμμετοχῆς στίς κοινοβουλευτικές ἐκλογές εἶναι λάθος ἀπομέρους τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν τῆς 'Αγγλίας, ἀλλά καλύτερα νά κάνουν αὐτό τό λάθος, παρά νά ἐπιβραδύνουν τό σχηματισμό ἑνός μεγάλου ἐργατικοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος στήν 'Αγγλία, ἀπό ὅλα τά ρεύματα καί τά στοιχεῖα πού ἀπαριθμήσατε Σεῖς, πού συμπαθοῦν τόν μπολσεβικισμό καί τάσσονται εἰλικρινά ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ἄν, λογουχάρη, μέσα στό B. S. P. [57] βρίσκονται εἰλικρινεῖς μπολσεβίκοι, πού θά ἀρνοῦνταν ἐξαιτίας τῆς διαφωνίας πάνω στό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς στό Κοινοβούλιο νά συγχωνευτοῦν ἀμέσως μέ τά ρεύματα ἀρ. 4, ἀρ. 6, ἀρ. 7, στό Κομμουνιστικό κόμμα, οἱ μπολσεβίκοι αὐτοί, κατά τή γνώμη μου, θά ἔκαναν χίλιες φορές μεγαλύτερο λάθος ἀπό τή λαθεμένη ἄρνηση νά πάρουν μέρος στίς ἐκλογές γιά τό ἀστικό ἀγγλικό Κοινοβούλιο. 'Εννοεῖται ὅτι, λέγοντας αὐτό, ὑποθέτω ὅτι τά ρεύματα 4, 6, 7, ἄν τά πάρουμε μαζί, συνδέονται πραγματικά μέ τή *μάζα* τῶν ἐργατῶν καί δέν ἀντιπροσωπεύουν *μόνο* μικρές διανοουμενίστικες ὁμάδες, ὅπως αὐτό συμβαίνει συχνά στήν 'Αγγλία. 'Από τήν ἄποψη αὐτή πιθανό νά ἔχουν ἰδιαίτερη σημασία οἱ Workers Committees καί οἱ Shop Stewards [58] πού, πρέπει νά πιστέψουμε, συνδέονται στενά μέ τή *μάζα*.

'Αδιάσπαστη σύνδεση μέ τή μάζα τῶν ἐργατῶν, ἱκανότητα νά κάνει προπαγάνδα μέσα σ' αὐτή, νά συμμετέχει σέ κάθε ἀπεργία, νά ἀπαντᾶ σέ κάθε ἀπορία τῆς μάζας, αὐτό εἶναι τό κύριο γιά ἕνα Κομμουνιστικό κόμμα, ἰδιαίτερα σέ μιά τέτια χώρα σάν τήν 'Αγγλία, ὅπου μέχρι τά τώρα (ὅπως φυσικά καί σέ ὅλες τίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες) συμμετεῖχαν στό σοσιαλιστικό καί γενικά στό ἐργατικό κίνημα οἱ στενές κυρίως κορυφές τῶν ἐργατῶν, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἐργατικῆς ἀριστοκρατίας, πού στό μεγαλύτερο μέρος ἔχουν διαφθαρεῖ πέρα γιά πέρα καί ὁριστικά ἀπό τό ρεφορμισμό, καί εἶναι αἰχμάλωτοι τῶν ἀστικῶν καί τῶν

ἰμπεριαλιστικῶν προλήψεων. Χωρίς πάλη ἐνάντια στό στρῶμα αὐτό, ἄν δέν ἐξαλείψουμε κάθε κύρος τοῦ στρώματος αὐτοῦ μέσα στούς ἐργάτες, ἄν δέν πείσουμε τίς μάζες γιά τήν πλήρη ἀστική διαφθορά τοῦ στρώματος αὐτοῦ, δέν μπορεῖ νά γίνει κάν λόγος γιά ἕνα σοβαρό κομμουνιστικό ἐργατικό κίνημα. Αὐτό ἀφορᾶ καί τήν Ἀγγλία, καί τή Γαλλία, καί τήν Ἀμερική, καί τή Γερμανία.

Οἱ ἐπαναστάτες ἐργάτες πού κάνουν τόν κοινοβουλευτισμό κέντρο τῶν ἐπιθέσεών τους ἔχουν ἀπόλυτο δίκιο, ἐφόσον μέ τίς ἐπιθέσεις αὐτές ἐκδηλώνεται ἡ ἀπάρνηση ἀπό ἄποψη ἀρχῶν τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ καί τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας. Τή Σοβιετική ἐξουσία, τή Σοβιετική δημοκρατία — νά τί ἔβαλε ἡ ἐργατική ἐπανάσταση στή θέση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, νά ἡ μορφή περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, ἡ μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Καί ἡ κριτική τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ ὄχι μόνο εἶναι δικαιολογημένη καί ἀπαραίτητη σάν αἰτιολόγηση τοῦ περάσματος στή Σοβιετική ἐξουσία, ἀλλά εἶναι καί ἀπόλυτα σωστή σάν ἀναγνώριση τῆς ἱστορικῆς συμβατικότητας καί στενότητας τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, τῆς σύνδεσής του μέ τόν καπιταλισμό καί μόνο μέ τόν καπιταλισμό, τῆς προοδευτικότητάς του (τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ) σέ σύγκριση μέ τό μεσαίωνα καί *τῆς ἀντιδραστικότητάς του σέ σχέση μέ τή Σοβιετική ἐξουσία.*

Οἱ κριτικοί ὅμως τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ στήν Εὐρώπη καί στήν Ἀμερική πολύ συχνά, ὅταν αὐτοί ἀνήκουν στούς ἀναρχικούς καί στούς ἀναρχοσυνδικαλιστές, δέν ἔχουν δίκιο, ἐφόσον ἀπορίπτουν *κάθε συμμετοχή* στίς ἐκλογές καί στήν κοινοβουλευτική δράση. Ἐδῶ ἐκδηλώνεται ἁπλούστατα ἡ ἔλλειψη ἐπαναστατικῆς πείρας. Ἐμεῖς, οἱ ρῶσοι, ζήσαμε δυό μεγάλες ἐπαναστάσεις στόν 20ό αἰώνα καί ξέρουμε καλά τί σημασία μπορεῖ νά ἔχει, καί πραγματικά ἔχει, ὁ κοινοβουλευτισμός σέ ἐπαναστατική περίοδο καί *ἄμεσα στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης* ἰδιαίτερα. Τά ἀστικά Κοινοβούλια πρέπει νά παραμεριστοῦν καί νά ἀντικατασταθοῦν μέ τούς σοβιετικούς θεσμούς. Αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο. Εἶναι ἀναμφισβήτητο τώρα, ὕστερα ἀπό τήν πείρα τῆς Ρωσίας, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Γερμανίας καί ἄλλων χωρῶν, ὅτι αὐτό *ἀπαραίτητα θά γίνει* στήν περίοδο τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Ἔτσι, ἡ συστηματική προετοιμασία τῆς ἐργατικῆς μάζας γι' αὐτό, ἡ ἐξήγηση ἀπό τά πρίν τῆς σημασίας πού ἔχει γι' αὐτή ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἡ προπαγάνδα καί ἡ ζύμωση

γι' αὐτή — ὅλα αὐτά εἶναι *ὑποχρεωτικό* καθῆκον τοῦ ἐργάτη πού θέλει νά εἶναι ἐπαναστάτης στήν πράξη. 'Εμεῖς ὅμως, οἱ ρῶσοι, ἐκπληρώσαμε τό καθῆκον *αὐτό,* δρώντας καί στόν κοινοβουλευτικό στίβο. Στήν τσαρική, τήν κάλπικη, τήν τσιφλικάδικη Δούμα οἱ ἐκπρόσωποί μας ἤξεραν νά κάνουν ἐπαναστατική καί δημοκρατική προπαγάνδα. 'Ακριβῶς ἔτσι μπορεῖ καί πρέπει *νά κάνουμε σοβιετική προπαγάνδα* στά ἀστικά Κοινοβούλια, στούς κόλπους τους.

Ἴσως αὐτό δέν εἶναι εὔκολο νά τό πετύχουμε ἀμέσως στή μιά ἤ τήν ἄλλη κοινοβουλευτική χώρα. Αὐτό ὅμως εἶναι ἄλλο ζήτημα. Πρέπει νά ἐπιδιώκουμε ὥστε νά ἀφομοιώσουν τή σωστή αὐτή τακτική οἱ ἐπαναστάτες ἐργάτες σέ ὅλες τίς χῶρες. Καί ἄν τό ἐργατικό κόμμα εἶναι πραγματικά *ἐπαναστατικό,* ἄν εἶναι πραγματικά ἐργατικό (δηλ. ἄν συνδέεται μέ τή μάζα, μέ τήν πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων, μέ τά *κατώτερα στρώματα* τοῦ προλεταριάτου καί ὄχι μέ τό ἀνώτατο μόνο στρῶμα του), ἄν εἶναι πραγματικά *κόμμα,* δηλ. γερή, πολύ συσπειρωμένη *ὀργάνωση τῆς ἐπαναστατικῆς πρωτοπορίας,* πού νά μπορεῖ νά κάνει μέ ὅλους τούς δυνατούς τρόπους ἐπαναστατική δουλιά μέσα στίς μάζες, τότε ἕνα τέτιο κόμμα, στά σίγουρα, θά μπορεῖ νά κρατᾶ στά χέρια του τούς βουλευτές *του,* νά τούς κάνει πραγματικούς ἐπαναστάτες προπαγανδιστές σάν τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί ὄχι ὀπορτουνιστές, ὄχι ἀνθρώπους πού νά διαφθείρουν τό προλεταριάτο μέ τούς ἀστικούς τρόπους, τίς ἀστικές συνήθειες, τίς ἀστικές ἰδέες, τήν ἀστική πνευματική φτώχια.

Ἄν αὐτό δέν θά μποροῦσε νά ἐπιτευχθεῖ στήν 'Αγγλία ἀμέσως, ἄν ἐκτός ἀπό αὐτό ἀποδεικνυόταν ὅτι καμιά ἕνωση τῶν ὁπαδῶν τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν 'Αγγλία δέν εἶναι δυνατή ἀκριβῶς ἐξαιτίας τῆς διαφωνίας γιά τόν κοινοβουλευτισμό καί μόνο γι' αὐτό τό λόγο, τότε θά θεωροῦσα σάν ὠφέλιμο βῆμα πρός τήν πλήρη ἑνότητα, τόν ἄμεσο σχηματισμό *δυό* κομμουνιστικῶν κομμάτων, δηλ. δυό κομμάτων πού νά εἶναι ὑπέρ τοῦ περάσματος ἀπό τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό ἕνα ἀπό τά κόμματα αὐτά ἄς ἀποδέχεται τή συμμετοχή στό ἀστικό Κοινοβούλιο, τό ἄλλο ἄς τήν ἀπορίπτει· ἡ διαφωνία αὐτή τώρα εἶναι τόσο ἀσήμαντη, ὥστε θά ἦταν λογικότερο νά μή διασπαστοῦμε γι' αὐτή. 'Αλλά καί ἡ συνύπαρξη δυό τέτιων κομμάτων θά ἦταν τεράστια πρόοδος σέ σύγκριση μέ τήν τωρινή κατάσταση, θά ἦταν ἀσφαλῶς πέρασμα πρός τήν πλήρη ἑνότητα καί τή γρήγορη νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία ὄχι μόνο ἔδειξε μέ τή δίχρονη σχεδόν πείρα ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι δυνατή *ἀκόμη καί* σέ ἀγροτική χώρα, ἀλλά καί ὅτι εἶναι ἱκανή, ἀφοῦ δημιουργήσει ἕνα ἰσχυρό στρατό (ἡ καλύτερη ἀπόδειξη τῆς ὀργανωτικῆς ἱκανότητας καί τῆς τάξης), νά κρατηθεῖ σέ συνθῆκες ἀπίστευτα, ἀφάνταστα δύσκολες.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία πραγματοποίησε περισσότερα: νίκησε πιά ἠθικά *σέ ὅλο* τόν κόσμο, γιατί ἡ ἐργατική μάζα παντοῦ, ἄν καί φτάνουν σ' αὐτή μόνο ψίχουλα ἀλήθειας γιά τή Σοβιετική ἐξουσία, ἄν καί ἀκούει χιλιάδες καί ἑκατομμύρια ψεύτικες εἰδήσεις γιά τή Σοβιετική ἐξουσία, ἡ ἐργατική μάζα εἶναι *πιά ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας*. Τό προλεταριάτο ὅλου τοῦ κόσμου κατάλαβε πιά ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτή εἶναι ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, ὅτι μόνο αὐτή σώζει ἀπό τόν καπιταλισμό, ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ἀπό τούς πολέμους ἀνάμεσα στούς ἰμπεριαλιστές, ὁδηγεῖ στή σταθερή εἰρήνη.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς εἶναι δυνατό νά νικήσουν οἱ ἰμπεριαλιστές ὁρισμένες Σοβιετικές Δημοκρατίες, εἶναι ὅμως ἀδύνατο νά νικήσουν τό παγκόσμιο σοβιετικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

P. S. Τό ἑπόμενο ἀπόκομα ἀπό ρωσικές ἐφημερίδες Σᾶς δίνει ἕνα ὑπόδειγμα τῆς ἐνημέρωσής μας γιά τήν 'Αγγλία.

«Λονδίνο, 25 τοῦ Αὐγούστου. (Μέσω Μπελοόστροφ). Ὁ ἀνταποκριτής τῆς ἐφημερίδας τῆς Κοπεγχάγης «Μπερλίνγκσκε Τίντεντε» στό Λονδίνο τηλεγραφεῖ στίς 3 τοῦ Αὐγούστου ἐ.ἔ. σχετικά μέ τό μπολσεβίκικο κίνημα στήν 'Αγγλία: «Οἱ ἀπεργίες τῶν τελευταίων ἡμερῶν καί οἱ ἀποκαλύψεις πού ἔγιναν πρίν λίγο καιρό κλόνισαν τήν πίστη τῶν ἄγγλων ὅτι ἡ χώρα τους εἶναι ἀπρόσβλητη ἀπό τόν μπολσεβικισμό. Σήμερα οἱ ἐφημερίδες συζητοῦν ζωηρά τό ζήτημα αὐτό, ἐνῶ ἡ διοίκηση καταβάλλει ὅλες τίς προσπάθειες νά ἐξακριβώσει ὅτι ἡ «συνωμοσία» ὑπῆρχε ἀπό ἀρκετά μεγάλο διάστημα καί εἶχε σκοπό οὔτε λίγο, οὔτε πολύ νά συντρίψει τό σημερινό σύστημα. Ἡ ἀγγλική ἀστυνομία συνέλαβε τό ἐπαναστατικό γραφεῖο πού εἶχε στή διάθεσή του, σύμφωνα μέ τίς διαβεβαιώσεις τῶν ἐφημερίδων, καί χρήματα καί ὅπλα. Οἱ «Τάιμς» δημοσιεύουν τό περιεχόμενο μερικῶν ντοκουμέντων πού βρέθηκαν στούς συλληφθέντες. Σ' αὐτά ὑπάρχει ὁλόκληρο ἐπαναστατικό πρόγραμμα καί σύμφωνα μ' αὐτό ὅλη ἡ ἀστική τάξη πρέπει νά ἀφοπλιστεῖ· πρέπει νά βρεθοῦν ὅπλα καί πολεμικό ὑλικό γιά τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν καί νά σχηματιστεῖ Κόκκινος Στρατός· ὅλα τά κρατικά ὑπεύθυνα πρόσωπα πρέπει νά ἀντικατασταθοῦν μέ ἐργάτες. Σέ συνέχεια σχεδιαζόταν νά συγκροτηθεῖ ἐπαναστατικό δικαστήριο γιά τούς πολιτικούς ἐγκληματίες καί τά ἄτομα πού εὐθύνο-

νται γιά βάρβαρη συμπεριφορά άπέναντι στούς φυλακισμένους. Όλα τά τρόφιμα σχεδιαζόταν νά κατασχεθοῦν. Ἡ Βουλή καί τά ἄλλα ὄργανα τῆς κοινωνικῆς αὐτοδιοίκησης ἔπρεπε νά διαλυθοῦν καί στή θέση τους νά συγκροτηθοῦν ἐπαναστατικά Σοβιέτ. Ἡ ἐργάσιμη ἡμέρα νά περιοριστεῖ σέ ἕξι ὧρες καί ὁ κατώτερος ἑβδομαδιαῖος μισθός ἐργασίας νά αὐξηθεῖ μέχρι τίς 7 ἀγγλικές λίρες. Τά κρατικά, ὅπως καί ὅλα τά ἄλλα χρέη, πρέπει νά ἀκυρωθοῦν. Ὅλες οἱ τράπεζες, οἱ βιομηχανικές καί ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις καί οἱ μεταφορές νά ἐθνικοποιηθοῦν».

Ἄν αὐτό εἶναι ἀλήθεια, πρέπει νά ἐκφράσω στούς ἄγγλους ἰμπεριαλιστές καί καπιταλιστές στό πρόσωπο τοῦ ὀργάνου τους, τῆς πλουσιότερης στόν κόσμο ἐφημερίδας «Times» [59], τίς ἐγκάρδιες εὐχαριστίες καί τήν εὐγνωμοσύνη μου γιά τήν ὑπέροχη προπαγάνδα ὑπέρ τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Συνεχίστε στό ἴδιο πνεῦμα, κύριοι τῆς «Times», ὁδηγεῖτε θαυμάσια τήν Ἀγγλία στή νίκη τοῦ μπολσεβικισμοῦ!

*Δημοσιεύτηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1919
στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι
Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 5*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο,
πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο
τοῦ περιοδικοῦ*

ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΩΝ ΣΙΤΗΡΩΝ

Ο ΒΑΣΙΚΟΣ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ

Πῶς θά ἑδραιώσουμε τή νίκη ἐνάντια στόν Κολτσάκ; πῶς θά τή φέρουμε ὥς τό τέλος, ἐξοντώνοντας τόν Ντενίκιν; πῶς θά κάνουμε ἀδύνατες τίς μελλοντικές προσπάθειες τῶν τσιφλικάδων, τῶν καπιταλιστῶν, τῶν κουλάκων, νά πάρουν ξανά τήν ἐξουσία, τή γῆ, τό κεφάλαιο, τήν κυριαρχία πάνω στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες;

Τό ζήτημα αὐτό ἔχει τήν ἴδια σημασία μέ τό ζήτημα τῆς τύχης ὅλης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία. Ὁ κάθε συνειδητός ἐργάτης καί ἀγρότης σκέπτεται πάνω στό ζήτημα αὐτό. Καί δέν εἶναι δύσκολο νά πειστοῦμε ὅτι στή βάση ὅλης τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ βρίσκεται τώρα τό ἐπισιτιστικό ζήτημα.

Νά συγκεντρώσουμε ὅλα τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν στά χέρια τῆς κεντρικῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, νά τά μοιράσουμε σωστά, αὐτό σημαίνει νά κάνουμε τόν Κόκκινο Στρατό μας ἀκατανίκητο, αὐτό σημαίνει νά συντρίψουμε ὁριστικά τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν, αὐτό σημαίνει νά ἀνορθώσουμε τή βιομηχανία καί νά ἐξασφαλίσουμε τή σωστή σοσιαλιστική παραγωγή καί κατανομή, νά ἐξασφαλίσουμε πλήρη σοσιαλιστική τάξη πραγμάτων.

Ἔχουμε τώρα ἀρκετή πιά πείρα ἐπισιτιστικῆς δουλιᾶς καί σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης γιά νά δοῦμε καθαρά καί τίς διαστάσεις τοῦ προβλήματος αὐτοῦ καί τούς τρόπους λύσης του. Ξέρουμε ὅλη τή δυσκολία τοῦ προβλήματος, ἀλλά ξέρουμε ἐπίσης ἀπό πείρα ὅτι βρήκαμε τό σωστό δρόμο γιά τή λύση του καί πώς, ὅταν προσηλωθοῦμε περισσότερο στό καθῆκον αὐτό, ὅταν ἀνεβάσουμε τή δραστηριότητα, ὅταν ἐντείνουμε τίς δυνάμεις, ὅταν συγχρονίσουμε τό μηχανισμό, *θά μπορέσουμε* νά λύσουμε τό πρόβλημα ὁλοκληρωτικά.

Ἀπό τήν 1 Αὐγούστου 1917 ὥς τήν 1 Αὐγούστου 1918 τό κράτος συγκέντρωσε 30 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, ἀπό τήν 1 Αὐγούστου 1918 ὥς τήν 1 Αὐγούστου 1919 περίπου 105 ἑκατομμύρια, δηλ. $3^1/_2$ φορές περισσότερο, ἄν καί στήν περίοδο αὐτή δέν εἴχαμε στή διάθεσή μας καθόλου τόν Ντόν, τό Βόρειο Καύκασο καί τή Δυτική Σιβηρία, δέν εἴχαμε σχεδόν τήν Οὐκρανία, δηλαδή τίς πιό πλούσιες σέ σιτηρά περιοχές.

Μέ μιά καλή σοδιά τοῦ 1919 μποροῦμε νά συγκεντρώσουμε πάρα πολλά, ἴσως 400 καί περισσότερα ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά. Τότε θά ἀνεβάσουμε ἐξαιρετικά τήν προμήθεια καυσίμων, ξυλείας, κάρβουνου κτλ. Τότε θά ἀναστηλώσουμε τή βιομηχανία καί θά βγοῦμε σταθερά, δριστικά στόν πλατύ δρόμο τῆς σχεδιασμένης σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Τότε θά νικήσουμε ὁλοκληρωτικά τήν κερδοσκοπία, θά ἐξαλείψουμε τή σιχαμερή αὐτή κληρονομιά τοῦ καπιταλισμοῦ, πού τώρα τόσο χαλάει παντοῦ καί πάντα τά φύτρα τοῦ σοσιαλισμοῦ.

ΣΩΣΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΙΚΗ

Οἱ ἀριθμοί πού ἀναφέρθηκαν δείχνουν τίς σοβαρές ἐπιτυχίες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στόν ἐπισιτιστικό τομέα, ἐπιτυχίες πού πραγματοποιήθηκαν σέ συνθῆκες ἀφάνταστων, ἀσυνήθιστων δυσκολιῶν. Ὅμως οἱ πιό καθαροί ἀριθμοί, τά πιό ἀναμφισβήτητα γεγονότα ἀμφισβητοῦνται ἤ ἀποσιωποῦνται ὅταν τό ζήτημα ἀφορᾶ τά ἰδιοτελῆ συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης, τῶν καπιταλιστῶν, τῶν κερδοσκόπων, τῶν κουλάκων.

Ἀκριβεῖς ἔρευνες γιά τή διατροφή τοῦ ἐργάτη τῆς πόλης ἀπόδειξαν ὅτι αὐτός μόνο τά μισά (περίπου) τῶν προϊόντων παίρνει ἀπό τό κράτος, ἀπό τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, ἐνῶ τά ἄλλα μισά ἀπό τήν «ἐλεύθερη» ἀγορά, δηλ. ἀπό τούς κερδοσκόπους. Καί στήν περίπτωση αὐτή γιά τά πρῶτα μισά ὁ ἐργάτης πληρώνει *τό ἕνα δέκατο* ὅλων τῶν ἐξόδων σέ τρόφιμα, ἐνῶ γιά τό δεύτερο — *τά ἐννιά δέκατα.*

Οἱ κερδοσκόποι παίρνουν ἀπό τόν πεινασμένο ἐργάτη ἐννιά τομάρια.

Οἱ κερδοσκόποι τόν ληστεύουν πρωτάκουστα. Καί ὅλοι μας ξέρουμε τί ὄργιο κέρδους, κλεψιᾶς, ἐγκλημάτων, μαρτυρίων πείνας γιά τίς μάζες τῶν ἐργατῶν, πλουτισμοῦ τῶν λίγων ἀπατεώνων συνδέεται μέ τό περίφημο *«ἐλεύθερο ἐμπόριο»* τῶν σιτηρῶν.

Ὡστόσο, βρίσκονται ὑπερασπιστές τοῦ ἐλεύθερου ἐμπορίου! Ἡ ἐργατοαγροτική μας κυβέρνηση, ὅλη ἡ Σοβιετική Δημοκρατία, ὅλη ἡ σοσιαλιστική μας κοινωνία πού γεννιέται, βρίσκεται στήν κατάσταση τῆς πιό δύσκολης, ἀποφασιστικῆς, λυσσαλέας, θανάσιμης πάλης ἐνάντια στόν καπιταλισμό, ἐνάντια στήν κερδοσκοπία, ἐνάντια στό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν. Εἶναι ἡ πιό βαθιά, ἡ πιό βασική, ἡ πιό καθημερινή, ἡ πιό μαζική πάλη τοῦ καπιταλισμοῦ ἐνάντια στό σοσιαλισμό. Ἀπό τήν πάλη αὐτή ἐξαρτᾶται ἡ λύση τοῦ ζητήματος πού ἀφορᾶ ὅλη τήν τύχη τῆς ἐπανάστασής μας. Ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι πού λένε ὅτι εἶναι «σοσιαλιστές», οἱ σοσιαλδημοκράτες, οἱ μενσεβίκοι, οἱ «σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες» βοηθοῦν στήν πάλη αὐτή τόν καπιταλισμό ἐνάντια στό σοσιαλισμό! Οἱ καλύτεροι ἀπ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους, αὐτοί πού κρατοῦν τήν πιό ἐχθρική στάση ἀπέναντι στόν Κολτσάκ, στόν Ντενίκιν, στούς καπιτα*λιστές*, στό ζήτημα τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πᾶνε διαρκῶς μέ τό μέρος τοῦ καπιτα*λισμοῦ*, ζητώντας μικρές παραχωρήσεις ὑπέρ τοῦ «ἰδιωτικοῦ ἐμπορικοῦ μηχανισμοῦ», τοῦ «ἀτομικοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος» κτλ., κτλ.

Στήν οὐσία, ἄν ἐξετάσουμε προσεκτικά, ἄν σκεφτοῦμε καλά πάνω στό ζήτημα γιά ποιό λόγο γίνεται ἡ πάλη ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, θά βγεῖ τό συμπέρασμα: οἱ ἀντίπαλοι τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας χωρίζονται σέ δυό μεγάλες ὁμάδες. Καί οἱ δυό ὑπερασπίζουν τόν καπιταλισμό ἐνάντια στό σοσιαλισμό. Ἡ μιά τό κάνει αὐτό βάρβαρα καί μέ τήν πιό χοντροκομένη ἰδιοτέλεια. Αὐτοί εἶναι οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές, οἱ κουλάκοι, οἱ Ντενίκιν, οἱ Κολτσάκ, οἱ μαυροεκατονταρχίτες, οἱ καντέτοι. Ἡ ἄλλη ὁμάδα ὑπερασπίζει τόν καπιταλισμό «ἰδεολογικά», δηλαδή μέ ἀνιδιοτέλεια ἤ χωρίς ἀνοιχτή, προσωπική ἰδιοτέλεια, ξεκινώντας ἀπό προλήψεις, δειλία ἀπέναντι στό καινούργιο· αὐτοί εἶναι οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι. Αὐτοί εἶναι οἱ τελευταῖοι «ἰδεολόγοι» ὑπερασπιστές τοῦ καπιταλισμοῦ. Καί γι' αὐτό δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο ὅτι οἱ Κολτσάκ καί Ντενίκιν, οἱ ρῶσοι καί ὅλοι οἱ ξένοι καπιταλιστές βαδίζουν κάτω ἀπό τό καμουφλάρισμα τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, κάτω ἀπό τό λάβαρό *τους*, κάτω ἀπό τή σημαία *τους*, ἐπαναλαβαίνοντας τά συνθήματα καί τά λόγια *τους* γιά «ἐλευθερία» γενικά, γιά «δημοκρατία» γενικά, γιά τό «ἰδιωτικό» (ἐμπορικό, καπιταλιστικό) ἐπιχειρηματικό πνεῦμα κτλ., κ.ο.κ.

Οἱ ἔξυπνοι καπιταλιστές καταλαβαίνουν ὅτι ἡ «ἰδεολογική» θέση τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων τούς ἐξυπηρετεῖ, ἐξυπηρετεῖ

τήν τάξη τους, τόν καπιταλισμό *«τους»*, ἐνῶ οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, ὅπως παντοῦ καί πάντοτε ὅλοι οἱ μικροαστοί σοσιαλιστές, δέν τό καταλαβαίνουν. Αὐτοί φοβοῦνται τόν πόλεμο ἐνάντια στό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν σάν τό χάρο, θέλουν παραχωρήσεις ἀπέναντι σ' αὐτό, τήν ἀναγνώρισή του, ἔστω καί ἐνμέρει, τήν «εἰρήνη» καί τή συμφωνία μαζί του.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΙΤΗΡΩΝ;

Ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου σιτηρῶν εἶναι ἐπιστροφή στόν καπιταλισμό, στήν παντοδυναμία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, στή λυσσαλέα πάλη ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους γιά τό κέρδος, ἐπιστροφή στόν «ἐλεύθερο» πλουτισμό τῶν λίγων, στήν ἐξαθλίωση τῶν μαζῶν, στήν αἰώνια ὑποδούλωσή τους, πού τή βλέπουμε σέ ὅλα τά ἀστικά κράτη, χωρίς νά ἐξαιρέσουμε καί τίς πιό ἐλεύθερες καί ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες.

Ἄν ρωτήσουμε ὁποιονδήποτε ἐργαζόμενο ἄνθρωπο, ἐργάτη, ἀγρότη, ἀκόμη καί διανοούμενο, μήπως θέλει μιά τέτια «τάξη πραγμάτων», ὁ καθένας θά ἀπαντήσει, ὄχι. Ἐδῶ ὅμως εἶναι τό κακό, ἐδῶ βρίσκεται ὁ κίνδυνος ὅτι ἕνας πολύ μεγάλος ἀριθμός ἐργαζομένων, ἰδιαίτερα ἕνας μεγάλος ἀριθμός ἀγροτῶν *δέν καταλαβαίνει* τή σύνδεση πού ἔχει τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν μέ τήν παντοδυναμία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.

Γράφηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΑΛΗΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΜΑΜΟΝΤΟΦ

1

Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΠΓ τῆς ΚΕ

Τό ΠΓ τῆς ΚΕ, δίνοντας σοβαρότατη προσοχή στίς ἐπιχειρήσεις τοῦ Μάμοντοφ [60] καί θεωρώντας *ἐπείγουσα* ὑπόθεση τή *γρηγορότερη* ἐξόντωση τῶν τμημάτων του, ἀποφασίζει:

1) νά στρέψει καί πάλι τήν προσοχή τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων, καθώς καί τῶν Συγκοινωνιῶν στήν ἀνάγκη νά ἐνταθοῦν ὅλες οἱ δυνάμεις γιά τήν *καλυτέρευση τῆς ταχυδρομικῆς καί τηλεγραφικῆς σύνδεσης στήν περιοχή* τῶν ἐπιχειρήσεων *τοῦ Μάμοντοφ* καί γιά *ἐπιτάχυνση τῆς μεταφορᾶς στρατευμάτων* στήν ἴδια περιοχή.

2) Νά ἀνατεθεῖ στόν σ. Τρότσκι

(α) νά συντάξει σχέδιο τηλεγραφικῆς ἔκκλησης πρός τίς κομματικές ὀργανώσεις τῆς περιοχῆς αὐτῆς, *ἐπαναλαβαίνοντας τήν ἔκκληση* γιά ἔνταση τῆς ἐνεργητικότητάς τους·

(β) νά πάρει μέρος μαζί μέ τόν σ. Λασέβιτς (διατηρώντας μονοπρόσωπα τή διοίκηση ὁ Λασέβιτς) σέ ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις γιά τό τσάκισμα τοῦ Μάμοντοφ ὥς τήν ὁλοκληρωτική του ἐκμηδένιση, ὥστε τό κύρος τῆς ΚΕ καί τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας νά βρεῖ τήν ἐκδήλωσή του σέ ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις αὐτές γρηγορότερα καί ἀποφασιστικότερα [61]·

γ) νά καλέσει ἐθελοντές ἐνάντια στόν Μάμοντοφ ἀπό τά κυβερνεῖα — Τβέρ, Κοστρομά, Γιαροσλάβλ, Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ.

2

Πρέπει νά συνταχθεῖ ἀμέσως *σχέδιο* ὁδηγιῶν ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς.

Νά κριθεῖ πολιτικά ἀναγκαῖο

1) ὅπως ἐπισπευστεῖ μέ κάθε τρόπο ἡ μετακίνηση τῆς μεραρχίας τῆς περιοχῆς Μπελεμπέι τῆς Μπασκιρίας πρός τήν Πετρούπολη καί νά γίνει ὅσο τό δυνατό πιό δραστήρια ἡ μετακίνηση αὐτή·

2) ἡ 21η μεραρχία, ἐξασφαλίζοντας ἐπαρκῶς τήν Τούλα καί γενικά τήν ὑπεράσπιση τοῦ Βορᾶ ἀπό τόν Μάμοντοφ, νά μετακινηθεῖ κατά τό μεγαλύτερό της μέρος πρός τό Νότιο μέτωπο, συνδυάζοντας τό σκοπό τῆς αἰχμαλώτισης τοῦ Μάμοντοφ ἀπό τό Νότο μέ τή συμμετοχή τῆς μεραρχίας στίς μάχες τοῦ Νότιου μετώπου.

3

Προτείνω νά συμπληρωθεῖ ἀκόμη ἡ ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου (μέτρα ἐνάντια στόν Μάμοντοφ):

1) νά ὁριστοῦν *διοικητές τοῦ κάθε τομέα* (σέ 10-30 βέρστια κτλ.) κατά τήν κύκλωση, ἀπό αὐτούς 1-2 νά εἶναι κομμουνιστές·

2) νά τουφεκίζονται ἀμέσως ὅσοι δέν βγαίνουν ἀπό τά βαγόνια·

3) νά καθιερωθοῦν ἀκόμη μιά σειρά δρακόντεια μέτρα σχετικά μέ τήν ἐμπέδωση τῆς πειθαρχίας.

Νά δοθεῖ τό δικαίωμα νά *μπαίνουν σέ ἐφαρμογή* τά μέτρα αὐτά μέ ἀπόφαση τοῦ *Λασέβιτς* + τοῦ *Τρότσκι*.

((Νά στραφοῦν ἀκόμη ὥς τή Μόσχα.))

+3) *Νά ἐπισπευστεῖ* ἡ ἀποστολή τοῦ *κάθε συρμοῦ* ἁμαξοστοιχίας τῆς 21ης μεραρχίας ἀμέσως γιά νά δράσει ἐνάντια στόν Μάμοντοφ μέ τήν ἐνίσχυση *(ἄν χρειάζεται)* ἀπό κομμουνιστές.

Γράφτηκε στά τέλη του Αὐγούστου 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τά χειρόγραφα

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΩΝ ΜΠΑΣΜΑΝΝΙ, ΛΕΦΟΡΤΟΒΟ, ΑΛΕΞΕΓΕΒΣΚΟΓΕ ΚΑΙ ΣΟΚΟΛΝΙΚΙ [62]
3 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1919

Σύντροφοι! Ἐπιτρέψτε μου νά χαιρετίσω τήν ἐξωκομματική σας συνδιάσκεψη τῶν ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, καί τῶν ἀπόφοιτων κόκκινων διοικητῶν τῆς Σχολῆς πυροβολικοῦ. Ἡ συγκέντρωση αὐτή συγκλήθηκε γιά νά συζητήσει τά ζητήματα τά σχετικά μέ τό δυνάμωμα τοῦ κρατικοῦ μας συστήματος καί τοῦ κρατικοῦ μας μηχανισμοῦ.

Σέ ὅλες τίς χῶρες οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν καταπιέζονται. Δέν ἀπολαμβάνουν τά ἀγαθά τοῦ καπιταλιστικοῦ πολιτισμοῦ, ἐνῶ οἱ ἐργαζόμενες ἀκριβῶς μάζες πρέπει νά ἀποτελοῦν τή βάση ὅλης τῆς κρατικῆς ζωῆς. Σύντροφοι, στή χώρα μας οἱ ἐργαζόμενες μάζες ἀποτελοῦν τή βάση καί τό στήριγμα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ὕστερα ἀπό τή νίκη τῶν ἐργαζομένων τό Φλεβάρη τοῦ 1917, σέ ὅλη τή Ρωσία δημιουργήθηκαν ἀμέσως Σοβιέτ. Ἡ ἰδέα τῶν Σοβιέτ δέν πρωτοεμφανίστηκε τό 1917, ἀλλά γεννήθηκε ἀκόμη ἀπό τό 1905. Ἀκόμη τότε ὑπῆρχαν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση τή Σοβιετική ἐξουσία τήν ὑποδέχτηκαν μέ συμπάθεια οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. Αὐτό ὀφείλεται σέ βαθιές ἐσωτερικές αἰτίες.

Ἐπιτρέψτε μου, σύντροφοι, νά ἀσχοληθῶ μέ τίς κύριες βάσεις τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Δέν διαθέτω ἀκριβῆ στοιχεῖα γιά νά φωτίσω τήν οἰκονομική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας μας· μ' αὐτή καί ἰδιαίτερα μέ τήν ἐπισιτιστική πολιτική τῆς ἐργατοαγροτικῆς κυβέρνησης θά ἀσχοληθοῦν ἀσφαλῶς οἱ ἄλλοι εἰσηγητές· ἐγώ θά θίξω μόνο τήν πολιτική της πλευρά.

Γιά νά κατανοήσουμε καλύτερα τή βασική θέση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πρέπει νά ρίξουμε μιά ματιά πίσω, πρέπει νά παρακολουθήσουμε προσεκτικά τήν πορεία τῆς ἐπανάστασής μας, ἀρχίζοντας ἀπό τό 1917. Ἡ ἐπανάστασή μας πέρασε δυό φάσεις: ἡ μιά εἶναι ἡ φάση τῶν καθεστώτων Κέρενσκι καί Κορνίλοφ, πού προηγήθηκε ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία, καί ἡ δεύτερη — ἡ φάση τῶν καθεστώτων Καλέντιν, Κολτσάκ καί Ντενίκιν, πού καταστρέφουν τή Σοβιετική ἐξουσία. Μπροστά στόν μή κομματικό, ἀλλά ἐργαζόμενο ἐργάτη πρέπει νά μπεῖ τό ἐρώτημα: γιατί ἐμφανίστηκαν οἱ δυό αὐτές φάσεις καί γιατί συνδέονται μεταξύ τους;

Σύντροφοι! Κάθε ἐργάτης, κάθε κόκκινος στρατιώτης, κάθε ἐργαζόμενος πρέπει νά σκεφτεῖ γιατί κατηγοροῦν τή Σοβιετική μας ἐξουσία ὅτι ἀσκεῖ τρομοκρατία, γιατί λένε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι δικτάτορες, ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι σφαγεῖς. Ἀπό τό ἄλλο μέρος κάθε ἐργαζόμενος πρέπει νά διερωτηθεῖ, γιατί ἀνατράπηκε τόσο εὔκολα ἡ ἐξουσία τοῦ Κέρενσκι, τοῦ Καλέντιν καί τοῦ Κολτσάκ. Ὅλοι σας ξέρετε ὅτι τότε πού ἦταν στήν ἐξουσία ὁ Κέρενσκι ὅλη ἡ Ρωσία ἦταν καλυμένη ἀπό ἕνα δίχτυ ἀπό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, καί παράλληλα ἡ ἀστική τάξη κρατοῦσε ὅλη τήν ἐξουσία στά χέρια της. Τήν ἀστική τάξη τήν ὑποστήριζαν οἱ σύμμαχοι, πού ἤθελαν νά συνεχίσει ἡ Ρωσία τόν πόλεμο, καί ἡ ἴδια ἡ ρωσική ἀστική τάξη ἤθελε νά συνεχίσει τόν πόλεμο γιά νά πάρει τά Δαρδανέλλια. Γι' αὐτό καί ἡ ἀστική κυβέρνηση τοῦ Κέρενσκι, πού τήν ὑποστήριζαν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, δέν ἤθελε καί δέν μποροῦσε νά δημοσιεύσει τά μυστικά σύμφωνα πού εἶχε συνάψει ἡ κυβέρνηση τοῦ Νικολάου τοῦ Ματοβαμμένου μέ τούς συμμάχους. Ἔτσι ἡ ἀστική τάξη μέ τή βοήθεια τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων κρατοῦσε μέ τήν ἀπάτη κάτω ἀπό τήν ἐξουσία της τίς ἐργαζόμενες μάζες.

Ὅλοι σας θυμᾶστε ὅτι στίς ἀρχές τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1917 στά Σοβιέτ ὑπῆρχαν λίγοι μπολσεβίκοι. Θυμᾶμαι ὅτι τόν Ἰούνη, τόν καιρό τοῦ Ι συνεδρίου τῶν Σοβιέτ [63], οἱ μπολσεβίκοι δέν ἀποτελοῦσαν οὔτε τό ἕνα ἕβδομο. Οἱ μπολσεβίκοι μποροῦν νά ἐπιδράσουν ἀποσυνθετικά στούς ἐργαζόμενους — ἔλεγε γιά μᾶς ἡ ἀστική τάξη καί τά λεγόμενα σοσιαλιστικά κόμματα τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων. Ἀλλά τί ἔκανε τόν καιρό αὐτό ἡ ἀστική κυβέρνηση τοῦ Κέρενσκι; Ἔτρεφε τίς ἐργαζόμενες μάζες μόνο μέ ὑποσχέσεις, πού ὡστόσο δέν πραγματοποιοῦνταν. Ὁ

νόμος γιά τή γῆ δέν εἶχε ψηφιστεῖ. Καί ὅταν οἱ ἐπιτροπές γῆς ἐπιχειροῦσαν νά πάρουν τήν τσιφλικάδικη γῆ γιά νά τή μοιράσουν στούς φτωχούς ἀγρότες, οἱ ἐπιτροπές αὐτές συλλαμβάνονταν. Γιά τούς ἐργαζόμενους γινόταν φανερό ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτή δέν θά τούς δόσει τίποτε. Ἄρχισαν νά καταλαβαίνουν πώς μόνο ἡ δική τους ἐξουσία, ἡ ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν, μπορεῖ νά τούς δόσει κάτι.

Τόν ἴδιο καιρό ἄρχισε ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κορνίλοφ ἐνάντια στήν Πετρούπολη. Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κορνίλοφ δέν ἦταν κάτι τό τυχαῖο: ἦταν συνέπεια τῆς πολιτικῆς τῆς ἀπάτης πού ἀκολουθοῦσε ἡ κυβέρνηση τοῦ Κέρενσκι, ἡ ὁποία ἐπεδίωκε συνεχῶς νά συμφιλιώσει τούς τσιφλικάδες μέ τούς ἀγρότες, τούς ἐργαζόμενους μέ τούς ἐκμεταλλευτές, τήν ἐργασία μέ τό κεφάλαιο. Καί τότε ἀκριβῶς οἱ τσιφλικάδες, οἱ ἀξιωματικοί, οἱ καπιταλιστές θέλησαν νά πάρουν ὁριστικά ὅλη τήν ἐξουσία στά χέρια τους. Γι' αὐτό καί ἄρχισε ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κορνίλοφ. Τά Σοβιέτ ἔνιωσαν τόν κίνδυνο, συσπειρώθηκαν ἐνάντια στόν Κορνίλοφ. Μά ὅταν ἡ ἀστική κυβέρνηση τοῦ Κέρενσκι συνέχισε καί ὕστερα ἀπ' αὐτό τήν πολιτική τῆς ἀπάτης, ἄρχισε ἡ γοργή συνειδητοποίηση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν καί, παράλληλα, ἄρχισε νά μεγαλώνει γρήγορα ὁ ἀριθμός τῶν μπολσεβίκων στά Σοβιέτ πρίν ἀκόμη ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη. Καί ὅταν τόν Ὀχτώβρη ἐμεῖς πήραμε τήν ἐξουσία στά χέρια μας, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, κάνοντας τόν περίπατό τους στό Σμόλνι, μᾶς φοβέριζαν ὅτι θά ἔλθει τό μέτωπο καί θά μᾶς σαρώσει ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς. Ἡ μόνη μας ἀπάντηση ἦταν νά τούς εἰρωνευόμαστε, γιατί ξέραμε πώς οἱ ἐργαζόμενες μάζες θά καταλάβουν τίς ἐξηγήσεις πού θά τούς δόσουμε, πώς εἶναι ὑπέρ τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργαζομένων, καί ἑπομένως ὑπέρ τῆς ἐξουσίας τῶν Σοβιέτ. Καί πραγματικά, ὅταν ἔφταναν στήν Πετρούπολη οἱ πολυάριθμες ἀντιπροσωπεῖες ἀπό τό μέτωπο καί τούς ἐξηγούσαμε πῶς ἔχει ἡ κατάσταση, ὅλες τους περνοῦσαν μέ τό μέρος μας. Αὐτό γιά σᾶς — τούς ἐργαζόμενους, τούς ἐξωκομματικούς — εἶναι ἕνα χειροπιαστό δίδαγμα. Κάθε ἐργαζόμενος, κάθε ἐργάτης, κάθε κόκκινος στρατιώτης πρέπει νά βγάλει διδάγματα ἀπό τήν ἱστορία τῆς κυβέρνησης τοῦ Κέρενσκι πού, ἐπαναλαβαίνω, ἤθελε νά συμβιβάσει τά συμφέροντα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν ἀγροτῶν, τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀφεντικῶν, τῆς ἐργασίας καί τοῦ κεφαλαίου.

Θά ἔλεγε κανείς πώς ἡ κυβέρνηση τοῦ Κέρενσκι ἔπρεπε νά εἶναι ἰσχυρή, γιατί τῆς εἶχαν ὑποσχεθεῖ ὑποστήριξη οἱ ἀστικές

συμμαχικές κυβερνήσεις, ἀλλά ἔσκασε σάν φούσκα. Ἡ κυβέρνηση τοῦ Κέρενσκι ἔπεσε, γιατί στηριζόταν στήν ἀπάτη καί δέν πατοῦσε σέ στέρεο ἔδαφος. Ἡ κυβέρνηση τοῦ Κέρενσκι εἶχε ὑποσχεθεῖ στούς ἐργαζόμενους γενικές ἐκλογές, ἀλλά μόνο γιά νά ρίξει μέ τίς ἐκλογές αὐτές στάχτη στά μάτια τῶν ἐργαζομένων, γιά νά ἀποσπάσει τήν προσοχή τους ἀπό τήν πραγματική κατάσταση. Γι' αὐτό, ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση, ὅταν τό ἴδιο τό προλεταριάτο πῆρε τήν ἐξουσία στά χέρια του, ὀργάνωσε πρῶτα-πρῶτα τά δικά του ὄργανα διακυβέρνησης — τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Ἡ ἐργατοαγροτική κυβέρνηση ἀπόριψε ἀμέσως τήν πολιτική τῆς ψευτιᾶς τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης τοῦ Κέρενσκι. Πρώτη δουλιά τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἦταν ἡ δημοσίευση τῶν μυστικῶν συμφώνων πού εἶχε συνάψει ἡ κυβέρνηση τοῦ Νικολάου τοῦ Ματοβαμμένου μέ τούς πρώην συμμάχους μας. Ἡ ἐργατοαγροτική κυβέρνηση δήλωσε ἀνοιχτά ὅτι δέν θέλει νά συνεχίσει τόν πόλεμο γιά τά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης καί, παρόλες τίς συκοφαντίες πού σκάρωσαν οἱ μισθοφόροι της, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, πρότεινε σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις εἰρήνης. Τότε οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν εἶδαν πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν θέλει νά συνεχίσει τόν πόλεμο. Κλείστηκε ἡ ληστρική συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ πού ὑπαγόρευσαν στήν ἄοπλη Ρωσία οἱ γερμανοί ἅρπαγες. Στίς συνειδητές ἐργατικές μάζες ὅλων τῶν χωρῶν δυνάμωναν καί πλάταιναν τά αἰσθήματα συμπάθειας πρός τή Σοβιετική ἐξουσία. Καί ὅταν οἱ ἀστικές κυβερνήσεις τῆς Ἀντάντ ἀνάγκασαν τούς γερμανούς ληστές νά ὑπογράψουν μιά ἀκόμη πιό βαρύτερη καί πιό ληστρικότερη εἰρήνη, οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν κατάλαβαν πόσο τούς κορόιδευαν χρόνια ὁλόκληρα. Ἄρχισαν νά ὑψώνονται, νά δυναμώνουν καί νά πληθαίνουν οἱ φωνές ἐνάντια σ' ἐκείνους πού συνεχῶς τούς ἐξαπατοῦσαν. Οἱ ἐργάτες ἄρχισαν νά ζητοῦν ἐξουσία τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν — τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν — ἐξουσία τῶν Σοβιέτ.

Νά γιατί ἔπεσε τόσο γρήγορα ἡ ἀστική ἐξουσία τοῦ Κέρενσκι, τοῦ Κολτσάκ, πού εἶχαν τήν ὑποστήριξη τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων. (Ὅλοι σας ξέρετε πώς ὁ μενσεβίκος Μάισκι ἦταν μέλος τῆς κυβέρνησης τῆς Σιβηρίας [64].) Καί οἱ μενσεβίκοι, καί οἱ ἐσέροι, καί οἱ τσεχοσλοβάκοι, ὑποστηριζόμενοι ἀπό τήν ἀστική τάξη τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἑνώθηκαν ὅλοι πρῶτα γιά νά παλέψουν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους καί ἔπειτα νά ἐγκαθιδρύ-

σουν μιά παλλαϊκή δημοκρατική ἐξουσία. Τί βλέπουμε ὅμως; Οἱ ἀξιωματικοί τύπου Κολτσάκ διέλυσαν τή Συντακτική Συνέλευση στή Σιβηρία καί ἐγκαθίδρυσαν τήν ἐξουσία τῶν ἀξιωματικῶν, τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων. Ἔτσι οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς Σιβηρίας εἶδαν μέ τήν πείρα τους ὅτι τούς ἐξαπατοῦν· νά γιατί ὁ Κόκκινος Στρατός μπόρεσε τόσο εὔκολα, μέσα σέ τόσο μικρό χρονικό διάστημα νά καταλάβει ὅλη τή Σιβηρία, ἐπειδή οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς Σιβηρίας ἔτρεχαν τώρα σέ βοήθεια τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.

Σύντροφοι, ἄς σκεφτοῦμε τώρα, γιατί λένε πώς οἱ μπολσεβίκοι χρησιμοποιοῦν βία, πώς οἱ μπολσεβίκοι εἶναι δικτάτορες. Γιατί, ὅλοι ὅσοι ἀκολουθοῦσαν τούς μενσεβίκους, τούς ἐσέρους καί τούς τσεχοσλοβάκους καί τόν Κολτσάκ, τούς ἐγκατέλειψαν γρήγορα; Γιατί οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές καί οἱ ἀξιωματικοί τῆς κυβέρνησης τῆς Σιβηρίας, μόλις πῆραν τήν ἐξουσία στά χέρια τους στή Σιβηρία, ἔδιωξαν τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους καί ἔβαλαν στή θέση τους τόν Κολτσάκ; Καί γιατί ἡ κυβέρνηση αὐτή, πού ὑποστηριζόταν ἀπό παντοῦ, κατάρευσε τόσο γρήγορα; Ἐπειδή ὅλα τους τά λόγια, ὅλα τους τά ἔργα δέν ἦταν τίποτε ἄλλο ἀπό ἀπάτη καί ψευτιά. Ἐπειδή δέν κράτησαν τό λόγο τους, δέν ἔδοσαν στό λαό οὔτε Συντακτική Συνέλευση, οὔτε λαϊκή ἐξουσία, οὔτε καμιά ἄλλη δημοκρατική ἐξουσία· ἐγκαθίδρυσαν ἐκεῖ τή δικτατορία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν ἀξιωματικῶν.

Σύντροφοι, ἡ ἀστική τάξη, λόγω τῶν ταξικῶν της συμφερόντων, δέν μποροῦσε παρά νά ψεύδεται καί νά ἐξαπατᾶ τούς ἐργαζόμενους. Ὅλα αὐτά τά κατάλαβαν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες. Κατάλαβαν πώς μόνο ὅταν ἡ ἐξουσία θά ἀνήκει στούς ἐργαζόμενους θά σταματήσει ἡ ψευτιά, θά σταματήσει ἡ ἀπάτη, θά σταματήσουν οἱ φρικαλεότητες πού δοκίμασε καί δοκιμάζει τώρα τό προλεταριάτο καί ἡ φτωχή ἀγροτιά ὕστερα ἀπό τόν τετράχρονο πόλεμο, τότε πού στήν ἐξουσία βρισκόταν ἡ ἀστική τάξη. Τό προλεταριάτο κατάλαβε πώς μιά μόνο διέξοδος ὑπάρχει — ἡ ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τῶν καπιταλιστῶν, πώς ἀνάμεσα στήν ἐργασία καί τό κεφάλαιο δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καμιά συμφιλίωση, γιά τήν ὁποία μιλοῦν συνεχῶς οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι. Πραγματικά, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς Σιβηρίας ἀκριβοπλήρωσαν τήν εὐπιστία τους μέ δεκάδες χιλιάδες ἐκτελεσμένους καί σφαγμένους. Ζήσαμε τή σκληρή πείρα τοῦ αἱματοκυλίσματος τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς Σιβηρίας, ἀλλά

ξέρουμε ὅτι ἡ πείρα αὐτή θά τούς γίνει μάθημα. Ἡ πείρα αὐτή εἶναι ὁ καλύτερος δάσκαλος τοῦ μπολσεβικισμοῦ γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες. Ὕστερα ἀπ' αὐτό οἱ ἐργαζόμενες μάζες θά καταλάβουν πώς μέση λύση δέν ὑπάρχει. Ἄλλη ἐκλογή δέν ὑπάρχει: εἴτε ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν — ἐξουσία τῶν Σοβιέτ, εἴτε ἐξουσία τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων. Ἡ ἀστική τάξη προσπαθεῖ μέ τή βία καί τήν ἀπάτη νά συσκοτίσει τή συνείδηση τῶν ἐργαζομένων, ἀλλά ὅλες οἱ προσπάθειές τους καταρέουν σάν χάρτινοι πύργοι μπροστά στήν ἀναπτυσσόμενη συνείδηση τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς.

Ὁ τυχοδιωκτισμός τοῦ Ντενίκιν, πού ἐπαναλαβαίνει στήν Οὐκρανία τό δίδαγμα τοῦ Κολτσάκ, θά ἀναγκάσει τούς οὐκρανούς ἐργάτες καί ἀγρότες νά καταλάβουν τό λάθος πού κάνουν τώρα, πού δέν παλεύουν ἐναντίον του μέ ἀρκετή δραστηριότητα. Ξέρουμε ὅτι ὕστερα ἀπό τήν κυριαρχία τοῦ Ντενίκιν στήν Οὐκρανία οἱ οὐκρανοί ἐργάτες καί ἀγρότες θά βγοῦν δυναμωμένοι καί θά ὑποστηρίζουν τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ὄχι πιά μέ λόγια, ἀλλά μέ ἔργα, ὅπως κάνουν τώρα τά ἀδέλφια μας στή Σιβηρία. Ἡ ἐργατοαγροτική ἐξουσία λέει στούς ἀγρότες καί σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους: «Ἐλᾶτε μαζί μας, οἰκοδομεῖστε τό προλεταριακό σας κράτος. Προσέξτε τό πείραμα τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν καί θά δεῖτε πῶς εἶναι ἡ ζωή, ὅταν δέν ὑπάρχει Σοβιετική ἐξουσία». Τό πείραμα αὐτό ἀποτελεῖ γιά μᾶς τήν καλύτερη ζύμωση.

Ἡ ἰσχυρή ἐργατοαγροτική ἐξουσία συντρίβει κάθε συνωμοσία πού σκαρώνουν οἱ λευκοφρουρίτες ἐναντίον της. Μέ σιδερένια σκούπα σαρώνει τούς προδότες ἀπό τίς γραμμές της. Ἡ ἐργατοαγροτική ἐξουσία ὀργάνωσε τόν Κόκκινο Στρατό, τοποθέτησε ἐκεῖ εἰδικούς, πλαισιώνοντάς τους μέ πολλούς ἐπιτρόπους-κομμουνιστές. Δεκάδες εἰδικούς, πού ἀποδείχτηκαν προδότες, τούς πετάξαμε ἀπό τίς γραμμές τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ἐνῶ χιλιάδες, δεκάδες χιλιάδες στρατιωτικοί εἰδικοί, πού ἐκπληρώνουν τίμια τίς ὑποχρεώσεις τους, παραμένουν στίς γραμμές τοῦ ἐργατοαγροτικοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Αὐτή εἶναι ἡ κύρια καί ἡ βασική πείρα τῆς πολιτικῆς χειραφέτησης καί ἀπελευθέρωσης τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν.

Ὅλα αὐτά γιά τά ὁποῖα σᾶς μίλησα σήμερα, σύντροφοι, ἄρχισαν ἤδη νά γίνονται ξεκάθαρα γιά τούς ἐργαζόμενους τῶν ἄλλων χωρῶν. Παντοῦ φουντώνει καί πλαταίνει τό κίνημα τῶν

ἐργατικῶν μαζῶν πού ζητοῦν ἐξουσία τῶν Σοβιέτ. Ξέρετε πώς στή Γερμανία ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης βρίσκονται τώρα οἱ μενσεβίκοι, πού τούς ὑποστηρίζουν οἱ ἔνοπλες δυνάμεις τῆς Ἀντάντ, παρόλα αὐτά ὅμως οἱ γερμανοί ἐργάτες ζητοῦν ἐξουσία τῶν Σοβιέτ. Καί ἡ κυβέρνηση τῆς Γερμανίας ἀναγκάστηκε αὐτές τίς ἡμέρες νά περιλάβει στό Σύνταγμά της ἕνα ἄρθρο πού καθιερώνει σέ ὁλόκληρη τή Γερμανία τό θεσμό τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Τά Σοβιέτ ὅμως αὐτά δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά συζητοῦν τά πολιτικά ζητήματα τῆς ζωῆς τῆς χώρας. Σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα τῶν σοσιαλπροδοτῶν τά γερμανικά Σοβιέτ ἔχουν τό δικαίωμα νά συζητοῦν μόνο τήν οἰκονομική κατάσταση τῆς χώρας. Ἔχουμε πολύ λίγες πληροφορίες ἀπό τά ἄλλα κράτη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, γιατί ὁλόγυρα μᾶς περιστοιχίζουν ἐχθροί. Οἱ πληροφορίες ὅμως πού φτάνουν σ' ἐμᾶς λένε ὅτι μεγαλώνει καί δυναμώνει τό κίνημα ὑπέρ τῶν μπολσεβίκων. Θά σᾶς ἀναφέρω ἕνα μικρό ἐπεισόδιο πού ἔγινε στή Γαλλία καί πού ἀποδεικνύει μέ τόν πιό εὔγλωττο τρόπο τήν ὀρθότητα τῶν ἐπιχειρημάτων μου καί πού θά σᾶς δόσει νά καταλάβετε πάρα πολλά πράγματα. Στή Γαλλία βγαίνουν δυό μπολσεβίκικες ἐφημερίδες. Ἡ μιά ἀπ' αὐτές ἤθελε νά τιτλοφορηθεῖ «Μπολσεβίκος», ἀλλά ἡ λογοκρισία (στή δημοκρατική Γαλλία ὑπάρχει λογοκρισία!) ἀπαγόρευσε τόν τίτλο αὐτό. Τότε ἡ ἐφημερίδα τιτλοφορήθηκε: «Ἀπαγορευμένος Τίτλος»[65]. Ὁ ἐργάτης, ἀγοράζοντας αὐτή τήν ἐφημερίδα καί βλέποντας αὐτό τόν τίτλο, προσθέτει ὁ ἴδιος: «Μπολσεβίκος». (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Κλείνοντας, σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς ἀνακοινώσω τήν εἴδηση πού πῆρα σήμερα ἀπό τόν σ. Ζηνόβιεφ, πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν. Ὁ σ. Ζηνόβιεφ μέ πληροφορεῖ πώς στήν Πετρούπολη ἀποβιβάστηκαν ἑκατό ἐσθονοί αἰχμάλωτοι πού τοῦ εἶπαν τά ἀκόλουθα. Στή λευκοφρουρίτικη Ἐσθονία συνῆλθε ἐξωκομματική συνδιάσκεψη τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων. Στή συνδιάσκεψη παραβρίσκονταν 417 ἀντιπρόσωποι· ἀπ' αὐτούς μόνο 33 ἦταν μενσεβίκοι, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἦταν μπολσεβίκοι! (Θυελλώδη χειροκροτήματα.) Ἡ συνδιάσκεψη ἀπαίτησε τή σύναψη εἰρήνης μέ τή Ρωσία. Ὅταν τό ἔμαθαν αὐτό οἱ ἄγγλοι, ἐκπρόσωπός τους παρουσιάστηκε στή συνδιάσκεψη καί πρότεινε τήν ἀνατροπή τῆς λευκοφρουρίτικης κυβέρνησης τῆς Ἐσθονίας, ἀλλά σέ ἀπάντηση οἱ ἐργάτες τόν ἔδιωξαν καί ἀπαίτησαν τή

σύναψη εἰρήνης μέ τή Ρωσία καί τήν ἐπάνοδο στήν εἰρηνική ζωή. Τότε διάλυσαν τή συνδιάσκεψη μέ τή βία. Ἑκατό ἄτομα ἀπελάθηκαν στή Ρωσία «πρός ἀναζήτηση τοῦ μπολσεβικισμοῦ»· 26 ἄτομα τά κράτησαν καί σκοπεύουν νά τά ἐκτελέσουν. Σ' αὐτή τήν ἐνέργεια τῆς λευκοφρουρίτικης Ἐσθονίας ἀπαντήσαμε μέ ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες καί τόν πληθυσμό τῆς χώρας τους, καί στήν κυβέρνησή τους δηλώσαμε ὅτι θά ἐκτελέσουμε ὅλους τούς ὁμήρους πού βρίσκονται στά χέρια μας[66]. (Χειροκροτήματα.) Καί νά σκεφτεῖ κανείς πώς τήν κυβέρνηση ἐκεῖ τήν ὑποστήριζαν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι!

Ἡ μικρή Ἐσθονία μέ τήν ἐξωκομματική της συνδιάσκεψη τῶν συνδικάτων ἔδοσε τήν πρέπουσα ἀπάντηση στήν ἰσχυρή Ἀγγλία — στήν Ἀγγλία πού μᾶς ἀπειλοῦσε μέ τή συμμαχία δεκατεσσάρων κρατῶν[67].

Τελειώνοντας τό λόγο μου, ἐπιτρέψτε μου νά ἐκφράσω τήν πεποίθηση ὅτι ἡ Σοβιετική Ρωσία, πού ἐπί δυό χρόνια κέρδιζε νίκες στό ἐσωτερικό της — δέν θά ἀργήσει νά νικήσει τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης σέ ὅλο τόν κόσμο. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 201, 11 τοῦ Σεπτέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ [68]

1) Νά ἀνατεθεῖ στό ΑΣΛΟ νά κάνει βαθμιαῖα ἐλάττωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῶν συμβουλίων, καί συγκεκριμένα νά διασαφηνίσει τήν πείρα τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης εἴτε ἀπό κομμουνιστές, εἴτε ἀπό εἰδικούς δίπλα στούς ἐπιτρόπους-κομμουνιστές.

2) Ἐκτός ἀπό τή συλλογικότητα κατά τή συζήτηση καί τή λήψη ἀπόφασης νά ἐφαρμόζεται σταθερά ἡ προσωπική εὐθύνη γιά τήν ἐκτέλεση τόσο δρισμένων εἰδῶν δουλιᾶς, δσο καί ξεχωριστῶν ἐνεργειῶν.

3) Νά ὁριστεῖ νά γίνει ὕστερα ἀπό δυό μῆνες ἔκθεση τοῦ ΑΣΛΟ καί τῶν ἄλλων Ἐπιτροπάτων πού ἔχουν ἐπιχειρήσεις, γιά τήν *ἔμπρακτη* ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων αὐτῶν (καί συγκεκριμένα γιά τόν ἀριθμό τῶν ἐργατῶν πού ἐκπαιδεύονται πρακτικά στή διεύθυνση καί γιά τό χρόνο ὑπηρεσίας σχετικά μ' αὐτό).

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Σεπτέμβρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΩΣ Η ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΑΤΕΣ

Οἱ ραδιοσταθμοί μας πιάνουν ραδιοτηλεγραφήματα τοῦ Καρνάρβον (Ἀγγλία), τοῦ Παρισιοῦ καί ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κέντρων. Τό Παρίσι εἶναι τώρα τό κέντρο τῆς παγκόσμιας συμμαχίας τῶν ἰμπεριαλιστῶν, καί γι' αὐτό οἱ ραδιοεκπομπές του εἶναι συχνά ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρουσες. Τελευταῖα, στίς 13 τοῦ Σεπτέμβρη, ὁ κυβερνητικός ραδιοσταθμός αὐτοῦ τοῦ κέντρου τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ μετάδοσε σέ ὅλες τίς χῶρες τήν εἴδηση γιά τήν ἔκδοση ἑνός νέου ἀντιμπολσεβίκικου βιβλίου τοῦ γνωστοῦ ἀποστάτη, ἀρχηγοῦ τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, Κάρλ Κάουτσκι.

Οἱ ἑκατομμυριοῦχοι καί δισεκατομμυριοῦχοι δέν βάζουν τζάμπα σ' ἐνέργεια τόν κυβερνητικό ραδιοσταθμό τους. Θεώρησαν ἀπαραίτητο νά πληροφορήσουν τούς πάντες γιά τή νέα ἐκστρατεία τοῦ Κάουτσκι. Γιά νά ἀντιπαλέψουν τόν ἐπερχόμενο μπολσεβικισμό εἶναι ἀναγκασμένοι νά γατζώνονται ἀπό τό καθετί, ἀκόμη καί ἀπό μιά τρίχα, ἀκόμη καί ἀπό τό βιβλίο τοῦ Κάουτσκι. Εὐχαριστοῦμε ὁλόψυχα τούς κυρίους γάλλους ἑκατομμυριούχους: βοηθᾶνε τόσο καλά τήν προπαγάνδιση τοῦ μπολσεβικισμοῦ! μᾶς βοηθᾶνε πολύ, κάνοντας καταγέλαστους τούς μικροαστικούς καί φιλισταϊκούς κεραυνούς τοῦ Κάουτσκι ἐνάντια στούς μπολσεβίκους!

Σήμερα, 18 τοῦ Σεπτέμβρη, μοῦ ἔφεραν τό φύλλο τῆς 7 τοῦ Σεπτέμβρη τῆς ἐφημερίδας «Vorwärts» [69] τῶν γερμανῶν σοσιαλσωβινιστῶν, τῶν δολοφόνων τοῦ Κ. Λῆμπκνεχτ καί τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ, ὅπου δημοσιεύεται ἄρθρο τοῦ Φρίντριχ Στάμπφερ γιά τό καινούργιο αὐτό βιβλίο τοῦ Κάουτσκι («Τρομοκρατία καί κομμουνισμός») μέ πολλές περικοπές ἀπό τό βιβλίο αὐτό [70]. Συγκρίνοντας τό ἄρθρο τοῦ Στάμπφερ μέ τή ραδιοεκπομπή τοῦ Παρισιοῦ, βλέπουμε ὅτι ἡ ἐκπομπή αὐτή, ὅπως φαίνεται, συντάχθηκε μέ βάση

τό ἄρθρο αὐτό. Οἱ κύριοι Σάιντεμαν καί Νόσκε, σωματοφύλακες τῆς γερμανικῆς ἀστικῆς τάξης καί δήμιοι τῶν γερμανῶν κομμουνιστῶν, ἐγκωμιάζουν τό βιβλίο τοῦ Κάουτσκι καί ἑνώνονται μέ τούς ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ στήν πάλη ἐνάντια στό διεθνή κομμουνισμό. Ἐξαιρετικά διδακτικό θέαμα! Καί οἱ μενσεβίκοι μας, αὐτοί οἱ τυπικότατοι ἐκπρόσωποι τῆς κίτρινης Διεθνοῦς τῆς Βέρνης, δέν ἔβρισκαν λόγια νά ἐκφράσουν τήν ἀγανάκτησή τους, γιατί ἐγώ ἀποκάλεσα τόν Κάουτσκι (στό βιβλίο μου: «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι») λακέ τῆς ἀστικῆς τάξης *.

Αὐτό εἶναι γεγονός, κύριοι, ὅσο καί ἄν θυμώνετε! Δέν συνωμότησαν, βέβαια, μαζί μου οἱ Σάιντεμαν τῆς «Vorwärts» καί οἱ ἑκατομμυριοῦχοι τῆς Ἀντάντ καί βάλθηκαν νά ἐπαινοῦν τόν Κάουτσκι καί νά τόν χρησιμοποιοῦν σάν ὄργανο πάλης ἐνάντια στόν παγκόσμιο μπολσεβικισμό. Στήν πραγματικότητα ὁ Κάουτσκι ἀποδείχτηκε ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη, ἔστω καί ἄν δέν τό καταλάβαινε καί ἄν δέν τό ἤθελε αὐτό, ἀκριβῶς τέτιος πού εἶχα πεῖ.

Γιά νά δείξουμε μέχρι ποῦ ἔφτασε αὐτή ἡ ἀπάρνηση τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τῆς ἐπανάστασης, καλυπτόμενη μέ τό ὄνομα τοῦ μαρξισμοῦ, θά παραθέσουμε μερικές ἀπό τίς πιό «τρομερές» κατηγορίες τοῦ Κάουτσκι κατά τῶν μπολσεβίκων.

«... Ὁ Κάουτσκι δείχνει διεξοδικά — γράφει ὁ Στάμπφερ — πώς πάντα οἱ μπολσεβίκοι ἔρχονται τελικά σέ ἀντίθεση μέ τό σκοπό τους: ἦταν κατά τῆς θανατικῆς ποινῆς καί κάνουν μαζικές ἐκτελέσεις...»

Πρῶτο, εἶναι καθαρή ψευτιά ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ἦταν κατά τῆς θανατικῆς ποινῆς γιά τήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης. Στό II συνέδριο τοῦ Κόμματός μας, τό 1903, ὅταν ἐμφανίστηκε ὁ μπολσεβικισμός, καταρτιζόταν τό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματος, καί στά πρακτικά τοῦ συνεδρίου σημειώνεται πώς ἡ σκέψη νά μπεῖ στό Πρόγραμμα ἡ κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς προκάλεσε μόνο εἰρωνικές φωνές: «καί γιά τόν Νικόλαο τό Β';»[71]. Ἀκόμη καί οἱ μενσεβίκοι δέν τόλμησαν τό 1903 νά βάλουν σέ ψηφοφορία πρόταση κατάργησης τῆς θανατικῆς ποινῆς γιά τόν τσάρο. Καί τό 1917, τόν καιρό τοῦ Κέρενσκι, ἔγραφα στήν «Πράβντα» ** ὅτι καμιά ἐπαναστατική κυβέρνηση δέν θά μπορέσει νά ἀποφύγει τήν ἐφαρμογή τῆς θανατικῆς ποινῆς καί ὅτι ὅλο τό ζήτημα εἶναι *ἐνάντια σέ ποιά τάξη* στρέφει ἡ δοσμένη κυβέρ-

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 235-238. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 96. *Ἡ Σύντ.*

νηση τό δπλο τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ὁ Κάουτσκι τόσο ξέμαθε νά σκέπτεται ἐπαναστατικά καί τόσο βουτήχτηκε στή λάσπη τοῦ φιλισταϊκοῦ ὀπορτουνισμοῦ, πού δέν μπορεῖ οὔτε καί νά φανταστεῖ πῶς μπόρεσε ἕνα ἐπαναστατικό προλεταριακό κόμμα νά ἀναγνωρίσει ἀνοιχτά, πολύ καιρό πρίν ἀπό τή νίκη του, τήν ἀνάγκη τῆς θανατικῆς ποινῆς γιά τούς ἀντεπαναστάτες! Γι' αὐτό ὁ «ἔντιμος» Κάουτσκι, σάν ἔντιμος ἄνθρωπος καί ἔντιμος ὀπορτουνιστής πού εἶναι, δέν διστάζει νά γράφει ψευτιές γιά τούς ἀντιπάλους του.

Δεύτερο, ἄν ὁ ἄνθρωπος αὐτός εἶχε ἔστω καί τήν παραμικρή ἰδέα ἀπό ἐπανάσταση, δέν θά μποροῦσε νά ξεχάσει πώς τώρα δέν γίνεται λόγος γιά τήν ἐπανάσταση γενικά, ἀλλά γιά μιά ἐπανάσταση πού ξεπηδάει μέσα ἀπό τό μεγάλο ἰμπεριαλιστικό μακελιό τῶν λαῶν. Μπορεῖ μήπως νά νοηθεῖ προλεταριακή ἐπανάσταση πού ξεπηδάει μέσα ἀπό ἕναν τέτιο πόλεμο, δίχως συνωμοσίες καί ἀντεπαναστατικές ἀπόπειρες ἀπό τήν πλευρά δεκάδων καί ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀξιωματικῶν, πού ἀνήκουν στήν τάξη τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν; Μπορεῖ μήπως νά νοηθεῖ ἐπαναστατικό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης πού νά μήν τιμωρεῖ μέ θάνατο παρόμοιες πράξεις στήν ἐποχή τοῦ πιό σκληροῦ ἐμφυλίου πολέμου καί συνωμοσιῶν τῆς ἀστικῆς τάξης μέ σκοπό τήν εἰσβολή ξένων στρατευμάτων γιά τήν ἀνατροπή τῆς ἐργατικῆς κυβέρνησης; Κανένας ἄνθρωπος, ἐκτός ἀπό τούς ἀπελπισμένους καί γελοίους σχολαστικούς, δέν θά μποροῦσε νά ἀπαντήσει σ' αὐτά τά ἐρωτήματα, παρά μόνο ἀρνητικά. Ἀλλά ὁ Κάουτσκι, πού ἄλλοτε ἤξερε νά θέτει τά ζητήματα στά πλαίσια τῶν συγκεκριμένων ἱστορικῶν συνθηκῶν, ξέμαθε νά τό κάνει αὐτό.

Τρίτο. Ἄν ὁ Κάουτσκι δέν ξέρει νά μελετᾶ τό θέμα του καί γράφει ψευτιές γιά τούς μπολσεβίκους, ἄν ὁ Κάουτσκι δέν ξέρει νά σκέπτεται καί δέν εἶναι σέ θέση οὔτε κάν νά θέσει τό ζήτημα τῶν ἰδιομορφιῶν τῆς ἐπανάστασης πού ξεπηδάει ἀπό ἕναν τετράχρονο πόλεμο, θά μποροῦσε τουλάχιστο νά κοιτάξει γύρω του. Τί ἀποδεικνύει ἡ δολοφονία τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ ἀπό ἀξιωματικούς στή ρεπουμπλικανική δημοκρατία τῆς Γερμανίας; Τί ἀποδεικνύει ἡ ἀπόδραση τῶν ἀξιωματικῶν πού καταδικάστηκαν μετά γιά τή δολοφονία σέ ποινή μέχρι κοροϊδίας ἐλαφριά; Ὁ κ. Κάουτσκι καί ὁλόκληρο τό «ἀνεξάρτητο» (ἀπό τό προλεταριάτο, ἀλλά πολύ ἐξαρτημένο ἀπό τίς μικροαστικές προλήψεις) κόμμα του ἀποφεύγει τά ἐρωτήματα αὐτά μέ μιξοκλάματα, μέ ἐπικρίσεις, μέ φιλισταϊκά μοιρολόγια. Ἀλλά ἀκριβῶς γι'

αὐτό ὅλοι οἱ ἐπαναστάτες ἐργάτες σέ ὅλο τόν κόσμο ὅλο καί περισσότερο ἐγκαταλείπουν τούς Κάουτσκι, τούς Λονγκέ, τούς Μακντόναλντ, τούς Τουράτι καί περνοῦν μέ τό μέρος τῶν κομμουνιστῶν, ἐπειδή τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο χρειάζεται τή *νίκη* κατά τῆς ἀντεπανάστασης καί ὄχι τήν ἀνίσχυρη «ἐπίκρισή» της.

Τέταρτο. Τό ζήτημα τῆς «τρομοκρατίας» εἶναι, ὅπως φαίνεται, τό βασικό ζήτημα στό βιβλίο τοῦ Κάουτσκι. Αὐτό φαίνεται ἀπό τόν τίτλο του. Αὐτό φαίνεται ἐπίσης ἀπό τά λόγια τοῦ Στάμπφερ: «... ὁ Κάουτσκι ἔχει ἀναμφίβολα δίκιο, ὅταν ὑποστηρίζει πώς ἡ βασική ἀρχή τῆς Κομμούνας δέν ἦταν ἡ τρομοκρατία, ἀλλά τό καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα». Στό βιβλίο μου «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» ἔχω παραθέσει ἀρκετά στοιχεῖα γιά νά ἀποδείξω τί χλευασμό τοῦ μαρξισμοῦ ἀποτελεῖ ἕνας τέτιος συλλογισμός γιά τή «βασική ἀρχή». Τώρα ἄλλος εἶναι ὁ σκοπός μου. Γιά νά δείξω τί ἀξία ἔχουν οἱ συλλογισμοί τοῦ Κάουτσκι γιά τήν «τρομοκρατία», ποιόν, *ποιά τάξη ἐξυπηρετοῦν* οἱ συλλογισμοί αὐτοί, θά παραθέσω ὁλόκληρο ἕνα μικρό *φιλελεύθερο* ἀρθράκι. Τό ἀρθράκι αὐτό εἶναι ἕνα γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ φιλελεύθερου ἀμερικανικοῦ περιοδικοῦ «Ἡ Νέα Δημοκρατία» («The New Republic», June 25-th 1919)[72]. Τό περιοδικό αὐτό, πού ἀκολουθεῖ γενικά τή μικροαστική ἄποψη, παρουσιάζει τοῦτο τό πλεονέκτημα σέ σύγκριση μέ τά γραπτά τῶν κυρίων Κάουτσκι, ὅτι δέν ὀνομάζει τήν ἄποψη αὐτή οὔτε ἐπαναστατικό σοσιαλισμό, οὔτε μαρξισμό.

Ὁρίστε ὁλόκληρο τό γράμμα αὐτό πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή:

«ΜΑΝΝΕΡΧΑΪΜ ΚΑΙ ΚΟΛΤΣΑΚ

Κύριε διευθυντά! Οἱ συμμαχικές κυβερνήσεις ἀρνήθηκαν νά ἀναγνωρίσουν τή Σοβιετική κυβέρνηση τῆς Ρωσίας γιά τούς παρακάτω, ὅπως οἱ ἴδιες λένε, λόγους:

1. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση εἶναι — ἤ ἦταν — γερμανόφιλη (pro-german, μέ τό μέρος τῆς Γερμανίας).

2. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση στηρίζεται στήν τρομοκρατία.

3. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση δέν εἶναι δημοκρατική καί δέν ἐκπροσωπεῖ τό ρωσικό λαό.

Στό μεταξύ οἱ συμμαχικές κυβερνήσεις ἔχουν ἀναγνωρίσει ἀπό καιρό τήν τωρινή λευκοφρουρίτικη κυβέρνηση τῆς Φιλλανδίας, μέ δικτάτορα τόν στρατηγό Μάννερχαϊμ, ἄν καί εἶναι ἐξώφθαλμα τά παρακάτω:

1. Τά γερμανικά στρατεύματα βοήθησαν τούς λευκοφρουρίτες νά συντρίψουν τή σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Φιλλανδίας, καί ὁ στρατηγός

Μάννερχαϊμ ἔστελνε ἀλλεπάλληλα τηλεγραφήματα στόν Κάιζερ, ἐκφράζοντάς του συμπάθεια καί σεβασμό. Στό μεταξύ ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ὑπόσκαπτε δραστήρια τή γερμανική κυβέρνηση μέ τήν προπαγάνδα στίς γραμμές τῶν στρατευμάτων στό ρωσικό μέτωπο. Ἡ φιλλανδική κυβέρνηση ἦταν ἀσύγκριτα πιό γερμανόφιλη ἀπό τή ρωσική.

2. Ἡ τωρινή κυβέρνηση τῆς Φιλλανδίας, παίρνοντας τήν ἐξουσία, ἐκτέλεσε μέ ἀναλγησία μέσα σέ μερικές μέρες 16 700 μέλη τῆς πρώην σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας καί ἔκλεισε στά στρατόπεδα συγκέντρωσης ἄλλες 70 000 ἄτομα, καταδικάζοντάς τα στό θάνατο τῆς πείνας. Ἐνῶ στή Ρωσία μέσα σ' ἕνα χρόνο, πού κλείνει τήν 1η τοῦ Νοέμβρη 1918, ἔγιναν συνολικά, σύμφωνα μέ τά ἐπίσημα στοιχεῖα, 3 800 ἐκτελέσεις στίς ὁποῖες συγκαταλέγονται πολλοί ἐξαγορασμένοι σοβιετικοί ὑπάλληλοι, καθώς καί ἀντεπαναστάτες. Ἡ φιλλανδική κυβέρνηση ἦταν ἀσύγκριτα πιό τρομοκρατική ἀπό τή ρωσική.

3. Ἀφοῦ σκότωσε καί συνέλαβε γύρω στούς 90 000 σοσιαλιστές καί ἀπέλασε ἄλλους 50 000 περίπου στό ἐξωτερικό, στή Ρωσία — ἡ Φιλλανδία εἶναι μιά μικρή χώρα μέ ἀριθμό ἐκλογέων πού μόλις φτάνουν τίς 400 000 — ἡ λευκοφρουρίτικη κυβέρνηση θεώρησε ἀρκετά ἀκίνδυνη τή διενέργεια ἐκλογῶν. Παρόλα τά προληπτικά μέτρα, στίς ἐκλογές πλειοψήφησαν οἱ σοσιαλιστές, ἀλλά ὁ στρατηγός Μάννερχαϊμ, ἐνεργώντας ὅπως καί οἱ σύμμαχοι μετά τίς ἐκλογές στό Βλαδιβοστόκ, δέν ἐπικύρωσε τά πληρεξούσια κανενός ἀπ' αὐτούς. Ἡ Σοβιετική ὅμως κυβέρνηση στέρησε τό ἐκλογικό δικαίωμα ἀπό ὅλους ὅσοι δέν κάνουν ὠφέλιμη δουλιά γιά τήν ἐξοικονόμηση τῶν μέσων συντήρησης. Ἡ φιλλανδική κυβέρνηση ἦταν πολύ λιγότερο δημοκρατική ἀπό τή ρωσική.

Ἀκριβῶς ἔτσι ἔχει τό ζήτημα μέ τό μεγάλο πρωταθλητή τῆς δημοκρατίας καί τῆς νέας τάξης, τόν ναύαρχο Κολτσάκ στό Ὄμσκ, ὡστόσο τόν ναύαρχο αὐτό οἱ συμμαχικές κυβερνήσεις τόν ὑποστήριζαν, τόν ἐφοδίαζαν, τόν ἐξόπλιζαν καί τώρα ἑτοιμάζονται νά τόν ἀναγνωρίσουν ἐπίσημα.

Ἔτσι, κάθε ἐπιχείρημα πού πρόβαλλαν οἱ σύμμαχοι κατά τῆς ἀναγνώρισης τῶν Σοβιέτ, μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ μέ μεγαλύτερη δύναμη καί ἐντιμότητα κατά τοῦ Μάννερχαϊμ καί τοῦ Κολτσάκ. Ὡστόσο, αὐτούς τούς ἀναγνώρισαν, ἐνῶ ὁ ἀποκλεισμός τῆς Ρωσίας πού πεθαίνει ἀπό τήν πείνα γίνεται ὅλο καί πιό στενός.

Οὐάσιγκτον.

Στιούαρτ Τσέις (Stuart Chase)».

Αὐτό τό μικρό ἀρθράκι ἑνός φιλελεύθερου ἀστοῦ ἀποκαλύπτει θαυμάσια ὅλη τήν προστυχιά τῶν κυρίων Κάουτσκι, Μάρτοφ, Τσερνόφ, Μπράντινγκ καί τῶν λοιπῶν ἡρώων τῆς κίτρινης Διεθνοῦς τῆς Βέρνης καί τήν προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀπομέρους τους.

Ὁ Κάουτσκι καί ὅλοι αὐτοί οἱ ἥρωες, πρῶτο, λένε ψέματα γιά τή Σοβιετική Ρωσία στό ζήτημα τῆς τρομοκρατίας καί τῆς δημοκρατίας. Δεύτερο, δέν ἐκτιμοῦν τά γεγονότα ἀπό τήν ἄποψη τῆς ταξικῆς πάλης πού διεξάγεται πραγματικά σέ παγκόσμια κλίμακα καί μέ τήν πιό ὀξυμένη μορφή, ἀλλά ἀπό τήν ἄποψη τῶν μικροαστικῶν καί φιλισταϊκῶν μεμψιμοιριῶν γιά τό τί

μποροῦσε νά γίνει, ἄν δέν συνδεόταν ἡ ἀστική δημοκρατία μέ τόν καπιταλισμό, ἄν δέν ὑπῆρχαν στόν κόσμο λευκοφρουρίτες, ἄν δέν τούς ὑποστήριζε ἡ παγκόσμια ἀστική τάξη κτλ. κτλ. Τρίτο, συγκρίνοντας τό ἀμερικανικό ἀρθράκι μέ τούς συλλογισμούς τοῦ Κάουτσκι καί Σία, βλέπουμε καθαρά πώς *ἀντικειμενικά* ὁ ρόλος τοῦ Κάουτσκι εἶναι ὁ λακεδισμός ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη.

Ἡ παγκόσμια ἀστική τάξη ὑποστηρίζει τούς Μάννερχαϊμ καί τούς Κολτσάκ, ἐπιδιώκοντας νά πνίξει τή Σοβιετική ἐξουσία, πού τήν παρουσιάζει ἐσκεμμένα σάν τρομοκρατική καί μή δημοκρατική. Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα. Καί ὁ Κάουτσκι, ὁ Μάρτοφ, ὁ Τσερνόφ καί Σία, δέν εἶναι παρά φερέφωνα τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅταν συνεχίζουν τό τροπάρι τους γιά τήν τρομοκρατία καί τό δημοκρατισμό. Ἡ παγκόσμια ἀστική τάξη κάτω ἀπό τούς ἤχους αὐτοῦ ἀκριβῶς τοῦ τροπαριοῦ, ἐξαπατώντας μ' αὐτό ἀκριβῶς τό τροπάρι τούς ἐργάτες, πνίγει τήν ἐργατική ἐπανάσταση. Ἡ προσωπική ἐντιμότητα τῶν «σοσιαλιστῶν» πού ψέλνουν αὐτό τό τροπάρι «εἰλικρινά», δηλ. ἀπό ὑπερβολική χοντροκεφαλιά, δέν ἀλλάζει καθόλου τόν ἀντικειμενικό ρόλο αὐτοῦ τοῦ τροπαριοῦ. «Οἱ ἔντιμοι ὀπορτουνιστές», οἱ Κάουτσκι, οἱ Μάρτοφ, οἱ Λονγκέ καί Σία, ἔγιναν «ἔντιμοι» (λόγω τῆς χωρίς ὅρια ἀστάθειάς τους) *ἀντεπαναστάτες*.

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα.

Ὁ ἀμερικανός φιλελεύθερος κατάλαβε — ὄχι χάρη στή θεωρητική του κατάρτιση, ἀλλά ἁπλῶς γιατί παρακολουθοῦσε προσεκτικά τά γεγονότα σέ ἀρκετά πλατιά, δηλ. σέ παγκόσμια ἀκριβῶς κλίμακα — κατάλαβε πώς *ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου ὀργανώνει καί διεξάγει τόν ἐμφύλιο πόλεμο ἐνάντια στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο*, ὑποστηρίζοντας γιά τό σκοπό αὐτό τόν Κολτσάκ καί τόν Ντένικιν στή Ρωσία, τόν Μάννερχαϊμ στή Φιλλανδία, τούς λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης, γεωργιανούς μενσεβίκους, στόν Καύκασο, τούς πολωνούς ἰμπεριαλιστές καί τούς πολωνούς Κέρενσκι στήν Πολωνία, τούς γερμανούς ὀπαδούς τοῦ Σάιντεμαν στή Γερμανία, τούς ἀντεπαναστάτες (μενσεβίκους καί καπιταλιστές) στήν Οὐγγαρία καί τά λοιπά καί τά λοιπά.

Καί ὁ Κάουτσκι, σάν γνήσιος ἀντιδραστικός μικροαστός, ἐξακολουθεῖ νά κλαψουρίζει γιά τίς φρίκες καί τά δεινά τοῦ ἐμφυλίου πολέμου! Ἐδῶ ὄχι μόνο ἐξαφανίζεται κάθε ἴχνος ἐπαναστατικῆς συνείδησης, κάθε ἴχνος ἱστορικοῦ ρεαλισμοῦ (γιατί δέν εἶναι, στό κάτω-κάτω, ἁμαρτία νά καταλάβει κανείς τό

ἀναπόφευκτο τῆς μετατροπῆς τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο), ἐδῶ ἔχουμε καθαρά σεγοντάρισμα τῆς ἀστικῆς τάξης, *ὑποστήριξή της*, ἐδῶ ὁ Κάουτσκι ἀποδείχνει ὅτι εἶναι *στήν πραγματικότητα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης* στόν ἐμφύλιο πόλεμο, πού εἴτε διεξάγεται ἤδη, εἴτε προετοιμάζεται ὁλοφάνερα σέ ὅλο τόν κόσμο.

Ὁ Κάουτσκι σάν θεωρητικός, μέ τό θόρυβο, τά ξεφωνητά, τίς κλάψες καί τούς ὑστερισμούς γιά τόν ἐμφύλιο πόλεμο συγκαλύπτει τό γεγονός ὅτι χρεοκόπησε. Ἐκεῖνοι πού δικαιώθηκαν εἶναι ἀκριβῶς οἱ μπολσεβίκοι, πού τό φθινόπωρο τοῦ 1914 διακήρυξαν σέ ὅλο τόν κόσμο τή θέση: *μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο.* Οἱ ἀντιδραστικοί ὅλων τῶν ἀποχρώσεων ἀγανακτοῦσαν εἴτε γελοῦσαν, ἀλλά οἱ μπολσεβίκοι *δικαιώθηκαν.* Οἱ ἀντιδραστικοί, γιά νά συγκαλύψουν τήν πλήρη ἧττα τους, τήν ἀπερισκεψία τους, τή μυωπία τους ἔπρεπε νά προσπαθήσουν νά ἐκφοβίσουν τούς μικροαστούς μέ τίς φρίκες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Αὐτό ἀκριβῶς κάνει ὁ Κάουτσκι, σάν πολιτικός.

Τί γελοῖες ἀνοησίες φτάνει νά λέει ἐδῶ ὁ Κάουτσκι, φαίνεται ἀπό τά παρακάτω. Οἱ ἐλπίδες γιά μιά παγκόσμια ἐπανάσταση εἶναι ἀβάσιμες, ἰσχυρίζεται ὁ Κάουτσκι — καί ποιό εἶναι, νομίζετε, τό ἐπιχείρημά του; Μιά ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη κατά τόν τύπο τῆς Ρωσίας θά ἦταν τάχα *«ἄναμα* (Entfessellung, ἐξαπόλυση) *ἐμφυλίων πολέμων σέ ὅλο τόν κόσμο γιά μιά ὁλόκληρη γενιά»* καί μάλιστα δέν θά ἦταν ἐξαπόλυση τῆς πραγματικῆς ταξικῆς πάλης, ἀλλά τῆς *«ἀδελφοκτόνας πάλης ἀνάμεσα στούς προλετάριους».* Αὐτές τίς ὑπογραμμισμένες περικοπές τίς παραθέτει, ἀκριβῶς σάν λόγια τοῦ Κάουτσκι, ὁ Στάμπφερ πού, ἐννοεῖται, τόν ἐνθουσιάζουν.

Αὐτό δά ἔλειπε νά μήν ἐνθουσιάζονται ἀπό τά λόγια αὐτά οἱ παλιάνθρωποι καί οἱ σαϊντεμανικοί δήμιοι! Ὁ «ἀρχηγός τῶν σοσιαλιστῶν» ἐκφοβίζει τό λαό μέ τήν ἐπανάσταση καί προσπαθεῖ νά τόν ἀπομακρύνει ἀπό τήν ἐπανάσταση! Τό περίεργο ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Κάουτσκι δέν παρατήρησε ἐδῶ ἕνα πράγμα: σχεδόν δυό χρόνια τώρα ἡ πανίσχυρη Ἀντάντ πολεμάει ἐνάντια στή Ρωσία μέ ἀποτέλεσμα νά ἀνάβει τήν ἐπανάσταση μέσα στίς χῶρες της. Ἄν ἡ ἐπανάσταση ἄρχιζε ἔστω καί τώρα ἀκόμη, ἔστω καί ἄν βρισκόταν μόνο στό στάδιο τοῦ συμβιβασμοῦ της, ἔστω καί μόνο σέ μιά-δυό ἀπό τίς μεγάλες δυνάμεις τῆς Ἀντάντ, αὐτό θά σταματοῦσε *ἀμέσως* τόν ἐμφύλιο πόλεμο στή Ρωσία, θά ἀπελευθέρωνε *ἀμέσως ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια* λαοῦ στίς ἀποικίες, γιατί ἐκεῖ βράζει ἡ ἀγανάκτηση καί ἡ ὀργή καί τή συγκρατεῖ μόνο ἡ βία πού ἀσκεῖ ἡ Εὐρώπη.

Ὁ Κάουτσκι, ἐκτός πού σέ ὅλη τή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου φανέρωσε τά θέλγητρα τῆς ἐλεεινῆς καί λακέδικης ψυχῆς του, βρίσκεται τώρα κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ φόβου ἀπό τόν παρατεινόμενο χαρακτήρα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στή Ρωσία. Ἀπό τό φόβο του δέν σκέφτηκε ὅτι τή Ρωσία τήν πολεμάει *ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου.* Μιά ἐπανάσταση σέ μιά-δυό μεγάλες χῶρες τῆς Εὐρώπης θά ὑπόσκαπτε *οριστικά* τίς δυνάμεις τῆς ἀστικῆς τάξης γενικά, ἡ κυριαρχία της θά τσακιζόταν *ριζικά,* δέν θά τῆς ἔμενε καταφύγιο *σέ καμιά γωνιά τῆς γῆς.*

Στήν πραγματικότητα ὁ δίχρονος πόλεμος τῆς παγκόσμιας ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας *δίνει ἐλπίδες* στούς ἐπαναστάτες ὅλου τοῦ κόσμου, *ἀποδεικνύει* πώς εἶναι πολύ κοντά καί πολύ εὔκολη ἡ νίκη *σέ παγκόσμια κλίμακα.*

Ὅσο γιά τόν ἐμφύλιο πόλεμο «ἀνάμεσα στούς προλετάριους», τά ἐπιχειρήματα αὐτά τά ἔχουμε πιά ἀκούσει ἀπό τούς Τσερνόφ καί τούς Μάρτοφ. Γιά νά ἐκτιμήσουμε ὅλο τό βάθος τῆς χυδαιότητας αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος, θά πάρουμε ἕνα χτυπητό παράδειγμα. Τόν καιρό τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπανάστασης μιά μερίδα ἀγροτῶν, καί συγκεκριμένα οἱ ἀγρότες τῆς Βανδέας, πολεμοῦσαν ὑπέρ τοῦ βασιλιᾶ ἐνάντια στή δημοκρατία. Τόν Ἰούνη τοῦ 1848 καί τό Μάη τοῦ 1871 μιά μερίδα ἐργατῶν βρίσκονταν στίς γραμμές τοῦ στρατοῦ τοῦ Καβενιάκ καί τοῦ Γκαλιφέ, πού κατέπνιγαν τήν ἐπανάσταση. Τί θά λέγατε γιά τόν ἄνθρωπο πού θά δήλωνε: θρηνῶ γιά τόν «ἐμφύλιο πόλεμο *ἀνάμεσα στούς ἀγρότες* τῆς Γαλλίας τό 1792», καί «ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τό 1848 καί τό 1871»; Θά λέγατε ὅτι πρόκειται γιά ἕναν ὑποκριτικότατο συνήγορο τῆς ἀντίδρασης, τῆς μοναρχίας, τῶν Καβενιάκ.

Καί θά εἴχατε δίκιο.

Μόνο ἕνας βλάκας μέ περικεφαλαία θά μποροῦσε νά μήν καταλάβει καί σήμερα ἀκόμη, πώς στή Ρωσία διεξάγεται (καί σέ ὅλο τόν κόσμο ἀρχίζει ἤ ὡριμάζει) ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τοῦ προλεταριάτου *κατά τῆς ἀστικῆς τάξης.* Δέν ὑπῆρξε ποτέ καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ποτέ ταξική πάλη, ὅπου *μιά μερίδα* τῆς πρωτοπόρας τάξης νά μήν ἔμεινε μέ τό μέρος τῆς ἀντίδρασης. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Μιά μερίδα καθυστερημένων ἐργατῶν ἐνισχύει ἀναπόφευκτα — γιά ἕνα λίγο-πολύ σύντομο χρονικό διάστημα — τήν ἀστική τάξη. Μόνο παλιάνθρωποι μποροῦν νά προβάλλουν *αὐτό* τό λόγο γιά νά δικαιώσουν τό πέρασμά *τους* μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης.

Θεωρητικά βλέπουμε ἐδῶ τήν ἀπροθυμία νά καταλάβουν αὐτό πού ἀπό τό 1914 τό φωνάζουν, τό διαλαλοῦν ὅλα τά γεγονότα ὅλης τῆς ἱστορίας ὅλου τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἡ διάσπαση στίς *κορυφές* τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού τίς ἔχει χαλάσει ὁ μικροαστισμός, ὁ ὀπορτουνισμός καί *τίς ἔχει ἐξαγοράσει* «μέ τίς προσοδοφόρες θεσοῦλες» καί μέ ἄλλες ἐλεημοσύνες ἡ ἀστική τάξη, διαγράφηκε τό φθινόπωρο τοῦ 1914 σέ παγκόσμια κλίμακα καί πῆρε τήν οριστική της ἀνάπτυξη τό 1915-1918. Παραβλέποντας αὐτό τό ἱστορικό γεγονός καί κατηγορώντας τούς κομμουνιστές γιά διάσπαση, ὁ Κάουτσκι δέν κάνει ἄλλο παρά νά ἀποδεικνύει γιά χιλιοστή φορά ὅτι παίζει τό ρόλο τοῦ λακέ τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς 40 χρόνια, ἀπό τό 1852 ὥς τό 1892, μιλοῦσαν γιά *ἀστοποίηση* μιᾶς μερίδας (καί συγκεκριμένα τῶν κορυφῶν, τῶν ἡγετῶν, τῆς «ἀριστοκρατίας») τῶν ἐργατῶν στήν Ἀγγλία πού *ὀφείλεται* στά ἀποικιακά της προνόμια, στά μονοπώλια [73]. Εἶναι καθαρό σάν τό φῶς τῆς ἡμέρας, πώς τά ἰμπεριαλιστικά μονοπώλια δέν μποροῦσαν νά μή δημιουργήσουν στόν 20ό αἰώνα σέ ὁλόκληρη σειρά χῶρες τό ἴδιο φαινόμενο πού παρουσιάστηκε στήν Ἀγγλία. Σέ ὅλες τίς προηγμένες χῶρες βλέπουμε νά διαφθείρονται, νά ἐξαγοράζονται, νά περνοῦν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης *οἱ ἀρχηγοί τῆς ἐργατικῆς τάξης* καί οἱ *κορυφές* της — χάρη στίς ἐλεημοσύνες τῆς ἀστικῆς τάξης, πού προσφέρει στούς ἀρχηγούς αὐτούς «προσοδοφόρες θεσοῦλες», δίνει στίς κορυφές αὐτές ψίχουλα ἀπό τά κέρδη της, φορτώνει τίς πιό βαριές καί φτηνά πληρωνόμενες δουλιές στίς πλάτες τῶν καθυστερημένων ἐργατῶν, τούς ὁποίους φέρνει ἀπ' ἔξω, αὐξάνει τά προνόμια τῆς «ἀριστοκρατίας τῆς ἐργατικῆς τάξης» σέ σύγκριση μέ τίς μάζες.

Ὁ πόλεμος τοῦ 1914-1918 ἀπόδειξε ὁριστικά πώς *οἱ ἀρχηγοί καί οἱ κορυφές* τοῦ προλεταριάτου, ὅλοι οἱ σοσιαλσωβινιστές, οἱ Χόμπερς, οἱ Μπράντινγκ, οἱ Ρενοντέλ, οἱ Μακντόναλντ, οἱ Σάιντεμαν κτλ. πρόδοσαν τό σοσιαλισμό καί πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Συνάμα, ὅπως εἶναι εὐνόητο, μιά μερίδα τῆς ἐργατικῆς μάζας ἀπό συντηρητισμό ἀκολουθεῖ γιά ὁρισμένο χρονικό διάστημα τούς ἀστούς αὐτούς παλιανθρώπους.

Ἡ Διεθνής τῆς Βέρνης τῶν Χούισμανς, τῶν Βαντερβέλντε, τῶν Σάιντεμαν διαμορφώθηκε τώρα πέρα γιά πέρα σάν κίτρινη Διεθνής τῶν προδοτῶν αὐτῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ. Χωρίς πάλη ἐνάντιά τους, δίχως ρήξη μαζί τους οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά ἕναν *πραγματικό* σοσιαλισμό, γιά μιά *ἀληθινή* δουλιά πρός ὄφελος τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης.

῎Ας δοκιμάζουν οἱ γερμανοί ἀνεξάρτητοι νά καθήσουν ἀνάμεσα σέ δυό καρέκλες, αὐτή πιά εἶναι ἡ μοίρα τους. Οἱ σαϊντεμανικοί ἐναγκαλίζονται καί ἀσπάζονται τόν Κάουτσκι σάν «δικό τους» ἄνθρωπο, ὁ Στάμπφερ ξελαρυγγίζεται γι' αὐτό τό πράγμα· καί πραγματικά ὁ Κάουτσκι εἶναι ἀληθινός σύντροφος τῶν Σάιντεμαν. Καί ὁ Χίλφερντινγκ, ἀνεξάρτητος καί αὐτός καί φίλος τοῦ Κάουτσκι, πρότεινε στή Λουκέρνη νά διαγραφοῦν οἱ Σάιντεμαν ἀπό τή Διεθνή. Φυσικά, οἱ πραγματικοί ἡγέτες τῆς κίτρινης Διεθνοῦς, ἁπλούστατα χλευάζουν τόν Χίλφερντινγκ. Ἡ πρόταση τοῦ Χίλφερντινγκ ἔδειχνε εἴτε ἔσχατη βλακεία, εἴτε ἔσχατη ὑποκρισία: νά ἀποκτήσει φήμη «ἀριστεροῦ» στίς ἐργατικές μάζες καί ταυτόχρονα νά διατηρεῖ τή θεσούλα του στή Διεθνή τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἀστικῆς τάξης! Ἀλλά, ὅποια ἐξήγηση καί ἄν δόσει κανείς στή συμπεριφορά ἑνός ἀπό τούς ἀρχηγούς, τοῦ Χίλφερντινγκ, ἕνα πράγμα εἶναι ἀναμφίβολο: στίς μάζες τοῦ προλεταριάτου καί ἡ ἀστάθεια τῶν «ἀνεξάρτητων» καί ἡ παλιανθρωπιά τῶν Σάιντεμαν, τῶν Μπράντινγκ, τῶν Βαντερβέλντε θά προκαλεῖ ἀναπόφευκτα μιά ὅλο καί πιό μεγάλη *ἀπομάκρυνση ἀπό τούς προδότες-ἀρχηγούς*. Ὁ ἰμπεριαλισμός μπορεῖ γιά ἀρκετά μεγάλο διάστημα νά διασπᾶ τούς ἐργάτες σέ μερικές χῶρες, αὐτό τό ἀπόδειξε τό παράδειγμα τῆς Ἀγγλίας, μά ἡ *συνένωση* τῶν ἐπαναστατῶν, ἡ συνένωση τῶν μαζῶν μαζί τους, τό διώξιμο τῶν κίτρινων προχωρεῖ σταθερά σέ παγκόσμια κλίμακα. Αὐτό τό ἀποδεικνύουν οἱ τεράστιες ἐπιτυχίες τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς: στήν Ἀμερική ἱδρύθηκε ἤδη Κομμουνιστικό κόμμα [74], στό Παρίσι ἡ Ἐπιτροπή ἀποκατάστασης διεθνιστικῶν σχέσεων καί ἡ Ἐπιτροπή συνδικαλιστικῆς ὑπεράσπισης [75] τάχθηκαν μέ τό μέρος τῆς III Διεθνοῦς. Στό Παρίσι δυό ἐφημερίδες πέρασαν μέ τό μέρος τῆς III Διεθνοῦς: ἡ «Διεθνής» [76] τοῦ Ραϊμόντ Περίκ καί ὁ «Ἀπαγορευμένος Τίτλος» («Μπολσεβίκος»;) τοῦ Ζόρζ Ἀνκετίλ. Στήν Ἀγγλία βρισκόμαστε στίς παραμονές τῆς ἵδρυσης Κομμουνιστικοῦ κόμματος, μαζί του τάσσονται ἀλληλέγγυοι καί οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι τοῦ Βρετανικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, τῶν «Ἐπιτροπῶν ἐργοστασιακῶν πληρεξουσίων» (Shop Stewards Committees), τῶν ἐπαναστατῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν κτλ. Οἱ σουηδοί ἀριστεροί, οἱ νορβηγοί σοσιαλδημοκράτες, οἱ ὁλλανδοί κομμουνιστές, τό ἐλβετικό [77] καί τό ἰταλικό [78] Σοσιαλιστικό κόμμα βαδίζουν πιά στήν ἴδια γραμμή μέ τούς γερμανούς σπαρτακιστές [79] καί τούς ρώσους μπολσεβίκους.

Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής μέσα σέ μερικούς μῆνες τοῦ 1919 ἔγινε παγκόσμια Διεθνής, ὁδηγήτρια τῶν μαζῶν καί ἀμείλικτος ἐχθρός τῶν προδοτῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ τῆς «κίτρινης» Διεθνοῦς τῆς παρέας τῆς Βέρνης καί τῆς Λουκέρνης.

Τελειώνοντας, θά σταθοῦμε σέ μιά ἐξαιρετικά διδακτική πληροφορία, πού ρίχνει φῶς στό ρόλο τῶν ὀπορτουνιστῶν ἀρχηγῶν. Στή Λουκέρνη, ὅταν φέτος τόν Αὔγουστο συνεδρίαζε ἐκεῖ ἡ συνδιάσκεψη τῶν κίτρινων σοσιαλιστῶν, ἡ ἐφημερίδα τῆς Γενεύης «La Feuille» («Τό Φυλλάδιο»)[80], ἔβγαινε σέ εἰδική ἔκδοση μέ ὑλικά τῆς συνδιάσκεψης καί πληροφορίες σέ διάφορες γλῶσσες. Στήν ἀγγλική ἔκδοση (ἀρ. φύλ. 4, Wednesday, August 6th *) δημοσιεύτηκε μιά συνέντευξη μέ τόν Τρούλστρα, γνωστό ἀρχηγό τοῦ ὀπορτουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ὀλλανδίας.

Νά τί εἶπε ὁ Τρούλστρα:

«Ἡ γερμανική ἐπανάσταση τῆς 9 τοῦ Νοέμβρη προκάλεσε μεγάλη ἀναταραχή στούς πολιτικούς καί συνδικαλιστικούς μας (ὀλλανδούς) ἡγέτες. Οἱ ἰθύνοντες κύκλοι τῆς Ὀλλανδίας γιά ἀρκετές ἡμέρες εἶχαν πανικοβληθεῖ, πολύ περισσότερο πού τόν ἴδιο ἀκριβῶς καιρό εἶχε ξεσπάσει σχεδόν γενική ἀγανάκτηση στό στρατό.

Οἱ δήμαρχοι τοῦ Ρόττερνταμ καί τῆς Χάγης φρόντισαν νά συγκεντρώσουν τίς δικές τους ὀργανώσεις σάν ἐπικουρικές δυνάμεις τῆς ἀντεπανάστασης. Μιά ἐπιτροπή πού ἀποτελέστηκε ἀπό πρώην στρατηγούς, ἀνάμεσα στούς ὁποίους ἦταν καί ἕνας παλιός ἀξιωματικός πού περηφανευόταν γιά τήν κατάπνιξη τῆς ἐξέγερσης τῶν μπόξερς τῆς Κίνας, δοκίμασε νά ἀποπροσανατολίσει μερικούς συντρόφους καί νά τούς ὁπλίσει ἐνάντια στήν ἐπανάσταση. Οἱ προσπάθειές τους εἶχαν, βέβαια, ἀντίθετη ἐπίδραση καί στό Ρόττερνταμ γιά μιά στιγμή φάνηκε πώς θά δημιουργηθεῖ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν. Οἱ ἀρχηγοί ὅμως τῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης καί τῶν συνδικάτων ἦταν τῆς γνώμης πώς δέν ἦλθε ἀκόμη ὁ καιρός γιά τέτιες μεθόδους, καί περιορίστηκαν στή διατύπωση ἑνός προγράμματος-μίνιμουμ ἐργατικῶν διεκδικήσεων καί στή δημοσίευση μιᾶς φλογερῆς ἔκκλησης πρός τίς μάζες».

Αὐτά εἶπε ὁ Τρούλστρα. Ἔκανε πολλές ἀκόμη κομπαστικές δηλώσεις: πώς ἐκφώνησε ἐπαναστατικούς λόγους, πώς τάχθηκε ἀκόμη καί ὑπέρ τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας, πώς καταλαβαίνει τήν ἀνεπάρκεια τῶν Κοινοβουλίων καί τῆς καθαρά πολιτικῆς δημοκρατίας, πώς ἀναγνωρίζει γιά μιά μεταβατική περίοδο καί τίς «παράνομες μεθόδους» πάλης καί τή «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» κτλ. κτλ.

---

* — Τετάρτη, 6 τοῦ Αὐγούστου. *Ἡ Σύντ.*

Ὁ Τρούλστρα εἶναι πρότυπο πουλημένου, ὀπορτουνιστῆ ἀρχηγοῦ, πού ὑπηρετεῖ τήν ἀστική τάξη καί ἐξαπατᾶ τούς ἐργάτες. Στά λόγια, ὅπως βλέπετε, τά ἀναγνωρίζει *ὅλα:* καί τά Σοβιέτ, καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, καί ὅ,τι θέλετε. Στήν πράξη ὁ Τρούλστρα εἶναι ἕνας ἀπό τούς πιό ποταπούς προδότες τῶν ἐργατῶν, πράκτορας τῆς ἀστικῆς τάξης. Στήν πράξη εἶναι *ἀρχηγός* τῶν ἴδιων ἐκείνων «ἀρχηγῶν τῶν πολιτικῶν καί συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων» τῆς Ὀλλανδίας, πού *ἔσωσαν τήν ἀστική τάξη τῆς Ὀλλανδίας,* περνώντας μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης στήν ἀποφασιστική στιγμή.

Γιατί τά γεγονότα πού ἀνάφερε ὁ Τρούλστρα εἶναι ὁλοκάθαρα καί τελείως συγκεκριμένα. Στήν Ὀλλανδία κινητοποιήθηκε ὁ στρατός. Τό προλεταριάτο ὁπλίστηκε καί ἑνώθηκε σέ στρατό μέ τά φτωχά στρώματα ὅλου τοῦ λαοῦ. Ἡ γερμανική ἐπανάσταση προκάλεσε ἐνθουσιασμό στούς ἐργάτες καί «σχεδόν γενική ἀγανάκτηση στό στρατό». Εἶναι φανερό πώς ὑποχρέωση τῶν ἐπαναστατῶν ἀρχηγῶν ἦταν νά ὁδηγήσουν τίς μάζες στήν ἐπανάσταση καί *νά μήν ἀφήσουν νά τούς ξεφύγει* ἡ στιγμή πού ὁ ἐξοπλισμός τῶν ἐργατῶν καί ἡ ἐπίδραση τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης μποροῦσαν νά λύσουν ἀμέσως τό ζήτημα.

Οἱ προδότες-ἀρχηγοί, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Τρούλστρα, πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἔδοσαν στούς ἐργάτες μεταρυθμίσεις καί περισσότερο ὑποσχέσεις γιά μεταρυθμίσεις, καθησύχασαν τούς ἐργάτες μέ «φλογερές ἐκκλήσεις» καί μέ ἐπαναστατική λογοκοπία — καί τούς ἐξαπάτησαν. Ἀκριβῶς οἱ κύριοι Τρούλστρα καί οἱ ἄλλοι «ἀρχηγοί» τοῦ ἴδιου φυράματος πού ἀποτελοῦν τή ΙΙ Διεθνή τῆς Βέρνης καί τῆς Λουκέρνης, βοήθησαν τήν ἀστική τάξη νά κάνει ἀποστράτευση, ἔσωσαν τούς καπιταλιστές.

Τό ἐργατικό κίνημα θά τραβήξει μπροστά, πετώντας ἔξω ἀπό τίς γραμμές του τούς προδότες καί ἀποστάτες, τούς Τρούλστρα καί τούς Κάουτσκι, ἀπαλλασσόμενο ἀπό τήν ἀστοποιημένη κορυφή πού ἐξαπατᾶ τίς μάζες, ἐφαρμόζοντας στήν πραγματικότητα τήν πολιτική τῶν καπιταλιστῶν.

20 τοῦ Σεπτέμβρη 1919.

P. S. Κρίνοντας ἀπό τά λεγόμενα τοῦ Στάμπφερ, ὁ Κάουτσκι δέν ἀνάφερε λέξη γιά τό σοβιετικό κρατικό σύστημα. Ἀπαρνήθηκε ἄραγε τή θέση του στό κύριο αὐτό ζήτημα; Παραιτήθηκε

ἄραγε ἀπό τήν ὑπεράσπιση τῶν χυδαιοτήτων πού ἔγραφε σχετικά στήν μπροσούρα του *κατά* τῆς «Δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου»; Προτίμησε ἄραγε νά περάσει ἀπό τό *κύριο* στό δευτερεῦον; Στά ἐρωτήματα αὐτά θά βροῦμε τήν ἀπάντηση, ὅταν θά γίνει δυνατό νά διαβάσουμε τήν ἴδια τήν μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι.

Δημοσιεύτηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1919
στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι
Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 5
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΓΚ. ΖΗΝΟΒΙΕΦ «ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΜΑΣ»

Ὁ σ. Ζηνόβιεφ μοῦ ἔστειλε τό ἄρθρο αὐτό μέ τήν παράκληση νά τό στείλω στόν Τύπο τῆς Μόσχας. Μέ μεγάλη προθυμία ἱκανοποιῶ τήν παράκλησή του. Τό ἄρθρο, κατά τή γνώμη μου, ἀξίζει νά δημοσιευτεῖ σέ ὅλες τίς ἐφημερίδες. Πρέπει ὅλοι οἱ σύντροφοι τοῦ Κόμματος νά δόσουν στό ἄρθρο αὐτό προσοχή καί, ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τῆς Πετρούπολης, νά καταπιαστοῦν ταυτόχρονα παντοῦ καί μέ τήν αὐστηρότατη ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματός μας ἀπ' αὐτούς πού «τρύπωσαν» σ' αὐτό καί μέ τό ἐντατικό τράβηγμα στό Κόμμα ὅλων τῶν καλύτερων στοιχείων ἀπό τή μάζα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Ν. Λένιν

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 210, 21 τοῦ Σεπτέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ

Σύντροφοι! Ἐδῶ καί ἕνα χρόνο περίπου στό «Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες» (τῆς 20 τοῦ Αὐγούστου 1918) σᾶς ἐξέθεσα τήν κατάσταση καί τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας *. Αὐτό ἦταν πρίν τή γερμανική ἐπανάσταση. Ἀπό τότε τά παγκόσμια γεγονότα ἐπιβεβαίωσαν τήν ὀρθότητα τῆς ἐκτίμησης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου τοῦ 1914-1918 γενικά καί τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ τῆς Ἀντάντ εἰδικά, πού ἔκαναν οἱ μπολσεβίκοι. Καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔγινε ἀπό τότε κατανοητή καί προσφιλής στό νοῦ καί στήν καρδιά τῶν ἐργατικῶν μαζῶν σέ ὅλο τόν κόσμο. Παντοῦ οἱ ἐργατικές μάζες, παρά τήν ἐπίδραση τῶν παλιῶν ἀρχηγῶν, πού εἶναι διαποτισμένοι ἀπό τό σωβινισμό καί τόν ὀπορτουνισμό, πείθονται πώς τά ἀστικά Κοινοβούλια ἔχουν σαπίσει καί πώς εἶναι ἀναγκαία ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἡ ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, γιά νά ἀπαλλαγεῖ ἡ ἀνθρωπότητα ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου. Καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία θά νικήσει σέ ὅλο τόν κόσμο, ὅσο καί ἄν μαίνεται καί λυσσομανᾶ ἡ ἀστική τάξη ὅλων τῶν χωρῶν πού πνίγει στό αἷμα τή Ρωσία, πολεμώντας ἐναντίον μας, ὑποκινώντας ἐναντίον μας τούς ἀντεπαναστάτες, τούς ὀπαδούς τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου. Ἡ ἀστική τάξη προξενεῖ πρωτάκουστα βάσανα στίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς Ρωσίας μέ τόν ἀποκλεισμό τῆς χώρας καί τήν ὑποστήριξη τῆς ἀντεπανάστασης, ἐμεῖς ὅμως συντρίψαμε τόν Κολτσάκ καί μέ πλήρη πεποίθηση στή νίκη πολεμοῦμε τόν Ντενίκιν.

23. IX. 1919. *Ν. Λένιν*

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 48-64. *Ἡ Σύντ.*

* *
*

Συχνά μέ ρωτοῦν ἄν ἔχουν δίκιο οἱ ἀμερικανοί ἐκεῖνοι, καί ὄχι μόνο οἱ ἐργάτες, ἀλλά κυρίως οἱ ἀστοί πού, κρατώντας ἀρνητική στάση ἀπέναντι στόν πόλεμο μέ τή Ρωσία, περιμένουν ἀπό μᾶς, σέ περίπτωση πού θά κλειστεῖ εἰρήνη, ὄχι μόνο τήν ἐπανάληψη τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μαζί μας, ἀλλά καί τή δυνατότητα νά πετύχουν ὁρισμένες ἐκχωρήσεις στή Ρωσία. Ἐπαναλαβαίνω ὅτι ἔχουν δίκιο. Μιά σταθερή εἰρήνη θά ἀνακούφιζε τίς ἐργαζόμενες μάζεςστή Ρωσία τόσο πολύ πού, ἀναμφίβολα, οἱ μάζες αὐτές θά συμφωνοῦσαν νά γίνουν καί ὁρισμένες ἐκχωρήσεις. Οἱ ἐκχωρήσεις μέ λογικούς ὅρους εἶναι ἐπιθυμητές καί γιά μᾶς σάν ἕνα μέσο προσέλκυσης στή Ρωσία τεχνικῆς βοήθειας τῶν πιό προηγμένων ἀπό τήν ἄποψη αὐτή χωρῶν, γιά τήν περίοδο πού θά συνυπάρχουν τά σοσιαλιστικά καί τά καπιταλιστικά κράτη.

Ν. Λένιν

23. IX. 1919.

Δημοσιεύτηκε στά ἀγγλικά στίς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «The Christian Science Monitor», ἀρ. φύλ. 20

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή ρωσική γλώσσα στίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1930 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 308

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ IV ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ
ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΡΙΩΝ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ
23 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1919

Συντρόφισσες, μέ μεγάλη χαρά χαιρετίζω τή συνδιάσκεψη τῶν ἐργατριῶν. Θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά μή θίξω τά θέματα καί τά ζητήματα πού ἀσφαλῶς συγκινοῦν τώρα περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο κάθε ἐργάτρια καί κάθε συνειδητό ἄνθρωπο ἀπό τίς ἐργαζόμενες μάζες. Τά ζητήματα αὐτά — τά πιό φλέγοντα — εἶναι τό ζήτημα τοῦ ψωμιοῦ καί τῆς πολεμικῆς μας κατάστασης. Ὅπως ξέρω ὅμως, ἀπ' ὅ,τι γράφουν οἱ ἐφημερίδες γιά τίς συνεδριάσεις σας, τά ζητήματα αὐτά ἔχουν ἐκτεθεῖ ἐδῶ ἐξαντλητικά ἀπό τόν σ. Τρότσκι σχετικά μέ τήν πολεμική κατάσταση καί ἀπό τήν σ. Γιάκοβλεβα καί τόν σ. Σβιντέρσκι — σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ ψωμιοῦ καί γι' αὐτό ἐπιτρέψτε μου νά μή θίξω τά ζητήματα αὐτά.

Θά ἤθελα νά πῶ λίγα λόγια γιά τά γενικά καθήκοντα τοῦ γυναικείου ἐργατικοῦ κινήματος στή Σοβιετική Δημοκρατία, τόσο γιά τά καθήκοντα πού συνδέονται μέ τό πέρασμα στό σοσιαλισμό γενικά, ὅσο καί γιά τά καθήκοντα πού προβάλλουν τώρα πολύ ἐπιτακτικά στήν πρώτη σειρά. Συντρόφισσες, τό ζήτημα τῆς θέσης τῆς γυναίκας τό ἔβαλε ἀπό μιᾶς ἀρχῆς ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Μοῦ φαίνεται πώς τό καθῆκον κάθε ἐργατικοῦ κράτους πού περνάει στό σοσιαλισμό θά εἶναι διττό. Καί ἡ μιά πλευρά αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος εἶναι σχετικά ἁπλή καί εὔκολη. Ἀφορᾶ τούς παλιούς νόμους πού ἔβαζαν τή γυναίκα σέ μειονεκτική θέση ἀπέναντι στόν ἄνδρα.

Ἀπό πολύ παλιά οἱ ἐκπρόσωποι ὅλων τῶν ἀπελευθερωτικῶν κινημάτων στή Δυτική Εὐρώπη στή διάρκεια ὄχι μόνο δεκαε-

τιῶν, ἀλλά καί αἰώνων, πρόβαλλαν τό αἴτημα τῆς κατάργησης τῶν ἀπαρχαιωμένων αὐτῶν νόμων καί τῆς νομικῆς ἐξίσωσης τῆς γυναίκας μέ τόν ἄνδρα, κανένα ὅμως εὐρωπαϊκό δημοκρατικό κράτος, καμιά ἀπό τίς πιό πρωτοπόρες Δημοκρατίες δέν κατόρθωσε νά τό πραγματοποιήσει, γιατί ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει καπιταλισμός, ἐκεῖ ὅπου διατηρεῖται ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς, ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, ἐκεῖ ὅπου διατηρεῖται ἡ ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου, ἐκεῖ θά διατηροῦνται καί τά προνόμια τῶν ἀνδρῶν. Στή Ρωσία αὐτό μπόρεσε νά ἐφαρμοστεῖ μόνο ἐπειδή ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 ἐγκαθιδρύθηκε ἡ ἐξουσία τῶν ἐργατῶν. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔβαλε ἀπό μιᾶς ἀρχῆς καθῆκον της νά ὑπάρχει σάν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, ἐχθρική πρός ὁποιαδήποτε ἐκμετάλλευση. Ἔβαλε καθῆκον της τήν ἐξάλειψη τῆς δυνατότητας γιά τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές νά ἐκμεταλλεύονται τούς ἐργαζόμενους, τήν ἐξάλειψη τῆς κυριαρχίας τοῦ κεφαλαίου. Ἐπιδίωξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἦταν νά πετύχει νά ὀργανώνουν οἱ ἐργαζόμενοι τή ζωή τους χωρίς τήν ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς, χωρίς τήν ἀτομική ἰδιοκτησία στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, χωρίς τήν ἀτομική ἐκείνη ἰδιοκτησία πού παντοῦ, σέ ὅλο τόν κόσμο, ἀκόμη καί σέ συνθῆκες πλήρους πολιτικῆς ἐλευθερίας, ἀκόμη καί στίς πιό ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες, στήν πραγματικότητα ὁδήγησε τούς ἐργαζόμενους σέ κατάσταση ἀθλιότητας καί μισθωτῆς δουλείας, καί ἔκανε τή γυναίκα διπλή σκλάβα.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία, σάν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, ἀπό τούς πρώτους ἤδη μῆνες τῆς ὕπαρξής της, ἐπέφερε στή νομοθεσία πού ἀφοροῦσε τή γυναίκα τήν πιό ριζική ἀνατροπή. Ἀπό τούς νόμους πού ἔβαζαν τή γυναίκα σέ κατάσταση ὑποταγῆς δέν ἔμεινε στή Σοβιετική Δημοκρατία πέτρα πάνω στήν πέτρα. Μιλάω κυρίως γιά τούς νόμους πού ἐκμεταλλεύονταν εἰδικά τή μειονεκτικότερη θέση τῆς γυναίκας, βάζοντάς την σέ ἀνισότιμη καί συχνά μάλιστα σέ ταπεινωτική θέση, δηλ. γιά τούς νόμους σχετικά μέ τό διαζύγιο καί τά ἐξώγαμα τέκνα καί σχετικά μέ τό δικαίωμα τῆς γυναίκας νά ἐνάγει τόν πατέρα τοῦ παιδιοῦ γιά τή συντήρησή του.

Σ' αὐτόν ἀκριβῶς τόν τομέα πρέπει νά ποῦμε πώς ἡ ἀστική νομοθεσία, ἀκόμη καί στίς πιό προηγμένες χῶρες, ἐκμεταλλεύεται τήν ἀσθενέστερη θέση τῆς γυναίκας, τήν ἔκανε ἀνισότιμη

καί τήν ταπείνωσε. Καί σ' αὐτόν ἀκριβῶς τόν τομέα ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν ἄφησε πέτρα πάνω στήν πέτρα ἀπό τούς παλιούς, ἄδικους νόμους, πού ἦταν ἀνυπόφοροι γιά τούς ἐκπροσώπους τῆς ἐργαζόμενης μάζας. Καί τώρα, μποροῦμε νά ποῦμε περήφανα καί χωρίς καμιά ὑπερβολή ὅτι, ἐκτός ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία, δέν ὑπάρχει ἄλλη χώρα στόν κόσμο, ὅπου νά ὑπάρχει πλήρης ἰσοτιμία τῶν γυναικῶν καί ὅπου ἡ γυναίκα νά μή βρίσκεται σέ ταπεινωτική θέση, πράγμα πού εἶναι ἐξαιρετικά αἰσθητό στήν καθημερινή, τήν οἰκογενειακή ζωή. Αὐτό ἦταν ἕνα ἀπό τά πρῶτα καί τά πιό σπουδαῖα καθήκοντά μας.

Ἄν τυχόν ἔρχεστε σέ ἐπαφή μέ τά ἐχθρικά πρός τούς μπολσεβίκους κόμματα, ἤ πέφτουν στά χέρια σας ἐφημερίδες πού βγαίνουν στή ρωσική γλώσσα στίς κατεχόμενες ἀπό τόν Κολτσάκ ἤ τόν Ντενίκιν περιοχές, ἤ τυχαίνει νά μιλᾶτε μέ ἀνθρώπους πού ὑποστηρίζουν τίς ἀπόψεις αὐτῶν τῶν ἐφημερίδων, μπορεῖτε νά ἀκούσετε συχνά νά κατηγοροῦν τή Σοβιετική ἐξουσία γιά παράβαση τῆς δημοκρατίας.

Ἐμᾶς, τούς ἐκπροσώπους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τούς μπολσεβίκους-κομμουνιστές καί τούς ὀπαδούς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μᾶς ἐπικρίνουν διαρκῶς ὅτι παραβιάσαμε τή δημοκρατία καί σάν ἀπόδειξη τῆς κατηγορίας αὐτῆς ἐπικαλοῦνται τό γεγονός ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία διέλυσε τή Συντακτική Συνέλευση. Στίς κατηγορίες αὐτές ἀπαντοῦμε συνήθως ὡς ἑξῆς: ἡ δημοκρατία καί ἡ Συντακτική Συνέλευση πού ἐμφανίστηκαν στίς συνθῆκες ὕπαρξης τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στή γῆ, ὅπου οἱ ἄνθρωποι δέν ἦταν ἴσοι μεταξύ τους, ὅπου ὁ ἰδιοκτήτης κεφαλαίου ἦταν ἀφεντικό καί οἱ ὑπόλοιποι, οἱ ἐργαζόμενοι σ' αὐτόν, ἦταν μισθωτοί δοῦλοι του — ἡ δημοκρατία αὐτή δέν ἔχει καμιά ἀξία γιά μᾶς. Ἡ δημοκρατία αὐτή συγκάλυπτε τή σκλαβιά ἀκόμη καί στά πιό προηγμένα κράτη. Ἐμεῖς, οἱ σοσιαλιστές, εἴμαστε ὀπαδοί τῆς δημοκρατίας μόνο ἐφόσον ἀνακουφίζει τούς ἐργαζόμενους καί τούς καταπιεζόμενους. Ὁ σοσιαλισμός βάζει σάν καθῆκον του σέ ὅλο τόν κόσμο τήν πάλη ἐνάντια σέ κάθε ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο. Γιά μᾶς πραγματική σημασία ἔχει ἡ δημοκρατία πού ἐξυπηρετεῖ τούς ἐκμεταλλευόμενους, αὐτούς πού βρίσκονται σέ θέση ἀνισότητας. Ἄν ὁ μή ἐργαζόμενος στερεῖται τό ἐκλογικό δικαίωμα, αὐτό ἀκριβῶς εἶναι πραγματική ἰσότητα ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους. Ὅποιος δέν δουλεύει δέν πρέπει νά τρώει.

Στίς κατηγορίες αὐτές ἀπαντοῦμε ὅτι πρέπει νά μπεῖ τό ἐρώτημα, πῶς πραγματοποιεῖται ἡ δημοκρατία στό ἕνα ἤ στό ἄλλο κράτος. Βλέπουμε ὅτι σέ ὅλες τίς ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες διακηρύσσεται ἡ ἰσότητα, ἀλλά στούς νόμους πού ἀφοροῦν τά δικαιώματα τοῦ πολίτη καί τά δικαιώματα τῆς γυναίκας σχετικά μέ τή θέση της στήν οἰκογένεια, σχετικά μέ τό διαζύγιο, σέ κάθε βῆμα βλέπουμε τήν ἀνισότητα καί τήν ταπείνωση τῆς γυναίκας, καί λέμε ὅτι αὐτό ἀποτελεῖ παράβαση τῆς δημοκρατίας καί μάλιστα σέ βάρος τῶν καταπιεζομένων. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία πραγματοποίησε τή δημοκρατία περισσότερο ἀπ' ὅλες τίς ἄλλες χῶρες, ἀκόμη καί τίς πιό προηγμένες, μήν ἀφήνοντας στούς νόμους της οὔτε τόν παραμικρότερο ὑπαινιγμό γιά τήν ἀνισοτιμία τῆς γυναίκας. Ἐπαναλαβαίνω, κανένα κράτος καί καμιά δημοκρατική νομοθεσία δέν ἔκανε γιά τή γυναίκα οὔτε τά μισά ἀπό ὅσα ἔκανε ἡ Σοβιετική ἐξουσία στούς πρώτους κιόλας μῆνες τῆς ὕπαρξής της.

Φυσικά, δέν φτάνουν μόνο οἱ νόμοι, καί ἐμεῖς σέ καμιά περίπτωση δέν ἀρκούμαστε μόνο στά διατάγματα. Ἀλλά στόν τομέα τῆς νομοθεσίας κάναμε ὅ,τι ὀφείλαμε νά κάνουμε γιά τήν ἐξίσωση τῆς θέσης τῆς γυναίκας μέ τή θέση τοῦ ἄνδρα, καί μέ τό δίκιο μας μποροῦμε νά περηφανευόμαστε γι' αὐτό. Ἡ θέση τῆς γυναίκας στή Σοβιετική Ρωσία εἶναι τώρα τέτια πού νά θεωρεῖται ἰδανική σέ σχέση μέ τή θέση της στά πιό προηγμένα κράτη. Ἐμεῖς ὅμως παραδεχόμαστε πώς αὐτό, φυσικά, δέν εἶναι ἀκόμη παρά μόνο ἡ ἀρχή.

Ἡ γυναίκα, ἐφόσον ἀσχολεῖται μέ τό νοικοκυριό τοῦ σπιτιοῦ, ἐξακολουθεῖ νά παραμένει σέ μειονεκτική θέση. Γιά νά ἀπελευθερωθεῖ ὁλοκληρωτικά ἡ γυναίκα καί γιά νά ἐξισωθεῖ πραγματικά μέ τόν ἄνδρα πρέπει νά ὑπάρχει κοινωνική οἰκονομία καί ἡ γυναίκα νά συμμετέχει στήν κοινωνική παραγωγική ἐργασία. Τότε ἡ γυναίκα θά κατέχει τήν ἴδια θέση μέ τόν ἄνδρα.

Φυσικά, ἐδῶ δέν πρόκειται γιά ἐξίσωση τῆς γυναίκας σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, τόν ὄγκο τῆς ἐργασίας, τή διάρκειά της, τούς ὅρους δουλιᾶς κτλ., ἀλλά πρόκειται γιά τό ἑξῆς: ἡ γυναίκα νά μήν εἶναι καταπιεζόμενη λόγω τῆς οἰκονομικῆς της θέσης σέ διάκριση ἀπό τόν ἄνδρα. Ξέρετε ὅλοι σας πώς ἀκόμη καί σέ συνθῆκες πλήρους ἰσοτιμίας ἐξακολουθεῖ στήν πραγματικότητα αὐτή ἡ καταθλιπτική κατάσταση τῆς γυναίκας,

γιατί τή φορτώνουν μέ όλο τό νοικοκυριό τοῦ σπιτιοῦ. Αὐτό τό νοικοκυριό τοῦ σπιτιοῦ στίς περισσότερες περιπτώσεις εἶναι ἡ πιό ἀντιπαραγωγική, ἡ πιό βάρβαρη καί ἡ πιό ἐπίμοχθη δουλιά πού κάνει ἡ γυναίκα. Εἶναι δουλιά ἐντελῶς τιποτένια, χωρίς κανένα περιεχόμενο πού νά συμβάλλει κάπως στήν ἀνάπτυξη τῆς γυναίκας.

Ἐπιδιώκοντας τό σοσιαλιστικό ἰδανικό, θέλουμε νά παλέψουμε γιά τήν πλήρη πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, καί ἐδῶ ἀνοίγεται γιά τή γυναίκα εὐρύ πεδίο δράσης. Κάνουμε τώρα σοβαρές ἑτοιμασίες γιά νά ξεκαθαρίσουμε τό ἔδαφος γιά τή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση, μά ἡ ἴδια ἡ οἰκοδόμηση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας θά ἀρχίσει μόνο ὅταν ἐμεῖς, ἀφοῦ πετύχουμε τήν πλήρη ἰσότητα τῆς γυναίκας, καταπιαστοῦμε μέ τήν καινούργια δουλιά μαζί μέ τή γυναίκα, πού θά ἔχει ἀπαλλαγεῖ ἀπ' αὐτή τήν τιποτένια ἀποβλακωτική καί ἀντιπαραγωγική δουλιά. Τό ἔργο αὐτό θά ἀπαιτήσει ἀπό μᾶς πολλά, πάρα πολλά χρόνια.

Ἡ δουλιά αὐτή δέν μπορεῖ νά δόσει γρήγορα ἀποτελέσματα καί δέν προκαλεῖ μεγάλη ἐντύπωση.

Δημιουργοῦμε ὑποδειγματικά ἱδρύματα, ἑστίες, βρεφικούς σταθμούς πού θά ἀπαλλάξουν τή γυναίκα ἀπό τό νοικοκυριό τοῦ σπιτιοῦ. Καί ἐδῶ ἀκριβῶς στίς γυναῖκες πέφτει προπαντός αὐτή ἡ δουλιά τῆς ὀργάνωσης ὅλων αὐτῶν τῶν ἱδρυμάτων. Πρέπει νά παραδεχτοῦμε πώς τώρα στή Ρωσία εἶναι πολύ λίγα τά ἱδρύματα αὐτά πού θά βοηθοῦσαν τή γυναίκα νά βγεῖ ἀπό τή θέση σκλάβας τοῦ σπιτιοῦ. Ὁ ἀριθμός τους εἶναι ἀσήμαντος καί οἱ συνθῆκες στίς ὁποῖες βρίσκεται τώρα ἡ Σοβιετική Δημοκρατία — συνθῆκες καί πολεμικές καί ἐπισιτιστικές, γιά τίς ὁποῖες σᾶς μίλησαν ἐδῶ διεξοδικά οἱ σύντροφοι — μᾶς ἐμποδίζουν σ' αὐτή τή δουλιά. Πρέπει ὡστόσο νά ποῦμε ὅτι τά ἱδρύματα αὐτά, πού ἀπαλλάσσουν τίς γυναῖκες ἀπό τή θέση σκλάβας τοῦ σπιτιοῦ ἐμφανίζονται παντοῦ, ὅπου ὑπάρχει καί ἡ παραμικρότερη δυνατότητα γι' αὐτό.

Λέμε πώς ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν πρέπει νά εἶναι ἔργο τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν καί ἀκριβῶς τό ἴδιο καί ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατριῶν πρέπει νά εἶναι ἔργο τῶν ἴδιων τῶν ἐργατριῶν. Οἱ ἴδιες οἱ ἐργάτριες πρέπει νά φροντίζουν γιά τήν ἀνάπτυξη αὐτῶν τῶν ἱδρυμάτων, καί ἡ δράση αὐτή τῆς γυναίκας θά φέρει τήν πλήρη ἀλλαγή τῆς παλιᾶς θέσης της στήν καπιταλιστική κοινωνία.

Στήν παλιά καπιταλιστική κοινωνία, γιά νά ἀσχοληθεῖ κανείς μέ τήν πολιτική ἀπαιτοῦνταν εἰδική προπαίδευση καί γι' αὐτό ἡ συμμετοχή τῶν γυναικῶν στήν πολιτική, ἀκόμη καί στίς πιό προηγμένες καί ἐλεύθερες καπιταλιστικές χῶρες, ἦταν μηδαμινή. Τό καθῆκον μας εἶναι νά κάνουμε τήν πολιτική προσιτή στήν κάθε ἐργαζόμενη γυναίκα. Ἀπό τή στιγμή πού καταργήθηκε ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς καί τῶν ἐργοστασίων καί ἀνατράπηκε ἡ ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, τά καθήκοντα τῆς πολιτικῆς γιά τήν ἐργαζόμενη μάζα καί γιά τίς ἐργαζόμενες γυναῖκες γίνονται ἁπλά, σαφῆ καί ὁλότελα προσιτά σέ ὅλους. Στήν καπιταλιστική κοινωνία ἡ γυναίκα βρίσκεται σέ τέτια μειονεκτική θέση, πού ἡ συμμετοχή της στήν πολιτική εἶναι ἀσήμαντη σέ σύγκριση μέ τόν ἄνδρα. Γιά νά ἀλλάξει ἡ κατάσταση αὐτή πρέπει ἡ ἐξουσία νά βρίσκεται στά χέρια τῶν ἐργαζομένων, ὁπότε τά κύρια καθήκοντα τῆς πολιτικῆς θά περιλαβαίνουν ὅλα τά ζητήματα πού ἀφοροῦν ἄμεσα τίς τύχες τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων.

Καί στόν τομέα αὐτό ἡ συμμετοχή τῆς ἐργάτριας ὄχι μόνο τῆς κομματικῆς καί τῆς συνειδητῆς, ἀλλά καί τῆς ἐξωκομματικῆς καί τῆς πιό καθυστερημένης εἶναι ἀπαραίτητη. Στόν τομέα αὐτό ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀνοίγει γιά τήν ἐργάτρια εὐρύ πεδίο δράσης.

Συναντήσαμε μεγάλες δυσκολίες στήν πάλη κατά τῶν ἐχθρικῶν πρός τή Σοβιετική Ρωσία δυνάμεων, πού ἀνέλαβαν ἐκστρατεία ἐναντίον της. Μᾶς ἦταν δύσκολο νά παλεύουμε καί στόν πολεμικό τομέα ἐνάντια στίς δυνάμεις πού κήρυξαν τόν πόλεμο κατά τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργαζομένων, καί στόν ἐπισιτιστικό τομέα κατά τῶν κερδοσκόπων, γιατί δέν εἶναι ἀρκετά μεγάλος ὁ ἀριθμός τῶν ἀνθρώπων, ὁ ἀριθμός τῶν ἐργαζομένων πού θά προσφέρονταν νά μᾶς βοηθήσουν ὁλόπλευρα μέ τήν ἴδια τους τή δουλιά. Καί ἐδῶ ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἐκτιμᾶ ὅσο τίποτε ἄλλο τή βοήθεια τῆς πλατιᾶς μάζας τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατριῶν. Ἄς ξέρουν οἱ γυναῖκες ὅτι στήν παλιά ἀστική κοινωνία, γιά τήν πολιτική δράση ἀπαιτοῦνταν ἴσως πολύπλοκη προπαίδευση, καί αὐτό ἦταν ἀνέφικτο γιά τή γυναίκα. Ἐνῶ ἡ Σοβιετική Δημοκρατία βάζει σάν κύριο καθῆκον τῆς πολιτικῆς της δράσης τήν πάλη ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, τούς καπιταλιστές, τήν πάλη γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἐκμετάλλευσης καί γι' αὐτό στή Σοβιετική Δημοκρατία γιά τίς ἐργάτριες ἀνοίγεται πεδίο πολι-

τικῆς δράσης, πού θά συνίσταται στό νά βοηθάει ἡ γυναίκα μέ τίς ὀργανωτικές της ἱκανότητες τόν ἄνδρα.

Μᾶς χρειάζεται ὀργανωτική δουλιά ὄχι μόνο σέ κλίμακα πού νά ἀγκαλιάζει ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Μᾶς χρειάζεται ὀργανωτική δουλιά καί στήν πιό μικρή κλίμακα πού δίνει τή δυνατότητα νά ἐργάζονται καί οἱ γυναῖκες. Ἡ γυναίκα μπορεῖ νά δουλεύει καί σέ πολεμικές συνθῆκες σέ ζητήματα πού ἀφοροῦν τή βοήθεια πρός τό στρατό, τή ζύμωση στίς γραμμές του. Ἡ γυναίκα πρέπει νά συμμετέχει ἐνεργά σέ ὅλα αὐτά, γιά νά βλέπει ὁ Κόκκινος Στρατός ὅτι φροντίζουν γι' αὐτόν, νοιάζονται γι' αὐτόν. Ἡ γυναίκα μπορεῖ νά δουλεύει ἐπίσης καί στόν ἐπισιτιστικό τομέα — στήν κατανομή τῶν προϊόντων, γιά τή βελτίωση τῆς διατροφῆς τῶν μαζῶν, γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν ἑστιῶν πού τόσο πλατιά διάδοση πῆραν τώρα στήν Πετρούπολη.

Νά σέ ποιούς τομεῖς ἡ δράση τῆς ἐργάτριας ἀποκτᾶ πραγματική ὀργανωτική σημασία. Ἡ συμμετοχή τῆς γυναίκας εἶναι ἀπαραίτητη καί στήν ὀργάνωση μεγάλων πειραματικῶν νοικοκυριῶν καί στήν παρακολούθησή τους, γιά νά μήν εἶναι ἡ δουλιά αὐτή στή χώρα μας δουλιά μεμονωμένων ἀνθρώπων. Τό ἔργο αὐτό δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ, ἄν δέν πάρει μέρος σ' αὐτό ἕνας μεγάλος ἀριθμός ἐργαζόμενων γυναικῶν. Καί ἡ ἐργάτρια μπορεῖ θαυμάσια νά καταπιαστεῖ μ' αὐτή τή δουλιά τόσο στήν ἐπίβλεψη τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων, ὅσο καί στήν ἐπίβλεψη γιά τήν εὐχερέστερη προμήθεια τῶν προϊόντων. Τό καθῆκον αὐτό δέν εἶναι καθόλου πάνω ἀπό τίς δυνάμεις τῆς ἐξωκομματικῆς ἐργάτριας, καί παράλληλα ἡ πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος θά συντελέσει πάνω ἀπόλα στή στερέωση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.

Καταργώντας τήν ἀτομική ἰδιοκτησία στή γῆ καί καταργώντας την σχεδόν ὁλοκληρωτικά καί στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἐπιδιώκει τή συμμετοχή στήν οἰκονομική αὐτή οἰκοδόμηση ὅλων τῶν ἐργαζομένων ὄχι μόνο τῶν κομματικῶν, ἀλλά καί τῶν ἐξωκομματικῶν καί ὄχι μόνο τῶν ἀνδρῶν, ἀλλά καί τῶν γυναικῶν. Τό ἔργο αὐτό πού ἄρχισε ἡ Σοβιετική ἐξουσία μπορεῖ νά πάει μπροστά μόνο ὅταν τή θέση μερικῶν ἑκατοντάδων γυναικῶν σέ ὁλόκληρη τή Ρωσία, πού συμμετέχουν σ' αὐτό, τήν πάρουν ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια γυναῖκες. Τότε εἴμαστε βέβαιοι πώς τό ἔργο τῆς σοσιαλι-

στικῆς οἰκοδόμησης θά ἑδραιωθεῖ. Τότε οἱ ἐργαζόμενοι θά ἀποδείξουν πώς μποροῦν νά ζοῦν καί μποροῦν νά κυβερνοῦν καί δίχως τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Τότε ἡ σοσιαλιστική οἰκοδόμηση θά καταστεῖ στή Ρωσία τόσο σταθερή, πού ἡ Σοβιετική Δημοκρατία δέν θά φοβᾶται κανέναν ἐξωτερικό καί ἐσωτερικό ἐχθρό.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 213,
25 τοῦ Σεπτέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας:
Β. Ι. Λένιν: «Λόγος στό συνέδριο τῶν ἐργατριῶν»,
Μόσχα, 1919, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ [81]

Οἱ ἐφημερίδες ἀνάγγειλαν ἤδη ὅτι οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης ἄρχισαν τήν ἐντατική ἐπιστράτευση καί τήν ἀποστολή τῶν καλύτερων στελεχῶν στό Νότιο μέτωπο.

Ἡ κατάληψη τοῦ Κούρσκ ἀπό τόν Ντενίκιν καί ἡ προώθησή του πρός τό Ὀριόλ ἐξηγοῦν πέρα γιά πέρα αὐτή τήν ἔνταση τῆς δραστηριότητας τοῦ προλεταριάτου τῆς Πετρούπολης. Τό παράδειγμά του πρέπει νά τό ἀκολουθήσουν οἱ ἐργάτες καί τῶν ἄλλων βιομηχανικῶν κέντρων.

Οἱ ὀπαδοί τοῦ Ντενίκιν ὑπολογίζουν νά προκαλέσουν τόν πανικό στίς γραμμές μας καί νά μᾶς ἀναγκάσουν νά σκεπτόμαστε μόνο γιά ἄμυνα καί μόνο πρός αὐτή τήν κατεύθυνση. Οἱ ξένοι ραδιοσταθμοί δείχνουν μέ τί ζῆλο οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἀγγλίας βοηθοῦν τόν Ντενίκιν καί σ' αὐτό τό ζήτημα, ὅπως τόν βοηθοῦν μέ ὁπλισμό καί μέ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ρούβλια. Οἱ ξένοι ραδιοσταθμοί διαλαλοῦν σέ ὅλο τόν κόσμο πώς ὁ δρόμος γιά τή Μόσχα εἶναι ἀνοιχτός. Μ' αὐτό τόν τρόπο θέλουν οἱ καπιταλιστές νά μᾶς τρομάξουν.

Δέν θά τά καταφέρουν ὅμως νά μᾶς τρομάξουν. Τά στρατεύματά μας εἶναι διαταγμένα σύμφωνα μέ ἕνα καλομελετημένο καί σταθερά ἐφαρμοζόμενο σχέδιο. Ἡ ἐπίθεσή μας ἐνάντια στήν κύρια πηγή τῶν δυνάμεων τοῦ ἀντιπάλου συνεχίζεται σταθερά. Οἱ νίκες πού κερδήθηκαν τίς τελευταῖες μέρες — τό πάρσιμο 20 κανονιῶν στήν περιφέρεια Μπογκουτσάρσκαγια, ἡ κατάληψη τοῦ κεφαλοχωριοῦ Βεσένσκαγια — δείχνουν πώς τά στρατεύματά μας προελαύνουν μέ ἐπιτυχία πρός τό κέντρο τῶν κοζάκων, πού μόνο αὐτοί ἔδιναν καί δίνουν στόν Ντενίκιν τή δυνατότητα νά δημιουργεῖ σοβαρή δύναμη. Ὁ Ντενίκιν θά συντριβεῖ, ὅπως συντρίφτηκε ὁ Κολτσάκ. Δέν θά μπορέσουν νά μᾶς τρομάξουν καί θά φέρουμε τό ἔργο μας ὥς τό νικηφόρο τέρμα.

Ἡ κατάληψη τοῦ Κούρσκ καί ἡ προέλαση τοῦ ἐχθροῦ πρός τό Ὀριόλ θέτουν μπροστά μας τό καθῆκον: νά διαθέσουμε καί ἄλλες δυνάμεις γιά νά ἀποκρούσουμε τόν ἀντίπαλο ἐδῶ. Καί οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης μέ τό παράδειγμά τους ἔδειξαν πώς κατάλαβαν σωστά τό καθῆκον αὐτό. Χωρίς νά κρύβουμε τόν κίνδυνο πού μᾶς ἀπειλεῖ, χωρίς καθόλου νά τόν μειώνουμε, λέμε: τό παράδειγμα τῆς Πετρούπολης ἀπόδειξε πώς ἔχουμε κι' ἄλλες δυνάμεις. Γιά νά ἀποκρούσουμε τήν ἐπίθεση στό Ὀριόλ, γιά νά περάσουμε σέ ἐπίθεση στό Κούρσκ καί τό Χάρκοβο, χρειάζεται ἐκτός ἀπό τίς δυνάμεις πού διαθέτουμε, νά ἐπιστρατεύσουμε τά καλύτερα στελέχη τοῦ προλεταριάτου. Ὁ κίνδυνος πού δημιουργήθηκε μέ τήν πτώση τοῦ Κούρσκ εἶναι σοβαρός. Ποτέ ὥς τώρα ὁ ἐχθρός δέν βρισκόταν τόσο κοντά στή Μόσχα. Ἀλλά γιά τήν ἀποτροπή τοῦ κινδύνου αὐτοῦ στέλνουμε γιά ἐνίσχυση τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων πού ὑπῆρχαν ὥς τώρα, καινούργια τμήματα πρωτοπόρων ἐργατῶν, ἱκανῶν νά προκαλέσουν στροφή στό ἠθικό τῶν τμημάτων πού ὑποχωροῦν.

Τά στρατεύματά μας τοῦ Νότου, σέ ἕνα σημαντικό ποσοστό, ἀποτελοῦνταν ἀπό λιποτάκτες πού ἐπέστρεψαν στίς τάξεις τοῦ στρατοῦ. Ἐπέστρεψαν στό μεγαλύτερο μέρος τους ἐθελοντικά, ὕστερα ἀπό τή διαφώτιση πού τούς ὑπόδειχνε τό χρέος τους, τούς ἐξηγοῦσε ὅλη τή σοβαρότητα τοῦ κινδύνου παλινόρθωσης τῆς ἐξουσίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Οἱ λιποτάκτες ὅμως ἔσπασαν, δέν ἄντεξαν καί ἄρχισαν νά ὑποχωροῦν σχεδόν πάντα ἀμαχητί.

Νά γιατί ἡ ἐνίσχυση τοῦ στρατοῦ μέ μιά καινούργια εἰσροή προλεταριακῶν δυνάμεων ἀποκτᾶ πρωταρχική σημασία. Τά ἀσταθῆ στοιχεῖα θά πάρουν ἐπάνω τους, θά ἀνεβεῖ τό ἠθικό τους, θά ἔλθει ἡ στροφή. Ὅπως συνέβαινε πάντα στήν ἐπανάστασή μας, τό προλεταριάτο θά ἐνισχύσει καί θά κατευθύνει τά ταλαντευόμενα στρώματα τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ.

Στήν Πετρούπολη οἱ ἐργάτες ἐδῶ καί πολύ καιρό ἀναγκάζονται νά ὑποβάλλονται σέ μεγαλύτερα βάρη ἀπ' ὅ,τι οἱ ἐργάτες τῶν ἄλλων βιομηχανικῶν κέντρων. Καί ἀπό τήν πείνα, καί ἀπό τούς πολεμικούς κινδύνους, καί ἀπό τό τράβηγμα τῶν καλύτερων ἐργατῶν σέ σοβιετικές ὑπεύθυνες θέσεις σέ ὁλόκληρη τή Ρωσία — ἀπ' ὅλα αὐτά τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης ὑπόφερε περισσότερο ἀπ' ὅ,τι τό προλεταριάτο τῶν ἄλλων περιοχῶν.

Καί παρόλα αὐτά βλέπουμε ὅτι στίς γραμμές τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης δέν παρατηρεῖται οὔτε ἡ παραμικρότερη ἀπο-

θάρυνση, οὔτε ἡ παραμικρότερη κάμψη. Ἀπεναντίας. Ἔχουν ἀτσαλωθεῖ. Βρῆκαν καινούργιες δυνάμεις. Ἀναδεικνύουν νέους ἀγωνιστές. Ἐκπληρώνουν ὑπέροχα τό καθῆκον τοῦ πρωτοπόρου τμήματος, στέλνοντας βοήθεια καί ἐνίσχυση ἐκεῖ πού χρειάζεται περισσότερο ἀπό ὁπουδήποτε ἀλλοῦ.

Ὅταν τέτιες φρέσκες δυνάμεις πηγαίνουν γιά ἐνίσχυση τῶν κλονισμένων τμημάτων τοῦ στρατοῦ μας, οἱ ἐργαζόμενες μάζες, οἱ στρατιῶτες-ἀγρότες, ἀποκτοῦν νέους ἡγέτες ἀπό τό περιβάλλον τῶν δικῶν τους ἀνθρώπων, ἀπό τό περιβάλλον τῶν ἐργαζομένων σάν κι' αὐτούς, μά πιό ἀναπτυγμένων, πιό συνειδητῶν, μέ πιό ἀκμαῖο ἠθικό. Νά γιατί μιά τέτια βοήθεια στόν ἀγροτικό μας στρατό μᾶς ἐξασφαλίζει ἀποφασιστική ὑπεροχή ἀπέναντι στόν ἐχθρό, γιατί γιά «ἐνίσχυση» τοῦ ἀγροτικοῦ στρατοῦ τοῦ ἐχθροῦ στέλνονται μόνο οἱ κανακάρηδες τῶν τσιφλικάδων, καί ξέρουμε ὅτι ἡ «ἐνίσχυση» αὐτή χαντάκωσε τόν Κολτσάκ καί θά χαντακώσει καί τόν Ντενίκιν.

Σύντροφοι ἐργάτες! Ἄς ριχτοῦμε ὅλοι στήν καινούργια δουλιά, ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τῶν συντρόφων τῆς Πετρούπολης! Περισσότερες δυνάμεις γιά δράση στό στρατό, περισσότερη πρωτοβουλία καί θάρος, περισσότερη ἅμιλλα, γιά νά εὐθυγραμμιστοῦμε μέ τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, καί ἡ νίκη θά εἶναι τῶν ἐργαζομένων, ἡ ἀντεπανάσταση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν θά συντριβεῖ.

P. S. Αὐτή τή στιγμή ἔμαθα ὅτι καί ἀπό τή Μόσχα στάλθηκαν γιά τό μέτωπο μερικές δεκάδες ἀπό τούς πιό ἀφοσιωμένους συντρόφους. Μετά τήν Πετρούπολη κινήθηκε ἡ Μόσχα. Μετά τή Μόσχα πρέπει νά κινηθοῦν καί οἱ ἄλλες πόλεις.

3 τοῦ Ὀχτώβρη 1919. *Ν. Λ.*

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 221 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 221, 4 τοῦ Ὀχτώβρη 1919
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «THE CHICAGO DAILY NEWS»[82]

5/X. 1919.

Ζητῶ συγγνώμη γιά τά ἄσχημα ἀγγλικά μου. Ἀπαντῶ εὐχαρίστως στά ἐρωτήματά Σας.

1. Ποιά εἶναι ἡ σημερινή πολιτική τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης στό ζήτημα τῆς εἰρήνης;
2. Ποιοί εἶναι σέ γενικές γραμμές οἱ ὅροι εἰρήνης πού προτείνει ἡ Σοβιετική Ρωσία;

Ἡ πολιτική μας στό ζήτημα τῆς εἰρήνης εἶναι ἡ ἴδια ὅπως καί προηγούμενα, δηλ. δεχτήκαμε τήν πρόταση εἰρήνης τοῦ κ. Μπούλλιτ. Ποτέ δέν παραβήκαμε τούς ὅρους εἰρήνης (ἐρώτημα 2), πού διατυπώσαμε ἀπό κοινοῦ μέ τόν κ. Μπούλλιτ.

Πρίν ἀπό τόν ἐρχομό τοῦ κ. Μπούλλιτ εἴχαμε προτείνει στήν Ἀντάντ ἐπίσημα πολλές φορές εἰρήνη.

3. Εἶναι ἕτοιμη ἡ Σοβιετική κυβέρνηση νά ἐγγυηθεῖ ἀπόλυτα τή μή ἀνάμιξη στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῶν ξένων κρατῶν;

Εἴμαστε ἕτοιμοι νά τήν ἐγγυηθοῦμε.

4. Εἶναι ἕτοιμη ἡ Σοβιετική κυβέρνηση νά ἀποδείξει ὅτι ἐκπροσωπεῖ τήν πλειοψηφία τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ;

Ναί, ἡ Σοβιετική κυβέρνηση εἶναι ἡ πιό δημοκρατική ἀπό ὅλες τίς κυβερνήσεις τοῦ κόσμου. Εἴμαστε ἕτοιμοι νά τό ἀποδείξουμε.

5. Ποιά εἶναι ἡ θέση τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά μιά οἰκονομική συμφωνία μέ τήν Ἀμερική;

Εἴμαστε κατηγορηματικά ὑπέρ τῆς οἰκονομικῆς συμφωνίας μέ τήν Ἀμερική — μέ ὅλες τίς χῶρες, ἀλλά *ἰδιαίτερα* μέ τήν Ἀμερική.

Ἂν χρειάζεται μποροῦμε νά Σᾶς παρουσιάσουμε τό πλῆρες κείμενο τῶν ὅρων εἰρήνης, πού ἔχει διατυπώσει ἡ κυβέρνησή μας ἀπό κοινοῦ μέ τόν κ. Μπούλλιτ.

Βλ. Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν)

Δημοσιεύτηκε στά ἀγγλικά στίς 27 τοῦ Ὀχτώβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «The Chicago Daily News», ἀρ. φύλ. 257

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο καί μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ [83]

Προτάσεις

1) ὁ Σόλτς νά ἀσχοληθεῖ ὁλοκληρωτικά μέ τή μή ἐμπορική δράση (μέ τή φιλολογία, τήν καθοδηγητική δουλιά κτλ.) στό συνεταιρισμό,

2) νά ἐκδίδουν, δηλ. νά δημοσιεύουν ὑλικά στήν *«Ἰζβέστιγια»*, στήν *«Πράβντα»* καί στήν **«Μπεντνοτά»** [84], ἄν δέν εἶναι δυνατό νά τά ἐκδίδουν χωριστά,

3) νά συγκεντρωθοῦν **γρήγορα,** ἔστω καί κατά μικρές περιφέρειες, *ἐξακριβωμένα* στοιχεῖα **γιά τό βαθμό** ἐφαρμογῆς τοῦ διατάγματος [85] τόσο γενικά (σέ ὅλα του τά μέρη), ὅσο καί ἰδιαίτερα γιά τούς τρόπους συγκέντρωσης καί κατανομῆς (γιά τά ὄργανα, τίς μορφές, τούς ὅρους, τίς ἐξαιρέσεις ἀπό τόν κανόνα κτλ.), γιά τή μετατροπή ἤ τήν ἔναρξη τῆς μετατροπῆς τοῦ ἀστικοῦ συνεταιρισμοῦ σέ κομμουνιστικό κτλ.

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Ὀχτώβρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟ ΣΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ, ΓΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ

Εἶναι ἐξαιρετικά φτωχές οἱ πληροφορίες πού παίρνουμε ἀπό τό ἐξωτερικό. Ὁ ἀποκλεισμός τῶν ἰμπεριαλιστικῶν θηρίων βρίσκεται σέ πλήρη ἔνταση. Οἱ ἰσχυρότερες δυνάμεις τοῦ κόσμου χρησιμοποιοῦν τή βία ἐναντίον μας γιά νά παλινορθώσουν τήν ἐξουσία τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Καί ὅλο αὐτό τό κτηνῶδες μίσος τῶν καπιταλιστῶν τῆς Ρωσίας καί ὅλου τοῦ κόσμου καλύπτεται, φυσικά, μέ μιά φρασεολογία γιά τό ὑψηλό νόημα τῆς «δημοκρατίας»! Τό στρατόπεδο τῶν ἐκμεταλλευτῶν μένει πιστό στόν ἑαυτό του: παρουσιάζει τήν ἀστική δημοκρατία σάν «δημοκρατία» γενικά, καί ὅλοι οἱ φιλισταῖοι, ὅλοι οἱ μικροαστοί σεγοντάρουν αὐτό τό στρατόπεδο, ὅλοι ὥς τούς κυρίους Φρίντριχ Ἄντλερ, Κάρλ Κάουτσκι καί τούς περισσότερους ἀρχηγούς τοῦ «ἀνεξάρτητου» (δηλαδή μή ἐξαρτώμενου ἀπό τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο, ἀλλά ἐξαρτώμενου ἀπό τίς μικροαστικές προλήψεις) Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας.

Ὅσο ὅμως πιό ἀραιά παίρνουμε εἰδήσεις στή Ρωσία ἀπό τό ἐξωτερικό, τόσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ χαρά μας γιά τίς γιγάντιες ἐπιτυχίες πού βλέπουμε νά σημειώνει παντοῦ ὁ κομμουνισμός στίς γραμμές τῶν ἐργατῶν σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου, ἐπιτυχίες στό ὅτι ξεκόβουν αὐτές οἱ μάζες ἀπό τούς διεφθαρμένους καί προδότες ἀρχηγούς πού, ἀπό τόν Σάιντεμαν ὥς τόν Κάουτσκι, πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης.

Γιά τό ἰταλικό Κόμμα μάθαμε μόνο ὅτι τό συνέδριό του πῆρε ἀπόφαση μέ τεράστια πλειοψηφία νά προσχωρήσει στήν ΙΙΙ Διεθνή καί ψήφισε τό πρόγραμμα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἔτσι τό ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα στήν πράξη προσχώρησε στόν κομμουνισμό, ἄν καί διατήρησε ἀκόμη, δυστυχῶς, τήν παλιά του ὀνομασία. Στέλνουμε τό φλογερό μας χαιρετισμό στούς ἰταλούς ἐργάτες καί τό Κόμμα τους!

Γιά τή Γαλλία αὐτό πού ξέρουμε εἶναι ὅτι μόνο στό Παρίσι ὑπάρχουν ἤδη δυό κομμουνιστικές ἐφημερίδες: ἡ «Διεθνής» μέ διευθυντή τόν Ραϋμόντ Περίκ καί ὁ «Ἀπαγορευμένος Τίτλος» μέ διευθυντή τόν Ζόρζ Ἀνκετίλ. Στήν ΙΙΙ Διεθνή προσχώρησαν ἤδη πολλές προλεταριακές ὀργανώσεις. Ἡ συμπάθεια τῶν ἐργατικῶν μαζῶν εἶναι ἀναμφισβήτητα μέ τό μέρος τοῦ κομμουνισμοῦ καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Γιά τούς γερμανούς κομμουνιστές μάθαμε μόνο ὅτι σέ πολλές πόλεις ὑπάρχει κομμουνιστικός Τύπος. Οἱ ἐφημερίδες αὐτές ἔχουν συνήθως τόν τίτλο «Κόκκινη Σημαία». Ἡ «Κόκκινη Σημαία» [86] τοῦ Βερολίνου βγαίνει παράνομα καί ἀντιπαλεύει ἡρωικά τούς δήμιους Σάιντεμαν-Νόσκε, πού μέ τά ἔργα τους ἐνεργοῦν σάν λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπως οἱ «ἀνεξάρτητοι» τήν ὑπηρετοῦν δουλικά μέ τά λόγια καί τήν «ἰδεολογική» (μικροαστική-ἰδεολογική) προπαγάνδα τους.

Ἡ ἡρωική πάλη τῆς βερολινέζικης ἐφημερίδας τῶν κομμουνιστῶν «Κόκκινη Σημαία» προκαλεῖ μεγάλο ἐνθουσιασμό. Ἐπιτέλους ὑπάρχουν τίμιοι καί εἰλικρινεῖς σοσιαλιστές στή Γερμανία, πού ἔμειναν σταθεροί καί ἀκλόνητοι, παρόλες τίς διώξεις, παρά τήν ἄτιμη δολοφονία τῶν καλύτερων ἀρχηγῶν! Ἐπιτέλους ὑπάρχουν κομμουνιστές-ἐργάτες στή Γερμανία πού διεξάγουν ἡρωική πάλη, ἄξια νά λέγεται «ἐπαναστατική» στήν πράξη! Ἐπιτέλους μέσα ἀπό τά σπλάχνα τῆς προλεταριακῆς μάζας ξεπετάχτηκε στή Γερμανία μιά τέτια δύναμη, γιά τήν ὁποία τά λόγια γιά «προλεταριακή ἐπανάσταση» ἔγιναν *ἀλήθεια!*

Χαιρετίζουμε τούς γερμανούς κομμουνιστές!

Οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι, οἱ Ρέννερ καί οἱ Φρίντριχ Ἄντλερ, ὅσο μεγάλη καί ἄν εἶναι, ἴσως, ἡ διαφορά ἀνάμεσα σ' αὐτούς τούς κυρίους ὡς πρός τήν προσωπική τους τιμιότητα, ἀποδείχτηκαν ἐξίσου μικροαστοί, αἰσχρότατοι ἀποστάτες καί προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὀπαδοί τῆς ἀστικῆς τάξης, γιατί ὅλοι τους τό 1912 ἔγραφαν καί ὑπόγραφαν τή διακήρυξη τῆς Βασιλείας γιά τόν ἐπικείμενο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὅλοι τους μιλοῦσαν τότε γιά *«προλεταριακή* ἐπανάσταση», καί ὅλοι τους ἀποδείχτηκαν στήν πράξη μικροαστοί δημοκράτες, ἱππότες τῶν μικροαστικο-ρεπουμπλικανικῶν, ἀστικοδημοκρατικῶν αὐταπατῶν, τσιράκια τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης.

Οἱ λυσσαλέες διώξεις πού ἐξαπολύθηκαν κατά τῶν γερμανῶν κομμουνιστῶν, τούς ἀτσάλωσαν. Ἄν τώρα αὐτοί ὡς ἕνα

βαθμό εἶναι σκόρπιοι, αὐτό δείχνει τό πλάτος καί τό μαζικό χαρακτήρα τοῦ κινήματός μας, τή δύναμη ἀνάπτυξης τοῦ κομμουνισμοῦ μέσα ἀπό τά κατάβαθα τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Ἡ διασπορά εἶναι ἀναπόφευκτη γιά ἕνα κίνημα πού τόσο λυσσαλέα τό διώκουν οἱ ἀντεπαναστάτες ἀστοί καί οἱ ὑπηρέτες τους Σάιντεμαν-Νόσκε καί πού εἶναι ἀναγκασμένο νά ὀργανώνεται παράνομα.

Εἶναι ἐπίσης φυσικό γιά ἕνα κίνημα πού ἀναπτύσσεται τόσο γοργά, πού ὑποβάλλεται σέ τόσο ἄγριες διώξεις, νά προκαλεῖ ἀρκετά ἔντονες διαφωνίες. Δέν ὑπάρχει τίποτε τό τρομερό σ' αὐτό. Αὐτό εἶναι ἀρώστια τῆς ἀνάπτυξης.

Ἄς χαιρεκακοῦν οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι στίς ἐφημερίδες τους «Vorwärts» καί «Freiheit»[87] γιά τίς διαφωνίες ἀνάμεσα στούς κομμουνιστές. Σ' αὐτούς τούς ἥρωες τοῦ σάπιου μικροαστισμοῦ δέν ἀπόμεινε τίποτε ἄλλο ἐκτός ἀπό τό νά συγκαλύπτουν τή σαπίλα τους μέ ὑπαινιγμούς σέ βάρος τῶν κομμουνιστῶν. Ἄν ὅμως μιλήσουμε γιά τήν οὐσία τοῦ ζητήματος, μόνο οἱ τυφλοί μποροῦν τώρα νά μή βλέπουν ἀκόμη τήν ἀλήθεια. Καί ἡ ἀλήθεια αὐτή εἶναι πώς οἱ σαϊντεμανικοί καί οἱ καουτσκιστές *πρόδοσαν* μέ τόν πιό ἐπαίσχυντο τρόπο τήν προλεταριακή ἐπανάσταση στή Γερμανία, *τήν ἀπαρνήθηκαν,* τάχθηκαν *στήν πραγματικότητα* μέ τό μέρος τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης. Αὐτό τό ἔδειξε καί τό ἀπόδειξε μέ ἐξαιρετική δύναμη, παραστατικότητα, σαφήνεια καί πειστικότητα ὁ Χένριχ Λάουφενμπεργκ στήν ἔξοχη μπροσούρα του «'Ανάμεσα στήν πρώτη καί στή δεύτερη ἐπανάσταση». Οἱ διαφωνίες στίς γραμμές τῶν σαϊντεμανικῶν καί τῶν καουτσκιστῶν εἶναι διαφωνίες κομμάτων πού διαλύονται καί σβήνουν, στά ὁποῖα ἀπομένουν ἀρχηγοί χωρίς μάζες, στρατηγοί χωρίς στρατό. Ἡ μάζα ἐγκαταλείπει τούς σαϊντεμανικούς καί περνᾶ στούς καουτσκιστές χάρη στήν ἀριστερή τους πτέρυγα (αὐτό φαίνεται ἀπό τά πρακτικά κάθε μαζικῆς συνέλευσης), καί ἡ ἀριστερή αὐτή πτέρυγα συνενώνει — χωρίς ἰδεολογική συνέπεια, δειλά — τίς παλιές προλήψεις τῆς μικροαστικῆς τάξης γιά τήν κοινοβουλευτική δημοκρατία μέ τήν κομμουνιστική ἀναγνώριση τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν μαζῶν, οἱ διεφθαρμένοι ἀρχηγοί τῶν «ἀνεξάρτητων» τά ἀναγνωρίζουν ὅλα αὐτά *στά λόγια,* στήν πράξη ὅμως παραμένουν μικροαστοί δημοκράτες, «σοσιαλιστές» τύπου Λουί Μπλάν καί τῶν ἄλλων κουτεντέδων τοῦ 1848,

τούς όποίους τόσο άδυσώπητα είρωνεύτηκε καί στιγμάτισε ό Μάρξ.

Νά αὐτές οἱ διαφωνίες εἶναι πραγματικά ἀγεφύρωτες. Ἀνάμεσα στούς μικροαστούς πού ὅπως καί οἱ μικροαστοί τοῦ 1848 λατρεύουν τήν ἀστική «δημοκρατία», χωρίς νά καταλαβαίνουν τόν ἀστικό της χαρακτήρα, καί τούς προλετάριους ἐπαναστάτες δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει εἰρήνη. Δέν μποροῦν νά συνεργαστοῦν. Ὁ Χάαζε καί ὁ Κάουτσκι, ὁ Φρίντριχ Ἄντλερ καί ὁ Ὄττο Μπάουερ μποροῦν νά κλωθογυρίζουν ὅσο θέλουν καί νά γράφουν βουνά χαρτιοῦ, νά βγάζουν ἀτέλειωτους λόγους, μά δέν πρόκειται νά ἀναιρέσουν τό γεγονός ὅτι *στήν πραγματικότητα* φανερώνουν πλήρη ἄγνοια τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὅτι *στήν πραγματικότητα* εἶναι μικροαστοί δημοκράτες, «σοσιαλιστές» σάν τόν Λουί Μπλάν καί τόν Λεντρί-Ρολλέν, ὅτι *στήν πραγματικότητα* εἶναι στήν καλύτερη περίπτωση πιόνια στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης καί στή χειρότερη — κοινοί ὑπηρέτες της.

Οἱ «ἀνεξάρτητοι», οἱ καουτσκιστές, οἱ αὐστριακοί σοσιαλδημοκράτες *φαίνονται* σάν ἑνιαῖο κόμμα· στήν πραγματικότητα ὅμως ἡ μάζα τῶν μελῶν τοῦ κόμματός τους *δέν εἶναι* ἀλληλέγγυα μέ τούς ἀρχηγούς στό βασικό, στό κυριότερο, στό πιό οὐσιαστικό. Ἡ μάζα *θά προχωρήσει* στήν προλεταριακή ἐπαναστατική πάλη γιά τή Σοβιετική ἐξουσία μόλις ἐπέλθει ἡ στιγμή τῆς νέας κρίσης, ἐνῶ οἱ «ἀρχηγοί» θά παραμείνουν καί τότε, ὅπως καί τώρα, ἀντεπαναστάτες. Νά κάθεσαι στά λόγια ἀνάμεσα σέ δυό καρέκλες δέν εἶναι δύσκολο, καί ὁ Χίλφερντινγκ στή Γερμανία, ὁ Φρίντριχ Ἄντλερ στήν Αὐστρία ἀποτελοῦν ὑψηλά πρότυπα αὐτῆς τῆς εὐγενικῆς τέχνης.

Μέσα στή φωτιά ὅμως τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης οἱ ἄνθρωποι πού προσπαθοῦν νά συμβιβάσουν τά ἀσυμβίβαστα θά ἀποδειχτοῦν σαπουνόφουσκες. Αὐτό συνέβηκε μέ ὅλους τούς «σοσιαλιστές» ἥρωες τοῦ 1848, αὐτό συνέβηκε μέ τούς ὁμόαιμους ἀδελφούς τους, τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους στή Ρωσία τοῦ 1917-1919, αὐτό συνέβηκε μέ ὅλους τούς ἱππότες τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης ἤ τῆς κίτρινης ΙΙ Διεθνοῦς.

Οἱ διαφωνίες ἀνάμεσα στούς κομμουνιστές εἶναι ἄλλου εἴδους. Τή ριζική διαφορά πού ὑπάρχει ἐδῶ μπορεῖ νά μή τή βλέπει μόνο ἐκεῖνος πού δέν θέλει νά τή δεῖ. Εἶναι διαφωνίες ἀνάμεσα στούς ἐκπροσώπους ἑνός μαζικοῦ κινήματος πού ἀναπτύχθηκε ἀπίστευτα γοργά. Εἶναι διαφωνίες πάνω σέ μιά κοινή,

στέρεη σάν τήν πέτρα, θεμελιακή βάση: πάνω στή βάση τῆς ἀναγνώρισης τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, τῆς πάλης ἐνάντια στίς ἀστικοδημοκρατικές αὐταπάτες καί τόν ἀστικοδημοκρατικό κοινοβουλευτισμό, τῆς ἀναγνώρισης τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Πάνω σέ μιά *τέτια* βάση οἱ διαφωνίες δέν εἶναι τρομερές: αὐτή εἶναι μιά ἀρώστια ἀνάπτυξης καί ὄχι γεροντική παράλυση. Τέτιες διαφωνίες πέρασε πολλές φορές καί ὁ μπολσεβικισμός, δοκίμασε καί μικροδιασπάσεις ἀπ' αὐτές τίς διαφωνίες, ἀλλά στήν ἀποφασιστική στιγμή, τή στιγμή τῆς κατάκτησης τῆς ἐξουσίας καί τῆς δημιουργίας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, ὁ μπολσεβικισμός ἀποδείχτηκε ἑνιαῖος, τράβηξε μέ τό μέρος του ὅ,τι καλύτερο ὑπῆρχε στά παραπλήσια σ' αὐτόν ρεύματα τῆς σοσιαλιστικῆς σκέψης, συνένωσε γύρω του *ὅλη* τήν πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου καί *τήν τεράστια πλειοψηφία* τῶν ἐργαζομένων.

Τό ἴδιο θά συμβεῖ καί μέ τούς γερμανούς κομμουνιστές.

Οἱ σαϊντεμανικοί καί οἱ καουτσκιστές ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νά συζητοῦνε γιά τή «δημοκρατία» γενικά, ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νά ζοῦν μέ τίς ἰδέες τοῦ 1848, εἶναι μαρξιστές στά λόγια καί Λουί Μπλάν στά ἔργα. Μιλοῦν γιά «πλειοψηφία» καί φαντάζονται πώς ἡ ἰσότητα στά ἐκλογικά ψηφοδέλτια σημαίνει ἰσότητα τοῦ ἐκμεταλλευόμενου μέ τόν ἐκμεταλλευτή, τοῦ ἐργάτη μέ τόν καπιταλιστή, τοῦ φτωχοῦ μέ τόν πλούσιο, τοῦ νηστικοῦ μέ τόν χορτάτο.

Κατά τούς σαϊντεμανικούς καί τούς καουτσκιστές, οἱ ἀγαθοί, τίμιοι, εὐγενεῖς, εἰρηνόφιλοι καπιταλιστές εἶναι ἄνθρωποι πού, τάχα, δέν χρησιμοποίησαν ποτέ τή δύναμη τοῦ πλούτου, τή δύναμη τοῦ χρήματος, τήν ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου, τήν καταπίεση τῆς γραφειοκρατίας καί τῆς στρατιωτικῆς δικτατορίας, ἀλλά ἔλυναν τά ζητήματα πραγματικά «μέ τήν πλειοψηφία»!

Οἱ σαϊντεμανικοί καί οἱ καουτσκιστές (λίγο ἀπό ὑποκρισία, λίγο ἀπό ἐξαιρετική ἀμβλύνοια, ἀποκτημένη μέσα σέ δεκαετίες ρεφορμιστικῆς δουλιᾶς) *ἐξωραΐζουν* τήν ἀστική δημοκρατία, τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό, τή ρεπουμπλικανική δημοκρατία, παρουσιάζοντας τά πράγματα σάν νά λύνουν οἱ καπιταλιστές τίς κρατικές ὑποθέσεις σύμφωνα μέ τή θέληση τῆς πλειοψηφίας καί ὄχι σύμφωνα μέ τή θέληση τοῦ κεφαλαίου, μέ τήν ἀπάτη, τήν καταπίεση, τή βία τῶν πλουσίων πάνω στούς φτωχούς.

Οἱ σαϊντεμανικοί καί οἱ καουτσκιστές εἶναι πρόθυμοι «νά ἀναγνωρίσουν» τήν προλεταριακή ἐπανάσταση, ἀλλά μόνο ὅταν —

διατηρούμενης τῆς δύναμης, τῆς ἐξουσίας, τῆς καταπίεσης, τῶν προνομίων τοῦ κεφαλαίου καί τοῦ πλούτου — ἡ πλειοψηφία (σέ συνθῆκες διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν ἀπό τόν ἀστικό μηχανισμό κρατικῆς ἐξουσίας) ταχθεῖ πρῶτα μέ τήν ψῆφο της *«ὑπέρ τῆς ἐπανάστασης»!!* Εἶναι δύσκολο νά φανταστεῖ κανείς ὅλο τό μέγεθος τῆς μικροαστικῆς ἀμβλύνοιας πού ἀποκαλύπτει ἕνας τέτιος συλλογισμός, ὅλο τό μέγεθος τῆς μικροαστικῆς εὐπιστίας (Vertrauensduselei) ἀπέναντι στούς καπιταλιστές, τήν ἀστική τάξη, τούς στρατηγούς, τόν ἀστικό μηχανισμό κρατικῆς ἐξουσίας.

Στήν πραγματικότητα ἡ ἀστική ἀκριβῶς τάξη ὑποκρινόταν πάντα, ἀποκαλώντας «δημοκρατία» τήν τυπική ἰσότητα, ἐνῶ στήν πράξη τυραννοῦσε τή φτωχολογιά, τούς ἐργαζόμενους, τούς μικροαγρότες καί τούς ἐργάτες μέ ἀναρίθμητες μεθόδους ἀπάτης, καταπίεσης κτλ. Αὐτό τό ἀποκαλύψε σέ ἑκατομμύρια ἀνθρώπους ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος (πού τόν ἐξωράιζαν ξεδιάντροπα οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι). Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι τό *μοναδικό* μέσο ὑπεράσπισης τῶν ἐργαζομένων ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ἀπό τή βία τῆς στρατιωτικῆς δικτατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀπό τούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι τό μοναδικό βῆμα πρός τήν ἰσότητα καί τή δημοκρατία *στήν πράξη* ὄχι στά χαρτιά, ἀλλά στή ζωή, ὄχι στήν πολιτική φρασεολογία, ἀλλά στήν οἰκονομική πραγματικότητα.

Οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι, πού δέν τό κατάλαβαν αὐτό, ἀποδείχτηκαν σιχαμεροί ἐξωμότες τοῦ σοσιαλισμοῦ καί ὑπερασπιστές τῶν ἰδεῶν τῆς ἀστικῆς τάξης.

* *
*

Τό καουτσκικό (ἤ «ἀνεξάρτητο») κόμμα ὁδηγεῖται σέ ἐξαφάνιση καί σύντομα θά διαλυθεῖ καί θά χαθεῖ ἀναπότρεπτα ἀπό τίς διαφωνίες ἀνάμεσα στά μέλη του, πού στήν πλειοψηφία τους εἶναι ἐπαναστατικά, καί στούς ἀντεπαναστάτες «ἀρχηγούς» του.

Τό Κομμουνιστικό κόμμα θά δυναμώσει καί θά ἀτσαλωθεῖ, περνώντας ἀκριβῶς τίς ἴδιες (στήν οὐσία) διαφωνίες, πού πέρασε καί ὁ μπολσεβικισμός.

Οἱ διαφωνίες ἀνάμεσα στούς γερμανούς κομμουνιστές ἀνάγονται, ἀπ' ὅ,τι μπορῶ νά κρίνω, στό ζήτημα τῆς «χρησιμοποίησης τῶν νόμιμων δυνατοτήτων» (ὅπως ἔλεγαν οἱ μπολσεβίκοι τό 1910-1913), τῆς χρησιμοποίησης τοῦ ἀστικοῦ Κοινοβουλίου, τῶν ἀντιδραστικῶν συνδικάτων, τοῦ «νόμου γιά τά Σοβιέτ» (Betriebsratgesetz), πού τά παραμόρφωσαν οἱ σαϊντεμανικοί καί οἱ καουτσκιστές, στό ζήτημα ἄν

πρέπει νά παίρνουν μέρος σέ παρόμοια ἱδρύματα ἤ νά τά μποϋκοτάρουν.

Ἐμεῖς, οἱ ρῶσοι μπολσεβίκοι, περάσαμε ἀκριβῶς τίς ἴδιες διαφωνίες τό 1906 καί τό 1910-1912. Καί βλέπουμε ξεκάθαρα πώς πολλοί νεαροί γερμανοί κομμουνιστές ἐκδηλώνουν ἁπλῶς ἔλλειψη ἐπαναστατικῆς πείρας. Ἄν περνοῦσαν καί αὐτοί ἀπό δυό ἀστικές ἐπαναστάσεις (1905 καί 1917) δέν θά διακήρυσσαν ἔτσι ἀνεπιφύλακτα τό μποϋκοτάρισμα, δέν θά ἔπεφταν κατά καιρούς στά λάθη τοῦ συνδικαλισμοῦ.

Αὐτό εἶναι ἀρώστια ἀνάπτυξης. Θά περάσει μέ τήν ἄνοδο τοῦ κινήματος, πού ἀναπτύσσεται θαυμάσια. Καί ἐνάντια στά ἐξόφθαλμα αὐτά λάθη πρέπει νά διεξάγουμε ἀνοιχτή πάλη, φροντίζοντας νά μήν ὑπερβάλλουμε τίς διαφωνίες, γιατί σέ ὅλους πρέπει νά εἶναι ξεκάθαρο πώς στό κοντινό μέλλον ἡ πάλη γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, γιά τή Σοβιετική ἐξουσία θά παραμερίσει ἕνα μεγάλο μέρος ἀπό τίς διαφωνίες αὐτές.

Καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς πείρας τῶν τριῶν ἐπαναστάσεων (1905, 1917 Φλεβάρης, 1917 Ὀχτώβρης) θεωρῶ ἀπόλυτα λαθεμένη τήν ἄρνηση συμμετοχῆς στό ἀστικό Κοινοβούλιο, στά ἀντιδραστικά (τοῦ Λεγκίν, τοῦ Γκόμπερς κτλ.) συνδικάτα, στό πιό ἀντιδραστικό ἐργατικό «σοβιέτ», πού τό παραμόρφωσαν οἱ σαϊντεμανικοί κτλ.

Κάποτε, σέ ὁρισμένες περιπτώσεις, σέ ὁρισμένες χῶρες τό σύνθημα γιά τό μποϋκοτάρισμα εἶναι σωστό, ὅπως λ.χ. σωστό ἦταν τό μποϋκοτάρισμα τῆς τσαρικῆς Δούμας τό 1905 ἀπό τούς μπολσεβίκους. Οἱ ἴδιοι ὅμως οἱ μπολσεβίκοι πῆραν μέρος στή Δούμα τοῦ 1907 πού ἦταν πολύ πιό ἀντιδραστική καί ἀνοιχτά-ἀντεπαναστατική. Οἱ μπολσεβίκοι πῆραν μέρος στίς ἐκλογές τῆς ἀστικῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης τό 1917, πού τό 1918 τή διαλύσαμε, πράγμα πού προκάλεσε μεγάλη φρίκη τῶν μικροαστῶν δημοκρατῶν, τῶν Κάουτσκι καί τῶν ἄλλων ἀποστατῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ. Πήραμε μέρος στά ἀντιδραστικά συνδικάτα, πού ἦταν καθαρά μενσεβίκικα καί δέν ὑστεροῦσαν (σέ ἀντεπαναστατικότητα) κατά τίποτε ἀπό τά λεγκινικά αἰσχρότατα καί ἀντιδραστικότατα συνδικάτα τῆς Γερμανίας. Ἐμεῖς ἀκόμη καί τώρα, δυό χρόνια μετά τήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, δέν τερματίσαμε τήν πάλη ἐνάντια στά ὑπολείμματα τῶν μενσεβίκων (δηλ. σαϊντεμανικῶν, καουτσκικῶν, γκομπερσικῶν καί ἄλλων) συνδικάτων: τόσο μακρόχρονο εἶναι αὐτό τό προ-

τσές! Τόσο μεγάλη εἶναι σέ ὁρισμένα μέρη, ἤ σέ ὁρισμένα ἐπαγγέλματα ἡ ἐπίδραση τῶν μικροαστικῶν ἰδεῶν!

Παλιότερα εἴμασταν μειοψηφία στά Σοβιέτ, μειοψηφία στά συνδικάτα, στούς συνεταιρισμούς. Μέ μακρόχρονη δουλιά, μέ μακρόχρονη πάλη — καί *πρίν* ἀπό τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας *καί ὕστερα* ἀπ' τήν κατάκτησή της — πήραμε τήν πλειοψηφία σέ *ὅλες* τίς ἐργατικές ὀργανώσεις, ἀργότερα καί στίς μή ἐργατικές, καί στή συνέχεια καί στίς μικροαγροτικές.

Μόνο παλιάνθρωποι ἤ κουτεντέδες μποροῦν νά νομίζουν πώς τό προλεταριάτο πρέπει πρῶτα νά κατακτήσει τήν πλειοψηφία στίς ἐκλογές πού διενεργοῦνται *κάτω ἀπό τό ζυγό τῆς ἀστικῆς τάξης*, κάτω ἀπό τό *ζυγό τῆς μισθωτῆς δουλείας*, καί ἔπειτα νά προσπαθήσει νά κατακτήσει τήν ἐξουσία. Αὐτό εἶναι ἀποκορύφωμα ἀμβλύνοιας ἤ ὑποκρισίας, εἶναι ἀντικατάσταση τῆς ταξικῆς πάλης καί τῆς ἐπανάστασης μέ ἐκλογές σέ συνθῆκες τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος, τῆς παλιᾶς ἐξουσίας.

Τό προλεταριάτο διεξάγει τήν ταξική του πάλη χωρίς νά περιμένει νά διεξαχθεῖ ψηφοφορία γιά τήν κήρυξη μιᾶς ἀπεργίας, ἄν καί γιά τήν πλήρη ἐπιτυχία τῆς ἀπεργίας πρέπει νά ἔχει τή συμπάθεια τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων (καί συνεπῶς καί τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ). Τό προλεταριάτο διεξάγει τήν ταξική του πάλη, ἀνατρέποντας τήν ἀστική τάξη, χωρίς νά περιμένει νά διενεργηθεῖ γι' αὐτό καμιά προκαταρκτική ψηφοφορία (ἀπό τήν ἀστική τάξη, κάτω ἀπό τό ζυγό της)· συνάμα τό προλεταριάτο ξέρει πολύ καλά πώς γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασής του, γιά τήν ἐπιτυχή ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης *πρέπει νά ἔχει ὁπωσδήποτε* τή συμπάθεια τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων (καί συνεπῶς καί τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ).

Οἱ κοινοβουλευτικοί ἠλίθιοι καί οἱ σύγχρονοι Λουί Μπλάν «ἀπαιτοῦν» ὁπωσδήποτε ψηφοφορία πού νά τήν κάνει ὁπωσδήποτε ἡ ἀστική τάξη γιά νά διαπιστωθεῖ ἡ συμπάθεια αὐτή τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων. Αὐτή ὅμως εἶναι ἄποψη σχολαστικῶν, νεκρῶν ἀνθρώπων ἤ ἐπιτήδειων ἀπατεώνων.

Ἡ ζωντανή πραγματικότητα, ἡ ἱστορία τῶν πραγματικῶν ἐπαναστάσεων δείχνει πώς πολύ συχνά ἡ «συμπάθεια τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων» δέν μπορεῖ νά ἀποδειχτεῖ μέ κανενός εἴδους ἐκλογές (ἀφήνουμε πιά τίς ἐκλογές πού διεξάγονται ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές σέ συνθῆκες «ἰσότητας» τοῦ ἐκμεταλλευτῆ μέ τόν ἐκμεταλλευόμενο!). Πολύ συχνά ἡ «συμπάθεια τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων» ἀποδεικνύεται γενικά *ὄχι* μέ ἐκλογές,

ἀλλά μέ τήν ἀνάπτυξη ἑνός ἀπό τά Κόμματα ἤ μέ τήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν του στά Σοβιέτ, ἤ μέ τήν ἐπιτυχία μιᾶς μερικῆς μέν ἀπεργίας, ἀλλά πού γιά κάποιο λόγο ἀπόκτησε τεράστια σημασία, εἴτε μέ τήν ἐπιτυχία στόν ἐμφύλιο πόλεμο κτλ. κ.ο.κ.

Ἡ ἱστορία τῆς ἐπανάστασής μας ἔδειξε, λογουχάρη, πώς ἡ συμπάθεια τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων πρός τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου στίς ἀπέραντες ἐκτάσεις τῶν Οὐραλίων καί τῆς Σιβηρίας δέν ἐκδηλώθηκε μέ ἐκλογές, ἀλλά μέ τήν πείρα ἑνός χρόνου ἐξουσίας τοῦ τσαρικοῦ στρατηγοῦ Κολτσάκ στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία. Συνάμα ἡ ἐξουσία τοῦ Κολτσάκ εἶχε ἀρχίσει ἐπίσης σάν ἐξουσία τοῦ «συνασπισμοῦ» τῶν σαϊντεμανικῶν καί τῶν καουτσκιστῶν (ρωσικά: τῶν «μενσεβίκων» καί τῶν «σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν», ὀπαδῶν τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης), ὅπως τώρα στή Γερμανία οἱ κύριοι Χάαζε καί Σάιντεμαν μέ τό «συνασπισμό» τους ἀνοίγουν τό δρόμο στήν ἐξουσία τοῦ φόν Χόλτς ἤ τοῦ Λούντεντορφ καί συγκαλύπτουν, ἐξωραΐζουν αὐτή τήν ἐξουσία. Ἄς σημειωθεῖ σέ παρένθεση πώς ὁ συνασπισμός τοῦ Χάαζε καί τοῦ Σάιντεμαν στήν κυβέρνηση ἔληξε, ἐνῶ ὁ πολιτικός συνασπισμός αὐτῶν τῶν προδοτῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ παρέμεινε. Ἀπόδειξη: τά βιβλία τοῦ Κάουτσκι, τά ἄρθρα τοῦ Στάμπφερ στήν ἐφημερίδα «Vorwärts», τά ἄρθρα τῶν καουτσκιστῶν καί τῶν σαϊντεμανικῶν γιά τή «συνένωσή» τους κτλ.

Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ χωρίς τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων πρός τήν πρωτοπορία τους: τό προλεταριάτο. Αὐτή ὅμως ἡ συμπάθεια, αὐτή ἡ ὑποστήριξη δέν κερδίζεται μεμιᾶς, δέν ἀποφασίζεται μέ ἐκλογές, ἀλλά *κατακτιέται* μέ μακρόχρονη, δύσκολη, σκληρή ταξική πάλη. Ἡ ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου *γιά* ἐξασφάλιση τῆς συμπάθειας, *γιά* ἐξασφάλιση τῆς ὑποστήριξης τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων δέν τελειώνει μέ τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο. *Ὕστερα* ἀπό τήν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας ἡ πάλη αὐτή *συνεχίζεται,* ἀλλά μέ *διαφορετικές* μορφές. Στή ρωσική ἐπανάσταση ἡ κατάσταση γιά τό προλεταριάτο (στήν πάλη του γιά τή δικτατορία του) διαμορφώθηκε ὑπερευνοϊκά, γιατί ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση ἐπιτελέστηκε ὅταν ὅλος ὁ λαός ἦταν ὁπλισμένος καί ὅταν ὅλη ἡ ἀγροτιά ἤθελε τήν ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τῶν τσιφλικάδων, ὅταν ὅλη ἡ ἀγροτιά ἦταν ἀγανακτισμένη ἀπό τήν «καουτσκική» πολιτική τῶν σοσιαλπροδοτῶν, τῶν μενσεβίκων καί τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν.

'Αλλά καί στή Ρωσία ἀκόμη, ὅπου τή στιγμή τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης τά πράγματα εἶχαν διαμορφωθεῖ ὑπερευνοϊκά, ὅπου εἶχε ἐπιτευχθεῖ μεμιᾶς μιά ἐξαιρετική συσπείρωση ὅλου τοῦ προλεταριάτου, ὅλου τοῦ στρατοῦ, ὅλης τῆς ἀγροτιᾶς, ἀκόμη καί στή Ρωσία ἡ πάλη τοῦ προλεταριάτου πού πραγματοποιοῦσε τή δικτατορία του, ἡ πάλη τοῦ προλεταριάτου γιά νά κερδίσει τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων κράτησε μῆνες καί χρόνια. Ὕστερα ἀπό δυό χρόνια ἡ πάλη αὐτή εἶχε σχεδόν λήξει, δέν ἔληξε ὅμως ἀκόμη ὁλοκληρωτικά ὑπέρ τοῦ προλεταριάτου. Μέσα σέ δυό χρόνια κατακτήσαμε ὁριστικά μόνο τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν τῆς Μεγαλορωσίας, συμπεριλαμβανομένων τῶν Οὐραλίων καί τῆς Σιβηρίας, ἀλλά δέν ὁλοκληρώσαμε ἀκόμη τήν κατάκτηση τῆς συμπάθειας καί τῆς ὑποστήριξης τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν (σέ διάκριση ἀπό τούς ἀγρότες-ἐκμεταλλευτές) τῆς Οὐκρανίας. Ἡ στρατιωτική δύναμη τῆς 'Αντάντ *μπορεῖ* νά μᾶς συντρίψει (κι' ὡστόσο δέν θά μᾶς συντρίψει), *στό ἐσωτερικό* ὅμως τῆς Ρωσίας ἔχουμε *τώρα* μέ τό μέρος μας μιά τόσο ἰσχυρή συμπάθεια μιᾶς τόσο τεράστιας πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων, πού ὁ κόσμος μέχρι τώρα δέν ἔχει ἀκόμη γνωρίσει κράτος πιό δημοκρατικό.

Ἄν ἐμβαθύνουμε σ' αὐτή τήν ἱστορία τῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου γιά τήν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας, ἱστορία πολύπλοκη, δύσκολη, μακρόχρονη, πλούσια σέ ἐξαιρετική ποικιλία μορφῶν, σέ ἀσυνήθιστη ἀφθονία ἀπότομων ἀλλαγῶν, καμπῶν, περασμάτων ἀπό τή μιά μορφή πάλης στήν ἄλλη, γίνεται φανερό τό λάθος ἐκείνων πού θέλουν «νά ἀπαγορεύσουν» τή συμμετοχή στά ἀστικά Κοινοβούλια, στά ἀντιδραστικά συνδικάτα, στίς τσαρικές ἤ σαϊντεμανικές ἐπιτροπές τῶν ἐργατῶν πληρεξουσίων εἴτε στά ἐργοστασιακά συμβούλια καί τά λοιπά καί τά παρόμοια. Τό λάθος αὐτό ἦταν ἀπόρροια ἐπαναστατικῆς ἀπειρίας εἰλικρινέστατων, ἐξαιρετικά ἔμπειρων, ἡρωικῶν ἐπαναστατῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης. Γι' αὐτό ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ εἶχαν χίλιες φορές δίκιο, ὅταν τό Γενάρη τοῦ 1919 εἶδαν αὐτό τό λάθος, τό ὑπόδειξαν, ἀλλά προτίμησαν νά βαδίσουν μαζί μέ τούς προλετάριους-ἐπαναστάτες πού ἔκαναν λάθος πάνω σ' ἕνα ὄχι πολύ σπουδαῖο ζήτημα, παρά μέ τούς προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, τούς σαϊντεμανικούς καί τούς καουτσκιστές, πού δέν ἔκαναν λάθος στό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς στό ἀστικό Κοινοβούλιο,

ἀλλά ἔπαψαν νά εἶναι σοσιαλιστές, ἔγιναν μικροαστοί δημοκράτες, τσιράκια τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὡστόσο ὅμως τό λάθος παραμένει λάθος καί πρέπει νά τό κριτικάρουμε, πρέπει νά παλεύουμε γιά τή διόρθωσή του.

Ἡ πάλη ἐνάντια στούς προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, τούς σαϊντεμανικούς καί τούς καουτσκιστές, πρέπει νά εἶναι ἀμείλικτη, ἀλλά δέν πρέπει νά διεξάγεται μέ κατεύθυνση ὑπέρ ἤ κατά τῆς συμμετοχῆς στά ἀστικά Κοινοβούλια, στά ἀντιδραστικά συνδικάτα κτλ. Αὐτό θά ἦταν ἀναμφισβήτητο λάθος κι' ἀκόμη μεγαλύτερο λάθος θά ἦταν ἡ ὑποχώρηση ἀπό τίς ἰδέες τοῦ μαρξισμοῦ κι' ἀπό τήν πρακτική του γραμμή (γερό, συγκεντρωτικό πολιτικό κόμμα) πρός τίς ἰδέες καί τήν πρακτική τοῦ συνδικαλισμοῦ. Πρέπει νά ἐπιδιώκουμε τή συμμετοχή τοῦ Κόμματος καί στά ἀστικά Κοινοβούλια, καί στά ἀντιδραστικά συνδικάτα, καί στά «ἐργοστασιακά συμβούλια», τά κουτσουρεμένα καί εὐνουχισμένα κατά σαϊντεμανικό τρόπο, νά ἐπιδιώκουμε τή συμμετοχή του παντοῦ ὅπου ὑπάρχουν ἐργάτες, ὅπου μπορεῖ νά μιλᾶ στούς ἐργάτες, νά ἐπιδρᾶ στήν ἐργατική μάζα. Πρέπει μέ κάθε θυσία νά συνδυάζουμε τήν παράνομη δουλιά μέ τή νόμιμη, ἀσκώντας συστηματικά καί ἀπαρέγκλιτα τόν αὐστηρότατο ἔλεγχο τοῦ παράνομου κόμματος, τῶν *ἐργατικῶν* ὀργανώσεών του, πάνω στή νόμιμη δράση. Αὐτό δέν εἶναι εὔκολο — μά «εὔκολα» καθήκοντα, «εὔκολα» μέσα πάλης γιά τήν προλεταριακή ἐπανάσταση γενικά δέν ὑπάρχουν καί δέν μποροῦν νά ὑπάρχουν.

Αὐτό τό δύσκολο καθῆκον πρέπει νά τό ἐκπληρώσουμε μέ κάθε θυσία. Ἡ διαφορά μας σέ σχέση μέ τούς σαϊντεμανικούς καί τούς καουτσκιστές δέν εἶναι μόνο (καί δέν εἶναι κυρίως) τό ὅτι αὐτοί δέν ἀναγνωρίζουν τήν ἔνοπλη ἐξέγερση, ἐνῶ ἐμεῖς τήν ἀναγνωρίζουμε. Ἡ κύρια καί ριζική διαφορά μας εἶναι ὅτι αὐτοί σέ *ὅλους* τούς τομεῖς τῆς δουλιᾶς (καί στά ἀστικά Κοινοβούλια, καί στά συνδικάτα, καί στούς συνεταιρισμούς, καί στή δημοσιογραφία κτλ.) ἀκολουθοῦν συνεπή ὀπορτουνιστική ἤ ἀκόμη καί ἀνοιχτά ἀποστατική καί προδοτική πολιτική.

Ἐνάντια στούς σοσιαλπροδότες, ἐνάντια στό ρεφορμισμό καί τόν ὀπορτουνισμό — αὐτή τήν πολιτική γραμμή μποροῦμε καί πρέπει νά τήν ἐφαρμόζουμε σέ *ὅλους* χωρίς ἐξαίρεση τούς τομεῖς τῆς πάλης. Καί τότε θά κατακτήσουμε τήν ἐργατική μάζα. Καί ἡ πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου, τό μαρξιστικό συγκεντρωτικό πολιτικό κόμμα, ἔχοντας μαζί του τήν ἐργατική μάζα, θά ὁδηγήσει μέ σιγουριά τό λαό στή νικηφόρα δικτατορία τοῦ

προλεταριάτου, στήν προλεταριακή δημοκρατία ἀντί τῆς ἀστικῆς, στή Σοβιετική Δημοκρατία, στό σοσιαλιστικό καθεστώς.

Ἡ Τρίτη Διεθνής κέρδισε μέσα σέ μερικούς μῆνες πολλές λαμπρές, πρωτοείδωτες νίκες. Ἡ ταχύτητα τῆς ἀνάπτυξής της εἶναι καταπληκτική. Τά ἐπιμέρους λάθη καί οἱ ἀρώστιες ἀνάπτυξης δέν εἶναι πράγματα τρομερά. Κριτικάροντάς τα ἄμεσα καί ἀνοιχτά, θά πετύχουμε ὥστε ἡ μαρξιστικά διαπαιδαγωγημένη ἐργατική μάζα ὅλων τῶν πολιτισμένων χωρῶν νά διώξει γρήγορα ἀπό κοντά της τούς προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ σαϊντεμανικούς καί καουτσκιστές *ὅλων* τῶν ἐθνῶν (καί οἱ τύποι αὐτοί ὑπάρχουν σέ ὅλα τά ἔθνη).

Ἡ νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι ἀναπόφευκτη. Ἡ νίκη εἶναι δική του.

10 τοῦ Ὀχτώβρη 1919.

Δημοσιεύτηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1919
στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι
Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 6
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ Η ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ κομματική ἑβδομάδα[88] στή Μόσχα συνέπεσε μέ μιά δύσκολη περίοδο γιά τή Σοβιετική ἐξουσία. Οἱ ἐπιτυχίες τοῦ Ντενίκιν προκάλεσαν μιά ἀπεγνωσμένη ἔνταση τῶν συνωμοσιῶν ἀπομέρους τῶν τσιφλικάδων, τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν φίλων τους, ἔνταση τῶν προσπαθειῶν τῆς ἀστικῆς τάξης νά σπείρει τόν πανικό, νά ὑποσκάψει μέ κάθε μέσο τή σταθερότητα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Οἱ ταλαντευόμενοι, οἱ ἀσταθεῖς, οἱ ἀσυνείδητοι μικροαστοί, καί μαζί τους οἱ διανοούμενοι, οἱ ἐσέροι, οἱ μενσεβίκοι ἔγιναν, ὅπως συνήθως, ἀκόμη πιό ἀσταθεῖς καί πρῶτοι τρομοκρατήθηκαν ἀπό τούς καπιταλιστές.

Νομίζω ὅμως πώς τό γεγονός ὅτι ἡ κομματική ἑβδομάδα στή Μόσχα συνέπεσε μέ μιά δύσκολη στιγμή, εἶναι μᾶλλον καλό γιά μᾶς, γιατί θά ἀποβεῖ πρός ὄφελος τῆς ὑπόθεσης. Ἡ κομματική ἑβδομάδα δέν μᾶς χρειάζεται γιά ἐπίδειξη. Φαινομενικά μέλη τοῦ Κόμματος δέν μᾶς χρειάζονται, ἀκόμη καί νά μᾶς τά χαρίσουνε. Μοναδικό στόν κόσμο κυβερνητικό Κόμμα πού φροντίζει ὄχι γιά τήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν του, ἀλλά γιά τό ποιοτικό ἀνέβασμά τους, γιά τό ξεκαθάρισμα τῶν γραμμῶν του ἀπό τούς «παρείσακτους», εἶναι τό Κόμμα μας — τό Κόμμα τῆς ἐπαναστατικῆς ἐργατικῆς τάξης. Πολλές φορές κάναμε ἀνακαταγραφή τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος γιά νά διώξουμε αὐτούς τούς «παρείσακτους», γιά νά ἀφήσουμε στό Κόμμα μόνο τούς συνειδητούς καί τούς εἰλικρινά ἀφοσιωμένους στόν κομμουνισμό[89]. Χρησιμοποιήσαμε καί τίς κινητοποιήσεις γιά τό μέτωπο καί τίς ἐξορμήσεις, γιά νά ξεκαθαρίσουμε τό Κόμμα ἀπό ἐκείνους πού θέλουν ἁπλῶς «νά ἐκμεταλλευτοῦν» τή θέση τους σάν μέλη τοῦ κυβερνητικοῦ Κόμματος γιά νά ἀποκομίσουν ὀφέλη, ἀπό ἐκείνους πού δέν θέλουν νά σηκώσουν τό βάρος μιᾶς δουλιᾶς γεμάτης αὐταπάρνηση πρός ὄφελος τοῦ κομμουνισμοῦ.

Καί τώρα πού γίνεται έντατική κινητοποίηση γιά τό μέτωπο, ή κομματική έβδομάδα έχει τοῦτο τό καλό, ὅτι κόβει τήν ὄρεξη ἐκείνων πού θέλουν νά παρεισφρύσουν στίς γραμμές μας. Καλοῦμε στό Κόμμα μαζικά μόνο τούς ἁπλούς ἐργάτες καί τούς φτωχούς ἀγρότες, τούς ἀγρότες-δουλευτές *καί ὄχι* τούς ἀγρότες κερδοσκόπους. Στά ἁπλά αὐτά μέλη δέν ὑποσχόμαστε τίποτε καί δέν τούς παρέχουμε κανένα ὄφελος γιά τήν ἐγγραφή τους στό Κόμμα. Ἀπεναντίας, στά μέλη τοῦ Κόμματος πέφτει τώρα μιά πιό βαριά ἀπ' ὅ,τι συνήθως καί πιό ἐπικίνδυνη δουλιά.

Τόσο τό καλύτερο. Θά μποῦν στό Κόμμα μόνο οἱ εἰλικρινεῖς ὀπαδοί τοῦ κομμουνισμοῦ, μόνο οἱ συνειδητά ἀφοσιωμένοι στό ἐργατικό κράτος, μόνο οἱ τίμιοι δουλευτές, μόνο οἱ πραγματικοί ἐκπρόσωποι τῶν μαζῶν πού καταπιέζονταν στόν καπιταλισμό.

Τέτια καί μόνο τέτια μέλη τοῦ Κόμματος μᾶς χρειάζονται.

Τά νέα μέλη τοῦ Κόμματος δέν μᾶς χρειάζονται γιά ρεκλάμα, ἀλλά γιά σοβαρή δουλιά. Τά καλοῦμε στό Κόμμα. Στούς ἐργαζόμενους ἀνοίγουμε διάπλατα τίς πόρτες του.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, πού ἀγωνίζεται γιά τήν πλήρη ἀνατροπή τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου. Στόν ἀγώνα αὐτό ξεσηκώθηκε πρώτη ἡ ἐργατική τάξη τῶν πόλεων καί τῶν ἐργοστασιακῶν κέντρων. Κέρδισε τήν πρώτη νίκη καί κατάκτησε τήν κρατική ἐξουσία.

Ἡ ἐργατική τάξη συσπειρώνει γύρω της τήν πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν. Γιατί μέ τό μέρος τοῦ κεφαλαίου, μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης πηγαίνει μόνο ὁ ἀγρότης-ἔμπορος, ὁ ἀγρότης-κερδοσκόπος καί ὄχι ὁ ἀγρότης-δουλευτής.

Οἱ πιό ἀναπτυγμένοι, οἱ πιό συνειδητοί ἐργάτες, οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης διέθεσαν τίς περισσότερες δυνάμεις γιά τή διακυβέρνηση τῆς Ρωσίας. Ὡστόσο ξέρουμε ὅτι ἄνθρωποι ἀφοσιωμένοι στά συμφέροντα τῆς ἐργαζόμενης μάζας καί ἱκανοί γιά καθοδηγητική δουλιά ὑπάρχουν πάρα πολλοί ἀνάμεσα στούς ἁπλούς ἐργάτες καί ἀγρότες. Ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν πάρα πολλά ὀργανωτικά καί διοικητικά ταλέντα, πού ὁ καπιταλισμός δέν τά ἄφησε νά ἀναπτυχθοῦν· ἐμεῖς ὅμως τά βοηθᾶμε μέ κάθε τρόπο καί πρέπει νά τά βοηθᾶμε νά ἀναδειχτοῦν καί νά καταπιαστοῦν μέ τή δουλιά τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Νά βρεθοῦν αὐτά τά καινούργια, ταπεινά, ἄγνωστα ταλέντα δέν εἶναι εὔκολο. Δέν εἶναι εὔκολο νά τραβηχτοῦν στήν κρατική δουλιά οἱ ἁπλοί ἐργάτες καί ἀγρότες, πού ἐπί αἰῶνες τούς καταπίεζαν καί τούς τρομοκρατοῦσαν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές.

Μά ἀκριβῶς αὐτή τή δύσκολη δουλιά ἐμεῖς πρέπει νά τήν κάνουμε, πρέπει ὁπωσδήποτε νά τήν κάνουμε, γιά νά ἀντλοῦμε ἀπό πιό βαθιά νέες δυνάμεις μέσα ἀπό τήν ἐργατική τάξη, μέσα ἀπό τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά.

Ἐλᾶτε στό Κόμμα, σύντροφοι ἐξωκομματικοί ἐργάτες καί ἐργαζόμενοι ἀγρότες! Δέν σᾶς ὑποσχόμαστε ὀφέλη ἀπ' αὐτό, σᾶς καλοῦμε σέ μιά δύσκολη δουλιά, στή δουλιά τῆς κρατικῆς οἰκοδόμησης. Ἄν εἶστε εἰλικρινεῖς ὀπαδοί τοῦ κομμουνισμοῦ, καταπιαστεῖτε πιό θαραλέα μέ τή δουλιά αὐτή, μή σᾶς τρομάζει τό καινούργιο καί οἱ δυσκολίες πού παρουσιάζει, μή τά χάνετε ἀπό τήν παλιά πρόληψη πώς τή δουλιά αὐτή μποροῦν δῆθεν νά τήν κάνουν μόνο ὅσοι ἔχουν ἀνώτερη μόρφωση. Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. Τή δουλιά τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ μποροῦν καί πρέπει νά τή διευθύνουν ὅλο καί περισσότεροι ἁπλοί ἐργάτες καί ἀγρότες-δουλευτές.

Ἡ μάζα τῶν ἐργαζομένων εἶναι μαζί μας. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ δύναμή μας. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ πηγή τοῦ ἀκατανίκητου τοῦ παγκόσμιου κομμουνισμοῦ. Περισσότερα νέα στελέχη ἀπό τή μάζα στίς γραμμές τοῦ Κόμματος, γιά μιά πρωτοβουλιακή συμμετοχή στήν οἰκοδόμηση τῆς νέας ζωῆς — αὐτή εἶναι ἡ μέθοδός μας ὑπερνίκησης ὅλων τῶν δυσκολιῶν, αὐτός εἶναι ὁ δρόμος μας γιά τή νίκη.

11. X. 1919.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 228 καί
«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 228,
12 τοῦ Ὀχτώβρη 1919
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΦΓΑΝΟ ΕΚΤΑΚΤΟ ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟ ΜΟΥΧΑΜΕΝΤ ΒΑΛΙ-ΧΑΝ 14 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1919 [90]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ σ. Λένιν συνάντησε τόν ἀπεσταλμένο στό ὑπηρεσιακό γραφεῖο του μέ τά λόγια: «Χαίρω πολύ πού βλέπω στήν κόκκινη πρωτεύουσα τῆς ἐργατοαγροτικῆς κυβέρνησης τόν ἐκπρόσωπο τοῦ φιλικοῦ μας ἀφγανικοῦ λαοῦ πού ὑποφέρει καί παλεύει ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό ζυγό». Στήν προσφώνηση αὐτή ὁ ἀπεσταλμένος ἀπάντησε: «Σᾶς δίνω φιλικά τό χέρι καί ἐλπίζω ὅτι Ἐσεῖς θά βοηθήσετε ὅλη τήν Ἀνατολή νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τήν καταπίεση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἰμπεριαλισμοῦ». Ὁ σ. Λένιν, στή διάρκεια τῆς συνομιλίας πού ἄρχισε μετά, εἶπε ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἡ ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων καί καταπιεζομένων, ἐπιδιώκει ἀκριβῶς αὐτό, γιά τό ὁποῖο μίλησε ὁ ἀφγανός ἔκτακτος ἀπεσταλμένος, ὅμως εἶναι ἀπαραίτητο νά τό καταλάβει αὐτό ἡ μουσουλμανική Ἀνατολή καί νά βοηθήσει τή Σοβιετική Ρωσία στό μεγάλο ἀπελευθερωτικό πόλεμο. Ὁ ἀπεσταλμένος πάνω σ' αὐτό ἀπάντησε ὅτι μπορεῖ νά βεβαιώσει πώς ἡ μουσουλμανική Ἀνατολή τό κατάλαβε αὐτό καί ὅτι εἶναι κοντά ἡ ὥρα ἐκείνη πού ὅλος ὁ κόσμος θά δεῖ ὅτι γιά τόν εὐρωπαϊκό ἰμπεριαλισμό δέν ὑπάρχει θέση στήν Ἀνατολή.

Ἔπειτα ὁ ἀπεσταλμένος σηκώθηκε καί μέ τά λόγια: «Ἔχω τήν τιμή νά ἐγχειρίσω στόν ἐπικεφαλῆς τῆς ἐλεύθερης προλεταριακῆς κυβέρνησης τῆς Ρωσίας τό γράμμα ἀπό τόν ἄνακτά μου, πού ἐλπίζω ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία θά δόσει προσοχή σ' αὐτό πού ἀναφέρει ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἀφγανιστάν» — ἔδοσε τό γράμμα τοῦ ἐμίρη στόν σ. Λένιν. Ὁ σ. Λένιν ἀπάντησε ὅτι μέ ἐξαιρετικά μεγάλη εὐχαρίστηση δέχεται τό γράμμα αὐτό καί ὑπόσχεται ὅτι σύντομα θά δόσει ἀπάντηση γιά ὅλα τά ζητήματα πού ἐνδιαφέρουν τό Ἀφγανιστάν [91].

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 232 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 232, 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΕΥΜΕΝΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ-ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΩΣΤΗ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ 16 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1919

ΧΡΟΝΙΚΟ

(Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Λένιν προκαλεῖ θυελλώδη χειροκροτήματα.) Σύντροφοι! Ἐπιτρέψτε μου νά χαιρετίσω τούς ἐργάτες τῶν κυβερνείων Γιαροσλάβλ καί Βλαντίμιρ, πού ἀπάντησαν ἀκόμη μιά φορά στό κάλεσμά μας καί ἔδοσαν τίς καλύτερες δυνάμεις τους γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς ἐργατοαγροτικῆς Δημοκρατίας. Ξέρετε ἀπό τίς ἐφημερίδες, ὅπου δημοσιεύουμε ὅλη τήν ἀλήθεια, χωρίς νά κρύβουμε τίποτε, τόν καινούργιο καί τρομερό κίνδυνο πού δημιουργοῦν ὁ τσαρικός στρατηγός Ντενίκιν μέ τήν κατάληψη τοῦ Ὀριόλ καί ὁ Γιουντένιτς, ἀπειλώντας τήν κόκκινη Πετρούπολη. Ἐμεῖς ὅμως βλέπουμε τόν κίνδυνο αὐτό καί τόν καταπολεμοῦμε, κάνοντας, ὅπως πάντα, ἔκκληση στό συνειδητό προλεταριάτο καί τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά νά προτάξουν τά στήθη τους γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν κατακτήσεών τους.

Ἡ κατάσταση εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη. Ἀλλά δέν ἀπελπιζόμαστε, γιατί ξέρουμε πώς κάθε φορά πού δημιουργεῖται δύσκολη κατάσταση γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία, οἱ ἐργάτες ἐπιτελοῦν θαύματα ἀνδρείας, μέ τό παράδειγμά τους ἐνθαρύνουν καί ἐμψυχώνουν τά στρατεύματα καί τά ὁδηγοῦν σέ νέες νίκες.

Ξέρουμε πώς σέ ὅλο τόν κόσμο, σέ ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς χῶρες, τό ἐπαναστατικό κίνημα, ἄν καί πιό ἀργά ἀπ' ὅ,τι θά θέλαμε, ἀναπτύσσεται σταθερά. Καί ξέρουμε ἐπίσης πώς ἡ νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης σέ ὅλο τόν κόσμο εἶναι ἐξασφαλισμένη.

Ὅσο βαριές καί ἄν εἶναι οἱ θυσίες πού προσφέρει ἡ Ρωσία, ὅσο καί ἄν εἶναι ἐξαντλημένη καί βασανισμένη, παλεύει μέ

πεῖσμα γιά τήν ὑπόθεση ὅλων τῶν ἐργατῶν. Οἱ ἰμπεριαλιστές μποροῦν νά συντρίψουν ἀκόμη μιά-δυό Δημοκρατίες, δέν μποροῦν ὅμως νά σώσουν τόν παγκόσμιο ἰμπεριαλισμό, γιατί εἶναι καταδικασμένος, γιατί θά σαρωθεῖ ἀπό τόν ἐπερχόμενο σοσιαλισμό.

Νά γιατί χαιρετίζοντάς σας, ἐργάτες τῶν κυβερνείων Βλαντίμιρ καί Γιαροσλάβλ, πιστεύω ἀκράδαντα ὅτι μέ τό προσωπικό σας παράδειγμα θά ἐνισχύσετε τό ἠθικό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί θά τόν ὁδηγήσετε στή νίκη.

Ζήτω οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες!

Ζήτω ἡ παγκόσμια ἐργατική δημοκρατία!

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 232 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 232, 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΟΚΚΙΝΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Σύντροφοι! Ἔφτασε ἡ ἀποφασιστική στιγμή. Οἱ τσαρικοί στρατηγοί γιά μιά ἀκόμη φορά πῆραν προμήθειες καί πολεμοφόδια ἀπό τούς καπιταλιστές τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἀμερικῆς, γιά μιά ἀκόμη φορά κάνουν ἀπόπειρα μέ τίς συμμορίες τῶν κανακάρηδων τῶν τσιφλικάδων νά καταλάβουν τήν κόκκινη Πετρούπολη. Ὁ ἐχθρός στή διάρκεια τῶν διαπραγματεύσεων γιά εἰρήνη μέ τήν Ἐσθονία πέρασε σέ ἐπίθεση, ἐπιτέθηκε ἐνάντια στούς κόκκινους στρατιῶτες μας, πού πίστεψαν στίς διαπραγματεύσεις αὐτές. Ὁ ὕπουλος αὐτός χαρακτήρας τῆς ἐπίθεσης ἐξηγεῖ ἐνμέρει τίς γρήγορες ἐπιτυχίες τοῦ ἐχθροῦ. Ἔχουν καταληφθεῖ τό Κράσνογε Σελό, ἡ Γκάτσινα, ἡ Βίριτσα. Ἀποκόπηκαν δυό σιδηροδρομικές γραμμές πού ὁδηγοῦν στήν Πετρούπολη. Ὁ ἐχθρός προσπαθεῖ νά ἀποκόψει τήν τρίτη γραμμή, τῆς Νικολάγεβσκαγια καί τήν τέταρτη, τῆς Βόλογκντα, γιά νά καταλάβει τήν Πετρούπολη μέ τήν πείνα.

Σύντροφοι! Ὅλοι σας ξέρετε καί βλέπετε τί τεράστιος κίνδυνος πλανιέται πάνω ἀπό τήν Πετρούπολη. Σέ μερικές ἡμέρες κρίνεται ἡ τύχη τῆς Πετρούπολης, καί αὐτό σημαίνει ὅτι κρίνεται κατά τό μισό ἡ τύχη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή Ρωσία.

Εἶναι περιττό νά πῶ στούς ἐργάτες καί στούς κόκκινους στρατιῶτες τῆς Πετρούπολης ποιό εἶναι τό χρέος τους. Ὅλη ἡ ἱστορία τῆς δίχρονης πάλης τῶν Σοβιέτ ἐνάντια στήν ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου, πάλη πρωτοείδωτη σέ δυσκολίες καί πρωτοείδωτη σέ νίκες, μᾶς ἔδοσε ἀπό τήν πλευρά τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης ὄχι μόνο ἕνα πρότυπο ἐκπλήρωσης τοῦ χρέους, ἀλλά καί ἕνα πρότυπο τοῦ πιό ὑψηλοῦ ἡρωισμοῦ, ἑνός ἄγνωστου στόν κόσμο ἐπαναστατικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καί αὐταπάρνησης.

Σύντροφοι! Κρίνεται ἡ τύχη τῆς Πετρούπολης! Ὁ ἐχθρός προσπαθεῖ νά μᾶς αἰφνιδιάσει. Οἱ δυνάμεις του εἶναι μικρές καί

μάλιστα μηδαμινές· ἡ δύναμή του βρίσκεται στήν ταχύτητα, στή θρασύτητα τῶν ἀξιωματικῶν, στήν τεχνική τοῦ ἐφοδιασμοῦ καί τοῦ ἐξοπλισμοῦ. Ὅπου νά εἶναι φτάνουν ἐνισχύσεις στήν Πετρούπολη, τίς ἔχουμε κινητοποιήσει. Εἴμαστε πολύ πιό δυνατοί ἀπ' τόν ἐχθρό. Πολεμεῖστε ὥς τήν τελευταία ρανίδα τοῦ αἵματος, σύντροφοι, ὑπερασπίστε κάθε σπιθαμή γῆς, φανεῖτε ὥς τό τέλος σταθεροί, ἡ νίκη δέν εἶναι μακριά! Ἡ νίκη θά εἶναι δική μας!

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

17/X.

«Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 237, 19 τοῦ Ὀχτώβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΚΟΚΚΙΝΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ

Σύντροφοι κόκκινοι στρατιῶτες! Οἱ τσαρικοί στρατηγοί — ὁ Γιουντένιτς στό Βορά καί ὁ Ντενίκιν στό Νότο — γιά μιά ἀκόμη φορά ἐντείνουν τίς δυνάμεις τους γιά νά νικήσουν τή Σοβιετική ἐξουσία, γιά νά παλινορθώσουν τήν ἐξουσία τῶν τσάρων, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.

Ξέρουμε τί τέλος εἶχε ἡ ἀνάλογη ἀπόπειρα τοῦ Κολτσάκ. Δέν μπόρεσε νά ξεγελάσει γιά πολύ καιρό τούς ἐργάτες τῶν Οὐραλίων καί τούς ἀγρότες τῆς Σιβηρίας. Οἱ ἐργάτες τῶν Οὐραλίων καί οἱ ἀγρότες τῆς Σιβηρίας, ὅταν εἶδαν τήν ἀπάτη, ὅταν δοκίμασαν τίς ἀτέλειωτες βιαιοπραγίες, τά μαστιγώματα καί τίς ληστεῖες ἀπό τούς ἀξιωματικούς, τούς κανακάρηδες τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, βοήθησαν τόν Κόκκινο Στρατό μας νά συντρίψει τόν Κολτσάκ. Οἱ κοζάκοι τοῦ Ὄρενμπουργκ πέρασαν ἀνοιχτά μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Νά γιατί πιστεύουμε ἀκράδαντα στή νίκη κατά τοῦ Γιουντένιτς καί τοῦ Ντενίκιν. Δέν θά καταφέρουν νά παλινορθώσουν τήν ἐξουσία τοῦ τσάρου καί τῶν τσιφλικάδων. Αὐτό δέν θά γίνει! Οἱ ἀγρότες ξεσηκώνονται κιόλας στά μετόπισθεν τοῦ Ντενίκιν. Στόν Καύκασο δυναμώνει κιόλας ἡ φλόγα τῆς ἐξέγερσης ἐνάντια στόν Ντενίκιν. Οἱ κοζάκοι τοῦ Κουμπάν δυσανασχετοῦν καί ἀναστατώνονται, δυσαρεστημένοι ἀπό τίς βιαιοπραγίες καί τίς ληστεῖες τοῦ Ντενίκιν πρός ὄφελος τῶν τσιφλικάδων καί τῶν ἄγγλων.

Ἄς εἴμαστε λοιπόν σταθεροί, σύντροφοι κόκκινοι στρατιῶτες! Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ὅλο καί πιό συσπειρωμένα, ὅλο καί πιό συνειδητά, ὅλο καί πιό ἀποφασιστικά περνοῦν μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Ἐμπρός! σύντροφοι κόκκινοι στρατιῶτες. Στή μάχη γιά τήν ἐργατοαγροτική ἐξουσία ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, ἐνάντια στούς τσαρικούς στρατηγούς! Ἡ νίκη θά εἶναι δική μας!

19. X. 1919. *Ν. Λένιν*

«Κρασνοαρμέγετς», ἀρ. φύλ. 10-15, 1919 (ἐπετειακό φύλλο)

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΜΑΣ

Στή Μόσχα στή διάρκεια τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας γράφτηκαν στό Κόμμα 13 600 ἄτομα.

Αὐτή εἶναι μιά τεράστια καί ἐντελῶς ἀπροσδόκητη ἐπιτυχία. Ὅλη ἡ ἀστική τάξη, καί ἰδιαίτερα ἡ μικροαστική τάξη τῶν πόλεων, μαζί καί τῶν εἰδικῶν, τῶν ἀξιωματούχων, τῶν ὑπαλλήλων, πού χύνουν πικρά δάκρυα γιατί χάσανε τήν προνομιούχα τους θέση «κυρίων» — ὅλος αὐτός ὁ κόσμος τόν τελευταῖο ἀκριβῶς καιρό, στή διάρκεια ἀκριβῶς τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας στή Μόσχα, ἔβαλαν ὅλα τά δυνατά τους γιά νά σπείρουν τόν πανικό, γιά νά προφητέψουν τόν ἐπικείμενο χαμό τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τήν ἐπικείμενη νίκη τοῦ Ντενίκιν.

Καί μέ τί θαυμαστή δεξιοτεχνία ξέρει τό «καλλιεργημένο» τοῦτο κοινό νά χρησιμοποιεῖ τό ὅπλο αὐτό τῆς πρόκλησης πανικοῦ! Γιατί αὐτό ἔγινε πραγματικό ὅπλο στήν ταξική πάλη τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο. Ἡ μικροαστική τάξη σέ στιγμές σάν αὐτή πού περνᾶμε συγχωνεύεται μέ τήν ἀστική τάξη σέ «μιά ἑνιαία ἀντιδραστική μάζα» καί ἀδράχνει «μέ πάθος» τό ὅπλο αὐτό.

Ἀκριβῶς στή Μόσχα, ὅπου ἦταν ἰδιαίτερα ἰσχυρό τό ἐμπορικό στοιχεῖο, ὅπου εἶχαν συγκεντρωθεῖ οἱ περισσότεροι ἐκμεταλλευτές, τσιφλικάδες, καπιταλιστές, εἰσοδηματίες, ὅπου ἡ καπιταλιστική ἀνάπτυξη συγκέντρωσε μάζες ἀστῶν διανοουμένων, ὅπου ἡ κεντρική κρατική διοίκηση δημιούργησε μιά ἐξαιρετικά μεγάλη συσσώρευση ἀξιωματούχων — ἀκριβῶς στή Μόσχα ἦταν ἐξαιρετικά κατάλληλο τό ἔδαφος γιά τό ἀστικό κουτσομπολιό, γιά τήν ἀστική κακογλωσσιά, γιά τήν ἀστική πρόκληση πανικοῦ. Ἡ «στιγμή» τῆς ἐπιτυχημένης ἐπίθεσης τοῦ Ντενίκιν καί τοῦ Γιουντένιτς εὐνόησε στόν ἀνώτατο βαθμό τίς «ἐπιτυχίες» τοῦ ἀστικοῦ αὐτοῦ ὅπλου.

Καί παρόλα αὐτά, ἀπό τήν προλεταριακή μάζα, πού εἶδε τίς «ἐπιτυχίες» τοῦ Ντενίκιν καί ἤξερε ὅλες τίς δυσκολίες, τά βάρη, τούς κινδύνους πού ἀπορέουν ἀκριβῶς τώρα ἀπό τόν τίτλο καί τήν ὑπευθυνότητα τῶν κομμουνιστῶν, ὀρθώθηκαν χιλιάδες καί χιλιάδες γιά νά ἐνισχύσουν τό Κόμμα τῶν κομμουνιστῶν, γιά νά ἀναλάβουν τό τόσο ἀπίστευτα μεγάλο βάρος τῆς κρατικῆς διακυβέρνησης.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἡ ἐπιτυχία τοῦ Κόμματός μας εἶναι πραγματικά ἐξαιρετική!

Ἡ ἐπιτυχία αὐτή ἀπόδειξε καί ἔδειξε παραστατικά στόν πληθυσμο τῆς πρωτεύουσας, καί στή συνέχεια σέ ὁλόκληρη τή Δημοκρατία καί σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο, ὅτι ἀκριβῶς στά κατάβαθα τοῦ προλεταριάτου, ἀκριβῶς στίς γραμμές τῶν πραγματικῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐργαζόμενης μάζας βρίσκεται ἡ πιό σίγουρη πηγή δύναμης καί ἰσχύος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπιτυχία αὐτή τῆς ἐθελοντικῆς ἐγγραφῆς στό Κόμμα, τή στιγμή τῶν μεγαλύτερων δυσκολιῶν καί κινδύνων, φανέρωσε στήν πραγματικότητα *ἐκείνη τήν πλευρά* της, πού κακόβουλα δέν θέλουν νά τή βλέπουν οἱ ἐχθροί καί πού τήν ἐκτιμοῦν περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο οἱ πραγματικοί φίλοι τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, δηλαδή τήν πλευρά τῆς ἰδιαίτερα ἰσχυρῆς *ἠθικῆς* (μέ τήν καλύτερη ἔννοια τῆς λέξης) ἐπίδρασης τοῦ προλεταριάτου (πού κατέχει τήν κρατική ἐξουσία) πάνω στίς μάζες, τήν πλευρά τῶν *μεθόδων* αὐτῆς τῆς ἐπίδρασης.

Τά πρωτοπόρα στρώματα τοῦ προλεταριάτου, κρατώντας στά χέρια τους τήν κρατική ἐξουσία, ἔδοσαν μέ τό παράδειγμά τους στίς μάζες τῶν ἐργαζομένων, ἔδοσαν στή διάρκεια δυό ὁλόκληρων χρόνων (διάστημα τεράστιο γιά τόν ἐξαιρετικά γοργό ρυθμό τῆς πολιτικῆς μας ἀνάπτυξης) τό *πρότυπο* μιᾶς τέτιας ἀφοσίωσης στά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων, τέτιας ἐνεργητικότητας στήν πάλη μέ τούς ἐχθρούς τῶν ἐργαζομένων (μέ τούς ἐκμεταλλευτές γενικά καί, εἰδικά, μέ τούς «ἰδιοκτῆτες» καί τούς κερδοσκόπους), τέτιας σταθερότητας στίς δύσκολες στιγμές, τέτιας αὐταπάρνησης στήν ἀπόκρουση τῶν ληστῶν τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ, ὥστε ἡ δύναμη *τῆς συμπάθειας* τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν πρός τήν πρωτοπορία τους ἀποδείχτηκε πώς ἦταν ἡ *μόνη* πού μποροῦσε νά *κάνει θαύματα.*

Γιατί αὐτό εἶναι θαῦμα: οἱ ἐργάτες πού ἔχουν περάσει πρωτάκουστα βάσανα ἀπό τήν πείνα, τό κρύο, τό οἰκονομικό χάος, τήν καταστροφή, ὄχι μόνο διατηροῦν ἀκμαιότατο τό ἠθικό, διατηροῦν ὅλη τήν ἀφοσίωση στή Σοβιετική ἐξουσία, ὅλη τή διάθεση γιά

αὐτοθυσία καί ἡρωισμό, ἀλλά καί ἀναλαβαίνουν, παρόλο πού εἶναι ἐντελῶς ἀπροετοίμαστοι καί ἄπειροι, τό βάρος τῆς κυβέρνησης τοῦ κρατικοῦ σκάφους! Κι' αὐτό, τή στιγμή πού ἡ θύελλα μαίνεται...

Μέ τέτια θαύματα εἶναι γεμάτη ἡ ἱστορία τῆς προλεταριακῆς μας ἐπανάστασης. Τά θαύματα αὐτά θά ὁδηγήσουν, ἀσφαλῶς καί ἐξάπαντος — ὁποιεσδήποτε καί ἄν εἶναι οἱ μερικότερες βαριές δοκιμασίες — στήν πλήρη νίκη τῆς παγκόσμιας Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

Ἡ φροντίδα μας τώρα πρέπει νά στραφεῖ στό νά χρησιμοποιήσουμε *σωστά* τά καινούργια μέλη τοῦ Κόμματος. Σ' αὐτό τό καθῆκον πρέπει νά δόσουμε μεγάλη προσοχή, γιατί τό καθῆκον αὐτό δέν εἶναι εὔκολο, τό καθῆκον αὐτό εἶναι καινούργιο καί μέ παλιά σχήματα δέν μπορεῖ νά ἐκπληρωθεῖ.

Ὁ καπιταλισμός ἔπνιγε, σύνθλιβε, ἐξόντωνε πλῆθος ταλέντα στούς κόλπους τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν. Τά ταλέντα αὐτά χάνονταν κάτω ἀπό τό βάρος τῆς ἀνέχειας, τῆς ἀθλιότητας, τοῦ ἐξευτελισμοῦ τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας. Τό χρέος μας τώρα εἶναι νά ξέρουμε νά βρίσκουμε αὐτά τά ταλέντα καί νά ἀναθέτουμε σ' αὐτά δουλιά. Τά καινούργια μέλη πού μπῆκαν στό Κόμμα κατά τή διάρκεια τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας εἶναι, ἀναμφίβολα, ἄπειρα στήν πλειοψηφία τους καί ἀδέξια στό ἔργο τῆς κρατικῆς διακυβέρνησης. Εἶναι ὅμως ἐξίσου ἀναμφίβολο ὅτι πρόκειται γιά ἀπόλυτα ἀφοσιωμένους, εἰλικρινέστατους καί ἱκανότατους ἀνθρώπους ἀπό τά κοινωνικά ἐκεῖνα στρώματα, πού ὁ καπιταλισμός τά κρατοῦσε τεχνητά *χαμηλά,* τά μετέτρεπε σέ «κατώτερα» στρώματα, δέν τά ἄφηνε νά ἀνέβουν πρός τά πάνω. Ὅσο γιά ρώμη, φρεσκάδα, εὐθύτητα, ἀτσάλωμα, εἰλικρίνεια αὐτά ἔχουν *περισσότερη* ἀπ' ὅ,τι τά ἄλλα στρώματα.

Ἀπό δῶ βγαίνει πώς ὅλες οἱ κομματικές ὀργανώσεις πρέπει νά μελετήσουν ἰδιαίτερα τή χρησιμοποίηση αὐτῶν τῶν καινούργιων μελῶν τοῦ Κόμματος. Πρέπει νά τούς ἀναθέτουμε *πιό τολμηρά* ὅσο τό δυνατό πιό πολύμορφη κρατική δουλιά, πρέπει τό γρηγορότερο νά τά δοκιμάσουμε στήν πράξη.

Φυσικά, τήν τόλμη δέν πρέπει νά τήν καταλαβαίνουμε μέ τήν ἔννοια νά ἀναθέτουμε *ἀμέσως* στούς πρωτάρηδες ὑπεύθυνες θέσεις πού ἀπαιτοῦν γνώσεις, τίς ὁποῖες δέν διαθέτουν οἱ πρωτάρηδες, ἡ τόλμη χρειάζεται μέ τήν ἔννοια τῆς καταπολέμησης τῆς γραφειοκρατίας: δέν μπῆκε χωρίς λόγο στό κομματικό μας Πρόγραμμα μέ ὅλη του τή σαφήνεια τό ζήτημα τῶν αἰτιῶν μιᾶς

κάποιας ἀναζωογόνησης τῆς γραφειοκρατίας καί τῶν μέτρων καταπολέμησής της. Ἡ τόλμη χρειάζεται μέ τήν ἔννοια τῆς ἐπιβολῆς πρῶτα-πρῶτα *ἐλέγχου* στούς ὑπαλλήλους, στούς ἀξιωματούχους, στούς εἰδικούς ἀπό τά καινούργια μέλη τοῦ Κόμματος, πού ξέρουν καλά τήν κατάσταση τῶν λαϊκῶν μαζῶν, τίς ἀνάγκες τους, τίς ἀπαιτήσεις τους. Ἡ τόλμη χρειάζεται μέ τήν ἔννοια νά δοθεῖ *ἀμέσως* σ' αὐτούς τούς πρωτάρηδες ἡ δυνατότητα νά ἀναπτύξουν τίς ἱκανότητές τους καί νά δείξουν τί εἶναι ἱκανοί νά κάνουν σέ *εὐρύ* πεδίο δράσης. Ἡ τόλμη χρειάζεται μέ τήν ἔννοια τῆς συντριβῆς τῶν συνηθισμένων τύπων (καί σ' ἐμᾶς παρατηρεῖται — δυστυχῶς! ὄχι σπάνια — ὑπερβολικός φόβος μή θιχτοῦν οἱ καθιερωμένοι σοβιετικοί τύποι, παρόλο πού τούς «καθιερώνουν» κάποτε ὄχι συνειδητοί κομμουνιστές, ἀλλά παλιοί ἀξιωματοῦχοι καί ὑπάλληλοι)· ἡ τόλμη χρειάζεται μέ τήν ἔννοια τῆς ἑτοιμότητας νά ἀλλάζουμε μέ ἐπαναστατική σβελτάδα τό εἶδος τῆς δουλιᾶς γιά τά καινούργια μέλη τοῦ Κόμματος, γιά νά τά δοκιμάσουμε τό γρηγορότερο καί νά τούς βροῦμε τό γρηγορότερο τήν κατάλληλη θέση.

Σέ πολλές περιπτώσεις τά καινούργια μέλη τοῦ Κόμματος μποροῦν νά τοποθετηθοῦν σέ τέτιες θέσεις ὅπου, ἐλέγχοντας τούς παλιούς ἀξιωματούχους ἄν ἐκπληρώνουν εὐσυνείδητα τά καθήκοντά τους, θά μάθουν γρήγορα τή δουλιά καί θά μπορέσουν νά τήν ἀναλάβουν μόνα τους. Σέ ἄλλες περιπτώσεις μποροῦν νά τοποθετηθοῦν ἔτσι πού νά ἀνανεώσουν, νά φρεσκάρουν τούς συνδετικούς κρίκους ἀνάμεσα στήν ἐργατική καί τήν ἀγροτική μάζα, ἀπό τή μιά μεριά, καί στόν κρατικό μηχανισμό, ἀπό τήν ἄλλη. Στίς βιομηχανικές μας «γενικές διευθύνσεις καί κέντρα», στά γεωργικά μας «σοβιετικά νοικοκυριά» ἔμειναν πολλοί, πάρα πολλοί ἀκόμη σαμποταριστές, κρυμμένοι τσιφλικάδες καί καπιταλιστές, πού μέ κάθε τρόπο προξενοῦν ζημιά στή Σοβιετική ἐξουσία. Ἡ μαστοριά τῶν ἔμπειρων κομματικῶν στελεχῶν στό κέντρο καί στήν ἐπαρχία πρέπει νά φανεῖ στήν ἐντατική ἀξιοποίηση τῶν καινούργιων, φρέσκων κομματικῶν δυνάμεων γιά τήν ἀποφασιστική καταπολέμηση τοῦ κακοῦ αὐτοῦ.

Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία πρέπει νά μετατραπεῖ σέ ἕνα ἑνιαῖο πολεμικό στρατόπεδο μέ τή μεγαλύτερη ἔνταση τῶν δυνάμεων, μέ τή μεγαλύτερη οἰκονομία στίς δυνάμεις αὐτές, μέ τό μεγαλύτερο περιορισμό κάθε γραφειοκρατίας, κάθε ἄχρηστου τύπου, μέ τή μεγαλύτερη ἁπλοποίηση τοῦ μηχανισμοῦ, μέ τή μεγαλύτερη προσέγγισή του ὄχι μόνο στίς ἀνάγκες τῆς μάζας, ἀλλά καί στήν κατανόησή του ἀπό τή μάζα, στήν πρωτοβουλιακή συμμετοχή της στό μηχανισμό αὐτό.

Γίνεται έντατικά έπιστράτευση παλιών μελών τοῦ Κόμματος γιά τήν πολεμική δουλιά. Σέ καμιά περίπτωση δέν πρέπει νά ἐξασθενίζουμε τή δουλιά αὐτή, ἀντίθετα πρέπει νά τήν ἐντείνουμε ὅλο καί πιό πολύ. Ταυτόχρονα ὅμως, καί γιά νά ἔχουμε ἐπιτυχία στόν πόλεμο, πρέπει νά βελτιώνουμε, νά ἁπλοποιοῦμε, νά φρεσκάρουμε τόν πολιτικό διοικητικό μηχανισμό μας.

Στόν πόλεμο νικᾶ ὅποιος διαθέτει περισσότερες ἐφεδρεῖες, περισσότερες πηγές δύναμης, περισσότερη σταθερότητα στή λαϊκή μάζα.

Ἀπό ὅλα αὐτά ἐμεῖς διαθέτουμε περισσότερα ἀπό ὅ,τι οἱ λευκοί, περισσότερα ἀπό ὅ,τι ὁ «παγκόσμια ἰσχυρός» ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός, αὐτός ὁ κολοσσός μέ τά πήλινα πόδια. Ἀπό ὅλα αὐτά διαθέτουμε περισσότερα, γιατί μποροῦμε νά τά ἀντλοῦμε καί πολύ καιρό ἀκόμη θά τά ἀντλοῦμε ὁλοένα καί πιό βαθιά ἀπό τίς γραμμές τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν, ἀπό τίς τάξεις πού ὁ καπιταλισμός τίς καταπίεζε καί πού ἀποτελοῦν παντοῦ τή συντριπτική πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Μποροῦμε νά ἀντλοῦμε ἀπό τήν τεράστια αὐτή ἐφεδρεία γιατί μᾶς ἐξασφαλίζει τούς πιό εἰλικρινεῖς, τούς πιό ἀτσαλωμένους ἀπό τίς δυσκολίες τῆς ζωῆς, τούς πιό κοντινούς στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες ἡγέτες τους στό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Οἱ ἐχθροί μας, τόσο ἡ ρωσική ἀστική τάξη, ὅσο καί ἡ παγκόσμια, δέν ἔχουν τίποτε πού νά μοιάζει ἔστω καί ἀπό μακριά μ' αὐτή τήν ἐφεδρεία, ὅλο καί πιό πολύ κλονίζεται τό ἔδαφος κάτω ἀπό τά πόδια τους, ὅλο καί πιό πολύ τούς ἐγκαταλείπουν οἱ πρώην ὀπαδοί τους ἀπό τίς γραμμές τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Νά γιατί, σέ τελευταία ἀνάλυση, εἶναι ἐξασφαλισμένη καί ἀναπότρεπτη ἡ νίκη τῆς παγκόσμιας Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

21 τοῦ Ὀχτώβρη 1919.

«Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 7, 22 τοῦ Ὀχτώβρη 1919
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ-ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΙΒΑΝΟΒΟ-ΒΟΖΝΕΣΕΝΣΚ, ΠΟΥ ΕΦΕΥΓΑΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ 24 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1919 [92]

ΧΡΟΝΙΚΟ

Στό λόγο του ὁ σ. Λένιν σκιαγράφησε τή γενική κατάσταση στά μέτωπά μας καί τόνισε ὅτι καθῆκον τοῦ κάθε συνειδητοῦ ἐργάτη πρέπει νά εἶναι ἡ παροχή κάθε βοήθειας γιά τόν τακτικό ἐφοδιασμό τῶν μετώπων μας μέ πολεμικό ὑλικό, τρόφιμα, ἱματισμό κτλ.

Ὁ σ. Λένιν ἔκφρασε τήν πεποίθηση ὅτι οἱ ἐργάτες-κομμουνιστές τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ θά ἀσκήσουν εὐεργετική ἐπίδραση στούς ἀγρότες τῆς ζώνης τοῦ μετώπου καί θά ἐπιφέρουν μεγάλο ὄφελος στό ἔργο τῆς πολιτικῆς δουλιᾶς ἀνάμεσα στούς κοζάκους.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 239, 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΣΒΕΡΝΤΛΟΦ, ΠΟΥ ΕΦΕΥΓΑΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ 24 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1919

Σύντροφοι! Ξέρετε ὅτι ἐκεῖνο πού μᾶς ἔσπρωξε νά συγκεντρωθοῦμε σήμερα ἐδῶ δέν εἶναι μόνο ἡ ἐπιθυμία νά γιορτάσουμε τήν ἀποφοίτηση τῶν πιό πολλῶν ἀπό σᾶς ἀπό τή σοβιετική σχολή, ἀλλά καί τό γεγονός ὅτι οἱ μισοί περίπου ἀπό τή σειρά σας ἀποφάσισαν νά πᾶνε στό μέτωπο γιά νά δόσουν μιά νέα, ἔκτακτη καί οὐσιαστική βοήθεια στά στρατεύματα πού ἀγωνίζονται στό μέτωπο.

Σύντροφοι! Ξέρουμε πολύ καλά τί τεράστιες δυσκολίες μᾶς δημιουργεῖ στό ἔργο τῆς διακυβέρνησης καί στήν πόλη καί ἰδιαίτερα στά χωριά ἡ ἔλλειψη ἔμπειρων, κατατοπισμένων συντρόφων. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι τούς πρωτοπόρους ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας, τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ καί τῶν ἄλλων πόλεων, τούς πρωτοπόρους συντρόφους, πού ὥς τώρα σήκωναν στίς πλάτες τους, μποροῦμε νά ποῦμε, τό κύριο βάρος τῆς διακυβέρνησης τῆς χώρας μας σέ πρωτάκουστα δύσκολες συνθῆκες, τό κύριο βάρος τῆς συσπείρωσης καί τῆς καθοδήγησης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ξέρουμε πολύ καλά ὅτι τούς ἔχουν φοβερά ἐξαντλήσει οἱ ὑπεράνθρωπες κάποτε ἀπαιτήσεις πού προβάλλει σ' αὐτούς ἡ ὑπεράσπιση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Γι' αὐτό, τό γεγονός ὅτι μπορέσαμε νά συγκεντρώσουμε ἐδῶ ἀρκετές ἑκατοντάδες ἐργάτες καί ἀγρότες, νά τούς δόσουμε τή δυνατότητα νά ἀφιερώσουν ἀρκετούς μῆνες γιά συστηματική μελέτη, νά παρακολουθήσουν ἕνα πρόγραμμα σοβιετικῶν γνώσεων, γιά νά κινήσουν ἀπό ἐδῶ ὅλοι μαζί, ὀργανωμένα, συσπειρωμένα, συνειδητά καί νά πᾶνε νά διοικήσουν, νά διορθώσουν

τίς τεράστιες ἐλλείψεις πού παραμένουν ἀκόμη — τό γεγονός αὐτό ἔχει γιά μᾶς τεράστια ἀξία, καί μέ ἐξαιρετική δυσκολία, μέ ἐξαιρετική ἀπροθυμία καί ὕστερα ἀπό πολλές ταλαντεύσεις καταλήξαμε στήν ἀπόφαση νά διαθέσουμε γιά τή δουλιά τοῦ μετώπου τούς μισούς σχεδόν αὐτῆς τῆς σειρᾶς. Οἱ συνθῆκες ὅμως πού διαμορφώθηκαν στό μέτωπο ἦταν τέτιες, πού δέν ἔμενε ἄλλη ἐκλογή. Καί ἡ σκέψη πού κάναμε εἶναι ὅτι ἡ ἀπόφαση πού πάρθηκε ἐθελοντικά καί μέ σκοπό τήν ἀποστολή στό μέτωπο μιᾶς ἀκόμη σειρᾶς τῶν καλύτερων ἐκπροσώπων, πού θά ἦταν πολύ ὠφέλιμοι στήν ὅλη διοικητική-ἀνοικοδομητική δουλιά, ἡ ἀπόφαση αὐτή ὀφείλεται σέ περιστατικά ἀπόλυτης ἀνάγκης.

Σύντροφοι, θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά σᾶς ἐκθέσω σύντομα τήν κατάσταση πού διαμορφώθηκε τώρα στά διάφορα μέτωπα, γιά νά μπορέσετε νά κρίνετε πόσο ἐπείγουσα εἶναι ἡ ἀνάγκη αὐτή.

Σέ πάρα πολλά μέτωπα, πού ἄλλοτε ἦταν πολύ βασικά καί πού ὁ ἐχθρός στήριζε σ' αὐτά τεράστιες ἐλπίδες, τόν τελευταῖο ἀκριβῶς καιρό τά πράγματα ὁδηγοῦν στήν πλήρη καί, σύμφωνα μέ ὅλες τίς ἐνδείξεις, στήν ὁριστική νίκη πρός ὄφελός μας. Στό Βόρειο μέτωπο, ὅπου ἡ ἐπίθεση κατά τοῦ Μούρμανσκ ὑποσχόταν στόν ἀντίπαλο ἰδιαίτερα μεγάλα ὀφέλη, ὅπου ἀπό καιρό πιά οἱ ἄγγλοι εἶχαν συγκεντρώσει τεράστιες καί θαυμάσια ἐξοπλισμένες δυνάμεις, ὅπου γιά μᾶς, ἐξαιτίας τῆς ἔλλειψης τροφίμων καί πολεμοφοδίων ἦταν ἀπίστευτα δύσκολος ὁ ἀγώνας — στό μέτωπο αὐτό θά νόμιζε κανείς πώς οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας θά ἔπρεπε νά εἶχαν λαμπρές προοπτικές. Καί ἀκριβῶς ἐκεῖ ἀποδείχτηκε πώς ναυάγησε ὁριστικά ὅλη ἡ ἐπίθεση τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ ἄγγλοι ἀναγκάστηκαν νά ἀποσύρουν τά στρατεύματά τους, καί βλέπουμε τώρα νά ἐπιβεβαιώνεται ὁλοκληρωτικά τό ὅτι οἱ ἄγγλοι ἐργάτες δέν θέλουν τόν πόλεμο μέ τή Ρωσία καί ὅτι εἶναι σέ θέση, ἀκόμη καί τώρα πού στήν Ἀγγλία διεξάγεται κάθε ἄλλο παρά ἐπαναστατική πάλη, νά ἀσκοῦν μιά τέτια ἐπίδραση πάνω στήν ἴδια τους τήν κυβέρνηση τῶν ἅρπαγων καί τῶν ληστῶν, πού τήν ἀναγκάζουν νά ἀποσύρει τά στρατεύματα ἀπό τή Ρωσία. Τό μέτωπο αὐτό, πού ἦταν ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνο, ἐπειδή ὁ ἀντίπαλος βρισκόταν ἐκεῖ κάτω ἀπό τίς πιό εὐνοϊκές συνθῆκες, διαθέτοντας θαλάσσιο δρόμο, ἀναγκάστηκαν νά τό παραδόσουν. Ἐκεῖ παραμένουν μηδαμινές δυνάμεις τῶν ρώσων λευκοφρουριτῶν, πού δέν ἔχουν σχεδόν καμιά σημασία.

Πάρτε ἕνα ἄλλο μέτωπο, τό μέτωπο τοῦ Κολτσάκ. Ξέρετε πώς, ὅταν τά στρατεύματα τοῦ Κολτσάκ ἀναπτύσσανε τήν ἐπίθεσή τους πρός τό Βόλγα, ὁ εὐρωπαϊκός καπιταλιστικός Τύπος ἔσπευδε νά διατυμπανίσει σέ ὅλο τόν κόσμο τήν κατάρευση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τήν ἀναγνώριση τοῦ Κολτσάκ σάν ἀνώτατου κυβερνήτη τῆς Ρωσίας. Δέν πρόλαβε ὅμως τό ἐπίσημο ἔγγραφο αὐτῆς τῆς ἀναγνώρισης νά φτάσει στόν ἴδιο τόν Κολτσάκ, καί τά στρατεύματά μας τόν κυνήγησαν στή Σιβηρία, καί ξέρετε ὅτι ἐμεῖς πλησιάζαμε στό Πετροπάβλοβσκ καί στό Ἰρτίς, ἐνῶ ὁ Κολτσάκ ἀναγκάστηκε νά δόσει στίς δυνάμεις του διαφορετική διάταξη ἀπ' ὅ,τι ὑπολόγιζε. Ὑπῆρξε μιά περίοδος πού ἀναγκαστήκαμε νά ἀποσυρθοῦμε, γιατί οἱ ντόπιοι ἐργάτες καί ἀγρότες ἄργησαν νά κινητοποιηθοῦν. Οἱ πληροφορίες ὅμως πού παίρνουμε ἀπό τά μετόπισθεν τοῦ Κολτσάκ λένε ὅτι αὐτός καταρέει ἀναμφισβήτητα, καί ὅτι ὁλόκληρος ὁ πληθυσμός ξεσηκώνεται ἐναντίον του, ἀκόμη καί οἱ πλουσιοχωρικοί. Καί πλησιάζει ἡ ὥρα πού θά συντριβεῖ τό τελευταῖο στήριγμα τῶν δυνάμεων τοῦ Κολτσάκ, κι' ἔτσι θά κλείσει ἕνας χρόνος ἐπανάστασης, πού στή διάρκειά του ὅλη ἡ Σιβηρία βρισκόταν κάτω ἀπό τήν ἐξουσία τοῦ Κολτσάκ καί πού τόν βοηθοῦσαν καί οἱ ἐσέροι, καί οἱ μενσεβίκοι, ἐπαναλαβαίνοντας γιά μιά ἀκόμη φορά τήν ἱστορία τοῦ συμβιβασμοῦ μέ τήν ἀστική κυβέρνηση. Ξέρετε ὅτι τόν Κολτσάκ τόν βοηθοῦσε ὅλη ἡ εὐρωπαϊκή ἀστική τάξη. Ξέρετε πώς τό σιδηρόδρομο τῆς Σιβηρίας τόν φρουροῦσαν καί πολωνοί, καί τσέχοι, ὅτι ὑπῆρχαν καί ἰταλοί, καί ἀμερικανοί ἀξιωματικοί-ἐθελοντές. Καθετί πού θά μποροῦσε νά παραλύσει τήν ἐπανάσταση στάλθηκε γιά βοήθεια τοῦ Κολτσάκ. Καί ὅλα αὐτά κατάρευσαν, γιατί οἱ ἀγρότες, οἱ σιβηριανοί ἀγρότες, πού ἐλάχιστα ἐπηρεάζονται ἀπό τόν κομμουνισμό, γιατί ἐλάχιστα τόν παρακολουθοῦν, πῆραν ἕνα τέτιο μάθημα ἀπό τόν Κολτσάκ, ἔκαναν μιά τέτια *πρακτική* σύγκριση (καί οἱ ἀγρότες ἀγαποῦν τίς πρακτικές συγκρίσεις), πού μποροῦμε νά ποῦμε: ὁ Κολτσάκ μᾶς ἔδοσε ἑκατομμύρια ὀπαδούς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στίς πιό ἀπομακρυσμένες ἀπό τά βιομηχανικά κέντρα περιοχές, ὅπου θά μᾶς ἦταν δύσκολο νά τούς κερδίσουμε. Νά πῶς τέλειωσε ἡ ἐξουσία τοῦ Κολτσάκ καί νά γιατί στό μέτωπο αὐτό νιώθουμε πολύ στέρεη τή θέση μας.

Στό Δυτικό μέτωπο βλέπουμε πώς ἡ ἐπίθεση τῶν πολωνῶν πλησιάζει στό τέλος της. Οἱ πολωνοί ἐνισχύονταν ἀπό τήν Ἀγγλία, τή Γαλλία καί τήν Ἀμερική, πού ἐπιδίωκαν νά ἀνάψουν

τό παλιό μίσος τῆς Πολωνίας πρός τούς μεγαλορώσους καταπιεστές, προσπαθώντας νά στρέψουν τό μίσος τῶν πολωνῶν ἐργατῶν πρός τούς τσιφλικάδες καί τούς τσάρους, πού ἦταν ἑκατό φορές δικαιολογημένο, ἐνάντια στούς ρώσους ἐργάτες καί ἀγρότες, ἀναγκάζοντας τούς πολωνούς νά νομίζουν ὅτι καί οἱ μπολσεβίκοι, ὅπως καί οἱ ρῶσοι σωβινιστές, ὀνειρεύονται νά κατακτήσουν τήν Πολωνία. Καί ἡ ἀπάτη τους αὐτή ἔπιασε γιά ἕνα διάστημα. Ἔχουμε ὅμως συγκεκριμένες ἐνδείξεις ὅτι περνάει ὁ καιρός πού ἔπιανε ἡ ἀπάτη αὐτή, ὅτι ἀρχίζει ἡ ἀποσύνθεση στίς γραμμές τῶν πολωνικῶν στρατευμάτων, καί οἱ ἀμερικανικές εἰδήσεις, πού κάθε ἄλλο παρά συμπάθεια ἐκδηλώνουν πρός τόν κομμουνισμό, ἐπιβεβαιώνουν ὅτι μέσα στούς πολωνούς ἀγρότες ὅλο καί δυναμώνει ἡ ἀπαίτηση νά τερματιστεῖ ὁ πόλεμος ὁπωσδήποτε ὥς τήν πρώτη τοῦ Ὀχτώβρη, καί ὅτι τίς ἐπιδιώξεις αὐτές τίς ὑποστηρίζουν ἀκόμη καί οἱ πιό πατριωτικοί παράγοντες τῶν πολωνῶν σοσιαλσωβινιστῶν (ΠΠΣ)[93], πού εἶναι ὅ,τι καί οἱ δικοί μας μενσεβίκοι καί ἐσέροι, προβάλλοντας ὁλοένα καί πιό ἰσχυρή ἀντίσταση στήν κυβέρνησή τους. Στό διάστημα αὐτό σημειώθηκαν σοβαρές ἀλλαγές στά πνεύματα τῶν πολωνῶν.

Μένουν δυό μέτωπα — τῆς Πετρούπολης καί τό Νότιο, ὅπου διαδραματίζονται τά πιό σοβαρά γεγονότα. Ἀλλά κι' ἐδῶ ὅλες οἱ ἐνδείξεις λένε ὅτι ὁ ἐχθρός συγκεντρώνει τίς τελευταῖες δυνάμεις του. Ἔχουμε ἐξακριβωμένες πληροφορίες ὅτι στήν Ἀγγλία ὁ ὑπουργός Στρατιωτικῶν Τσώρτσιλ καί τό κόμμα τῶν καπιταλιστῶν ἀνέλαβαν αὐτό τόν πολεμικό τυχοδιωκτισμό κατά τῆς Πετρούπολης, γιά νά δείξουν πώς ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά ξεκάνουν γρήγορα τή Σοβιετική Ρωσία, καί ὅτι ὁ ἀγγλικός Τύπος θεωρεῖ τόν τυχοδιωκτισμό αὐτό σάν τό τελευταῖο ἀτού τῶν σωβινιστῶν καί τοῦ ὑπουργοῦ Τσώρτσιλ, παρά τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ πού εἶναι, ἀναμφισβήτητα, κατά.

Μποροῦμε νά θεωροῦμε τήν ἐπιδρομή κατά τῆς Πετρούπολης σάν μιά ἐνέργεια βοήθειας στόν Ντενίκιν. Αὐτό μποροῦμε νά τό συμπεράνουμε ἀπό τήν κατάσταση πού ἐπικρατεῖ στό μέτωπο τῆς Πετρούπολης.

Ξέρετε πώς καί ἡ λεττονική, καί ἡ λιθουανική, καί ἡ ἐσθονική κυβέρνηση ἀπάντησαν καταφατικά στήν πρόταση γιά ἔναρξη διαπραγματεύσεων εἰρήνης. Καί ἦταν φυσικό οἱ τελευταῖες αὐτές εἰδήσεις νά προκαλέσουν ταλαντεύσεις στά στρατεύματά μας, νά τούς γεννήσουν τήν ἐλπίδα ὅτι ὁ πόλεμος τελειώνει. Οἱ διαπραγματεύσεις ἤδη ἄρχισαν. Αὐτή λοιπόν τήν περίοδο

ἡ Ἀγγλία συγκέντρωσε τά ὑπολείμματα τῶν πλοίων της καί ἀποβίβασε ἀρκετές χιλιάδες λευκοφρουρίτες, πού ἦταν ἐφοδιασμένοι μέ θαυμάσια τεχνικά μέσα. Τά μέσα ὅμως αὐτά δέν μποροῦν νά τά μεταφέρουν στή χώρα μας, ἄν δέν ἀποκοιμίσουν τό λαό μέ τήν ἀπάτη, γιατί στήν Ἀγγλία καί στή Γαλλία ὑπῆρξαν περιπτώσεις πού οἱ προσπάθειες νά φορτωθοῦν στά πλοῖα πολεμοφόδια ἀποτύχαιναν, γιατί οἱ λιμενεργάτες ὀργάνωναν ἀπεργίες, δηλώνοντας πώς δέν θά ἐπιτρέψουν σέ καράβια πού μεταφέρουν ὑλικά ἐξόντωσης νά πλεύσουν πρός τή Σοβιετική Ρωσία. Καί οἱ ἄγγλοι ἰμπεριαλιστές ἀναγκάζονταν νά παίρνουν ἀπό ἄλλες χῶρες τά ὑλικά αὐτά, ἐξαπατώντας τό λαό τους. Γι' αὐτό δέν εἶναι παράξενο πού ἔριξαν ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία μερικές ἑκατοντάδες ἤ χιλιάδες ρώσους λευκοφρουρίτες ἀξιωματικούς. Στήν Ἀγγλία ὑπάρχουν στρατόπεδα, ὅπου διατηροῦν αὐτούς τούς λευκοφρουρίτες ἀξιωματικούς, τούς τρέφουν καί τούς ἐκπαιδεύουν στήν ὀργάνωση ἐπιδρομῶν κατά τῆς Ρωσίας, καί ὕστερα λένε πώς πρόκειται γιά ἐσωτερικό πόλεμο πού τόν προκάλεσε ἡ τρομοκρατία τῶν μπολσεβίκων. Τά στρατόπεδα πού πρίν ἦταν γεμάτα μέ αἰχμαλώτους μας, τώρα εἶναι γεμάτα μέ ρώσους λευκοφρουρίτες ἀξιωματικούς. Σ' αὐτό ἀκριβῶς ὀφείλεται τό ὅτι ὁ ἀντίπαλος μπόρεσε σέ μιά στιγμή πού ἐμεῖς περιμέναμε ἀνακωχή ἀπό τήν πλευρά τῆς Λιθουανίας καί τῆς Λεττονίας, νά ἔχει τίς πρῶτες μέρες τόσο μεγάλες ἐπιτυχίες, ρίχνοντας τίς δυνάμεις αὐτές στό μέτωπο τῆς Πετρούπολης. Ξέρετε τώρα πώς στό μέτωπο τῆς Πετρούπολης ἐπῆλθε καμπή. Ξέρετε ἀπό τίς ἀνακοινώσεις τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Τρότσκι ὅτι οἱ ἀπώλειες ἀναπληρώθηκαν, ὅτι οἱ προηγούμενες ταλαντεύσεις σταμάτησαν, ὅτι τά στρατεύματά μας ἐπιτίθενται καί μάλιστα μέ ἐπιτυχία, κατανικώντας τήν ἀπεγνωσμένη ἀντίσταση τοῦ ἐχθροῦ. Τίς μάχες αὐτές τίς διακρίνει μιά ἀσυνήθιστη σκληρότητα. Ὁ σ. Τρότσκι μέ πληροφόρησε τηλεφωνικά ἀπό τήν Πετρούπολη ὅτι στό Ντέτσκογε Σελό, πού τό καταλάβαμε τελευταῖα, ἀπό ορισμένα σπίτια πυροβολοῦσαν οἱ λευκοφρουρίτες καί οἱ ἀστοί πού ἔμειναν, προβάλλοντας τήν πιό πεισματώδη ἀντίσταση, πιό πεισματώδη ἀπ' ὅ,τι στίς προηγούμενες μάχες. Ὁ ἀντίπαλος νιώθει πώς ἐπέρχεται ἡ καμπή σέ ὅλο τόν πόλεμο καί πώς ὁ Ντενίκιν βρίσκεται σέ κατάσταση πού πρέπει νά τόν βοηθήσουν, παραπλανώντας τίς δυνάμεις μας πού κατευθύνονται ἐναντίον του. Αὐτό δέν τό κατάφεραν, μποροῦμε νά τό ποῦμε μέ βεβαιότητα. Ὅ,τι στείλαμε γιά βοήθεια στήν Πετρούπολη τό ἐξασφαλίσαμε χωρίς νά ἐξασθενίσει στό ἐλάχιστο τό Νότιο μέτωπο. Δέν

τραβήξαμε οὔτε ἕνα τμῆμα ἀπό τό Νότο γιά τό μέτωπο τῆς Πετρούπολης, καί ἡ νίκη πού ἀρχίσαμε νά πραγματοποιοῦμε καί πού θά τήν ὁλοκληρώσουμε, θά πραγματοποιηθεῖ χωρίς τήν παραμικρότερη ἐξασθένιση τοῦ Νότιου μετώπου, ὅπου θά κριθεῖ ἡ ἔκβαση τοῦ πολέμου μέ τούς τσιφλικάδες καί τούς ἰμπεριαλιστές. Ἡ ἔκβαση θά κριθεῖ ἐκεῖ, στό Νότιο μέτωπο, στό κοντινό μέλλον.

Σύντροφοι, ξέρετε πώς στό Νότιο μέτωπο, ἀπό τή μιά μεριά, ὁ ἀντίπαλος στηριζόταν προπαντός στούς κοζάκους, πού πάλευαν γιά τά προνόμιά τους, καί ἀπό τήν ἄλλη, ἐκεῖ εἶχαν σχηματιστεῖ τά περισσότερα συντάγματα ἐθελοντικοῦ στρατοῦ, πού γεμάτα ὀργή καί μανία πάλευαν γιά τά συμφέροντα τῆς τάξης τους, γιά τήν παλινόρθωση τῆς ἐξουσίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Ἐδῶ συνεπῶς ἔχουμε νά δόσουμε τήν ἀποφασιστική μάχη, καί ἐδῶ βλέπουμε ἐκεῖνο πού εἴδαμε καί στήν περίπτωση τοῦ Κολτσάκ, πού στήν ἀρχή κέρδισε τεράστιες νίκες, ἀλλά ὅσο πιό πολύ συνεχίζονταν οἱ μάχες, τόσο πιό πολύ ἀραίωναν οἱ γραμμές τῶν ἀξιωματικῶν καί τῶν συνειδητῶν κουλάκων πού ἀποτελοῦσαν τήν κύρια δύναμη τοῦ Κολτσάκ, καί τόσο πιό πολύ ἀναγκαζόταν ὁ Κολτσάκ νά στρατολογεῖ ἐργάτες καί ἀγρότες. Αὐτοί ξέρουν νά πολεμοῦν μέ ξένα χέρια, στούς ἴδιους δέν ἀρέσει νά θυσιάζονται καί προτιμοῦν νά βάζουν τούς ἐργάτες νά παίζουν κορώνα-γράμματα τό κεφάλι τους γιά τά δικά τους συμφέροντα. Καί ὅταν ὁ Κολτσάκ ἀναγκάστηκε νά διευρύνει τό στρατό του, ἡ διεύρυνση αὐτή εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά περάσουν ἑκατοντάδες χιλιάδες μέ τό μέρος μας. Δεκάδες λευκοφρουρίτες ἀξιωματικοί καί κοζάκοι, αὐτόμολοι ἀπό τόν Κολτσάκ, δήλωναν ὅτι ἔχουν πειστεῖ πώς ὁ Κολτσάκ πουλάει τή Ρωσία χοντρικά καί λιανικά, καί, χωρίς μάλιστα νά συμμερίζονται τίς μπολσεβίκικες ἀπόψεις, περνοῦσαν μέ τό μέρος τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Τέτιο ἦταν τό τέλος τοῦ Κολτσάκ, τέτιο θά εἶναι καί τό τέλος τοῦ Ντενίκιν. Σήμερα θά διαβάσετε στίς ἀπογευματινές ἐφημερίδες γιά τίς ἐξεγέρσεις στά μετόπισθεν τοῦ Ντενίκιν — ἡ Οὐκρανία φλέγεται. Ἔχουμε πληροφορίες γιά τά γεγονότα τοῦ Καυκάσου, ὅπου ὁ ὀρεινός πληθυσμός, ἀφοῦ ἔφτασε σέ ἀπόγνωση, ἐπιτέθηκε καί λαφυραγώγησε τά συντάγματα τοῦ Σκοῦρο, παίρνοντάς τους τά τουφέκια καί τά πολεμοφόδια. Ἕνας ξένος ραδιοσταθμός πού ἀκούσαμε χθές, βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά ὁμολογήσει ὅτι ἡ κατάσταση τοῦ Ντενίκιν εἶναι δύσκολη: εἶναι ὑποχρεωμένος νά ρίχνει στή μάχη τίς καλύτερες δυνάμεις του, γιατί ἡ Οὐκρανία φλέγεται καί στόν Καύκασο ἄρχισε ἡ ἐξέγερση.

Πλησιάζει ἡ στιγμή πού ὁ Ντενίκιν θά εἶναι ὑποχρεωμένος νά τά παίξει ὅλα γιά ὅλα. Ποτέ μέχρι σήμερα δέν ἔγιναν τόσο αἱματηρές, τόσο σκληρές μάχες, ὅσο αὐτές πού γίνονται στό Ὀριόλ, ὅπου ὁ ἀντίπαλος ρίχνει τά καλύτερά του συντάγματα, τά λεγόμενα «κορνιλοφικά», πού κατά τό ἕνα τρίτο τους ἀποτελοῦνται ἀπό τούς πιό ἀντιδραστικούς, τούς πιό ἐκπαιδευμένους ἀξιωματικούς, πού τρέφουν τό πιό λυσσαλέο μίσος ἐνάντια στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες καί ὑπερασπίζουν τήν ἄμεση παλινόρθωση τῆς δικῆς τους τσιφλικάδικης ἐξουσίας. Νά γιά ποιό λόγο πιστεύουμε ὅτι τώρα πλησιάζει ἡ ἀποφασιστική στιγμή στό Νότιο μέτωπο. Ἡ νίκη στό Ὀριόλ καί στό Βορόνεζ, ὅπου ἡ καταδίωξη τοῦ ἐχθροῦ συνεχίζεται, ἔδειξε ὅτι καί ἐδῶ ὅπως καί στήν Πετρούπολη, ἡ καμπή ἄρχισε. Πρέπει ὅμως ἡ ἐπίθεσή μας ἀπό μικρή καί μερική νά μετατραπεῖ σέ μαζική, σέ μεγάλη, πού νά ὁλοκληρώσει τή νίκη.

Νά γιατί, ὅσο βαριά καί ἄν εἶναι γιά μᾶς αὐτή ἡ θυσία — ἡ ἀποστολή στό μέτωπο ἑκατοντάδων ἀπόφοιτων τῆς σχολῆς, πού συγκεντρώθηκαν ἐδῶ καί πού εἶναι ἀναμφίβολα ἀπαραίτητοι γιά τή δουλιά στή Ρωσία — ἐμεῖς παρόλα αὐτά συγκατατεθήκαμε νά ἐκπληρωθεῖ ἡ ἐπιθυμία σας. Ἐκεῖ, στό Νότιο μέτωπο καί στό μέτωπο τῆς Πετρούπολης, ἄν ὄχι στίς προσεχεῖς ἑβδομάδες, ὁπωσδήποτε στούς προσεχεῖς μῆνες, θά κριθεῖ ἡ τύχη τοῦ πολέμου. Σέ μιά τέτια στιγμή κάθε συνειδητός κομμουνιστής πρέπει νά πεῖ: ἡ θέση μου εἶναι ἐκεῖ, πιό μπροστά ἀπό τούς ἄλλους στό μέτωπο, ὅπου εἶναι πολύτιμος ὁ κάθε συνειδητός κομμουνιστής πού ἀποφοίτησε ἀπό τή σχολή.

Ἄν στά στρατεύματα σημειώθηκαν ταλαντεύσεις, αὐτό ὀφείλεται στό ὅτι ὁ λαός κουράστηκε ἀπό τόν πόλεμο. Ξέρετε πολύ καλά πόσο ὑπέφερε ἀπό τήν πείνα, τίς καταστροφές καί τά βάσανα στά δυό αὐτά χρόνια ὁ ἐργάτης καί ὁ ἀγρότης στήν πάλη ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές ὅλου τοῦ κόσμου. Ξέρετε πώς οἱ πιό κουρασμένοι δέν ἀντέχουν πολύ καιρό στήν ἔνταση, καί ἀπό τό στοιχεῖο αὐτό ἐπωφελεῖται ὁ ἀντίπαλος, πού ἔχει καλύτερα μέσα σύνδεσης, καλύτερους διοικητές, πού δέν ἔχει προδότες — καί χτυπᾶ μέ ὅλη του τή δύναμη. Σ' αὐτό ἀκριβῶς ὀφείλονται οἱ ἀποτυχίες στό Νότιο μέτωπο. Καί γι' αὐτό τώρα οἱ πιό συνειδητοί ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, πού ἐκπαιδεύτηκαν σέ στρατιωτικές σχολές καί σέ σχολές σάν τή δική σας, πρέπει ὀργανωμένοι, συσπειρωμένοι, μοιρασμένοι σέ μεγάλες ἤ μικρές ὁμάδες σέ συνεννόηση μέ τίς στρατιωτικές ἀρχές, ἀφοῦ

κάνουν ἀνάμεσά τους καταμερισμό καθηκόντων, νά πᾶνε στό μέτωπο γιά νά βοηθήσουν τά στρατεύματα πού παρουσίασαν κάποια ἀστάθεια, πού δέχονται τή μεγαλύτερη πίεση τοῦ ἐχθροῦ. Στά δυό χρόνια ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, κάθε φορά πού παρατηροῦνταν κάποια ἀστάθεια στίς γραμμές τῆς ἀγροτικῆς μάζας πού δέν εἶδε καί δέν ξέρει τή σοβιετική δουλιά, ἀπευθυνόμασταν γιά βοήθεια στό πιό ὀργανωμένο τμῆμα τοῦ προλεταριάτου τῶν πόλεων καί βρίσκαμε σ' αὐτό τήν πιό ἡρωϊκή ὑποστήριξη.

Σήμερα εἶδα συντρόφους ἐργάτες τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, πού ἀπό τό σύνολο τῶν ὑπεύθυνων κομματικῶν στελεχῶν διέθεσαν τά μισά γιά νά τά στείλουν στό μέτωπο. Ἕνας ἀπ' αὐτούς μοῦ διηγήθηκε σήμερα μέ τί ἐνθουσιασμό ξεπροβόδισαν τά στελέχη αὐτά δεκάδες χιλιάδες ἐξωκομματικοί ἐργάτες καί πῶς ἕνας γέρος ἐξωκομματικός τούς πλησίασε καί τούς εἶπε: «Μήν ἀνησυχεῖτε, τραβᾶτε, ἡ θέση σας εἶναι ἐκεῖ, κι' ἐμεῖς ἐδῶ θά τά βγάλουμε πέρα δουλεύοντας καί γιά σᾶς». Ὅταν λοιπόν στίς γραμμές τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν δημιουργεῖται ἕνα τέτιο πνεῦμα, ὅταν οἱ ἐξωκομματικές μάζες πού δέν πολυκαταλαβαίνουν ἀκόμη τά πολιτικά ζητήματα, βλέπουν πώς ἐμεῖς στέλνουμε στό μέτωπο τούς καλύτερους ἐκπροσώπους τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς, ὅπου αὐτοί ἀναλαβαίνουν τίς πιό δύσκολες, τίς πιό ὑπεύθυνες καί βαριές ὑποχρεώσεις, καί ὅπου θά εἶναι ὑποχρεωμένοι νά ὑποστοῦν στίς πρῶτες γραμμές τίς περισσότερες θυσίες καί νά πέσουν στίς σκληρές μάχες — ὁ ἀριθμός τῶν ὀπαδῶν μας ἀνάμεσα στούς καθυστερημένους ἐξωκομματικούς ἐργάτες καί ἀγρότες δεκαπλασιάζεται καί τά κλονισμένα, ἐξασθενισμένα καί κουρασμένα στρατεύματα κάνουν ἀληθινά θαύματα.

Αὐτό εἶναι, σύντροφοι, τό μεγάλο, βαρύ καί δύσκολο καθῆκον πού ἐπωμισθήκατε. Γιά ὅσους ἀναχωροῦν γιά τό μέτωπο σάν ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν δέν ὑπάρχει ἄλλη ἐκλογή. Τό σύνθημά τους πρέπει νά εἶναι — νίκη ἤ θάνατος. Ὁ καθένας σας πρέπει νά ξέρει νά πλησιάζει τούς πιό καθυστερημένους, τούς μή ἀναπτυγμένους κόκκινους στρατιῶτες καί μέ τήν πιό ἁπλή γλῶσσα νά τούς ἐξηγεῖ τήν κατάσταση ἀπό τή σκοπιά τοῦ ἐργαζόμενου ἀνθρώπου, νά τούς βοηθάει στίς δύσκολες στιγμές, νά παραμερίζει κάθε ταλάντευση, νά τούς μαθαίνει νά καταπολεμοῦν τό σαμποτάρισμα, τή χαλαρότητα, τήν ἀπάτη ἤ τήν προδοσία σέ ὅλες τους τίς ἐκδηλώσεις. Ξέρετε ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη πολλές τέτιες ἐκδηλώσεις στίς γραμμές μας καί στό σῶμα

τῶν ἀξιωματικῶν. Ἐδῶ χρειάζονται ἄνθρωποι πού ἔβγαλαν κάποια σχολή καί ἀπόκτησαν ὁρισμένες ἐπιστημονικές γνώσεις, πού καταλαβαίνουν τήν πολιτική κατάσταση καί ξέρουν νά βοηθοῦν τίς πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν στήν πάλη τους ἐνάντια στήν προδοσία καί τό σαμποτάρισμα. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία περιμένει ἀπό σᾶς, ἐκτός ἀπό τήν προσωπική παλικαριά, νά βοηθήσετε ὁλόπλευρα τίς μάζες αὐτές, νά βάλετε τέρμα σέ κάθε ταλάντευση μέσα τους καί νά δείξετε πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔχει δυνάμεις, στίς ὁποῖες καταφεύγει σέ κάθε δύσκολη στιγμή. Τέτιες δυνάμεις ἔχουμε ἀρκετές.

Τώρα, ἐπαναλαβαίνω, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά κάνουμε αὐτή τή μεγάλη θυσία μόνο καί μόνο γιατί αὐτό εἶναι τό κύριο καί τό τελευταῖο μέτωπο, ὅπου σύμφωνα μέ ὅλες τίς ἐνδείξεις στίς προσεχεῖς ἑβδομάδες ἤ μῆνες θά κριθεῖ ἡ τύχη ὅλου τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ἐδῶ μποροῦμε νά καταφέρουμε στόν ἐχθρό ἕνα τέτιο χτύπημα, ἀπό τό ὁποῖο δέν θά συνέλθει ποτέ. Καί ὕστερα ἀπό τήν αἱματηρή πάλη μέ τούς λευκοφρουρίτες, πάλη πού αὐτοί μᾶς ἐπέβαλαν, θά περάσουμε, ἐπιτέλους, στό ἔργο μας, στό ἔργο τῆς πραγματικῆς οἰκοδόμησης, πιό ἐλεύθεροι, μέ δεκαπλάσια ἐνεργητικότητα. Νά γιατί, σύντροφοι, συγχαίρω ὅσους ἀπό σᾶς ἀναλαβαίνουν τώρα αὐτό τό δυσκολότατο καί τεράστιο καθῆκον νά παλέψουν ὥς τό τέλος στίς πρῶτες γραμμές τοῦ μετώπου καί τούς ἀποχαιρετῶ μέ πλήρη πεποίθηση πώς θά μᾶς φέρουν τήν πλήρη καί δριστική νίκη.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 240 καί 241, 26 καί 28 τοῦ Ὀχτώβρη 1919 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 240, 241, 242· 26, 28 καί 29 τοῦ Ὀχτώβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΔΙΑΤΑΓΗ ΣΤΟΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

24. X. 1919.

'Από τόν *Στάλιν*
(*νά ἐπιλυθοῦν* **ἐπειγόντως**)

1) Οἱ ἐπιστρατευμένοι λεττονοί νά σταλοῦν στά ἐφεδρικά τάγματα τῆς λεττονικῆς μεραρχίας (νά πιέσετε τόν Πέτερσον νά βιαστεῖ· νά ἐπαναλάβετε τή διαταγή σ' αὐτόν).
2) Τήν ταξιαρχία ἱππικοῦ τοῦ Τουρκεστάν στό Κοζλόφ, πού ὑποσχέθηκε ὁ ἀρχιστράτηγος.
Νά γίνει ἔλεγχος. Νά ἐπισπεύσετε.
3) 8 τάγματα γιά τήν 8η στρατιά ὑποσχέθηκε ὁ ἀρχιστράτηγος.
Νά ἐπισπεύσετε.
Νά οριστεῖ ὑπεύθυνο πρόσωπο.
4) Ὁ ἀρχιστράτηγος ὑποσχέθηκε ἐνισχύσεις ἀπό τήν Καλούγκα γιά τήν 45η μεραρχία.
Νά γίνει ἔλεγχος. Νά ἐπισπεύσετε.
Νά οριστεῖ ὑπεύθυνο πρόσωπο.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1938 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 53

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΗΣ, ΠΟΥ ΕΦΕΥΓΑΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ 28 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1919

Ἡ συνδιάσκεψη ἀνοίγει μέ τό λόγο τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ὁ Β. Ι. Λένιν, χαιρετίζοντας τούς μαθητές τῆς σχολῆς, πού ἀποφάσισαν νά πᾶνε στό μέτωπο γιά νά βοηθήσουν τόν Κόκκινο Στρατό, περιέγραψε μέ ζωηρά χρώματα τή σημερινή κατάσταση σέ ὅλα τά μέτωπα καί στά μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἡ ἀστική τάξη τόσο ἡ ρωσική, ὅσο καί στή Δύση, πολύ νωρίς ἄρχισε νά πανηγυρίζει τή νίκη. Τά κόκκινα στρατεύματα κυνηγοῦν τόν Κολτσάκ. Τά στρατεύματα τοῦ Ντενίκιν ὑποχωροῦν ἀπό τό Ὀριόλ. Στά στρατεύματα τῶν λευκῶν ἀποσύνθεση. Στά μετόπισθεν τοῦ Ντενίκιν ἀδιάκοπες ἐξεγέρσεις. Τώρα ἐνάντιά του πᾶνε ἀκόμη καί οἱ εὔποροι κοζάκοι.

Οἱ δυνάμεις τοῦ Γιουντένιτς εἶναι μικρές καί ἀποτελοῦνται στήν πλειονότητά τους ἀπό ἄγγλους. Ἡ Ἀγγλία τοῦ ἔδοσε μεγάλο στόλο. Μέ τήν ἐπίθεσή του ὁ Γιουντένιτς ἤθελε νά σώσει τόν Ντενίκιν, νά ἀποσπάσει ἐχθρικές δυνάμεις ἀπ' αὐτόν, ὅμως δέν τό κατόρθωσε: οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης ἔδοσαν παραδείγματα ἡρωισμοῦ. Ἡ Εὐρώπη μέ ἀγωνία παρακολουθεῖ τήν ἔκβαση τῆς πάλης. Οἱ ἐργάτες τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἀγγλίας διαμαρτυρήθηκαν ἤδη ἀπό ἀφορμή τήν ἐπίθεση κατά τῆς Ρωσίας. Στίς χῶρες αὐτές δυναμώνει πολύ ὁ μπολσεβικισμός. Οἱ ἐκλογές στή Γαλλία τό δείχνουν αὐτό πολύ καθαρά [94]... Ἡ βασική μας προσοχή τώρα εἶναι στραμένη στό Νότιο μέτωπο, ὅπου γίνονται πρωτάκουστες καί πρωτόφαντες αἱματηρές μάχες, ὅπου κρίνεται ἡ τύχη ὄχι μόνο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ἀλλά καί τῆς ἐπανάστασης στή Δύση...

Τά σώματα ἀξιωματικῶν τοῦ Ντενίκιν εἶναι θαυμάσια ἐξοπλισμένα. Τά σώματα αὐτά, παίρνοντας ὑπόψη τίς ἐξεγέρσεις

στά μετόπισθεν, μάχονται ἀπεγνωσμένα. Ὅμως ἡ συνείδηση τῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν ξεκαθαρίζει, παρατηρεῖται ἰσχυρή ἄνοδος. Ἡ ἀδυναμία μας συνίσταται στό ὅτι ἔχουμε λίγα μορφωμένα στελέχη ἀνάμεσα στούς ἀγρότες καί στούς ἐργάτες. Γι' αὐτό καί στά ἱδρύματά μας εἶναι τόσο πολλοί παλιοί ὑπάλληλοι, σαμποταριστές κτλ. Εἶναι ἀπαραίτητο νά βγάλουμε τίς καλύτερες δυνάμεις ἀπό τό λαό, νά τούς μεταδόσουμε γνώσεις...

Τό ζήτημα εἶναι νά ἀνεβάζουν τό φρόνημα τοῦ στρατοῦ οἱ συνειδητοί ἄνθρωποι πού μποροῦν νά μιλοῦν μέ τούς ἀγρότες, καί γι' αὐτό ὁ καθένας πού πηγαίνει στό μέτωπο ὀφείλει νά γίνει παράδειγμα ἀνδρείας καί αὐτοθυσίας. Τότε ἡ νίκη θά εἶναι δική μας. Θά ξεκαθαρίσουμε τίς συγκοινωνίες καί θά μεταφέρουμε σιτηρά...

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960
στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 6

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
ἀντίτυπο τῶν πρακτικῶν

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΛΟΡΙΟ ΚΑΙ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΓΑΛΛΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΙΙΙ ΔΙΕΘΝΗ

28. X. 1919.

Ἀγαπητέ φίλε! Σᾶς εὐχαριστῶ ὁλόψυχα γιά τό γράμμα Σας, πού γιά μᾶς εἶναι τόσο πιό πολύτιμο, ὅσο πιό ἀραιά παίρνουμε εἰδήσεις σας.

Στή Γαλλία, ὅπως καί στήν Ἀγγλία, ὁ νικηφόρος ἰμπεριαλισμός ὄχι μόνο ἔδοσε τή δυνατότητα σέ μερικούς μικροαστούς νά πλουτίσουν, ἀλλά θά μπορέσει νά δόσει «ἐλεημοσύνες» καί στό ἀνώτερο στρῶμα τῶν ἐργατῶν, σ' αὐτή τήν ἀριστοκρατία τῆς ἐργατικῆς τάξης, νά τό ἐξαγοράσει, νά τοῦ κινήσει τό ἐνδιαφέρον, προσφέροντάς του ψίχουλα ἀπό τά ἰμπεριαλιστικά κέρδη, ἀπό τή ληστεία τῶν ἀποικιῶν κτλ.

Ἡ κρίση ὅμως πού προκάλεσε ὁ πόλεμος εἶναι τόσο μεγάλη, πού ἀκόμη καί στίς νικήτριες χῶρες ἡ μάζα τῶν ἐργαζομένων εἶναι ἀναπόφευκτα καταδικασμένη σέ τρομερά βάσανα. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ γοργή ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνισμοῦ, ἡ αὔξηση τῶν συμπαθειῶν πρός τή Σοβιετική ἐξουσία, πρός τήν ΙΙΙ Διεθνή.

Φυσικά, ἔχετε ἀκόμη νά κάνετε μακρόχρονη πάλη ἐνάντια στό γαλλικό ὀπορτουνισμό, τόν ἰδιαίτερα ἐκλεπτυσμένο στό πνεῦμα τοῦ Λονγκέ. Οἱ «ἔμπειροι» κοινοβουλευτικοί παράγοντες καί πολιτικάντες θά κάνουν πολλές, πάρα πολλές ἀκόμη ἀπόπειρες νά ξεμπερδέψουν μέ τήν ἐπαναστατική τακτική καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μέ μιά ἀναγνώρισή τους στά λόγια, ἐνῶ στήν πράξη σκοπός τους θά εἶναι νά ἐξαπατοῦν τό προλεταριάτο μέ νέα τεχνάσματα καί τερτίπια, ὅπως τό ἐξαπάτησαν ὁ Λονγκέ, ὁ Μέρχαϊμ καί Σία στίς 21 τοῦ Ἰούλη, νά συνεχίζουν τήν παλιά ὀπορτουνιστική πολιτική, νά παραβλάπτουν καί νά παρεμποδίζουν τήν ἐπανάσταση, καί ὄχι νά τή

βοηθοῦν. Καί στή Γαλλία καί στήν Ἀγγλία οἱ παλιοί, οἱ διεφθαρμένοι ἀρχηγοί τῶν ἐργατῶν θά κάνουν χιλιάδες τέτιου εἴδους ἀπόπειρες.

Ὅλοι ἐμεῖς ὅμως εἴμαστε βέβαιοι πώς οἱ κομμουνιστές πού δουλεύουν, διατηρώντας στενότατους δεσμούς μέ τή μάζα τοῦ προλεταριάτου, θά καταφέρουν νά ματαιώσουν καί νά ὑπερνικήσουν τίς ἀπόπειρες αὐτές. Ὅσο πιό σταθερά καί πιό ἀποφασιστικά θά ἐνεργοῦν οἱ κομμουνιστές, τόσο πιό γρήγορα θά κερδίσουν τήν πλήρη νίκη.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

Δημοσιεύτηκε στά ἀγγλικά στίς 3 τοῦ Γενάρη 1920 στήν ἐφημερίδα «The Workers' Dreadnought», ἀρ. φύλ. 41

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στή 2η-3η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΤΗ ΔΙΑΣΠΑΣΗ [95]

Πρός τούς συντρόφους Πάουλ Λέβι, Κλάρα Τσέτκιν, Ἐμπερλάιν καί ὅλα τά μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γερμανίας

28. X. 1919.

Ἀγαπητοί φίλοι! Στό γράμμα τῆς 10. X. 1919 «Χαιρετισμό στούς γάλλους, ἰταλούς καί γερμανούς κομμουνιστές», πού Σᾶς ἔστειλα γιά δημοσίευση, ἔχω θίξει ἀνάμεσα στ' ἄλλα, τό ζήτημα τῶν διαφωνιῶν σας μέ τούς ὀπαδούς τοῦ μποϋκοταρίσματος, τούς ἡμισυνδικαλιστές κτλ. * Σήμερα ἀπό τόν κυβερνητικό γερμανικό ραδιοσταθμό (τῆς πόλης Νάουεν) μαθαίνω γιά τή διάσπαση τοῦ Κόμματός Σας. Ἄν καί ἡ πηγή εἶναι βρώμικη, στή δοσμένη περίπτωση δέν ἀποκλείεται νά λέει τήν ἀλήθεια, γιατί τά γράμματα τῶν φίλων μας ἀπό τή Γερμανία μιλᾶνε γιά πιθανότητα διάσπασης.

Δέν μπορῶ νά πιστέψω μόνο τήν εἴδηση τοῦ ραδιοσταθμοῦ αὐτοῦ πού λέει πώς ἐσεῖς, διαθέτοντας 25 ψήφους ἔναντι 18, *διαγράψατε* ἀπό τό Κόμμα τή μειοψηφία, ἡ ὁποία ὕστερα ἀπ' αὐτό ἵδρυσε, σύμφωνα μέ τήν εἴδηση, δικό της Κόμμα. Ξέρω πολύ λίγα πράγματα γι' αὐτή τήν ἀντιπολίτευση πού ἀποσκίρτησε, εἶδα μόνο μερικά φύλλα τῆς βερολινέζικης «Rote Fahne». Πρόκειται γιά πολύ προικισμένους διαφωτιστές, ἄπειρους, νεαρούς, σάν τούς δικούς μας «ἀριστερούς κομμουνιστές» (στήν ἀπειρία καί στή νεότητα) τοῦ 1918 — αὐτή εἶναι ἡ ἐντύπωσή μου. Ἄν ὑπάρχει συμφωνία *στό βασικό* (ὑπέρ τῆς ἐξουσίας τῶν Σοβιέτ κατά τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ), μπορεῖ κατά τή γνώμη μου νά πραγματοποιηθεῖ καί ἐπιβάλλεται ἡ ἕνωση, ἀκρι-

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 212-223. *Ἡ Σύντ.*

βῶς ὅπως ἐπιβάλλεται ἡ διάσπαση μέ τούς καουτσκιστές. Ἄν ἡ διάσπαση ἔγινε ἀναπόφευκτη, πρέπει νά φροντίσετε νά μήν τήν ὑποδαυλίζετε, νά ζητήσετε τή μεσολάβηση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς III Διεθνοῦς, νά ἀναγκάσετε τούς «ἀριστερούς» νά διατυπώσουν, σέ θέσεις καί σέ μπροσούρα, τίς διαφωνίες τους. Ἀπό διεθνή ἄποψη ἡ ἑνότητα τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γερμανίας καί μπορεῖ καί πρέπει νά ἀποκατασταθεῖ. Θά χαρῶ πολύ ἄν πάρω ἕνα γράμμα Σας πάνω σ' αὐτό τό θέμα. Ἐπισυνάπτω καί ἕνα γράμμα γιά τούς ἀποσπασθέντες — ἐλπίζω πώς θά τούς τό διαβιβάσετε ταυτόχρονα μέ τή δημοσίευση τοῦ ἄρθρου μου, πού ἀναγνωρίζει ἀπόλυτα πώς ἔχετε δίκιο, ἄρθρο πού γράφτηκε *πρίν* πάρουμε τήν εἴδηση γιά τή διάσπαση.

Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι καί εὔχομαι ὁλόψυχα ἐπιτυχίες στή δύσκολη δουλιά. Σέ ὅλο τόν κόσμο τό κομμουνιστικό κίνημα ἀναπτύσσεται ὑπέροχα — πιό ἀργά ἀπ' ὅ,τι θά θέλαμε, ἀλλά πλατύ, ἰσχυρό, βαθύ καί ἀκατανίκητο. Ὅπως καί στή Ρωσία, παντοῦ διαφάνηκε τό στάδιο τῆς κυριαρχίας τῶν «μενσεβίκων καί τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν» (τῆς «II Διεθνοῦς»). Τήν κυριαρχία αὐτή θά τήν ἀκολουθήσει ἡ κυριαρχία τῶν κομμουνιστῶν καί ἡ νίκη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή 2η-3η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ ΠΟΥ ΑΝΗΚΑΝ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ» ΚΑΙ ΠΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΑΝ ΤΩΡΑ ΝΕΟ ΚΟΜΜΑ

28. X. 1919.

Ἀγαπητοί σύντροφοι! Μόλις τώρα ἔμαθα γιά τή διάσπαση ἀπό ἕνα σύντομο ραδιοτηλεγράφημα τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης (ἀπό τήν πόλη Νάουεν). Τό ἄρθρο μου: «Χαιρετισμό στούς γάλλους, ἰταλούς καί γερμανούς κομμουνιστές» τό ἔγραψα πρίν τήν πληροφορία γιά τή διάσπαση.

Στό ἄρθρο αὐτό προσπάθησα νά δόσω, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ, μιά ἐκτίμηση τῆς θέσης σας, στό βαθμό πού μπόρεσα νά τή γνωρίσω ἀπό ὁρισμένα φύλλα τῆς βερολινέζικης ἐφημερίδας «Rote Fahne». Κατά τή γνώμη μου, οἱ κομμουνιστές πού συμφωνοῦν στό βασικό — στήν πάλη γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί γιά τή Σοβιετική ἐξουσία, πού εἶναι ἀδιάλλακτοι ἐχθροί τῶν σαϊντεμανικῶν καί τῶν καουτσκιστῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν — θά μποροῦσαν καί θά ἔπρεπε νά δροῦν ἑνωμένοι. Οἱ διαφωνίες πάνω σέ ὄχι καί τόσο σοβαρά ζητήματα μποροῦν, κατά τή γνώμη μου, νά ἐκλείψουν καί ὁπωσδήποτε θά ἐκλείψουν: τό ἀποτέλεσμα αὐτό θά προκύψει ἀπό τή λογική τῆς κοινῆς πάλης ἐνάντια στόν ἀληθινά ἐπικίνδυνο ἐχθρό, ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ἐνάντια στούς ἀνοιχτούς (σαϊντεμανικούς) καί τούς κρυφούς (καουτσκικούς) ὑπηρέτες της.

Δέν εἶμαι μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς III Διεθνοῦς, νομίζω ὅμως πώς αὐτή θά προσφέρει τίς ὑπηρεσίες της στούς γερμανούς κομμουνιστές γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἑνότητας τοῦ γερμανικοῦ κομμουνισμοῦ. Δέν εἶναι παράξενο τό ὅτι οἱ λυσσαλέες διώξεις πού ἔσπρωξαν τό Κόμμα στήν παρανομία, δυσκόλεψαν τή δουλιά του, δυσκόλεψαν τήν τακτική ἀνταλλαγή

γνωμῶν καί τήν ἐπεξεργασία κοινῆς τακτικῆς. Μιά προσεκτική μελέτη τῶν διαφωνιῶν, μιά ἀνταλλαγή γνωμῶν σέ διεθνή κλίμακα θά μποροῦσαν νά συμβάλουν στήν ὑπόθεση τοῦ γερμανικοῦ κομμουνισμοῦ καί τῆς συσπείρωσης τῶν δυνάμεών του.

Θά χαιρόμουν πολύ, ἄν καταφέρναμε νά ἀνταλλάξουμε γνῶμες πάνω σ' αὐτά τά ζητήματα.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 30ός

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΣΕΡΡΑΤΙ ΚΑΙ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ

28. X. 1919.

Ἀγαπητέ φίλε! Οἱ εἰδήσεις πού παίρνουμε ἀπό τήν Ἰταλία εἶναι ἐξαιρετικά πενιχρές. Μόνο ἀπό ξένες ἐφημερίδες (μή κομμουνιστικές) μάθαμε γιά τό συνέδριο τοῦ Κόμματός Σας στή Μπολόνια καί γιά τή λαμπρή νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ. Σᾶς συγχαίρω ὁλόψυχα, καθώς καί ὅλους τούς ἰταλούς κομμουνιστές καί Σᾶς εὔχομαι καλύτερες ἐπιτυχίες. Τό παράδειγμα τοῦ ἰταλικοῦ Κόμματος θά ἔχει τεράστια σημασία γιά ὁλόκληρο τόν κόσμο. Εἰδικά ἡ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου σας γιά τή συμμετοχή στίς ἐκλογές τῆς ἀστικῆς Βουλῆς εἶναι, κατά τή γνώμη μου, ἀπόλυτα σωστή καί ἐλπίζω νά βοηθήσει τό Κομμουνιστικό Κόμμα Γερμανίας, πού μόλις τελευταῖα διασπάστηκε γι' αὐτό τό λόγο, νά πετύχει τήν ἕνωση.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς οἱ ἀνοιχτοί καί κρυφοί ὀπορτουνιστές, πού τόσο πολλοί ὑπάρχουν στό ἰταλικό Κόμμα ἀνάμεσα στούς ὀπαδούς τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, θά προσπαθήσουν νά παρακάμψουν τίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τῆς Μπολόνια, νά τίς ἐκμηδενίσουν. Ἡ πάλη ἐνάντια σ' αὐτά τά ρεύματα κάθε ἄλλο παρά ἔχει τελειώσει. Ἡ νίκη ὅμως τῆς Μπολόνια θά διευκολύνει νά κερδηθοῦν νέες νίκες.

Τό ἰταλικό προλεταριάτο, λόγω τῆς διεθνοῦς θέσης τῆς Ἰταλίας, ἔχει μπροστά του δύσκολα καθήκοντα. Πιθανόν ἡ Ἀγγλία καί ἡ Γαλλία, μαζί μέ τήν ἰταλική ἀστική τάξη, νά προσπαθήσουν νά σπρώξουν τό ἰταλικό προλεταριάτο σέ μιά πρόωρη ἐξέγερση γιά νά τήν καταπνίξουν πιό εὔκολα. Ἡ προβοκάτσια τους ὅμως δέν θά πετύχει. Ἡ λαμπρή δουλιά τῶν ἰταλῶν κομμουνιστῶν ἀποτελεῖ ἐγγύηση πώς θά μπορέσουν νά κερδίσουν μέ τήν ἴδια ἐπιτυχία ὅλο τό βιομηχανικό καί *ὅλο τό*

ἀγροτικό προλεταριάτο σύν τή μικρή ἀγροτιά, καί τότε, μέ τήν ἐκλογή τῆς κατάλληλης διεθνοῦς στιγμῆς, ἡ νίκη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στήν Ἰταλία θά εἶναι στέρεη. Μιά ἀκόμη ἐγγύηση γι' αὐτό ἀποτελοῦν καί οἱ ἐπιτυχίες τῶν κομμουνιστῶν στή Γαλλία, στήν Ἀγγλία καί σέ ὅλο τόν κόσμο.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

Δημοσιεύτηκε στά ἰταλικά στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Avanti!» (Ρώμη), ἀρ. φύλ. 332

Στά ρωσικά πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ Φλεβάρη 1920 στήν ἐφημερίδα «Τρουντοβόγε Ζνάμια», ἀρ. φύλ. 57

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ [96]

Γράφτηκε τό Σεπτέμβρη-'Οχτώβρη τοῦ 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Γιά νά δουλευτεῖ τό θέμα σέ μπροσούρα πρέπει νά χωριστεῖ σέ **4** μεγάλα μέρη:

A)) Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἔκφραση νέων μορφῶν τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου (ἀλλιῶς: ἕνα νέο στάδιό της μέ νέα καθήκοντα).

B)) Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, σάν συντριβή τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας καί δημιουργία τῆς προλεταριακῆς.

C)) Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί οἱ ἰδιομορφίες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ (ἤ τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ σταδίου τοῦ καπιταλισμοῦ).

D)) Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία.

Σχέδιο ἐπεξεργασίας τῶν τεσσάρων αὐτῶν μερῶν:

I (A) Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ — ΕΚΦΡΑΣΗ ΝΕΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΗΣ ΤΑΞΙΚΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

1. Ἡ βασική αἰτία πού οἱ «σοσιαλιστές» δέν καταλαβαίνουν τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ὅτι δέν τραβοῦν ὥς τό τέλος τήν ἰδέα τῆς ταξικῆς πάλης (cf. * Μάρξ 1852)[97].

Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου θά πεῖ *συνέχιση* τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου μέ *νέες* μορφές. Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία, αὐτό δέν καταλαβαίνουν.

Τό προλεταριάτο, σάν *ξεχωριστή* τάξη, *συνεχίζει* νά διεξάγει μόνο του τήν ταξική πάλη.

* — confer — παράβαλλε. *Ἡ Σύντ.*

2. Τό κράτος δέν εἶναι παρά *ὄργανο* τοῦ προλεταριάτου στήν ταξική του πάλη. Ἕνα ἰδιόμορφο *ρόπαλο,* rien de plus! *.

Οἱ παλιές προλήψεις σχετικά μέ τό κράτος (cf. «Κράτος καί ἐπανάσταση» **). Οἱ νέες μορφές τοῦ κράτους = θέμα τοῦ *Β΄* μέρους· ἐδῶ ἁπλῶς *νά θιγεῖ* τό ζήτημα.

3. Οἱ μορφές τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου τόν καιρό τῆς δικτατορίας του, δέν μποροῦν νά εἶναι οἱ παλιές. *Πέντε* νέα (τά πιό κύρια) καθήκοντα καί respective *** νέες μορφές:

4. ((1)). *Καταστολή τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν.* Αὐτό τό καθῆκον (καί τό περιεχόμενο) τῆς *ἐποχῆς* τό ξεχνοῦν ὁλωσδιόλου οἱ ὀπορτουνιστές καί οἱ «σοσιαλιστές».

Συνέπεια:

(αα) ἡ ἰδιαίτερη (μεγαλύτερη) σκληρότητα τῆς ταξικῆς πάλης

(ββ) οἱ νέες μορφές ἀντίστασης πού ἀντιστοιχοῦν στόν καπιταλισμό καί στό ἀνώτερο στάδιό του (συνωμοσίες + σαμποτάζ + ἐπίδραση πάνω στούς μικροαστούς etc. etc.)

καί εἰδικά

Ἡ ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν ἀρχίζει *πρίν* ἀπό τήν ἀνατροπή τους καί *ὀξύνεται* ἔπειτα ἀπό τίς *δυό* πλευρές. Πάλη ὥς τό *τέλος* ἤ «ξεμπέρδεμα μέ φλυαρίες» (Κ. Κάουτσκι, μικροαστοί, «σοσιαλιστές»).

5. ((2)) (γγ) *Ἐμφύλιος πόλεμος.*

Ἡ ἐπανάσταση γενικά καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος (1649. 1793)

cf. *Κ. Κάουτσκι* 1902 στήν «Κοινωνική ἐπανάσταση».

Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στήν ἐποχή τῶν διεθνῶν σχέσεων τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καί ἡ «ἐκμηδένιση» τοῦ κόμματος (Κ. Κάουτσκι) [98].

Ἡ τρομοκρατία καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος.

* — τίποτε περισσότερο! *Ἡ Σύντ.*

** — Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος. *Ἡ Σύντ.*

*** — ἀντίστοιχα. *Ἡ Σύντ.*

Μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο. (Ἡ ἀμάθεια καί ἡ ποταπή δειλία τῶν «σοσιαλιστῶν».)

cf. Μάρξ 1870 [99]: νά μάθουμε στό προλεταριάτο τό χειρισμό τῶν ὅπλων. Ἡ *ἐποχή* τοῦ 1871-1914 καί ἡ *ἐποχή* τῶν ἐμφυλίων πολέμων.

α) **Ρωσία** *Οὐγγαρία*, *Φιλλανδία*, ***Γερμανία.***
β) Ἐλβετία καί Ἀμερική.
+ Ἀναπόφευκτος συνδυασμός τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μέ τούς ἐπαναστατικούς πολέμους (cf. Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΡ) [100].

6. ((3)) *«Οὐδετεροποίηση» τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἰδιαίτερα τῆς ἀγροτιᾶς.*

Κομμουνιστικό μανιφέστο (ἀντιδραστική καί ἐπαναστατική «στό βαθμό πού») [101].

«Ἡ κυρίαρχη τάξη». Ἡ κυριαρχία ἀποκλείει τήν «ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα».

Κ. Κάουτσκι στό «Agrarfrage» * ἡ οὐδετεροποίηση — ἡ ἴδια ἰδέα verballhornt **.

«Ὁδηγῶ», «καθοδηγῶ», «παίρνω μέ τό μέρος μου», τό ταξικό περιεχόμενο αὐτῶν τῶν ἐννοιῶν.

Ἡ «οὐδετεροποίηση» στήν πράξη
καταστολή μέ τή βία
(Ἔνγκελς 1895)
παράδειγμα
πειθώ etc. etc.

προσέλκυση + πάταξη, «στό βαθμό πού».

NB Ὁ ἀγρότης καί ὁ ἐργάτης. Ὁ ἀγρότης σάν δουλευτής καί ὁ ἀγρότης σάν ἐκμεταλλευτής (κερδοσκόπος, ἰδιοκτήτης). «Στό βαθμό πού». Οἱ ταλαντεύσεις στήν πορεία τῆς πάλης. Ἡ *πείρα* τῆς πάλης.

«Συμπαγής ἀντιδραστική μάζα»: Ὁ Ἔνγκελς ἀναφέρεται τό 1875 *στήν Κομμούνα* [102].

* — «Ἀγροτικό πρόβλημα». *Ἡ Σύντ.*

** — τήν ὁποία χειροτέρεψαν, πηγαίνοντας νά τή διορθώσουν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 6ος, σελ. 68). *Ἡ Σύντ.*

7. ((4)). *«Ἡ χρησιμοποίηση» τῆς ἀστικῆς τάξης.*

«Οἱ εἰδικοί». Ὄχι μόνο καταστολή τῆς ἀντίστασης, ὄχι μόνο «οὐδετεροποίηση», ἀλλά καί τράβηγμα στή δουλιά, ἐξαναγκασμός νά ὑπηρετήσουν τό προλεταριάτο.

Cf. Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΡ. «Στρατιωτικοί εἰδικοί» [103].

8. ((5)). *Καλλιέργεια τοῦ πνεύματος τῆς νέας πειθαρχίας.*

(α) Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τά συνδικάτα.
(β) Τά βραβεῖα καί ἡ πληρωμή μέ τό κομμάτι.
(γ) Ἡ ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος καί ὁ ρόλος της.
(δ) Τά «κομμουνιστικά Σάββατα».

II (Β) Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ ΣΑΝ ΣΥΝΤΡΙΒΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗΣ

9. Ἡ δικτατορία καί ἡ δημοκρατία, σάν «γενικές» («καθαρές» κατά τόν Κ. Κάουτσκι) ἔννοιες.

Τό κράτος καί ἡ «ἐλευθερία» (cf. Ἔνγκελς 1875) [104].

Ἡ δικτατορία σάν ἄρνηση τῆς δημοκρατίας. Γιά ποιόν;

Ἡ ἀφηρημένη (μικροαστική) δημοκρατική ἄποψη καί ο μαρξισμός (ταξική πάλη).

Ὁρισμός. Βία. (Ἔνγκελς)

10. «Ἡ ἐλευθερία». = Τοῦ ἐμπορευματοκατόχου.

Ἡ πραγματική ἐλευθερία γιά τούς μισθωτούς ἐργάτες· — γιά τούς ἀγρότες.

Ἡ ἐλευθερία γιά τούς ἐκμεταλλευτές.

Ἐλευθερία γιά ποιόν;
» ἀπό ποιόν; ἀπό τί;
» σέ τί;

11. «Ἡ ἰσότητα». Ἔνγκελς στό Ἀντι-Ντύρινγκ (εἶναι πρόληψη ἄν ἀπαιτεῖ περισσότερα ἀπό τήν κατάργηση τῶν τάξεων) [105].

Ἰσότητα τῶν *ἐμπορευματοκατόχων*.

Ἡ ἰσότητα τοῦ ἐκμεταλλευόμενου μέ τόν ἐκμεταλλευτή.
» τοῦ πεινασμένου μέ τόν χορτάτο.
» τοῦ ἐργάτη μέ τόν ἀγρότη.
Ἰσότητα τίνος μέ ποιόν; σέ τί;

12. Λήψη ἀποφάσεων κατά πλειοψηφία.
Οἱ ὅροι της: ἰσότητα πραγματική (πολιτισμός)
ἐλευθερία πραγματική
cf. Τύπος, συγκεντρώσεις etc.
Ὅλοι εἶναι ἴσοι, *χωρίς νά ὑπολογίζονται* τά χρήματα, τό κεφάλαιο, ἡ γῆ...

13. Λήψη ἀποφάσεων κατά πλειοψηφία. Ἄλλος ὅρος της = ἡ «εὐσυνειδησία» τῆς ὑπακοῆς.
Ἡ οὐτοπία τοῦ ρεφορμισμοῦ.
Ὁ ἐξωραϊσμός τοῦ καπιταλισμοῦ.

Πρῶτα νά ἀνατραπεῖ ὁ ζυγός τοῦ χρήματος, ἡ ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου, ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία, ἔπειτα μιά *μακρόχρονη ἀνάπτυξη* τῆς «εὐσυνειδησίας» πάνω *σ' αὐτή* τή νέα βάση.

14. Ἡ ἀληθινή φύση τῆς ρεπουμπλικανικῆς *ἀστικῆς* δημοκρατίας.
Ὁ Engels γιά τούς δεσμούς τῆς κυβέρνησης μέ τό χρηματιστήριο καί τό *κεφάλαιο* [106].

Ἐξαγορά
Τύπος ἀπάτη
συγκεντρώσεις
Βουλή
συνήθεια
πίεση τοῦ κεφαλαίου (κοινή γνώμη etc.).

Τυπική ἰσότητα σέ συνθῆκες διατήρησης τῆς ἀστικῆς καταπίεσης, τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου, τῆς μισθωτῆς δουλείας.

15. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος τοῦ 1914-1918 σάν «τελευταία λέξη» τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας.
«Ἡ εἰρήνη» τοῦ 1918-1919.
Ἐξωτερική πολιτική.
Στρατός καί στόλος.

16. Γραφειοκρατία. Δικαστήρια. Μιλιταρισμός.
Ἡ δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης συγκαλυμένη μέ κοινοβουλευτικές μορφές.

17. Ἡ λήψη ἀποφάσεων κατά πλειοψηφία καί ἡ *δύναμη* τῆς πλειοψηφίας.

{ἡ ἰμπεριαλιστική ἐπιροή, ἡ κατάσταση τῆς μικροαστικῆς τάξης etc. «ἡμιπρολεταριάτο»} 51% «τοῦ προλεταριάτου» versus * 20πρ.+40 ἡμιπρ.;

Ἀπόφαση *«ὅλων»; παρά* τούς ταλαντευόμενους καί *ἐκτός* ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές.

Τά αἴτια πού καθορίζουν τήν ἔκφραση τῆς θέλησης (ἀστικές συνθῆκες).

18. Ὁμαλή διεξαγωγή ἐκλογῶν καί ὀξυμένη ταξική πάλη.

Οἱ οἰκονομικοί καί οἱ πολιτικοί ὅροι ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης.

[Πρῶτα ἡ «ἀπόφαση» καί ἔπειτα ἡ ὁμαλή διεξαγωγή τῶν ἐκλογῶν;
Πρῶτα ἡ ἀνάπτυξη τῆς ταξικῆς πάλης.

Ἐξαφάνιση τοῦ ἀστικοῦ περιβάλλοντος, τῶν ἀντικειμενκῶν ὅρων του πού καθορίζουν τή θέληση.

19. Ἡ ἀληθινή φύση τοῦ δημοκρατισμοῦ στίς συνθῆκες τῆς *προλεταριακῆς* δημοκρατίας.

Ἐπιτυχίες τοῦ δημοκρατισμοῦ: συνέδρια, συγκεντρώσεις, Τύπος, θρησκεία, γυναῖκες, καταπιεζόμενα ἔθνη.

20. Ἡ ἱστορική καμπή ἀπό τήν ἀστική στήν προλεταριακή δημοκρατία.

«Μετεξέλιξη», «ἔνταξη» ἤ σπάσιμο τῆς πρώτης, γέννηση τῆς δεύτερης; = Ἐπανάσταση ἤ χωρίς ἐπανάσταση; Κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τή νέα τάξη, ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης ἤ συναλλαγή, συμφωνία τῶν τάξεων;

III (C) Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ

21. Ὁ ἰμπεριαλισμός, ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ.
Ἀνακεφαλαίωση τοῦ βιβλίου μου.
Ὁρισμός.

* — σέ σχέση μέ. *Ἡ Σύντ.*

22. Οἱ ἀποικίες καί οἱ ἐξαρτημένες χῶρες.
'Εξέγερση τοῦ *προλεταριάτου* ἐνάντια στήν ἀστική τάξη τῆς χώρας του + ἐξέγερση τῶν *λαῶν* στίς ἀποικίες καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες.
'Επαναστατικοί-προλεταριακοί καί ἐθνικοί πόλεμοι (cf. Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΡ).

23. Τό ἅρπαγμα ἐδαφῶν ἀπομέρους τῆς «Κοινωνίας τῶν ἐθνῶν».
«῞Ενας» ὁ καταπιεστής. Συγκεντροποίηση τῆς πάλης.
Ποικιλία φάσεων.

24. 'Η ἀστική κορυφή τοῦ προλεταριάτου.
1852-1892 ῎Ενγκελς καί Marx [107].

1872 ὁ Marx γιά τούς ἀρχηγούς τῶν ἀγγλικῶν τρέιντ-γιούνιον[108].
Labour lieutenants of the capitalist class.

2 βασικά «ρεύματα»: οἱ πουλημένοι καί οἱ φιλισταῖοι.

Σοσιαλσωβινισμός.

Διάσπαση 1915-1917 «κέντρο».
1917-1919 (cf. Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΡ).

«*Vorwärts*» («Radikalisierung der englischen Arbeiter»)... «eine gewisse Grösse» * τῶν μπολσεβίκων.
Wiener «Arbeiter Zeitung» [109] ἀρ. φύλ. 180 (2. VII. 1919) Friedrich Adler στήν εἰσήγηση. ΣΣΣ ** σοφιστεῖες προδότη.

25. 2 *Διεθνεῖς*. 'Η δικτατορία **τῶν ἐπαναστατικῶν** στοιχείων τῆς τάξης.
Μιά χώρα καί ὁλόκληρος ὁ κόσμος.

---

* — «'Εμπρός» («'Αριστεροποίηση τῶν ἄγγλων ἐργατῶν»)... «ὁρισμένη δύναμη». *'Η Σύντ.*

** — Summa summarum — γενικό συμπέρασμα. *'Η Σύντ.*

IV (D) Η ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ ΚΑΙ Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

26. Προέλευση τῶν Σοβιέτ.
    1905 καί 1917.

27. Οἱ ἰδιομορφίες τῆς Ρωσίας.
    Κάουτσκι: «Οἱ σλάβοι καί ἡ ἐπανάσταση».

28. Τά Σοβιέτ καί ὁ «συμφιλιωτισμός» III.—X. 1917. Μενσεβίκοι καί ἐσέροι

    { 1894 (Στροῦβε) καί 1899 (Μπέρνσταϊν) μενσεβίκοι καί σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες (1917) — 1918 — 1919 — 1920 - - - (στήν Εὐρώπη) }

29. Ἡ ἀμάθεια καί ἡ στενοκεφαλιά τῶν *ἀρχηγῶν* τῆς II Διεθνοῦς. *Nil* * γιά τά Σοβιέτ.
    Ὁ Κάουτσκι στήν μπροσούρα *August 1918.*
    Τά Σοβιέτ γιά τήν πάλη, *ὄχι ὅμως* γιά τήν κρατική ἐξουσία!!

30. Ἀλλιῶς ἡ *προλεταριακή μάζα:* ταξικό ἔνστικτο!

31. Ἡ θριαμβευτική πορεία τῆς ἰδέας τῶν Σοβιέτ σέ ὅλο τόν κόσμο.

    Ἀνακαλύφθηκε (ἀπό τό μαζικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου) ἡ μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου!!
    III Διεθνής.

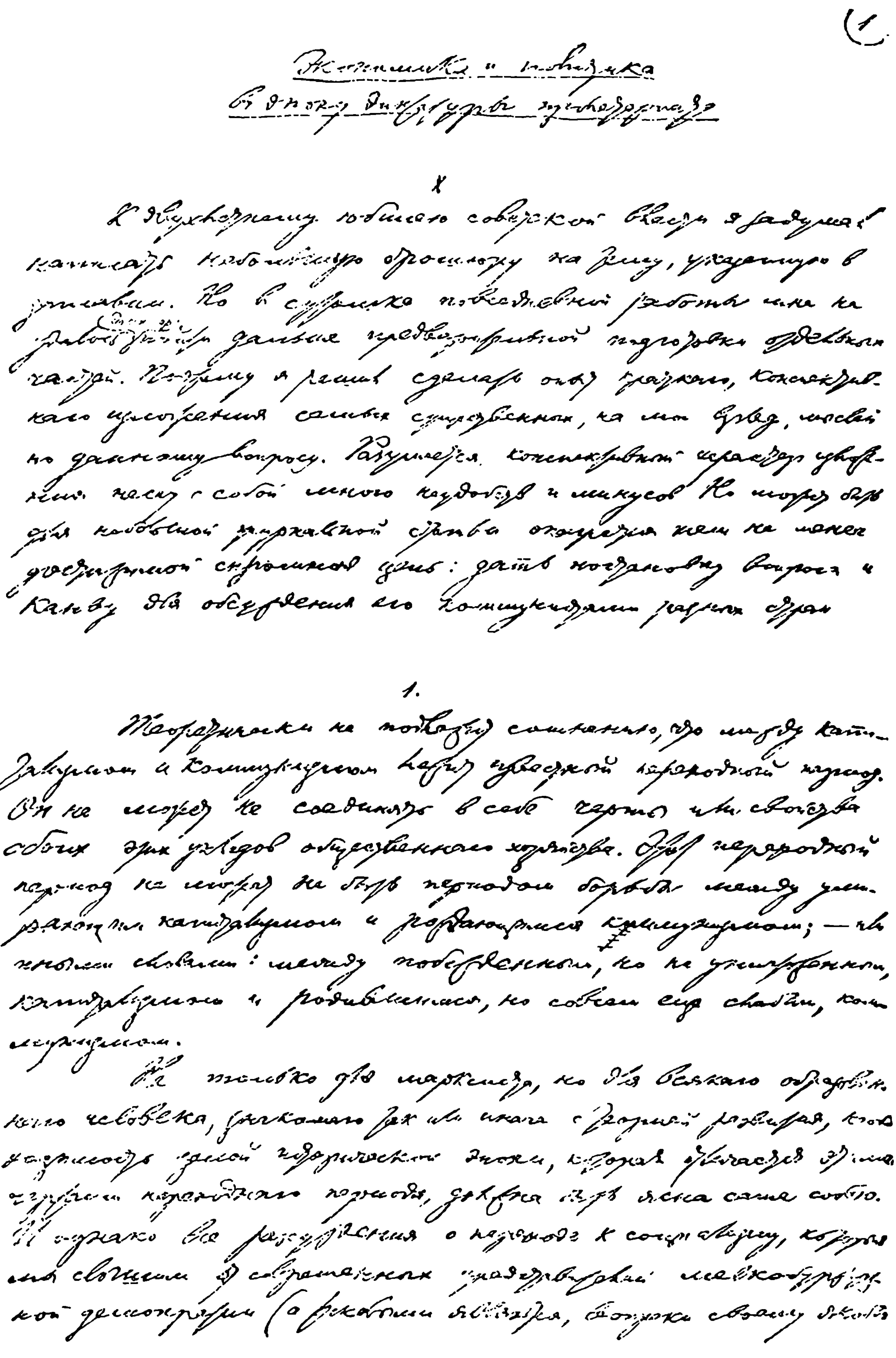
    Ἄμεση **καί ἔμμεση** (συμπεριλήφθηκε στό γερμανικό Σύνταγμα) νίκη τῆς ἰδέας τῶν Σοβιέτ.
    Ἡ ἰδέα κατάκτησε τίς μάζες.

32. Τό Σοβιετικό Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ.
    § ἡ **2 3η** του [110] *NB.*

    1793-1794 versus 1917-1919.

---

* — Nihil — τίποτε. *Ἡ Σύντ.*

(1

Экономика и политика в эпоху диктатуры пролетариата

К двухлетнему юбилею советской власти я задумал написать небольшую брошюру на тему, указанную в заглавии. Но в сутолоке повседневной работы мне не удалось пока дальше предварительной подготовки отдельных частей. Поэтому я решил сделать опыт краткого, конспективного изложения самых существенных, на мой взгляд, мыслей по данному вопросу. Разумеется, конспективный характер изложения несет с собой много неудобств и минусов. Но может быть для небольшой журнальной статьи окажется все же достижимой скромная цель: дать постановку вопроса и канву для обсуждения его коммунистами разных стран.

1.

Теоретически не подлежит сомнению, что между капитализмом и коммунизмом лежит известный переходный период. Он не может не соединять в себе черты или свойства обоих этих укладов общественного хозяйства. Этот переходный период не может не быть периодом борьбы между умирающим капитализмом и рождающимся коммунизмом; — или иными словами: между побежденным, но не уничтоженным, капитализмом и родившимся, но совсем еще слабым, коммунизмом.

Не только для марксиста, но для всякого образованного человека, знакомого так или иначе с теорией развития, необходимость целой исторической эпохи, которая отличается этими чертами переходного периода, должна быть ясна сама собою. И однако все рассуждения о переходе к социализму, которые мы слышим от современных представителей мелкобуржуазной демократии (а таковыми являются, вопреки своему якобы

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ οἰκονομία καὶ ἡ πολιτικὴ στὴν ἐποχὴ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου». — 30 τοῦ Ὀχτώβρη 1919

Σμίκρυνση

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Γιά τή δεύτερη ἐπέτειο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶχα σκεφτεῖ νά γράψω μιά μικρή μπροσούρα πάνω στό θέμα πού ἀναφέρεται στόν τίτλο. Μέσα ὅμως στή φασαρία τῆς καθημερινῆς δουλιᾶς δέν μπόρεσα ὥς τώρα νά προχωρήσω πέρα ἀπό τήν προκαταρκτική προετοιμασία ὁρισμένων μερῶν της *. Γι' αὐτό ἀποφάσισα νά δοκιμάσω νά ἐκθέσω σύντομα, περιληπτικά τίς πιό οὐσιώδεις, κατά τή γνώμη μου, σκέψεις πάνω στό ζήτημα αὐτό. Εἶναι ἀλήθεια πώς ὁ περιληπτικός χαρακτήρας τῆς ἔκθεσης παρουσιάζει πολλές δυσχέρειες καί μειονεκτήματα. Ὡστόσο ὅμως, προκειμένου γιά ἕνα μικρό ἄρθρο περιοδικοῦ μπορεῖ ἴσως νά ἀποδειχτεῖ κατορθωτός ὁ περιορισμένος τοῦτος σκοπός: νά γίνει τοποθέτηση τοῦ ζητήματος καί νά δοθεῖ ὁ σκελετός γιά τή συζήτησή του ἀπό τούς κομμουνιστές τῶν διαφόρων χωρῶν.

1

Θεωρητικά δέν χωράει ἀμφιβολία πώς ἀνάμεσα στόν καπιταλισμό καί στόν κομμουνισμό ὑπάρχει μιά ὁρισμένη μεταβατική περίοδος. Ἡ περίοδος αὐτή δέν μπορεῖ παρά νά συγκεντρώνει τά γνωρίσματα ἤ τίς ἰδιότητες καί τῶν δυό αὐτῶν συστημάτων κοινωνικῆς οἰκονομίας. Ἡ μεταβατική αὐτή περίοδος δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι περίοδος πάλης ἀνάμεσα στόν καπιταλισμό πού πεθαίνει καί στόν κομμουνισμό πού γεννιέται, ἤ μέ ἄλλα λόγια: ἀνάμεσα στόν καπιταλισμό πού ἡττήθηκε, μά δέν ἐξοντώθηκε, καί στόν κομμουνισμό πού γεννήθηκε, μά πού εἶναι ἀκόμη πολύ ἀδύνατος.

Ὄχι μόνο γιά ἕνα μαρξιστή, ἀλλά καί γιά κάθε μορφωμένο ἄνθρωπο πού ξέρει λίγο-πολύ τή θεωρία τῆς ἐξέλιξης, δέν μπορεῖ

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 259-268, 453-461. *Ἡ Σύντ.*

παρά νά εἶναι αὐτονόητη ἡ ἀνάγκη μιᾶς ὁλόκληρης ἱστορικῆς ἐποχῆς, πού θά ἔχει τά διακριτικά αὐτά γνωρίσματα τῆς μεταβατικῆς περιόδου. Καί ὅμως τό χαρακτηριστικό ὅλων τῶν συζητήσεων γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό, πού ἀκοῦμε ἀπό τούς σημερινούς ἐκπροσώπους τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας (καί τέτιοι εἶναι, παρά τήν ψευτοσοσιαλιστική ταμπέλα τους, ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, μαζί καί ἄνθρωποι σάν τόν Μακντόναλντ καί τόν Ζάν Λονγκέ, τόν Κάουτσκι καί τόν Φρίντριχ Ἄντλερ), εἶναι ὅτι ξεχνοῦν ἐντελῶς αὐτή τήν ἐξόφθαλμη ἀλήθεια. Ἐκεῖνο πού χαρακτηρίζει τούς μικροαστούς δημοκράτες εἶναι ἡ ἀποστροφή πρός τήν ταξική πάλη, τά ὀνειροπολήματα νά τήν ἀποφύγουν, ἡ προσπάθεια νά ἐξομαλύνουν καί νά μετριάζουν, νά ἀμβλύνουν τίς ὀξύτητες. Γι' αὐτό οἱ δημοκράτες αὐτοί εἴτε ἀρνοῦνται ἐντελῶς νά ἀναγνωρίσουν τήν ὕπαρξη μιᾶς ὁλόκληρης ἱστορικῆς μεταβατικῆς περιόδου ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό, εἴτε θεωροῦν καθῆκον τους νά ἐπινοήσουν σχέδια συμφιλίωσης τῶν δυό ἀντιμαχόμενων δυνάμεων, ἀντί νά καθοδηγήσουν τόν ἀγώνα τῆς μιᾶς ἀπ' αὐτές τίς δυνάμεις.

2

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου στή Ρωσία δέν μπορεῖ παρά νά ἔχει ἀναπόφευκτα ὁρισμένες χαρακτηριστικές ἰδιομορφίες σέ σύγκριση μέ τίς προηγμένες χῶρες, λόγω τῆς πολύ μεγάλης καθυστέρησης καί τοῦ μικροαστικοῦ χαρακτήρα τῆς χώρας μας. Οἱ βασικές ὅμως δυνάμεις — καί οἱ βασικές μορφές κοινωνικῆς οἰκονομίας — εἶναι στή Ρωσία οἱ ἴδιες ὅπως καί σ' ὁποιαδήποτε καπιταλιστική χώρα, γι' αὐτό οἱ ἰδιομορφίες αὐτές δέν μποροῦν νά ἀφοροῦν τό πιό βασικό.

Οἱ βασικές αὐτές μορφές κοινωνικῆς οἰκονομίας εἶναι: ὁ καπιταλισμός, ἡ μικρή ἐμπορευματική παραγωγή, ὁ κομμουνισμός. Καί οἱ βασικές δυνάμεις εἶναι, ἡ ἀστική τάξη, ἡ μικροαστική τάξη (κυρίως ἡ ἀγροτιά), τό προλεταριάτο.

Ἡ οἰκονομία τῆς Ρωσίας στήν ἐποχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου παρουσιάζεται μέ τή μορφή τῆς πάλης πού διεξάγει στά πρῶτα της βήματα ἡ κομμουνιστικά συνενωμένη — σέ κλίμακα ἑνός τεράστιου κράτους — ἐργασία ἐνάντια στή μικρή ἐμπορευματική παραγωγή καί ἐνάντια στόν καπιταλισμό πού διατηρεῖται ἤ πού ξαναγεννιέται πάνω στή βάση αὐτῆς τῆς παραγωγῆς.

Στή Ρωσία ή ἐργασία συνενώθηκε σέ κομμουνιστική βάση, πρῶτο, στό βαθμό πού καταργήθηκε ή ἀτομική ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς καί δεύτερο, στό βαθμό πού ή προλεταριακή κρατική ἐξουσία ὀργανώνει σέ πανεθνική κλίμακα τή μεγάλη παραγωγή στήν κρατική γῆ καί στίς κρατικές ἐπιχειρήσεις, κατανέμει τήν ἐργατική δύναμη ἀνάμεσα στούς διάφορους κλάδους τῆς οἰκονομίας καί τίς ἐπιχειρήσεις καί διανέμει στούς ἐργαζόμενους μεγάλες ποσότητες εἰδῶν κατανάλωσης πού ἀνήκουν στό κράτος.

Μιλᾶμε γιά «πρῶτα βήματα» τοῦ κομμουνισμοῦ στή Ρωσία (ὅπως τό λέει καί τό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας, πού ψηφίστηκε τό Μάρτη τοῦ 1919), γιατί ὅλοι αὐτοί οἱ ὅροι πραγματοποιήθηκαν σ' ἐμᾶς μόνο ἐνμέρει ἤ μέ ἄλλα λόγια: ή πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν ὅρων βρίσκεται μόνο στό ἀρχικό της στάδιο. Μεμιᾶς, μέ ἕνα ἐπαναστατικό χτύπημα, ἔγινε ὅ,τι γενικά εἶναι δυνατό νά γίνει μεμιᾶς: λογουχάρη, τήν πρώτη κιόλας μέρα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 (8 τοῦ Νοέμβρη 1917), καταργήθηκε ή ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς χωρίς ἀποζημίωση τῶν μεγάλων ἰδιοκτητῶν, ἀπαλλοτριώθηκαν οἱ μεγάλοι γαιοκτῆτες. Μέσα σέ μερικούς μῆνες ἀπαλλοτριώθηκαν, ἐπίσης χωρίς ἀποζημίωση, ὅλοι σχεδόν οἱ μεγάλοι καπιταλιστές, οἱ ἰδιοκτῆτες ἐργοστασίων, μετοχικῶν ἐπιχειρήσεων, τραπεζῶν, σιδηροδρόμων κτλ. Ἡ κρατική ὀργάνωση τῆς μεγάλης παραγωγῆς στή βιομηχανία, τό πέρασμα ἀπό τόν «ἐργατικό ἔλεγχο» στήν «ἐργατική διεύθυνση» τῶν ἐργοστασίων, τῶν σιδηροδρόμων — ὅλα αὐτά στίς βασικές καί κύριες γραμμές τους ἔχουν ἤδη πραγματοποιηθεῖ. Ὅσοναφορᾶ ὅμως τή γεωργία, αὐτή ή δουλιά μόλις τώρα ἄρχισε («σοβιετικά νοικοκυριά», μεγάλα νοικοκυριά, ὀργανωμένα ἀπό τό κράτος τῶν ἐργατῶν σέ κρατική γῆ). Ἐπίσης μόλις τώρα ἄρχισαν νά ὀργανώνονται οἱ διάφορες συντροφιές τῶν μικρογεωργῶν, σάν μορφές περάσματος ἀπό τή μικρή ἐμπορευματική γεωργία στήν κομμουνιστική *. Τό ἴδιο πρέπει νά ποῦμε καί γιά τήν κρατική

* Τά «σοβιετικά νοικοκυριά» καί οἱ «γεωργικές κομμοῦνες» στή Σοβιετική Ρωσία ὑπολογίζονται σέ 3536 καί 1961 περίπου· τά γεωργικά ἀρτέλ σέ 3696. Ἡ Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς μας κάνει τώρα μιά ἀκριβῆ ἀπογραφή ὅλων τῶν σοβιετικῶν νοικοκυριῶν καί τῶν κομμούνων. Τά ἀποτελέσματα θά ἀρχίσουν νά μᾶς ἔρχονται τό Νοέμβρη τοῦ 1919.

οργάνωση τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων σέ ἀντικατάσταση τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου, δηλαδή γιά τήν κρατική συγκέντρωση καί τόν ἐφοδιασμό τῶν πόλεων μέ σιτηρά καί τῆς ὑπαίθρου μέ βιομηχανικά προϊόντα. Θά παραθέσουμε πιό κάτω τά στατιστικά στοιχεῖα πού ἔχουμε πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα.

Τό ἀγροτικό νοικοκυριό ἐξακολουθεῖ νά παραμένει μικρή ἐμπορευματική παραγωγή. Στό σημεῖο αὐτό ἔχουμε μιά ἐξαιρετικά πλατιά καί μέ πολύ βαθιές, πολύ γερές ρίζες, βάση τοῦ καπιταλισμοῦ. Πάνω στή βάση αὐτή διατηρεῖται καί ξαναγεννιέται ὁ καπιταλισμός σέ σκληρότατη πάλη ἐνάντια στόν κομμουνισμό. Μορφές αὐτῆς τῆς πάλης εἶναι: ὁ μαυραγοριτισμός καί ἡ κερδοσκοπία ἐνάντια στή συγκέντρωση ἀπό τό κράτος σιτηρῶν (καθώς καί ἄλλων προϊόντων) καί γενικά ἐνάντια στήν κατανομή προϊόντων ἀπό τό κράτος.

3

Γιά νά κάνουμε πιό κατανοητές τίς ἀφηρημένες αὐτές θεωρητικές θέσεις θά παραθέσουμε συγκεκριμένα στοιχεῖα.

Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, ἀπό τήν 1 τοῦ Αὐγούστου 1917 ὥς τήν 1 τοῦ Αὐγούστου 1918, ἡ κρατική συγκέντρωση σιτηρῶν στή Ρωσία ἔδοσε περίπου 30 ἑκατομμύρια πούτια. Τόν ἑπόμενο χρόνο ἔδοσε κάπου 110 ἑκατομμύρια πούτια. Στούς τρεῖς πρώτους μῆνες τῆς ἑπόμενης (1919-1920) καμπάνιας οἱ συγκεντρωμένες ποσότητες σιτηρῶν ἀνέρχονται, ὅπως φαίνεται, στά 45 περίπου ἑκατομμύρια πούτια ἔναντι 37 ἑκατομμυρίων πουτιῶν στούς ἴδιους μῆνες (Αὔγουστος-Ὀχτώβρης) τοῦ 1918.

Οἱ ἀριθμοί αὐτοί μιλοῦν εὔγλωττα γιά μιά ἀργή, μά σταθερή βελτίωση τῆς κατάστασης, μέ τήν ἔννοια τῆς νίκης τοῦ κομμουνισμοῦ κατά τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἡ βελτίωση αὐτή συντελεῖται παρά τίς πρωτάκουστες στόν κόσμο δυσκολίες πού προκαλεῖ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, τόν ὁποῖο ὀργανώνουν οἱ ρῶσοι καί ξένοι καπιταλιστές, ἐντείνοντας ὅλες τίς δυνάμεις τῶν πιό ἰσχυρῶν κρατῶν τοῦ κόσμου.

Γι' αὐτό, ὅσα ψέματα καί ἄν λένε, ὅσο καί ἄν συκοφαντοῦν οἱ ἀστοί ὅλων τῶν χωρῶν καί οἱ φανεροί καί οἱ κρυφοί βοηθοί τους, (οἱ «σοσιαλιστές» τῆς ΙΙ Διεθνοῦς), παραμένει ἀναμφισβήτητο πώς στό βασικό οἰκονομικό πρόβλημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἔχουμε ἐξασφαλισμένη τή νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ

ἐνάντια στόν καπιταλισμό. Ἀκριβῶς γι' αὐτό ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου ἀφρίζει ἀπό λύσσα ἐνάντια στόν μπολσεβικισμό, ὀργανώνει στρατιωτικές εἰσβολές, συνωμοσίες κτλ. κατά τῶν μπολσεβίκων, γιατί καταλαβαίνει περίφημα τό ἀναπόφευκτο τῆς νίκης μας στόν τομέα τῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας, ἄν δέν μᾶς πνίξει μέ τή στρατιωτική βία. Δέν θά τά καταφέρει ὅμως νά μᾶς πνίξει μ' αὐτό τόν τρόπο.

Ὡς ποιό ἀκριβῶς σημεῖο ἔχουμε ἤδη νικήσει τόν καπιταλισμό στό σύντομο χρονικό διάστημα πού εἴχαμε στή διάθεσή μας καί μέ τίς πρωτοείδωτες στόν κόσμο δυσκολίες, μέσα στίς ὁποῖες ἀναγκαστήκαμε νά δράσουμε, φαίνεται ἀπό τά παρακάτω συνοπτικά στοιχεῖα. Ἡ Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς μόλις τώρα ἑτοίμασε γιά δημοσίευση τά στοιχεῖα πού δείχνουν τήν παραγωγή καί τήν κατανάλωση σιτηρῶν ὄχι γιά ὅλη τή Σοβιετική Ρωσία, ἀλλά γιά 26 κυβερνεῖα:

Τά συνοπτικά στοιχεῖα εἶναι τά ἑξῆς:

26 κυβερνεῖα τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας	Πληθυσμός (σέ ἑκατομ.)	Παραγωγή σιτηρῶν (χωρίς νά ὑπολογίζεται ὁ σπόρος καί οἱ ζωοτροφές) (σέ ἑκατομ. πούτια)	Ἐφοδιάστηκαν μέ σιτηρά: ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ (σέ ἑκατ. πούτια)	ἀπό τούς μαυραγορίτες	Συνολική ποσότητα σιτηρῶν που διέθετε ὁ πληθυσμός (σέ ἑκατομμύρια πούτια)	Κατανάλωση σιτηρῶν κατά ἄτομο (σέ πούτια)
Κυβερνεῖα παραγωγικά	Πόλεις 4,4	—	20,9	20,6	41,5	9,5
	Χωριά 28,6	625,4	—	—	481,8	16,9
Κυβερνεῖα καταναλωτικά	Πόλεις 5,9	—	20,0	20,0	40,0	6,8
	Χωριά 13,8	114,0	12,1	27,8	151,4	11,0
Σύνολο (26 κυβερνεῖα)	52,7	739,4	53,0	68,4	714,7	13,6

Ἑπομένως τά μισά σχεδόν σιτηρά τά προμηθεύει στίς πόλεις τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί τά ἄλλα μισά οἱ μαυραγορίτες. Μιά λεπτομερειακή ἔρευνα γιά τή διατροφή τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων τό 1918, ἔδοσε αὐτή ἀκριβῶς τήν ἀναλογία. Γιά τά σιτηρά πού προμηθεύεται ἀπό τό κράτος ὁ ἐργάτης πληρώνει *δέκα φορές λιγότερα* ἀπ' ὅ,τι πληρώνει στούς

μαυραγορίτες. Ἡ κερδοσκοπική τιμή τῶν σιτηρῶν εἶναι *δέκα φορές* μεγαλύτερη ἀπό τήν κρατική τιμή. Αὐτό δείχνει ἡ προσεκτική μελέτη τῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐργατῶν.

4

Τά στοιχεῖα πού παραθέσαμε, ἄν τά καλομελετήσουμε, μᾶς δίνουν μιά πιστή εἰκόνα ὅλων τῶν βασικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς σημερινῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας.

Οἱ ἐργαζόμενοι ἀπαλλάχτηκαν ἀπό τούς προαιώνιους καταπιεστές καί ἐκμεταλλευτές, τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Αὐτό τό βῆμα πρός τά μπρός μιᾶς πραγματικῆς ἐλευθερίας, μιᾶς πραγματικῆς ἰσότητας, βῆμα πρωτοφανέρωτο στόν κόσμο ὡς πρός τό μέγεθος, τίς διαστάσεις καί τήν ταχύτητά του, δέν τό παίρνουν ὑπόψη τους οἱ ὀπαδοί τῆς ἀστικῆς τάξης (μαζί καί οἱ μικροαστοί δημοκράτες), πού μιλοῦν γιά ἐλευθερία καί ἰσότητα μέ τήν ἔννοια τῆς κοινοβουλευτικῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, πού ψευδόμενοι συνειδητά τήν ἀνακηρύσσουν «δημοκρατία» γενικά ἤ «καθαρή δημοκρατία» (Κάουτσκι).

Οἱ ἐργαζόμενοι ὅμως παίρνουν ὑπόψη τους τήν πραγματική ἀκριβῶς ἰσότητα, τήν πραγματική ἐλευθερία (ἀπαλλαγή ἀπό τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές) καί γι' αὐτό τάσσονται τόσο σταθερά στό πλευρό τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Στήν ἀγροτική αὐτή χώρα οἱ πρῶτοι πού κέρδισαν, πού κέρδισαν πιό πολύ ἀπ' ὅλους, πού κέρδισαν ἀμέσως ἀπό τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, εἶναι οἱ ἀγρότες γενικά. Στή Ρωσία, στό καθεστώς τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ὁ ἀγρότης πεινοῦσε. Ὁ ἀγρότης ποτέ ὥς τώρα, στή διάρκεια πολλῶν αἰώνων τῆς ἱστορίας μας, δέν εἶχε τή δυνατότητα νά δουλεύει γιά τόν ἑαυτό του: πεινοῦσε, ἐνῶ παρέδινε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά στούς καπιταλιστές, στίς πόλεις καί στό ἐξωτερικό. Γιά *πρώτη φορά* στό καθεστώς τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ὁ ἀγρότης δούλεψε γιά τόν ἑαυτό του καί *τράφηκε καλύτερα ἀπό τόν κάτοικο τῆς πόλης*. Γιά πρώτη φορά ὁ ἀγρότης εἶδε ἔμπρακτα τήν ἐλευθερία: τήν ἐλευθερία νά τρώει τό ψωμί του, τήν ἐλευθερία ἀπό τήν πείνα. Κατά τή διανομή τῆς γῆς, ὅπως εἶναι γνωστό, καθιερώθηκε ἡ ἀνώτατη ἰσότητα: στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν περιπτώσεων οἱ ἀγρότες μοιράζουν τή γῆ «ἀνάλογα μέ τά στόματα».

Σοσιαλισμός σημαίνει ἐξάλειψη τῶν τάξεων.

Γιά νά ἐξαλειφθοῦν οἱ τάξεις πρέπει, πρῶτο, νά ἀνατραποῦν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές. Αὐτό τό μέρος τοῦ καθήκοντος τό ἐκπληρώσαμε, ἀλλά εἶναι μονάχα ἕνα μέρος καί μάλιστα *ὄχι* τό πιό δύσκολο. Γιά νά ἐξαλειφθοῦν οἱ τάξεις πρέπει, δεύτερο, νά ἐξαλειφθεῖ ἡ διαφορά ἀνάμεσα στόν ἐργάτη καί στόν ἀγρότη, νά γίνουν *ὅλοι ἐργαζόμενοι*. Αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει μεμιᾶς. Αὐτό εἶναι ἕνα καθῆκον ἀσύγκριτα πιό δύσκολο καί ἀναγκαστικά μακρόχρονο. Εἶναι ἕνα καθῆκον πού δέν μπορεῖ νά ἐκπληρωθεῖ μέ τήν ἀνατροπή μιᾶς ὁποιασδήποτε τάξης. Μπορεῖ νά ἐκπληρωθεῖ μόνο μέ τήν ἀναδιοργάνωση ὅλης τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας, μέ τό πέρασμα ἀπό τό ἀτομικό, χωριστό, μικροεμπορευματικό νοικοκυριό στό κοινωνικό μεγάλο νοικοκυριό. Ἕνα τέτιο πέρασμα εἶναι ἀναγκαστικά ἐξαιρετικά μακρόχρονο. Τά βιαστικά καί ἀπερίσκεπτα διοικητικά νομοθετικά μέτρα μποροῦν μόνο νά ἐπιβραδύνουν καί νά δυσκολέψουν τό πέρασμα αὐτό. Μπορεῖ νά ἐπιταχυνθεῖ τό πέρασμα αὐτό μόνο ἄν βοηθηθεῖ ὁ ἀγρότης κατά τρόπο πού νά ἀποκτήσει τή δυνατότητα νά καλυτερέψει σέ τεράστιο βαθμό ὅλη τήν τεχνική τῆς γεωργίας καί νά τή μετασχηματίσει ριζικά.

Γιά νά ἐκπληρωθεῖ τό δεύτερο καί δυσκολότατο μέρος τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ, τό προλεταριάτο, πού νίκησε τήν ἀστική τάξη, πρέπει νά ἐφαρμόσει ἀπαρέγκλιτα τήν παρακάτω βασική γραμμή στήν πολιτική του ἀπέναντι στήν ἀγροτιά: τό προλεταριάτο πρέπει νά κάνει ξεχωρισμό, διαχωρισμό τοῦ ἐργαζόμενου ἀγρότη ἀπό τόν ἀγρότη ἰδιοκτήτη — τοῦ ἀγρότη μεροκαματιάρη ἀπό τόν ἀγρότη ἔμπορο — τοῦ ἀγρότη δουλευτῆ ἀπό τόν ἀγρότη κερδοσκόπο.

Στό διαχωρισμό αὐτό βρίσκεται *ὅλη ἡ οὐσία* τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Καί δέν εἶναι παράξενο πού οἱ σοσιαλιστές στά λόγια καί μικροαστοί δημοκράτες στά ἔργα (οἱ Μάρτοφ καί οἱ Τσερνόφ, οἱ Κάουτσκι καί Σία) δέν καταλαβαίνουν αὐτή τήν οὐσία τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ὁ διαχωρισμός πού ἀναφέραμε ἐδῶ, εἶναι πολύ δύσκολος, γιατί στή ζωντανή πραγματικότητα ὅλες οἱ ἰδιότητες τοῦ «ἀγρότη», ὅσο καί ἄν εἶναι διαφορετικές, ὅσο καί ἄν εἶναι ἀντιφατικές, εἶναι συγχωνευμένες σέ ἕνα σύνολο. Ὡστόσο ὁ διαχωρισμός εἶναι ἐφικτός, καί ὄχι μόνο εἶναι ἐφικτός, ἀλλά ἀπορέει ἀναπόφευκτα ἀπό τίς συνθῆκες τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ καί τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς. Τόν ἐργαζόμενο ἀγρότη τόν καταπίεζαν αἰῶνες ὁλό-

κληρους οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές, οἱ ἔμποροι, οἱ κερδοσκόποι καί τό κράτος *τους*, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν πιό δημοκρατικῶν ἀστικῶν δημοκρατιῶν. Ὁ ἐργαζόμενος ἀγρότης ἐπί αἰῶνες ἔτρεφε μέσα του τό μίσος καί τήν ἔχθρα ἀπέναντι σ' αὐτούς τούς καταπιεστές καί ἐκμεταλλευτές. Καί αὐτή ἡ «ἀνατροφή» πού πῆρε ἀπό τή ζωή, *ἀναγκάζει* τόν ἀγρότη νά ἀναζητᾶ τή συμμαχία μέ τόν ἐργάτη ἐνάντια στόν καπιταλιστή, ἐνάντια στόν κερδοσκόπο, ἐνάντια στόν ἔμπορο. Ταυτόχρονα ὅμως οἱ οἰκονομικές συνθῆκες, οἱ συνθῆκες τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας, κάνουν ἀναπόφευκτα τόν ἀγρότη (ὄχι πάντα, ἀλλά στήν τεράστια πλειονότητα τῶν περιπτώσεων) ἔμπορο καί κερδοσκόπο.

Τά στατιστικά στοιχεῖα πού παραθέσαμε πιό πάνω δείχνουν παραστατικά τή διαφορά ἀνάμεσα στόν ἐργαζόμενο ἀγρότη καί τόν ἀγρότη κερδοσκόπο. Ὁ ἀγρότης, λογουχάρη, πού πρόσφερε τό 1918-1919 στούς πεινασμένους ἐργάτες τῶν πόλεων 40 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά μέ σταθερές, κρατικές τιμές, παραδίνοντάς τα στά κρατικά ὄργανα, παρόλες τίς ἐλλείψεις αὐτῶν τῶν ὀργάνων, πού τίς νιώθει θαυμάσια ἡ ἐργατική κυβέρνηση, ἀλλά δέν μπορεῖ νά τίς ἐξαλείψει στήν πρώτη περίοδο τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό, αὐτός λοιπόν ὁ ἀγρότης εἶναι ἀγρότης ἐργαζόμενος, ἰσότιμος σύντροφος τοῦ σοσιαλιστῆ-ἐργάτη, ὁ πιό σίγουρος σύμμαχός του, ὁ πραγματικός ἀδελφός του στόν ἀγώνα ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου. Ἐνῶ ὁ ἀγρότης πού πούλησε στά κρυφά 40 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά σέ τιμή δέκα φορές μεγαλύτερη ἀπό τήν κρατική, ἐκμεταλλευόμενος τήν ἀνάγκη καί τήν πείνα τοῦ ἐργάτη τῆς πόλης, ἐξαπατώντας τό κράτος, ἐνισχύοντας καί προκαλώντας παντοῦ τήν ἀπάτη, τή ληστεία, τίς κατεργαριές, ἔ, αὐτός ὁ ἀγρότης εἶναι κερδοσκόπος, σύμμαχος τοῦ καπιταλιστῆ, εἶναι ταξικός ἐχθρός τοῦ ἐργάτη, εἶναι ἐκμεταλλευτής. Γιατί, τό νά ἔχεις πλεονάσματα σιτηρῶν, πού τά μάζεψες ἀπό τήν κρατική γῆ μέ ἐργαλεῖα καί πού γιά τήν κατασκευή τους δούλεψε μέ τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο ὄχι μόνο ὁ ἀγρότης, ἀλλά καί ὁ ἐργάτης καί τά λοιπά, τό νά ἔχεις πλεονάσματα σιτηρῶν καί νά κερδοσκοπεῖς μ' αὐτά, σημαίνει πώς εἶσαι ἐκμεταλλευτής τοῦ πεινασμένου ἐργάτη.

Παραβιάζετε τήν ἐλευθερία, τήν ἰσότητα, τή δημοκρατία, μᾶς φωνάζουν ἀπό ὅλες τίς μεριές, ἀναφερόμενοι στήν ἀνισότητα τοῦ ἐργάτη καί τοῦ ἀγρότη στό Σύνταγμά μας, στή διάλυση τῆς

Συντακτικῆς, στήν κατάσχεση τῶν πλεονασμάτων σιτηρῶν καί τά λοιπά. Ἐμεῖς ἀπαντοῦμε: δέν ὑπῆρξε στόν κόσμο κράτος πού νά ἔχει κάνει τόσα πολλά γιά τήν ἐξάλειψη τῆς πραγματικῆς ἀνισότητας, τῆς πραγματικῆς σκλαβιᾶς, πού ἐξαιτίας τους αἰῶνες ὁλόκληρους ὑπόφερε ὁ ἀγρότης δουλευτής. Ποτέ ὅμως δέν θά ἀναγνωρίσουμε ἰσότητα στόν ἀγρότη κερδοσκόπο, ὅπως δέν θά ἀναγνωρίσουμε τήν «ἰσότητα» τοῦ ἐκμεταλλευτῆ μέ τόν ἐκμεταλλευόμενο, τοῦ χορτάτου μέ τόν πεινασμένο, τήν «ἐλευθερία» τοῦ πρώτου νά ληστεύει τόν δεύτερο. Καί στούς μορφωμένους ἐκείνους ἀνθρώπους πού δέν θέλουν νά καταλάβουν αὐτή τή διαφορά, θά φερόμαστε ὅπως φερόμαστε στούς λευκοφρουρίτες, ἔστω καί ἄν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ὀνομάζονται δημοκράτες, σοσιαλιστές, διεθνιστές, Κάουτσκι, Τσερνόφ, Μάρτοφ.

5

Σοσιαλισμός σημαίνει ἐξάλειψη τῶν τάξεων. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἔκανε γιά τήν ἐξάλειψη αὐτή ὅ,τι μποροῦσε. Οἱ τάξεις ὅμως δέν μποροῦν νά ἐξαλειφθοῦν μεμιᾶς.

Οἱ τάξεις *ἔμειναν* καί *θά μείνουν* στήν ἐποχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἡ δικτατορία θά εἶναι περιττή, ὅταν ἐξαλειφθοῦν οἱ τάξεις. Μά αὐτές δέν θά ἐξαλειφθοῦν χωρίς τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Οἱ τάξεις ἔμειναν, ἀλλά ἡ *καθεμιά* τους μεταβλήθηκε στήν ἐποχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου· ἄλλαξαν καί οἱ σχέσεις μεταξύ τους. Ἡ ταξική πάλη δέν ἐξαφανίζεται στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, μονάχα παίρνει διαφορετικές μορφές.

Στόν καπιταλισμό τό προλεταριάτο ἦταν τάξη καταπιεζόμενη, στερημένη ἀπό κάθε ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς, ἡ μόνη τάξη πού ἦταν ἄμεσα καί ὁλοκληρωτικά ἀντιμέτωπη στήν ἀστική τάξη καί γι' αὐτό ἡ μόνη πού μποροῦσε νά εἶναι ὥς τό τέλος ἐπαναστατική. Τό προλεταριάτο, ἀφοῦ ἀνέτρεψε τήν ἀστική τάξη καί κατάκτησε τήν πολιτική ἐξουσία, ἔγινε *κυρίαρχη* τάξη: κρατᾶ στά χέρια του τήν κρατική ἐξουσία, διαθέτει τά κοινωνικοποιημένα πιά μέσα παραγωγῆς, καθοδηγεῖ τά ταλαντευόμενα, ἐνδιάμεσα στοιχεῖα καί τάξεις, καταπνίγει τήν αὐξημένη δραστηριότητα τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Ὅλα αὐτά εἶναι *εἰδικά* καθήκοντα τῆς ταξικῆς πάλης, καθη-

κοντα πού πρῶτα τό προλεταριάτο δέν τά ἔβαζε καί δέν μποροῦσε νά τά βάλει.

Ἡ τάξη τῶν ἐκμεταλλευτῶν, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, δέν ἐξαλείφθηκε καί δέν μπορεῖ νά ἐξαλειφθεῖ ἀμέσως στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Οἱ ἐκμεταλλευτές τσακίστηκαν, ἀλλά δέν ἐξοντώθηκαν. Τούς ἔμεινε ἡ διεθνής βάση, τό διεθνές κεφάλαιο, τοῦ ὁποίου ἀποτελοῦν τμῆμα. Τούς ἔμειναν ὁρισμένα μέσα παραγωγῆς, τούς ἔμειναν χρήματα, τούς ἔμειναν πολύ μεγάλες κοινωνικές σχέσεις. Μεγάλωσε ἑκατοντάδες καί χιλιάδες φορές ἡ δραστηριότητα τῆς ἀντίστασής τους ἀκριβῶς ἐπειδή ἡττήθηκαν. Ἡ «τέχνη» νά διοικοῦν τό κράτος, τό στρατό, νά διευθύνουν τήν οἰκονομία τούς δίνει πολύ, πάρα πολύ μεγάλη ὑπεροχή, γι' αὐτό ἡ σημασία τους σέ σχέση μέ τό ποσοστό τους στό σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἀσύγκριτα μεγαλύτερη. Ἡ ταξική πάλη τῶν ἐκμεταλλευτῶν πού ἀνατράπηκαν ἐνάντια στήν πρωτοπορία τῶν ἐκμεταλλευομένων πού νίκησε, δηλαδή ἐνάντια στό προλεταριάτο, ἔγινε ἀφάνταστα πιό σκληρή. Καί δέν μποροῦσε νά γίνει διαφορετικά, ἄν θέλουμε νά μιλᾶμε γιά ἐπανάσταση, ἄν δέν θέλουμε νά ὑποκαταστήσουμε αὐτή τήν ἔννοια (ὅπως κάνουν ὅλοι οἱ ἥρωες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς) μέ ρεφορμιστικές αὐταπάτες.

Τέλος, ἡ ἀγροτιά, ὅπως καί ὅλοι οἱ μικροαστοί γενικά, κατέχει *καί* στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μιά μέση, ἐνδιάμεση θέση: ἀπό τή μιά μεριά, εἶναι μιά ἀρκετά σημαντική (καί στήν καθυστερημένη Ρωσία τεράστια) μάζα ἐργαζομένων, πού τή συνενώνει τό κοινό συμφέρον τῶν ἐργαζομένων νά λυτρωθοῦν ἀπό τόν τσιφλικά καί τόν καπιταλιστή· ἀπό τήν ἄλλη μεριά εἶναι οἱ σκόρπιοι μικρονοικοκυρέοι, οἱ ἰδιοκτῆτες καί οἱ ἔμποροι. Αὐτή ἡ οἰκονομική θέση τῆς ἀγροτιᾶς τήν κάνει ἀναπόφευκτα νά ταλαντεύεται ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη. Σέ συνθῆκες ὅμως ὄξυνσης τῆς πάλης ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη, σέ συνθῆκες μιᾶς ἀπίστευτα ἀπότομης συντριβῆς τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, σέ συνθῆκες τῆς πιό μεγάλης προσκόλλησης τῶν ἀγροτῶν ἀκριβῶς, καί τῶν μικροαστῶν γενικά, στό παλιό, τό ρουτινιασμένο, τό ἀμετάβλητο, εἶναι φυσικό καί ἀναπόφευκτο νά παρατηροῦμε ἀνάμεσά τους περάσματα ἀπό τή μιά πλευρά στήν ἄλλη, ταλαντεύσεις, μεταστροφές, δισταγμούς κτλ.

Τό καθῆκον τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντι σ' αὐτή τήν τάξη — ἤ σ' αὐτά τά κοινωνικά στοιχεῖα — εἶναι νά ἐξασφαλίσει τήν ἡγεσία, νά ἀγωνιστεῖ γιά νά ἀποκτήσει ἐπιροή σ' αὐτήν. Νά τραβήξει μέ τό μέρος του τούς ταλαντευόμενους, τούς ἀσταθεῖς — νά τί πρέπει νά κάνει τό προλεταριάτο.

Ἄν συγκρίνουμε ὅλες τίς βασικές δυνάμεις ἤ τάξεις καί τίς σχέσεις μεταξύ τους, πού ἔχουν ὑποστεῖ ἀλλαγές ἀπό τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, θά δοῦμε τί κολοσιαία θεωρητική ἀνοησία, τί στενοκεφαλιά ἀποτελεῖ ἡ ξεφτισμένη, μικροαστική ἀντίληψη γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό «μέσω τῆς δημοκρατίας» γενικά, ἀντίληψη πού τή βλέπουμε σέ ὅλους τούς ἐκπροσώπους τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Στήν πρόληψη πού κληρονομήθηκε ἀπό τήν ἀστική τάξη γιά τό ἀπόλυτο, ἐξωταξικό περιεχόμενο τῆς «δημοκρατίας», νά ποῦ βρίσκεται ἡ βάση αὐτοῦ τοῦ λάθους. Ἐνῶ στήν πραγματικότητα καί ἡ δημοκρατία, στίς συνθῆκες τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, περνᾶ σέ μιά ὁλωσδιόλου νέα φάση, καί ἡ ταξική πάλη ἀνεβαίνει σέ ψηλότερη βαθμίδα, ὑποτάσσοντας ὅλες καί τίς κάθε λογῆς μορφές.

Οἱ γενικολογίες γιά ἐλευθερία, ἰσότητα καί δημοκρατία ἰσοδυναμοῦν στήν πραγματικότητα μέ μιά τυφλή ἐπανάληψη ἐννοιῶν, πού ἀποτελοῦν πιστή ἀπεικόνιση τῶν σχέσεων τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς. Νά θέλει κανείς νά ἐκπληρώσει μέ τίς γενικολογίες αὐτές τά συγκεκριμένα καθήκοντα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου σημαίνει πώς περνᾶ σέ ὅλη τή γραμμή στίς θεωρητικές θέσεις, στίς θέσεις ἀρχῶν τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἀπό τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου τό ζήτημα μπαίνει μόνο ἔτσι: ἀπαλλαγή ἀπό τήν καταπίεση ποιᾶς τάξης; Ἰσότητα ποιᾶς τάξης μέ ποιάν; Δημοκρατία πάνω στή βάση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας ἤ πάνω στή βάση τῆς πάλης γιά τήν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας; κτλ.

Ὁ Ἔνγκελς ἀπό καιρό εἶχε ἐξηγήσει στό «Ἀντι-Ντύρινγκ» πώς ἡ ἔννοια τῆς ἰσότητας, πού εἶναι πιστή ἀπεικόνιση τῶν σχέσεων τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς, μετατρέπεται σέ πρόληψη, ὅταν δέν κατανοηθεῖ ἡ ἰσότητα μέ τήν ἔννοια *τῆς ἐξάλειψης τῶν τάξεων*[111]. Αὐτή τή στοιχειώδη ἀλήθεια γιά τή διαφορά τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἔννοιας τῆς ἰσότητας ἀπό τή σοσιαλιστική τήν ξεχνοῦν διαρκῶς. Ὅταν ὅμως δέν τήν ξεχνᾶ κανείς, γίνεται ὁλοφάνερο ὅτι τό προλεταριάτο πού ἀνάτρεψε

τήν ἀστική τάξη, κάνει μέ τήν πράξη αὐτή τό πιό ἀποφασιστικό βῆμα πρός τήν ἐξάλειψη τῶν τάξεων καί ὅτι γιά τήν ὁλοκλήρωση αὐτοῦ τοῦ ἔργου πρέπει νά συνεχίσει τήν ταξική του πάλη, χρησιμοποιώντας τό μηχανισμό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας καί ἐφαρμόζοντας ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη πού ἀνατράπηκε καί ἀπέναντι στούς ταλαντευόμενους μικροαστούς διάφορες μεθόδους πάλης, ἐπηρεασμοῦ καί ἐπίδρασης.

(Ἀκολουθεῖ [112].)

30. X. 1919.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 250 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 250, 7 τοῦ Νοέμβρη 1919
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Τήν ἡμέρα τῆς δεύτερης ἐπετείου τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας ἀξίζει νά χαιρετίσουμε πρῶτα τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης. Σάν πρωτοπορία τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν, σάν πρωτοπορία τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῆς Ρωσίας καί ὅλου τοῦ κόσμου, οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης πρῶτοι ἀνάτρεψαν τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης καί ὕψωσαν τή σημαία τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης ἐνάντια στόν καπιταλισμό καί τόν ἰμπεριαλισμό.

Δυό χρόνια οἱ ἐργάτες καί οἱ ἐργαζόμενοι ἀγρότες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας κρατᾶνε νικηφόρα τή σημαία αὐτή, παρόλες τίς δυσκολίες καί τά βάσανα ἀπό τήν πείνα, ἀπό τό κρύο, τήν ἐρείπωση καί τίς καταστροφές. Στά δυό χρόνια τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, παρά τή μανία καί τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης, παρά τή στρατιωτική ἐπιδρομή τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ, ἀποκτήσαμε μεγάλη πείρα, δυνάμωσε ἡ Σοβιετική ἐξουσία.

Ἡ συμπάθεια τῶν ἐργατῶν ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι μέ τό μέρος μας. Ἀργά καί ἐπίμονα, μά σταθερά ὡριμάζει σέ ὅλες τίς χῶρες ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση, καί οἱ θηριωδίες τῆς ἀστικῆς τάξης τό μόνο πού κάνουν εἶναι νά ὀξύνουν τήν πάλη, νά ἐπιταχύνουν τή νίκη τοῦ προλεταριάτου.

Τίς τελευταῖες ἀκριβῶς ἡμέρες οἱ ἄγγλοι ἀντιδραστικοί ἰμπεριαλιστές χρησιμοποίησαν τό τελευταῖο τους ἀτού γιά τήν κατάληψη τῆς Πετρούπολης. Ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου, καί ἰδιαίτερα ἡ ρωσική, χαίρονταν προκαταβολικά μέ τήν ἰδέα τῆς νίκης. Μά ἀντί γιά νίκη δέχτηκαν τήν ἧττα τῆς Πετρούπολης.

Τά στρατεύματα τοῦ Γιουντένιτς τσακίστηκαν καί ὑποχωροῦν.

Σύντροφοι ἐργάτες, σύντροφοι κόκκινοι στρατιῶτες! Ἐντείνετε ὅλες σας τίς δυνάμεις. Κυνηγεῖστε μέ κάθε θυσία τά στρατεύματα πού ὑποχωροῦν, χτυπᾶτε τα, μήν τούς δίνετε οὔτε μιά ὥρα, οὔτε ἕνα λεπτό ἀνάπαυσης. Τώρα περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά μποροῦμε καί πρέπει νά χτυπήσουμε ὅσο μπορεῖ πιό δυνατά γιά νά ἀποτελειώσουμε τόν ἐχθρό.

Ζήτω ὁ Κόκκινος Στρατός πού νικᾶ τούς τσαρικούς στρατηγούς, τούς λευκοφρουρίτες, τούς καπιταλιστές! Ζήτω ἡ διεθνής Σοβιετική Δημοκρατία!

Ν. Λένιν

5. XI. 1919.

«Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 255, 7 τοῦ Νοέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Ἡ δεύτερη ἐπέτειος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μᾶς ὑποχρεώνει νά ρίξουμε μιά γενική ματιά σέ ὅ,τι πραγματοποιήθηκε στό διάστημα αὐτό καί νά ἐμβαθύνουμε στή σημασία καί τούς σκοπούς τῆς ἀνατροπῆς πού ἐπιτελέστηκε.

Ἡ ἀστική τάξη καί οἱ ὀπαδοί της μᾶς κατηγοροῦν γιά παραβίαση τῆς δημοκρατίας. Ὑποστηρίζουμε πώς ἡ σοβιετική ἀνατροπή ἔδοσε μιά πρωτοείδωτη στόν κόσμο ὤθηση στήν ἀνάπτυξη τῆς δημοκρατίας καί σέ βάθος καί σέ πλάτος, καί μάλιστα τῆς δημοκρατίας ἀκριβῶς γιά τίς ἐργαζόμενες καί καταπιεζόμενες ἀπό τόν καπιταλισμό μάζες — συνεπῶς, τῆς δημοκρατίας γιά τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, συνεπῶς τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας (γιά τούς ἐργαζόμενους), σέ διάκριση ἀπό τήν ἀστική δημοκρατία (γιά τούς ἐκμεταλλευτές, γιά τούς καπιταλιστές, γιά τούς πλούσιους).

Ποιός ἔχει δίκιο;

Νά σκεφτοῦμε καλά τό ζήτημα αὐτό, νά τό καταλάβουμε σέ ὅλο του τό βάθος — σημαίνει νά πάρουμε ὑπόψη τήν πείρα τῶν δυό χρόνων καί νά προετοιμαστοῦμε γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξή της.

Ἡ θέση τῆς γυναίκας δείχνει πολύ παραστατικά τή διαφορά ἀνάμεσα στήν ἀστική καί στή σοσιαλιστική δημοκρατία, ἀπαντᾶ πολύ πειστικά στό παραπάνω ἐρώτημα.

Στήν ἀστική δημοκρατία (δηλ. ἐκεῖ πού ὑπάρχει ἀτομική ἰδιοκτησία στή γῆ, στίς φάμπρικες, στά ἐργοστάσια, στίς μετοχές κτλ.), ἄς εἶναι καί ἡ πιό ρεπουμπλικανική δημοκρατία, ἡ θέση τῆς γυναίκας *πουθενά στόν κόσμο, σέ καμιά χώρα, ἀκόμη καί στήν πιό προηγμένη* δέν ἔγινε ἀπόλυτα ἰσότιμη. Καί αὐτό παρά τό γεγονός ὅτι ἀπό τόν καιρό τῆς μεγάλης γαλλικῆς (ἀστικοδημοκρατικῆς) ἐπανάστασης πέρασαν πάνω ἀπό 125 χρόνια.

Ἡ ἀστική δημοκρατία ὑπόσχεται στά λόγια τήν ἰσότητα καί τήν ἐλευθερία. Στήν πραγματικότητα καμιά ἀστική δημοκρατία, ἀκόμη καί ἡ πιό προηγμένη *δέν ἔδοσε* στίς γυναῖκες, πού ἀποτελοῦν τό μισό ἀνθρώπινο γένος οὔτε τήν πλήρη νομική ἰσότητα μέ τόν ἄνδρα, οὔτε τήν ἐλευθερία ἀπό τήν κηδεμονία καί τήν καταπίεση τοῦ ἄνδρα.

Ἡ ἀστική δημοκρατία εἶναι δημοκρατία πομπωδῶν φράσεων, πανηγυρικῶν λόγων, μεγαλόστομων ὑποσχέσεων, ἠχηρῶν συνθημάτων γιά *ἐλευθερία καί ἰσότητα,* ἐνῶ στήν πραγματικότητα αὐτά συγκαλύπτουν τή σκλαβιά καί τήν ἀνισοτιμία τῆς γυναίκας, τή σκλαβιά καί τήν ἀνισότητα τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων.

Ἡ σοβιετική ἤ ἡ σοσιαλιστική δημοκρατία ἀπορίπτει τά πομπώδη, μά ψεύτικα λόγια, κηρύσσει ἀμείλικτο πόλεμο ἐνάντια στήν ὑποκρισία τῶν «δημοκρατῶν», τῶν τσιφλικάδων, τῶν καπιταλιστῶν ἤ τῶν χορτάτων ἀγροτῶν πού πλουτίζουν, πουλώντας κερδοσκοπικά τά περισσεύματα σιτηρῶν στούς πεινασμένους ἐργάτες.

Κάτω ἡ ἐπαίσχυντη αὐτή ψευτιά! Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει, δέν ὑπάρχει καί οὔτε θά ὑπάρξει «ἰσότητα» τῶν καταπιεζομένων μέ τούς καταπιεστές, τῶν ἐκμεταλλευομένων μέ τούς ἐκμεταλλευτές. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει, δέν ὑπάρχει, καί οὔτε θά ὑπάρξει πραγματική «ἐλευθερία», ὡσότου δέν λυτρωθεῖ ἡ γυναίκα ἀπό τά προνόμια πού ὁ νόμος παραχωρεῖ στόν ἄνδρα, δέν λυτρωθεῖ ὁ ἐργάτης ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, δέν λυτρωθεῖ ὁ ἐργαζόμενος ἀγρότης ἀπό τό ζυγό τοῦ καπιταλιστῆ, τοῦ τσιφλικᾶ, τοῦ ἐμπόρου.

Οἱ ψεῦτες καί οἱ ὑποκριτές, οἱ βλάκες καί οἱ τυφλοί, οἱ ἀστοί καί οἱ ὀπαδοί τους ἄς προσπαθοῦν νά ἐξαπατήσουν τό λαό, μιλώντας γιά ἐλευθερία γενικά, γιά ἰσότητα γενικά, γιά δημοκρατία γενικά.

Ἐμεῖς λέμε στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες: ἀποσπᾶστε τό προσωπεῖο ἀπ' αὐτούς τούς ψεῦτες, ἀνοῖξτε τά μάτια αὐτῶν τῶν τυφλῶν. Ρωτᾶτε τους:

— Ἰσότητα ποιοῦ φύλου μέ ποιό;

— Ποιοῦ ἔθνους μέ ποιό;

— *Ποιᾶς τάξης μέ ποιά;*

—Ἀπαλλαγή ἀπό ποιό ζυγό ἤ ἀπό τό ζυγό ποιᾶς τάξης; Ἐλευθερία γιά ποιά τάξη;

Ὅποιος μιλᾶ γιά πολιτική, γιά δημοκρατία, γιά ἐλευθερία,

γιά ἰσότητα, γιά σοσιαλισμό καί δέν *βάζει* αὐτά τά ἐρωτήματα, δέν τά προβάλλει στήν πρώτη σειρά, δέν καταπολεμᾶ τό καταχώνιασμα, τήν ἀπόκρυψη, τή συγκάλυψη αὐτῶν τῶν ἐρωτημάτων, εἶναι ὁ χειρότερος ἐχθρός τῶν ἐργαζομένων, εἶναι λύκος μεταμφιεσμένος σέ ἀρνί, εἶναι ἄσπονδος ἀντίπαλος τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, εἶναι ὑπηρέτης τῶν τσιφλικάδων, τῶν τσάρων, τῶν καπιταλιστῶν.

Μέσα σέ δυό χρόνια, σέ μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες χῶρες τῆς Εὐρώπης, ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔκανε γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς γυναίκας, γιά τήν ἰσοτιμία της μέ τό «ἰσχυρό» φύλο τόσα ὅσα δέν ἔκαναν μέσα σέ 130 χρόνια ὅλες μαζί οἱ προηγμένες, φωτισμένες ρεπουμπλικανικές «δημοκρατίες» ὅλου τοῦ κόσμου.

Παιδεία, κουλτούρα, πολιτισμός, ἐλευθερία — ὅλα αὐτά τά παχιά λόγια σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές, ἀστικές δημοκρατίες τοῦ κόσμου συνδυάζονται μέ πρωτάκουστα-ποταπούς, ἀποκρουστικά-βρωμερούς, κτηνωδῶς-βάναυσους νόμους γιά τήν ἀνισοτιμία τῆς γυναίκας, ὅπως εἶναι οἱ νόμοι γιά τό γάμο καί τό διαζύγιο, γιά τήν ἀνισότητα ἀνάμεσα στό ἐξώγαμο καί στό «νόμιμο» παιδί, οἱ νόμοι πού θεσπίζουν τά προνόμια τοῦ ἄνδρα, τήν ταπείνωση καί τόν ἐξευτελισμό τῆς γυναίκας.

Ὁ ζυγός τοῦ κεφαλαίου, ἡ καταπίεση τῆς «ἱερῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας», ὁ δεσποτισμός τῆς μικροαστικῆς μωρίας, τῆς ἀπληστίας τοῦ μικρονοικοκύρη — νά τί ἐμπόδισε τίς πιό ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες τῆς ἀστικῆς τάξης νά θίξουν αὐτούς τούς βρωμερούς καί ἐπαίσχυντους νόμους.

Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία, Δημοκρατία τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, σάρωσε ἀμέσως αὐτούς τούς νόμους, δέν ἄφησε πέτρα πάνω στήν πέτρα ἀπό τά οἰκοδομήματα τῆς ἀστικῆς ψευτιᾶς καί τῆς ἀστικῆς ὑποκρισίας.

Κάτω αὐτή ἡ ψευτιά! Κάτω οἱ ψεῦτες πού μιλᾶνε γιά ἐλευθερία καί ἰσότητα *γιά ὅλους*, τή στιγμή πού ὑπάρχει καταπιεζόμενο φύλο, τή στιγμή πού ὑπάρχουν καταπιέζουσες τάξεις, τή στιγμή πού ὑπάρχει ἀτομική ἰδιοκτησία στό κεφάλαιο, στίς μετοχές, τή στιγμή πού ὑπάρχουν χορτάτοι πού μέ τά περισσεύματά τους σέ σιτηρά ὑποδουλώνουν τούς πεινασμένους. Ὄχι ἐλευθερία γιά ὅλους, ὄχι ἰσότητα γιά ὅλους, ἀλλά *πάλη* ἐνάντια στούς καταπιεστές καί ἐκμεταλλευτές, *ἐξάλειψη τῆς δυνατότητας* καταπίεσης καί ἐκμετάλλευσης. Αὐτό εἶναι τό σύνθημά μας!

Ἐλευθερία καί ἰσότητα γιά τό καταπιεζόμενο φύλο!

Ἐλευθερία καί ἰσότητα γιά τόν ἐργάτη, γιά τόν ἐργαζόμενο ἀγρότη!

Πάλη ἐνάντια στούς καταπιεστές, πάλη ἐνάντια στούς καπιταλιστές, πάλη ἐνάντια στόν κερδοσκόπο-κουλάκο!

Αὐτό εἶναι τό μαχητικό μας σύνθημα, αὐτή εἶναι ἡ προλεταριακή μας ἀλήθεια, ἡ ἀλήθεια τῆς πάλης ἐνάντια στό κεφάλαιο, ἡ ἀλήθεια πού πετάξαμε κατάμουτρα στόν κόσμο τοῦ κεφαλαίου μέ τίς γλυκερές, ὑποκριτικές πομπώδεις φράσεις του γιά ἐλευθερία καί ἰσότητα *γενικά*, γιά ἐλευθερία καί ἰσότητα *γιά ὅλους*.

Καί ἀκριβῶς ἐπειδή ἐμεῖς ξεμασκαρέψαμε αὐτή τήν ὑποκρισία, ἐπειδή πραγματοποιοῦμε μέ ἐπαναστατική ἐνεργητικότητα τήν ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα γιά τούς καταπιεζόμενους καί γιά τούς ἐργαζόμενους, ἐνάντια στούς καταπιεστές, ἐνάντια στούς καπιταλιστές, ἐνάντια στούς κουλάκους — γι' αὐτό ἀκριβῶς ἔγινε τόσο ἀγαπητή γιά τούς ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου ἡ Σοβιετική ἐξουσία.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς τή μέρα τῆς δεύτερης ἐπετείου τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου ἡ συμπάθεια τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, ἡ συμπάθεια τῶν καταπιεζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων εἶναι μέ τό μέρος μας.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς τή μέρα τῆς δεύτερης ἐπετείου τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, παρά τήν πείνα καί τό κρύο, παρόλες τίς δυστυχίες μας πού μᾶς τίς προκαλεῖ ἡ ἐπιδρομή τῶν ἰμπεριαλιστῶν ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, πιστεύουμε ἀκλόνητα στήν ὀρθότητα τῆς ὑπόθεσής μας, στό ἀναπόφευκτο τῆς νίκης τῆς παγκόσμιας Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 249, 6 τοῦ Νοέμβρη 1919
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Ἡ κύρια μάζα τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Μπεντνοτά» εἶναι ἀγρότες. Καί στή δεύτερη ἐπέτειο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, χαιρετίζοντας τίς δεκάδες τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων τῶν ἀγροτῶν πού ἀπελευθερώθηκαν ἀπό τό ζυγό τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, θά πῶ λίγα λόγια μέ τήν εὐκαιρία αὐτῆς τῆς ἀπελευθέρωσης.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, ἐξουσία πού ἀνάτρεψε τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, παλεύει στή Ρωσία ἐνάντια σέ πρωτάκουστες, ἀπίστευτες δυσκολίες.

Οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές τῆς Ρωσίας, καθώς καί ὅλου τοῦ κόσμου, πολεμοῦν λυσσαλέα τή Σοβιετική ἐξουσία, ἐπειδή φοβοῦνται τό παράδειγμά της, φοβοῦνται ὅτι θά κερδίσει τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη τῶν ἐργατῶν ὅλου τοῦ κόσμου.

Συνωμοσίες μέσα στή χώρα, ἐξαγορά τῶν τσεχοσλοβάκων, ἀπόβαση ξένων στρατευμάτων στή Σιβηρία, στό Ἀρχάνγκελσκ, στόν Καύκασο, στό Νότο, κοντά στήν Πετρούπολη, σκόρπισμα ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν γιά βοήθεια στόν Κολτσάκ, στόν Ντενίκιν, στόν Γιουντένιτς καί στούς ἄλλους τσαρικούς στρατηγούς — ὅλα τά βάζουν σέ ἐνέργεια οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, πού συσσώρευσαν ἑκατομμύρια καί δισεκατομμύρια ἀπό τίς πολεμικές προμήθειες, ὅλα τά βάζουν σ' ἐνέργεια γιά νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία.

Μά ὅλα τοῦ κάκου. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία κρατάει γερά, κατανικώντας αὐτές τίς πρωτοείδωτες καί πρωτάκουστες δυσκολίες, ὑπομένοντας τά πιό μεγάλα βάσανα πού προξενεῖ ὁ πόλεμος, ὁ ἀποκλεισμός, ἡ πείνα, ἡ ἔλλειψη ἐμπορευμάτων, τό ξεχαρβάλωμα τῶν μεταφορῶν, ἡ καταστροφή ὁλόκληρης τῆς χώρας.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία τῆς Ρωσίας τράβηξε ἤδη μέ τό μέρος της τούς ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου. Δέν ὑπάρχει οὔτε μιά χώρα ὅπου νά μή μιλοῦν γιά τόν μπολσεβικισμό καί γιά τή Σοβιετική ἐξουσία. Οἱ καπιταλιστές μιλοῦν γι' αὐτή μέ μίσος, μέ λύσσα, συκοφαντοῦν καί ψεύδονται ἀτέλειωτα. 'Αλλά ἀκριβῶς μέ τήν κακία τους αὐτή δείχνουν τό ἀληθινό τους πρόσωπο, καί οἱ ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου στήν πλειοψηφία τους ἐγκαταλείπουν τούς παλιούς ἀρχηγούς καί περνοῦν μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι τσακισμένη καί ἐξαντλημένη ἀπό τήν πίεση τῶν ἐχθρῶν ἐνάντια στή Ρωσία. Παρόλα αὐτά ὅμως ἡ Σοβιετική ἐξουσία νίκησε κιόλας ὅλο τόν κόσμο — νίκησε μέ τήν ἔννοια ὅτι παντοῦ ἔχουμε πιά κατακτήσει τή συμπάθεια τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν.

Ἡ νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σέ ὅλο τόν κόσμο εἶναι ὑπόθεση ἐξασφαλισμένη. Εἶναι ἁπλῶς ζήτημα χρόνου.

Γιατί, παρόλες τίς πρωτάκουστα σκληρές δοκιμασίες καί τά βάσανα ἀπό τήν πείνα καί τίς δυσκολίες πού δημιουργεῖ ὁ πόλεμος καί ἡ καταστροφή, ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι στέρεη;

'Επειδή εἶναι ἐξουσία τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων, ἐξουσία τῶν ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

Οἱ ἐργάτες ἔχουν στά χέρια τους τήν κρατική ἐξουσία. Οἱ ἐργάτες βοηθοῦν τά ἑκατομμύρια τῶν ἀγροτῶν-δουλευτῶν.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀνάτρεψε τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές καί ὑπερασπίζει σταθερά τό λαό ἀπό τίς ἀπόπειρες παλινόρθωσης τῆς ἐξουσίας τους.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία βοηθάει μέ ὅλες της τίς δυνάμεις τούς ἀγρότες-δουλευτές, τούς φτωχούς καί μεσαίους ἀγρότες, πού ἀποτελοῦν τήν τεράστια πλειοψηφία.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν ἀφήνει νά σηκώσει κεφάλι ὁ κουλάκος, ὁ πλούσιος, ὁ ἰδιοκτήτης, ὁ κερδοσκόπος, ἐκεῖνος πού θέλει νά κερδίσει χωρίς νά δουλεύει, ἐκεῖνος πού θέλει νά πλουτίζει ἀπό τήν ἀνέχεια καί τήν πείνα τοῦ λαοῦ.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι *ὑπέρ* τῶν ἐργαζομένων, *κατά* τῶν κερδοσκόπων, τῶν ἰδιοκτητῶν, τῶν καπιταλιστῶν, τῶν τσιφλικάδων.

Νά ἀπό ποῦ πηγάζει ἡ δύναμη καί ἡ σταθερότητα, τό ἀκατανίκητο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σέ ὅλο τόν κόσμο.

Δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἐργάτες καί ἀγρότες σέ ὅλο τόν κόσμο καταπιέζονταν, χλευάζονταν, ληστεύονταν ἀπό τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Καί τό παλιό κράτος τόσο

οἱ μοναρχίες, ὅσο καί τά «δημοκρατικά» (δῆθεν δημοκρατικά) πολιτεύματα βοηθοῦσαν τούς ἐκμεταλλευτές, καταπίεζαν τούς ἐργαζόμενους.

Αὐτό τό ξέρουν, αὐτό τό εἶδαν, αὐτό τό δοκίμασαν, αὐτό τό ἔζησαν καί τό ζοῦν δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἐργάτες καί ἀγρότες σέ ὅλες τίς χῶρες.

Πάνω ἀπό τέσσερα χρόνια κράτησε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι σκοτώθηκαν καί σακατεύτηκαν — γιά ποιό λόγο; Γιά νά μοιράσουν οἱ καπιταλιστές μεταξύ τους τή λεία, γιά τίς ἀγορές, γιά τά κέρδη, γιά τίς ἀποικίες, γιά τήν ἐξουσία τῶν τραπεζῶν.

Οἱ ἅρπαγες τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἡττήθηκαν ἀπό τούς ἅρπαγες τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, καί τώρα μέρα μέ τή μέρα αὐτοξεσκεπάζονται σάν συμμορίτες καί ληστές, σάν καταπιεστές τῶν ἐργαζομένων, πού πλουτίζουν ἀπό τή λαϊκή ἀνέχεια καί καταπιέζουν τούς ἀδύνατους λαούς.

Νά γιατί σέ ὅλο τόν κόσμο μεγαλώνει ἡ συμπάθεια τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν πρός τή Σοβιετική ἐξουσία.

Ἡ σκληρή καί δύσκολη πάλη ἐνάντια στό κεφάλαιο ἔχει ἀρχίσει νικηφόρα στή Ρωσία. Ἡ πάλη αὐτή ἁπλώνεται σέ ὅλες τίς χῶρες.

Ἡ πάλη αὐτή θά τελειώσει μέ τή νίκη τῆς Παγκόσμιας Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

«Μπεντνοτά», ἀρ. φύλ. 478,
7 τοῦ Νοέμβρη 1919
Ὑπογραφή: Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Μπεντνοτά»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ, ΤΟΥ ΠΚΣΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ, ΤΗΝ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ 7 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1919

Σύντροφοι! Πρίν ἀπό δυό χρόνια, ὅταν ἀκόμη μαινόταν ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ὅλοι οἱ ὀπαδοί τῆς ἀστικῆς τάξης στή Ρωσία, οἱ λαϊκές μάζες καί οἱ περισσότεροι ἴσως ἐργάτες τῶν ἄλλων χωρῶν, ἔβλεπαν τήν ἐξέγερση τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου, τήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἀπ' αὐτό σάν μιά τολμηρή, ἀλλά καταδικασμένη προσπάθεια. Ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλισμός φαινόταν τότε σάν μιά τόσο τεράστια, ἀκατανίκητη δύναμη, πού οἱ ἐργάτες μιᾶς καθυστερημένης χώρας, κάνοντας τήν ἀπόπειρα νά ἐξεγερθοῦν ἐνάντιά του, ἐνεργοῦσαν σάν ἄφρονες. Καί τώρα, ἀνατρέχοντας στό παρελθόν στά δυό χρόνια πού πέρασαν, βλέπουμε πώς τό δίκιο μας ἄρχισαν νά τό ἀναγνωρίζουν ὁλοένα καί περισσότερο καί οἱ ἀντίπαλοί μας. Βλέπουμε πώς ὁ ἰμπεριαλισμός, πού φαινόταν ἕνας τόσο ἀκατανίκητος κολοσσός, ἀποδείχτηκε μπροστά στά μάτια ὅλων ἕνας κολοσσός μέ πήλινα πόδια, καί τά δυό χρόνια πού περάσαμε παλεύοντας, συμβολίζουν ὅλο καί πιό καθαρά ὄχι μόνο τή νίκη τοῦ ρωσικοῦ, ἀλλά καί τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου.

Σύντροφοι, τόν πρῶτο χρόνο ὕπαρξης τῆς ἐξουσίας μας εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά παρακολουθοῦμε τήν ἰσχύ τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, νά ὑποφέρουμε ἀπό τήν ἐκβιαστική καί ληστρική εἰρήνη πού μᾶς εἶχε ὑπαγορευθεῖ, εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά καλοῦμε μονάχα ἐμεῖς σέ ἐπανάσταση, χωρίς νά βρίσκουμε ὑποστήριξη καί ἀνταπόκριση στήν ἔκκλησή μας. Καί ἄν ὁ πρῶτος χρόνος τῆς ἐξουσίας μας ἦταν καί πρῶτος χρόνος τῆς πάλης μας ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, μπορέσαμε γρήγορα

νά πειστοῦμε πώς ὁ ἀγώνας τῶν διαφόρων τμημάτων αὐτοῦ τοῦ γιγάντιου διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μόνο ἐπιθανάτιος ρόγχος, καί γιά τόν ἀγώνα αὐτό ἐνδιαφέρεται καί ὁ ἰμπεριαλισμός τῆς Γερμανίας, καί ὁ ἰμπεριαλισμός τῆς ἀγγλογαλλικῆς ἀστικῆς τάξης. Τή χρονιά αὐτή ἔγινε καθαρό γιά μᾶς πώς ἡ πάλη αὐτή μόνο ἐνισχύει, μόνο αὐξάνει καί ἀνανεώνει τίς δυνάμεις μας καί κατευθύνει τίς δυνάμεις αὐτές ἐνάντια σέ ὁλόκληρο τόν ἰμπεριαλισμό. Καί ἄν μέσα στόν πρῶτο χρόνο δημιουργήσαμε μιά τέτια κατάσταση, μέσα σέ ὅλο τό δεύτερο χρόνο ἤλθαμε ἀντιμέτωποι μέ τόν ἐχθρό μας. Ὑπῆρχαν ἀπαισιόδοξοι πού πέρυσι ἀκόμη μᾶς ἐπέκριναν δριμύτατα, πού πέρυσι ἀκόμη ἔλεγαν πώς ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καί ἡ Ἀμερική ἀποτελοῦν μιά τόσο τεράστια, τόσο γιγάντια δύναμη πού θά συνθλίψει τή χώρα μας. Πέρασε ἕνας χρόνος καί βλέπετε πώς, ἄν τόν πρῶτο αὐτό χρόνο μποροῦμε νά τόν ὀνομάσουμε χρόνο κραταιότητας τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ, ὁ δεύτερος χρόνος θά ὀνομαστεῖ χρόνος ἐπιδρομῆς τοῦ ἀγγλοαμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί ἥττας τῆς ἐπιδρομῆς αὐτῆς, νίκης κατά τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Γιουντένιτς καί ἀπαρχή τῆς νίκης κατά τοῦ Ντενίκιν.

Καί ξέρουμε πολύ καλά πώς ὅλες οἱ στρατιωτικές δυνάμεις πού ἐξαπολύθηκαν ἐναντίον μας, ξεκίνησαν ἀπό μιά ὁρισμένη ἀφετηρία. Ξέρουμε πώς οἱ ἰμπεριαλιστές τούς ἔδιναν ὅλα τά πολεμοφόδια, ὅλο τόν ὁπλισμό· ξέρουμε πώς αὐτοί παραχώρησαν στούς ἐχθρούς μας ἕνα μέρος τοῦ παγκόσμιου πολεμικοῦ στόλου τους, καί τώρα βοηθοῦν μέ ὅλα τά μέσα καί προετοιμάζουν δυνάμεις καί στό Νότο τῆς Ρωσίας καί στό Ἀρχάνγκελσκ. Ξέρουμε ὅμως πολύ καλά πώς ὅλες αὐτές οἱ τεράστιες καί ἀκατανίκητες, θά ἔλεγε κανείς, δυνάμεις τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ εἶναι ἀμφίβολης ἀξίας καί δέν μᾶς τρομάζουν, πώς ἀπό μέσα εἶναι σάπιες, πώς αὐτές μᾶς κάνουν νά δυναμώνουμε ὅλο καί περισσότερο καί πώς τό δυνάμωμα αὐτό θά μᾶς δόσει τή δυνατότητα νά κερδίσουμε τή νίκη στό ἐξωτερικό μέτωπο καί νά φέρουμε τή νίκη αὐτή ὥς τό τέλος. Ἐγώ δέν θά σταθῶ σ' αὐτό, γιατί γιά τό παραπάνω ζήτημα θά μιλήσει ὁ σ. Τρότσκι.

Νομίζω πώς πρέπει τώρα νά προσπαθήσουμε νά βγάλουμε τά γενικά διδάγματα ἀπό τή δίχρονη ἡρωική οἰκοδόμηση.

Ἐκεῖνο πού κατά τή γνώμη μου ἀποτελεῖ τό πιό σπουδαῖο συμπέρασμα ἀπό τή δίχρονη οἰκοδόμηση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, ἐκεῖνο πού ἐγώ βλέπω σάν τό πιό σπουδαῖο γιά μᾶς,

εἶναι τό δίδαγμα ἀπό τήν οἰκοδόμηση τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας. Νομίζω πώς στό ζήτημα αὐτό δέν πρέπει νά περιοριζόμαστε στά συγκεκριμένα, μεμονωμένα γεγονότα πού ἀφοροῦν τή δουλιά τοῦ ἄλφα ἤ τοῦ βήτα Ἐπιτροπάτου καί πού οἱ περισσότεροι τά ξέρετε ἀπό τήν ἴδια σας τήν πείρα. Νομίζω πώς ἐμεῖς τώρα, ρίχνοντας μιά ματιά στά περασμένα, πρέπει νά βγάλουμε ἕνα γενικό δίδαγμα ἀπό τήν οἰκοδόμηση αὐτή, πού νά τό ἀφομοιώσουμε καί νά τό μεταδόσουμε πιό πλατιά στίς ἐργαζόμενες μάζες. Τό δίδαγμα αὐτό εἶναι πώς μόνο ἡ συμμετοχή τῶν ἐργατῶν στή γενική διακυβέρνηση τοῦ κράτους μᾶς ἔδοσε τή δυνατότητα νά ἀντέξουμε παρά τίς τόσο ἀπίστευτες δυσκολίες, καί πώς μόνο ἀκολουθώντας τό δρόμο αὐτό θά πετύχουμε τήν ὁλοκληρωτική νίκη. Ἕνα ἄλλο δίδαγμα πού πρέπει νά βγάλουμε εἶναι ἡ σωστή στάση ἀπέναντι στούς ἀγρότες, ἀπέναντι στήν τεράστια μάζα τῶν ἑκατομμυρίων τῆς ἀγροτιᾶς, γιατί μόνο χάρη σ' αὐτή πετύχαμε παρόλες τίς δυσκολίες νά ζήσουμε, καί μόνο αὐτή μᾶς δείχνει τό δρόμο πού, ἀκολουθώντας τον, βαδίζουμε ἀπό ἐπιτυχία σέ ἐπιτυχία.

Ἄν θυμηθεῖτε τά περασμένα, ἄν θυμηθεῖτε τά πρῶτα βήματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἄν θυμηθεῖτε δλη τή δουλιά γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς Δημοκρατίας σέ δλους τούς τομεῖς τῆς διοίκησης, μαζί καί τό στρατιωτικό, θά δεῖτε πώς πρίν ἀπό δυό χρόνια, τόν Ὀχτώβρη, ἡ ἐξουσία τῆς ἐργατικῆς τάξης βρισκόταν μόλις στήν ἀρχή της, ὅταν ὁ μηχανισμός τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στήν πραγματικότητα δέν βρισκόταν ἀκόμη στά χέρια μας. Ρίχνοντας μιά ματιά στά χρόνια πού ζήσαμε, θά συμφωνήσετε μαζί μου πώς στόν κάθε τομέα — στρατιωτικό, πολιτικό καί οἰκονομικό — εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά κατακτοῦμε σπιθαμή πρός σπιθαμή τήν κάθε θέση γιά τή δημιουργία τοῦ σημερινοῦ μηχανισμοῦ κρατικῆς ἐξουσίας, σαρώνοντας ἀπό τό δρόμο μας ἐκείνους πού πρίν ἀπό μᾶς ἦταν ἐπικεφαλῆς τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν.

Εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο γιά μᾶς νά καταλάβουμε τήν ἀνάπτυξη πού ἐπιτελέστηκε στό διάστημα αὐτό, γιατί σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου ἡ ἀνάπτυξη αὐτή ἀκολουθεῖ τόν ἴδιο δρόμο. Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἐργαζόμενες μάζες τά πρῶτα βήματα δέν τά κάνουν μέ τούς πραγματικούς τους καθοδηγητές — τώρα τό προλεταριάτο παίρνει στά ἴδια του τά χέρια τή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, τήν πολιτική ἐξουσία, τώρα βλέπουμε παντοῦ νά

βρίσκονται ἐπικεφαλῆς του ἡγέτες πού διαλύουν τίς παλιές προλήψεις τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, τίς παλιές προλήψεις πού ἐκφραστές τους σ' ἐμᾶς εἶναι οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, καί σέ ὅλη τήν Εὐρώπη οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων. Ἄλλοτε αὐτό ἀποτελοῦσε ἐξαίρεση, τώρα ἔγινε γενικός κανόνας. Καί ἄν τόν Ὀχτώβρη, πρίν ἀπό δυό χρόνια, ἡ ἀστική κυβέρνηση τῆς Ρωσίας — ἡ συμμαχία της, ὁ συνασπισμός της μέ τούς ἐκπροσώπους τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων — εἶχε συντριβεῖ, ξέρουμε πόσο ἀναγκαία ἦταν γιά μᾶς ἔπειτα, στήν πορεία τῆς ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς μας, ἡ ἀναδιοργάνωση τοῦ κάθε τομέα τῆς διοίκησης μέ τέτιο τρόπο πού οἱ πραγματικά ἀληθινοί ἐκπρόσωποι, οἱ ἐπαναστάτες ἐργάτες, ἡ πραγματική πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου νά πάρει στά χέρια της τήν οἰκοδόμηση τῆς ἐξουσίας. Αὐτό ἔγινε τόν Ὀχτώβρη, πρίν ἀπό δυό χρόνια, ὅταν ἡ δουλιά γινόταν μέ ἐξαιρετική ἔνταση· ὡστόσο ξέρουμε καί πρέπει νά τό ποῦμε πώς ἡ δουλιά αὐτή καί τώρα ἀκόμη δέν ἔχει τελειώσει. Ξέρουμε τί ἀντίσταση μᾶς πρόβαλλε ὁ παλιός μηχανισμός τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, πῶς οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι δοκίμασαν στήν ἀρχή νά ἀρνηθοῦν ὑπηρεσία — αὐτό τό πιό ἀνοιχτό σαμποτάζ συντρίφτηκε μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες ἀπό τήν προλεταριακή ἐξουσία. Ἡ ἐξουσία αὐτή ἔδειξε πώς ἡ ἄρνηση αὐτή δέν πρόκειται νά τῆς προξενήσει οὔτε τήν παραμικρότερη ἐντύπωση καί, μόλις συντρίψαμε τό ἀνοιχτό αὐτό σαμποτάζ, ὁ ἐχθρός ὁ ἴδιος ἀκολούθησε ἄλλο δρόμο.

Ἦταν πολύ συχνό φαινόμενο καί ἀνάμεσα στούς ἐπικεφαλῆς ἀκόμη τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων νά συναντᾶς ὀπαδούς τῆς ἀστικῆς τάξης· ἀναγκαστήκαμε νά μποῦμε στή δουλιά αὐτή ἔτσι, πού νά χρησιμοποιήσουμε ὁλοκληρωτικά τή δύναμη τῶν ἐργατῶν. Ἄς πάρουμε λ.χ. τήν ἐποχή πού τή ζήσαμε, ὅταν ἐπικεφαλῆς τῆς διεύθυνσης σιδηροδρόμων, ἐπικεφαλῆς τοῦ σιδηροδρομικοῦ προλεταριάτου βρίσκονταν ἄνθρωποι πού τό ὁδηγοῦσαν ὄχι ἀπό τόν προλεταριακό, ἀλλά ἀπό τόν ἀστικό δρόμο [113]. Ξέρουμε πώς σέ ὅλους τούς τομεῖς, ὅπου μπορούσαμε νά τελειώνουμε μέ τήν ἀστική τάξη, αὐτό τό κάναμε, πόσα ὅμως μᾶς στοίχισε! Στόν κάθε τομέα κατακτούσαμε τό ἔδαφος σπιθαμή πρός σπιθαμή καί προωθούσαμε τίς δυνάμεις τῶν ἐργατῶν, τοποθετώντας τούς δικούς μας πρωτοπόρους ἀνθρώπους, πού εἶχαν περάσει τό δύσκολο σχολειό τῆς ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Γιά ἕναν πού βλέπει ἀπ' ἔξω, ὅλη αὐτή ἡ δουλιά ἴσως νά μήν παρουσιάζει μεγάλη δυσκολία, στήν πραγματικότητα

δμως, ἄν ἐμβαθύνετε, θά δεῖτε μέ τί μόχθο οἱ ἐργάτες πού ἔζησαν ὅλα τά στάδια τῆς πάλης κατόρθωσαν νά ἀποκτήσουν τά δικαιώματά τους, πῶς ὀργάνωσαν τή δουλιά ἀπό τόν ἐργατικό ἔλεγχο ὥς τήν ἐργατική διεύθυνση τῆς βιομηχανίας, ἤ στόν τομέα τῶν σιδηροδρόμων, ἀρχίζοντας ἀπό τήν περίφημη Πανρωσική Ἐκτελεστική ἐπιτροπή συνδικάτου σιδηροδρομικῶν (ΠΕΕΣΣ), ὀργάνωσαν ἕναν ἱκανό γιά ἐργασία μηχανισμό· θά δεῖτε πῶς οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἐργατικῆς τάξης μπαίνουν σιγά-σιγά σέ ὅλες τίς ὀργανώσεις μας καί τίς δυναμώνουν μέ τή δράση τους. Ἄς πάρουμε, λ.χ., τό συνεταιρισμό, ὅπου βλέπουμε τεράστιους ἀριθμούς ἐργατικῶν ἀντιπροσώπων. Ξέρουμε δτι ἄλλοτε ὁ συνεταιρισμός ἀποτελοῦνταν σχεδόν στό σύνολό του ἀπό ἐκπροσώπους πού δέν ἀνῆκαν στήν ἐργατική τάξη. Κι' ἐδῶ, στόν παλιό συνεταιρισμό, συναντούσαμε ἀνθρώπους διαποτισμένους μέ τίς ἰδέες καί τά συμφέροντα τῆς παλιᾶς ἀστικῆς κοινωνίας. Σχετικά μ' αὐτό οἱ ἐργάτες χρειάστηκε νά παλέψουν πολύ γιά νά πάρουν τήν ἐξουσία στά χέρια τους καί νά ὑποτάξουν τό συνεταιρισμό στά συμφέροντά τους, γιά νά κάνουν πιό καρποφόρα δουλιά.

Ἀλλά τήν πιό σπουδαία δουλιά τήν κάναμε στόν τομέα τῆς ἀναδιοργάνωσης τοῦ παλιοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, καί παρόλο πού τό ἔργο αὐτό ἦταν δύσκολο, βλέπουμε τά ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης στή διάρκεια δυό χρόνων καί μποροῦμε νά ποῦμε πώς στόν τομέα αὐτό ἔχουμε χιλιάδες ἐκπροσώπους τῶν ἐργατῶν, πού πέρασαν ἀπό ὅλη τή φωτιά τῆς πάλης, ἐκτοπίζοντας βῆμα πρός βῆμα τούς ἐκπροσώπους τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Βλέπουμε ἐργάτες ὄχι μόνο στόν κρατικό μηχανισμό, ἀλλά βλέπουμε ἐκπροσώπους τους καί στόν ἐπισιτιστικό τομέα, στόν τομέα ὅπου σχεδόν ἀποκλειστικά ὑπῆρχαν ἐκπρόσωποι τῆς παλιᾶς ἀστικῆς κυβέρνησης, τοῦ παλιοῦ ἀστικοῦ κράτους. Οἱ ἐργάτες δημιούργησαν ἐπισιτιστικό μηχανισμό, καί ἄν πρίν ἀπό ἕνα χρόνο δέν μπορούσαμε ἀκόμη νά τά βγάλουμε πέρα μ' αὐτό τό μηχανισμό, ἄν πρίν ἀπό ἕνα χρόνο οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατῶν ἦταν ἐκεῖ μόνο 30%, τώρα στήν ἐσωτερική συγκρότηση τοῦ ἐπισιτιστικοῦ μηχανισμοῦ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατῶν φτάνουν τά 80%. Μ' αὐτούς τούς ἁπλούς, παραστατικούς ἀριθμούς μποροῦμε νά ἐκφράσουμε τό βῆμα πού ἔκανε ἡ χώρα, καί τό σπουδαῖο γιά μᾶς εἶναι τά μεγάλα ἀποτελέσματα πού πετύχαμε στήν οἰκοδόμηση τῆς προλεταριακῆς ἐξουσίας ὕστερα ἀπό τήν πολιτική ἀνατροπή.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό οἱ ἐργάτες ἔκαναν καί κάνουν μιά σπουδαία

δουλιά στόν τομέα τῆς δημιουργίας ἡγετῶν τοῦ προλεταριάτου. Δεκάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ψυχωμένοι ἐργάτες διακρίνονται στίς γραμμές μας καί ρίχνονται ἐνάντια στούς λευκοφρουρίτες στρατηγούς. Βῆμα πρός βῆμα κατακτᾶμε ἀπό τόν ἐχθρό τήν ἐξουσία, καί ἄν πρίν οἱ ἐργάτες δέν κατεῖχαν πλήρως αὐτή τή δουλιά τώρα ἀποσποῦμε βαθμιαῖα ἀπό τόν ἐχθρό μας τόν ἕνα τομέα ὕστερα ἀπό τόν ἄλλο καί καμιά δυσκολία δέν θά σταματήσει τό προλεταριάτο. Τό προλεταριάτο, ἀψηφώντας κάθε λογῆς δυσκολίες, κατακτᾶ βαθμιαῖα ὅλους τούς τομεῖς τόν ἕνα μετά τόν ἄλλον, καί προσελκύει τούς ἐκπροσώπους τῶν προλεταριακῶν μαζῶν ἔτσι πού οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ προλεταριάτου παντοῦ, στόν κάθε τομέα τῆς διακυβέρνησης, στόν κάθε μικρό πυρήνα, ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω, νά περάσουν οἱ ἴδιοι τό σχολειό τῆς οἰκοδόμησης, νά καταρτίσουν οἱ ἴδιοι δεκάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀνθρώπους, ἱκανούς νά διευθύνουν μόνοι τους ὅλες τίς ὑποθέσεις θέσεις τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους, τῆς οἰκοδόμησης τοῦ κράτους.

Σύντροφοι! Τόν τελευταῖο καιρό εἴχαμε ἕνα ἐξαιρετικά λαμπρό παράδειγμα πού δείχνει τήν ἐπιτυχία τῆς δουλιᾶς μας. Ξέρουμε τί πλατιά διάδοση εἶχαν στούς συνειδητούς ἐργάτες τά κομμουνιστικά Σάββατα. Ξέρουμε πώς οἱ κατατσακισμένοι ἀπό τήν πείνα καί τό κρύο ἐκπρόσωποι τοῦ κομμουνισμοῦ συμβάλλουν στά μετόπισθεν ὄχι λιγότερο ἀπό τόν Κόκκινο Στρατό στό μέτωπο· ξέρουμε πώς, ὅταν ὁ ἀντίπαλος προχωροῦσε ἐνάντια στήν Πετρούπολη καί ὁ Ντενίκιν εἶχε καταλάβει τό Ὀριόλ, ὅταν ἡ ἀστική τάξη ἀναθάρησε καί κατέφυγε στό τελευταῖο ἀγαπημένο ὅπλο της — στήν πρόκληση τοῦ πανικοῦ, στήν κρίσιμη ἐκείνη στιγμή, ἐμεῖς κηρύξαμε τήν κομματική ἑβδομάδα. Τότε ἀκριβῶς οἱ ἐργάτες-κομμουνιστές πήγαιναν στούς ἐργάτες καί στούς ἐργαζόμενους, σ' ἐκείνους πού ὑπόφεραν πιό πολύ ἀπό τά βάρη τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί βασανίζονταν πιό πολύ ἀπό τήν πείνα καί τό κρύο, σ' ἐκείνους πού ὑπολόγιζαν πιό πολύ οἱ ἀστοί διαδοσίες τοῦ πανικοῦ, σ' ἐκείνους πού σήκωσαν στούς ὤμους τους τό μεγαλύτερο βάρος — σ' αὐτούς ἀπευθυνθήκαμε στή διάρκεια τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας καί τούς εἴπαμε: «Σᾶς τρομάζουν οἱ δυσκολίες τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας, οἱ ἀπειλές τῶν ἰμπεριαλιστῶν καί τῶν καπιταλιστῶν· βλέπετε τή δουλιά μας καί τίς δυσχέρειες· σᾶς καλοῦμε, καί μόνο σ' ἐσᾶς, μόνο στούς ἐκπροσώπους τῶν ἐργατῶν ἀνοίγουμε διάπλατα τίς πόρτες τοῦ Κόμματός μας. Σέ μιά δύσκολη στιγμή ὑπολογίζουμε σ' ἐσᾶς καί

σᾶς καλοῦμε στίς γραμμές μας γιά νά ἀναλάβετε ὅλο τό βάρος τῆς κρατικῆς οἰκοδόμησης». Ξέρετε πώς αὐτή ἦταν μιά τρομερά δύσκολη στιγμή καί ἀπό ὑλική ἄποψη, καί ἀπό ἄποψη ἐπιτυχιῶν τοῦ ἀντιπάλου στόν ἐξωτερικό-πολιτικό καί στόν πολεμικό τομέα. Καί ξέρετε μέ τί πρωτοείδωτη, ἀπροσδόκητη καί ἀπίστευτη ἐπιτυχία τέλειωσε ἡ κομματική ἑβδομάδα στή Μόσχα, γιά νά ἀναφέρουμε μόνο αὐτή ὅπου στρατολογήσαμε πάνω ἀπό 14 χιλιάδες νέα μέλη τοῦ Κόμματος. Νά τό ἀποτέλεσμα τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας, πού μεταμορφώνει καί ἀναπλάθει τελείως τήν ἐργατική τάξη, καί ἀπό ἕνα ἀδρανές, ἄβουλο ὄργανο τῆς ἀστικῆς ἐξουσίας, τῶν ἐκμεταλλευτῶν, τοῦ ἀστικοῦ κράτους δημιουργεῖ μέ τήν πείρα τῆς δουλιᾶς τούς πραγματικούς οἰκοδόμους τῆς μελλοντικῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας. Ξέρουμε πώς ὑπάρχουν δεκάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐφεδρεῖες τῆς ἐργατοαγροτικῆς νεολαίας, πού εἶδαν καί ξέρουν ὅλη τήν παλιά καταπίεση τῆς τσιφλικάδικης καί ἀστικῆς κοινωνίας, πού εἶδαν τίς πρωτάκουστες δυσκολίες τῆς οἰκοδόμησης, πού παρακολούθησαν καί εἶδαν πόσο ἡρωικά στάθηκαν τό 1917 καί τό 1918 τά στελέχη τῆς πρώτης ἐπιστράτευσης, πού ἔρχονται σ' ἐμᾶς τόσο μαζικότερα, μέ τόσο μεγαλύτερη αὐταπάρνηση, ὅσο μεγαλύτερες δυσκολίες συναντοῦμε. Οἱ ἐφεδρεῖες αὐτές μᾶς δίνουν τήν ἀπόλυτη βεβαιότητα πώς μέσα σέ δυό χρόνια δυναμώσαμε γερά καί ἀτράνταχτα, καί πώς ἔχουμε μιά πηγή ἀπ' ὅπου μποροῦμε γιά πολύ καιρό νά ἀντλοῦμε δυνάμεις σέ ἀκόμη μεγαλύτερη κλίμακα, γιά νά καταπιαστοῦν οἱ ἴδιοι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐργαζομένων μέ τό ἔργο τῆς κρατικῆς οἰκοδόμησης. Σχετικά μ' αὐτό μέσα στά δυό χρόνια ἀποκτήσαμε τόση πείρα ἄσκησης τῆς ἐργατικῆς διεύθυνσης σέ ὅλους τούς τομεῖς, πού μποροῦμε ἐδῶ θαραλέα καί χωρίς καμιά ὑπερβολή νά ποῦμε πώς τώρα δέν μένει παρά νά συνεχίσουμε ὅ,τι ἀρχίσαμε, καί ἡ δουλιά θά προχωρήσει ἔτσι, ὅπως προχωροῦσε αὐτά τά δυό χρόνια, καί μέ ὁλοένα πιό γρήγορο ρυθμό.

Στόν ἄλλο τομέα, στόν τομέα τῆς στάσης τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπέναντι στήν ἀγροτιά, ἀντιμετωπίσαμε πολύ μεγαλύτερες δυσκολίες. Τό 1917, πρίν ἀπό δυό χρόνια, ὅταν ἡ ἐξουσία πέρασε στά χέρια τῶν Σοβιέτ, ἡ στάση αὐτή ἦταν ἀκόμη ὁλότελα ἀσαφής. Ὅλη ἡ ἀγροτιά στό σύνολό της εἶχε πιά στραφεῖ ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, ὑποστήριξε τήν ἐργατική τάξη, γιατί στίς γραμμές της εἶδε τούς ἐκπληρωτές τῶν πόθων τῆς ἀγροτικῆς μάζας, τούς πραγματικούς ἐργάτες ἀγωνιστές καί ὄχι ἐκείνους πού πρόδιναν τήν ἀγροτιά σέ συμμαχία μέ τούς τσιφλικάδες.

Ξέρουμε ὅμως πολύ καλά πώς τότε ἡ πάλη δέν εἶχε ἀκόμη ἀναπτυχθεῖ μέσα στήν ἀγροτιά. Ὁ πρῶτος χρόνος ἦταν χρόνος πού τό προλεταριάτο τῆς πόλης δέν εἶχε ἀκόμη γερό στήριγμα στό χωριό. Αὐτό τό βλέπουμε ἰδιαίτερα παραστατικά στίς ἀκρινές περιοχές, ὅπου στερεωνόταν προσωρινά ἡ ἐξουσία τῶν λευκοφρουριτῶν. Αὐτό τό εἴδαμε πέρυσι τό καλοκαίρι, τό 1918, τότε πού οἱ λευκοφρουρίτες εἶχαν κερδίσει εὔκολες νίκες στά Οὐράλια. Εἴδαμε πώς μέσα στό χωριό δέν εἶχε ἀκόμη διαμορφωθεῖ ἡ προλεταριακή ἐξουσία, πώς δέν ἀρκεῖ νά μεταφερθεῖ ἀπ' ἔξω ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί νά δοθεῖ στό χωριό. Πρέπει ἡ ἀγροτιά μέ τήν ἴδια της τήν πείρα, μέ τήν οἰκοδόμηση πού κάνει ἡ ἴδια, νά καταλήξει στά ἴδια συμπεράσματα, καί παρόλο πού ἡ δουλιά αὐτή εἶναι ἀφάνταστα πιό δύσκολη, πιό ἀργή καί ἐπίμονη, ὡστόσο εἶναι ἀσύγκριτα πιό καρποφόρα ἀπό ἄποψη ἀποτελεσμάτων. Αὐτό ἀποτελεῖ τήν κυριότερή μας κατάκτηση στή διάρκεια τοῦ δεύτερου χρόνου τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Δέν θά μιλήσω γιά τή στρατιωτική σημασία τῆς νίκης ἐνάντια στόν Κολτσάκ, λέω ὅμως τοῦτο, πώς χωρίς τήν πείρα τῆς ἀγροτιᾶς, πού ἔκανε σύγκριση τῆς ἐξουσίας τῶν δικτατόρων τῆς ἀστικῆς τάξης μέ τήν ἐξουσία τῶν μπολσεβίκων, δέν θά ὑπῆρχε αὐτή ἡ νίκη. Ὅπως εἶναι γνωστό, οἱ δικτάτορες ἄρχισαν μέ τό συνασπισμό, μέ τή Συντακτική Συνέλευση, στήν ἐξουσία αὐτή πῆραν μέρος οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι, αὐτοί οἱ ἴδιοι πού τούς συναντοῦμε σέ κάθε βῆμα τῆς δουλιᾶς μας σάν ἀνθρώπους τοῦ χθές, σάν οἰκοδόμους τῶν συνεταιρισμῶν, τῶν ἐπαγγελματικῶν ἑνώσεων, τῶν ὀργανώσεων τῶν ἐκπαιδευτικῶν καί πολλῶν ἄλλων ὀργανώσεων, τίς ὁποῖες βρισκόμαστε στήν ἀνάγκη νά τίς μετασχηματίσουμε. Ὁ Κολτσάκ ἄρχισε σέ συμμαχία μ' αὐτούς, μέ τούς ἀνθρώπους πού δέν τούς ἔφτασε τό πείραμα τοῦ Κέρενσκι, καί ἔκαναν δεύτερο πείραμα. Τό πείραμα τούς χρειάστηκε γιά νά ξεσηκωθοῦν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους οἱ ἀκρινές περιοχές, οἱ πιό ξεκομένες ἀπό τό κέντρο. Ἐμεῖς δέν μπορούσαμε νά δόσουμε στούς ἀγρότες τῆς Σιβηρίας ὅ,τι ἔδοσε στούς ἀγρότες ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία. Στή Σιβηρία ἡ ἀγροτιά δέν πῆρε τσιφλικάδικη γῆ, γιατί ἐκεῖ τέτια γῆ δέν ὑπῆρχε καί γι' αὐτό τούς ἦταν πιό εὔκολο νά πιστέψουν στούς λευκοφρουρίτες. Στήν πάλη αὐτή τραβήχτηκαν ὅλες οἱ δυνάμεις τῆς Ἀντάντ καί τοῦ ἰαπωνικοῦ στρατοῦ — στρατοῦ τῶν ἰμπεριαλιστῶν, πού ὑπόφερε λιγότερο ἀπό τόν πόλεμο. Ξέρουμε ὅτι

διατέθηκαν ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ρούβλια γιά βοήθεια στόν Κολτσάκ, ὅτι χρησιμοποιήθηκαν ὅλα τά μέσα γιά τήν ὑποστήριξή του. Καί τί δέν εἶχε μέ τό μέρος του; Ὅλα τά εἶχε. Ὅλα ὅσα διαθέτουν οἱ ἰσχυρές δυνάμεις τοῦ κόσμου, ἀγροτιά καί ἀπέραντο ἔδαφος ὅπου σχεδόν δέν ὑπῆρχε βιομηχανικό προλεταριάτο. Γιατί λοιπόν συντρίφτηκαν ὅλα αὐτά; Ἐπειδή ἡ πείρα τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἔδειξε ἀκόμη μιά φορά πώς οἱ μπολσεβίκοι στίς προβλέψεις τους καί στόν ὑπολογισμό τοῦ συσχετισμοῦ τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων εἶχαν δίκιο πού ἔλεγαν ὅτι ἡ συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν δύσκολα πραγματοποιεῖται, πάντως εἶναι ἡ μοναδική ἀκατανίκητη συμμαχία ἐνάντια στούς καπιταλιστές.

Αὐτό εἶναι ἕνα δίδαγμα, σύντροφοι, ἄν μποροῦμε νά μιλᾶμε ἐδῶ γιά δίδαγμα. Ἡ πείρα αὐτή εἶναι ἡ πιό δύσκολη, εἶναι ἡ πείρα τοῦ κομμουνισμοῦ πού ὅλα τά ὑπολογίζει καί ὅλα τά βασίζει· μποροῦμε νά οἰκοδομήσουμε τόν κομμουνισμό μόνο στήν περίπτωση πού ἡ ἀγροτιά θά καταλήξει συνειδητά σ' ἕνα ὁρισμένο συμπέρασμα. Αὐτό μποροῦμε νά τό κάνουμε μόνο στήν περίπτωση πού θά κλείσουμε συμμαχία μέ τούς ἀγρότες. Τό πείραμα τοῦ Κολτσάκ μᾶς ἔκανε νά πειστοῦμε γι' αὐτό. Ἡ «ἐποποιία» τοῦ Κολτσάκ ἦταν ἕνα αἱματηρό πείραμα, ἀλλά γι' αὐτό δέν εἴμασταν ἐμεῖς οἱ αἴτιοι.

Τώρα ξέρετε πολύ καλά ἕνα ἄλλο κακό πού ξέσπασε στό κεφάλι μας, ξέρετε πώς τή χώρα μας τή δέρνει προπαντός ἡ πείνα καί τό κρύο. Ξέρετε πώς τίς αἰτίες γι' αὐτό τίς φορτώνουν στόν κομμουνισμό, μά ξέρετε θαυμάσια καί τοῦτο, πώς ὁ κομμουνισμός δέν ἔχει καμιά σχέση μ' αὐτό. Βλέπουμε στήν κάθε χώρα νά ἐπεκτείνεται καί νά μεγαλώνει ἡ πείνα καί τό κρύο, καί σέ λίγο θά πειστοῦν ὅλοι πώς ἡ κατάσταση αὐτή στή Ρωσία δέν εἶναι συνέπεια τοῦ κομμουνισμοῦ, ἀλλά συνέπεια τοῦ τετράχρονου παγκόσμιου πολέμου. Ὁ πόλεμος αὐτός δημιούργησε ὅλη τή φρικτή κατάσταση πού ζοῦμε, δημιούργησε τήν πείνα καί τό κρύο. Πιστεύουμε ὅμως πώς γρήγορα θά βγοῦμε ἀπό αὐτό τόν κύκλο. Ὅλο τό ζήτημα βρίσκεται μόνο στό γεγονός ὅτι οἱ ἐργάτες πρέπει νά δουλεύουν, ἀλλά νά δουλεύουν γιά τόν ἑαυτό τους καί ὄχι γιά ἐκείνους πού τέσσερα χρόνια ἔκοβαν λαρύγγια. Καί ἡ πάλη ἐνάντια στήν πείνα καί τό κρύο διεξάγεται πιά παντοῦ. Σήμερα τά πιό ἰσχυρά κράτη δοκιμάζουν τό κακό αὐτό.

Ἀναγκαστήκαμε μέ τήν κρατική συγκέντρωση νά μαζέψου-

με σιτηρά ἀπό τά ἑκατομμύρια τῶν ἀγροτῶν μας, καί τό κάναμε αὐτό ὄχι ὅπως τό ἔκαναν οἱ καπιταλιστές, πού ἐνεργοῦσαν παράλληλα μέ τούς κερδοσκόπους. Στή λύση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ἐμεῖς βαδίζαμε μαζί μέ τούς ἐργάτες, βαδίζαμε ἐνάντια στούς κερδοσκόπους. Πηγαίναμε μέ τήν πειθώ, πηγαίναμε στόν ἀγρότη καί τοῦ λέγαμε: ὅλα τά κάνουμε μόνο γιά τήν ὑποστήριξη τή δική του καί τῶν ἐργατῶν. Ὁ ἀγρότης πού ἔχει περίσσια σιτηρά καί τά παραδίνει μέ σταθερή τιμή, εἶναι συναγωνιστής μας. Ὅποιος ὅμως δέν τό κάνει αὐτό εἶναι ἐχθρός μας, εἶναι ἐγκληματίας, εἶναι ἐκμεταλλευτής καί κερδοσκόπος καί μαζί του δέν μποροῦμε νά ἔχουμε τίποτε τό κοινό. Πηγαίναμε στόν ἀγρότη μέ ἕνα κήρυγμα, καί τό κήρυγμα αὐτό τραβοῦσε τήν ἀγροτιά ὅλο καί περισσότερο πρός τό μέρος μας. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή εἴχαμε πολύ χειροπιαστά ἀποτελέσματα. Ἄν πέρυσι τόν Αὔγουστο-Ὀχτώβρη εἴχαμε συγκεντρώσει 37 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, φέτος ἔχουμε συγκεντρώσει 45 ἑκατομμύρια πούτια, χωρίς κανένα ἰδιαίτερα αὐστηρό ἔλεγχο. Ὅπως βλέπετε, σημειώνεται μιά βελτίωση, βελτίωση ἀργή, ἀλλά ἀναμφισβήτητη. Καί ἄν πάρουμε ὑπόψη ἀκόμη καί τά κενά πού μᾶς δημιούργησε ἡ κατάληψη ἀπό τόν Ντενίκιν μιᾶς εὔφορης περιοχῆς μας, πάλι τά πράγματα δείχνουν πώς θά μπορέσουμε νά πραγματοποιήσουμε τό σχέδιό μας συγκέντρωσης σιτηρῶν καί τό σχέδιο κατανομῆς τους μέ κρατική τιμή. Καί μ' αὐτή τήν ἔννοια στόν τομέα αὐτό ὁ μηχανισμός μας ἔχει δημιουργηθεῖ, καί τώρα μπαίνουμε στό σοσιαλιστικό δρόμο.

Τώρα ἀντιμετωπίζουμε τό ζήτημα τῆς κρίσης τῶν καυσίμων. Τό ζήτημα τοῦ ψωμιοῦ δέν μπαίνει πιά μέ τόση ὀξύτητα· δημιουργήθηκε μιά κατάσταση πού ἐνῶ ἔχουμε ψωμί, δέν ἔχουμε καύσιμα. Ὁ Ντενίκιν μᾶς στέρησε μιά ἀνθρακοφόρα περιοχή. Ἡ στέρηση αὐτῆς τῆς ἀνθρακοφόρας περιοχῆς μᾶς δημιούργησε ἀνείπωτες δυσκολίες, καί στήν περίπτωση αὐτή ἐνεργοῦμε, ὅπως ἐνεργούσαμε καί στό ζήτημα τῶν σιτηρῶν. Ἀπευθυνόμαστε στούς ἐργάτες, ὅπως ἀπευθυνόμασταν καί πρῶτα. Ὅπως ἀναδιοργανώσαμε τόν ἐπισιτιστικό μας μηχανισμό πού, ἀφοῦ δυνάμωσε καί ἔστρωσε, παρουσίασε μιά πολύ θετική δουλιά, ἡ ὁποία ἔδοσε τά λαμπρά της ἀποτελέσματα; ἔτσι ἀκριβῶς καί τώρα καλυτερεύουμε μέρα μέ τήν ἡμέρα τό μηχανισμό μας προμήθειας καυσίμων. Λέμε στούς ἐργάτες ἀπό ποῦ μᾶς ἀπειλεῖ αὐτός ἤ ἐκεῖνος ὁ κίνδυνος, ποῦ πρέπει καί ἀπό ποιόν τομέα νά

ρίξουμε νέες δυνάμεις, καί εἴμαστε βέβαιοι πώς ὅπως πέρυσι κατανικούσαμε τίς δυσκολίες στό ζήτημα τοῦ ψωμιοῦ, ἔτσι καί τώρα θά κατανικήσουμε τίς δυσχέρειες πού συναντοῦμε στό ζήτημα τῶν καυσίμων.

Ἐπιτρέψτε μου γιά τήν ὥρα νά περιοριστῶ στήν παραπάνω συνόψιση τῆς δουλιᾶς μας. Κλείνοντας, θεωρῶ σκόπιμο νά τονίσω μέ λίγα λόγια πόσο βελτιώνεται ἡ διεθνής θέση μας. Τά ἀποτελέσματα ἀπό τήν ἐξέταση τοῦ δρόμου πού πήραμε ἔδειξαν πώς ὁ δρόμος αὐτός εἶναι εὐθύς καί σωστός. Ὅταν τό 1917 πήραμε τήν ἐξουσία, εἴμασταν μόνοι. Τό 1917 σέ ὅλες τίς χῶρες ἔλεγαν πώς ὁ μπολσεβικισμός δέν μπορεῖ νά μεταδοθεῖ. Σήμερα στίς ἴδιες χῶρες ὑπάρχει ἤδη ἕνα ἰσχυρό κομμουνιστικό κίνημα. Τό δεύτερο χρόνο ἀπό τότε πού κατακτήσαμε τήν ἐξουσία καί ὕστερα ἀπό μισό χρόνο ἀπό τότε πού ἱδρύσαμε τήν ΙΙΙ Διεθνή, τή Διεθνή τῶν κομμουνιστῶν, ἡ Διεθνής αὐτή ἔγινε ἤδη στήν πραγματικότητα ἡ κυριότερη δύναμη μέσα στό ἐργατικό κίνημα ὅλων τῶν χωρῶν. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τό πείραμα πού κάναμε ἔδωσε τά πιό λαμπρά, πρωτοείδωτα καί γρήγορα ἀποτελέσματα. Εἶναι ἀλήθεια πώς στήν Εὐρώπη ἡ κίνηση πρός τήν ἐλευθερία δέν συντελεῖται ὅπως σ' ἐμᾶς. Ἄν ὅμως θυμηθεῖτε τά δυό χρόνια πάλης θά δεῖτε πώς καί στήν Οὐκρανία, ἀκόμη καί σέ ὁρισμένα μεγαλορωσικά μέρη τῆς Ρωσίας, ὅπου ἡ σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ ἦταν ἰδιόμορφη, λογουχάρη στά κοζάκικα καί σιβηριανά μέρη ἤ στά Οὐράλια, ἐκεῖ ἡ κίνηση πρός τή νίκη δέν συντελοῦνταν τόσο γοργά καί δέν ἀκολουθοῦσε τό δρόμο πού ἀκολουθοῦσε στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα — στό κέντρο τῆς Ρωσίας. Ἐννοεῖται πώς δέν μπορεῖ νά μᾶς παραξενεύει τό γεγονός ὅτι τό κίνημα στήν Εὐρώπη προχωρεῖ πιό ἀργά, γιατί ἔχει νά ὑπερνικήσει μιά μεγαλύτερη πίεση τοῦ σωβινισμοῦ, τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ· παρόλα αὐτά ὅμως τό κίνημα προχωρεῖ ἐκεῖ σταθερά καί ἀπό τόν ἴδιο δρόμο πού ὑποδείχνουν οἱ μπολσεβίκοι. Παντοῦ βλέπουμε πώς τό κίνημα αὐτό προχωρεῖ πρός τά ἐμπρός. Οἱ κράχτες τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων παραμερίζουν μπροστά στούς ἐκπροσώπους τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς. Οἱ ἡγέτες αὐτοί ξεπέφτουν, καί παντοῦ ἀνέβηκε τό κομμουνιστικό κίνημα, καί γι' αὐτό τώρα, ὕστερα ἀπό δυό χρόνια Σοβιετικῆς ἐξουσίας, μποροῦμε νά ποῦμε πώς ἔχουμε τό

δικαίωμα — καί αὐτό τό ἔδειξαν τά γεγονότα — νά ποῦμε ὅτι ὄχι μόνο στά πλαίσια τοῦ ρωσικοῦ κράτους, ἀλλά καί σέ διεθνή κλίμακα ἔχουμε τώρα μέ τό μέρος μας καθετί τό συνειδητό, καθετί τό ἐπαναστατικό πού ὑπάρχει στίς μάζες, στόν ἐπαναστατικό κόσμο. Καί μποροῦμε νά ποῦμε πώς κανενός εἴδους δυσκολίες, ὕστερα ἀπό ὅσα περάσαμε, δέν πρόκειται νά μᾶς τρομάξουν, πώς θά ἀντέξουμε σέ ὅλες αὐτές τίς δυσκολίες, καί στή συνέχεια θά τίς κατανικήσουμε. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1919 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 251

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 251

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ στενογράφημα, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ [114]

Σύντροφοι! Ἐπιτρέψτε μου νά ἀπευθυνθῶ σέ σᾶς ὄχι σάν Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ἀλλά σάν μέλος τοῦ Κόμματος.

Ἡ ἀποκατάσταση ὁμαλῶν σχέσεων μέ τούς λαούς τοῦ Τουρκεστάν ἔχει τώρα γιά τή Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, μποροῦμε νά ποῦμε χωρίς ὑπερβολή, τεράστια, κοσμοϊστορική σημασία.

Γιά ὁλόκληρη τήν Ἀσία καί γιά ὅλες τίς ἀποικίες τοῦ κόσμου, γιά χιλιάδες καί ἑκατομμύρια ἀνθρώπους θά ἔχει πρακτική σημασία ἡ στάση τῆς Σοβιετικῆς ἐργατοαγροτικῆς Δημοκρατίας ἀπέναντι στούς ἀδύνατους λαούς πού μέχρι σήμερα καταπιέζονται.

Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά δόσετε στό ζήτημα αὐτό ἰδιαίτερη προσοχή — νά καταβάλετε κάθε προσπάθεια γιά τήν ἀποκατάσταση, μέ τό παράδειγμα, ἔμπρακτα, συντροφικῶν σχέσεων μέ τούς λαούς τοῦ Τουρκεστάν — νά τούς ἀποδείξετε μέ ἔργα τήν εἰλικρινή ἐπιθυμία μας νά ξεριζωθοῦν ὅλα τά ἴχνη τοῦ μεγαλορωσικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ γιά τήν ὁλόψυχη πάλη κατά τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ καί τοῦ βρετανικοῦ πού εἶναι ἐπικεφαλῆς του, νά δείξετε τή μεγαλύτερη ἐμπιστοσύνη στήν Ἐπιτροπή μας τοῦ Τουρκεστάν καί νά τηρήσετε αὐστηρά τίς ὁδηγίες της πού καί στήν ἴδια δόθηκαν ἀπό τήν ΠΚΕΕ ἀκριβῶς μ' αὐτό τό πνεῦμα.

Θά σᾶς ἤμουν πολύ εὐγνώμων, ἄν μοῦ ἀπαντούσατε σ' αὐτό τό γράμμα καί μέ πληροφορούσατε πῶς ἀντιμετωπίζετε τό ζήτημα.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

«Δυό χρόνια τοῦ πρώτου αἰώνα τῆς προλεταριακῆς ἐποχῆς». Ἐπετειακή ἔκδοση τῶν ἐφημερίδων «Τουρκεστάνσκι Κομμουνίστ», «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕΕ τῶν Σοβιέτ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Τουρκεστάν» καί «Κράσνι Φρόντ», 7-10 τοῦ Νοέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐπετειακῆς ἔκδοσης

ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ [115]

Σύντροφοι! Στό Κόμμα μας, πού εἶναι ἡ ὀργανωμένη πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου, ἔπεσε τό καθῆκον νά συνενώσει τήν πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης καί νά καθοδηγήσει τήν πάλη αὐτή γιά τή νίκη τῆς ἐργατοαγροτικῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Διεξάγοντας νικηφόρα ἐπί δυό χρόνια αὐτή τήν πάλη, ξέρουμε καλά τώρα μέ ποιά μέσα κατορθώναμε νά ὑπερνικοῦμε τίς ἀπίστευτες δυσκολίες πού ἔβαζαν στό δρόμο μας οἱ καταστροφές τῆς χώρας ἀπό τόν τετράχρονο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ἡ ἀντίσταση ὅλων τῶν ἐκμεταλλευτῶν τόσο τῆς Ρωσίας, ὅσο καί ὅλου τοῦ κόσμου.

Σύντροφοι! Ἡ κύρια πηγή τῆς δύναμής μας εἶναι ἡ συνειδητότητα καί ὁ ἡρωισμός τῶν ἐργατῶν, πρός τούς ὁποίους δέν ἦταν καί δέν εἶναι δυνατό νά μήν ἐκδηλώνουν τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξή τους οἱ ἐργαζόμενοι ἀγρότες. Ἡ αἰτία τῶν νικῶν μας βρίσκεται στό ὅτι τό Κόμμα μας καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀπευθύνονταν ἄμεσα στίς ἐργαζόμενες μάζες καί ὑπόδειχναν σ' αὐτές κάθε φορά τίς δυσκολίες καί τό καθῆκον τῆς στιγμῆς· βρίσκεται στήν ἱκανότητα νά ἐξηγοῦμε στίς μάζες γιατί πρέπει νά ριχτεῖ ὅλο τό βάρος τῶν δυνάμεών μας πότε στόν ἕνα καί πότε στόν ἄλλο τομέα τῆς σοβιετικῆς δουλιᾶς σέ τούτη ἤ σ' ἐκείνη τή στιγμή· στήν ἱκανότητα νά ἀνεβάζουμε τή δραστηριότητα, τόν ἡρωισμό καί τόν ἐνθουσιασμό τῶν μαζῶν, συγκεντρώνοντας ἐπαναστατικά τίς ἔντονες προσπάθειές τους στό σπουδαιότερο καθῆκον τῆς στιγμῆς.

Σύντροφοι! Ἦλθε ὁ καιρός πού ἡ πάλη ἐνάντια στήν κρίση καυσίμων ἔγινε τό σπουδαιότερο καθῆκον τῆς στιγμῆς. Ἀποτελειώνουμε τόν Κολτσάκ, νικήσαμε τόν Γιουντένιτς, ἀρχίσαμε μέ ἐπιτυχία τήν ἐπίθεση ἐνάντια στόν Ντενίκιν. Καλυτερέψαμε σημαντικά τή συγκέντρωση καί τήν ἀποθήκευση σιτηρῶν. Ἡ κρίση ὅμως καυσίμων ἀπειλεῖ νά καταστρέψει ὁλόκληρο τό σοβιετικό ἔργο: ἀπό τό κρύο καί τήν πείνα οἱ ἐργάτες καί οἱ ὑπάλληλοι σκορπᾶνε, τά τραῖνα πού μεταφέρουν τά σιτηρά σταματοῦν, ἐπέρχεται μιά πραγματική καταστροφή ἀπό τήν ἔλλειψη ἀκριβῶς καυσίμων.

Τό ζήτημα τῶν καυσίμων μπῆκε στό κέντρο ὅλων τῶν ἄλλων ζητημάτων. Τήν κρίση καυσίμων πρέπει νά τήν ὑπερνικήσουμε μέ κάθε θυσία, γιατί διαφορετικά δέν μποροῦμε νά λύσουμε οὔτε τό ἐπισιτιστικό, οὔτε τό στρατιωτικό, οὔτε τό ὅλο οἰκονομικό πρόβλημα.

Καί τήν κρίση καυσίμων μποροῦμε νά τήν ὑπερνικήσουμε. Γιατί, ἄν στερηθήκαμε τό κάρβουνο τοῦ Ντονιέτς, ἄν δέν ἔχουμε τή δυνατότητα νά αὐξήσουμε γρήγορα τήν ἐξόρυξη κάρβουνου στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία, ὡστόσο ἔχουμε ἀκόμη πολλά δάση, μποροῦμε καί νά μεταφέρουμε ἀρκετή ποσότητα καυσόξυλων.

Τήν κρίση καυσίμων μποροῦμε νά τήν ὑπερνικήσουμε. Καί πρέπει τώρα νά κατορθώσουμε νά συγκεντρώσουμε τίς κύριες δυνάμεις ἐνάντια στόν κύριο (στήν τωρινή στιγμή) ἐχθρό μας: στήν ἔλλειψη καυσίμων· πρέπει νά κατορθώσουμε νά ἐνθουσιάσουμε τίς ἐργαζόμενες μάζες, πρέπει νά πετύχουμε μιά ἐπαναστατική ἔνταση τῆς δραστηριότητας γιά τήν ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορη, καί σέ ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερη ποσότητα, προμήθεια καί μεταφορά κάθε λογῆς καυσίμων, κάρβουνου, καύσιμου σχιστόλιθου, τύρφης, κτλ. καί σέ πρώτη σειρά καυσόξυλων, καυσόξυλων καί πάλι καυσόξυλων.

Ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ εἶναι βέβαιη πώς ὅλες οἱ κομματικές ὀργανώσεις, ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματος πού στά δυό αὐτά χρόνια ἔδειξαν ἱκανότητα καί ἐπιδεξιότητα νά λύνουν μέ ἐπαναστατικό τρόπο ὄχι εὐκολότερα, ἀλλά δυσκολότερα προβλήματα, θά λύσουν καί αὐτό τό πρόβλημα.

Ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ προτείνει σέ ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις νά πάρουν εἰδικά τά παρακάτω μέτρα:

1. Ὅλες οἱ κομματικές ὀργανώσεις πρέπει ἀπό δῶ κι' ἐμπρός νά βάζουν σάν μόνιμο θέμα στήν ἡμερήσια διάταξη τῶν κομματικῶν συνελεύσεων καί πρίν ἀπόλα τῶν συνεδριάσεων τῶν κομματικῶν ἐπιτροπῶν, τό ζήτημα τῶν καυσίμων καί τόν ἀγώνα ἐνάντια στήν κρίση καυσίμων. Τί ἄλλο μποροῦμε νά κάνουμε, τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά ξεπεράσουμε τήν κρίση καυσίμων; Πῶς νά δυναμώσουμε αὐτή τή δουλιά; Πῶς νά τήν κάνουμε πιό ἀποδοτική; — τά ζητήματα αὐτά ἄς ἀπασχολήσουν τώρα ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις.

2. Τό ἴδιο ἰσχύει ὁπωσδήποτε καί γιά ὅλες τίς Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων, τῶν πόλεων, τῶν νομῶν, τῶν ἐπαρχιῶν, μέ δυό λόγια γιά ὅλα τά καθοδηγητικά σοβιετικά ὄργανα. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κόμματος πρέπει νά ἀναλάβουν τήν πρωτοβουλία γιά τό δυνάμωμα, τήν ἑνοποίηση καί τήν ἔνταση τῆς ἀντίστοιχης δουλιᾶς σέ παγκρατική κλίμακα.

3. Πρέπει νά διεξαχθεῖ παντοῦ ἡ πιό πλατιά ζύμωση, κυρίως στήν ὕπαιθρο, γιά τήν ἐξήγηση τῆς σημασίας τοῦ προβλήματος τῶν καυσίμων γιά τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἰδιαίτερα πρέπει νά καταπολεμηθεῖ τό πνεῦμα ἐπικράτησης τῶν τοπικῶν καί τοπικιστικῶν, τῶν στενά ἐγωιστικῶν συμφερόντων στό ζήτημα τῶν καυσίμων. Πρέπει νά ἐξηγηθεῖ, πώς χωρίς δουλιά μέ αὐταπάρνηση γιά τίς παγκρατικές ἀνάγκες, δέν εἶναι δυνατό νά σωθεῖ ἡ Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ, δέν εἶναι δυνατή ἡ προάσπιση τῆς ἐξουσίας τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν.

4. Πρέπει νά γίνεται μέ τή μεγαλύτερη προσοχή ἔλεγχος γιά τήν ἐκπλήρωση στήν πράξη τῶν καθηκόντων τοῦ Κόμματος καί τῶν ἐντολῶν, τῶν ἀπαιτήσεων καί τῶν καθηκόντων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τά νέα μέλη πού μπῆκαν στό Κόμμα στή διάρκεια τῆς τελευταίας κομματικῆς ἑβδομάδας, πρέπει νά τραβηχτοῦν ὅλα στόν ἔλεγχο τῆς ἐκπλήρωσης ἀπ' ὅλους τῶν ὑποχρεώσεων πού ἀνάλαβαν.

5. Ἡ ὑποχρέωση νά δουλεύει ὅλος ὁ πληθυσμός, ἤ ἡ ἐπιστράτευση ὁρισμένων ἡλικιῶν γιά νά δουλέψουν στόν τομέα τῆς ἐξόρυξης καί τῆς μεταφορᾶς κάρβουνου καί καύσιμου σχιστόλιθου, γιά τό κόψιμο καί τή μεταφορά καυσόξυλων στούς σιδηροδρομικούς σταθμούς πρέπει νά πραγματοποιηθεῖ μέ τή μεγαλύτερη ταχύτητα καί ἀκρίβεια. Νά καθορίζονται νόρμες δουλιᾶς καί νά ἐπιδιώκεται μέ κάθε θυσία ἡ ἐκπλήρωσή τους. Νά τιμωροῦνται μέ ἀμείλικτη αὐστηρότητα ὅσοι ἀποδείχνονται πώς, παρά τίς ἐπανειλημμένες συστάσεις, ἀπαιτήσεις καί διαταγές, ἀποφεύγουν τή δουλιά. Κάθε ἐπιείκεια, κάθε ταλάντευση θά εἶναι ἔγκλημα ἀπέναντι στήν ἐπανάσταση.

Ἀνεβάσαμε τήν πειθαρχία στό στρατό. Πρέπει νά ἀνεβάσουμε καί τήν πειθαρχία στή δουλιά.

6. Ἐξορμήσεις πρέπει νά γίνονται πιό συχνά, πιό δραστήρια, πιό συστηματικά, πιό ὀργανωμένα καί σέ πρώτη σειρά γιά δουλιές σχετικά μέ τά καύσιμα. Τά μέλη τοῦ Κόμματος πρέπει νά προπορεύονται ἀπ' ὅλους στήν πειθαρχία τῆς δουλιᾶς καί στή δραστηριότητα. Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας καί τῶν ἄλλων κεντρικῶν, καθώς καί τῶν τοπικῶν σοβιετικῶν ὀργάνων σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν καυσίμων πρέπει νά ἐκτελοῦνται ὄχι ἀπό φόβο, ἀλλά συνειδητά.

7. Οἱ τοπικές ὑπηρεσίες καυσίμων πρέπει νά ἐνισχυθοῦν μέ τά καλύτερα κομματικά στελέχη. Πρέπει νά ἐπανεξεταστεῖ τό ζήτημα τῆς κατανομῆς τῶν δυνάμεων καί νά γίνουν οἱ ἀντίστοιχες ἀναπροσαρμογές γι' αὐτούς τούς σκοπούς.

8. Στούς συντρόφους πού στέλονται ἀπό τό κέντρο μέ ἀποστο-

λή πρέπει νά δίνεται ὁλόπλευρη βοήθεια, μέ τήν ἐπιδίωξη νά ἐκπαιδευτοῦν — καί μάλιστα στήν πράξη — ὅσο τό δυνατό περισσότερες νεαρές δυνάμεις στήν ὀργάνωση, τή συστηματοποίηση καί τή διεύθυνση τῆς δουλιᾶς τῶν καυσίμων. Ὁ τοπικός Τύπος πρέπει νά δίνει μεγαλύτερη προσοχή σ' αὐτή τή δουλιά, προβάλλοντας μέ φροντίδα, γιά νά γίνονται πασίγνωστα, τά πρότυπα τῆς πραγματικά καλῆς δουλιᾶς καί καταπολεμώντας ἀμείλικτα τήν καθυστέρηση, τήν ἀδιαφορία ἤ τήν ἀνικανότητα ὁποιασδήποτε περιοχῆς, τμήματος, ὑπηρεσίας. Ὁ Τύπος μας πρέπει νά γίνει τό ὄργανο πού νά παρακινεῖ τούς καθυστερημένους, νά τούς διαπαιδαγωγεῖ στή δουλιά, στήν πειθαρχία τῆς δουλιᾶς, στήν ὀργάνωση.

9. Ἡ ἐξασφάλιση μέ τρόφιμα καί ζωοτροφές τῶν ἀπασχολούμενων μέ τή δουλιά τῶν καυσίμων πρέπει νά γίνει τό κυριότερο καθῆκον τῶν ἐπισιτιστικῶν ὀργάνων. Ὁλόπλευρη βοήθεια πρός αὐτούς, ἐνίσχυση τῆς δουλιᾶς τους, ἔλεγχος γιά τήν ἐκπλήρωσή της.

10. Ὅλα τά ὄργανα πού ἀσχολοῦνται μέ τά καύσιμα (καθώς καί ὅλες οἱ σοβιετικές ὑπηρεσίες) πρέπει νά ἐπιδιώκουν ἀκούραστα νά ἐξασφαλίζεται στήν πράξη ἡ *προσωπική* εὐθύνη τοῦ *καθενός* γιά μιά συγκεκριμένη, αὐστηρά καί μέ ἀκρίβεια καθορισμένη δουλιά ἤ ἕνα μέρος δουλιᾶς. Ἡ συλλογικότητα τῆς συζήτησης πρέπει νά περιοριστεῖ στό ἀπαραίτητο ἐλάχιστο ὅριο καί νά μήν ἐμποδίζει ποτέ τήν ταχύτητα καί τή σταθερότητα τῆς ἀπόφασης, νά μήν ἐξουδετερώνει τήν εὐθύνη τοῦ κάθε ξεχωριστοῦ στελέχους.

11. Στή διεκπεραίωση ὅλων τῶν ζητημάτων πού ἀφοροῦν τά καύσιμα εἶναι ἀπαραίτητη μιά ἰδιαίτερη ἀκρίβεια καί ταχύτητα. Ἡ παραμικρότερη ἐκδήλωση κωλυσιεργίας πρέπει νά τιμωρεῖται ἀμείλικτα. Ἡ ἐνημέρωση τοῦ κέντρου πρέπει νά εἶναι ὑποδειγματική.

12. Γενικά ὅλη ἡ δουλιά τῶν καυσίμων πρέπει νά ὀργανωθεῖ μέ στρατιωτικό τρόπο: μέ τήν ἴδια ἐνεργητικότητα, ταχύτητα, αὐστηρότατη πειθαρχία πού ἀπαιτεῖται στόν πόλεμο. Χωρίς αὐτό δέν θά κατανικήσουμε τήν ἔλλειψη καυσίμων. Χωρίς αὐτό δέν θά βγοῦμε ἀπό τήν κρίση.

Ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ εἶναι βέβαιη πώς ὅλοι οἱ σύντροφοι θά ἐντείνουν ὅλες τους τίς δυνάμεις γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν ὁδηγιῶν αὐτῶν μέ τή μεγαλύτερη αὐστηρότητα καί ἀκρίβεια.

Ἐμπρός στόν ἀγώνα ὥς τήν ὑπερνίκηση τῆς ἔλλειψης καυσίμων!

Ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 254 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 254, 13 τοῦ Νοέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ Ι ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΔΟΥΛΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ [116]
18 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1919

Σύντροφοι! Δέν μπόρεσα, δυστυχῶς, νά πάρω μέρος στή σύσκεψη πού ὀργανώσατε, δηλ. στή σύσκεψη γιά τή δουλιά στό χωριό. Γι' αὐτό εἶμαι ὑποχρεωμένος νά περιοριστῶ μόνο σέ γενικές καί βασικές σκέψεις, καί πιστεύω πώς θά κατορθώσετε νά ἐφαρμόσετε βαθμιαῖα τίς γενικές αὐτές σκέψεις καί τούς βασικούς κανόνες τῆς πολιτικῆς μας στά ἐπιμέρους προβλήματα καί πρακτικά ζητήματα πού θά ἀντιμετωπίσετε.

Τό ζήτημα τῆς δουλιᾶς στό χωριό εἶναι τώρα γιά μᾶς τό βασικό ζήτημα ὅλης τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, γιατί σχετικά μέ τή δουλιά μέσα στό προλεταριάτο καί τό ζήτημα τῆς συνένωσής του μποροῦμε νά ποῦμε μέ βεβαιότητα πώς στά δυό χρόνια τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἡ πολιτική τῶν κομμουνιστῶν ὄχι μόνο ἔγινε ἀπόλυτα σαφής, ἀλλά καί σημείωσε ἀναμφισβήτητα σταθερά ἀποτελέσματα. Στήν ἀρχή εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά καταπολεμοῦμε μέσα στήν ἐργατιά τήν ἀνεπάρκεια συνείδησης τῆς κοινότητας συμφερόντων καί ὁρισμένες ἐκδηλώσεις στενοῦ συνδικαλισμοῦ, ὅπως τήν τάση τῶν ἐργατῶν ὁρισμένων ἐργοστασίων ἤ ὁρισμένων κλάδων τῆς βιομηχανίας νά βάζουν τά δικά τους συμφέροντα, τά συμφέροντα τοῦ ἐργοστασίου τους, τῆς βιομηχανίας τους πάνω ἀπό τά συμφέροντα τῆς κοινωνίας. Εἴμασταν καί ἐξακολουθοῦμε νά εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά καταπολεμοῦμε τήν ἀνεπάρκεια πειθαρχίας στόν τομέα τῆς νέας ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας. Ὅλοι σας, νομίζω, θά θυμᾶστε τούς μεγάλους σταθμούς πού πέρασε ἡ πολιτική μας, τότε πού ἐμεῖς, ἀναδείχνοντας ὅλο καί πιό πολλούς νέους ἐργάτες σέ νέες θέσεις, τούς δίναμε τή δυνατότητα νά γνωρίσουν τά καθήκοντα πού

μπαίνουν μπροστά μας καί ὅλο τό μηχανισμό τῆς κρατικῆς διακυβέρνησης. Τώρα ἡ ὀργάνωση τῆς κομμουνιστικῆς δράσης τοῦ προλεταριάτου καί ὅλη ἡ πολιτική τῶν κομμουνιστῶν πῆρε μιά ἐντελῶς ὁριστική καί σταθερή μορφή, καί εἶμαι βέβαιος πώς βρισκόμαστε στό σωστό δρόμο, ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ἐξασφαλισμένη ἡ κίνησή μας πάνω σ' αὐτόν.

Ὅσο γιά τή δουλιά στό χωριό, ἐδῶ ἡ δυσκολία εἶναι ἀναμφισβήτητα μεγάλη, καί στό VIII συνέδριο τοῦ Κόμματος [117] τό ζήτημα αὐτό, σάν ἕνα ἀπό τά κυριότερα, τό θέσαμε σέ ὅλη του τήν ἔκταση. Στήριγμά μας στό χωριό, ὅπως καί στήν πόλη, μποροῦν νά εἶναι μόνο οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐργαζόμενων καί τῶν ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν, μόνο ἐκεῖνοι πού στόν καπιταλισμό σήκωναν στήν πλάτη τους ὅλο τό βάρος τοῦ ζυγοῦ τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Φυσικά οἱ ἀγρότες ἀπό τόν καιρό πού χάρη στήν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τούς ἐργάτες καί τήν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας μπόρεσαν νά σαρώσουν μονομιᾶς τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων, ἀρχίζοντας τό μοίρασμα τῆς γῆς, πραγματοποίησαν τή μεγαλύτερη ἰσότητα καί ἀνέβασαν ἔτσι σημαντικά τήν ἐκμετάλλευση τῆς γῆς, φτάνοντάς την σέ ἕνα ἐπίπεδο πάνω ἀπό τό μέσο. Αὐτό ὅμως, ἐννοεῖται, δέν μπορούσαμε νά τό πετύχουμε πέρα γιά πέρα, γιατί στίς συνθῆκες τοῦ μεμονωμένου νοικοκυριοῦ γιά νά ἐξασφαλιστεῖ ὁ κάθε ἀγρότης μέ ἀρκετή ποσότητα σπόρου, ζώων, ἐργαλείων χρειάζεται μιά τεράστια ποσότητα ὑλικῶν μέσων. Κάτι περισσότερο, ἀκόμη καί ἄν ἡ βιομηχανία μας σημείωνε πρωτοφανεῖς ἐπιτυχίες στήν ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς γεωργικῶν μηχανῶν, ἀκόμη καί ἄν ὑποθέσουμε πώς ὅλοι μας οἱ πόθοι ἔχουν ἐκπληρωθεῖ, ἀκόμη καί σ' αὐτή τήν περίπτωση εἶναι εὐνόητο πώς ὁ ἐφοδιασμός τοῦ κάθε μικροαγρότη μέ ἀρκετά μέσα παραγωγῆς εἶναι πράγμα ἀδύνατο καί ἐντελῶς ἄσκοπο, γιατί αὐτό θά σήμαινε ἕναν τρομερό κατατεμαχισμό· μόνο μέ τήν κοινή δουλιά σέ συνεταιρισμούς, σέ συντροφιές μποροῦμε νά βγοῦμε ἀπό τό ἀδιέξοδο πού μᾶς ἔριξε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος.

Ἡ ἀγροτική μάζα, πού λόγω τῆς οἰκονομικῆς της θέσης καταπιεζόταν στόν καπιταλισμό περισσότερο ἀπ' ὅλους, πιστεύει δυσκολότερα ἀπό κάθε ἄλλον στή δυνατότητα τῶν απότομων ἀλλαγῶν καί περασμάτων. Οἱ πειραματισμοί τοῦ Κολτσάκ, τοῦ Γιουντένιτς καί τοῦ Ντενίκιν πάνω στόν ἀγρότη, τόν ἀναγκάζουν νά εἶναι ἐξαιρετικά εὐαίσθητος ἀπέναντι

σ' ἐκεῖνα πού κατάκτησε. Κάθε ἀγρότης ξέρει πώς οἱ κατακτήσεις του δέν ἔχουν ἀκόμη παγιωθεῖ ὁριστικά, πώς ὁ ἐχθρός του — ὁ τσιφλικάς — δέν ἔχει ἀκόμη ἐξοντωθεῖ, ἀλλά λούφαξε καί περιμένει βοήθεια ἀπό τούς φίλους του, τούς ληστές τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου. Καί παρόλο πού τό διεθνές κεφάλαιο ἀδυνατίζει κάθε μέρα καί περισσότερο, καί ἡ διεθνής θέση μας τόν τελευταῖο καιρό ἔχει βελτιωθεῖ ἐξαιρετικά, ὡστόσο, ἄν ἐξετάσουμε νηφάλια ὅλα τά δεδομένα, θά πρέπει νά ποῦμε πώς, ἀναμφισβήτητα, τό διεθνές κεφάλαιο ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἰσχυρότερο ἀπό ἐμᾶς. Δέν μπορεῖ πιά νά ἀναλάβει ἀνοιχτό πόλεμο ἐναντίον μας, γιατί εἶναι ψαλιδισμένα τά φτερά του. Καί ἀκριβῶς τίς τελευταῖες μέρες στόν εὐρωπαϊκό ἀστικό Τύπο ὅλοι αὐτοί οἱ κύριοι ἀρχίζουν νά λένε: «Στή Ρωσία μπορεῖ κανείς νά βουλιάξει, δέν εἶναι καλύτερα νά τά φτιάξουμε μαζί της;». Ἔτσι γίνεται πάντα, ὅταν τόν ἀντίπαλο τόν βάζεις κάτω, ἀρχίζει νά γίνεται συμβιβαστικός. Ἔχουμε πεῖ ἐπανειλημμένα στούς κυρίους εὐρωπαίους ἰμπεριαλιστές ὅτι συμφωνοῦμε νά κλειστεῖ εἰρήνη, ἐκεῖνοι ὅμως ὀνειρεύονταν νά ὑποδουλώσουν τή Ρωσία. Τώρα ὅμως κατάλαβαν πώς τά ὄνειρά τους δέν πρόκειται νά πραγματοποιηθοῦν.

Σήμερα οἱ ἑκατομμυριοῦχοι καί δισεκατομμυριοῦχοι τοῦ κόσμου ἐξακολουθοῦν νά εἶναι ἰσχυρότεροι ἀπό ἐμᾶς. Καί οἱ ἀγρότες βλέπουν θαυμάσια πώς οἱ ἀπόπειρες ἀνταρσίας τοῦ Γιουντένιτς, τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν εἶναι ἀπόπειρες μιᾶς δύναμης πού ὀργανώθηκε μέ χρήματα τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς. Καί ἡ ἀγροτική μάζα ξέρει πολύ καλά τί συνέπειες μπορεῖ νά ἔχει γι' αὐτήν ἡ παραμικρότερη ταλάντευση. Ὅταν οἱ ἀγρότες ἀναλογίζονται τί ἔχουν νά χάσουν ἄν ξανάρθει ἡ ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, αὐτό τούς κάνει νά γίνονται οἱ πιό πιστοί ὀπαδοί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μήνα μέ τό μήνα ἡ Σοβιετική ἐξουσία γίνεται ὅλο καί πιό σταθερή καί ἀνεβαίνει ἡ συνειδητότητα μέσα στούς ἀγρότες ἐκείνους πού πρίν δούλευαν καί τούς ἐκμεταλλεύονταν καί ἔχουν δοκιμάσει πάνω στό πετσί τους ὅλο τό βάρος τῆς καταπίεσης τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.

Διαφορετικά, βέβαια, ἔχουν τά πράγματα μέ τούς κουλάκους, μέ ἐκείνους πού οἱ ἴδιοι μίσθωναν ἐργάτες, πού τόκιζαν χρήματα καί πλούτιζαν ἀπό τήν ξένη ἐργασία. Αὐτοί στήν πλειοψηφία τους εἶναι μέ τό μέρος τῶν καπιταλιστῶν καί δυσα-

ρεστημένοι ἀπό τήν ἀνατροπή πού ἐπιτελέστηκε. Καί πρέπει νά τό ξέρουμε καλά πώς ἐνάντια σ' αὐτή τήν ὁμάδα τῶν ἀγροτῶν θά χρειαστεῖ νά διεξάγουμε ἀκόμη μακρόχρονη καί πεισματώδικη πάλη. Μά ἀνάμεσα στούς ἀγρότες πού δοκίμασαν στήν πλάτη τους ὅλη τήν καταπίεση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν καί στούς ἀγρότες πού οἱ ἴδιοι ἐκμεταλλεύονταν ἄλλους, βρίσκεται ἡ μάζα τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς. Ἐδῶ βρίσκεται τό πιό δύσκολο καθῆκον μας. Οἱ σοσιαλιστές τόνιζαν πάντα πώς τό πέρασμα στό σοσιαλισμό προωθεῖ ἕνα δύσκολο καθῆκον — τή στάση τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά. Στό σημεῖο αὐτό πρέπει νά περιμένουμε ἀπό τούς συντρόφους κομμουνιστές προπάντων προσοχή, συνειδητή στάση κι' ἐπιδεξιότητα στήν ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ πολύπλοκου καί δύσκολου καθήκοντος καί ὄχι νά θέλουν νά λύσουν τό ζήτημα μέ μιά μονοκοντυλιά.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς ἡ μεσαία ἀγροτιά συνήθισε στό ἀτομικό νοικοκυριό. Πρόκειται γιά ἀγρότες-ἰδιοκτῆτες πού, παρόλο πού σήμερα δέν ἔχουν γῆ, παρόλο πού καταργήθηκε ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς, ὡστόσο ὁ ἀγρότης παραμένει ἰδιοκτήτης, κυρίως ἐπειδή ἡ ὁμάδα αὐτή τῶν ἀγροτῶν ἐξακολουθεῖ νά διαθέτει εἴδη τροφίμων. Ὁ μεσαῖος ἀγρότης παράγει περισσότερα τρόφιμα ἀπ' ὅσα τοῦ χρειάζονται κι' ἔτσι, ἔχοντας περίσσευμα σιτηρῶν, γίνεται ἐκμεταλλευτής τοῦ πεινασμένου ἐργάτη. Αὐτό εἶναι τό βασικό πρόβλημα καί ἡ βασική ἀντίφαση. Ὁ ἀγρότης σάν δουλευτής, σάν ἄνθρωπος πού ἀποζεῖ ἀπό τό μόχθο του, σάν ἄνθρωπος πού ὑπόφερε τό ζυγό τοῦ καπιταλισμοῦ — ὁ ἀγρότης αὐτός βρίσκεται μέ τό μέρος τοῦ ἐργάτη. Ὁ ἀγρότης ὅμως σάν ἰδιοκτήτης, πού τοῦ μένει ἕνα περίσσευμα σιτηρῶν, συνήθισε νά τά βλέπει σάν ἰδιοκτησία του πού μπορεῖ νά τήν πουλάει ἐλεύθερα. Μά νά πουλᾶς τά περισσευούμενα σιτηρά σου ὅταν ἡ χώρα πεινᾶ, σημαίνει πώς μετατρέπεσαι σέ κερδοσκόπο, σέ ἐκμεταλλευτή, γιατί ἕνας πού πεινάει θά δόσει γιά τό ψωμί ὅ,τι καί ἄν ἔχει. Ἐδῶ ξετυλίγεται ἡ πιό μεγάλη καί δύσκολη πάλη πού ἀπαιτεῖ ἀπό ὅλους ἐμᾶς τούς ἐκπροσώπους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, καί ἰδιαίτερα ἀπό τούς κομμουνιστές πού δουλεύουν στό χωριό, τή μεγαλύτερη προσοχή, τήν πιό συνετή συμπεριφορά καί ἀντιμετώπιση τοῦ ζητήματος.

Ἐμεῖς λέγαμε πάντα πώς δέν θέλαμε νά ἐπιβάλουμε στόν μεσαῖο ἀγρότη τό σοσιαλισμό μέ τή βία, καί τό VIII συνέδριο τοῦ Κόμματος τό ἐπιβεβαίωσε αὐτό πέρα γιά πέρα. Ἡ ἐκλογή τοῦ σ. Καλίνιν σάν προέδρου τῆς ΠΚΕΕ ξεκινοῦσε ἀπό τή

σκέψη ὅτι πρέπει νά προσεγγίσουμε ἄμεσα τή Σοβιετική ἐξουσία στήν ἀγροτιά. Καί χάρη στόν σ. Καλίνιν ἡ δουλιά στό χωριό προωθήθηκε σημαντικά. Ὁ ἀγρότης, ἀναμφισβήτητα, ἀπόκτησε τή δυνατότητα νά ἔρχεται πιό ἄμεσα σέ ἐπαφή μέ τή Σοβιετική ἐξουσία, ἀπευθυνόμενος στόν σ. Καλίνιν πού ἐκπροσωπεῖ τήν ἀνώτερη ἐξουσία τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Μέ τόν τρόπο αὐτό λέγαμε στόν μεσαῖο ἀγρότη: «Δέν μπορεῖ οὔτε λόγος νά γίνει γιά κανενός εἴδους βίαιη ἐπιβολή τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό». Πρέπει ὅμως νά τόν βοηθήσουμε νά τό καταλάβει αὐτό, πρέπει νά ξέρουμε νά τό ποῦμε σέ γλώσσα πού τήν καταλαβαίνει πιό πολύ ὁ ἀγρότης. Ἐδῶ μποροῦμε νά ἐνεργήσουμε μόνο μέ τό παράδειγμα, μέ τήν πετυχημένη ὀργάνωση τοῦ κοινωνικοῦ νοικοκυριοῦ. Μά γιά νά προβάλλουμε σάν παράδειγμα τή δουλιά σέ συνεταιρισμούς, σέ συντροφιές, πρέπει πρῶτα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νά ὀργανώσουμε καλά αὐτό τό νοικοκυριό. Τό κίνημα γιά τήν ὀργάνωση γεωργικῶν κομμούνων καί συνεταιρισμῶν ἦταν τεράστιο στά δυό αὐτά χρόνια. Ἀντικρύζοντας ὅμως νηφάλια τά πράγματα πρέπει νά ποῦμε πώς πολλοί σύντροφοι πού ρίχτηκαν μέ τά μοῦτρα στήν ὀργάνωση κομμούνων, πήγαιναν στή γεωργία, στήν ἀγροτική οἰκονομία χωρίς νά ξέρουν ὅσο πρέπει τίς οἰκονομικές συνθῆκες τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς. Γι' αὐτό ἔπρεπε ἐδῶ νά διορθώσουμε ἕνα σωρό λάθη, συνέπειες βιαστικῶν ἐνεργειῶν καί λαθεμένου χειρισμοῦ τοῦ ζητήματος. Πολύ συχνά στά σοβιετικά νοικοκυριά τρύπωναν παλιοί ἐκμεταλλευτές, πρώην τσιφλικάδες. Ἡ ἐξουσία τους ἐκεῖ ἔχει γκρεμιστεῖ, οἱ ἴδιοι ὅμως δέν ἔχουν χαθεῖ. Πρέπει νά τούς πετάξουμε ἀπό ἐκεῖ ἤ νά τούς βάλουμε κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ προλεταριάτου.

Τό καθῆκον αὐτό ὀρθώνεται μπροστά μας σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς ζωῆς. Ἔχετε ἀκούσει γιά πολλές λαμπρές νίκες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Στό στρατό αὐτό δουλεύουν δεκάδες χιλιάδες παλιοί ἀξιωματικοί καί συνταγματάρχες. Ἄν δέν τούς παίρναμε στήν ὑπηρεσία καί δέν τούς ἀναγκάζαμε νά ὑπηρετοῦν σ' ἐμᾶς, δέν θά μπορούσαμε νά δημιουργήσουμε στρατό. Καί, παρά τίς προδοσίες ὁρισμένων στρατιωτικῶν εἰδικῶν, συντρίψαμε τόν Κολτσάκ καί τόν Γιουντένιτς, νικᾶμε σέ ὅλα τά μέτωπα. Αὐτό συμβαίνει γιά τοῦτο τό λόγο: ἐπειδή στόν Κόκκινο Στρατό ὑπάρχουν κομμουνιστικοί πυρῆνες πού παίζουν τεράστιο προπαγανδιστικό-διαφωτιστικό ρόλο, ἕνας μικρός ἀριθμός ἀξιωματικῶν βρίσκεται σέ ἕνα τέτιο περιβάλλον, δέχεται

μιά τόσο μεγάλη ἐπίδραση τῶν κομμουνιστῶν, πού οἱ περισσότεροί τους δέν εἶναι σέ θέση νά ξεφύγουν ἀπό τό δίχτυ τῆς κομμουνιστικῆς ὀργάνωσης καί προπαγάνδας, μέ τό ὁποῖο τούς περιβάλλουμε.

Ὁ κομμουνισμός εἶναι ἀδύνατο νά χτιστεῖ χωρίς ἕνα ἀπόθεμα γνώσεων, τεχνικῆς, πολιτισμοῦ, καί τό ἀπόθεμα αὐτό βρίσκεται στά χέρια τῶν ἀστῶν εἰδικῶν. Οἱ περισσότεροί τους δέν συμπαθοῦν τή Σοβιετική ἐξουσία, ἀλλά δίχως αὐτούς δέν μποροῦμε νά χτίσουμε τόν κομμουνισμό. Πρέπει νά δημιουργήσουμε γύρω τους μιά συντροφική ἀτμόσφαιρα, νά τούς καλλιεργοῦμε τό πνεῦμα τῆς κομμουνιστικῆς δουλιᾶς καί νά πετύχουμε νά τούς κάνουμε νά εὐθυγραμμιστοῦν μέ τήν ἐργατοαγροτική ἐξουσία.

Ἀνάμεσα στήν ἀγροτιά ἐκδηλώνεται πολύ συχνά μιά ὑπερβολική δυσπιστία καί ἀγανάκτηση πού φτάνει ὥς τήν πλήρη ἄρνηση τῶν σοβιετικῶν νοικοκυριῶν: δέν χρειάζονται τά σοβιετικά νοικοκυριά, ἐκεῖ στρογγυλοκάθονται οἱ παλιοί ἐκμεταλλευτές. Ἐμεῖς ἀπαντούσαμε — ὄχι δέν εἶναι ἔτσι· ἀφοῦ δέν ξέρετε νά ὀργανώσετε οἱ ἴδιοι τό νοικοκυριό μέ τό νέο τρόπο, πρέπει νά τραβηχτοῦν στήν ὑπηρεσία οἱ παλιοί εἰδικοί, χωρίς αὐτό δέν ὑπάρχει διέξοδος ἀπό τήν ἀθλιότητα. Ὅσοι ἀπ' αὐτούς θά παραβιάζουν τίς ἀποφάσεις τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, θά τούς βάζουμε χέρι χωρίς οἶκτο, ὅπως ἀκριβῶς κάναμε καί στόν Κόκκινο Στρατό· ὁ ἀγώνας συνεχίζεται καί ἀγώνας ἀμείλικτος, τούς περισσότερους ὅμως ἀπ' αὐτούς θά τούς ἀναγκάσουμε νά δουλέψουν ὅπως θέλουμε ἐμεῖς.

Τό πρόβλημα αὐτό εἶναι δύσκολο, πολύπλοκο καί δέν λύνεται μέ μιά μονοκοντυλιά. Ἐδῶ χρειάζεται συνειδητή ἐργατική πειθαρχία, πλησίασμα τῶν ἀγροτῶν· πρέπει νά τούς δείξουμε ὅτι βλέπουμε ὅλα τά στραβά πού γίνονται στά σοβιετικά νοικοκυριά, ἀλλά λέμε πώς οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς πρέπει νά μποῦν στήν ὑπηρεσία τοῦ κοινωνικοῦ νοικοκυριοῦ, γιατί μέ τό μικρό νοικοκυριό δέν ξεπερνιέται ἡ ἀνέχεια. Καί θά ἐνεργοῦμε ὅπως καί στόν Κόκκινο Στρατό: θά μᾶς βάλουν κάτω ἑκατό φορές, μά τήν ἑκατοστή πρώτη θά τούς νικήσουμε ὅλους. Γιά νά τό πετύχουμε ὅμως αὐτό πρέπει ἡ δουλιά στό χωριό νά γίνεται μέ σύμπνοια, ἁρμονικά, μέ τήν ἴδια αὐστηρή τάξη πού γινόταν στόν Κόκκινο Στρατό καί πού γίνεται στούς ἄλλους τομεῖς οἰκονομίας. Ἀργά, ἀλλά σταθερά ἀποδεικνύουμε στούς ἀγρότες τά πλεονεκτήματα τοῦ κοινωνικοῦ νοικοκυριοῦ.

Νά τί πάλη πρέπει νά διεξάγουμε στά σοβιετικά νοικοκυριά, νά ποῦ βρίσκεται ἡ δυσκολία τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό καί σέ τί συνίσταται ἡ πραγματική καί όριστική ἑδραίωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὅταν οἱ μεσαῖοι ἀγρότες στήν πλειοψηφία τους δοῦν πώς, ἄν δέν συμμαχήσουν μέ τούς ἐργάτες, βοηθᾶνε τόν Κολτσάκ καί τόν Γιουντένιτς, πώς σέ ὅλο τόν κόσμο ἔμειναν μέ τούς τελευταίους μόνο οἱ καπιταλιστές, οἱ ὁποῖοι μισοῦν τή Σοβιετική Ρωσία καί πού γιά πολλά χρόνια ἀκόμη θά κάνουν πολλές ἀπόπειρες γιά νά παλινορθώσουν τήν ἐξουσία τους, τότε ἀκόμη καί ὁ πιό καθυστερημένος ἀνάμεσά τους θά καταλάβει πώς πρέπει νά τραβήξει σέ συμμαχία μέ τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες γιά τήν πλήρη ἀπελευθέρωση ἤ, ἄν δείξει ἔστω καί τήν παραμικρότερη ταλάντευση, τότε θά ὑπερισχύσει ὁ ἐχθρός, ὁ παλιός ἐκμεταλλευτής-καπιταλιστής. Ἡ νίκη ἐνάντια στόν Ντενίκιν δέν πρόκειται νά ἐξαλείψει ὁριστικά τούς καπιταλιστές. Αὐτό πρέπει νά τό καταλάβουμε ὅλοι μας. Ξέρουμε πολύ καλά πώς αὐτοί θά κάνουν πάρα πολλές ἀπόπειρες ἀκόμη γιά νά περάσουν τή θηλιά στή Σοβιετική Ρωσία. Γι' αὐτό ὁ ἀγρότης δέν ἔχει ἄλλη ἐκλογή· πρέπει νά βοηθήσει τούς ἐργάτες, γιατί ἡ παραμικρότερη ταλάντευση δίνει τή νίκη στούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Νά καλλιεργοῦμε τή συνείδηση αὐτή μέσα στούς ἀγρότες — νά τό πρῶτο καί βασικό καθῆκον μας. Ὁ ἀγρότης πού ἀποζεῖ ἀπό τό μόχθο του εἶναι πιστός σύμμαχος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, στόν ἀγρότη αὐτό ὁ ἐργάτης συμπεριφέρεται σάν ἴσος πρός ἴσον, γι' αὐτόν τόν ἀγρότη ἡ ἐργατική ἐξουσία κάνει ὅ,τι μπορεῖ, καί δέν ὑπάρχει θυσία πού νά στεκόταν ἐμπόδιο στήν ἐργατοαγροτική ἐξουσία γιά νά ἱκανοποιήσει τίς ἀνάγκες αὐτοῦ τοῦ ἀγρότη.

Ὁ ἀγρότης ὅμως πού ἐκμεταλλεύεται ἄλλους, ἐπειδή διαθέτει πολλά σιτηρά, εἶναι ἀντίπαλός μας. Ἡ ὑποχρέωση νά ἱκανοποιηθοῦν οἱ βασικές ἀνάγκες τῆς χώρας πού πεινάει εἶναι ὑποχρέωση τοῦ κράτους. Ὡστόσο, κάθε ἄλλο παρά ὅλοι οἱ ἀγρότες καταλαβαίνουν πώς τό ἐλεύθερο ἐμπόριο σιτηρῶν εἶναι ἔγκλημα κατά τοῦ κράτους. «Ἐγώ παρήγαγα τό σιτάρι, δικό μου προϊόν εἶναι, κι' ἔχω τό δικαίωμα νά τό ἐμπορεύομαι» — ἔτσι σκέπτεται ὁ ἀγρότης, ἀπό συνήθεια, μέ τήν παλιά νοοτροπία. Κι' ἐμεῖς λέμε, *πώς αὐτό εἶναι ἔγκλημα κατά τοῦ κράτους*. Ἐλεύθερο ἐμπόριο σιτηρῶν σημαίνει πλουτισμός χάρη σ' αὐτά τά σιτηρά — καί αὐτό ἀκριβῶς ἀποτελεῖ ἐπιστροφή στόν παλιό καπιταλισμό, αὐτό δέν θά τό ἐπιτρέψουμε, θά τό καταπολεμήσουμε μέ κάθε θυσία.

Στή μεταβατική περίοδο ἐφαρμόζουμε τήν πολιτική τῆς ὑποχρεωτικῆς συγκέντρωσης καί παράδοσης στό κράτος τῶν πλεονασμάτων σιτηρῶν. Ξέρουμε πώς μόνο αὐτό θά μᾶς δόσει τή δυνατότητα νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν ἀνέχεια καί τήν πείνα. Ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν δυστυχεῖ, γιατί τά σιτηρά δέν διανέμονται σωστά, καί γιά νά διανεμηθοῦν σωστά πρέπει οἱ ἀγρότες νά ἐκπληρώνουν ἀναντίρητα, εὐσυνείδητα καί ἀπόλυτα τό καθῆκον τῆς παράδοσης στό κράτος τῶν πλεονασμάτων σιτηρῶν. Στό ζήτημα αὐτό ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν πρόκειται νά κάνει καμιά παραχώρηση. Αὐτό δέν εἶναι ζήτημα πάλης τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας ἐνάντια στούς ἀγρότες, ἀλλά ζήτημα τῆς ἴδιας τῆς ὕπαρξης τοῦ σοσιαλισμοῦ, ζήτημα ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Νά δόσουμε σήμερα στόν ἀγρότη ἐμπορεύματα δέν μποροῦμε, γιατί καύσιμα δέν ἔχουμε, οἱ σιδηρόδρομοι σταματοῦν. Πρέπει πρῶτα ὁ ἀγρότης νά δόσει στόν ἐργάτη σιτηρά μέ πίστωση ὄχι σέ κερδοσκοπικές, ἀλλά σέ σταθερές τιμές, γιά νά μπορέσουν οἱ ἐργάτες νά ἀνορθώσουν τήν παραγωγή. Κάθε ἀγρότης θά συγκατατεθεῖ νά τό κάνει αὐτό, ὅταν πρόκειται γιά ἕναν μονάχα ἐργάτη πού πεθαίνει δίπλα του ἀπό τήν πείνα. Ὅταν ὅμως πρόκειται γιά τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν, τότε οἱ ἀγρότες δέν τό καταλαβαίνουν καί ὑπερισχύουν οἱ παλιές κερδοσκοπικές συνήθειες.

Μακρόχρονη καί ἐπίμονη πάλη ἐνάντια σ' αὐτές τίς συνήθειες, ζύμωση καί προπαγάνδα, ἐξηγήσεις, ἔλεγχος τῆς δουλιᾶς πού ἔγινε — νά σέ τί συνίσταται ἡ πολιτική μας ἀπέναντι στήν ἀγροτιά.

Κάθε ὑποστήριξη στόν ἀγρότη-δουλευτή, συμπεριφορά ἀπέναντί του σάν ἴσος πρός ἴσον, οὔτε ἡ παραμικρή ἀπόπειρα νά τοῦ ἐπιβάλλουμε ὁ,τιδήποτε μέ τή βία — αὐτό εἶναι τό πρῶτο μας καθῆκον. Καί τό δεύτερο καθῆκον μας εἶναι ἡ συνεχής καταπολέμηση τῆς κερδοσκοπίας, τοῦ μαυραγοριτισμοῦ, τῆς ἐρήμωσης.

Ὅταν ἀρχίζαμε νά δημιουργοῦμε τόν Κόκκινο Στρατό, δέν εἴχαμε παρά μεμονωμένες, σκόρπιες ὁμάδες ἀνταρτῶν. Εἴχαμε πολλές περιττές θυσίες ἀπό ἔλλειψη πειθαρχίας καί ἑνότητας, ἀλλά τίς δυσκολίες αὐτές τίς ὑπερνικήσαμε καί ἀπό τά ἀντάρτικα τμήματα δημιουργήσαμε τόν Κόκκινο Στρατό μέ ἕνα ἑκατομμύριο ἄντρες. Ἄν αὐτό μπορέσαμε νά τό πετύχουμε μέσα σέ ἕνα τόσο σύντομο διάστημα — σέ δυό χρόνια — σέ ἕνα τόσο δύσκολο, ἐπίπονο καί ἐπικίνδυνο ἔργο, ὅπως εἶναι τό στρατιωτικό,

εἴμαστε πολύ πιό σίγουροι πώς τό ἴδιο θά πετύχουμε καί σέ δλους τούς ἄλλους κλάδους τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.

Εἶμαι βέβαιος πώς κι' αὐτό τό καθῆκον — πού εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό δύσκολα καθήκοντα — δηλ. τή σωστή στάση τῶν ἐργατῶν ἀπέναντι στήν ἀγροτιά, τή σωστή ἐπισιτιστική πολιτική, θά τό πραγματοποιήσουμε καί θά κερδίσουμε κι' ἐδῶ μιά νίκη παρόμοια μ' ἐκείνη πού κερδίσαμε στό μέτωπο.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 259 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 259, 19 τοῦ Νοέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΙΙ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ [118]
22 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1919

Σύντροφοι! Εἶμαι πολύ εὐτυχής πού μπορῶ νά χαιρετίσω τό συνέδριο τῶν συντρόφων-κομμουνιστῶν, τῶν ἐκπροσώπων τῶν μουσουλμανικῶν ὀργανώσεων τῆς 'Ανατολῆς καί νά πῶ λίγα λόγια σχετικά μέ τήν κατάσταση, ὅπως διαμορφώθηκε σήμερα στή Ρωσία καί σέ ὅλο τόν κόσμο. Τό θέμα τῆς ἔκθεσής μου εἶναι ἡ τρέχουσα στιγμή, καί νομίζω πώς σχετικά μ' αὐτό τό ζήτημα τό πιό οὐσιαστικό σήμερα εἶναι ἡ στάση τῶν λαῶν τῆς 'Ανατολῆς ἀπέναντι στόν ἰμπεριαλισμό καί στό ἐπαναστατικό κίνημα αὐτῶν τῶν λαῶν. Εἶναι αὐτονόητο πώς σήμερα τό ἐπαναστατικό αὐτό κίνημα τῶν λαῶν τῆς 'Ανατολῆς δέν μπορεῖ νά ἀναπτυχθεῖ μέ ἐπιτυχία, δέν μπορεῖ νά βρεῖ τή λύση του παρά μόνο σέ ἄμεση σύνδεση μέ τήν ἐπαναστατική πάλη τῆς Σοβιετικῆς μας Δημοκρατίας ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Πολλοί λόγοι — ὅπως ἡ καθυστέρηση τῆς Ρωσίας καί τῆς ἀπέραντης ἔκτασής της καί τό γεγονός ὅτι ἀποτελεῖ ὁρόσημο ἀνάμεσα στήν Εὐρώπη καί στήν 'Ασία, τή Δύση καί τήν 'Ανατολή μᾶς ἐπέβαλαν νά ἐπωμιστοῦμε ὅλο τό βάρος — καί αὐτό τό θεωροῦμε μεγάλη μας τιμή — καί νά γίνουμε οἱ πρωτεργάτες τῆς παγκόσμιας πάλης ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό. Γι' αὐτό ὅλη ἡ πορεία τῶν ἐπικείμενων στό ἄμεσο μέλλον γεγονότων προοιωνίζει ἕναν ἀκόμη πιό πλατύ καί πεισματώδη ἀγώνα ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό πού θά συνδεθεῖ ἀναπόφευκτα μέ τήν πάλη τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας ἐνάντια στίς δυνάμεις τοῦ ἑνωμένου ἰμπεριαλισμοῦ — τῆς Γερμανίας, τῆς Γαλλίας, τῆς 'Αγγλίας καί τῆς 'Αμερικῆς.

῞Οσο γιά τήν πολεμική πλευρά, ξέρετε τί εὐνοϊκή ἐξέλιξη πῆραν τώρα γιά μᾶς τά πράγματα σέ ὅλα τά μέτωπα. Δέν θά σταθῶ λεπτομερειακά σ' αὐτό τό ζήτημα, θά πῶ μόνο πώς μέσα στά δυό χρόνια ὁ ἐμφύλιος πόλεμος πού μᾶς ἐπέβαλε μέ τή βία ὁ διεθνής ἰμπεριαλισμός, προξένησε στή Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας ἀναρίθμητα βάσανα, φόρτωσε τούς ἀγρότες καί τούς ἐργάτες μέ ἕνα τόσο ἀβάσταχτο βάρος, πού συχνά νόμιζες πώς δέν θά μπορέσουν νά τό σηκώσουν. Ταυτόχρονα ὅμως ὁ πόλεμος αὐτός μέ τήν ὠμή βιαιότητά του, μέ τή φοβερά βάναυση πίεση τῶν λεγόμενων «συμμάχων» μας, πού ἔχουν ἀποθηριωθεῖ καί μᾶς λήστευαν πρίν ἀκόμη ἀρχίσει ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση — ὁ πόλεμος αὐτός ἔκανε ἕνα θαῦμα, μετατρέποντας τούς κουρασμένους ἀπό τόν πόλεμο ἀνθρώπους, πού θά ἔλεγε κανείς πώς δέν θά μπορέσουν νά ἀντέξουν ἕναν ἀκόμη πόλεμο, σέ μαχητές πού ὄχι μόνο ἄντεξαν δυό χρόνια τόν πόλεμο, ἀλλά καί τόν τερματίζουν νικηφόρα. Οἱ νίκες πού κερδίζουμε τώρα ἐνάντια στόν Κολτσάκ, τόν Γιουντένιτς καί τόν Ντενίκιν, οἱ νίκες αὐτές σημαίνουν πώς μπαίνουμε σέ μιά νέα ἐποχή τῆς ἱστορίας τῆς πάλης τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ ἐνάντια στίς χῶρες καί τά ἔθνη πού ξεσηκώθηκαν στόν ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ὁ δικός μας δίχρονος ἐμφύλιος πόλεμος ὄχι μόνο ἐπιβεβαίωσε ἀπόλυτα τήν παρατήρηση πού ἔκανε πρό πολλοῦ ἡ ἱστορία, πώς ὁ χαρακτήρας τοῦ πολέμου καί ἡ ἐπιτυχία του ἐξαρτῶνται προπαντός ἀπό τό ἐσωτερικό καθεστώς τῆς χώρας πού μπαίνει σέ πόλεμο, πώς ὁ πόλεμος εἶναι ἀντανάκλαση τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς πού ἀκολουθεῖ ἡ δοσμένη χώρα μπροστά ἀπό τόν πόλεμο. ῞Ολα αὐτά ἔχουν ἀναπόφευκτα τήν ἀντανάκλασή τους στή διεξαγωγή τοῦ πολέμου.

Τό ζήτημα ποιά τάξη διεξῆγε τόν πόλεμο καί συνεχίζει νά τόν διεξάγει, ἀποτελεῖ ἕνα πολύ σπουδαῖο ζήτημα. Μόνο χάρη στό γεγονός ὅτι ὁ δικός μας ἐμφύλιος πόλεμος διεξάγεται ἀπό τούς ἀπελευθερωμένους ἐργάτες καί ἀγρότες, καί ἀποτελεῖ συνέχιση τῆς πολιτικῆς πάλης γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζομένων ἀπό τούς καπιταλιστές τῆς χώρας τους καί ὅλου τοῦ κόσμου, μόνο γι' αὐτό σέ μιά τόσο καθυστερημένη καί ἐξαντλημένη ἀπό τόν τετράχρονο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο χώρα, σάν τή Ρωσία, βρέθηκαν ἄνθρωποι μέ ἰσχυρή θέληση, ἱκανοί νά συνεχί-

σουν τόν πόλεμο αὐτό ἐπί δυό χρόνια, σέ συνθῆκες πρωτοφανεῖς καί ἀπίστευτα σκληρές.

Ἡ ἱστορία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τό ἔδειξε αὐτό ἰδιαίτερα παραστατικά στήν περίπτωση τοῦ Κολτσάκ. Ἕνας ἀντίπαλος, ὅπως ὁ Κολτσάκ, πού τόν βοηθοῦσαν ὅλα τά ἰσχυρότερα κράτη τοῦ κόσμου, πού διέθετε σιδηροδρομική γραμμή φρουρούμενη ἀπό ἑκατό χιλιάδες στρατό τῶν ξένων δυνάμεων, μέ τή συμμετοχή καί τῶν καλύτερων στρατευμάτων τῶν διεθνῶν ἰμπεριαλιστῶν, ὅπως π.χ. τῶν ἰαπωνικῶν, τά ὁποῖα ἑτοιμάζονταν γιά τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἀλλά σχεδόν δέν πῆραν μέρος σ' αὐτόν καί γι' αὐτό δέν ὑπόφεραν πολύ — ὁ Κολτσάκ πού στηριζόταν στούς πιό εὔπορους ἀγρότες τῆς Σιβηρίας, οἱ ὁποῖοι δέν γνώρισαν τή δουλοπαροικία καί γι' αὐτό, φυσικά, βρίσκονταν μακριά ἀπό τόν κομμουνισμό περισσότερο ἀπό ὁποιονδήποτε ἄλλο — θά ἔλεγε κανείς πώς ὁ Κολτσάκ ἦταν μιά ἀκατανίκητη δύναμη, γιατί τά στρατεύματά του ἦταν τό πρωτοπόρο τμῆμα τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ. Καί ὥς τά σήμερα ἀκόμη στή Σιβηρία δροῦν ἰαπωνικά, τσεχοσλοβακικά καί πολλά ἄλλα στρατεύματα τῶν ἰμπεριαλιστικῶν ἐθνῶν. Ὡστόσο τό πείραμα τῆς ἐξουσίας τοῦ Κολτσάκ, πού κράτησε πάνω ἀπό ἕναν χρόνο στή Σιβηρία μέ τόν τεράστιο φυσικό πλοῦτο της, πείραμα πού στήν ἀρχή εἶχε τήν ὑποστήριξη τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων τῆς II Διεθνοῦς, τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, οἱ ὁποῖοι δημιούργησαν τό μέτωπο τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, καί μέσα σ' αὐτές τίς συνθῆκες φαινόταν, ἀπό μικροαστική ἄποψη καί ἀπό τή σκοπιά τῆς συνηθισμένης ἱστορικῆς πορείας, στέρεο καί ἀκατανίκητο, στήν πραγματικότητα ἔδειξε πώς ὅσο προχωροῦσε ὁ Κολτσάκ στά βάθη τῆς Ρωσίας, τόσο περισσότερο ἐξαντλοῦνταν, καί τελικά βλέπουμε τήν πλήρη νίκη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἐνάντια στόν Κολτσάκ. Ἀναμφισβήτητα ἐδῶ ἔχουμε μιά ἔμπρακτη ἀπόδειξη ὅτι οἱ συσπειρωμένες δυνάμεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, πού ἀπελευθερώθηκαν ἀπό τό ζυγό τῶν καπιταλιστῶν, κάνουν πραγματικά θαύματα. Ἐδῶ ἔχουμε μιά ἔμπρακτη ἀπόδειξη ὅτι ὁ ἐπαναστατικός πόλεμος, ὅταν πραγματικά τραβάει τίς καταπιεζόμενες μάζες τῶν ἐργαζομένων καί προκαλεῖ τό ἐνδιαφέρον τους, ὅταν τούς καλλιεργεῖ τή συνείδηση ὅτι ἀγωνίζονται ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, ὅτι ἕνας τέτιος ἐπαναστατικός πόλεμος διεγείρει τήν ἐνεργητικότητα καί τήν ἱκανότητα νά κάνουν θαύματα.

Νομίζω πώς αὐτό πού ἔκανε ὁ Κόκκινος Στρατός, ἡ πάλη του καί ἡ ἱστορία τῆς νίκης του θά ἔχουν γιά ὅλους τούς λαούς τῆς 'Ανατολῆς γιγάντια, παγκόσμια σημασία. Θά δείξει στούς λαούς τῆς 'Ανατολῆς πώς ὅσο ἀδύνατοι καί ἄν εἶναι οἱ λαοί αὐτοί, ὅσο ἀκατανίκητη καί ἄν φαίνεται ἡ δύναμη τῶν εὐρωπαίων καταπιεστῶν, πού χρησιμοποιοῦν στήν πάλη ὅλα τά θαύματα τῆς τεχνικῆς καί τῆς πολεμικῆς τέχνης, παρόλα αὐτά ὁ ἐπαναστατικός πόλεμος πού διεξάγουν οἱ καταπιεζόμενοι λαοί, ἄν ὁ πόλεμος αὐτός μπορέσει νά ἀφυπνίσει πραγματικά τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων, κρύβει μέσα του τέτιες δυνατότητες, τέτια θαύματα, πού ἡ ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν τῆς 'Ανατολῆς πρακτικά εἶναι τώρα ἀπόλυτα πραγματοποιήσιμη ὄχι μόνο ἀπό τήν ἄποψη τῶν προοπτικῶν τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης, ἀλλά καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἄμεσης πολεμικῆς πείρας πού ἔδοσε ἡ 'Ασία, ἡ Σιβηρία, τῆς πείρας πού ἔδοσε ἡ Σοβιετική Δημοκρατία, ἡ ὁποία δέχτηκε τήν πολεμική ἐπιδρομή ὅλων τῶν ἰσχυρῶν χωρῶν τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

'Εκτός ἀπ' αὐτό, ἡ πείρα αὐτή τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στή Ρωσία ἔδειξε σ' ἐμᾶς καί στούς κομμουνιστές ὅλων τῶν χωρῶν, πώς μέσα στή φωτιά τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, παράλληλα μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, δυναμώνει γερά τό ἐσωτερικό τῆς χώρας. 'Ο πόλεμος εἶναι δοκιμασία ὅλων τῶν οἰκονομικῶν καί ὀργανωτικῶν δυνάμεων κάθε ἔθνους. Σέ τελευταία ἀνάλυση, ὕστερα ἀπό δυό χρόνων πείρα, ὅσο ἀφάνταστα βαριές συνέπειες καί ἄν ἔχει ὁ πόλεμος γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες πού δοκιμάζονται ἀπό τήν πείνα καί τό κρύο, μποροῦμε νά ποῦμε μέ βάση τή δίχρονη πείρα ὅτι νικοῦμε καί θά νικοῦμε, γιατί ἔχουμε μετόπισθεν καί μετόπισθεν γερά, ὅτι οἱ ἀγρότες καί οἱ ἐργάτες, παρά τήν πείνα καί τό κρύο, εἶναι συσπειρωμένοι, ἔχουν δυναμώσει καί στό κάθε βαρύ χτύπημα ἀπαντοῦν μέ τό δυνάμωμα τῆς συσπείρωσης τῶν δυνάμεων καί τῆς οἰκονομικῆς ἰσχύος, καί μόνο χάρη σ' αὐτό μπόρεσαν νά νικήσουν τόν Κολτσάκ, τόν Γιουντένιτς καί τούς συμμάχους τους, τά πιό ἰσχυρά κράτη τοῦ κόσμου. Τά δυό χρόνια πού πέρασαν μᾶς δείχνουν, ἀπό τή μιά μεριά, τή δυνατότητα ἀνάπτυξης τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου, καί ἀπό τήν ἄλλη, τό δυνάμωμα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας κάτω ἀπό τά βαριά χτυπήματα τῆς ξένης ἐπιδρομῆς πού ἐπιδιώκει τή γρήγορη συντριβή τῆς ἑστίας τῆς ἐπανάστασης, τή συντριβή τῆς Δημοκρατίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, πού τόλμησαν νά κηρύξουν τόν

πόλεμο στό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Ἀλλά, ἀντί νά συντρίψουν τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Ρωσίας, δέν κατάφεραν παρά νά τούς ἀτσαλώσουν.

Αὐτά εἶναι τά κυριότερα ἀποτελέσματα, αὐτό εἶναι τό κύριο περιεχόμενο τῆς στιγμῆς πού ζοῦμε. Τραβᾶμε γιά ἀποφασιστικές νίκες ἐνάντια στόν Ντενίκιν, τόν τελευταῖο ἐχθρό πού ἔμεινε στά χώματά μας. Νιώθουμε τόν ἑαυτό μας δυνατό καί μποροῦμε νά τό ἐπαναλάβουμε χίλιες φορές πώς δέν λαθεύουμε, ὅταν λέμε ὅτι δυνάμωσε ἡ ἐσωτερική συγκρότηση τῆς Δημοκρατίας καί ὅτι ἀπό τόν πόλεμο ἐνάντια στόν Ντενίκιν θά βγοῦμε πολύ πιό δυνατοί καί πιό προετοιμασμένοι γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ καθήκοντος τῆς ἀνέγερσης τοῦ σοσιαλιστικοῦ οἰκοδομήματος — ἀνέγερσης γιά τήν ὁποία στή διάρκεια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μπορούσαμε νά διαθέσουμε πολύ λίγο χρόνο καί δυνάμεις καί μόνο τώρα, βγαίνοντας σέ ἐλεύθερο δρόμο, θά μπορέσουμε, ἀναμφισβήτητα, νά ἐπιδοθοῦμε σ' αὐτή ὁλοκληρωτικά.

Στή Δυτική Εὐρώπη βλέπουμε τήν ἀποσύνθεση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ξέρετε πώς ἕνα χρόνο πρίν, ἀκόμη καί οἱ γερμανοί σοσιαλιστές, ὅπως καί ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν σοσιαλιστῶν πού δέν καταλάβαιναν πῶς ἔχουν τά πράγματα, νόμιζαν πώς διεξάγεται πάλη ἀνάμεσα σέ δυό ὁμάδες τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ καί θεωροῦσαν πώς ἡ πάλη αὐτή γέμισε τήν ἱστορία καί ὅτι δέν ὑπάρχουν δυνάμεις πού θά μποροῦσαν νά δόσουν κάτι τό διαφορετικό· νόμιζαν πώς ἀκόμη καί οἱ σοσιαλιστές δέν ἔχουν τίποτε ἄλλο νά κάνουν παρά νά προσκολληθοῦν σέ μιά ἀπό τίς δυό ὁμάδες τῶν πανίσχυρων ληστῶν τοῦ κόσμου. Ἔτσι παρουσιάζονταν τά πράγματα τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1918. Βλέπουμε ὅμως πώς ἀπό τότε ἡ παγκόσμια ἱστορία ἔζησε μέσα σ' ἕνα χρόνο πρωτοείδωτα γεγονότα, μεγάλα καί σοβαρά, πού ἄνοιξαν τά μάτια πολλῶν σοσιαλιστῶν, ἀπ' αὐτούς πού τόν καιρό τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν πατριῶτες καί δικαιολογοῦσαν τή στάση τους, λέγοντας ὅτι ἀπέναντί τους εἶχαν τόν ἐχθρό· δικαιολογοῦσαν τή συμμαχία μέ τούς ἄγγλους καί τούς γάλλους ἰμπεριαλιστές, λέγοντας πώς αὐτοί θά φέρουν δῆθεν τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό. Κοιτάξτε πόσες αὐταπάτες διέλυσε ὁ πόλεμος αὐτός! Βλέπουμε πώς ἡ ἀποσύνθεση τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ δέν ὁδήγησε μόνο στή δημοκρατική ἐπανάσταση, ἀλλά καί στή σοσιαλιστική. Ξέρετε πώς σήμερα στή Γερμανία ὀξύνθηκε ἀκόμη περισσότερο ἡ πάλη τῶν τάξεων καί

πλησιάζει όλο καί πιό πολύ ό έμφύλιος πόλεμος, ή πάλη τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου ένάντια στούς γερμανούς ιμπεριαλιστές, πού πῆραν ρεπουμπλικανικό χρῶμα, άλλά έμειναν έκπρόσωποι τοῦ ιμπεριαλισμοῦ.

Ὅλοι ξέρουν πώς ή κοινωνική έπανάσταση ὡριμάζει στή Δυτική Εὐρώπη ὄχι μέρα μέ τή μέρα, άλλά ὥρα μέ τήν ὥρα, πώς τό ἴδιο γίνεται καί στήν Ἀμερική, καί στήν Ἀγγλία — στίς χῶρες αὐτῶν τῶν δῆθεν ἐκπροσώπων τῆς κουλτούρας καί τοῦ πολιτισμοῦ καί νικητῶν τῶν οὔννων, δηλαδή τῶν γερμανῶν ιμπεριαλιστῶν· καί ὅταν ή ὑπόθεση ἔφτασε στήν εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν, τότε εἶδαν ὅλοι πώς ή εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν εἶναι ἑκατό φορές πιό ληστρική ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ πού μᾶς εἶχαν ἐπιβάλει οἱ γερμανοί ληστές, καί πώς ή εἰρήνη αὐτή τῶν Βερσαλλιῶν εἶναι τό μεγαλύτερο χτύπημα πού μποροῦσε νά καταφερθεῖ ἐνάντια στούς ἴδιους τούς καπιταλιστές καί τούς ιμπεριαλιστές αὐτῶν τῶν κακότυχων νικητριῶν χωρῶν. Ἡ εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν ἄνοιξε τά μάτια ἀκριβῶς τῶν ἐθνῶν-νικητῶν καί ἀπόδειξε πώς δέν ἔχουμε νά κάνουμε μέ ἐκπροσώπους τῆς κουλτούρας καί τοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλά στό πρόσωπο τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας ἔχουμε νά κάνουμε ἔστω καί μέ δημοκρατικά κράτη, πού διοικοῦνται ὅμως ἀπό ἅρπαγες-ιμπεριαλιστές. Ἡ ἐσωτερική πάλη ἀνάμεσα σ' αὐτούς τούς ἅρπαγες ἀναπτύσσεται τόσο γοργά, πού μποροῦμε νά χαιρόμαστε, ξέροντας πώς ή εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν δέν εἶναι παρά μιά ἐπιφανειακή νίκη τῶν θριαμβολογούντων ιμπεριαλιστῶν, ἐνῶ στήν πραγματικότητα σημαίνει κατάρρευση ὁλόκληρου τοῦ ιμπεριαλιστικοῦ κόσμου καί ὁριστική ἀπομάκρυνση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ἀπό τούς σοσιαλιστές ἐκείνους πού τόν καιρό τοῦ πολέμου εἶχαν συμμαχήσει μέ τούς ἐκπροσώπους τοῦ σάπιου ιμπεριαλισμοῦ καί ὑποστήριζαν μιά ἀπό τίς ὁμάδες τῶν ἀντιμαχόμενων ληστῶν. Ἄνοιξαν τά μάτια τῶν ἐργαζομένων, γιατί ή εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν ἦταν ληστρική καί ἔδειξε πώς στήν πραγματικότητα ή Γαλλία καί ή Ἀγγλία πάλευαν ἐνάντια στή Γερμανία γιά νά στερεώσουν τήν ἐξουσία τους στίς ἀποικίες καί νά μεγαλώσουν τήν ιμπεριαλιστική τους ἰσχύ. Ἡ ἐσωτερική αὐτή πάλη ἀναπτύσσεται ὅσο πάει καί πλατύτερα. Σήμερα ἔτυχε νά δῶ ἕνα ραδιοτηλεγράφημα τῆς 21 τοῦ Νοέμβρη ἀπό τό Λονδίνο, ὅπου ἀμερικανοί δημοσιογράφοι — ἄνθρωποι πού δέν μπορεῖ νά τούς ὑποπτευθεῖ κάνείς γιά συμπάθεια πρός τούς ἐπαναστάτες — λένε πώς στή Γαλλία παρατηρεῖ-

ται μιά πρωτόφαντη ἔξαψη μίσους κατά τῶν ἀμερικανῶν, ἐπειδή οἱ ἀμερικανοί ἀρνοῦνται νά ἐπικυρώσουν τή συνθήκη εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν.

Ἡ Ἀγγλία καί ἡ Γαλλία νίκησαν, εἶναι δμως χρεωμένες ὡς τό λαιμό στήν Ἀμερική πού ἀποφάσισε, ὅσο καί ἄν οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι θεωροῦν τόν ἑαυτό τους νικητή, νά παίρνει ἡ ἴδια τό καϊμάκι καί νά εἰσπράττει τοκογλυφικούς τόκους γιά τή βοήθεια πού ἔδοσε τόν καιρό τοῦ πολέμου, καί αὐτό πάει νά τό ἐξασφαλίσει ὁ ἀμερικανικός στόλος πού τώρα ναυπηγεῖται καί ξεπερνᾶ τόν ἀγγλικό. Τό ὅτι ὁ ἁρπακτικός ἰμπεριαλισμός τῶν ἀμερικανῶν ἐνεργεῖ τόσο ὠμά, μᾶς τό δείχνει τό γεγονός ὅτι οἱ πράκτορες τῆς Ἀμερικῆς ἀσχολοῦνται μέ τό σωματεμπόριο, ἀγοράζουν γυναῖκες καί κοπέλες, πού τίς μεταφέρουν στήν Ἀμερική, ἀναπτύσσοντας τήν πορνεία. Ἡ ἐλεύθερη, ἡ πολιτισμένη Ἀμερική ἐφοδιάζει τούς οἴκους ἀνοχῆς μέ ζωντανό ἐμπόρευμα! Στήν Πολωνία καί στό Βέλγιο γίνονται συγκρούσεις μέ τούς ἀμερικανούς πράκτορες. Αὐτή εἶναι μιά μικρή εἰκόνα τοῦ τί συμβαίνει σέ τεράστιες διαστάσεις σέ κάθε μικρή χώρα πού πῆρε βοήθεια ἀπό τήν Ἀντάντ. Ἄς πάρουμε, λογουχάρη, τήν Πολωνία. Βλέπουμε πώς ἐκεῖ παρουσιάζονται οἱ ἀμερικανοί πράκτορες καί κερδοσκόποι γιά νά ἀγοράσουν ὅλα τά πλούτη τῆς Πολωνίας, πού καυχιέται πώς τώρα εἶναι ἀνεξάρτητο κράτος. Τήν Πολωνία τήν ἀγοράζουν οἱ πράκτορες τῆς Ἀμερικῆς. Δέν ὑπάρχει οὔτε μιά φάμπρικα, οὔτε ἕνα ἐργοστάσιο, οὔτε ἕνας κλάδος βιομηχανίας πού νά μήν τόν ἔχουν οἱ ἀμερικανοί στήν τσέπη τους. Ἡ Ἀμερική ἀποθρασύνθηκε τόσο πολύ, πού ἀρχίζει νά ὑποδουλώνει τή «μεγάλη ἐλεύθερη νικήτρια» Γαλλία, πού πρῶτα ἦταν χώρα τοκογλύφων, καί τώρα κατάντησε νά εἶναι καταχρεωμένη στήν Ἀμερική, γιατί ἐξαντλήθηκε οἰκονομικά καί δέν μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα οὔτε μέ τά σιτηρά της, οὔτε μέ τό κάρβουνό της, δέν μπορεῖ νά ἀναπτύξει σέ μεγάλες διαστάσεις τίς ὑλικές της δυνάμεις, ἐνῶ ἡ Ἀμερική ἀπαιτεῖ νά τῆς πληρωθεῖ ὁπωσδήποτε ὁλόκληρος ὁ φόρος ὑποτελείας. Ἔτσι, ὅσο πάει καί περισσότερο φανερώνεται ἡ οἰκονομική χρεοκοπία τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καί τῶν ἄλλων ἰσχυρῶν χωρῶν. Στίς ἐκλογές τῆς Γαλλίας ὑπερίσχυσαν οἱ κληρικόφρονες. Ὁ γαλλικός λαός, πού ἐξαπατήθηκε ὅτι ἔπρεπε στό ὄνομα τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δημοκρατίας νά διαθέσει ὅλες τίς δυνάμεις του ἐνάντια στή Γερμανία, ἔλαβε τώρα γιά ἀμοιβή τά ἀτέλειωτα χρέη, τό χλευασμό τῶν ἅρπαγων ἀμερικανῶν ἰμπεριαλιστῶν καί

στή συνέχεια τήν κληρικόφρονη πλειοψηφία τῶν ἐκπροσώπων τῆς πιό μαύρης ἀντίδρασης.

Ἡ κατάσταση σέ ὅλο τόν κόσμο ἔγινε ἀφάνταστα πιό μπερδεμένη. Ἡ νίκη μας ἐνάντια στόν Κολτσάκ καί τόν Γιουντένιτς, ἐνάντια σ' αὐτούς τούς ὑπηρέτες τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου, εἶναι μεγάλη, ἀλλά πολύ μεγαλύτερη ἀκόμη, καί ἄς μή φαίνεται τόσο καθαρά, εἶναι ἡ νίκη πού κερδίζουμε σέ διεθνή κλίμακα. Ἡ νίκη αὐτή συνίσταται στήν ἐσωτερική ἀποσύνθεση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ πού δέν μπορεῖ νά στείλει τά στρατεύματά του ἐναντίον μας. Ἡ Ἀντάντ τό δοκίμασε καί αὐτό, ἀλλά δέν κέρδισε τίποτε, γιατί τά στρατεύματά της παθαίνουν ἀποσύνθεση, ὅταν ἔρχονται σέ ἐπαφή μέ τά δικά μας στρατεύματα καί γνωρίζονται μέ τό δικό μας Σοβιετικό Σύνταγμα τῆς Ρωσίας, μεταφρασμένο στίς γλῶσσες τους. Παρά τήν ἐπιροή τῶν ἡγετῶν τοῦ σάπιου σοσιαλισμοῦ, τό Σύνταγμά μας ἔχει πάντα τή συμπάθεια τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν. Τή λέξη «Σοβιέτ» τήν καταλαβαίνουν τώρα ὅλοι, καί τό Σοβιετικό Σύνταγμα πού ἔχει μεταφραστεῖ σέ ὅλες τίς γλῶσσες τό ξέρει κάθε ἐργάτης. Ξέρει πώς αὐτό εἶναι τό Σύνταγμα τῶν ἐργαζομένων, πώς αὐτό εἶναι τό πολιτικό καθεστώς τῶν ἐργαζομένων, πού καλοῦν γιά τή νίκη ἐνάντια στό διεθνές κεφάλαιο, ξέρει πώς αὐτό εἶναι μιά κατάκτηση πού τήν πραγματοποιήσαμε σέ βάρος τῶν ἰμπεριαλιστῶν τοῦ κόσμου. Ἡ νίκη μας αὐτή βρῆκε ἀπήχηση σέ κάθε ἰμπεριαλιστική χώρα, μιά καί τῆς πήραμε, τῆς κατακτήσαμε τά ἴδια τά στρατεύματά της, τῆς στερήσαμε τή δυνατότητα νά τά κινητοποιεῖ ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία.

Δοκίμασαν νά πολεμήσουν μέ ξένα στρατεύματα, μέ τά στρατεύματα τῆς Φιλλανδίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Λεττονίας, ἀλλά καί ἀπ' αὐτό δέν βγῆκε τίποτε. Πρίν ἀπό μερικές ἑβδομάδες ὁ ἄγγλος ὑπουργός Τσώρτσιλ σέ λόγο του στή βουλή καυχιόταν — καί αὐτό τό μετάδοσαν τηλεγραφικά σέ ὅλο τόν κόσμο — ὅτι ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία ἔχει ὀργανωθεῖ ἐκστρατεία δεκατεσσάρων λαῶν καί ὅτι τόν ἐρχόμενο χρόνο αὐτό θά τούς δόσει τή νίκη κατά τῆς Ρωσίας. Καί πραγματικά, στήν ἐκστρατεία πῆραν μέρος πολλοί λαοί — ἡ Φιλλανδία, ἡ Οὐκρανία, ἡ Πολωνία, ἡ Γεωργία, οἱ τσεχοσλοβάκοι, οἱ ἰάπωνες, οἱ γάλλοι, οἱ ἄγγλοι, οἱ γερμανοί. Ξέρουμε ὅμως τί βγῆκε ἀπ' αὐτό! Ξέρουμε πώς οἱ ἐσθονοί ἐγκατέλειψαν τά στρατεύματα τοῦ Γιουντένιτς καί τώρα δίνει καί παίρνει στίς ἐφημερίδες μιά ξέφρενη πολεμική, ἐπειδή οἱ ἐσθονοί δέν θέλουν νά τόν βοηθή-

σουν, κι' ἐπειδή οὔτε καί ἡ Φιλλανδία, ὅσο καί ἄν τό ἤθελε ἡ ἀστική της τάξη, δέν ἔδοσε βοήθεια στόν Γιουντένιτς. Ἔτσι, καί ἡ δεύτερη ἀπόπειρα ἐπίθεσης ἐναντίον μας κατάρευσε. Τό πρῶτο στάδιο ἦταν ἡ ἀποστολή στρατευμάτων τῆς ἴδιας τῆς Ἀντάντ, πού ἦταν ἐφοδιασμένα μέ ὅλους τούς κανόνες τῆς πολεμικῆς τεχνικῆς, ἔτσι πού νόμιζε κανείς πώς αὐτά θά νικήσουν τή Σοβιετική Δημοκρατία. Τά στρατεύματα αὐτά ἐγκατέλειψαν ἤδη τόν Καύκασο, τό Ἀρχάνγκελσκ, τήν Κριμαία κι' ἔμειναν ἀκόμη στό Μούρμανσκ, ὅπως οἱ τσεχοσλοβάκοι στή Σιβηρία, ἔμειναν ὅμως σάν νησίδες. Ἡ πρώτη ἀπόπειρα νά μᾶς νικήσουν μέ δικά τους στρατεύματα τέλειωσε μέ δική μας νίκη. Ἡ δεύτερη ἀπόπειρα ἦταν νά στρέψουν ἐναντίον μας τά γειτονικά μας ἔθνη, πού ἀπό οἰκονομική ἄποψη ἐξαρτῶνται ὁλοκληρωτικά ἀπό τήν Ἀντάντ, καί νά τά ἐξαναγκάσουν νά μᾶς πνίξουν σάν ἑστία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἀλλά καί αὐτή ἡ ἀπόπειρα τέλειωσε μέ ἀποτυχία: ἀποδείχτηκε πώς κανένα ἀπ' αὐτά τά μικρά κράτη δέν εἶναι ἱκανό γιά ἕναν τέτιο πόλεμο. Κάτι περισσότερο — σέ κάθε μικρό κράτος δυνάμωσε τό μίσος κατά τῆς Ἀντάντ. Ἄν ἡ Φιλλανδία δέν ἐπιχείρησε νά καταλάβει τήν Πετρούπολη, ὅταν ὁ Γιουντένιτς εἶχε καταλάβει ἤδη τό Κράσνογε Σελό, αὐτό ἔγινε γιατί ταλαντευόταν καί ἔβλεπε πώς πλάι στή Σοβιετική Ρωσία μπορεῖ νά ζήσει ἀνεξάρτητη, ἐνῶ μέ τήν Ἀντάντ δέν μπορεῖ νά ζήσει σέ εἰρήνη. Αὐτό τό ἔζησαν ὅλοι οἱ μικροί λαοί. Αὐτό τό ζοῦν ἡ Φιλλανδία, ἡ Λιθουανία, ἡ Ἐσθονία, ἡ Πολωνία, ὅπου κυριαρχεῖ ἄκρατος σωβινισμός, ἀλλά ὑπάρχει καί τό μίσος ἐνάντια στήν Ἀντάντ πού ἀναπτύσσει ἐκεῖ τήν ἐκμετάλλευσή της. Καί τώρα, χωρίς καμιά ὑπερβολή, κάνοντας μιάν ἀκριβή ἐκτίμηση τῆς πορείας τῶν γεγονότων, μποροῦμε νά ποῦμε πώς χρεοκόπησε ὄχι μόνο τό πρῶτο, ἀλλά καί τό δεύτερο στάδιο τοῦ διεθνοῦς πολέμου ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία. Τό μόνο πού μᾶς μένει τώρα εἶναι νά νικήσουμε τά στρατεύματα τοῦ Ντενίκιν, πού ἔχουν ἤδη μισοσυντριβεῖ.

Ἔτσι παρουσιάζεται σήμερα στή Ρωσία καί διεθνῶς ἡ κατάσταση πού περιέγραψα σύντομα στήν ἔκθεσή μου. Ἐπιτρέψτε μου, κλείνοντας, νά σταθῶ στήν κατάσταση πού δημιουργεῖται γιά τίς ἐθνότητες τῆς Ἀνατολῆς. Εἶστε ἐκπρόσωποι τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων καί τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων διαφόρων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς. Πρέπει νά πῶ ὅτι, ἄν οἱ ρῶσοι μπολσεβίκοι κατόρθωσαν νά ἀνοίξουν ρῆγμα στόν παλιό ἰμπεριαλισμό, νά ἀναλάβουν τό ἐξαιρετικά δύσκολο, ἀλλά καί

ἐξαιρετικά εὐγενικό καθῆκον τῆς διάνοιξης νέων δρόμων τῆς ἐπανάστασης, ἐσεῖς, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἔχετε μπροστά σας ἕνα ἀκόμη πιό μεγάλο καί ἀκόμη πιό καινούργιο καθῆκον. Γίνεται ἐντελῶς καθαρό πώς ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση πού ἐπέρχεται γιά ὅλο τόν κόσμο, σέ καμιά περίπτωση δέν θά συνίσταται μόνο στή νίκη τοῦ προλεταριάτου κάθε χώρας ἐνάντια στή δική του ἀστική τάξη. Αὐτό θά ἦταν δυνατό, ἄν οἱ ἐπαναστάσεις γίνονταν εὔκολα καί γρήγορα. Ξέρουμε πώς οἱ ἰμπεριαλιστές δέν θά τό ἐπιτρέψουν αὐτό, ξέρουμε πώς ὅλες οἱ χῶρες εἶναι ὁπλισμένες ἐνάντια στό δικό τους ἐσωτερικό μπολσεβικισμό καί τό μόνο πού σκέπτονται εἶναι πῶς νά νικήσουν τόν μπολσεβικισμό στό σπίτι τους. Γι' αὐτό κάθε χώρα ἐγκυμονεῖ τόν ἐμφύλιο πόλεμο, μέ τή συμμετοχή σ' αὐτόν, στό πλευρό τῆς ἀστικῆς τάξης, τῶν παλιῶν σοσιαλιστῶν-συμφιλιωτιστῶν. Ἔτσι, ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση δέν θά εἶναι μόνο καί κατά πρῶτο λόγο πάλη τῶν ἐπαναστατῶν προλεταρίων κάθε χώρας ἐνάντια στή δική τους ἀστική τάξη — ὄχι, θά εἶναι πάλη ὅλων τῶν καταπιεζόμενων ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό ἀποικιῶν καί χωρῶν, ὅλων τῶν ἐξαρτημένων χωρῶν ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Στό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας, πού ψηφίστηκε φέτος τό Μάρτη, διαπιστώνοντας τήν προσέγγιση τῆς παγκόσμιας κοινωνικῆς ἐπανάστασης, λέγαμε πώς ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τῶν ἐργαζομένων ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές καί στούς ἐκμεταλλευτές σέ ὅλες τίς προηγμένες χῶρες ἀρχίζει νά συνδυάζεται μέ τόν ἐθνικό πόλεμο ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Αὐτό ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τήν πορεία τῆς ἐπανάστασης καί θά ἐπιβεβαιώνεται ὁλοένα καί περισσότερο. Τό ἴδιο θά συμβεῖ καί στήν Ἀνατολή.

Ξέρουμε πώς ἐδῶ θά ξεσηκωθοῦν καί θά συμμετάσχουν σάν αὐτοτελής δύναμη, σάν δημιουργοί τῆς νέας ζωῆς, οἱ λαϊκές μάζες τῆς Ἀνατολῆς, γιατί οἱ ἑκατοντάδες τά ἑκατομμύρια αὐτοῦ τοῦ πληθυσμοῦ συγκαταλέγονται στά ἐξαρτημένα καί χωρίς πλήρη δικαιώματα ἔθνη, πού ὥς τώρα ἦταν τό ἀντικείμενο τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, καί πού γιά τήν καπιταλιστική κουλτούρα καί τόν πολιτισμό ὑπῆρχαν μόνο σάν ὑλικό γιά λίπανση. Καί ὅταν μιλᾶνε γιά ἀνάθεση ἐντολῶν πάνω στίς ἀποικίες, ξέρουμε θαυμάσια πώς πρόκειται γιά ἀνάθεση ἐντολῶν διαρπαγῆς, ληστείας, πώς αὐτό εἶναι χορήγηση δικαιωμάτων σέ ἕνα μηδαμινό τμῆμα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς νά ἐκμεταλλεύεται

τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑδρογείου. Ἡ πλειοψηφία αὐτή, πού ὥς τώρα βρισκόταν ἐντελῶς ἔξω ἀπό τήν ἱστορική πρόοδο, γιατί δέν μποροῦσε νά ἀντιπροσωπεύει μιά αὐτοτελή ἐπαναστατική δύναμη, ξέρουμε πώς ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα ἔπαψε νά παίζει τέτιο παθητικό ρόλο. Ξέρουμε πώς μετά τό 1905 ἀκολούθησαν ἐπαναστάσεις στήν Τουρκία, στήν Περσία, στήν Κίνα, πώς στήν Ἰνδία ἀναπτύχθηκε τό ἐπαναστατικό κίνημα. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος συντέλεσε ἐπίσης στήν ἄνοδο τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, γιατί χρειάστηκε νά τραβηχτοῦν στήν πάλη τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Εὐρώπης ὁλόκληρα συντάγματα τῶν ἀποικιακῶν λαῶν. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος ἀφύπνισε καί τήν Ἀνατολή, τράβηξε τούς λαούς της στή διεθνή πολιτική. Ἡ Ἀγγλία καί ἡ Γαλλία ὅπλιζαν τούς ἀποικιακούς λαούς καί τούς βοηθοῦσαν νά γνωρίσουν τήν πολεμική τεχνική καί τίς τελειοποιημένες μηχανές. Τήν ἐπιστήμη αὐτή θά τή χρησιμοποιήσουν ἐνάντια στούς κυρίους ἰμπεριαλιστές. Ὕστερα ἀπό τήν περίοδο τῆς ἀφύπνισης τῆς Ἀνατολῆς στή σύγχρονη ἐπανάσταση ἔρχεται ἡ περίοδος τῆς συμμετοχῆς ὅλων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς στόν καθορισμό τῶν πεπρωμένων ὅλου τοῦ κόσμου, γιά νά μήν εἶναι μόνο ἀντικείμενο πλουτισμοῦ. Οἱ λαοί τῆς Ἀνατολῆς ξυπνοῦν καί ἀρχίζουν τήν πρακτική δράση γιά νά ἀποφασίζει κάθε λαός τίς τύχες ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας.

Νά γιατί νομίζω πώς στήν ἱστορία τῆς ἀνάπτυξης τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης πού, κρίνοντας ἀπό τήν ἀρχή της, θά κρατήσει πολλά χρόνια καί θά ἀπαιτήσει πολλούς κόπους — ἐσεῖς ἔχετε νά παίξετε στήν ἐπαναστατική πάλη, στό ἐπαναστατικό κίνημα μεγάλο ρόλο, συνενώνοντας τήν πάλη σας αὐτή μέ τή δική μας πάλη ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Ἡ συμμετοχή σας στή διεθνή ἐπανάσταση θά θέσει μπροστά σας ἕνα πολύπλοκο καί δύσκολο πρόβλημα, πού ἡ λύση του θά ἀποτελέσει τή βάση τῆς γενικῆς ἐπιτυχίας, γιατί ἐδῶ γιά πρώτη φορά ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ μπαίνει σέ αὐτοτελή κίνηση καί θά εἶναι δραστήριος παράγοντας στήν πάλη γιά τήν ἀνατροπή τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ.

Οἱ περισσότεροι λαοί τῆς Ἀνατολῆς βρίσκοναι σέ χειρότερη κατάσταση ἀπ' ὅ,τι ἡ πιό καθυστερημένη χώρα τῆς Εὐρώπης — ἡ Ρωσία, ὅμως ἐμεῖς κατορθώσαμε νά ἑνώσουμε στήν πάλη ἐνάντια στά ὑπολείμματα τῆς φεουδαρχίας καί τοῦ καπιτα-

λισμοῦ τούς ρώσους ἐργάτες καί ἀγρότες, καί ὁ ἀγώνας μας διεξήχθηκε τόσο εὔκολα, γιατί ἐνάντια στό κεφάλαιο καί τή φεουδαρχία ἑνώθηκαν οἱ ἀγρότες καί οἱ ἐργάτες. Ἐδῶ ἡ σύνδεση μέ τούς λαούς τῆς Ἀνατολῆς ἔχει ἐξαιρετική σημασία, γιατί οἱ περισσότεροι λαοί τῆς Ἀνατολῆς εἶναι τυπικοί ἐκπρόσωποι τῆς ἐργαζόμενης μάζας — ὄχι ἐργάτες πού νά ἔχουν περάσει τό σχολειό τῶν καπιταλιστικῶν ἐργοστασίων, ἀλλά τυπικοί ἐκπρόσωποι τῆς ἐργαζόμενης καί ἐκμεταλλευόμενης μάζας τῶν ἀγροτῶν πού ὑποφέρουν ἀπό τό μεσαιωνικό ζυγό. Ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἔδειξε πώς οἱ προλετάριοι πού νίκησαν τόν καπιταλισμό, συσπειρωμένοι μέ τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων τῆς σκόρπιας ἀγροτικῆς μάζας, ἐξεγέρθηκαν νικηφόρα ἐνάντια στό μεσαιωνικό ζυγό. Τώρα ἡ Σοβιετική Δημοκρατία μας ἔχει νά συσπειρώσει γύρω της ὅλους τούς ἀφυπνιζόμενους λαούς τῆς Ἀνατολῆς, γιά νά ἀγωνιστεῖ μαζί τους ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό.

Ἐδῶ μπαίνει μπροστά σας ἕνα καθῆκον, πού ἄλλοτε δέν ἔμπαινε μπροστά στούς κομμουνιστές ὅλου τοῦ κόσμου: βασιζόμενοι στή γενική κομμουνιστική θεωρία καί πράξη, πρέπει ἐσεῖς, προσαρμοζόμενοι στίς ἰδιόμορφες συνθῆκες πού δέν ὑπάρχουν στίς εὐρωπαϊκές χῶρες, νά κατορθώσετε νά ἐφαρμόσετε αὐτή τή θεωρία καί πράξη σέ συνθῆκες, πού τήν κύρια μάζα τήν ἀποτελεῖ ἡ ἀγροτιά, πού στόχος τῆς πάλης πρέπει νά καθοριστεῖ ὄχι τό κεφάλαιο, ἀλλά τά μεσαιωνικά ὑπολείμματα. Αὐτό εἶναι ἕνα δύσκολο καί ἰδιόμορφο καθῆκον, ἀλλά καί ἐξαιρετικά εὐγενικό, γιατί τραβιέται στήν πάλη ἡ μάζα ἐκείνη πού δέν πῆρε ἀκόμη μέρος στόν ἀγώνα, καί, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, χάρη στήν ὀργάνωση κομμουνιστικῶν πυρήνων στήν Ἀνατολή, ἀποκτᾶτε τή δύναμη νά πραγματοποιήσετε τήν πιό στενή σύνδεση μέ τήν ΙΙΙ Διεθνή. Πρέπει νά βρεῖτε τίς ἰδιότυπες μορφές αὐτῆς τῆς συμμαχίας τῶν πρωτοπόρων προλετάριων ὅλου τοῦ κόσμου μέ τίς ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες τῆς Ἀνατολῆς, πού ζοῦν συχνά σέ μεσαιωνικές συνθῆκες. Στή χώρα μας ἔχουμε πραγματοποιήσει σέ μικρή κλίμακα αὐτό πού θά πραγματοποιήσετε ἐσεῖς σέ μεγάλη κλίμακα, σέ μεγάλες χῶρες. Καί αὐτό τό δεύτερο καθῆκον ἐλπίζω πώς θά τό ἐκπληρώσετε μ' ἐπιτυχία. Χάρη στίς κομμουνιστικές ὀργανώσεις τῆς Ἀνατολῆς, πού ἐσεῖς εἶστε ἐδῶ οἱ ἐκπρόσωποί τους,

ἔχετε σύνδεση μέ τό πρωτοπόρο ἐπαναστατικό προλεταριάτο. Μπροστά σας μπαίνει τό καθῆκον τῆς συνέχισης τῆς φροντίδας γιά τή διεξαγωγή στό ἐσωτερικό κάθε χώρας τῆς κομμουνιστικῆς προπαγάνδας σέ γλώσσα κατανοητή γιά τό λαό.

Εἶναι αὐτονόητο πώς τήν όριστική νίκη δέν μπορεῖ παρά νά τήν κερδίσει μόνο τό προλεταριάτο ὅλων τῶν προηγμένων χωρῶν τοῦ κόσμου, κι' ἐμεῖς, οἱ ρῶσοι, ἀρχίζουμε ἕνα ἔργο πού θά τό κατοχυρώσει τό ἀγγλικό, τό γαλλικό ἤ τό γερμανικό προλεταριάτο· βλέπουμε ὅμως πώς ἐκεῖ δέν θά νικήσουν χωρίς τή βοήθεια τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ὅλων τῶν καταπιεζόμενων ἀποικιακῶν λαῶν, καί κατά κύριο λόγο τῶν λαῶν τῆς 'Ανατολῆς. Πρέπει νά τό νιώσουμε πώς ἡ πρωτοπορία μόνη της δέν μπορεῖ νά πραγματοποιήσει τό πέρασμα στόν κομμουνισμό. Τό καθῆκον συνίσταται στό νά ἀφυπνιστεῖ ἡ ἐπαναστατική δραστηριότητα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν γιά αὐτενέργεια καί ὀργάνωση, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἐπίπεδο πού αὐτές βρίσκονται, νά ἀποδοθεῖ ἡ γνήσια κομμουνιστική διδασκαλία πού προορίζεται γιά τούς κομμουνιστές πιό προηγμένων χωρῶν, στή γλώσσα τοῦ κάθε λαοῦ, νά ἐκπληρωθοῦν τά πρακτικά καθήκοντα πού πρέπει νά πραγματοποιηθοῦν ἀμέσως, καί νά συγχωνευθοῦν στήν κοινή πάλη μέ τούς προλετάριους τῶν ἄλλων χωρῶν.

Νά τά προβλήματα πού τή λύση τους δέν θά τή βρεῖτε σέ κανένα κομμουνιστικό βιβλίο, μά θά τή βρεῖτε στόν κοινό ἀγώνα πού ἄρχισε ἡ Ρωσία. Τό καθῆκον αὐτό θά χρειαστεῖ νά τό θέσετε καί νά τό λύσετε μέ τή δική σας αὐτοτελή πείρα. Σ' αὐτό θά σᾶς βοηθήσει, ἀπό τή μιά μεριά, ἡ στενή συμμαχία μέ τήν πρωτοπορία ὅλων τῶν ἐργαζομένων τῶν ἄλλων χωρῶν, καί ἀπό τήν ἄλλη, ἡ ἱκανότητά σας νά πλησιάσετε τούς λαούς τῆς 'Ανατολῆς, πού ἐδῶ ἐκπροσωπεῖτε. Θά χρειαστεῖ νά βασιστεῖτε στόν ἀστικό ἐθνικισμό πού ξυπνάει σ' αὐτούς τούς λαούς, καί δέν μπορεῖ νά μήν ξυπνάει, καί πού ἔχει τήν ἱστορική δικαίωσή του. Ταυτόχρονα πρέπει νά ἀνοίξετε δρόμο πρός τίς ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες τῆς κάθε χώρας καί νά μιλήσετε σέ γλώσσα πού νά τήν καταλαβαίνουν, πώς ἡ μοναδική ἐλπίδα ἀπελευθέρωσής τους εἶναι ἡ νίκη τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης καί πώς τό διεθνές προλεταριάτο εἶναι ὁ μοναδικός σύμμαχος ὅλων τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων λαῶν τῆς 'Ανατολῆς.

Νά τό καθῆκον πού στέκει μπροστά σας, καθῆκον ἐξαιρετικά μεγάλο, πού χάρη στήν ἐποχή τῆς ἐπανάστασης καί στήν ἄνοδο τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος — αὐτό εἶναι ἀναμφίβολο — μέ τίς κοινές προσπάθειες τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῆς Ἀνατολῆς θά ἐκπληρωθεῖ μέ ἐπιτυχία καί θά στεφθεῖ μέ τήν πλήρη νίκη κατά τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ.

«Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 9, 20 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)»

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

'Απόφαση τῆς ΚΕ (29. XI. 1919)

Κατεπεῖγον.

Νά ἀνατεθεῖ στόν *Τσιτσέριν* νά γράψει λεπτομερειακές θέσεις σύντομης εἰσήγησης γιά τήν εἰρήνη στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ καί τό κείμενο τῆς δήλωσης τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ [119]. Στό κείμενο τῆς δήλωσης αὐτῆς πρέπει νά περιέχεται ἡ ἄμεση πρόταση εἰρήνης καί διαπραγματεύσεων, χωρίς νά γίνεται λόγος γιά τούς ὅρους (νά ὑποβληθεῖ μιά τέτια παραλλαγή τοῦ κειμένου, στήν ὁποία νά ἐπιβεβαιώνονται ὅλες οἱ προηγούμενες προτάσεις εἰρήνης, ὅμως ἔτσι πού νά μή μᾶς δεσμεύουν).

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ [120]

1) Νά μή μποῦν ὅλοι οἱ Λαϊκοί ἐπίτροποι (μαζί καί ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ) καί οἱ ἀναπληρωτές τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων.
2) Ἀπό τούς ὑπόλοιπους νά ἐλαττωθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν «διανοουμένων» καί τῶν σοβιετικῶν ὑπαλλήλων τοῦ κέντρου.
3) Νά αὐξηθεῖ κατά πολύ ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν πού ὁπωσδήποτε συνδέονται στενά μέ τή μάζα τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.
4) Νά συμφωνεῖ ἀκριβῶς μέ τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος [121].

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ [122]

Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στόν ἐργαζόμενο λαό τῆς Οὐκρανίας, πού ἀπελευθερώνεται ἀπό τήν προσωρινή κατοχή τῶν συμμοριῶν τοῦ Ντενίκιν, ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ ἀποφασίζει:

1. Ἡ ΚΕ, ἐφαρμόζοντας ἀπαρέγκλιτα τήν ἀρχή τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, θεωρεῖ ἀπαραίτητο νά ἐπιβεβαιώσει ἀκόμη μιά φορά ὅτι τό ΚΚΡ ἐμμένει στήν ἄποψη τῆς ἀναγνώρισης τῆς αὐτοτέλειας τῆς ΣΣΔ τῆς Οὐκρανίας.

2. Τό ΚΚΡ, θεωρώντας ἀναμφισβήτητη γιά κάθε κομμουνιστή καί γιά κάθε συνειδητό ἐργάτη τήν ἀνάγκη τῆς πιό στενῆς ἕνωσης ὅλων τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν στήν πάλη τους ἐνάντια στίς φοβερές δυνάμεις τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ, ἐμμένει στή θέση ὅτι ὁ καθορισμός τῶν μορφῶν τῆς ἕνωσης αὐτῆς θά ἐπιλυθεῖ τελικά ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας.

3. Σήμερα ὅμως οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στή ΣΣΔ τῆς Οὐκρανίας καί στή ΣΟΣΔΡ καθορίζονται μέ βάση τήν ὁμοσπονδιακή σύνδεση, σύμφωνα μέ τίς ἀποφάσεις τῆς ΠΚΕΕ τῆς 1 τοῦ Ἰούνη 1919 καί τῆς ΚΕΕ τῆς Οὐκρανίας τῆς 18 τοῦ Μάη 1919 [123] (ἡ ἀπόφαση ἐπισυνάπτεται).

4. Ἐπειδή ὁ οὐκρανικός πολιτισμός (γλώσσα, σχολειό κτλ.) καταπατιόταν ἐπί αἰῶνες ἀπό τόν τσαρισμό καί τίς ἐκμεταλλεύτριες τάξεις τῆς Ρωσίας, ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ ἐπιφορτίζει ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματος νά συμβάλουν μέ ὅλα τά μέσα στό παραμέρισμα ὅλων τῶν ἐμποδίων γιά μιά ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῆς οὐκρανικῆς γλώσσας καί τοῦ οὐκρανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐπειδή, λόγω τῆς μακραίωνης καταπίεσης, στούς κόλπους τοῦ καθυστερημένου τμήματος τῶν μαζῶν τῆς Οὐκρανίας παρατηροῦνται ἐθνικιστικές

τάσεις, τά μέλη τοῦ ΚΚΡ ἔχουν ὑποχρέωση νά τίς ἀντιμετωπίζουν μέ τή μεγαλύτερη ὑπομονή καί προσεκτικότητα, ἀντιπαραθέτοντας στίς τάσεις αὐτές τή συντροφική ἐξήγηση τῆς ταυτότητας τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Ρωσίας. Τά μέλη τοῦ ΚΚΡ ὀφείλουν στό ἔδαφος τῆς Οὐκρανίας νά ἐφαρμόζουν στήν πράξη τό δικαίωμα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν νά διδάσκονται καί νά συνεννοοῦνται σέ ὅλα τά σοβιετικά ἱδρύματα στή μητρική τους γλώσσα, ἀντιδρώντας μέ κάθε τρόπο στίς ἀπόπειρες μέ τεχνητά μέσα νά μπεῖ σέ δεύτερη μοίρα ἡ οὐκρανική γλώσσα, ἐπιδιώκοντας, ἀντίθετα, νά μετατρέψουν τήν οὐκρανική γλώσσα σέ ὄργανο κομμουνιστικῆς διαφώτισης τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν. Πρέπει ὅμως νά παρθοῦν ἀμέσως μέτρα, ὥστε σέ ὅλα τά σοβιετικά ἱδρύματα νά ὑπάρχει ἀρκετός ἀριθμός ὑπαλλήλων πού νά κατέχουν τήν οὐκρανική γλώσσα καί μελλοντικά ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι νά μποροῦν νά συνεννοοῦνται στήν οὐκρανική γλώσσα.

5. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐξασφαλιστοῦν οἱ πιό στενοί δεσμοί ἀνάμεσα στά σοβιετικά ἱδρύματα καί στόν αὐτόχθονο ἀγροτικό πληθυσμό τῆς χώρας, καί γι' αὐτό τό πράγμα πρέπει ἀκόμη καί στίς ἀρχές, ὅταν πρωτοϊδρύονται ἐπαναστατικές ἐπιτροπές [124] καί Σοβιέτ, νά παρθεῖ σάν κανόνας νά μπαίνει στίς ἐπιτροπές αὐτές καί στά Σοβιέτ ἡ πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς, ἐξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τήν καθοριστική ἐπιροή τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς.

6. Ἐπειδή στήν Οὐκρανία ἡ ἀγροτιά ἀποτελεῖ, σέ ἀκόμη μεγαλύτερο βαθμό ἀπ' ὅ,τι στή Ρωσία, τή μεγαλύτερη μάζα τοῦ πληθυσμοῦ, καθῆκον τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν Οὐκρανία εἶναι νά κατακτήσει τήν ἐμπιστοσύνη ὄχι μόνο τῆς ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς, ἀλλά καί τῶν πλατιῶν στρωμάτων τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς, πού τά πραγματικά της συμφέροντα τή συνδέουν στενότατα μέ τή Σοβιετική ἐξουσία. Εἰδικότερα, εἶναι ἀπαραίτητο, διατηρώντας τίς βασικές ἀρχές τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς (κρατική συγκέντρωση σιτηρῶν μέ σταθερές τιμές, ὑποχρεωτικό παρακράτημα) νά σκεφτοῦμε προσεκτικά τούς τρόπους ἐφαρμογῆς τους, παίρνοντας ὑπόψη τίς συνθῆκες τοῦ οὐκρανικοῦ χωριοῦ.

Τό ἄμεσο καθῆκον τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς στήν Οὐκρανία πρέπει νά εἶναι ἡ συγκέντρωση τῶν πλεονασμάτων σιτηρῶν *μόνο σέ αὐστηρά περιορισμένη κλίμακα,* ἀπαραίτητη γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς οὐκρανικῆς φτωχολογιᾶς, τῶν ἐργατῶν καί τοῦ

Κόκκινου Στρατοῦ. Κατά τή συγκέντρωση τῶν πλεονασμάτων ἰδιαίτερη προσοχή πρέπει νά δίνεται στά συμφέροντα τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς, καί νά γίνεται αὐστηρός διαχωρισμός της ἀπό τά κουλάκικα στοιχεῖα. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ξεσκεπαστεῖ ἔμπρακτα μπροστά στήν οὐκρανική ἀγροτιά ἡ ἀντεπαναστατική δημαγωγία πού τῆς σφηνώνουν στό μυαλό της, ὅτι τάχα σκοπός τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας εἶναι νά παίρνει τά σιτηρά καί ἄλλα ἐπισιτιστικά προϊόντα ἀπό τήν Οὐκρανία καί νά τά μεταφέρει στή Ρωσία.

Στούς ἐκπροσώπους τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας, σέ ὅλα τά κομματικά στελέχη, στούς ὀργανωτές κτλ. πρέπει νά ἀνατεθεῖ τό καθῆκον τῆς πιό πλατιᾶς προσέλκυσης τῆς φτωχῆς καί τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς στό ἔργο τῆς διοίκησης σέ ὅλους τούς τομεῖς.

Γιά τόν ἴδιο ἐπίσης σκοπό τῆς ἐγκαθίδρυσης γνήσιας ἐξουσίας τῶν ἐργαζομένων πρέπει νά παρθοῦν ἀμέσως μέτρα γιά νά μήν ἐπιτραπεῖ τό πλημμύρισμα τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων μέ μικροαστικά οὐκρανικά στοιχεῖα τῆς πόλης, πού δέν καταλαβαίνουν τίς συνθῆκες ζωῆς τῶν πλατιῶν ἀγροτικῶν μαζῶν, καί πού συχνά καλύπτονται κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὅρος γιά τήν εἴσοδο τέτιου εἴδους στοιχείων τόσο στίς γραμμές τοῦ Κόμματος, ὅσο καί στά σοβιετικά ἱδρύματα, πρέπει νά εἶναι ἡ προκαταρκτική ἐπαλήθευση τῆς ἱκανότητάς τους γιά ἐργασία καί τῆς ἀφοσίωσής τους στά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων *στήν πράξη,* καί πρίν ἀπόλα στό μέτωπο, στίς τάξεις τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ. Παντοῦ καί κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες τά τέτιου εἴδους στοιχεῖα πρέπει νά μποῦν κάτω ἀπό τόν αὐστηρό ταξικό ἔλεγχο τοῦ προλεταριάτου.

Ἐπειδή, ὅπως ἔδειξε ἡ πείρα, μιά μεγάλη ποσότητα ὅπλων πού βρίσκονται στά χέρια τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Οὐκρανίας συγκεντρώνονται ἀναπόφευκτα, λόγω τῆς ἀνοργανωσιᾶς τῆς φτωχολογιᾶς, στά χέρια τῶν κουλάκικων καί ἀντεπαναστατικῶν στοιχείων, πράγμα πού ὁδηγεῖ ἀντί στή δικτατορία τῶν ἐργαζομένων στήν ἔμπρακτη κυριαρχία τῶν κουλάκων συμμοριτῶν, πρώτιστο καθῆκον τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης στήν Οὐκρανία εἶναι νά παρθεῖ ὅλος ὁ ὁπλισμός καί νά συγκεντρωθεῖ στά χέρια τοῦ ἐργατοαγροτικοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.

7. Ἡ ἀγροτική πολιτική πρέπει νά ἐφαρμόζεται ἔτσι, ὥστε νά προσέχονται ἰδιαίτερα τά συμφέροντα τοῦ γεωργικοῦ νοικοκυριοῦ τῆς φτωχῆς καί τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς.

Καθῆκον τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς στήν Οὐκρανία πρέπει νά εἶναι:

1) Ἡ καθολική ἐξάλειψη τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας, πού τήν εἶχε παλινορθώσει ὁ Ντενίκιν καί ἡ μεταβίβαση τῆς γῆς στούς ἀκτήμονες καί στούς μικροκτηματίες.

2) Τά σοβιετικά νοικοκυριά νά ὀργανώνονται μόνο σέ αὐστηρά περιορισμένο μέγεθος, παίρνοντας ὑπόψη τά ζωτικά συμφέροντα τῆς γύρω ἀγροτιᾶς.

3) Στό ἔργο τῆς συνένωσης τῶν ἀγροτῶν σέ κομμοῦνες, συνεταιρισμούς κτλ. νά ἐφαρμόζεται αὐστηρά ἡ πολιτική τοῦ Κόμματος, πού δέν ἐπιτρέπει στό ζήτημα αὐτό κανέναν ἐξαναγκασμό, ἀφήνοντας τό ζήτημα ἀποκλειστικά στήν ἐλεύθερη ἀπόφαση τῶν ἴδιων τῶν ἀγροτῶν καί τιμωρώντας αὐστηρά κάθε ἀπόπειρα ἐφαρμογῆς στήν ὑπόθεση αὐτή τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐξαναγκασμοῦ.

«Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 8, 2 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)»

ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ [125]

Τό ΣΛΕ ἀναθέτει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν νά ἐπεξεργαστεῖ μέσα σέ μιά ἑβδομάδα λεπτομερειακό διάταγμα (εἴτε ὁδηγίες) σχετικά μέ τή συμμετοχή τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, ἰδιαίτερα τῶν συνδικάτων, στή διεύθυνση τῶν σιδηροδρόμων, τήν ἐκπαίδευση τῶν ἐργατῶν στή διεύθυνση κτλ.

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Η VIII ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) [126]

2-4 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1919

Δημοσιεύτηκαν: ὁ ἐναρκτήριος λόγος στή συνδιάσκεψη στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 271· ἡ πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ καί ὁ τελικός λόγος στήν ἔκθεση στίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 9· τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή διεθνή πολιτική καί ὁ τελικός λόγος στό θέμα: ἡ Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐκρανία, γιά πρώτη φορά τό 1932 στή 2η-3η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται: ὁ ἐναρκτήριος λόγος στή συνδιάσκεψη σύμφωνα μέ τό στενογράφημα, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»· ἡ πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ καί ὁ τελικός λόγος στήν ἔκθεση σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα· τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή διεθνή πολιτική σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο· ὁ τελικός λόγος στό θέμα: ἡ Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐκρανία, σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

1
ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ 2 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Σύντροφοι! Ἐπιτρέψτε μου ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚΡ (μπολσεβίκων) νά κηρύξω τήν ἔναρξη τῆς Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ Κόμματός μας.

Σύντροφοι! Σύμφωνα μέ τό Καταστατικό τοῦ Κόμματος συνδιασκέψεις σάν κι' αὐτή πρέπει νά συγκαλοῦνται κάθε 3 μῆνες, ἀλλά ἡ δύσκολη κατάσταση στήν ὁποία βρισκόμασταν πρίν ἀπό μερικούς μῆνες, ἐξαιτίας τῆς πολεμικῆς κατάστασης, μᾶς ἀνάγκασε νά ἐντείνουμε τόσο πολύ τίς δυνάμεις μας καί νά περιορίσουμε τόσο πολύ ὅλους τούς μηχανισμούς ὄχι μόνο τῆς σοβιετικῆς, ἀλλά καί τῆς κομματικῆς δουλιᾶς πού, δυστυχῶς, δέν κατορθώσαμε νά ἐκπληρώσουμε ἐπακριβῶς τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ, καί ἡ συνδιάσκεψη ἀναβλήθηκε.

Σύντροφοι! Συγκαλοῦμε τώρα τή συνδιάσκεψη μέ τήν εὐκαιρία τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ [127] σέ μιά στιγμή πού κατορθώσαμε νά πετύχουμε μιά πολύ μεγάλη βελτίωση στά μέτωπα, καί πού εἴμαστε βέβαιοι ὅτι βρισκόμαστε στίς παραμονές μιᾶς τεράστιας στροφῆς πρός τό καλύτερο τόσο στή διεθνή κατάσταση, ὅσο καί στόν πολιτικό τομέα, καθώς καί σέ ὁλόκληρη τήν ἐσωτερική μας οἰκοδόμηση. Γιά τά καθήκοντα πού μπαίνουν μπροστά μας ἔχουμε ἤδη μιλήσει πολλές φορές στίς κομματικές συνελεύσεις, στόν Τύπο, καί θά μιλήσουμε γι' αὐτά στή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ κάθε συγκεκριμένου θέματος τῆς ἡμερήσιας διάταξης. Γι' αὐτό, ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νά περάσω κατευθείαν στό πρακτικό μέρος καί νά προτείνω τήν ἐκλογή προεδρείου τῆς συνδιάσκεψης.

Παρακαλῶ νά ὑποβληθοῦν ὅ,τι προτάσεις ὑπάρχουν πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα.

2
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ 2 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

(Χειροκροτήματα.) Σύντροφοι! Ἡ ἔκθεση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπό τυπική ἄποψη θά ἔπρεπε στή σημερινή στιγμή νά σᾶς δόσει κυρίως μιά συνόψιση τῆς πείρας πού ἀποκτήθηκε στό διάστημα αὐτό. Πρέπει ὅμως νά πῶ ὅτι μιά τέτια ἐπιδίωξη — νά περιοριστοῦμε στό παρελθόν, ἤ ἀκόμη νά κάνουμε ἁπλῶς ἕναν ἀπολογισμό πού νά στρέφει τήν κύρια προσοχή στό παρελθόν — δέν ἀνταποκρίνεται καθόλου στό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς πού ζοῦμε καί στά καθήκοντα πού στέκουν μπροστά μας. Γι' αὐτό, ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ λοιπόν νά μεταφέρω τό κέντρο τοῦ βάρους αὐτῆς τῆς ἔκθεσης, πού θά ἤθελα νά τήν παρουσιάσω καί στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ὄχι τόσο στήν περιγραφή τῶν ὅσων περάσαμε, ὅσο στά διδάγματα πού συνάγουμε καί πρέπει νά συνάγουμε ἀπό τήν πείρα γιά τήν ἄμεση πρακτική μας δουλιά.

Παρόλο πού στή σημερινή περίοδο, μποροῦμε νά ποῦμε χωρίς καμιά ὑπερβολή, ὅτι κατακτήσαμε τεράστιες ἐπιτυχίες, παρά τό γεγονός ὅτι ἡ κυριότερη δυσκολία μας ἀνήκει πιά στό παρελθόν, ὡστόσο ἔχουμε ἀναμφισβήτητα νά ἀντιμετωπίσουμε ἀκόμη πάρα πολύ μεγάλες δυσκολίες. Φυσικά, ὅλη ἡ προσοχή τοῦ Κόμματος πρέπει νά συγκεντρωθεῖ στή λύση αὐτῶν τῶν προβλημάτων, ἐνῶ στήν ἱστορία θά πρέπει νά κάνουμε ἀναδρομή μόνο στό βαθμό πού εἶναι ἐντελῶς ἀπαραίτητο γιά τήν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων πού στέκουν μπροστά μας.

Βέβαια, στήν περίοδο πού πέρασε ἀπό τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τό κυριότερο πρόβλημα πού μᾶς ἀπασχόλησε περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο εἶναι ὁπωσδήποτε τό πρόβλημα τοῦ πολέμου. Ἐννοεῖται πώς ὁ ἐμφύλιος πόλεμος κάλυψε τά πάντα, καί εἶναι αὐτονόητο πώς στήν πάλη αὐτή γιά τήν ὕπαρξή μας εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά ἀποσποῦμε τίς καλύτερες δυνάμεις τοῦ Κόμματος ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους τομεῖς δουλιᾶς καί δράσης καί νά τίς μεταφέρουμε στήν πολεμική δουλιά. Καί στίς συνθῆκες τοῦ πολέμου δέν μποροῦσε νά γίνει διαφορετικά. Ὅσο ὅμως καί ἄν ζημίωσε τό δημιουργικό ἔργο σέ πολλούς τομεῖς τῆς σοβιετικῆς καί κομματικῆς δράσης ἀπό τήν ἀπόσπαση αὐτή, ἀπό τήν ἄλλη κατορθώσαμε πραγματικά νά πετύχουμε μιά τέτια συγκέντρωση δυνάμεων στόν πολεμικό τομέα καί νά πραγματοποιήσουμε τόσο λαμπρά ἀποτελέσματα, πού προηγούμενα ὄχι μόνο οἱ ἀντίπαλοί μας, ὄχι μόνο οἱ ταλαντευόμενοι, ἀλλά καί οἱ περισσότεροι ἀπό μᾶς τούς ἴδιους τά θεωροῦσαν μάλλον ἀπραγματοποίητα. Γιατί, τό νά κρατηθοῦμε δυό χρόνια τόν καιρό πού ὅλοι οἱ ἐχθροί μας εἶχαν τήν ἄμεση καί ἔμμεση ὑποστήριξη πρῶτα τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, κι' ἔπειτα ἑνός ἀκόμη ἰσχυρότερου ἰμπεριαλισμοῦ πού εἶχε ἁρπάξει ὅλον ἀπολύτως τόν κόσμο, τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ τῆς Ἀντάντ — τό νά κρατηθοῦμε δυό χρόνια σέ μιά τόσο καταστραμένη καί καθυστερημένη χώρα, αὐτό ἦταν ἕνα καθῆκον πού ἡ πραγματοποίησή του ἦταν ἀναμφισβήτητα «θαῦμα». Γι' αὐτό πρέπει, νομίζω, νά δοῦμε πῶς συνέβηκε καί πραγματοποιήθηκε αὐτό τό «θαῦμα» καί τί πρακτικά συμπεράσματα βγαίνουν ἀπό δῶ μέ βάση τά ὁποῖα νά μποροῦμε νά ποῦμε μέ σιγουριά — καί μοῦ φαίνεται πώς πραγματικά μποροῦμε νά ποῦμε μέ σιγουριά — ὅτι ὅσο μεγάλες καί ἄν εἶναι οἱ δυσκολίες τῆς ἐσωτερικῆς οἰκοδόμησης, θά τίς ξεπεράσουμε μέσα στό πιό σύντομο διάστημα μέ τήν ἴδια ἐπιτυχία πού ἐπιλύσαμε καί τά ζητήματα τῆς πολεμικῆς ἄμυνας.

Ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλισμός, πού στήν πραγματικότητα αὐτός προκάλεσε στή χώρα μας τόν ἐμφύλιο πόλεμο καί εἶναι ὑπεύθυνος γιά τήν παράτασή του, ἔχει ὑποστεῖ ἧττες στά δυό αὐτά χρόνια, κι' ἐμεῖς πρέπει πρῶτα-πρῶτα νά θέσουμε τό ἐρώτημα πῶς μπόρεσε νά συμβεῖ, ὥστε νά πραγματοποιήσουμε μιά τόσο τεράστια ἐπιτυχία στήν πάλη ἐνάντια στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλισμό, πού χωρίς καμιά ἀμφιβολία εἶναι καί τώρα ἀκόμη πολύ ἰσχυρότερος ἀπό μᾶς; Γιά νά ἀπαντήσουμε στό ἐρώτημα

αὐτό πρέπει νά ρίξουμε μιά γενική ματιά στό ἱστορικό τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στή Ρωσία, στό ἱστορικό τῆς ἐπέμβασης τῆς Ἀντάντ. Πρέπει πρίν ἀπόλα νά διαπιστώσουμε ὅτι στόν πόλεμο αὐτό ὑπάρχουν δυό περίοδοι πού διαφέρουν ριζικά στόν τρόπο δράσης τῆς Ἀντάντ, ἤ δυό βασικές μέθοδοι στίς πολεμικές της ἐπιχειρήσεις ἐνάντια στή Ρωσία.

Ἡ Ἀντάντ, ἀφοῦ νίκησε τή Γερμανία, καταστρώνοντας τό σχέδιο κατάπνιξης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στή Ρωσία, ἦταν φυσικό νά στηρίζεται πρίν ἀπόλα στά δικά της στρατεύματα. Καί ἐννοεῖται πώς, ἄν ἡ Ἀντάντ μποροῦσε ἔστω καί ἕνα μικρό μέρος τῶν τεράστιων στρατιῶν της πού ἀποδεσμεύτηκαν μετά τήν ἧττα τῆς Γερμανίας, ἄν ἔστω καί τό ἕνα δέκατο αὐτῶν τῶν στρατευμάτων μποροῦσε νά τό ρίξει πραγματικά ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, εἶναι αὐτονόητο πώς δέν θά μπορούσαμε νά κρατηθοῦμε. Κι' αὐτό πού χαρακτηρίζει τήν πρώτη περίοδο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στή Ρωσία εἶναι ὅτι ἡ ἀπόπειρα τῆς Ἀντάντ νά τσακίσει μέ τίς δικές της δυνάμεις τή Σοβιετική Δημοκρατία, χρεοκόπησε. Ἡ Ἀντάντ ἀναγκάστηκε νά ἀποσύρει τά ἀγγλικά στρατεύματα πού δροῦσαν στό μέτωπο τοῦ Ἀρχάνγκελσκ. Ἡ ἀποβίβαση τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων στή νότια Ρωσία ἔληξε μέ μιά σειρά ἐξεγέρσεις τῶν γάλλων ναυτῶν, καί σήμερα, ὅσο καί ἄν ὀργιάζει ἀκόμη ἡ στρατιωτική λογοκρισία — παρόλο πού δέν γίνεται πόλεμος, ἡ πρώην στρατιωτική καί τώρα μή στρατιωτική λογοκρισία ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει στίς δῆθεν ἐλεύθερες χῶρες τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας — καί ὅσο σπάνια καί ἄν εἶναι τά ἀντίτυπα τῶν ἐφημερίδων πού φτάνουν σ' ἐμᾶς, ὡστόσο διαθέτουμε στοιχεῖα ἀπόλυτα ἐξακριβωμένα καί ντοκουμενταρισμένα ἀπό τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία, πού δείχνουν ὅτι οἱ εἰδήσεις, λογουχάρη, γιά τήν ἐξέγερση τῶν ναυτῶν στά γαλλικά πολεμικά στή Μαύρη Θάλασσα ἔφτασαν στίς στῆλες τοῦ γαλλικοῦ Τύπου, ὅτι ἡ καταδίκη σέ κάτεργα ἀρκετῶν γάλλων ναυτῶν μαθεύτηκε στή Γαλλία, ὅτι δλος ὁ κομμουνιστικός, δλος ὁ ἐπαναστατικός ἐργατικός Τύπος τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἀγγλίας σχολιάζει τά γεγονότα αὐτά, ὅτι, λογουχάρη, τό ὄνομα τῆς συντρόφισσας Ζαννά Λαμπούρμπ, πού οἱ γάλλοι τήν τουφέκισαν στήν Ὀδησσό γιά μπολσεβίκικη ζύμωση, ἔγινε σύνθημα γιά τό γαλλικό σοσιαλιστικό ἐργατικό Τύπο, ὄχι μόνο τῆς κομμουνιστικῆς πτέρυγας: ἀκόμη καί ἡ ἐφημερίδα «Οὑμανιτέ», πού ὡς πρός τίς βασικές της ἀρχές στέκει πιό κοντά ἀπό κάθε ἄλλη στήν

ἄποψη τῶν δικῶν μας μενσεβίκων καί ἐσέρων, ἀκόμη καί ἡ ἐφημερίδα αὐτή ἔκανε τό ὄνομα τῆς Λαμπούρμπ σύνθημα πάλης ἐνάντια στό γαλλικό ἰμπεριαλισμό καί κατά τῆς ἀνάμιξης στίς ὑποθέσεις τῆς Ρωσίας. Ἔγιναν ἐπίσης ἀντικείμενο συζήτησης στόν ἀγγλικό ἐργατικό Τύπο καί γράμματα ἄγγλων στρατιωτῶν πού ἔκαναν στό μέτωπο τοῦ Ἀρχάνγκελσκ. Γιά ὅλα αὐτά διαθέτουμε στοιχεῖα ἐντελῶς ἐξακριβωμένα καί ντοκουμενταρισμένα. Συνεπῶς, γιά μᾶς εἶναι ξεκάθαρο πώς ἐδῶ συντελέστηκε πραγματικά μιά τεράστια ἀνακατάταξη, πού γι' αὐτή μιλούσαμε συνεχῶς παλιότερα καί πιστεύαμε ἀκράδαντα πώς θά συντελεστεῖ καί πού τόν τελευταῖο καιρό, ἔστω καί μέ ἀπίστευτα ἀργούς ρυθμούς, ἔγινε ὡστόσο ἀναμφισβήτητη πραγματικότητα.

Τήν ἀνακατάταξη αὐτή τήν προκαλοῦσε ἀναπόφευκτα ἡ ἴδια ἡ φορά τῶν πραγμάτων. Ἀκριβῶς οἱ χῶρες πού περισσότερο ἀπό ὅλες θεωροῦνταν καί θεωροῦνται δημοκρατικές, πολιτισμένες καί καλλιεργημένες, αὐτές εἶναι πού διεξῆγαν πόλεμο ἐνάντια στή Ρωσία μέ τά πιό ἄγρια μέσα, χωρίς τό παραμικρό ἴχνος νομιμότητας. Κατηγοροῦν τούς μπολσεβίκους γιά παράβαση τοῦ δημοκρατισμοῦ — αὐτό εἶναι τό συνηθισμένο ἐπιχείρημα πού προβάλλουν ἐναντίον μας οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι καί ὁλόκληρος ὁ εὐρωπαϊκός ἀστικός Τύπος. Κανένα ὅμως ἀπό τά δημοκρατικά αὐτά κράτη δέν τόλμησε καί δέν θά τολμήσει μέ βάση τούς νόμους τῆς ἴδιας του τῆς χώρας νά κηρύξει τόν πόλεμο κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Παράλληλα σημειώνεται μιά ἀπό πρώτη ματιά δυσδιάκριτη, ἀλλά πολύ ἔντονη διαμαρτυρία ἀπό τίς στῆλες τοῦ ἐργατικοῦ Τύπου, πού δηλώνει: ποῦ εἶναι γραμμένοι στό Σύνταγμά μας, στό Σύνταγμα τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Ἀμερικῆς, νόμοι πού ἐπιτρέπουν τή διεξαγωγή ἀκήρυχτου πολέμου καί χωρίς νά ρωτηθεῖ ἡ Βουλή; Καί στόν Τύπο τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν γίνει προτάσεις νά παραπεμφθοῦν σέ δίκη οἱ ἀρχηγοί τῶν κρατῶν τους γιά ἐγκλήματα κατά τοῦ κράτους, μέ τήν κατηγορία κήρυξης πολέμου χωρίς τήν ἄδεια τῆς Βουλῆς. Τέτιες προτάσεις ἔχουν γίνει. Εἶναι ἀλήθεια πώς γίνονταν σέ φυλλάδια πού δέν ἔβγαιναν συχνότερα ἀπό μιά φορά τήν ἑβδομάδα καί τά ὁποῖα κατάσχονταν τουλάχιστο μιά φορά τό μήνα, πού κυκλοφοροῦσαν σέ μερικές ἑκατοντάδες ἤ καί χιλιάδες ἀντίτυπα. Τά φυλλάδια αὐτά οἱ ἡγέτες τῶν ὑπεύθυνων κυβερνητικῶν κομμάτων μποροῦσαν νά τά ἀγνοοῦν. Ἐδῶ ὅμως πρέπει νά σημειώ-

σουμε δυό βασικά ρεύματα: οἱ κυρίαρχες τάξεις σέ ὅλο τόν κόσμο ἐκδίδουν καθημερινά σέ ἑκατομμύρια ἀντίτυπα τίς γνωστές καπιταλιτικές ἐφημερίδες, πού εἶναι γεμάτες πρωτάκουστες ψευτιές καί συκοφαντίες ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Κάτω ὅμως, οἱ ἐργατικές μάζες μαθαίνουν ἀπό τούς στρατιῶτες πού γύρισαν ἀπό τή Ρωσία πώς ὅλη αὐτή ἡ καμπάνια εἶναι μιά ψευτιά. Ἔτσι δημιουργεῖται γιά τήν Ἀντάντ ἡ ἀνάγκη νά ἀποσύρει τά στρατεύματά της ἀπό τή Ρωσία.

Ὅταν ἐμεῖς εὐθύς ἐξαρχῆς λέγαμε πώς ὑπολογίζουμε στήν παγκόσμια ἐπανάσταση, μᾶς κοροΐδευαν καί ἔλεγαν ἑκατοντάδες φορές, καί λένε καί τώρα, πώς αὐτό εἶναι ἀπραγματοποίητο. Ὅμως, στά δυό αὐτά χρόνια συγκεντρώσαμε συγκεκριμένο ὑλικό γιά νά κάνουμε μιά ἐπαλήθευση. Ξέρουμε πώς, ἄν πάρουμε τόν ὑπολογισμό αὐτό μέ τήν ἔννοια τῆς προσδοκίας μιᾶς γρήγορης καί ἄμεσης ἐξέγερσης στήν Εὐρώπη, αὐτό δέν ἔγινε. Τό ὅτι ὅμως ὁ ὑπολογισμός αὐτός ἀποδείχτηκε στή βάση πολύ σωστός καί ὅτι εὐθύς ἐξαρχῆς ἀφαίρεσε ἀπό τήν Ἀντάντ τό ἔρεισμα γιά μιά ἔνοπλη ἐπέμβαση — δυό χρόνια ὕστερα καί ἰδιαίτερα μετά τήν ἧττα τοῦ Κολτσάκ, μετά τήν ἀποχώρηση τῶν ἀγγλικῶν στρατευμάτων ἀπό τό Ἀρχάνγκελσκ καί ἀπό ὅλο τό Βόρειο μέτωπο — αὐτό εἶναι κάτι περισσότερο ἀπό ἀδιαφιλονίκητο ἱστορικό γεγονός. Ἔφταναν λίγες ἀπό τίς στρατιές πού διέθετε ἡ Ἀντάντ γιά νά μᾶς πνίξουν. Μπορέσαμε ὅμως νά νικήσουμε τόν ἐχθρό, γιατί στήν πιό δύσκολη στιγμή ἐκδηλώθηκε ἡ συμπάθεια τῶν ἐργατῶν ὅλου τοῦ κόσμου. Καί ἔτσι κατορθώσαμε νά τά βγάλουμε ἄξια πέρα στήν πρώτη αὐτή περίοδο τῆς ἐπιδρομῆς τῆς Ἀντάντ ἐναντίον μας. Θυμᾶμαι πώς σέ ἕνα ἄρθρο, μοῦ φαίνεται τοῦ Ράντεκ, ἀναφερόταν πώς ἡ ἐπαφή τῶν στρατευμάτων τῆς Ἀντάντ μέ τό πυρωμένο ἔδαφος τῆς Ρωσίας, πού ἄναψε τήν πυρκαγιά τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, θά κάνει νά ἀνάψουν καί τά στρατεύματα αὐτά. Ἡ ζωή ἔδειξε πώς ἔτσι κι' ἔγινε στήν πραγματικότητα. Δέν χρειάζεται νά ποῦμε πώς οἱ ζυμώσεις πού συντελοῦνται στίς γραμμές τῶν ἄγγλων καί γάλλων στρατιωτῶν καί ναυτῶν, πού γνωρίζουν τά ὀνόματα ἐκείνων πού τουφεκίστηκαν γιά κομμουνιστική δράση, δέν χρειάζεται νά ποῦμε πώς ὅσο ἀδύνατες καί ἄν εἶναι οἱ ζυμώσεις αὐτές, ὅσο ἀδύνατες καί ἄν εἶναι ἐκεῖ οἱ κομμουνιστικές ὀργανώσεις — κάνουν μιά τεράστια δουλιά. Τά ἀποτελέσματα φαίνονται: ἀνάγκασαν τήν Ἀντάντ νά ἀποσύρει τά στρατεύματά της. Μόνο αὐτό μᾶς ἔδοσε τήν πρώτη μεγάλη νίκη.

Ἡ δεύτερη μέθοδος τῆς Ἀντάντ, τό δεύτερο σύστημα πάλης της ἦταν νά χρησιμοποιήσει ἐναντίον μας τά μικρά κράτη. Στά τέλη τοῦ Αὐγούστου αὐτοῦ τοῦ χρόνου μιά σουηδική ἐφημερίδα [128] ἔγραψε πώς τάχα ὁ ὑπουργός Στρατιωτικῶν τῆς Ἀγγλίας Τσώρτσιλ δήλωσε ὅτι ἐνάντια στή Ρωσία θά ἐπιτεθοῦν 14 κράτη καί συνεπῶς πολύ σύντομα, πάντως ὥς τά τέλη τοῦ χρόνου, ἡ πτώση τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας εἶναι σίγουρη. Νομίζω πώς ἀργότερα ὁ Τσώρτσιλ διάψευσε αὐτή τή δήλωση, λέγοντας πώς τήν ἐπινόησαν οἱ μπολσεβίκοι. Ἐμεῖς ὅμως ἔχουμε ἐξακριβωμένες πληροφορίες σέ ποιά σουηδική ἐφημερίδα ἔχει δημοσιευτεῖ ἡ εἴδηση αὐτή. Γι' αὐτό βεβαιώνουμε πώς ἡ εἴδηση αὐτή προέρχεται ἀπό εὐρωπαϊκές πηγές. Ἐπιπλέον ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τά γεγονότα. Μέ τό παράδειγμα τῆς Φιλλανδίας καί τῆς Ἐσθονίας διαπιστώσαμε μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια πώς ἡ Ἀντάντ κατέβαλλε κάθε προσπάθεια γιά νά τίς ἐξαναγκάσει νά ἐπιτεθοῦν ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Ἐγώ προσωπικά ἔτυχε νά διαβάσω ἕνα κύριο ἄρθρο τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδας «Τάιμς» μέ θέμα τή Φιλλανδία [129], τόν καιρό πού τά στρατεύματα τοῦ Γιουντένιτς ἀπεῖχαν μερικά βέρστια ἀπό τήν Πετρούπολη, ἡ ὁποία διέτρεχε τόν πιό μεγάλο κίνδυνο. Τό ἄρθρο αὐτό κυριολεκτικά ἔβραζε ἀπό δυσφορία καί ἀγανάκτηση καί ἦταν γραμμένο μέ ἕνα πάθος πρωτάκουστο καί ἀσυνήθιστο γιά ἐφημερίδα (συνήθως οἱ ἐφημερίδες αὐτοῦ τοῦ εἴδους γράφονται διπλωματικά, ὅπως γραφόταν σ' ἐμᾶς ἡ μιλιουκοφική «Ρέτς» [130]). Ἦταν ἡ πιό ξέφρενη προκήρυξη πού ἀπευθυνόταν πρός τή Φιλλανδία καί ἔβαζε τό ζήτημα ὀρθά-κοφτά: ἡ τύχη τοῦ κόσμου ἐξαρτᾶται ἀπό τή Φιλλανδία, σ' αὐτή στρέφουν τά βλέμματά τους ὅλες οἱ πολιτισμένες καπιταλιστικές χῶρες. Ξέρουμε πώς ἡ στιγμή πού τά στρατεύματα τοῦ Γιουντένιτς ἀπεῖχαν μερικά βέρστια ἀπό τήν Πετρούπολη ἦταν στιγμή ἀποφασιστική. Ἄσχετα ἀπό τό ἄν εἶπε ἤ δέν εἶπε τά παραπάνω λόγια ὁ Τσώρτσιλ, τέτια πολιτική πάντως ἐφάρμοζε. Εἶναι γνωστό τί πίεση ἀσκοῦσε ὁ ἰμπεριαλισμός τῆς Ἀντάντ στά μικρά αὐτά κράτη, πού εἶχαν δημιουργηθεῖ στά βιαστικά, ἦταν ἀνίσχυρα καί ἐξαρτημένα πέρα γιά πέρα ἀπό τήν Ἀντάντ ἀκόμη καί στά πιό φλέγοντα ζητήματα, ὅπως τό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, καί ἀπό κάθε ἄλλη ἄποψη. Νά ξεφύγουν ἀπό τήν ἐξάρτηση αὐτή δέν μποροῦν. Χρησιμοποιήθηκαν ὅλα τά μέσα πίεσης, οἰκονομικῆς, ἐπισιτιστικῆς, στρατιωτικῆς, γιά τόν ἐξαναγκασμό

τῆς Ἐσθονίας, τῆς Φιλλανδίας καί, ἀναμφισβήτητα καί τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας, καί τῆς Πολωνίας, γιά τόν ἐξαναγκασμό ὅλων αὐτῶν τῶν κρατῶν νά στραφοῦν ἐναντίον μας. Τό ἱστορικό τῆς τελευταίας ἐκστρατείας τοῦ Γιουντένιτς ἐνάντια στήν Πετρούπολη ἔδειξε ὁριστικά ὅτι ἀπότυχε καί ἡ δεύτερη αὐτή μέθοδος διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου ἀπομέρους τῆς Ἀντάντ. Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πώς μιά ἐλάχιστη βοήθεια ἀπομέρους τῆς Φιλλανδίας ἤ — κάπως μεγαλύτερη — βοήθεια ἀπομέρους τῆς Ἐσθονίας θά ἦταν ἀρκετή γιά νά κριθεῖ ἡ τύχη τῆς Πετρούπολης. Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πώς ἡ Ἀντάντ, ἔχοντας ἐπίγνωση τῆς σοβαρότητας τῆς κατάστασης, ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε γιά νά πετύχει αὐτή τή βοήθεια, καί παρόλα αὐτά χρεοκόπησε.

Αὐτή εἶναι ἡ δεύτερη κολοσσιαία διεθνής νίκη πού κερδίσαμε, καί νίκη πιό δύσκολη ἀπό τήν πρώτη. Ἡ πρώτη κερδήθηκε γιατί ἀποδείχθηκε πώς ἦταν πραγματικά ἀδύνατο νά κρατᾶνε γαλλικά καί ἀγγλικά στρατεύματα στό ρωσικό ἔδαφος: αὐτά δέν πολεμοῦν, ἀλλά προμηθεύουν στήν Ἀγγλία καί στή Γαλλία στασιαστές, πού ξεσηκώνουν τούς ἄγγλους καί γάλλους ἐργάτες ἐνάντια στίς κυβερνήσεις τους. Ἀλλά ἀποδείχτηκε πώς καί τοῦτο τό ὅπλο (ὅτι ἐσκεμμένα περιέσφιξαν καί περισφίγγουν τή Ρωσία μέ ἕναν κλοιό ἀπό μικρά κράτη πού δημιουργοῦνται, φυσικά, καί ὑποστηρίζονται γιά τήν καταπολέμηση τοῦ μπολσεβικισμοῦ), στρέφεται κι' αὐτό ἐνάντια στήν Ἀντάντ. Σέ ὅλα αὐτά τά κράτη ὑπάρχουν ἀστικές κυβερνήσεις, πού στή σύνθεσή τους ἔχουν σχεδόν πάντα ἀστούς συμφιλιωτιστές, ἀνθρώπους πού λόγω τῆς ταξικῆς τους θέσης εἶναι κατά τῶν μπολσεβίκων. Τό καθένα ἀπ' αὐτά τά ἔθνη τρέφει ἀναμφισβήτητα ἐξαιρετικά ἐχθρικές διαθέσεις ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ὡστόσο ἐμεῖς κατορθώσαμε νά κάνουμε αὐτούς τούς ἀστούς καί συμφιλιωτιστές νά στραφοῦν πρός τό μέρος μας. Αὐτό φαίνεται ἀπίθανο, καί ὅμως ἔτσι ἀκριβῶς ἔχουν τά πράγματα, γιατί τό καθένα ἀπό τά κράτη αὐτά, ὕστερα ἀπό τίς δοκιμασίες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, δέν μπορεῖ νά μήν ταλαντεύεται στό ζήτημα, ἄν τό συμφέρει νά ἀγωνίζεται σήμερα ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ὅταν μνηστήρας τῆς ἐξουσίας στή Ρωσία, μνηστήρας πού βάσιμα θεωρεῖται σοβαρός, δέν εἶναι ἄλλος παρά ὁ Κολτσάκ ἤ ὁ Ντενίκιν, δηλαδή οἱ ἐκπρόσωποι τῆς παλιᾶς ἰμπεριαλιστικῆς Ρωσίας. Τό ὅτι στήν προκειμένη περίπτωση ὁ Κολτσάκ ἤ ὁ Ντενίκιν εἶναι ἐκπρόσωπος τῆς παλιᾶς Ρωσίας,

δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Συνεπῶς ἀποκτήσαμε τή δυνατότητα νά στηριχτοῦμε σέ μιά ἄλλη ρωγμή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ στρατοπέδου. Ἄν τούς πρώτους μῆνες μετά τήν ἐπανάστασή μας μπορέσαμε καί κρατηθήκαμε ἐπειδή ὁ γερμανικός καί ὁ ἀγγλικός ἰμπεριαλισμός εἶχαν ἁρπαχτεῖ σέ μιά θανάσιμη πάλη μεταξύ τους, ἄν ὕστερα ἀπ' αὐτό τό ἑξάμηνο μπορέσαμε καί κρατηθήκαμε ἀκόμη πάνω ἀπό μισό χρόνο, ἐπειδή τά στρατεύματα τῆς Ἀντάντ ἀποδείχτηκαν ἀνίκανα νά μᾶς ἀντιπαλέψουν, τόν ἑπόμενο χρόνο, γιά τόν ὁποῖο κυρίως πρόκειται τώρα νά κάνουμε ἀπολογισμό, τά καταφέραμε νά κρατηθοῦμε ἐπειδή ἡ ἀπόπειρα τῶν μεγάλων δυνάμεων, πού ἐπηρεάζουν ἀπόλυτα καί ἀναμφισβήτητα ὅλες τίς μικρές χῶρες, ἡ ἀπόπειρά τους νά κινητοποιήσουν τίς μικρές χῶρες ἐναντίον μας χρεοκόπησε, ἐξαιτίας τῆς ἀντίθεσης τῶν συμφερόντων τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ μέ τά συμφέροντα αὐτῶν τῶν χωρῶν. Ἡ καθεμιά ἀπό τίς μικρές αὐτές χῶρες ἔχει πιά δοκιμάσει στό πετσί της τά νύχια τῆς Ἀντάντ. Ὅλες τους ξέρουν πώς ὅλοι οἱ γάλλοι, οἱ ἀμερικανοί καί οἱ ἄγγλοι καπιταλιστές λένε: «Ἐγγυόμαστε τήν ἀνεξαρτησία σας» — αὐτό στήν πράξη σημαίνει: «Προαγοράζουμε ὅλες τίς πηγές τοῦ πλούτου σας καί σᾶς κρατᾶμε στή σκλαβιά. Ἐπιπλέον σᾶς συμπεριφερόμαστε μέ τήν ἀναίδεια ἀξιωματικοῦ πού ἦλθε σέ μιά ξένη χώρα νά διαφεντεύει καί νά κερδοσκοπεῖ καί δέν θέλει νά λογαριάζει κανέναν». Ξέρουν πώς ὁ ἄγγλος πρεσβευτής σέ μιά τέτια χώρα ἀξίζει σχεδόν πάντοτε περισσότερο ἀπό κάθε ντόπιο τσάρο ἤ Κοινοβούλιο. Καί ἄν τίς ἀλήθειες αὐτές οἱ μικροαστοί δημοκράτες δέν μποροῦσαν μέχρι σήμερα νά τίς καταλάβουν, ἡ πραγματικότητα τούς ἀναγκάζει τώρα νά τίς καταλάβουν. Εἶναι φανερό πώς γιά τά ἀστικά καί μικροαστικά στοιχεῖα τῶν μικρῶν χωρῶν πού ληστεύονται ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές, ἐμεῖς, ἄν δέν εἴμαστε σύμμαχοι, εἴμαστε ὅμως γείτονες πιό σίγουροι καί πιό πολύτιμοι ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές.

Αὐτή εἶναι ἡ δεύτερη νίκη πού κερδίσαμε ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό.

Νά γιατί ἔχουμε τώρα τό δικαίωμα νά ποῦμε πώς οἱ βασικές μας δυσκολίες ξεπεράστηκαν. Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πώς ἡ Ἀντάντ θά κάνει ἀκόμη πάρα πολλές ἀπόπειρες στρατιωτικῆς ἐπέμβασης στίς ὑποθέσεις μας. Ἄν οἱ τελευταῖες νίκες ἐνάντια στόν Κολτσάκ, ἐνάντια στόν Γιουντένιτς ἀνάγκα-

σαν τούς ἐκπροσώπους ὅλων αὐτῶν τῶν δυνάμεων νά λένε τώρα πώς ἡ ἐκστρατεία ἐνάντια στή Ρωσία εἶναι καταδικασμένη καί νά προτείνουν εἰρήνη, πρέπει νά καταλάβουμε ξεκάθαρα ποιά σημασία ἔχουν παρόμοιες ἐνέργιες. Θά παρακαλοῦσα στό σημεῖο αὐτό νά μήν κρατήσετε σημειώσεις...

Ἄν ἀπό ἐκπροσώπους τῆς ἀστικῆς διανόησης, ἀπό ἀδυσώπητους ἐχθρούς μας ἀποσπάσαμε τέτιες ὁμολογίες, αὐτό μᾶς δίνει τό δικαίωμα νά τό ποῦμε κι' ἐδῶ πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία κέρδισε τίς συμπάθειες ὄχι μόνο τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἀλλά καί πλατιῶν κύκλων τῆς ἀστικῆς διανόησης. Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν φιλισταίων, τῶν μικροαστῶν, ἐκείνων πού στή λυσσαλέα ἀναμέτρηση τῆς ἐργασίας μέ τό κεφάλαιο ταλαντεύονταν, ἔχουν περάσει ἀποφασιστικά μέ τό μέρος μας, καί τώρα μποροῦμε ὥς ἕνα βαθμό νά ὑπολογίζουμε στήν ὑποστήριξή τους.

Τή νίκη αὐτή πρέπει νά τήν ὑπολογίζουμε καί, ἄν τή συσχετίσουμε μέ τό πῶς σέ τελευταία ἀνάλυση κερδίσαμε τή νίκη ἐνάντια στόν Κολτσάκ, τό συμπέρασμα θά εἶναι ἀκόμη πιό πειστικό... καί τώρα μπορεῖτε νά ἀρχίσετε νά κρατᾶτε σημειώσεις, γιατί στό σημεῖο αὐτό τέλειωσε ἡ διπλωματία.

Ἄν θέσουμε τό ἐρώτημα ποιές δυνάμεις καθόρισαν τή νίκη μας ἐνάντια στόν Κολτσάκ, παρόλο πού αὐτός δροῦσε σέ μιά περιοχή ὅπου ὑπάρχει τό πιό μικρό προλεταριάτο, καί ὅπου δέν μπορούσαμε νά δόσουμε στόν ἀγρότη μιά ἄμεση πραγματική βοήθεια γιά τήν ἀνατροπή τῆς τσιφλικάδικης ἐξουσίας, σάν αὐτή πού τοῦ δόσαμε στή Ρωσία, παρόλο πού ὁ Κολτσάκ ἄρχισε ἀπό ἕνα μέτωπο πού ὑποστηρίχτηκε ἀπό τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, πού συγκρότησαν τό μέτωπο τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, παρόλο πού ἐκεῖ ὑπῆρχαν οἱ καλύτερες συνθῆκες γιά νά δημιουργηθεῖ κυβερνητική ἐξουσία, στηριζόμενη στή βοήθεια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ — ὡστόσο τό πείραμα αὐτό τέλειωσε μέ τήν ἧττα τοῦ Κολτσάκ. Αὐτό μᾶς δίνει τό δικαίωμα νά βγάλουμε τοῦτο τό συμπέρασμα, πού ἔχει γιά μᾶς τήν πιό μεγάλη σημασία καί πρέπει νά μᾶς καθοδηγεῖ σέ ὅλη μας τή δράση: *στήν ἱστορία νικᾶ ἐκείνη ἡ τάξη πού κατορθώνει νά τραβήξει μέ τό μέρος της τή μάζα τοῦ πληθυσμοῦ.* Ἄν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι μιλᾶνε μέχρι σήμερα γιά Συντακτική Συνέλευση, γιά θέληση τοῦ ἔθνους κτλ., ἐμεῖς στό διάστημα αὐτό πειστήκαμε ἀπό τήν

πείρα ὅτι σέ ἐπαναστατική περίοδο ἡ ταξική πάλη διεξάγεται μέ τίς πιό τρομερές μορφές, νά ὁδηγήσει ὅμως στή νίκη μπορεῖ μόνο ὅταν ἡ τάξη πού τή διεξάγει εἶναι σέ θέση νά τραβήξει μέ τό μέρος της τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἡ σύγκριση πού ἔγινε ὄχι μέ ψηφοδέλτια, ἀλλά μέ τήν ἀποκτημένη μέσα σέ ἕνα χρόνο καί πλέον πείρα τῆς πιό δύσκολης, τῆς πιό αἱματηρῆς πάλης, πού ἀπαιτοῦσε θυσίες ἑκατό φορές μεγαλύτερες ἀπό ὁποιαδήποτε μορφή πολιτικῆς πάλης — ἡ πείρα αὐτή σχετικά μέ τόν Κολτσάκ ἔδειξε πώς ἐμεῖς πραγματοποιοῦμε τήν κυριαρχία ἐκείνης ἀκριβῶς τῆς τάξης, πού τήν πλειοψηφία της μποροῦμε νά τήν τραβοῦμε μέ τό μέρος μας, ἐξασφαλίζοντας τή φιλία καί τή συμμαχία τῆς ἀγροτιᾶς καλύτερα ἀπό κάθε ἄλλο κόμμα. Αὐτό ἀπόδειξε τό παράδειγμα τοῦ Κολτσάκ. Τό παράδειγμα αὐτό ἀπό κοινωνική ἄποψη εἶναι γιά μᾶς τό πιό τελευταῖο μας δίδαγμα. Δείχνει σέ ποιόν μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε καί ποιός εἶναι ἐναντίον μας.

Ἡ ἐργατική τάξη, ὅσο καί ἄν ἔχει ἐξασθενίσει ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί τήν ἐρείπωση, ἀσκεῖ τήν πολιτική της κυριαρχία. Δέν θά μποροῦσε ὅμως νά τό κάνει αὐτό, ἄν δέν ἐξασφάλιζε τή συμμαχία καί τή φιλία τῆς πλειοψηφίας τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ, καί στίς ρωσικές συνθῆκες — τῆς ἀγροτιᾶς. Αὐτό πραγματοποιήθηκε στόν Κόκκινο Στρατό, ὅπου μπορέσαμε νά χρησιμοποιήσουμε τούς εἰδικούς, οἱ ὁποῖοι στήν πλειοψηφία τους μᾶς ἔβλεπαν μέ ἐχθρικό μάτι, καί νά δημιουργήσουμε ἕνα στρατό, πού ὅπως ὁμολόγησαν οἱ ἐχθροί μας ἐσέροι στήν ἀπόφαση τοῦ τελευταίου συμβουλίου τοῦ Κόμματός τους, δέν εἶναι στρατός μισθοφόρων, ἀλλά λαϊκός στρατός [131]. Ἡ ἐργατική τάξη μπόρεσε νά δημιουργήσει αὐτό τό στρατό, πού στήν πλειοψηφία του δέν προέρχεται ἀπό τήν τάξη της, μπόρεσε νά χρησιμοποιήσει τούς εἰδικούς, οἱ ὁποῖοι τήν ἔβλεπαν μέ ἐχθρικό μάτι, μόνο ἐπειδή εἶχε κατορθώσει νά τραβήξει μέ τό μέρος της καί νά μετατρέψει σέ φίλους καί συμμάχους της τίς μάζες τῶν ἐργαζομένων πού συνδέονται μέ τό μικρό νοικοκυριό, πού συνδέονται μέ τήν ἰδιοκτησία καί γι' αὐτό τείνουν συνειδητά πρός τό ἐλεύθερο ἐμπόριο, δηλαδή πρός τόν καπιταλισμό, πρός τήν ἐπάνοδο τῆς ἐξουσίας τοῦ χρήματος. Αὐτή εἶναι ἡ βάση ὅλων τῶν ἐπιτυχιῶν μας στά δυό χρόνια. Σέ ὅλη τήν ἑπόμενη δουλιά μας, σέ ὅλη τή μελ-

λοντική δράση μας, στή δράση πού πρέπει νά ἀρχίσουμε στήν ἀπελευθερούμενη Οὐκρανία καί στήν οἰκοδόμηση, πού ὅλη ἡ βαρύτητα καί ὅλη ἡ σπουδαιότητα τῶν προβλημάτων της θά ἐκδηλωθεῖ μετά τή νίκη ἐνάντια στόν Ντενίκιν — τό βασικό αὐτό δίδαγμα πρέπει νά τό χαράξουμε βαθιά στό μυαλό μας, πρέπει νά τό θυμόμαστε περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο. Σ' αὐτό κυρίως βρίσκουν, κατά τή γνώμη μου, τή συνόψισή τους καί τή γενίκευσή τους τά πολιτικά συμπεράσματα τῆς δράσης μας.

Σύντροφοι! Ἔχει ἤδη εἰπωθεῖ πώς ὁ πόλεμος εἶναι συνέχιση τῆς πολιτικῆς. Αὐτό τό δοκιμάσαμε στόν ἴδιο τό δικό μας πόλεμο. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος πού ἀποτελοῦσε συνέχιση τῆς πολιτικῆς τῶν ἰμπεριαλιστῶν, τῶν κυρίαρχων τάξεων, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, προκαλοῦσε τήν ἐχθρότητα τῶν λαϊκῶν μαζῶν καί ἦταν τό καλύτερο μέσο ἐπαναστατικοποίησης αὐτῶν τῶν μαζῶν. Σ' ἐμᾶς, στή Ρωσία, ὁ πόλεμος αὐτός διευκόλυνε καί τήν ἀνατροπή τῆς μοναρχίας, καί τήν ἀνατροπή τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας, καί τῆς ἀστικῆς τάξης, πού συντελέστηκε μέ ἀφάνταστη εὐκολία μόνο καί μόνο ἐπειδή ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος ἀποτελοῦσε συνέχιση, ὄξυνση, ἀποθράσυνση τῆς ἰμπεριαλιστικῆς πολιτικῆς. Ἐνῶ ὁ δικός μας πόλεμος ἀποτελοῦσε συνέχιση τῆς κομμουνιστικῆς μας πολιτικῆς, τῆς πολιτικῆς τοῦ προλεταριάτου. Ὥς τά σήμερα διαβάζουμε στά γραφτά τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων καί ἀκοῦμε ἀπό τούς ἐξωκομματικούς καί τούς ταλαντευόμενους τό ἑξῆς: «Ὑποσχεθήκατε εἰρήνη, μά δόσατε πόλεμο, ἐξαπατήσατε τίς ἐργαζόμενες μάζες». Κι' ἐμεῖς λέμε ὅτι οἱ ἐργαζόμενες μάζες, ἄν καί δέν ἔχουν διδαχτεῖ μαρξισμό, ὡστόσο, χάρη στό ταξικό τους ἔνστικτο σάν καταπιεζόμενοι, σάν ἄνθρωποι πού δεκάδες χρόνια ἔχουν νιώσει στό πετσί τους τί πράγμα εἶναι ὁ τσιφλικάς καί ὁ καπιταλιστής, ἀφομοίωσαν περίφημα τή διαφορά ἀνάμεσα στόν ἰμπεριαλιστικό καί στόν ἐμφύλιο πόλεμο. Ὅλοι ὅσοι ἔχουν δοκιμάσει στό πετσί τους ὁλόκληρες δεκαετίες καταπίεση, ὅλοι αὐτοί καταλαβαίνουν τή διαφορά αὐτή ἀνάμεσα στούς πολέμους. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος ἀποτελοῦσε συνέχιση τῆς ἰμπεριαλιστικῆς πολιτικῆς. Ὁ πόλεμος αὐτός ἐξωθοῦσε τίς μάζες ἐνάντια στούς κυρίους τους. Ἐνῶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές ἀποτελοῦσε συνέχιση τῆς πολιτικῆς γιά τήν

ἀνατροπή αὐτῶν τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, καί μήνα μέ τό μήνα ἡ ἐξέλιξη αὐτοῦ τοῦ πολέμου δυνάμωνε τούς δεσμούς τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν μέ τό προλεταριάτο πού καθοδηγεῖ τόν πόλεμο αὐτό. Ὅσο πολλές καί ἄν ἦταν οἱ δοκιμασίες, ὅσο συχνές καί ἄν ἦταν οἱ τεράστιες ἧττες, ὅσο βαριές καί ἄν ἦταν αὐτές οἱ ἧττες, ὅσο συχνές κι' ἄν ἦταν οἱ στιγμές πού ὁ ἐχθρός κέρδιζε τεράστιες νίκες καί ἡ ὕπαρξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας κρεμόταν ἀπό μιά κλωστή — τέτιες στιγμές ὑπῆρξαν καί δέν χωράει ἀμφιβολία πώς ἡ Ἀντάντ θά δοκιμάσει νά μᾶς πολεμήσει ἀκόμη — ὡστόσο πρέπει νά ποῦμε πώς ἡ πείρα πού ἀντλήσαμε εἶναι μιά πολύ σοβαρή πείρα. Ἡ πείρα αὐτή ἔδειξε πώς ὁ πόλεμος δυναμώνει τή συνείδηση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν καί τούς δείχνει τήν ὑπεροχή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Οἱ ἀφελεῖς ἤ οἱ ἄνθρωποι πού ζοῦν μέ τίς προλήψεις τοῦ παλιοῦ μικροαστισμοῦ καί τοῦ παλιοῦ ἀστικοδημοκρατικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, περιμένουν ἀπό τόν ἀγρότη νά ἀποφασίσει μέ τό ψηφοδέλτιο, ἄν πάει μέ τούς μπολσεβίκους-κομμουνιστές ἤ μέ τούς ἐσέρους· αὐτοί δέν θέλουν νά ἀναγνωρίσουν ἄλλη ἀπόφαση, γιατί εἶναι ὀπαδοί τῆς λαοκρατίας, τῆς ἐλευθερίας, τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης κτλ. Μά ἡ ζωή τά ἔφερε ἔτσι πού ὁ ἀγρότης ἀναγκάστηκε νά ἐπαληθεύσει στήν πράξη τό ζήτημα αὐτό. Ἀφοῦ ἔδοσε στή Συντακτική Συνέλευση τήν πλειοψηφία στούς ἐσέρους, ἀφοῦ πιά ἡ πολιτική τῶν ἐσέρων χρεοκόπησε καί οἱ ἀγρότες ἀναγκάστηκαν ἀπό τή ζωή νά ἔχουν νά κάνουν μέ τούς μπολσεβίκους, ὁ ἀγρότης πείστηκε πώς ἡ ἐξουσία αὐτή εἶναι σταθερή, εἶναι μιά ἐξουσία πού ἔχει ἀρκετά μεγάλες ἀπαιτήσεις, ἐξουσία πού εἶναι σέ θέση νά πετύχει τήν ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν ἀπαιτήσεων μέ κάθε θυσία, ἐξουσία πού θεωρεῖ ὅτι εἶναι ἀναμφισβήτητο χρέος τοῦ ἀγρότη νά δανείζει ψωμί στόν πεινασμένο, ἔστω καί χωρίς ἰσοδύναμο ἀντάλλαγμα, ἐξουσία πού πραγματοποιεῖ μέ κάθε θυσία τήν παράδοση αὐτοῦ τοῦ ψωμιοῦ στούς πεινασμένους. Αὐτό τό εἶδε ὁ ἀγρότης, σύγκρινε τήν ἐξουσία αὐτή μέ τήν ἐξουσία τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν κι' ἔκανε τήν ἐκλογή του ὄχι μέ ψηφοφορίες, ἀλλά λύνοντας τό ζήτημα στήν πράξη, ὅταν ἀναγκάστηκε νά δοκιμάσει καί τή μιά καί τήν ἄλλη ἐξουσία. Ὁ ἀγρότης λύνει καί θά λύνει αὐτό τό ζήτημα πρός ὄφελός μας.

Νά τί μᾶς ἀπόδειξε τό ἱστορικό τῆς ἧττας τοῦ Κολτσάκ καί τί μᾶς ἀποδεικνύουν οἱ νίκες μας στό Νότο. Νά γιατί λέμε

ὅτι πραγματικά οἱ μάζες, τά ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων πού ζοῦν στά χωριά, τά ἑκατομμύρια τῶν ἀγροτῶν περνοῦν ὁριστικά μέ τό μέρος μας. Αὐτό, νομίζω, εἶναι τό βασικό πολιτικό δίδαγμα πού βγάλαμε στό διάστημα αὐτό καί πού πρέπει νά τό ἐφαρμόσουμε στά καθήκοντα τῆς ἐσωτερικῆς οἰκοδόμησης, πού τώρα, μετά τήν ὁλοκλήρωση τῆς νίκης μας ἐνάντια στόν Ντενίκιν, θά βρίσκονται στήν ἡμερήσια διάταξη, μιά καί ἀποκτήσαμε τή δυνατότητα νά ἐπιδοθοῦμε στήν ἐσωτερική οἰκοδόμηση.

Ὡς τώρα οἱ μικροαστοί τῆς Εὐρώπης μᾶς κατηγοροῦσαν προπαντός γιά τήν τρομοκρατία καί τήν ὠμή καταστολή ἀπομέρους μας τῆς διανόησης καί τοῦ μικροαστοῦ. Ἡ ἀπάντησή μας εἶναι: «Ὅλα αὐτά μᾶς τά ἐπιβάλατε ἐσεῖς, οἱ κυβερνήσεις σας». Ὅταν μᾶς φωνάζουν γιά τρομοκρατία, ἀπαντοῦμε: «Καί ὅταν τά κράτη πού ἔχουν στά χέρια τους τόν παγκόσμιο στόλο, πού ἔχουν στά χέρια τους στρατιωτικές δυνάμεις ἑκατό φορές περισσότερες ἀπό τίς δικές μας, ρίχνονται ἐναντίον μας καί ἀναγκάζουν ὅλα τά μικρά κράτη νά μᾶς πολεμοῦν — αὐτό δέν ἦταν τρομοκρατία;». — Ἦταν πραγματική τρομοκρατία τό ὅτι ἐνάντια στή χώρα μας, μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες καί ἐξασθενισμένες ἀπό τόν πόλεμο, ἑνώθηκαν ὅλα τά κράτη. Ἀκόμη καί ἡ Γερμανία βοηθοῦσε διαρκῶς τήν Ἀντάντ ἀπό τόν καιρό πού, πρίν ἀκόμη ἡττηθεῖ, τροφοδοτοῦσε τόν Κρασνόφ, καί μέχρι τώρα τελευταῖα πού ἡ ἴδια αὐτή Γερμανία μᾶς κάνει ἀποκλεισμό καί βοηθάει ἄμεσα τούς ἀντιπάλους μας. Αὐτή ἡ ἐκστρατεία τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ, αὐτή ἡ πολεμική ἐκστρατεία ἐναντίον μας, αὐτή ἡ ἐξαγορά συνωμοτῶν στό ἐσωτερικό τῆς χώρας δέν ἦταν μήπως τρομοκρατία; Τή δική μας τρομοκρατία τήν προκάλεσε τό γεγονός ὅτι μᾶς ρίχτηκαν τέτιες στρατιωτικές δυνάμεις, πού γιά τήν ἀντιμετώπισή τους ἔπρεπε νά ἐντείνουμε ἀφάνταστα ὅλες μας τίς δυνάμεις. Ἔπρεπε νά δράσουμε στό ἐσωτερικό τῆς χώρας μέ ὅλη τήν ἐπιμονή, ἔπρεπε νά συγκεντρώσουμε ὅλες τίς δυνάμεις. Στό σημεῖο αὐτό δέν θέλαμε νά βρεθοῦμε — καί τό πήραμε ἀπόφαση νά μή βρεθοῦμε — στήν κατάσταση πού βρέθηκαν οἱ συμφιλιωτιστές μέ τόν Κολτσάκ στή Σιβηρία, στήν κατάσταση πού θά βρεθοῦν αὔριο οἱ γερμανοί συμφιλιωτιστές, πού φαντάζονται πώς ἀποτελοῦν τάχα κυβέρνηση καί στηρίζονται στή Συντακτική Συνέλευση, ἐνῶ στήν πραγματικότητα ἑκατό ἤ χί-

λιοι ἀξιωματικοί μποροῦν ὁποιαδήποτε στιγμή νά δόσουν στήν κυβέρνηση αὐτή τά παπούτσια στό χέρι. Καί αὐτό εἶναι εὐνόητο, γιατί οἱ ἀξιωματικοί αὐτοί ἀποτελοῦν μιά μάζα ἐκπαιδευμένη, ὀργανωμένη πού ξέρει περίφημα τή στρατιωτική δουλιά, κρατάει στά χέρια της ὅλα τά νήματα, εἶναι θαυμάσια πληροφορημένη γιά τήν ἀστική τάξη καί τούς τσιφλικάδες καί ἔχει ἐξασφαλισμένη τή συμπάθειά τους.

Αὐτό ἔδειξε ἡ ἱστορία ὅλων τῶν χωρῶν μετά τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί σήμερα μπροστά σέ μιά τέτια τρομοκρατία ἀπομέρους τῆς 'Αντάντ εἴχαμε τό δικαίωμα νά καταφύγουμε σ' αὐτή τήν τρομοκρατία.

'Απ' αὐτό βγαίνει πώς ἡ κατηγορία γιά τρομοκρατία, στό βαθμό πού εἶναι σωστή, δέν βαραίνει ἐμᾶς, ἀλλά τήν ἀστική τάξη. Αὐτή μᾶς ἐπέβαλε τήν τρομοκρατία. Κι' ἐμεῖς πρῶτοι θά κάνουμε τήν ἀρχή γιά νά τήν περιορίσουμε στό ἐλαχιστότατο ὅριο, μόλις θά βάλουμε τέρμα στή βασική πηγή τῆς τρομοκρατίας, στήν ἐπιδρομή τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ, στίς στρατιωτικές συνωμοσίες καί στή στρατιωτική πίεση τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ κατά τῆς χώρας μας.

Κι' ἐδῶ, μιλώντας γιά τήν τρομοκρατία, πρέπει νά ποῦμε καί γιά τή στάση ἀπέναντι σ' ἐκεῖνο τό μεσαῖο στρῶμα, τή διανόηση, πού κάνει τά περισσότερα παράπονα γιά τή βαναυσότητα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, καί παράπονα ὅτι ἐπί Σοβιετικῆς ἐξουσίας βρίσκεται σέ κατάσταση χειρότερη ἀπό πρίν.

'Εκεῖνο πού μποροῦμε νά κάνουμε γιά τή διανόηση μέ τά πενιχρά μέσα πού διαθέτουμε, τό κάνουμε πρός ὄφελός της. Βέβαια, ξέρουμε πόσο μικρή ἀξία ἔχει τό χάρτινο ρούβλι, ξέρουμε ὅμως καί τί σημαίνει ἰδιωτική κερδοσκοπία, ἡ ὁποία δίνει μιά ὁρισμένη ἐνίσχυση σ' ἐκείνους πού δέν μποροῦν νά συντηρηθοῦν ἀπό τά ἐπισιτιστικά μας ὄργανα. 'Από τήν ἄποψη αὐτή ἐξασφαλίζουμε πλεονεκτήματα στήν ἀστική διανόηση. Ξέρουμε πώς ἀπό τή στιγμή πού μᾶς ρίχτηκε ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλισμός ἔπρεπε νά ἐφαρμόσουμε αὐστηρότατη στρατιωτική πειθαρχία καί νά τόν ἀποκρούσουμε μέ ὅλες τίς δυνάμεις πού εἴχαμε στή διάθεσή μας. Κι' ἐμεῖς, φυσικά, διεξάγοντας ἕναν ἐπαναστατικό πόλεμο, δέν μποροῦμε νά κάνουμε αὐτό πού ἔκαναν ὅλα τά ἀστικά κράτη, πού ἔριξαν ὅλο τό βάρος τοῦ πολέμου στίς πλάτες τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν. Ὄχι, τό βάρος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου πρέπει νά τό μοιραστεῖ καί θά τό μοιραστεῖ καί ὅλη ἡ διανόηση, καί ὅλη ἡ μικροαστική τάξη,

καί ὅλα τά μεσαῖα στοιχεῖα — ὅλοι τους θά σηκώσουν αὐτό τό βάρος. Βέβαια, γι' αὐτούς θά εἶναι πολύ πιό δύσκολο νά σηκώσουν αὐτό τό βάρος, γιατί ἐπί δεκάδες χρόνια ἦταν προνομιοῦχοι, ἀλλά γιά τό συμφέρον τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης ἐμεῖς ὀφείλουμε νά ρίξουμε αὐτό τό βάρος καί σ' αὐτούς. Ἔτσι σκεπτόμαστε καί ἐνεργοῦμε καί δέν μποροῦμε νά κάνουμε διαφορετικά.

Ἡ λήξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου θά εἶναι ἕνα βῆμα γιά τή βελτίωση τῆς θέσης αὐτῶν τῶν ὁμάδων. Ἀπό τώρα ἤδη, μέ τήν πολιτική μας τῶν τιμῶν τό ἀποδεικνύουμε καί στό Πρόγραμμά μας τό ἔχουμε δηλώσει πώς ἀναγνωρίζουμε τήν ἀνάγκη νά καλυτερεύσουμε τήν κατάσταση αὐτῶν τῶν ὁμάδων, γιατί εἶναι ἀδύνατο νά γίνει τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό χωρίς τή χρησιμοποίηση τῶν ἀστῶν εἰδικῶν, καί ὅλες μας τίς νίκες, ὅλες τίς νίκες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μας, πού καθοδηγεῖται ἀπό τό προλεταριάτο πού τράβηξε μέ τό μέρος του τή μισοεργαζόμενη, μισοϊδιοκτήτρια ἀγροτιά, τίς ἔχουμε κερδίσει ὥς ἕνα βαθμό χάρη στήν ἱκανότητά μας νά χρησιμοποιοῦμε τούς ἀστούς εἰδικούς. Ἡ πολιτική μας αὐτή, πού βρῆκε τήν ἔκφρασή της στά στρατιωτικά ζητήματα, πρέπει νά γίνει ἡ πολιτική τῆς ἐσωτερικῆς μας οἰκοδόμησης.

Ἡ πείρα πού ἀποκτήσαμε σ' αὐτό τό διάστημα μᾶς λέει, πώς πολύ συχνά, παράλληλα μέ τά θεμέλια τῆς οἰκοδομῆς πού χτίζαμε, καταπιανόμασταν μέ τό χτίσιμο τοῦ θόλου, κάθε λογῆς στολιδιῶν κτλ. Ἴσως αὐτό νά ἦταν ἀπαραίτητο ὥς ἕνα βαθμό γιά τή σοσιαλιστική Δημοκρατία. Ἴσως νά εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά ἀρχίσουμε τήν οἰκοδόμηση σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς λαϊκῆς ζωῆς. Εἶναι ἀπόλυτα φυσικό αὐτό τό πάθος οἰκοδόμησης σέ ὅλους τούς τομεῖς. Ἄν ἐξετάσουμε τήν πείρα τῆς κρατικῆς μας οἰκοδόμησης, μποροῦμε νά δοῦμε σχεδόν παντοῦ πολλά οἰκοδομήματα ἀρχινημένα καί παρατημένα πού, ὅταν τά βλέπεις δέν μπορεῖς νά μήν πεῖς: μάλλον δέν ἔπρεπε νά βιαστοῦμε μέ τά οἰκοδομήματα αὐτά, πρῶτα ἔπρεπε νά φτιάξουμε τό βασικό. Εἶναι, φυσικά, εὐνόητο πώς ὅλα τά στελέχη παρασύρονται ἀπό τά καθήκοντα πού μποροῦν νά ἐκπληρωθοῦν μόνο ἀφοῦ μποῦν τά θεμέλια. Ὕστερα ὅμως ἀπό τήν πείρα αὐτή μποροῦμε νά ποῦμε πώς στό μέλλον θά συγκεντρώσουμε περισσότερο τίς προσπάθειές μας στό βασικό, στά θεμέλια, σέ μερικά ἁπλούστατα ζητήματα πού ἡ λύση τους

παρουσιάζει τίς μεγαλύτερες δυσκολίες, μά πού ὡστόσο θά τά λύσουμε. Πρόκειται γιά τό ζήτημα τοῦ ψωμιοῦ, τό ζήτημα τῶν καυσίμων, τό ζήτημα τῆς καταπολέμησης τῆς ψείρας. Ὁρίστε τά τρία ἁπλούστατα ζητήματα πού ἡ λύση τους θά μᾶς δόσει τή δυνατότητα νά οἰκοδομήσουμε τή σοσιαλιστική Δημοκρατία, καί τότε θά νικήσουμε ὅλο τόν κόσμο ἑκατό φορές πιό νικηφόρα, πανηγυρικά καί θριαμβευτικά, ἀπ' ὅ,τι ἀποκρούσαμε τίς ἐπιθέσεις τῆς Ἀντάντ.

Γιά τό ζήτημα τῶν σιτηρῶν: πολύ ἔχουμε προχωρήσει στήν ἐφαρμογή τοῦ παρακρατήματος. Ἡ ἐπισιτιστική μας πολιτική μᾶς ἔδοσε τή δυνατότητα νά συγκεντρώσουμε στό δεύτερο χρόνο τριπλάσια ποσότητα σιτηρῶν ἀπ' ὅ,τι στόν πρῶτο χρόνο. Στό τρίμηνο τῆς τελευταίας καμπάνιας συγκεντρώσαμε περισσότερα σιτηρά ἀπ' ὅ,τι στό ἀντίστοιχο τρίμηνο τοῦ περασμένου χρόνου, ἄν καί, ὅπως θά ἀκούσετε ἀπό τήν ἔκθεση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, αὐτό ἐπιτελέστηκε μέσα σέ ἀναμφίβολα μεγάλες δυσκολίες. Καί μόνο ἡ ἐπιδρομή τοῦ Μάμοντοφ, πού κατέλαβε τό νότιο τμῆμα τῆς κεντρικῆς ἀγροτικῆς ζώνης, μᾶς κόστισε πολύ ἀκριβά. Μάθαμε ὅμως νά ἐφαρμόζουμε τό παρακράτημα δηλαδή μάθαμε νά ἀναγκάζουμε νά δίνουν στό κράτος σιτηρά μέ σταθερές τιμές, χωρίς ἰσοδύναμο ἀντάλλαγμα. Φυσικά, τό ξέρουμε καλά, πώς τό χαρτονόμισμα δέν ἀποτελεῖ ἰσοδύναμο τοῦ σιταριοῦ. Ξέρουμε πώς ὁ ἀγρότης δίνει τά σιτηρά σάν δάνειο· ἐμεῖς λέμε: εἶναι σωστό νά μήν παραδίνεις τά σιτηρά, περιμένοντας ἰσοδύναμο, καί νά πεθαίνει ὁ ἐργάτης ἀπό τήν πείνα; Θέλεις νά ἐμπορεύεσαι στήν ἐλεύθερη ἀγορά, στρέφοντάς μας ἔτσι πρός τά πίσω, στόν καπιταλισμό; Πολλοί διανοούμενοι πού διάβασαν τόν Μάρξ δέν καταλαβαίνουν πώς ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου ἰσοδυναμεῖ μέ ἐπιστροφή στόν καπιταλισμό, ὁ ἀγρότης ὅμως τό καταλαβαίνει πολύ εὐκολότερα. Καταλαβαίνει πώς τό νά πουλᾶς τά σιτηρά σέ ἐλεύθερη τιμή, ὅταν ὁ πεινασμένος εἶναι ἕτοιμος νά πληρώσει ὅσα θέλεις, καί εἶναι ἕτοιμος νά δόσει ὅ,τι ἔχει γιά νά μήν πεθάνει ἀπό τήν πείνα, αὐτό εἶναι ἐπιστροφή στήν ἐκμετάλλευση, αὐτό εἶναι ἐλευθερία θησαυρισμοῦ γιά τούς πλούσιους καί καταστροφή γιά τούς φτωχούς. Κι' ἐμεῖς λέμε πώς αὐτό εἶναι ἔγκλημα κατά τοῦ κράτους καί θά τό καταπολεμήσουμε χωρίς νά κάνουμε οὔτε βῆμα πίσω.

Στήν πάλη αὐτή γιά τήν παράδοση στό κράτος τῶν σιτηρῶν, ὁ ἀγρότης ὀφείλει νά δανείζει τόν πεινασμένο ἐργά-

τη — αὐτός εἶναι ὁ μοναδικός τρόπος γιά τήν ἔναρξη μιᾶς πραγματικῆς οἰκοδόμησης, γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς βιομηχανίας κτλ. Ἄν δέν τό κάνει αὐτό ὁ ἀγρότης, αὐτό σημαίνει ἐπιστροφή στόν καπιταλισμό. Ὅταν ὁ ἀγρότης νιώθει πώς εἶναι δεμένος μέ τούς ἐργάτες, εἶναι πρόθυμος νά δόσει τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν του σέ σταθερές τιμές, δηλαδή γιά ἕνα ἁπλό χρωματιστό χαρτί — αὐτό εἶναι ἕνα πράγμα ἀπαραίτητο, χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά σωθεῖ ὁ πεινασμένος ἐργάτης ἀπό τό θάνατο, χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά ἀνασυγκροτηθεῖ ἡ βιομηχανία. Τό καθῆκον αὐτό εἶναι ἀφάνταστα δύσκολο. Τό καθῆκον αὐτό δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μόνο μέ τή βία. Ὅσο καί ἄν φωνάζουν πώς οἱ μπολσεβίκοι εἶναι Κόμμα τῆς βίας ἐνάντια στούς ἀγρότες, ἐμεῖς λέμε: κύριοι, αὐτό εἶναι ψέμα! Ἄν εἴμασταν Κόμμα τῆς βίας ἐνάντια στούς ἀγρότες, τότε πῶς θά μπορούσαμε νά ἀντισταθοῦμε στόν Κολτσάκ, πῶς θά μπορούσαμε νά δημιουργήσουμε στρατό μέ γενική στρατιωτική θητεία, ὅπου τά ὀχτώ δέκατα εἶναι ἀγρότες, ὅπου ὅλοι εἶναι ὁπλισμένοι, ὅπου ὅλοι εἶδαν στό παράδειγμα τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πώς τό ἴδιο τουφέκι στρέφεται εὔκολα πρός διάφορες κατευθύνσεις; Πῶς μποροῦμε νά εἴμαστε Κόμμα τῆς βίας ἐνάντια στούς ἀγρότες, ἐμεῖς — τό Κόμμα πού πραγματοποιεῖ τή συμμαχία τῶν ἐργατῶν μέ τούς ἀγρότες, πού λέει στούς ἀγρότες πώς τό πέρασμα στό ἐλεύθερο ἐμπόριο εἶναι ἐπιστροφή στόν καπιταλισμό καί πώς οἱ βίαιες κατασχέσεις τῶν περισσευμάτων ἀφοροῦν τόν κερδοσκόπο καί ὄχι τούς ἐργαζόμενους;

Τό παρακράτημα σιτηρῶν πρέπει νά ἀποτελέσει τή βάση τῆς δράσης μας. Τό ἐπισιτιστικό ζήτημα ἀποτελεῖ τή βάση ὅλων τῶν ζητημάτων. Πρέπει νά διαθέσουμε πολλές δυνάμεις στήν πάλη ἐνάντια στόν Ντενίκιν. Ὅσο δέν θά ἔχουμε πλήρη νίκη, ἡ πιθανότητα γιά μεταστροφές θά ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει πάντοτε καί δέν ἐπιτρέπεται ἡ παραμικρότερη ταλάντευση καί ἀπερισκεψία. Μέ τήν παραμικρότερη ὅμως βελτίωση τῆς πολεμικῆς κατάστασης, πρέπει νά διαθέσουμε ὅσο τό δυνατό περισσότερες δυνάμεις στήν ἐπισιτιστική δουλιά, γιατί αὐτή εἶναι ἡ βάση ὅλων. Ἡ συγκέντρωση τοῦ παρακρατήματος πρέπει νά ὁλοκληρωθεῖ. Καί μόνο ὅταν πραγματοποιήσουμε αὐτό τό καθῆκον καί ἀποκτήσουμε ἕνα σοσιαλιστικό βάθρο, θά μπορέσουμε νά χτίσουμε πάνω σ' αὐτό τό σοσιαλιστικό βάθρο

ὁλόκληρο τό πολυτελές οἰκοδόμημα τοῦ σοσιαλισμοῦ, πού ἐπανειλημμένα ἀρχίσαμε νά τό χτίζουμε ἀπό τή στέγη καί πού ἐπανειλημμένα γκρεμίστηκε.

Ἕνα ἄλλο βασικό ζήτημα εἶναι τό ζήτημα τῶν καυσίμων, τοῦ κυριότερου θεμελίου τῆς οἰκοδόμησής μας. Στό ζήτημα αὐτό σκοντάψαμε τώρα, μή μπορώντας νά ἀξιοποιήσουμε τίς ἐπισιτιστικές μας ἐπιτυχίες, ἐπειδή ἀδυνατοῦμε νά μεταφέρουμε τά σιτηρά, δέν μποροῦμε νά ἀξιοποιήσουμε πλήρως τή νίκη μας, γιατί δέν ὑπάρχουν καύσιμα. Δέν διαθέτουμε ἀκόμη ἕναν πραγματικό μηχανισμό γιά νά λύσουμε τό πρόβλημα τῶν καυσίμων, ἔχουμε ὅμως τή δυνατότητα νά τό λύσουμε.

Ὁλόκληρη ἡ Εὐρώπη ὑποφέρει τώρα ἀπό ἔλλειψη κάρβουνου. Καί ἄν τό ζήτημα τῶν καυσίμων μπαίνει μέ τέτια ὀξύτητα στίς πιό πλούσιες χῶρες-νικήτριες, ἀκόμη καί σέ χῶρες σάν τήν Ἀμερική πού δέν δοκίμασε οὔτε ἐκστρατεῖες, οὔτε εἰσβολές — εἶναι φυσικό νά ἔχει τήν ἀντανάκλασή του καί σ' ἐμᾶς. Τή βιομηχανία κάρβουνου, ἀκόμη καί στίς καλύτερες συνθῆκες δέν μποροῦμε νά τήν ἀνασυγκροτήσουμε πρίν περάσουν μερικά χρόνια.

Τή σωτηρία πρέπει νά τήν ἀναζητήσουμε στά καυσόξυλα. Γι' αὐτό καί ρίχνουμε ὅλο καί νέες κομματικές δυνάμεις στή δουλιά αὐτή. Στή διάρκεια τῆς τελευταίας ἑβδομάδας ἡ κύρια προσοχή τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας στράφηκε σ' αὐτό τό ζήτημα, καί πάρθηκαν μιά σειρά μέτρα πού δέν μπορεῖ παρά νά φέρουν στόν τομέα αὐτό τήν ἴδια ἀλλαγή πού πετύχαμε στίς στρατιές μας τοῦ Νότιου μετώπου. Πρέπει νά ποῦμε πώς δέν ἐπιτρέπεται νά χαλαρώσουμε τή δράση μας πρός τήν κατεύθυνση αὐτή, πώς κάθε μας βῆμα πρέπει νά εἶναι βῆμα νίκης στήν πάλη ἐνάντια στήν ἔλλειψη καυσίμων. Ὑλικά μέσα διαθέτουμε. Ὥσπου νά ὀργανώσουμε ὅπως πρέπει τή βιομηχανία κάρβουνου, μποροῦμε νά τά βολέψουμε μέ τά καυσόξυλα καί νά ἐξασφαλίσουμε μέ καύσιμα τή βιομηχανία. Στό βασικό αὐτό καθῆκον πρέπει, σύντροφοι, νά ρίξουμε ὅλες τίς κομματικές δυνάμεις.

Τό τρίτο καθῆκον μας εἶναι ἡ καταπολέμηση τῆς ψείρας, γιατί οἱ ψεῖρες μεταδίδουν τόν ἐξανθηματικό τύφο. Αὐτός ὁ ἐξανθηματικός τύφος, προσβάλλοντας ἕναν πληθυσμό ἐξαντλημένο ἀπό τήν πείνα, ἄρωστο, χωρίς ψωμί, σαπούνι καί καύσιμα, μπορεῖ νά προξενήσει τέτια συμφορά, πού νά μᾶς στερήσει τή δυνατότητα νά πραγματοποιήσουμε ὁποιαδήποτε σοσιαλιστική οἰκοδόμηση.

Αὐτό εἶναι τό πρῶτο βῆμα τῆς πάλης μας γιά τόν πολιτισμό, αὐτό ἀποτελεῖ ἀγώνα ὕπαρξης.

Αὐτά εἶναι τά βασικά καθήκοντα. Σ' αὐτά κυρίως θά ἤθελα νά ἐπισύρω τήν προσοχή τῶν συντρόφων πού ἀνήκουν στό Κόμμα. Ὡς τώρα στά βασικά αὐτά καθήκοντα δίναμε δυσανάλογα λίγη προσοχή. Ἀπό τίς δυνάμεις μας πού ἔμεναν ἔξω ἀπό τήν πολεμική δουλιά, τήν ὁποία δέν ἐπιτρέπεται νά χαλαρώσουμε οὔτε δευτερόλεπτο, πρέπει τά ἐννιά δέκατα νά τά διαθέσουμε στήν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ πρωταρχικοῦ καθήκοντος. Τώρα βλέπουμε καθαρά πόσο ὀξύ εἶναι τό ζήτημα αὐτό. Ὁ καθένας ἀνάλογα μέ τίς δυνάμεις του πρέπει νά συμβάλλει στό ἔργο αὐτό. Ἐδῶ πρέπει νά ρίξουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις.

Μ' αὐτά κλείνω τό πολιτικό μέρος τῆς ἔκθεσης. Ὅσοναφορᾶ τό μέρος γιά τή διεθνή κατάσταση, θά τό φωτίσει διεξοδικά ὁ σ. Τσιτσέριν πού θά διαβάσει καί τήν πρόταση πού θέλουμε νά κάνουμε ἐξονόματος τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ στίς ἐμπόλεμες δυνάμεις.

Θά θίξω πολύ σύντομα τά κομματικά καθήκοντα. Μπροστά στό Κόμμα μας στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης πρόβαλε ἕνα ἀπό τά μεγαλύτερα καθήκοντα. Ἀπό τή μιά μεριά, στό κυβερνητικό κόμμα εἶναι φυσικό νά προσκολλοῦνται τά χειρότερα στοιχεῖα, γιά τόν ἁπλούστατο λόγο ἐπειδή αὐτό εἶναι κόμμα κυβερνητικό. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, σέ μιά καταστραμένη χώρα ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ἐξαντλημένη καί, φυσικά, ἐξασθενημένη. Στό μεταξύ μόνο ἡ πρωτοπόρα μερίδα τῆς ἐργατικῆς τάξης, μόνο ἡ πρωτοπορία της εἶναι σέ θέση νά ἡγεῖται στή χώρα της. Γιά νά πραγματοποιήσουμε αὐτό τό καθῆκον ἀπό τήν ἄποψη τῆς παγκρατικῆς οἰκοδόμησης, ἕνα ἀπό τά μέσα πού ἐφαρμόζαμε ἦταν τά κομμουνιστικά Σάββατα. Ρίξαμε τό σύνθημα: στό Κόμμα μας μπαίνουν ἐκεῖνοι πού στρατεύονται πρίν ἀπόλα γιά τό μέτωπο· καί ὅσοι δέν μποροῦν νά πολεμήσουν, πρέπει νά ἀποδείξουν ἐκεῖ πού μένουν πώς καταλαβαίνουν τί σημαίνει ἐργατικό κόμμα, πρέπει νά δείξουν ὅτι ἐφαρμόζουν τίς ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ στήν πράξη. Καί κομμουνισμός, ἄν πάρουμε τή λέξη αὐτή μέ τήν αὐστηρή της σημασία, θά πεῖ ἀπλήρωτη δουλιά πρός ὄφελος τῆς κοινωνίας, δουλιά πού δέν λογαριάζει ἀτομικές διακρίσεις, πού σβήνει κάθε ἀνάμνηση τῶν ἐθιμικῶν προλήψεων, πού σβήνει τήν ἀδράνεια, τίς συνήθειες, τή διαφορά ἀνάμεσα στούς διάφορους κλάδους δουλιᾶς, τή διαφορά στό μέγεθος ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας κτλ. Αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά μεγαλύτερα ἐχέγγυα γιά τό ὅτι

περιλαμβάνουμε ὄχι μόνο στό στρατιωτικό τομέα, ἀλλά καί στόν τομέα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης τήν ἐργατική τάξη καί τούς ἐργαζόμενους. Ἡ παραπέρα ἀνάπτυξη τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων πρέπει νά γίνει σχολειό. Κάθε μας βῆμα πρέπει νά συνοδεύεται μέ τήν προσέλκυση στό Κόμμα μας ἐργατῶν καί τῶν πιό ἀξιόπιστων στοιχείων ἀπό τίς ἄλλες τάξεις. Αὐτό τό πετυχαίνουμε μέ τήν ἀνακαταγραφή. Δέν φοβόμαστε νά διαγράφουμε ἐκείνους πού δέν εἶναι ἀπόλυτα ἀξιόπιστοι. Τό πετυχαίνουμε αὐτό καί μέ τήν ἐμπιστοσύνη πού δείχνουμε σ' ἕνα μέλος τοῦ Κόμματος, ὅταν μᾶς ἔρχεται σέ δύσκολες στιγμές. Ὅπως δείχνει ὁ σημερινός ἀπολογισμός τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, τά μέλη τοῦ Κόμματος, οἱ χιλιάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες πού μᾶς ἦλθαν ὅταν ὁ Γιουντένιτς ἀπεῖχε μερικά βέρστια ἀπό τήν Πετρούπολη, καί ὁ Ντενίκιν ἦταν βόρεια τοῦ Ὀριόλ, ὅταν ὅλη ἡ ἀστική τάξη εἶχε κιόλας ἀρχίσει νά ἀναγαλιάζει, τά μέλη αὐτά τοῦ Κόμματος εἶναι ἄξια τῆς ἐμπιστοσύνης μας. Ξέρουμε τί ἀξίζει ἕνα τέτιο πλάταιμα τοῦ Κόμματος.

Ὕστερα ἀπό ἕνα τέτιο πλάταιμα τοῦ Κόμματος πού κάναμε, πρέπει νά κλείσουμε τίς πόρτες, πρέπει νά εἴμαστε ἐξαιρετικά προσεκτικοί. Πρέπει νά ποῦμε: σήμερα πού τό Κόμμα νικάει, δέν μᾶς χρειάζονται νέα μέλη τοῦ Κόμματος. Ξέρουμε περίφημα πώς ἀπό τήν ἀποσυντιθέμενη καπιταλιστική κοινωνία θά ἀρχίσουν νά τρυπώνουν στό Κόμμα ἕνα σωρό βλαβερά στοιχεῖα. Ἐμεῖς πρέπει νά δημιουργοῦμε ἕνα Κόμμα πού θά εἶναι Κόμμα τῶν ἐργατῶν, ὅπου δέν ὑπάρχει θέση γιά τούς παρείσακτους, πρέπει ὅμως νά προσελκύουμε στή δουλιά καί τίς μάζες πού βρίσκονται ἔξω ἀπ' αὐτό. Πῶς νά τό κάνουμε αὐτό; Τό μέσο γι' αὐτή τή δουλιά εἶναι οἱ ἐργατικές καί ἀγροτικές ἐξωκομματικές συνδιασκέψεις. Τελευταῖα δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» ἕνα ἄρθρο γιά τίς ἐξωκομματικές συνδιασκέψεις. Τό ἄρθρο αὐτό, γραμμένο ἀπό τόν σ. Ροστόπτσιν, ἀξίζει νά προσεχτεῖ ἰδιαίτερα [132]. Ἐγώ δέν ξέρω ἄλλο μέσο πού θά μποροῦσε νά ἐξασφαλίσει τήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος πού ἔχει ἐξαιρετική ἱστορική σπουδαιότητα. Τό Κόμμα δέν μπορεῖ νά ἀνοίγει διάπλατα τίς πόρτες του, γιατί στήν ἐποχή τῆς ἀποσύνθεσης τοῦ καπιταλισμοῦ εἶναι ἀπόλυτα ἀναπόφευκτο νά ἀπορροφήσει τά χειρότερα στοιχεῖα. Τό Κόμμα πρέπει νά εἶναι τόσο στενό, ὥστε ἐκτός ἀπό τήν ἐργατική τάξη νά ἀπορροφᾶ ἀπό τίς ἄλλες τάξεις μόνο ἐκείνους πού ἔχει τή δυνατότητα νά τούς δοκιμάζει μέ τή μεγαλύτερη προσοχή.

Ἔχουμε ὅμως μερικές ἑκατοντάδες χιλιάδες μέλη τοῦ Κόμματος σέ μιά χώρα πού ὁ πληθυσμός της εἶναι ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια. Πῶς μπορεῖ ἕνα τέτιο Κόμμα νά κυβερνᾶ; Πρῶτο, τό Κόμμα ἔχει καί πρέπει νά ἔχει γιά βοηθό του τίς συνδικαλιστικές ἑνώσεις, πού ἀγκαλιάζουν ἑκατομμύρια, καί δεύτερο, ἔχει τή βοήθεια τῶν ἐξωκομματικῶν συνδιασκέψεων. Στίς ἐξωκομματικές αὐτές συνδιασκέψεις πρέπει νά ἔχουμε τήν ἱκανότητα νά πλησιάζουμε τό μή προλεταριακό στοιχεῖο, πρέπει νά ὑπερνικήσουμε τίς προκαταλήψεις καί τίς μικροαστικές ταλαντεύσεις — αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά κυριότερα καί βασικότερα καθήκοντα.

Γιά τήν ἐκτίμηση τῶν ἐπιτυχιῶν τῶν κομματικῶν μας ὀργανώσεων πρέπει νά παίρνουμε ὑπόψη ὄχι μόνο τό πόσα μέλη τοῦ Κόμματος δουλεύουν σ' αὐτή ἤ ἐκείνη τή δουλιά, ὄχι μόνο τό βαθμό καλῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀνακαταγραφῆς, ἀλλά καί τό ἄν ὀργανώνονται ἀρκετά καλά καί συχνά αὐτές οἱ ἐξωκομματικές ἐργατικές καί ἀγροτικές συνδιασκέψεις, δηλαδή τήν ἱκανότητά τους νά πλησιάζουν τή μάζα ἐκείνη πού δέν μπορεῖ τώρα νά μπεῖ στό Κόμμα, ἀλλά πού πρέπει νά τήν τραβήξουμε στή δουλιά.

Ἄν νικήσαμε τήν Ἀντάντ, αὐτό ἔγινε ἀσφαλῶς ἐπειδή κερδίσαμε τίς συμπάθειες τῆς ἐργατικῆς τάξης, αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς ἐξωκομματικῆς μάζας. Ἄν τελικά νικήσαμε τόν Κολτσάκ, αὐτό ἔγινε ἀσφαλῶς, ἐπειδή ἀκριβῶς ὁ Κολτσάκ ἔχασε τή δυνατότητα νά ἀντλεῖ καί ἄλλες δυνάμεις ἀπό τή βρυσομάνα τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Ἐνῶ ἐμεῖς διαθέτουμε μιά τέτια βρυσομάνα, πού δέν διαθέτει καμιά κυβέρνηση στόν κόσμο, ἐκτός ἀπό τήν κυβέρνηση τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιατί μόνο μιά κυβέρνηση τῆς ἐργατικῆς τάξης μπορεῖ νά ἀντλεῖ θαραλέα, μέ ἀπόλυτη πεποίθηση ἐπιτυχίας ἀπό τίς γραμμές τῶν ἐργαζομένων τούς πιό καταπιεζόμενους, τούς πιό καθυστερημένους. Μποροῦμε καί ὀφείλουμε νά ἀντλοῦμε δυνάμεις ἀπ' τίς γραμμές τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, γιατί αὐτοί εἶναι οἱ πιό πιστοί φίλοι μας. Γιά νά πραγματοποιήσουμε αὐτά τά καθήκοντα, δηλ. νά ἐξασφαλίσουμε σιτηρά καί καύσιμα καί γιά νά ἐξαλείψουμε τόν ἐξανθηματικό τύφο, μποροῦμε νά ἀντλοῦμε δυνάμεις ἀπό αὐτές ἀκριβῶς τίς μάζες πού δέχτηκαν τή μεγαλύτερη καταπίεση τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων. Καί ἔχουμε ἐξασφαλισμένη τήν ὑποστήριξη αὐτῶν τῶν μαζῶν. Θά συνεχίσουμε νά ἀντλοῦμε δυνάμεις ὁλοένα καί πιό βαθιά μέσα ἀπ' αὐτά τά στρώματα, καί

μποροῦμε νά ποῦμε πώς τελικά θά νικήσουμε ὅλους τούς ἀντιπάλους μας. Καί στόν τομέα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης, πού θά τήν ἀναπτύξουμε ὅπως πρέπει μετά τή νίκη ἐνάντια στόν Ντενίκιν, θά κάνουμε καί ἄλλα θαύματα, πολύ περισσότερα ἀπό ὅσα κάναμε στά δυό αὐτά χρόνια στόν πολεμικό τομέα.

3
ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ 2 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Θά εἶχα παραιτηθεῖ ἀπό τόν τελικό λόγο, ἄν δέν μέ προκαλοῦσε ὁ σ. Σαπρόνοφ, καί θέλω νά κάνω λίγη πολεμική μαζί του. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νά ἀκοῦμε μέ προσοχή τά τοπικά στελέχη πού ἔχουν ὀργανωτική πείρα. Ὅλες οἱ συμβουλές τους μᾶς εἶναι πολύτιμες. Ρωτῶ ὅμως: τί τό ἄσχημο ὑπάρχει σ' αὐτό πού εἶναι γραμμένο ἐδῶ; Ἐγώ δέν γνώριζα αὐτό τό σημεῖο. Ὁ Σαπρόνοφ μοῦ τό ἔδοσε. Ἐδῶ εἶναι γραμμένο: «Σχέδιο ὁδηγιῶν πρός τίς Ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων, τῶν νομῶν καί τῶν ἐπαρχιῶν γιά τή δουλιά στό χωριό» [133]. Δηλαδή οἱ ὁδηγίες προορίζονται γιά τά τοπικά στελέχη πού διεξάγουν ὅλη τήν τοπική δουλιά. Ὅταν λέμε ὅτι στέλνονται διαφωτιστές, ἐπίτροποι, ἀντιπρόσωποι ἤ πληρεξούσιοι τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, αὐτοί πάντα καί ὁπωσδήποτε παίρνουν ὁδηγίες. Ἐδῶ στό ἐδάφιο 9 ἀναφέρεται: «Νά ἐπιδιώκεται ὥστε τά σοβιετικά νοικοκυριά καί οἱ κομμοῦνες νά βοηθοῦν τούς γύρω ἀγρότες, νά τούς βοηθοῦν ἄμεσα καί ἔμπρακτα». Ἐγώ, ὡστόσο, ὑπέθεσα πώς τουλάχιστον ἑνός ἀντιπροσώπου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κόβει τό κεφάλι. Ἄν πραγματικά ἔχει ἐπικυρωθεῖ ὁ κανονισμός, πῶς μπορεῖ νά ἀπαιτεῖ νά δόσουν τό κάρο, τό ἄλογο κτλ.; Σχετικά μ' αὐτό ὑπάρχουν ἀρκετές ὁδηγίες μας, μερικοί μάλιστα λένε πώς εἶναι πάρα πολλές. Κι' ἕνας ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ μπορεῖ νά ἐπιδιώκει ὁ,τιδήποτε, μά μόνο στά πλαίσια τῶν ὁδηγιῶν, καί κανένας προϊστάμενος κομμούνας δέν μπορεῖ νά ἐπιτρέψει νά δόσουν κάρο, ἄλογο ἤ ἀγελάδα. Ὡστόσο αὐτό εἶναι ἕνα ζήτημα σοβαρό, γιατί σ' αὐτό τό σημεῖο χαλοῦν συχνά οἱ σχέσεις μας μέ τούς ἀγρότες, καί στήν Οὐκρανία μποροῦν νά χαλάσουν γιά δεύτερη φορά, ἄν δέν κατορθώσουμε νά ἐφαρμό-

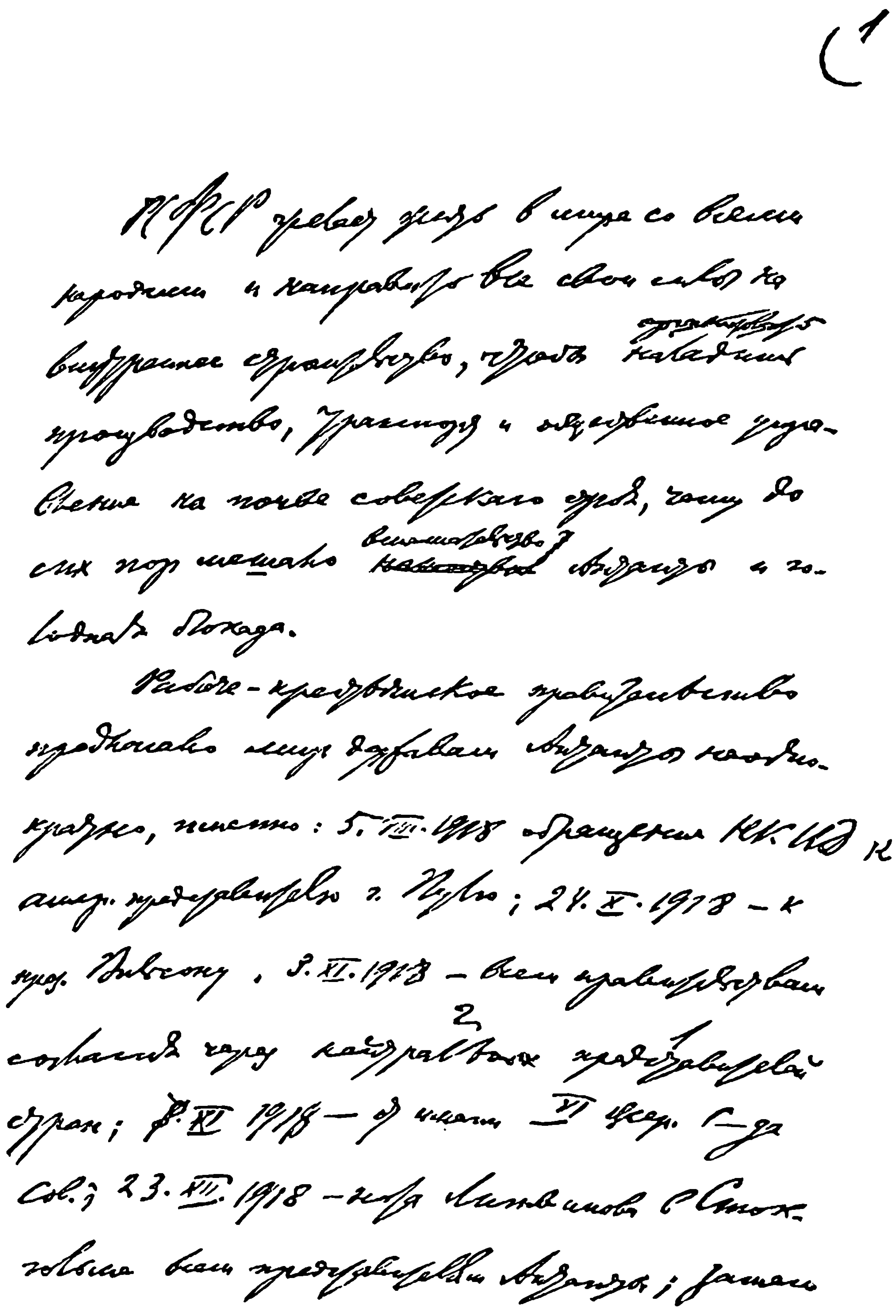
σουμε στήν πράξη τήν πολιτική μας γραμμή. Καί δέν εἶναι δύσκολο νά τήν ἐφαρμόσουμε. Καί τότε οἱ ἀγρότες θά εἶναι εὐχαριστημένοι ἀκόμη καί ἀπό μιά μικρή βοήθεια. Πρέπει ὄχι μόνο νά ψηφίσει κανείς ὁρισμένες ὁδηγίες, ἀλλά καί νά ξέρει νά τίς ἐφαρμόζει. Ἄν ὁ σ. Σαπρόνοφ φοβᾶται μήν πάρουν ἀπό τό σοβιετικό νοικοκυριό μιά ἀγελάδα, ἕνα ἄλογο, ἕνα κάρο, ἄς μᾶς ἐκθέσει τή θαυμάσια πείρα του στό σημεῖο αὐτό καί ἄς μᾶς πεῖ: ἐλᾶτε νά δόσουμε στούς ἀγρότες ἐργαλεῖα δωρεάν ἤ σέ χαμηλή τιμή· αὐτό τό καταλαβαίνω. Πάντως ὅμως αὐτό δέν πρόκειται νά ἀναιρέσει, ἀλλά θά ἐπιβεβαιώσει τό ἐδάφιο 9. Οἱ σχέσεις τῶν κομμούνων καί τῶν σοβιετικῶν νοικοκυριῶν ἀπέναντι στήν τριγύρω ἀγροτιά εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό λεπτά ζητήματα ὅλης τῆς πολιτικῆς μας. Θά εἶναι ἀκόμη πιό λεπτό στήν Οὐκρανία, αὔριο θά γίνει τέτιο καί στή Σιβηρία. Σήμερα κατακτήσαμε ἰδεολογικά τόν σιβηριανό ἀγρότη, ἀπελευθερώνοντάς τον ἀπό τόν Κολτσάκ. Αὐτή ὅμως δέν θά εἶναι πάγια κατάκτηση, ἄν δέν τά καταφέρουμε νά ὀργανώσουμε τή δουλιά αὐτή ἔτσι, πού στόν ἀγρότη αὐτόν νά παρέχεται ἔμπρακτη βοήθεια καί, φυσικά, τέτιες ὁδηγίες πρέπει νά δίνονται σέ κάθε ἀντιπρόσωπό μας πού δουλεύει στό χωριό. Καί κάθε ἀντιπρόσωπο, ὅταν κάνει ἀπολογισμό, πρέπει νά τόν ρωτᾶμε: ποῦ καί πῶς βοήθησαν τόν ἀγρότη τά σοβιετικά νοικοκυριά; Σ' αὐτό τό σημεῖο οἱ παρατηρήσεις τοῦ σ. Σαπρόνοφ ἦταν λαθεμένες. Ἡ ἀξιοποίηση τῆς πείρας τῶν τοπικῶν στελεχῶν εἶναι βασική καί ἀπόλυτη ὑποχρέωσή μας. (Χειροκροτήματα.)

4
ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ [134]

Ἡ Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας ἐπιθυμεῖ νά ζεῖ εἰρηνικά μέ ὅλους τούς λαούς καί νά στρέψει ὅλες τίς προσπάθειές της στήν ἐσωτερική οἰκοδόμηση, γιά νά ὀργανώσει τήν παραγωγή, τίς μεταφορές καί τή δημόσια ζωή πάνω στή βάση τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος, πράγμα πού ὥς τώρα τό ἐμπόδιζε ἡ ἐπέμβαση τῆς Ἀντάντ καί ὁ ἀποκλεισμός τῆς πείνας.

Ἡ ἐργατοαγροτική κυβέρνηση πρότεινε ἐπανειλημμένα εἰρήνη στίς δυνάμεις τῆς Ἀντάντ, καί συγκεκριμένα: στίς 5 τοῦ Αὐγούστου 1918 τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν ἀπευθύνθηκε πρός τόν ἀμερικανό ἐπιτετραμένο κ. Πούλ· στίς 24 τοῦ Ὀχτώβρη 1918 — πρός τόν πρόεδρο Οὐίλσων· στίς 3 τοῦ Νοέμβρη 1918 — σέ ὅλες τίς κυβερνήσεις τῆς Συνεννόησης μέσω τῶν ἐκπροσώπων τῶν οὐδέτερων χωρῶν· στίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1918 — ἔκκληση ἐξονόματος τοῦ VI Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ [135]· στίς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1918 — διακοίνωση τοῦ Λιτβίνοφ στή Στοκχόλμη πρός ὅλους τούς ἐκπροσώπους τῆς Ἀντάντ· ἔπειτα οἱ ἐκκλήσεις τῆς 12 τοῦ Γενάρη καί 17 τοῦ Γενάρη, ἡ διακοίνωση πρός τίς κυβερνήσεις τῆς Ἀντάντ τῆς 4 τοῦ Φλεβάρη 1919· τό σχέδιο συμφώνου πού καταρτίστηκε μέ τόν Μπούλλιτ τῆς 12 τοῦ Μάρτη 1919· ἡ δήλωση τῆς 7 τοῦ Μάη 1919 μέσω τοῦ Νάνσεν.

Ἐπιδοκιμάζοντας ἀπόλυτα ὅλα αὐτά τά ἐπανειλημμένα διαβήματα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν, τό VII Συνέδριο τῶν Σοβιέτ διακηρύσσει ἀκόμη μιά φορά τό σταθερό πόθο του γιά εἰρήνη, προτείνει ἀκόμη μιά φορά σέ ὅλα τά κράτη τῆς Ἀντάντ, τήν Ἀγγλία,

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Σχέδιο ἀπόφασης γιά τή διεθνή πολιτική». — 2 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Σμίκρυνση

τή Γαλλία, τίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς, τήν Ἰταλία, τήν Ἰαπωνία, σέ ὅλα μαζί καί στό καθένα χωριστά, νά ἀρχίσουν ἀμέσως διαπραγματεύσεις εἰρήνης καί ἀναθέτει στήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή, στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν νά συνεχίσουν συστηματικά τήν εἰρηνική αὐτή πολιτική (ἤ: νά συνεχίσουν συστηματικά τήν εἰρηνική αὐτή πολιτική, παίρνοντας ὅλα τά ἀπαραίτητα μέτρα γιά τήν ἐπιτυχία της).

5
ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΘΕΜΑ: Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ 3 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Σύντροφοι! Δέν πρόκειται νά πῶ πολλά στό κλείσιμο, ἄν καί, δυστυχῶς, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά διαφωνήσω ὄχι τόσο μέ τόν σ. Γιάκοβλεφ πού μίλησε πρίν ἀπό μένα, ὅσο μέ τούς σ. Μπουμπνόφ καί Ντρόμπνις, πού μίλησαν μετά ἀπό μένα. Παρόλα αὐτά εἶμαι ὑποχρεωμένος νά κάνω μιά μερικότερη παρατήρηση.

Σχετικά μέ τήν ὁμιλία τοῦ σ. Ρακόβσκι ὀφείλω νά πῶ ὅτι ἡ δήλωσή του πώς τά σοβιετικά νοικοκυριά πρέπει νά ἀποτελέσουν τή βάση τῆς κομμουνιστικῆς μας οἰκοδόμησης δέν εἶναι σωστή. Μέ κανένα τρόπο δέν μποροῦμε νά θέτουμε ἔτσι τό ζήτημα. Ὀφείλουμε νά ἀναγνωρίσουμε πώς μόνο ἕνα πολύ μικρό ἀριθμό ἀπό τά συγχρονισμένα νοικοκυριά πρέπει νά μετατρέψουμε σέ σοβιετικά νοικοκυριά, γιατί διαφορετικά δέν πρόκειται νά πετύχουμε τό συνασπισμό μέ τή μικρή ἀγροτιά, καί ὁ συνασπισμός αὐτός μᾶς εἶναι ἀπαραίτητος. Μερικοί σύντροφοι εἶπαν ὅτι ἐγώ προτείνω συνασπισμό μέ τούς μποροτμπιστές [136]. Πρόκειται γιά παρανόηση. Στό σημεῖο αὐτό ἐγώ σύγκρινα τήν πολιτική πού πρέπει νά ἐφαρμόζουμε ἀπέναντι στούς μποροτμπιστές, μέ τήν πολιτική πού ἐφαρμόζαμε ἀπέναντι στούς δεξιούς ἐσέρους. Τότε, τήν πρώτη ἑβδομάδα μετά τόν Ὀχτώβρη, μᾶς κατηγοροῦσαν στά ἀγροτικά συνέδρια ὅτι ἐμεῖς, ἀφοῦ καταλάβαμε τήν ἐξουσία, δέν θέλαμε νά χρησιμοποιήσουμε τίς δυνάμεις τῶν ἀγροτῶν. Ἐγώ ἔλεγα: δεχτήκαμε στό ἀκέραιο τό πρόγραμμά σας γιά νά χρησιμοποιήσουμε τίς δυνάμεις τῶν ἀγροτῶν, αὐτό τό θέλουμε, δέν θέλουμε ὅμως τή συμμαχία μέ τούς ἐσέρους. Γι' αὐτό ὁ σ. Μανουήλσκι παρουσιάζει ἕνα ἐξαιρετικά περίεργο πελάγωμα ἀκριβῶς ὅπως καί οἱ σ. Ντρόμπνις καί Μπουμπνόφ, ὅταν δηλώ-

νει πώς τάχα ἐγώ προτείνω συνασπισμό μέ τούς μποροτμπιστές. Ἴσα-ἴσα ἡ ἄποψή μου εἶναι νά τονίσω ὅτι μᾶς χρειάζεται ὁ συνασπισμός μέ τήν ἀγροτιά τῆς Οὐκρανίας, καί γιά νά πραγματοποιηθεῖ ὁ συνασπισμός αὐτός, πρέπει νά διεξάγουμε πολεμική ἐνάντια στούς μποροτμπιστές ὄχι ἔτσι πού διεξάγεται ὥς τώρα. Ὅλοι ὅσοι μίλησαν γιά τό ἐθνικό ζήτημα — πάνω σ' αὐτό μίλησαν καί οἱ σ. Ντρόμπνις, Μπουμπνόφ καί πολλοί ἄλλοι — ἔδειξαν μέ τήν κριτική πού ἔκαναν στήν ἀπόφαση τῆς Κεντρικῆς μας Ἐπιτροπῆς, ὅτι ἐκδηλώνουν τήν ἴδια τάση ἀνεξαρτησίας, γιά τήν ὁποία ἐπικρίναμε καί τούς συντρόφους τοῦ Κιέβου. Ὁ σ. Μανουήλσκι τά ἔχει μπερδέψει ὑπερβολικά, ὅταν νομίζει πώς τούς ἐπικρίναμε γιά τάσεις αὐτοδιάθεσης μέ τήν ἐθνική ἔννοια, μέ τήν ἔννοια τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Οὐκρανίας. Τούς ἐπικρίναμε γιά τάσεις αὐτοδιάθεσης μέ τήν ἔννοια τῆς ἀπροθυμίας νά σεβαστοῦν τίς ἀπόψεις τῆς Μόσχας, τίς ἀπόψεις τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, πού βρίσκεται στή Μόσχα. Ἡ λέξη αὐτή πού χρησιμοποιήθηκε στά ἀστεῖα εἶχε ὁλωσδιόλου διαφορετική σημασία.

Τώρα τό ζήτημα μπαίνει ὡς ἑξῆς: μᾶς χρειάζεται ὁ συνασπισμός μέ τήν οὐκρανική ἀγροτιά, μᾶς χρειάζεται ἡ ἴδια πολιτική πού μᾶς χρειαζόταν στά τέλη τοῦ 1917 καί γιά πολλούς μῆνες τό 1918; Ὑποστηρίζω πώς μᾶς χρειάζεται, καί γι' αὐτό πρέπει νά διαθέσουμε ἕνα μεγάλο μέρος τῶν σοβιετικῶν νοικοκυριῶν γιά μιά οὐσιαστική διανομή. Πρέπει νά κάνουμε πάλη ἐνάντια στά μεγάλα νοικοκυριά, πρέπει νά καταπολεμοῦμε τίς μικροαστικές προλήψεις, χρειάζεται νά καταπολεμοῦμε τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα. Οἱ μποροτμπιστές μιλᾶνε πολύ γιά τό ἐθνικό ζήτημα, δέν μιλᾶνε ὅμως γιά τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα. Ὀφείλουμε νά ἀπαιτοῦμε ἀπό τούς μποροτμπιστές νά διαλύσουν τήν Ἕνωση τῶν ἐκπαιδευτικῶν, ἔστω καί ἄν γίνει στήν οὐκρανική γλώσσα, ἔστω καί μέ οὐκρανική κρατική σφραγίδα, ἀλλά στό ὄνομα τῶν ἴδιων ἀρχῶν τῆς προλεταριακῆς κομμουνιστικῆς πολιτικῆς, στό ὄνομα τῶν ὁποίων διαλύσαμε ἐμεῖς τήν ΠΕΕ, τήν Πανρωσική Ἕνωση Ἐκπαιδευτικῶν, γιατί δέν ἐφάρμοζε τίς ἀρχές τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας, ἀλλά ὑπεράσπιζε τά συμφέροντα καί ἐφάρμοζε τήν πολιτική τῆς μικροαστικῆς τάξης.

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ Ι ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ [137]
4 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1919

Σύντροφοι! Εἶμαι πολύ εὐτυχής πού χαιρετίζω ἐξονόματος τῆς κυβέρνησης τό πρῶτο σας συνέδριο τῶν γεωργικῶν κομμούνων καί τῶν ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν. Ὅλοι σας, φυσικά, ξέρετε, ἀπ' ὅλη τή δράση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τί τεράστια σημασία δίνουμε στίς κομμοῦνες, στούς συνεταιρισμούς καί γενικά σέ κάθε λογῆς ὀργανώσεις πού ἀποβλέπουν στή μετατροπή, στή βαθμιαία ἐνίσχυση αὐτῆς τῆς μετατροπῆς τοῦ μικροῦ, ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ, σέ κοινωνικό-συντροφικό ἤ συνεταιριστικό. Ξέρετε πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἐδῶ καί πολύ καιρό ἔχει ἱδρύσει ἕνα ταμεῖο προικοδοτημένο μέ ἕνα δισεκατομμύριο, γιά νά ἐνισχύει παρόμοιες πρωτοβουλίες [138]. Στό «Νόμο γιά τή σοσιαλιστική γαιορύθμιση» [139] τονίζεται ἰδιαίτερα ἡ σημασία πού ἔχουν οἱ κομμοῦνες, οἱ συνεταιρισμοί καί ὅλες οἱ ἐπιχειρήσεις κοινῆς καλλιέργειας τῆς γῆς, καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία καταβάλλει κάθε προσπάθεια γιά νά μή μείνει ὁ νόμος αὐτός μόνο στά χαρτιά, ἀλλά νά προσκομίσει πραγματικά τό ὄφελος πού πρέπει νά προσκομίσει.

Ὅλες οἱ ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἔχουν τεράστια σημασία, γιατί ἄν τό προηγούμενο φτωχό, ἐξαθλιωμένο ἀγροτικό νοικοκυριό παρέμενε ὅπως ἦταν παλιά, δέν θά μποροῦσε οὔτε κάν λόγος νά γίνει γιά μιά στέρεη οἰκοδόμηση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Μόνο στήν περίπτωση πού θά κατορθώσουμε νά δείξουμε ἔμπρακτα στούς ἀγρότες τά πλεονεκτήματα τῆς κοινῆς, συλλογικῆς, συντροφικῆς, συνεταιριστικῆς καλλιέργειας τῆς γῆς, μόνο ἄν κατορθώσουμε νά βοηθήσουμε τόν ἀγρότη μέ τό

συντροφικό, συνεταιριστικό νοικοκυριό, μόνο τότε ἡ ἐργατική τάξη πού κρατᾶ στά χέρια της τήν κρατική ἐξουσία θά ἀποδείξει πραγματικά στόν ἀγρότη πώς ἔχει δίκιο, θά τραβήξει πραγματικά μέ τό μέρος της σταθερά καί ἀληθινά τά ἑκατομμύρια τῆς ἀγροτικῆς μάζας. Γι' αὐτό εἶναι δύσκολο νά ἐκτιμήσει κανείς τή σημασία τῶν κάθε λογῆς ἐπιχειρήσεων πού συντελοῦν στή συντροφική, συνεταιριστική ὀργάνωση τῆς γεωργίας. Ἔχουμε ἑκατομμύρια μεμονωμένα νοικοκυριά πού εἶναι σκορπισμένα, διασπαρμένα στά ἀπόμερα χωριά. Θά ἦταν ἐντελῶς ἀνόητο νά σκεφτοῦμε νά μετασχηματίσουμε τά νοικοκυριά αὐτά βιαστικά, μέ κάποια διαταγή, ἐπιδρώντας ἀπ' ἔξω, ἀπό μακριά. Καταλαβαίνουμε περίφημα ὅτι μποροῦμε νά ἐπιδράσουμε στά ἑκατομμύρια μικρά ἀγροτικά νοικοκυριά μόνο βαθμιαῖα, συνετά, μόνο μέ τό καλό πρακτικό παράδειγμα, γιατί οἱ ἀγρότες εἶναι πολύ πρακτικοί ἄνθρωποι, πολύ γερά δεμένοι μέ τό παλιό ἀγροτικό νοικοκυριό, γιά νά δεχτοῦν ὁποιεσδήποτε σοβαρές ἀλλαγές μόνο μέ συμβουλές καί μέ ὑποδείξεις τῶν βιβλίων. Αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει, μά θά ἦταν καί ἀνοησία. Μόνο ὅταν ἀποδειχτεῖ ἔμπρακτα, μέ τήν πείρα, πού νά τήν καταλαβαίνουν οἱ ἀγρότες, πώς τό πέρασμα στή συντροφική, συνεταιριστική γεωργία εἶναι ἀπαραίτητο καί δυνατό, μόνο τότε θά ἔχουμε τό δικαίωμα νά ποῦμε πώς ἔγινε ἕνα σοβαρό βῆμα στό δρόμο τῆς σοσιαλιστικῆς γεωργίας σέ μιά τόσο ἀπέραντη χώρα, ὅπως ἡ Ρωσία. Γι' αὐτό ἡ τεράστια αὐτή σημασία πού ἔχουν οἱ κομμοῦνες, οἱ συνεταιρισμοί καί οἱ συντροφιές, καί ἡ ὁποία ἐπωμίζει ὅλους σας μέ τεράστιες ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στό κράτος καί στό σοσιαλισμό, εἶναι φυσικό νά ἀναγκάζει τή Σοβιετική ἐξουσία καί τούς ἐκπροσώπους της νά ἀντιμετωπίζουν τό ζήτημα αὐτό μέ ἐξαιρετική προσοχή καί περίσκεψη.

Ὁ νόμος μας γιά τή σοσιαλιστική γαιορύθμιση ἀναφέρει ὅτι θεωροῦμε ἀπόλυτη ὑποχρέωση ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων τῆς συντροφικῆς, συνεταιριστικῆς γεωργίας νά μήν ἀπομονώνονται, νά μήν ἀποξενώνονται ἀπό τόν γύρω ἀγροτικό πληθυσμό, ἀλλά ἀπαραίτητα νά τόν βοηθοῦν. Αὐτό τό γράφει ὁ νόμος, τό ἐπαναλαβαίνει τό καταστατικό τῆς κάθε κομμούνας, τοῦ κάθε συνεταιρισμοῦ καί τῆς κάθε συντροφιᾶς, καί τό ἀναπτύσσουν συνεχῶς οἱ ὁδηγίες καί τά διατάγματα τοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας καί ὅλων τῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἀλλά ὅλο

τό ζήτημα συνίσταται στήν ἐξεύρεση ἑνός πραγματικά πρακτικοῦ τρόπου ἐφαρμογῆς του στή ζωή. Στό ζήτημα αὐτό δέν ἔχω ἀκόμη πειστεῖ πώς ξεπεράσαμε αὐτή τήν κύρια δυσκολία. Καί θά ἤθελα τό συνέδριό σας, ὅπου ἔχετε τή δυνατότητα νά ἀνταλλάξετε τήν πείρα σας — πείρα στελεχῶν τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς στά κοινωνικά νοικοκυριά, συγκεντρωμένων ἐδῶ ἀπό ὅλες τίς ἄκρες τῆς Ρωσίας — νά βάλει τέρμα σέ ὅλες τίς ἀμφιβολίες καί νά ἀποδείξει ὅτι κατακτοῦμε, ἀρχίζουμε νά κατακτοῦμε πρακτικά τό ἔργο τῆς στερέωσης τῶν συνεταιρισμῶν, τῶν συντροφιῶν, τῶν κομμούνων καί γενικά κάθε λογῆς συλλογικῶν, κοινωνικῶν γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων. Γιά νά ἀποδειχτεῖ ὅμως αὐτό χρειάζονται, πράγματι, *πρακτικά* ἀποτελέσματα.

Ὅταν διαβάζουμε ἕνα καταστατικό γεωργικῆς κομμούνας ἤ βιβλία πού πραγματεύονται αὐτό τό ζήτημα, μᾶς δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση πώς ἀσχολούμαστε πάρα πολύ μέ τήν προπαγάνδα καί τή θεωρητική θεμελίωση τῆς ἀνάγκης νά ὀργανωθοῦν κομμοῦνες. Βέβαια, αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο, γιατί χωρίς μιά μελετημένη προπαγάνδα, χωρίς τήν ἐξήγηση τῶν πλεονεκτημάτων τῆς συντροφικῆς γεωργίας, χωρίς τήν ἐπανάληψη τῆς ἰδέας αὐτῆς χιλιάδες καί χιλιάδες φορές, δέν μποροῦμε νά ἐλπίζουμε ὅτι θά αὐξηθεῖ τό ἐνδιαφέρον τῶν πλατιῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς γιά τή συνεταιριστική γεωργία καί θά ἀρχίσει ἡ ἐπαλήθευση στήν πράξη τῶν τρόπων ἐφαρμογῆς της στή ζωή. Βέβαια, ἡ προπαγάνδα εἶναι ἀπαραίτητη καί δέν ὑπάρχει λόγος νά φοβόμαστε τίς ἐπαναλήψεις, γιατί αὐτό πού σ' ἐμᾶς φαίνεται ἐπανάληψη, γιά ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ἀγρότες δέν θά εἶναι ἴσως ἐπανάληψη, ἀλλά μιά ἀλήθεια πού τήν ἀνακαλύπτουν γιά πρώτη φορά. Καί ἄν μᾶς γεννιέται ἡ σκέψη πώς δίνουμε πάρα πολύ μεγάλη προσοχή στήν προπαγάνδα, πρέπει νά ποῦμε πώς εἶναι ἀνάγκη νά τό κάνουμε αὐτό ἑκατό φορές περισσότερο. Καί ἄν τό λέω αὐτό, τό λέω μέ τούτη τήν ἔννοια, πώς ἄν ἐμεῖς πλησιάζουμε τήν ἀγροτιά γιά νά τῆς ἐξηγήσουμε γενικά τήν ὠφελιμότητα τῆς ὀργάνωσης γεωργικῶν κομμούνων, καί δέν ἔχουμε παράλληλα τήν ἱκανότητα νά τῆς δείξουμε χειροπιαστά τό πρακτικό ὄφελος πού θά τῆς ἀποφέρουν τά συντροφικά, συνεταιριστικά νοικοκυριά, ἡ ἀγροτιά δέν πρόκειται νά δόσει πίστη στήν προπαγάνδα μας.

Ὁ νόμος λέει πώς οἱ κομμοῦνες, οἱ συνεταιρισμοί καί οἱ συντροφιές πρέπει νά βοηθοῦν τόν γύρω ἀγροτικό πληθυσμό.

Τό κράτος δμως, ή έργατική έξουσία διαθέτει ένα δισεκατομμύριο γιά νά βοηθήσει τίς γεωργικές κομμοῦνες καί τούς συνεταιρισμούς. Καί, φυσικά, άν τούτη ή έκείνη ή κομμούνα άρχίσει νά βοηθάει τούς άγρότες άπ' αύτό τό κονδύλι, φοβοῦμαι πώς αὐτό θά προκαλέσει άπλῶς τίς κοροϊδίες τῶν άγροτῶν. Κι' αὐτό θά εἶναι πολύ δικαιολογημένο. Ὁ κάθε άγρότης θά πεῖ: «Φυσικά, άφοῦ σᾶς δίνουν ένα δισεκατομμύριο, δέν σᾶς εἶναι δά καί δύσκολο νά πετάξετε άπ' αὐτό καί σ' έμᾶς κατιτί». Φοβοῦμαι πώς ὁ άγρότης άπλῶς θά είρωνευτεῖ μιά τέτια ένέργεια, γιατί στό ζήτημα αὐτό εἶναι πολύ προσεκτικός καί πολύ δύσπιστος. Ὁ άγρότης συνήθισε άπό αἰῶνες νά δέχεται άπό τήν κρατική έξουσία άποκλειστικά καταπίεση, γι' αὐτό συνήθισε νά δείχνει δυσπιστία γιά ὅ,τι προέρχεται άπό τό δημόσιο. Καί άν οί άγροτικές κομμοῦνες πρόκειται νά δίνουν βοήθεια στούς άγρότες μόνο γιά νά έκπληρωθεῖ τό γράμμα τοῦ νόμου, ή βοήθεια αὐτή ὄχι μόνο θά εἶναι άνώφελη, άλλά καί δέν μπορεῖ παρά νά προξενήσει μόνο ζημιά. Γιατί ὁ τίτλος άγροτική κομμούνα εἶναι πολύ μεγάλος καί συνδέεται μέ τήν έννοια τοῦ κομμουνισμοῦ. Καλά θά εἶναι οί κομμοῦνες νά δείχνουν στήν πράξη πώς έκεῖ μέσα γίνεται πραγματικά μιά σοβαρή δουλιά γιά τή βελτίωση τοῦ άγροτικοῦ νοικοκυριοῦ — τότε άναμφισβήτητα θά άνεβεῖ καί τό κύρος καί τῶν κομμουνιστῶν καί τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. Ἀλλά πολύ συχνά συνέβαινε τοῦτο, οί κομμοῦνες προκαλοῦσαν μόνο τήν άρνητική στάση τῆς άγροτιᾶς άπέναντί τους, καί ή λέξη «κομμούνα» γινόταν πότε-πότε άκόμη καί σύνθημα πάλης ένάντια στόν κομμουνισμό. Κι' αὐτό δέν συνέβαινε μόνο δταν γίνονταν άνόητες άπόπειρες νά μπάσουν μέ τό ζόρι τούς άγρότες στίς κομμοῦνες. Τό παράλογο αὐτῶν τῶν ένεργειῶν ἦταν τόσο φανερό σέ δλους, πού ή Σοβιετική έξουσία άπό πολύ καιρό τίς έχει καταδικάσει. Καί παρόλο πού καί τώρα ὑπάρχουν μεμονωμένα παραδείγματα έξαναγκασμοῦ, πιστεύω πώς δέν εἶναι πολλά καί πώς θά έπωφεληθεῖτε άπό τό σημερινό συνέδριο γιά νά έξαλείψετε έντελῶς άπό τό πρόσωπο τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί τά τελευταῖα ἴχνη αὐτῆς τῆς άσχήμιας, ὥστε νά μήν ὑπάρχει οὔτε ένα παράδειγμα πού νά μπορεῖ νά τό έπικαλεῖται ὁ γύρω άγροτικός πληθυσμός γιά νά ὑποστηρίζει τήν παλιά έκείνη γνώμη πώς τάχα ή εἴσοδος στήν κομμούνα όφείλεται σέ κάποιο έξαναγκασμό.

᾿Αλλά καί ἄν ἀκόμη ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν παλιά αὐτή ἀδυναμία καί κατανικήσουμε ὁλοκληρωτικά αὐτή τήν ἀσχήμια, ὡστόσο, αὐτό δέν θά εἶναι παρά ἕνα μικρό μέρος ἀπό ἐκεῖνο πού πρέπει νά κάνουμε. Γιατί ἐξακολουθεῖ νά παραμένει ἡ ἀνάγκη τῆς παροχῆς κρατικῆς ἐνίσχυσης στίς κομμοῦνες, καί δέν θά εἴμασταν κομμουνιστές καί ὀπαδοί τῆς ἐφαρμογῆς τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας, ἄν δέν δίναμε κρατική ἐνίσχυση στίς κάθε εἴδους συλλογικές γεωργικές ἐπιχειρήσεις. Εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά τό κάνουμε αὐτό καί γιά τό λόγο ὅτι ἀνταποκρίνεται σέ ὅλα τά καθήκοντά μας, ἀλλά καί γιατί ξέρουμε πολύ καλά πώς αὐτές οἱ συντροφιές, οἱ συνεταιρισμοί καί οἱ συλλογικές ὀργανώσεις εἶναι κάτι τό καινούργιο, πού δέν θά πιάσει, ἄν δέν ἐνισχυθεῖ ἀπό τήν ἐργατική τάξη πού βρίσκεται στήν ἐξουσία. Καί γιά νά πιάσει, πρέπει — ἀκριβῶς ἐπειδή τό κράτος παρέχει στό καινούργιο αὐτό χρηματική καί κάθε εἴδους ἄλλη ἐνίσχυση — νά πετύχουμε ὥστε οἱ ἀγρότες νά μήν τό βλέπουν μέ εἰρωνεία. Πρέπει νά μᾶς συνέχει διαρκῶς ὁ φόβος μήπως ὁ ἀγρότης χαρακτηρίσει τά μέλη τῆς κομμούνας, τοῦ συνεταιρισμοῦ καί τῆς συντροφιᾶς σάν παράσιτα τοῦ δημοσίου πού διαφέρουν ἀπό τούς ἀγρότες μόνο κατά τό ὅτι εἶναι προνομιοῦχοι. Ἄν δοθεῖ γῆ καί βοήθημα γιά οἰκοδόμηση ἀπό τό ταμεῖο τοῦ ἑνός δισεκατομμυρίου, τότε κι' ἕνας ἠλίθιος ἀκόμη θά ζήσει καλύτερα ἀπό τόν ἁπλό ἀγρότη. Καί τότε ὁ ἀγρότης θά πεῖ: τί τό κομμουνιστικό ὑπάρχει ἐδῶ καί ποῦ εἶναι ἡ καλυτέρευση, γιά ποιό πράγμα πρέπει νά τούς σεβόμαστε; Φυσικά, ἄν διαλέξουμε μερικές δεκάδες ἤ ἑκατοντάδες ἀνθρώπους καί τούς δόσουμε δισεκατομμύρια, αὐτοί θά δουλεύουν.

Μιά τέτια ἀκριβῶς στάση τῶν ἀγροτῶν προκαλεῖ τούς μεγαλύτερους φόβους, καί στό ζήτημα αὐτό θά ἤθελα νά ἐπιστήσω τήν προσοχή τῶν συντρόφων πού ἦλθαν στό συνέδριο. Πρέπει νά δόσουμε σ' αὐτό τέτια πρακτική λύση πού νά μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ὄχι μόνο ἀποφύγαμε αὐτό τόν κίνδυνο, ἀλλά καί βρήκαμε τά μέσα γιά νά παλέψουμε, ὥστε ὁ ἀγρότης νά μήν μπορεῖ νά σκέπτεται ἔτσι, μά ἀπεναντίας, νά βλέπει τήν κάθε κομμούνα, τόν κάθε συνεταιρισμό σάν κάτι πού τό βοηθᾶ ἡ κρατική ἐξουσία καί νά βρίσκει ἐκεῖ μέσα νέες μεθόδους καλλιέργειας ὄχι στά βιβλία καί στούς λόγους (αὐτό εἶναι πολύ φτηνό), ἀλλά στήν πρακτική ζωή, πού νά δείχνουν τά πλεονεκτήματά τους ἀπέναντι στίς παλιές μεθόδους. Νά ποῦ βρίσκεται

ἡ δυσκολία στή λύση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος, καί νά γιατί μᾶς εἶναι δύσκολο, ἔχοντας μπροστά μας μόνο ξερά νούμερα, νά κρίνουμε, ἄν ἀποδείξαμε στήν πράξη πώς ἡ κάθε κομμούνα, ὁ κάθε συνεταιρισμός εἶναι νοικοκυριό πραγματικά ἀνώτερο ἀπό κάθε ἐπιχείρηση τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος, πώς στό σημεῖο αὐτό ἡ ἐργατική ἐξουσία βοηθάει τόν ἀγρότη.

Νομίζω ὅτι πρακτικά γιά τή λύση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος θά ἦταν πολύ καλό, ἄν ἐσεῖς, πού συνδέεστε πρακτικά μέ πολλές γειτονικές κομμοῦνες, συνεταιρισμούς καί συντροφιές, βρίσκατε τρόπους ἑνός πραγματικά οὐσιαστικοῦ ἐλέγχου γιά τό πῶς ἐφαρμόζεται ὁ νόμος πού ἀπαιτεῖ νά βοηθιέται ὁ γύρω πληθυσμός ἀπό τίς ἀγροτικές κομμοῦνες· πῶς πραγματοποιεῖται τό πέρασμα στή σοσιαλιστική γεωργία καί ποιά ἡ συγκεκριμένη ἔκφρασή του στήν κάθε κομμούνα, συνεταιρισμό καί συντροφιά· πῶς ἀκριβῶς ἐφαρμόζεται αὐτό, πόσες συντροφιές καί πόσες κομμοῦνες τό ἐφαρμόζουν στήν πράξη καί πόσες ἁπλῶς ἑτοιμάζονται νά τό ἐφαρμόσουν· πόσες φορές διαπιστώθηκε ὅτι οἱ κομμοῦνες παρέχουν βοήθεια καί τί χαρακτήρα εἶχε αὐτή ἡ βοήθεια — φιλανθρωπικό ἤ σοσιαλιστικό.

Ἄν οἱ κομμοῦνες καί οἱ συνεταιρισμοί ἀπό τή βοήθεια πού τούς ἔδοσε τό κράτος διαθέσουν ἕνα μέρος στούς ἀγρότες, αὐτό θά δόσει ἁπλῶς τήν ἀφορμή στόν κάθε ἀγρότη νά σκεφτεῖ πώς ἐδῶ δέν πρόκειται παρά γιά καλούς ἀνθρώπους πού τόν βοηθοῦν, δέν ἀποδεικνύει ὅμως καθόλου τό πέρασμα στό σοσιαλιστικό σύστημα. Ἀλλά οἱ ἀγρότες ἔχουν συνηθίσει πρό ἀμνημονεύτων χρόνων νά δείχνουν δυσπιστία ἀπέναντι σέ τέτιους «καλούς ἀνθρώπους». Πρέπει νά ἔχουμε τήν ἱκανότητα νά ἐλέγξουμε ποῦ βρῆκε πραγματικά τήν ἔκφρασή του αὐτό τό νέο κοινωνικό σύστημα, μέ τί τρόπο ἀποδεικνύεται στούς ἀγρότες πώς ἡ συντροφική, συνεταιριστική καλλιέργεια τῆς γῆς εἶναι καλύτερη ἀπό τήν καλλιέργεια τοῦ μονονοικοκύρη ἀγρότη καί εἶναι καλύτερη *ὄχι* χάρη στή βοήθεια τοῦ δημοσίου· πρέπει νά κατορθώσουμε νά ἀποδείξουμε στούς ἀγρότες ὅτι εἶναι πρακτικά ἐφαρμόσιμο αὐτό τό νέο σύστημα καί *χωρίς* τή βοήθεια τοῦ δημοσίου.

Δυστυχῶς, δέν θά παραμείνω ὥς στό τέλος στό συνέδριό σας καί γι' αὐτό δέν θά μπορέσω νά πάρω μέρος στόν καθορισμό αὐτῶν τῶν τρόπων ἐλέγχου. Εἶμαι ὅμως βέβαιος πώς μαζί μέ τούς συντρόφους πού διευθύνουν τό Ἐπιτροπάτο μας Γεωρ-

γίας θά τούς βρεῖτε τούς τρόπους αὐτούς. Διάβασα μέ εὐχαρίστηση τό ἄρθρο τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας σ. Σερεντά, ὅπου ὑπογραμμίζει πώς οἱ κομμοῦνες καί οἱ συντροφιές δέν πρέπει νά ξεκόβουν ἀπό τόν γύρω ἀγροτικό πληθυσμό, ἀλλά νά προσπαθοῦν νά καλυτερεύσουν τό νοικοκυριό του [140]. Πρέπει νά ὀργανώσουμε τήν κομμούνα ἔτσι πού νά γίνει ὑποδειγματική καί οἱ γειτονικοί ἀγρότες νά ἔρχονται σ' αὐτή μόνοι τους· πρέπει νά κατορθώσουμε νά τούς δείξουμε στήν πράξη, μέ τό παράδειγμα, μέ τί τρόπο πρέπει νά βοηθοῦν τούς ἀνθρώπους πού ἀσκοῦν νοικοκυριό μέσα σέ τόσο δύσκολες συνθῆκες ἔλλειψης ἐμπορευμάτων καί γενικῆς ἐρείπωσης. Γιά νά καθορίσουμε τούς πρακτικούς τρόπους ἐφαρμογῆς αὐτοῦ τοῦ πράγματος, πρέπει νά ἐκπονήσουμε ἕνα πολύ λεπτομερειακό κανονισμό πού νά ἀναγράφει ὅλες τίς μορφές βοήθειας στό γύρω ἀγροτικό πληθυσμό, πού νά ζητάει ἀπό τήν κάθε κομμούνα νά πεῖ τί ἔκανε γιά νά βοηθήσει τούς ἀγρότες, πού νά ὑποδείχνει μέ τί τρόπο θά κατορθώσει ἡ κάθε κομμούνα ἀπό τίς δυό χιλιάδες πού ὑπάρχουν, καί ὁ κάθε συνεταιρισμός ἀπό τίς τέσσερις χιλιάδες νά γίνει ἕνας πυρήνας ἱκανός νά ἑδραιώσει στήν πράξη τήν πεποίθηση στούς ἀγρότες πώς ἡ συλλογική γεωργία, σάν πέρασμα στό σοσιαλισμό, εἶναι πράγμα ὠφέλιμο καί ὄχι παραξενιά, ὄχι ἁπλό παραλήρημα.

Εἶπα ἤδη πώς ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἀπό τίς κομμοῦνες νά βοηθοῦν τόν ἀγροτικό πληθυσμό τῶν περιχώρων. Στό νόμο δέν ἦταν δυνατό νά ἐκφραστοῦμε κάπως διαφορετικά, νά δόσουμε μ' αὐτόν κάποιες πρακτικές ὑποδείξεις. Ἔπρεπε νά χαράξουμε τίς γενικές θέσεις, ὑπολογίζοντας πώς οἱ συνειδητοί σύντροφοι στά διάφορα μέρη θά ἐφαρμόσουν εὐσυνείδητα αὐτόν τό νόμο καί θά μπορέσουν νά βροῦν χίλιους δυό τρόπους πρακτικῆς ἐφαρμογῆς του στίς συγκεκριμένες οἰκονομικές συνθῆκες κάθε τόπου. Εἶναι ὅμως εὐνόητο πώς κάθε νόμος μπορεῖ νά καταστρατηγηθεῖ ἀκόμη καί μέ τήν πρόφαση τῆς ἐκτέλεσής του. Καί ὁ νόμος γιά βοήθεια στούς ἀγρότες, ἄν δέν ἐφαρμόζεται εὐσυνείδητα, μπορεῖ νά μετατραπεῖ σέ ἕνα ἁπλό παιχνιδάκι καί νά φέρει τελείως ἀντίθετα ἀποτελέσματα.

Οἱ κομμοῦνες πρέπει νά ἀναπτύσσονται ἔτσι, ὥστε ἡ ἐπαφή μαζί τους νά ἀρχίσει νά ἐπιφέρει ἀλλαγές στίς συνθῆκες τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ, τό ὁποῖο θά βρίσκει οἰκονομική βοήθεια, καί ὥστε κάθε κομμούνα, συνεταιρισμός ἤ συντροφιά νά

ξέρουν νά κάνουν τήν ἀρχή γιά τήν καλυτέρευση αὐτῶν τῶν συνθηκῶν καί νά ἐφαρμόζουν πρακτικά αὐτή τήν καλυτέρευση, ἀποδεικνύοντας μέ ἔργα στούς ἀγρότες ὅτι ἡ ἀλλαγή αὐτή τούς φέρνει μόνο ὄφελος.

Μπορεῖτε, φυσικά, νά σκεφτεῖτε πώς θά μᾶς ποῦν: γιά ἕνα καλύτερο νοικοκυριό πρέπει νά ὑπάρχουν συνθῆκες διαφορετικές ἀπό τίς συνθῆκες τῆς τωρινῆς ἐρείπωσης ἀπό τόν τετράχρονο ἰμπεριαλιστικό καί τό δίχρονο ἐμφύλιο πόλεμο πού μᾶς ἐπέβαλαν οἱ ἰμπεριαλιστές. Σέ συνθῆκες σάν τίς δικές μας, ποῦ νά σκεφτεῖ κανείς γιά μιά πλατιά διάδοση βελτιώσεων στά γεωργικά νοικοκυριά; — νά δόσει ὁ θεός μονάχα νά κρατηθοῦμε ὅπως-ὅπως καί νά μήν πεθάνουμε ἀπό τήν πείνα.

Εἶναι πολύ φυσικό ὅτι μποροῦν νά διατυπωθοῦν τέτιου εἴδους ἀμφιβολίες. Ἄν ὅμως βρισκόμουν στήν ἀνάγκη νά ἀπαντήσω σέ παρόμοιες ἀντιρήσεις, θά ἔλεγα τά παρακάτω. Ἄς παραδεχτοῦμε πώς πραγματικά, ἐξαιτίας τῆς ξεχαρβαλωμένης οἰκονομίας, ἐξαιτίας τῆς ἐρείπωσης, τῆς ἔλλειψης ἐμπορευμάτων, τῶν ἀδύνατων μεταφορῶν, τοῦ ἀφανισμοῦ τῶν ζώων καί τῆς καταστροφῆς τῶν ἐργαλείων δέν μποροῦμε νά ἐφαρμόσουμε μιά πλατιά καλυτέρευση τοῦ νοικοκυριοῦ. Ὡστόσο, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς σέ πολλές περιπτώσεις εἶναι πραγματοποιήσιμη μιά ὄχι πλατιά καλυτέρευση τοῦ νοικοκυριοῦ. Ἄς παραδεχτοῦμε ὅμως πώς κι' αὐτό ἀκόμη δέν μπορεῖ νά γίνει. Σημαίνει μήπως αὐτό πώς οἱ κομμοῦνες δέν μποροῦν νά ἐπιφέρουν ἀλλαγές στή ζωή τῶν γύρω ἀγροτῶν καί δέν μποροῦν νά ἀποδείξουν στούς ἀγρότες ὅτι οἱ συλλογικές γεωργικές ἐπιχειρήσεις δέν εἶναι ἕνα φυτό τεχνητά καλλιεργημένο σέ θερμοκήπιο, ἀλλά μιά νέα βοήθεια τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας πρός τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά, μιά ἐνίσχυσή της στήν πάλη κατά τῶν κουλάκων; Εἶμαι βέβαιος πώς ἀκόμη κι' ἔτσι ἄν βάλουμε τό ζήτημα, ἄν παραδεχτοῦμε ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά πραγματοποιηθοῦν βελτιώσεις στίς συνθῆκες τῆς σημερινῆς ἐρείπωσης, πάλι μποροῦμε νά πετύχουμε πολλά, πάρα πολλά, ὅταν ἔχουμε στίς κομμοῦνες καί στούς συνεταιρισμούς εὐσυνείδητους κομμουνιστές.

Καί γιά νά στηρίξω τά παραπάνω, θά ἐπικαλεστῶ αὐτό πού στίς πόλεις μας τό λένε κομμουνιστικά Σάββατα. Ἔτσι ὀνόμασαν τήν ἀπλήρωτη δουλιά πού προσφέρουν οἱ ἐργάτες τῶν πόλεων πάνω ἀπό ἐκεῖνο πού ἀπαιτεῖται ἀπό κάθε ἐργάτη, δουλιά μερικῶν ὡρῶν γιά κάποια κοινωνική ἀνάγκη. Τά κομμουνιστικά Σάββατα ἐφαρμόστηκαν γιά πρώτη φορά στή Μόσχα

ἀπό τούς σιδηροδρομικούς τῆς γραμμῆς Μόσχας-Καζάν. Σέ μιά ἔκκληση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού τόνιζε πώς οἱ κόκκινοι στρατιῶτες προσφέρουν πρωτάκουστες θυσίες στά μέτωπα, καί παρόλα τά δεινά πού δοκιμάζουν, κερδίζουν πρωτοείδωτες νίκες ἐνάντια στούς ἐχθρούς, καί πού πρόσθετε πώς τίς νίκες αὐτές θά τίς ὁλοκληρώσουμε μόνο στήν περίπτωση πού ὁ ἡρωισμός αὐτός καί ἡ αὐτοθυσία αὐτή δέν θά περιοριστεῖ στά μέτωπα, ἀλλά θά ἐπεκταθεῖ καί στά μετόπισθεν — οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας ἀπάντησαν, ὀργανώνοντας κομμουνιστικά Σάββατα. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας δοκιμάζουν πολύ περισσότερα βάσανα καί στερήσεις ἀπό τούς ἀγρότες, καί ἄν γνωρίσετε τίς συνθῆκες τῆς ζωῆς τους καί σκεφτεῖτε ὅτι μπόρεσαν μέσα σ' αὐτές τίς πρωτάκουστα δύσκολες συνθῆκες νά ὀργανώνουν κομμουνιστικά Σάββατα, θά συμφωνήσετε πώς δέν ἐπιτρέπεται, ὅσο δύσκολες καί ἄν εἶναι οἱ συνθῆκες, νά ἀποφεύγει κανείς νά κάνει ἐκεῖνο πού μπορεῖ νά γίνει μέσα σέ ὁποιεσδήποτε συνθῆκες, ἐφαρμόζοντας τήν ἴδια μέθοδο πού ἐφάρμοσαν οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας. Τίποτε δέν βοήθησε νά ἀνεβεῖ τόσο τό κύρος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος στίς πόλεις, νά ἀνεβεῖ τόσο ὁ σεβασμός τῶν ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν πρός τούς κομμουνιστές, ὅσο αὐτά τά Σάββατα, ὅταν ἔπαψαν νά ἀποτελοῦν μεμονωμένο φαινόμενο, καί ὅταν οἱ ἐξωκομματικοί ἐργάτες εἶδαν στήν πράξη πώς τά μέλη τοῦ κυρίαρχου Κομμουνιστικοῦ κόμματος ἀναλαβαίνουν ὑποχρεώσεις, καί οἱ κομμουνιστές δέχονται νέα μέλη στό Κόμμα, ὄχι γιά νά καρπώνονται τά μέλη αὐτά ὀφέλη πού ἀπορέουν ἀπό τή θέση του σάν κυβερνητικοῦ Κόμματος, ἀλλά γιά νά δίνουν τό παράδειγμα μιᾶς πραγματικά κομμουνιστικῆς δουλιᾶς, δηλ. ἀπλήρωτης δουλιᾶς. Ὁ κομμουνισμός εἶναι τό ἀνώτερο στάδιο ἀνάπτυξης τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅπου οἱ ἄνθρωποι δουλεύουν ἀπό ἐπίγνωση τῆς ἀνάγκης νά δουλεύουν γιά τό κοινό ὄφελος. Ξέρουμε ὅτι σήμερα δέν μποροῦμε νά ἐγκαθιδρύσουμε τό σοσιαλιστικό καθεστώς — νά δόσει ὁ θεός νά τό δοῦν νά ἐγκαθιδρύεται στή χώρα μας τά παιδιά μας, ἤ ἴσως τά ἐγγόνια μας. Λέμε ὅμως πώς τά μέλη τοῦ κυρίαρχου Κομμουνιστικοῦ κόμματος ἀναλαβαίνουν νά ἀντιμετωπίσουν καί τίς περισσότερες δυσκολίες στήν πάλη ἐνάντια στόν καπιταλισμό· τούς καλύτερους κομμουνιστές τούς κινητοποιοῦμε καί τούς στέλνουμε στό μέτωπο, καί ὅσοι δέν μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν γι' αὐτή τή δουλιά, ἀπαιτοῦμε νά παίρνουν μέρος στά κομμουνιστικά Σάββατα.

Ἐφαρμόζοντας τά κομμουνιστικά αὐτά Σάββατα, πού ἄρχισαν νά ἐπεκτείνονται σέ κάθε μεγάλη βιομηχανική πόλη, καί στά ὁποῖα μέ ἀπαίτηση τοῦ Κόμματος τό κάθε μέλος του ὀφείλει τώρα νά παίρνει μέρος, τιμωρώντας ἀκόμη καί μέ διαγραφή ὅσους δέν συμμορφώνονται, ἐφαρμόζοντας αὐτό τό μέτρο στίς κομμοῦνες, στούς συνεταιρισμούς καί στίς συντροφιές, θά μπορέσετε νά πετύχετε καί πρέπει νά πετύχετε ἀκόμη καί στίς χειρότερες συνθῆκες ὁ ἀγρότης νά βλέπει τήν κάθε κομμούνα, τόν κάθε συνεταιρισμό, τήν κάθε συντροφιά σάν μιά ἕνωση πού διαφέρει ἀπό τίς ἄλλες, ὄχι ἐπειδή παίρνει βοήθημα ἀπό τό δημόσιο, ἀλλά ἐπειδή συγκεντρώνει τούς καλύτερους ἐκπροσώπους τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού δέν περιορίζονται μόνο στό νά κηρύττουν τό σοσιαλισμό γιά τούς ἄλλους, ἀλλά καί ξέρουν νά τόν πραγματοποιοῦν οἱ ἴδιοι, ξέρουν νά δείχνουν πώς ἀκόμη καί στίς χειρότερες συνθῆκες εἶναι σέ θέση νά ἀσκοῦν τό νοικοκυριό μέ κομμουνιστικό τρόπο καί νά βοηθοῦν μέ ὅ,τι μποροῦν τό γύρω ἀγροτικό πληθυσμό. Στό σημεῖο αὐτό δέν χωράει καμιά ὑπεκφυγή, ἐδῶ δέν μπορεῖ νά ἐπικαλεῖται κανείς τήν ἔλλειψη ἐμπορευμάτων, τήν ἔλλειψη σπόρου ἤ τήν ἐπιζωοτία. Αὐτό ἀποτελεῖ γιά μᾶς τή λυδία λίθο πού θά μᾶς ἐπιτρέψει ὁπωσδήποτε νά ποῦμε συγκεκριμένα ὥς ποιό σημεῖο κατακτήσαμε πρακτικά αὐτό τό δύσκολο καθῆκον πού θέσαμε μπροστά μας.

Εἶμαι βέβαιος πώς ἡ γενική σύνοδος τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κομμούνων, τῶν συντροφιῶν καί τῶν συνεταιρισμῶν θά ἐξετάσει τό ζήτημα καί θά καταλάβει πώς ἡ ἐφαρμογή μιᾶς τέτιας μεθόδου θά ἀποτελέσει πραγματικά ἕνα τεράστιο μέσο γιά νά στερεωθοῦν οἱ κομμοῦνες καί οἱ συντροφιές καί τά πρακτικά της ἀποτελέσματα θά εἶναι τέτια, πού στή Ρωσία νά μή μπορεῖ νά παρουσιαστεῖ πουθενά οὔτε μιά περίπτωση ἐχθρικῆς στάσης τῶν ἀγροτῶν ἀπέναντι στίς κομμοῦνες, στούς συνεταιρισμούς καί στίς συντροφιές. Αὐτό ὅμως δέν φτάνει. Πρέπει νά κερδηθεῖ ἡ συμπάθεια τῆς ἀγροτιᾶς πρός τίς ὀργανώσεις αὐτές. Κι' ἐμεῖς, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, θά κάνουμε ἀπό τή μεριά μας τό πᾶν γιά νά βοηθήσουμε αὐτό τό ἔργο, καί ἡ βοήθεια τοῦ κράτους ἀπό τό ταμεῖο τοῦ ἑνός δισεκατομμυρίου ἤ ἀπό ἄλλες πηγές νά χρησιμοποιεῖται μόνο στίς περιπτώσεις πού θά πραγματοποιεῖται ἀληθινά στήν πράξη ἡ προσέγγιση ἀνάμεσα στίς κομμοῦνες ἐργασίας καί τούς συνεταιρισμούς μέ τή ζωή τῶν γύρω ἀγροτῶν. Ἔξω ἀπ' αὐτούς τούς ὅρους, κάθε βοήθεια πρός τούς συνεταιρισμούς ἤ τίς συντροφιές τή θεωροῦμε ὄχι μόνο ἀνώφελη, ἀλλά καί

ἀπόλυτα ἐπιζήμια. Ἡ βοήθεια τῶν κομμούνων πρός τούς γύρω ἀγρότες δέν πρέπει νά θεωρεῖται σάν βοήθεια πού προέρχεται ἁπλῶς ἐπειδή ὑπάρχει ἀφθονία μέσων, ἡ βοήθεια αὐτή πρέπει νά εἶναι σοσιαλιστική, δηλ. νά δίνει στούς ἀγρότες τή δυνατότητα νά περνοῦν ἀπό τό μεμονωμένο, ἀτομικό νοικοκυριό στό συντροφικό. Αὐτό ὅμως μποροῦμε νά τό κάνουμε μόνο ὅταν ἐφαρμόσουμε τά κομμουνιστικά Σάββατα, γιά τά ὁποῖα μίλησα πιό πάνω.

Ἄν πάρετε ὑπόψη σας αὐτή τήν πείρα τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων, πού ἄρχισαν τό κίνημα τῶν κομμουνιστικῶν Σαββάτων, ἄν καί ζοῦν σέ ἀσύγκριτα χειρότερες συνθῆκες ἀπό τούς ἀγρότες, εἶμαι βέβαιος πώς μέ τήν ὁμόθυμη ὑποστήριξη ὅλων σας θά πετύχουμε ὥστε κάθε κομμούνα καί συνεταιρισμός, ἀπό τίς ἀρκετές χιλιάδες πού ὑπάρχουν τώρα, νά γίνει ἕνα πραγματικό φυτώριο τῶν κομμουνιστικῶν ἰδεῶν καί ἀντιλήψεων ἀνάμεσα στούς ἀγρότες, ἕνα πρακτικό παράδειγμα πού θά τούς δείχνει πώς ἡ κομμούνα ἤ ὁ συνεταιρισμός, ἄν καί εἶναι ἀκόμη ἕνα ἀδύνατο καί μικρό φύτρο, ὡστόσο δέν εἶναι ἕνα τεχνητό φύτρο θερμοκηπίου, ἀλλά ἕνα πραγματικό φύτρο τοῦ νέου σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος. Μόνο τότε θά κερδίσουμε μιά σταθερή νίκη ἐνάντια στήν παλιά ἀμάθεια, τίς καταστροφές καί τήν ἀνέχεια, μόνο τότε δέν θά μᾶς φοβίζει καμιά δυσκολία στό μελλοντικό μας δρόμο.

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 273

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 5 καί 6 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 273 καί 274

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Νά ἐκλεγεῖ ἐπιτροπή γιά τήν ἐξέταση τοῦ ζητήματος.

Νά βάλει κεντρικό καί ἐπεῖγον καθῆκον, πρῶτο, τήν ἀνανέωση καί τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ μηχανισμοῦ τῶν ἐπισιτιστικῶν ὀργάνων, δεύτερο, τήν καλλιέργεια τοῦ πνεύματος πρωτοβουλίας στήν ἴδια τή δουλιά τῶν ὀργάνων αὐτῶν.

Νά χαράξει σάν πρακτικά μέσα γιά τήν πραγματοποίηση τῶν καθηκόντων αὐτῶν:

ὁ ἐργατικός συνεταιρισμός νά συμμετέχει πιό πλατιά·

τό ἴδιο, ἄν καί σέ μικρότερη κλίμακα — ὁ ἀστικός συνεταιρισμός·

νά ἀναπτυχθεῖ πιό γρήγορα ἡ ἐργατική ἐπισιτιστική ἐπιθεώρηση στήν ὀργάνωση τῆς προσέλκυσης τῶν ἐργατῶν σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς ἐπισιτιστικῆς δουλιᾶς·

νά καθιερωθεῖ σύστημα πριμοδότησης γιά μερικές ὁμάδες ὑπαλλήλων, ἐργατῶν καί προσώπων πού προτάθηκαν εἰδικά ἀπό ὅλες τίς ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ, ἐπιτρέποντας καί ἐνθαρύνοντας τή συμμετοχή τους στή δουλιά.

Νά μήν περιορίζεται ἡ ἐπιτροπή σ' αὐτά τά καθήκοντα, ἀλλά νά τά θεωρεῖ σάν κατά προσέγγιση καθορισμό τῆς γενικῆς κατεύθυνσης τῶν ἐργασιῶν της.

Στήν ἐπιτροπή
νά ἐκλεγοῦν πρόσωπα πού δέν ἀσχολοῦνται μέ τόν ἐπισιτισμό.

Γιά τήν ἐπιτροπή προτείνω
τόν Κάμενεφ
τόν Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς

τόν Σμίντ

Νά χρησιμοποιηθεῖ ὑποχρεωτικά χωρίς νά εἶναι μέλος τῆς ἐπιτροπῆς	ὁ *Ὀρλόφ*, συγγραφέας τοῦ βιβλίου «Τό ἐπισιτιστικό ἔργο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας».

τήν Γιάκοβλεβα
τόν Σοσνόβσκι.

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΤΟ VII ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ[141]

5-9 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1919

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στήν «Πράβντα», άρ. φύλ. 274

Μέ μερικές συντομεύσεις δημοσιεύτηκε στίς 7, 9 καί 10 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στίς έφημερίδες «Πράβντα», άρ. φύλ. 275, 276 καί 277 καί «Ίζβέστια τῆς ΠΚΕΕ», άρ. φύλ. 275, 277

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1920 στό βιβλίο «Τό 7ο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν, κόκκινων στρατιωτῶν καί κοζάκων βουλευτῶν. Στενογραφημένα πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῶν ἐφημερίδων καί τοῦ βιβλίου

1
ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ 5 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

(Χειροκροτήματα, οἱ σύνεδροι σηκώνονται ὄρθιοι καί χαιρετοῦν τόν Λένιν.) Σύντροφοι! Πρόκειται νά σᾶς κάνω τήν πολιτική ἔκθεση, πού μέ ἀπόφαση τοῦ Προεδρείου συνδυάζει τήν ἔκθεση τῆς ΠΚΕΕ καί τήν ἔκθεση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Ἐλπίζω πώς δέν περιμένετε ἀπό ἐμένα νά ἀπαριθμήσω τούς νόμους καί τά διοικητικά μέτρα πού ἐφαρμόσαμε στή χρονιά πού ἀναφέρεται ὁ ἀπολογισμός. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αὐτά τά ξέρετε ἀπό τίς ἐφημερίδες. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ὅλα σχεδόν τά Ἐπιτροπάτα μας ἔχουν ἐκδόσει σύντομες μπροσουρίτσες πού διανέμονται σέ ὅλους τούς συνέδρους, ὅπου σημειώνεται ὅ,τι βασικό πραγματοποίησε κάθε Ἐπιτροπάτο στήν περίοδο πού ἀναφέρεται ὁ ἀπολογισμός. Θά ἤθελα νά ἐπισύρω τήν προσοχή σας σέ ὁρισμένα γενικά συμπεράσματα πού κατά τή γνώμη μου, μποροῦν νά βγοῦν ἀπ' ὅσα περάσαμε καί μποροῦν νά ἀποτελέσουν χρήσιμο ὁδηγό καί ὑλικό γιά τή δουλιά πού θά ἀπασχολήσει τώρα ὅλους τούς συντρόφους ἀντιπροσώπους στίς περιοχές τους.

Πρῶτα-πρῶτα, ὅταν μιλάει κανείς γιά τά πολιτικά συμπεράσματα τῆς δράσης μας καί γιά τά πολιτικά διδάγματα πού βγαίνουν ἀπ' αὐτή, στήν πρώτη σειρά μπαίνει αὐτόματα ἡ διεθνής θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ἐμεῖς λέγαμε πάντα καί πρίν ἀπό τόν Ὀχτώβρη καί στή διάρκεια τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης πώς θεωροῦμε καί μποροῦμε νά θεωροῦμε τόν ἑαυτό μας μόνο σάν ἕνα ἀπόσπασμα τῆς παγκόσμιας στρατιᾶς τοῦ προλεταριάτου, καί μάλιστα ἕνα ἀπόσπασμα πού προωθήθηκε μπροστά κάθε ἄλλο παρά ὅσο τοῦ ἐπέτρεπε ἡ ἀνάπτυξη καί ἡ

προετοιμασία του, ἀλλά ὅσο ἐπέβαλλαν οἱ ἔκτακτες συνθῆκες τῆς Ρωσίας, καί πώς γι' αὐτό θά μποροῦμε νά θεωρήσουμε οριστική τή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης μόνο ὅταν ἀποβεῖ νίκη τοῦ προλεταριάτου τουλάχιστο σέ μερικές προηγμένες χῶρες. Καί νά, ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη συναντήσαμε τίς περισσότερες δυσκολίες.

Τό ποντάρισμά μας, ἄν μποροῦμε νά ἐκφραστοῦμε ἔτσι, στή διεθνή ἐπανάσταση ἀποδείχτηκε ἐντελῶς σωστό, ἄν ἐξετάσουμε τά πράγματα γενικά, στό σύνολό τους. Ἀπό τήν ἄποψη ὅμως τῆς ταχύτητας τῆς ἀνάπτυξης περάσαμε μιά περίοδο ἐξαιρετικά δύσκολη· ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης στίς πιό προηγμένες χῶρες ἀποδείχτηκε πολύ πιό ἀργή, πολύ πιό δύσκολη, πολύ πιό περίπλοκη, κι' αὐτό τό δοκιμάσαμε οἱ ἴδιοι. Αὐτό, φυσικά, δέν πρέπει νά μᾶς παραξενεύει, γιατί γιά μιά χώρα σάν τή Ρωσία ἦταν πολύ πιό εὔκολο νά ἀρχίσει τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, παρά γιά τίς προηγμένες χῶρες. Πάντως ὅμως αὐτή ἡ πολύ ἀργή, ἡ πολύ περίπλοκη, μέ πολλά ζίκ-ζάκ ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Δυτική Εὐρώπη μᾶς δημιούργησε ἀπίστευτες δυσκολίες. Καί πρῶτα ἀπόλα διερωτᾶσαι: πῶς μπόρεσε νά γίνει τοῦτο τό θαῦμα, νά κρατηθεῖ δυό χρόνια ἡ Σοβιετική ἐξουσία σέ μιά χώρα καθυστερημένη, καταστραμένη καί κουρασμένη ἀπό τόν πόλεμο, παρά τήν πεισματική πάλη πρῶτα τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πού θεωροῦνταν τότε παντοδύναμος, καί μετά τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ τῆς Ἀντάντ πού, ἀφοῦ ξεμπέρδεψε ἐδῶ κι' ἕνα χρόνο τή Γερμανία, δέν εἶχε ἀνταγωνιστές καί κυριαρχοῦσε σέ ὅλες χωρίς καμιά ἐξαίρεση τίς χῶρες τῆς γῆς; Ἕνας ἁπλός ὑπολογισμός τῶν δυνάμεων, μιά ἐκτίμηση τῶν δυνάμεων ἀπό στρατιωτική ἄποψη δείχνει πώς αὐτό εἶναι πραγματικά θαῦμα, γιατί ἡ Ἀντάντ ἦταν καί παραμένει ἀφάνταστα πιό ἰσχυρή ἀπό μᾶς. Καί παρόλα αὐτά, τό σημαντικότερο γεγονός τῆς χρονιᾶς πού ἐξετάζουμε εἶναι ἀκριβῶς ὅτι κερδίσαμε μιά τεράστια νίκη — μιά τόσο μεγάλη νίκη, πού μποροῦμε ἴσως χωρίς ὑπερβολή νά ποῦμε πώς *οἱ κύριες δυσκολίες ξεπεράστηκαν πιά.* Ὅσο μεγάλοι κι' ἄν εἶναι ἀκόμη οἱ κίνδυνοι καί οἱ δυσκολίες πού θά συναντήσουμε, ὡστόσο, ὅπως δείχνουν τά πράγματα, τό κυριότερο ξεπεράστηκε. Πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε μέσα μας ποῦ ὀφείλεται αὐτό, καί κυρίως νά καθορίσουμε σωστά τήν πολιτική μας ἀπό δῶ κι' ἐμπρός, γιατί

εἶναι σχεδόν βέβαιο πώς τό μέλλον θά μᾶς παρουσιάσει πολλές φορές ἀκόμη ἀπόπειρες τῆς 'Αντάντ νά ξαναεπέμβει, καί δέν ἀποκλείεται νά ξαναπαρουσιαστεῖ ἡ προηγούμενη ληστρική συμμαχία διεθνῶν καί ρώσων καπιταλιστῶν γιά τήν παλινόρθωση τῆς ἐξουσίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, γιά τήν ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή Ρωσία, μέ δυό λόγια ἡ συμμαχία πού ἐπιδιώκει τόν ἴδιο σκοπό — νά σβήσει τήν ἑστία τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς πυρκαγιᾶς, δηλαδή τή Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας.

'Εξετάζοντας ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη τήν ἱστορία τῆς ἐπέμβασης τῆς 'Αντάντ καί τό πολιτικό δίδαγμα πού ἀποκομίσαμε, μπορῶ νά πῶ ὅτι ἡ ἱστορία αὐτή χωρίζεται σέ τρία βασικά στάδια, πού τό καθένα μᾶς δίνει διαδοχικά καί μιά μεγάλη καί σταθερή νίκη.

Τό πρῶτο στάδιο, καί φυσικά τό πιό βολικό καί τό πιό εὔκολο γιά τήν 'Αντάντ, ἦταν ἡ ἀπόπειρά της νά ξεκάνει τή Σοβιετική Ρωσία μέ τά δικά της στρατεύματα. Φυσικά, ἡ 'Αντάντ ὕστερα ἀπό τή νίκη της ἐνάντια στή Γερμανία, διέθετε στρατιές μέ ἑκατομμύρια ἄντρες, πού δέν εἶχαν ἀκόμη ἐκδηλωθεῖ ἀνοιχτά ὑπέρ τῆς εἰρήνης καί δέν εἶχαν ἀμέσως συνέλθει ἀπό τό σκιάχτρο τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πού μ' αὐτό τούς τρομοκρατοῦσαν σέ ὅλες τίς δυτικές χῶρες. Φυσικά, ἀπό στρατιωτική ἄποψη, ἀπό ἄποψη ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, σέ μιά τέτια περίοδο δέν στοίχιζε τίποτε στήν 'Αντάντ νά πάρει τό ἕνα δέκατο αὐτῶν τῶν στρατιῶν καί νά τό στείλει στή Ρωσία. Σημειῶστε πώς ἡ κυριαρχία της στή θάλασσα ἦταν ἀπόλυτη, ὅλος ὁ στόλος βρισκόταν στά χέρια της. Ἡ ἀποστολή στρατευμάτων καί ὁ ἐφοδιασμός βρίσκονταν πάντα καί ἀποκλειστικά στά χέρια της. Ἄν τότε ἡ 'Αντάντ, πού μᾶς μισοῦσε τόσο, ὅσο μόνο ἡ ἀστική τάξη μπορεῖ νά μισεῖ τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση — ἄν μποροῦσε νά καταφέρει κάπως καί νά ρίξει ἐναντίον μας ἔστω καί τό ἕνα δέκατο τῶν στρατιῶν της, δέν χωράει οὔτε ἡ παραμικρή ἀμφιβολία πώς ἡ τύχη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας θά εἶχε κριθεῖ καί θά εἶχε τήν ἴδια μοίρα μέ τήν Οὐγγαρία.

Γιατί δέν τό πέτυχε αὐτό ἡ 'Αντάντ; 'Αποβίβασε στρατεύματα στό Μούρμανσκ. Ἡ ἐκστρατεία κατά τῆς Σιβηρίας ἐπιχειρήθηκε μέ τή βοήθεια τῶν στρατευμάτων τῆς 'Αντάντ, καί τά ἰαπωνικά στρατεύματα κρατᾶνε μέχρι σήμερα μιάν ἀπόμερη

γωνιά τῆς 'Ανατολικῆς Σιβηρίας, καί σέ ὅλη τή Δυτική Σιβηρία ὑπῆρχαν, ἄν καί ὀλιγάριθμα, ὡστόσο ὑπῆρχαν στρατιωτικά τμήματα ὅλων τῶν κρατῶν τῆς 'Αντάντ. Ἔπειτα γαλλικά στρατεύματα ἀποβιβάστηκαν στή νότια Ρωσία. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο στάδιο τῆς διεθνοῦς ἀνάμιξης στίς ὑποθέσεις μας, ἡ πρώτη ἀπόπειρα, ἄς ποῦμε, νά πνίξουν τή Σοβιετική ἐξουσία μέ στρατεύματα ἀπό τίς ἴδιες τίς χῶρες τῆς 'Αντάντ, δηλαδή μέ τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῶν πιό προηγμένων χωρῶν, πού ἐπιπλέον ἦταν θαυμάσια ἐφοδιασμένα, καί γενικά ἀπό ἄποψη τεχνικῶν καί ὑλικῶν συνθηκῶν γιά τήν ἐκστρατεία δέν ὑπῆρχε ἀνάγκη πού νά μήν ἦταν σέ θέση νά τήν ἱκανοποιήσει ἡ 'Αντάντ. Μπροστά της δέν ὑπῆρχε κανένα ἐμπόδιο. Πῶς τότε ἐξηγεῖται ἡ ἀποτυχία αὐτῆς τῆς ἀπόπειρας; Τό τέλος τῆς ἀπόπειρας ἦταν νά ἀναγκαστεῖ ἡ 'Αντάντ νά ἀποσύρει τά στρατεύματά της ἀπό τή Ρωσία, γιατί τά στρατεύματα τῆς 'Αντάντ ἀποδείχτηκαν ἀνίκανα νά ἀντιπαλέψουν τήν ἐπαναστατική Σοβιετική Ρωσία. Αὐτό, σύντροφοι, γιά μᾶς ἦταν πάντα κύριο καί βασικό ἐπιχείρημα. 'Από τήν ἀρχή-ἀρχή τῆς ἐπανάστασης λέγαμε ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε τό Κόμμα τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου καί ὅσο μεγάλες καί ἄν εἶναι οἱ δυσκολίες τῆς ἐπανάστασης, θά ἔλθει καιρός πού στήν πιό κρίσιμη στιγμή θά ἐκδηλωθεῖ ἡ συμπάθεια, ἡ ἀλληλεγγύη τῶν ἐργατῶν πού καταπιέζονται ἀπό τό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Γι' αὐτό τό λόγο μᾶς κατηγοροῦσαν γιά οὐτοπισμό. Ἡ πείρα ὅμως μᾶς ἔδειξε πώς, ἄν καί δέν μπορεῖ κανείς νά ὑπολογίζει πάντα σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τοῦ προλεταριάτου, μποροῦμε ὡστόσο νά ποῦμε πώς στά δυό αὐτά χρόνια τῆς παγκόσμιας ἱστορίας δικαιωθήκαμε χίλιες φορές. Ἡ ἀπόπειρα τῶν ἄγγλων καί τῶν γάλλων νά πνίξουν μέ τά στρατεύματά τους τή Σοβιετική Ρωσία, ἀπόπειρα πού ἀσφαλῶς τούς ὑποσχόταν τήν πιό εὔκολη νίκη στό πιό σύντομο διάστημα — ἡ ἀπόπειρα αὐτή ἔληξε μέ χρεοκοπία: τά ἀγγλικά στρατεύματα ἐγκατέλειψαν τό 'Αρχάνγκελσκ, τά γαλλικά στρατεύματα πού εἶχαν ἀποβιβαστεῖ στό Νότο μεταφέρθηκαν ὅλα στήν πατρίδα τους. Καί ξέρουμε τώρα — γιατί, παρά τόν ἀποκλεισμό, παρά τόν κλοιό πού μᾶς ζώνει, ὡστόσο φτάνουν ὥς ἐμᾶς εἰδήσεις ἀπό τή Δυτική Εὐρώπη, παίρνουμε ἔστω καί σκόρπια φύλλα ἀγγλικῶν ἐφημερίδων, πού μᾶς πληροφοροῦν πώς, παρόλα αὐτά ἔφταναν στήν 'Αγγλία καί δημοσιεύονταν ἐκεῖ γράμματα ἄγγλων στρατιωτῶν ἀπό τήν περιοχή τοῦ 'Αρχάνγκελσκ. Ξέρουμε

πώς τό ὄνομα μιᾶς γαλλίδας, τῆς σ. Ζαννά Λαμπούρμπ, πού εἶχε. πάει νά κάνει κομμουνιστική δουλιά στίς γραμμές τῶν γάλλων ἐργατῶν καί στρατιωτῶν καί τουφεκίστηκε στήν Ὀδησσό — ξέρουμε πώς τό ὄνομα αὐτό ἔγινε γνωστό σέ ὅλο τό γαλλικό προλεταριάτο κι' ἔγινε σύνθημα πάλης, ἔγινε τό ὄνομα ἐκεῖνο, πού γύρω του ὅλοι οἱ γάλλοι ἐργάτες, ἀνεξάρτητα ἀπό συνδικαλιστικές παρατάξεις, πού τόσο δύσκολη φαινόταν ἡ ὑπερνίκησή τους — ὅλοι τους ἑνώθηκαν γιά νά ταχθοῦν ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Αὐτό πού ἔγραφε κάποτε ὁ σ. Ράντεκ — πού, εὐτυχῶς, ὅπως ἀνακοινώθηκε σήμερα, τόν ἀπελευθέρωσε ἡ Γερμανία καί πού ἴσως τόν δοῦμε γρήγορα — ὅτι τό φλεγόμενο ἀπό τήν ἐπαναστατική πυρκαγιά ἔδαφος τῆς Ρωσίας θά ἀποδειχτεῖ ἀπροσπέλαστο γιά τά στρατεύματα τῆς Ἀντάντ, αὐτό πού φαινόταν ἁπλός ἐνθουσιασμός δημοσιογράφου, ἀποδείχτηκε γεγονός πού πραγματοποιήθηκε πέρα γιά πέρα στή ζωή. Καί πραγματικά, στό ἔδαφός μας, παρόλη τήν καθυστέρησή μας, παρόλες τίς δυσκολίες τοῦ ἀγώνα μας, ἀποδείχτηκε πώς οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας δέν ἦταν σέ θέση νά μᾶς πολεμήσουν. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν πρός ὄφελός μας. Ὅταν γιά πρώτη φορά δοκίμασαν νά ρίξουν ἐνάντιά μας μεγάλες στρατιωτικές δυνάμεις — χωρίς τίς ὁποῖες δέν μπορεῖς νά νικήσεις — αὐτό, χάρη στό σωστό ταξικό ἔνστικτο, εἶχε τοῦτο μόνο τό ἐπακόλουθο: οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι στρατιῶτες νά μεταφέρουν ἀπό τή Ρωσία τήν ἴδια τήν ἐπιδημία τοῦ μπολσεβικισμοῦ, τήν ὁποία καταπολεμοῦσαν οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές ὅταν ἔδιωχναν ἀπό τό Βερολίνο τούς διπλωματικούς μας ἐκπροσώπους [142]. Σκόπευαν μ' αὐτό νά ταμπουρωθοῦν ἐνάντια στήν ἐπιδημία τοῦ μπολσεβικισμοῦ, πού τώρα μέ τό δυνάμωμα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ἀγκάλιασε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ὅλη τή Γερμανία. Ἡ νίκη αὐτή πού κερδίσαμε, ἀναγκάζοντάς τους νά ἀποσύρουν τά ἀγγλικά καί γαλλικά στρατεύματα, ἦταν ἡ κυριότερη νίκη πού κερδίσαμε ἐνάντια στήν Ἀντάντ. Τῆς ἀποσπάσαμε τούς στρατιῶτες της. Στήν τεράστια στρατιωτική καί τεχνική ὑπεροχή της ἡ ἀπάντησή μας ἦταν νά τῆς ἀποσπάσουμε τήν ὑπεροχή αὐτή χάρη στήν ἀλληλεγγύη τῶν ἐργαζομένων ἐνάντια στίς ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις.

Καί στό σημεῖο αὐτό ἀποκαλύφθηκε πόσο ἐπιφανειακές, πόσο θολές εἶναι οἱ κρίσεις γιά τίς ψευτοδημοκρατικές αὐτές χῶρες μέ βάση τά συνηθισμένα κριτήρια. Στά Κοινοβούλιά τους διαθέτουν σταθερή ἀστική πλειοψηφία. Αὐτό τό λένε «δη-

μοκρατία». Τό ὅτι κυριαρχεῖ τό κεφάλαιο καί πιέζει τά πάντα, ὅτι καταφεύγουν μέχρι σήμερα στή στρατιωτική λογοκρισία, αὐτό τό λένε «δημοκρατία». Ἀπό τά ἑκατομμύρια φύλλα καί τεύχη ἐφημερίδων καί περιοδικῶν τους ζήτημα εἶναι ἄν βρεθεῖ ἕνα ἀσήμαντο ποσοστό ὅπου νά ἔχει εἰπωθεῖ κάτι, ἔστω καί μασημένα, ὑπέρ τῶν μπολσεβίκων. Γι' αὐτό λένε: «Εἴμαστε ἐξασφαλισμένοι ἀπό τόν κίνδυνο τῶν μπολσεβίκων, σ' ἐμᾶς ἐπικρατεῖ τάξη», κι' αὐτό τό λένε «δημοκρατία». Πῶς συνέβη λοιπόν ἕνα μικρό ποσοστό ἄγγλων στρατιωτῶν καί γάλλων ναυτῶν νά τούς ἀναγκάσει νά ἀποσύρουν τά στρατεύματα τῆς Ἀντάντ ἀπό τή Ρωσία; Κάτι ἐδῶ δέν πάει καλά. Θά πεῖ πώς οἱ λαϊκές μάζες εἶναι μαζί μας, ἀκόμη καί στήν Ἀγγλία, τή Γαλλία καί τήν Ἀμερική· θά πεῖ πώς ὅλοι αὐτοί οἱ θεσμοί εἶναι ἀπάτη, ὅπως βεβαίωναν πάντα οἱ σοσιαλιστές πού δέν ἤθελαν νά προδόσουν τό σοσιαλισμό· θά πεῖ πώς ὁ ἀστικός κοινοβουλευτισμός, ἡ ἀστική δημοκρατία, ἡ ἀστική ἐλευθερία τοῦ Τύπου δέν εἶναι παρά ἐλευθερία γιά τούς καπιταλιστές, ἐλευθερία νά ἐξαγοράζουν τήν κοινή γνώμη, νά τήν πιέζουν μέ ὅλη τή δύναμη τοῦ χρήματος. Νά τί ἔλεγαν πάντα οἱ σοσιαλιστές πρίν τούς διασπάσει ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος σέ ἐθνικά στρατόπεδα καί πρίν μετατρέψει τήν κάθε ἐθνική ὁμάδα σοσιαλιστῶν σέ λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης. Αὐτά ἔλεγαν οἱ σοσιαλιστές πρίν ἀπό τόν πόλεμο, αὐτά ἔλεγαν πάντα οἱ διεθνιστές καί οἱ μπολσεβίκοι στή διάρκεια τοῦ πολέμου — ὅλα αὐτά βγῆκαν πέρα γιά πέρα ἀληθινά. Ὅλες αὐτές οἱ ρηχές γνώσεις, ὅλη αὐτή ἡ βιτρίνα εἶναι μιά ἀπάτη πού γίνεται ὅλο καί πιό φανερή στίς μάζες. Ὅλοι τους φωνάζουν γιά δημοκρατισμό, σέ κανένα ὅμως Κοινοβούλιο τοῦ κόσμου δέν τόλμησαν νά ποῦν ὅτι κηρύσσουν τόν πόλεμο κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Γι' αὐτό σέ πολλές γαλλικές, ἀγγλικές καί ἀμερικανικές ἐκδόσεις πού ἔχουν πέσει στά χέρια μας διαβάζουμε τήν πρόταση: «Νά παραπεμφθοῦν σέ δίκη οἱ ἀρχηγοί τῶν κρατῶν, γιατί παραβίασαν τό Σύνταγμα, γιατί διεξάγουν ἀκήρυχτο πόλεμο ἐνάντια στή Ρωσία». Πότε, ποῦ, ποιό ἄρθρο τοῦ Συντάγματος, ποιά Βουλή ἐπέτρεψε τόν πόλεμο; Ποῦ συγκέντρωσαν τούς ἀντιπροσώπους, ἔστω κι' ἀφοῦ ἔκλειναν προκαταβολικά στή φυλακή ὅλους τούς μπολσεβίκους καί ὅλους τούς μπολσεβικίζοντες, κατά τήν ἔκφραση τοῦ γαλλικοῦ Τύπου; Ἀκόμη καί κάτω ἀπ' αὐτούς τούς ὅρους δέν μπόρεσαν νά ποῦνε στά Κοινοβούλιά τους ὅτι πολεμοῦν ἐνάντια στή Ρωσία. Νά γιατί τά στρατεύματα τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἀγγλίας,

πού ἦταν τόσο θαυμάσια ὁπλισμένα, πού ποτέ δέν εἶχαν γνωρίσει ἧττες, δέν μπόρεσαν νά μᾶς συντρίψουν κι' ἔφυγαν ἀπό τό 'Αρχάνγκελσκ, τό Βορά καί ἀπό τό Νότο.

Αὐτή εἶναι ἡ πρώτη καί ἡ βασική νίκη μας, γιατί αὐτή δέν εἶναι μόνο στρατιωτική, ἤ μάλλον δέν εἶναι διόλου στρατιωτική νίκη, ἀλλά εἶναι στήν πραγματικότητα νίκη τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τῶν ἐργαζομένων, στό ὄνομα τῆς ὁποίας εἴχαμε ἀρχίσει ὁλόκληρη τήν ἐπανάσταση, λέγοντας, ὅταν τήν ἐπικαλούμασταν, πώς ὅσες καί ἄν εἶναι οἱ δοκιμασίες πού πρόκειται νά περάσουμε, ὅλες αὐτές οἱ θυσίες θά ἀναπληρωθοῦν στό ἑκατονταπλάσιο μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης πού εἶναι ἀναπόφευκτη. Αὐτό βρῆκε τήν ἔκφρασή του στό ὅτι σ' ἕνα τομέα σάν τόν πολεμικό, ὅπου τό μεγαλύτερο ρόλο τόν παίζουν οἱ πιό ὠμοί καί ὑλικοί παράγοντες, νικήσαμε τήν 'Αντάντ, ἀποσπώντας ἀπ' αὐτή τούς χακοφορεμένους ἐργάτες καί ἀγρότες της.

῞Υστερα ἀπό τήν πρώτη αὐτή νίκη ἦλθε ἡ δεύτερη ἐποχή τῆς ἀνάμιξης τῆς 'Αντάντ στίς ὑποθέσεις μας. 'Επικεφαλῆς κάθε ἔθνους βρίσκεται μιά ὁμάδα πολιτικῶν πού ἔχουν θαυμάσια πείρα καί γι' αὐτό, ἀφοῦ ἔχασαν αὐτή τήν παρτίδα, πόνταραν ἀλλοῦ, ἐπωφελούμενοι ἀπό τήν κυριαρχία τους σέ ὅλο τόν κόσμο. Δέν ὑπάρχει καμιά χώρα, δέν ἔμεινε τώρα οὔτε γωνίτσα τῆς ὑδρογείου, ὅπου στήν πραγματικότητα νά μήν κυριαρχεῖ ἀπόλυτα τό ἀγγλικό, γαλλικό καί ἀμερικανικό χρηματιστικό κεφάλαιο. Σ' αὐτό εἶχε βασιστεῖ ἡ νέα ἀπόπειρα πού ἀνέλαβαν — νά ἐξαναγκάσουν τά μικρά κράτη πού βρίσκονται γύρω ἀπό τή Ρωσία καί πού πολλά ἀπ' αὐτά ἐλευθερώθηκαν καί ἀπόκτησαν τή δυνατότητα νά ἀνακηρυχθοῦν ἀνεξάρτητα μόλις στή διάρκεια τοῦ πολέμου — Πολωνία, 'Εσθονία, Φιλλανδία, Γεωργία, Οὐκρανία κ.ἄ. — νά ἐπιχειρήσουν νά ἐξαναγκάσουν αὐτά τά μικρά κράτη νά πολεμήσουν ἐνάντια στή Ρωσία μέ ἀγγλικά, γαλλικά καί ἀμερικανικά χρήματα.

Θά θυμᾶστε ἴσως σύντροφοι, πόσο σχολιάστηκε ἀπό τήν ἐφημερίδα μας ἡ εἴδηση σχετικά μέ τό λόγο τοῦ γνωστοῦ ἄγγλου ὑπουργοῦ Τσώρτσιλ, πού εἶπε πώς ἐνάντια στή Ρωσία θά ἐπιτεθοῦν 14 κράτη καί ὅτι κατά τό Σεπτέμβρη θά πέσει ἡ Πετρούπολη καί κατά τό Δεκέμβρη ἡ Μόσχα. ῎Εχω ἀκούσει πώς κατόπιν ὁ Τσώρτσιλ διάψευσε αὐτή τήν εἴδηση, ἀλλά αὐτή εἶχε παρθεῖ ἀπό τή σουηδική ἐφημερίδα «Φόλκετς Ντάγκμπλαντ Πολίτικεν»

τῆς 25 τοῦ Αὐγούστου. Ὡστόσο, καί ἄν ἀκόμη ἡ πηγή αὐτή ἀποδειχνόταν ἀνακριβής, ξέρουμε πολύ καλά ὅτι τέτια ἀκριβῶς ἦταν τά ἔργα τοῦ Τσώρτσιλ καί τῶν ἄγγλων ἰμπεριαλιστῶν. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι τή Φιλλανδία, τήν Ἐσθονία καί τίς ἄλλες μικρές χῶρες προσπαθοῦσαν μέ κάθε τρόπο νά τίς ἀναγκάσουν νά πολεμήσουν ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Ἔτυχε νά διαβάσω ἕνα κύριο ἄρθρο τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδας «Τάιμς» — τῆς πιό ἔγκυρης ἀστικῆς ἐφημερίδας τῆς Ἀγγλίας — κύριο ἄρθρο, γραμμένο τόν καιρό πού τά στρατεύματα τοῦ Γιουντένιτς ἐφοδιασμένα, ἐξοπλισμένα καί μεταφερμένα, χωρίς ἀμφιβολία, μέ πλοῖα τῆς Ἀντάντ, ἀπεῖχαν μερικά βέρστια ἀπό τήν Πετρούπολη καί τό Ντέτσκογε Σελό εἶχε καταληφθεῖ. Τό ἄρθρο ἀποτελοῦσε μιά πραγματική ἐπίθεση, ὅπου χρησιμοποιοῦνταν ὅλες οἱ δυνάμεις πίεσης — στρατιωτικῆς, διπλωματικῆς, ἱστορικῆς. Τό ἀγγλικό κεφάλαιο ριχνόταν ἐνάντια στή Φιλλανδία καί τῆς ἔλεγε τελεσιγραφικά: «Ὅλος ὁ κόσμος στρέφει τά βλέμματά του στή Φιλλανδία — ἔλεγαν οἱ ἄγγλοι καπιταλιστές — ἡ ἴδια ἡ τύχη τῆς Φιλλανδίας ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἄν θά ἀντιληφθεῖ τήν ἀποστολή της, ἄν θά συμβάλει στό σπάσιμο τοῦ βρώμικου, θολοῦ, ματωμένου κύματος τοῦ μπολσεβικισμοῦ καί στήν ἀπελευθέρωση τῆς Ρωσίας». Καί γιά τό «μεγάλο καί ἠθικό» αὐτό ἔργο, γιά τό «εὐγενικό καί πολιτισμένο» αὐτό ἔργο ὑπόσχονταν στή Φιλλανδία τόσα ἑκατομμύρια λίρες, τό τάδε κομμάτι γῆς, τά τάδε ἀγαθά. Καί ποιό ἦταν τό ἀποτέλεσμα; Τόν καιρό πού τά στρατεύματα τοῦ Γιουντένιτς ἀπεῖχαν μερικά βέρστια ἀπό τήν Πετρούπολη καί ὁ Ντενίκιν βρισκόταν βόρεια τοῦ Ὀριόλ, ἀρκοῦσε καί ἡ παραμικρότερη βοήθεια σ' αὐτούς γιά νά κριθεῖ γρήγορα ἡ τύχη τῆς Πετρούπολης ὑπέρ τῶν ἐχθρῶν μας, μέσα στό πιό σύντομο διάστημα καί μέ ἀσήμαντες θυσίες.

Ἡ Ἀντάντ ἄσκησε ὅλη τήν πίεσή της πάνω στή Φιλλανδία· ἡ Φιλλανδία εἶναι χρεωμένη σ' αὐτήν ὥς τό λαιμό. Καί ὄχι μόνο χρεωμένη: χωρίς τή βοήθεια αὐτῶν τῶν χωρῶν δέν μπορεῖ νά ζήσει οὔτε ἕνα μήνα. Πῶς λοιπόν ἔγινε αὐτό τό «θαῦμα», νά κερδίσουμε ἐμεῖς τόν ἀγώνα μέ ἕναν τέτιο ἀντίπαλο; Καί ὅμως τόν κερδίσαμε. Ἡ Φιλλανδία δέν μπῆκε στόν πόλεμο, καί ὁ Γιουντένιτς συντρίφτηκε, καί ὁ Ντενίκιν συντρίφτηκε σέ μιά στιγμή πού, ἄν δροῦσαν ἀπό κοινοῦ, τό ἀποτέλεσμα θά ἦταν νά κριθεῖ μέ τόν πιό σίγουρο καί τόν πιό γρήγορο τρόπο ὅλος ὁ ἀγώνας ὑπέρ τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ. Κερδίσαμε τόν ἀγώνα

ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό σ' αὐτή τήν πιό σοβαρή, τήν πιό σκληρή δοκιμασία. Πῶς λοιπόν τόν κερδίσαμε; Πῶς μπόρεσε νά γίνει ἕνα τέτιο «θαῦμα»; Ἔγινε, γιατί ἡ Ἀντάντ πόνταρε ὅπως ποντάρουν ὅλα τά καπιταλιστικά κράτη πού ἐνεργοῦν ἀποκλειστικά καί ὁλοκληρωτικά μέ τήν ἀπάτη, τήν πίεση, καί γι' αὐτό κάθε της ἐνέργεια προκαλοῦσε τέτια ἀντίδραση ἐνάντια στήν ἴδια, πού κατέληγε σέ ὄφελός μας. Ἀπό τή μιά μεριά, ἐμεῖς ἄσχημα ὁπλισμένοι, ἐξαντλημένοι, λέγαμε στούς φιλλανδούς ἐργάτες πού τούς ποδοπάτησε ἡ φιλλανδική ἀστική τάξη: «Δέν πρέπει νά πολεμήσετε ἐναντίον μας». Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἡ Ἀντάντ μέ ὅλη τή δύναμη τοῦ ὁπλισμοῦ της, τοῦ ἐξωτερικοῦ της μεγαλείου, τῶν ἐπισιτιστικῶν ἀγαθῶν της πού μποροῦσε νά δόσει σ' αὐτές τίς χῶρες, ἀπαιτοῦσε ἀπ' αὐτές νά μᾶς πολεμήσουν. Κερδίσαμε αὐτό τόν ἀγώνα. Κερδίσαμε γιατί ἡ Ἀντάντ δέν εἶχε πιά δικά της στρατεύματα πού θά μποροῦσε νά τά ρίξει ἐναντίον μας καί ἦταν ὑποχρεωμένη νά δρᾶ μέ τίς δυνάμεις τῶν μικρῶν λαῶν, μά οἱ μικροί λαοί, καί ὄχι μόνο οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, ἀλλά καί ἕνα σημαντικό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης πού σύντριψε τήν ἐργατική τάξη, τελικά δέν στράφηκαν ἐναντίον μας.

Ὅταν οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ μιλοῦσαν γιά δημοκρατία καί ἀνεξαρτησία, οἱ λαοί αὐτοί εἶχαν τό θράσος, σύμφωνα μέ τήν ἄποψη τῆς Ἀντάντ, καί τήν ἀνοησία, σύμφωνα μέ τή δική μας ἄποψη, νά παίρνουν στά σοβαρά τίς ὑποσχέσεις αὐτές καί νά ἐννοοῦν τήν ἀνεξαρτησία σάν πραγματική ἀνεξαρτησία καί ὄχι σάν μέσο πλουτισμοῦ τῶν ἄγγλων καί γάλλων καπιταλιστῶν. Νόμιζαν πώς δημοκρατία θά πεῖ νά ζοῦν ἐλεύθεροι, καί ὄχι νά μπορεῖ κάθε ἀμερικανός δισεκατομμυριοῦχος νά ληστεύει τή χώρα τους καί κάθε εὐγενίσκος-ἀξιωματικός νά συμπεριφέρεται σάν τραμποῦκος καί νά μετατρέπεται σέ ξετσίπωτο μαυραγορίτη, πού γιά μερικές ἑκατοντάδες τοῖς ἑκατό κέρδος δέν διστάζει νά κάνει τίς πιό βρωμερές δουλιές. Νά πῶς νικήσαμε! Ἡ Ἀντάντ, πιέζοντας αὐτές τίς μικρές χῶρες, τήν καθεμιά ἀπό τίς 14 αὐτές χῶρες, συναντοῦσε ἀντίδραση. Ἡ φιλλανδική ἀστική τάξη, πού ἔπνιξε μέ τή λευκή τρομοκρατία δεκάδες χιλιάδες φιλλανδούς ἐργάτες καί ξέρει πώς αὐτό δέν θά τῆς τό ξεχάσουν, πώς δέν ὑπάρχουν πιά οἱ γερμανικές λόγχες πού τῆς ἔδιναν τή δυνατότητα νά τό κάνει αὐτό — ἡ φιλλανδική αὐτή τάξη μισεῖ τούς μπολσεβίκους μέ ὅλη τή δύναμη πού μπορεῖ νά μισεῖ ἕνας

ἅρπαγας τούς ἐργάτες πού τόν ἔριξαν κάτω. Παρόλα αὐτά, ἡ φιλλανδική αὐτή ἀστική τάξη εἶπε μέσα της: «Νά ἀκολουθήσόυμε τίς ὑποδείξεις τῆς 'Αντάντ — σημαίνει νά χάσουμε ἀναμφισβήτητα κάθε ἐλπίδα ἀνεξαρτησίας». Καί τήν ἀνεξαρτησία αὐτή τούς τήν ἔδοσαν οἱ μπολσεβίκοι τό Νοέμβρη τοῦ 1917, ὅταν στή Φιλλανδία ὑπῆρχε ἀστική κυβέρνηση. Αὐτό εἶχε σάν συνέπεια νά ταλαντεύονται πλατιοί κύκλοι τῆς φιλλανδικῆς ἀστικῆς τάξης. Κερδίσαμε τόν ἀγώνα μέ τήν 'Αντάντ, γιατί ἐνῶ ὑπολόγιζε στά μικρά ἔθνη, ταυτόχρονα τά ἔσπρωξε μακριά της.

Μέ τήν πείρα αὐτή ἐπιβεβαιώνεται σέ τεράστια, παγκόσμια ἱστορική κλίμακα αὐτό πού λέγαμε πάντα. 'Υπάρχουν δυό δυνάμεις στόν κόσμο πού μποροῦν νά καθορίσουν τίς τύχες τῆς ἀνθρωπότητας. 'Η μιά δύναμη εἶναι ὁ διεθνής καπιταλισμός, καί σέ περίπτωση πού νικήσει θά ἐκδηλώσει τή δύναμη αὐτή μέ ἀτέλειωτες θηριωδίες — αὐτό λέει ἡ ἱστορία τῆς ἐξέλιξης κάθε μικροῦ ἔθνους. 'Η ἄλλη δύναμη εἶναι τό διεθνές προλεταριάτο, πού παλεύει γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση μέσω τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, πού τήν ὀνομάζει δημοκρατία τῶν ἐργατῶν. Δέν μᾶς πίστευαν οὔτε τά ταλαντευόμενα στοιχεῖα ἐδῶ στή Ρωσία, οὔτε ἡ ἀστική τάξη τῶν μικρῶν χωρῶν πού μᾶς ἀποκαλοῦσε οὐτοπιστές ἤ ληστές, ἤ καί κάτι χειρότερο, γιατί δέν ὑπάρχει ἀνόητη καί τερατώδης κατηγορία πού νά μή τήν ἐκτόξευσαν ἐναντίον μας. Μά ὅταν τό ζήτημα μπῆκε ὀρθά-κοφτά: ἤ νά πᾶνε μέ τήν 'Αντάντ, νά τή βοηθήσουν νά πνίξει τούς μπολσεβίκους, ἤ νά βοηθήσουν τούς μπολσεβίκους μέ τήν οὐδετερότητά τους — ἀποδείχτηκε πώς ἐμεῖς κερδίσαμε τόν ἀγώνα μέ ἔπαθλο τήν οὐδετερότητα. Παρόλο πού ἐμεῖς δέν εἴχαμε κανένα σύμφωνο, ἐνῶ ἡ 'Αγγλία, ἡ Γαλλία καί ἡ 'Αμερική διέθεταν καθελογῆς γραμμάτια, καθελογῆς σύμφωνα — ὡστόσο οἱ μικρές χῶρες ἐνήργησαν ὅπως θέλαμε ἐμεῖς, ὄχι γιατί στήν ἀστική τάξη τῆς Πολωνίας, τῆς Φιλλανδίας, τῆς Λιθουανίας, τῆς Λεττονίας προξενοῦσε εὐχαρίστηση νά ἀκολουθοῦν δική τους πολιτική γιά τά ὡραῖα μάτια τῶν μπολσεβίκων — αὐτό, φυσικά, εἶναι μωρία — ἀλλά γιατί εἴχαμε δίκιο, ὅταν καθορίζαμε τίς παγκόσμια ἱστορικές δυνάμεις, δηλ. ὅταν λέγαμε πώς: ἤ θά νικήσει τό θηριῶδες κεφάλαιο, ὁπότε, κάτω ἀπό ὁποιαδήποτε μορφή ρεπουμπλικανικῆς δημοκρατίας, θά στραγγαλίζει ὅλους τούς μικρούς λαούς τοῦ κόσμου· ἤ θά νικήσει ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου

— καί μόνο αὐτή εἶναι ἡ ἐλπίδα ὅλων τῶν ἐργαζομένων καί ὅλων τῶν μικρῶν, ἐξουθενωμένων, ἀδύνατων λαῶν. Ἀποδείχτηκε πώς εἴχαμε δίκιο ὄχι μόνο στή θεωρία, ἀλλά καί στήν πρακτική τῆς παγκόσμιας πολιτικῆς. Ὅταν ἄρχισε ὁ ἀγώνας αὐτός γιά τό στρατό τῆς Φιλλανδίας, τῆς Ἐσθονίας, κερδίσαμε τόν ἀγώνα αὐτό, ἄν καί μποροῦσαν νά μᾶς πνίξουν μέ ἀσήμαντες δυνάμεις. Παρά τό ὅτι ἡ Ἀντάντ ἔριξε στήν πλάστιγγα ὅλη τήν τεράστια δύναμη καί τήν οἰκονομική της πίεση, καί τή στρατιωτική ἰσχύ, καί τόν ἐπισιτιστικό ἐφοδιασμό, γιά νά ἐξαναγκάσει τή Φιλλανδία νά ἐκδηλωθεῖ, ὡστόσο τόν ἀγώνα αὐτό τόν κερδίσαμε.

Αὐτό, σύντροφοι, εἶναι τό δεύτερο στάδιο τῆς διεθνοῦς ἐπέμβασης, αὐτή εἶναι ἡ δεύτερη κοσμοϊστορική νίκη μας. Πρῶτο, ἀποσπάσαμε ἀπό τήν Ἀγγλία, τή Γαλλία καί τήν Ἀμερική τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τους. Τά στρατεύματα αὐτά δέν μποροῦσαν νά μᾶς πολεμήσουν. Δεύτερο, τούς ἀποσπάσαμε τίς μικρές αὐτές χῶρες, πού ὅλες τους εἶναι ἐναντίον μας καί σέ καμιά δέν κυριαρχεῖ ἡ Σοβιετική, ἀλλά ἡ ἀστική ἐξουσία. Οἱ χῶρες αὐτές τήρησαν ἀπέναντί μας μιά φιλική οὐδετερότητα καί τάχθηκαν ἐνάντια στήν πανίσχυρη σέ ὅλο τόν κόσμο Ἀντάντ, γιατί ἡ Ἀντάντ ἦταν ἅρπαγας πού ἤθελε νά τίς πνίξει.

Ἐδῶ συνέβηκε σέ διεθνή κλίμακα, ὅ,τι ἀκριβῶς εἶχε συμβεῖ καί μέ τόν σιβηριανό ἀγρότη πού πίστευε στή Συντακτική Συνέλευση, βοηθοῦσε τούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους νά ἑνωθοῦν μέ τόν Κολτσάκ καί νά μᾶς χτυπήσουν. Ὅταν ὁ ἀγρότης ἔνιωσε πώς ὁ Κολτσάκ εἶναι ἐκπρόσωπος τῆς πιό ἐκμεταλλευτικῆς δικτατορίας, τῆς ἁρπακτικῆς δικτατορίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, χειρότερης καί ἀπό τήν τσαρική, τότε ὀργάνωσε ἕνα τεράστιο κύμα ἐξεγέρσεων στή Σιβηρία, γιά τίς ὁποῖες ἔχουμε λάβει ἀκριβεῖς ἐκθέσεις ἀπό συντρόφους καί οἱ ὁποῖες μᾶς ἐξασφαλίζουν τώρα τήν πλήρη ἐπιστροφή τῆς Σιβηρίας — αὐτή τή φορά ἐπιστροφή συνειδητή. Ὅ,τι εἶχε συμβεῖ μέ τόν σιβηριανό μουζίκο, παρόλη του τήν καθυστέρηση καί τήν πολιτική του ἀγραμματοσύνη, τό ἴδιο συνέβηκε τώρα σέ πιό πλατιά κλίμακα, σέ παγκόσμια ἱστορική κλίμακα μέ ὅλα τά μικρά ἔθνη. Τά ἔθνη αὐτά μισοῦσαν τούς μπολσεβίκους· μερικά ἀπ' αὐτά ἔπνιγαν τούς μπολσεβίκους μέ ματοβαμμένο χέρι, μέ μιά ἀχαλίνωτη λευκή τρομοκρατία, μά ὅταν εἶδαν τούς «ἐλευθερωτές» τους ἄγγλους ἀξιωματικούς, τότε κατάλαβαν τί θά πεῖ ἀγγλική καί ἀμερικανική «δημοκρατία».

Ὅταν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀγγλικῆς καί ἀμερικανικῆς ἀστικῆς τάξης ἐμφανίστηκαν στή Φιλλανδία, στήν Ἐσθονία, ἄρχισαν νά στραγγαλίζουν πιό ξετσίπωτα ἀπό τούς ρώσους ἰμπεριαλιστές — πιό ξετσίπωτα, γιατί οἱ ρῶσοι ἰμπεριαλιστές ἦταν ἐκπρόσωποι τοῦ παλιοῦ καιροῦ καί δέν ἤξεραν νά στραγγαλίζουν ὅπως πρέπει, ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ξέρουν νά στραγγαλίζουν καί στραγγαλίζουν στήν ἐντέλεια.

Νά γιατί ἡ νίκη αὐτή στό δεύτερο στάδιο εἶναι πολύ πιό στέρεη ἀπ' ὅ,τι φαίνεται τώρα. Δέν ὑπερβάλλω καθόλου καί θεωρῶ τίς ὑπερβολές ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνες. Δέν ἀμφιβάλλω καθόλου πώς ἡ Ἀντάντ θά κάνει καί ἄλλες ἀπόπειρες ὑποκίνησης πότε τοῦ ἑνός καί πότε τοῦ ἄλλου μικροῦ γειτονικοῦ κράτους ἐναντίον μας. Τέτιες ἀπόπειρες θά γίνονται, γιατί τά μικρά κράτη εἶναι ὁλοκληρωτικά ἐξαρτημένα ἀπό τήν Ἀντάντ, γιατί ὅλα αὐτά τά λόγια περί ἐλευθερίας, ἀνεξαρτησίας καί δημοκρατίας δέν εἶναι παρά ὑποκρισία, καί ἡ Ἀντάντ μπορεῖ νά τά ἐξαναγκάσει ἀκόμη μιά φορά νά σηκώσουν χέρι ἐναντίον μας. Ἐφόσον ὅμως ἡ ἀπόπειρα αὐτή ματαιώθηκε σέ μιά τόσο κατάλληλη στιγμή, πού ἡ διεξαγωγή τῆς πάλης ἐναντίον μας ἦταν τόσο εὔκολη, νομίζω πώς μποροῦμε νά ποῦμε κατηγορηματικά: ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, δέν χωράει ἀμφιβολία πώς ἡ βασική δυσκολία ξεπεράστηκε. Ἔχουμε τό δικαίωμα νά τό ποῦμε χωρίς τήν παραμικρή ὑπερβολή καί ἔχοντας πλήρη ἐπίγνωση πώς ἡ Ἀντάντ διαθέτει τεράστια ὑπεροχή δυνάμεων. Κερδίσαμε μιά σταθερή νίκη. Ἀπόπειρες θά γίνουν, ἀλλά θά τίς κατανικήσουμε πιό εὔκολα, γιατί τά μικρά κράτη παρόλο τό ἀστικό τους καθεστώς, πείστηκαν ἀπό τήν πείρα καί ὄχι ἀπό τή θεωρία — γιά τή θεωρία οἱ κύριοι αὐτοί εἶναι ἄχρηστοι — ὅτι ἡ Ἀντάντ εἶναι ἕνα θηρίο πιό ξετσίπωτο καί πιό ἁρπακτικό ἀπ' ὅ,τι τούς φαίνονται οἱ μπολσεβίκοι, μέ τούς ὁποίους φοβερίζουν τά παιδιά καί τούς πολιτισμένους μικροαστούς σέ ὅλη τήν Εὐρώπη.

Οἱ νίκες μας ὅμως δέν περιορίστηκαν σ' αὐτό. Πρῶτο, ἀποσπάσαμε ἀπό τήν Ἀντάντ τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες της, δεύτερο, κερδίσαμε τήν οὐδετερότητα τῶν μικρῶν λαῶν πού εἶναι σκλάβοι της, καί τρίτο, ἀρχίσαμε νά ἀποσποῦμε ἀπό τήν Ἀντάντ, μέσα στίς ἴδιες τίς χῶρες της, τή μικροαστική τάξη καί τή μικροαστική διανόηση, πού ἦταν στό σύνολό τους ἐναντίον μας. Γιά νά τό ἀποδείξω, ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νά ἀναφερθῶ στήν ἐφημερίδα «Οὐμανιτέ» τῆς 26 τοῦ Ὀχτώβρη πού

κρατῶ στά χέρια μου. Ἡ ἐφημερίδα αὐτή, ἡ ὁποία ἀνῆκε πάντα στή II Διεθνή καί πού τόν καιρό τοῦ πολέμου ἦταν φανατικά σωβινιστική, ἡ ὁποία ὑποστήριζε τίς ἀπόψεις σοσιαλιστῶν σάν τούς δικούς μας μενσεβίκους καί δεξιούς ἐσέρους, καί πού καί σήμερα παίζει τό ρόλο τοῦ συμφιλιωτιστῆ — δηλώνει ὅτι πείστηκε γιά τήν ἀλλαγή στίς διαθέσεις τῶν ἐργατῶν. Αὐτό τό διαπίστωσε ὄχι στήν Ὀδησσό, ἀλλά στούς δρόμους καί στίς συγκεντρώσεις τοῦ Παρισιοῦ, ὅπου οἱ ἐργάτες ὅποιον τολμοῦσε νά πεῖ καί μιά λέξη κατά τῆς μπολσεβίκικης Ρωσίας, δέν τόν ἄφηναν νά μιλήσει. Καί σάν πολιτικοί, πού κάτι ἔχουν διδαχτεῖ στή διάρκεια ἀρκετῶν ἐπαναστάσεων, σάν ἄνθρωποι πού ξέρουν τί εἶναι οἱ λαϊκές μάζες, δέν τολμοῦν νά βγάλουν τσιμουδιά ὑπέρ τῆς ἐπέμβασης καί ὅλοι τους τάσσονται ἐναντίον της. Ἀλλά αὐτό εἶναι τό λιγότερο. Δέν εἶναι μόνο οἱ σοσιαλιστές (αὐτοτιτλοφοροῦνται σοσιαλιστές, ἄν καί ξέρουμε ἀπό καιρό τί λογῆς σοσιαλιστές εἶναι) πού κάνουν τέτιες δηλώσεις· στό ἴδιο φύλλο τῆς «Οὐμανιτέ» τῆς 26 τοῦ Ὀχτώβρη, ἀπ' ὅπου σᾶς διάβασα περικοπές, δημοσιεύεται μιά δήλωση πολλῶν ἐκπροσώπων τῆς γαλλικῆς διανόησης, τῆς γαλλικῆς κοινῆς γνώμης. Στή δήλωση αὐτή, πού τήν ὑπογράφει πρῶτος ὁ Ἀνατόλ Φράνς, ὅπου ὑπάρχει ἡ ὑπογραφή τοῦ Φερντινάντ Μπουϊσόν, μέτρησα 71 ὀνόματα ἐκπροσώπων τῆς ἀστικῆς διανόησης, γνωστά σέ ὅλη τή Γαλλία, πού λένε πώς καταδικάζουν τήν ἀνάμιξη στίς ὑποθέσεις τῆς Ρωσίας, γιατί ὁ ἀποκλεισμός, ἡ χρησιμοποίηση τοῦ θανάτου τῆς πείνας, ἀπό τόν ὁποῖο χάνονται παιδιά καί γέροι, εἶναι ἀπαράδεκτος ἀπό τήν ἄποψη τῆς κουλτούρας καί τοῦ πολιτισμοῦ, πώς αὐτό τό πράγμα δέν μποροῦν νά τό ἀνεχτοῦν. Καί ὁ γνωστός γάλλος ἱστορικός Ὀλάρ, πού συμμερίζεται ἀπόλυτα τίς ἀστικές ἀπόψεις, λέει στό γράμμα του: «Ἐγώ, σάν γάλλος, εἶμαι ἐχθρός τῶν μπολσεβίκων, σάν γάλλος εἶμαι ὀπαδός τῆς δημοκρατίας καί θά ἦταν γελοῖο νά μέ ὑποπτευθοῦν γιά τό ἀντίθετο· ἀλλά ὅταν διαβάζω πώς ἡ Γαλλία καλεῖ τή Γερμανία νά πάρει μέρος στόν ἀποκλεισμό τῆς Ρωσίας, ὅταν διαβάζω πώς ἡ Γαλλία κάνει αὐτή τήν πρόταση στή Γερμανία — τότε νιώθω τό πρόσωπό μου νά κοκκινίζει ἀπό ντροπή»[143]. Αὐτό ἴσως νά μήν εἶναι παρά ἕνας τρόπος ἔκφρασης αἰσθημάτων ἀπό ἕναν ἐκπρόσωπο τῆς διανόησης, μποροῦμε ὅμως νά ποῦμε πώς αὐτή εἶναι — ἡ τρίτη νίκη πού κερδίσαμε ἐνάντια στήν ἰμπεριαλιστική Γαλλία καί μάλιστα στό ἐσωτερικό της. Νά τί μαρτυράει αὐτή ἡ ἀναποφάσιστη, ἀσήμαντη αὐτή

καθαυτή, ἐκδήλωση τῆς διανόησης ἐκείνης πού, ὅπως ἔχουμε δεῖ σέ δεκάδες καί ἑκατομμύρια παραδείγματα, εἶναι σέ θέση νά ξεσηκώνει ἑκατομμύρια φορές μεγαλύτερο θόρυβο ἀπό τή δύναμη πού ἐκπροσωπεῖ, ἀλλά πού ἔχει τήν ἰδιότητα νά εἶναι ἕνα καλό βαρόμετρο, νά δείχνει πρός τά ποῦ κλίνει ἡ μικροαστική τάξη, νά δείχνει πρός τά ποῦ κλίνει ἡ κοινή γνώμη, πού εἶναι πέρα γιά πέρα ἀστική. Ἀφοῦ μέσα στή Γαλλία, ὅπου ὅλες οἱ γαλλικές ἐφημερίδες δέν γράφουν παρά μόνο τίς μεγαλύτερες ψευτιές γιά μᾶς, πετύχαμε ἕνα τέτιο ἀποτέλεσμα, μποροῦμε νά ποῦμε: ὅπως φαίνεται, στή Γαλλία ἀρχίζει μιά δεύτερη ὑπόθεση Ντρέυφους [144], πού εἶναι ὅμως πολύ πιό σημαντική. Τότε ἡ ἀστική διανόηση πάλευε ἐνάντια στήν κληρικόφρονη καί στρατιωτική ἀντίδραση, ἡ ἐργατική τάξη δέν μποροῦσε τότε νά θεωρεῖ αὐτή τή δουλιά δική της ὑπόθεση, τότε δέν ὑπῆρχαν οἱ ἀντικειμενικοί ὅροι, δέν ὑπῆρχε τόσο μεγάλη ἐπαναστατική διάθεση πού ὑπάρχει τώρα. Καί τώρα; Ἄν ἡ γαλλική ἀστική διανόηση, ὕστερα ἀπό τήν πρόσφατη ἐκλογική νίκη τῆς πιό λυσσαλέας ἀντίδρασης, ὕστερα ἀπό τό καθεστώς πού ὑπάρχει τώρα ἐκεῖ γιά τούς μπολσεβίκους, ἄν αὐτή λέει ὅτι νιώθει ντροπή γιά τή συμμαχία τῆς ἀντιδραστικότατης Γαλλίας καί τῆς ἀντιδραστικότατης Γερμανίας μέ σκοπό νά πνίξουν μέ τήν πείνα τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Ρωσίας — τότε ἐμεῖς λέμε: αὐτή, σύντροφοι, εἶναι ἡ τρίτη καί ἡ μεγαλύτερη νίκη. Καί μέ μιά τέτια κατάσταση μέσα στό κράτος, θά ἤθελα νά δῶ πῶς οἱ κύριοι Κλεμανσώ, Λόυντ Τζώρτζ καί Οὐίλσων θά πραγματοποιήσουν τό σχέδιό τους γιά νέες ἀπόπειρες κατά τῆς Ρωσίας, ὅπως ὀνειρεύονται. Δοκιμάστε, κύριοι! (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, ἐπαναλαβαίνω πώς θά ἦταν τό μεγαλύτερο λάθος, ἄν βγάζαμε ἀπ' αὐτό πολύ ἀβασάνιστα συμπεράσματα. Δέν χωράει ἀμφιβολία πώς αὐτοί θά ἐπαναλάβουν τίς ἀπόπειρές τους. Εἴμαστε ὅμως ἀπόλυτα βέβαιοι πώς οἱ ἀπόπειρες αὐτές θά χρεοκοπήσουν, ὅσο μεγάλες καί ἄν εἶναι οἱ δυνάμεις πού θά τίς ἐπιχειρήσουν. Μποροῦμε νά ποῦμε πώς ὁ ἐμφύλιος πόλεμος πού διεξάγαμε μέ τόσες ἀμέτρητες θυσίες ἦταν νικηφόρος. Ἀποδείχτηκε νικηφόρος ὄχι μόνο σέ ρωσική κλίμακα, ἀλλά καί σέ παγκόσμια. Τό κάθε συμπέρασμα πού σᾶς παρουσίασα τό ἔχω βγάλει βασιζόμενος στά ἀποτελέσματα τῆς πολεμικῆς ἐκ-

στρατείας. Νά γιατί, ἐπαναλαβαίνω, οἱ νέες ἀπόπειρες εἶναι καταδικασμένες σέ ἀποτυχία — γιατί αὐτοί ἔχουν γίνει πολύ πιό ἀδύνατοι ἀπ' ὅ,τι ἦταν, ἐνῶ ἐμεῖς γίναμε πολύ πιό δυνατοί ὕστερα ἀπό τή νίκη μας ἐνάντια στόν Κολτσάκ, ἐνάντια στόν Γιουντένιτς καί τή νίκη ἐνάντια στόν Ντενίκιν, νίκη πού ζυγώνει καί πού, ὅπως φαίνεται, θά εἶναι ὁλοκληρωτική. Μήπως ὁ Κολτσάκ δέν εἶχε τή βοήθεια αὐτῆς τῆς πανίσχυρης στόν κόσμο Ἀντάντ; Μήπως οἱ ἀγρότες τῶν Οὐραλίων καί τῆς Σιβηρίας, πού στίς ἐκλογές τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης ἔδοσαν τίς λιγότερες ψήφους στούς μπολσεβίκους, δέν ὑποστήριζαν πέρα γιά πέρα τό μέτωπο τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, πού ἦταν τότε τό μέτωπο τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων; — μήπως αὐτοί δέν ἦταν τό καλύτερο ἀνθρώπινο ὑλικό ἐνάντια στούς κομμουνιστές; Μήπως ἡ Σιβηρία δέν ἦταν μιά περιοχή, ὅπου δέν ὑπῆρχε τσιφλικάδικη γαιοκτησία καί ὅπου δέν μπορούσαμε νά δόσουμε ἀμέσως στίς ἀγροτικές μάζες τή βοήθεια πού δόσαμε σέ ὅλους τούς ρώσους ἀγρότες; Τί τοῦ ἔλειπε λοιπόν τοῦ Κολτσάκ γιά νά μᾶς νικήσει; Τοῦ ἔλειπε ὅ,τι λείπει ἀπό ὅλους τούς ἰμπεριαλιστές. Ἐξακολουθοῦσε νά εἶναι ἐκμεταλλευτής, ἦταν ἀναγκασμένος νά δρᾶ στίς συνθῆκες τῆς κληρονομιᾶς τοῦ παγκόσμιου πολέμου, συνθῆκες πού ἐπέτρεπαν μόνο φλυαρίες περί δημοκρατίας καί ἐλευθερίας, πού ἔκαναν δυνατή εἴτε τή μιά, εἴτε τήν ἄλλη δικτατορία: εἴτε τή δικτατορία τῶν ἐκμεταλλευτῶν, πού ὑπερασπίζει μέ λύσσα τά προνόμιά της καί δηλώνει ὅτι πρέπει νά εἰσπράξει τό χαράτσι μέ βάση τά γραμμάτια μέ τά ὁποῖα θέλουν νά ἀπομυζοῦν δισεκατομμύρια, γδέρνοντας ὅλους τούς λαούς· εἴτε τή δικτατορία τῶν ἐργατῶν πού παλεύει ἐνάντια στήν ἐξουσία τῶν καπιταλιστῶν καί πού σταθερή της ἐπιθυμία εἶναι νά ἐξασφαλίσει τήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων. Γι' αὐτό καί μόνο τό λόγο κατάρευσε ὁ Κολτσάκ. Νά μέ τί τρόπο, ὄχι ρίχνοντας στίς κάλπες ἕνα ψηφοδέλτιο — καί ὁ τρόπος αὐτός δέν εἶναι, φυσικά, ἄσχημος κάτω ἀπό ὁρισμένες συνθῆκες — ἀλλά μέ ἔργα καθόρισε τίς τύχες του ὁ ἀγρότης τῆς Σιβηρίας καί τῶν Οὐραλίων. Τό καλοκαίρι τοῦ 1918 δέν ἦταν εὐχαριστημένος ἀπό τούς μπολσεβίκους. Εἶδε πώς οἱ μπολσεβίκοι τόν ἀναγκάζουν νά δόσει τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν του ὄχι μέ κερδοσκοπικές τιμές καί γύρισε μέ τό μέρος τοῦ Κολτσάκ. Τώρα εἶδε, σύγκρινε καί ἔφτασε σέ ἄλλο συμπέρασμα. Τό κατάλαβε αὐτό, παρόλη τήν ἐπιστήμη πού τοῦ δίδασκαν, γιατί πάνω στό ἴδιο τό πετσί του ἔχει μάθει αὐτό πού

δέν θέλουν νά καταλάβουν άπό τήν έπιστήμη πολλοί έσέροι καί μενσεβίκοι (χειροκροτήματα), δτι μπορούν νά ύπάρχουν μόνο δυό δικτατορίες, δτι πρέπει κανείς νά διαλέξει ή τή μιά δικτατορία τών έργατών — καί αύτό σημαίνει νά βοηθήσει δλους τούς έργαζόμενους νά άποτινάξουν τό ζυγό τών έκμεταλλευτών — ή τή δικτατορία τών έκμεταλλευτών. Κερδίσαμε τόν άγρότη, άποδείξαμε μέ τήν πιό σκληρή πείρα, πού άποκτήσαμε ύπερνικώντας πρωτάκουστες δυσκολίες, πώς σάν έκπρόσωποι τής έργατικής τάξης θά τά καταφέρουμε πιό καλά, μέ μεγαλύτερη έπιτυχία, άπό όποιοδήποτε άλλο κόμμα νά πάρουμε μέ τό μέρος μας τήν άγροτιά. Στά άλλα κόμματα άρέσει νά μάς κατηγορούν πώς πολεμούμε τήν άγροτιά καί πώς δέν ξέρουμε νά κλείσουμε μιά σωστή συμφωνία μαζί της, καί μάς προσφέρουν δλα τίς άγαθές, εύγενικές ύπηρεσίες τους γιά νά μάς συμφιλιώσουν μέ τούς άγρότες. Σάς εύχαριστούμε έγκάρδια, κύριοι, άλλά δέν νομίζουμε πώς θά τό κάνετε. Έμεϊς τουλάχιστο άποδείξαμε άπό καιρό πώς κατορθώσαμε νά τό κάνουμε. Δέν παρουσιάζαμε στόν άγρότη ρόδινα τά πράγματα, λέγοντάς του δτι μπορεί νά βγεί άπό τήν καπιταλιστική κοινωνία χωρίς σιδερένια πειθαρχία καί χωρίς τήν ίσχυρή έξουσία τής έργατικής τάξης, δτι μιά άπλή συγκέντρωση ψήφων θά λύσει τό κοσμοϊστορικό ζήτημα τής πάλης ένάντια στό κεφάλαιο. Έμεϊς λέγαμε άνοιχτά: ή δικτατορία είναι μιά λέξη σκληρή, δύσκολη καί μάλιστα αίματηρή, λέγαμε δμως πώς ή δικτατορία τών έργατών θά τού έξασφαλίσει τήν άνατροπή τού ζυγού τών έκμεταλλευτών, καί άποδείχτηκε πώς είχαμε δίκιο. Ό άγρότης, άφού δοκίμασε στήν πράξη καί τή μιά καί τήν άλλη δικτατορία, διάλεξε τή δικτατορία τής έργατικής τάξης καί θά προχωρήσει μαζί της παραπέρα ώς τήν όλοκληρωτική νίκη. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, άπ' δσα είπα γιά τίς διεθνείς νίκες μας βγαίνει — καί νομίζω πώς δέν θά χρειαστεί νά σταθούμε πολύ σ' αύτό — δτι πρέπει νά έπαναλάβουμε μέ τή μεγαλύτερη δυνατή δραστηριότητα καί ήρεμία τήν πρότασή μας γιά ειρήνη. Πρέπει νά τό κάνουμε αύτό, γιατί έχουμε κάνει ήδη πολλές φορές αύτή τήν πρόταση. Καί κάθε φορά πού τήν κάναμε βγαίναμε κερδισμένοι στά μάτια κάθε μορφωμένου άνθρώπου, άκόμη καί τού έχθρού μας, καί τό πρόσωπο αύτού τού μορφωμένου άνθρώπου κοκκίνιζε άπό ντροπή. Αύτό συνέβη δταν ήλθε έδώ ό Μπούλλιτ· έγινε δεκτός άπό τόν σ. Τσιτσέριν, μίλησε μαζί του, μίλησε καί μ' έμένα καί μέσα σέ μερικές ώρες κλείσαμε μιά προκαταρκτι-

κή συμφωνία γιά εἰρήνη. Καί ὁ Μπούλλιτ μᾶς βεβαίωνε (οἱ κύριοι αὐτοί ἀγαποῦν νά παινεύονται) πώς ἡ Ἀμερική εἶναι τό πᾶν, καί ποιός λογαριάζει τή Γαλλία μπροστά στίς δυνάμεις τῆς Ἀμερικῆς; Καί ὅταν ὑπογράψαμε τή συμφωνία, τότε καί ὁ γάλλος καί ὁ ἄγγλος ὑπουργός ἔκαναν μιά κίνηση σάν καί τούτη. (Ὁ Λένιν κάνει μιά χαρακτηριστική κίνηση μέ τό πόδι. Γέλια.) Ὁ Μπούλλιτ βρέθηκε μ' ἕνα ἁπλό χαρτάκι στό χέρι καί τοῦ εἶπαν: «Ποιός μποροῦσε νά περιμένει ὅτι θά ἦσουν τόσο ἀφελής, τόσο ἀνόητος ὥστε νά πιστέψεις στό δημοκρατισμό τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας!». (Χειροκροτήματα.) Καί τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά διαβάσω στό ἴδιο αὐτό φύλλο ὁλόκληρο τό κείμενο τῆς συμφωνίας μέ τόν Μπούλλιτ στά γαλλικά [145] — καί αὐτό δημοσιεύτηκε σέ ὅλες τίς ἀγγλικές καί τίς ἀμερικανικές ἐφημερίδες. Τελικά αὐτοί ἔδειξαν σέ ὅλο τόν κόσμο πώς εἶναι ἤ λωποδύτες, ἤ παιδαρέλια — ἄς διαλέξουν! (Χειροκροτήματα.) Ὅλη ὅμως ἡ συμπάθεια ἀκόμη καί τῶν μικροαστῶν, ἀκόμη καί τῆς κάπως μορφωμένης ἀστικῆς τάξης, πού θυμήθηκε ὅτι καί αὐτή κάποτε πάλευε ἐνάντια στούς τσάρους καί στούς βασιλιάδες της, εἶναι μέ τό μέρος μας, γιατί ἐμεῖς ὑπογράψαμε μέ ἐπιχειρηματικό τρόπο τούς βαρύτατους ὅρους εἰρήνης, λέγοντας: «Γιά μᾶς εἶναι πολύ ἀκριβό τό αἷμα τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν μας· σάν ἔμποροι πού εἶστε θά σᾶς πληρώσουμε γιά ἀντίτιμο τῆς εἰρήνης ἕνα βαρύ φόρο· θά δεχτοῦμε τό βαρύ φόρο, ἀρκεῖ νά σώσουμε τή ζωή τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν». Γι' αὐτό νομίζω πώς δέν ὑπάρχει λόγος νά μιλᾶμε πολύ. Στό τέλος θά διαβάσω ἕνα σχέδιο ἀπόφασης πού νά ἐκφράζει ἐξονόματος τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τή σταθερή μας θέληση νά ἐφαρμόζουμε πολιτική εἰρήνης. (Χειροκροτήματα.)

Τώρα θά ἤθελα νά περάσω ἀπό τό διεθνές καί στρατιωτικό μέρος τῆς ἔκθεσης στό πολιτικό μέρος.

Κερδίσαμε τρεῖς τεράστιες νίκες ἐνάντια στήν Ἀντάντ καί οἱ νίκες αὐτές κάθε ἄλλο παρά μόνο πολεμικές ἦταν. Ἦταν νίκες πού κέρδιζε ἡ δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης, καί κάθε τέτια νίκη στέργιωνε τή θέση μας, ὄχι μόνο γιατί ἐξασθένιζε καί ἔμενε χωρίς στρατεύματα ὁ ἀντίπαλός μας — ἡ θέση μας διεθνῶς δυνάμωνε, γιατί βγαίναμε κερδισμένοι στά μάτια ὅλης τῆς ἐργαζόμενης ἀνθρωπότητας, ἀκόμη καί στά μάτια πολλῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀστικῆς τάξης. Καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή οἱ νίκες πού κερδίσαμε ἐνάντια στόν Κολτσάκ, τόν Γιουντένιτς καί πού

κερδίζουμε τώρα ἐνάντια στόν Ντενίκιν, θά μᾶς ἐπιτρέψουν ὥστε νά ἀναπτύξουμε καί στό μέλλον μέ εἰρηνικό τρόπο τή συμπάθεια αὐτή σέ ἀσύγκριτα μεγαλύτερη κλίμακα ἀπ' ὅ,τι ὡς τώρα.

Μᾶς κατηγοροῦν πάντα ὅτι ἀσκοῦμε τρομοκρατία. Αὐτή εἶναι μιά συνηθισμένη κατηγορία καί δέν λείπει ποτέ ἀπό τίς στῆλες τοῦ Τύπου. Πρόκειται γιά τήν κατηγορία ὅτι ἔχουμε ἀναγάγει τήν τρομοκρατία σέ ἀρχή. Σ' αὐτό ἀπαντοῦμε: «Οὔτε ἐσεῖς οἱ ἴδιοι πιστεύετε σέ μιά τέτια συκοφαντία». Ὁ ἴδιος ὁ ἱστορικός Ὀλάρ, σέ ἕνα γράμμα πού ἔστειλε στήν ἐφημερίδα «Οὐμανιτέ», γράφει: «Σπούδασα ἱστορία καί τή δίδαξα. Ὅταν διαβάζω ὅτι ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους ὑπάρχουν μόνο ἐκτρώματα, τέρατα καί σκιάχτρα, λέω: τά ἴδια ἔγραφαν καί γιά τόν Ροβεσπιέρο καί τόν Δαντόν. Μ' αὐτό — λέει ὁ Ὀλάρ — δέν βάζω καθόλου στήν ἴδια μοίρα τούς μεγάλους ἐκείνους ἄνδρες μέ τούς σημερινούς ρώσους, κάθε ἄλλο· τοῦτοι δέν ἔχουν τίποτε πού νά τούς κάνει νά μοιάζουν κάπως μ' ἐκείνους. Ἀλλά σάν ἱστορικός λέω: Δέν ἐπιτρέπεται νά πιστεύει κανείς σέ κάθε διάδοση». Ὅταν ἕνας ἀστός ἱστορικός ἀρχίζει νά μιλάει ἔτσι, καταλαβαίνουμε πώς καί οἱ ψευτιές πού διαδίδονται σέ βάρος μας ἀρχίζουν νά ξεφτίζουν. Λέμε: ἡ τρομοκρατία μᾶς ἐπιβλήθηκε. Ξεχνοῦν πώς ἡ τρομοκρατία ἦταν ἀπόρροια τῆς ἐπιδρομῆς τῆς πανίσχυρης Ἀντάντ. Μήπως δέν εἶναι τρομοκρατία, ὅταν ὁ στόλος ὅλων τῶν χωρῶν κάνει ἀποκλεισμό σέ μιά πεινασμένη χώρα; Μήπως δέν εἶναι τρομοκρατία, ὅταν οἱ ξένοι ἀντιπρόσωποι, στηριζόμενοι στή δῆθεν διπλωματική ἀσυλία, ὀργανώνουν λευκοφρουρίτικες ἐξεγέρσεις; Πρέπει, ὡστόσο, νά βλέπουμε τά πράγματα κάπως νηφάλια. Καί πρέπει ἐπιτέλους νά καταλάβουμε πώς ὁ διεθνής ἰμπεριαλισμός γιά νά πνίξει τήν ἐπανάσταση τά παίζει ὅλα γιά ὅλα, πώς δέν διστάζει μπροστά σέ τίποτε καί λέει: «Γιά ἕναν ἀξιωματικό — ἕναν κομμουνιστή, καί θά κερδίσουμε!». Καί ἔχουν δίκιο. Ἄν δοκιμάζαμε νά ἐπιδράσουμε μέ κουβέντες, μέ τήν πειθώ στά στρατεύματα αὐτά, τά δημιουργημένα ἀπό τούς διεθνεῖς ἅρπαγες, τά ἀποθηριωμένα ἀπό τόν πόλεμο, ἄν δοκιμάζαμε νά τά ἐπηρεάσουμε κάπως διαφορετικά καί ὄχι μέ τήν τρομοκρατία, δέν θά μπορούσαμε νά κρατηθοῦμε οὔτε δύο μῆνες, θά εἴμασταν ἠλίθιοι. Τήν τρομοκρατία μᾶς τήν ἐπέβαλε ἡ τρομοκρατία τῆς Ἀντάντ, ἡ τρομοκρατία τοῦ πανίσχυρου διεθνοῦς καπιταλισμοῦ πού στραγγάλιζε, στραγγαλίζει καί καταδικάζει στό θάνατο τῆς πείνας τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, ἐπειδή ἀγωνίζονται γιά τήν ἐλευθερία τῆς χώρας τους. Καί κάθε μας βῆμα στήν κατανίκηση αὐτῆς τῆς πρωταρχικῆς αἰτίας, τῆς

πηγῆς τῆς τρομοκρατίας, θά συνοδεύεται ἀναπόφευκτα καί ἀπαρέγκλιτα ἀπό τό ὅτι θά κυβερνοῦμε χωρίς αὐτό τό μέσο τῆς πειθοῦς καί τῆς ἐπενέργειας.

Αὐτό πού λέμε γιά τήν τρομοκρατία θά τό ποῦμε καί γιά τή στάση μας ἀπέναντι σέ ὅλα τά ταλαντευόμενα στοιχεῖα. Μᾶς κατηγοροῦν ὅτι δημιουργήσαμε ἀφάνταστα δύσκολες συνθῆκες γιά τούς ἀνθρώπους τῶν μεσαίων τάξεων, γιά τήν ἀστική διανόηση. Ἀπαντοῦμε: ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος ἀποτελοῦσε συνέχιση τῆς ἰμπεριαλιστικῆς πολιτικῆς, γι' αὐτό προκάλεσε τήν ἐπανάσταση. Ὅλοι ἔνιωθαν στή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πώς ὁ πόλεμος αὐτός διεξάγεται ἀπό τήν ἀστική τάξη μέ σημαία τά ληστρικά συμφέροντά της, ὅτι στόν πόλεμο αὐτό ὁ λαός χάνεται, ἐνῶ ἡ ἀστική τάξη θησαυρίζει. Αὐτό εἶναι τό βασικό κίνητρο πού διαποτίζει ὅλη τήν πολιτική της σέ ὅλες τίς χῶρες, καί αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού τή χαντακώνει καί θά τή χαντακώσει τελειωτικά. Ἐνῶ ὁ δικός μας πόλεμος ἀποτελεῖ συνέχιση τῆς πολιτικῆς τῆς ἐπανάστασης καί κάθε ἐργάτης καί ἀγρότης ξέρει, καί ἄν δέν τό ξέρει τό διαισθάνεται μέ τό ἔνστικτό του, καί βλέπει πώς αὐτός εἶναι πόλεμος πού διεξάγεται μέ σημαία τήν ὑπεράσπιση ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές, πόλεμος πού ἐπιβάλλει τίς περισσότερες θυσίες στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες, ἀλλά καί δέν διστάζει μπροστά σέ τίποτε γιά νά ἐπιβάλλει τίς θυσίες αὐτές καί στίς ἄλλες τάξεις. Ξέρουμε πώς αὐτό τούς εἶναι πιό βαρύ ἀπ' ὅ,τι στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, ἐπειδή ἀνῆκαν σέ προνομιούχα τάξη. Λέμε ὅμως πώς, ὅταν πρόκειται γιά τήν ἀπολύτρωση ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων ἀπό τήν ἐκμετάλλευση, μιά κυβέρνηση πού θά δίσταζε νά ἐπιβάλλει θυσίες στίς ἄλλες τάξεις δέν θά ἦταν κυβέρνηση σοσιαλιστική, ἀλλά προδοτική. Ἄν ἐπιβάλλαμε βάρη στίς μεσαῖες τάξεις, τό κάναμε γιατί οἱ κυβερνήσεις τῆς Ἀντάντ μᾶς δημιούργησαν ἀφόρητα δύσκολες συνθῆκες. Καί κάθε μας βῆμα πρός τή νίκη — αὐτό τό βλέπουμε ἀπό τήν πείρα τῆς ἐπανάστασής μας, μόνο πού δέν μπορῶ νά σταθῶ διεξοδικά σ' αὐτό — ἔχει σάν ἐπακόλουθο τό ὅτι παρόλες τίς ταλαντεύσεις καί τίς πολυάριθμες ἀπόπειρες παλινδρόμησης, ὅλο καί περισσότερα ταλαντευόμενα στοιχεῖα πείθονται πώς πραγματικά δέν ὑπάρχει ἄλλη ἐκλογή ἀπό τήν ἐκλογή ἀνάμεσα στή δικτατορία τῶν ἐργαζομένων καί στήν ἐξουσία τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Ἄν ὑπῆρξαν δύσκολοι καιροί γι' αὐτά τά στοιχεῖα, σ' αὐτό δέν φταίει ἡ μπολσεβίκικη ἐξουσία, ἀλλά φταῖνε οἱ λευκοφρουρίτες, φταίει ἡ

'Αντάντ, καί ἡ νίκη ἐναντίον τους θά εἶναι ἕνας πραγματικός καί σταθερός ὅρος γιά τή βελτίωση τῆς κατάστασης ὅλων αὐτῶν τῶν τάξεων. Σέ σχέση μ' αὐτό, σύντροφοι, θά ἤθελα, περνώντας στά διδάγματα τῆς πολιτικῆς πείρας μέσα στή χώρα, νά πῶ λίγα λόγια γιά τή σημασία πού ἔχει ὁ πόλεμος.

Ὁ δικός μας πόλεμος ἀποτελεῖ συνέχιση τῆς πολιτικῆς τῆς ἐπανάστασης, τῆς πολιτικῆς τῆς ἀνατροπῆς τῶν ἐκμεταλλευτῶν, τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων. Γι' αὐτό ὁ δικός μας πόλεμος, ὅσο ἀφάνταστα δύσκολος καί ἄν εἶναι, τραβάει μέ τό μέρος μας τίς συμπάθειες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Ὁ πόλεμος δέν εἶναι μόνο συνέχιση τῆς πολιτικῆς, εἶναι συγκεφαλαίωση τῆς πολιτικῆς, εἶναι ἐκπαίδευση στήν πολιτική μέσα σ' αὐτό τόν πρωτάκουστα δύσκολο πόλεμο, πού μᾶς τόν ἐπέβαλαν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές μέ τή βοήθεια τῆς πανίσχυρης 'Αντάντ. Μέσα σ' αὐτή τή φωτιά πολλά διδάχτηκαν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες. Οἱ ἐργάτες διδάχτηκαν πῶς νά ἀσκοῦν τήν κρατική ἐξουσία καί πῶς τό κάθε βῆμα νά τό κάνουν πηγή προπαγάνδας καί μόρφωσης, πῶς νά μετατρέψουν τόν Κόκκινο Στρατό, αὐτό τό στρατό πού στήν πλειοψηφία του τόν ἀποτελοῦν ἀγρότες, σέ ὄργανο διαφώτισης τῆς ἀγροτιᾶς, πῶς νά κάνουν τόν Κόκκινο Στρατό ὄργανο χρησιμοποίησης τῶν ἀστῶν εἰδικῶν. Ξέρουμε πώς αὐτοί οἱ ἀστοί εἰδικοί στήν τεράστια πλειοψηφία τους εἶναι ἐναντίον μας — καί εἶναι φυσικό νά εἶναι ἐναντίον μας στήν τεράστια πλειοψηφία τους — γιατί ἐδῶ ἐκδηλώνεται ἡ ἀστική τους φύση, καί στό σημεῖο αὐτό δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει καμιά ἀμφιβολία. Μᾶς πρόδιναν ἑκατοντάδες καί χιλιάδες τέτιοι εἰδικοί, μᾶς ὑπηρετοῦσαν ὅμως ὅλο καί πιό πιστά δεκάδες χιλιάδες, γιατί στήν πορεία τοῦ ἴδιου τοῦ ἀγώνα τραβιοῦνταν μέ τό μέρος μας, γιατί ὁ ἐπαναστατικός ἐνθουσιασμός πού θαυματουργοῦσε στόν Κόκκινο Στρατό ἦταν ἀπόροια τοῦ ὅτι ἐξυπηρετούσαμε καί ἱκανοποιούσαμε τά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Αὐτή ἡ ἀτμόσφαιρα μέσα στήν ὁποία μιά μάζα ἐργάτες καί ἀγρότες δροῦσαν μονιασμένα καί ἤξεραν γιατί ἀγωνίζονται, ἔκανε τή δουλιά της, καί ὅλο καί περισσότεροι ἄνθρωποι πού περνοῦσαν σ' ἐμᾶς ἀπό τό ἄλλο στρατόπεδο, μερικές φορές ὄχι εὐσυνείδητα, μετατρέπονταν καί μετατρέπονται σέ συνειδητούς ὀπαδούς μας.

Σύντροφοι, μπροστά μας ἔχουμε τώρα τό καθῆκον νά μεταφέρουμε τήν πείρα πού ἀποκτήσαμε ἀπό τήν πολεμική μας δράση στόν τομέα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης. Τίποτε δέν μᾶς

γεμίζει τόση χαρά καί δέν μᾶς δίνει τέτια δυνατότητα νά χαιρετίσουμε τό VII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ὅσο ἡ καμπή στήν ἱστορία τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, ὅσο τό γεγονός ὅτι ἀφήσαμε πίσω μιά κύρια φάση, τή φάση τῶν ἐμφυλίων πολέμων πού διεξήγαμε, καί ὅτι μπροστά μας ἀνοίγεται μιά ἄλλη κύρια φάση, ἡ φάση τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης πού μᾶς προσελκύει ὅλους, πού τήν ποθοῦμε, πού ὀφείλουμε νά ἀρχίσουμε νά τήν πραγματοποιοῦμε καί πού σ' αὐτή θά ἀφιερώσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις καί ὅλη μας τή ζωή. Τώρα μποροῦμε νά ποῦμε μέ βάση τίς βαριές δοκιμασίες τοῦ πολέμου ὅτι στόν κύριο, δηλ. στόν πολεμικό καί στό διεθνή, τομέα βγήκαμε νικητές. Μπροστά μας ξανοίγεται ὁ δρόμος τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης. Πρέπει φυσικά νά θυμόμαστε πώς ὁ ἐχθρός μᾶς παραφυλάει σέ κάθε βῆμα, καί θά κάνει ἀκόμη ἕνα σωρό ἀπόπειρες γιά νά μᾶς ἀνατρέψει μέ ὅλα τά μέσα πού θά βρεθοῦν στή διάθεσή του: μέ τή βία, τήν ἀπάτη, τήν ἐξαγορά, τίς συνωμοσίες κτλ. Τό καθῆκον μας εἶναι νά ἀξιοποιήσουμε τώρα ὅλη τήν πείρα πού ἀποκτήσαμε στόν πολεμικό τομέα, μεταφέροντάς την στή λύση τῶν βασικῶν ζητημάτων τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης. Θά ἀναφέρω τά κύρια αὐτά ζητήματα. Πρῶτα ἀπόλα εἶναι *τό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, τό ζήτημα τοῦ ψωμιοῦ.*

Κάναμε τήν πιό σκληρή πάλη ἐνάντια στίς προλήψεις καί στίς συνήθειες. Ὁ ἀγρότης, ἀπό τή μιά μεριά, εἶναι δουλευτής πού δεκάδες χρόνια σήκωνε στήν πλάτη του τό ζυγό τοῦ τσιφλικᾶ καί τοῦ καπιταλιστῆ καί ξέρει μέ τό ἔνστικτο τοῦ καταπιεζόμενου ἀνθρώπου ὅτι αὐτοί εἶναι θηρία πού δέν θά διστάσουν μπροστά σέ ποτάμια αἷμα γιά νά ἐπαναφέρουν τήν ἐξουσία τους. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὅμως, ὁ ἀγρότης εἶναι ἰδιοκτήτης. Θέλει νά πουλάει τά σιτηρά του ἐλεύθερα, θέλει τήν «ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου», δέν καταλαβαίνει πώς ἡ ἐλευθερία πούλησης τῶν σιτηρῶν σέ μιά πεινασμένη χώρα σημαίνει γιά τούς πλούσιους ἐλευθερία κερδοσκοπίας, ἐλευθερία θησαυρισμοῦ. Κι' ἐμεῖς λέμε: αὐτό δέν θά τό ἐπιτρέψουμε ποτέ, καλύτερα νά πέσουμε ὅλοι πολεμώντας, παρά νά κάνουμε παραχωρήσεις στό ζήτημα αὐτό.

Ξέρουμε πώς ἐδῶ ἐφαρμόζουμε μιά πολιτική, σύμφωνα μέ τήν ὁποία οἱ ἐργάτες προσπαθοῦν νά πείσουν τούς ἀγρότες νά τούς δόσουν σιτηρά μέ πίστωση — στό σημεῖο αὐτό κάνουμε πολιτική, γιατί τό χαρτονόμισμα δέν εἶναι ἰσοδύναμο, δέν εἶναι τό ἀντίτιμο τῶν σιτηρῶν. Ὁ ἀγρότης μᾶς δίνει τά σιτηρά σέ

σταθερές τιμές καί δέν παίρνει έμπορεύματα, γιατί δέν έχουμε, μά παίρνει χρωματιστά χαρτιά. Μᾶς δίνει τά σιτηρά μέ πίστωση κι' ἐμεῖς τοῦ λέμε: «Ἄν εἶσαι ἄνθρωπος τῆς δουλιᾶς, μπορεῖς νά λές ὅτι αὐτό δέν εἶναι δίκαιο; Πῶς μπορεῖς νά μή συμφωνήσεις ὅτι τά ὑπάρχοντα περισσεύματα σιτηρῶν εἶναι ἀνάγκη νά δίνονται μέ πίστωση σέ σταθερές τιμές, καί ὄχι νά πουλιοῦνται κερδοσκοπικά, μιά καί ἡ κερδοσκοπία σημαίνει ἐπιστροφή στόν καπιτάλισμό, ἐπιστροφή στήν ἐκμετάλλευση, ἐπιστροφή σ' αὐτό πού καταπολεμοῦμε;». Αὐτό εἶναι μιά τεράστια δυσκολία, αὐτό μᾶς προξένησε μεγάλες ταλαντεύσεις. Κάναμε καί κάνουμε πολλά βήματα ψηλαφητά, ἀλλά ἀποκτήσαμε μιά βασική πείρα. Ὅταν ἀκούσετε τήν ἔκθεση τοῦ σ. Τσιουρούπα ἤ ἄλλων στελεχῶν τοῦ ἐπισιτισμοῦ, θά δεῖτε ὅτι οἱ ἀγρότες — ὅταν τό κράτος τούς λέει ὅτι πρέπει νά δόσουν τά σιτηρά τους μέ πίστωση — ἐξοικειώνονται μέ τό μέτρο αὐτό τοῦ παρακρατήματος κι' ἔχουμε πληροφορίες ἀπό μιά σειρά ἐπαρχίες πώς τό μέτρο αὐτό ἐκπληρώνεται 100%, πώς παρόλο πού οἱ ἐπιτυχίες εἶναι ἀσήμαντες, ὡστόσο ἐπιτυχία ὑπάρχει, πώς ἡ ἐπισιτιστική μας πολιτική δίνει στόν ἀγρότη νά καταλάβει ὅλο καί πιό καθαρά τοῦτο τό πράγμα: ἄν θέλεις τήν ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου σιτηρῶν σέ μιά καταστραμένη χώρα — τότε τράβα πρός τά πίσω, ἔχε τόν Κολτσάκ καί τόν Ντενίκιν! Αὐτό ὅμως θά τό καταπολεμοῦμε ὥς τήν τελευταία ρανίδα τοῦ αἵματός μας. Ἐδῶ δέν πρόκειται νά γίνει καμιά ὑποχώρηση. Στό βασικό αὐτό ζήτημα, στό ζήτημα τῶν σιτηρῶν, θά ἐπιδιώξουμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις νά λείψει ἡ κερδοσκοπία, νά μήν ἀποτελεῖ ἡ πούληση τῶν σιτηρῶν πηγή θησαυρισμοῦ τῶν πλουσίων, ἀλλά ὅλα τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν πού παράγονται στήν παγκρατική γῆ μέ τίς προσπάθειες ὁλόκληρων γενεῶν ἐργαζομένων, ὅλα αὐτά τά περισσεύματα σιτηρῶν νά ἀποτελοῦν περιουσία τοῦ κράτους, καί τώρα πού τό κράτος εἶναι καταστραμένο, τά περισσεύματα αὐτά τῶν σιτηρῶν νά παραδίνονται ἀπό τούς ἀγρότες μέ πίστωση στό ἐργατικό κράτος. Ἄν τό κάνει αὐτό ὁ ἀγρότης, θά βγοῦμε ἀπό ὅλες τίς δυσκολίες, θά ἀνασυγκροτήσουμε τή βιομηχανία,καί ὁ ἐργάτης θά ἐπιστρέψει τό χρέος του στόν ἀγρότη στό ἑκατονταπλάσιο. Θά ἐξασφαλίσει καί σ' αὐτόν καί στά παιδιά του τή δυνατότητα νά ζοῦν, χωρίς νά δουλεύουν γιά τόν τσιφλικά καί γιά τόν καπιταλιστή. Αὐτά λέμε στόν ἀγρότη καί αὐτός πείθεται πώς ἄλλη ἐκλογή δέν ὑπάρχει. Καί μάλιστα ὁ ἀγρότης πείθεται γι' αὐτό ὄχι τόσο ἀπό μᾶς, ὅσο ἀπό τούς ἀντιπάλους μας — τούς

κυρίους Κολτσάκ καί Ντενίκιν. Αὐτοί εἶναι κυρίως πού δίνουν στόν ἀγρότη πραγματικά μαθήματα ἀπό τή ζωή, τόν στέλνουν σέ μᾶς.

Μετά τό ζήτημα ὅμως τοῦ ψωμιοῦ, σύντροφοι, ἔρχεται ἕνα δεύτερο *ζήτημα* — τό ζήτημα τῶν *καυσίμων*. Τώρα στούς τόπους συγκέντρωσης ἔχουν συγκεντρωθεῖ ποσότητες σιτηρῶν πού εἶναι ὑπεραρκετές γιά νά θρέψουμε τούς πεινασμένους ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας. Γιά κάνετε ὅμως μιά βόλτα στίς ἐργατικές συνοικίες τῆς Μόσχας καί θά δεῖτε ἕνα τρομερό κρύο, μιά τρομερή δυστυχία πού ἐπιδεινώθηκε τώρα ἐξαιτίας τῆς ἔλλειψης καυσίμων. Ἐδῶ περνᾶμε μιά τρομερή κρίση, ἐδῶ μείναμε πίσω ἀπό τίς ἀνάγκες. Τελευταῖα πολλές συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀφιερώθηκαν ὁλοκληρωτικά στήν ἐξεύρεση μέτρων γιά νά βγοῦμε ἀπό τήν κρίση τῶν καυσίμων [146]. Γιά τήν ὁμιλία μου ὁ σ. Ξάντροφ μοῦ ἔδοσε στοιχεῖα πού δείχνουν ὅτι ἀρχίσαμε νά βγαίνουμε ἀπό τήν τρομερή αὐτή κρίση. Στίς ἀρχές τοῦ Ὀχτώβρη μέσα σέ μιά ἑβδομάδα φορτώθηκαν 16 χιλιάδες βαγόνια, στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη ὁ ἀριθμός αὐτός ἔφτασε τίς 10 χιλιάδες τήν ἑβδομάδα. Αὐτό σήμαινε κρίση, καταστροφή, πείνα γιά τούς ἐργάτες πολλῶν ἐργοστασίων τῆς Μόσχας, τῆς Πετρούπολης καί πολλῶν ἄλλων κέντρων. Τά ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς καταστροφῆς εἶναι αἰσθητά ὥς τά σήμερα. Ἔπειτα ριχτήκαμε σ' αὐτή τή δουλιά, ἐντείναμε ὅλες μας τίς δυνάμεις, κάναμε αὐτό πού εἴχαμε κάνει στό στρατιωτικό τομέα, λέγοντας: ὅ,τι τό συνειδητό ἔχουμε, νά ριχτεῖ στή λύση τοῦ ζητήματος τῶν καυσίμων, ὄχι μέ τόν παλιό καπιταλιστικό τρόπο πού πριμοδοτοῦσαν τούς κερδοσκόπους κι' ἐκεῖνοι πλούτιζαν ἀπό τή δουλιά αὐτή, παίρνοντας ὁρισμένες παραγγελίες — ὄχι, ἐμεῖς εἴπαμε: νά λύσετε τό ζήτημα μέ σοσιαλιστικό τρόπο, μέ τήν αὐτοθυσία, νά τό λύσετε μέ τόν τρόπο πού σώσαμε τήν Κόκκινη Πετρούπολη, ἀπελευθερώσαμε τή Σιβηρία, μέ τόν τρόπο πού νικούσαμε σέ ὅλες τίς δύσκολες στιγμές, σέ ὅλα τά δύσκολα καθήκοντα τῆς ἐπανάστασης καί πού μ' αὐτόν θά νικοῦμε πάντα. Καί ἀπό τίς 12 χιλιάδες βαγόνια πού ἦταν τήν τελευταία ἑβδομάδα τοῦ Ὀχτώβρη ἡ φόρτωση ἀνέβηκε στίς 20 χιλιάδες βαγόνια. Ἀπό τήν καταστροφή αὐτή βγαίνουμε, ἀλλά θέλουμε ἀκόμη πολύ γιά νά βγοῦμε. Πρέπει ὅλοι οἱ ἐργάτες νά ξέρουν καί νά θυμοῦνται πώς χωρίς ψωμί γιά τούς ἀνθρώπους, χωρίς ψωμί γιά τή βιομηχανία, δηλ. χωρίς καύσιμα, ἡ χώρα εἶναι καταδικασμένη στή δυστυχία.

Καί ὄχι μόνο ἡ χώρα μας. Σήμερα οἱ ἐφημερίδες γράφουν πώς στή Γαλλία, χώρα-νικήτρια, σταματοῦν οἱ σιδηρόδρομοι. Τί νά πεῖ λοιπόν, κανείς γιά τή Ρωσία; Ἡ Γαλλία θά ἀρχίσει νά βγαίνει ἀπό τήν κρίση μέ καπιταλιστικό τρόπο, μέ τόν πλουτισμό τῶν καπιταλιστῶν καί τή συνέχιση τῶν στερήσεων γιά τίς μάζες. Ἡ Σοβιετική Ρωσία θά βγεῖ ἀπό τήν κρίση μέ τήν πειθαρχία καί τήν αὐτοθυσία τῶν ἐργατῶν, μέ τή σταθερή ἔκκληση πρός τούς ἀγρότες, τή σταθερή ἐκείνη ἔκκληση, πού στό τέλος ὁ ἀγρότης τήν καταλαβαίνει πάντα. Ὁ ἀγρότης μαθαίνει ἀπό τήν πείρα του, πώς ὅσο δύσκολο καί ἄν εἶναι τό πέρασμα, ὅσο σκληρό καί ἄν εἶναι τό χέρι τῆς κρατικῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν, ὡστόσο αὐτό εἶναι τό χέρι τοῦ δουλευτῆ, πού ἀγωνίζεται γιά τή συμμαχία τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, γιά τήν πλήρη ἐξάλειψη κάθε ἐκμετάλλευσης.

Καί μιά τρίτη μάστιγα ἀκόμη μᾶς ἀπειλεῖ — εἶναι *ἡ ψείρα, ὁ ἐξανθηματικός τύφος* πού θερίζει τό στρατό μας. Καί στό σημεῖο αὐτό, σύντροφοι, δέν μπορεῖ κανείς νά φανταστεῖ τή φρίκη πού ἐπικρατεῖ στά μέρη πού προσβλήθηκαν ἀπό τόν ἐξανθηματικό τύφο, ὅπου ὁ πληθυσμός εἶναι ἐξαντλημένος, ἐξασθενημένος, λείπουν τά ὑλικά μέσα — ἐκεῖ ἐξαφανίζεται κάθε ζωή, κάθε κοινωνική ὀργάνωση. Σχετικά μ' αὐτό λέμε: «Σύντροφοι, συγκεντρῶστε ὅλη σας τήν προσοχή στό ζήτημα αὐτό. *Ἤ οἱ ψεῖρες θά νικήσουν τό σοσιαλισμό, ἤ ὁ σοσιαλισμός θά νικήσει τίς ψεῖρες!*». Καί στό ζήτημα αὐτό, σύντροφοι, ἐνεργώντας μέ τίς ἴδιες μεθόδους, ἀρχίζουμε νά πετυχαίνουμε καλά ἀποτελέσματα. Φυσικά, ὑπάρχουν ἀκόμη γιατροί προκατειλημμένοι καί δύσπιστοι ἀπέναντι στήν ἐργατική ἐξουσία καί προτιμοῦν νά ἀμείβονται ἀπό τούς πλούσιους, παρά νά πάρουν μέρος στό δύσκολο ἀγώνα ἐνάντια στόν ἐξανθηματικό τύφο. Αὐτοί ὅμως ἀποτελοῦν μειοψηφία, αὐτοί ὅλο καί λιγοστεύουν, ἐνῶ ἡ πλειοψηφία τους καταλαβαίνει πώς ὁ λαός παλεύει γιά τήν ὕπαρξή του, βλέπουν πώς ὁ λαός θέλει μέ τήν πάλη του νά λύσει τό βασικό ζήτημα τῆς σωτηρίας κάθε πολιτισμοῦ — καί οἱ γιατροί αὐτοί δέν δείχνουν λιγότερη αὐτοθυσία ἀπό ὁποιονδήποτε στρατιωτικό εἰδικό σ' αὐτό τό ἐπίπονο καί δύσκολο ἔργο. Εἶναι σύμφωνοι νά διαθέσουν τίς δυνάμεις τους στή δουλιά γιά τούς ἐργαζόμενους. Πρέπει νά πῶ ὅτι καί ἀπό τήν κρίση αὐτή ἀρχίσαμε νά βγαίνουμε. Ὁ σ. Σεμάσκο μοῦ ἔδοσε στοιχεῖα σχετικά μέ τό ἔργο αὐτό. Τήν 1 τοῦ Ὀχτώβρη, σύμφωνα μέ πληροφορίες ἀπό τό μέτωπο, εἶχαν φτάσει ἐκεῖ 122 γιατροί καί 467 βοηθοί γιατροῦ. Ἀπό τή Μόσχα

στάλθηκαν 150 γιατροί. Ἔχουμε λόγους νά πιστεύουμε πώς κατά τίς 15 τοῦ Δεκέμβρη θά ἔχουμε στό μέτωπο ἄλλους 800 γιατρούς, πού θά βοηθήσουν στήν πάλη ἐνάντια στόν ἐξανθηματικό τύφο. Πρέπει νά δόσουμε μεγάλη προσοχή στή μάστιγα αὐτή.

Τήν κύρια προσοχή μας πρέπει νά τή στρέψουμε στό δυνάμωμα αὐτοῦ τοῦ θεμελίου μας — στό ψωμί, τά καύσιμα, τήν πάλη ἐνάντια στόν ἐξανθηματικό τύφο. Σύντροφοι, ἐκεῖνο πού περισσότερο μέ ἔκανε νά μιλήσω γι' αὐτά εἶναι τό γεγονός ὅτι στή σοσιαλιστική μας οἰκοδόμηση εἶχε παρατηρηθεῖ κάποια πολυπραγμοσύνη. Αὐτό εἶναι εὐνόητο. Ἐφόσον οἱ ἄνθρωποι ἀποφάσισαν νά ἀναδιοργανώσουν ὅλο τόν κόσμο, εἶναι φυσικό στή δουλιά αὐτή νά χρησιμοποιοῦνται ἄπειροι ἐργάτες καί ἄπειροι ἀγρότες. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς θά περάσει πολύς καιρός ὥσπου νά καθορίσουμε σωστά σέ ποιό πράγμα πρέπει νά στρέφουμε περισσότερο τήν προσοχή μας. Δέν εἶναι παράξενο πού τά τόσο μεγάλα ἱστορικά καθήκοντα προκαλοῦσαν συχνά μεγάλες φαντασιώσεις καί οἱ μεγάλες φαντασιώσεις ξεφυτρώνουν δίπλα σέ πολλές μικρές ἀποτυχημένες φαντασιώσεις. Ὑπῆρξαν πολλές περιπτώσεις πού καταπιανόμασταν νά χτίζουμε ἀπό τή στέγη, ἀπό μιά κάποια μικρή πτέρυγα, πρόσοψη, καί δέν δίναμε τήν ἀπαιτούμενη προσοχή στό θεμέλιο. Θά ἤθελα νά σᾶς πῶ τή γνώμη μου ἀπό τήν πείρα μου, ἀπό τίς παρατηρήσεις πού ἔκανα πάνω στή δουλιά, ὅτι τό ἐπιτακτικό καθῆκον τῆς πολιτικῆς μας εἶναι νά βάλουμε αὐτό τό θεμέλιο. Πρέπει κάθε ἐργάτης, κάθε ὀργάνωση, κάθε ἵδρυμα νά τό λένε αὐτό σέ κάθε συνεδρίασή τους. Ἄν ἐξασφαλίσουμε τόν ἐφοδιασμό μέ ψωμί, ἄν πετύχουμε νά αὐξήσουμε τήν ποσότητα τῶν καυσίμων, ἄν ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά ἐξαλείψουμε ἀπό τό πρόσωπο τῆς ρωσικῆς γῆς τόν ἐξανθηματικό τύφο — πού εἶναι συνέπεια ἔλλειψης πολιτισμοῦ, τῆς ἐξαθλίωσης, τῆς ἀμορφωσιᾶς καί τῆς ἀμάθειας — ἄν ὅλες τίς δυνάμεις, ὅλη τήν πείρα πού ἀποκτήσαμε στόν αἱματηρό πόλεμο, τίς διαθέσουμε στόν ἀναίμακτο αὐτό πόλεμο — μποροῦμε νά εἴμαστε σίγουροι πώς στό ἔργο αὐτό, πού ὡστόσο εἶναι πολύ πιό εὔκολο, πολύ πιό ἀνθρωπιστικό ἀπ' ὅ,τι ὁ πόλεμος, ὅτι στό ἔργο αὐτό θά κατακτήσουμε ὅλο καί μεγαλύτερες ἐπιτυχίες.

Ἔχουμε πραγματοποιήσει τή στρατιωτική ἐπιστράτευση. Τά κόμματα πού ἦταν οἱ πιό ἀδιάλλακτοι ἀντίπαλοί μας, πού περισσότερο ἀπό ὅλους ὑπεράσπιζαν καί ὑπερασπίζουν τίς ἰδέες

τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅπως λ.χ. οἱ ἐσέροι, ἀναγκάστηκαν νά παραδεχτοῦν, παρόλες τίς κατηγορίες πού μᾶς ἀπηύθυναν οἱ ἀστοί ἰμπεριαλιστές, ὅτι ὁ Κόκκινος Στρατός ἔγινε λαϊκός. Αὐτό σημαίνει πώς ἔχουμε πραγματοποιήσει σ' αὐτό τό δυσκολότατο ἔργο τή συνένωση τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν τεράστια μάζα τῆς ἀγροτιᾶς, πού περνᾶ μέ τό μέρος της, κι' ἔτσι δείξαμε στήν ἀγροτιά τί θά πεῖ καθοδήγηση τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Οἱ λέξεις «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» τρομάζουν τούς ἀγρότες. Στή Ρωσία αὐτό εἶναι ἕνα σκιάχτρο γιά τούς ἀγρότες. Οἱ λέξεις αὐτές στρέφονται ἐνάντια σ' ἐκεῖνον πού χρησιμοποιεῖ αὐτό τό σκιάχτρο. Τώρα ὅμως οἱ ἀγρότες ξέρουν πώς ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά εἶναι μιά πολύ ἀκαταλαβίστικη λατινική φράση, ἀλλά ὅτι στήν πράξη εἶναι ἡ Σοβιετική ἐξουσία πού μεταβιβάζει τόν κρατικό μηχανισμό στά χέρια τῶν ἐργατῶν. Ἔτσι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ὁ πιό πιστός φίλος καί σύμμαχος τῶν ἐργαζομένων καί ὁ πιό ἀμείλικτος ἐχθρός κάθε ἐκμετάλλευσης. Νά γιατί θά νικήσουμε στό τέλος ὅλους τούς ἰμπεριαλιστές. Γιατί ἔχουμε μιά τέτια ἀνεξάντλητη πηγή δυνάμεων, μιά τόσο μεγάλη ἐφεδρεία ἀνθρώπινου ὑλικοῦ, πού δέν ἔχει καί πουθενά δέν θά ἔχει καμιά ἀστική κυβέρνηση. Ἔχουμε τό ὑλικό ἐκεῖνο ἀπό τό ὁποῖο μποροῦμε νά ἀντλοῦμε ὁλοένα πιό πλατιά καί πιό βαθιά, ὄχι μόνο περνώντας ἀπό τούς πρωτοπόρους ἐργάτες στούς μεσαίους ἀγρότες, ἀλλά καί πιό κάτω — στούς ἐργαζόμενους ἀγρότες, στούς φτωχούς καί στούς φτωχότατους ἀγρότες. Τόν τελευταῖο καιρό οἱ σύντροφοι τῆς Πετρούπολης ἔλεγαν πώς ἡ Πετρούπολη ἔδοσε ὅλα τά στελέχη της καί δέν μπορεῖ νά δόσει τίποτε περισσότερο. Καί ὅταν ἦλθε ἡ κρίσιμη στιγμή, ἡ Πετρούπολη ἀποδείχτηκε καταπληκτική πόλη, ὅπως σωστά εἶπε ὁ σ. Ζηνόβιεφ, ἀποδείχτηκε μιά πόλη πού λές καί γέννησε νέες δυνάμεις. Οἱ ἐργάτες πού θεωροῦνταν κάτω ἀπό τό μέτριο ἐπίπεδο, πού δέν εἶχαν καμιά κρατική καί πολιτική πείρα, ὄρθωσαν τό ἀνάστημά τους, ἔδοσαν ἕνα σωρό δυνάμεις γιά τήν προπαγάνδα, τή ζύμωση, τήν ὀργάνωση, πραγματοποίησαν νέα καί νέα θαύματα. Ἡ πηγή μας αὐτή γιά νέα καί νέα θαύματα εἶναι ἀκόμη πάρα πολύ πλούσια. Κάθε νέο στρῶμα ἐργατῶν καί ἀγροτῶν πού δέν ἔχει ἀκόμη τραβηχτεῖ στή δουλιά — ἀποτελεῖ τούς πιό πιστούς φίλους καί συμμάχους μας. Σήμερα, διευθύνοντας τό κράτος, βρισκόμαστε συχνά στήν ἀνάγκη νά στηριζόμαστε σέ ἕνα πολύ λεπτό στρῶμα πρωτοπόρων ἐργατῶν. Πρέπει νά ἀπευθυνόμαστε ξανά καί ξανά πρός τούς

ἐξωκομματικούς καί στήν κομματική μας δουλιά καί στή σοβιετική μας πρακτική, νά ἀπευθυνόμαστε ὁλοένα καί πιό θαραλέα πρός τούς ἐξωκομματικούς ἐργάτες καί ἀγρότες, ὄχι μέ σκοπό νά τούς προσελκύσουμε ἀμέσως μέ τό μέρος μας, νά τούς τραβήξουμε στό Κόμμα μας — τό σοβαρό γιά μᾶς δέν εἶναι αὐτό — ἀλλά μέ σκοπό νά τούς γίνει συνείδηση πώς γιά τή σωτηρία τῆς χώρας εἶναι ἀπαραίτητη ἡ βοήθειά τους. Ὅταν λοιπόν σ' ἐκείνους, πού λιγότερο ἀπ' ὅλους ἐπέτρεπαν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές νά παίρνουν μέρος στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, καλλιεργήσουμε τή συνείδηση ὅτι τούς καλοῦμε νά οἰκοδομήσουν μαζί μας ἕνα γερό θεμέλιο τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας, τότε ἡ ὑπόθεσή μας θά γίνει ὁριστικά ἀκατανίκητη.

Νά λοιπόν γιατί μέ βάση τήν πείρα τῶν δυό χρόνων μποροῦμε νά σᾶς ποῦμε μέ ἀπόλυτη πεποίθηση ὅτι κάθε βῆμα στίς πολεμικές νίκες μας θά προσεγγίζει μέ τεράστια ταχύτητα τήν ἐποχή — τώρα εἶναι πιά πολύ κοντά — πού θά ἀφιερώσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις στήν εἰρηνική οἰκοδόμηση. Στηριζόμενοι στήν πείρα πού ἀποκτήσαμε, μποροῦμε νά ἐγγυηθοῦμε πώς στό ἔργο αὐτό τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης θά κάνουμε στά πιό κοντινά χρόνια ἀσύγκριτα μεγαλύτερα θαύματα ἀπό ἐκεῖνα πού κάναμε στά δυό αὐτά χρόνια τοῦ νικηφόρου πολέμου ἐνάντια στήν παντοδύναμη Ἀντάντ. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου, τελειώνοντας, νά διαβάσω τό σχέδιο ἀπόφασης πού σᾶς προτείνω:

«Ἡ Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας ἐπιθυμεῖ νά ζεῖ εἰρηνικά μέ ὅλους τούς λαούς καί νά στρέψει ὅλες τίς προσπάθειές της στήν ἐσωτερική οἰκοδόμηση, γιά νά ὀργανώσει τήν παραγωγή, τίς μεταφορές καί τή δημόσια ζωή πάνω στή βάση τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος, πράγμα πού ὥς τώρα τό ἐμπόδιζε ἡ ἐπέμβαση τῆς Ἀντάντ καί ὁ ἀποκλεισμός τῆς πείνας.

Ἡ ἐργατοαγροτική κυβέρνηση πρότεινε ἐπανειλημμένα στίς δυνάμεις τῆς Ἀντάντ εἰρήνη, καί συγκεκριμένα: στίς 5 τοῦ Αὐγούστου 1918 — ἔκκληση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν πρός τόν ἀμερικανό ἐπιτετραμμένο κ. Πούλ· στίς 24 τοῦ Ὀχτώβρη 1918 — πρός τόν πρόεδρο Οὐίλσων· στίς 3 τοῦ Νοέμβρη 1918 σέ ὅλες τίς κυβερνήσεις τῆς Συνεννόησης, μέσω τῶν ἐκπροσώπων τῶν οὐδέτερων χωρῶν· στίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1918 — ἔκκληση ἐξονόματος τοῦ VI Πανρωσικοῦ Συνεδρίου τῶν Σοβιέτ· στίς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1918 — διακοίνωση τοῦ

Λιτβίνοφ στή Στοκχόλμη πρός ὅλους τούς ἐκπροσώπους τῆς Ἀντάντ· ἔπειτα ἀκολούθησαν τά διαβήματα τῆς 12 τοῦ Γενάρη καί τῆς 17 τοῦ Γενάρη, ἡ διακοίνωση πρός τίς κυβερνήσεις τῆς Ἀντάντ στίς 4 τοῦ Φλεβάρη 1919· τό σχέδιο συμφώνου, ἡ ἐπεξεργασία τοῦ ὁποίου ἔγινε μέ τόν Μπούλλιτ, πού εἶχε ἔλθει ἐξονόματος τοῦ προέδρου Οὐίλσων, τῆς 12 τοῦ Μάρτη 1919· ἡ δήλωση τῆς 7 τοῦ Μάη 1919 μέσω τοῦ Νάνσεν.

Ἐπιδοκιμάζοντας ἀπόλυτα ὅλα αὐτά τά ἐπανειλημμένα διαβήματα τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν, τό VII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ διαδηλώνει ἀκόμη μιά φορά τό σταθερό πόθο του γιά εἰρήνη, προτείνει ἀκόμη μιά φορά σέ ὅλα τά κράτη τῆς Ἀντάντ, τήν Ἀγγλία, τή Γαλλία, τίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς, τήν Ἰταλία, τήν Ἰαπωνία, σέ ὅλα μαζί καί στό καθένα χωριστά νά ἀρχίσουν ἀμέσως διαπραγματεύσεις γιά εἰρήνη καί ἀναθέτει στήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή, στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν νά συνεχίσουν συστηματικά τήν πολιτική εἰρήνης, παίρνοντας ὅλα τά ἀπαραίτητα μέτρα γιά τήν ἐπιτυχία της».

2

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ 6 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

(Φωνές: «Ζήτω ὁ σύντροφος Λένιν! Ζήτω!». Χειροκροτήματα.) Σύντροφοι! Νομίζω πώς ὁ Μάρτοφ μέ τό λόγο του καί τή διακήρυξή του κατόρθωσε νά μᾶς δόσει ἕνα ἐξαιρετικά ζωντανό πρότυπο γιά τή στάση πού κρατοῦν ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία οἱ ὁμάδες καί τά κόμματα πού ἀνῆκαν πρίν καί πού ἀνήκουν καί τώρα στή ΙΙ Διεθνή καί πού ἐνάντιά της ἱδρύσαμε τώρα τήν Κομμουνιστική Διεθνή. Στόν καθένα σας ἔγινε ἀντιληπτή ἡ διαφορά ἀνάμεσα στό λόγο τοῦ Μάρτοφ καί στή διακήρυξή του — διαφορά πού τήν ὑπογράμμισε στήν παρατήρησή του καί ὁ σ. Σοσνόβσκι, κάνοντας ἀπό τό Προεδρεῖο στόν Μάρτοφ τήν παρατήρηση: «Μήπως εἶναι περυσινή ἡ διακήρυξή σας;». Πραγματικά, ὁ λόγος τοῦ Μάρτοφ ἀναφέρεται, ἀναμφισβήτητα, στό 1919, στά τέλη του, ἐνῶ ἡ διακήρυξη ἔχει συνταχθεῖ ἔτσι πού βλέπουμε νά ἐπαναλαβαίνονται σ' αὐτή ὅλα ὅσα ἔλεγαν τό 1918. (Χειροκροτήματα.) Καί ὅταν στήν παρατήρηση αὐτή τοῦ Σοσνόβσκι ὁ Μάρτοφ ἀπάντησε πώς ἡ διακήρυξη αὐτή θά ζήσει «στούς αἰῶνες τῶν αἰώνων», ἐμένα μοῦ γεννήθηκε ἡ διάθεση νά ὑπερασπίσω στό σημεῖο αὐτό τούς μενσεβίκους ἀπό τόν Μάρτοφ. (Χειροκροτήματα, γέλια.) Γιατί ἐγώ, σύντροφοι, παρακολούθησα τήν ἐξέλιξη καί τήν πορεία τῆς δράσης τῶν μενσεβίκων ἴσως περισσότερο καί προσεκτικότερα — πράγμα πού δέν ἦταν καθόλου εὐχάριστο — ἀπό ὁποιονδήποτε ἄλλον. Καί, βασιζόμενος στή δεκαπεντάχρονη αὐτή παρατήρηση, βεβαιώνω πώς ἡ διακήρυξη αὐτή ὄχι μόνο «στούς αἰῶνες τῶν αἰώνων» δέν θά ζήσει, ἀλλά οὔτε ἕνα χρόνο (χειροκροτήματα), γιατί ὅλη ἡ ἐξέλιξη τῶν μενσεβί-

κων, καί ἰδιαίτερα σέ μιά τόσο μεγάλη στιγμή σάν αὐτή πού ἄρχισε στήν ἱστορία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, μᾶς δείχνει μιά τεράστια ταλάντευση στίς γραμμές τους, πού ὀφείλεται γενικά στό γεγονός ὅτι αὐτοί ἀπομακρύνονται ἀπό τήν ἀστική τάξη καί τίς προλήψεις της μέ μεγάλη δυσκολία καί ἐνάντια στή θέλησή τους. Μέ πολλούς δισταγμούς ἀρχίζουν νά πλησιάζουν — πολύ ἀργά, ἀλλά ὡστόσο ἀρχίζουν νά πλησιάζουν — πρός τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, καί ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο θά κάνουν ἀκόμη μερικά βήματα — εἶμαι ἀπόλυτα βέβαιος γι' αὐτό. Καί ἡ διακήρυξη αὐτή δέν θά εἶναι δυνατό νά ἐπαναληφθεῖ, γιατί ἡ διακήρυξη αὐτή, ἄν τῆς ἀφαιρέσετε τό περίβλημα τῶν γενικῶν δημοκρατικῶν φράσεων καί τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐκφράσεων, πού θά τιμοῦσαν ὁποιονδήποτε ἡγέτη μιᾶς κοινοβουλευτικῆς ἀντιπολίτευσης, ἄν πετάξετε αὐτά τά λόγια πού σέ πολλούς ἀρέσουν, ἐνῶ γιά μᾶς φαίνονται ἀνιαρά καί πάρετε τήν πραγματική οὐσία τοῦ ζητήματος, θά δεῖτε πώς ὅλη αὐτή ἡ διακήρυξη λέει τοῦτο μόνο: πίσω, πρός τήν ἀστική δημοκρατία καί τίποτε ἄλλο. (Χειροκροτήματα.) Καί ὅταν ἀκοῦμε τέτιες διακηρύξεις ἀπό ἀνθρώπους πού ἔχουν δηλώσει πώς μᾶς συμπαθοῦν, λέμε: ὄχι, καί ἡ τρομοκρατία καί ἡ Τσεκά [147] εἶναι πράγματα ἀπολύτως ἀπαραίτητα. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, γιά νά μή μέ κατηγορήσετε τώρα ἤ γιά νά μή μπορεῖ κάποιος νά μέ κατηγορήσει γιά ἐριστική διάθεση ἀπέναντι σ' αὐτή τή διακήρυξη, βεβαιώνω, βασιζόμενος στά πολιτικά γεγονότα, πώς μιά τέτια διακήρυξη θά τήν ὑπογράψουν τώρα καί μέ τά δυό τους χέρια καί ὁ δεξιός μενσεβίκος καί ὁ δεξιός ἐσέρος. Ἔχω ἀποδείξεις γι' αὐτό. Τό συμβούλιο τοῦ Κόμματος τῶν δεξιῶν ἐσέρων, ἀπό τούς ὁποίους ὁ Βόλσκι καί ἡ ὁμάδα του ἀναγκάστηκαν νά ἀποσπαστοῦν — ὁ Βόλσκι εἶναι ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, τόν ὁποῖο ἀκούσατε ἀπό τό βῆμα — τό συμβούλιο τῶν δεξιῶν ἐσέρων, πού συνῆλθε φέτος, ἀποφασίζει ὅτι οἱ δεξιοί ἐσέροι ἐπιθυμοῦν τή συγχώνευση μέ τό Κόμμα τῶν μενσεβίκων, τό ὁποῖο θεωροῦν συγγενικό τους Κόμμα. Γιατί; Ἐπειδή ὑπέρ τῆς δημοσίευσης πραγμάτων σάν κι' αὐτά πού ἀναγράφονται καθαρά στή διακήρυξη καί στίς μενσεβίκικες ἐκδόσεις (πού εἶναι τάχα καθαρά θεωρητικά καί πού ἄδικα δέν ἐπιτρέπουμε τή δημοσίευσή τους, ὅπως εἶπε ἡ ἐκπρόσωπος τῆς Μπούντ [148], κάνοντας παράπονα, γιατί δέν ἔχουμε πλήρη ἐλευθερία Τύπου), ὑπέρ τῆς δημοσίευσης τέτιων πραγμάτων εἶναι οἱ δεξιοί ἐσέροι, πού τάσσονται ἀλληλέγγυοι μέ τούς μενσεβί-

κους, ἡ διακήρυξη τῶν ὁποίων εἶναι συνταγμένη πάνω στίς ἴδιες ἀρχές τῶν δεξιῶν ἐσέρων. Ταυτόχρονα, ὕστερα ἀπό μακρόχρονη πάλη, ἡ ὁμάδα τοῦ Βόλσκι ἀναγκάστηκε νά ἀποσπαστεῖ. Νά λοιπόν ἡ σύγχυση ἐκείνη πού δείχνει παραστατικά πώς ἐδῶ δέν ὑπάρχει ἐριστική διάθεση ἀπομέρους μας ἀπέναντι στούς μενσεβίκους, ἀλλά μιά ἀληθινή κατάσταση πραγμάτων — παράδειγμα γι' αὐτό μᾶς δίνει ἡ ὁμάδα τῶν ἐσέρων τῆς μειοψηφίας. Ἐδῶ, μέ τήν εὐκαιρία αὐτή θυμήθηκαν τόν μενσεβίκο Ροζάνοφ, πού ὁ Μάρτοφ καί τό Κόμμα του ἀσφαλῶς θά τόν διέγραφαν, ἐνῶ τή διακήρυξη αὐτή θά τήν ὑπογράψουν καί οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι.

Συνεπῶς, ὑπάρχουν ἀνάμεσά τους ὥς τώρα δύο διαφορετικά ρεύματα, ἀπό τά ὁποῖα τό ἕνα λυπᾶται, κλαίει, συμπάσχει καί ἐπιθυμεῖ θεωρητικά νά ἐπιστρέψει στό δημοκρατισμό, ἐνῶ τό ἄλλο δρᾶ. Καί τοῦ κάκου λέει ὁ Μάρτοφ πώς ἐγώ προσπάθησα τάχα νά δικαιολογηθῶ στό ζήτημα τῆς τρομοκρατίας. Καί μόνο ἡ διατύπωση αὐτή δείχνει πόσο ἀφάνταστα μακριά ἀπό μᾶς βρίσκονται οἱ ἀντιλήψεις τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας καί πόσο κοντά στή II Διεθνή. Στήν πραγματικότητα δέν ὑπάρχει σ' αὐτές ἀπολύτως τίποτε τό σοσιαλιστικό, μά ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Τώρα πού ὁ σοσιαλισμός ἦλθε, μᾶς κηρύσσουν πάλι τίς παλιές ἀστικές ἀντιλήψεις. Δέν προσπάθησα νά δικαιολογήσω τόν ἑαυτό μου, μά μιλοῦσα γιά ἕνα εἰδικό κόμμα πού δημιούργησε ὁ πόλεμος, τό κόμμα τῶν ἀξιωματικῶν πού διοικοῦσαν στή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, πού ἀναδείχτηκαν στόν πόλεμο αὐτό, πού ξέρουν τί εἶναι πρακτική πολιτική. Ὅταν μᾶς λένε: «Τήν Τσεκά σας ἤ πρέπει νά τήν καταργήσετε, ἤ νά τήν ὀργανώσετε καλύτερα», ἐμεῖς, σύντροφοι, ἀπαντοῦμε: δέν ὑποστηρίζουμε πώς ὅλα ὅσα κάνουμε εἶναι καλά καμωμένα, καί χωρίς καμιά προκατάληψη εἴμαστε πρόθυμοι νά διδαχτοῦμε μέ μεγάλη μας εὐχαρίστηση. Ὅταν ὅμως οἱ ἄνθρωποι πού βρίσκονταν στή Συντακτική Συνέλευση θέλουν νά μᾶς διδάξουν πῶς νά ὀργανώσουμε τήν ἀσφάλειά μας ἐνάντια στούς κανακάρηδες καί τούς ἀξιωματικούς τῶν τσιφλικάδων καί τῶν λευκοφρουριτῶν, τότε τούς ἀπαντοῦμε: μά ἐσεῖς εἴσασταν στήν ἐξουσία καί ἀγωνιστήκατε μαζί μέ τόν Κέρενσκι ἐνάντια στόν Κορνίλοφ, εἴσασταν καί μέ τόν Κολτσάκ καί σᾶς πέταξαν ἀπό κεῖ χωρίς πάλη, σάν νάσασταν παιδάκια, οἱ ἴδιοι αὐτοί λευκοφρουρίτες. Καί ὕστερα ἀπ' αὐτό λέτε ἀκόμη πώς ἡ Τσεκά εἶναι ἄσχημα ὀργανωμένη! (Χειροκροτήματα.) Ὄχι, ἡ Τσεκά μας εἶναι θαυμάσια ὀργανωμένη. (Χειροκροτήματα.) Τή στιγμή πού

οἱ κύριοι συνωμότες στή Γερμανία χλευάζουν τώρα τούς ἐργάτες, τή στιγμή πού ἐκεῖ οἱ ἀξιωματικοί μέ ἐπικεφαλῆς τούς στρατάρχες φωνάζουν «κάτω ἡ κυβέρνηση τοῦ Βερολίνου», τή στιγμή πού ἐκεῖ σκοτώνουν ἀτιμώρητα τούς ἡγέτες τῶν κομμουνιστῶν καί τό λευκοφρουρίτικο κοινό μεταχειρίζεται τούς ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς σάν παιδάκια, βλέπουμε ὁλοκάθαρα πώς ἡ συμφιλιωτική αὐτή κυβέρνηση δέν εἶναι παρά ἕνα παιχνιδάκι στά χέρια μιᾶς ὁμάδας συνωμοτῶν. Καί τή στιγμή πού ἔχουμε μιά τέτια πείρα μπροστά μας, τώρα πού μόλις μπήκαμε στό δρόμο, οἱ ἄνθρωποι αὐτοί μᾶς λένε: «Ἔχετε ὑπερβολική τρομοκρατία». Καί πρίν ἀπό πόσες ἑβδομάδες ἀνακαλύψαμε τή συνωμοσία στήν Πετρούπολη [149]; Καί πρίν ἀπό πόσες ἑβδομάδες ὁ Γιουντένιτς βρισκόταν μερικά μόνο βέρστια ἔξω ἀπό τήν Πετρούπολη καί ὁ Ντενίκιν ἔξω ἀπό τό Ὀριόλ; Οἱ ἐκπρόσωποι αὐτῶν τῶν ταλαντευόμενων κομμάτων καί τῆς ταλαντευόμενης δημοκρατίας μᾶς λένε: «Ἐμεῖς χαιρόμαστε πού νικήθηκαν ὁ Γιουντένιτς καί ὁ Κολτσάκ». Πιστεύω ἀπόλυτα ὅτι χαίρονται, γιατί ξέρουν τί τούς περίμενε, ἄν νικοῦσαν ὁ Γιουντένιτς καί ὁ Κολτσάκ. (Χειροκροτήματα.) Δέν ἀμφιβάλλω γιά τήν εἰλικρίνεια αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Τούς ρωτῶ ὅμως: ὅταν ἡ Σοβιετική ἐξουσία περνάει δύσκολες στιγμές, ὅταν ἀνάμεσα στά ἀστικά στοιχεῖα ὀργανώνονται συνωμοσίες καί ὅταν στήν κρίσιμη στιγμή κατορθώνουμε νά ἀνακαλύψουμε αὐτές τίς συνωμοσίες, τί φαντάζονται, ὅτι ἀνακαλύπτονται ἐντελῶς τυχαῖα; Ὄχι, δέν ἀνακαλύπτονται τυχαῖα. Ἀνακαλύπτονται γιατί οἱ συνωμότες εἶναι ὑποχρεωμένοι νά ζοῦν μέσα στίς μάζες, γιατί δέν μποροῦν νά ὀργανώσουν τίς συνωμοσίες τους χωρίς ἐργάτες καί ἀγρότες, καί ἐδῶ τελικά πέφτουν πάνω σέ ἀνθρώπους πού πηγαίνουν σ' αὐτή τήν ἄσχημα, ὅπως τήν εἶπαν ἐδῶ, ὀργανωμένη Τσεκά καί λένε: «Στό τάδε μέρος συγκεντρώθηκαν ἐκμεταλλευτές». (Χειροκροτήματα.) Γι' αὐτό λέω, πώς λίγο καιρό μετά τό θανάσιμο κίνδυνο καί μπροστά στή συνωμοσία πού εἶναι φανερή σέ ὅλους, ἔρχονται καί μᾶς λένε ὅτι στή χώρα μας δέν τηρεῖται τό Σύνταγμα, ὅτι ἡ Τσεκά εἶναι πολύ ἄσχημα ὀργανωμένη, μποροῦμε τότε νά ποῦμε πώς οἱ ἄνθρωποι αὐτοί στήν πάλη ἐνάντια στούς λευκοφρουρίτες δέν διδάχτηκαν πολιτική, δέν μελέτησαν τήν πείρα πού ἀπόκτησαν ἀπό τόν Κέρενσκι, τόν Γιουντένιτς καί τόν Κολτσάκ καί δέν εἶναι ἱκανοί νά βγάλουν ἀπ' αὐτή κανένα πρακτικό συμπέρασμα. Καί ὅσο, κύριοι, ἀρχίζετε νά καταλαβαίνετε πώς ὁ Κολτσάκ καί ὁ Ντενίκιν ἀποτελοῦν σοβαρό κίνδυνο,

ὅτι πρέπει νά κάνετε τήν ἐκλογή σας ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἄλλο τόσο εἶναι πιά καιρός νά παρατήσετε τή μαρτοφική διακήρυξη «στούς αἰῶνες τῶν αἰώνων». (Γέλια.) Στό Σύνταγμά μας πάρθηκε ὑπόψη ὅλη ἡ πείρα τῆς δίχρονης ἐξουσίας μας, ἄν δέν γινόταν αὐτό, ὅπως δήλωσα στήν ὁμιλία μου, πράγμα πού ἐδῶ οὔτε δοκίμασαν νά τό ἀντικρούσουν — ἄν δέν γινόταν αὐτό, δέν θά μπορούσαμε νά κρατηθοῦμε ὄχι δυό χρόνια, ἀλλά οὔτε δυό μῆνες. Ἄς δοκιμάσει νά τό ἀντικρούσει αὐτό ὁποιοσδήποτε πού θά θελήσει νά δεῖ τή Σοβιετική ἐξουσία λίγο-πολύ ἀντικειμενικά, π.χ., ἀπό τή σκοπιά τοῦ ἱστορικοῦ καί ὄχι τοῦ πολιτικοῦ παράγοντα, πού θέλει νά μιλᾶ στίς ἐργατικές μάζες, νά δρᾶ μαζί τους καί νά τίς ἐπηρεάζει.

Μᾶς λένε: τά Σοβιέτ συνέρχονται σπάνια, δέν ἐπανεκλέγονται ἀρκετά συχνά. Νομίζω πώς σέ ἑνός τέτιου εἴδους ἐπίκριση δέν θά ἔπρεπε νά ἀπαντήσουμε μέ λόγους καί μέ ἀποφάσεις, ἀλλά μέ ἔργα. Ἔχω τή γνώμη πώς ἡ καλύτερη ἀπάντηση θά εἶναι ἄν ἐσεῖς, τή δουλιά πού ἔχει ἀρχίσει ἡ Σοβιετική ἐξουσία, γιά νά ὑπολογίσει πόσες ἐπανεκλογές τῶν Σοβιέτ τῶν νομῶν καί τῶν πόλεων ἔγιναν κατά τόπους, πόσα συνέδρια ἔγιναν τῶν Σοβιέτ κτλ. — ἄν ἐσεῖς τελειώσετε αὐτή τή δουλιά. Ὁ σ. Βλαντίμιρσκι, ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐσωτερικῶν, δημοσίευσε στοιχεῖα σχετικά μέ τό ἱστορικό αὐτῶν τῶν συνεδρίων [150]. Ὅταν εἶδα τά στοιχεῖα αὐτά εἶπα: νά ἱστορικά στοιχεῖα πού, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἀποδεικνύουν πώς δέν ὑπῆρξε ἀκόμη στήν ἱστορία τῶν πολιτισμένων λαῶν οὔτε μιά χώρα, ὅπου νά εἶχε ἐφαρμοστεῖ τόσο πλατιά ἡ προλεταριακή δημοκρατία, ὅσο σ' ἐμᾶς στή Ρωσία. Μιά καί λένε πώς οἱ ἐκλογές τῶν Σοβιέτ εἶναι λίγες, ὅτι σπάνια συγκαλοῦμε συνέδρια, καλῶ τόν κάθε ἀντιπρόσωπο νά κάνει ἐνέργειες στό ἀντίστοιχο ὄργανο γιά νά κυκλοφορήσουμε σέ τοῦτο ἐδῶ τό συνέδριο ἀκόμη ἕνα συμπληρωματικό ἐρωτηματολόγιο, ὅπου ὁ κάθε ἀντιπρόσωπος νά γράψει: ποιό μήνα, μέρα καί χρόνο καί σέ ποιό νομό, πόλη καί συνοικισμό ἔγιναν συνέδρια τῶν Σοβιέτ. Ἄν ἐκπληρώσετε αὐτή τήν ὄχι δύσκολη δουλιά καί συμπληρώσει ὁ καθένας σας ἕνα τέτιο ἐρωτηματολόγιο, θά ἔχετε ἕνα ὑλικό πού θά συμπληρώσει τά ἐλλιπῆ στοιχεῖα πού ἔχουμε καί θά ἀποδείξει πώς σέ τόσο δύσκολους καιρούς, ὅπως ὁ καιρός τοῦ πολέμου, τότε πού στήν Εὐρώπη εἶχε σχεδόν ὁλότελα ἀνασταλεῖ ἡ ἰσχύς τῶν Συνταγμάτων, τά ὁποῖα ἔχουν καθιερωθεῖ ἀπό αἰῶνες καί ἔχουν γίνει συνήθεια τοῦ δυτικοευρωπαίου ἀνθρώπου, τόν ἴδιο καιρό τό Σοβιετικό Σύνταγμα, μέ

τήν έννοια τής συμμετοχής τών λαϊκών μαζών στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους καί στήν αὐτοτελή ἐπίλυση τῶν ζητημάτων τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους στά συνέδρια καί στά Σοβιέτ καί στίς ἐκλογές, ἐφαρμόστηκε στούς διάφορους τόπους τόσο πλατιά, ὅσο πουθενά στόν κόσμο. Καί ὅταν λένε πώς αὐτό εἶναι λίγο, ὅταν κάνουν κριτική καί ἰσχυρίζονται πώς, «ἐφόσον ἡ ΚΕΕ σας δέν συνερχόταν, αὐτό εἶναι πραγματικά ἕνα τρομερό ἔγκλημα», ὑπέροχη ἀπάντηση πάνω σ' αὐτό ἔδοσε ὁ σ. Τρότσκι στήν ἐκπρόσωπο τῆς Μπούντ, λέγοντας ὅτι ἡ ΚΕΕ ἦταν στό μέτωπο. Πάνω σ' αὐτό ἡ ἐκπρόσωπος τῆς Μπούντ — τῆς Μπούντ πού ἀκολουθεῖ τή σοβιετική πλατφόρμα καί πού γι' αὐτό μποροῦμε νά ὑποθέσουμε πώς πραγματικά κατάλαβε, ἐπιτέλους, ποιά εἶναι ἡ βάση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας — ἡ ἐκπρόσωπος τῆς Μπούντ — ἔχω σημειώσει τήν ἀπάντησή της — εἶπε: «Αὐτό εἶναι ἀστεῖο ὅτι ἡ ΚΕΕ ἦταν στό μέτωπο, μποροῦσε νά στείλει ἄλλους».

Κάνουμε ἀγώνα ἐνάντια στόν Κολτσάκ, στόν Ντενίκιν καί σέ ἄλλους — καί δέν ἦταν λίγοι! Τό ἀποτέλεσμα ἦταν τά ρωσικά στρατεύματα νά τούς κυνηγήσουν σάν παιδαρέλια. Κάνουμε ἕνα δύσκολο νικηφόρο πόλεμο. Ξέρουμε πώς σέ κάθε ἐπιδρομή εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά στέλνουμε στό μέτωπο ὅλα τά μέλη τῆς ΚΕΕ, καί αὐτοί μᾶς ἀπαντοῦν: «Αὐτό εἶναι ἀστεῖο, ἔπρεπε νά βρεῖτε ἄλλους». Τί φαντάζονται ὅτι ἐνεργούσαμε ἔξω ἀπό τόπο καί χρόνο; Ἤ μποροῦμε νά γεννοβολᾶμε κάθε ἑβδομάδα καί κάμποσους κομμουνιστές; (Χειροκροτήματα.) Δέν μποροῦμε νά τό κάνουμε αὐτό: ἐργάτες, πού νά ἔχουν ἀτσαλωθεῖ σέ ἀρκετά χρόνια πάλης, πού νά ἔχουν ἀποκτήσει πείρα, πού νά μποροῦν νά καθοδηγοῦν — τέτιους ἐργάτες, σύντροφοι, ἔχουμε λιγότερους ἀπό ὁποιαδήποτε ἄλλη χώρα. Γιά νά ἐκπαιδεύσουμε τήν ἐργατική νεολαία, τούς σπουδαστές τῶν στρατιωτικῶν σχολῶν, θά χρειαστεῖ νά πάρουμε ὅλα τά μέτρα, καί αὐτό θά ἀπαιτήσει ἀρκετούς μῆνες, καί μάλιστα χρόνια. Κι' ἐνῶ τό πράγμα αὐτό γίνεται μέσα σέ ἐξαιρετικά δύσκολες συνθῆκες, μᾶς ἀπαντοῦν μέ εἰρωνεῖες. Ἡ εἰρωνεία αὐτή δέν ἀποδεικνύει τίποτε ἄλλο παρά ὅτι δέν καταλαβαίνουν καθόλου αὐτές τίς συνθῆκες. Εἶναι, πραγματικά, μιά γελοία διανοουμενίστικη ἀνικανότητα ἀντίληψης, ὅταν στίς πολεμικές αὐτές συνθῆκες προσπαθοῦν νά μᾶς ἀναγκάσουν νά μήν ἐνεργοῦμε ἔτσι ὅπως ἐνεργούσαμε ὥς τώρα. Πρέπει νά ἐντείνουμε στόν ἀνώτατο βαθμό τίς δυνάμεις μας καί γι' αὐτό πρέπει νά διαθέτουμε ὅλα τά καλύτερα στελέχη μας καί τά μέλη τῆς ΚΕΕ καί τῶν Ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν στό μέτωπο. Καί εἶμαι βέβαιος πώς οὔτε ἕνας ἄνθρωπος πού ἔχει κάποια πρακτική

διοικητική πείρα, ὄχι μόνο δέν θά μᾶς ἐπικρίνει, ἀλλά θά μᾶς ἐκφράσει τήν ἐπιδοκιμασία του πού κάναμε τό μέγιστο πού μπορούσαμε νά κάνουμε γιά νά περιορίσουμε στό ἐλάχιστο τά συλλογικά ὄργανα τῶν Ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν, γιατί αὐτά κάτω ἀπό τό βάρος τοῦ πολέμου περιορίζονταν μόνο στήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή, γιατί τά στελέχη ἔτρεχαν γιά τό μέτωπο, ὅπως ρίχνονται τώρα κατά ἑκατοντάδες καί χιλιάδες στή δουλιά τῶν καυσίμων. Αὐτό εἶναι τό θεμέλιο πού χωρίς αὐτό ἡ Σοβιετική Δημοκρατία δέν μπορεῖ νά ζήσει. Ἄν αὐτό εἶχε σάν συνέπεια νά συνέρχονται τά Σοβιέτ στή διάρκεια μερικῶν μηνῶν πιό ἀραιά, δέν θά βρεθεῖ οὔτε ἕνας λογικός ἐργάτης ἤ ἀγρότης, πού νά μήν καταλάβει τήν ἀνάγκη αὐτοῦ τοῦ πράγματος, πού νά μήν τό ἐπιδοκιμάζει.

Λέω πώς σχετικά μέ τή δημοκρατία καί τό δημοκρατισμό, ἐξακολουθοῦν νά μᾶς σερβίρουν ἀτόφιες προλήψεις τοῦ ἀστικοῦ δημοκρατισμοῦ. Ἐδῶ εἶπαν ἀπό τό κόμμα τῆς ἀντιπολίτευσης ὅτι πρέπει νά σταματήσουμε τήν κατάπνιξη τῆς ἀστικῆς τάξης. Ὡστόσο πρέπει νά σκέπτεται κανείς αὐτά πού λέει. Τί σημαίνει κατάπνιξη τῆς ἀστικῆς τάξης; Τόν τσιφλικά μπορεῖς νά τόν καταπνίξεις καί νά τόν ἐξαλείψεις μέ τήν ἐξάλειψη τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας καί τή διανομή τῆς γῆς στούς ἀγρότες. Μπορεῖς ὅμως νά καταπνίξεις καί νά ἐξαλείψεις τήν ἀστική τάξη μέ τήν ἐξάλειψη τοῦ μεγάλου κεφαλαίου; Καθένας πού διδάχτηκε τήν ἀλφαβήτα τοῦ μαρξισμοῦ ξέρει ὅτι ἔτσι δέν μπορεῖς νά ἐξαφανίσεις τήν ἀστική τάξη, ὅτι ἡ ἀστική τάξη γεννιέται ἀπό τήν ἐμπορευματική παραγωγή· στίς συνθῆκες αὐτές τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς, ὁ ἀγρότης πού ἔχει ἑκατοντάδες πούτια πλεονάσματα σιτηρῶν, πού δέν τοῦ χρειάζονται γιά τήν οἰκογένειά του, πού δέν τά παραδίνει στό ἐργατικό κράτος μέ μορφή δανείου γιά νά βοηθήσει τόν πεινασμένο ἐργάτη καί αἰσχροκερδεῖ — τί εἶναι αὐτό; Δέν εἶναι ἀστική τάξη; Ἐδῶ δέν γεννιέται αὐτή; Ἔχουμε λοιπόν ἐδῶ, στό ζήτημα αὐτό, στό ζήτημα τοῦ ψωμιοῦ, στά βάσανα τῆς πείνας πού περνάει ὅλη ἡ βιομηχανική Ρωσία, τή βοήθεια ἐκείνων πού μᾶς ἐπικρίνουν γιά μή τήρηση τοῦ Συντάγματος, γιά κατάπνιξη τῆς ἀστικῆς ἐξουσίας; Ὄχι! Μᾶς βοηθοῦν ἀπό τήν πλευρά αὐτή; Ὀχυρώνονται πίσω ἀπό τίς λέξεις «συμφωνία τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν». Ναί, βέβαια, ἡ συμφωνία αὐτή χρειάζεται. Ἐμεῖς δείξαμε πῶς τό κάνουμε αὐτό, ὅταν στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 πήραμε τό μέρος τοῦ προγράμματος τῶν ἐσέρων τό σχετικό μέ τήν ὑποστήριξη τῶν ἀγροτῶν καί τό ἐφαρμόσαμε ἀτόφιο. Ἔτσι δείξαμε τότε πώς ὁ ἀγρότης πού τόν ἐκμεταλλεύονταν οἱ τσιφλικάδες, πού ζεῖ ἀπό τή δουλιά του, πού δέν ἀσχο-

λεῖται μέ τήν κερδοσκοπία, ὁ ἀγρότης αὐτός βρίσκει στόν ἐργάτη ἕναν πιστό ὑπερασπιστή, σταλμένο ἀπό τήν κεντρική κρατική ἐξουσία. Ἐδῶ πραγματοποιήσαμε τή συμφωνία μέ τόν ἀγρότη. Ὅταν ἐφαρμόζουμε τήν ἐπισιτιστική πολιτική μας, πού ἀπαιτεῖ νά δίνονται στούς ἐργάτες σάν δάνειο πρός τό κράτος τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν πού δέν χρειάζονται στήν ἀγροτική οἰκογένεια, οἱ ἀντιρήσεις πάνω σ' αὐτό τό πράγμα σημαίνουν ὑποστήριξη τῆς κερδοσκοπίας. Αὐτό ὑπάρχει ἀκόμη μέσα στίς μικροαστικές μάζες πού συνήθισαν νά ζοῦν μέ τόν ἀστικό τρόπο. Νά ποιό εἶναι τό τρομερό, νά ποῦ βρίσκεται ὁ κίνδυνος γιά τήν κοινωνική ἐπανάσταση! Μᾶς βοήθησαν ποτέ ἀπό τήν πλευρά αὐτή οἱ ἐκπρόσωποι τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, ἔστω καί τῶν πιό ἀριστερῶν; Ὄχι, ποτέ! Ὁ Τύπος τους, τοῦ ὁποίου τήν ἔκδοση εἴμαστε τάχα ὑποχρεωμένοι στό ὄνομα τῶν «ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας» νά ἐπιτρέψουμε, καί δείγματα τοῦ ὁποίου ἔχουμε, δείχνει πώς αὐτοί δέν μᾶς βοηθοῦν οὔτε μέ μιά λέξη — δέν λέω πιά μέ ἔργα. Ὥσπου δέν νικήσουμε ὁλοκληρωτικά τήν παλιά συνήθεια, τήν παλιά καταραμένη ἐντολή πού λέει: ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του καί ὁ θεός γιά ὅλους, μοναδική διέξοδος γιά μᾶς εἶναι νά πάρουμε μέ τή μορφή δανείου τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν γιά τόν πεινασμένο ἐργάτη. Ἡ πραγματοποίησή του εἶναι τρομερά δύσκολη — τό ξέρουμε. Ἐδῶ δέν μπορεῖ νά γίνει τίποτε μέ τή βία. Εἶναι ὅμως γελοῖο νά λέγεται πώς ἐμεῖς ἀποτελοῦμε τή μειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης — αὐτό προκαλεῖ μόνο γέλια. Αὐτό μπορεῖ κανείς νά τό λέει στό Παρίσι, ἀλλά κι' ἐκεῖ τώρα δέν τολμοῦν νά ποῦν τέτια πράγματα στίς ἐργατικές συνελεύσεις. Στή χώρα ὅπου ἡ κυβέρνηση ἀνατράπηκε μέ πρωτόφαντη εὐκολία, ὅπου οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ὑπερασπίζουν τά συμφέροντά τους μέ τό ὅπλο στό χέρι, ὅπου τό χρησιμοποιοῦν σάν ὅπλο τῆς θέλησής τους — σέ μιά τέτια χώρα νά λένε πώς ἐμεῖς ἀποτελοῦμε τή μειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης — εἶναι γελοῖο. Ὅταν τέτια λόγια βγαίνουν ἀπό τό στόμα τοῦ Κλεμανσώ, τοῦ Λόυντ Τζώρτζ, τοῦ Οὐίλσων, αὐτό τό καταλαβαίνω. Ὁρίστε τίνος λόγια εἶναι αὐτά, ὁρίστε τίνος ἰδέες εἶναι αὐτές! Ὅταν τά λόγια αὐτά τοῦ Οὐίλσων, τοῦ Κλεμανσώ, τοῦ Λόυντ Τζώρτζ πού εἶναι οἱ χειρότεροι ἅρπαγες, τά χειρότερα θηρία τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τά ἐπαναλαβαίνει ἐδῶ ὁ Μάρτοφ ἐξονόματος τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας (γέλια), τότε λέω μέσα μου πώς πρέπει νά ἔχουμε τά μάτια μας τέσσερα καί νά ξέρουμε πώς ἐδῶ εἶναι ἀπαραίτητη ἡ Τσεκά! (Χειροκροτήματα.)

Μᾶς ἐπικρίνουν ὅλοι οἱ ὁμιλητές τῆς ἀντιπολίτευσης, μαζί καί οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Μπούντ, πώς δέν τηροῦμε τό Σύνταγμα. Βεβαιώνω πώς τό Σύνταγμα τό τηροῦμε μέ τόν πιό αὐστηρό τρόπο. (Φωνή ἀπό τό θεωρεῖο: «Ὤ!».) Ἄν καί ἀπό τό θεωρεῖο, πού στούς παλιούς καιρούς ἦταν θεωρεῖο τσαρικό καί τώρα εἶναι θεωρεῖο τῆς ἀντιπολίτευσης (γέλια), ἀκούω τήν εἰρωνική φωνή «ὤ!» — ὡστόσο θά τό ἀποδείξω ἀμέσως. (Χειροκροτήματα.) Θά σᾶς διαβάσω τό σημεῖο ἐκεῖνο τοῦ Συντάγματος πού τηροῦμε αὐστηρότατα καί πού δείχνει πώς σέ ὅλη μας τή δράση τηροῦμε τό Σύνταγμα. Ὅταν στίς συνελεύσεις, ὅπου ἔρχονταν ὀπαδοί τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, τύχαινε νά μιλήσω γιά τό Σύνταγμα, ἡ δυσκολία βρισκόταν στό ἄν ὑπάρχει κείμενο τοῦ Συντάγματος γιά τήν παράθεση περικοπῶν. Οἱ συνελεύσεις ὅμως γίνονται τίς περισσότερες φορές σέ αἴθουσες ὅπου τό Σύνταγμα εἶναι τοιχοκολλημένο. Στή σημερινή συνέλευση δέν ὑπάρχει τέτιο πράγμα, ἀλλά μέ βοήθησε ὁ σ. Πετρόβσκι, πού μοῦ ἔδοσε ἕνα ἀντίτυπο τῆς μπροσούρας πού τιτλοφορεῖται «Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ». Διαβάζω τό ἄρθρο 23: «Ἡ ΣΟΣΔΡ, καθοδηγούμενη ἀπό τά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης στό σύνολό της, στερεῖ ἀπό ὁρισμένα ἄτομα καί ἀπό ὁρισμένες ὁμάδες τά δικαιώματα πού χρησιμοποιοῦν σέ βάρος τῶν συμφερόντων τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης».

Ἐπαναλαβαίνω, σύντροφοι, ἀκόμη μιά φορά πώς ποτέ δέν θεωρούσαμε τή δράση μας γενικά καί τό Σύνταγμά μας εἰδικότερα σάν πρότυπο τελειότητας. Στό συνέδριο αὐτό μπῆκε ζήτημα τροποποιήσεων τοῦ Συντάγματος. Εἴμαστε σύμφωνοι νά γίνουν τροποποιήσεις καί ὁρίστε νά ἐξετάσουμε τίς τροποποιήσεις, ἀλλά αὐτό δέν θά τό κατοχυρώσουμε ἔτσι πού νά ἰσχύει «στόν αἰώνα τόν ἅπαντα». Ὡστόσο, ἄν θέλετε νά χτυπηθοῦμε, ὁρίστε, νά χτυπηθοῦμε μιά καί καλή. Ἀφοῦ ζητᾶτε ἀπό μᾶς νά τηροῦμε τό Σύνταγμα, τότε θέλετε νά τηρεῖται καί ἡ παράγραφος 23; (Χειροκροτήματα.) Ἄν δέν τό θέλετε αὐτό, τότε ὁρίστε νά συζητήσουμε, ἄν πρέπει νά καταργηθεῖ ἤ ὄχι ἡ παράγραφος πού λέει νά μήν ἀπευθυνόμαστε στό λαό ἁπλῶς μέ λόγια γιά γενική ἐλευθερία καί γιά γενική ἰσότητα τῶν ἐργαζομένων. Ἔχετε διδαχτεῖ θαυμάσια τό Συνταγματικό δίκαιο, ἀλλά ἀπό τά παλιά ἀστικά ἐγχειρίδια. Θυμᾶστε τά λόγια γιά «ἐλευθερία καί δημοκρατία», ἐπικαλεῖστε τό Σύνταγμα καί θυμᾶστε τά παλιά λόγια, καί τά ὑπόσχεστε στό λαό ὅλα, ἀλλά γιά νά μήν τά ἐκπληρώσετε. Ἐμεῖς ὅμως δέν ὑποσχόμαστε τίποτε τέτιο, δέν

προτείνουμε ἰσότητα τῶν ἐργατῶν μέ τούς ἀγρότες. Σεῖς προτείνετε — ὁρίστε νά τό συζητήσουμε. Μέ τούς ἀγρότες πού τούς ἐκμεταλλεύονταν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές, πού δουλεύουν γιά τήν οἰκογένειά τους τή γῆ πού πάρθηκε ἀπό τούς τσιφλικάδες — μέ τούς ἀγρότες αὐτούς πλήρη ἰσότητα, φιλία καί ἀδελφική συμμαχία. Στούς ἀγρότες ὅμως πού ἀπό παλιά συνήθεια, ἀπό ἄγνοια καί ἰδιοτέλεια τραβοῦν πίσω πρός τήν ἀστική τάξη — δέν παρέχουμε ἰσότητα. Ἐσεῖς λέτε γενικολογίες: γιά ἐλευθερία καί ἰσότητα τῶν ἐργαζομένων, γιά δημοκρατία, γιά ἰσότητα τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν. Ἐμεῖς δέν ὑποσχόμαστε πώς τό Σύνταγμα ἐξασφαλίζει ἐλευθερία καί ἰσότητα γενικά. Ἐλευθερία — ἀλλά γιά ποιά τάξη καί γιά ποιά χρήση; Ἰσότητα — ἀλλά ποιανοῦ μέ ποιόν; Αὐτῶν πού δουλεύουν, πού τούς ἐκμεταλλεύονταν δεκάδες καί ἑκατοντάδες χρόνια ἡ ἀστική τάξη καί πού τώρα παλεύουν ἐνάντια στήν ἀστική τάξη; Αὐτό ἀκριβῶς λέει τό Σύνταγμα: δικτατορία τῶν ἐργατῶν καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς γιά τήν κατάπνιξη τῆς ἀστικῆς τάξης. Γιατί, ὅταν μιλᾶτε γιά τό Σύνταγμα, δέν ἀναφέρετε αὐτά τά λόγια: «γιά τήν κατάπνιξη τῆς ἀστικῆς τάξης, γιά τήν κατάπνιξη τῶν κερδοσκόπων»; Δεῖξτε μας τό πρότυπο τῆς χώρας, τό πρότυπο τοῦ θαυμάσιου μενσεβίκικου Συντάγματός σας. Μήπως θά μπορέσετε νά βρεῖτε ἕνα τέτιο πρότυπο στήν ἱστορία π.χ. τῆς Σαμάρας, ὅπου ὑπῆρξε μενσεβίκικη ἐξουσία; Μήπως θά μπορέσετε νά βρεῖτε στή Γεωργία, ὅπου τώρα ὑπάρχει μενσεβίκικη ἐξουσία, ὅπου ἡ κατάπνιξη τῆς ἀστικῆς τάξης, δηλ. ἡ κατάπνιξη τῶν κερδοσκόπων γίνεται πάνω στίς ἀρχές τῆς πλήρους ἐλευθερίας καί ἰσότητας, τῆς συνεποῦς δημοκρατίας καί δίχως Τσεκά; Δεῖξτε μας ἕνα τέτιο παράδειγμα κι' ἐμεῖς θά διδαχτοῦμε. Μά οὔτε καί μπορεῖτε νά τό δείξετε αὐτό, γιατί ξέρετε πώς σέ ὅλα τά μέρη πού ὑπάρχει συμβιβαστική ἐξουσία, μενσεβίκικη ἤ μισομενσεβίκικη, ἐκεῖ βασιλεύει μιά ξέφρενη, ἀχαλίνωτη κερδοσκοπία. Καί ἡ Βιέννη, πού πολύ σωστά τήν ἀνάφερε στήν ὁμιλία του ὁ σ. Τρότσκι, ὅπου στήν κυβέρνηση συμμετέχουν ἄνθρωποι σάν τόν Φρίντριχ Ἄντλερ, ἡ Βιέννη πού τῆς εἶναι ἄγνωστες οἱ «φρικαλεότητες τοῦ μπολσεβικισμοῦ», πεινᾶ καί ὑποφέρει τό ἴδιο ὅπως ἡ Πετρούπολη καί ἡ Μόσχα, δίχως ὅμως τήν ἐπίγνωση ὅτι οἱ βιεννέζοι ἐργάτες μέ ἀντίτιμο τήν πείνα ἀνοίγουν τό δρόμο πρός τή νίκη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Ἡ Βιέννη πεινᾶ καί ὑποφέρει περισσότερο ἀπό τήν Πετρούπολη καί τή Μόσχα, καί ταυτόχρονα ἡ αὐστριακή καί βιεννέζικη ἀστική τάξη στούς δρόμους τῆς Βιέννης, στή λεωφό-

ρο τοῦ Νιεβά καί στή γέφυρα τοῦ Κουζνέτς τῆς Βιέννης, όργιάζει στόν τομέα τῆς ληστείας καί τῆς κερδοσκοπίας. Τό Σύνταγμα ἐσεῖς δέν τό τηρεῖτε, ἐμεῖς ὅμως τό τηροῦμε, ὅταν ἀναγνωρίζουμε ἐλευθερία καί ἰσότητα μόνο γιά ἐκείνους πού βοηθοῦν τό προλεταριάτο νά νικήσει τήν ἀστική τάξη. Καί μέ τήν παράγραφο 23 λέμε πώς γιά τή μεταβατική περίοδο δέν τάζουμε λαγούς μέ πετραχήλια. Λέμε πώς μᾶς χρειάζεται νά κρατηθοῦμε στήν ἐξουσία ὄχι μῆνες, ἀλλά χρόνια γιά νά ὁλοκληρώσουμε τή μεταβατική αὐτή περίοδο. Ὕστερα ἀπό δυό χρόνια πού εἴμαστε στήν ἐξουσία μποροῦμε νά ποῦμε, καί ἀσφαλῶς θά μᾶς πιστέψουν, πώς εἴμαστε ἱκανοί νά κρατηθοῦμε ἀρκετά χρόνια, ἀκριβῶς γιατί περιλάβαμε στό Σύνταγμα τή στέρηση τῶν δικαιωμάτων ἀπό ὁρισμένα ἄτομα καί ὁμάδες. Καί ἀπό ποιόν στεροῦμε τά δικαιώματα — αὐτό δέν τό κρύβουμε, τό λέμε ἀνοιχτά: ἀπό τήν ὁμάδα τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων. Γιά τό πράγμα αὐτό μᾶς ἐπέκριναν οἱ ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ἐμεῖς ὅμως τό λέμε ἀνοιχτά στήν ὁμάδα τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων πώς εἴμαστε πρόθυμοι γιά ὅλα, ἀλλά ὅτι αὐτοί πρέπει νά μᾶς βοηθήσουν στήν ἐφαρμογή τῆς πολιτικῆς τῶν ἐργαζομένων ἐνάντια στούς κερδοσκόπους, ἐνάντια σ' ἐκείνους πού βοηθοῦν τήν κερδοσκοπία τροφίμων, σ' ἐκείνους πού βοηθοῦν τήν ἀστική τάξη. Στό μέτρο πού θά τό ἀποδείξετε αὐτό μέ ἔργα, θά ἄρουμε ἀπό σᾶς αὐτό πού κάναμε μέ βάση τό Σύνταγμα, ὥς τότε τά κούφια λόγια σας εἶναι ἁπλῶς μιά ὑπεκφυγή. Τό Σύνταγμά μας δέν διακρίνεται γιά καλλιέπεια, αὐτό λέει στούς ἀγρότες: ἐφόσον εἶσαι ἐργαζόμενος ἀγρότης, ἔχεις ὅλα τά δικαιώματα, ἀλλά δέν μποροῦν νά ὑπάρχουν ἴσα δικαιώματα γιά ὅλους σέ μιά κοινωνία, ὅπου οἱ ἐργάτες πεινοῦν, ὅπου γίνεται πάλη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Καί στόν ἐργάτη λέει: ἰσότητα μ' ἐκεῖνον τόν ἀγρότη πού βοηθάει στήν πάλη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, καί κανενός εἴδους γενικεύσεις! Ἐδῶ γίνεται μιά δύσκολη πάλη. Αὐτόν πού θέλει νά μᾶς βοηθήσει τόν δεχόμαστε μέ τή μεγαλύτερη χαρά ἀνεξάρτητα ἀπό τό παρελθόν του, δίχως νά παίρνουμε ὑπόψη κανενός εἴδους ὀνομασίες. Καί ξέρουμε πώς τέτιοι ἄνθρωποι ἀπό τά ἄλλα κόμματα καί ἐξωκομματικοί προσέρχονται σ' ἐμᾶς ὁλοένα καί περισσότεροι κι' ἔτσι ἐξασφαλίζεται ἡ νίκη μας. (*Ζωηρά χειροκροτήματα, φωνές* «μπράβο».)

3
ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ [151] 8 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Σύντροφοι! Πῆρα ἀρκετά σημειώματα ἀντιπροσώπων πού μοῦ προτείνουν νά πῶ τή γνώμη μου πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα. Νόμιζα πώς δέν ὑπῆρχε ἀνάγκη νά τό κάνω καί ἀπόφευγα ὥς τήν ὥρα πού πῆρα αὐτές τίς προσκλήσεις, γιατί δέν εἶχα δυστυχῶς τή δυνατότητα νά σχηματίσω ἄμεση ἀντίληψη γιά τήν τοπική δουλιά, καί ἡ γνώμη πού ἀποκτᾶ κανείς, δουλεύοντας στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, εἶναι εὐνόητο πώς δέν εἶναι ἀρκετή. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, συμφωνῶ πλήρως μέ ὅσα εἶπε ὁ σ. Τρότσκι, καί γι' αὐτό θά περιοριστῶ σέ μικροπαρατηρήσεις.

Ὅταν στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἔμπαινε μπροστά μας τό ζήτημα τῶν σοβιετικῶν νοικοκυριῶν καί τῆς ὑπαγωγῆς τους στά γεωργικά τμήματα τῶν κυβερνείων [152], ὅταν ἔμπαινε τό ζήτημα τῶν γενικῶν διευθύνσεων καί τῶν κέντρων, ἐγώ δέν ἀμφέβαλλα ποτέ πώς καί στά δυό εἴδη αὐτῶν τῶν ἱδρυμάτων δέν εἶναι λίγα τά ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα. Ὅταν ὅμως προσπαθοῦν νά κατηγορήσουν τά σοβιετικά νοικοκυριά ὅτι τά ἱδρύματα αὐτά εἶναι ἰδιαίτερα ἀντεπαναστατικά, μοῦ φαινόταν πάντα καί μοῦ φαίνεται καί τώρα πώς δέν βρίσκουν τό στόχο, γιατί οὔτε τά σοβχόζ, οὔτε οἱ γενικές διευθύνσεις, οὔτε τά κέντρα, οὔτε ὁποιεσδήποτε μεγάλες βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις καί γενικά καμιά κεντρική ἤ τοπική ὀργάνωση, πού διευθύνει ἕναν κάπως σημαντικό κλάδο τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, δέν θά τά βγάλει πέρα, δέν τά βγάζει καί οὔτε μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα χωρίς νά λύσει τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τῶν ἀστῶν εἰδικῶν. Καί νομίζω πώς οἱ ἐπιθέσεις ἐνάντια στίς γενικές διευθύνσεις καί τά κέντρα, ἐπιθέσεις πού εἶναι ἀπόλυτα δίκαιες, ἀπό τήν

ἄποψη ὅτι ἐδῶ χρειάζεται μιά προσεκτική ἐκκαθάριση, εἶναι ὡστόσο λαθεμένες, γιατί στή δοσμένη περίπτωση αὐτός ὁ τύπος τῶν ἱδρυμάτων ἀποσπᾶται ἀπό μιά σειρά ἄλλα ἀνάλογα ἱδρύματα. Στό μεταξύ ἀπό τή δουλιά τοῦ Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας βλέπουμε περισσότερο ἀπό καθαρά πώς δέν ἐπιτρέπεται μέ κανένα τρόπο νά ξεχωρίζουμε στό σημεῖο αὐτό τίς γενικές διευθύνσεις, τά κέντρα καί τά σοβχόζ, γιατί ὅλη μας ἡ σοβιετική δουλιά καί στό στρατιωτικό, καί στόν ὑγειονομικό, καί στόν ἐκπαιδευτικό τομέα, παντοῦ καί πάντα σκόνταφτε καί σκοντάφτει σ' ἕνα τέτιο ζήτημα. Δέν μποροῦμε νά ἀναδιοργανώσουμε τόν κρατικό μηχανισμό καί νά διαπαιδαγωγήσουμε ἕναν ἀρκετό ἀριθμό ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, πού νά γνωρίζουν καλά τή δουλιά τῆς κρατικῆς διεύθυνσης, δίχως τή βοήθεια τῶν παλιῶν εἰδικῶν. Αὐτό εἶναι τό βασικό δίδαγμα πού βγάζουμε ἀπό ὅλη τήν οἰκοδόμηση πού κάνουμε, καί ἡ πείρα αὐτή μᾶς λέει πώς σέ ὅλους τούς τομεῖς, μαζί καί τό στρατιωτικό, τούς παλιούς εἰδικούς — γι' αὐτό εἶναι καί παλιοί — δέν μποροῦμε νά τούς πάρουμε ἀπό πουθενά ἀλλοῦ, παρά μόνο ἀπό τήν καπιταλιστική κοινωνία. Ἡ κοινωνία αὐτή ἔδινε τή δυνατότητα νά γίνουν εἰδικοί σέ πολύ ὀλιγάριθμες ὁμάδες, πού ἀνῆκαν σέ οἰκογένειες τσιφλικάδων καί καπιταλιστῶν καί σ' ἕναν ὁλότελα ἀσήμαντο ἀριθμό ἀνθρώπων ἀγροτικῆς προέλευσης καί μάλιστα μόνο ἀπό τούς εὔπορους ἀγρότες. Γι' αὐτό, ἄν πάρουμε ὑπόψη τό περιβάλλον, ὅπου οἱ ἄνθρωποι αὐτοί μεγάλωσαν καί τό περιβάλλον ὅπου τώρα δροῦν, τότε θά φανεῖ ἐντελῶς ἀναπόφευκτα τό γεγονός πώς αὐτοί οἱ εἰδικοί, δηλ. οἱ ἄνθρωποι μέ πείρα διεύθυνσης σέ πλατιά κρατική κλίμακα, εἶναι στά ἐννιά δέκατά τους διαποτισμένοι μέ τίς παλιές ἀστικές ἀντιλήψεις καί προλήψεις, καί πώς ἀκόμη καί στίς περιπτώσεις πού δέν εἶναι ἀνοιχτοί προδότες (καί τό φαινόμενο αὐτό δέν εἶναι συμπτωματικό, μά μόνιμο), ἀκόμη καί σ' αὐτές τίς περιπτώσεις δέν εἶναι σέ θέση νά καταλάβουν τίς νέες συνθῆκες, τά νέα καθήκοντα, τίς νέες ἀπαιτήσεις. Πάνω σ' αὐτή τή βάση παρατηροῦνται παντοῦ, σέ ὅλα τά Ἐπιτροπάτα προστριβές, ἀποτυχίες καί ἀκαταστασίες.

Γι' αὐτό ἔλεγα πώς δέν βρίσκουν τό στόχο, ὅταν φωνάζουν γιά ἀντιδραστικότητα ἀκριβῶς τῶν σοβχόζ, τῶν γενικῶν διευθύνσεων καί τῶν κέντρων, προσπαθώντας νά ξεχωρίσουν τό ζήτημα αὐτό ἀπό τό γενικό μας ζήτημα: μέ ποιόν τρόπο θά μάθουμε ἕνα μεγάλο ἀριθμό ἐργατῶν καί ἀγροτῶν νά διευθύνουν σέ πλατιά κρατική κλίμακα. Τό κάνουμε αὐτό μέ ταχύτητα πού, ἄν πάρουμε

ὑπόψη τήν καθυστέρηση τῆς χώρας καί τή δυσκολία πού παρουσιάζουν οἱ συνθῆκες, εἶναι ἀναμφισβήτητα πρωτοείδωτη στήν παγκόσμια ἱστορία. Μά ὅσο μεγάλη καί ἄν εἶναι, δέν μᾶς ἱκανοποιεῖ, γιατί οἱ ἀνάγκες μας σέ ἐργάτες καί ἀγρότες πού νά ξέρουν νά διευθύνουν καί νά γνωρίζουν τούς εἰδικούς κλάδους τῆς διεύθυνσης εἶναι τεράστιες καί δέν ἔχουν ἀκόμη ἱκανοποιηθεῖ οὔτε στό ἕνα δέκατο, οὔτε στό ἕνα ἑκατοστό. Γι' αὐτό ὅταν μᾶς ἔλεγαν ἤ ὅταν γίνονταν στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων συνεδριάσεις, στίς ὁποῖες ἀποδείκνυαν ὅτι τά σοβχόζ εἶναι συχνά μέρη ὅπου κρύβονται ἐλαφρά μεταμφιεσμένοι, καί κάποτε ἐντελῶς ἀπροκάλυπτα, παλιοί τσιφλικάδες, ὅτι ἐκεῖ δημιουργοῦνται ἑστίες γραφειοκρατισμοῦ, ὅτι παρόμοια φαινόμενα παρατηροῦνται συχνά στίς γενικές διευθύνσεις καί στά κέντρα — ποτέ δέν ἀμφέβαλλα πώς αὐτό εἶναι ἀλήθεια. Ἔλεγα ὅμως, πώς, ἄν σκέπτεστε νά ἐξαλείψετε τό κακό αὐτό μέ τό νά ὑπαγάγετε τά σοβχόζ στά γεωργικά τμήματα τῶν κυβερνείων, τότε κάνετε λάθος.

Γιατί στίς γενικές διευθύνσεις καί στά κέντρα, στά σοβχόζ ἔμειναν περισσότερα ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα, περισσότερη γραφειοκρατία ἀπ' ὅ,τι στό στρατιωτικό τομέα; Γιατί στό στρατιωτικό τομέα τά στοιχεῖα αὐτά εἶναι λιγότερα; Ἐπειδή στόν τομέα αὐτό, στό σύνολό του εἶχε δοθεῖ περισσότερη προσοχή, στάλθηκαν περισσότεροι κομμουνιστές, περισσότεροι ἐργάτες καί ἀγρότες, ἐκεῖ δούλεψαν πιό πλατιά τά πολιτικά τμήματα, μέ δυό λόγια ἡ ἐπίδραση τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν καί τῶν πρωτοπόρων ἀγροτῶν πάνω σέ ὁλόκληρο τό στρατιωτικό μηχανισμό ἦταν πιό πλατιά, πιό βαθιά καί πιό συστηματική. Χάρη σ' αὐτό πετύχαμε ὥστε ἐδῶ, ἄν δέν ἔχουμε ἀκόμη ξεριζώσει τό κακό αὐτό, νά βρισκόμαστε ὡστόσο πιό κοντά στό ξερίζωμά του. Λέω πώς πάνω σ' αὐτό πρέπει νά στρέψουμε κυρίως τήν προσοχή μας.

Κάνουμε μόλις τά πρῶτα βήματα γιά νά συνδεθοῦν στενά τά σοβχόζ μέ τόν ἀγροτικό πληθυσμό τῶν περιχώρων καί μέ τίς κομμουνιστικές ὁμάδες, γιά νά ὑπάρχουν ἐπίτροποι παντοῦ καί ὄχι μόνο στό στρατιωτικό τομέα, καί ὄχι μόνο στά χαρτιά. Ὅ,τι καί ἄν εἶναι αὐτοί, μέλη συμβουλίων, βοηθοί διευθυντῶν ἤ ἐπίτροποι — γιά μᾶς εἶναι ἀπαραίτητη ἡ προσωπική εὐθύνη: ὅπως ἀπαραίτητη εἶναι ἡ συλλογικότητα γιά τή μελέτη τῶν βασικῶν ζητημάτων, ἔτσι ἀπαραίτητη εἶναι καί ἡ προσωπική εὐθύνη καί ἡ μονοπρόσωπη διεύθυνση, γιά νά μήν ὑπάρχει

κωλυσιεργία, γιά νά μή μπορεῖ νά ξεφεύγει κανείς ἀπό τήν εὐθύνη. Μᾶς χρειάζονται ἄνθρωποι πού νά μάθουν νά διευθύνουν σέ κάθε περίπτωση μόνοι τους. Ἄν γίνει αὐτό, τότε θά διορθώσουμε τό κακό μέ τόν καλύτερο τρόπο.

Τελειώνοντας, λέω πώς εἶμαι ἀπόλυτα σύμφωνος μέ τόν σ. Τρότσκι, πού εἶπε ὅτι ἐδῶ ἔγιναν πολύ λαθεμένες προσπάθειες νά παρουσιαστοῦν οἱ διαφορές μας σάν διαφορές ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, καί ἔμπλεκαν τό ζήτημα τῶν γενικῶν διευθύνσεων καί τῶν κέντρων μέ τό ζήτημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἔχω τή γνώμη πώς αὐτό εἶναι ριζικά λαθεμένο. Τό ζήτημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά μπαίνει μόνο τότε, ὅταν γίνεται λόγος γιά ἐκμηδένιση τῆς ἀστικῆς τάξης. Τότε τό ζήτημα αὐτό ἔχει νόημα, τότε μᾶς χρειάζεται αὐτή ἡ δικτατορία, γιατί μόνο μ' αὐτή μποροῦμε νά καταπνίξουμε τήν ἀστική τάξη καί νά μεταβιβάσουμε τήν ἐξουσία στά χέρια ἐκείνου τοῦ τμήματος τῶν ἐργαζομένων, πού εἶναι ἱκανό νά δρᾶ σταθερά καί νά προσελκύει ὁλοένα καί περισσότερους ταλαντευόμενους. Στήν προκειμένη περίπτωση δέν ἔχουμε μπροστά μας τίποτε τό παρόμοιο. Συζητᾶμε ἄν χρειάζεται περισσότερος ἤ λιγότερος συγκεντρωτισμός στό δοσμένο τομέα καί στή δοσμένη στιγμή. Ἐφόσον οἱ σύντροφοι τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων λένε, καί ὁ σ. Τρότσκι καί πολλοί Λαϊκοί ἐπίτροποι τό ἐπιβεβαιώνουν, πώς τελευταῖα αὐξήθηκε ἐξαιρετικά ὁ ἀριθμός τῶν στελεχῶν τῶν κυβερνείων καί, σέ σημαντικό βαθμό, τῶν νομῶν (τέτιου εἴδους ἐπιβεβαιώσεις ἀκούω διαρκῶς καί ἀπό τόν σ. Καλίνιν, πού περιοδεύει συχνά στίς τοπικές ὀργανώσεις, καί ἀπό τούς συντρόφους πού ἔρχονται ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις), εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τό πάρουμε αὐτό ὑπόψη μας, πρέπει νά βάλουμε τό ἐρώτημα, ἄν στή δοσμένη περίπτωση κατανοήθηκε σωστά τό ζήτημα τοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θά χρειαστεῖ νά κάνουμε ἀκόμη πάρα πολλές τέτιες διορθώσεις στή δουλιά τῶν σοβιετικῶν ὀργάνων. Στόν τομέα αὐτό μόλις τώρα ἀρχίζουμε νά ἀποκτοῦμε πείρα οἰκοδόμησης. Καί ὅσο βλέπεις τήν πείρα αὐτή μέσα ἀπό τό Συμβούλιο Ἄμυνας καί ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, τόσο ξεκάθαρα καταλαβαίνεις πώς δέν μπορεῖ αὐτό νά ἐκφραστεῖ μέ ὁποιουσδήποτε ἀριθμούς, ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ἀποδοθεῖ μέ μιά σύντομη ὁμιλία. Εἴμαστε ὅμως βέβαιοι πώς στίς τοπικές ὀργανώσεις ἡ δουλιά γίνεται πάνω στίς βασικές ἐντολές τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας. Αὐτή ἡ κατάσταση δημιουργήθηκε μόλις τόν τελευταῖο καιρό.

Ἐδῶ δέν πρόκειται καθόλου γιά ζήτημα σύγκρουσης ἀνάμεσα στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί στά ἄλλα κοινωνικά στοιχεῖα. Ἐδῶ πρόκειται γιά τήν πείρα τῆς σοβιετικῆς μας οἰκοδόμησης, καί μάλιστα γιά πείρα πού, κατά τή γνώμη μου, δέν ἀφορᾶ τό Σύνταγμα. Ἐδῶ εἶπαν πολλά γιά τροποποίηση τοῦ Συντάγματος. Νομίζω πώς τό πρόβλημα δέν εἶναι αὐτό. Τό Σύνταγμα μιλάει γιά τίς θεμελιακές ἀρχές τοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Αὐτή ἡ θεμελιακή ἀρχή εἶναι γιά ὅλους μας τόσο ἀδιαφιλονίκητη (τή διδαχτήκαμε ὅλοι μας ἀπό τό ζωντανό, πειστικό καί μάλιστα σκληρό μάθημα τοῦ Κολτσάκ, τοῦ Γιουντένιτς, τοῦ Ντενίκιν καί ἀπό τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα), πού οὔτε κάν μπορεῖ νά γίνει λόγος γι' αὐτό. Αὐτή τή θεμελιακή ἀρχή τοῦ συγκεντρωτισμοῦ δέν τήν ἀρνεῖται οὔτε ὁ σ. Σαπρόνοφ, ὅταν γίνεται λόγος γιά παροχή δικαιώματος ἀρνησικυρίας στόν Λαϊκό ἐπίτροπο ἤ στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Τό ζήτημα αὐτό δέν εἶναι συνταγματικό, ἀλλά ζήτημα πρακτικῆς διευκόλυνσης. Χρειάζεται νά πιέζουμε πότε τή μιά καί πότε τήν ἄλλη πλευρά γιά νά πετύχουμε θετικά ἀποτελέσματα. Ὅταν μιλᾶμε γιά σοβχόζ τῶν κυβερνείων καί γιά γεωργικά τμήματα τῶν κυβερνείων, τό κέντρο τοῦ βάρους βρίσκεται στό νά τά βάλουμε κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῶν περιχώρων. Αὐτό εἶναι τελείως ἄσχετο μέ τό ζήτημα σέ ποιόν ὑπάγονται. Νομίζω πώς μέ καμιά τροποποίηση τοῦ Συντάγματος δέν θά μπορέσετε ποτέ νά διώξετε οὔτε τούς κρυμένους τσιφλικάδες, οὔτε τούς μεταμφιεσμένους καπιταλιστές καί ἀστούς. Πρέπει νά τοποθετοῦμε στά ἱδρύματα σάν μέλη μικρῶν συμβουλίων, σάν βοηθούς ὁρισμένων διευθυντῶν ἤ σάν ἐπιτρόπους, ἀρκετούς μέ πρακτική πείρα καί ἀπόλυτα ἀφοσιωμένους ἐργάτες καί ἀγρότες. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ οὐσία! Ἔτσι θά δημιουργεῖτε ὁλοένα καί μεγαλύτερο ἀριθμό ἐργατῶν καί ἀγροτῶν πού θά μαθαίνουν νά διευθύνουν, καί ἀφοῦ περάσουν ὅλο τό χρόνο πού ἀπαιτεῖται γιά νά ἐκπαιδευτοῦν πλάι στούς παλιούς εἰδικούς, θά πάρουν τή θέση αὐτῶν τῶν τελευταίων, θά ἐκπληρώνουν τά ἴδια καθήκοντα καί θά προετοιμάζουν στόν πολιτικό μας τομέα, στόν τομέα τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας, στόν τομέα τῆς διεύθυνσης τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητας, τήν ἴδια ἀλλαγή τοῦ διοικητικοῦ σώματος πού συντελεῖται στό στρατιωτικό μας τομέα. Γι' αὐτό νομίζω πώς στό σημεῖο αὐτό δέν ἔχουμε κανένα λόγο νά ξεκινοῦμε ἀπό τίς ἀπόψεις πάνω σέ ζητήματα ἀρχῆς, πού μερικές φορές διατυπώνονται ἐδῶ, ἀλλά πρέπει νά δοῦμε τό ζήτημα αὐτό

ὄχι σάν ζήτημα Συντάγματος, ἀλλά σάν ζήτημα πρακτικῆς πείρας. Ἄν ἡ πλειοψηφία τῶν τοπικῶν στελεχῶν ὕστερα ἀπό μιά ὁλόπλευρη μελέτη καταλήξει ὅτι πρέπει νά ὑποτάξουμε τά σοβχόζ τῶν κυβερνείων στά γεωργικά τμήματα τῶν κυβερνείων — καλά, ἐμεῖς θά κάνουμε ἕνα πείραμα στόν τομέα αὐτό, θά λύσουμε τό ζήτημα ἀπό τήν ἄποψη τῆς πρακτικῆς πείρας. Πρίν ἀπόλα ὅμως πρέπει νά λύσουμε τά προβλήματα: θά μπορέσουμε μέ τόν τρόπο αὐτό νά ἀπομακρύνουμε τούς κρυμένους τσιφλικάδες, νά ὀργανώσουμε καλύτερα τό ζήτημα τῆς χρησιμοποίησης τῶν εἰδικῶν; Θά ἐκπαιδεύσουμε μέ τόν τρόπο αὐτό μεγαλύτερο ἀριθμό ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, ὥστε νά μποροῦν νά διευθύνουν μόνοι τους; Θά τραβήξουμε τούς ἀγρότες τῶν περιχώρων σέ ἕνα πραγματικό ἔλεγχο τῶν σοβχόζ; Θά δημιουργήσουμε πρακτικές μορφές αὐτοῦ τοῦ ἐλέγχου; Νά ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία! Ἄν λύσουμε αὐτά τά προβλήματα, τότε θά μπορῶ νά πῶ ὅτι ὁ χρόνος καί ὁ κόπος μας δέν πῆγαν χαμένοι. Θά δοκιμάσουμε μάλιστα στά διάφορα Ἐπιτροπάτα καί διαφορετικά συστήματα: θά δημιουργήσουμε ἄλλο σύστημα γιά τά σοβχόζ, τίς γενικές διευθύνσεις καί τά κέντρα, καί ἄλλο γιά τό στρατιωτικό τομέα ἤ τό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς. Τό καθῆκον μας εἶναι: στηριζόμενοι στήν πείρα, νά προσελκύσουμε σέ πλατιά κλίμακα εἰδικούς, νά τούς ἀντικαταστaίνουμε, ἐκπαιδεύοντας τό νέο διοικητικό προσωπικό, τό νέο κύκλο εἰδικῶν, πού πρέπει νά μάθουν τό ἐξαιρετικά δύσκολο, νέο καί πολύπλοκο ἔργο τῆς διεύθυνσης. Αὐτό δέν πρέπει νά γίνεται ὑποχρεωτικά μέ ὁμοιόμορφους τρόπους. Ὁ σ. Τρότσκι εἶχε ἀπόλυτα δίκιο, ὅταν ἔλεγε πώς αὐτό δέν εἶναι γραμμένο σέ κανένα βιβλίο πού θά μπορούσαμε νά τό θεωρήσουμε σάν ὁδηγό μας, δέν ἀπορέει ἀπό καμιά σοσιαλιστική κοσμοθεωρία, δέν καθορίζεται ἀπό τήν πείρα κανενός, ἀλλά πρέπει νά καθοριστεῖ ἀπό τήν ἴδια τή δική μας τήν πείρα. Σέ σχέση μ' αὐτό, νομίζω ὅτι πρέπει νά συγκεντρώσουμε τήν πείρα αὐτή καί κατά τήν πρακτική ἐφαρμογή της στή ζωή νά ἐλέγχουμε τήν κομμουνιστική οἰκοδόμηση, γιά νά καθορίσουμε ὁριστικά πῶς πρέπει νά ἀντιμετωπίζουμε τά ζητήματα πού στέκουν μπροστά μας.

4

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ 9 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

(Παρατεταμένα χειροκροτήματα. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου καί οἱ προσκαλεσμένοι σηκώνονται καί χειροκροτοῦν θυελλωδῶς ἐπί ἀρκετά λεπτά.) Σύντροφοι! Θά ἤθελα μέ λίγα λόγια νά σταθῶ στό κύριο πού ἔγινε στό συνέδριό μας αὐτό.

Εἴχαμε, σύντροφοι, μιά μικρή συζήτηση σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς δημοκρατίας καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Καί ὅσο καί ἄν φαίνεται ἀπό πρώτη ματιά πώς ἡ συζήτηση αὐτή ἀπεῖχε πολύ ἀπό τά πρακτικά ζωτικά καί φλέγοντα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, ὡστόσο νομίζω πώς δέν ἦταν καθόλου ἀνώφελη. Σύντροφοι! Σήμερα σέ ὅλο τόν κόσμο, σέ ὅλες τίς ἐργατικές ὀργανώσεις, καί πολύ συχνά καί στά ἀστικά Κοινοβούλια καί πάντως στίς ἐκλογές γιά τά ἀστικά Κοινοβούλια, γίνεται ἡ ἴδια βασική συζήτηση γιά τή δημοκρατία, τήν παλιά ἀστική δημοκρατία, πράγμα πού πολλοί δέν τό καταλαβαίνουν, καί γιά τή νέα Σοβιετική ἐξουσία. Ἡ παλιά εἴτε ἡ ἀστική δημοκρατία, διακηρύσσει τήν ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα, ἰσότητα ἄσχετα ἀπό τό ἄν ἔχει ἤ δέν ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἰδιοκτησία, ἄσχετα ἀπό τό ἄν εἶναι ἤ δέν εἶναι κάτοχος κεφαλαίου, διακηρύσσει γιά τούς ἀτομικούς ἰδιοκτῆτες τήν ἐλευθερία νά διαθέτουν τή γῆ τους, τό κεφάλαιό τους, καί γιά ἐκείνους πού δέν ἔχουν οὔτε γῆ, οὔτε κεφάλαιο — τήν ἐλευθερία νά πουλοῦν τά ἐργατικά τους χέρια στόν καπιταλιστή.

Σύντροφοι! Ἡ Σοβιετική μας ἐξουσία ξέκοψε ὁριστικά ἀπ' αὐτή τήν ἐλευθερία καί ἀπ' αὐτή τήν ἰσότητα, γιατί εἶναι ἕνα

ψέμα (χειροκροτήματα) καί εἶπε σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους πώς οἱ σοσιαλιστές πού καταλαβαίνουν ἔτσι τήν ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα ξέχασαν τίς στοιχειώδεις ἀρχές, τήν ἀλφαβήτα καί ὅλο τό περιεχόμενο τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γιατί ἐμεῖς καί οἱ σοσιαλιστές πού δέν πρόδοσαν ἀκόμη τό σοσιαλισμό, ξεσκεπάζαμε πάντα τήν ψευτιά, τήν ἀπάτη καί τήν ὑποκρισία τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, πού μιλάει γιά ἐλευθερία καί ἰσότητα στίς ἐκλογές, τή στιγμή πού στήν πραγματικότητα ἡ ἐξουσία τῶν καπιταλιστῶν, ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στή γῆ, στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια δέν καθορίζει τήν ἐλευθερία, ἀλλά τήν καταπίεση καί τήν ἐξαπάτηση τῶν ἐργαζομένων σέ ὅλα τά «δημοκρατικά καί ρεπουμπλικανικά» καθεστῶτα.

Λέμε: ὁ σκοπός μας, σάν σκοπός τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ, εἶναι ἡ ἐξάλειψη τῶν τάξεων, καί οἱ τάξεις εἶναι ὁμάδες πού ἡ μιά μπορεῖ νά ζεῖ ἀπό τή δουλιά τῆς ἄλλης, ἡ μιά ἰδιοποιεῖται τήν ἐργασία τῆς ἄλλης. Καί ἄν, λοιπόν, μιλήσουμε γι' αὐτή τήν ἐλευθερία, γι' αὐτή τήν ἰσότητα, ὀφείλουμε νά ἀναγνωρίσουμε, ὅπως ἀναγνωρίζει ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων στή Ρωσία, ὅτι καμιά χώρα δέν ἔκανε ἀκόμη τόσα πολλά καί σέ τόσο σύντομο διάστημα γιά τήν πραγματική ἐλευθερία καί γιά τήν πραγματική ἰσότητα, καμιά χώρα δέν ἔδοσε στούς ἐργαζόμενους μέσα σέ τόσο σύντομο διάστημα τή λύτρωση ἀπό τήν κυριότερη ἐκμεταλλεύτρια τάξη τους, τήν τάξη τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, καμιά χώρα δέν ἔδοσε ἰσότητα σέ τόσο μεγάλη ἔκταση, ὁσοναφορᾶ τήν κύρια πηγή μέσων ὕπαρξης — τή γῆ. Καί στό δρόμο αὐτό, στό δρόμο τῆς ἀπελευθέρωσης ἀπό τήν ἐκμετάλλευση τῶν ἀστικῶν τάξεων ὥς τήν πλήρη ἐξάλειψη τῶν τάξεων, ἀρχίσαμε νά παλεύουμε ἀποφασιστικά καί θά συνεχίσουμε τήν πάλη γιά τήν πλήρη ἐξάλειψη τῶν τάξεων. Ξέρουμε πολύ καλά πώς οἱ τάξεις αὐτές συντρίφτηκαν, ἀλλά δέν ἐξαλείφθηκαν. Ξέρουμε πολύ καλά πώς οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές συντρίφτηκαν, ἀλλά δέν ἐξαλείφθηκαν. Ἡ ταξική πάλη συνεχίζεται καί τό προλεταριάτο μαζί μέ τή φτωχή ἀγροτιά πρέπει νά συνεχίσει τήν πάλη γιά τήν πλήρη ἐξάλειψη τῶν τάξεων, τραβώντας μέ τό μέρος του ὅλους ἐκείνους πού στέκουν ἐνδιάμεσα, ἐπιδιώκοντας μέ ὅλη του τήν πείρα, μέ τό παράδειγμα τῆς πάλης, τόν προσεταιρισμό ὅλων ἐκείνων πού ὥς τώρα ταλαντεύονταν.

Σύντροφοι, περνώντας στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου μας, πρέπει νά πῶ ὅτι πρώτη φορά τό VII συνέδριο κατόρθωσε νά

ἀφιερώσει τόσο πολύ χρόνο στά πρακτικά καθήκοντα τῆς οἰκοδόμησης, πρώτη φορά κατορθώσαμε νά κάνουμε τήν ἀρχή μιᾶς πρακτικῆς συζήτησης πού ἀπορέει ἄμεσα ἀπό τήν πείρα, συζήτηση τῶν καθηκόντων ἐκείνων πού ἀφοροῦν τήν καλύτερη ὀργάνωση τῆς σοβιετικῆς οἰκονομίας, τήν καλύτερη ὀργάνωση τῆς σοβιετικῆς διοίκησης.

Φυσικά, εἴχαμε πολύ λίγο χρόνο γιά νά ἀσχοληθοῦμε πιό λεπτομερειακά μέ τό ζήτημα αὐτό, ὡστόσο ἔχουμε κάνει ἐδῶ πολλά πράγματα, καί δλη ἡ παραπέρα δουλιά καί τῆς Κεντρικῆς ᾿Εκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῶν συντρόφων τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων θά προχωρεῖ, στηριζόμενη στό θεμέλιο πού βάλαμε ἐδῶ.

Τέλος, σύντροφοι, θά ἤθελα νά σταθῶ ἰδιαίτερα σέ τοῦτο: μέ τί ἐξασφαλίζουμε τό τωρινό μας συνέδριο σχετικά μέ τή διεθνή θέση μας.

Σύντροφοι, ἐπαναλάβαμε ἐδῶ τήν πρότασή μας γιά εἰρήνη σέ δλες τίς Δυνάμεις καί τίς χῶρες τῆς Συνεννόησης. Ἐκφράσαμε ἐδῶ τήν πεποίθηση πού βασίζεται στήν πείρα, τήν πολύ πλούσια καί πολύ σοβαρή πιά πείρα μας, τήν πεποίθηση δτι οἱ κυριότερες δυσκολίες ἔχουν ξεπεραστεῖ καί δτι ἀπό τόν πόλεμο πού μᾶς ἐπέβαλε ἡ ᾿Αντάντ, ἀπό τόν πόλεμο πού διεξάγουμε δυό χρόνια ἐνάντια σέ ἀντίπαλο πού εἶναι πολλές φορές πιό ἰσχυρός ἀπό μᾶς, βγαίνουμε, ἀναμφισβήτητα, νικητές.

Ὡστόσο, σύντροφοι, νομίζω πώς ἡ ἔκκληση πού ἀκούσαμε ἀπό τόν ἐκπρόσωπο τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἦταν, παρόλα αὐτά, πολύ ἐπίκαιρη. Σύντροφοι, ἄν οἱ κυριότερες δυσκολίες ἔχουν ξεπεραστεῖ, πρέπει νά ποῦμε πώς καί τά καθήκοντα τῆς οἰκοδόμησης ἐξελίσσονται μπροστά μας μέ πρωτοείδωτη εὐρύτητα. Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πώς ὑπάρχουν ἀκόμη πολύ ἰσχυρές καπιταλιστικές ὁμάδες μέ μεγάλη ἐπιροή πού κυριαρχοῦν ἀπόλυτα σέ πολλές χῶρες, ὁμάδες ἀποφασισμένες νά συνεχίσουν μέ κάθε θυσία τόν πόλεμο ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία ὥς τό τέλος. Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πώς τώρα πού κερδίσαμε μιά κάποια ἀποφασιστική νίκη, πρέπει νά καταβάλλουμε πολλές ἀκόμη προσπάθειες, νά ἐντείνουμε ἀκόμη μιά φορά τίς δυνάμεις μας, γιά νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό τή νίκη αὐτή καί νά τήν δλοκληρώσουμε. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι! Μήν ξεχνᾶτε δυό πράγματα: πρῶτο, τή γενική

μας ἀδυναμία, πού ἴσως νά συνδέεται μέ τό χαρακτήρα τῶν σλάβων — δέν εἴμαστε ἀρκετά σταθεροί, ἐπίμονοι στήν ἐπιδίωξη τῶν σκοπῶν πού θέτουμε καί, δεύτερο, ἡ πείρα ἔδειξε μιά φορά στήν Ἀνατολή καί ἄλλη μιά στό Νότο πώς στήν ἀποφασιστική στιγμή δέν μπορέσαμε νά ἀσκήσουμε ἀρκετά ἰσχυρή πίεση πάνω στόν ἐχθρό πού ἔφευγε καί τοῦ ἐπιτρέψαμε νά ξανασταθεῖ στά πόδια του. Δέν ὑπάρχει ἡ παραμικρή ἀμφιβολία πώς τώρα οἱ κυβερνήσεις καί οἱ στρατοκρατικές τάξεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἑτοιμάζουν νέα σχέδια γιά νά σώσουν τόν Ντενίκιν. Δέν ὑπάρχει ἡ παραμικρότερη ἀμφιβολία πώς τώρα θά προσπαθήσουν νά αὐξήσουν στό δεκαπλάσιο τή βοήθεια πού τοῦ ἔδιναν, γιατί καταλαβαίνουν πόσο μεγάλος εἶναι ὁ κίνδυνος πού τόν ἀπειλεῖ ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία. Καί γι' αὐτό τώρα, ἐκεῖνο πού λέγαμε στίς δύσκολες στιγμές πρέπει νά τό ποῦμε καί στίς στιγμές τῶν νικῶν πού ἄρχισαν: «Σύντροφοι, νά θυμᾶστε ὅτι τό ἄν θά τελειώσουμε τόν πόλεμο ὄχι μόνο μέ ἀποφασιστική νίκη, ἀλλά καί μέ τήν πλήρη ἐξόντωση τοῦ ἀντιπάλου ἤ θά καταδικάσουμε ξανά δεκάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀνθρώπους σέ μακρόχρονο καί βασανιστικό πόλεμο, αὐτό ἐξαρτᾶται τώρα ἴσως ἀπό μερικές ἑβδομάδες, ἴσως ἀπό δυό-τρεῖς μῆνες. Μέ βάση τήν πείρα πού ἀποκτήσαμε μποροῦμε τώρα νά ποῦμε μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα πώς ἡ δυνατότητα ὄχι μόνο νά νικήσουμε ὁλοκληρωτικά, ἀλλά καί νά ἐξοντώσουμε τόν ἐχθρό καί νά κατακτήσουμε μιά σταθερή καί μακρόχρονη εἰρήνη ἐξαρτᾶται ἀπό μερικές ἑβδομάδες ἤ ἀπό μερικούς μῆνες, ἄν κατορθώσουμε νά τριπλασιάσουμε τίς προσπάθειές μας».

Γι' αὐτό, σύντροφοι, θά ἤθελα πρίν ἀπόλα νά σᾶς παρακαλέσω, γυρίζοντας ὁ καθένας σας στόν τόπο του, νά βάζει στήν κάθε ὀργάνωση τοῦ Κόμματος, στό κάθε σοβιετικό ἵδρυμα, μπροστά στήν κάθε συνέλευση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τό ζήτημα: σύντροφοι, αὐτή ἡ χειμερινή ἐκστρατεία μπορεῖ νά μᾶς ἐξασφαλίσει στά σίγουρα τήν πλήρη ἐξόντωση τοῦ ἐχθροῦ, ἄν ἐμεῖς ἐμψυχωμένοι ἀπό τίς ἐπιτυχίες καί ἀπό τίς προοπτικές τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης, πού ξανοίγονται τώρα ὁλοκάθαρα μπροστά μας, δοῦμε τίς ἐρχόμενες ἑβδομάδες καί μῆνες σάν περίοδο τῆς πιό ἔντονης δουλιᾶς, πού στή διάρκειά της πρέπει νά τριπλασιάσουμε τίς δυνάμεις πού εἶναι ἀφιερωμένες στή διεξαγωγή τοῦ πολέμου καί στή δουλιά πού συνδέεται μ' αὐτόν.

Καί τότε, σύντροφοι, θά πετύχουμε στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα μιά τέτια συντριβή τοῦ ἀντιπάλου, ἕνα τέτιο τέλος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού θά μᾶς ἀνοίξει μιά μακρόχρονη καί σταθερή περίοδο εἰρηνικῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. (Χειροκροτήματα.)

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ III ΔΙΕΘΝΟΥΣ» *

1

Ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ
γιά τήν III Διεθνή

1) In Extenso **.

2) Χαρακτηριστικά
«κέντρο»...

2 bis. Ἐμπιστοσύνη στήν ἀστική τάξη || Ἡ Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία
|| Ἡ Οὐγγαρία.

3) Διακήρυξη τῆς Βασιλείας
(α) προλεταριακή ἐπανάσταση
(β) εἶναι ἐγκληματικό τό νά πυροβολεῖ ὁ ἕνας τόν ἄλλο.

4) Σοσιαλσωβινισμός — καί ὀπορτουνισμός «δηλητηριασμένοι ἀπ' τόν ἰμπεριαλισμό» (cf. «fabian imperialism»***)
{ || Ρωσία
|| Γερμανία
Γαλλία } Δολοφόνοι τοῦ *Λῆμπκνεχτ* καί τῆς *Λούξεμπουργκ*

4 bis: Ἀποικίες· βοήθεια στήν ἐπαναστατική τους πάλη.

4 ter: Ἡ ἀριστοκρατία τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ μικροαστική τάξη. Ἔνγκελς 1852-1892 ****.

5) Τήν ἐπανάσταση νά μήν τή μνημονεύεις συνεχῶς, νά μήν ὁρκίζεσαι σ' αὐτή, ἀλλά νά τήν προετοιμάζεις, νά τή διακηρύσσεις, νά παλεύεις ἐνάντια στό ρεφορμισμό.

5 bis: Μαζική ἀπεργία etc.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 90-109. *Ἡ Σύντ.*

** — Στό ἀκέραιο, ὁλοκληρωτικά. *Ἡ Σύντ.*

*** — σύγκρινε τό «φαβιανό ἰμπεριαλισμό». *Ἡ Σύντ.*

**** Στό χειρόγραφο ἡ φράση αὐτή ἔχει διαγραφεῖ. *Ἡ Σύντ.*

6) Παράνομη δουλιά. (Συνδυασμός μέ τή νόμιμη.
7) Συνδικαλιστικοί καί συνεταιριστικοί ἡγέτες: labour lieutenants of the capitalist class.
8) Μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο.
9) Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, μιᾶς τάξης.
10) Τό κράτος = μόνο ὄργανο.
11) Ἡ ἀστική δημοκρατία.
12) Ἡ Σοβιετική ἐξουσία.

2

0. Τό ἄρθρο τοῦ Ράμσεϋ Μακντόναλντ.
1. Τά Σοβιέτ καί ἡ στάση ἀπέναντί τους. 1917.
2. Σοσιαλισμός καί πόλεμος. Ἡ διακήρυξη τῆς Βασιλείας.
3. Σωβινισμός καί ὀπορτουνισμός.
4. Ρεφορμισμός καί ὀπορτουνισμός.
   α Τήν ἐπανάσταση νά μήν τή μνημονεύεις συνεχῶς, νά μήν ὁρκίζεσαι σ' αὐτή, ἀλλά νά τήν προετοιμάζεις, νά τήν διακηρύσσεις, νά παλεύεις ἐνάντια στό ρεφορμισμό.
   β Παράνομη δουλιά. (Συνδυασμός μέ τή νόμιμη.)
   γ Συνδικαλιστικοί καί συνεταιριστικοί ἡγέτες: labour lieutenants of the capitalist class.
   δ Ἀποικίες· βοήθεια στήν ἐπαναστατική τους πάλη.
   ε Μαζική ἀπεργία etc.

{{ νά προετοιμάζεται }}

5. Μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο — «Liebknecht» cf. Barbusse «*Le feu*», «*Clarté*».
6. Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, μιᾶς τάξης
   τό κράτος = μόνο ὄργανο.
   ἡ ἀστική δημοκρατία
   ἡ Σοβιετική ἐξουσία.
   «Οὐδετερότητα»
   «πάνω ἀπό τίς δυό ἀκρότητες»

στήν πράξη;

(α) ή στάση άπέναντι στόν έμφύλιο πόλεμο

(β) «άνταλλαγή», «βιομηχανία»

(γ) έξέλιξη στήν κατεύθυνση πρός τό σοσιαλισμό

(δ) ό ρεφορμισμός

(ε) ή «έλευθερία».

Γράφτηκε νωρίτερα άπό τίς 14 τοῦ Ἰούλη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΓΟΥ ΣΤΟ I ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ *

Τά ἐπιχειρήματα τῶν *θεωρητικῶν* ὑπερασπιστῶν τοῦ καπιταλισμοῦ, τῶν μενσεβίκων καί τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν:

«Δικτατορία *ἑνός* κόμματος»;
= τῆς πρωτοπορίας τοῦ προλεταριάτου. = Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

1900—1903
(1) 1903—1904
(2) 1905—1907
(3) 1908—1911
(4) 1912—1914
(5) 1914—1917
(6) 1917 II. — X.

Ἑνιαῖο σοσιαλιστικό (ἤ δημοκρατικό) μέτωπο; ≠ μικροϋποχωρήσεις στήν ἀστική τάξη.

(Ἡ ΚΕ τῶν μενσεβίκων. 26. VII. 1919)[153].

«Ψυχή τοῦ σοσιαλισμοῦ = ἡ ἐλευθερία».

«Ἰσότητα τῆς ἐργασιακῆς δημοκρατίας».

§ 23 τοῦ Σοβιετικοῦ Συντάγματος.

Τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα
συνήθεια
τῶν πλουσίων = τῶν φτωχῶν.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 131-138. *Ἡ Σύντ.*

{Ἡ δύναμη τοῦ πλούτου, ἡ δύναμη τῆς συνήθειας, ἡ δύναμη τῶν ἰδιαίτερων συμφερόντων τῶν μικρονοικοκυριῶν + ἐλευθερία ζύμωσης + ἰσότητα ψηφοφορίας!}

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ Ἰούλη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΜΕΣΑ ΣΕ ΠΡΟΘΑΛΑΜΟ ΛΑΚΕΔΩΝ» *

1

«*Μέσα σέ προθάλαμο λακέδων*». 1) Ἡ φιλολογία ἀπό τό Νότο. — 2) Οἱ λακέδες ὅταν ὀξύνεται στό ἔπακρο ἡ πάλη. — 3) Λακέδικο φράκο. — 4) Λακέδικη ὑποκρισία. — 5) Λακέδικη δειλία. — 6) «Ἐμφύλιος πόλεμος». — 7) Μορφές του. — 8) Ἐμφύλιος πόλεμος καί σκληρότητα etc. — 9) «Ἐμφύλιος πόλεμος ἀνάμεσα στούς προλετάριους». — 10) 1793 vs ** 1919. — 11) Ἡ ἧττα τῆς *πρώτης* ἐπανάστασης. — 12) Παγκόσμιος μπολσεβικισμός καί Σοβιέτ. — 13) Ἡ ΙΙ καί ἡ ΙΙΙ Διεθνής. — 14) α) Μεταρυθμίσεις καί ἐπανάσταση, — β) ρεφορμιστές καί ἐπαναστάτες. — 15) Ἡ συνωμοσία τῆς Πετρούπολης VI. 1919 (ad § 7 ***). — 16) Labour lieutenants of the capitalist class (ad *2-5*) = Διεθνής τῆς Βέρνης. — 17) «Ἀναρχομπλανκισμός» = § 14β. — 18) «Μιά ἀντιδραστική μάζα». — 19) Ἐργάτης καί ἀγρότης. — 20) «Καταναλωτική» ἄποψη. — 21) «Στρατιωτική ὑπηρεσία» (ad § 7). — 22) Ἡ λακέδικη ἔννοια τῆς «ἐλευθερίας τοῦ Τύπου» + «κοινοβουλευτισμός»... — 23) Ὁ Μάρξ 1848 καί *1914-1919*. — 24) Οἱ σοσιαλδημοκράτες τῆς Γεωργίας καί ἡ συμμαχία μέ τήν Ἀντάντ. — 25) Οἱ ἀποχρώσεις ἀπό τόν Μάρτοφ ὥς τόν Πότρεσοφ. —

2

Εἰσαγωγή.

I. *1*. Λακέδες. *2-5* ****

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 139-145. *Ἡ Σύντ.*

** — versus — σέ σύγκριση μέ. *Ἡ Σύντ.*

*** — στήν § 7. *Ἡ Σύντ.*

**** Οἱ ἀριθμοί σημαίνουν τά σημεῖα τοῦ πρώτου προσχεδίου. *Ἡ Σύντ.*

«Πάνω ἀπό τίς ἀκρότητες» Μάρτοφ.

II. Ἐμφύλιος πόλεμος.
6—9

III. *20—21—22*
Τά ἐπιχειρήματά «τους»
+ *19*.

IV. Ἡ στάση ἀπέναντι στήν Ἀντάντ.
(Βασιλεία)
+ *2 4*.

V. Διδάγματα. 23.
16. 25.
17.
13. + 14. + 17. + 18.

VI. Ἡ συνωμοσία τῆς Πετρούπολης. *1 5*.

VII. ΣΣ *
10. 11. 12.

3

Τό τέλος τοῦ ἄρθρου «Μέσα σέ προθάλαμο λακέδων» θά πρέπει νά διατυπωθεῖ περίπου ἔτσι:

a) Ἡ ἀπαίτηση τοῦ Μάρτοφ νά σταθεῖ «πάνω» ἀπό τίς δυό ἀκρότητες: τῆς ἀστικῆς τάξης καί τοῦ προλεταριάτου, καί τῶν δυό δικτατοριῶν.

b) Ἡ οὐσία τῆς ἀπαίτησης αὐτῆς = μικροαστοί
1848 ἀξιοθρήνητοι καί γελοῖοι (1793 μεγάλοι)
1918 σιχαμεροί, ἀπεχθεῖς.

c) Οἱ ἀποφάσεις τοῦ IX Συμβουλίου τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν στίς 18—21. VI. 1919
idem **
πάνω καί ἀπό τίς δυό ἀκρότητες, ἐνάντια καί στίς δυό δικτατορίες etc., ἀλλά στήν πράξη;

d) Ἡ στάση ἀπέναντι στόν ἐμφύλιο πόλεμο; Ὅπως καί τοῦ Μάρτοφ: ἀδιέξοδος, χωρίς καμιά ἔκβαση, νά συγκατατεθοῦμε στό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα (= λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης).

e) «Ἀνταλλαγή», «βιομηχανία»
(ὑπέρ τοῦ καπιταλισμοῦ).

---

* — Summa summarum — γενικό συμπέρασμα. *Ἡ Σύντ.*

** — ἐπίσης. *Ἡ Σύντ.*

f) «Ἐξέλιξη στήν κατεύθυνση τοῦ σοσιαλισμοῦ — μέσω τῆς δημοκρατίας» (= ρεφορμισμός).

ff) *Οἱ ἀγρότες* καί *οἱ ἐργάτες*.

g) Ὁ ρεφορμισμός *ἐνάντια* στήν ἐπανάσταση πού ἄρχισε = λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης.

h) Ὑπέρ τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης
(καί πάλι ρεφορμιστικά συνθήματα).

i) «Ἐλευθερία» ἐνάντια στή δικτατορία.

k) Μικροαστοί, ἀντιδραστικοί, ταλαντευόμενοι.

l) Δρῶντες (οἱ Λίμπερ, οἱ Ἀλέξινσκι, οἱ Αὐξέντιεφ etc.) καί φλυαροῦντες (Μάρτοφ, Τσερνόφ etc.).

m) ΣΣ = *ἀντιδραστικοί μικροαστοί*.

Γράφτηκε τόν Ἰούλη τοῦ 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 23-24

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Νά τροποποιηθεῖ ὁ κανονισμός τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας * καί διαμέσου ὅλων τῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας νά ἐπιτευχθεῖ ἡ διενέργεια πραγματικοῦ ἐλέγχου, στό πνεῦμα τῶν ἑξῆς θέσεων:

1) Νά ἀπαγορευτεῖ ἐντελῶς στούς τσιφλικάδες ἤ στούς διευθυντές νά κατέχουν θέσεις στά σοβχόζ τοῦ ἴδιου εἴτε τοῦ γειτονικοῦ νομοῦ, ὅπου τά πρόσωπα αὐτά ἦταν στήν περίοδο τῆς ἐξουσίας τῶν τσιφλικάδων.

2) Ἡ κατάρτιση τῶν καταλόγων τῶν διευθυντῶν καί τῶν ὑπαλλήλων στά σοβχόζ νά γίνεται μέ τέτιο αὐστηρό ἔλεγχό τους, ὅπως γίνεται καί γιά τούς στρατιωτικούς εἰδικούς, ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀντεπαναστατικότητάς τους.

3) Νά αὐξηθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν νομῶν καί τῶν κυβερνείων στά σοβχόζ καί νά δυναμώσει ὁ ἔλεγχος ἀπό τίς Γεωργικές ὑπηρεσίες τῶν νομῶν καί τῶν κυβερνείων.

4) Νά ἀπαιτηθεῖ ἀπό τίς διοικήσεις τῶν συνδικάτων νά δίνουν μεγαλύτερη προσοχή καί περισσότερες δυνάμεις στίς ἐργατικές ἐπιτροπές καί στή δουλιά τους.

5) Νά ἀπαγορευτεῖ ἡ δουλιά μέ τό μισακάρικο σύστημα καί ἄλλα παρόμοια στά σοβχόζ.

6) Νά παραπεμφθεῖ στό δικαστήριο ἀμέσως ὅλο τό προσωπικό τοῦ σοβχόζ στίς περιπτώσεις ἐκεῖνες πού δέν θά ἀποδείξει τήν ἔμπρακτη ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 59 τοῦ Νόμου γιά τή σοσιαλιστική γαιορύθμιση, δηλ. τήν παροχή *βοήθειας* στήν τοπική ἀγροτιά.

---

* Μετά τίς λέξεις «τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας» στό χειρόγραφο μπῆκε τό κείμενο: «γιά τήν ὀργάνωση καί δράση τῶν διευθύνσεων τῶν σοβιετικῶν νοικοκυριῶν τῶν κυβερνείων καί περιφερειῶν», πού γράφτηκε ἀπό τή γραμματέα τοῦ ΣΛΕ Λ. Α. Φότιεβα. *Ἡ Σύντ.*

7) Νά καταρτιστοῦν ὑποδείγματα ἀπολογισμοῦ τῶν σοβχόζ καί τῶν ἐργατικῶν ἐπιτροπῶν στόν τοπικό ἀγροτικό πληθυσμό καί ἐνημέρωσής του.

8) Νά ζητηθοῦν ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας καί ἀπό τήν ἐργατική ἐπιτροπή, καί ἀπό 1 εἴτε 2 Γεωργικές ὑπηρεσίες τῶν βασικότερων κυβερνείων, μηνιαῖες ἐκθέσεις πρός τό ΣΛΕ μέ ἐξακριβωμένα στοιχεῖα γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ.

9) Νά ἀνατεθεῖ στήν Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς νά διευρύνει τή λεπτομερειακή περιγραφή τῶν σοβχόζ πού τῆς ἔχει ἀνατεθεῖ μέ τά ἀπαραίτητα στοιχεῖα γιά τόν ἔλεγχο πραγματοποίησης τῶν σημείων πού ἀναφέρθηκαν.

10) Νά ἐπανεξεταστεῖ ἡ διανομή τῆς γῆς στά σοβχόζ, ἰδιαίτερα ἀπό τήν ἄποψη τῆς ὑπερβολικῆς ἔκτασης γῆς σ' αὐτά, εἴτε τῆς κατάληψής της ἀπό μή προλεταριακές ὀργανώσεις.

11) Νά γίνει γενικός κανόνας ἡ πρόταση ὑποψηφίων στά σοβχόζ ἀπό τίς Γεωργικές ὑπηρεσίες κυβερνείων καί νομῶν.

12) Ὁ κανονισμός καί τά μέτρα νά ὑποβληθοῦν στό ΣΛΕ, ἀφοῦ περάσουν προκαταρκτικά ἀπό τήν ἐπιτροπή * τῶν Σεροντά, Σαπρόνοφ, Βλαντίμιρσκι, Τσιουρούπα, Μιλιούτιν καί Γκόλουμπεφ **.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 5 τοῦ Αὐγούστου 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στή συνέχεια στό χειρόγραφο ἀκολουθοῦν οἱ λέξεις: «ἀποτελούμενη ἀπό», πού τίς ἔγραψε ἡ Λ. Α. Φότιεβα. *Ἡ Σύντ.*

** Στή συνέχεια στό χειρόγραφο ἀκολουθεῖ τό κείμενο: «Στήν ἐπιτροπή νά δοθεῖ ἑβδομαδιαία προθεσμία. Ἡ σύγκλησή της καί ἡ εἰσήγηση νά ἀνατεθοῦν στόν Σερεντά», πού τό ἔγραψε ἡ Λ. Α. Φότιεβα. *Ἡ Σύντ.*

ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΩΝ ΣΙΤΗΡΩΝ» *

1

N B

Γιά τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν

Τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν	εἶναι	ἔγκλημα κατά τοῦ κράτους
» » » » »	εἶναι	ἐξόντωση ἑκατομμυρίων γιά χάρη τοῦ κεφαλαίου
» » » » »	εἶναι	καθεστώς Κολτσάκ.

Ἐργάτης καί ἀγρότης.

Σοσιαλισμός. Quid est; **

Ἡ ἐκμηδένιση τῶν τάξεων. *Ergo* ***, ἐκμηδένιση *τῆς ἀγροτιᾶς,* ἐκμηδένιση *(τῆς ἐργατικῆς τάξης)* τοῦ ἐργάτη.

Οὔτε τούς ἀγρότες, οὔτε τούς ἐργάτες, ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι.

Νά δοθοῦν τά περισσεύματα.

Αἰσχροκέρδεια.

Ἡ ἰδιοκτησία = *διχόνοια.*

Ἡ ἐργασία = *ἕνωση.*

Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι = *μαῦροι ἀντιδραστικοί.* Μέ τά ἐπιχειρήματά τους δουλεύουν *ὅλες* οἱ ἐφημερίδες, ὅλοι οἱ «θεωρητικοί συνεργάτες» τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες = προμηθευτές *«ἰδεῶν» γι' αὐτούς.*

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 167-170. *Ἡ Σύντ.*

** — Τί εἶναι; *Ἡ Σύντ.*

*** — Συνεπῶς. *Ἡ Σύντ.*

Ἀπό τή 1 τοῦ Αὐγούστου 1917 ὥς τή 1 τοῦ Αὐγούστου 1918 = *3 0,* χωρίς τή συμμετοχή καί τῆς Σιβηρίας, καί τοῦ Ντόν, καί τῆς Οὐκρανίας.

Ἀπό τή 1 τοῦ Αὐγούστου 1918 ὥς τή 1 τοῦ Αὐγούστου 1919 = *1 0 5*.

$(105 \times 3._5 = 367._5)$

2

(Τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν)

Γιά τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν καί γιά τή στάση τοῦ ἀγρότη ἀπέναντι στόν ἐργάτη

1. Πῶς νά βροῦμε τελικά διέξοδο;
2. 400 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρῶν στό κράτος.
3. Τό βασικό ἐμπόδιο;
4. Ἡ δύναμη τῆς συνήθειας, τῆς διχόνοιας, τῆς δυσαρέσκειας, τῆς φαγωμάρας, *τοῦ καπιταλισμοῦ.*
5. Τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν εἶναι *καπιταλισμός,* ἐπιστροφή στήν παντοδυναμία τῶν πλουσίων, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.
6. » » » » » εἶναι ἐξόντωση ἑκατομμυρίων γιά χάρη τῶν κερδῶν τῶν καπιταλιστῶν.
7. » » » » » εἶναι καθεστώς Κολτσάκ.
8. » » » » » εἶναι *ἔγκλημα κατά τοῦ κράτους.*
9. Τά σοφίσματα (ἤ ἡ «θεωρητική» ὑπεράσπιση) τῶν μενσεβίκων καί τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν.

{ οἱ «συνεταιρισμοί»
ὁ ἰδιωτικός ἐμπορικός μηχανισμός
κάτω οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς [154] }

10. «Ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων» (;) { { ὁ τεμπέλης καί ὁ φιλόπονος } τό καθῆκον τῶν (ἐμπορευματοκατόχων) }
11. Δάνεια στό κράτος.
12. Πόλεμος μέχρι θανάτου. {
13. Ἡ δύναμή μας στόν πόλεμο αὐτό. }

14. Τά κλαυθμυρίσματα τῆς διανόησης.

15. Συγκέντρωση τῶν περισσευμάτων.

3

Etwa *:

Πῶς νά σταθεροποιήσουμε τή νίκη, νά τήν ἐξασφαλίσουμε καί νά τήν ὁλοκληρώσουμε;

Νά πάρουμε ὅλα τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν.

Πῶς; Εἶναι ἄραγε σωστός ὁ τρόπος;

Σωστός (30 vs 105)

οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς καί ὁ μεσαῖος ἀγρότης.

Contra στούς μενσεβίκους καί τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου καί ὁ καπιταλισμός (§§ 5—8).

Ἡ «ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων» καί τά *δάνεια*.

Πόλεμος στούς μαυραγορίτες.

Ἡ δύναμή μας στόν πόλεμο αὐτό.

Γράφτηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — Περίπου, σχεδόν. *Ἡ Σύντ.*

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ»*

Τό παράδειγμα τῆς Πετρούπολης.
Ἡ σημασία του:
«οἱ νίκες στό Κούρσκ»
ἐκφοβίζουν
πανικός
ποτέ!

\+
{Βέσενσκαγια, πρός τό κέντρο τῶν κοζάκων τοῦ Ντόν} ||||| Νά μήν ἀλλάξουμε τό σχέδιο, *νά μή θίξουμε τίς διαταγές*, νά μή μᾶς πιάσει πανικός, νά δόσουμε **συμπληρωματικές** δυνάμεις.

Ὅμως νά τίς *δόσουμε* καί μέ φοβερή ἐνεργητικότητα.
γιατί
ὁ κίνδυνος ὑπάρχει, τεράστιος, ποτέ δέν ἦταν τέτιος.
Προλεταριακή πρωτοβουλία.
Τό παράδειγμα τῆς Πετρούπολης.
Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.
Ὁ λιποτάκτης «ταλαντεύτηκε».
Μέσω τοῦ Ὀργανωτικοῦ γραφείου.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 3 τοῦ Ὀχτώβρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 206-208. *Ἡ Σύντ.*

ΠΡΟΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ *

1

(ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΛΕΥΡΕΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ)

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Ἡ ἔξοδος ἀπό τήν ταξική κοινωνία στή μή ταξική, στήν ἀταξική.

Οἱ τρεῖς βασικές ὁμάδες, τάξεις: οἱ ἐκμεταλλευόμενοι, οἱ ἐκμεταλλευτές, οἱ μεσαῖοι· οἱ ἐργάτες, οἱ καπιταλιστές, ἡ μικροαστική τάξη.

Πῶς νά βγοῦμε; «Πλειοψηφία» γενικά ἀπό διάφορες τάξεις; *Ὄχι* ταξική πάλη, *ἀλλά* πλειοψηφία;

Συνέχιση τῆς ταξικῆς πάλης μέ ἄλλη μορφή: κυρίαρχη τάξη (οἱ ἐκμεταλλευόμενοι· *τό προλεταριάτο* καί ὄχι γενικά οἱ ἐκμεταλλευόμενοι).

Οἱ μεσαῖοι, οἱ ταλαντευόμενοι, οἱ ὁδηγούμενοι.

Καπιταλιστές (ἐκμεταλλεύοντες), *καταστελλόμενοι,* καταπνίγεται ἡ ἀντίστασή τους.

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σάν νέα μορφή τῆς ταξικῆς πάλης, τοῦ περάσματος (τοῦ μεταβατικοῦ σταδίου τῆς κοινωνίας) ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό.

Δυό βασικά, πού προκύπτουν στή συνέχεια, ζητήματα:

α) Ἡ πλειοψηφία τοῦ προλεταριάτου ἀνάμεσα στόν πληθυσμό, σάν ὅρος, δηλ. ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι παραδεκτή *μόνο ὅταν* τό προλεταριάτο ἀποτελεῖ τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ.

β) Οἱ μορφές τῆς ταξικῆς πάλης σ' αὐτό, τό ἰδιαίτερο, στάδιο. Παλιές μορφές ἤ νέες; σέ τί συνίσταται τό νέο;

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 259-268. *Ἡ Σύντ.*

Ada *	51%	minimum; (etwa)	
51 + 10 = 61 (φτωχ. ἀπό τά 40)	40%	οἱ μεσαῖοι (ἡ μικροαστική τάξη)	{ etwa }
	9%	οἱ καπιταλιστές	
	100		
ἀλλά ἄν etwa:	20%	τό προλεταριάτο	
20 + 30 + 15 ½ 30 = 65	75%	ἡ μικροαστική τάξη	{ 30 φτωχοί, 30 μεσαῖοι, 15 πλούσιοι }
	5%	οἱ καπιταλιστές	
	100		

{ Τό προλεταριάτο σέ *ἰμπεριαλιστική* χώρα % τῶν ἰμπεριαλιστῶν ἀνάμεσα στό προλεταριάτο; à l' anglaise?** (σύγκρ. Engels 1852-1892). Ἀπορίπτουν τό νέο καί τό οὐσιαστικό, τό συγκεκριμένο, καί ἀναμασοῦν τά πασίγνωστα γιά τό «προλεταριάτο» γενικά. }

2

ΜΕΡΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΛΕΥΡΕΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σάν *καθοδήγηση* τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν (καί ὅλης τῆς κοινωνίας) ἀπομέρους τοῦ προλεταριάτου.

Τά δυό βασικά καθήκοντα (καί ἀντίστοιχα, οἱ δυό νέες μορφές) τῆς ταξικῆς πάλης στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου:

(1) ἡ καταστολή τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν (καί κάθε ὑποτροπῆς, ἐπανόδου στόν καπιταλισμό καί στίς καπιταλιστικές παραδόσεις).

(2) ἡ συστηματική καθοδηγητική *ἐπιροή* (ἐπίσης = πάλη, ὅμως ἰδιαίτερης μορφῆς, ὑπερνίκηση μιᾶς ὁρισμένης, ἐντελῶς διαφορετικῆς, εἶναι ἀλήθεια, ἀντίστασης καί ἐντελῶς διαφορε-

* — Στό σημεῖο Ἡ Σύντ.

** — ἀλά ἀγγλικά; Ἡ Σύντ.

τικοῦ εἴδους ὑπερνίκηση) σέ *ὅλους* τούς ἐργαζόμενους ἐκτός τῶν προλεταρίων.

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἡ μετατροπή του σέ *κυρίαρχη* τάξη. Ἡ κυριαρχία μιᾶς τάξης ἀποκλείει τήν ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα.

NB:

{ σχετικά μέ τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τήν ἐκμετάλλευση «γενικά» }

Ἐλευθερία καί ἰσότητα εἶναι εἴτε kritiklose * ἐπανάληψη τῆς *ἀστικῆς* δημοκρατίας, εἴτε μιά θολή - ὀνειροπόλα (echt kleinbürgerlich **) ἐπιδίωξη γιά *κάποιο* ἐντελῶς νέο σύστημα, γιά ἕνα σοσιαλισμό in abstracto ***.

Ἀλλά στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο χρειάζεται (καί γενικά καί ἰδίως τώρα) συγκεκριμένος καθορισμός τῶν καθηκόντων του γιά τό *πέρασμα, γιά τά βαθμιαῖα βήματα ἀπό* τό παλιό στό νέο.

Πραγματικά βήματα πρός τήν «ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα», δηλ. (sonst Phrase, lauter Phrase! ****) πρός τήν *ἐξάλειψη τῶν τάξεων*. Μ' ἕνα τρόπο, πάνω σέ μιά γραμμή, μπορεῖ καί πρέπει νά ἐξαλειφθεῖ ἡ τάξη (καί οἱ τάξεις) τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

Αὐτές *μποροῦν «νά ἀνατραποῦν»*.

Δέν μποροῦν *«νά ἀνατραποῦν»* οἱ *μή* ἐκμεταλλεύτριες εἴτε οἱ *μή ἄμεσα* ἐκμεταλλεύτριες τάξεις (ἡ ἀστική διανόηση· ἡ μικροαστική τάξη, ἡ ὁποία *qua* Eigentümerin der Produktionsmittel ***** εἶναι στόν ἴδιο βαθμό ἐκμεταλλεύτρια in potentia et partialiter in praxi ******).

3

ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

1. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι *συνέχιση* τῆς ταξικῆς πάλης (σέ νέα μορφή).
2. Τό κράτος = *μόνο* ὄργανό της.

---

* — μή κριτική. *Ἡ Σύντ.*

** — πραγματικά μικροαστική. *Ἡ Σύντ.*

*** — σέ ἀφηρημένη μορφή. *Ἡ Σύντ.*

**** — στήν ἀντίθετη περίπτωση αὐτό εἶναι λόγια, κούφια λόγια. *Ἡ Σύντ.*

***** — λόγῳ τοῦ ὅτι αὐτή εἶναι ἰδιοκτήτης μέσων παραγωγῆς. *Ἡ Σύντ.*

****** — σέ δυνατότητα, καί ἐνμέρει καί στήν πράξη. *Ἡ Σύντ.*

3. Ἡ μορφή τοῦ ὀργάνου αὐτοῦ δέν μπορεῖ νά εἶναι ἡ προηγούμενη. Ἰδιαίτερα, ἡ τυπική ἰσότητα δέν μπορεῖ νά εἶναι μορφή πάλης ὑπέρ τῆς ὑλικῆς ἰσότητας, ἐνάντια στήν πραγματική ἰσότητα.

4. Οἱ δυό βασικές γραμμές (εἴτε μορφές, εἴτε τύποι) τῆς ταξικῆς πάλης στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου:

5. A) καταστολή τῶν ἐκμεταλλευτῶν. = Πόλεμος πιό ἀμείλικτος ἀπ' ὅ,τι οἱ ἄλλοι.

6. B) «οὐδετεροποίηση» τῶν μεσαίων στοιχείων, τῆς μικροαστικῆς τάξης, τῆς ἀγροτιᾶς. Ἡ οὐδετεροποίηση δημιουργεῖται μέ τήν πειθώ, τό παράδειγμα, τά διδάγματα τῆς πείρας, σταμάτημα τῶν παραβιάσεων μέ τή βία κ.ο.κ.

7. C) ὑποταγή σ' ἐμᾶς τοῦ ἐχθρικοῦ γιά θετική δουλιά στοιχείου («εἰδικοί»).

8. + D) Καλλιέργεια τῆς νέας πειθαρχίας.

9. Ἡ δικτατορία vs μέ τή δημοκρατία. Ἡ δικτατορία εἶναι ἄρνηση τῆς δημοκρατίας (γενικά). Ἡ δικτατορία τῆς καταπιεζόμενης τάξης εἶναι ἄρνηση τῆς δημοκρατίας γιά τήν καταπιέζουσα τάξη, διεύρυνσή της γιά τήν καταπιεζόμενη.

10. Ἡ δημοκρατία συγκεκριμένα, =

11. α) ἰσότητα ὅλων τῶν πολιτῶν μπροστά στό νόμο. — Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἰσότητα μέ τόν ἐκμεταλλευτή, ὅταν αὐτός ἀνατρέπεται.

12. β) πολιτική ἐλευθερία γιά ὅλους τούς πολίτες. — Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει πολιτική ἐλευθερία γιά τούς ἐκμεταλλευτές.

13. γ) λήψη ἀποφάσεων μέ πλειοψηφία ὅλων τῶν πολιτῶν. — Ὄχι: ἐκτός ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές καί *στό πεῖσμα τῶν ταλαντευόμενων.*

14. Λήψη ἀποφάσεων *μέ ψηφοφορία,* τέτια εἶναι ἡ οὐσία τῆς εἰρηνικῆς εἴτε τῆς καθαρῆς δημοκρατίας. Στήν πράξη, *μέ τό χρῆμα* στήν ἀστική δημοκρατία. *Μέ τήν ταξική πάλη,* μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο κατά τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τό κεφάλαιο, κατά τήν ἀνατροπή τοῦ κεφαλαίου.

15. *Μιά* τάξη διεξάγει στόν καπιταλισμό τήν ταξική πάλη ἐνάντια στό κεφάλαιο. Idem στή συνέχισή της μέ τή μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἡ μικροαστική τάξη — «στό βαθμό πού» (cf. «Κομμουνιστικό Μανιφέστο»).

16. Λήψη ἀποφάσεων μέ ψηφοφορία, δηλ. μέ τήν τυπική

ἔκφραση τῆς θέλησης, σέ συνθῆκες διατήρησης τῶν καπιταλιστικῶν παραγόντων (αἰτιῶν) καθορισμοῦ τῆς θέλησης = ἀστική δημοκρατία. Λήψη ἀποφάσεων μέ ταξική πάλη καί ἐμφύλιο πόλεμο ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές = προλεταριακή δημοκρατία. Τό προλεταριάτο μέ τήν πάλη του, μέ τήν ἐπαναστατική πάλη *καταστρέφει* τίς καπιταλιστικές σχέσεις ἰδιοκτησίας, ergo, τούς καπιταλιστικούς παράγοντες (αἰτίες) καθορισμοῦ τῆς θέλησης καί τῆς ἀπόφασης γιά τούς ταλαντευόμενους.

17. Λήψη ἀποφάσεων μέ ψηφοφορία = ὅλοι ἴσοι, *«μήν ὑπολογίζοντας»* τό χρῆμα, τό κεφάλαιο, τήν ἀτομική ἰδιοκτησία. Λήψη ἀποφάσεων μέ τήν ταξική πάλη καί τόν ἐμφύλιο πόλεμο: πρῶτα νά ἐξαλειφθεῖ ἡ καταπίεση τοῦ χρήματος, τοῦ κεφαλαίου, τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, ὕστερα νά ψηφίσουν ὄχι οἱ ἐκμεταλλευτές. Στό βαθμό πού θά ἐκπληρωθεῖ τό πρῶτο θά γίνει καί τό δεύτερο. Ἀνάλογα μέ τίς ἐπιτυχίες τοῦ πρώτου θά ἔχει ἐπιτυχίες καί τό δεύτερο.

18. Ἡ λήψη ἀποφάσεων μέ ψηφοφορία θά ἦταν ὁλοκληρωτικά ἐφικτή ὅταν ὑπάρξει καθολική εὐσυνειδησία (ergo *ἤδη* στή μή ταξική κοινωνία), ἔλλειψη ἀντίστασης ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές. = Οὐτοπία τοῦ ρεφορμισμοῦ.

19. Δημοκρατία στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου: συνέδρια, συνελεύσεις, τοπική αὐτοδιοίκηση, λήψη ἀποφάσεων μέ τή θέληση τῶν ἐργαζομένων, θρησκεία, γυναίκα, καταπιεζόμενα ἔθνη: «Ὅσο ὁ οὐρανός ἀπό τή γῆ». Ἡ ἐκπαίδευση τῶν ἐργαζομένων γίνεται χωρίς τούς καπιταλιστές = δημοκρατία στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

20. Ἐξαπάτηση τῶν ἐργαζομένων μέ τήν τυπική ἰσότητα σέ συνθῆκες διατήρησης τῆς καπιταλιστικῆς καταπίεσης, τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου, τῆς καπιταλιστικῆς δουλείας = ἡ ἀστική δημοκρατία.

21. Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἡ ἐκπαίδευση ὅλων τῶν ἐργαζομένων ἀπό *μιά* τάξη, ἀπό τό προλεταριάτο, idem ἡ καθοδήγηση. *Νά ὁδηγεῖ. Κυρίαρχη τάξη = μιά,* τό προλεταριάτο. Ἡ κυριαρχία ἀποκλείει τήν ἐλευθερία καί τήν ἰσότητα.

22. Ἡ ἀγροτιά σάν ἐργαζόμενοι = σύμμαχος· σάν ἰδιοκτῆτες καί μαυραγορίτες = ἐχθρός. «Στό βαθμό πού». Αὐτό δέν εἶναι ψηφοφορία, ἀλλά ἡ πορεία τῆς ἐπανάστασης, ἡ πορεία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τά διδάγματά του, τό συμπέρασμά του.

23. Προλεταριάτο ὄχι γενικά, ὄχι in abstracto, ἀλλά στόν 20ό αἰώνα, ὕστερα ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Εἶναι ἀναπόφευκτη *ἡ διάσπαση* μέ τίς κορυφές. Παράκαμψη τοῦ συγκεκριμένου, ἐξαπάτηση μέ ἀφαιρέσεις. (Ἡ διαλεκτική vs μέ τόν ἐκλεκτικισμό).

24. Ὁ Ἔνγκελς τό 1852 γιά τήν Ἀγγλία. 1852-1892. Cf. 1914-1919. Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου = ἀνατροπή τῶν ὀπορτουνιστικῶν κορυφῶν του, πέρασμα ἀπό τήν ἀριστοκρατία τῆς ἐργατικῆς τάξης στή μάζα, «πάλη γιά τήν ἐπιρροή». Ὄχι χωρίς διάσπαση.

25. Τά Σοβιέτ = προλεταριακή δημοκρατία = ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες στό Σοβιετικό Σύνταγμα. «Ἡ ἰσότητα τῆς ἐργασιακῆς δημοκρατίας». § 23 τοῦ Συντάγματος. «Δικτατορία ἑνός κόμματος».

26. Ἡ ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν ἀρχίζει πρίν ἀπό τήν ἀνατροπή τους καί δυναμώνει μέ τήν ἀνατροπή τους. Ἡ ὄξυνση τῆς πάλης ἀπό τίς *2* πλευρές ἤ ἀποφυγή τῆς πάλης (Κάουτσκι).

27. Ὑπῆρξε ἐποχή (etwa 1871-1914), πού ἔπρεπε νά ἀναπτυχθοῦν οἱ καθυστερημένοι μέ τήν καθολική ψηφοφορία, χωρίς ἐπανάσταση (+ ἀπεργίες etc.). — Ἦλθε ἡ ἐποχή τῶν ἐπαναστάσεων (1917 —), ὅταν ἀναπτύσσει τήν πορεία τῆς ἐπανάστασης τοῦ *προλεταριάτου* ὁ ἐμφύλιος πόλεμός του.

28. Τό ἀναπτυγμένο προλεταριάτο καί οἱ «moderne Barbaren» *. Ἡ πείρα τῆς ἐπανάστασης. *Νά πάρουμε μέ τό μέρος μας* καί *νά κατευθύνουμε*. Τό κύρος τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου ἀνάμεσα *στούς ἐργαζόμενους*.

29. Οἱ ταλαντευόμενοι καί οἱ κουρασμένοι vs μέ τό προλεταριάτο.

30. Ἰμπεριαλισμός = ἐκτράχυνση τοῦ καπιταλισμοῦ, σάπισμά του, στρατιωτική ἐξουσία πάνω στούς καθυστερημένους. (Cf. Hobson καί τό δικό μου «Ἰμπεριαλισμό».)

31. Μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο. Marx 1870: θά ἐκπαιδεύσει στό χειρισμό τῶν ὅπλων. Cf. Κάουτσκι 1914-1918.

32. **«Πλειοψηφία»;** Τό 51% (αα) τοῦ προλεταριάτου εἶναι *λιγότεροι* ἀπ' ὅ,τι τό 20% (ββ) προλεταριάτου, *ἄν* στά αα ὑπάρχει περισσότερη ἰμπεριαλιστική μόλυνση καί ἀντίσταση τῆς μικροαστικῆς τάξης.

33. «Συμπαγής ἀντιδραστική μάζα».

NB Ὁ Engels τό 1875. Σχετικά μέ τήν Κομμούνα καί μέ ὅλη τή *δικτατορία τοῦ προλεταριάτου*.

---

* — οἱ «σύγχρονοι βάρβαροι». *Ἡ Σύντ.*

Τέσσερα κύρια μέρη (*A*, *B*, *C*, *D*)· *A B C* —γενικο· *D* — «ρωσικό».

σάν

Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι συνέχιση τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου. (1.

Τό κράτος, στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, δέν εἶναι παρά νέο ὄργανο τῆς ταξικῆς του πάλης (2.

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει νέα καθήκοντα καί νέες μορφές τῆς πάλης αὐτῆς (3. 4.

Τά τέσσερα κυριότερα νέα καθήκοντα τῆς ταξικῆς πάλης στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου (5. 6. 7. 8. + 26.

A.
Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σάν νέα μορφή τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου (καί νέο στάδιο μέ νέα καθήκοντα).

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σάν ἄρνηση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας (9. 10. 11. 12. 13. 14. 16. 17. 18. 20. + *32*.

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σάν δημιούργημα τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας.

Οἱ ἐπιτυχίες τοῦ δημοκρατισμοῦ στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου (19.

B.
Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σάν καταστροφή τῆς ἀστικῆς καί σάν δημιούργημα τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας.

ad *6*: Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί ἡ ταλαντευόμενη μικροαστική τάξη, ἰδιαίτερα ἡ ἀγροτιά (15. 21. 22. + 25. 28. 29. 33.

Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἡ δικτατορία τῶν ἐπαναστατικῶν στοιχείων τῆς ἐκμεταλλευόμενης τάξης (εἶναι διάσπαση μέ τήν ὀπορτουνιστική κορυφή τοῦ προλεταριάτου) (23. 24.

C. *Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί οἱ ἰδιομορφίες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ* (30.

× ἀποικίες
× διάσπαση τοῦ σοσιαλισμοῦ

ad A {
Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος (31. cf *27*.
Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί ἡ «ἐκμηδένιση» τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος τοῦ προλεταριάτου (cf. Κάουτσκι).
}

D. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τό Σοβιετικό Σύνταγμα (25.

---

§ 9. Ἡ δικτατορία vs μέ τή δημοκρατία («Καθαρή δημοκρατία»).

Allgemeines *

10. (α) Ἰσότητα (11).
11. (β) Πολιτική ἐλευθερία (12)
12. (γ) καί ἐλευθερία γενικά.
13. (δ) Λήψη ἀποφάσεων μέ πλειοψηφία (13)
μέ ψηφοφορία.
14. Οἱ ὅροι της
ἰσότητα
15. εὐσυνειδησία
16. ἐξαπάτηση
17. γραφειοκρατία.
18. Δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης **.
19. Λήψη ἀποφάσεων μέ τήν πάλη στίς πιό ὀξυμένες μορφές της (16).
20. Πλειοψηφία καί *δύναμη* (32).
21. Ἐπιτυχίες τοῦ δημοκρατισμοῦ (19).

---

* — Γενικό. *Ἡ Σύντ.*

** Στό χειρόγραφο οἱ παράγραφοι 9-18 ἔχουν διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

1. Тип диктат.
2. Компар. + – = его
Экк. 3 сущн. #
4. Три осн. группы...
5. Мелк-во и спекуляция.
Данные ЦСУ за год
6. Шаг назад?
7. Реформ. из [illegible]
8. [illegible] 3 [illegible] соц. рев.
9. Гл. "ВЧК" враг = [illegible]
"(Окнм.)"
10. Овед. труда [illegible] м. хоз-во.

Главная тема
(I) Существо
(II) 3 осн. группы.
(III) общ. труд
(из кул. кап.)
[illegible]
(IV) [illegible]
(V) [illegible]
(V) Соединение реформ. рев.

ТТ/ка. §§ 1–8.
9–20.
21–25.
26–32.

Τό χειρόγραφο
τοῦ Β.Ι. Λένιν
«Σχέδιο τῆς μπροσούρας
γιά τή δικτατορία
τοῦ προλεταριάτου». — 1919

4

NB ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Οἰκονομία

1. Σχέδιο τῆς μπροσούρας.
2. Περίληψη + καί — τοῦ
3. Ἡ οὐσία.
4. Τρεῖς βασικές ὁμάδες...
5. Μαύρη ἀγορά καί αἰσχροκέρδεια. Ἐτήσια στοιχεῖα τῆς **Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς.**
6. Ἕνα βῆμα πίσω;
7. Ρεφορμισμός vs μέ τήν ἐπανάσταση.
8. Πάλη γιά **ἀστική ἤ γιά σοσιαλιστική** ἐπανάσταση.
9. Κύριος *«ἐσωτερικός»* ἐχθρός = ἡ μικροαστική τάξη (οἰκονομία).
10. Συνενωμενη εργασία vs μέ μικρό νοικοκυριό.

Πολιτική.

§§ 1—8.
9—20.
21—25.
26—32.

Κύρια θέματα

(I) Ἡ οὐσία.

(II) 3 βασικές ὁμάδες.

(III) Συνενωμένη ἐργασία (ἀπό τό μεγάλο κεφάλαιο *v s* μέ τή μικροαστική τάξη.

(IV) Πίνακες.

(α) *Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς.*

+ (*V*) Σοφίσματα τῶν ρεφορμιστῶν.

Γράφτηκε τό Σεπτέμβρη-Ὀχτώβρη τοῦ 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τά χειρόγραφα

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ II ΠΑΝΡΩΣΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Σύσκεψη τῆς 21/XI. 1919

Α) Βασικά καθήκοντα: ἡ θεμελιακή σημασία τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων καί κομμάτων τῆς Ἀνατολῆς.

Β) Ὀργανωτικά - κομματικά ζητήματα.

Γ) Διοικητικά - κρατικά ζητήματα.

Δ) *Τά συγκεκριμένα ζητήματα τοῦ κάθε ἔθνους* ἀνάλογα μέ τό βαθμό ἀνάπτυξής του, τίς ἰδιομορφίες του κτλ.

Να συνδυαστεῖ τό ἐδαφικό καί τό μή ἐδαφικό γνώρισμα

+ Μή ἐδαφικό γνώρισμα;

Ε) Τρόποι καί μέτρα σύνδεσης μέ τή *φτωχολογιά, μέ τούς ἐργαζόμενους, μέ τούς ἐκμεταλλευόμενους τοῦ κάθε* ἔθνους ἐνάντια στή γραφειοκρατία του, στούς φεουδάρχες, στήν ἀστική τάξη.

+ Στενότατη συμμαχία μέ *τίς ἐργαζόμενες* μάζες τῆς Ρωσίας.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΣΤΟ ΠΚΣΣ [155]

1) Καί ὁ σ. Τόμσκι καί ὅλο τό γραφεῖο τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ (τό Γραφεῖο αὐτό ὑποχρεωτικά ἐγκρίνεται ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΚΚΡ) καλοῦνται ὑποχρεωτικά στή συνεδρίαση τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ γιά ὅλα τά ζητήματα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος.

2) Τό γραφεῖο τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ ἐπεξεργάζεται λεπτομερειακά κανονισμό γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις του μέ τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ. Ὁ κανονισμός αὐτός ἐγκρίνεται ἀπό τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο.

3) Ὁ «Κανονισμός γιά τήν ὁμάδα τοῦ ΚΚΡ στό ΠΚΣΣ» τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς:
στήν § 1 ἀφαιρεῖται ἡ λέξη «καθοδηγητική» [156]
στήν §§ 3 [157] καί; μπαίνει ἡ λέξη «ΚΕ» (ἑνώσεων).
Νά ἐπανεξεταστοῦν πλήρως ἀπό συντακτική ἄποψη μερικές παράγραφοι *
νά ἐπανεξεταστεῖ μέ τόν τρόπο πού ἀναφέρθηκε πιό πάνω, παίρνοντας τό σχέδιο σάν βάση, καί κάνοντας μόνο συντακτικές διορθώσεις.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό χειρόγραφο τό κείμενο ἀπό τή λέξη «τροποποιεῖται» ἔχει διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

ΣΧΕΔΙΑ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΕΛΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΤΟ VII ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ *

Σχέδιο εἰσήγησης

1. (Εἰσαγωγή)
   Ἐμφύλιος πόλεμος, ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν, διεθνής κατάσταση.
2. Τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπέμβασης τῆς Ἀντάντ: τά στρατεύματά *της* (στό Ἀρχάνγκελσκ, στό Νότο). [Ἐξαγορά τῶν τσέχων.]
   Οἱ γάλλοι ναῦτες (Labourbe).
   Ἀρχάνγκελσκ, ἄγγλοι στρατιῶτες, **Χρεοκοπία.**
3. Τό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπέμβασης τῆς Ἀντάντ: ‡ **16** κράτη
   (ὁ Τσῶρτσιλ δέν τό παραδεχόταν, **ὅμως** Ἐσθονία + Φιλλανδία).
   Γιουντένιτς. *Χρεοκοπία.*
4. Πόλεμος = συνέχιση τῆς πολιτικῆς
συγκεφαλαίωση, ἀποτέλεσμά της
ἔλεγχος
συνόψιση etc. } ἐργατική δικτατορία
ἀγρότης
«εἰδικός»
5. Ὁ Κολτσάκ καί ὁ *σιβηριανός* ἀγρότης.
   Ὁ Ντενίκιν καί ὁ *οὐκρανός* ἀγρότης.
   Νά ὁδηγεῖ τόν ἀγρότη = ἡ οὐσία τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.
6. Οἱ διαδόσεις γιά τήν εἰρήνη. Ἀκόμη μιά πρόταση εἰρήνης.
   Θά κάνει ἀπόπειρες ὁ ἐχθρός.
7. Ἡ τρομοκρατία μᾶς ἐπιβλήθηκε — *μετριάζεται.*
8. Μικροαστός, μικροαστική τάξη, διανόηση, «εἰδικοί». Θά εἶναι πιό μετριασμένα.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 387-414, 415-425. *Ἡ Σύντ.*

9. Ἡ πολεμική πείρα (κοινωνική, οἰκονομική, πολιτική, ὀργανωτική, τεχνική etc.)
 γιά τά σιτηρά (τό παρακράτημα vs μέ τό ἐλεύθερο ἐμπόριο)
10. — καύσιμα (τελευταία σειρά μέτρων)
11. — πάλη ἐνάντια στίς ψεῖρες (στόν ἐξανθηματικό τύφο).
12. Κομμουνιστικά Σάββατα. Ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος.
13. ——— Νέα μέλη τοῦ Κόμματος.
14. Ἐξωκομματικές ἐργατικές καί ἀγροτικές συνδιασκέψεις *
15. Ἐπιστράτευση στρατιωτική καί βιομηχανική.
16. Στήν ἐσωτερική, εἰρηνική οἰκοδόμηση θά ἔχουμε ἀκόμη πιό πολλή ἀντοχή καί πιό πολλές ἐπιτυχίες, ἀκόμη πιό πολλά «θαύματα», ἀπ' ὅ,τι στά 2 αὐτά χρόνια πολέμου ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό.

———

(1) 1ο στάδιο:
 δικά της στρατεύματα
(2) 2ο:
 μικροί λαοί
(3) 3ο:
 (Ὀλάρ).
(4) *Πρόταση εἰρήνης.*
(5) Κοινωνική αἰτία τῶν νικῶν κατά τοῦ Κολτσάκ κτλ.
(6) Συμπέρασμα:
 (προλεταριάτο + εἰδικοί + ἀγρότης).
(7) Ἡ τρομοκρατία μᾶς ἐπιβλήθηκε.
(8) «Θά γίνει ἐλαφρότερη» στόν μικροαστό.
(9) Εἰρηνική οἰκοδόμηση.
{(10) Σιτηρά.
{(11) Καύσιμα.
{(12) «Ψεῖρες»...
(13) «Φαντασία» καί «θεμέλιο».

* Στό χειρόγραφο τά σημεῖα 12, 13 καί 14 ἔχουν διαγραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

(14) Βιομηχανική ἐπιστράτευση.
(15) Πηγή δύναμης βαθύτερα καί πλατύτερα:
(16) *Ἀπόφαση.*

33 ἑκατομ. — 40 ἑκατομ. πούτια

τό 75% τοῦ παρακρατήματος πραγματοποιήθηκε.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΤΕΛΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Τό πρῶτο 1/2 τοῦ λόγου τοῦ Μάρτοφ
(1) καί τό 2ο — *διακήρυξη:* **«ἐκδημοκρατισμός»** τοῦ Συντάγματος καί *ἐφαρμογή* του... ἐκτός τῆς δικτατορίας.

(2) { Οἱ δεξιοί ἐσέροι μέ τούς μενσεβίκους
ὁ Βόλσκι κατά τῶν δεξιῶν ἐσέρων }

(3) § 23 Τρομοκρατία καί ΕΕ — ΕΕ ἀκατάλληλοι

ἐλευθερίες,
(αα) καί οἱ συνωμοσίες;
(ββ) καί ὁ κουλάκος;

Πρός *τίς ἐξωκομματικές μάζες*
«γιά τήν καταστολή τῆς ἀστικῆς τάξης»

ἀπό τήν *Μπούντ:*
σοβαρές περιπτώσεις ἀκύρωσης ἀποφάσεων τῶν Ἐκτελεστικῶν Ἐπιτροπῶν ἀπό τά Σοβιέτ...

ἐπανεκλέγονται
«δέν συνέρχονται τά Σοβιέτ»

Ὅλες οἱ ΚΕΕ — στό μέτωπο
περίεργη περίπτωση: «Πρέπει νά εἶναι ἄλλοι».

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Δεκέμβρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

(28 τοῦ Ἰούνη - 15 τοῦ Δεκέμβρη 1919)

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΙΑΛΕΞΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΠΟΥ ΔΙΑΒΑΣΤΗΚΕ ΣΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ «Γ. Μ. ΣΒΕΡΝΤΛΟΦ»

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται γράμμα τοῦ πρώην φοιτητῆ τοῦ Κομμουνιστικοῦ πανεπιστημίου «Γ. Μ. Σβερντλόφ» Γ. Γ. Μπέρζ, τῆς 9 τοῦ Μάρτη 1929, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι ἡ δεύτερη διάλεξη τοῦ Λένιν «Γιά τό κράτος, τή σημασία του, τήν ἐμφάνισή του καί τήν ἐμφάνιση τῶν τάξεων» ἔγινε στίς 29 τοῦ Αὐγούστου 1919.

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΣΤΗΝ VIII ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) 3 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1919

Ἡ εἴδηση γιά τό λόγο αὐτό δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 272 τῆς 4 τοῦ Δεκέμβρη 1919. Γιά τό λόγο τοῦ Λένιν στήν VIII συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀναφέρουν ἐπίσης στίς ὁμιλίες τους μέλη τῆς συνδιάσκεψης (βλ. «Ἡ ὄγδοη συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ). Δεκέμβρης τοῦ 1919. Πρακτικά», Μόσχα, 1961, σελ. 95, 103, 104).

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά στενογραφήματα τῶν ὁμιλιῶν στήν VIII συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί ἀνάμεσά τους τό στενογράφημα τοῦ τελικοῦ λόγου τοῦ Λένιν πάνω στήν εἰσήγηση «Ἡ Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐκρανία». Αὐτό μᾶς κάνει νά ὑποθέσουμε ὅτι ὁ λόγος τοῦ Λένιν εἶχε ἐπίσης στενογραφηθεῖ, ὅμως τό στενογράφημά του δέν βρέθηκε ὥς τώρα.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΠΗΡΕ ΜΕΡΟΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ ΤΗΣ 7ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ ΑΠ' ΤΟ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ Ή ΣΤΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ ΤΗΣ

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται τό σχέδιο ἀπόφασης μέ μιά προσθήκη τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἡ ἀπόφαση ψηφίστηκε στίς 4 τοῦ Ἰούλη 1919 (βλ. Λενινιστική Συλλογή, ρωσ. ἔκδ., τόμ. XXXVI, σελ. 78).

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ, ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΣΛΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΠΟΥ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ. *18 τοῦ Ἰούλη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΤΡΑΤΟ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΒΙΞΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΥΛΕΜΠΑΚΙ. *23 τοῦ Ἰούλη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ. *24 τοῦ Ἰούλη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΤΗΣ ΣΟΔΙΑΣ. *25 τοῦ Ἰούλη 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ. *5 τοῦ Αὐγούστου 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ, ΠΟΥ ΠΗΓΑΙΝΟΥΝ ΣΕ ΑΔΕΙΑ, ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ 1 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1919. *6 τοῦ Αὐγούστου 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΠΑΤΑΤΑΣ. *15 τοῦ Αὐγούστου 1919.*

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ. *28 τοῦ Αὐγούστου 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ. *4 τοῦ Σεπτέμβρη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΔΥΟ Ἢ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ. *8 τοῦ Σεπτέμβρη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΥΣΗ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ 4 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1919 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΔΕΛΤΙΟΥ. *30 τοῦ Σεπτέμβρη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΡΟΝΣΤΑΝΔΗΣ. *1 τοῦ Ὀχτώβρη 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΛΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΕΙΑΣ, ΤΩΝ ΚΛΟΠΩΝ ΣΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΣ, ΤΩΝ ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΥΠΕΡΒΑΣΙΩΝ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ. *21 τοῦ Ὀχτώβρη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΦΟΡΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΓΟΝΙΩΝ. *5 τοῦ Νοέμβρη 1919.*

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΚΛΑΔΩΣΕΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΥΣΙΜΩΝ. *21 τοῦ Νοέμβρη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΠΑΤΑΤΑΣ. *22 τοῦ Νοέμβρη 1919.*

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΥΣΟΞΥΛΩΝ. *29 τοῦ Νοέμβρη 1919.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά σχέδια τῶν παραπάνω διαταγμάτων, ἀποφάσεων, ὁδηγιῶν καί κανονισμῶν τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, μέ διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἕνα μέρος τους ἔχει δημοσιευτεῖ (βλ. Λενινιστική Συλλογή, ρωσ. ἐκδ., τόμ. XXIV, σελ. 46-49, 163· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 195).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΝΙΖΝΙ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΦΟΡΤΩΜΕΝΩΝ ΣΤΙΣ ΦΟΡΤΗΓΙΔΕΣ ΣΙΤΗΡΩΝ ΣΤΟΥΣ ΠΟΤΑΜΟΥΣ ΚΑΜΑ ΚΑΙ ΜΠΕΛΑΓΙΑ. *12 τοῦ Ἰούλη 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ 25ης ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΙ Η ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΤΩΝ ΣΙΤΗΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΥΡΑΛΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ. *16 τοῦ Ἰούλη 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΟ ΣΑΡΑΤΟΦ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤΡΟΝΙΝ, ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΣΤΟ ΠΟΚΡΟΒΣΚ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΡΕΤΙΑΚΟΦ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΤΟΥ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ ΣΤΟΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΓΟΡΩΝ ΧΙΓΚΕΡ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΦΟΡΤΗΓΙΔΑΣ ΜΕ ΣΙΤΗΡΑ, ΠΟΥ ΚΡΑΤΗΘΗΚΕ ΑΠ' ΑΥΤΟΝ. *17 τοῦ Ἰούλη 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΑΝΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΟΥ ΤΗΣ ΔΟΘΗΚΕ ΑΔΕΙΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΑΝΙΑ. *17 τοῦ Ἰούλη 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΣΑΡΙΤΣΙΝ ΤΣΟΥΡΣΙΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΕΠΑΙΝΟΥ ΣΤΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΣΑΡΙΤΣΙΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕΣΑ ΣΕ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΕΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΙΝ. *1 τοῦ Αὐγούστου 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ, ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ, ΝΟΤΙΟΥ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΟΝ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΣΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΝ Ἠ ΤΩΝ ΜΕΤΩΠΩΝ. *15 τοῦ Αὐγούστου 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΜ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΜΠΟΥΡΓΚ ΚΑΙ ΟΥΦΑ ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΤΑ ΜΕΡΗ ΠΟΥ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΛΤΣΑΚ. *Ἀργότερα ἀπό τίς 24 τοῦ Αὐγούστου 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΩΝ: ΒΟΡΕΙΟΥ-ΝΤΒΙΝΑ, ΑΡΧΑΝΓΚΕΛΣΚ, ΤΑΜΠΟΦ, ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ, ΣΜΟΛΕΝΣΚ, ΚΑΖΑΝ, ΝΙΖΝΙ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ, ΒΙΑΤΚΑ, ΟΥΦΑ, ΠΕΝΖΑ, ΣΑΜΑΡΑΣ, ΣΑΡΑΤΟΦ, ΟΡΕΝΜΠΟΥΡΓΚ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΜΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΜΕΝΩΝ. *8 τοῦ Ὀχτώβρη 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΝΙΖΝΙ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΤΑΓΗ ΝΑ ΠΑΡΘΟΥΝ ΕΚΤΑΚΤΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΠΕΥΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΙΤΗΡΩΝ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ. *Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΠΕΡΜ ΚΑΙ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΜΠΟΥΡΓΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΕΞΟΠΛΙΣΤΕΙ ΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΝΑ ΜΠΕΙ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ Η ΦΑΜΠΡΙΚΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΣΗΜΩΝ ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΝΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΗΣ ΦΑΜΠΡΙΚΑΣ Α. Ε. ΜΙΝΚΙΝ. *20 τοῦ Ὀχτώβρη 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΟ ΣΑΡΑΤΟΦ, ΣΤΟ ΤΑΜΠΟΦ, ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΔΑΣΩΝ, ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΝΟΜΩΝ, ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ, ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ Κ. Α. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΥΝΑΜΩΜΑ ΤΗΣ ΕΝΤΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΟΡΤΩΣΗΣ ΚΑΥΣΟΞΥΛΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΤΜΟΜΗΧΑΝΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΤΑΧΥΝΘΕΙ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΙΤΗΡΩΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥΣ. *20 τοῦ Ὀχτώβρη 1919.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΕ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ, ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΣΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ, ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ Σ. Ζ. ΕΛΙΑΒΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΚΟΙΤΑΣΜΑΤΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ. *29 τοῦ Ὀχτώβρη 1919.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά πρωτότυπα τῶν παραπάνω τηλεγραφημάτων μέ διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἕνα μέρος τους δημοσιεύτηκε (βλ. Λενινιστική Συλλογή, ρωσ. ἔκδ., τόμ. XXIV, σελ. 17, 74-75, 94-95, 135· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 193, 194· «Προλεταριακή Ἐπανάσταση», 1934, τεῦχ. 3, σελ. 231-232· Β. Β. Φομίν. Ὁ Λένιν καί οἱ συγκοινωνίες. Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1933, σελ. 16).

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΠΟΥ ΔΟΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΚΙΝΕΖΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ ΛΙΟΥ ΤΖΕ-ΖΟΥΝ (ΛΑΟΥ ΣΙΟΥ ΤΖΑΟΥ)

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται φωτοτυπία τοῦ ντοκουμέντου αὐτοῦ, στό ὁποῖο ὑπάρχει ἐπισημείωση, πού τήν ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 19 τοῦ Νοέμβρη 1919. Ἡ ἐπισημείωση δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Ζητήματα Ἱστορίας τοῦ ΚΚΣΕ», 1960, τεῦχ. 2, σελ. 193.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συνωμοσία γιά τήν παράδοση τῆς Πετρούπολης, πού τήν καθοδηγοῦσε ἡ ἀντεπαναστατική ὀργάνωση «Ἐθνικό κέντρο» καί ἡ ὁποία συνένωνε τή δράση μιᾶς σειρᾶς ἀντισοβιετικῶν ὁμάδων καί τῆς παράνομης κατασκοπείας. Τή νύχτα πρός τίς 13 τοῦ Ἰούνη 1919 οἱ συνωμότες ὀργάνωσαν ἐξέγερση στό ὀχυρό Κράσναγια Γκόρκα, πού ἦταν μιά ἀπό τίς βασικότερες προσβάσεις πρός τήν Πετρούπολη.

Καθοδηγητής τῆς ἐξέγερσης ἦταν ὁ διοικητής τοῦ ὀχυροῦ, πρώην ὑπολοχαγός τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ Νεκλιοῦντοφ. Οἱ συνεργοί του ὀργάνωσαν ἐπίσης ἐξέγερση καί στά ὀχυρά Σέραγια Λόσαντ καί Ὀμπρουτσεφ. Οἱ στασιαστές ὑπολόγιζαν μέ τήν κατάληψη τῆς Κράσναγια Γκόρκα νά ἀδυνατίσουν τήν ὀχυρωμένη περιοχή τῆς Κρονστάνδης καί, συνδυάζοντας τή γενική ἐπίθεση στό μέτωπο μέ τήν ἐξέγερση, νά καταλάβουν τήν Πετρούπολη.

Γιά τή συντριβή τῶν στασιαστῶν στάλθηκαν στρατεύματα τῆς ἐπάκτιας ὁμάδας, πλοῖα τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς, δυνάμεις τῆς πολεμικῆς ἀεροπορίας καί τμήματα ἐθελοντῶν. Τή νύχτα τῆς 15ης πρός τή 16η τοῦ Ἰούνη τμήματα τῆς ἐπάκτιας ὁμάδας κατέλαβαν τό ὀχυρό. Ἡ ἀντεπαναστατική ὀργάνωση πού καθοδηγοῦσε τή συνωμοσία ἀνακαλύφθηκε καί διαλύθηκε. — *13.*

[2] *Ἡ μάχη κοντά στή Σάντοβα* (χωριό (τώρα πόλη) στήν περιοχή Γκράντετς-Κράλοβσκα τῆς Τσεχοσλοβακίας) ἔγινε στίς 3 τοῦ Ἰούλη 1866. Ἡ μάχη αὐτή, πού τέλειωσε μέ τήν ὁλοκληρωτική νίκη τῆς Πρωσίας καί τή συντριβή τῆς Αὐστρίας, ἔκρινε τήν ἔκβαση τοῦ αὐστρο-πρωσικοῦ πολέμου. — *18.*

[3] Πρόκειται γιά τό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματος, πού ψηφίστηκε στό VIII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) (βλ. «Τό ὄγδοο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Μάρτης τοῦ 1919. Πρακτικά». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1959, σελ. 404-405· Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 98, 120). — *22.*

[4] Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 310-311. — *22.*

[5] Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μέ τό διάταγμα πού ψήφισε στίς 16 τοῦ Μάρτη 1919 ἕνωσε τούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς καί τούς

ἀνασυγκρότησε σέ ἕνα ἑνιαῖο ὄργανο διανομῆς πού τό ὀνόμασε «Καταναλωτική κομμούνα». Ἡ νέα ὅμως ὀνομασία τῶν συνεταιρισμῶν ὁδήγησε σέ ὁρισμένα μέρη στήν ὄχι σωστή κατανόηση καί ἑρμηνεία τοῦ διατάγματος. Ἡ ΠΚΕΕ, παίρνοντας αὐτό ὑπόψη της, στήν ἀπόφασή της τῆς 30 τοῦ Ἰούνη 1919, «Γιά τούς ἐργατοαγροτικούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς», ἀφοῦ ἐνέκρινε τό διάταγμα, ἀποφάσισε νά ἀλλάξει τήν ὀνομασία «καταναλωτική κομμούνα» μέ τή συνηθισμένη γιά τόν πληθυσμό ὀνομασία «καταναλωτικός συνεταιρισμός» (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 143, 3 τοῦ Ἰούλη 1919). — *26.*

6 Ἡ συνεδρίαση ἔγινε μέ ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 3 τοῦ Ἰούλη 1919. Διεξήχθηκε τή στιγμή πού ἡ Σοβιετική Δημοκρατία διέτρεχε ἐξαιρετικά μεγάλο κίνδυνο λόγω τῆς ἐπίθεσης τῶν στρατευμάτων τοῦ Ντενίκιν. Στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνεδρίασης ἦταν ἕνα ζήτημα: ἡ σημερινή κατάσταση καί τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μέ ἐντολή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στή συνεδρίαση ἔκανε εἰσήγηση ὁ Β. Ι. Λένιν. Τά μέλη τῆς συνεδρίασης ψήφισαν ἔκκληση «Πρός ὅλους τούς ἐργάτες, τούς ἀγρότες, τούς κόκκινους στρατιῶτες καί τούς ναῦτες», πού τούς καλοῦσε νά ἐντείνουν ὅλες τίς δυνάμεις γιά τήν ἀπόκρουση τοῦ ἐχθροῦ, καί νά ὀξύνουν στό ἔπακρο τήν ἐπαγρύπνηση (βλ. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 145, 5 τοῦ Ἰούλη 1919). — *30.*

7 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού ἄρχισε τίς ἐργασίες του στίς 4 τοῦ Ἰούλη 1918. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 1164 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο, ἀπό αὐτούς 773 ἦταν μπολσεβίκοι, 353 ἀριστεροί ἐσέροι, 17 μαξιμαλιστές, 4 ἀναρχικοί, 4 μενσεβίκοι-διεθνιστές, 3 μέλη ἄλλων κομμάτων, 10 ἐξωκομματικοί.

Ὁ Γ. Μ. Σβερντλόφ ἔκανε τήν ἔκθεση δράσης τῆς ΠΚΕΕ· ὁ Β. Ι. Λένιν τήν ἔκθεση δράσης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Τό συνέδριο, ὕστερα ἀπό θυελλώδεις συζητήσεις πάνω στίς ἐκθέσεις τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ, ψήφισε μέ πλειοψηφία τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ἡ ὁμάδα τῶν κομμουνιστῶν, μέ τήν ὁποία ἔκφραζε «τήν πλήρη ἐπιδοκιμασία τῆς ἐξωτερικῆς καί ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης». Ἡ ἀπόφαση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, πού πρότειναν νά ἀρθεῖ ἡ ἐμπιστοσύνη ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση, νά ἀκυρωθεῖ ἡ συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, νά ἀλλάξει ἡ ἐξωτερική καί ἐσωτερική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἀπορίφθηκε.

Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἀφοῦ ἡττήθηκαν στό συνέδριο, τράβηξαν σέ ἀνοιχτή ἔνοπλη ἐκδήλωση, κάνοντας στίς 6 τοῦ Ἰούλη ἀντεπαναστατικό κίνημα στή Μόσχα. Γιά τό λόγο αὐτό τό συνέδριο διέκοψε τίς ἐργασίες του καί τίς ἐπανέλαβε στίς 9 τοῦ Ἰούλη. Τό συνέδριο, ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἀνακοίνωση τῆς κυβέρνησης γιά τά γεγονότα τῆς 6-7 τοῦ Ἰούλη, ἐνέκρινε πλήρως τίς ἀποφασιστικές ἐνέργειες τῆς κυβέρνησης γιά τήν καταστολή τοῦ ἐγκληματικοῦ τυχοδιωκτισμοῦ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων καί τόνισε ὅτι οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, πού συμμερίζονται τίς ἀπόψεις τῆς καθοδηγητικῆς τους κορυφῆς, «δέν μποροῦν νά ἔχουν θέση στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν».

Στήν ἀπόφασή του πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα, ἐπικύρωσε τό ἀπαραβίαστο τοῦ μονοπω-

λίου τῶν σιτηρῶν, τόνισε τήν ἀνάγκη τῆς ἀποφασιστικῆς κατάπνιξης τῆς ἀντίστασης τῶν κουλάκων καί ἐνέκρινε τήν ὀργάνωση τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς. Τό συνέδριο στήν τελική του συνεδρίαση, στίς 10 τοῦ Ἰούλη, ἄκουσε τήν ἔκθεση γιά τήν ὀργάνωση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί ἐνέκρινε ὁμόφωνα τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ἡ ὁμάδα τῶν κομμουνιστῶν, στήν ὁποία χαράζονταν τά μέτρα γιά τήν ὀργάνωση καί τό δυνάμωμα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ πάνω στή βάση τῆς ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας τῶν ἐργαζομένων.

Τό συνέδριο ψήφισε τό πρῶτο Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ, πού κατοχύρωσε νομοθετικά τίς κατακτήσεις τῶν ἐργαζομένων τῆς χώρας τῶν Σοβιέτ. — *30.*

[8] Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀντεπαναστατική ἐξέγερση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων (6-7 τοῦ Ἰούλη 1918).

Ἀριστεροί ἐσέροι — Κόμμα πού ὀργανωτικά διαμορφώθηκε στό Ι Πανρωσικό συνέδριό του τό Νοέμβρη τοῦ 1917. Μέχρι τότε οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ὑπῆρχαν σάν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, ἡ ὁποία ἄρχισε νά δημιουργεῖται στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου· ἐπικεφαλῆς της ἦταν ἡ Μ. Α. Σπυριντόνοβα, ὁ Μπ. Ντ. Καμκόφ καί ὁ Μ. Α. Νατανσόν (Μπομπρόφ). Στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ἀποτελοῦσαν τήν πλειοψηφία τῆς ὁμάδας τῶν ἐσέρων, πού διασπάστηκε ἐξαιτίας τοῦ ζητήματος τῆς συμμετοχῆς στό συνέδριο: οἱ δεξιοί ἐσέροι, ἐκπληρώνοντας τίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, ἀποχώρησαν ἀπό τό συνέδριο, ἐνῶ οἱ ἀριστεροί ἐσέροι παρέμειναν στό συνέδριο καί στά πιό βασικά θέματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης ψήφισαν μαζί μέ τούς μπολσεβίκους, δίνοντας ὡστόσο, ἀρνητική ἀπάντηση στήν πρόταση τῶν μπολσεβίκων νά μποῦν στή Σοβιετική κυβέρνηση.

Μετά ἀπό μακρόχρονες ταλαντεύσεις, οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἐπιδιώκοντας νά διατηρήσουν τήν ἐπιροή τους στίς ἀγροτικές μάζες, δέχτηκαν νά συνεργαστοῦν μέ τούς μπολσεβίκους· ἀντιπρόσωποί τους μπῆκαν στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἐνῶ ἄρχισαν νά συνεργάζονται μέ τούς μπολσεβίκους, διαφωνοῦσαν μ' αὐτούς πάνω σέ θεμελιώδη ζητήματα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, τάσσονταν ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Τό Γενάρη-Φλεβάρη τοῦ 1918 ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἄρχισε τήν πάλη ἐνάντια στό κλείσιμο τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, καί μετά τήν ὑπογραφή της καί τήν ἐπικύρωσή της ἀπό τό IV συνέδριο τῶν Σοβιέτ τό Μάρτη τοῦ 1918, οἱ ἀριστεροί ἐσέροι βγῆκαν ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, συνεχίζοντας ὅμως νά παραμένουν στίς ἐπιτροπές τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων καί στά τοπικά ὄργανα τῆς ἐξουσίας. Μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στό χωριό, ἀνάμεσα στούς ἀριστερούς ἐσέρους ἄρχισαν νά δυναμώνουν οἱ ἀντισοβιετικές διαθέσεις.

Στίς 24 τοῦ Ἰούνη ἡ ΚΕ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πῆρε ἀπόφαση νά ὀργανώσει ἐξέγερση ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Μετά τήν ἥττα τους στό V συνέδριο τῶν Σοβιέτ, οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἐπιδιώκοντας νά τορπιλίσουν τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί νά παρασύρουν τή Σοβιετική χώρα σέ πόλεμο μέ τή Γερμανία, στίς 6 τοῦ Ἰούλη δολοφόνησαν στή Μόσχα τόν γερμανό πρεσβευτή κόμητα Μίρμπαχ. Ἀμέσως ὕστερα ἀπ'

αὐτό ὀργανώθηκε ἔνοπλη ἐξέγερση. Οἱ στασιαστές χτυποῦσαν μέ πυροβολικό τό Κρεμλίνο, κατέλαβαν τόν Τηλεφωνικό σταθμό καί τό Τηλεγραφεῖο. Χάρη στά δραστήρια μέτρα πού πῆρε ἡ Σοβιετική κυβέρνηση καί στή συντονισμένη δράση τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας καί τῆς φρουρᾶς, ἡ ἐξέγερση καταπνίγηκε μέσα σέ ἕνα εἰκοσιτετράωρο, στίς 2 μ.μ. τῆς 7 τοῦ Ἰούλη. Ἡ ἐξέγερση αὐτή ἦταν μέρος τῆς γενικῆς ἐπίθεσης τῆς ἐσωτερικῆς ἀντίδρασης καί τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Ἀντάντ ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία· τούς στασιαστές τούς ὑποστήριζαν μυστικά οἱ ξένες διπλωματικές ἀποστολές. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι προσπάθησαν ἐπίσης νά ὀργανώσουν ἐξεγέρσεις στήν Πετρούπολη, στή Βόλογκντα καί σέ ἄλλες πόλεις.

Μετά τήν κατάπνιξη τῆς ἐξέγερσης, τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ πῆρε ἀπόφαση μέ τήν ὁποία διέγραφε ἀπό τά Σοβιέτ ὅσους ἀριστερούς ἐσέρους συμμερίζονταν τήν τυχοδιωκτική γραμμή τῆς καθοδήγησής τους. — *31.*

9 Ἡ προδοσία τοῦ διοικητῆ τῶν Σοβιετικῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου Μ. Α. Μουραβιόφ ἦταν στενά συνδεμένη μέ τήν ἐξέγερση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τόν Ἰούλη τοῦ 1918. Σύμφωνα μέ τό σχέδιο τῶν στασιαστῶν, ὁ Μουραβιόφ ἔπρεπε νά ξεσηκώσει τά στρατεύματα τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία καί, ἀφοῦ ἑνωθεῖ μέ τούς λευκοτσέχους, νά ἐκστρατεύσει κατά τῆς Μόσχας. Στίς 10 τοῦ Ἰούλη ὁ Μουραβιόφ, φτάνοντας στό Σιμπίρσκ, δήλωσε ὅτι δέν ἀναγνωρίζει τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί κηρύσσει τόν πόλεμο ἐνάντια στή Γερμανία. Τά ἐξαπατημένα ἀπ' αὐτόν τμήματα κατέλαβαν τό Ταχυδρομεῖο, τό Τηλεγραφεῖο, τό Σταθμό ἀσυρμάτων καί κύκλωσαν τό κτίριο τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς καί τοῦ Ἐπιτελείου τῆς ὁμάδας στρατιῶν τοῦ Σιμπίρσκ. Ὁ Μουραβιόφ μέ ραδιοτηλεγράφημα καλοῦσε τούς λευκοφρουρίτες καί τούς ἐπεμβασίες ἀπό τή Σαμάρα ὥς τό Βλαδιβοστόκ νά ἀρχίσουν ἐπίθεση ἐνάντια στή Μόσχα.

Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση πῆρε ἔκτακτα μέτρα γιά τήν ἐκμηδένιση τοῦ τυχοδιωκτισμοῦ τοῦ Μουραβιόφ. Οἱ κομμουνιστές τῆς πόλης Σιμπίρσκ ἔκαναν πολλή διαφωτιστική δουλιά ἀνάμεσα στούς στρατιῶτες καί στόν πληθυσμό τῆς πόλης. Τά στρατιωτικά τμήματα πού πρίν ὑποστήριζαν τόν Μουραβιόφ δήλωσαν ὅτι εἶναι ἕτοιμα νά δράσουν ἐνάντια στούς στασιαστές. Στίς 11 τοῦ Ἰούλη τό βράδυ, ὁ Μουραβιόφ προσκλήθηκε νά πάρει μέρος στή συνεδρίαση τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς πόλης Σιμπίρσκ· ὁ Μουραβιόφ θεώρησε τήν πρόσκληση αὐτή σάν συνθηκολόγηση τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς. Ὅταν ὅμως στή συνεδρίαση διαβάστηκαν τά προδοτικά τηλεγραφήματα τοῦ Μουραβιόφ γιά τό σταμάτημα τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἐνάντια στούς ἐπεμβασίες καί στούς λευκοφρουρίτες, οἱ κομμουνιστές ἀπαίτησαν τή σύλληψή του. Ὁ Μουραβιόφ στήν προσπάθειά του νά ἀντισταθεῖ σκοτώθηκε καί τούς συνεργάτες του τούς συνέλαβαν. — *31.*

10 Πρόκειται γιά τήν ἐξέγερση τῶν λευκοφρουριτῶν στό Γιαροσλάβλ, πού ἄρχισε στίς 6 τοῦ Ἰούλη 1918. Ἡ ἐξέγερση εἶχε ὀργανωθεῖ ἀπό τήν ἀντεπαναστατική «Ἕνωση γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας καί τῆς ἐλευθερίας», πού καθοδηγητής της ἦταν ὁ δεξιός ἐσέρος Μπ. Β. Σάβινκοφ. Τήν ἐξέγερση στό Γιαροσλάβλ, ὅπως καί τίς ἄλλες ἀντεπαναστατικές ἐξεγέρσεις στή Σοβιετική Ρωσία τήν περίοδο ἐκείνη, τίς εἶχαν ἑτοιμάσει

οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς 'Αντάντ μέ τήν ἐνεργό συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων. Οἱ ἰμπεριαλιστές τῶν χωρῶν τῆς 'Αντάντ διαβίβασαν στήν «Ἕνωση» τοῦ Σάβινκοφ σημαντικά χρηματικά ποσά. Ἡ ὀργάνωση τῆς ἐξέγερσης συμπεριλαμβανόταν στό γενικό σχέδιο τῆς ἐπέμβασης στή Ρωσία. Οἱ ἐπεμβασίες ὀργάνωσαν ἔτσι τήν ἔνοπλη ἐκδήλωση στό Γιαροσλάβλ ὥστε αὐτή νά συμπέσει μέ τήν ἐξέγερση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στή Μόσχα. Ταυτόχρονα ἔπρεπε νά ἀρχίσουν ἐξεγέρσεις στό Μοῦρομ, στήν Κοστρομά, στό Ρίμπινσκ καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα καί τοῦ κέντρου τῆς Ρωσίας.

Στίς 6 τοῦ Ἰούλη οἱ στασιαστές κατέλαβαν τό κέντρο τοῦ Γιαροσλάβλ, τό ὁπλοστάσιο, τό Ταχυδρομεῖο, τό Τηλεγραφεῖο καί ἄλλα ἱδρύματα. Ἄρχισε ἡ σφαγή τῶν κομματικῶν καί διοικητικῶν σοβιετικῶν στελεχῶν. Οἱ στασιαστές προσπάθησαν νά καταλάβουν καί τίς ἐργατικές ἀκρινές συνοικίες τῆς πόλης. Ἐδῶ ὅμως συνάντησαν ἀποφασιστική καί ἀκλόνητη ἀντίσταση. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἔστειλε γιά βοήθεια στούς ἐργάτες τοῦ Γιαροσλάβλ πολλές στρατιωτικές μονάδες καί ἔνοπλα τμήματα ἐργατῶν ἀπό τή Μόσχα, τήν Πετρούπολη, τό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, τήν Κοστρομά, τή Βόλογκντα, τό Ρίμπινσκ. Στίς 21 τοῦ Ἰούλη ἡ ἐξέγερση εἶχε κατασταλεῖ. — *31.*

11 *Τό Συμβούλιο Ἄμυνας* (Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας) δημιουργήθηκε ἀπό τήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1918. Στήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ τονιζόταν ὅτι τό Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας δημιουργεῖται γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ διατάγματος τῆς ΠΚΕΕ τῆς 2 τοῦ Σεπτέμβρη 1918, μέ τό ὁποῖο ἡ Σοβιετική Δημοκρατία εἶχε κηρυχθεῖ σέ κατάσταση πολιορκίας. Τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἦταν ἔκτακτο ὄργανο τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, πού τό ἐπέβαλε ἡ ζωή λόγω τῆς ἐξαιρετικά δύσκολης κατάστασης πού εἶχε δημιουργηθεῖ στή χώρα. Στό Συμβούλιο Ἄμυνας εἶχε παραχωρηθεῖ πλήρης ἐξουσιοδότηση στό ἔργο τῆς κινητοποίησης τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων τῆς χώρας πρός τό συμφέρον τῆς ἄμυνας. Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ὁρίστηκε ὁ Β. Ι. Λένιν.

Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ἦταν ὑποχρεωτικές γιά τίς κεντρικές καί τίς τοπικές ὑπηρεσίες καί τά ἱδρύματα, γιά ὅλους τούς πολίτες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Τό Συμβούλιο ἦταν τό κύριο στρατιωτικό-οἰκονομικό καί προγραμματικό κέντρο τῆς Δημοκρατίας στήν περίοδο τῆς ξένης ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Κάτω ἀπό τό συνεχή ἔλεγχο τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας εἶχε μπεῖ ἡ δράση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου καί τῶν ἄλλων στρατιωτικῶν ὀργάνων.

Στίς ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη 1920 τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἀναδιοργανώθηκε καί ὀνομάστηκε Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας (ΣΕΑ). Τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, μέ ἀπόφαση τοῦ VIII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, τό συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας ἄρχισε νά λειτουργεῖ μέ δικαιώματα ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πού κύριο καθῆκον της ἦταν νά συντονίζει τή δουλιά ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν γιά τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση· λειτουργοῦσε μέχρι τό 1937. — *38.*

12 Πρόκειται γιά τό σημείωμα «Οἱ μενσεβίκοι γιά τόν Κολτσάκ», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 144 τῆς 4 τοῦ Ἰούλη 1919. — *38.*

13 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τή συνθήκη εἰρήνης ἀνάμεσα στή Σοβιετική Ρωσία καί τά κράτη τῆς Τετραπλῆς συμμαχίας (Γερμανία, Αὐστροουγγαρία, Βουλγαρία, Τουρκία), πού ὑπογράφηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη 1918 στό Μπρέστ-Λιτόβσκ καί ἐπικυρώθηκε ἀπό τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ στίς 15 τοῦ Μάρτη. Οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης ἦταν ἐξαιρετικά βαρεῖς γιά τή Σοβιετική Ρωσία. Σύμφωνα μέ τή συνθήκη, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς Γερμανίας καί τῆς Αὐστροουγγαρίας ἔπρεπε νά περάσει ἡ Πολωνία, σχεδόν ὅλη ἡ περιοχή τῶν χωρῶν τῆς Βαλτικῆς, ἕνα μέρος τῆς Λευκορωσίας. Ἡ Οὐκρανία ἀποχωριζόταν ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία καί μετατρεπόταν σέ ἐξαρτημένο ἀπό τή Γερμανία κράτος. Στήν Τουρκία περνοῦσαν οἱ πόλεις Κάρς, Βατούμ καί Ἀρνταγκάν. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 ἡ Γερμανία ἐπέβαλλε στή Σοβιετική Ρωσία συμπληρωματική συνθήκη καί οἰκονομική συμφωνία, μέ τίς ὁποῖες προβάλλονταν νέες ληστρικές ἀπαιτήσεις.

Ἡ συνθήκη τοῦ Μπρέστ, παρά τούς βαρεῖς ὅρους, ἔδοσε στό Σοβιετικό κράτος μιά εἰρηνική ἀνάπαυλα, τοῦ ἔδοσε τή δυνατότητα νά ἀποστρατεύσει τόν παλιό ἀποσυντεθειμένο στρατό καί νά δημιουργήσει καινούργιο — τόν Κόκκινο Στρατό, νά ἀναπτύξει τή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση καί νά συσσωρεύσει δυνάμεις γιά τό μελλοντικό ἀγώνα ἐνάντια στήν ἐσωτερική ἀντεπανάσταση καί στούς ξένους ἐπεμβασίες. Ἡ σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ συνέβαλε στό παραπέρα δυνάμωμα τοῦ ἀγώνα γιά τήν εἰρήνη, στήν ἀνάπτυξη τῶν ἐπαναστατικῶν διαθέσεων στό στρατό καί μέσα στίς πλατιές λαϊκές μάζες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν. Ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ ἦταν ἕνας συνετός πολιτικός συμβιβασμός καί ἀποτέλεσε ἕνα χτυπητό παράδειγμα τῆς σοφίας καί τῆς εὐλυγισίας τῆς λενινιστικῆς τακτικῆς, τῆς ἱκανότητας, σέ ἐξαιρετικά πολύπλοκη κατάσταση, ἐπεξεργασίας τῆς μοναδικά σωστῆς πολιτικῆς γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη.

Ἡ σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ ἦταν συνδεμένη μέ τήν ἐπίμονη πάλη ἐνάντια στόν Τρότσκι καί στήν ἀντικομματική ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν». Μόνο χάρη στίς τεράστιες προσπάθειες τοῦ Β. Ι. Λένιν ὑπογράφηκε ἡ συνθήκη εἰρήνης μέ τή Γερμανία. Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία, πού ἀνέτρεψε τό μοναρχικό καθεστώς, ἡ ΠΚΕΕ στίς 13 τοῦ Νοέμβρη ἀκύρωσε τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ. — *42.*

14 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συνθήκη εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν, πού ἔθεσε τέρμα στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο τοῦ 1914-1918. Ἡ συνθήκη ὑπογράφηκε στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1919 ἀπό τίς ΕΠΑ, τή Βρεττανική αὐτοκρατορία, τή Γαλλία, τήν Ἰταλία, τήν Ἰαπωνία καί τά κράτη πού εἶχαν συμμαχήσει μέ τίς χῶρες αὐτές, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί τή Γερμανία, ἀπό τό ἄλλο.

Ὁ Λένιν, κάνοντας ἐκτίμηση τῆς συνθήκης εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν, στίς 15 τοῦ Ὀχτώβρη 1920 ἔλεγε: «Εἶναι μιά πρωτάκουστη καί ληστρική εἰρήνη, πού θέτει σέ κατάσταση σκλάβων δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, καί μέσα σ' αὐτούς καί τούς πιό πολιτισμένους». (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 301). Ἡ συνθήκη εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν εἶχε σάν σκοπό νά κατοχυρώσει τό μοίρασμα τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου πρός ὄφελος τῶν νικητριῶν Δυνάμεων, καθώς καί νά δημιουργήσει τέτιο σύστημα σχέσεων ἀνάμεσα στίς χῶρες, πού νά κατευθύνεται στήν κατάπνιξη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί στή συντριβή τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος σέ ὅλο τόν κόσμο. — *42.*

[15] Ἡ ἐργασία *«Ὅλοι στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν Ντενίκιν!»* γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἀπ' ἀφορμή τίς ἀποφάσεις τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού συνῆλθε στίς 3-4 τοῦ Ἰούλη 1919 καί συζήτησε τά πιό βασικά ζητήματα, τά ὁποῖα στέκονταν μπροστά στή χώρα, λόγω τῆς ἔναρξης τῆς νέας ἐκστρατείας τῶν ἰμπεριαλιστῶν. Στό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τοῦ ντοκουμέντου αὐτοῦ ὁ Λένιν ἔγραψε: «Παρακαλῶ τό Ὀργανωτικό καί τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς νά συζητήσει ἄν θά ἐκδοθεῖ αὐτό σάν σχόλιο τοῦ συγγραφέα γιά τίς ἀποφάσεις τῆς Ὁλομέλειας ἤ *σάν γράμμα* τῆς ΚΕ, ἤ σάν προκήρυξη τοῦ συγγραφέα κτλ.». Λόγω τῆς σπουδαιότητας τοῦ ντοκουμέντου, εἶχε ἀποφασιστεῖ νά ἐκδοθεῖ ἡ ἐργασία «Ὅλοι στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν Ντενίκιν!» σάν γράμμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πρός τίς ὀργανώσεις τοῦ Κόμματος. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ ὑπάρχουν τά κείμενα τῶν παρατηρήσεων στό γράμμα τοῦ Λένιν, πού ἔκαναν οἱ Κάμενεφ, Κρεστίνσκι, Σερεμπριακόφ, Τρότσκι. Ἐπιπλέον ὑπάρχουν οἱ σημειώσεις τοῦ Λένιν στίς παρατηρήσεις τοῦ Σμίλγκα καί τοῦ Στάλιν. Ὁ Στάλιν, ἐγκρίνοντας τό γράμμα τοῦ Λένιν στό σύνολό του, ἔκφρασε μιά σειρά ἀντιρήσεις στό μέρος γιά τούς στρατιωτικούς εἰδικούς. Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Στάλιν ἐκφράζανε τή λαθεμένη του θέση πάνω στό ζήτημα αὐτό. Θεωροῦσε ἀναγκαῖο νά ἀναθεωρηθεῖ ἡ πολιτική ἀπέναντι στούς στρατιωτικούς εἰδικούς. Ὁ Στάλιν σέ γράμμα του τῆς 4 τοῦ Ἰούνη 1919 πρός τόν Λένιν ὑποστήριζε ὅτι τό Πανρωσικό Γενικό Ἐπιτελεῖο καί τό Ἐπιτελεῖο Ἐπιχειρήσεων τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας δουλεύουν γιά λογαριασμό τῶν λευκῶν καί, ἀναφερόμενος στή συμμετοχή τῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν στήν ἀντεπαναστατική συνωμοσία στήν Πετρούπολη, ἔγραφε: «Ὅλο τό ζήτημα τώρα βρίσκεται νά βρεῖ ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τό θάρος γιά νά βγάλει τά ἀνάλογα συμπεράσματα». Ὁ Στάλιν, πού βρισκόταν τότε στήν Πετρούπολη μέ τήν ἰδιότητα τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας καί ὁ Ζηνόβιεφ ἔκαναν πρόταση στήν ΚΕ γιά νά ἐξεταστεῖ τό ζήτημα τῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν.

Ὁ Λένιν στό γράμμα του «Ὅλοι στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν Ντενίκιν!» ἀνάφερε ὅτι «ὁρισμένα κομματικά ὄργανα παίρνουν ὄχι σωστή στάση ἀπέναντι στούς στρατιωτικούς εἰδικούς (ὅπως ἔγινε τελευταῖα στήν Πετρούπολη)». Ὁ Λένιν ὑπογράμμισε ὅτι θά ἦταν «ἀνεπανόρθωτο σφάλμα καί ἀσυγχώρητος ἀνερματισμός» νά ἀνακινήσουμε «ζητήματα ἀλλαγῆς τῶν βάσεων τῆς στρατιωτικῆς πολιτικῆς μας», ἐπειδή ἔγιναν συχνές οἱ περιπτώσεις προδοσίας τῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 57-58, 56).

Κατά τή συζήτηση τοῦ γράμματος τοῦ Λένιν ὁ Στάλιν πρότεινε, ὅπως ἔγραψε ὁ Λένιν, ἀπό τό μέρος γιά τούς στρατιωτικούς εἰδικούς «νά ἀφαιρεθεῖ ἡ ἀναφορά στήν Πετρούπολη», ὑποστήριζε ὅτι «οἱ στρατιωτικοί εἰδικοί δέν εἶναι ὅπως οἱ ἀστοί εἰδικοί γενικά, ὅτι δέν πρέπει νά τούς ἐξομοιώνουμε (νά διδασκόμαστε ἀπό τούς εἰδικούς τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, τούς τεχνικούς, δέν εἶναι τό ἴδιο μέ τούς στρατιωτικούς εἰδικούς: κατέχουν ὅλα τά μυστικά, περισσότερη δυσπιστία)». Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Στάλιν δέν ἔγιναν δεκτές.

Ἡ ἐργασία «Ὅλοι στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν Ντενίκιν!» δημοσιεύτηκε μέ τήν ὑπογραφή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)» στίς 9 τοῦ Ἰούλη 1919, ἀρ. φύλ. 4, καί μετά, τόν ἴδιο χρόνο, ἐκδόθηκε σέ ξεχωριστή μπροσούρα. — *44*.

16 *«Ἕνωση ἀναγέννησης τῆς Ρωσίας»* — ἀντεπαναστατική ὀργάνωση πού δημιουργήθηκε τό 1918 ἀπό τούς καντέτους, τούς «λαϊκούς σοσιαλιστές», τούς δεξιούς ἐσέρους, τούς μενσεβίκους, καί πού ἦταν ἄμεσα συνδεμένη μέ τίς ξένες ἀποστολές καί τίς κατασκοπεῖες. Ἐπικεφαλῆς τῆς «Ἕνωσης» ἦταν οἱ ἡγέτες τῶν παραπάνω κομμάτων: Ν. Ντ. Αὐξέντιεφ, Α. Λ. Ἀργκουνόφ, Β. Ε. Πάβλοφ, Β. Γκ. Μπόλντιριεφ καί ἄλλοι. Σκοπός τῆς «Ἕνωσης» ἦταν νά ἀνατρέψει ἔνοπλα τή Σοβιετική ἐξουσία καί νά παλινορθώσει τό καπιταλιστικό σύστημα. — *56.*

17 Βλ. «Τό ὄγδοο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Μάρτης τοῦ 1919. Πρακτικά». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1959, σελ. 404· Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 98, 120. — *57.*

18 Πρόκειται γιά τήν ἀντεπαναστική ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ στρατιωτικοῦ σώματος, τήν ὁποία ὀργάνωσαν οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ μέ τή δραστήρια συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων. Τό τσεχοσλοβακικό σῶμα σχηματίστηκε στή Ρωσία ἀκόμη πρίν τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἀπό τσέχους καί σλοβάκους αἰχμαλώτους πολέμου. Τό καλοκαίρι τοῦ 1918 τό σῶμα αὐτό ἀριθμοῦσε πάνω ἀπό 60 χιλιάδες ἄνδρες (συνολικά στή Ρωσία ὑπῆρχαν 200 περίπου χιλιάδες τσέχοι καί σλοβάκοι αἰχμάλωτοι). Μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τή χρηματοδότηση τοῦ σώματος τήν ἀνέλαβαν τά κράτη τῆς Ἀντάντ, τά ὁποῖα ἀποφάσισαν νά τό χρησιμοποιήσουν στόν ἀγώνα ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία. Ὁ ἡγέτης των τσέχων ἀστῶν ἐθνικιστῶν, πρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ συμβουλίου τῆς Τσεχοσλοβακίας Τ. Μάζαρικ, ἀνακήρυξε τό σῶμα τμῆμα τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, καί οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἀντάντ ἔβαλαν ζήτημα γιά τή μεταφορά του στή Γαλλία. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση συμφώνησε γιά τή μεταφορά τῶν τσεχοσλοβάκων, μέ τόν ὅρο νά ἐπιστρέψουν οἱ ρῶσοι στρατιῶτες πού βρίσκονται στή Γαλλία. Μέ βάση τή συμφωνία τῆς 26 τοῦ Μάρτη 1918 δόθηκε ἡ δυνατότητα στό σῶμα νά ἀναχωρήσει ἀπό τή Ρωσία μέσω Βλαδιβοστόκ, μέ τόν ὅρο νά παραδόσει τόν ὁπλισμό του. Ἡ ἀντεπαναστατική ὅμως διοίκηση τοῦ σώματος παραβίασε ὕπουλα τή συμφωνία μέ τή Σοβιετική κυβέρνηση γιά τήν παράδοση τοῦ ὁπλισμοῦ, καί μέ ὑπόδειξη τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Ἀντάντ προκάλεσε στά τέλη τοῦ Μάη ἔνοπλη ἐξέγερση. Οἱ κυβερνήσεις τῶν ΕΠΑ, τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας ὑποστήριξαν ἀνοιχτά καί δλόπλευρα τήν ἐξέγερση· πῆραν ἄμεσα μέρος σ' αὐτήν γάλλοι ἀξιωματικοί. Οἱ λευκοί τσέχοι, ἐνεργώντας σέ στενή ἐπαφή μέ τούς λευκοφρουρίτες καί τούς κουλάκους, κατέλαβαν σημαντικό μέρος τῶν Οὐραλίων, τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα, τῆς Σιβηρίας καί παλινόρθωσαν παντοῦ τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης. Στίς περιοχές πού κατέλαβαν οἱ λευκοί τσέχοι δημιουργήθηκαν, μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, κυβερνήσεις τῶν λευκοφρουριτῶν· στό Ὄμσκ — ἡ «κυβέρνηση» τῆς Σιβηρίας, στή Σαμάρα — ἡ Ἐπιτροπή μελῶν τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης (Κομούτς) κτλ.

Ἀμέσως μετά τήν ἐκδήλωση τῆς ἐξέγερσης, στίς 11 τοῦ Ἰούνη, ἡ Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῶν τσεχοσλοβακικῶν κομμουνιστικῶν ὁμάδων τῆς Ρωσίας ἔκανε ἔκκληση πρός τούς στρατιῶτες τοῦ σώματος, μέ

τήν όποία ξεσκέπαζε τήν άντεπαναστατική ούσία τής έξέγερσης, καλούσε τούς τσέχους καί τούς σλοβάκους έργάτες καί άγρότες νά καταστείλουν τήν έξέγερση καί νά μπούν στά τσεχοσλοβακικά τμήματα τού Κόκκινου Στρατού. Ή πλειοψηφία τών τσέχων καί σλοβάκων αίχμαλώτων πολέμου έβλεπαν μέ συμπάθεια τή Σοβιετική έξουσία καί δέν έπηρεάστηκαν άπό τήν άντεπαναστατική προπαγάνδα τής άντιδραστικής ήγεσίας τού σώματος. Πολλοί στρατιώτες, όταν πείστηκαν ότι έξαπατήθηκαν, έγκατέλειπαν τό σώμα, άρνούμενοι νά πολεμήσουν ένάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Περίπου 12 χιλιάδες τσέχοι καί σλοβάκοι πολέμησαν στίς γραμμές τού Κόκκινου Στρατού.

Ή περιοχή τού Βόλγα άπελευθερώθηκε άπό τόν Κόκκινο Στρατό τό φθινόπωρο τού 1918. Οί λευκοί τσέχοι συντρίφτηκαν όριστικά ταυτόχρονα μέ τή διάλυση τών τμημάτων τού Κολτσάκ. — *60.*

19 *Τό Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο «Γ. Μ. Σβερντλόφ»* δημιουργήθηκε άπό τή σχολή προπαγανδιστών καί όργανωτών τής Πανρωσικής Κεντρικής Έκτελεστικής Έπιτροπής, πού είχε όργανωθεί τό 1918 μέ πρωτοβουλία τού Γ. Μ. Σβερντλόφ. Τό Γενάρη τού 1919 ή σχολή μετατράπηκε σέ Σχολή σοβιετικής δουλιάς καί, ύστερα άπό τήν άπόφαση τού VIII συνεδρίου τού ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν όργάνωση άνώτατης σχολής τής ΚΕ γιά τήν κατάρτιση κομμουνιστικών στελεχών, σέ Κεντρική σχολή σοβιετικής καί κομματικής δουλιάς. Στίς 3 τού Ίούλη ή Όλομέλεια τής ΚΕ τού ΚΚΡ (μπ) έπικύρωσε τήν άπόφαση γιά τή μετονομασία τής Κεντρικής σχολής σοβιετικής καί κομματικής δουλιάς σέ Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο «Γ. Μ. Σβερντλόφ». Ό Β. Ι. Λένιν έδινε μεγάλη σημασία στήν όργάνωση τού Πανεπιστημίου, στόν καταρτισμό τών έκπαιδευτικών του προγραμμάτων. Στίς 11 τού Ίούλη καί στίς 29 τού Αύγούστου 1919, ό Λένιν έκανε στό Πανεπιστήμιο διαλέξεις γιά τό κράτος (τό γραπτό τής δεύτερης διάλεξης δέν βρέθηκε). Στίς 24 τού Όχτώβρη ό Λένιν μίλησε στούς φοιτητές τού Πανεπιστημίου Σβερντλόφ, πού άποστέλλονταν στό μέτωπο (βλ. σέ τούτο τόν τόμο, σελ. 239-247).

Τό 1932, μέ άπόφαση τής ΚΕ τού ΠΚΚ (μπ), τό Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο «Γ. Μ. Σβερντλόφ» άναδιοργανώθηκε σέ άνώτατο Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο τής άγροτικής οίκονομίας «Γ. Μ. Σβερντλόφ», πού έβαζε σάν καθήκον του τήν κατάρτιση στελεχών κομματικών όργανωτών γιά τήν άναδιοργάνωση τής άγροτικής οίκονομίας· τό 1935 τό Πανεπιστήμιο μετατράπηκε σέ Άνώτατη σχολή προπαγανδιστών τής ΚΕ τού ΠΚΚ (μπ). Τό 1939 δημιουργήθηκε ή Άνώτατη κομματική σχολή τής ΚΕ τού ΠΚΚ (μπ). — *64.*

20 *Ή συνδιάσκεψη πόλης τής όργάνωσης Μόσχας τού ΚΚΡ (μπ)* συνήλθε στίς 12 τού Ίούλη 1919. Σ' αύτή πήραν μέρος 200 άντιπρόσωποι μέ θετική ψήφο. Στήν ήμερήσια διάταξη τής συνδιάσκεψης περιλαμβάνονταν τά παρακάτω ζητήματα: 1) τά τελευταία μέτρα τού Συμβουλίου Άμυνας· 2) τό έπισιτιστικό ζήτημα· 3) ή έξωτερική καί έσωτερική κατάσταση τής Δημοκρατίας· 4) ή κατάσταση στά μέτωπα· 5) τά τμήματα είδικού προορισμού· 6) ένημερωτικές έκθέσεις γιά τήν κατάσταση στόν Καύκασο καί στόν Ντόν.

Τά δυό τελευταῖα ζητήματα δέν συζητήθηκαν καί μεταφέρθηκαν στήν ἑπόμενη συνδιάσκεψη. Ἔκθεση γιά τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική κατάσταση ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν. Στήν ἀπόφαση γιά τήν τρέχουσα στιγμή ἡ συνδιάσκεψη ἔκρινε ἀναγκαῖο νά συγκεντρωθοῦν οἱ βασικές δυνάμεις στή στρατιωτική δουλιά, στό μέτωπο τοῦ ἐπισιτισμοῦ, στά ζητήματα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Ἡ συνδιάσκεψη ἀποφάσισε νά ἀναπτυχθεῖ πλατιά πολιτική-διαπαιδαγωγική δουλιά ἀνάμεσα στόν πληθυσμό τῆς Μόσχας καί στά στρατιωτικά τμήματα τῆς φρουρᾶς τῆς Μόσχας, νά συγκαλοῦνται τακτικά ἐξωκομματικές ἀχτιδικές συνδιασκέψεις τῶν ἐργατῶν καί ἐξωκομματικές συνδιασκέψεις τῶν κόκκινων στρατιωτῶν. — *85.*

21 Λόγω τῆς δύσκολης ἐπισιτιστικῆς κατάστασης στή χώρα, ὁρισμένα τοπικά Σοβιέτ ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν καί ἄλλα σοβιετικά ὄργανα πῆραν ἀποφάσεις γιά αὐτοτελή συγκέντρωση καί ἐλεύθερη μεταφορά σιτηρῶν. Ἔτσι, στίς 24 τοῦ Αὐγούστου 1918 τό Σοβιέτ Μόσχας καί στίς 5 τοῦ Σεπτέμβρη τό Σοβιέτ Πετρούπολης ἀποφάσισαν νά ἐπιτρέψουν στούς ἐργάτες καί στούς ὑπαλλήλους νά μεταφέρουν ὥς ἑνάμισι πούτι εἴδη τροφίμων ἀποκλειστικά γιά ἀτομική κατανάλωση. Στίς 30 τοῦ Ἰούνη 1919 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ψήφισε διάταγμα πού ἐπέτρεπε «στήν περίοδο ἀπό τήν 1 τοῦ Ἰούλη μέχρι τίς 15 τοῦ Αὐγούστου τήν αὐτοτελή συγκέντρωση σιτηρῶν στήν ἔκταση τοῦ κυβερνείου Σιμπίρσκ, ἀπό τίς μεγαλύτερες ὀργανώσεις τοῦ ἐργατικοῦ καί ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῶν περιοχῶν πού πεινοῦν». Ὅπως φαίνεται, ὁ Α. Ι. Σβιντέρσκι, πού μίλησε πρίν τόν Λένιν πάνω στό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, εἶχε ὑπόψη του τά μέτρα αὐτά ἀνάγκης, πού εἶχε πάρει ἡ Σοβιετική ἐξουσία. — *85.*

22 Πρόκειται γιά τό IX συμβούλιο τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, πού ἔγινε στή Μόσχα ἀπό τίς 18-20 τοῦ Ἰούνη 1919. Στό συμβούλιο πῆραν μέρος 33 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο καί 14 μέ συμβουλευτική. Πάνω στό βασικό ζήτημα τῆς ἡμερήσιας διάταξης, σχετικά μέ τή στάση τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία, στό συμβούλιο ἐκδηλώθηκαν διαφορετικές ἀπόψεις. Ὁ Β. Κ. Βόλσκι τάχθηκε ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τούς μπολσεβίκους. Παραπλήσια ἄποψη ἀκολουθοῦσε ὁ Ν. Ι. Ρακίτνικοφ πού πρότεινε νά σταματήσει ὁ ἔνοπλος ἀγώνας ἐνάντια στούς μπολσεβίκους καί μέ τήν πλατφόρμα τους νά μποῦν στά Σοβιέτ. Ὡστόσο, τό IX συμβούλιο ψήφισε τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ του πού ἐπικεφαλῆς της ἦταν ὁ Β. Μ. Τσερνόφ. Ἡ ἀπόφαση κήρυσσε ἀγώνα σέ δυό μέτωπα — ἐνάντια στήν ἀντίδραση καί ἐνάντια στούς κομμουνιστές. Σέ ἀντίθεση ἀπό τό VIII συμβούλιο τῶν ἐσέρων, πού ἔβαζε ἀνοιχτά τή θέση τοῦ ἔνοπλου ἀγώνα ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, ἡ ἀπόφαση τοῦ IX συμβουλίου διακήρυσσε ὅτι προσωρινά παραιτεῖται ἀπό τόν ἔνοπλο ἀγώνα ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ὑπογραμμίζοντας ὅτι αὐτό δέν πρέπει νά θεωρηθεῖ σάν ἀναγνώριση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἀλλά σάν ἀπόφαση τακτικῆς πού ὑπαγορεύτηκε ἀπό τήν ἀντικειμενική κατάσταση πραγμάτων. Τό συμβούλιο πῆρε ἀπόφαση γιά τή συγχώνευση μέ τούς μενσεβίκους, καί τάχθηκε ἐπίσης σέ ἀπόφασή του, ἐνάντια στήν III Διεθνή. — *86.*

23 *«L'Humanité»* («Ἡ Ἀνθρωπότητα») — καθημερινή ἐφημερίδα· ἱδρύθηκε τό 1904 ἀπό τόν Ζ. Ζωρές σάν ὄργανο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ ἐφημερίδα βρισκόταν στά χέρια τῆς ἄκρας δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί κρατοῦσε σοσιαλσωβινιστική στάση. Ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, μετά τή διάσπαση τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας. — *90.*

24 *Ἀνεξάρτητο Ἐργατικό κόμμα τῆς Ἀγγλίας* (Independent Labour Party) — ρεφορμιστική ὀργάνωση πού ἱδρύθηκε ἀπό τούς καθοδηγητές τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» τό 1893, ὅταν ξαναζωντάνευε ὁ ἀπεργιακός ἀγώνας καί δυνάμωνε τό κίνημα γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἀγγλίας ἀπό τά ἀστικά κόμματα. Στό ΑΕΚ μπῆκαν τά μέλη τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» καί πολλῶν παλιῶν συνδικάτων, ἐκπρόσωποι τῆς διανόησης καί τῆς μικροαστικῆς τάξης, οἱ ὁποῖοι βρίσκονταν κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τῶν φαβιανῶν. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Κόμματος ἦταν ὁ Κ. Χάρντυ καί ὁ Ρ. Μακντόναλντ.

Τό ΑΕΚ ἀπό τή στιγμή τῆς ἐμφάνισής του ἀκολούθησε ἀστικές-ρεφορμιστικές θέσεις, στρέφοντας τήν κύρια προσοχή στίς κοινοβουλευτικές μορφές πάλης καί στίς κοινοβουλευτικές συναλλαγές μέ τό Φιλελεύθερο κόμμα. — *90.*

25 *Τό Ι συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς* ἔγινε στίς 2-6 τοῦ Μάρτη 1919. Στίς ἐργασίες του πῆραν μέρος 52 ἀντιπρόσωποι, ἀπό τούς ὁποίους 34 μέ θετική ψῆφο καί 18 μέ συμβουλευτική. Ἀντιπροσωπεύτηκαν τά παρακάτω Κομμουνιστικά καί Σοσιαλιστικά κόμματα, ὁμάδες καί ὀργανώσεις: τά Κομμουνιστικά κόμματα τῆς Ρωσίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Γερμανικῆς Αὐστρίας, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Φιλλανδίας, τῆς Οὐκρανίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας καί τῆς Λευκορωσίας, τῆς Ἐσθονίας, τῆς Ἀρμενίας, τῶν γερμανῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα, τό Σουηδικό Ἀριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, τό Νορβηγικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, τό Ἑλβετικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα (ἀντιπολίτευση), ἡ Βαλκανική ἐπαναστατική Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία, ἡ Ἑνωμένη ὁμάδα τῶν ἀνατολικῶν λαῶν τῆς Ρωσίας, ἡ Τσιμμερβαλντινή Ἀριστερή πτέρυγα τῆς Γαλλίας, ἡ τσεχική, ἡ βουλγαρική, ἡ γιουγκοσλαβική, ἡ ἀγγλική, ἡ γαλλική καί ἑλβετική Κομμουνιστική ὁμάδα, ἡ ὀλλανδική Σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα, ὁ Ἀμερικανικός Σύνδεσμος σοσιαλιστικῆς προπαγάνδας, τό Σοσιαλιστικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Ἀμερικῆς, τό Κινεζικό Σοσιαλιστικό ἐργατικό κόμμα, ἡ Κορεατική Ἐργατική ἕνωση, τό τουρκεστανικό, τό τουρκικό, τό γεωργιανό, τό ἀζερμπαϊτζανικό, τό περσικό τμῆμα τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τῶν ἀνατολικῶν λαῶν καί ἡ Τσιμμερβαλντινή Ἐπιτροπή.

Στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης πάρθηκε ἀπόφαση «αὐτή νά συνεδριάζει σάν διεθνής κομμουνιστική συνδιάσκεψη» καί ἐγκρίθηκε ἡ παρακάτω ἡμερήσια διάταξη: 1) ἀνακήρυξη τῆς συνδιάσκεψης σέ σῶμα, 2) εἰσηγήσεις, 3) τό πρόγραμμα δράσης τῆς διεθνοῦς κομμουνιστικῆς συνδιάσκεψης, 4) ἡ ἀστική δημοκρατία καί ἡ δικτατορία τοῦ προλετα-

ριάτου, 5) ἡ συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης καί ἡ στάση ἀπέναντι στά σοσιαλιστικά ρεύματα, 6) ἡ διεθνής κατάσταση καί ἡ πολιτική τῆς 'Αντάντ, 7) Διακήρυξη, 8) ἡ λευκή τρομοκρατία, 9) ἐκλογές Γραφείου καί διάφορα ὀργανωτικά ζητήματα.

Κεντρική θέση στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης κατεῖχαν οἱ θέσεις καί ἡ εἰσήγηση τοῦ Λένιν γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ἡ συνδιάσκεψη ἔκφρασε ὁμόφωνα τήν ἀλληλεγγύη της μέ τίς θέσεις τοῦ Λένιν καί πῆρε ἀπόφαση νά τίς διαβιβάσει στό Γραφεῖο γιά τήν πλατιά διάδοσή τους στίς διάφορες χῶρες. Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἐπίσης σάν συμπλήρωση στίς θέσεις τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 510).

Στίς 4 τοῦ Μάρτη, ὕστερα ἀπό τήν ψήφιση τῶν θέσεων καί τήν ἀπόφαση πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἡ συνδιάσκεψη πῆρε ἀπόφαση «νά ἀνακηρυχτεῖ σέ ΙΙΙ Διεθνή καί νά πάρει τήν ὀνομασία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς». Τήν ἴδια ἐπίσης ἡμέρα πάρθηκε ὁμόφωνα ἀπόφαση νά θεωρηθεῖ ἡ Ἕνωση τοῦ Τσίμμερβαλντ διαλυμένη. Στίς 4 τοῦ Μάρτη ἐγκρίθηκε ἐπίσης τό πρόγραμμα δράσης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού οἱ κύριες θέσεις του συνοψίζονταν στά παρακάτω: 1) τό ἀναπόφευκτο τῆς ἀντικατάστασης τοῦ καπιταλιστικοῦ κοινωνικοῦ συστήματος ἀπό τό κομμουνιστικό, 2) ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου γιά τήν ἀνατροπή τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων, 3) ἡ ἐκμηδένιση τοῦ ἀστικοῦ κράτους καί ἡ ἀντικατάστασή του ἀπό κράτος νέου τύπου, ἀπό τό κράτος τοῦ προλεταριάτου, τύπου Σοβιέτ, πού θά ἐξασφαλίσει τό πέρασμα στήν κομμουνιστική κοινωνία.

'Ανάμεσα στά ντοκουμέντα τοῦ συνεδρίου σπουδαία σημασία εἶχε ἡ Διακήρυξη πρός τούς προλετάριους ὅλου τοῦ κόσμου, στήν ὁποία τονιζόταν ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής εἶναι κληρονόμος τῶν ἰδεῶν τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἕνγκελς, πού ἐκφράστηκαν στό «Μανιφέστο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος». Τό συνέδριο κάλεσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν νά ὑποστηρίξουν τή Σοβιετική Ρωσία, ἀπαιτοῦσε τή μή ἐπέμβαση τῆς 'Αντάντ στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῆς Δημοκρατίας τῶν Σοβιέτ, τήν ἀποχώρηση τῶν στρατευμάτων τῶν ἐπεμβασιῶν ἀπό τό ἔδαφος τῆς Ρωσίας, τήν ἀναγνώριση τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, τήν ἄρση τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τήν ἀποκατάσταση ἐμπορικῶν σχέσεων. Στήν ἀπόφαση «Γιά τή στάση ἀπέναντι στά «σοσιαλιστικά ρεύματα» καί στή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης», τό συνέδριο καταδίκασε τίς προσπάθειες ἀνασυγκρότησης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, «πού εἶναι ἁπλῶς ὅπλο στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης», καί δήλωσε ὅτι τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τή συνδιάσκεψη αὐτή.

Ἡ ἵδρυση τῆς ΙΙΙ, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στό ξεσκέπασμα τοῦ ὀπορτουνισμοῦ μέσα στό ἐργατικό κίνημα, στήν ἀποκατάσταση τῶν δεσμῶν ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους τῶν διαφόρων χωρῶν, στή δημιουργία καί στό δυνάμωμα τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων. — *90.*

26 Πρόκειται γιά τίς ἀποφάσεις τῆς Ἕβδομης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), πού συνῆλθε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς

24 ὡς τίς 29 τοῦ Ἀπρίλη (7-12 τοῦ Μάη) 1917 (βλ. «Ἡ Ἕβδομη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Ἡ συνδιάσκεψη πόλης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Ἀπρίλης 1917. Πρακτικά», Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1958, σελ. 241-260). — *94.*

27 *Διακήρυξη τῆς Βασιλείας* — διακήρυξη σχετικά μέ τόν πόλεμο, ἡ ὁποία ψηφίστηκε ἀπό τό Ἔκτακτο διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Βασιλείας, πού ἔγινε στίς 24-25 τοῦ Νοέμβρη 1912. Ἡ διακήρυξη προειδοποιοῦσε τούς λαούς γιά τόν ἐπερχόμενο κίνδυνο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἀποκάλυπτε τούς ληστρικούς σκοπούς αὐτοῦ τοῦ πολέμου καί καλοῦσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν σέ ἀποφασιστική πάλη γιά τήν εἰρήνη, ἀντιπαραθέτοντας «στόν καπιταλιστικό ἰμπεριαλισμό τήν ἰσχύ τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τοῦ προλεταριάτου». Στή διακήρυξη τῆς Βασιλείας μπῆκε τό σημεῖο ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης (1907), τό ὁποῖο διατύπωσε ὁ Β. Ι. Λένιν, ὅτι σέ περίπτωση πού θά ξεσπάσει ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, οἱ σοσιαλιστές ὀφείλουν νά χρησιμοποιήσουν τήν οἰκονομική καί πολιτική κρίση πού προκαλεῖται ἀπό τόν πόλεμο γιά τήν πάλη ὑπέρ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. — *95.*

28 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 639· τόμ. 22ος, σελ. 281-285, 336-340· τόμ. 28ος, σελ. 122· τόμ. 29ος, σελ. 293· τόμ. XXVI, 1935, σελ. 288, 292, 370· τόμ. XXIV, 1931, σελ. 529· Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 356, 415-416. — *98.*

29 *«Φαβιανή ἑταιρία»* — ἀγγλική ρεφορμιστική ὀργάνωση, πού ἱδρύθηκε τό 1884· ἡ ἑταιρία πῆρε τήν ὀνομασία της ἀπό τό ὄνομα τοῦ ρωμαίου στρατηλάτη τοῦ III αἰώνα πρίν τή χρονολογία μας, Φάβιου Μάξιμου, πού τόν ἀποκαλοῦσαν «Κουνκτάτορ» («Μελλητή»), γιατί ἐφάρμοζε τακτική ἀναμονῆς, ἀπόφευγε τίς ἀποφασιστικές μάχες στόν πόλεμο μέ τόν Ἀννίβα. Μέλη τῆς Φαβιανῆς ἑταιρίας ἦταν κυρίως ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς διανόησης — ἐπιστήμονες, συγγραφεῖς, πολιτικοί παράγοντες (ὅπως λογουχάρη οἱ Σ. καί Μπ. Οὐέμπ, ὁ Ρ. Μακντόναλντ, ὁ Μπ. Σῶ κ.ἄ.)· οἱ οαβιανοί ἀρνοῦνταν τήν ἀνάγκη τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου καί τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί ὑποστήριζαν ὅτι τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό μπορεῖ νά γίνει μόνο μέ μικρομεταρυθμίσεις, μέ βαθμιαίους μετασχηματισμούς τῆς κοινωνίας. Τό 1900 ἡ Φαβιανή ἑταιρία μπῆκε στό Ἐργατικό κόμμα. «Ὁ φαβιανός σοσιαλισμός» ἀποτελεῖ μιά ἀπό τίς πηγές τῆς ἰδεολογίας τῶν ἐργατικῶν.

Γιά τό χαρακτηρισμό τῶν φαβιανῶν βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ὁ ἀγγλικός πασιφισμός καί ἡ ἀγγλική ἀντιπάθεια πρός τή θεωρία» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 271-277). — *98.*

30 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. Γράμμα πρός τόν Φ. Α. Ζόργκε τῆς 18 τοῦ Γενάρη 1893 (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 459). — *98.*

31 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. Γράμμα πρός τόν Φ. Α. Ζόργκε τῆς 7 τοῦ Δεκέμβρη 1889 (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 415-416). — *99.*

32 Πρόκειται γιά τήν ὁμιλία τοῦ Χάρρυ Κβέλτς στό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς τό 1907. Στήν ὁμιλία του ὀνόμασε τή διεθνή συνδιάσκεψη τῆς Χάγης, πού γινόταν τήν περίοδο ἐκείνη, «συγκέντρωση λωποδυτῶν», καί γι' αὐτό ἡ γερμανική κυβέρνηση τόν ἀπέλασε ἀπό τή Στουτγάρδη (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Χάρρυ Κβέλτς». Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 440-442). — *107.*

33 Πρόκειται γιά τή συνδιάσκεψη τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, πού συνῆλθε στή Λουκέρνη (Ἑλβετία) ἀπό τίς 2 μέχρι τίς 9 τοῦ Αὐγούστου 1919. Στήν ἀρχή ὑπολογιζόταν νά συγκληθεῖ «παγκόσμιο συνέδριο», ὅμως, ἐπειδή παρουσιάστηκαν συνολικά μόνο 40 ἀντιπρόσωποι, ἀντί γιά συνέδριο ἔγινε συνδιάσκεψη. Στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνδιάσκεψης ἦταν τά ζητήματα: ἡ ἀνασύσταση τῆς Διεθνοῦς καί ἡ διεθνής πολιτική κατάσταση. Ὁ Λένιν ἔδοσε χαρακτηρισμό τῶν ὁμιλιῶν ὁρισμένων ἀντιπροσώπων τῆς συνδιάσκεψης στό «ἄρθρο» «Πῶς ἡ ἀστική τάξη χρησιμοποιεῖ τούς ἀποστάτες» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 182-194). — *109.*

34 *Βαστίλλη* — φρούριο καί κρατικές φυλακές στό Παρίσι τό 14ο-18ο αἰώνα. Στίς 14 τοῦ Ἰούλη 1789 οἱ λαϊκές μάζες πού ἐξεγέρθηκαν κατέλαβαν τή Βαστίλλη καί αὐτό ἀποτέλεσε τήν ἀρχή τῆς Γαλλικῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης. Ἡ ἡμέρα τῆς 14 τοῦ Ἰούλη ἔγινε ἐθνική γιορτή τῶν γάλλων. — *111.*

35 Πρόκειται γιά τή διεθνή πολιτική ἀπεργία τῶν ἐργατῶν πού σχεδιαζόταν νά γίνει στίς 21 τοῦ Ἰούλη 1919 μέ τό σύνθημα τῆς ὑποστήριξης τῶν ἐπαναστάσεων στή Ρωσία καί στήν Οὐγγαρία καί τήν ἀπαίτηση τῆς μή ἀνάμιξης τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κυβερνήσεων στίς ὑποθέσεις τῆς Ρωσίας καί τῆς Οὐγγαρίας. Μερικές ἀπεργίες ἔγιναν τήν καθορισμένη ἡμέρα στήν Ἀγγλία, στήν Ἰταλία, στή Γερμανία, στή Νορβηγία κ.ά. ὅμως, ἑνιαία ἐκδήλωση τοῦ προλεταριάτου ὅλων τῶν χωρῶν δέν ἔγινε.

Οἱ δεξιοί ἡγέτες τῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων καί τῶν συνδικάτων ἔκαναν τό πᾶν γιά νά ἐμποδίσουν τήν πραγματοποίηση τῆς διεθνοῦς ἀπεργίας. Ἡ στάση τῶν γάλλων σοσιαλσωβινιστῶν ἦταν προδοτική. Οἱ Ζουώ, Μέρχαϊμ καί ἄλλοι καθοδηγητές τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας ἐργασίας, γιά νά ἐξαπατήσουν τούς ἐργάτες, στήν ἀρχή τάχθηκαν ὑπέρ τῆς ἀπεργίας, μετά ὅμως, στίς παραμονές τῆς κήρυξής της, πρότειναν νά ἀναβληθεῖ καί ἔτσι τή ματαίωσαν. — *111.*

36 Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία στήν Οὐγγαρία σχηματίστηκε στίς 21 τοῦ Μάρτη 1919. Ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση στήν Οὐγγαρία εἶχε εἰρηνικό χαρακτήρα· ἡ ἀστική τάξη τῆς Οὐγγαρίας, μήν ἔχοντας τίς δυνατότητες νά τήν ἀντιπαλέψει, δέν ἀποφάσισε τή στιγμή ἐκείνη νά ἀντισταθεῖ στήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Ἡ ἀστική τάξη τῆς Οὐγγαρίας δέν ἦταν σέ θέση νά ἀντιμετωπίσει τίς δυσκολίες πού συναντοῦσε στό ἐσωτερικό καί στό ἐξωτερικό, γι' αὐτό σκόπευε νά παραδόσει προσωρινά τήν ἐξουσία στούς δεξιούς σοσιαλδημοκράτες, γιά νά ἐμποδίσει τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης. Ὅμως, τό κύρος

τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Οὐγγαρίας στίς μάζες ἦταν τότε τόσο μεγάλο καί οἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἁπλῶν μελῶν τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλδημοκρατῶν γιά συμμαχία μέ τούς κομμουνιστές ἦταν τόσο ἀποφασιστικές, ὥστε ἡ καθοδήγηση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος ἀπευθύνθηκε πρός τούς συλληφθέντες καθοδηγητές τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος μέ τήν πρόταση νά σχηματίσουν ἀπό κοινοῦ κυβέρνηση. Οἱ ἡγέτες τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἀναγκάστηκαν νά δεχτοῦν τούς ὅρους πού πρόβαλαν οἱ κομμουνιστές στή διάρκεια τῶν διαπραγματεύσεων: σχηματισμός Σοβιετικῆς κυβέρνησης, ἀφοπλισμός τῆς ἀστικῆς τάξης, δημιουργία Κόκκινου Στρατοῦ καί λαϊκῆς πολιτοφυλακῆς, δήμευση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων, ἐθνικοποίηση τῆς βιομηχανίας, σύναψη συμμαχίας μέ τή Σοβιετική Ρωσία κ.ἄ. Ταυτόχρονα ὑπογράφηκε συμφωνία γιά τή συνένωση τῶν δυό κομμάτων σέ Σοσιαλιστικό κόμμα τῆς Οὐγγαρίας. Κατά τή συνένωση τῶν δυό κομμάτων ἔγιναν λάθη, πού εἶχαν τήν ἐπίδρασή τους ἀργότερα· ἡ συνένωση ἔγινε μέ συγχώνευση μηχανική, χωρίς τήν ἀπομάκρυνση τῶν ρεφορμιστικῶν στοιχείων.

Στήν πρώτη του ἤδη συνεδρίαση τό Ἐπαναστατικό κυβερνητικό συμβούλιο πῆρε ἀπόφαση νά δημιουργήσει Κόκκινο Στρατό. Στίς 26 τοῦ Μάρτη ἡ Σοβιετική κυβέρνηση τῆς Οὐγγαρίας ἐξέδοσε διατάγματα γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν μέσων μεταφορᾶς, τῶν τραπεζῶν· στίς 2 τοῦ Ἀπρίλη ψηφίστηκε διάταγμα γιά τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Αὐξήθηκε ὁ μισθός ἐργασίας τῶν ἐργατῶν 25% κατά μέσο ὅρο, καθιερώθηκε ἡ 8ωρη ἐργάσιμη ἡμέρα· στίς 3 τοῦ Ἀπρίλη ψηφίστηκε ὁ νόμος γιά τήν ἀγροτική μεταρύθμιση, σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο δημεύονταν ὅλα τά τσιφλίκια ἔκτασης πάνω ἀπό 100 χίλντ (57 ἑκτάρια). Ὡστόσο ἡ γῆ πού δημεύτηκε δέν μοιράστηκε στούς μικροκληρούχους καί στούς ἀκτήμονες ἀγρότες, ἀλλά παραδόθηκε στούς ἀγροτικούς παραγωγικούς συνεταιρισμούς καί στά κρατικά νοικοκυριά, πού εἶχαν ὀργανωθεῖ κατά τόπους. Ἡ φτωχή ἀγροτιά, πού ἤλπιζε νά πάρει γῆ, ἀπογοητεύτηκε. Αὐτό ἐμπόδιζε τήν ἀποκατάσταση στέρεης συμμαχίας τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά, ἐξασθένιζε τή Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐγγαρία.

Οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ ἀντιμετώπισαν ἐχθρικά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στήν Οὐγγαρία· στή Σοβιετική Δημοκρατία ἐπιβλήθηκε οἰκονομικός ἀποκλεισμός. Ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Οὐγγαρίας ὀργανώθηκε στρατιωτική ἐπέμβαση. Ἡ ἐπίθεση τῶν στρατευμάτων τῶν ἐπεμβασιῶν δραστηριοποίησε τήν οὐγγρική ἀντεπανάσταση. Ἡ προδοσία τῶν δεξιῶν σοσιαλδημοκρατῶν πού συμμάχησαν μέ τό διεθνή ἰμπεριαλισμό, ἦταν ἐπίσης μιά ἀπό τίς αἰτίες τῆς κατάρευσης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Οὐγγαρίας.

Ἡ δυσμενής διεθνής κατάσταση πού διαμορφώθηκε τό καλοκαίρι τοῦ 1919, ὅταν ἡ Σοβιετική Ρωσία ἦταν ἀπ' ὅλες τίς πλευρές πολιορκημένη ἀπό ἐχθρούς καί δέν μποροῦσε νά βοηθήσει τή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Οὐγγαρίας, ἔπαιξε ἐπίσης τόν ἀρνητικό της ρόλο. Ἀποτέλεσμα τῶν συντονισμένων ἐνεργειῶν τῆς ἐξωτερικῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐπέμβασης καί τῆς

ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης ἦταν νά ἀνατραπεῖ τήν 1 τοῦ Αὐγούστου 1919 ἡ Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐγγαρία. — *111*

37 Στίς 24 τοῦ Μάη 1919 τό Συμβούλιο Ἄμυνας ψήφισε ἀπόφαση μέ τήν ὁποία ἐπιτρεπόταν στούς κόκκινους στρατιῶτες τῶν τμημάτων τοῦ μετώπου, πού δροῦσαν σέ πλούσιες σιτοπαραγωγικές περιοχές, νά στέλνουν στίς οἰκογένειές τους, οἱ ὁποῖες βρίσκονταν σέ περιοχές πού πεινοῦσαν, δέματα μέ τρόφιμα. Τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἀνάθεσε στήν Κεντρική Ἐπισιτιστική Ἐπιτροπή τοῦ στρατοῦ, νά ἐπεξεργαστεῖ καί νά ὑποβάλει ὄχι ἀργότερα ἀπό τήν 1 τοῦ Ἰούνη, σχέδιο λεπτομερειακῶν ὁδηγιῶν γιά τήν ἐφαρμογή τῆς ἀπόφασης αὐτῆς. Τό σχέδιο ὁδηγιῶν ἐπικυρώθηκε ἀπό τό Συμβούλιο Ἄμυνας στίς 23 τοῦ Ἰούλη 1919. — *112.*

38 Τό ἄρθρο αὐτό εἶναι ἀπάντηση στά παρακάτω πέντε ἐρωτήματα πού ἔβαλε τό πρακτορεῖο «United Press» στόν Λένιν:

«1) Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας ἔκανε ὁποιεσδήποτε μικρές ἤ μεγάλες ἀλλαγές στό ἀρχικό κυβερνητικό πρόγραμμα τῆς ἐσωτερικῆς καί ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καί στό οἰκονομικό πρόγραμμα, πότε καί ποιές;

2) Ποιά εἶναι ἡ τακτική τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας ἀπέναντι στό Ἀφγανιστάν, στίς Ἰνδίες καί στίς ἄλλες μουσουλμανικές χῶρες πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τά ὅρια τῆς Ρωσίας;

3) Ποιούς πολιτικούς καί οἰκονομικούς σκοπούς ἐπιδιώκετε ὅσοναφορᾶ τίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς καί τήν Ἰαπωνία;

4) Μέ ποιούς ὅρους θά εἶσαστε ἕτοιμοι νά κλείσετε εἰρήνη μέ τόν Κολτσάκ, τόν Ντένικιν καί τόν Μάνερχαϊμ;

5) Τί θά θέλατε νά κάνουμε γνωστό στήν κοινή γνώμη τῆς Ἀμερικῆς;

Οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Λένιν στάλθηκαν στή Βουδαπέστη γιά τόν ἀμερικανικό Τύπο.

Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1919 στό ἀριστερό σοσιαλιστικό περιοδικό «The Liberator» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο «A Statement and a Challenge» («Δήλωση καί πρόκληση»). Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ σέ σχόλιό της γιά τό ἄρθρο ἔκανε γνωστό ὅτι τό πρακτορεῖο «United Press» ἔστειλε τήν ἀπάντηση τοῦ Λένιν στίς ἐφημερίδες, ὅμως ἀφαίρεσε τήν ἀπάντηση στό πέμπτο ἐρώτημα σάν καθαρά μπολσεβίκικη προπαγάνδα». — *113.*

39 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς συνομιλίες μέ τόν Μπούλλιτ πού ἔφτασε τό Μάρτη τοῦ 1919 στή Σοβιετική Ρωσία γιά νά ἐξακριβώσει τούς ὅρους μέ τούς ὁποίους ἡ Σοβιετική κυβέρνηση θά συμφωνοῦσε νά συνάψει εἰρήνη μέ τούς συμμάχους, καθώς ἐπίσης καί μέ τίς λευκοφρουρίτικες κυβερνήσεις πού εἶχαν σχηματιστεῖ στό ἔδαφος τῆς Ρωσίας. Μέσω τοῦ Μπούλλιτ διαβιβάστηκαν οἱ προτάσεις πού προέρχονταν ἀπό τόν πρόεδρο τῶν ΕΠΑ Οὐίλσων καί τόν πρωθυπουργό τῆς Μεγάλης Βρεττανίας Λόυντ Τζώρτζ.

Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, ἐπιδιώκοντας νά συναφθεῖ τό γρηγορότερο εἰρήνη, συμφώνησε νά διεξάγει συνομιλίες μέ βάση τούς ὅρους πού προτάθηκαν, ἐπιφέροντας ὡστόσο σ' αὐτούς οὐσιαστικές διορθώσεις (κείμενο τοῦ σχεδίου προτάσεων εἰρήνης τῶν συμμαχικῶν καί συνασπισμένων κρατῶν πού τό ἐπεξεργάστηκαν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς κυβέρνησης τῶν ΕΠΑ Μπούλλιτ καί ἡ κυβέρνηση τῆς ΣΟΣΔΡ, βλ. στή συλλογή «Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ», τόμ. II, ρωσ. ἔκδ., 1958, σελ. 91-95).

Ἀμέσως μετά τήν ἀναχώρηση τοῦ Μπούλλιτ ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία, ὁ Κολτσάκ εἶχε ὁρισμένες ἐπιτυχίες στό Ἀνατολικό μέτωπο καί οἱ ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις, ἐλπίζοντας στή συντριβή τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, σταμάτησαν τίς συνομιλίες γιά τήν εἰρήνη. Ὁ Οὐίλσων ἀπαγόρευσε νά δημοσιευτεῖ τό σχέδιο συμφωνίας πού ἔφερε ὁ Μπούλλιτ, καί ὁ Λόυντ Τζώρτζ, μιλώντας στό Κοινοβούλιο, δήλωσε ὅτι αὐτός δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τίς συνομιλίες μέ τή Σοβιετική κυβέρνηση. — *115*.

40 Πρόκειται γιά τήν ἀπάντηση τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης στό γραμμα τοῦ Φ. Νάνσεν πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 7 τοῦ Ἀπρίλη 1919 (τό γράμμα πάρθηκε μέ τόν ἀσύρματο στίς 4 τοῦ Μάη). Στό γράμμα του ὁ Νάνσεν ἔλεγε ὅτι ἀπευθύνθηκε στίς 3 τοῦ Ἀπρίλη στόν Οὐίλσων, στόν Κλεμανσώ, στόν Λόυντ Τζώρτζ καί στόν Ὀρλάντο καί τούς πρότεινε νά βοηθήσουν τή Σοβιετική Ρωσία μέ τρόφιμα καί φάρμακα. Στίς 17 τοῦ Ἀπρίλη τό «Συμβούλιο τῶν τεσσάρων» ἀπάντησε ὅτι συμφωνεῖ μέ τήν πρόταση τοῦ Νάνσεν, ὅμως μέ τόν ὅρο ὅτι τό προσχέδιο αὐτό πρέπει νά προϋποθέτει τήν ἀναστολή τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, τό σταμάτημα τῆς μετακίνησης στρατευμάτων καί κάθε εἴδους πολεμικοῦ ὑλικοῦ στό ἔδαφος τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἐπειδή ὅμως τό σχέδιο αὐτό δέν ἔδινε καμιά ἐγγύηση ὅτι τήν ἀναστολή τῶν πολεμικῶν ἐνεργειῶν θά τήν ἐκμεταλλευτεῖ ἡ ἀντεπανάσταση, ἡ Σοβιετική κυβέρνηση σέ γράμμα της πρός τόν Νάνσεν τῆς 7 τοῦ Μάη τόνισε ὅτι οἱ συνομιλίες γιά τήν ἀναστολή τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων μπορεῖ νά διεξαχθοῦν μέ τίς ἴδιες τίς κυβερνήσεις τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ. «Ἐμεῖς εἴμασταν πάντα ἕτοιμοι — τονιζόταν στό γράμμα — νά ἀρχίσουμε τίς συνομιλίες γιά τήν εἰρήνη, καί τώρα ἐξακολουθοῦμε νά εἴμαστε ἕτοιμοι νά τό κάνουμε αὐτό, καί μέ ἐξαιρετική χαρά θά ἀρχίσουμε τή συζήτηση τῶν ζητημάτων αὐτῶν» («Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ», τόμ. ΙΙ, ρωσ. ἐκδ., 1958, σελ. 158). Βάση τῆς ἀπάντησης τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης ἀποτέλεσαν οἱ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν πού ἔγιναν στά δυό σχέδια τοῦ μηνύματος, τά ὁποῖα εἶχε συντάξει ὁ Τσιτσέριν καί στάλθηκαν στόν Νάνσεν. Ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι στό γράμμα πρέπει νά ἀναπτυχθεῖ ἡ ἰδέα τῆς εἰρήνης, ὅτι ἄν ἡ «ἀνακωχή δέν ἐξυπηρετεῖ τήν εἰρήνη, ἀλλά εἶναι πολιτικό παιχνίδι — *δέν τή θέλουμε*. Μέ τήν εἰρήνη δέν ἀστειεύονται. *Κανείς* δέν θά μπορέσει νά μᾶς ἐξαπατήσει». Ὁ Νάνσεν πληροφόρησε ὅτι οἱ προτάσεις τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης θά διαβιβαστοῦν στίς κυβερνήσεις τῆς Ἀντάντ. Ὅμως ἀπό τήν πλευρά τῶν κρατῶν τῆς Ἀντάντ δέν ἐπακολούθησε καμιά ἀπάντηση στίς προτάσεις αὐτές. — *115*.

41 *Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Μόσχας τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διοικήσεων τῶν συνδικάτων, τῶν πληρεξουσίων τοῦ Κεντρικοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ τῆς Μόσχας καί τοῦ Συμβουλίου τοῦ ὀργανισμοῦ «Κοοπεράτσιγια»*, συγκλήθηκε ἀπό τό Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν καί ἀπό τό Συμβούλιο τῶν συνδικάτων τῆς Μόσχας μέ σκοπό τήν ἐκπλήρωση τοῦ διατάγματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 16 τοῦ Μάρτη 1919 γιά τή συνένωση τῶν ὀργάνων κατανομῆς καί τή δημιουργία ἑνιαίας καταναλωτικῆς ἕνωσης. Ἡ συνδιάσκεψη ἔγινε στό Μέγαρο τῶν συνδικάτων στίς 29-30 τοῦ Ἰούλη 1919. Στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνδιάσκεψης ἦταν δυό ζητήματα: 1. Ἡ

ὀργάνωση καταναλωτικοῦ συνεταιρισμοῦ στή Μόσχα· 2. Ἐκλογές προσωρινῆς διοίκησης τοῦ καταναλωτικοῦ συνεταιρισμοῦ Μόσχας. Στίς ὁμιλίες πού ἐπακολούθησαν πάνω στίς εἰσηγήσεις γιά τήν ὀργάνωση καταναλωτικοῦ συνεταιρισμοῦ Μόσχας καί γιά τό καταστατικό του, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ὀπαδοί τοῦ «ἀνεξάρτητου» συνεταιρισμοῦ ἐπιτέθηκαν ἐνάντια στήν ἐπιδίωξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας νά δημιουργήσει ἕναν πραγματικά ἐργατικό συνεταιρισμό. Στίς 30 τοῦ Ἰούλη ὁ Λένιν μίλησε στή συνδιάσκεψη γιά τήν ἐπισιτιστική καί στρατιωτική κατάσταση. Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε τό καταστατικό, ἐξέλεξε προσωρινή διοίκηση καί ἐξελεγκτική ἐπιτροπή τοῦ καταναλωτικοῦ συνεταιρισμοῦ Μόσχας. — *118.*

42 Στίς 16 τοῦ Ἰούλη 1919 τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἐπικύρωσε τό διάταγμα πού ἐπέτρεπε στούς ἐργάτες, οἱ ὁποῖοι ἐπιστρέφανε ἀπό τίς ἄδειές τους, νά μεταφέρουν μαζί τους δυό πούτια τρόφιμα, ἀνεξάρτητα ἄν αὐτά ἦταν τοῦ δελτίου ἤ ἐκτός δελτίου. Τό διάταγμα δέν δημοσιεύτηκε, ὅμως στάλθηκε μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα τηλεγράφημα πρός ὅλες τίς Ἐπισιτιστικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων καί τούς διοικητές τῶν τμημάτων ἐλέγχου, μέ τό ὁποῖο τούς γνωστοποιοῦσε ὅτι στούς ἀδειούχους ἐργάτες ἐπιτρέπεται νά ἔχουν μαζί τους ἀποσκευές μέχρι δυό πούτια. Τό διάταγμα αὐτό ἴσχυε μέχρι τό 1920. — *124.*

43 Στίς 26 τοῦ Μάη 1919 τό Ἀνώτατο συμβούλιο τῆς Ἀντάντ ἀπευθύνθηκε στόν Κολτσάκ μέ διακοίνωση, ὑπογραμμένη ἀπό τούς Οὐίλσων, Λόυντ, Τζώρτζ, Κλεμανσώ, Ὀρλάντο καί Σαϊοντζή, στήν ὁποία ἀναφερόταν ὅτι εἶναι ἕτοιμοι νά τόν ἀναγνωρίσουν καί νά τόν βοηθήσουν μέ πολεμικό ἐξοπλισμό, μέ τρόφιμα, μέ πολεμοφόδια, ὥστε νά μπορέσει νά σταθεροποιηθεῖ σάν κυβερνήτης ὅλης τῆς Ρωσίας. Ταυτόχρονα οἱ σύμμαχοι ἀπαιτοῦσαν ἀπό τόν Κολτσάκ νά ἐκπληρώσει ἐπίσης ὁρισμένους ὅρους: ὕστερα ἀπό τήν κατάληψη τῆς Μόσχας νά συγκαλέσει τή Συντακτική Συνέλευση, νά ἀναγνωρίσει τήν ἀνεξαρτησία τῆς Πολωνίας καί τῆς Φιλλανδίας, καί ἄν θά τοῦ εἶναι ἀδύνατο νά ρυθμίσει τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῆς Ρωσίας μέ τήν Ἐσθονία, τή Λεττονία, τή Λιθουανία, μέ τίς περιοχές τοῦ Καυκάσου καί τῆς Κασπίας, τότε νά παραπέμψει τό ζήτημα αὐτό στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, ἀναγνωρίζοντας μέχρι τότε τίς περιοχές αὐτές σάν αὐτόνομες κ.ἄ. Ὁ Κολτσάκ στό ἀπαντητικό του γράμμα πρός τό Ἀνώτατο Συμβούλιο τῆς Ἀντάντ δήλωσε ὅτι εἶναι πρόθυμος νά δεχτεῖ μιά σειρά ἀπό τούς ὅρους τῶν συμμάχων. Στίς 12 τοῦ Ἰούλη ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, οἱ ΕΠΑ καί ἡ Ἰταλία ἔκριναν τήν ἀπάντηση τοῦ Κολτσάκ ἱκανοποιητική καί τόν διαβεβαίωσαν ἀκόμη μιά φορά ὅτι εἶναι ἕτοιμοι νά τόν βοηθήσουν. — *126.*

44 *Τό I Πανρωσικό Συνέδριο τῶν λειτουργῶν τῆς παιδείας καί τοῦ σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ* ἔγινε ἀπό τίς 28 τοῦ Ἰούλη μέχρι τήν 1 τοῦ Αὐγούστου 1919 στή Μόσχα. Σ' αὐτό πῆραν μέρος 277 ἀντιπρόσωποι ἀπό 32 κυβερνεῖα. Βασικό καθῆκον τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ ὀργάνωση Πανρωσικῆς Ἕνωσης ἐκπαιδευτικῶν καί ἡ ἐπεξεργασία τῶν βασικῶν ἀρχῶν πάνω στίς ὁποῖες θά ἔπρεπε νά ὀργανωθεῖ ἡ Ἕνωση. Στό συνέδριο ἔγιναν εἰσηγήσεις γιά τό συνδικαλιστικό κίνημα καί γιά τά καθήκοντα τῆς Ἕνωσης ἐκπαιδευτικῶν, γιά τό ἐκπαιδευτικό πρόγραμμα καί γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς

πολιτιστικῆς οἰκοδόμησης, γιά τό κίνημα τῆς νεολαίας στή Ρωσία καί στή Δύση κ.ἄ. Στίς 31 τοῦ Ἰούλη ἐκφώνησε λόγο στό συνέδριο ὁ Β. Ι. Λένιν.

Τό συνέδριο στήν ἀπόφαση πού ψήφισε ὑποστήριξε τήν ἄποψη νά παρθεῖ σάν βάση τῆς ὀργάνωσης τῆς Ἕνωσης τό κανονικό καταστατικό τοῦ ΠΚΣΣ, νά ἀνατεθεῖ στήν ΚΕ τῆς Ἕνωσης νά δημιουργήσει ἐπιτροπή γιά νά ἐπιφέρει ἀλλαγές στό καταστατικό σύμφωνα μέ τό χαρακτήρα καί τίς ἰδιομορφίες τῆς Ἕνωσης, καί νά μπεῖ τό ζήτημα τῆς ἐπικύρωσης τῶν ἀλλαγῶν αὐτῶν στό III Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων. Τό συνέδριο κάλεσε ὅλους τούς ἐκπαιδευτικούς νά πάρουν μέρος στήν πολιτική-διαφωτιστική δουλιά πού γίνεται στό στρατό, καί νά διατηροῦν ἐπίσης στενή ἐπαφή μέ τήν Ἕνωση τῆς νεολαίας. — *131.*

45 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 187. — *132.*

46 Τό ἄρθρο δέν ἦταν τελειωμένο. Ἀπό τά ἑπτά κεφάλαια πού προβλέπονταν στό σχέδιο τοῦ ἄρθρου (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 444-446) γράφτηκαν μόνο τά δυό: «Οἱ λακέδες» καί «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος». — *139.*

47 *«Μίσλ»* («Σκέψη») — στίς ἀρχές ἑβδομαδιαῖο καί μετά δεκαπενθήμερο μενσεβίκικο περιοδικό· Ἐκδιδόταν στό Χάρκοβο ἀπό τό Γενάρη μέχρι τόν Ἰούλη τοῦ 1919 μέ τήν πιό στενή συμμετοχή τῶν Β. Μπαζάροφ, Σ. Ντεβνταριάνι (Σανά), Μ. Κριτσέβσκι κ.ἄ. Συνολικά βγῆκαν 15 τεύχη. Τό ἄρθρο τοῦ Μάρτοφ «Ὁ παγκόσμιος μπολσεβικισμός», πού ἀναφέρει παρακάτω ὁ Λένιν, εἶχε δημοσιευτεῖ τόν Ἀπρίλη-Μάη στά τεύχη 10, 12, 13 καί 15 τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ. — *139.*

48 *«Γκριαντούστσι Ντιέν»* («Ἡ Αὐριανή Ἡμέρα») — περιοδικό μενσεβίκικης κατεύθυνσης· ἔβγαινε στήν Ὀδησσό μέ τή στενή συνεργασία τῶν Σ. Ο. Ζαγκόρσκι, Ντ. Ο. Ζασλάβσκι, Π. Σ. Γιουσκέβιτς, Μ. Β. Βισνιάκ, Α. Β. Πεσεχόνοφ κ.ἄ. Συνολικά βγῆκαν δυό τεύχη: τό τεῦχος 1 τό Μάρτη, τό τεῦχος 2 τόν Ἀπρίλη τοῦ 1919. — *139.*

49 *«Γιούζνογε Ντιέλο»* («Ἡ Ὑπόθεση τοῦ Νότου») — περιοδικές μενσεβίκικες συλλογές πού ἐκδίδονταν τό 1918 στό Χάρκοβο καί στό Κίεβο μέ τή στενή συνεργασία τῶν Μ. Μπαλαμπάνοφ, Γκ. Ναοῦμοφ καί Σ. Σούμσκι. Συνολικά βγῆκαν δυό συλλογές. — *139.*

50 *«Ὀμπιεντινένιγε»* («Ἕνωση») — μηνιαῖο περιοδικό μενσεβικο-ἐσέρικης κατεύθυνσης· ἔβγαινε στήν Ὀδησσό ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1918 μέχρι τό 1920, μέ τήν ἐπιμέλεια τῶν Ν. Μ. Ὄσιποβιτς καί Π. Σ. Γιουσκέβιτς. Συνολικά βγῆκαν πέντε τεύχη.

Τό ἄρθρο τοῦ Γιουσκέβιτς «Ἡ ἐπανάσταση καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος», πού τό ἀναφέρει ὁ Λένιν παρακάτω, δημοσιεύτηκε στά τεύχη 1-2 τοῦ Γενάρη-Φλεβάρη 1919. — *139.*

51 *Βανδέα* — περιοχή τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς Γαλλίας, ὅπου στή διάρκεια τῆς Γαλλικῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης ξέσπασε τό Μάρτη τοῦ 1793 ἀντεπαναστατική ἐξέγερση. Ἡ βασική μάζα τῶν στασιαστῶν ἀποτελοῦνταν ἀπό τόν καθυστερημένο ἀγροτικό πληθυσμό, πού ὑποδαυλιζόταν καί καθοδηγοῦν-

ταν ἀπό τούς ἀντεπαναστάτες κληρικούς καί τούς εὐγενεῖς. Ἡ ἐξέγερση καταπνίγηκε τό 1795, ὅμως ἀπόπειρες ἐπανάληψής της ξανάγιναν τό 1799 καί στά ἑπόμενα χρόνια.

Ἡ Βανδέα ἔγινε συνώνυμο τῶν ἀντιδραστικῶν πραξικοπημάτων καί τῶν ἑστιῶν τῆς ἀντεπανάστασης. — *143.*

52 *Ἡ ἐξωκομματική συνδιάσκεψη τῶν ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν* ἔγινε στίς 6-7 τοῦ Αὐγούστου 1919. Σ' αὐτή πῆραν μέρος περίπου 1 000 ἀντιπρόσωποι ἀπό τίς ἀχτίδες Πρέσνια, Σουστσέβσκο-Μαρίνσκ, Χαμόβνικι, καί Μπουτίρκι τῆς Μόσχας. Στή συνδιάσκεψη μίλησαν ὁ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, ὁ Α. Ι. Σβιντέρσκι γιά τήν ἐπισιτιστική κατάσταση, ὁ Ν. Ι. Ποντβόισκι γιά τήν κατάσταση στά μέτωπα κ.ἄ. Πάνω στήν ὁμιλία τοῦ Λένιν ψηφίστηκε ἀπόφαση, ὅπου τονιζόταν ὅτι ἡ συνδιάσκεψη ἐπιδοκιμάζει καί χαιρετίζει τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ὑπόσχεται νά τή βοηθήσει μέ κάθε τρόπο. — *146.*

53 Στήν ἔκτακτη συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Μπακοῦ τῆς 25 τοῦ Ἰούλη 1918 συζητήθηκε τό ζήτημα τῆς πολιτικῆς καί στρατιωτικῆς κατάστασης στό Μπακού ἀπ' ἀφορμή τήν ἐπίθεση τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων. Οἱ μενσεβίκοι, οἱ ντασνάκι καί οἱ ἐσέροι, μέ τό πρόσχημα τῆς ὑπεράσπισης τοῦ Μπακοῦ, ἀπαιτοῦσαν νά κληθοῦν «γιά βοήθεια» τά ἀγγλικά στρατεύματα. Οἱ μπολσεβίκοι-καθοδηγητές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό Μπακού (Σ. Γκ. Σαουμιάν, Μ. Α. Ἀζιζμπέκοφ, Π. Α. Τζαπαρίτζε, Γ. Ντ. Ζέβιν καί ἄλλοι) τάχθηκαν ἀποφασιστικά ἐνάντια στίς προδοτικές αὐτές προτάσεις. Δήλωσαν ὅτι ἡ «πρόσκληση» στό Μπακού τῶν ἄγγλων ἐπεμβασιῶν θά ἦταν προδοσία τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί ὑπόβαλαν σχέδιο ἀπόφασης, στό ὁποῖο ἐπέμεναν νά παρθοῦν ἄμεσα μέτρα γιά τήν ἄμυνα τοῦ Μπακοῦ μέ τίς δικές τους δυνάμεις. Παρόλες ὅμως τίς προσπάθειες πού κατέβαλαν οἱ μπολσεβίκοι, ψηφίστηκε ὡστόσο μέ ἀσήμαντη πλειοψηφία ἡ ἀπόφαση γιά τήν πρόσκληση στό Μπακού ἀγγλικῶν στρατευμάτων.

Οἱ μπολσεβίκοι — μέλη τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Μπακοῦ, ἀφοῦ ἔμειναν μειοψηφία, δήλωσαν ὅτι παραιτοῦνται ἀπό τίς θέσεις τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων. Σύντομα ὅμως οἱ μπολσεβίκοι τοῦ Μπακοῦ κατάλαβαν ὅτι θά ἦταν λάθος στίς συνθῆκες πού εἶχαν διαμορφωθεῖ νά παραιτηθοῦν, ἀλλά, ἀντίθετα ἦταν ἀνάγκη νά παραμείνουν στήν ἐξουσία καί νά χρησιμοποιήσουν ὅλες τίς δυνατότητες γιά τήν ἀπομόνωση καί τή συντριβή τῶν συμβιβαστῶν καί τῶν προδοτῶν. Σέ ἔκτακτη συνεδρίαση τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Μπακοῦ ἀποφασίστηκε ὅτι στό ἑξῆς, μέχρι τήν ὁριστική λύση τοῦ ζητήματος τῆς ἐξουσίας, ὅλοι οἱ Λαϊκοί ἐπίτροποι νά παραμένουν στίς θέσεις τους. Ἡ συνδιάσκεψη πόλης τῶν μπολσεβίκων τοῦ Μπακοῦ, πού ἔγινε στίς 27 τοῦ Ἰούλη, ἀποφάσισε νά μήν παραδοθεῖ ἡ ἐξουσία χωρίς πάλη, νά ὀργανωθεῖ ἐσπευσμένα ἡ ἄμυνα τοῦ Μπακοῦ μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων, νά κηρυχτεῖ γενική ἐπιστράτευση καί νά κληθοῦν οἱ ἐργάτες νά ὑπερασπίσουν τήν πόλη καί τή Σοβιετική ἐξουσία. Γιά τήν ἐκτέλεση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς, τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Μπακοῦ πῆρε μιά σειρά μέτρα:

κήρυξε στήν πόλη τό στρατιωτικό νόμο, ἀνάθεσε στήν Ἔκτακτη Ἐπιτροπή νά βάλει τέρμα στήν ἀντεπαναστατική προπαγάνδα, ἔκανε ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες τοῦ Μπακοῦ νά ἁρπάξουν τά ὅπλα καί νά ὑπερασπίσουν τήν πόλη, ἐξαντλώντας καί τήν τελευταία δυνατότητα.

Ὅμως, τίς ἡρωικές προσπάθειες τῶν κομμουνιστῶν τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καί τοῦ πρωτοπόρου τμήματος τοῦ προλεταριάτου τοῦ Μπακοῦ τίς ἀνάτρεψε ἡ παρασπονδία καί ἡ προδοσία τῶν ντασνάκι, τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων. Τά τμήματα τῶν ντασνάκι ἐγκατέλειψαν τό μέτωπο καί στό ρῆγμα πού δημιουργήθηκε εἰσχώρησαν τά τουρκικά στρατεύματα. Στίς 31 τοῦ Ἰούλη, κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ξένων ἐπεμβασιῶν καί τῶν πρακτόρων τους, ἡ Σοβιετική ἐξουσία στό Μπακού προσωρινά ἔπεσε. Ἐκτός ἀπό τήν ξένη ἐπέμβαση, οἱ αἰτίες τῆς πτώσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό Μπακού βρίσκονταν καί στό ὅτι οἱ κομματικές ὀργανώσεις τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Μπακοῦ δέν ἐξασφάλισαν σταθερή συμμαχία ἀνάμεσα στό προλεταριάτο τοῦ Μπακοῦ καί στήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, ἔκαναν ἐπίσης μιά σειρά λάθη στό ἐθνικό ζήτημα, πράγμα πού τό ἐκμεταλλεύτηκαν οἱ μουσαβατιστές, οἱ ντασνάκι καί οἱ ἄλλοι ἀντεπαναστάτες γιά τήν ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν.

Οἱ πράκτορες τῆς Ἀντάντ — ἐσέροι, μενσεβίκοι καί ντασνάκι — σχημάτισαν ἀντεπαναστατική κυβέρνηση, τή λεγόμενη «Δικτατορία τῆς Κεντρικῆς Κασπίας». Οἱ καθοδηγητές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό Ἀζερμπαϊτζάν πιάστηκαν. Τή νύχτα τῆς 19 μέ 20 τοῦ Σεπτέμβρη οἱ 26 ἐπίτροποι τοῦ Μπακοῦ (Σ. Γκ. Σαουμιάν, Μ. Α. Ἀζιζμπέκοφ, Π. Α. Τζαπαρίτζε, Ι. Τ. Φιολέτοφ, Γ. Ντ. Ζέβιν, Γκ. Ν. Κοργκάνοφ, Μ. Γκ. Βεζίροφ, καί ἄλλοι) δολοφονήθηκαν ἄγρια ἀπό τούς ἄγγλους ἐπεμβασίες μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων. — *148.*

54 Στίς 16 τοῦ Ἰούλη 1919 ἡ Σύλβια Πάνκχερστ ἀπευθύνθηκε στόν Λένιν μέ γράμμα, μέ τό ὁποῖο τόν παρακαλοῦσε νά ἐκφράσει τή γνώμη του γιά τόν κοινοβουλευτισμό. Στό γράμμα της ἡ Πάνκχερστ χαρακτήριζε τά κόμματα καί τίς ὁμάδες πού ὑπῆρχαν τότε στήν Ἀγγλία, ἀπαριθμίζοντάς τα, πράγμα πού ἔκανε καί ὁ Λένιν στήν ἀπάντησή του: 1. Τρέιντ-γιουνιονιστές καί ἐργατικοί πολιτευτές παλιοῦ τύπου· 2. Ἀνεξάρτητο Ἐργατικό κόμμα· 3. Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα· 4. Ἐπαναστάτες βιομηχανιστές (στήν ὁμάδα αὐτή ἡ Πάνκχερστ κατάτασσε ἐπίσης τά μέλη τῶν ἐργατικῶν ἐπιτροπῶν καί τούς ἐργοστασιακούς ἀντιπροσώπους)· 5. Σοσιαλιστικό Ἐργατικό κόμμα· 6. «Σοσιαλιστική Ὁμοσπονδία ἐργατῶν»· 7. Σοσιαλιστική Ἕνωση τῆς Νότιας Οὐαλίας. Τό γράμμα τῆς Πάνκχερστ πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1919 στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 5. — *160.*

55 Πρόκειται γιά τό Ἱδρυτικό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας πού ἔγινε στό Βερολίνο ἀπό τίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1918 ὥς τήν 1 τοῦ Γενάρη 1919. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 83 ἀντιπρόσωποι ἀπό 46 τοπικές ὀργανώσεις, 3 ἀντιπρόσωποι τῆς Ἕνωσης τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, ἕνας ἀντιπρόσωπος τῆς νεολαίας καί 16 προσκαλεσμένοι. Τό συνέδριο ἵδρυσε τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας, ἐξέλεξε Κεντρική

Ἐπιτροπή, ψήφισε τό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματος, στό ὁποῖο σάν βασικό καθῆκον ἔμπαινε ὁ ἄμεσος ἀγώνας γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης, γιά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν. Ταυτόχρονα δμως τό συνέδριο ἔκανε καί σοβαρά λάθη: μή κατανόηση τοῦ ρόλου τοῦ Κόμματος σάν πρωτοπορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης, ὑποτίμηση τῆς ἀγροτιᾶς σάν συμμάχου τοῦ προλεταριάτου, παραίτηση ἀπό τή δουλιά στά ρεφορμιστικά συνδικάτα. Στό συνέδριο πάρθηκε λαθεμένη ἐπίσης ἀπόφαση γιά τή στάση ἀπέναντι στίς ἐκλογές Ἐθνικῆς (Συντακτικῆς) Συνέλευσης. Οἱ καθοδηγητές τῶν σπαρτακιστῶν ξεσκέπαζαν τήν ἀφελή πίστη τῶν λαϊκῶν μαζῶν στήν Ἐθνική Συνέλευση, ἀποκάλυπταν τήν πραγματική της οὐσία. Ὅταν δμως ἔγινε φανερό δτι παρόλα αὐτά οἱ ἐκλογές θά γίνουν, ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ καί ὁ Κ. Λῆμπκνεχτ τάχθηκαν ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς τοῦ Κόμματος στήν ἐκλογική καμπάνια, ὑπέρ τῆς χρησιμοποίησης τοῦ βήματος τῆς Ἐθνικῆς Συνέλευσης γιά τήν ἐπαναστατική διαφώτιση καί προπαγάνδα. Πάνω στό ζήτημα αὐτό στό συνέδριο ἔγινε θυελλώδης συζήτηση. Ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς στίς ἐκλογές μίλησαν οἱ Λῆμπκνεχτ, Λούξεμπουργκ, Ντοῦνκερ, Χέκκερτ κ.ἄ., δμως τό συνέδριο ἀπόριψε τήν πρόταση αὐτή μέ πλειοψηφία 62 ψήφων ἔναντι 23. Ἀργότερα τό II συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας παραδέχτηκε δτι ἡ τακτική τῆς ἀποχῆς ἀπό τίς ἐκλογές τῆς Ἐθνοσυνέλευσης ἦταν λάθος. — *161.*

56 *Τό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας* ἦταν κεντριστικό κόμμα πού σχηματίστηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 στό Ἱδρυτικό συνέδριο τῆς Γκότα. Οἱ «ἀνεξάρτητοι» κήρυσσαν τήν ἑνότητα μέ τούς σοσιαλσωβινιστές, κατρακυλοῦσαν στήν ἀπάρνηση τῆς ταξικῆς πάλης. Τή βασική μερίδα τοῦ Κόμματος τήν ἀποτελοῦσε ἡ καουτσκιστική ὀργάνωση «Ἐργατική κοινότητα». Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1920 στό συνέδριο τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος στή Χάλλη ἔγινε διάσπαση. Ἕνα σημαντικό μέρος του τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 συνενώθηκε μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας. Τά δεξιά στοιχεῖα σχημάτισαν ξεχωριστό κόμμα καί πῆραν τήν παλιά ὀνομασία — Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας. Τό Κόμμα αὐτό ὑπῆρχε ὥς τό 1922. — *162.*

57 *B. S. P.* — British Socialist Party (Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα) ἱδρύθηκε τό 1911 στό Μάντσεστερ μέ τή συνένωση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος μέ τίς ἄλλες σοσιαλιστικές ὁμάδες. Τό ΒΣΚ ἔκανε ζύμωση στό πνεῦμα τῶν ἰδεῶν τοῦ μαρξισμοῦ καί ἦταν Κόμμα «μή ὀπορτουνιστικό, *πραγματικά* ἀνεξάρτητο ἀπό τούς φιλελεύθερους» (Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 345). Ὡστόσο, ὁ μικρός ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος καί ἡ ἀδύνατη σύνδεσή του μέ τίς μάζες τοῦ ἔδιναν κάπως σεχταριστικό χαρακτήρα. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου στό Κόμμα ξέσπασε σκληρή πάλη ἀνάμεσα στό διεθνιστικό ρεῦμα (Οὐ. Γκάλλαχερ, Α. Ἴνκπιν, Ντ. Μάκλιν, Φ. Ροτστέιν καί ἄλλοι) καί στό σοσιαλσωβινιστικό ρεῦμα πού εἶχε ἐπικεφαλῆς τόν Χάιντμαν. Στούς κόλ-

πους τοῦ διεθνιστικοῦ ρεύματος ὑπῆρχαν ἀσυνεπῆ στοιχεῖα πού σέ πολλά ζητήματα κρατοῦσαν κεντριστική στάση. Τό Φλεβάρη τοῦ 1916 μιά ὁμάδα στελεχῶν τοῦ ΒΣΚ ἵδρυσε τήν ἐφημερίδα «The Call» («Τό Προσκλητήριο»), πού ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο στή συσπείρωση τῶν διεθνιστῶν. Ἡ ἐτήσια συνδιάσκεψη τοῦ ΒΣΚ, πού ἔγινε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1916 στό Σόλφορντ, καταδίκασε τή σοσιαλσωβινιστική στάση τοῦ Χάιντμαν καί τῶν ὀπαδῶν του, καί αὐτοί βγῆκαν ἀπό τό Κόμμα.

Τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα χαιρέτισε τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τά μέλη τοῦ ΒΣΚ ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στό κίνημα τῶν ἄγγλων ἐργαζομένων γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπό τήν ξένη ἐπέμβαση. Τό 1919 ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ὀργανώσεων τοῦ Κόμματος (98 ἔναντι 4) τάχθηκε ὑπέρ τῆς προσχώρησης στήν Κομμουνιστική Διεθνή. Τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα μαζί μέ τήν Κομμουνιστική ὁμάδα ἑνότητας ἔπαιξε τόν κύριο ρόλο στή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Στό πρῶτο ἑνωτικό συνέδριο, πού ἔγινε τό 1920, ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τοῦ ΒΣΚ συγχωνεύτηκε στό Κομμουνιστικό κόμμα. — *162.*

58 *Workers Committees* καί *Shop Stewards Committees* (Ἐργατικές ἐπιτροπές καί Ἐπιτροπές τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων) — αἱρετές ἐργατικές ὀργανώσεις πού πῆραν πλατιά διάδοση στήν Ἀγγλία στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Στίς συνθῆκες τῆς ἀνόδου τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί τῆς ἐντεινόμενης δυσφορίας ἀπό τή ρεφορμιστική πολιτική τῶν ἡγετῶν τῶν τρέιντ-γιούνιον, οἱ ἐργοστασιακοί ἀντιπρόσωποι, πού συνενώθηκαν σέ ἐπιτροπές συνοικιῶν, πόλεων καί στήν ἐθνική ἐπιτροπή, μπῆκαν ἐπικεφαλῆς σέ πολλές σημαντικές ἐκδηλώσεις τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί γιά τήν καλυτέρευση τῶν βιοτικῶν συνθηκῶν. Τό κέντρο τοῦ κινήματος τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων ἦταν ἡ περιοχή Κλάιντ. Ἐδῶ ὀργανώθηκε ἡ ἐργατική ἐπιτροπή τοῦ Κλάιντ πού ἡ ἐπιροή της ἁπλώθηκε σέ ὅλους τούς ἐργάτες τῆς περιοχῆς αὐτῆς. Οἱ προγραμματικές θέσεις τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Κλάιντ ἔβαζαν τό καθῆκον νά ὀργανωθοῦν οἱ ἐργάτες μέ βάση τήν ταξική ἀρχή, καί νά διεξάγουν ἀγώνα ὥσπου νά πετύχουν τήν ὁλοκληρωτική ἐξάλειψη τοῦ συστήματος τῆς μισθωτῆς ἐργασίας. Παρόμοιες ἐπίσης ἐπιτροπές μέ τήν ὀνομασία Ἐργατικές ἐπιτροπές, Ἐπιτροπές ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων κτλ. παρουσιάστηκαν καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς χώρας.

Ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, στήν περίοδο τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία, οἱ ἐπιτροπές τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων ὑπεράσπιζαν δραστήρια τή Σοβιετική Ρωσία. Μιά σειρά παράγοντες τῶν ἐπιτροπῶν (Οὐ. Γκάλλαχερ, Χ. Πόλλιτ, Α. Μάκ-Μάνους καί ἄλλοι) μπῆκαν στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Ὁ Λένιν χαρακτήριζε τό κίνημα τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων σάν βαθιά προλεταριακό καί μαζικό. — *162.*

59 *«The Times»* («Οἱ Καιροί») — καθημερινή ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε τό 1785 στό Λονδίνο· μιά ἀπό τίς μεγαλύτερες συντηρητικές ἐφημερίδες τῆς ἀγγλικῆς ἀστικῆς τάξης. — *166*.

60 Τό σῶμα ἱππικοῦ τοῦ Μάμοντοφ στάλθηκε ἀπό τόν Ντενίκιν γιά νά χτυπήσει ἀπό τά νῶτα τά σοβιετικά στρατεύματα τοῦ Νότιου μετώπου. Στίς 10 τοῦ Αὐγούστου 1919 τό ἱππικό τοῦ Μάμοντοφ ἄνοιξε ρῆγμα στό μέτωπο στήν περιοχή Νοβοχοπιόρσκ καί ἔκανε ἐπιδρομές σέ μιά σειρά κατοικημένα σημεῖα καί πόλεις. Ἡ διείσδυση τοῦ ἱππικοῦ τοῦ Μάμοντοφ δημιούργησε ἀπειλή γιά τά σοβιετικά στρατεύματα, περιέπλεξε τή διεξαγωγή ἐπιθετικῶν ἐπιχειρήσεων σέ ὁρισμένα μέρη, ἐπέφερε ἀνωμαλίες στή διοίκηση τῶν στρατευμάτων καί στόν ἐφοδιασμό τους. Τό Κόμμα καί ἡ κυβέρνηση πῆραν ἔκτακτα μέτρα γιά τήν πάλη ἐνάντια στό ἱππικό τοῦ Μάμοντοφ. Στίς 23 τοῦ Αὐγούστου τό Συμβούλιο Ἄμυνας κήρυξε σέ κατάσταση πολέμου τά κυβερνεῖα Ριαζάν, Τούλας, Ὀρλόφ, Βορόνεζ, Ταμπόφ καί Πένζας καί στίς περιοχές τους ὅλη ἡ ἐξουσία συγκεντρώθηκε στά χέρια τῶν ἐπαναστατικῶν ἐπιτροπῶν. Οἱ ἐπαναστατικές ἐπιτροπές ἐπιφορτίζονταν μέ τήν εὐθύνη γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἄμυνας ἀπό τίς ἐπιθέσεις τῶν λευκοφρουριτῶν καί τήν καταστολή τῶν ἀντεπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στήν ὀργάνωση τῆς συντριβῆς τοῦ σώματος τοῦ Μάμοντοφ. Τό σῶμα ἱππικοῦ τοῦ Μάμοντοφ συντρίφτηκε τόν Ὀχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1919. — *171*.

61 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπανειλημμένα ἀπαίτησε ἀπό τό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας, πού ἐπικεφαλῆς του ἦταν ὁ Τρότσκι, νά παρθοῦν ἀποφασιστικά μέτρα γιά τήν πάλη ἐνάντια στά στρατεύματα τοῦ Μάμοντοφ. Στίς 16 τοῦ Σεπτέμβρη 1919 ὁ Λένιν ἔγραφε: «Μέ τόν Μάμοντοφ ἀποτελμάτωση. Ὅπως φαίνεται, ἔχουμε τή μιά καθυστέρηση πίσω ἀπό τήν ἄλλη. Ἄργησαν τά στρατεύματα πού πήγαιναν ἀπό τό Βορά στό Βορόνεζ. Ἀργήσαμε μέ τή μετακίνηση τῆς 21ης μεραρχίας πρός τό Νότο. Ἀργήσαμε μέ τά αὐτόματα πολυβόλα. Καθυστερήσαμε μέ τίς διαβιβάσεις... Ὅπως φαίνεται τό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας μας «διοικεῖ» χωρίς νά ἐνδιαφέρεται, ἤ χωρίς νά μπορεῖ νά παρακολουθεῖ τήν ἐ κ τ έ λ ε σ η. Ἄν αὐτό ἀποτελεῖ κοινό ἁμάρτημα γιά ὅλους μας, στόν πολεμικό τομέα αὐτό σημαίνει ἄμεση καταστροφή». (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 35ος σελ. 356-357). — *171*.

62 *Ἡ ἐξωκομματική συνδιάσκεψη τῶν ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν τῶν συνοικιῶν Μπασμάννι, Λεφόρτοβο Ἀλεξέγεβσκογε καί Σοκόλνικι* ἔγινε στίς 3-4 τοῦ Σεπτέμβρη 1919. Στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης πῆραν μέρος 3 000 περίπου ἄτομα. Στή συνδιάσκεψη μίλησαν: ὁ Β. Ι. Λένιν γιά τήν τρέχουσα στιγμή, ὁ Α. Ι. Σβιντέρσκι γιά τό ἐπισιτιστικό ζήτημα, ὁ Α. Ι. Βινοκοῦροφ γιά τή δουλιά σχετικά μέ τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις κ.ἄ. Μέ βάση τήν ὁμιλία τοῦ Λένιν ψηφίστηκε ἀπόφαση ὅπου τονιζόταν ὅτι ἡ ἐργατική τάξη καί ἡ ἀγροτιά «βρίσκονται μπροστά στήν ἀπειλή τοῦ κινδύνου νά γυρίσουν πίσω στήν πιό βαριά σκλαβιά κάτω ἀπό τό ζυγό τῶν τσιφλικάδων, τῶν καπιταλιστῶν, καί ὅτι μόνο ἡ ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στούς ἐχθρούς θά ἀποτρέψει τήν ἀπειλή αὐτή». («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 195, 4 τοῦ Σεπτέμβρη 1919). Ἡ συνδιάσκεψη ἀποφάσισε νά δυναμώσει μέ κάθε

τρόπο ἡ ἰσχύς τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, νά ἐνταθεῖ στό ἔπακρο ἡ δουλιά σέ ὅλους τούς κλάδους τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, νά τηρεῖται ἡ ἐπαναστατική πειθαρχία, νά ἐκτελοῦνται οἱ ἐντολές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μέ ἀκρίβεια καί ἀπαρέγκλιτα. — *173.*

63 *Τό I Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν* συνῆλθε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 3 ὥς τίς 24 τοῦ Ἰούνη (16 τοῦ Ἰούνη-7 τοῦ Ἰούλη) 1917. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 1090 ἀντιπρόσωποι. Οἱ μπολσεβίκοι πού ἦταν τότε μειοψηφία στά Σοβιέτ εἶχαν 105 ἀντιπροσώπους. Ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων ἀνῆκε στό μενσεβικοεσέρικο συνασπισμό καί στίς μικρές ὁμάδες πού τόν ὑποστήριζαν.

Ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 4 (17) τοῦ Ἰούνη ἐκφώνησε στό συνέδριο λόγο γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί στίς 9 (22) τοῦ Ἰούνη μίλησε γιά τόν πόλεμο (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 261-291). Οἱ μπολσεβίκοι χρησιμοποίησαν πλατιά τό βῆμα τοῦ συνεδρίου γιά τό ξεσκέπασμα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς πολιτικῆς τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί τῆς συμβιβαστικῆς τακτικῆς τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, ἀπαιτώντας νά περάσει ὅλη ἡ ἐξουσία στά χέρια τῶν Σοβιέτ. Γιά ὅλα τά βασικά ζητήματα οἱ μπολσεβίκοι πρότειναν καί ὑπεράσπιζαν δικές τους ἀποφάσεις. Οἱ ὁμιλίες τους δέν ἀπευθύνονταν μόνο πρός τούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου, ἀλλά καί πρός τίς πλατιές μάζες τοῦ λαοῦ, πρός τούς ἐργάτες, τούς ἀγρότες, τούς στρατιῶτες.

Τό συνέδριο, μέ τίς ἀποφάσεις πού ψήφισε ἡ ἐσερο-μενσεβίκικη πλειοψηφία του, πῆρε θέση ὑποστήριξης τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ἐπιδοκίμασε τήν ἐπίθεση στό μέτωπο πού προετοίμαζε ἡ κυβέρνηση καί τάχθηκε ἐνάντια στό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά Σοβιέτ. Τό συνέδριο ἐξέλεξε Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή (ΚΕΕ), πού παρέμεινε ὥς τό II συνέδριο τῶν Σοβιέτ, καί στήν ὁποία οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι ἀποτελοῦσαν τή συντριπτική πλειοψηφία.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, κάνοντας ἐκτίμηση τῆς σημασίας τοῦ συνεδρίου, ἔγραφε ὅτι «τό συνέδριο μέ μιά θαυμαστή παραστατικότητα» ἔδειξε τήν ἀποχώρηση τῶν ἡγετῶν τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων ἀπό τήν ἐπανάσταση (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 310). — *174.*

64 *Ἡ κυβέρνηση τῆς Σιβηρίας* σχηματίστηκε μέ τή συμμετοχή τῶν ἐπεμβασιῶν στίς 30 τοῦ Ἰούνη 1918 στό Ὅμσκ. Μέλη της ἦταν ἐσέροι, μενσεβίκοι, καθώς ἐπίσης καί καντέτοι. Ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης ἦταν ὁ Π. Β. Βολογκότσκι. Ἡ κυβέρνηση τῆς Σιβηρίας, καλυπτόμενη μέ ψεύτικη ορασεολογία γιά δημοκρατισμό, ἐφάρμοζε ἀντεπαναστατική πολιτική: ἐπέστρεψε τίς βιομηχανικές καί τίς ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις, καθώς ἐπίσης τή γῆ καί τά κτήματα στούς πρώην κατόχους τους, κατάργησε τήν 8ωρη ἐργάσιμη ἡμέρα, καθιέρωσε τά στρατοδικεῖα, ψήφισε ἀπόφαση γιά τή διάλυση καί τήν ἀπαγόρευση τῶν Σοβιέτ, γιά τήν κατάργηση τῶν διαταγμάτων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιά τήν ἐπαναφορά σέ ἰσχύ τῶν νόμων τῆς τσαρικῆς καί τῆς Προσωρινῆς ἀστικῆς κυβέρνησης. Ἡ κυβέρνηση τῆς Σιβηρίας, γιά νά ἀποσπάσει τή Σιβηρία ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία, διακήρυξε τήν «κρατική αὐτοτέλεια τῆς Σιβηρίας». — *176.*

65 *«Ἀπαγορευμένος Τίτλος!!!»* («Le Titre Censuré!!!») — μικρή ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα πού ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τίς 19 τοῦ Ἀπρίλη ὥς τίς 21 τοῦ Ἰούνη 1919 ἀπό τόν Ζ. Ἀνκετίλ. Συνολικά βγῆκαν δέκα φύλλα. Ἀρχίζοντας ἀπό τό ὄγδοο φύλλο, παραχώρησε ἕνα μέρος τῶν σελίδων της στήν ἐφημερίδα «Δεσμευμένος Τίτλος» («Le Titre Enchaîné»). Στήν ἐφημερίδα «Ἀπαγορευμένος Τίτλος» δημοσιεύονταν κυρίως ἄρθρα τοῦ Ἀνκετίλ, καθώς ἐπίσης καί ἀναδημοσιεύσεις ἀπό ἄλλες ἐφημερίδες. — *179.*

66 Πρόκειται γιά τήν ἔκκληση «Τό Σοβιέτ Πετρούπολης πρός τούς ἐργάτες τῆς Ἐσθονίας», πού δημοσιεύτηκε μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἄφιξης στήν Πετρούπολη τῶν ἐκτοπισμένων ἐσθονῶν συντρόφων, καί γιά τό ραδιοτηλεγράφημα τῆς 3 τοῦ Σεπτέμβρη 1919 πρός τήν ἐσθονική κυβέρνηση. — *180.*

67 Ὁ Λένιν, προφανῶς, ἔχει ὑπόψη του τό λόγο τοῦ Τσώρτσιλ, πού ἡ εἴδηση γιά τό λόγο αὐτό, εἶχε δημοσιευτεῖ στή σουηδική ἐφημερίδα «Folkets Dagblad Politiken» («Καθημερινή Λαϊκή Πολιτική Ἐφημερίδα»), ἀρ. φύλ. 195, τῆς 25 τοῦ Αὐγούστου 1919. Ἡ ἐφημερίδα ὑπογράμμιζε ὅτι ὁ ἄγγλος ὑπουργός Στρατιωτικῶν Τσώρτσιλ, στό λόγο του ἔκανε γνωστό γιά τήν ἑτοιμαζόμενη ἐπίθεση τῶν στρατευμάτων 14 κρατῶν ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Κατά τούς ὑπολογισμούς τοῦ Τσώρτσιλ, ἡ ἐπίθεση ἔπρεπε νά ἀρχίσει στά τέλη τοῦ Αὐγούστου ἤ στίς ἀρχές τοῦ Σεπτέμβρη καί νά τελειώσει τόν ἐρχόμενο χρόνο. Ὁ Τσώρτσιλ ἔτρεφε μεγάλες ἐλπίδες στό ὅτι στήν ἐκστρατεία θά πάρουν μέρος ἡ Λεττονία, ἡ Ἐσθονία, ἡ Φιλλανδία (ἡ Ἀμερική ἔπρεπε νά ἐφοδιάζει μέ ἐμπορεύματα).

Ὁ Λένιν στό τηλεγράφημα τοῦ Ρωσικοῦ Τηλεγραφικοῦ Πρακτορείου μέ τό κείμενο τῆς ὁμιλίας τοῦ Τσώρτσιλ, πού διαφέρει λίγο ἀπό τήν ἀνακοίνωση τῆς ἐφημερίδας, ἔκανε τόν κατάλογο τῶν παρακάτω 14 κρατῶν: «Ἀγγλία, Ἑν. Πολιτεῖες Ἀμερικῆς, Γαλλία, Ἰταλία, Ἰαπωνία, Φιλλανδία, Ἐσθονία, Λεττονία, Λιθουανία, Πολωνία, Οὐκρανία, Γεωργία, Ἀζερμπαϊτζάν, Ἀρμενία» καί στό πλάι σέ παρένθεση: «Κολτσακία, Ντενικία» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ. 197). — *180.*

68 Τό σχέδιο ἀπόφασης ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 4 τοῦ Σεπτέμβρη 1919. — *181.*

69 *«Vorwärts»* («Ἐμπρός») — καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τό 1891 μέ τόν τίτλο «Vorwärts. Berliner Volksblatt», ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος πού συνῆλθε στή Χάλλη, σάν συνέχεια τῆς ἐφημερίδας «Berliner Volksblatt» («Λαϊκή Ἐφημερίδα τοῦ Βερολίνου») πού ἔβγαινε ἀπό τό 1884. Ἀπό τίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας ὁ Φ. Ἔνγκελς ἔκανε πάλη ἐνάντια σέ κάθε ἐκδήλωση τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Μετά τό 1895, ὕστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ Ἔνγκελς, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Vorwärts» πέρασε στά χέρια τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Κόμματος καί δημοσίευε συστηματικά ἄρθρα τῶν ὀπορτουνιστῶν. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ «Vorwarts» ἀκολουθοῦσε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις. Μετά τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἡ ἐφημερίδα ἔκανε ἀντισοβιετική προπαγάνδα. Ἔβγαινε στό Βερολίνο ὥς τό 1933. — *182.*

70 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Φ. Στάμπφερ «Kautsky gegen Spartakus» («Ὁ Κάουτσκι ἐνάντια στόν Σπάρτακο»), πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Vorwärts», ἀρ. φύλ. 457 τῆς 7 τοῦ Σεπτέμβρη 1919. — *182*.

71 Βλ. «Τό Δεύτερο συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἰούλης-Αὔγουστος 1903. Πρακτικά», Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1959, σελ. 193. — *183*.

72 *«Νέα Δημοκρατία»* («The New Republic») — ἑβδομαδιαῖο φιλελεύθερο περιοδικό· ἱδρύθηκε στήν Οὐάσιγκτων τό 1914 ἀπό τήν οἰκογένεια τῶν ἑκατομμυριούχων Στρέιτ. Τό περιοδικό βγαίνει καί σήμερα. — *185*.

73 Βλ. σημείωση 28. — *190*.

74 Στίς ΕΠΑ, τό 1919, στή βάση τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος δημιουργήθηκαν δυό Κομμουνιστικά κόμματα: στίς 31 Αὐγούστου τό Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα τῶν ΕΠΑ μέ ἐπικεφαλῆς τόν Τζ. Ρίντ, καί τήν 1 τοῦ Σεπτέμβρη τό Κομμουνιστικό κόμμα τῶν ΕΠΑ μέ ἐπικεφαλῆς τόν Τσ. Ρούτενμπεργκ. Προγραμματικές διαφορές ἀνάμεσα στά Κόμματα αὐτά δέν ὑπῆρχαν. Καί τά δυό Κόμματα στά ἱδρυτικά τους συνέδρια πῆραν ἀπόφαση νά προσχωρήσουν στήν III Διεθνή. Τό Μάη τοῦ 1921 ἔγινε ἡ συγχώνευση τῶν Κομμάτων σέ ἕνα Κομμουνιστικό κόμμα. Στά τέλη τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, τό Κομμουνιστικό κόμμα τῶν ΕΠΑ, πέρασε βαθιά κρίση, πού ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ἀντικομματικῆς δράσης τοῦ Ε. Μπράουντερ. Ὁ Μπράουντερ, πού κήρυσσε τή θεωρία τῆς «ἀμερικανικῆς ἀποκλειστικότητας» καί τῆς ἐγκαθίδρυσης στίς ΕΠΑ «ταξικῆς εἰρήνης», κατόρθωσε τό 1944 νά περάσει τήν ἀπόφαση γιά τήν ἀντικατάσταση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος μέ μιά ἐξωκομματική «Κομμουνιστική πολιτική ἕνωση». Τόν Ἰούλη τοῦ 1945, χάρη στίς προσπάθειες τοῦ μαρξιστικοῦ πυρήνα τοῦ Κόμματος, τό Κομμουνιστικό κόμμα τῶν ΕΠΑ ἀνασυστήθηκε. Ἀπό τίς πρῶτες ἡμέρες τῆς ὕπαρξής του τό Κομμουνιστικό κόμμα ὑποβλήθηκε σέ σκληρούς διωγμούς πού δυνάμωσαν ἰδιαίτερα μετά τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. — *191*.

75 *Ἡ Ἐπιτροπή ἀποκατάστασης διεθνιστικῶν σχέσεων* σχηματίστηκε ἀπό γάλλους διεθνιστές τό Γενάρη τοῦ 1916. Ὁ σχηματισμός τῆς Ἐπιτροπῆς ἦταν ἡ πρώτη ἀπόπειρα νά δημιουργηθεῖ στή Γαλλία ἐπαναστατική-διεθνιστική ὀργάνωση σοσιαλιστῶν σέ ἀντιστάθμισμα τῶν σοσιαλσωβινιστικῶν ὀργανώσεων. Ὁ Β. Ι. Λένιν θεωροῦσε ἀναγκαῖο νά χρησιμοποιήσει τήν Ἐπιτροπή ἀποκατάστασης διεθνιστικῶν σχέσεων γιά τή συσπείρωση τῶν διεθνιστικῶν στοιχείων· μέ ὑπόδειξη τοῦ Β. Ι. Λένιν στίς ἐργασίες τῆς Ἐπιτροπῆς ἔπαιρνε μέρος ἡ Ι. Φ. Ἀρμάντ.

Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία καί τοῦ δυναμώματος τοῦ γαλλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἡ Ἐπιτροπή ἔγινε κέντρο τῶν ἐπαναστατικῶν-διεθνιστικῶν στοιχείων. Τό 1920 ἡ Ἐπιτροπή μπῆκε στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γαλλίας.

Ἡ Ἐπιτροπή συνδικαλιστικῆς ὑπεράσπισης δημιουργήθηκε τό φθινόπωρο τοῦ 1916 ἀπό ὁμάδα συνδικαλιστῶν, πού ἀποχώρησαν ἀπό τήν Ἐπιτροπή ἀποκατάστασης διεθνιστικῶν σχέσεων, ἐπειδή αὐτοί ἀρνοῦνταν τήν κοινοβουλευτική δράση. Τό Μάη τοῦ 1919 ἡ Ἐπιτροπή συνδικαλιστικῆς ὑπεράσπισης ἀποφάσισε νά προσχωρήσει στήν Κομμουνιστική Διεθνή. — *191.*

76 *«Ἡ Διεθνής»* («L' Internationale») — ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα τῶν γάλλων συνδικαλιστῶν, ὄργανο τῆς Ἐπιτροπῆς συνδικαλιστικῆς ὑπεράσπισης· ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τό Φλεβάρη ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1919 μέ διευθυντή τόν Ρ. Περίκ. — *191.*

77 *Τό Ἑλβετικό Σοσιαλιστικό κόμμα* (Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Ἑλβετίας) ἱδρύθηκε τή δεκαετία 1870-1880· ἀνῆκε στήν Ι Διεθνή. Γιά δεύτερη φορά τό Κόμμα ἱδρύθηκε τό 1888. Ἰσχυρή ἐπιροή στό Κόμμα εἶχαν οἱ ὀπορτουνιστές πού στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολούθησαν τίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ. Τό φθινόπωρο τοῦ 1916 οἱ δεξιοί ἀποσπάστηκαν ἀπό τό Κόμμα καί δημιούργησαν δική τους ὀργάνωση. Ἡ πλειοψηφία τοῦ Κόμματος, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ρ. Γκρίμμ, κράτησε κεντριστική, σοσιαλπασιφιστική στάση. Ἡ ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Κόμματος κράτησε διεθνιστική στάση. Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, ἡ ἀριστερή πτέρυγα τοῦ ΣΔΚΕ δυνάμωσε. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 οἱ ἀριστεροί ἀποχώρησαν ἀπό τό Κομμα καί τό 1921 συνενώθηκαν μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Ἑλβετίας. — *191.*

78 *Τό Ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα* ἱδρύθηκε τό 1892. Ἀπό τή στιγμή τῆς ἵδρυσης μέσα στό Κόμμα γινόταν ὀξυμένη ἰδεολογική πάλη τῶν δυό κατευθύνσεων — τῆς ὀπορτουνιστικῆς καί τῆς ἐπαναστατικῆς. Τό 1912 στό συνέδριο τῆς Ρέτζιο-Ἐμίλια, κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ἀριστερῶν, διαγράφηκαν ἀπό τό Κόμμα οἱ πιό ἀπροκάλυπτοι ρεφορμιστές-ὀπαδοί τοῦ πολέμου καί τῆς συνεργασίας μέ τήν κυβέρνηση καί τήν ἀστική τάξη (Ι. Μπονόμι, Λ. Μπισσολάτι κ.ἄ.). Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί ὥς τήν εἴσοδο τῆς Ἰταλίας στόν πόλεμο, τό ΙΣΚ ἐκδηλωνόταν ἐνάντια στόν πόλεμο καί πρόβαλλε τό σύνθημα: «Ἐνάντια στόν πόλεμο, ὑπέρ τῆς οὐδετερότητας!». Τό Δεκέμβρη τοῦ 1914 διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα ἡ ὁμάδα τῶν ἀποστατῶν (Μπ. Μουσσολίνι κ.ἄ.), πού ὑποστήριζε τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς ἀστικῆς τάξης καί τασσόταν ὑπέρ τοῦ πολέμου. Ὅταν ἡ Ἰταλία μπῆκε στόν πόλεμο στό πλευρό τῆς Ἀντάντ (Μάης τοῦ 1915) στό Ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα ἐκδηλώθηκαν ἔντονα τρεῖς κατευθύνσεις: 1) ἡ δεξιά πού βοηθοῦσε τήν ἀστική τάξη νά διεξάγει τόν πόλεμο· 2) ἡ κεντριστική πού συνένωνε τήν πλειοψηφία τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος καί πρόβαλλε τό σύνθημα: «Οὔτε συμμετοχή στόν πόλεμο, οὔτε σαμποτάρισμά του» καί 3) ἡ ἀριστερή πού κρατοῦσε πιό ἀποφασιστική στάση ἐνάντια στόν πόλεμο, μά δέν μποροῦσε νά ὀργανώσει συνεπή πάλη ἐνάντιά του. Οἱ ἀριστεροί δέν καταλάβαιναν τήν ἀνάγκη τῆς μετατροπῆς

τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο, τήν ἀνάγκη τῆς ἀποφασιστικῆς ρήξης μέ τούς ρεφορμιστές. Οἱ ἰταλοί σοσιαλιστές ἔκαναν ἀπό κοινοῦ μέ τούς σοσιαλιστές τῆς Ἐλβετίας συνδιάσκεψη στό Λουγκάνο (1914), πῆραν μέρος στίς διεθνεῖς σοσιαλιστικές συνδιασκέψεις τοῦ Τσίμμερβαλντ (1915) καί τοῦ Κίνταλ (1916), ὅπου προσχωροῦσαν στήν κεντριστική πλειοψηφία.

Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στίς γραμμές τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος δυνάμωσε ἡ ἀριστερή πτέρυγα. Τό XVI συνέδριο τοῦ Κόμματος, πού ἔγινε στή Μπολώνια στίς 5-8 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, πῆρε ἀπόφαση γιά τήν προσχώρηση στήν III Διεθνή. Ἀντιπρόσωποι τοῦ ΙΣΚ πῆραν μέρος στίς ἐργασίες τοῦ II συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπροσωπείας Ντ. Σερράτι, πού κρατοῦσε κεντριστική στάση, ὕστερα ἀπό τό συνέδριο τάχθηκε ἐνάντια στή ρήξη μέ τούς ρεφορμιστές. Τό Γενάρη τοῦ 1921 στό XVII συνέδριο τοῦ Κόμματος στό Λιβόρνο, οἱ κεντριστές πού εἶχαν πλειοψηφία στό συνέδριο, ἀρνήθηκαν νά ξεκόψουν ἀπό τούς ρεφορμιστές καί νά ἀναγνωρίσουν πλήρως τούς ὅρους εἰσδοχῆς στήν Κομμουνιστική Διεθνή. Οἱ ἀριστεροί ἀντιπρόσωποι ἀποχώρησαν στίς 21 τοῦ Γενάρη 1921 ἀπό τό συνέδριο καί ἵδρυσαν τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Ἰταλίας. — *191.*

79 *Σπαρτακιστές* — μέλη τῆς ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν, πού δημιουργήθηκε στίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀπό τόν Κ. Λῆμπκνεχτ, τήν Ρ. Λούξεμπουργκ, τόν Φ. Μέρινγκ, τήν Κ. Τσέτκιν, τόν Γ. Μαρχλέβσκι, τόν Λ. Ἰογκίχες (Τίσκα) καί τόν Β. Πίκ. Οἱ σπαρτακιστές ἔκαναν ἐπαναστατική προπαγάνδα στίς μάζες, ὀργάνωναν μαζικές ἀντιπολεμικές ἐκδηλώσεις, καθοδηγοῦσαν ἀπεργίες, ξεσκέπαζαν τόν ἰμπεριαλιστικό χαρακτήρα τοῦ παγκόσμιου πολέμου καί τήν προδοσία τῶν ὀπορτουνιστῶν ἡγετῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ὡστόσο, σέ ὁρισμένα πολύ βασικά ζητήματα τῆς θεωρίας καί τῆς πολιτικῆς οἱ σπαρτακιστές ἔκαναν σοβαρά λάθη. Ὁ Λένιν ἐπανειλημμένα ἐπέκρινε τά λάθη τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τούς βοηθοῦσε νά πάρουν σωστή θέση (βλ. λογουχάρη τίς ἐργασίες «Γιά τήν μπροσούρα τοῦ Γιούνιους», «Τό στρατιωτικό πρόγραμμα τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης». Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 1-16, 131-143).

Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 οἱ σπαρτακιστές μπῆκαν στό κεντριστικό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας, διατηρώντας σ' αὐτό τήν ὀργανωτική τους αὐτοτέλεια. Τό Νοέμβρη τοῦ 1918, στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία, οἱ σπαρτακιστές σχημάτισαν τήν «Ἕνωση Σπάρτακου» καί, ἀφοῦ δημοσίευσαν στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1918 τό πρόγραμμά τους, ξέκοψαν ἀπό τούς «ἀνεξάρτητους». Στό Ἱδρυτικό συνέδριο πού ἔγινε ἀπό τίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1918 ὥς τήν 1 τοῦ Γενάρη 1919 οἱ σπαρτακιστές δημιούργησαν τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας. — *191.*

80 «*La Feuille*» («Φυλλάδιο») — καθημερινή ἐφημερίδα πού ἔβγαινε στή Γενεύη ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1917 ὥς τό 1920 μέ διευθυντή τόν Ζ. Ντεμπρί.

Ἡ ἐφημερίδα, χωρίς νά εἶναι τυπικά ὄργανο κανενός κόμματος, ὑποστήριζε οὐσιαστικά τίς θέσεις τῆς II Διεθνοῦς. — *192.*

81 Τό ἄρθρο αὐτό γράφτηκε ἀπό ἀφορμή τήν ἐπιστράτευση τῶν κομμουνιστῶν τῆς Πετρούπολης γιά τό μέτωπο. Στά χρόνια τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μαζικές καί ἀτομικές ἐπιστρατεύσεις τῶν κομμουνιστῶν γίνονταν συχνά. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδινε στίς ἐπιστρατεύσεις αὐτές μεγάλη σημασία. Σ' αὐτές ἔβλεπε τόν ἀποφασιστικό παράγοντα δυναμώματος τῶν γραμμῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. «Συγκεντρώναμε — ἔγραφε ὁ Λένιν — τίς καλύτερες κομματικές μας δυνάμεις στόν Κόκκινο Στρατό· καταφεύγαμε στήν ἐπιστράτευση τῶν καλύτερων ἐργατῶν μας· γιά τήν ἀναζήτηση καινούργιων δυνάμεων ἀποτεινόμασταν ἐκεῖ, ὅπου βρίσκονται οἱ πιό βαθιές ρίζες τῆς δικτατορίας μας» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 440).

Ἐπειδή ἡ κατάσταση στό Νότιο μέτωπο ἦταν δύσκολη, ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἔγινε στίς 21 καί στίς 26 τοῦ Σεπτέμβρη 1919, ἀποφάσισε νά ἐπιστρατεύσει τούς κομμουνιστές καί νά στείλει τούς καλύτερους ἐκπροσώπους τοῦ Κόμματος καί τῆς ἐργατικῆς τάξης στό μέτωπο. Ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος, στό γράμμα της πού ἔγραψε, ἀναπτύσσοντας τίς ἀποφάσεις τῆς Ὁλομέλειας καί πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 6 τῆς 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1919, τόνιζε ὅτι οἱ κομμουνιστές πρέπει νά ἀνακληθοῦν ἀπό ὅλα τά ἱδρύματα, στά ὁποῖα μποροῦν νά ἀντικατασταθοῦν ἀπό ἐξωκομματικά στελέχη, ἀπό γυναῖκες, ἀπό ἀναπήρους τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, καί νά σταλοῦν στό μέτωπο. Ἡ ἔκκληση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος βρῆκε βαθιά ἀπήχηση ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους. Σέ ἀπάντηση τῆς ἔκκλησης τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀποφάσισε νά ἐπιστρατεύσει 1200 κομμουνιστές γιά τό Νότιο μέτωπο. Ἤδη στίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη ἡ πρώτη ὁμάδα τῶν ἐπιστρατευμένων κομμουνιστῶν τῆς Πετρούπολης ἀναχώρησε γιά τό μέτωπο, τήν ἑπόμενη ἡμέρα — ἡ δεύτερη, καί στίς 2 τοῦ Ὀχτώβρη — ἡ τρίτη. Τίς ἑπόμενες ἡμέρες συνεχιζόταν ἡ ἐπιστράτευση στήν Πετρούπολη. Στίς 2 τοῦ Ὀχτώβρη ὁ Β. Ι. Λένιν ἔστειλε τηλεγράφημα στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, μέ τό ὁποῖο τούς χαιρέτιζε γιά τή δραστήρια δουλιά πού ἔκαναν στό ζήτημα τῆς παροχῆς βοήθειας στό Νότιο μέτωπο. Ἡ κομματική ὀργάνωση Πετρούπολης στή διάρκεια τοῦ Σεπτέμβρη-Νοέμβρη ἔστειλε στό μέτωπο πάνω ἀπό 4000 κομμουνιστές, ἀπό τούς ὁποίους 1800 μέ ἀτομικές προσκλήσεις γιά καθοδηγητική δουλιά στό στρατό. — *206.*

82 Ὁ ἀνταποκριτής τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδας «The Chicago Daily News» Ι. Λέβιν, πού βρισκόταν στή Σοβιετική Ρωσία, ἀπευθύνθηκε στόν Β. Ι. Λένιν μέ τήν παράκληση νά ἀπαντήσει σέ πέντε ἐρωτήματα. Τά ἐρωτήματα αὐτά καί οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Λένιν δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «The Chicago Daily News», ἀρ. φύλ. 257 τῆς 27 τοῦ Ὀχτώβρη 1919. Στά Ἅπαντα οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Λένιν δημοσιεύονται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο (μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά), τά ἐρωτήματα σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας. — *209.*

83 *Οἱ «προτάσεις πάνω στό ζήτημα τοῦ συνεταιρισμοῦ»* γράφτηκαν ἀπ' ἀφορμή τή σύσκεψη τῶν ὁμάδων τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεται-

ρισμῶν καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, πού ὀργάνωσε τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί ἔγινε μέ τήν προεδρεία τοῦ Β. Ι. Λένιν στίς 9 τοῦ Ὀχτώβρη 1919. — *211.*

84 *«Μπεντνοτά»* («Φτωχολογιά») — καθημερινή ἐφημερίδα γιά τούς ἀγρότες· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τίς 27 τοῦ Μάρτη 1918 ὥς τίς 31 τοῦ Γενάρη 1931. Ἡ ἐφημερίδα εἶχε ἱδρυθεῖ μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στή θέση τῶν ἐφημερίδων «Ντερεβένσκαγια Μπεντνοτά», «Ντερεβένσκάγια Πράβντα» καί «Σολντάτσκαγια Πράβντα». Ἡ ἐφημερίδα πάλευε δραστήρια γιά τό δυνάμωμα τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, γιά τήν ὀργάνωση καί τή συσπείρωση τῶν φτωχομεσαίων μαζῶν τοῦ χωριοῦ γύρω ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα καί τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἡ «Μπεντνοτά» ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο στήν πολιτική διαφώτιση καί στήν πολιτική ἄνοδο τῶν ἐργαζόμενων στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς, στήν ἀνάδειξη στελεχῶν τῆς κοινωνικῆς δουλιᾶς ἀπό τίς γραμμές τῆς φτωχολογιᾶς καί τῶν μεσαίων ἀγροτῶν, στή διαπαιδαγώγηση ἑνός μεγάλου ἀριθμοῦ ἀγροτῶν ἀνταποκριτῶν. Ἀπό τή 1 τοῦ Φλεβάρη 1931 ἡ «Μπεντνοτά» συγχωνεύτηκε μέ τήν ἐφημερίδα «Σοτσιαλιστίτσεσκογε Ζεμλεντέλιγε». — *211.*

85 Πρόκειται γιά τό διάταγμα «Γιά τίς καταναλωτικές κομμοῦνες» πού ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 16 τοῦ Μάρτη 1919. — *211.*

86 *«Ἡ Κόκκινη σημαία»* («Die Rote Fahne») — ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν Κ. Λῆμπκνεχτ καί τήν Ρ. Λούξεμπουργκ σάν Κεντρικό Ὄργανο τῆς «Ἕνωσης Σπάρτακου»· ἀργότερα ἔγινε Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1918· ἐπανειλημμένα διώχτηκε καί κλείστηκε ἀπό τίς γερμανικές ἀρχές.

Ἡ ἐφημερίδα «Die Rote Fahne» ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν πάλη γιά τή μετατροπή τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας σέ μαζικό προλεταριακό ἐπαναστατικό κόμμα καί γιά τήν ἐκκαθάρισή του ἀπό τά ὀπορτουνιστικά στοιχεῖα. Ἡ ἐφημερίδα πάλευε ἐνεργά ἐνάντια στή στρατιωτικοποίηση τῆς χώρας, τασσόταν ὑπέρ τῆς ἑνότητας δράσης τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν πάλη ἐνάντια στό φασισμό. Στήν ἐφημερίδα συνεργαζόταν δραστήρια ὁ πρόεδρος τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας Ε. Ταίλμαν. Ὕστερα ἀπό τήν ἐγκαθίδρυση τῆς φασιστικῆς δικτατορίας στή Γερμανία, ἡ «Die Rote Fahne» ἀπαγορεύτηκε, ἀλλά συνέχισε νά βγαίνει παράνομα, παλεύοντας ἀποφασιστικά ἐνάντια στό φασιστικό καθεστώς. Τό 1935 ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας μεταφέρθηκε στήν Πράγα (Τσεχοσλοβακία)· ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1936 ὥς τό φθινόπωρο τοῦ 1939 ἡ «Die Rote Fahne» ἐκδιδόταν στίς Βρυξέλλες (Βέλγιο) — *213.*

87 *«Die Freiheit»* («Ἡ Ἐλευθερία») — καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1918 ὥς τίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1922. — *214.*

88 *Ἡ κομματική ἑβδομάδα* ὀργανώθηκε μέ βάση τίς ἀποφάσεις τοῦ VIII συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος. Ἡ κομματική ἑβδομάδα ὀργανώθηκε σέ περίοδο ἐντατικοῦ

ἀγώνα τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους ἐνάντια στήν ξένη στρατιωτική ἐπέμβαση καί στήν ἐσωτερική ἀντεπανάσταση. «Τό κομματικό βιβλιάριο τοῦ Κόμματός μας στίς συνθῆκες αὐτές — τόνιζε στήν ἀπολογιστική της ἔκθεση ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) — σήμαινε ὥς ἕνα βαθμό ὑποψηφιότητα γιά τήν ἀγχόνη τοῦ Ντενίκιν». («Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)», ἀρ. φύλ. 8, τῆς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1919). Ἡ πρώτη κομματική ἑβδομάδα ὀργανώθηκε στήν ὀργάνωση Πετρούπολης τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀπό τίς 10 ὥς τίς 17 τοῦ Αὐγούστου (ἡ δεύτερη κομματική ἑβδομάδα ἔγινε στήν Πετρούπολη τόν Ὀχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1919)· ἀπό τίς 20 ὥς τίς 28 τοῦ Σεπτέμβρη κομματική ἑβδομάδα ὀργανώθηκε στήν ὀργάνωση τοῦ κυβερνείου Μόσχας. Γενικεύοντας τήν πρώτη πείρα τῆς διεξαγωγῆς τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας, ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πῆρε στίς 26 τοῦ Σεπτέμβρη ἀπόφαση νά ὀργανωθεῖ στό ἄμεσο μέλλον κομματική ἑβδομάδα στίς πόλεις, στά χωριά καί στό στρατό. Στά τέλη τοῦ Σεπτέμβρη ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή ἀπευθύνθηκε πρός ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις μέ ἐγκύκλιο ἐπιστολή, ὅπου τόνιζε ὅτι, τώρα πού τέλειωσε ἡ ἀνακαταγραφή καί ἡ ἐκκαθάριση σχεδόν σέ ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις, ἡ ΚΕ θεωρεῖ ὅτι εἶναι καιρός νά ἀρχίσει ἡ πρόσληψη νέων μελῶν στό Κόμμα. Ἡ ΚΕ ὑπογράμμιζε ὅτι στή διάρκεια τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας πρέπει νά στρατολογοῦνται στό Κόμμα μόνο ἐργάτες, ἐργάτριες, κόκκινοι στρατιῶτες, ναῦτες, ἀγρότες καί ἀγρότισσες. Γιά ὅλους τούς ἄλλους, στό διάστημα αὐτό, ἡ πρόσληψη στό Κόμμα πρέπει νά σταματήσει. Ἀποτέλεσμα τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας, μόνο σέ 38 κυβερνεῖα τῆς εὐρωπαϊκῆς ΣΟΣΔΡ, ἦταν νά μποῦν στό Κόμμα πάνω ἀπό 200 χιλιάδες ἄτομα, καί ἀπ' αὐτά πάνω ἀπό τά μισά ἦταν ἐργάτες· ἐπίσης στά μέτωπα μπῆκαν στό Κόμμα μέχρι τά 25 τοῖς ἑκατό τῆς δύναμης τοῦ στρατοῦ καί τοῦ στόλου. Ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες πού μπῆκαν σέ μιά τέτια δύσκολη στιγμή στό Κόμμα, «ἀποτελοῦν τά καλύτερα καί τά πιό σίγουρα καθοδηγητικά στελέχη τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου καί τοῦ μή ἐκμεταλλευτικοῦ τμήματος τῆς ἀγροτιᾶς» («Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ. τόμ. 30ός, σελ. 378). — *224.*

89 *Ἡ ἀνακαταγραφή τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος* ἔγινε τό Μάη-Σεπτέμβρη τοῦ 1919 μέ ἀπόφαση τοῦ VIII συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού τόνισε τήν ἀνάγκη τῆς διεξαγωγῆς γενικῆς καταγραφῆς μέ τήν ἐφαρμογή ἰδιαίτερων μέτρων ἐλέγχου ἀπέναντι στά μέλη τοῦ Κόμματος, πού μπῆκαν στίς γραμμές του μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Γιά τήν πραγματοποίηση τῆς ἀνακαταγραφῆς ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐπεξεργάστηκε εἰδικές ὁδηγίες. «Σκοπός τῆς ἀνακαταγραφῆς — ὑπογραμμιζόταν σ' αὐτές — εἶναι ἡ ἐκκαθάριση τοῦ Κόμματος ἀπό τά μή κομμουνιστικά στοιχεῖα, κυρίως ἀπό τά πρόσωπα πού τρύπωσαν στό Κόμμα, ἐπειδή αὐτό βρίσκεται στήν ἐξουσία καί χρησιμοποιοῦν τόν τίτλο τοῦ μέλους τοῦ Κόμματος γιά τά προσωπικά τους συμφέροντα» («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 86 τῆς 24 τοῦ Ἀπρίλη 1919). Κατά τήν ἀνακαταγραφή τά μέλη τοῦ Κόμματος ἦταν ὑποχρεωμένα νά ἐπιστρέψουν τά κομματικά βιβλιάρια, νά συμπληρώσουν ἔντυπα ἐρωτηματολόγια, νά τά συστήσουν ἔγγραφα δυό μέλη τοῦ Κόμματος πού νά ἔχουν τουλάχιστο 6 μῆνες κομματική ἡλικία καί νά εἶναι γνωστοί στήν Κομματική ἐπιτροπή σάν σίγουροι κομμουνιστές. Στή διάρκεια τῆς ἀνακαταγραφῆς ἡ πρόσληψη νέων μελῶν στό Κόμμα εἶχε σταματήσει. Διαγράφονταν ἀπό τό Κόμμα πρόσωπα πού κατηγοροῦνταν γιά

πράξεις ἀνάξιες γιά κομμουνιστή, πού παραβίαζαν τίς ἀποφάσεις τοῦ Κόμματος, πού δέν πλήρωναν τίς κομματικές συνδρομές, οἱ λιποτάκτες. Ἡ ἀνακαταγραφή αὐτή ἦταν οὐσιαστικά ἡ πρώτη ἐκκαθάριση τῶν γραμμῶν τοῦ Κόμματος. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀνακαταγραφῆς ἦταν νά ἀνεβεῖ σημαντικά ἡ κομματική πειθαρχία, νά δυναμώσει ἡ σύνδεση τοῦ Κόμματος μέ τίς μάζες, νά καλυτερεύσει ποιοτικά ἡ σύνθεση καί ἡ μαχητική ἱκανότητα τῶν κομματικῶν γραμμῶν. — *224.*

90 Ἡ ἔκτακτη διπλωματική ἀποστολή τοῦ Ἀφγανιστάν μέ ἐπικεφαλῆς τόν Μουχάμεντ Βαλί-χάν ἀναχώρησε ἀπό τήν Καμπούλ γιά τή Σοβιετική Ρωσία στά τέλη τοῦ Ἀπρίλη 1919.

Ἡ ἀφγανική ἀποστολή ἔφτασε στήν Τασκένδη τόν Ἰούνη καί μπόρεσε νά ἀναχωρήσει γιά τή Μόσχα μόνο στά τέλη τοῦ Σεπτέμβρη, ὅταν μετά τή συντριβή τῶν λευκοφρουριτῶν στή Νότια περιοχή τῶν Οὐραλίων εἶχε ἀποκατασταθεῖ ἡ σιδηροδρομική συγκοινωνία τοῦ Σοβιετικοῦ Τουρκεστάν μέ τή Μόσχα. Στίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη ἡ ἀποστολή ἔφτασε στή Μόσχα. Στίς 12 τοῦ Ὀχτώβρη ὁ ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τοῦ Ἀφγανιστάν Μουχάμεντ Βαλί-χάν, συνοδευόμενος ἀπό τόν ἀνώτατο δικαστή τοῦ ἀφγανικοῦ στρατοῦ μοβλεβή Σεϊφουρραχμάν-χάν καί τόν γραμματέα τῆς ἀποστολῆς ἐπισκέφθηκε τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν. Ὁ ἀπεσταλμένος ἔγινε δεκτός ἀπό ὅλο τό Συμβούλιο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου. Στίς 14 τοῦ Ὀχτώβρη ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων Λένιν δέχτηκε τήν ἀφγανική ἀποστολή ἐπί παρουσία ἀντιπροσώπων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν. Ἡ συζήτηση ἀνάμεσα στόν ἀπεσταλμένο καί στόν Λένιν κράτησε πάνω ἀπό μισή ὥρα. — *227.*

91 Οἱ ἀπαντήσεις στά ζητήματα πού ἔθιγε στό γράμμα του ὁ ἐμίρης Ἀμανουλλά-χάν δόθηκαν στό γράμμα τῆς 27 τοῦ Νοέμβρη 1919, πού τό εἶχε ὑπογράψει ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ Λένιν. — *227.*

92 Ὁ λόγος ἐκφωνήθηκε στίς 24 τοῦ Ὀχτώβρη 1919 στό Μέγαρο τῶν συνδικάτων πρός τούς ἐργάτες κομμουνιστές ἀπό τό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, πού βρίσκονταν περαστικοί στή Μόσχα, καί πού εἶχαν ἐπιστρατευθεῖ γιά τό μέτωπο. Στίς 3 τοῦ Ὀχτώβρη ἔγινε στό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ κομματική συνέλευση πόλης, πού ἀπαίτησε ἀπό τό κάθε μέλος τοῦ Κόμματος νά δόσει ὅλες τίς δυνάμεις του στό ἔργο τῆς συντριβῆς τοῦ στρατοῦ τοῦ Ντενίκιν καί ὑποχρέωσε τίς κομματικές ὀργανώσεις νά ἀρχίσουν τήν ἐπιστράτευση τῶν κομμουνιστῶν γιά τό μέτωπο. Στίς 9 τοῦ Ὀχτώβρη τό Γραφεῖο τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ ψήφισε ἀπόφαση νά κηρυχτεῖ γενική κομματική ἐπιστράτευση. Σέ σύντομο χρονικό διάστημα ἐπιστρατεύθηκαν 350 περίπου ἄτομα. Στίς 22 τοῦ Ὀχτώβρη ἔγινε τό ξεπροβόδισμα γιά τό μέτωπο τῆς πρώτης ὁμάδας τῶν ἐπιστρατευμένων, στίς 24 τοῦ Ὀχτώβρη οἱ ἐπιστρατευμένοι κομμουνιστές ἔφτασαν στή Μόσχα. Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο τοῦ Νότιου μετώπου ἔγραφε: «Σᾶς συστήνω θερμά τόν κομιστή σύντρ. Στεπάν Ναζάροφ, μπολσεβίκο, πού τόν ξέρω προσωπικά ἀπό παλιά.

Μαζί μέ τούς ἄλλους συντρόφους ἀπό τό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ οἱ σύντροφοι αὐτοί συγκρότησαν *πολύ μελετημένα μιά ὀργανωμένη* ὁμάδα (ἀπό 300 ὡς 500 ἄτομα) γιά τήν ὁλόπλευρη ἐξυπηρέτηση καί ἐξυγίανση ὁλόκληρης στρατιᾶς.

Σᾶς συστήνω θερμά τούς συντρόφους καί σᾶς παρακαλῶ πολύ νά πάρετε όλα τά μέτρα γιά νά μή χαθοῦν, άλλά νά κατανεμηθοῦν σωστά καί μέ φροντίδα» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 237). — *238.*

[93] *ΠΠΣ* — Πολωνικό Σοσιαλιστικό κόμμα (Polska Partia Socjalistyczna) — ρεφορμιστικό ἐθνικιστικό Κόμμα πού ἱδρύθηκε τό 1892. Σέ όλη τήν ἱστορία τοῦ ΠΠΣ, κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἀπλῶν ἐργατῶν ἐμφανίζονταν μέσα στό Κόμμα ἀριστερές ὁμάδες. Ὁρισμένες ἀπ' αὐτές προσχώρησαν ἀργότερα στήν ἐπαναστατική πτέρυγα τοῦ πολωνικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Τό 1906 τό ΠΠΣ διασπάστηκε στό ΠΠΣ - «λεβίτσα», καί στό δεξιό, σωβινιστικό, τό λεγόμενο ΠΠΣ - «πραβίτσα» («ἐπαναστατική φράξια»). Τό ΠΠΣ - «λεβίτσα», κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, και μέ τήν ἐπίδραση τοῦ ΣΔΒΠ καί Λ (Σοσιαλδημοκρατία τοῦ Βασιλείου Πολωνίας καί Λιθουανίας), περνοῦσε βαθμιαῖα στίς συνεπεῖς ἐπαναστατικές θέσεις.

Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ ΠΠΣ - «λεβίτσα» πῆρε διεθνιστική θέση· τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 ἑνώθηκε μέ τή ΣΔΒΠ καί Λ. Τά ἑνωμένα κόμματα σχημάτισαν τό Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Πολωνίας (ἔτσι ὀνομαζόταν ὡς τό 1925 τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Πολωνίας).

Τό δεξιό ΠΠΣ στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου συνέχισε τήν πολιτική τοῦ ἐθνικοῦ σωβινισμοῦ· ὀργάνωσε στό ἔδαφος τῆς Γαλικίας πολωνικές λεγεῶνες πού πολέμησαν στό πλευρό τοῦ αὐστρογερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Μέ τήν ἵδρυση τοῦ πολωνικοῦ ἀστικοῦ κράτους τό δεξιό ΠΠΣ ἑνώθηκε τό 1919 μέ τά τμήματα τοῦ ΠΠΣ πού βρίσκονταν στά ἐδάφη τῆς Πολωνίας, τά ὁποῖα εἶχαν καταληφθεῖ προηγούμενα ἀπό τή Γερμανία καί τήν Αὐστρία, καί ξαναπῆρε τήν ὀνομασία ΠΠΣ. Μπαίνοντας ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης, βοήθησε νά περάσει ἡ ἐξουσία στά χέρια τῆς πολωνικῆς ἀστικῆς τάξης, ἔκανε συστηματικά ἀντικομμουνιστική προπαγάνδα καί ὑποστήριζε πολιτική ἐπίθεσης κατά τῆς Σοβιετικῆς χώρας, πολιτική κατάκτησης καί καταπίεσης τῆς Δυτικῆς Οὐκρανίας καί τῆς Δυτικῆς Λευκορωσίας. Ὁρισμένες ὁμάδες τοῦ ΠΠΣ, πού διαφωνοῦσαν μέ τήν πολιτική αὐτή, προσχώρησαν στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Πολωνίας.

Μετά τό φασιστικό πραξικόπημα τοῦ Πιλσούδσκι (Μάης τοῦ 1926) τό ΠΠΣ τυπικά ἀνῆκε στήν κοινοβουλευτική ἀντιπολίτευση, οὐσιαστικά ὅμως δέν ἔκανε δραστήρια πάλη κατά τοῦ φασιστικοῦ καθεστῶτος καί συνέχιζε τήν ἀντικομμουνιστική καί ἀντισοβιετική προπαγάνδα. Τά ἀριστερά στοιχεῖα τοῦ ΠΠΣ συνεργάζονταν τά χρόνια αὐτά μέ τούς πολωνούς κομμουνιστές, ὑποστηρίζοντας σέ μιά σειρά καμπάνιες τήν τακτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου.

Στή διάρκεια τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, τό ΠΠΣ διασπάστηκε καί πάλι. Τό ἀντιδραστικό, σωβινιστικό τμῆμα του πού πῆρε τήν ὀνομασία «Wolnośc, Równośc, Niepodleglośc» («Ἐλευθερία, Ἰσότητα, Ἀνεξαρτησία»), συμμετεῖχε στήν πολωνική ἀντιδραστική «κυβέρνηση» τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού ἕδρευε στό Λονδίνο. Τό ἄλλο, τό ἀριστερό τμῆμα τοῦ ΠΠΣ, πού πῆρε τό ὄνομα «Ἐργατικό κόμμα τῶν πολωνῶν σοσιαλιστῶν» (ΕΚΠΣ), μέ τήν ἐπίδραση τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας (ΕΚΠ),

πού ἱδρύθηκε τό 1942, προσχώρησε στό λαϊκό μέτωπο πάλης κατά τῶν χιτλερικῶν κατακτητῶν, πάλεψε γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Πολωνίας ἀπό τή φασιστική σκλαβιά καί τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἀποκατάστασης φιλικῶν σχέσεων μέ τήν ΕΣΣΔ.

Τό 1944, μετά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τῆς Πολωνίας ἀπό τή γερμανική κατοχή καί τό σχηματισμό τῆς Πολωνικῆς Ἐπιτροπῆς ἐθνικῆς ἀπελευθέρωσης, τό ΕΚΠΣ ὀνομάστηκε καί πάλι ΠΠΣ καί μαζί μέ τό ΕΚΠ πῆρε μέρος στήν οἰκοδόμηση τῆς λαϊκοδημοκρατικῆς Πολωνίας. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1948 τό ΕΚΠ καί τό ΠΠΣ συνενώθηκαν καί ἀποτέλεσαν τό Ἑνοποιημένο Ἐργατικό κόμμα τῆς Πολωνίας (ΕΕΚΠ). — *242.*

94 Πρόκειται γιά τήν ἐκλογική καμπάνια πού ἄρχισε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1919 γιά τίς ἐκλογές τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων. — *249.*

95 Ἡ διάσπαση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας ἔγινε στό II συνέδριό του, πού συνῆλθε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1919 στή Χάιντελβεργκ. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 46 ἀντιπρόσωποι πού ἀντιπροσώπευαν 16 χιλιάδες μέλη τοῦ Κόμματος. Τό συνέδριο παραδέχτηκε ὅτι ἦταν λάθος ἡ τακτική τῆς ἀποχῆς ἀπό τίς ἐκλογές τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης καί ψήφισε ἀπόφαση γιά τή συμμετοχή στίς κοινοβουλευτικές ἐκλογές. Ἡ ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν» στό συνέδριο τάχθηκε ἐνάντια στίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου καί ὑπεράσπισε ἀναρχο-συνδικαλιστικές ἀπόψεις — μποϋκοτάρισμα τοῦ Κοινοβουλίου, ἄρνηση τῆς πολιτικῆς πάλης, ἄρνηση τῆς συμμετοχῆς στά ἀντιδραστικά συνδικάτα κτλ. Οἱ «ἀριστεροί» μειοψήφησαν. Ἀφοῦ διαγράφηκαν ἀπό τό Κόμμα, δημιούργησαν τό ὀνομαζόμενο Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Γερμανίας (ΚΕΚΓ) πού ἀργότερα ἐκφυλίστηκε σέ μιά μηδαμινή σεχταριστική ὁμαδούλα, ἡ ὁποία δέν εἶχε βάσεις στήν ἐργατική τάξη. Μαζί μέ τό γράμμα αὐτό, πού ἀπευθυνόταν στήν ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, ὁ Λένιν ἔστειλε ἐπίσης γράμμα στήν ὁμάδα πού ἀποσπάστηκε (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 255-256). — *253.*

96 Ἡ ἐργασία αὐτή, καθώς ἐπίσης ἄλλες τρεῖς περιλήψεις καί ἕνα σχέδιο (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 453-461) εἶναι, ὅπως φαίνεται, προπαρασκευαστικά ὑλικά σχετικά μέ τήν μπροσούρα γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, πού ὁ Λένιν σχεδίαζε νά γράψει καί πού ὡστόσο δέν ἔγραψε. — *259.*

97 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό γράμμα τοῦ Κ. Μάρξ πρός τόν Ι. Βαϊντεμάγερ τῆς 5 τοῦ Μάρτη 1852 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 28ος, σελ. 426-427). — *261.*

98 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του, ὅπως φαίνεται, τήν μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι «Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου». — *262.*

99 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό γράμμα τοῦ Κ. Μάρξ πρός τόν Λ. Κούγκελμαν

τῆς 13 τοῦ Δεκέμβρη 1870 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 253). — *263.*

100 Βλ. «Τό ὄγδοο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Μάρτης τοῦ 1919. Πρακτικά», Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1959, σελ. 393· Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 113. — *263.*

101 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 434. — *263.*

102 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό γράμμα τοῦ Φ. Ἔνγκελς πρός τόν Α. Μπέμπελ τῆς 18-28 τοῦ Μάρτη 1875. (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 2). — *263.*

103 Βλ. «Τό ὄγδοο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Μάρτης τοῦ 1919. Πρακτικά», Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1959, σελ. 399. — *264.*

104 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό γράμμα τοῦ Φ. Ἔνγκελς πρός τόν Μπέμπελ τῆς 18-28 τοῦ Μάρτη 1875 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 5). — *264.*

105 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 108-109. — *264.*

106 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. «Ἡ καταγωγή τῆς οἰκογένειας, τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καί τοῦ κράτους» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 172-173). — *265.*

107 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς γνῶμες πού διατύπωσαν οἱ Μάρξ καί Ἔνγκελς στήν περίοδο τοῦ 1852-1892 ἀπ' ἀφορμή τό προτσές τῆς ἀστικοποίησης τῆς κορυφῆς τῆς ἐργατικῆς τάξης (βλ. σημείωση 28). — *267.*

108 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ὁμιλία τοῦ Μάρξ στό συνέδριο τῆς Ι Διεθνοῦς στή Χάγη, πού ἔγινε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1872. Γιά τήν ὁμιλία αὐτή τοῦ Μάρξ ὁ Ἔνγκελς ἀνάφερε στά γράμματά του πρός τόν Ζόργκε τῆς 21 τοῦ Σεπτέμβρη καί 5 τοῦ Ὀχτώβρη 1872 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, τόμ. XXVI, ρωσ. ἔκδ., 1935, σελ. 288 καί 292). — *267.*

109 «*Arbeiter-Zeitung*» («Ἐργατική Ἐφημερίδα») — καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας· ἱδρύθηκε ἀπό τόν Β. Ἄντλερ τό 1889 στή Βιέννη. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου κρατοῦσε σοσιαλσωβινιστική στάση. Ὁ Λένιν τήν ὀνόμαζε ἐφημερίδα «τῶν βιεννέζων προδοτῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 394). Τό 1934 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε· ἄρχισε νά ξαναβγαίνει τό 1945 σάν Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Αὐστρίας. — *267.*

110 Ἡ παράγραφος 23 τοῦ Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ, πού ψηφίστηκε στίς 10 τοῦ Ἰούλη 1918 ἀπό τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ἀναφέρει:

«Ἡ ΣΟΣΔΡ, καθοδηγούμενη ἀπό τά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης στό σύνολό της, ἀφαιρεῖ ἀπό ὁρισμένα πρόσωπα καί ἀπό ὁρισμένες ὁμάδες τά δικαιώματα πού χρησιμοποιοῦν γιά νά βλάψουν τά συμφέροντα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης». Ἡ θέση αὐτή διατήρησε τήν ἰσχύ της ὥς τό Ἔκτακτο VIII συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῆς Ἕνωσης ΣΣΔ, πού ψήφισε τό 1936 τό νέο Σύνταγμα τῆς ΕΣΣΔ, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο ὅλοι ἐξίσου οἱ πολίτες ἀπόκτησαν τό δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καί ἐκλέγεσθαι στά Σοβιέτ. — *268.*

111 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 108-109 . — *281.*

112 Τό ἄρθρο δέν ὁλοκληρώθηκε. — *282.*

113 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν Πανρωσική Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ συνδικάτου τῶν σιδηροδρομικῶν (Βίκζελ). Ἡ Βίκζελ ἱδρύθηκε στό I Πανρωσικό ἱδρυτικό συνέδριο τῶν σιδηροδρομικῶν πού συνῆλθε στή Μόσχα τόν Ἰούλη-Αὔγουστο τοῦ 1917. Ἡ καθοδήγηση τῆς Βίκζελ ἀνῆκε στούς μενσεβίκους καί στούς ἐσέρους. Μετά τή νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης στήν Πετρούπολη, ἡ Βίκζελ ἦταν ἕνα ἀπό τά στηρίγματα τῆς ἀντεπανάστασης. Ἡ Βίκζελ, καλυπτόμενη μέ δηλώσεις γιά τήν οὐδετερότητά της καί μέ ἐκκλήσεις νά σταματήσει ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ἐμπόδιζε τήν ἀποστολή ἐπαναστατικῶν τμημάτων ἀπό τήν Πετρούπολη στή Μόσχα, ὅπου συνεχιζόταν ὁ ἔνοπλος ἀγώνας γιά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ἀπειλοῦσε νά σταματήσει τήν κίνηση τῶν σιδηροδρόμων. Στίς 29 τοῦ Ὀχτώβρη (11 τοῦ Νοέμβρη) 1917, ἡ Βίκζελ πῆρε ἀπόφαση μέ τήν ὁποία καλοῦσε νά δημιουργηθεῖ νέα, ἡ λεγόμενη «ὁμοιογενής σοσιαλιστική κυβέρνηση», στήν ὁποία θά ἔπαιρναν μέρος ἐκπρόσωποι ὅλων τῶν κομμάτων, «ἀπό τούς μπολσεβίκους ὥς τούς λαϊκούς σοσιαλιστές». Ἡ ἀντεπαναστατική πολιτική καί οἱ ἐνέργειες τῆς Βίκζελ προκάλεσαν μεγάλη δυσαρέσκεια στούς ἐργάτες τῶν σιδηροδρόμων. Τό Γενάρη τοῦ 1918, στό Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν σιδηροδρομικῶν, ἡ Βίκζελ διαλύθηκε. Τό συνέδριο ἐξέλεξε κεντρικό ὄργανο τοῦ συνδικάτου σιδηροδρομικῶν (Βικζεντόρ), στό ὁποῖο οἱ μπολσεβίκοι ἀποτελοῦσαν τή συντριπτική πλειοψηφία. — *295.*

114 Τό γράμμα *«Πρός τούς συντρόφους κομμουνιστές τοῦ Τουρκεστάν»* τό ἔγραψε ὁ Λένιν μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἀποστολῆς στό Τουρκεστάν μιᾶς ἐπιτροπῆς τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ΣΟΣΔΡ. Ἡ Ἐπιτροπή δημιουργήθηκε μέ ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ τῆς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1919 καί ἀποτελοῦνταν ἀπό τούς Γκ. Ι. Μπόκι, Φ. Ι. Γκολοστσιόκιν, Β. Β. Κούιμπισεφ, Γ. Ε. Ρουτζουτάκ, Μ. Β. Φροῦνζε, Σ. Ζ. Ἐλιάβα. Ἡ Ἐπιτροπή εἶχε δικαιοδοσίες κρατικοῦ καί κομματικοῦ ὀργάνου. Βασικά της καθήκοντα ἦταν τό δυνάμωμα τῆς ἕνωσης τῶν λαῶν τοῦ Τουρκεστάν μέ τούς ἐργαζόμενους τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, ἡ ἑδραίωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἡ διόρθωση τῶν λαθῶν στήν ἐφαρμογή τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς στό Τουρκεστάν, ἡ ὀργάνωση τῆς κομματικῆς δουλιᾶς. Τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ὑποχρεώνονταν νά καθοδηγοῦνται στή δουλιά τους ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς

ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ τῆς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1919, στήν ὁποία τονιζόταν ὅτι «ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν τοῦ Τουρκεστάν καί ἡ ἐξάλειψη κάθε ἐθνικῆς ἀνισότητας καί τῶν προνομίων τῆς μιᾶς ἐθνικῆς ὁμάδας σέ βάρος τῆς ἄλλης, ἀποτελοῦν τή βάση ὅλης τῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης τῆς Ρωσίας καί εἶναι καθοδηγητική ἀρχή γιά ὅλη τή δουλιά τῶν ὀργάνων της καί ὅτι μόνο μέ μιά τέτια δουλιά μπορεῖ νά ξεπεραστεῖ ὁριστικά ἡ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης τῶν ντόπιων ἐργαζόμενων μαζῶν τοῦ Τουρκεστάν, πού εἶχε δημιουργηθεῖ ἀπό τήν πολύχρονη κυριαρχία τοῦ τσαρισμοῦ τῆς Ρωσίας πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Ρωσίας» («Ἀπό τήν ἱστορία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς ΕΣΣΔ». Συλλογή ντοκουμέντων, τόμ. 2ος, 1961, σελ. 739). Οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ Τουρκεστάν δέχτηκαν μέ ἐνθουσιασμό τήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ. Ἡ κοινή συνεδρίαση τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς τοῦ ΚΚΤ, τοῦ μουσουλμανικοῦ Γραφείου ἀκρινῆς περιοχῆς τοῦ ΚΚΤ καί τοῦ προεδρείου τῆς ΚΕ Τουρκ., ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τό γράμμα τοῦ Λένιν καί ἄκουσε τήν εἰσήγηση τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλιάβα, πῆρε ἀπόφαση ὅπου τονιζόταν: «Ὁρκιζόμαστε ὅτι θά ἐκπληρώσουμε ὅλα τά καθήκοντα πού μᾶς βάζει ἡ ἱστορία, ὑποτασσόμενοι στίς ἐντολές τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματός μας καί τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς». Τό Γενάρη τοῦ 1920 τό γράμμα τοῦ Λένιν συζητήθηκε στήν V Παγκομματική συνδιάσκεψη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς τοῦ Τουρκεστάν. Ἡ συνδιάσκεψη ἔστειλε στόν Λένιν γράμμα, μέ τό ὁποῖο οἱ κομμουνιστές τοῦ Τουρκεστάν ὑπόσχονταν νά διορθώσουν τά λάθη πού ἔγιναν καί νά ὑποστηρίξουν ὁμόφωνα τήν Ἐπιτροπή τοῦ Τουρκεστάν. — *304.*

115 Στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς 8 τοῦ Νοέμβρη 1919, συζητήθηκε τό ζήτημα τῶν καυσίμων. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀποφάσισε νά στείλει σέ ὅλες τίς Κομματικές ἐπιτροπές κυβερνείων ἐγκύκλιο ἐπιστολή γιά τήν ἀνάγκη νά στείλουν ὅλες τίς δυνάμεις στή συγκέντρωση καυσίμων. Ἡ σύνταξη τοῦ γράμματος ἀνατέθηκε στόν Β. Ι. Λένιν. Τό γράμμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) «Στόν ἀγώνα ἐνάντια στήν κρίση τῶν καυσίμων», πού τό ἔγραψε ὁ Λένιν, δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» τῆς 13 τοῦ Νοέμβρη. Ἡ ἔκκληση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος βρῆκε πλατιά ἀπήχηση στή χώρα. Στίς 14 τοῦ Νοέμβρη οἱ κομμουνιστές τῆς Κράσναγια Πρέσνια πῆραν ἀπόφαση νά ὀργανώσουν «ἑβδομάδα» κομμουνιστικῆς δουλιᾶς «γιά τά καύσιμα», καί ἔβαλαν σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματος τό καθῆκον νά συμμετάσχουν στίς ἐξορμήσεις. Ἡ Ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 18 τοῦ Νοέμβρη κινητοποίησε 200 κομμουνιστές γιά τό μέτωπο τῶν καυσίμων. Ἡ κομματική συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου Βλαντίμιρ ἀποφάσισε νά στείλει ἑκατοντάδες ἐργάτες κομμουνιστές στά χωριά, μέ σκοπό τήν προετοιμασία τῆς ἐπιστράτευσης τοῦ πληθυσμοῦ γιά τή μεταφορά καυσίμων. Ὁ ἐργατικός ἐνθουσιασμός πού κατέλαβε τίς πόλεις γιά τή συγκέντρωση τῶν καυσίμων ἁπλώθηκε γρήγορα καί στά χωριά. Ἡ ἑβδομάδα ἀπό τίς 24 τοῦ Νοέμβρη ὥς τή 1 τοῦ Δεκέμβρη εἶχε κηρυχτεῖ ἑβδομάδα συγκέντρωσης καυσίμων ἀπό τόν Κόκκινο Στρατό. Τά μέτρα πού πῆρε τό Κόμμα ὁδήγησαν στήν ἐξάλειψη τῆς αὐξανόμενης ἔλλειψης καυσίμων. Πρίν, τά βαγόνια πού φορτώνονταν μέ καυσόξυλα ἦταν τόν Ὀχτώβρη κατά μέσο ὅρο 1941 τό εἰκοσιτετράωρο, ἐνῶ τό Δεκέμβρη ἔφτασαν τά 2 895. Τά καύσιμα ἔπαιξαν ἀποφασιστικό ρόλο στήν ἐξασφάλιση τῆς δουλιᾶς τῆς βιομηχανίας, τῶν μεταφορῶν καί τῶν δημοτικῶν ὑπηρεσιῶν. — *305.*

116 *Ἡ Πρώτη Πανρωσική σύσκεψη γιά τήν κομματική δουλιά στό χωριό* ἔγινε στίς 16-19 τοῦ Νοέμβρη 1919 στή Μόσχα. Σ' αὐτή πῆραν μέρος ἀντιπρόσωποι τῶν Κομματικῶν ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν ἄλλων κυβερνείων, πολλῶν νομῶν καί μερικῶν ἐπαρχιῶν, μέ ἐξαίρεση τίς περιοχές Ὄρενμπουργκ, Οὐραλίων, Ντόν καί τά κυβερνεῖα Ὀρλόφ, Βορόνεζ, Ἀστραχάν, Ἀρχάγκελσκ. Ἡ σύσκεψη συγκλήθηκε γιά τήν ἀνταλλαγή τῆς πείρας τῆς κομματικῆς δουλιᾶς στό χωριό καί τήν ἐπεξεργασία πρακτικῶν μέτρων δυναμώματός της. Στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς σύσκεψης ἦταν τά παρακάτω ζητήματα: ἐκθέσεις τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων, εἰσήγηση πάνω στό ὀργανωτικό ζήτημα, γιά τή δουλιά ἀνάμεσα στίς ἀγρότισσες, στήν ἀγροτική νεολαία, γιά τήν πολιτιστική-μορφωτική δουλιά στό χωριό, γιά τήν ἀγροτική ἐφημερίδα καί τόν ἐφοδιασμό τοῦ χωριοῦ μέ βιβλία, γιά τήν κομματική ἑβδομάδα στό χωριό κ.ἄ.

Ἡ σύσκεψη συμφώνησε μέ τή θέση πού ἔβαλε τό τμῆμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή δουλιά στό χωριό, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά δημιουργηθοῦν κομματικά στελέχη γιά τή δουλιά ἀνάμεσα στούς ἀγρότες, καί ψήφισε ἐπίσης, μέ μικρές διορθώσεις, τό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τή δουλιά στό χωριό. Ἡ σύσκεψη τόνισε ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά χρησιμοποιηθοῦν οἱ γυναῖκες σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς κρατικῆς οἰκοδόμησης, νά μποῦν οἱ πλατιές μάζες τῆς ἀγροτικῆς νεολαίας στήν ΚΕΝΡ. Στή σύσκεψη πάρθηκε ἀπόφαση νά ὀργανωθεῖ κομματική ἑβδομάδα στό χωριό, ἐπιδοκιμάστηκε ἡ πρακτική τῆς διεξαγωγῆς συνδιασκέψεων τῶν ἐξωκομματικῶν.

Τήν πρώτη ἡμέρα τῆς σύσκεψης τά μέλη της ψήφισαν ἀπόφαση νά παρακαλέσουν τόν Λένιν νά πάρει μέρος στίς ἐργασίες τῆς σύσκεψης. Ὁ Λένιν μίλησε στή συνεδρίαση τῆς 18 τοῦ Νοέμβρη. Στήν ἀρχή τοῦ λόγου του ὁ Λένιν συγχάρηκε τούς ἀντιπροσώπους γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς πόλης Κούρσκ ἀπό τά στρατεύματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. — *309.*

117 *Τό VIII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ)* συνῆλθε στίς 18-23 τοῦ Μάρτη 1919 στή Μόσχα. Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος 301 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο καί 102 μέ συμβουλευτική, πού ἀντιπροσώπευαν 313 766 μέλη τοῦ Κόμματος. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ὑπῆρχαν τά παρακάτω ζητήματα: 1) Ἔκθεση δράσης τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς· 2) Τό Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΡ (μπ)· 3) Ἡ δημιουργία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· 4) Ἡ στρατιωτική κατάσταση καί ἡ στρατιωτική πολιτική· 5) Ἡ δουλιά στό χωριό· 6) Ὀργανωτικά ζητήματα· 7) Ἐκλογές τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Στήν πρώτη συνεδρίαση, μέ πρόταση τοῦ Προεδρείου τοῦ συνεδρίου, ὀργανώθηκαν τρία τμήματα: τό ἀγροτικό, τό στρατιωτικό καί τό ὀργανωτικό.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε τόν ἐναρκτήριο καί τόν τελικό λόγο τοῦ συνεδρίου, ἔκανε ἔκθεση δράσης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), τίς εἰσηγήσεις γιά τό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματος καί γιά τή δουλιά στό χωριό, καί ὁμιλία πάνω στό στρατιωτικό ζήτημα.

Κεντρικό ζήτημα τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ συζήτηση καί ἡ ψήφιση νέου Προγράμματος τοῦ Κόμματος, πού ἐκπονήθηκε μέ τήν καθοδήγηση καί τήν ἄμεση συμμετοχή τοῦ Β. Ι. Λένιν. Κατά τή συζήτηση τοῦ Προγράμματος τοῦ Κόμματος ὁ Μπουχάριν πρότεινε νά ἀφαιρεθοῦν τά ἄρθρα γιά τόν καπιταλισμό, γιά τή μικρή ἐμπορευματική παραγωγή καί νά περιο-

ριστεῖ τό ζήτημα στό χαρακτηρισμό τοῦ καθαροῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πού τόν θεωροῦσε ἰδιαίτερο κοινωνικο-οικονομικό σύστημα. Ὁ Λένιν, μιλώντας ἐνάντια στίς προτάσεις αὐτές, ἀπόδειξε ὅτι εἶναι θεωρητικά ἀβάσιμες καί πολιτικά ἐπιζήμιες. Ἡ παραγνώριση τῆς μικρῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς ὁδηγοῦσε στήν ἄρνηση τοῦ ρόλου τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς σάν συμμάχου τοῦ προλεταριάτου, τοῦ ρόλου της στήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ταυτόχρονα αὐτό συγκάλυπτε τό γεγονός τῆς ἐμφάνισης καί τῆς ἀνάπτυξης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων ἀπό τή μικρή ἐμπορευματική παραγωγή, πράγμα πού ὁδήγησε ἀργότερα τόν Μπουχάριν στήν ὀπορτουνιστική θεωρία «τῆς ἐνσωμάτωσης τοῦ κουλάκου» στό σοσιαλισμό. Τό συνέδριο ἀπόριψε τίς ἀντιμπολσεβίκικες προτάσεις τοῦ Μπουχάριν καί ἐνέκρινε τίς λενινιστικές θέσεις.

Ὁ Λένιν σύντριψε ἐπίσης καί τίς λαθεμένες ἀπόψεις γιά τό ἐθνικό ζήτημα τοῦ Πιατακόφ καί τοῦ Μπουχάριν, πού πρότειναν νά ἀφαιρεθεῖ ἀπό τό Πρόγραμμα τό ἄρθρο γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν. Ὁ Λένιν ἀπόδειξε ὅτι ἡ πρόταση αὐτή θά ἐπιφέρει τεράστια ζημιά στό Σοβιετικό κράτος καί στήν ἀλληλεγγύη τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου. Τό συνέδριο ψήφισε τό λενινιστικό Πρόγραμμα γιά τό ἐθνικό ζήτημα.

Ὕστερα ἀπό τόν τελικό λόγο τοῦ Λένιν πάνω στήν εἰσήγηση γιά τό Πρόγραμμα τοῦ κόμματος, τό συνέδριο ἀποφάσισε «νά ψηφίσει τό σχέδιο Προγράμματος στό σύνολό του» καί νά τό δόσει στήν Ἐπιτροπή Προγράμματος γιά τήν τελική του διατύπωση. Μέ πρόταση τῆς Ἐπιτροπῆς Προγράμματος ὁ Λένιν ἔγραψε τό «Σχέδιο τοῦ τρίτου ἄρθρου τοῦ γενικοῦ πολιτικοῦ μέρους τοῦ Προγράμματος (γιά τήν Ἐπιτροπή Προγράμματος τοῦ VIII συνεδρίου τοῦ Κόμματος)», τό ὁποῖο καί ψήφισε ἡ Ἐπιτροπή (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 38ος, σελ. 185). Στίς 22 τοῦ Μάρτη τό συνέδριο ἐνέκρινε τό τελικό κείμενο τοῦ Προγράμματος.

Ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα θέματα στό συνέδριο ἦταν τό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά. Ὁ Λένιν σέ ὅλες τίς ὁμιλίες του καί ἰδιαίτερα στήν εἰσήγησή του γιά τή δουλιά στό χωριό θεμελίωσε τή νέα πολιτική τοῦ Κόμματος ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά: πέρασμα ἀπό τήν πολιτική τῆς οὐδετεροποίησης στήν ἀποκατάσταση σταθερῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τή μεσαία ἀγροτιά μέ ταυτόχρονο στήριγμα στή φτωχολογιά καί ταυτόχρονη πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους καί μέ τή διατήρηση στή συμμαχία αὐτή τοῦ καθοδηγητικοῦ ρόλου τοῦ προλεταριάτου. Τό σύνθημα αὐτό τό εἶχε προβάλει ὁ Λένιν στά τέλη ἀκόμη τοῦ Νοέμβρη 1918. Τό συνέδριο ψήφισε τήν «Ἀπόφαση γιά τή στάση ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά» πού ἔγραψε ὁ Λένιν. Ἡ λενινιστική πολιτική συνέβαλε στό δυνάμωμα τῆς στρατιωτικο-πολιτικῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, καί ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο στή νίκη ἐνάντια στούς ἐπεμβασίες καί στούς λευκοφρουρίτες. Ἡ πολιτική αὐτή ἐξασφάλισε ἀργότερα τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ μέ τίς κοινές προσπάθειες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Σημαντική θέση στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου κατεῖχε τό ζήτημα γιά τή στρατιωτική κατάσταση, γιά τή στρατιωτική πολιτική τοῦ Κόμματος, γιά τήν ὀργάνωση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Στό συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐνάντια στίς θέσεις τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τάχθηκε ἡ λεγόμενη «στρατιωτική ἀντιπολίτευση», στήν ὁποία ἀνῆκαν οἱ πρώην «ἀριστεροί κομμουνιστές» (Β.

Μ. Σμιρνόφ, Γκ. Ι. Σαφάροφ, Γκ. Λ. Πιατακόφ καί ἄλλοι)· σ' αὐτή ἦταν καί ἄνθρωποι πού δέν εἶχαν σχέσεις μέ τίς ἀντιπολιτευτικές ὁμάδες. Ἡ «στρατιωτική ἀντιπολίτευση» ὑποστήριζε τίς ἐπιβιώσεις τοῦ ἀνταρτίστικου πνεύματος, θεωροῦσε ὅτι δέν ἦταν ἀπαραίτητη ἡ χρησιμοποίηση τῶν παλιῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν, τασσόταν ἐνάντια στήν καθιέρωση σιδερένιας πειθαρχίας στό στρατό. Ὁ Λένιν, μιλώντας στίς 21 τοῦ Μάρτη 1919 στήν κλειστή συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου ὑπέρ τῶν θέσεων τῆς ΚΕ, θεμελίωσε τήν ἀνάγκη δημιουργίας τακτικοῦ, αὐστηρά πειθαρχημένου στρατοῦ, τῆς ἀξιοποίησης τῶν ἐπιτεύξεων τῆς ἀστικῆς ἐπιστήμης, τῆς χρησιμοποίησης τῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῶν ἐπιτρόπων καί τῶν κομματικῶν πυρήνων. Ἡ πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων πού μίλησαν καταδίκασε τή «στρατιωτική ἀντιπολίτευση». Ταυτόχρονα ἔγινε αὐστηρή κριτική στά λάθη καί στίς ἐλλείψεις τῆς δουλιᾶς τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας καί ἰδιαίτερα στίς ἐνέργειες τοῦ προέδρου του Τρότσκι. Οἱ ὑποδείξεις τοῦ Λένιν μπῆκαν στό Πρόγραμμα τοῦ Κόμματος γιά τό στρατιωτικό ζήτημα καί ἀποτέλεσαν τήν καθοδηγητική γραμμή γιά τήν ὀργάνωση τοῦ στρατοῦ.

Ὕστερα ἀπό ἀρκετή συζήτηση τοῦ στρατιωτικοῦ ζητήματος ἡ πλειοψηφία τοῦ συνεδρίου, (174 ὑπέρ κατά 95), ψήφισε σάν βάση τίς θέσεις τῆς ΚΕ. Ἡ καταρτισμένη ἀπό τή συντονιστική ἐπιτροπή ἀπόφαση γιά τό στρατιωτικό ζήτημα, στηριγμένη στίς λενινιστικές θέσεις, ἐγκρίθηκε ὁμόφωνα (μέ μιά ἀποχή) ἀπό τό συνέδριο τοῦ Κόμματος.

Στήν ἀπόφαση γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα τό συνέδριο ἀπόκρουσε τήν ὀπορτουνιστική ὁμάδα Σαπρόνοφ-Ὀσίνσκι, πού ἀρνοῦνταν τόν καθοδηγητικό ρόλο τοῦ Κόμματος στό σύστημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Στήν ἀπόφαση γιά τή συγκρότηση τοῦ Κόμματος ὑπογραμμιζόταν ἡ ἀνάγκη νά ἀνεβοῦν οἱ ἀπαιτήσεις ἀναφορικά μέ τήν πρόσληψη στό Κόμμα στοιχείων πού δέν εἶναι ἐργάτες καί ἀγρότες, νά μήν ἐπιτραπεῖ ἡ χειροτέρευση τῆς κοινωνικῆς σύνθεσης τοῦ Κόμματος. Ἀποφασίστηκε νά γίνει γενική καταγραφή ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος ὥς τήν 1 τοῦ Μάη 1919.

Τό συνέδριο ἀπόριψε τήν ἀρχή τῆς ὁμοσπονδιακῆς συγκρότησης τοῦ Κόμματος, καί θεώρησε ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ὕπαρξη ἑνιαίου συγκεντροποιημένου Κομμουνιστικοῦ κόμματος μέ ἑνιαία Κεντρική Ἐπιτροπή, πού νά καθοδηγεῖ ὅλη τή δουλιά τοῦ Κόμματος. Τό συνέδριο καθόρισε τήν ἐσωτερική διάρθρωση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς: ἡ ΚΕ συγκροτεῖ τό Πολιτικό Γραφεῖο, τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο καί τή Γραμματεία. Τό συνέδριο ἐξέλεξε Κεντρική Ἐπιτροπή μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν.

Τό συνέδριο χαιρέτισε τήν ἵδρυση τῆς ΙΙΙ, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί ὁλοκληρωτικά υἱοθέτησε τό πρόγραμμα δράσης της. — *310.*

118 *Τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς*, πού συγκάλεσε τό Κεντρικό Γραφεῖο τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἔγινε στή Μόσχα ἀπό τίς 22 τοῦ Νοέμβρη ὥς τίς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1919. Τήν παραμονή τοῦ συνεδρίου — 21 τοῦ Νοέμβρη — ἔγινε μέ τήν προεδρεία τοῦ Λένιν προκαταρκτική σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ μιά ὁμάδα ἀντιπροσώπων τοῦ συνεδρίου. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 71 ἀντιπρόσωποι

μέ θετική ψῆφο καί 11 μέ συμβουλευτική. Τήν πρώτη ἡμέρα τοῦ συνεδρίου ὁ Λένιν ἔκανε εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή. Ἡ ἀπόφαση πού ψηφίστηκε πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν διαβιβάστηκε στό Προεδρεῖο «γιά τή συγκεκριμενοποίηση καί τήν ἐπεξεργασία τῶν βασικῶν θέσεων πού πρέπει νά μποῦν στή βάση τῆς δουλιᾶς στήν Ἀνατολή». Τό συνέδριο ἄκουσε τήν ἔκθεση δράσης τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, τίς θέσεις τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων, τήν ἔκθεση τοῦ Κεντρικοῦ μουσουλμανικοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου, τοῦ Κεντρικοῦ μουσουλμανικοῦ Ἐπιτροπάτου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου ἐθνοτήτων, τό ταταρο-μπασκιρικό ζήτημα καί τίς ἐκθέσεις τῶν τμημάτων: γιά τό κρατικο-ὀργανωτικό καί τό κομματικό ζήτημα, γιά τή δουλιά ἀνάμεσα στίς γυναῖκες τῆς Ἀνατολῆς, ἀνάμεσα στή νεολαία κ.ἄ. Τό συνέδριο καθόρισε τά καθήκοντα στόν τομέα τῆς κομματικῆς καί τῆς σοβιετικῆς δουλιᾶς στήν Ἀνατολή, ἐξέλεξε καινούργιο Κεντρικό Γραφεῖο τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). — *318.*

119 Ἡ ἔκθεση τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τή διεθνή κατάσταση ἔγινε στήν VIII Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε σχέδιο ἀπόφασης γιά τή διεθνή κατάσταση, πού τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν. Ὁ Λένιν, στήν ἔκθεση δράσης τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, πρότεινε τό σχέδιο αὐτό στό VII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 413-414). Τό σχέδιο ψηφίστηκε ἀπό τό συνέδριο ὁμόφωνα σάν προτάσεις εἰρήνης πρός τίς χῶρες τῆς Ἀντάντ. — *332.*

120 Τό ντοκουμέντο αὐτό μπῆκε στή βάση τῆς ἀπόφασης πού ψήφισε ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1919 σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς σύνθεσης τῆς ΠΚΕΕ πού ἔπρεπε νά ἐκλεγεῖ στό VII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. — *333.*

121 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση τοῦ VIII συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα. Στό μέρος τῆς ἀπόφασης γιά τή σοβιετική οἰκοδόμηση ἀναφερόταν ὅτι στή σύνθεση τῆς ΠΚΕΕ πρέπει νά γίνει ἀλλαγή καί ὅτι μέλη τῆς ΠΚΕΕ πρέπει κυρίως νά εἶναι τοπικά στελέχη πού κάνουν συνεχή δουλιά ἀνάμεσα στούς ἀγρότες καί στούς ἐργάτες (βλ. «Τό ὄγδοο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Μάρτης τοῦ 1919. Πρακτικά», Μόσχα, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 427). — *333.*

122 Στή βάση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς μπῆκαν οἱ θέσεις πού ἔγραψε ὁ Λένιν. Στή συνεδρίαση τῆς 21 τοῦ Νοέμβρη 1919 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) συζήτησε τίς θέσεις τοῦ Λένιν καί τίς διαβίβασε στήν ἐπιτροπή γιά τήν τελική διατύπωσή τους. Μέ βάση τίς θέσεις αὐτές ἡ ἐπιτροπή διατύπωσε τό σχέδιο ἀπόφασης, τό ὁποῖο, μέ τήν προσθήκη τοῦ ἄρθρου 2, πού ὑπόβαλε ὁ Λένιν, ψηφίστηκε στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1919 καί μετά ἐπικυρώθηκε στήν VIII Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος. — *334.*

123 Ἡ ΚΕΕ τῆς ΣΣΔ τῆς Οὐκρανίας σέ κοινή συνεδρίαση μέ τό Σοβιέτ Κιέβου τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, τά συνδικάτα, τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές καί μέ τό συνέδριο τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν τοῦ νομοῦ Κιέβου στίς 18 τοῦ Μάη

1919 ψήφισε απόφαση, όπου τονιζόταν ή ανάγκη τής συνένωσης όλων τών δυνάμεων τών Σοβιετικών Δημοκρατιών γιά τόν ένοπλο αγώνα ενάντια στούς εχθρούς τής Σοβιετικής εξουσίας καί τής συγκέντρωσης τών υλικών μέσων στά χέρια ενός ενιαίου κέντρου. Ή ΚΕΕ τής ΣΣΔ τής Ουκρανίας ανάθεσε στό Προεδρείο της νά απευθυνθεί στήν ΠΚΕΕ μέ τήν πρόταση νά «επεξεργαστεί τίς συγκεκριμένες μορφές οργάνωσης ενός ενιαίου μετώπου τού επαναστατικού αγώνα». Ανάλογες προτάσεις είχαν υποβληθεί από τίς σοβιετικές κυβερνήσεις τής Λεττονίας, τής Λιθουανίας καί τής Λευκορωσίας.

Μέ βάση τίς προτάσεις πού έκαναν τά ανώτερα όργανα τών Σοβιετικών Δημοκρατιών, ή ΠΚΕΕ τήν 1 τού Ιούνη 1919 ψήφισε τό διάταγμα «Σχετικά μέ τή συνένωση τών Σοβιετικών Δημοκρατιών: Ρωσίας, Ουκρανίας, Λεττονίας, Λιθουανίας καί Λευκορωσίας γιά τήν πάλη ενάντια στόν παγκόσμιο ιμπεριαλισμό». Στό διάταγμα αναφερόταν: «παραμένοντας ολοκληρωτικά στή βάση τής αναγνώρισης τής ανεξαρτησίας, τής ελευθερίας καί τής αυτοδιάθεσης τών εργαζόμενων μαζών τής Ουκρανίας, τής Λεττονίας, τής Λιθουανίας, τής Λευκορωσίας καί τής Κριμαίας... ή Πανρωσική Κεντρική Εκτελεστική Επιτροπή τών Σοβιέτ θεωρεί αναγκαίο νά πραγματοποιήσει τή στενή συνένωση 1) τής στρατιωτικής οργάνωσης καί τής στρατιωτικής διοίκησης, 2) τών Συμβουλίων λαϊκής οικονομίας, 3) τής διοίκησης καί τής οικονομίας τών σιδηροδρόμων, 4) τών δημόσιων οικονομικών καί 5) τών Επιτροπάτων Εργασίας τών Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών τής Ρωσίας, τής Ουκρανίας, τής Λεττονίας, τής Λιθουανίας, τής Λευκορωσίας καί τής Κριμαίας, ώστε ή καθοδήγηση τών παραπάνω κλάδων πού αφορούν τή ζωή τού λαού νά συγκεντρωθεί στά χέρια ενιαίων συμβουλίων». («Συλλογή νομοθετημάτων καί διαταγμάτων τής Εργατοαγροτικής κυβέρνησης», ρωσ. έκδ. 1919, άρθρ. 264). Έτσι διαμορφώθηκε ή στρατιωτικοπολιτική ένωση τών Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, πού έπαιξε τεράστιο ρόλο στή νίκη ενάντια στούς επεμβασίες καί στήν εσωτερική αντεπανάσταση. — *334.*

124 *Ρεβκόμι* (Επαναστατικές επιτροπές) — έκτακτα όργανα εξουσίας πού δημιουργήθηκαν στά χρόνια τού εμφυλίου πολέμου καί τής ξένης στρατιωτικής επέμβασης. Σύμφωνα μέ τό νόμο τής ΠΚΕΕ τής 24 τού Οχτώβρη 1919, οί Επαναστατικές επιτροπές χωρίζονταν σέ 3 κατηγορίες: 1) δημιουργούνταν από τό Επαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο στρατιάς μέ τή συμμετοχή τών τοπικών οργάνων τής Σοβιετικής εξουσίας, Επαναστατικές επιτροπές μέ 3 ώς 5 μέλη στίς περιοχές πού απελευθερώθηκαν από τόν εχθρό, 2) Επαναστατικές επιτροπές δημιουργούνταν στίς ζώνες τού μετώπου από τό Επαναστατικό Στρατιωτικό συμβούλιο στρατιάς, μέ τή συμμετοχή τής τοπικής Εκτελεστικής Επιτροπής Κυβερνείου καί αποτελούνταν από εκπροσώπους τού Επαναστατικού Στρατιωτικού συμβουλίου καί τής Εκτελεστικής Επιτροπής. Μάλιστα, οί Εκτελεστικές Επιτροπές μπορούσαν προσωρινά νά καταργηθούν καί νά αντικατασταθούν από τίς Επαναστατικές επιτροπές στήν αρμοδιότητα τών οποίων υπάγονταν όλα τά τμήματα τών Εκτελεστικών Επιτροπών, 3) Επαναστατικές επιτροπές τών μετόπισθεν δημιουργούνταν στά κυβερνεία καί στούς νομούς μέ απόφαση τού Συμβουλίου Άμυνας καί αποτελούνταν: από τόν πρόεδρο τής Εκτελεστικής Επιτροπής, ένα μέλος τής Εκτελεστικής Επιτροπής καί τόν τοπικό στρατιωτικό επίτροπο.

Μέ τήν έγκαθίδρυση καί τήν έδραίωση τής Σοβιετικής έξουσίας οί Έπαναστατικές έπιτροπές καταργοΰνταν. Μέ άπόφαση τοΰ Συμβουλίου Άμυνας τής 2 τοΰ Γενάρη 1920 οί Έπαναστατικές έπιτροπές καταργήθηκαν, έκτός άπό έκεΐνες πού δροΰσαν στίς περιοχές, οί όποΐες μόλις εΐχαν άπελευθερωθεΐ άπό τόν έχθρό. Στά Έπαναστατικά Στρατιωτικά συμβούλια μετώπων καί στρατιών δινόταν τό δικαίωμα νά βάζουν ζήτημα διατήρησης τών Έπαναστατικών έπιτροπών, άν αύτό ήταν άναγκαΐο. — *335.*

125 Στή συνεδρίαση τοΰ ΣΛΕ τής 2 τοΰ Δεκέμβρη 1919 συζητήθηκε τό σχέδιο διατάγματος «Γιά τή βελτίωση τών σιδηροδρομικών συγκοινωνιών τών στρατιωτικών μεταφορών». Κατά τή συζήτηση ό Λένιν πρότεινε αύτό τό ντοκουμέντο πού συμπεριλήφθηκε στήν § 10 τοΰ διατάγματος. Μέ τήν προσθήκη αύτή καί τίς άλλες τροπολογίες τό διάταγμα ψηφίστηκε άπό τό ΣΛΕ καί δημοσιεύτηκε μερικά στήν έφημερίδα «Ίζβέστιγια τής ΠΚΕΕ», άρ. φύλ. 281 τής 14 τοΰ Δεκέμβρη 1919. — *338.*

126 *Ή VIII Πανρωσική συνδιάσκεψη τοΰ ΚΚΡ (μπ)* συνήλθε στίς 2-4 τοΰ Δεκέμβρη 1919. Σύμφωνα μέ τήν άπόφαση τοΰ VIII συνεδρίου τοΰ Κόμματος οί κομματικές συνδιασκέψεις έπρεπε νά συγκαλοΰνται κάθε 3 μήνες. Ωστόσο ή προθεσμία τής σύγκλησης τής VIII συνδιάσκεψης εΐχε παραβιαστεΐ λόγω τής δύσκολης πολεμικής κατάστασης τής χώρας. Ή προετοιμασία τής σύγκλησης τής συνδιάσκεψης εΐχε άρχίσει τό Σεπτέμβρη τοΰ 1919 καί, γιά νά γίνει πλατιά κομματική συζήτηση, εΐχε δημοσιευτεΐ τό σχέδιο τοΰ νέου καταστατικοΰ. Στίς 20 τοΰ Όχτώβρη ή ΚΕ τοΰ ΚΚΡ (μπ) έστειλε γράμμα σέ όλες τίς Κομματικές έπιτροπές κυβερνείων, μέ τό όποΐο πρότεινε νά συγκληθεΐ ή συνδιάσκεψη στά τέλη τοΰ Νοέμβρη, πρίν άκριβώς τό VII Πανρωσικό συνέδριο τών Σοβιέτ. Ή Όλομέλεια τής ΚΕ τοΰ ΚΚΡ (μπ) στίς 29 τοΰ Νοέμβρη καθόρισε τή 2 τοΰ Δεκέμβρη, ήμέρα έναρξης τής συνδιάσκεψης, ένέκρινε τελικά τήν ήμερήσια διάταξη τής συνδιάσκεψης καί όρισε είσηγητές γιά τήν πολιτική καί όργανωτική έκθεση τής ΚΕ τοΰ ΚΚΡ (μπ). Στή συνδιάσκεψη πήραν μέρος 45 άντιπρόσωποι μέ θετική ψήφο: 40 άντιπρόσωποι άπό τίς έπιτροπές τών κυβερνείων, 5 άπό τίς όργανώσεις περιοχών, άκρινών περιοχών κ.ά.· 73 άντιπρόσωποι έπαιρναν μέρος μέ συμβουλευτική ψήφο. Οί Κομματικές έπιτροπές τών κυβερνείων Τομπόλσκ, Όμσκ, Τσελιάμπινσκ, Σαμάρας, Κούρσκ, Όρενμπουργκ, Άστραχάν καί Τουρκεστάν δέν άντιπροσωπεύονταν στή συνδιάσκεψη.

Ή ήμερήσια διάταξη τής συνδιάσκεψης ήταν: 1. Έκθεση τής ΚΕ. 2. Είσήγηση γιά τή διεθνή κατάσταση. 3. Ζητήματα ήμερήσιας διάταξης τοΰ VII Πανρωσικοΰ συνεδρίου τών Σοβιέτ (τό ζήτημα γιά τή σοβιετική οίκοδόμηση). 4. Γιά τή Σοβιετική έξουσία στήν Ούκρανία. 5. Τό καταστατικό τοΰ Κόμματος. 6. Γιά τή δουλιά άνάμεσα στά νέα μέλη τοΰ Κόμματος. 7. Τό ζήτημα τών καυσίμων.

Ό Λένιν καθοδηγοΰσε τίς έργασίες τής συνδιάσκεψης. Ό Λένιν έκφώνησε τόν έναρκτήριο λόγο τής συνδιάσκεψης, έκανε πολιτική έκθεση τής Κεντρικής Έπιτροπής τοΰ Κόμματος, έκανε όμιλία γιά τή Σοβιετική έξουσία στήν Ούκρανία, έκλεισε τή συζήτηση πάνω στήν έκθεση καί μίλησε γιά τό ζήτημα τής Σοβιετικής έξουσίας στήν Ούκρανία. Οί άντιπρόσωποι τής συνδιάσκεψης ένέκριναν όμόφωνα τήν πολιτική γραμμή καί τήν όργα-

νωτική δουλιά τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος. Στή συνδιάσκεψη εἰσήγηση γιά τή διεθνή κατάσταση ἔκανε ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν, πού ἔδοσε μεγάλη προσοχή στήν ἀποκάλυψη τῆς οὐσίας τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους καί τῶν προσπαθειῶν του γιά τή γρηγορότερη σύναψη εἰρήνης. Πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Τσιτσέριν ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε σχέδιο ἀπόφασης πού ἔγραψε ὁ Λένιν. Ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα ζητήματα πού συζήτησε ἡ συνδιάσκεψη ἦταν τό ζήτημα γιά τή σοβιετική οἰκοδόμηση. Εἰσήγηση στό ζήτημα αὐτό ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἔκανε ὁ Μ. Φ. Βλαντίμιρσκι καί συνεισήγηση ὁ Τ. Β. Σαπρόνοφ. Στήν εἰσήγησή του ὁ Βλαντίμιρσκι ἔκανε ἀπολογισμό τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης, ὑπόβαλλε συγκεκριμένες προτάσεις γιά μερικές προσθῆκες στό Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ. Ἐνάντια στίς θέσεις τῆς ΚΕ γιά τά ζητήματα τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης τάχθηκε ἡ ὁμάδα Σαπρόνοφ, Ὀσίνσκι κ.ἄ. πού ἀρνοῦνταν τή μονοπρόσωπη διεύθυνση καί ἀπαιτοῦσαν τή διατήρηση τῆς «ἀπεριόριστης συλλογικότητας». Ἡ ὀπορτουνιστική αὐτή ὁμάδα προσπαθοῦσε νά ἐπιβάλει στή συνδιάσκεψη τίς ἀπόψεις της, πού ἀπόβλεπαν στήν ὑπόσκαψη τοῦ συγκεντρωτισμοῦ καί τοῦ καθοδηγητικοῦ ρόλου τοῦ Κόμματος στά Σοβιέτ. Ἡ συνδιάσκεψη ἀπόκρουσε τίς ἀντικομματικές ἀπόψεις τοῦ Σαπρόνοφ καί τῆς ὁμάδας του, καθιέρωσε τή λενινιστική ἀρχή τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ στή συγκρότηση τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, καθώς ἐπίσης καί στίς σχέσεις ἀνάμεσά τους.

Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε μιά σειρά ἀποφάσεις πού ἀποσκοποῦσαν στό δυνάμωμα τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στήν προσέλκυση τῶν πλατιῶν μαζῶν τῶν ἐργαζομένων στήν οἰκοδόμηση τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Μεγάλη σημασία εἶχε ἡ συζήτηση τοῦ ζητήματος «Γιά τή Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐκρανία» καί ἡ ἀπόφαση πού ψηφίστηκε πάνω στό ζήτημα αὐτό.

Στή συνδιάσκεψη ψηφίστηκε τό νέο καταστατικό τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὅπου καθοριζόταν μέ ἀκρίβεια ἡ διάρθρωση τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων. Τό καταστατικό συμπληρώθηκε μέ τό καινούργιο μέρος «Γιά τά δόκιμα μέλη τοῦ Κόμματος». Ὅσοι ἔμπαιναν στό Κόμμα ἔπρεπε νά περάσουν μιά περίοδο δοκιμασίας, πού θεωροῦνταν σάν στάδιο προετοιμασίας καί δοκιμασίας. Ἡ περίοδος δοκιμασίας καθοριζόταν ἀνάλογα μέ τίς κοινωνικές κατηγορίες: γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες δυό μῆνες, γιά ὅλους τούς ὑπόλοιπους ὄχι λιγότερο ἀπό 6 μῆνες. Γιά νά δυναμώσει ἡ ἐπιροή τοῦ Κόμματος, νά ἐφαρμοστεῖ ἡ πολιτική του στό ἐξωκομματικό περιβάλλον καί νά καθιερωθεῖ ὁ κομματικός ἔλεγχος στή δουλιά ὅλων τῶν ἱδρυμάτων καί τῶν ὀργανώσεων, μπῆκε στό καταστατικό τό μέρος «Γιά τίς ὁμάδες στά ἐξωκομματικά ἱδρύματα καί ὀργανώσεις». Στό καταστατικό εἶχε προστεθεῖ ἐπίσης καί εἰδικό μέρος «Γιά τήν κομματική πειθαρχία», ὅπου τονιζόταν ὅτι ἡ αὐστηρότατη κομματική πειθαρχία εἶναι πρωταρχική ὑποχρέωση ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος καί ὅλων τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων.

Ἡ συνδιάσκεψη ἐπικύρωσε τίς «Θέσεις γιά τή χρησιμοποίηση τῶν νέων μελῶν τοῦ Κόμματος», στίς ὁποῖες καθορίστηκαν συγκεκριμένα μέτρα πού ἀποσκοποῦσαν στό ἀνέβασμα τοῦ γενικοῦ μορφωτικοῦ καί

ἰδεολογικο-πολιτικοῦ ἐπιπέδου τῶν κομμουνιστῶν, στήν ἀπόκτηση ἀπ' αὐτούς στρατιωτικῶν γνώσεων, στό δυνάμωμα τῆς κομματικῆς πειθαρχίας. Ἡ VIII Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος εἶχε σπουδαία σημασία. Ἔβγαλε τά συμπεράσματα καί γενίκευσε τήν πείρα τῆς δίχρονης πάλης τοῦ Κόμματος γιά τό δυνάμωμα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆν ἐφαρμογή τῶν ἀποφάσεων τοῦ VIII συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ). Οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης πάνω στά ζητήματα τῆς σοβιετικῆς, τῆς οἰκονομικῆς, τῆς στρατιωτικῆς οἰκοδόμησης, καθώς ἐπίσης καί τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς μπῆκαν στή βάση τῶν ψηφισμάτων τοῦ VII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ. — *339.*

127 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό VII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ (βλ. σημείωση 141). — *341.*

128 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἐφημερίδα «Folkets Dagblad Politiken».

«Folkets Dagblad Politiken» («Καθημερινή Λαϊκή Πολιτική Ἐφημερίδα») — ἐφημερίδα τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν πού τό 1917 δημιούργησαν τό Ἀριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Σουηδίας· ἔβγαινε στή Στοκχόλμη ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1916 στήν ἀρχή μέρα παρά μέρα, ὕστερα καθημερινά (μέχρι τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ὀνομαζόταν «Politiken»). Διευθυντής της στά 1918-1919 ἦταν ὁ Φ. Στριόμ. Τό 1921 τό Ἀριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Σουηδίας μπῆκε στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί πῆρε τήν ὀνομασία Κομμουνιστικό· ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τοῦ Κόμματος. Μετά τή διάσπαση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Σουηδίας, τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1929, ἡ ἐφημερίδα πέρασε στά χέρια τῆς δεξιᾶς του πτέρυγας. Ἡ ἔκδοσή της σταμάτησε τό Μάη τοῦ 1945. — *347.*

129 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Finland and the Bolshevists» («Ἡ Φιλλανδία καί οἱ μπολσεβίκοι»), πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «The Times», ἀρ. φύλ. 42239 τῆς 24 τοῦ Ὀχτώβρη 1919. — *347.*

130 *«Ρέτς»* («Λόγος») — καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 23 τοῦ Φλεβάρη (8 τοῦ Μάρτη) 1906 κάτω ἀπό τήν οὐσιαστική διεύθυνση τοῦ Π. Ν. Μιλιουκόφ καί τοῦ Ι. Β. Γκέσσεν καί μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τῶν Μ. Μ. Βινάβερ, Π. Ντ. Ντολγκοροῦκοφ, Π. Μπ. Στροῦβε καί ἄλλων. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ὑποστήριζε δραστήρια τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ἔκανε ἐμπρηστική καμπάνια ἐνάντια στόν Λένιν καί στό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων. Ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτική-ἐπαναστατική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. Ἀργότερα (ὥς τόν Αὔγουστο τοῦ 1918) ἐξακολουθοῦσε νά βγαίνει μέ τούς τίτλους: «Νάσα Ρέτς», «Σβομπόνταγια Ρέτς», «Βέκ», «Νόβαγια Ρέτς», «Νάς Βέκ». — *347.*

131 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ ΙΧ συμβουλίου τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων «Ἡ στάση ἀπέναντι στόν Κόκκινο Στρατό», πού δημοσιεύτηκε στό «Παράρτημα τοῦ φύλλου ἀρ. 2 τῆς Ντιέλο Ναρόντα». — *351.*

132 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Ν. Π. Ραστόπτσιν «Οἱ ἐξωκομματικές ἀγροτικές συνδιασκέψεις», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 260 τῆς 20 τοῦ Νοέμβρη 1919. — *361.*

133 Τό σχέδιο τῶν «Ὁδηγιῶν πρός τίς Ἐπιτροπές κυβερνείων, νομῶν καί ἐπαρχιῶν τοῦ ΚΚΡ γιά τή δουλιά στό χωριό» καταρτίστηκε ἀπό τό τμῆμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή δουλιά στό χωριό καί δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)» τῆς 20 τοῦ Σεπτέμβρη 1919 μέ σκοπό τή συζήτησή του. Στό σχέδιο καθορίζονταν οἱ ὑποχρεώσεις τῶν ὀργανωτῶν τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν νομῶν, τῶν κυβερνείων καί τῶν ἀχτίδων. Οἱ ὁδηγίες ὑποχρέωναν τούς ὀργανωτές νά ἐπιδιώκουν νά δίνεται ἀπό τά σοβιετικά νοικοκυριά καί τίς κομμοῦνες βοήθεια πρός τούς ἀγρότες τῶν περιχώρων. Τό σχέδιο ψηφίστηκε μέ μικρές τροπολογίες ἀπό τήν Ι Πανρωσική σύσκεψη γιά τήν κομματική δουλιά στό χωριό καί τελικά ἐπικυρώθηκε ἀπό τήν VIII Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ). — *364.*

134 *Τό σχέδιο ἀπόφασης στό θέμα τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς* συντάχθηκε ἀπό τόν Λένιν στή συνεδρίαση τῆς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1919 τῆς VIII Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ). Τό σχέδιο ἀπόφασης μέ ἀσήμαντες τροπολογίες ψηφίστηκε ἀπό τή συνδιάσκεψη καί μετά διαβάστηκε ἀπό τόν Λένιν στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη, κατά τήν εἰσήγησή του στό VII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 413-414) καί ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπό τό συνέδριο σάν προτάσεις εἰρήνης πρός τίς χῶρες τῆς Ἀντάντ. Ἡ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου δημοσιεύτηκε στόν Τύπο στίς 6 τοῦ Δεκέμβρη.

Οἱ προτάσεις εἰρήνης τοῦ συνεδρίου στάλθηκαν στούς ἀντιπροσώπους τῶν κρατῶν τῆς Ἀντάντ στίς 10 τοῦ Δεκέμβρη. Οἱ κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῶν ΕΠΑ καί τῆς Ἰταλίας δέν δέχτηκαν νά ἐξετάσουν τίς προτάσεις αὐτές. — *366.*

135 *Τό VI Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν, κοζάκων καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν* ἔγινε στή Μόσχα ἀπό τίς 6 ὥς τίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1918. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 1296 ἀντιπρόσωποι (963 μέ θετική ψῆφο καί 333 μέ συμβουλευτική)· ἀπό αὐτούς οἱ 1260 ἦταν κομμουνιστές. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά ζητήματα: ἡ ἐπέτειος τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης, ἡ διεθνής κατάσταση, ἡ στρατιωτική κατάσταση, ἡ οἰκοδόμηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό κέντρο, οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς καί τά τοπικά Σοβιέτ. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκλέχτηκε ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συνεδρίου. Μετά τό λόγο τοῦ Λένιν γιά τήν ἐπέτειο τῆς ἐπανάστασης στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς 6 τοῦ Νοέμβρη, τό συνέδριο ἀπευθύνθηκε μέ χαιρετιστήριο πρός τούς ἀγωνιζόμενους γιά τήν εἰρήνη καί τό σοσιαλισμό ἐργάτες, ἀγρότες καί στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐθνῶν καί τούς ἀρχηγούς τους, καί ἔστειλε χαιρετιστήριο πρός τόν Κόκκινο Στρατό πού ὑπεράσπιζε ἡρωικά τίς κατακτήσεις τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Τό συνέδριο ψήφισε διακήρυξη πρός τίς κυβερνήσεις πού κάνουν πόλεμο ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία, μέ τήν πρόταση νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις εἰρήνης.

Στή δεύτερη συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου τῆς 8 τοῦ Νοέμβρη ὁ Λένιν ἐκφώνησε λόγο γιά τή διεθνή κατάσταση. Τό συνέδριο ἐπικύρωσε ὁμόφωνα τήν ἀπόφαση πού εἶχε γράψει ὁ Λένιν καί πού εἶχε ψηφιστεῖ στίς

29 τοῦ Ὀχτώβρη 1918 στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων. Τήν ἴδια ἐπίσης ἡμέρα τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ἐπαναστατική νομιμότητα, πού καταρτίστηκε μέ βάση τίς θέσεις τοῦ Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 126-128, 129-130). Στήν τελευταία του συνεδρίαση τῆς 9 τοῦ Νοέμβρη τό συνέδριο ἀσχολήθηκε μέ τά ζητήματα τῆς στρατιωτικῆς κατάστασης καί τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου δέχτηκαν μέ μεγάλο ἐνθουσιασμό τήν εἴδηση γιά τήν ἔναρξη τῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία καί ἐκδήλωσαν τήν ἀλληλεγγύη τους πρός τούς γερμανούς ἐργάτες, τούς στρατιῶτες καί τούς ναῦτες πού ἔκαναν ἐπανάσταση.

Ἀπό τό συνέδριο ἐκλέχτηκε νέα ΠΚΕΕ ἀπό 207 τακτικά καί 39 ἀναπληρωματικά μέλη. Τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἔβγαλε τά βασικά συμπεράσματα ἀπό τόν πρῶτο χρόνο ὕπαρξης τῆς σοβιετικῆς ἐξουσίας καί καθόρισε τό πρόγραμμα δράσης τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά τήν προσεχή περίοδο. — *366.*

136 *Μποροντμπιστές* — μέλη τοῦ μικροαστικοῦ, ἐθνικιστικοῦ κόμματος, πού ἐμφανίστηκε τό Μάη τοῦ 1918 μετά τή διάσπαση τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν τῆς Οὐκρανίας. Πῆραν τήν ὀνομασία αὐτή ἀπό τό ὄνομα τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου, τῆς ἐφημερίδας «Μποροντμπά». Τό Μάρτη τοῦ 1919 ὀνομάστηκαν Κόμμα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν κομμουνιστῶν μποροντμπιστῶν τῆς Οὐκρανίας, καί τόν Αὔγουστο Κομμουνιστικό κόμμα τῶν μποροντμπιστῶν τῆς Οὐκρανίας. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Κόμματος τῶν μποροντμπιστῶν ἦταν οἱ Β. Μπλακίτνι, Γκ. Γκρινκό, Α. Σούμσκι καί ἄλλοι. Στίς γραμμές τοῦ Κόμματος τῶν μποροντμπιστῶν ἦταν ἀρκετά ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα τοῦ Πετλιούρα πού, καλυπτόμενα μέ ἐπαναστατική φρασεολογία, μέ δηλώσεις ὅτι παραδέχονται τό κομμουνιστικό πρόγραμμα, στήν πραγματικότητα τάσσονταν ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἐφάρμοζαν γραμμή διάσπασης τοῦ ἑνιαίου ἐπαναστατικοῦ μετώπου τῶν ἐργαζομένων τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Ρωσίας.

Στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τούς μποροντμπιστές ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε: «Νά θεωρηθοῦν οἱ μποροντμπιστές σάν Κόμμα πού παραβιάζει τίς βασικές ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ μέ τήν προπαγάνδα του τῆς διαίρεσης τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων καί τῆς ὑποστήριξης τοῦ συμμοριτισμοῦ, πράγμα πού βοηθᾶ ἄμεσα τούς λευκούς καί τό διεθνή ἰμπεριαλισμό.

Κατά τόν ἴδιο τρόπο ἡ πάλη τους ἐνάντια στό σύνθημα τῆς στενῆς καί στενότατης συμμαχίας μέ τή ΣΟΣΔΡ βρίσκεται σέ ἀντίθεση μέ τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου.

Ὅλη ἡ πολιτική πρέπει νά διεξάγεται συστηματικά καί ἀπαρέγκλιτα μέ κατεύθυνση τήν ἐπικείμενη στό ἐγγύς μέλλον διάλυση τῶν μποροντμπιστῶν» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 93-94).

Οἱ μποροντμπιστές ἀπευθύνθηκαν δυό φορές στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς μέ τήν παράκληση νά τούς δεχτοῦν στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί νά τούς ἀναγνωρίσουν σάν τό βασικό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Οὐκρανίας. Στίς 26 τοῦ Φλεβάρη 1920 ἡ Κομμουνιστική Διεθνής ψήφισε πάνω στό ζήτημα αὐτό ειδική ἀπόφαση, μέ τήν ὁποία προτεινόταν στούς μποροντμπιστές νά διαλύσουν τό Κόμμα τους καί νά συγχωνευτοῦν στό ΚΚ (μπ) τῆς Οὐκρανίας. Ἡ πρόταση δημιουργίας στήν Οὐκρανία δεύτερου παράλληλου κόμματος, τονιζόταν στήν ἀπόφαση

τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, δέν μπορεῖ παρά νά θεωρηθεῖ σάν ἀπόπειρα διάσπασης τῶν γραμμῶν τῶν ἐργαζομένων.

Ὕστερα ἀπό τό ἀνέβασμα τῆς ἐπιροῆς τῶν μπολσεβίκων στίς ἀγροτικές μάζες καί τίς ἐπιτυχίες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν Οὐκρανία, οἱ μποροντμπιστές ὑποχρεώθηκαν νά πάρουν ἀπόφαση γιά αὐτοδιάλυση.

Ἡ IV συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς Οὐκρανίας, πού ἔγινε ἀπό τίς 17 ὥς τίς 23 τοῦ Μάρτη 1920, ἀποφάσισε νά μποῦν οἱ μποροντμπιστές στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Οὐκρανίας. Ταυτόχρονα ὅλα τά καινούργια μέλη πέρασαν ἀπό ἀνακαταγραφή. Ὡστόσο, ἀργότερα πολλοί μποροντμπιστές συνέχισαν νά ἀναπτύσσουν ἀντισοβιετική δράση, μπαίνοντας ἐπικεφαλῆς τῆς πάλης τῶν ἀντεπαναστατικῶν καί ἀστικοεθνικιστικῶν στοιχείων στήν Οὐκρανία. — *370.*

137 *Τό I συνέδριο τῶν γεωργικῶν κομμούνων καί τῶν ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν* συγκλήθηκε ἀπό τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Γεωργίας καί συνῆλθε στίς 3-10 τοῦ Δεκέμβρη 1919 στή Μόσχα. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 140 ἀντιπρόσωποι, ἀπ' αὐτούς 93 ἦταν κομμουνιστές. Ὁ Λένιν μίλησε τή δεύτερη ἡμέρα τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου. Τό συνέδριο ψήφισε τό καταστατικό τῆς Πανρωσικῆς Ἕνωσης τῶν ἐργατικῶν παραγωγικῶν ἀγροτικῶν κομμούνων καί συνεταιρισμῶν, πού μετά ἐπικυρώθηκε ἀπό τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Γεωργίας. Τό καταστατικό καθόριζε σάν κύριο καθῆκον τῆς ἕνωσης τή συνένωση ὅλων τῶν ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν σέ μιά ἑνιαία παραγωγική ἕνωση, τήν προπαγάνδα τῶν ἰδεῶν τῆς κοινωνικῆς καλλιέργειας τῆς γῆς καί τήν πρακτική βοήθεια στή γύρω ἀγροτιά, καί σέ πρώτη γραμμή στίς οἰκογένειες τῶν κόκκινων στρατιωτῶν καί στή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ. — *372.*

138 *Τό Ταμεῖο τοῦ ἑνός δισεκατομμυρίου* δημιουργήθηκε σύμφωνα μέ τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τῆς 2 τοῦ Νοέμβρη 1918 «γιά τή βελτίωση καί τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τήν ταχύτερη ἀναδιοργάνωσή της πάνω σέ σοσιαλιστικές ἀρχές». Βοηθήματα καί δάνεια ἀπό τό Ταμεῖο αὐτό χορηγοῦνταν στίς ἀγροτικές κομμοῦνες, στίς συντροφιές ἐργασίας καί σέ ἀγροτικές ἑνώσεις ἤ ὁμάδες ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν μέ τόν ὅρο οἱ τελευταῖες νά περάσουν ἀπό τήν ἀτομική στή συλλογική καλλιέργεια τῆς γῆς. Τά Λαϊκά 'Επιτροπάτα Γεωργίας καί Οἰκονομικῶν ἐπεξεργάστηκαν λεπτομερειακό κανονισμό χορήγησης δανείων καί βοηθημάτων γιά μέτρα πού ἀποσκοποῦσαν στήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας (βλ. «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 42 τῆς 23 τοῦ Φλεβάρη 1919). — *372.*

139 *Ὁ «Νόμος γιά τή σοσιαλιστική γαιορύθμιση καί γιά τά μέτρα περάσματος στή σοσιαλιστική γεωργία»* ψηφίστηκε ἀπό τήν ΠΚΕΕ τό Φλεβάρη τοῦ 1919. Στή βάση τοῦ Νόμου μπῆκαν οἱ ἀποφάσεις τοῦ I Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τῶν κομμούνων, πού ἔγινε τό Δεκέμβρη τοῦ 1918. Στήν κατάρτιση τοῦ «Νόμου» καί στή θεώρησή του πῆρε ἄμεσα μέρος ὁ Β. Ι. Λένιν. Μέ τό «Νόμο» καθορίζονταν μιά σειρά πρακτικά μέτρα γιά τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, τήν ἐπέκταση τῶν καλλιεργούμενων ἐκτάσεων, τήν ἀναδιοργάνωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας πάνω σέ σοσια-

λιστικές άρχές. «Γιά τήν οριστική έξάλειψη κάθε έκμετάλλευσης άνθρώπου άπό άνθρωπο, γιά τήν όργάνωση τής άγροτικής οικονομίας σέ σοσιαλιστικές βάσεις μέ τή χρησιμοποίηση όλων τών κατακτήσεων τής επιστήμης καί τής τεχνικής, γιά τή διαπαιδαγώγηση τών εργαζόμενων μαζών στό πνεύμα τού σοσιαλισμού καθώς επίσης καί γιά τή συνένωση τού προλεταριάτου καί τής φτωχολογιάς τού χωριού στήν πάλη τους ενάντια στό κεφάλαιο — άναφερόταν στό «Νόμο» — είναι άναγκαίο τό πέρασμα άπό τίς άτομικές μορφές γαιοχρησίας στίς συντροφικές. Τά μεγάλα σοβιετικά νοικοκυριά, οί κομμούνες, ή κοινή καλλιέργεια τής γής καί οί άλλες μορφές συντροφικής γαιοχρησίας είναι τά καλύτερα μέσα γιά τήν επιτυχία τού σκοπού αύτού, γι' αυτό όλες τίς μορφές τής άτομικής γαιοχρησίας πρέπει νά τίς θεωρούμε σάν μορφές παροδικές καί άπαρχαιωμένες» ('Ιζβέστιγια τής ΠΚΕΕ», άρ. φύλ. 34 τής 14 τού Φλεβάρη 1919). — *372.*

140 Πρόκειται γιά τό άρθρο τού Σ. Π. Σερεντά «Ή Ένωση τών γεωργικών κομμούνων καί τών συνεταιρισμών», πού δημοσιεύτηκε στήν εφημερίδα «'Ιζβέστιγια τής ΠΚΕΕ», άρ. φύλ. 271 τής 3 τού Δεκέμβρη 1919. — *378.*

141 *Τό VII Πανρωσικό συνέδριο τών Σοβιέτ* συνήλθε στίς 5-9 τού Δεκέμβρη 1919 στή Μόσχα. Στό συνέδριο πήραν μέρος 1366 άντιπρόσωποι (μέ θετική ψήφο 1002, μέ συμβουλευτική 364), άπ' αυτούς οί 1278 ήταν κομμουνιστές. Μέ βάση τήν άπόφαση τού Προεδρείου τής ΠΚΕΕ τής 27 τού Νοέμβρη 1919, επιτράπηκε νά πάρουν μέρος στίς εργασίες τού συνεδρίου μέ συμβουλευτική ψήφο οί άντιπρόσωποι τών άντιπολιτευόμενων κομμάτων πού ψήφισαν άπόφαση επιστράτευσης τών μελών τους γιά τά μέτωπα τού εμφυλίου πολέμου. Τό ζήτημα τού συνεδρίου συζητήθηκε στήν Όλομέλεια τής ΚΕ τού ΚΚΡ (μπ) στίς 21 τού Νοέμβρη 1919. Ή Όλομέλεια άνάθεσε στόν Β. Ι. Λένιν νά κάνει στό συνέδριο έκθεση γιά τή δράση τής ΠΚΕΕ καί τού ΣΛΕ, ενέκρινε επίσης τήν παρακάτω ήμερήσια διάταξη τού συνεδρίου: 1. Έκθεση τής ΠΚΕΕ καί τού ΣΛΕ· 2. Ή στρατιωτική κατάσταση· 3. Γιά τήν Κομμουνιστική Διεθνή· 4. Ή επισιτιστική κατάσταση· 5. Τό πρόβλημα τών καυσίμων· 6. Ή σοβιετική οικοδόμηση στό κέντρο καί στίς επαρχίες· 7. Έκλογές τής ΠΚΕΕ.

Ό Λένιν τήν ήμέρα τής έναρξης τού συνεδρίου έκανε έκθεση γιά τή δουλιά τής ΠΚΕΕ καί τού ΣΛΕ, τήν επόμενη εκφώνησε τόν τελικό λόγο πάνω στήν έκθεση· στίς 8 τού Δεκέμβρη μίλησε κατά τή συζήτηση πού έγινε πάνω στήν εισήγηση γιά τή σοβιετική οικοδόμηση στή συνεδρίαση τού όργανωτικού τμήματος τού συνεδρίου καί τήν ήμέρα τού τερματισμού τών εργασιών τού συνεδρίου εκφώνησε τόν τελικό λόγο. Ό Λένιν έκανε τροπολογίες στό σχέδιο άπόφασης γιά τή σοβιετική οικοδόμηση.

Τό συνέδριο τών Σοβιέτ ενέκρινε τήν εξωτερική καί εσωτερική πολιτική τής Σοβιετικής κυβέρνησης. Ή λεπτομερειακή συζήτηση τών εκθέσεων πάνω στά ζητήματα τής σοβιετικής οικοδόμησης, τής επισιτιστικής κατάστασης καί τών καυσίμων είχε άνατεθεί στά άντίστοιχα τμήματα, λόγω τής ιδιαίτερης πρακτικής σημασίας τους. Τά σχέδια άποφάσεων πού επεξεργάστηκαν τά τμήματα μέ βάση τίς εκθέσεις αυτές επικυρώθηκαν μετά στήν τελική συνεδρίαση τής Όλομέλειας τού συνεδρίου τής 9 τού Δεκέμβρη. Στήν άπόφαση πού ψήφισε τό συνέδριο «Γιά τή σοβιετική οικοδόμηση» προβλεπόταν τό παραπέρα δυνάμωμα τού σοβιετικού κρατικού μηχανισμού,

διασαφηνίζονταν τά καθήκοντα τῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό κέντρο καί στίς ἐπαρχίες.

Μέ πρόταση τοῦ Λένιν τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν εἰρήνη καί ἀπευθύνθηκε καί πάλι πρός τίς κυβερνήσεις τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῶν ΕΠΑ, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἰαπωνίας, μέ τήν πρόταση νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις εἰρήνης (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 413-414). Τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ψήφισε ἀπόφαση «Γιά τά καταπιεζόμενα ἔθνη», στήν ὁποία ἐπιβεβαίωσε ἀκόμη μιά φορά τίς ἀρχές τῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης στό ἐθνικό ζήτημα. Σέ ἰδιαίτερη ἀπόφαση τό συνέδριο ἐξέφρασε τήν ἀγανάκτησή του γιά τό ὄργιο τῆς λευκῆς τρομοκρατίας στήν Οὐγγαρία. Τό συνέδριο χαιρέτισε τήν ἵδρυση τῆς III Διεθνοῦς καί ὑπογράμμισε τήν τεράστια διεθνή σημασία τῆς δημιουργίας της. — *385.*

142 Ἡ γερμανική κυβέρνηση διέκοψε τίς διπλωματικές σχέσεις μέ τή ΣΟΣΔΡ στίς 5 τοῦ Νοέμβρη 1918 καί ἔδιωξε τή σοβιετική πρεσβεία ἀπό τό Βερολίνο. Σάν πρόσχημα χρησιμοποιήθηκε ἡ ἐκδοχή ὅτι δῆθεν οἱ ἐπίσημοι σοβιετικοί ἀντιπρόσωποι ἔκαναν ἐπαναστατική προπαγάνδα στή Γερμανία. Οἱ διπλωματικές σχέσεις ἀνάμεσα στή Γερμανία καί στή ΣΟΣΔΡ ἀποκαταστάθηκαν μόνο τό 1922. — *391.*

143 Στό σημεῖο αὐτό καί στή σελ. 404 ὁ Λένιν ἐκθέτει τό περιεχόμενο τοῦ γράμματος τοῦ Ὀλάρ, πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «L' Humanité», ἀρ. φύλ. 5669 τῆς 26 τοῦ Ὀχτώβρη 1919. — *399.*

144 *Ὑπόθεση Ντρέυφους* — προβοκατόρικη δίκη πού ὀργανώθηκε τό 1894 ἀπό τούς ἀντιδραστικούς μοναρχικούς κύκλους τῆς γαλλικῆς στρατοκρατίας ἐνάντια στόν ἑβραῖο Ντρέυφους, ἀξιωματικό τοῦ Γαλλικοῦ Γενικοῦ ἐπιτελείου, μέ τήν ψεύτικη κατηγορία τῆς κατασκοπείας καί τῆς ἐσχάτης προδοσίας. Ἡ καταδίκη τοῦ Ντρέυφους σέ ἰσόβια δεσμά, ἡ ὁποία ὑπαγορεύτηκε ἀπό τήν ἀντιδραστική στρατοκρατία, χρησιμοποιήθηκε ἀπό τούς ἀντιδραστικούς κύκλους τῆς Γαλλίας γιά τήν ὑποδαύλιση τοῦ ἀντισημιτισμοῦ καί τήν ἐπίθεση κατά τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καί τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν. Τό 1898, ὅταν οἱ σοσιαλιστές καί οἱ πρωτοπόροι ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας (ἀνάμεσά τους ὁ Αἰμ. Ζολά, ὁ Ζ. Ζωρές, ὁ Α. Φράνς καί ἄλλοι) ἄρχισαν ἐκστρατεία γιά ἀναθεώρηση τῆς δίκης τοῦ Ντρέυφους, ἡ ὑπόθεση πῆρε καθαρά πολιτικό χαρακτήρα καί χώρισε τή χώρα σέ δυό στρατόπεδα: στούς ρεπουμπλικάνους καί στούς δημοκράτες, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί στό συνασπισμό τῶν μοναρχικῶν, τῶν κληρικοφρόνων, τῶν ἀντισημιτῶν καί τῶν ἐθνικιστῶν, ἀπό τό ἄλλο. Τό 1899, κάτω ἀπό τήν πίεση τῆς κοινῆς γνώμης, ὁ Ντρέυφους πῆρε χάρη· τό 1906, μέ ἀπόφαση τοῦ Ἀναθεωρητικοῦ δικαστηρίου, κηρύχτηκε ἀθῶος καί ἐπανῆλθε στό στρατό. — *400.*

145 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό «Texte intégral des propositions acceptées par Lénine» («Τό πλῆρες κείμενο τῶν προτάσεων πού ἔγιναν δεκτές ἀπό τόν Λένιν»), τό ὁποῖο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «L' Humanité», ἀρ. φύλ. 5669 τῆς 26 τοῦ Ὀχτώβρη 1919. — *403.*

146 Ὁ Β. Ι. Λένιν, ὅπως φαίνεται, ἔχει ὑπόψη του τά παρακάτω μέτρα πού ἐπεξεργάστηκε τό Συμβούλιο Ἄμυνας καί τό ΣΛΕ στά τέλη τοῦ 1919:

τήν ἀπόφαση τῆς 29 τοῦ Ὀχτώβρη «Μέτρα γιά τήν αὔξηση τῆς μεταφορᾶς καί τῆς παράδοσης καυσόξυλων καί ἄλλων εἰδῶν καυσίμων», στήν ὁποία τό Συμβούλιο Ἄμυνας τόνιζε ὅτι ἡ μεταφορά καυσίμων ἀπό τούς τόπους συγκέντρωσης καί τίς ἀποθῆκες στούς σιδηροδρομικούς σταθμούς .φόρτωσης, ἡ φόρτωσή τους στά βαγόνια κτλ. ἐξομοιώνονται μέ τά στρατιωτικά - ἐπιχειρησιακά καθήκοντα, ὅτι στούς εἰδικά ἐξουσιοδοτημένους ἀπό τό Συμβούλιο Ἄμυνας γιά τήν ἐφαρμογή τῶν μέτρων κατάστασης πολέμου σιδηροδρομικούς δινόταν τό δικαίωμα νά χρησιμοποιήσουν γιά τή συγκέντρωση καυσόξυλων καί τή μεταφορά τους τόν τοπικό πληθυσμό καί τά μεταφορικά μέσα· τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τῆς 8 τοῦ Νοέμβρη, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὅλοι οἱ ἐργάτες καί οἱ ὑπάλληλοι τῶν ὀργανισμῶν πού διευθύνουν τή συγκέντρωση τῶν καυσόξυλων θεωροῦνταν ἐπιστρατευμένοι. Τήν ἀπόφαση τῆς 12 τοῦ Νοέμβρη σχετικά μέ τή δημιουργία Εἰδικῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐφαρμογή τῶν μέτρων κατάστασης πολέμου στούς σιδηροδρόμους· τήν ἀπόφαση τῆς 19 τοῦ Νοέμβρη πού θέσπιζε τίς ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στό κράτος: 1) εἰσφορά σέ καυσόξυλα, 2) ὑποχρεωτική ἐργασία γιά τή συγκέντρωση, τό φόρτωμα καί τό ξεφόρτωμα ὅλων τῶν εἰδῶν καυσίμων, 3) κάρα γιά τή μεταφορά καυσίμων, στρατιωτικῶν, ἐπισιτιστικῶν καί ἄλλων κρατικῶν φορτίων· τό διάταγμα τοῦ ΣΛΕ τῆς 21 τοῦ Νοέμβρη «Γιά τή χρησιμοποίηση στή συγκέντρωση καυσόξυλων ὅλων τῶν ἐργαζομένων τῆς δασικῆς ὑπηρεσίας καί ὅλων τῶν δασικῶν ὀργάνων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας καί γιά ὁρισμένες ἀλλαγές στά ὄργανα διαχείρισης τῶν δασῶν»· τόν κανονισμό γιά τή συγκρότηση ἀνώτερου συμβουλίου ἵδρυσης κλάδων καυσίμων καί ἄλλα. — *409.*

147 *Η ΤΣΕΚΑ* — ΒΕΤΣΕΚΑ (ΕΕ - ΠΕΕ - Πανρωσική Ἔκτακτη ἐπιτροπή) δημιουργήθηκε στίς 7 (20) τοῦ Δεκέμβρη 1917 μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν «ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, στό σαμποτάζ καί στήν αἰσχροκέρδεια». Ἡ ΠΕΕ, ὄντας ἕνα ἀπό τά πιό βασικά ὄργανα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στόν ἀγώνα κατά τῆς ὑπονομευτικῆς δράσης τῆς ἀντεπανάστασης καί στήν ὑπεράσπιση τῆς κρατικῆς ἀσφάλειας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν, κάνοντας ἐκτίμηση τῆς δράσης τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς, στήν εἰσήγησή του στό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τό Δεκέμβρη τοῦ 1921, τόνιζε: «Ἦταν τό ἵδρυμα πού ἀποτελοῦσε τό συντριπτικό μας ὅπλο ἐνάντια στίς ἀναρίθμητες συνωμοσίες, στίς ἀναρίθμητες ἐπιβουλές κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 150). Τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ στήν «ἀπόφαση γιά τήν ΠΕΕ», ἀφοῦ σημείωνε τήν ἡρωική δουλιά πού ἔκαναν τά ὄργανα τῆς ΠΕΕ γιά τήν περιφρούρηση τῶν κατακτήσεων τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης καί, παίρνοντας ὑπόψη τό δυνάμωμα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πρότεινε νά περιοριστοῦν οἱ ἁρμοδιότητες τῆς Ἐπιτροπῆς. Στήν ἀπόφαση αὐτή βρῆκαν ἀντανάκλαση οἱ προτάσεις τοῦ Λένιν πού ὑπάρχουν στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ΠΕΕ, πού ὁ Λένιν τό ἔγραψε τήν 1 τοῦ Δεκέμβρη 1921 (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 369). Στίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1922 ἡ ΠΚΕΕ ψήφισε διάταγμα γιά τή διάλυση τῆς ΠΕΕ. — *416.*

148 *«Ἡ Μπούντ»* («Γενική ἑβραϊκή ἐργατική ἕνωση Λιθουανίας, Πολωνίας καί Ρωσίας») ὀργανώθηκε τό 1897 στό ἱδρυτικό συνέδριο τῶν ἑβραϊκῶν σοσιαλ-

δημοκρατικῶν ὁμάδων πού ἔγινε στή Βίλνα· συνένωνε τά μισοπρολεταριακά κυρίως στοιχεῖα τῶν ἑβραίων ἐπαγγελματοβιοτεχνῶν τῶν δυτικῶν περιοχῶν τῆς Ρωσίας.

Στή διάρκεια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) οἱ μπουντιστές ὑποστήριζαν τίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ. Τό 1917 ἡ Μπούντ ὑποστήριζε τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, πάλευε στό πλευρό τῶν ἐχθρῶν τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Στά χρόνια τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου οἱ ἡγέτες τῆς Μπούντ συνενώθηκαν μέ τίς δυνάμεις τῆς ἀντεπανάστασης. Ταυτόχρονα ἀνάμεσα στά ἁπλά μέλη τῆς Μπούντ σημειώθηκε στροφή ὑπέρ τῆς συνεργασίας μέ τή Σοβιετική ἐξουσία. Τό Μάρτη τοῦ 1921 ἡ Μπούντ αὐτοδιαλύθηκε καί ἕνα μέρος τῶν μελῶν της ἔγινε δεκτό στό ΚΚΡ (μπ) μέ βάση τίς γενικές ἀρχές εἰσδοχῆς. — *416.*

149 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀντεπαναστατική συνωμοσία πού ἀποκαλύφθηκε τό Νοέμβρη τοῦ 1919 στήν Πετρούπολη. Ἐπικεφαλῆς τῆς συνωμοσίας ἦταν μιά ὀργάνωση τῶν λευκοφρουριτῶν πού συνδεόταν μέ τόν Γιουντένιτς καί χρηματοδοτοῦνταν ἀπό τήν Ἀντάντ. Σ' αὐτή τήν ὀργάνωση ἀνῆκαν ἀξιωματοῦχοι τοῦ τσάρου, στρατηγοί καί ναύαρχοι τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, μέλη τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, καθώς καί πρόσωπα πού συνδέονταν μέ τά Κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων. Σκοπός τῆς ἀντεπαναστατικῆς αὐτῆς ὀργάνωσης ἦταν νά προετοιμάσει ἐξέγερση στήν Πετρούπολη, τή στιγμή πού θά πλησίαζε σ' αὐτή ὁ Γιουντένιτς, καί νά σχηματίσει κυβέρνηση λευκοφρουριτῶν. — *418.*

150 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Μ. Φ. Βλαντίμιρσκι «Δυό χρόνια σοβιετικῆς οἰκοδόμησης», πού δημοσιεύτηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1919 στό περιοδικό «Βλάστ Σοβιέτοφ», τεῦχ. 11. — *419.*

151 *Τό Ὀργανωτικό τμῆμα* ἤ τό Τμῆμα γιά τή σοβιετική οἰκοδόμηση, συγκροτήθηκε στό VII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ γιά νά ἐξετάσει τίς ἀλλαγές πού ἔγιναν στήν πρακτική τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης ἀπό τόν καιρό πού ψηφίστηκε τό Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ στό V συνέδριο τῶν Σοβιέτ τόν Ἰούνη τοῦ 1918. Τό Τμῆμα ἔκανε δυό συνεδριάσεις στίς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1919. Στή δεύτερη συνεδρίαση κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης γιά τή σοβιετική οἰκοδόμηση μίλησε ὁ Β. Ι. Λένιν. Μετά τήν ὁμιλία τοῦ Λένιν τό Τμῆμα ψήφισε σάν βάση τήν ἀπόφαση τῆς VIII Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή σοβιετική οἰκοδόμηση καί τήν παρέπεμψε στήν ἐπιτροπή γιά τήν παραπέρα ἐπεξεργασία της. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Τμήματος γιά τή σοβιετική οἰκοδόμηση συζητήθηκε στίς 9 τοῦ Δεκέμβρη δυό φορές σέ συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στή δεύτερη συνεδρίασή του τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀποφάσισε νά ἐπικυρώσει τό κείμενο τῆς ἀπόφασης μέ τίς τροπολογίες πού πρότεινε ὁ Λένιν καί πού εἶχαν ψηφιστεῖ στήν προηγούμενη συνεδρίαση. Τό VII συνέδριο τῶν Σοβιέτ ψήφισε τήν ἀπόφαση αὐτή στήν τελική ὁλομελειακή συνεδρίασή του. — *426.*

152 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 5 τοῦ Αὐγούστου 1919, ὅπου ἔκανε ἔκθεση ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Γεωργίας Σ. Π. Σερεντά γιά τίς σχέσεις ἀνάμεσα στά σοβχόζ τῶν κυβερνείων καί στίς

γεωργικές ύπηρεσίες τῶν κυβερνείων. Κατά τή συζήτηση τοῦ κανονισμοῦ πού πρότεινε γιά τό ζήτημα αὐτό ὁ Σερεντά, τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ψήφισε τίς ὁδηγίες πού ἔγραψε ὁ Λένιν, στίς ὁποῖες προτεινόταν νά τροποποιηθεῖ ὁ κανονισμός τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 447-448). Οἱ ὁδηγίες αὐτές μπῆκαν ὁλόκληρες στό κείμενο τοῦ πρακτικοῦ τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ. — *426.*

153 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἔκκληση τῆς ΚΕ τῶν μενσεβίκων «Τί νά κάνουμε». Ἕνα ἀντίτυπο τῆς ἔκκλησης αὐτῆς μέ ἐπισημείωση τοῦ Λένιν: «τό πῆρα στίς 26. VII. 1919» φυλάγεται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ. — *442.*

154 *Οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς* (κομπέντι) συγκροτήθηκαν μέ τό διάταγμα τῆς ΠΚΕΕ τῆς 11 τοῦ Ἰούνη 1918 «Γιά τήν ὀργάνωση καί τόν ἐφοδιασμό τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ». Στίς Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς ἀνατίθονταν τά καθήκοντα τῆς καταγραφῆς τῶν ἀποθεμάτων τροφίμων τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν, τῆς ἀνακάλυψης τῶν ἀποθεμάτων καί πλεονασμάτων τροφίμων τῶν κουλάκων καί τῆς βοήθειας πρός τά σοβιετικά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ γιά τήν κατάσχεση τῶν πλεονασμάτων αὐτῶν· τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς φτωχολογιᾶς μέ τρόφιμα ἀπό τά κουλάκικα νοικοκυριά, τῆς κατανομῆς τῶν ἀγροτικῶν ἐργαλείων καί βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων κτλ. Ὡστόσο, ἡ πρακτική δουλιά τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς ἀγκάλιασε ὅλες τίς πλευρές τῆς δουλιᾶς στό χωριό· στήν πραγματικότητα οἱ Ἐπιτροπές αὐτές ἔγιναν σημεῖα στήριξης, ὄργανα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στό χωριό· ἡ ὀργάνωσή τους σήμαινε τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στό χωριό. Στά τέλη τοῦ 1918 οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς, ἀφοῦ ἐκπλήρωσαν τά καθήκοντα πού τίς εἶχαν ἀνατεθεῖ, συγχωνεύτηκαν στά Σοβιέτ τῶν ἐπαρχιῶν καί τῶν χωριῶν. — *450.*

155 Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν μπῆκαν στή βάση τῆς ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού στή συνεδρίαση τῆς 27 τοῦ Δεκέμβρη 1919 συζήτησε τό σχέδιο τοῦ «Κανονισμοῦ γιά τό Γραφεῖο τῆς ὁμάδας τοῦ ΚΚΡ (μπ) στό ΠΚΣΣ». — *463.*

156 Στήν πρώτη παράγραφο τοῦ σχεδίου τοῦ «Κανονισμοῦ» τονιζόταν ὅτι καθοδηγητική κομματική ὀργάνωση ὅλου τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας εἶναι ἡ ὁμάδα τοῦ ΚΚΡ (μπ) στό ΠΚΣΣ. — *463.*

157 Ἡ τρίτη παράγραφος στό σχέδιο τοῦ «Κανονισμοῦ» ἦταν διατυπωμένη ὡς ἑξῆς: «Γιά νά συντονιστοῦν οἱ ἐνέργειες ὅλων τῶν Πανρωσικῶν παραγωγικῶν ἑνώσεων, καί γιά νά ἐφαρμοστεῖ μέ περισσότερη ἐπιτυχία καί καλά ὀργανωμένα ἡ ἑνιαία γραμμή τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος στό συνδικαλιστικό κίνημα, ὅλες οἱ ὁμάδες τῶν παραγωγικῶν Πανρωσικῶν ἑνώσεων πού ὑπάρχουν καί αὐτές πού θά δημιουργηθοῦν, ὑπάγονται ἄμεσα στήν ὁμάδα τοῦ ΚΚΡ (μπ) στό ΠΚΣΣ». — *463.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΗΓΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΙ Ή ΠΑΡΑΘΕΤΕΙ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΤΟΥΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

---

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά βιβλία, οἱ ἐφημερίδες, τά ἄρθρα καί τά ντοκουμέντα πού ἔχουν σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

Hobson, J. A. Imperialism. A Study. London, Nisbet, 1902. VII, 400, (4) p. — *458.*

«L'Humanité», Paris. — *90, 344—345, 398—399, 404.*

— 1919, N 5475, 14 avril, p. 1. — *90—109, 439—441.*

— 1919, N 5669, 26 octobre, p. 1. — *398—400, 403, 404, 465.*

Hyndman, H. The Record of an Adventurous Life. London, Macmillan, 1911. X, 460 p. — *99.*

«L'Internationale», Paris. — *179, 191, 213.*

Internationale Sozialistenkonferenz in Luzern. — «Vorwärts», Berlin, 1919, Nr. 404, 9. August, S. 3; Nr. 405, 10. August, S. 3. — *191.*

Internationaler Sozialistenkongreß zu Stuttgart. 18. bis 24. August 1907. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1907. 132 S. — *106—107.*

Jacoby, J. Das Ziel der Arbeiterbewegung. Rede des Abgeordneten J. Jacoby vor seinen Berliner Wählern am 20. Januar 1870. Berlin, Cohn, 1870. 24 S. — *18.*

* *Kautsky, K. Die Agrarfrage.* Eine Übersicht über die Tendenzen der modernen Landwirtschaft und die Agrarpolitik der Sozialdemokratie. Stuttgart, Dietz, 1899. VIII, 451 S. — *263.*

*— *Die Diktatur des Proletariats.* Wien, Brand, 1918. 63 S. — *94, 107—108, 185, 193—194, 262, 264, 268, 276, 460.*

— *Die soziale Revolution.* I. Sozialreform und soziale Revolution. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1902. 56 S. — *144, 262.*

— *Die soziale Revolution.* II. Am Tage nach der sozialen Revolution. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1902. 48 S. — *144, 262.*

— *Terrorismus und Kommunismus.* Ein Beitrag zur Naturgeschichte der Revolution. Berlin, Berger, 1919. 154 S. — *182—194.*

Laufenberg, H. Zwischen der ersten und zweiten Revolution. Hamburg, Willaschek, 1919. 48 S. — *214.*

MacDonald, J. R. La troisième Internationale. — «L'Humanité», Paris, 1919, N 5475, 14 avril, p. 1. — *90—109, 439—441.*

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Außerordentlichen Internationalen Sozialistenkongreß zu Basel]. — In.: Außerordentlicher Internationaler Sozialistenkongreß zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1912, S. 23—27. — *95—96, 144, 213, 439, 440, 445.*

«*The New Republic*», New York. — *185.*

— 1919, No. 242, June 25, p. 251—252. — *185—187.*

Der Revolutions-Parteitag. — «Die Freiheit». Morgen-Ausgabe, Berlin, 1919, Nr. 114, 9. März. Beilage zur «Freiheit», S. 1—3. — *103.*

«*Die Rote Fahne*», Berlin — Praha — Brüssel. — *213, 253, 255.*

Schiff, W. Die Radikalisierung der englischen Arbeiter. — «Vorwärts», Berlin, 1919, Nr. 477, 18. September, S. 1. — *267.*

Stampfer, F. Kautsky gegen Spartakus. — «Vorwärts», Berlin, 1919, Nr. 457, 7. September, S. 1—2. — *182—183, 185, 188, 190—191, 193—194.*

Texte intégral des propositions acceptées par Lénine. — «L'Humanité», Paris, 1919, N 5669, 26 octobre, p. 1. Μέ τό γεν. τίτλο: La Russie veut la paix. — *403.*

«*The Times*», London. — *166, 347, 394.*

— 1919, No. 42,239, October 24, p. 4. — *347, 394.*

«*Le Titre Censuré!!!*», Paris. — *179, 191, 213.*

To Mr. Poole, American Consul General. 5-th August, 1918. — In.: Correspondance diplomatique se rapportant aux relations entre la République Russe et les Puissances de L'Entente. 1918. Publié par le Commissariat du peuple pour les affaires étrangères. Moscou, 1919, p. 29—30. — *366—367, 413—414.*

Un grand crime se commet. Nous protestons. — «L'Humanité», Paris, 1919, N 5669, 26 octobre, p. 1. Ὑπογραφή: Anatole France κ.ἄ. — *399.*

Die Verfassung des Deutschen Reichs vom 11. August 1919. Textausgabe. Berlin, Hehmann, 1919. 48 S. — *179, 217, 268.*

«*Vorwärts*», Berlin. — *182, 183, 214, 220.*

— 1919, Nr. 404, 9. August, S. 3; Nr. 405, 10. August, S. 3. — *191.*

— 1919, Nr. 457, 7. September, S. 1—2. — *182—183, 185, 188, 190—191, 193—194.*

— 1919, Nr. 477, 18. September, S. 1. — *267.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

Β

Γ

Γκόλουμπεφ, Ι. Μ. (1875-1938) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1900, μπολσεβίκος. Ἔκανε ἐπαναστατική δουλιά στήν Πετρούπολη, στό Τβέρ, στό Μπακού, στή Μόσχα. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἔγινε μέλος τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς πρώτης περιόδου. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἐπίτροπος τῆς Στρατιωτικῆς-ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀχτίδας Μπασμάννι Μόσχας. Ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 πληρεξούσιος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τή συγκέντρωση σιτηρῶν στό κυβερνεῖο Ὀρλόφ· μετά ἐργάστηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας, στή Γενική Διεύθυνση ἠλεκτρισμοῦ, στό Ἀνώτατο δικαστήριο τῆς ΣΟΣΔΡ. — *448.*

Γκόλτς (Goltz), *Ρύντιγκερ* (1865-1930) — γερμανός στρατηγός. Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918, ὄντας ἐπικεφαλῆς ἐκστρατευτικῆς ὁμάδας γερμανικῶν στρατευμάτων, μαζί μέ λευκοφιλλανδικά τμήματα κατέπνιξε τήν ἐργατική ἐπανάσταση στή Φιλλανδία. Τό Γενάρη τοῦ 1919 ἦταν ἀρχιστράτηγος τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων κατοχῆς στίς Βαλτικές χῶρες. Μέ τή βοήθεια τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῶν ΕΠΑ καί τῆς Ἀγγλίας δημιούργησε ἀντισοβιετική στρατιά ἀπό γερμανικά τμήματα καί λευκοφρουρίτες. Ἀργότερα ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν φασιστικῶν συμμοριῶν στή Γερμανία. — *220.*

Γκόμπερς (Gompers), *Σάμουελ* (1850-1924) — παράγοντας τοῦ ἀμερικανικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τῆς Ἀμερικανικῆς Ὁμοσπονδίας ἐργασίας (ΑΟΕ)· ἀπό τό 1895 ἦταν μόνιμος πρόεδρός της. Ἐφάρμοζε πολιτική ταξικῆς συνεργασίας μέ τούς καπιταλιστές, τασσόταν ἐνάντια στήν ἐπαναστατική πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν σοσιαλσωβινιστής. Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τό Σοβιετικό κράτος κράτησε ἐχθρική στάση. — *190.*

Γκριγκόριεφ, Ν. Α. (1878-1919) — ἀξιωματικός τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ὀπαδός τῆς Κεντρικῆς Ράντας, ὕστερα ὑποστήριζε τόν ἀταμάνο Σκοροπάντσκι, καί στά τέλη τοῦ 1918 πέρασε μέ τό μέρος τοῦ Πετλιούρα. Στίς ἀρχές τοῦ 1919, λόγω τῶν ἐπιτυχιῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ στήν Οὐκρανία, προσπάθησε νά κάνει ἑλιγμό, δηλώνοντας ὅτι περνάει μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό Μάη τοῦ 1919 ἔκανε ἀντεπαναστατική ἐξέγερση στά μετόπισθεν τῶν σοβιετικῶν στρατιωτικῶν τμημάτων στό Νότο τῆς Οὐκρανίας. Μετά τή συντριβή τῆς ἐξέγερσης στά τέλη τοῦ Μάη 1917 κατέφυγε στό ἐπιτελεῖο τοῦ Μαχνό, ὅπου ὕστερα ἀπό λίγο σκοτώθηκε. — *35.*

Γκρόσσμαν, Γκ. Α. (γεν. τό 1863) — δημοσιογράφος, μενσεβίκος, συνεργαζόταν στά περιοδικά «Ρούσκογε Μπογκάτστβο», «Ὀμπραζοβάνιγε», «Ζίζν», μετάφρασε στά ρωσικά τό βιβλίο τοῦ Ἔντ. Ντάβιντ «Ὁ σοσιαλισμός καί ἡ ἀγροτική οἰκονομία». Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση καί ἀπό τό 1919 στήν Ὀδησσό συμμετεῖχε στήν ἔκδοση τοῦ ἀντισοβιετικοῦ μενσεβίκικου περιοδικοῦ «Γκριαντούστσι Ντιέν», μετά κατέφυγε στό ἐξωτερικό. — *139.*

Ε

Έμπερλαϊν (Eberlein), *Γκοῦγκο* (῞Αλμπερτ, Μ.) (1887-1944) — γερμανός κομμουνιστής. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς «῞Ενωσης Σπάρτακου» καί μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Ἀντιπρόσωπος στό Ι, IV καί VII συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· στά 1935-1937 μέλος τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς ἐλέγχου τῆς ΕΕΚΔ. — *253-254.*

Ἔνγκελς (Engels), *Φρίντριχ* (1820-1895) — ἕνας ἀπό τούς θεμελιωτές τοῦ ἐπιστημονικοῦ κομμουνισμοῦ, ἀρχηγός καί δάσκαλος τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου, φίλος καί συνεργάτης τοῦ Κ. Μάρξ (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Φρίντριχ ῎Ενγκελς». ῞Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 2ος, σελ. 1-14). — *64-65, 67-68, 81, 98, 99, 190, 263, 264, 265, 267, 281, 439, 454, 458.*

Ἐπστέιν, Γ. Α. — *βλ.* Γιάκοβλεφ, Γ. Α.

Ζ

Ζηνόβιεφ (Ραντομίλσκι), Γκ. Ε. (1883-1936) — μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1901. Ἀπό τό 1908 ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 βρισκόταν ἐκπατρισμένος στό ἐξωτερικό, ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» καί τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Κόμματος, τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ». Ἀπό τό V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Στήν περίοδο τῆς προετοιμασίας καί τῆς διεξαγωγῆς τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τάχθηκε ἐνάντια στήν ἔνοπλη ἐξέγερση. Ἡ δημοσίευση ἀπό τόν Κάμενεφ, ἐξονόματός του καί ἐξονόματος τοῦ Ζηνόβιεφ, στή μισομενσεβίκικη ἐφημερίδα «Νόβαγια Ζίζν» τῆς δήλωσης ὅτι δέν συμφωνοῦν μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ γιά τήν ἔνοπλη ἐξέγερση, ἦταν ἀποκάλυψη τῆς μυστικῆς ἀπόφασης τοῦ Κόμματος, προδοσία τῆς ἐπανάστασης.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὁ Ζηνόβιεφ ἔγινε πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, ἦταν μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ, πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἐπανειλημμένα ἐκδηλώθηκε ἐνάντια στή λενινιστική πολιτική τοῦ Κόμματος: τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ὀπαδός τῆς δημιουργίας κυβέρνησης συνασπισμοῦ μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων· τό 1925 ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς «νέας ἀντιπολίτευσης» καί τό 1926 ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ ἀντικομματικοῦ τροτσκιστικοῦ-ζηνοβιεφικοῦ συνασπισμοῦ. Τό Νοέμβρη τοῦ 1927 διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα γιά τή φραξιονιστική του δράση. Τό 1928 δήλωσε ὅτι ἀναγνωρίζει τά λάθη του καί ἀποκαταστάθηκε στό Κόμμα, ὡστόσο δέν σταμάτησε τήν ἀντικομματική του δράση καί τό 1932 διαγράφηκε καί πάλι ἀπό τό ΠΚΚ (μπ). Ἀποκαταστάθηκε ξανά τό 1933. Τό 1934 γιά τήν ἀντικομματική του δράση διαγράφηκε γιά τρίτη φορά ἀπό τό Κόμμα. — *179, 195, 243, 412.*

Ζόργκε (Sorge), *Φρίντριχ ῎Αντολφ* (1828-1906) — γερμανός σοσιαλιστής, ἐπιφανής παράγοντας τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ καί σοσιαλιστικοῦ κινήματος, φίλος καί συνεργάτης τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. ῎Ενγκελς. Πῆρε μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1848-1849 στή Γερμανία. Μετά τήν ἥττα τῆς ἐπανάστασης κατέφυγε στήν

Ι

Κ

Λ

Λασέβιτς, Μ. Μ. (1884-1928) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1901, μπολσεβίκος. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Ὀδησσό, στό Νικολάγεφ, στό Αἰκατερινμπούργκ καί σέ ἄλλες πόλεις. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν γραμματέας καί στή συνέχεια πρόεδρος τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Πῆρε μέρος στήν προετοιμασία καί στή διεξαγωγή τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης τοῦ Ὀχτώβρη, ἦταν μέλος τῆς Στρατιωτικῆς-ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔκανε σέ διοικητική καί στρατιωτική δουλιά: διοικητής τῶν στρατευμάτων τῆς στρατιωτικῆς περιοχῆς τῆς Σιβηρίας καί πρόεδρος τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Σιβηρίας, ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ναυτικῶν, μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς ΕΣΣΔ, πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης στέγασης, μέλος τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ. Στό VII, XII-XIV συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλεγόταν μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στά 1925-1926 δραστήριος παράγοντας τῆς «νέας ἀντιπολίτευσης». Γιά τή συμμετοχή του στήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα στό XV συνέδριο τοῦ ΠΚΚ (μπ) καί μετά ἀποκαταστάθηκε. — *171, 172.*

Λάτζαρι (Lazzari), *Κονσταντίν* (1857-1927) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Ἰταλίας, ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, μέλος τῆς ΚΕ του. Στά 1912-1919 διετέλεσε γενικός γραμματέας τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ μαξιμαλιστικοῦ (κεντριστικοῦ) ρεύματος μέσα στό Κόμμα. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὑποστήριζε τή Σοβιετική Ρωσία, πῆρε μέρος στίς ἐργασίες τοῦ II καί τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό 1922 ξέκοψε ὀργανωτικά ἀπό τούς ρεφορμιστές, ὅμως δέν μπόρεσε ὁριστικά νά ἀποσπαστεῖ ἀπό αὐτούς. Τό 1926 πιάστηκε, καί λίγο καιρό μετά τήν ἀποφυλάκισή του πέθανε. — *150.*

Λβόφ, Γκ. Ε. (1861-1925) — πρίγκιπας, μεγαλοτσιφλικάς, καντέτος. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν πρόεδρος τῆς Πανρωσικῆς ἕνωσης τῶν ζέμστβο καί σέ συνέχεια ἕνας ἀπό τούς προέδρους τῆς ἑνιαίας Ἕνωσης τῶν ζέμστβο καί τῶν πόλεων — ὀργανώσεων τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 καί ἀπό τό Μάρτη ὥς τόν Ἰούλη ἦταν πρωθυπουργός καί ὑπουργός Ἐσωτερικῶν τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Ἕνας ἀπό τούς πρωτεργάτες τοῦ ματοκυλίσματος τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν τῆς Πετρούπολης στίς μέρες τοῦ Ἰούλη 1917. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση λευκός ἐμιγκρές· πῆρε μέρος στήν ὀργάνωση τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. — *110.*

Λεβί (Levi), *Πάουλ* (1883-1930) — γερμανός σοσιαλδημοκράτης, δικηγόρος. Πῆρε μέρος στή συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ (1915), ἦταν μέλος τῆς ἐλβετικῆς ὁμάδας τῶν ἀριστερῶν τοῦ Τσίμμερβαλντ, ἀνῆκε στήν «Ἕνωση Σπάρτακου». Στό Ἱδρυτικό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γερμανίας ἐκλέχτηκε στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΓ. Ἀντιπρόσωπος στό II συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό 1920 ἐκλέχτηκε στό Ράιχσταγκ ἀπομέρους τοῦ ΚΚΓ.

Λίμπερ (Γκόλντμαν), Μ. Ι. (1880-1937) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς Μπούντ. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν σοσιαλσωβινιστής. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἔγινε μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ τῆς πρώτης περιόδου· κρατοῦσε μενσεβίκικη στάση, ἦταν ὀπαδός τῆς κυβέρνησης συνασπισμοῦ. Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση. Ἀργότερα ἐργαζόταν σέ οἰκονομικές ὑπηρεσίες. — *446.*

Λιτβίνοφ, Μ. Μ. (1876-1951) — κομματικός καί κρατικός παράγοντας, ἐπιφανής σοβιετικός διπλωμάτης. Μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1898, μπολσεβίκος. Ἦταν ἀντιπρόσωπος τῆς «Ἴσκρα», πῆρε μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1914 ἦταν ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο· ἦταν μέλος τοῦ μπολσεβίκικου τμήματος τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Λονδίνο. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν σέ διπλωματική ὑπηρεσία. Ἀπό τό 1921 ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν. Ἀπό τό 1930 ὥς τό 1939 Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν. Στά 1941-1943 ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν καί πρεσβευτής τῆς ΕΣΣΔ στίς ΕΠΑ· μετά τήν ἐπιστροφή του ἀπό τίς ΕΠΑ ὥς τό 1946 ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν. Στό XVII συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ), ἐκλεγόταν μέλος τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ καί βουλευτής τοῦ Ἀνώτατου Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ. — *366, 413-414.*

Λονγκέ (Longuet), *Ζάν* (1876-1938) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, δημοσιολόγος. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς κεντριστικῆς-πασιφιστικῆς μειοψηφίας τοῦ ΓΣΚ· ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές καί τούς διευθυντές τῆς ἐφημερίδας «Le Populaire» («Λαϊκή Ἐφημερίδα»), ὀργάνου τῶν γάλλων κεντριστῶν. Τασσόταν ἐνάντια στήν προσχώρηση τοῦ ΓΣΚ στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί ἐνάντια στή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας. Ἀπό τό 1921 μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Διεθνοῦς (ΙΙ$\frac{1}{2}$) τῆς Βιέννης. Ἀπό τό 1923 ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς λεγόμενης «Σοσιαλιστικῆς Ἐργατικῆς Διεθνοῦς».

Στή δεκαετία 1930-1940 ὁ Λονγκέ τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἑνότητας δράσης τῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν κομμουνιστῶν ἐνάντια στό φασισμό, συμμετεῖχε στίς διεθνεῖς ὀργανώσεις γιά τήν πάλη ἐνάντια στό φασισμό καί στόν πόλεμο. — *185, 187, 251, 272.*

Λοριό (Loriot), *Φερντινάντ* (1870-1930) — γάλλος σοσιαλιστής· στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν διεθνιστής, στή συνδιάσκεψη τοῦ Κίνταλ (1916) προσχώρησε στήν Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ. Στά 1920-1927 ἀνῆκε στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γαλλίας. Ἀντιπρόσωπος στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Τό 1927 διαγράφηκε ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα σάν δεξιός ὀπορτουνιστής. — *100, 251-252.*

Λούντεντορφ (Ludendorff), Ἔριχ (1865-1937) — γερμανός στρατηγός, στρατιωτικός θεωρητικός τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἐπιτελάρχης, ἀπό τό 1916 μαζί μέ τόν Χίντεμπουργκ διηύθυνε οὐσιαστικά ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις τῶν γερμανικῶν στρατιῶν. Πῆρε μέρος στήν ὀργάνωση τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Στά 1919-1923 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῶν ἀντεπαναστατικῶν δυνάμεων πού ἐπιδίωκαν νά παλινορθώσουν τή μοναρχία στή Γερμανία. Ὀργανωτής τῶν χιτλερικῶν κινημάτων· δημιουργός τῆς φασιστικῆς θεωρίας τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ πολέμου. — *220.*

Λόυντ Τζώρτζ (Lloyd George), *Ντάβιντ* (1863-1945) — ἄγγλος κρατικός παράγοντας καί διπλωμάτης, ἀρχηγός τοῦ Κόμματος τῶν φιλελευθέρων. Ἀπό τό 1890 μέλος τοῦ Κοινοβουλίου. Στά 1905-1908 ὑπουργός Ἐμπορίου· στά 1908-1915 ὑπουργός Οἰκονομικῶν. Μέ κολακεῖες, μέ ψέματα καί ὑποσχέσεις πρός τούς ἐργάτες προσπαθοῦσε νά ἀποτρέψει τή δημιουργία στήν Ἀγγλία ἐπαναστατικοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι «ὁ Λόυντ Τζώρτζ ἐξυπηρετεῖ λαμπρά τήν ἀστική τάξη καί τήν ἐξυπηρετεῖ ἀκριβῶς *ἀνάμεσα* στούς ἐργάτες, διοχετεύει τήν ἐπιρροή της *ἀκριβῶς* ἀνάμεσα στό προλεταριάτο, ἐκεῖ ὅπου εἶναι γι' αὐτήν περισσότερο ἀναγκαῖο καί περισσότερο δύσκολο νά ὑποτάξει ἠθικά τίς μάζες» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 176). Στά 1916-1922 ἔγινε πρωθυπουργός, προσπαθοῦσε νά ἑδραιώσει τίς θέσεις τοῦ ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στήν Ἐγγύς καί Μέση Ἀνατολή, στά Βαλκάνια, κατέπνιγε σκληρά τό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα στίς ἀποικίες καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στή Ρωσία ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἐμπνευστές καί ὀργανωτές τοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στό Σοβιετικό κράτος. — *126, 128, 400, 422.*

Λούξεμπουργκ (Luxemburg), *Ρόζα* (1871-1919) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, μιά ἀπό τίς ἡγετικές φυσιογνωμίες τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Ἦταν ἀπό τούς ἱδρυτές καί καθοδηγητές τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας. Ἀπό τό 1897 ἔπαιρνε δραστήριο μέρος στό γερμανικό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα, πάλευε ἐνάντια στόν μπερνσταϊνισμό καί στό μιλλερανισμό. Ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ πῆρε μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση (στή Βαρσοβία).

Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πῆρε διεθνιστική θέση. Ἦταν ἀπό τούς πρωτεργάτες τῆς δημιουργίας στή Γερμανία τῆς ὁμάδας «Διεθνής», πού ἀργότερα πῆρε τήν ὀνομασία ὁμάδα «Σπάρτακος» καί στή συνέχεια «Ἕνωση Σπάρτακου». Τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη 1918 ἦταν ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς ἐπαναστατικῆς πρωτοπορίας τῶν γερμανῶν ἐργατῶν. Ἔπαιξε καθοδηγητικό ρόλο στό Ἱδρυτικό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Τό Γενάρη τοῦ 1919 πιάστηκε καί δολοφονήθηκε ἄγρια ἀπό τούς ἀντεπαναστάτες. — *106, 129, 145, 161-162, 182, 184, 221, 439.*

Μ

Μάισκι, Ι. Μ. (γεν. τό 1884) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1903, μέχρι τό 1918 ἦταν μενσεβίκος. Ἀπό τό 1908 ὥς τό 1917 βρισκόταν στήν ἐμιγκράτσια.

---

* Τά ὑπογραμμισμένα στήν παρένθεση εἶναι τά πραγματικά ὀνοματεπώνυμα.

ἀτόμων, πού συνδέονται μεταξύ τους μόνο μέ τήν τάση τοῦ προσωπικοῦ συμφέροντος. Ὁ Μάρξ ἔκανε ἐξουθενωτική κριτική στή διδασκαλία τοῦ Μπένταμ, ὀνομάζοντάς τον «μεγαλοφυία ἀστικῆς βλακείας» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 624). — *132-133, 137.*

Μπέρνσταϊν (Bernstein), *Ἔντουαρντ* (1850-1932) — ἡγέτης τῆς ἄκρας ὀπορτουνιστικῆς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, θεωρητικός τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ καί τοῦ ρεφορμισμοῦ. Ἀπό τό 1881 ὥς τό 1889 ἦταν διευθυντής τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας «Der Sozialdemokrat» («Ὁ Σοσιαλδημοκράτης»). Στά 1896-1898 δημοσίευσε στό περιοδικό «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί») μιά σειρά ἄρθρα μέ τόν τίτλο «Προβλήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ», πού βγῆκαν ἀργότερα σέ ξεχωριστό βιβλίο μέ τόν τίτλο «Οἱ προϋποθέσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τά καθήκοντα τῆς σοσιαλδημοκρατίας», ὅπου ἀνοιχτά ἀναθεωροῦσε τίς φιλοσοφικές, οἰκονομικές καί πολιτικές βάσεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ. Ὁ Μπέρνσταϊν διακήρυξε σάν βασικό καθῆκον τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τήν πάλη γιά μεταρυθμίσεις πού ἀποβλέπουν στή βελτίωση τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν στά πλαίσια τοῦ καπιταλισμοῦ· διατύπωσε τήν ὀπορτουνιστική φόρμουλα: «τό κίνημα εἶναι τό πᾶν, ὁ τελικός σκοπός δέν εἶναι τίποτε». Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου κρατοῦσε κεντριστική στάση καλύπτοντας τό σοσιαλσωβινισμό μέ διεθνιστική φρασεολογία. Στά ἑπόμενα χρόνια συνέχιζε νά ὑποστηρίζει τήν πολιτική τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, τάχθηκε ἐνάντια στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί στό Σοβιετικό κράτος. — *268.*

Μπλάν (Blanc), *Λουί* (1811-1882) — γάλλος μικροαστός σοσιαλιστής, ἱστορικός. Δέν παραδεχόταν ὅτι οἱ ταξικές ἀντιθέσεις στόν καπιταλισμό εἶναι ἀγεφύρωτες, ἦταν πολέμιος τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης καί θιασώτης τῆς συνεννόησης μέ τήν ἀστική τάξη. Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1848 μπῆκε στήν προσωρινή κυβέρνηση καί ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπιτροπῆς γιά τή «μελέτη τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος», μέ τή συμβιβαστική του τακτική βοηθοῦσε τήν ἀστική τάξη νά ἀποσπᾶ τούς ἐργάτες ἀπό τήν ἐπαναστατική πάλη. Τό Φλεβάρη τοῦ 1871 ὁ Μπλάν ἐκλέχτηκε στήν Ἐθνοσυνέλευση καί ἦταν στίς γραμμές τῶν ἐχθρῶν τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ. — *214-215, 216, 219.*

Μπόντς-Μπρουγέβιτς Β. Ντ. (1873-1955) — σοβιετικός κρατικός καί κοινωνικός παράγοντας· ἐπαγγελματίας ἐπαναστάτης. Ἔπαιρνε μέρος στό ἐπαναστατικό κίνημα ἀπό τά τέλη τῆς δεκαετίας 1880-1890· τό 1896 ἐκπατρίστηκε στήν Ἐλβετία. Στό ἐξωτερικό πῆρε μέρος στή δράση τῆς ὁμάδας «Ἀπελευθέρωση τῆς δουλιᾶς», συνεργαζόταν στήν «Ἴσκρα», συμμετεῖχε δραστήρια στήν ἔκδοση μπολσεβίκικων ἐφημερίδων, περιοδικῶν καί στήν ὀργάνωση ἐκδοτικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ Κόμματος. Διώχτηκε ἐπανειλημμένα ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἔγινε μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης» (ὥς τό Μάη τοῦ 1917), ἀργότερα διηύθυνε τήν μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Ραμπότσι ἰ Σολντάτ». Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν Ὀχτωβριανή ἔνοπλη ἐξέγερση στήν Πετρούπολη. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν διευθυντής Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων (ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1920), διευθυντής τοῦ ἐκδοτικοῦ «Ζίζν ἰ Ζνάνιγε». Ἀπό τό 1930

Ν

Ξ

πολέμου ἡ Πάνκχερστ ἔπαιρνε πασιφιστική θέση. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πάλευε γιά τό σταμάτημα τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Συμμετεῖχε στήν ὀργάνωση καί ἦταν ἡγέτης τῆς ἄκρας ἀριστερῆς «Ἐργατικῆς σοσιαλιστικῆς ὁμοσπονδίας», διηύθυνε τό ὄργανό της, τήν ἐφημερίδα «The Workers' Dreadnought» («Τό Ντρέντνωτ τῶν Ἐργατῶν»). Πῆρε μέρος στό ΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό 1921 μπῆκε στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Ἀγγλίας, ὅμως γρήγορα διαγράφηκε, γιατί ἀρνήθηκε νά ὑποταχθεῖ στήν κομματική πειθαρχία. Καταφερόταν ἐνάντια στό ΚΚ τῆς Ἀγγλίας, καθώς καί ἐνάντια στή Σοβιετική Ἕνωση. — *160-166.*

Περικά (Péricat), *Ραϊμόντ* — γραμματέας τῆς Ὁμοσπονδίας ἐργατῶν οἰκοδομῶν τῆς Γαλλίας. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε διεθνιστικές θέσεις. Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί στή Σοβιετική Ρωσία κράτησε φιλική στάση. Τό 1919 ἱδρυτής καί διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «L' Internationale» («Ἡ Διεθνής»), μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς στή Γαλλία. — *191, 213.*

Πεσεχόνοφ, Α. Β. (1867-1933) — στή δεκαετία 1890-1900 φιλελεύθερος ναρόντνικος· συνεργάτης, καί ἀπό τό 1904 μέλος τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ «Ρούσκογε Μπογκάτστβο»· συνεργαζόταν στό φιλελευθερομοναρχικό περιοδικό «Ὀσβομποζντένιγε» καί στήν ἐφημερίδα τῶν ἐσέρων «Ρεβολιουτσιόνναγια Ροσίγια». Ἀπό τό 1906 ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ μικροαστικοῦ Κόμματος τῶν «λαϊκῶν σοσιαλιστῶν» (ἐνέσων). Τό 1917 ἔγινε ὑπουργός Ἐπισιτισμοῦ τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καταπολεμοῦσε τή Σοβιετική ἐξουσία· ἀπό τό 1922 λευκός ἐμιγκρές. — *139.*

Πέτερσον, Κ. Α. (1877-1926) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1898, μπολσεβίκος. Ἔκανε ἐπαναστατική δουλιά στή Λιμπάβα, στή Ρίγα, στήν Πετρούπολη καί σέ ἄλλες πόλεις. Ἐπανειλημμένα ὑποβλήθηκε σέ διώξεις ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τῆς ΠΚΕΕ. Στήν περίοδο τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης μέλος τῆς Στρατιωτικῆς-ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς· σέ συνέχεια μέλος τοῦ προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ἐπαναστατικοῦ στρατοδικείου τῆς ΠΚΕΕ, ἦταν στρατιωτικός ἐπαναστατικός ἐπίτροπος τῆς Λεττονικῆς μεραρχίας πεζικοῦ. Ἀπό τό Δεκέμβρη 1918 Λαϊκός ἐπίτροπος Στρατιωτικῶν στή Σοβιετική Λεττονία, μετά στρατιωτικός ἐπίτροπος τοῦ κυβερνείου Γενισέι, πληρεξούσιος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν στό Νοβοροσίσκ. — *248.*

Πετρόβσκι, Γκ. Ι. (1878-1958) — ἕνας ἀπό τούς πιό παλιούς ἀγωνιστές τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, μπολσεβίκος, ἐπιφανής σοβιετικός κομματικός καί κρατικός παράγοντας. Μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1897. Τόν καιρό τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στό Αἰκατερινοσλάβ (σημερινό Ντνιεπροπετρόβσκ). Βουλευτής τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τούς ἐργάτες τοῦ κυβερνείου Αἰκατερνισλάβ, ἀνῆκε στήν μπολσεβίκικη ὁμάδα τῆς Δούμας. Τό Νοέμβρη τοῦ 1914 γιά τήν ἐπαναστατική του δράση πού στρεφόταν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο πιάστηκε

Ρ

Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση βρισκόταν σέ κομματική καί σοβιετική δουλιά. 'Από τό 1918 πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τῆς Οὐκρανίας, ἀπό τό 1923 σέ διπλωματική ὑπηρεσία στήν 'Αγγλία καί στή Γαλλία. 'Από τό VIII μέχρι τό XIV συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλεγόταν μέλος τῆς ΚΕ. Ἦταν ἀπό τά δραστήρια στελέχη τῆς τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης, γι' αὐτό καί τό 1927 τό XV συνέδριο τοῦ ΠΚΚ (μπ) τόν διέγραψε ἀπό τό Κόμμα. Τό 1935 ἀποκαταστάθηκε καί τό 1938 γιά τήν ἀντικομματική του δράση διαγράφηκε καί πάλι ἀπό τό Κόμμα. — *370.*

Ράντεκ, Κ. Μπ. (1885-1939) — ἀπό τίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1900-1910 ἔπαιρνε μέρος στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα τῆς Γαλικίας, τῆς Πολωνίας καί τῆς Γερμανίας. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε διεθνιστικές θέσεις, ἐκδηλώνοντας ὡστόσο ταλαντεύσεις πρός τόν κεντρισμό· ἔπαιρνε λαθεμένη θέση στό ζήτημα τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν. Στό Μπολσεβίκικο κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1917. Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλευε στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Εξωτερικῶν, ἦταν γραμματέας τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. 'Από τό VIII μέχρι τό XII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐκλεγόταν μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. 'Επανειλημμένα τασσόταν ἐνάντια στή λενινιστική πολιτική τοῦ Κόμματος: τό 1918 ἦταν «ἀριστερός κομμουνιστής», ἀπό τό 1923 δραστήριος παράγοντας τῆς τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης. Τό 1927 στό XV συνέδριο τοῦ ΠΚΚ (μπ) διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα γιά τή φραξιονιστική του δράση. Τό 1929 δήλωσε ὅτι ἀναγνωρίζει τά λάθη του καί ἀποκαταστάθηκε στό Κόμμα, ὡστόσο δέν σταμάτησε τήν ἀντικομματική του δράση καί τό 1936 διαγράφηκε καί πάλι ἀπό τό ΠΚΚ (μπ). — *346, 391.*

Ραστόπτσιν, Ν. Π. (γεν. τό 1884) — μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1903. Ἔκανε κομματική δουλιά στό Νίζνι Νόβγκοροντ, στή Μόσχα, στήν Πετρούπολη καί στό Σαράτοφ. 'Επανειλημμένα ὑποβλήθηκε σέ διώξεις ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Τό 1917-1918 ἦταν μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου Κοστρομά τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, πρόεδρος τῆς 'Επιτροπῆς πόλης τοῦ Κόμματος καί διευθυντής τοῦ κομματικοῦ ὀργάνου τοῦ κυβερνείου, τῆς ἐφημερίδας «Σέβερνι Ραμπότσι», στά 1919-1920 πρόεδρος τῆς 'Επιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Γιαροσλάβλ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στά ἑπόμενα χρόνια ἦταν σέ καθοδηγητική κομματική, σοβιετική καί στρατιωτική δουλιά. — *361.*

Ρεννενκάμπφ Π. Κ. (1854-1918) — τσαρικός στρατηγός, ἕνας ἀπό τούς δήμιους καί στραγγαλιστές τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Στά 1900-1901 ἔδειξε ἐξαιρετική ἀγριότητα κατά τήν κατάπνιξη τῆς ἐξέγερσης τῶν «μπόξερ» στήν Κίνα. Τό 1906 μαζί μέ τόν στρατηγό Μέλλερ-Ζακομέλσκι ἦταν ἐπικεφαλῆς τῶν ἐκκαθαριστικῶν ἐπιχειρήσεων στή Σιβηρία. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν διοικητής τῆς 1ης ρωσικῆς στρατιᾶς πού ἔκανε ἐπίθεση στήν 'Ανατολική Πρωσία. 'Ενεργώντας χωρίς ἀποφασιστικότητα καί πρωτοβουλία, ἔθεσε τή στρατιά κάτω ἀπό τά χτυπήματα τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων· τό 1915 ἀπαλλάχτηκε ἀπό τά καθήκοντά του. Τό 1918 τουφεκίστηκε γιά ἀντεπαναστατική δράση. — *100.*

Σ

Ρωσία. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἔνοπλη ἐξέγερση τῆς Μόσχας τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν διευθυντής τοῦ τμήματος Ὑγιεινῆς τοῦ Σοβιέτ Μόσχας. Στά 1918-1930 ἦταν Λαϊκός ἐπίτροπος Ὑγιεινῆς τῆς ΣΟΣΔΡ. Τό 1931 ἀναλαβαίνει δουλιά στήν ΠΚΕΕ, εἶναι μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ. Τακτικό μέλος τῆς Ἀκαδημίας ἰατρικῶν ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς Ἀκαδημίας παιδαγωγικῶν ἐπιστημῶν τῆς ΣΟΣΔΡ. Στά 1947-1949 ἦταν διευθυντής τοῦ Ἰνστιτούτου ὀργάνωσης τῆς ὑγιεινῆς καί τῆς ἱστορίας τῆς ἰατρικῆς τῆς Ἀκαδημίας ἰατρικῶν ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ. Συγγραφέας μεγάλου ἀριθμοῦ ἐπιστημονικῶν ἔργων στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς ὑγιεινῆς καί τῆς ὀργάνωσης τῆς ὑγιεινῆς. — *410-411*.

Σέρ, Β. Β. (1884-1940) — σοσιαλδημοκράτης, μενσεβίκος. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν γραμματέας τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν· μετά τά γεγονότα τοῦ Ἰούλη ὑποδιοικητής τῶν στρατευμάτων τῆς στρατιωτικῆς περιοχῆς Μόσχας, καί ὕστερα προϊστάμενος τῆς πολιτικῆς διεύθυνσης τοῦ ὑπουργείου Στρατιωτικῶν. Μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἐργαζόταν στήν Κεντρική Ἕνωση καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν, στό ΑΣΛΟ καί στήν Κρατική τράπεζα. Τό 1931 πιάστηκε καί καταδικάστηκε ἀπό τό Ἀνώτατο δικαστήριο τῆς ΕΣΣΔ γιά ἐχθρική δράση ἐνάντια στό Σοβιετικό κράτος. — *28*.

Σερεντά, Σ. Π. (1871-1933) — ἐπιφανής σοβιετικός κρατικός παράγοντας. Μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1903. Ἔκανε κομματική δουλιά στό Σμολένσκ, στό Κίεβο, στήν Καλούγκα. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Ριαζάν τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀνέλαβε ὑπεύθυνες δουλιές. Στά 1918-1921 Λαϊκός ἐπίτροπος Γεωργίας τῆς ΣΟΣΔΡ, ἀπό τό 1921 μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ καί τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου, ὑποδιευθυντής καί διευθυντής τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς τῆς ΣΟΣΔΡ, ἀπό τό 1930 ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου. — *377-378, 448*.

Σερράτι (Serrati), *Τζατσίντο Μενόττι* (1872-1926) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ἰταλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Στά 1915-1923 ἦταν διευθυντής τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, τῆς ἐφημερίδας «Avanti!» («Ἐμπρός!»). Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου διεθνιστής. Πῆρε μέρος στίς συνδιασκέψεις τοῦ Τσίμμερβαλντ καί τοῦ Κίνταλ. Μετά τήν ἵδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐπέμενε νά προσχωρήσει τό Ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα στήν Κομμουνιστική Διεθνή. Στό ΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς Ἰταλικῆς ἀντιπροσωπείας, τάχθηκε ἐνάντια στήν ἀνεπιφύλακτη ρήξη μέ τούς ρεφορμιστές. Ἀργότερα ξεπέρασε τά κεντριστικά του λάθη καί τό 1924 ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας τῶν «τριτοδιεθνιστῶν» μπῆκε στό Ἰταλικό Κομμουνιστικό κόμμα, στό ὁποῖο δούλευε δραστήρια ὥς τό τέλος τῆς ζωῆς του. — *150, 257-258*.

Σκοῦρο, Α. Γκ. (1886-1947) — ἀξιωματικός τῶν κοζάκικων στρατευμάτων τοῦ Κουμπάν, μετά στρατηγός τοῦ στρατοῦ τῶν λευκῶν. Τό Μάη τοῦ 1918

παράγοντες τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ κινήματος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1898· μετά τό II συνέδριο τοῦ Κόμματος — μπολσεβίκος. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Τιφλίδα, στό Μπατούμ, στό Μπακού, στήν Πετρούπολη. Τό Γενάρη τοῦ 1912 μπῆκε στήν Κεντρική Ἐπιτροπή πού εἶχε ἐκλεγεῖ στήν VI συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἔπαιρνε μέρος στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα». Στήν περίοδο τῆς προετοιμασίας καί διεξαγωγῆς τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἦταν μέλος τοῦ Στρατιωτικοῦ-ἐπαναστατικοῦ κέντρου πού εἶχε δημιουργηθεῖ ἀπό τήν ΚΕ τοῦ Κόμματος γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐξέγερσης. Στό II Πανρώσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἐκλέχτηκε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί ἀνέλαβε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐθνοτήτων. Στήν περίοδο τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἦταν μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας καί πῆρε μέρος σέ μιά σειρά μέτωπα. Τό 1922 ἐκλέχτηκε Γενικός γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὁ Στάλιν ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν πραγματοποίηση τοῦ λενινιστικοῦ προγράμματος ἐκβιομηχάνισης τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς κολλεκτιβοποίησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, στήν πάλη γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς χώρας τῶν Σοβιέτ, γιά τήν ἑδραίωση τῆς εἰρήνης. Σάν θεωρητικός καί μεγάλος ὀργανωτής, ὁ Στάλιν μπῆκε ἐπικεφαλῆς τῆς πάλης ἐνάντια στούς τροτσκιστές, τούς δεξιούς ὀπορτουνιστές, τούς ἀστούς ἐθνικιστές, ἐνάντια στίς σκευωρίες τοῦ καπιταλιστικοῦ περίγυρου. Ἀπό τό Μάη τοῦ 1941 ὁ Στάλιν ἦταν πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί μετά τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς ΕΣΣΔ. Στά χρόνια τοῦ Μεγάλου Πατριωτικοῦ πολέμου (1941-1945) — πρόεδρος τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Ἄμυνας, Λαϊκός ἐπίτροπος Ἄμυνας καί Ἀνώτατος Διοικητής τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς ΕΣΣΔ.

Στή δράση του ὁ Στάλιν παράλληλα μέ τίς θετικές εἶχε καί ἀρνητικές πλευρές. Κατέχοντας ὑπεύθυνες θέσεις στό κράτος καί στό Κόμμα, ἔκανε κατάφωρες παραβιάσεις τῶν λενινιστικῶν ἀρχῶν τῆς συλλογικῆς καθοδήγησης καί τῶν κανόνων τῆς κομματικῆς ζωῆς, παραβιάσεις τῆς σοσιαλιστικῆς νομιμότητας, ἀστήρικτες μαζικές διώξεις ἐνάντια σέ ἐπιφανεῖς κρατικούς, πολιτικούς καί στρατιωτικούς παράγοντες τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καί σέ ἄλλους τίμιους Σοβιετικούς ἀνθρώπους.

Τό Κόμμα καταδίκασε ἀποφασιστικά καί ἔβαλε τέρμα στήν ξένη πρός τό μαρξισμό-λενινισμό προσωπολατρεία τοῦ Στάλιν καί στίς συνέπειές της, ἐνέκρινε τή δουλιά τῆς ΚΕ γιά τήν ἀποκατάσταση καί τήν ἀνάπτυξη τῶν λενινιστικῶν ἀρχῶν καθοδήγησης καί τῶν κανόνων τῆς κομματικῆς ζωῆς σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς κομματικῆς, τῆς κρατικῆς καί τῆς ἰδεολογικῆς δουλιᾶς, πῆρε μέτρα γιά τήν ἀποτροπή παρόμοιων λαθῶν καί διαστρεβλώσεων στό μέλλον. — *248.*

Στάμπφερ (Stampfer), *Φρίντριχ* (1874-1957) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, δημοσιολόγος. Στά 1900-1902 ἦταν διευθυντής τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐφημερίδας «Leipziger Volkszeitung» («Λαϊκή Ἐφημερίδα τῆς Λειψίας»). Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν φανατικός σοσιαλσωβινιστής. Στά 1916-1933 ἦταν ἀρχισυντάκτης τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, τῆς ἐφημερίδας «Vorwärts» («Ἐμπρός») καί μέλος τῆς Διοίκησης τοῦ Κόμματος. Στά 1920-1933 μέλος τοῦ Ράιχσταγκ. Ὅταν στή Γερμανία ἦλθαν στήν ἐξουσία οἱ φασίστες ἦταν μέλος τῆς Διοίκησης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ

Τ

μέρος στήν Κρατική σύσκεψη στήν Οὐφά, ὑπουργός Γεωργίας τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ διευθυντηρίου τῆς Οὐφά. Τό 1919 ἦταν μέλος τῆς ὁμάδας τῶν ἐσέρων «Ὁ λαός». — *28.*

Τσερνόφ, Β. Μ. (1876-1952) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες καί τούς θεωρητικούς τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων. Τό Μάη μέ Αὔγουστο τοῦ 1917 ἦταν ὑπουργός Γεωργίας στήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση· ἐφάρμοζε πολιτική σκληρῶν διωγμῶν κατά τῶν ἀγροτῶν πού εἶχαν καταλάβει τά κτήματα τῶν τσιφλικάδων. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν ἀντισοβιετικῶν κινημάτων. Τό 1920 κατέφυγε στό ἐξωτερικό, ὅπου συνέχισε τήν ἀντισοβιετική του δράση. — *41, 54-55, 60, 86, 127-128, 186, 187, 189, 277, 279, 446.*

Τσέτκιν (Zetkin), *Κλάρα* (1857-1933) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ γερμανικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ καί κομμουνιστικοῦ κινήματος, προικισμένη συγγραφέας, φλογερή ρήτορας καί προπαγανδίστρια. Ἡ Κ. Τσέτκιν μαζί μέ τήν Ρ. Λούξεμπουργκ, τόν Φ. Μέρινγκ καί τόν Κ. Λῆμπκνεχτ ἔπαιρνε ἐνεργό μέρος στήν πάλη ἐνάντια στόν Μπέρνσταϊν καί στούς ἄλλους ὀπορτουνιστές. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε τίς θέσεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ διεθνισμοῦ, καταπολεμοῦσε τό σοσιαλσωβινισμό. Τό 1916 μπῆκε στήν ὁμάδα «Διεθνής», πού σέ λίγο πῆρε τήν ὀνομασία «Σπάρτακος», καί μετά «Ἕνωση Σπάρτακου». Ἦταν ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐκλέχτηκε μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Καθοδηγοῦσε τή Διεθνή γυναικεία Γραμματεία τῆς Διεθνοῦς. Ἀπό τό 1924 ἡ Κ. Τσέτκιν ἦταν μόνιμος πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Διεθνοῦς Ἐργατικῆς Βοήθειας (ΔΕΒ). — *253-254.*

Τσιουρούπα, Α. Ντ. (1870-1928) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Στό ἐπαναστατικό κίνημα μπῆκε τό 1891· μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1898. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Οὐφά, στό Χάρκοβο, στήν Τούλα καί σέ ἄλλες πόλεις. Ἐπανειλημμένα ὑποβλήθηκε σέ διώξεις ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Ἑνωτικῆς καί μετά τῆς μπολσεβίκικης ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τοῦ Σοβιέτ Οὐφά τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, πρόεδρος τῆς Ἐπισιτιστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Οὐφά καί τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τῆς πόλης. Τίς ἡμέρες τῆς ἔνοπλης Ὀχτωβριανῆς ἐξέγερσης ἦταν μέλος τῆς Στρατιωτικῆς-ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Οὐφά. Ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ· ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 1918 Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐπισιτισμοῦ τῆς ΣΟΣΔΡ. Ἀπό τά τέλη τοῦ 1921 ἀναπληρωτής τοῦ πρόεδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας. Στά 1922-1923 Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, στά 1923-1925 πρόεδρος τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου τῆς ΕΣΣΔ, τό 1925 ἦταν Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐσωτερικοῦ καί Ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Ἀπό τό ΧΙΙ μέχρι τό XV συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλεγόταν μέλος τῆς ΚΕ· ἦταν μέλος τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ καί τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ. — *408, 448.*

Τσιτσέριν, Γκ. Β. (1872-1936) — σοβιετικός κρατικός παράγοντας, ἐπιφανής διπλωμάτης. Ἀπό τό 1904 ὥς τό 1917 βρισκόταν ἐκπατρισμένος στό ἐξωτερικό, ὅπου τό 1905 μπῆκε στό ΣΔΕΚΡ. Στήν περίοδο τῆς ἀντίδρασης ἦταν ὀπαδός τοῦ μενσεβικισμοῦ. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου διεθνιστής. Στά τέλη τοῦ 1917 πέρασε στίς θέσεις τοῦ μπολσεβικισμοῦ καί τό 1918 μπῆκε στό ΚΚΡ (μπ). Ἀπό τό 1918 ὥς τό 1930 Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν, ἦταν ἐπικεφαλῆς τῶν σοβιετικῶν ἀντιπροσωπειῶν στίς διεθνεῖς διασκέψεις τῆς Γένουας καί τῆς Λωζάννης. Ἦταν μέλος τῆς ΠΚΕΕ καί τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ. Στό XIV καί XV συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ. — *332, 360, 402-403.*

Τσώρτσιλ (Churchill), *Οὐίνστων* (1874-1965) — ἄγγλος πολιτικός παράγοντας, συντηρητικός. Ἀπό τό 1906 ὑφυπουργός Ἀποικιῶν, ἀπό τό 1908 ὥς τό 1917 ὑπουργός Ἐμπορίου, Ἐσωτερικῶν, Ναυτικῶν, ὑπουργός Στρατιωτικοῦ ἐφοδιασμοῦ. Στά 1918-1921, σάν ὑπουργός Στρατιωτικῶν, ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἐμπνευστές τῆς ἔνοπλης ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Ὁ Τσώρτσιλ — σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Β. Ι. Λένιν — ἦταν «ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας».

Στά 1924-1929 ἦταν ὑπουργός Οἰκονομικῶν, στά 1940-1945 ἔγινε πρωθυπουργός τῆς κυβέρνησης συνασπισμοῦ, ἡγέτης τοῦ Κόμματος τῶν συντηρητικῶν. Στά χρόνια τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου ἦταν ὁ κύριος πρωτεργάτης τῆς πολιτικῆς τῆς παρέλκυσης τοῦ ἀνοίγματος τοῦ δεύτερου μετώπου, πολιτικῆς πού εἶχε σάν σκοπό τήν ἐξασθένιση τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης. Τό 1945, μετά τήν ἧττα της στίς ἐκλογές, ἡ κυβέρνηση Τσώρτσιλ παραιτήθηκε. Τό 1946 ὁ Τσώρτσιλ ἔβγαλε λόγο στό Φοῦλτον (ΕΠΑ), πού ἀποτέλεσε ἕνα πρόγραμμα «ψυχροῦ πολέμου» ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ καί στίς χῶρες τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας. Ὄντας ἐπικεφαλῆς τῆς «κοινοβουλευτικῆς ἀντιπολίτευσης» στά 1945-1950 καί ξανά πρωθυπουργός στά 1951-1955, ὁ Τσώρτσιλ ἀκολουθοῦσε γραμμή πού ἀποσκοποῦσε στήν ἀναγέννηση τοῦ γερμανικοῦ μιλιταρισμοῦ καί στή δημιουργία στρατιωτικοπολιτικῶν συνασπισμῶν ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ καί τίς χῶρες τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας. Τό 1955 παραιτήθηκε ἀπό τό ἀξίωμα τοῦ πρωθυπουργοῦ καί τοῦ ἡγέτη τοῦ Συντηρητικοῦ κόμματος καί ἀσχολήθηκε μέ τή συγγραφή ἀπομνημονευμάτων καί ἱστορικῶν ἐργασιῶν, ἀφιερωμένων στό ἐγκώμιο τῆς πολιτικῆς τῶν ἰθυνόντων κύκλων τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. — *242, 325, 347, 393-394, 464.*

Φ

Φόυερμπαχ (Feuerbach), *Λούντβιχ Ἄντρεας* (1804-1872) — ἐπιφανής γερμανός ὑλιστής, φιλόσοφος καί ἀθεϊστής, ἕνας ἀπό τούς προδρόμους τοῦ μαρξισμοῦ. Ὁ Φόυερμπαχ ἔκανε κριτική στήν ἰδεαλιστική φιλοσοφία τοῦ Χέγγελ, ἔδειξε τή σύνδεση τοῦ ἰδεαλισμοῦ μέ τή θρησκεία· ὡστόσο, στήν ἐξήγηση τῶν κοινωνικῶν φαινομένων ὁ Φόυερμπαχ ἔμεινε ἰδεαλιστής. Ὁ ὑλισμός του ἦταν μεταφυσικός καί ἐνατενιστικός. Δέν μπόρεσε νά καταλάβει τό ρόλο τῆς πράξης στό προτσές τῆς γνώσης καί τῆς κοινωνικῆς εξέλιξης.

X

———

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

(28 τοῦ Ἰούνη - 15 τοῦ Δεκέμβρη 1919)

Ἰούνης, 28. Ὁ Λένιν τελειώνει τό γράψιμο τῆς μπροσούρας «Ἡ μεγάλη πρωτοβουλία (Γιά τόν ἡρωισμό τῶν ἐργατῶν στά μετόπισθεν. Ἀπ' ἀφορμή τά «κομμουνιστικά Σάββατα»)».

Ἰούλης, 1. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ὁ τρόπος ἐφοδιασμοῦ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ γεωργικά ἐργαλεῖα καί μηχανές, ἡ μείωση τοῦ ἐνοικίου στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη, ἡ χορήγηση πίστωσης πάνω ἀπό τόν προϋπολογισμό στό Ἐπαναστατικό-στρατιωτικό Συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα στά μέλη τοῦ Ἐπαναστατικοῦ-στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου Μ. Μ. Λασέβιτς καί Κ. Κ. Γιουρένιεφ, μέ τό ὁποῖο συγχαίρει τά σοβιετικά στρατεύματα γιά τήν κατάληψη τοῦ Πέρμ καί τοῦ Κουνγκούρ.

Ὁ Λένιν παραβρίσκεται στήν κομματική συνέλευση τῆς σχολῆς «ΠΚΕΕ», πού ἔγινε μέ πρότασή του, στήν ὁποία δημιουργήθηκε πυρήνας τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ἰούλης, 2. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ στρατιωτικοποίηση τῶν τυπογραφείων, ἡ ὑπαγωγή ὅλων τῶν ἐργοστασίων πολεμικοῦ ὁπλισμοῦ στό ΑΣΛΟ, τά πρακτικά μέτρα σχετικά μέ τόν ἐφοδιασμό τῶν σιδηροδρόμων μέ καύσιμα, ἡ μεταφορά τροφίμων ἀπό τήν Οὐκρανία, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν πρόσκληση στό στρατό τῶν κτηνίατρων καί ἀρχινοσοκόμων, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τά μέτρα φρούρησης τῶν ἀποθηκῶν πολεμικοῦ ὑλικοῦ, ἡ πρόσκληση γιά δουλιά στά χαρακώματα στό Σαράτοφ τῶν ἐργατῶν σιδηροδρόμων κ.ἄ.

Ὁ Λένιν κρατάει σημειώσεις καί ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τή συγκρότηση δυό συνταγμάτων πεζικοῦ ἀπό τό τάγμα στρατοῦ τῆς ΒΕΤΣΕΚΑ τῆς Βιάτκα καί ἀπό τό 8ο ἐπισιτιστικό σύνταγμα στρατοῦ τῆς Βιάτκα.

Ἰούλης, 3. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν τηλεφωνικῶν ἐπικοινωνιῶν τῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας.

Ἰούλης, 3-4. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά βασικότερα ζητήματα πού ἔμπαιναν στή χώρα λόγω τῆς νέας ἐκστρατείας, τήν ὁποία ἄρχισαν οἱ ἰμπεριαλιστές.

Ἰούλης, 4. Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα κατάσταση καί τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν, τοῦ Πανρωσικοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων καί τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς Μόσχας.

Ἀνάμεσα στίς 4 καί στίς 8 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Λένιν γράφει τό «Ὅλοι στήν πάλη ἐνάντια στόν Ντενίκιν! (Γράμμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπολσεβίκων) πρός τίς ὀργανώσεις τοῦ Κόμματος)».

Ἰούλης, 8. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ χορήγηση τῆς μερίδας τροφίμων στόν πληθυσμό τῆς Μόσχας, ὁ διορισμός τοῦ Σ. Σ. Κάμενεφ ἀρχιστράτηγου ὅλων τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς ΣΟΣΔΡ, ἡ σύνθεση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα στόν πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Σαράτοφ, Β. Α. Ράντους - Ζενκόβιτς γιά τά μέτρα καταπολέμησης τῶν κουλάκων, τῶν λιποτακτῶν, τῶν συμμοριῶν τῶν «πράσινων» στίς περιοχές τῶν μετώπων.

Ἰούλης, 9. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση τῶν τυρφωρύχων καί ἡ λήψη ἔκτακτων μέτρων γιά τήν ἀποστολή σ' αὐτούς σιτηρῶν, ἡ πορεία τῆς συνδικαλιστικῆς ἐπιστράτευσης, τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τήν κατάσταση πολιορκίας στούς σιδηροδρόμους κ.ἄ.

Ἰούλης, 10. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται: ὁ κανονισμός γιά τά δικαστήρια τῶν συνταγμάτων, τό σχέδιο προσωρινοῦ κανονισμοῦ γιά τήν ἐπαναστατική ἐπιτροπή

διοίκησης τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς τῆς Κιργιζίας, τό ζήτημα τοῦ γενικοῦ συνεδρίου τῶν καλμούκων, τῆς ἔκκλησης πρός αὐτούς κ.ἄ.

Ὁ Λένιν συζητάει μέ τόν Α. Μ. Γκόρκι πού ἦλθε μέ παράκλησή του ἀπό τήν Πετρούπολη γιά τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης καί τῆς δουλιᾶς τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς παροχῆς βοήθειας στούς ἐπιστήμονες καί τοῦ ὑπόσχεται νά τόν βοηθήσει καί νά τόν ὑποστηρίξει· δίνει ἐντολή στόν Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς νά εἰδοποιήσει τό Σοβιέτ Πετρούπολης καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά δοθεῖ κάθε βοήθεια στόν Γκόρκι στή δουλιά του γιά τήν παροχή βοήθειας στούς λογοτέχνες καί στούς ἐπιστήμονες.

Ἰούλης, 11. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· ὑποβάλλει σχέδιο ἀπόφασης γιά τά μέτρα πάλης ἐνάντια στά ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα στό στρατό. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ πορεία τῆς ἐπιστράτευσης, ὁ ἐφοδιασμός τῶν σιδηροδρόμων μέ καύσιμα, τά ἔκτακτα μέτρα σχετικά μέ τή φρούρηση τῶν ἀποθηκῶν πυροβολικοῦ, ἡ ὑπαγωγή τῶν συνοριακῶν στρατευμάτων στή δικαιοδοσία τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπίταξη τῶν ποδηλάτων καί τῶν μοτοσυκλετῶν κ.ἄ.

Ὁ Λένιν κάνει τή διάλεξη γιά τό κράτος στό Κομμουνιστικό πανεπιστήμιο «Γ. Μ. Σβερντλόφ» καί ἀπαντάει σέ ἐρωτήματα τῶν σπουδαστῶν.

Ἰούλης, 12. Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας στή συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς πόλης Μόσχας.

Ἰούλης, 14. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Γιά τά καθήκοντα τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς (ὁ Ράμσεϋ Μακντόναλντ γιά τήν ΙΙΙ Διεθνή)».

Ὁ Λένιν ἐπισκέπτεται τίς σχολές πολυβολητῶν τῆς Μόσχας.

Ἰούλης, 15. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: οἱ μεταφορές μέ τά κάρα, ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση στή Μόσχα. Ἐγκρίνεται τό Συμβούλιο διεύθυνσης τῆς Λαϊκῆς τράπεζας.

Ὁ Λένιν συζητάει γιά τίς διαθέσεις τῶν ἐργατῶν, γιά τήν κομματική ὀργάνωση Μόσχας μέ τόν γραμματέα τῆς Ἐπιτροπῆς πόλης Μόσχας, Β. Μ. Ζαγκόρσκι καί τόν Α. Φ. Μιάσνικοφ πού ἦλθαν νά τόν πάρουν γιά νά πᾶνε στή συνδιάσκεψη τῶν κόκκινων στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς τοῦ Χοντίνσκ.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας στήν ἐξωκομματική συνδιάσκεψη τῶν κόκκινων στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς τοῦ Χοντίνσκ.

Ἰούλης, 16. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ Γενική διεύθυνση ὑφαντουργίας, τά μέτρα γιά τή συγκομιδή τῶν σιτηρῶν στή ζώνη κοντά στό μέτωπο, ἡ χορήγηση πετρελαίου στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν γιά νά μεταφερθοῦν ἀπό τό Ἀστραχάν τά πιό βασικά στρατιωτικά καί ἐπισιτιστικά φορτία, ἐγκρίνεται τό σχέδιο διατάγματος πού ἐπέτρεπε στούς ἐργάτες, οἱ ὁποῖοι ἐπέστρεφαν ἀπό τίς ἄδειές τους, νά μεταφέρουν μαζί τους δυό πούτια τροφίμων μέ δελτίο καί ἐκτός δελτίου κ.ἄ.

Ἰούλης, 17. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τά μέλη τοῦ Ἐπαναστατικοῦ-στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου, Μ. Μ. Λασέβιτς καί Κ. Κ. Γιουρένιεφ καί τούς συγχαίρει γιά τήν κατάληψη τῶν πόλεων Ζλατοούστ καί Αἰκατερινμπούργκ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ χορήγηση μέσων στήν Κεντρική διεύθυνση αἰχμαλώτων καί φυγάδων γιά τήν παροχή βοήθειας στούς φυγάδες, ἡ χρηματοδότηση τῶν καταναλωτικῶν ἑνώσεων, ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση στή Μόσχα κ.ἄ.

Ἰούλης, 18. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι στήν Πετρούπολη καί τόν προσκαλεῖ νά ἔλθει στή Μόσχα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἀντικατάσταση μέ γυναῖκες τῶν ἀνδρῶν πού δουλεύουν στά σοβιετικά ἱδρύματα, ἡ χρησιμοποίηση σέ ἀγροτικές δουλιές τῶν ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι δούλευαν στά ἐργοστάσια καί στίς φάμπρικες πού κλείνουν, ἡ ἐπιστράτευση τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Ἴζεβσκ, τά μέτρα σχετικά μέ τή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν στή ζώνη κοντά στό μέτωπο, ἡ χορήγηση σιτηρέσιου κόκκινου στρατιώτη στούς μισθωτούς ἐργάτες πού δουλεύουν στήν ἀνέγερση ὀχυρωμάτων στίς περιοχές τοῦ Νότιου μετώπου καί στήν Πένζα κ.ἄ.

Ἰούλης, 19. Ὁ Λένιν γράφει ἐντολή στή γραμματεία τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀπ' ἀφορμή τήν καθυστέρηση τῆς ἐπικύρωσης τῶν ὁδηγιῶν γιά ἀποστολή δεμάτων μέ τρόφιμα ἀπό τό στρατό.

Ἰούλης, 20. Ὁ Λένιν γράφει τήν «Ἀπάντηση στίς ἐρωτήσεις ἀμερικανοῦ δημοσιογράφου».

Ἰούλης, 22. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: τό ἀνέβασμα τῶν ἀποδοχῶν τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, ὁ ἐπισιτιστικός κίνδυνος πού ἀπειλεῖ τήν Πετρούπολη λόγω τῆς ἐπισκευῆς τῶν ἀλευρομύλων κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἔκκληση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πρός τόν καλμουκικό λαό.

Ἰούλης, 23. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· κάνει εἰσήγηση γιά τόν ἐπισιτιστικό στρατό. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά ἀποστολή δεμάτων μέ τρόφιμα ἀπό τό στρατό, τά ζητήματα γιά τή μεταφορά τῶν ἐργατῶν τῶν ἐργοστασίων καί τῶν φάμπρικων πού κλείνουν σέ ἀγροτικές δουλιές, ἡ μεταφορά τῶν ἐργατῶν πού παίρνουν ἄδεια, τά προνόμια σέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν πού δουλεύουν σέ πολεμικά ἐργοστάσια, τά μέτρα διεξαγωγῆς τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐπιστράτευσης κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τή διαταγή τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, μέ τήν ὁποία ἀπονέμεται ἔπαινος στούς κόκκινους στρατιῶτες καί στό διοικητικό προσωπικό τῆς 4ης στρατιᾶς, πού ἄντεξαν στή δίμηνη πολιορκία τῆς πόλης Οὐράλσκ καί χρηματική ἀμοιβή μεγέθους τριῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν γιά κάθε μήνα πολιορκίας.

Ἰούλης, 24. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ σύνθεση τῆς Ἐπαναστατικῆς-στρατιωτικῆς ἐπιτροπῆς διοίκησης τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς Κιργιζίας, ἡ μεταλλουργική βιομηχανία τῶν Οὐραλίων, ὁ κανονισμός ἀπογραφῆς τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων, τῶν κτηνῶν, τῶν ἐργαλείων καί τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀγροτικῶν καί σοβιετικῶν νοικοκυριῶν, τό διάταγμα γιά τή νέα ρύθμιση τῆς γεωργικῆς ζωῆς τῶν καλμούκων κ.ἄ.

Ἰούλης, 25. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἡ ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς ἔρευνας τῶν αἰτιῶν παράδοσης τῆς Βίλνας, τό ζήτημα τῆς παραγωγῆς φυσιγγίων ἀπό μεταχειρισμένους κάλυκες, γιά τήν ἀποστολή στρατιωτικῶν τμημάτων στό Νότιο μέτωπο, τά μέτρα γιά τήν ἐνίσχυση τῆς στρατιᾶς ἐπισιτισμοῦ, ἡ μεταφορά καυσίμων στούς σιδηροδρόμους κ.ἄ.

Ἰούλης, 29. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ὁ περιορισμός τῆς κίνησης τῶν αὐτοκινήτων,

ἡ οἰκονομική καί πολιτική κατάσταση στή Μόσχα καί στό κυβερνεῖο τῆς Μόσχας, κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητεῖται τό ζήτημα τῆς συγκομιδῆς τῆς σοδειᾶς, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν ἐφοδιασμό μέ καύσιμα τῶν σιδηροδρόμων.

Ἰούλης, 30. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τήν ἐπισιτιστική καί στρατιωτική κατάσταση στή συνδιάσκεψη τῆς Μόσχας τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν, τῶν ἐκπροσώπων τῶν διοικήσεων τῶν συνδικάτων, τῶν πληρεξουσίων τοῦ κεντρικοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ τῆς Μόσχας καί τοῦ συμβουλίου τοῦ συλλόγου «Συνεταιρισμός».

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ πορεία τῶν ἐργασιῶν στά τυρφωρυχεῖα, ὁ ἐφοδιασμός μέ καύσιμα τῶν σιδηροδρόμων, ὁ ἐφοδιασμός τῶν σιδηροδρομικῶν τοῦ κόμβου Πετρούπολης μέ σιτηρά, ἡ ἐπιστράτευση τῶν ὑγειονομικῶν αὐτοκινήτων, ἡ ἐγκατάσταση ἰσχυροῦ ραδιοσταθμοῦ στή Μόσχα, ὁ ἐπισιτιστικός στρατός, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή συμπλήρωση τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐπιμελητῶν στίς στρατιωτικές μονάδες κ.ἄ.

Ἰούλης, 31. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν λειτουργῶν τῆς παιδείας καί τοῦ σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι σέ ἀπάντηση ἐπιστολῆς του γιά τήν κατάσταση στήν Πετρούπολη.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ δημιουργία ἑνός ἑνιαίου Κρατικοῦ ταμείου μουσείων, ἡ παράταση τῶν πιστώσεων στό κεντρικό καί στά τοπικά τμήματα τῶν στρατιωτικῶν προμηθειῶν, ἡ ἐπιτροπή γιά τήν ἐξέταση τῆς δουλιᾶς στή Σιβηρία, οἱ σταθερές τιμές κ.ἄ.

Τέλη τοῦ Ἰούλη. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στόν Μπέλλα Κούν γιά τή στάση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπέναντι στήν Οὐγγαρία.

Ἰούλης. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν καθοδηγητή τῶν ὀργανώσεων τῆς Κομμουνιστικῆς νεολαίας τοῦ Μονάχου, γερμανό κομμουνιστή Α. Κουρέλλα καί μέ τούς ἀντιπροσώπους τῆς Ἕνωσης νεολαίας τῆς Οὐγγαρίας γιά τά καθήκοντα

τοῦ νεολαιίστικου κομμουνιστικοῦ κινήματος καί γιά τό πρόγραμμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς τῆς Νεολαίας.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Μέσα σέ προθάλαμο λακέδων».

Αὔγουστος, 1. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· κάνει εἰσήγηση γιά τήν ἐνίσχυση τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς φυσιγγίων μέ ἐργάτες. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ ἐκκένωση τοῦ Τσαρίτσιν, ἡ ἀποστολή στρατιωτικῶν μονάδων στό Νότιο μέτωπο, οἱ ἀξιωματικοί τῶν στρατιωτικῶν ἱδρυμάτων πού μπορεῖ νά μετατεθοῦν στό στρατό, ἡ ἐπιστράτευση τῶν σιδηροδρομικῶν τοῦ Σαράτοφ γιά δουλιές στά χαρακώματα, ἡ μεταφορά μετάλλου ἀπό τά Οὐράλια, τά μέτρα γιά τήν ἄμεση κινητοποίηση ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερου ἀριθμοῦ ἐργατῶν γιά τή συγκομιδή τῆς σοδιᾶς, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπίταξη τῶν ποδηλάτων κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό τηλεγράφημα πρός τό Ἐπαναστατικό-στρατιωτικό συμβούλιο τῆς 7ης στρατιᾶς μέ τήν ὑπόδειξη ὅτι πρέπει ὁπωσδήποτε νά κρατηθεῖ ἡ Πετρούπολη.

Αὔγουστος, 5. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· ἐπιφέρει τροποποιήσεις καί κάνει συμπληρώσεις στό σχέδιο ὁδηγιῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας «Γιά τήν ὀργάνωση καί τή δράση τῶν διευθύνσεων τῶν σοβιετικῶν νοικοκυριῶν, κυβερνείων καί περιοχῶν». Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο τῆς ἔκκλησης πρός τούς ἐργάτες, τούς ἀγρότες, πρός τό μή ντόπιο πληθυσμό καί πρός τούς ἐργαζόμενους κοζάκους τῆς Σιβηρίας, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ὑποχρεωτική ἀνταλλαγή τῶν προϊόντων, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἑνοποίηση τοῦ ἔργου τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ κ.ἄ.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στή συνεδρίαση συζητεῖται τό ζῆτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στόν κοινοβουλευτισμό κ.ἄ.

Αὔγουστος, 6. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν ἐξωκομματική συνδιάσκεψη ἐργατῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν τῶν συνοικιῶν τῆς Μόσχας: Πρέσνια, Σούστσεβο-Μάρινα, Χαμοβνίκι καί Μπουτίρκι.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ κατάσταση τῆς ποτάμιας μεταφορᾶς ξυλείας, ἡ ἀποστολή ἐργατῶν στά ἐργοστάσια φυσιγγίων τοῦ Σιμπίρσκ, Καβρόφ καί Ποντόλσκ, ἡ χρησιμοποίηση ἐργατῶν στή συγκομιδή τῆς σοδιᾶς κ.ἄ.

Αὔγουστος, 7. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ὀργάνωση ἐπιτροπῆς στήν Κεντρική Διεύθυνση τῆς Λαϊκῆς τράπεζας γιά τήν κατανομή χαρτονομίσματος, ἡ καθιέρωση ἐλέγχου τῶν ειδικῶν πού δουλεύουν στή Γενική Διεύθυνση ὑφαντουργίας, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀσφάλιση τῆς ζωῆς, ἐγκρίνεται τό διάταγμα γιά τήν ὑποχρεωτική ἀνταλλαγή προϊόντων κ.ἄ.

Αὔγουστος, 8. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό τηλεγράφημα πρός τό Ἐπαναστατικό-στρατιωτικό συμβούλιο τῆς 5ης στρατιᾶς στήν ἐπέτειο τῆς δημιουργίας της, χαιρετίζει τούς κόκκινους στρατιῶτες καί τούς διοικητές καί ἐκφράζει τίς εὐχαριστίες γιά ὅλους τούς κόπους καί τίς στερήσεις πού ὑποβλήθηκε ἡ στρατιά, ὑπερασπίζοντας τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ὑλική ἐξασφάλιση τῶν μελῶν τῶν συμβουλίων καί τῶν οἰκογενειῶν τους.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ὁ ἐφοδιασμός τῶν σιδηροδρομικῶν τοῦ κόμβου τῆς Πετρούπολης μέ σιτηρά, ἡ ρύθμιση τοῦ ἔργου τῆς ἐπιστράτευσης, ἡ ἀναστολή τῆς διάλυσης τῆς Ἀνώτερης στρατιωτικῆς ἐπιθεώρησης κ.ἄ.

Αὔγουστος, 9. Ὁ Λένιν δίνει οδηγίες ἐξονόματος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας καί στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς Οὐκρανίας γιά τήν ἄμυνα ὥς τήν τελευταία δυνατότητα τῆς Ὀδησσοῦ καί τοῦ Κιέβου.

Αὔγουστος, 10. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στόν ἀντιπρόεδρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας Ε. Μ. Σκλιάνσκι σχετικά μέ τήν καθυστέρηση τῆς ἐπίθεσης στήν κατεύθυνση τοῦ Βορόνεζ καί ἀπαιτεῖ νά τοῦ ἀναφέρουν τίς αἰτίες τῆς καθυστέρησης, καί πότε θά ἀρχίσει ἡ ἐπίθεση.

Αὔγουστος, 13. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἐφαρμογή τοῦ διατάγματος σχετικά μέ τήν ἀποστολή δεμάτων μέ τρόφιμα ἀπό τό στρατό, ἡ διάθεση 1000 πουτιῶν σιτηρῶν γιά συμπληρωματική χορήγηση στούς κόκκινους στρατιῶτες πού δουλεύουν στήν ἐκφόρτωση στό λιμάνι τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ, τό σχέδιο ἔμφραξης τῶν πλωτῶν σημείων καί τῶν εἰσόδων στήν Κρονστάνδη καί στήν Πετρούπολη, ἡ ἀπαλλαγή ὅλων τῶν ἐργατῶν πού δουλεύουν στή φόρτωση καυσίμων ἀπό τίς δουλιές σέ χαρακώματα κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό τηλεγράφημα γιά τό Ἐπαναστατικό στρατιωτικό συμβούλιο τοῦ Νότιου μετώπου στό Κοζλόφ γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στόν Ντενίκιν.

Ὁ Λένιν ἐξονόματος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὑπογράφει τό τηλεγράφημα πρός τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς Οὐκρανίας γιά τό κλείσιμο ὅλων τῶν Ἐπιτροπάτων, ἐκτός τῶν Στρατιωτικῶν, τῶν Συγκοινωνιῶν καί τοῦ Ἐπισιτισμοῦ, γιά τήν ἐπιστράτευση σέ στρατιωτικές δουλιές, γιά τήν ἀνάγκη τῆς συνένωσης σέ ἕνα ἵδρυμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, τῆς ΚΕΕ καί τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς Οὐκρανίας.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν κοινή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί ἀνακοινώνει τήν ἔκκληση πρός τούς κοζάκους.

Αὔγουστος, 14. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται: ἡ ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες, τούς ἀγρότες, πρός τό μή ντόπιο πληθυσμό καί πρός τούς ἐργαζόμενους κοζάκους τῆς Σιβηρίας, ἡ ἔκκληση πρός τά κοζάκικα στρατεύματα τοῦ Ντόν, τοῦ Κουμπάν, τοῦ Τέρεκ, τοῦ Ἀστραχάν, τοῦ Ὀρενμπουργκ, τῆς Σιβηρίας, τοῦ Σεμιρέτσενσκι, τῶν περιοχῶν τῆς λίμνης Βαϊκάλης, τοῦ ποταμοῦ Ἀμούρ, τοῦ Ἰρκούτσκ καί τοῦ ποταμοῦ Οὐσσούρι, τό ζήτημα τῆς κατάστασης τῶν καυσίμων στή Μόσχα, ἡ κρατική συγκέντρωση τῆς πατάτας κ.ἄ.

Αὔγουστος, 15. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἀποκατάσταση σύνδεσης ἀνάμεσα στά ὄργανα ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί στά Ἐπαναστατικά στρατιωτικά συμβούλια, ἡ πάλη ἐνάντια στίς λιποταξίες, ἡ ὀργάνωση τῆς διεύθυνσης τῆς ἀνθρακοφόρας περιοχῆς τῆς Μόσχας, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τά πρακτικά μέτρα πού πρέπει νά παρθοῦν γιά τήν ἀποσυμφόρηση τοῦ Σαράτοφ καί τῶν ἄλλων λιμανιῶν στό Βόλγα καί τήν πιό γρήγορη μεταφορά τῶν σιτηρῶν καί τῶν ἄλλων φορτίων κ.ἄ.

Αὔγουστος, 16. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν κοινή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Αὔγουστος, 19. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τούς ἰταλούς σοσιαλιστές Τζ. Σερράτι καί Κ. Λάτζαρι.

Αὔγουστος, 20. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά σχέδια διατάγματος γιά τόν συμπληρωματικό ἐφοδιασμό τῶν οἰκογενειῶν τῶν κόκκινων στρατιωτῶν μέ τρόφιμα, τό ζήτημα τῆς στρατιωτικοποίησης τῶν μυλεργατῶν τῆς Μόσχας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν δίνει συνέντευξη στόν ἄγγλο καθηγητή Β. Γκούντ γιά τίς προτάσεις τοῦ Μπούλλιτ στή συνδιάσκεψη τοῦ Παρισιοῦ, γιά τή στάση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας ἀπέναντι στίς μικρές ἐθνότητες πού κήρυξαν τήν ἀνεξαρτησία τους. Ἀποχαιρετώντας τον ὁ Λένιν δωρίζει στόν Μπούλλιτ μιά φωτογραφία του μέ ἀφιέρωση στά ἀγγλικά καί στά ρωσικά.

Αὔγουστος, 21. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ οἰκοδόμηση στρατώνων, ἡ ἐπιχορήγηση γιά ἔκτακτα ἔξοδα στόν πληρεξούσιο τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τοῦ Στόλου κ.ἄ.

Αὔγουστος, 22. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ διενέργεια ἀνάκρισης σχετικά μέ τήν παράδοση τοῦ Ταμπόφ, ἡ ἀποστολή στό μέτωπο ἀξιωματικῶν ἀπό τά στρατιωτικά ἱδρύματα κ.ἄ.

Ὁ Λένιν δέχεται τήν ἐπιτροπή τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου Μόσχας.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ μέ τήν ὑπόδειξη νά θέσει στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τό ζήτημα τῆς ἐπικύρωσης τοῦ Συντάγματος τῆς Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τοῦ Τουρκεσταν.

Αὔγουστος, 24. Ὁ Λένιν γράφει τό «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες καί ἀγρότες μέ τήν εὐκαιρία τῆς νίκης ἐνάντια στόν Κολτσάκ».

Αὔγουστος, 26. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: γιά τήν πριμοδοτική ἀμοιβή τῶν τμημάτων συγκέντρωσης τροφίμων, ἡ καταγραφή τῶν σοβιετικῶν ὑπαλλήλων, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἑνοποίηση στόν τομέα τοῦ θεάτρου κ.ἄ.

Αὔγουστος, 27. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας: κάνει εἰσήγηση γιά τό ζήτημα τῆς μεραρχίας τῶν μπασκίρων στό Μπελεμπέι καί γιά τήν ἐκκένωση τῆς Πετρούπολης. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς Γενικῆς διεύθυνσης βιομηχανίας γαιανθράκων, ἡ παραγωγή φυσιγγίων ἀπό μεταχειρισμένους κάλυκες, τό πέρασμα τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Ἴζεβσκ σέ σιτηρέσιο κόκκινου στρατιώτη, ἡ ἔλλειψη ἄδειων βαγονιῶν, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν κήρυξη σέ κατάσταση πολιορκίας τῶν κυβερνείων

Ριαζάν, Τούλας, Ὀρλόφ, Βορόνεζ, Ταμπόφ καί Πένζας, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν καταγραφή τῶν στρατευσίμων, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπιστράτευση τῶν ὁδηγῶν αὐτοκινήτων πού δουλεύουν σέ αὐτοκίνητα τά ὁποῖα ἐπιτάσσονται κ.ἄ.

Αὔγουστος, 28. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στή Σύλβια Πάνκχερστ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τίς ὁδηγίες τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τή διεύθυνση τῶν σοβιετικῶν νοικοκυριῶν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ πρακτική ἐφαρμογή τοῦ διατάγματος γιά τή δωρεάν διατροφή τῶν παιδιῶν στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη, ἡ προμήθεια καυσόξυλων γιά τή Μόσχα, ἡ πριμοδότηση τῶν ἐργατῶν πού δουλεύουν στά τμήματα συγκέντρωσης τροφίμων καί ἐργάστηκαν μέ ἐπιτυχία στή συγκέντρωση τοῦ παρακρατήματος σιτηρῶν, ἡ εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς πάνω στό ζήτημα τῶν σχέσεων τῶν σοβχόζ καί τῶν γεωργικῶν τμημάτων τῶν κυβερνείων, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή χρησιμοποίηση τῶν στρατιωτικῶν οργανώσεων στή συγκέντρωση τροφίμων κ.ἄ.

Αὔγουστος, 29. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἀποστολή στό μέτωπο τῶν πρώην ἀξιωματικῶν, ἡ ἐπέκταση τῆς ἰσχύος τῶν διαταγμάτων τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά στρατιωτικοποίηση τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων τῆς βιομηχανίας γαιανθράκων στούς ἐργάτες καί ὑπαλλήλους τῆς βιομηχανίας γαιανθράκων τῶν Οὐραλίων, τῆς Σιβηρίας καί τῶν ἄλλων ἀνθρακοφόρων λεκανοπεδίων κ.ἄ.

Ὁ Λένιν κάνει τή δεύτερη διάλεξη γιά τό κράτος στό Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο «Γ. Μ. Σβερντλόφ».

Αὔγουστος, 30. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα στό διοικητή τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν Μ. Β. Φροῦνζε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά καταλάβει τά πετρέλαια τοῦ Γκούριεφ, καί νά πάρει ὅλα τά μέτρα ὥστε νά μήν ἐπιτραπεῖ ἡ πυρπόληση τῶν πετρελαίων ἀπό τούς κοζάκους.

Τέλη τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Λένιν γράφει τά σχέδια ἀποφάσεων τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τά μέτρα πάλης ἐνάντια στόν Μάμοντοφ.

Αὔγουστος. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Σ. Ἀγκούρσκι γιά τό κομμουνιστικό καί ἐργατικό κίνημα στήν Ἀμερική.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Γιά τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν».

Καλοκαίρι. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας, στόν Ε. Μ. Σκλιάνσκι καί στόν Ι. Τ. Σμίλγκα, ὅπου χαρακτηρίζει θετικά τόν γνωστό ἐπαναστάτη Καμό (Σ. Α. Τέρ-Πετροσιάν).

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τήν 1 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στόν Ν. Ν. Κρεστίνσκι καί στόν Γ. Σ. Γκανέτσκι μέ τήν παράκληση νά συνδεθοῦν μέ τόν Ντ. Μπ. Βίγκιλεφ πού ζεῖ στή Γαλικία γιά νά πάρουν μέτρα διαφύλαξης τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Λένιν πού ἔμεινε ἐκεῖ καί τή μεταφορά της στή Σοβιετική Ρωσία.

Σεπτέμβρης, 2. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ χορήγηση στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας μέσων γιά τήν παροχή βοήθειας στά νοικοκυριά τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, ἡ αὔξηση τοῦ σιτηρέσιου τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, ἡ πριμοδότηση τῶν ἐργατῶν πού δουλεύουν στά τμήματα συγκέντρωσης τροφίμων κ.ἄ.

Σεπτέμβρης, 3. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τήν τρέχουσα στιγμή στήν ἐξωκομματική συνδιάσκεψη τῶν ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν τῶν συνοικιῶν τῆς Μόσχας Μπασμάννι, Λεφόρτοβο, Ἀλεξέγιεβσκογε καί Σοκόλνικι.

Σεπτέμβρης, 4. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ γιά τήν καθιέρωση στή Γενική διεύθυνση ὑφαντουργίας μονοπρόσωπης διεύθυνσης σέ ἀντικατάσταση τῆς συλλογικῆς. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: τά ἀποτελέσματα τοῦ ἐλέγχου πού ἔγινε στίς ἐπιστημονικές βιβλιοθῆκες, ὁ ἐφοδιασμός τῆς Μόσχας μέ σιτηρά κ.ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στόν Ε. Μ. Σκλιάνσκι γιά τή σημασία τῶν ἀεροπλάνων στόν ἀγώνα ἐνάντια στό ἱππικό.

Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν νά ἀρχίσει διαπραγματεύσεις εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν παράδοση τῶν βιβλίων ἀπό τίς πρώην ἀτομικές βιβλιοθῆκες στό μουσεῖο Ρουμιάντσεφ.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στόν Ε. Μ. Σκλιάνσκι μέ ὁδηγίες νά χρησιμοποιήσει καί νά δημοσιεύσει στόν Τύπο τίς πληροφορίες γιά τήν ἐπικείμενη ἀποχώρηση τῶν ἄγγλων ἀπό τόν Καύκασο καί τήν παράδοση τῶν ὑλικῶν τους στό στρατό τοῦ Ντένικιν.

Σεπτέμβρης, 5. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐκκένωση τῆς Πετρούπολης. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: τό κλείσιμο τοῦ ρήγματος στό Ταμπόφ, τά μέτρα ρύθμισης τῆς ποταμοπλοΐας στό Βόλγα, ὁ ἐφοδιασμός τῆς Μόσχας μέ ζωοτροφές, ἡ μεταφορά καυσόξυλων καί ἀλατιοῦ ἀπό τόν Κάμα, ἡ παραγωγικότητα τῶν ἐργοστασίων τῆς Τούλας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν τηλεγραφεῖ στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τῆς Μπασκιρίας ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά μεταφερθοῦν ἐπειγόντως τμήματα τῆς Μπασκιρίας γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Πετρούπολης, στέλνει χαιρετισμό στούς μπασκίρους κόκκινους στρατιῶτες.

Σεπτέμβρης, 6. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος σέ συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου ἀποφασίζεται τό ζήτημα τῆς ἄδειας τοῦ Λένιν γιά μιά-δυό ἑβδομάδες.

Μέ ἐντολή τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὁ Λένιν ὑπογράφει τό τηλεγράφημα γιά τόν Λ. Ντ. Τρότσκι καί τά μέλη τοῦ Ἐπαναστατικοῦ-στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ Νότιου μετώπου Λ. Π. Σερεμπριακόφ καί Μ. Μ. Λασέβιτς σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἀναδιάταξης τῶν δυνάμεων στό Νότιο μέτωπο.

Ὁ Λένιν γράφει τό γράμμα «Πρός ὅλα τά μέλη τῶν συμβουλίων καί τούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους ὅλων τῶν Ἐπιτροπάτων», ὅπου ἐφιστᾶ τήν προσοχή ὅτι στήν μπροσούρα τοῦ Α. Γκ. Γκόιχμπαργκ «Ἐκτελεῖτε τούς νόμους τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας!», πού ἀποστέλλεται ἀναδημοσιεύεται ἡ ἀπόφαση τοῦ VI Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς 8 τοῦ Νοέμβρη 1918 σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐκτέλεσης τῶν νόμων.

Σεπτέμβρης, 11. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος σέ συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ψηφίζει ὑπέρ τῆς ἄμεσης πρότασης εἰρήνης στίς κυβερνήσεις τῆς Φιλλανδίας, τῆς Λιθουανίας καί τῆς Λεττονίας· μιλάει πάνω στό ζήτημα γιά τό χρόνο πού θά γίνει ἡ πρόταση εἰρήνης.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: οἱ πιστώσεις γιά τή διατροφή τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων, ἡ ἐλάττωση τῆς φορολογίας τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν τοῦ φόρου σέ εἶδος, ἡ αὔξηση τοῦ μισθοῦ ἐργασίας τῶν εἰδικῶν κ.ἄ.

Σεπτέμβρης, 12. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: τά ἀποτελέσμα-

τα τῶν ἐργασιῶν στό ἀνθρακοφόρο λεκανοπέδιο τῆς περιοχῆς Μόσχας, ἡ χορήγηση τροφίμων στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Κρονστάνδης πού ἀσχολοῦνται μέ πολύ σοβαρές ἀμυντικές ἐργασίες κ.ἄ.

Ὁ Λένιν στέλνει στόν Ι. Β. Στάλιν ἀναφορά τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων τοῦ Σμόλνι, πού λέει ὅτι στό μηχανισμό τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τρύπωσαν ξένα στοιχεῖα καί παρακαλεῖ νά ἐρευνηθοῦν τά γεγονότα πού ἀναφέρονται στήν ἀναφορά.

Σεπτέμβρης, 15. Ὁ Λένιν γράφει γραμμα πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι, μέ τό ὁποῖο τοῦ κάνει γνωστό γιά τά μέτρα πού πῆρε ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τόν ἔλεγχο τῶν συλλήψεων ἀστῶν διανοουμένων.

Σεπτέμβρης, 16. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας Σ. Ι. Γκοῦσεφ, ὅπου κάνει αὐστηρή κριτική στή διεύθυνση τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπομέρους τοῦ Ἐπαναστατικοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας.

Σεπτέμβρης, 18-20. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Πῶς ἡ ἀστική τάξη χρησιμοποιεῖ τούς ἀποστάτες».

Σεπτέμβρης, 21. Δημοσιεύεται στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 210 ὁ πρόλογος τοῦ Λένιν στό ἄρθρο τοῦ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ «Γιά τήν ἀριθμητική σύνθεση τοῦ Κόμματός μας».

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), προτείνει νά μεταφερθεῖ ἡ μεραρχία τῶν λεττονῶν καί ἡ ταξιαρχία ἱππικοῦ τῶν κόκκινων κοζάκων ἀπό τό Δυτικό στό Νότιο μέτωπο.

Σεπτέμβρης, 22. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τόν ἐφοδιασμό μέ ἐργατικές στολές τῶν ἐργατῶν χειρωνακτικῆς δουλιᾶς.

Σεπτέμβρης, 23. Ὁ Λένιν γράφει τό γράμμα «Πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες».

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν IV ἐξωκομματική συνδιάσκεψη τῶν ἐργατριῶν τῆς πόλης Μόσχας γιά τά καθήκοντα τοῦ γυναικείου ἐργατικοῦ κινήματος στή Σοβιετική Δημοκρατία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· φέρνει στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνεδρίασης τοῦ ΣΛΕ τό ζήτημα τῆς ἐπικύρωσης τοῦ Β. Α. Ἀβανέσοφ σάν ἀντικαταστάτη τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Κρατικοῦ Ἐλέγχου καί παρουσιάζει τό σχέδιο ἀπόφασης πού ἔγραψε πάνω στό ζήτημα αὐτό. Στή συνε-

δρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ συγκρότηση καί ἡ πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Τουρκεστάν, τά ὑγρά καύσιμα, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐπέκταση τῶν δικαιωμάτων καί τῶν προνομίων πού ἔχουν καθοριστεῖ γιά τούς κόκκινους στρατιῶτες καί τίς οἰκογένειές τους καί στά μόνιμα στελέχη τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ κ.ἄ.

Ἀνάμεσα στίς 23 καί στίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν γνωρίζεται μέ τό ὑπόμνημα τοῦ Α. Σ. Σολοβιόφ γιά τό πετρέλαιο τῆς πόλης Οὐχτά καί κάνει σημειώσεις πάνω σ' αὐτό.

Σεπτέμβρης, 24. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: τά μέτρα γιά τήν ἐπίσπευση τῆς προώθησης τῆς μεραρχίας τῶν μπασκίρων στό Μπελεμπέι καί ἡ ἀποστολή τοῦ Ν. Β. Κριλένκο στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τῆς Μπασκιρίας, ἡ ὀργάνωση τῆς γενικῆς στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης, ἡ στρατιωτικοποίηση τοῦ ἐργοστασίου «Ρούσκαγια Μασίνα», τό πέρασμα τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου φυσιγγίων τοῦ Ποντόλσκ καί τοῦ ἐργοστασίου ὀπτικῶν εἰδῶν σέ σιτηρέσιο κόκκινου στρατιώτη, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν πρόσκληση ὑπό τά ὅπλα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν κρατικῶν ἔργων, τό σχέδιο διατάγματος γιά νά κατασχεθοῦν ἀπό τόν πληθυσμό οἱ χλαῖνες κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τήν ὀργάνωση τῆς γενικῆς στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης τῶν ἐργαζομένων, γιά τήν ἀμυντική προετοιμασία τῆς περιοχῆς: Μόσχα - Βίτεμσκ - Τσερνίγκοφ - Βορόνεζ - Ταμπόφ - Σάτσκ - Μόσχα καί τήν κήρυξη τῆς περιοχῆς σέ κατάσταση πολιορκίας.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν ὀργάνωση παιδικῶν συσσιτίων.

Ἀργότερα ἀπό τίς 25 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν σέ συζήτηση πού κάνει μέ τόν Μ. Σ. Ὀλμίνσκι τονίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά καταπολεμηθεῖ ἡ κωλυσιεργία καί ἡ γραφειοκρατία πού ὑπάρχουν στό σοβιετικό μηχανισμό.

Σεπτέμβρης, 26. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ τρομοκρατία, τό στρατηγικό σχέδιο τοῦ Γενικοῦ στρατηγείου, τά μέτρα ἐνίσχυσης τοῦ Νότιου μετώπου, ἡ δημιουργία Ἐπιτροπῆς Ἄμυνας τῆς Μόσχας, ἡ ΙΙΙ Διεθνής, ἡ κομματική ἑβδομάδα, τό VII συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ἡ VIII Πανρωσική κομματική συνδιάσκεψη κ.ἄ.

Σεπτέμβρης, 27-28. Ὁ Λένιν περνάει δυό μέρες στό σπίτι ἀνάπαυσης τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Μόσχας, στό πρώην ἀγρόκτημα «Βασιλιέβσκογε» τοῦ νομοῦ Ρούζα.

Σεπτέμβρης, 30. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στό ΑΣΛΟ μέ τήν παράκληση νά στείλουν στό ἀντίστοιχο τμῆμα ἀναφορά γιά τό πετρέλαιο τῆς πόλης Οὐχτά καί νά τοῦ ἀπαντήσουν τί ἔγινε συγκεκριμένα πάνω στό ζήτημα αὐτό.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· βάζει γιά συζήτηση τό ζήτημα ἔγκρισης τοῦ διορισμοῦ ἐπιτροπῆς πού θά ἐξετάσει τήν κρίσιμη κατάσταση στά καύσιμα καί στά μεταφορικά μέσα. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ψηφίζει τό σχέδιο ἀπόφασης πού ἔγραψε ὁ Λένιν γιά τήν κατάργηση τῶν νομικῶν τμημάτων τοῦ ΑΣΛΟ.

Τέλη τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν δέχεται τόν ἀνταποκριτή τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδας «Christian Science Monitor» Μάκ Μπράιντ καί ἀπαντᾶ στά ἐρωτήματά του.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τό Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στόν Ε. Μ. Σκλιάνσκι γιά τήν παροχή βοήθειας στούς γάλλους αἰχμαλώτους καί γιά τήν καταγγελία τοῦ γάλλου σοσιαλιστῆ, δημοσιογράφου Α. Γκιλμπό, πάνω στό ζήτημα αὐτό.

Σεπτέμβρης - Ὀχτώβρης. Ὁ Λένιν ἀσχολεῖται μέ τή σύνταξη τοῦ σχεδίου καί τῶν περιληπτικῶν θέσεων τῆς μπροσούρας γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Σεπτέμβρης Δεκέμβρης. Ὁ Λένιν κάνει σημειώσεις καί παρατηρήσεις στό γράμμα τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν σχετικά μέ τή σύναψη συμφώνου εἰρήνης μέ τά βαλτικά κράτη.

Ἀργότερα ἀπό τό Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τό μέλος τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης Ὑφαντουργίας Α. Α. Μπελιακόφ καί κρατάει σημειώσεις γιά τή δουλιά τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης Ὑφαντουργίας.

Ὀχτώβρης, 1. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο διαταγῆς σχετικά μέ τήν ἀπονομή παράσημου στήν 1η στρατιά γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ Ὄρσκ, τοῦ Ἀκτιούμπινσκ, τοῦ Τεμίρ, τό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τήν ἐπίταξη τῶν ἀλόγων πού βρίσκονταν στή διάθεση τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων, τῶν κοινωνικῶν καί τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, τό ζήτημα ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν τοῦ Σόρμοβο κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τή διαταγή τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας σχετικά μέ τή βράβευση τῆς 45ης καί τῆς 58ης μεραρχίας γιά τήν ἠρωική πορεία καί συνένωση μέ τά τμήματα τῆς 12ης στρατιᾶς, μέ τιμητικές σημαῖες τῆς ἐπανάστασης καί σχετικά μέ τήν ἀπονομή σέ ὅλη τήν ὁμάδα τοῦ Ι. Ε. Γιακίρ πού ἔκανε τήν πορεία αὐτή, χρηματικοῦ βραβείου στό ποσό τῶν ἀποδοχῶν ἑνός μήνα.

Ὀχτώβρης, 2. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή σύσκεψη τῶν κομμουνιστικῶν ὁμάδων τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς σύσκεψης γιά τά συμπεράσματα τῆς συγκέντρωσης τροφίμων.

Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τούς συγχαίρει γιά τή δραστήρια δουλιά τους σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τῆς ἐπιστράτευσης καί τῆς ἀποστολῆς στό Νότιο μέτωπο τῶν καλύτερων ἐργατῶν τους.

Ὀχτώβρης, 3. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τό παράδειγμα τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης».

Ὀχτώβρης, 4. Ὁ Λένιν κάνει γνωστό στό μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ-στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ Νοτιοανατολικοῦ μετώπου Ι. Τ. Σμίλγκα ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά παρθοῦν ἔκτακτα μέτρα γιά παροχή βοήθειας στό Νότιο μέτωπο.

Ὀχτώβρης, 5. Ὁ Λένιν γράφει τήν ἀπάντηση σέ ἐρωτήματα τοῦ ἀνταποκριτῆ τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδας «The Chicago Daily News» («Καθημερινά Νέα τοῦ Σικάγου») Ι. Λεβίν.

Ὀχτώβρης, 6. Ὁ Λένιν στέλνει χαιρετισμό στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Ἕνωσης Νεολαίας τῆς Ρωσίας.

Ὀχτώβρης, 7. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος σέ συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητεῖται ἡ ἔκθεση τοῦ Μ. Μ. Λιτβίνοφ σχετικά μέ τήν ἀνάγκη νά συμπληρωθεῖ ἡ ἀντιπροσωπεία γιά τή διεξαγωγή τῶν διαπραγματεύσεων εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· μιλάει δυό φορές σ' αὐτή. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ συγκρότηση ἐπιτροπῆς γιά τίς σιδηροδρομικές γραμμές, ἡ πάλη ἐνάντια στήν αἰσχροκέρδεια, ἡ προμήθεια καυσόξυλων γιά τή Μόσχα, τό σχέδιο διατάγματος γιά τή διαφύλαξη καί τήν ἀνασυγκρότηση τῆς κτηνοτροφίας τῶν καλμούκων, τό σχέδιο διατάγματος γιά τά προνόμια τῆς φορολογίας τῶν ἀγροτῶν μέ φόρο σέ εἶδος κ.ἄ.

Ὀχτώβρης, 8. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ τῆς ΣΟΣΔΡ γιά τή συγκρότηση ἐπιτροπῆς γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Τουρκεστάν.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Β. Β. Κούιμπισεφ γιά τό ζήτημα τῆς συγκρότησης ἐπιτροπῆς γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Τουρκεστάν.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τηλεγράφημα πρός τήν ἐπιτροπή τοῦ ΚΚΡ (μπ) τοῦ κυβερνείου Ὄρενμπουργκ καί τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου, μέ τό ὁποῖο δίνεται ἐντολή νά βοηθήσουν τό Νότιο μέτωπο μέ ἀνθρώπους καί ὁπλισμό.

Ὀχτώβρης, 9. Ὁ Λένιν διευθύνει τίς ἐργασίες τῆς δεύτερης σύσκεψης τῶν κομμουνιστικῶν ὁμάδων τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τό ζήτημα τῆς συγκέντρωσης τροφίμων· κατά τή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος κρατάει σημειώσεις· γράφει τίς «Προτάσεις πάνω στό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν».

Ὀχτώβρης, 10. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· γράφει συμπληρώσεις καί τροποποιήσεις στό διάταγμα «Γιά τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας στίς ἐπιχειρήσεις πού δουλεύουν γιά τήν ἄμυνα». Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: τά μέτρα φρούρησης τῶν ἀποθηκῶν πυροβολικοῦ, οἱ διαβιβάσεις ἐκστρατείας τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας, ἡ πάλη ἐνάντια στίς λιποταξίες, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀφαίρεση ἀπό τά πολιτικά ἱδρύματα καί τά ἱδρύματα τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῶν μετόπισθεν ὅλων τῶν τηλεφωνικῶν μέσων ἐκστρατείας καί τήν παράδοσή τους στή διάθεση τοῦ μετώπου κ.ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Χαιρετισμό στούς ἰταλούς, γάλλους καί γερμανούς κομμουνιστές».

Ὀχτώβρης, 11. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ὀργάνωση τοῦ στρατιωτικοῦ ἐφοδιασμοῦ, ἡ σύνθεση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐθνοτήτων, ἡ εἰσδοχή τοῦ Κόμματος τῶν μποροντμπιστῶν στήν ΙΙΙ Διεθνή κ.ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τό κράτος τῶν ἐργατῶν καί ἡ κομματική ἑβδομάδα».

Νωρίτερα ἀπό τίς 13 τοῦ Ὀχτώβρη Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Α. Β. Λουνατσάρσκι πού ἐπέστρεψε ἀπό τήν ὀχυρωμένη περιοχή τῆς Τούλας, γιά τήν τεταμένη κατάσταση πού ὑπάρχει στήν περιοχή αὐτή, γιά τήν κατάσταση τῶν τμημάτων τῆς φρουρᾶς· κάνει σύσταση στόν Λουνατσάρσκι νά ἐπιστρέψει στήν Τούλα

γιά νά συνεχίσει τή δουλιά ἀνάμεσα στά στρατιωτικά τμήματα καί στόν πληθυσμό.

Ὀχτώβρης, 13. Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στό Ἐπαναστατικό-στρατιωτικό συμβούλιο τῆς 5ης στρατιᾶς, Ι. Ν. Σμιρνόφ, καί στόν διοικητή τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν Μ. Β. Φροῦνζε γιά τίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σχετικά μέ τήν ἐπιστράτευση τῶν ντόπιων ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν γιά νά ἀντικαταστήσουν τά τμήματα τῆς 5ης στρατιᾶς, τά ὁποῖα μποροῦν νά ἀποσταλοῦν στό Νότιο μέτωπο.

Ὀχτώβρης, 14. Ὁ Λένιν δέχεται τά μέλη τῆς ἔκτακτης πρεσβείας τοῦ Ἀφγανιστάν, συνομιλεῖ μέ τόν πρεσβευτή Μουχαμέντ Βαλί-χάν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται: ἡ ἔκθεση τοῦ Ν. Α. Σεμάσκο σχετικά μέ τά μέτρα πού πρέπει νά παρθοῦν γιά τήν καλυτέρευση τῆς ὑγειονομικῆς κατάστασης τῶν στρατώνων τῶν τμημάτων τῆς ἐσωτερικῆς φρουρᾶς, τό ζήτημα τῆς πάλης ἐνάντια στήν αἰσχροκέρδεια κ.ἄ.

Ὁ Λένιν σέ τηλεγράφημά του πρός τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης δίνει τήν ἐντολή νά ἀποκρουστεῖ ἡ ἐπίθεση τοῦ Γιουντένιτς, νά συνεχιστεῖ ἡ παροχή βοήθειας στό Νότιο μέτωπο, νά ἐπιστρατευθεῖ τό προσωπικό τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων καί νά ἀποσταλεῖ στό μέτωπο.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στά γερμανικά σέ μιά ὁμάδα ξένων κομμουνιστῶν γιά τή δύσκολη κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, γιά τήν ἄνοδο τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος καί τό ἀναπόφευκτο τῆς νίκης τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Ὀχτώβρης, 15. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στόν Ε. Μ. Σκλιάνσκι γιά νά στείλει ἐπειγόντως στό Νότιο μέτωπο ἀσύρματους.

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΚΚΡ (μπ) συγκροτεῖ ἐπιτροπή μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν γιά νά προετοιμάσει σχέδιο διατάγματος σχετικά μέ τήν ἀναζήτηση κάθε ὑλικοῦ, κατάλληλου γιά στρατιωτικούς σκοπούς.

Ὁ Λένιν σέ γράμμα του κάνει ὑπόδειξη στούς Ε. Μ. Σκλιάνσκι, Ν. Α. Σεμάσκο καί Λ. Μπ. Κάμενεφ νά ἐπεξεργαστοῦν ἕνα σχέδιο διατάγματος γιά τή δημιουργία στήν ΠΚΕΕ Ἐπιτροπῆς βοήθειας στούς τραυματίες.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητεῖται τό ζήτημα γιά τήν κατάσταση στά μέτωπα. Ὁ Λένιν ἐκλέγεται στήν ἐπιτροπή γιά τήν προετοιμασία τοῦ διατάγματος σχετικά μέ τήν ἁπλοποίηση τῆς πολιτικῆς διακυβέρνησης μέ σκοπό τήν ἀπαλλαγή προσώπων κατάλληλων γιά στρατιωτικές δουλιές.

Ὀχτώβρης, 16. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο ἀπό τόν ἐξώστη τοῦ κτιρίου τοῦ Σοβιέτ Μόσχας στούς ἐπιστρατευμένους ἐργάτες-κομμουνιστές τῶν κυβερνείων Γιαροσλάβ καί Βλαντίμιρ.

Ὀχτώβρης, 17. Ὁ Λένιν γράφει τήν ἔκκληση «Πρός τούς ἐργάτες καί τούς κόκκινους στρατιῶτες τῆς Πετρούπολης».

Ὁ Λένιν σέ ἀπάντηση τῆς ἀπόφασης τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ζηνόβιεφ νά παραδόσουν τήν Πετρούπολη στούς λευκοφρουρίτες διαβιβάζει ἐντολή ἀπευθείας τηλεφωνικά στήν ἐπιτροπή τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς Πετρούπολης νά κρατήσουν ὁπωσδήποτε τήν Πετρούπολη καί νά ὑπερασπίσουν τήν πόλη μέχρι τήν τελευταία ρανίδα τοῦ αἵματος.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· γράφει συμπληρώσεις στό σχέδιο διατάγματος γιά τίς ὑπερωρίες στίς ἐπιχειρήσεις πού δουλεύουν γιά τήν ἄμυνα τῆς Δημοκρατίας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: τά προνόμια πού δίνονται κατά τήν ἐπιστράτευση σέ στρατιωτικές οἰκοδομικές δουλιές, ἡ ἐπιστράτευση τῶν ψαράδων τῆς Βόρειας περιοχῆς, ἡ ἀναζήτηση κάθε ὑλικοῦ κατάλληλου γιά στρατιωτικούς σκοπούς καί γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ στρατοῦ, ὁ ἐφοδιασμός τῶν σιδηροδρομικῶν μέ ρουχισμό ἐργασίας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει τήν ἀπόφαση στό τηλεγράφημα τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Σιβηρίας γιά τή χορήγηση ἱματισμοῦ στά στρατεύματα πού πολεμοῦν ἐνάντια στόν Κολτσάκ καί προτείνει νά σταλεῖ ἐπειγόντως στό Νότιο μέτωπο ἡ 5η στρατιά.

Ὀχτώβρης, 17-18. Ὁ Λένιν ζητάει ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ στοιχεῖα γιά τά τρόφιμα πού στάλθηκαν στήν Πετρούπολη καί ἀνακοινώνει τηλεγραφικά τά στοιχεῖα αὐτά στό Σοβιέτ Πετρούπολης.

Ὀχτώβρης, 18. Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στήν ἐπιτροπή τοῦ ΚΚΡ (μπ) τῆς Πετρούπολης, ὅπου προτείνει νά ὀργανώσουν γρήγορα τήν ἐπίθεση καί τήν κύκλωση τῶν στρατευμάτων τοῦ Γιουντένιτς.

Ὁ Λένιν προτείνει μέ τηλεγράφημά του πρός τόν διοικητή τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν Μ. Β. Φροῦνζε, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), νά συγκεντρώσει ὅλη τήν προσοχή στή συντριβή τῶν λευκῶν κοζάκων τῶν Οὐραλίων καί μέ κάθε τρόπο νά ἐπιταχύνει τή βοήθεια στό Νότιο μέτωπο.

Ὀχτώβρης, 19. Ὁ Λένιν γράφει τήν ἔκκληση «Πρός τούς συντρόφους κόκκινους στρατιῶτες».

Ὁ Λένιν ρωτάει τηλεγραφικά τόν διοικητή τῆς ἐφεδρικῆς στρατιᾶς Μπ. Ι. Γκόλμπεργκ ἄν ἐπαρκοῦν οἱ μαχητές γιά τή συγκρότηση τῶν τμημάτων, ἄν πάει καλά ἡ δουλιά, πῶς βοηθοῦν τά τοπικά στελέχη· παρακαλεῖ νά κάνει γνωστό τό περιεχόμενο τοῦ τηλεγραφήματος στά τοπικά στελέχη καί νά ἀπαντήσει στό τηλεγράφημα.

Ὀχτώβρης, 20. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό τηλεγράφημα πρός τίς Ἐπιτροπές δασῶν τῶν κυβερνείων Σαράτοφ καί Ταμπόφ, τίς Ἐπιτροπές δασῶν τῶν νομῶν, τίς Ἐπιτροπές σιδηροδρόμων, τίς Ἐκτελεστικές Ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων κ.ἄ. γιά νά πάρουν ἐπείγοντα μέτρα σχετικά μέ τήν προμήθεια καυσόξυλων.

Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή στά μέλη τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Τούλας Γκ. Ν. Καμίνσκι, Β. Ι. Μπεζλαούκ, Ντ. Π. Ὄσκιν νά συγκεντρώσουν ὅλη τήν προσοχή τους στή στρατιωτική δουλιά καί στή δουλιά γιά τόν ἀνεφοδιασμό τοῦ στρατοῦ.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Λένιν ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τούς στατιστικούς πίνακες τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς γιά τήν παραγωγή καί τήν κατανάλωση σιτηρῶν καί κρέατος στά 1918-1919 σέ 26 κυβερνεῖα τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, κάνει σ' αὐτούς σημειώσεις καί ὑπογραμμίσεις· χρησιμοποιεῖ ἐνμέρει τά ὑλικά αὐτά στήν ἐργασία του «Ἡ οἰκονομία καί ἡ πολιτική στήν ἐποχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου».

Ὀχτώβρης, 21. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τά ἀποτελέσματα τῆς κομματικῆς ἑβδομάδας στή Μόσχα καί τά καθήκοντά μας».

Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τό Ἐπαναστατικό-στρατιωτικό συμβούλιο τῆς 5ης στρατιᾶς, στόν Ι. Ν. Σμιρνόφ, παρακαλεῖ νά τοῦ κάνει γνωστή τή γνώμη του γιά τή διατήρηση τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου, καί ἐπίσης πόσο στρατό μποροῦν νά στείλουν στό Νότιο μέτωπο.

Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στό Ἐπαναστατικό-στρατιωτικό συμβούλιο τοῦ Δυτικοῦ μετώπου, στούς Β. Μ. Γκίττις καί Α. Λ. Ποτιάγεφ μέ τήν παράκληση νά ἐλέγξουν τήν εἴδηση γιά τή συναδέλφωση τῶν πολωνῶν στρατιωτῶν μέ τούς κόκκινους στρατιῶτες, καθώς ἐπίσης καί γιά τίς διαθέσεις τῶν πολωνῶν στρατιωτῶν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει καί μιλάει ἐπανειλημμένα στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· στήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν ἁπλοποίηση τοῦ κρατικοῦ πολιτικοῦ μηχανισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας χαράζει τή σύνθεση τῆς ἐπιτροπῆς πού θά καταρτίσει τό σχέδιο σέ συμφωνία μέ τούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐνδιαφερομένων Ἐπιτροπάτων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια διατάγματος γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν αἰσχροκέρδεια, στίς καταχρήσεις, στίς πλα-

στογραφίες καί στίς ἄλλες ὑπερβασίες, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἔκδοση χαρτονομίσματος καί τραπεζογραμματίων νέου τύπου κ.ἄ.

Ὀχτώβρης, 22. Ὁ Λένιν, ἀπαντώντας στήν πρόταση τοῦ Λ. Ντ. Τρότσκι νά μποῦν σοβιετικά στρατεύματα στό ἔδαφος τῆς Ἐσθονίας, τοῦ γράφει ἕνα σημείωμα, μέ τό ὁποῖο φέρνει ἀντιρήσεις στό σχέδιο αὐτό.

Ὁ Λένιν μέ σημείωμά του πρός τόν Λ. Ντ. Τρότσκι τονίζει τή σημασία τῆς συντριβῆς τοῦ Γιουντένιτς, θεωρεῖ σκόπιμο νά ἐπιστρατευτοῦν συμπληρωματικά 20 χιλιάδες ἐργάτες τῆς Πετρούπολης γιά τό σκοπό αὐτό, σημειώνει ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνο νά ἀποσπάσουν στρατεύματα ἀπό τό Νότιο μέτωπο.

Ὁ Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τήν ἔκθεση τοῦ ἀρχιστράτηγου Σ. Σ. Κάμενεφ, πού ζητοῦσε νά γνωρίζεται προκαταρκτικά μέ τά σχέδια ἐπιχειρήσεων τῆς κυβέρνησης, γράφει ἀπόφαση γιά τή συγκατάθεσή του.

Ὀχτώβρης, 23. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ὀργάνωση Γενικῆς Ὑγειονομικῆς Ὑπηρεσίας, ὁ διορισμός διοικητῆ τῆς ὀχυρωμένης περιοχῆς τῆς Μόσχας κ.ἄ.

Ὀχτώβρης, 24. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στούς σπουδαστές τοῦ Πανεπιστημίου «Σβερντλόφ» πού στέλνονται στό μέτωπο.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στούς ἐπιστρατευμένους ἐργάτες κομμουνιστές τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ.

Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή στόν ἀντικαταστάτη τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Στρατιωτικῶν Ε. Μ. Σκλιάνσκι νά πάρει ἐπείγοντα μέτρα γιά τή μεταφορά στρατιωτικῶν τμημάτων στό Νότιο μέτωπο καί νά ὁρίσει ὑπεύθυνα πρόσωπα γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν μέτρων πού καθορίστηκαν.

Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν διευθυντή τοῦ Κρατικοῦ ἐκδοτικοῦ Β. Β. Βορόβσκι τοῦ ἀνακοινώνει τήν τιμωρία τῆς αὐστηρῆς μομφῆς γιά τή μή ἐπιμελημένη ἔκδοση τῆς μπροσούρας «Ἡ ΙΙΙ Διεθνής. 6-7 τοῦ Μάρτη 1919».

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ὑγειονομικά μέτρα γιά τήν πάλη ἐνάντια στόν ἐξανθηματικό τύφο πού παρουσιάστηκε στό στρατό, τά συμπεράσματα τῶν ἐργασιῶν στό ἀνθρακοφόρο λεκανοπέδιο τῆς περιοχῆς Μό-

σχας, τό δυνάμωμα τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ καύσιμα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, τῶν μεταφορῶν καί μιᾶς σειρᾶς ἐπιχειρήσεων κ.ἄ.

Ὀχτώβρης, 25. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Μ. Ι. Καλίνιν πρίν τήν ἀναχώρησή του ἀπό τή Μόσχα γιά τήν περιοχή τοῦ μετώπου μέ τό τραῖνο προπαγάνδας.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στήν Ἐπαναστατική-στρατιωτική ἐπιτροπή τοῦ Νότιου μετώπου μέ τήν παράκληση νά τοποθετήσουν σωστά καί μέ φροντίδα τούς ἐπιστρατευμένους ἐργάτες τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, πού ἀποτελοῦν μιά «ὁμάδα *μελετημένα ὀργανωμένη* γιά τήν ὁλόπλευρη ἐξυπηρέτηση καί ἐξυγίανση ὁλόκληρης τῆς στρατιᾶς».

Ἀργότερα ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ προτείνει νά ἐντείνουν τίς προσπάθειες γιά τήν ἐκμετάλλευση τῶν σχιστόλιθων καί προτείνει συγκεκριμένα μέτρα γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν.

Ὀχτώβρης, 26. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα πρός τή σύσκεψη ἐπισιτισμοῦ πού γίνεται στό νομό Πουγκατσιόφ, ζητώντας νά τοῦ ἀναφέρουν ἐπειγόντως ποιά χωριά ἤ ἐπαρχίες ἔδοσαν ὁλόκληρο τό παρακράτημα.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος σέ συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὀχτώβρης, 28. Ὁ Λένιν γράφει γράμματα στούς κομμουνιστές τοῦ ἐξωτερικοῦ: «Πρός τόν σύντροφο Λοριό καί ὅλους τούς γάλλους φίλους, πού προσχώρησαν στήν ΙΙΙ Διεθνή», «Πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας ἀπ' ἀφορμή τή διάσπαση», «Πρός τούς συντρόφους-κομμουνιστές, πού ἀνῆκαν στό κοινό «Κομμουνιστικό κόμμα Γερμανίας» καί πού σχημάτισαν τώρα νέο Κόμμα», «Πρός τόν σύντροφο Σερράτι καί ὅλους τούς ἰταλούς κομμουνιστές».

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· στή συνεδρίαση αὐτή μιλάει δώδεκα φορές. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τόν τρόπο καταπολέμησης τῆς αἰσχροκέρδειας, ἡ αἴτηση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ-στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ Νοτιοανατολικοῦ μετώπου γιά νά ἐπιτραπεῖ στήν Ἐπιτροπή ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου τοῦ Σαράτοφ νά ἀφήσει ἕνα μέρος χορτονομῆς καί τροφίμων στούς ἀγρότες γιά νά ἐκπληρώσουν ἐπείγουσες ὑπηρεσίες μεταφορᾶς καυσόξυλων κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στούς ἀκροατές τῶν σχολῶν τῆς ἐξωσχολικῆς ἐκπαίδευσης πού ἀποστέλλονται στό μέτωπο.

Ὀχτώβρης, 29. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στόν φρούραρχο τοῦ Κρεμλίνου: «Σήμερα πρέπει νά φτάσει ἕνα ἔγγραφο ἀπό τόν κόκκινο στρατιώτη (βρίσκεται ἐδῶ στό Κρεμλίνο στή σχολή) Γκριγκόρι Ἰβάνοβιτς Νικόλσκι τοῦ κυβερνείου Ριαζάν. Νά τό παραλάβετε καί νά τό φέρετε σέ μένα προσωπικά σήμερα κιόλας. Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)».

Ὀχτώβρης, 30. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ οἰκονομία καί ἡ πολιτική στήν ἐποχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου».

Ὀχτώβρης, 31. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ συμμετοχή στό ἐπικείμενο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Οὐκρανίας, ἡ συγκέντρωση τῆς πατάτας, ἡ σειρά συζήτησης θεμελιακῶν ζητημάτων πού βάζουν τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα καί ἄλλα σοβιετικά ἱδρύματα, ἡ συγχώνευση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἐπιστράτευση τῶν φοιτητῶν, ἡ ἐκπλήρωση τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τή μεταφορά σιτηρῶν ἀπό τίς περιοχές Κουστανάι καί Τρόιτσκ, τά μέτρα πού πάρθηκαν γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς γαιανθράκων στά Οὐράλια κ.ἄ.

Ὀχτώβρης. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Μ. Β. Φροῦνζε γιά τήν ἀποστολή του στό Τουρκεστάν σάν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

Ὁ Λένιν δέχεται τόν καθηγητή Β. Ν. Τόνκοφ καί συνομιλεῖ μαζί του γιά τήν καθημερινή ζωή τῶν ἐπιστημόνων.

Νοέμβρης, 1. Ὁ Λένιν δίνει τηλεγραφικά ἐντολή στήν Πετρούπολη νά συγκεντρώσουν μεγάλες δυνάμεις γιά τή συντριβή τοῦ Γιουντένιτς.

Ὁ Λένιν ρωτάει μέ τηλεγράφημα τήν Ἐπαναστατική-στρατιωτική ἐπιτροπή τῆς 5ης στρατιᾶς, πόσες καί ποιές μεραρχίες καί πότε μποροῦν νά μεταφερθοῦν ἀπό τήν 5η στρατιά στό Νότιο μέτωπο.

Νοέμβρης, 4. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀμνηστεία, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἁπλοποίηση τοῦ κρατικοῦ πολιτικοῦ μηχανισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τό ζήτημα τῶν μορφῶν συγχώνευσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων κ.ἄ.

Νοέμβρης, 5. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἐπιστράτευση

τῶν νοσοκόμων, τά μέτρα καταπολέμησης τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου στό μέτωπο τοῦ Τουρκεστάν κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τά μέτρα καταπολέμησης τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου στό Ἀνατολικό μέτωπο καί στό μέτωπο τοῦ Τουρκεστάν.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Χαιρετισμός στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης» μέ τήν εὐκαιρία τῆς 2ης ἐπετείου τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Νοέμβρης, 6. Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί ἡ θέση τῆς γυναίκας» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 249.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος σέ συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), κάνει εἰσήγηση γιά τήν πρόταση εἰρήνης πού ἔγινε μέσω τοῦ Λοριό. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς σύγκλησης τῆς VIII Πανρωσικῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης καί τοῦ VII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ.

Νοέμβρης, 7. Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Δυό χρόνια Σοβιετικῆς ἐξουσίας» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Μπεντνοτά», ἀρ. φύλ. 478.

Ὁ Λένιν μιλάει στήν κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, τοῦ ΠΚΣΣ καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν, τήν ἀφιερωμένη στή 2η ἐπέτειο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης.

Νοέμβρης, 7-10. Τό γράμμα τοῦ Λένιν «Πρός τούς συντρόφους κομμουνιστές τοῦ Τουρκεστάν» δημοσιεύεται στήν κοινή ἐπετειακή ἔκδοση τῶν ἐφημερίδων «Τουρκεστάνσκι Κομμουνίστ», «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Τουρκεστάν» καί «Κράσνι Φρόντ».

Νοέμβρης, 8 Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ὁ ἐφοδιασμός τῆς Μόσχας μέ τό ἀναγκαῖο μίνιμουμ καυσίμων, ἡ ἐπιστράτευση πέντε μεγάλων ἡλικιῶν γιά τή συγκέντρωση καυσόξυλων, ἡ συγκρότηση Πανρωσικῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν καλυτέρευση τῆς ὑγειονομικῆς κατάστασης τῆς Δημοκρατίας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, μέ τήν ὁποία ἀναγνωρίζεται ὅτι βρίσκονται σέ στρατιωτική ὑπηρεσία ὅλοι ὅσοι δουλεύουν στά οἰκοδομικά ἔργα τῆς Σατούρα καί Κασίρα.

Νοέμβρης, 10. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τό σχέδιο ἀπόφα-

σης γιά τή στρατιωτικοποίηση τοῦ ἐργοστασίου τῆς Πετρούπολης «Νεφτεγκάζ», τό ζήτημα τῆς κατασκευῆς στενῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν κ.ἄ.

Νοέμβρης, 11. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ δημιουργία ἑνιαίου δασικοῦ ὀργανισμοῦ, ἡ ἐπιστράτευση τῶν σοβιετικῶν ὑπαλλήλων γιά τήν προμήθεια καυσόξυλων, ἡ ἐξασφάλιση μέ καύσιμα τῆς πινακοθήκης Τρετιακόφ, τῶν βιβλιοθηκῶν καί τῶν ἄλλων πολιτιστικῶν-διαφωτιστικῶν ἱδρυμάτων· τά συντροφικά πειθαρχικά δικαστήρια κ.ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τή Γενική Διεύθυνση τύρφης, μέ τήν παράκληση νά τοῦ στείλουν τόν ἀπολογισμό τῆς καμπάνιας γιά τήν τύρφη τοῦ 1919.

Νοέμβρης, 12. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: τά μέτρα γιά τήν καταπολέμηση τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου στό στρατό, ὁ ἐφοδιασμός τῆς Μόσχας μέ τύρφη ἀπό τή γύρω στή Μόσχα περιοχή, ἡ συγκέντρωση τῆς πατάτας, τό σχέδιο νόμου γιά τή στρατιωτικοποίηση τῆς δουλιᾶς στά ὄργανα καυσίμων καί ἡ ἀνάθεση στά τμήματα μεταφορῶν καί οἰκονομικοῦ τῆς ΒΕΤΣΕΚΑ νά ἐπιβλέπουν τή δουλιά τῶν ὀργάνων αὐτῶν κ.ἄ.

Νοέμβρης, 13. Δημοσιεύεται στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 254 ἡ ἐγκύκλιος ἐπιστολή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἔγραψε ὁ Λένιν πρός τίς κομματικές ὀργανώσεις: «Στόν ἀγώνα ἐνάντια στήν κρίση τῶν καυσίμων».

Νοέμβρης, 15. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο διατάγματος γιά τόν περιορισμό χρησιμοποίησης ἠλεκτρικοῦ ρεύματος στά σοβιετικά ἱδρύματα, τό ζήτημα τῆς συγκέντρωσης τῆς πατάτας, ὁ ἐφοδιασμός τῶν ἐργατῶν μέ τρόφιμα κ.ἄ.

Ὁ Λένιν δέχεται τόν πρόεδρο τοῦ πολιτικοῦ τμήματος τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Σίζραν-Βιάζμα Β. Γ. Κατζιούλις, πού διόρισε ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά νά ἐφαρμόσει τά ἔκτακτα μέτρα ἐφοδιασμοῦ τῶν σιδηροδρόμων μέ καύσιμα, καί συνομιλεῖ μαζί του.

Νοέμβρης, 17. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς ἐξέτασης τῆς ὑπόθεσης τοῦ σαμποτάζ πού ἔγινε στόν ἐφοδιασμό τῆς Διεύθυνσης καυσίμων Μόσχας μέ ράγες, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπιστράτευση τῶν ὀδοντο-

γιατρῶν, ἡ ἔκθεση τοῦ ΑΣΛΟ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τά ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν ἐπανεξέτασης τῶν διατακτικῶν γιά στρατιωτικά ὑλικά, ἡ ἔκθεση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς δασῶν γιά τίς προμήθειες, ἡ ἔκθεση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης καυσίμων γιά τή φόρτωση καυσίμων κ.ἄ.

Νοέμβρης, 18. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει τό σχέδιο διατάγματος γιά τή συγκέντρωση τῆς πατάτας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ ὀργάνωση εἰδικοῦ ἐμπορευματικοῦ ἀποθέματος γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέ λινάρι, τά μέτρα γιά τήν καλυτέρευση τῆς δουλιᾶς τῶν μεταφορῶν, ἡ κρίσιμη κατάσταση τῆς τυπογραφικῆς παραγωγῆς κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν Ι Πανρωσική σύσκεψη γιά τήν κομματική δουλιά στό χωριό· μετά τό λόγο βγαίνει φωτογραφία μέ τούς συντρόφους πού πῆραν μέρος στή σύσκεψη καί συνομιλεῖ μαζί τους.

Νοέμβρης, 19. Ὁ Λένιν δέχεται τό μέλος τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Κίνας καί πρόεδρο τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἕνωσης τῶν κινέζων ἐργατῶν στή Ρωσία Λιού - Τζεζούν (Λάου Σίου - Τζάου), συνομιλεῖ μαζί του γιά τήν κινεζική ἐπανάσταση, γιά τή δουλιά τῆς Ἕνωσης.

Νοέμβρης, 20. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία στήν πάλη μέ τίς χιονοστιβάδες, ὁ ἐφοδιασμός μέ καύσιμα τῶν τηλεφωνικῶν-τηλεγραφικῶν ἱδρυμάτων, τά ἔκτακτα μέτρα γιά τήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βαγονιῶν γιά τή μεταφορά καυσόξυλων, ἡ πτώση τῆς μεταφορικῆς ἱκανότητας τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ριαζάν - Οὐράλια, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἵδρυση ἑνιαίου ὀργάνου πού θά διευθύνει τήν κατασκευή στενῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν σέ ὅλη τή Δημοκρατία γιά τή μεταφορά ξυλείας κ.ἄ.

Νοέμβρης, 21. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στόν Α. Σ. Ἐνουκίτζε μέ τήν παράκληση νά ἐξοικονομήσει συμπληρωματικά μερικά τρόφιμα γι' αὐτούς πού ἦλθαν ἀπό τό ἐξωτερικό νά βοηθήσουν τή Σοβιετική Δημοκρατία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται: τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἁπλοποίηση τοῦ κρατικοῦ πολιτικοῦ μηχανισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή χρησιμοποίηση τῶν εἰδικῶν δασικῶν, τό

σχέδιο νόμου γιά τήν ἵδρυση Ἀνώτατου συμβουλίου πού θά διευθύνει τήν κατασκευή στενῶν καί φαρδιῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν σέ ὅλη τή Δημοκρατία γιά τή μεταφορά ξυλείας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν κάνει προκαταρκτική σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ μιά ὁμάδα ἀντιπροσώπων πού ἦλθαν στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς· στή διάρκεια τῆς σύσκεψης κρατάει σημειώσεις.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος σέ συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται καί ψηφίζονται οἱ θέσεις πού ἔγραψε ὁ ἴδιος γιά τή Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐκρανία.

Νοέμβρης, 22. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητεῖται τό σχέδιο διατάγματος γιά τή συγκέντρωση τῆς πατάτας καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Νοέμβρης, 25. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης μέ σιτηρά, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἁπλοποίηση τοῦ κρατικοῦ πολιτικοῦ μηχανισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν διαβιβάζει ἀπό τηλεφώνου στόν γιατρό Μπ. Σ. Βέισμπροντ σημείωμα γιά τά μέτρα καταπολέμησης τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου πού παρουσιάστηκε στό Ἀνατολικό μέτωπο.

Νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Λένιν γράφει τήν ἐντολή πάνω στό γράμμα τοῦ Ι. Ζαλαμάγεφ, ἀγρότη ἀπό τήν ἐπαρχία Κασπλιάν τοῦ κυβερνείου Σμολένσκ, νά τοῦ ἐπιστραφεῖ ἀμέσως ἡ ἀγελάδα πού τήν πῆραν παράνομα.

Νοέμβρης, 26. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ δράση τῆς Εἰδικῆς ἐπιτροπῆς σχετικά μέ τήν ἐφαρμογή στρατιωτικοῦ νόμου στούς σιδηροδρόμους, τά μέτρα γιά τήν ἐπίσπευση στόν ἀνώτατο βαθμό τῆς φόρτωσης κάρβουνου στό λεκανοπέδιο τῆς περιοχῆς Μόσχας, ὁ ἐφοδιασμός μέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων τοῦ Πρώτου ἠλεκτρικοῦ σταθμοῦ, τό συμπληρωματικό σιτηρέσιο στίς οἰκογένειες τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή γρήγορη ἀποφοίτηση καί τήν ἐπιστράτευση τῶν φοιτητῶν ἰατρικῆς τοῦ 5ου ἔτους κτλ.

Νοέμβρης, 27. Ὁ Λένιν δίνει ὁδηγίες στό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ νά συζητήσει τό ζήτημα τῆς δημοσίευσης περιοδικῶν ἐκθέσεων στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» γιά τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς σχετικά μέ τήν ἀνάπτυξη τῶν βασικῶν κλάδων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Νοέμβρης, 28. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται: τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ὑποχρεωτική ἐργασία στήν πάλη ἐνάντια στίς χιονοστιβάδες, τό σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τήν καταπολέμηση τῆς μαύρης ἀγορᾶς ἀπό ἀφορμή τή διακοπή τῆς κυκλοφορίας ἐπιβατικῶν τραίνων στίς ἀνατολικές περιοχές, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν καταγραφή τῶν ἀποθεμάτων σύρματος κατάλληλου γιά τηλεγραφικές καί τηλεφωνικές ἐγκαταστάσεις καί τά μέτρα γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς του κ.ἄ.

Νοέμβρης, 29. Ὁ Λένιν καθοδηγεῖ τίς ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς Ὁλομέλειας γιά τήν ἀνάθεση στόν Γκ. Β. Τσιτσέριν νά συντάξει τίς θέσεις μιᾶς σύντομης εἰσήγησης στό VII συνέδριο τῶν Σοβιέτ γιά τήν εἰρήνη καί τίς διαπραγματεύσεις εἰρήνης. Ἡ Ὁλομέλεια ψηφίζει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐκρανία μέ τήν προσθήκη τοῦ ἄρθρου 2, πού ὑπόβαλε ὁ Λένιν· ἀναθέτει στόν Λένιν νά κάνει τήν πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στήν VIII Πανρωσική κομματική συνδιάσκεψη καί τόν ἐξουσιοδοτεῖ νά κάνει τήν ἔκθεση δράσης τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Φθινόπωρο. Ὁ Λένιν δέχεται τόν Π. Ι. Τράβιν, ὁ ὁποῖος μετέφερε στίς ΕΠΑ τό «Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες», πού γράφτηκε στίς 20 τοῦ Αὐγούστου 1918.

Ὁ Λένιν μαζί μέ τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια καί τόν Ν. Α. Σεμάσκο ἐπισκέπτεται τό 151ο στρατιωτικό νοσοκομεῖο, συνομιλεῖ μέ τούς τραυματίες κόκκινους στρατιῶτες γιά τήν ὑγεία τους, τήν τροφή τους, τή νοσηλεία τους· τούς ἐνημερώνει γιά τήν κατάσταση στά μέτωπα, γιά τή συντριβή τοῦ Γιουντένιτς, γιά τίς ἐπιτυχίες τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στόν Ντενίκιν.

Ὁ Λένιν ἐπισκέπτεται τήν πειραματική-ὑποδειγματική σχολή τῆς Γενικῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας, συνομιλεῖ μέ τούς καθοδηγητές τῆς σχολῆς καί μέ τούς μαθητές, ἐνδιαφέρεται γιά τή ζωή τους, τά μαθήματα· παίρνει μέρος στή βραδιά πού ἔδοσε ὁ καλλιτεχνικός ὅμιλος ἐρασιτεχνῶν.

Δεκέμβρης, 1. Ὁ Λένιν δέχεται τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Γεωργίας Σ. Π. Σερεντά καί τόν Ντ. Π. Καρπουνκόφ πού ἦλθε στή Μόσχα σάν ἀντιπρόσωπος τοῦ κυβερνείου Καλούγκα στό

Ι συνέδριο τῶν γεωργικῶν κομμούνων καί τῶν ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν καί συνομιλεῖ μαζί τους.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ τηλεφωνικά μέ τόν Α. Ι. Ρίκοφ γιά τή στρατιωτική κατάσταση στό Ἀστραχάν, γιά τήν ἀνάγκη νά παρθοῦν ὅλα τά μέτρα ὥστε νά κρατηθεῖ τό Ἀστραχάν καί νά μεταφερθοῦν ἀπό ἐκεῖ τά ἀποθέματα πού ὑπάρχουν σέ ψάρια, ὑφάσματα, μέταλλα, λίπη καί ἁλάτι.

Δεκέμβρης, 2. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κάνει προσθήκη στό σχέδιο διατάγματος «Γιά τή βελτίωση τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν λόγω τῶν στρατιωτικῶν μεταφορῶν».

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ τόν ἐναρκτήριο λόγο στήν VIII Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἐκλέγεται στό Προεδρεῖο καί προεδρεύει στήν πρώτη (πρωϊνή) συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης. Στή δεύτερη (βραδυνή) συνεδρίαση κάνει τήν πολιτική ἔκθεση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν ἔκθεση· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης πάνω στό ζήτημα τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς.

Δεκέμβρης, 3. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν τρίτη (πρωϊνή) συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης γιά τή Σοβιετική ἐξουσία στήν Οὐκρανία καί στήν τέταρτη (βραδυνή) συνεδρίαση ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στό ζήτημα αὐτό.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀναφορικά μέ τήν ἔκδοση τοῦ σχεδίου καταστατικοῦ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Δεκέμβρης, 4. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό Ι συνέδριο τῶν γεωργικῶν κομμούνων καί τῶν ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Δεκέμβρη Ὁ Λένιν γράφει παρατηρήσεις στό σχέδιο «Θέσεις γιά τό Γραφεῖο τῆς ὁμάδας τοῦ ΚΚΡ στό ΠΚΣΣ».

Δεκέμβρης, 5. Ὁ Λένιν ἐκλέγεται στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ VII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ στό Προεδρεῖο, κάνει τήν ἔκθεση δράσης τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί διαβάζει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή διεθνή πολιτική, πού ψηφίζεται ὁμόφωνα ἀπό τό συνέδριο.

Δεκέμβρης, 6. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν ἔκθεση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στή δεύτερη συνεδρίαση τοῦ VII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς Μόσχας μέ τρόφιμα.

Δεκέμβρης, 7. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν παροχή βοήθειας καί τήν ἐπιστροφή στά πατρικά τους χωριά τῶν οἰκογενειῶν τῶν κοζάκων τῶν Οὐραλίων πού μεταφέρθηκαν ἀπό τή διοίκηση τῶν λευκοφρουριτῶν στά βάθη τῆς στέππας τοῦ Καζαχστάν.

Δεκέμβρης, 8. Ὁ Λένιν μιλάει στή δεύτερη συνεδρίαση τοῦ ὀργανωτικοῦ τμήματος τοῦ VII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ κατά τή συζήτηση πού ἔγινε πάνω στήν εἰσήγηση γιά τή σοβιετική οἰκοδόμηση.

Δεκέμβρης, 9. Ὁ Λένιν ἐκλέγεται μέλος τῆς ΠΚΕΕ στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ VII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ· ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο κατά τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου.

Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητεῖται τό ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν μεταλλοβιομηχανίας τῶν Οὐραλίων.

Ἀργότερα ἀπό τίς 9 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Λένιν κάνει σύσκεψη μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ VII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ γιά τό ἐθνικό ζήτημα.

Δεκέμβρης, 10. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ὀργάνωση εἰδικῆς σύσκεψης στό Ἐπαναστατικό-στρατιωτικό συμβούλιο τοῦ Δυτικοῦ μετώπου γιά τό δυνάμωμα τῆς δουλιᾶς στή συγκέντρωση καυσόξυλων, ἡ χορήγηση σάν βραβεῖο ἑνός μηνιαίου μισθοῦ στήν 3η καί στήν 5η στρατιά, τό σχέδιο διατάγματος γιά τίς μεταφορές τροφίμων ἀπό τή Σιβηρία, τά Οὐράλια κ.ἄ.

Σέ σχέση μέ τήν ἀποστολή ὑπεύθυνων πολιτικῶν στελεχῶν στό μέτωπο τοῦ Τουρκεστάν πού ζήτησε ὁ Μ. Β. Φροῦνζε ὁ Λένιν γράφει σημείωμα στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), στό ὁποῖο τονίζει: «Νά πάρουμε πρῶτα τήν Οὐκρανία ὁλοκληρωτικά, καί τό Τουρκεστάν ἄς περιμένει, ἄς ὑπομένει».

Δεκέμβρης, 11. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ παροχή δικαιώματος στίς ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων, πού κάνουν πάλη ἐνάντια στίς λιποταξίες, νά ἐξετάζουν δικαστικές ὑποθέσεις τῶν πιό πορωμένων λιποτακτῶν, ὁ ἐφοδιασμός μέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν πού ἀσχολοῦνται μέ τήν προμήθεια ξυλείας, ὁ ἐφοδιασμός τῶν ἐργατῶν τῆς

Μόσχας μέ τρόφιμα, τά μέτρα γιά τήν καλυτέρευση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ στρατοῦ, τά μέτρα πού πῆρε ὁ Ἔκτακτος πληρεξούσιος γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τοῦ Στόλου μέ ἱματισμό καί ὁπλισμό τῆς στρατιᾶς ἐπισιτισμοῦ κ.ἄ.

Ὁ Λένιν κάνει σύσκεψη γιά τά καθήκοντα τῆς ἀντιπροσωπείας γιά τίς συνομιλίες εἰρήνης μέ τήν Ἐσθονία.

Δεκέμβρης, 12. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητεῖται τό ζήτημα γιά τήν ἀλλαγή τοῦ ρεπερτόριου τῶν θεάτρων, ἐπικυρώνεται τό διάταγμα γιά τή βελτίωση τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν λόγω τῶν στρατιωτικῶν μεταφορῶν κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 15. Ὁ Λένιν προεδρεύει σέ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ὁ ἐφοδιασμός τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας μέ τρόφιμα, τό συμβούλιο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ὑγιεινῆς, ὁ ἐφοδιασμός τῶν ἐργοστασίων τῶν Οὐραλίων, τῶν ὀρυχείων, τῶν ὀργανώσεων ἐφοδιασμοῦ ξυλείας καί τῶν τυρφωρυχείων μέ τρόφιμα καί εἴδη πλατιᾶς κατανάλωσης κ.ἄ.

Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα στό Ὄμσκ, στόν Ι. Ν. Σμιρνόφ, τόν συγχαίρει γιά τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τά στρατεύματα τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου τῆς πόλης Νόβο - Νικολάγεβσκ καί δίνει ἐντολή νά καταληφθεῖ ἡ περιοχή Κουζνέτσκ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται οἱ τίτλοι πού ἔβαλε τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1982
σέ 5.000 ἀντίτυπα
Τυπογραφικά φύλλα 40 1/2

Σόλωνος 130, Ἀθήνα
Τηλ. 3620.835 - 3623.649

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

39

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.